Godoni Vu'a Maiu'ina

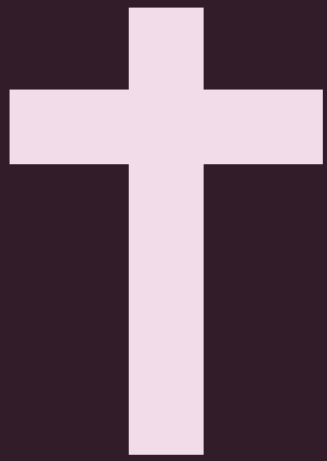

The New Testament in the Ese Language, also known as the Managalasi Language, of Papua New Guinea

Godoni Vu'a Maiu'ina
The New Testament in the Ese Language, also known as the Managalasi Language, of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Mangalasi long Niugini

copyright © 1975, 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Managalasi (Ese or Managalasi)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Dec 2025 from source files dated 12 Dec 2025
729c2a8f-9ea3-55ca-9318-793c2828d776

Contents

FRT 1
Matiu 2
Maka 48
Ruku 74
Joni 121
Akisi 153
Romani 194
1 Koritia 212
2 Koritia 230
Karesia 242
Epasasi 249
Piripai 255
Korasia 260
1 Tesaronia 264
2 Tesaronia 268
1 Timoti 270
2 Timoti 275
Taitasi 279
Pairimani 281
Hipuru 282
Jemisi 296
1 Pita 301
2 Pita 306
1 Joni 309
2 Joni 314
3 Joni 315
Juta 316
Revaresiani 318
Read the New Testament 338

Godoni Vu'a Maiu'ina

The New Testament in the Ese (Managalasi) language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Mangalasi long Niugini

Godoni Vuˈa Maiuˈina
The New Testament in the Ese (Managalasi) language of Papua New Guinea
[mcq]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1975, 1999, Bible League International

Print publishers, 1999 by South Park Press and Wycliffe Bible Translators

Web version
2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

http://pngscriptures.org

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators Inc.* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait
Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long *http://tokplesbaibel.org.* Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**
Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.
Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.** Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long *http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode.*
Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Pukijija Vaji Namujihuni Iha

Puka Iha[tab]Iha Tu'ua[tab]Heha

Matiu

Jesu Keriso Oni Amuhijijina
(Ruku 3:23-38)

1 Hehakaho Jesu Keriso oni amuhija vejajina. Jesuho Teviti 'ee Eparahami puni amuja.
2 Eparahamiho Aisiki oni oma. Aisikiho Jekapi oni oma. Jekapiho Jutaho 'ee 'u'uhwaha 'aho'ijihipuni oma.
3 Jutaho Jera upuni oma kaivo puni ohijaho Tema. 'Enakaivo Peresiho Hesarani oni oma kaivo Hesaraniho Rama oni oma.
4 'Enakaivo Ramaho Amenatapu oni oma. Amenatapuho Nasioni oni oma. Nasioniho Saramani oni oma.
5 Saramaniho Poasi oni ome 'ee Rehapiho Poasi oni oha. Poasiho Opeti oni oma. 'Ene Rutiho huni oha Opetiho Jesi oni oma.
6 Jesiho Kini Teviti oni oma. Tevitiho Saramani oni oma. Huni oha marako'a Uraia oni napara.
7 'Enakaivo Saramaniho Rehapoami oni oma. 'Ene Rehapoamiho Apaija oni oma. 'Ene Apaijaho Aisa oni oma.
8 'Ene Aisaho Jihosapati oni oma. 'Ene Jihosapatiho Jorami oni oma. 'Ene Joramiho Usaia oni oma.
9 Usaiaho Jotami oni oma. 'Ene Jotamiho Ehasi oni oma. 'Ene Ehasiho Hesakaia oni oma.
10 'Ene Hesakaiaho Manase oni oma. 'Ene Manaseho Emani oni oma. 'Ene Emaniho Josaia oni oma.
11 'Ene Josaiaho Jekanaiane 'ee 'u'uhwaha puni oma. Ijihuni vea kaji aneja rene pu 'eke Paparania tipurai va'ara.
12 'Ene ijí Paparania pu tipurai 'eka va'ari túnɑ'ijaho Jekanaiaho Sieritieri oni oma renana. 'Ejume Sieritieriho Jerupaparu oni oma.
13 Jerupaparuho Apaiuti oni oma. Apaiutiho Iraiakimi oni oma. 'Ene Iraiakimiho Aisori oni oma.
14 'Ene Aisoriho Setaka oni oma. 'Ene Setakaho Ekimi oni oma. 'Ene Ekimiho Eriuti oni oma.
15 'Ene Eriutiho Eriesa oni oma. 'Ene Eriesaho Mateni oni oma. 'Ene Mateniho Jekapi oni oma.
16 'Ene Jekapiho Josapi ka'ene Meri oni paruijihuni oma. 'Ena'omo Merira Jesu ka'ene Kerisona 'wavujaho nahenana.
17 'Enakaivo ea ka'ene Eparahami oniji rena roe Teviti oniji 'e'unajaho amuja iropu ropu no'ona no'ona ijá hijara. 'Ejumakame Teviti oniji rena roe Juapo aneja vene Paparani tipurai hijaji 'e'unajaho amuja kú'o ija iropu ropu no'ona no'ona ijá hijara. 'Ene vukú'o ijí Juapo Paparania aneja vene tipurai hijaji rena roe Jesu Kerisora roani veiji 'e'unaji 'u'o amuja iropu ropu no'ona no'ona ijá hijara.

Jesu Keriso Nahejajina
(Ruku 2:1-7)

18 Ikaho Jesu Keriso 'unama ichá'ina ka'ene nahejajina. Meri ka'ene Jesuni ohijaho Josapira mwamuna kaivo pu mai'o pa'wa'ara'eme Godoni 'Aveni vejume hu hari'i nenana.
19 'Enakaivo hu mwavi'inijaho Josapina kaivo Josapiho hu niho'o 'unama arira 'uraha onuna'omo Meri juhunijihuna'e masuani ranama va'iro vwihanana.
20 Hu hine ijí vwihanani vea kajino Natohwi jihuni ona oji'ini roe navahi ijá 'wama Josapi ka'ene Teviti oni harihakera a Meri aheve oni napara rehunijaho paju'amana. Ijí hu hari'i nena kajaho Godoni 'Aveni vejume hari'i nenana.
21 'Ena'omo hu naheja kamareje ara Huni ihijaho 'imareje Jesuna 'wa'amana kaivo Hura ehwahaka mapokijihi puni siseijaho ni'ajihe pa'arehuna 'wamana.
22 Ike iviamaa raka ka'ene renukaho nitama Natohwi jihuni poropetijara 'waramajara rene ika'ina 'waramana.
23 Heha! 'Asúri hari'i nenareje hariha nahe'amajaho Huni iha 'imareje Imanueruna 'wahuna. Ijihuni maijaho Godi nú pu'úmo hinu 'wa'avara 'iamana.
24 'Ejume Josapi tatama 'urine Natohwi jihuni ona oji'ini 'waramaja venarena napara kajaho ahemana.
25 'Enakaivo hu napara kaji'i pa'uraha o'eme hu hina apena va'o va'o huni hariha amura kajaho nahejumakavi'i hu iha 'ime Jesuna 'wamana.

2

Vwiha Mamaa Vwihajiˈinapo Roajina

1 Vea kaˈene Jesu Petirihemi Juta vaji nahejari veijaho Herotiho Kinia rena hinana. ˈEˈeme ea hami hami vwihajiˈina vea ajimujaˈi hijurepo Jerusaremi roara.
2 Pu aporama ijá ˈiava Jua puni Kinia ichí nahejare? Nú Huni china kamaˈi vea ajimujaˈi kamareja ijihunaˈe nú Hu oja mahareˈe kaˈi rou.
3 Vea kaˈene Kinia Heroti ijí henajaho oja hwaˈusunahana. ˈEjume Jerusaremi ora kaˈene hu huˈúmo hijajija ˈuˈo oja hwaˈusunahara.
4 ˈEjumakame Herotira ˈwaravume pirisitia mamaˈina ˈee Sikuraipi puˈúmo ahuma roume hu pu aporama ijá ˈiama ˈÚ ichihi Keriso nahehune? ˈiamana.
5 ˈEjume pu hu ijá ˈwava Poropetijara heha ˈahi venajaho Petirihemi Jutia vajina ˈwavara.
6 Ja Petirihemi ora kaˈene Jutia puni kwaa vaji hijujija ja nihoˈo túchamaa parehuna kaivo joni ei pini maiˈo ˈajohiˈina niˈimaˈura renareje Isureri ora ˈajohahuna ˈiamana.
7 Heroti ea kaˈene hami hami vwihajiˈiniji nesi aporame ijá ˈiama Vea rakijiano ike chinakaho ajimane? ˈiamana.
8 ˈEnarena hu pu irechamie ijá ˈiama Ja vaˈe Petirihemi ike Harihakaho samu vaˈo kamare ona ranave nuni roe na ˈuˈo vuˈe Hu oja mahuma ˈiamana.
9 ˈEjume pu kini huni vuˈa hejume parajume vaˈeme china kaˈene vea ajimujaˈi ajima roajaho ajima roe asitaha ruvaˈe ijí Hariha ˈuˈua kajara hinani huriji naminana.
10 ˈEjumakame pu ijí china kaji kamareja pu nihoˈo mariˈuma paravara.
11 ˈEne pu vaˈe ijí niˈúha kaji aruviˈi kavajaho Hariha ˈuˈua kajaho oaha Meriˈi hinana. ˈEjumakame pu nitupari same oja Hu mahara. ˈEne pu puni tuja usee swara korutia ˈee senisia ˈee ˈwerua vajahara.
12 ˈEjume Godira navahi ˈwaravume pu kúˈo paˈuname Herotira hinujaho vaˈi kaivo pu ˈunama ani vaˈe puni ari vaˈara.

Juhahe Ijipiti Vaˈajina

13 ˈEˈeme Natohwi jihuni ona ojiˈini roe Josapi navahi ijá ˈwama A iviamaa ˈurine Hariha ˈuˈuakaho apene ˈee oaha aheme aseha Ijipiti vaˈamana. ˈEnareje ijí hiˈeje Nara kúˈo ˈwarava henareje ijiˈa ˈunama roˈamana. Ijihuni maijaho Herotira Hariha ˈuˈua kaji ˈanaˈi ˈahauˈukamareˈe saˈiro venukúnina ˈwamana.
14 ˈEjume ijí naˈia kajiano hu ˈurine Hariha ˈuˈua kajaho apene ˈee oaha aheme Ijipiti vaˈana.
15 ˈEnarena pu ijino Ijipiti hiˈeme Heroti kwamana. ˈEjumakame Natohwijara nitama poropeti ijá ˈwaramana
Nuni Hariha Ijipiti vaji Nara Hu ˈumejuta ˈiamana.

Herotira Musia Tisamajina

16 ˈEˈeme Heroti hina ajihana ea hami hami vwihajiˈinijija hua pisiviaraˈe henarena nihoˈo ajivume ea ˈahoˈa irechamie ijá ˈiama Vaˈe Petirihemi kasima kaˈene maiˈo juara noˈoheˈi papaˈarejiˈinijihi ˈaniha ˈiavume vaˈara. Ea kaˈene hua pisimiajipo ˈwaravume henajaˈinaˈe vaˈara.
17 Ikaho nitama poropeti Jeramaiara ˈwaramajara roe nimai renana. Hu ikaˈina ˈwaramana.
18 ˈEjume pu Rama vaji heˈejuˈe virisia vejiˈi niramarume ˈee eahura niˈimaˈura veˈejuˈe Recheru harihwapumu venana vo ea ˈahopo hu oja somahuna areria pana ˈwamana.

Ijipiti Rena ˈUnama Roajina

19 ˈEˈejume ijiˈa Heroti kwavumakaviˈi Natohwi jihuni ona ojiˈinijara roe ijí Ijipiti Josapi navahi ijá ˈwama
20 Ea kaˈene ike Hariha ˈuˈuake ˈanaˈi venajaho nikwamanakúne a kúˈo ˈurine Hariha ˈuˈuakaho apene ˈee oaha aheme ˈunama Isureri vaˈamana ˈwamana.
21 ˈEjume hu ˈurine ijí Hariha ˈuˈua kajaho apene oaha aheme Isureri vaˈara.
22 ˈEnakaivo Akireasira Heroti kaˈene huni omijihuni tinia apene Jutia ˈajohuma henarena Josapiho jumana. ˈEjume Godira navahi ijá ˈwama Karari vaˈa ˈwavume hu ijí Karari vaˈana.
23 ˈEnarena hu vaˈe ara iha Nasareti hinana. Hu ijá venajihuni maijaho poropetiepo raka kaˈene ˈwaravajija nimai reˈavarono avanana. Pu ikaˈina ˈwaravara Hu Nasareti ora ˈwahuna ˈiavara.

3

Joni Papitisitara Najahajina
(Maka 1:1-8)

1 Ijí vea kajino Joni Papitisita Jutia puni nechi'i riri ea Godoni vu'a najaha roana.
2 Hu ijá 'waramana Ta'aroha joni sisea amairie arira renama. Godoni arijihuni 'unama
niroe tu'u renukúnina 'iamana.
3 Poropeti Aisea 'wavujara Hu rone ika'ina 'waramana
Hu nechi'i riri namine ijá 'umenu Natohwi jihuni 'unama amairie Huni 'unamijija arira
re'avara 'umenu 'wamana.
4 'Enakaivo Joni oni atehijija kameru huni sapasi vejara'omo hu ijí same 'ee huni 'aha
mu'oi charia apúsame 'ee huni 'irumijaho pújúha 'ee aneura rihiji'i inuna.
5 'E'eme ijihuni vea kajino ea ka'ene Jerusaremi ora 'ee Jutia ora 'ee eaka mapoka
ka'ene Jotani rori hiju kajija ni'aha kwino huni roara.
6 'Enareja pu puni sisea vwihane nahama Godi 'wara'i kaivo aremamaa arevajihuna'e
hu pu Jotani 'unirame toi samana.
7 'E'eme Hu kivume Parasia 'ee Sajusia hura toi sama'amarono rouma kimarena hu pu
ijá 'iama Ja tapara ka'ene sisesa jihipuni harihija joni eha sisea ni'ima'ura ka'ene túna'i
roujaho irara ja 'waravukame ja juhame iki roajivare?
8 'Ina rukina re'avara. Joni 'unama sahasijaho ta'arohareje niare'i kaivo ea maiu'ina
re'avara.
9 Ja vwiha ika'ina pavwiha'avara. Nú Eparahami oni harihija'omo nú areri rena hiju
paro'avara kaivo Godira areri veje ike muna ikihipo Eparahami oni harihija rehuna.
Ijihuna'e nú areri rena hiju paro'avara.
10 Iviamai taupa icha aneji namuna'omo icha kajija 'ina maa pare'avajaho 'umareje
'uhue veni ato'aruhuna.
11 Na ja toa vaji samaume 'urijajihuni maijaho ja joni sisea vwihane temukavume
nahama Godi 'wara'ika'i aremama arevaji najaharejo ijihuna'e toa vaji samauta kaivo
Ea ka'ene nuni túna'i roujara Godoni 'Avena 'ee haruriji'i samahuna. Na Hu Hu'úmo
areria pana 'ee nara Huni mumora hwana jahenahuna areria pana.
12 'Enakaivo icha ka'ene 'witia aruma sirikuvujaho Huni ija tahi namuna'omo Hura
'witia mutuuri ruhijijino mutuareje maijaho niana'ika'i siseijijahija vena ka'ene pau-
taruti sa'ika'i namujiano ato'aruhuna.

Jesu Toi Vaji Apúsamajina
(Maka 1:9-11; Ruku 3:21-22)

13 Jesuho Karari rene roe Jotani Jonira apene toi apúsama'amarono roana.
14 'Enakaivo Joni rarene ijá 'wama Ara na toi apúsami'amajaho areri re'ena. 'Ú nara A
toa vaji apúsama'urono roane? 'wamana.
15 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Nú iviamaa ijá vehunijihuni maijaho ijá vejakame
'unama arimai rene mamai re'amarono ava'eja 'wamana. 'Ejume Joniho Huni ira hene
avamana.
16 'E'eme Jesuho toi apúsavume 'uriji'i kavume kahi akúpi 'ahi vwicha re'eme Godoni
'Avena maraho'ora puna'i jaima 'ariha roe Huni haha 'ahi ajimana.
17 'E'eme ira kahi akúpa 'ahi rena roe ijá 'iama Ikaho Nuni Hariha ka'ene Na oja
mahujina. Na Hunijihuna'e niho'o teamanimu 'iamana.

4

Jesu Vena Kamajina
(Maka 1:12-13; Ruku 4:1-13)

1 'E'eme Godoni 'Aveni vejume Jesuho va'e nechi'i hi'eje 'avena sisei roe vena
ka'amarono va'ana. 'Enakaivo Jesu ijí 'aura arema
2 hi'eme na'ia mapoka (40) pa'are'eme matumana.
3 'E'eme 'avena sisei roe ijá 'wama A Godoni Hariha re'amajaho veje munakaho puretia
renama 'wamana.
4 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Godoni ira vaji ijá 'waramana
Ea puretiapo reje majama hihuna pana kaivo ira ka'ene Godira 'waramujara reje majama
hihuna 'wamana.
5 'Ejumakame 'avena sisea kajara Hua ahema ajima va'e Temiporu atahuri ranamana.
6 'Enarena hu ijá 'wama Areri Godoni ira vaji 'waramaja'ina'e A Godoni Hariha
re'amajaho mwamapene kami mwe'i 'onava kavuma.

Godoni ona oji'inijipo A iji 'unarama apena 'ariha va'e kami ranamaakame muna A paninama kavuma 'wame 'wamana.
7 'Ejumakame Jesura ijá 'wama Godoni ira vaji kú'o ika'ina 'waramana. A oni Godi paapene vena ka'amana 'wamana.
8 'Ejume kú'o 'avena sisea kajara Jesuho ahema va'e huri'a ka'ene niho'o jopatu'uriji ajima va'e kahi huri nami'i kaivo kwaa araka mapokakija 'ee puni mamaijaho nahana.
9 'Enarena 'avena sisea Jesu ijá 'wama A nitupari same nuana vetie na oja mi'amajaho ike uneunechaka mapokakija ni'aha kwino nara A vaja'eju 'wamana.
10 'Ejume Jesura 'avena sisea kajaho ijá 'wama 'Avena sisea karera! Karori va'a! Godoni ira vaji 'warumajaho
Natohwa ka'ene oni Godijiru oja mahe Hunaru vena'amana 'wamana.
11 'Ejume 'avena siseijaho Jesu rana'ika'i va'eme ona oji'inapo roe Hu ni'ajahara.

Jesura Huni Kaukara Karari Vaji Aneja 'Emajina
(Maka 1:14-15; Ruku 4:14-15)
12 'Enakaivo Jesuho hejume Joniho tipurai ranavuma heji'i Hu Karari va'ana.
13 'Enarena Hu va'e Nasareti are'ika'i va'e Kapeniami hinana. Ijí ara kajaho soha rorina. Ara kajaho Sepurani 'wame 'ee Napatarai 'wavuri vajina.
14 Ijaho Poropeti Aisea oni vaji 'waramajara roe nimai nimai renu. Hu ika'ina'e 'waramana.
15 Ara ka'ene Sepurani 'wame 'ee Napatarai 'wavujija soha rori Jotani ona kara'i Karari ka'ene Jenitaruepo hijujina.
16 Ea ka'ene ijí nutuvi'ini hijujija hanaji'ina ni'ima'ura kavara. 'Ene ea ka'ene nutuvi'inaka nikwamasahuja'ina rena hijujihi hanaji'ina kajara hananiu 'wamana.
17 Vea kajiano Jesuho aneja vene vu'a 'waramarena ijá 'iama Ta'arohe joni sisea vwihane teamukave aremamai are'i kaivo ea maiu'ina reha! Ijihuni maijaho Godoni ara niroe rori roa paranukúnina 'iamana.

Jesura Huni Tisaiporu Amura 'Umenajina
(Maka 1:16-20; Ruku 5:1-11)
18 'Enarena Jesuho Karari soha rora kaji kahi va'i kivume ea iha Saimani ka'ene Pitana 'wavuji'o huni 'u'ua ka'ene Enituruna 'wavuji'o hine úa vesamapene roara. Ijihuni maijaho pu úa vesavi'ina.
19 'Ejumakame Jesura pu ijá 'iama Nuni roajivakame jara 'úa vesavu kaja'ina'e Na ja najahe ja ea ahera'avara 'iamana.
20 'Ejume pu ni'aha kwino puni namea irecha 'o'i kaivo pu pu'úmo va'ara.
21 'Ejume pu va'i kivume vu ea 'aho'a Sepati oni harihija Jemisina 'wavuji'o Joni ka'ene huni 'u'uiji'i emahwa pu'úmo puni sisima vaji hine puni namea hwearikara. 'Ejume Hu pu 'umenaana.
22 'Ejume pu ni'aha kwino puni sisima raname 'ee omaha rana'i kaivo pu pu'úmo va'ara.

Jesura Kaukara Iraka'e Venajina
(Ruku 6:17-19)
23 'Enarena Jesura va'e Karari vaja kaji 'uraha oji'i puni Sinakoku vaji Godoni arijihuni vu'a mai maiu'ina najahana. 'Eji'i eaka mapokijihi atama ani ani'ina ka'ene rena'e 'ee 'uniravajija vejume sonahiara.
24 'Ejumakame Huni pinani 'urina va'e Siria vaji va'uma henarene eaka mapokijipo hahapo hianame 'ee hahapo siseranie 'ee ea ka'ene 'avena sisei ajima'e 'ee ea ka'ene mwe'i 'arihe simavi'i name 'ee ea ka'ene irima'ina 'eka Huni roume Hura vejume maranie 'ee sonahiara.
25 'Ejumakame ijihuna'e ea niho'o mapoka mapoka Hu tamatihara. Ara ka'ene Hu tamatihajaho Karari ora 'ee Jerusaremi ora 'ee Jutia ora 'ee ara ka'ene Jotani toa one kara'i hijujija 'ee Tikaparasi hijujija ni'aha kwinu Hua tamatiha ojara.

5

Huri'a 'Ahi Najaha 'Waramajina
1 Hu kimajaho ea mapoka mapoka Hua 'ararihae ojuma kimarena va'e huri'i ajime hi'eme Huni tisaiporua Huni roara.

Temara Nimaijina
(Ruku 6:20-23)
2 'Ejume Hu ijí aneja vene pu najaha ijá 'iama

3 Ea kaˈene puni ˈavena pivusahujija iviˈa teamanamama. Ijihuni maijaho Godoni arijaho iviˈa puna renu.
4 ˈEne ea kaˈene temukaˈikaˈi pasonahiiˈinijija iviˈa teamanamama. Ijihuni maijaho pu nihoˈo oja sonahihuna.
5 ˈEne ea kaˈene masuani hijiˈinijija teamanava. Ijihuni maijaho mweˈa kakaho pumai rehuna.
6 ˈEne ea kaˈene ˈunama mai matuname ˈee toa punaˈi huanavujija iviˈa teamanava. Ijihuni maijaho pu nihoˈo sonahihuna.
7 ˈEne ea kaˈene ea ˈahoˈa numiravujija teamanava. Ijihuni maijaho Godira pu ˈuˈo numirahuna.
8 ˈEne ea kaˈene puni oja ariramaa rejajija teamanava. Ijihunaˈe pu Godi kahuna.
9 ˈEne ea kaˈene ea ˈahoˈa venauˈe pu puˈúmo matauviˈinijija teamanava. Ijihuni maijaho Godira pu Huni harihija ˈiˈena.
10 ˈEne ea kaˈene ˈunama ariramaa ˈuraha oˈejuˈe ea ˈahopo siseˈi ˈahiujija pu teamanava. Ijihuni maijaho Godoni arijaho puna renukúne.
11 Nunijihunaˈe erapo ja ira sisea ˈwarame ˈararihie vuˈa sisea ani aniˈina ˈwarame ijá veja kiˈavajaho ja teamanaˈavara.
12 Ja nihoˈo teamaname ˈee mariˈuˈavara. Ijihuni maijaho joni eha natohwa kahino akúpa ˈahi namu. Ea ˈahoˈa nimarako poropetia kaˈene hijajija siseˈi ˈahiajaˈinaˈe ja ˈuˈo siseˈi ˈahihuna.

Hanajiˈina ˈEe Misa
(Maka 9:50; Ruku 14:34-35)
13 Ja areri mweˈa kehuni misa. ˈEnakaivo misa kajihuni vweijara paˈareˈipisa icháˈinaˈe veje kúˈo vwea rejaˈe? Misa ijaˈinijija vwea paˈanaˈomo usekujukame emaapo momori tautiura.
14 Ja mweˈa kehuni hanajiˈina ara huriˈa ˈahi vejujija nihoˈo vaja panavura.
15 ˈEne emaapo naheha ˈejujaho pu paˈeka vaˈe siˈuara vaja irechavura kaivo samai irechavura. ˈEjuˈe ea kaˈene sea vaji hijujija hananiura.
16 Ijaˈinaˈe joni hanajiˈinijara ea mapoka puni unaˈi hananiˈamana. ˈEjakame pu kive maaru vejakame pu joni Oma kaˈene kahi akúpa ˈahi hinuji taˈarohuna.

Varapa Tamaniji Rone Najahajina
17 Ja nihoˈo ikaˈina pavwihaˈavara. Nara roukaho varapa tamana ˈee poropetia hoˈo veje paˈareˈamarono routa roˈava. Na pu atoˈarumaˈi rohuna pana kaivo ijihipuni maiji veˈi ˈahiume routa.
18 Na nimai nimai ja ˈwaravu ike akúpa mweˈakaho niˈaha kwino ijá paˈarehuna. ˈEnakaivo unenuˈu pina maˈuparitumaa ho maˈuˈua Godoni Iri jihuni vaji navujaho nihoˈo papaˈarehuna kaivo ijá naˈeje uneunechaka mapokijija roe areri rehuna.
19 Ea irara ike varapa tamana maˈuˈua ˈene ˈee ea ˈahoˈa najahe pu ˈuˈo ijaˈinaˈe veˈavajaho hu Godoni ara nihoˈo maˈuˈua ˈiahuna. ˈEnakaivo ea irara hene vene ea tamana kaji najaˈavajaho hu Godoni ara ea natohwa ˈwahuna.
20 Na nimai nimai ja ˈwaravu jara ˈunama arira kaˈene ojujara nihoˈo arimai parenareje Sikuraipi ˈee Parasi paasitaˈamajaho ja nihoˈo Godoni ara pavahuna.

Ajinavuri Vuˈa Najahajina
21 Nitama sahu jona ˈwaramajaho ja nihejara. Ea paˈanaˈe kwaˈamana. Ea irara ea ˈanaa kwaˈamajaho ˈotua vehuna.
22 Na nihoˈo nimaa nimai ja ˈwaravu. Ei pini napuraha ˈajime ˈee seˈamajaho ea kajaho ˈotua vetihuna. ˈEe ea irara vweaha húmata paˈana ˈwaˈamajaho hu ˈuˈo ˈotua niˈinijino vehuna. ˈEe ea irara a ˈvwiha paˈana ˈwaˈamajaho hu veni vahuna arerina.
23 ˈEˈeje a swara Godi maˈiro vejiˈi a vweuna siseˈi ˈahaaji vwihaˈamajaho
24 swara kajaho ijá ranaˈikaˈi vukúˈo ˈunama vaˈe vweuneˈi ˈwame amairiarejaˈe ijiˈa roe Godi swara maˈamana.
25 ˈEne ei pini a ˈotua apenaare ˈotua vetaˈiro veja kaˈamajaho ja noˈo ˈunamu toi vaiˈi a hu huˈúmo vuˈa ˈwame amairiˈavara. Ijihuni maijaho hu a apena vaˈe ˈotua vejiˈina natohwi jihuni ija tahi ranamaa veˈenakúne. ˈEjakame ijí ˈotua vejiˈina natohwa kajara hirisima mihakame pu apena vaˈe tipura ranama veˈejakúne ˈwamana.
26 Na nimaa nimai a ˈwaravu a ijí tipurai hinuvaˈo monia túchamaa ijaho maharene ro ˈeˈuhuna.

Napasina Paruina Turamauri Vuˈa Najahajina
27 Ikaˈina ˈwaramajaho a nihenana. A nihoˈo ea pipuni napara paturaˈamana ˈúmana.

28 'Enakaivo Na ika'ina 'waravu. Ei pini napara kame huni oja vaji itu'amajaho hu areri ijí napara kajaho nituramana rehuna.
29 'Ene oni nia mana'inijara vena'e a sisea ve'amajaho nia kuha kajaho tajahena pi'onave va'amana. Ijihuni maijaho oni haha kwisu kajara veje oni haha kajaho maho'o veni vahuna sisea.
30 'Ene oni ija mana'inijara veje a sisea ve'amajaho ijí ija kajaho 'uhua pi'onave va'amana. Ijihuni maijaho oni ija 'uhua apene pi'ona'amajiana vo oni haha maho'o veni vaji vahuna.

Parua Napara Ranaravura'e Najahajina
(Matiu 19:9; Maka 10:11-12; Ruku 16:18)

31 'Ene vu pina ijá 'warumana. Ei pini huni napara rana'amajaho hu niranamani heha vena mahuna 'warumana.
32 'Enakaivo Na nimai a 'waravu. Ea pipuni napara'e parui pini ahemo'amajaho paruaha kajara areri naparaha kajaho ranahuna. 'Enajihuna'e parua ka'ene huni napara kaji ranamajara veje hu parua pina ve'amajaho hu sisea vehuna. 'Ee ea irara napara ka'ene ranavi'iniji 'wa'amajaho hu 'u'o sisea vehuna.

Ichutoa Pikivuji Najahajina

33 'Ene pinijaho nitama emaapo 'waruvajaho ja niheji'ina.
A raka nahama 'waramajaho patu'amana kaivo Natohwi jihuni una'i nahama 'wara'amajaho ve'amana 'úmara.
34 Na nimai a 'waravu. A ika'ina pa'wara'amana Ichutoa pikiva hejuma pa'wa'amana. Ijihuni maijaho ijaho Godoni ruha'omo Godi ijí hinukúne pa'wara'amana.
35 'Ene vukú'o ika'ina pa'wa'amana. Mwe'a ikena'omo nimai 'waravu pa'wa'amana. Ijihuni maijaho ike mwe'akaho Godira Huni mumora ijihuni toi irechamuna. 'Ene vukú'o ika'ina pa'wa'amana Jerusaremina'omo nimai 'waravu pa'wa'amana. Ijihuni maijaho Jerusaremi Kini Natohwi jihuni arakúne ija'ina pa'wara'amana.
36 'Enakúne a ika'ina pa'wara'amana Nuni húmata ikena'omo nimaa nimai 'waravu pa'ia'amana. Ijihuni maijaho a niho'o oni húmata kaji veje sajasa'ina rene 'ee aja rehuna niho'o areria pana.
37 Ijaho 'avena siseijarahara a venau'e ira kajaho 'waramukúne ija'ina pa'wara'amana kaivo manimaa 'iame 'ee pana 'i'amana.

Eha Vetiaravuji Najahajina
(Ruku 6:29-30)

38 Nitama vu'a ka'ene rena roajaho ika'ina 'waruvara. Ei pini ea pina'e 'anae nia kuha su'amajaho eha 'u'o 'anae nia kuha su'amana. 'Ee ei pini ea pina'e 'anae ea pipuni upaja hija'usa'amajaho hu 'u'o 'anae upaja hija'usa'amana.
39 'Enakaivo na ja 'waravu. Ei pini sise'i 'ahi'iro veja ka'amajaho a eha paveti'amana kaivo hu a noanu tahijiha ka'amajaho a vu ta'arohe ropuna'i mahe 'ani'amana.
40 'Ene ei pini oni setia ape'iroreje 'otui veta'amajaho oni tapuka 'u'o tajahene ma'amana.
41 'Ene ei pini ja no'o ma'uako 'aha josu va'avarono 'ejaha'amajaho ja no'o va'areje niho'o hura 'waramajaho asima va'e jopatu'ura va'avara.
42 'Ene ei pini a unenu'u pina hu ma'amarono 'warava he'amajaho ma'amana. 'Ene ei pini oni unenu'u pina apena venareje vukú'o ma'iro 'warava he'amajaho ma'amana.

Oni Naka Oja Mihunijina
(Ruku 6:27-28, 32-36)

43 'Ene ja nihejara nitama vu'a ka'ene 'waravara. A ehuanaru oja mi'i kaivo oni nakijihija sena'amana 'úvara.
44 'Enakaivo Na ijá 'iavo Ja joni naka oja mi'avara. 'Ene ea 'ahopo ja sise'i 'ahia ki'avajaho puni siporua 'ona'avara.
45 'Enareje ja joni Oma ka'ene akúpa 'ahi hinujihuni harihija re'avara. Hu Huni vea veju'e ea ka'ene siseijihipuna rine 'ee maijihipuna 'u'o rinuna. 'Ene Hu veju'e neha pine ea maijihipuna marane ea sisea veji'ini jihipuna 'u'o maranuna.
46 'Ene ja ea ka'ene oja ja mihujiru oja mi'avajaho ja eha iraka apehune? Ea ka'ene takisia apeji'inijija 'u'o ija'ina vejura.
47 'Ene ja vwehu jonaru 'ajoravuja'ina'e 'ú ja ea 'aho'a ija'ina'e asitahe 'ajoravure? 'Ú Jenitarua 'u'o ija'ina pavejure?
48 Ijihuna'e joni Omi kahi akúpa 'ahi ariramaa hinujihuna'e ja 'u'o ariramaa hi'avara.

6

Vajihiˈina Rehuna Najahajina

1 Ja hami vwihaˈavara ea ˈahopuni nia ˈahi pu kiˈavarono ja joni ˈunama kaˈene arimaiji veˈava. Ja ijá veˈavajaho joni Oma kaˈene kahi akúpa ˈahi hinujaho ja eha pamihuna.
2 Ja ura ea uneunecha paˈamaiji swara vajiˈirono veˈavajaho ja ea mapoka niˈi niˈi kiˈavaroreje nipia apena hwasiˈava. Ijihuni maijaho ea kaˈene iraˈasinijipo Sinakoku vaja ˈee maˈahi riri kaji ani ani vejakame ea ˈahopo pu taˈarora ˈavarono ijaˈina vejura. Na nihoˈo nimaa nimai ja ˈwaravu. Pu puni eha niapejara.
3 ˈEnakúne ja ea swara vajiˈi veˈavajaho paveje joni manaˈinijara raka kaˈene venujaho joni aniˈinijaho kaˈamana.
4 ˈEnakúne ja ea uneunecha paˈamaiji swara vajiˈiro veˈavajaho hemi vajihakame joni Oma kaˈene hemi kimujara eha vajiˈamana.

Siporu ˈOhuna Najahajina
(Ruku 11:2-4)

5 ˈEnakúne ja siporua ˈoˈi veˈavajaho ja ea kaˈene iraˈasinijipo vejujaˈinaˈe paveˈavara. Pu nihoˈo Sinikoku vaja ˈee maˈaha riri namine siporua ˈojura. Ruha kaˈene ea mapoka niˈi niˈi kihuni tinijiano namine ojura. Na nihoˈo nimaa ja ˈwaravu pu puni eha niapejara.
6 ˈEnakúne ja siporua ˈoˈiro veˈavajaho vaˈe joni sei vaji vaˈe vwicha kuˈi kaivo joni Omijihuni siporua ˈoˈavara. Ijihuni maijaho ja ijí ruha hemi siporua ˈojuˈe kimujara Hu joni eha mihuna.
7 ˈEnakúne ja siporua ˈoˈavajaho ja hine vuˈa nikwinuˈina kaji hura hara paˈojiˈi naˈavara. Jenitaruepo Hu henarena rojiˈi vuˈa nikwinuˈina kaji apena hura hara ˈojiˈi navura.
8 Ja ijí ea kajipo vejujaˈinaˈe paveˈavara. Ijihuni maijaho ja raka pivusahareˈe Amo jariˈiro vejujija ja maiˈo pajariviˈini Hu nihena kimuna.
9-13 ˈEnakúne siporua ikaˈina ˈoˈavara. Amo akúpi ˈahi hino ese. Oni iha nihoˈo nimaa nimaiˈomo A veje nú Oni iha taˈaroraha. A roa nú ˈajohua hina. ˈEne oni ura ijara akúpa ˈahi venujaˈinaˈe mweˈa ˈuˈo ijaˈinaˈe venama. ˈIruma iviasi areri ihuniji vajúha. Ea nú siseˈi ˈahúuˈe nú vwihana ˈarevujaˈinaˈe nú ˈuˈo A siseˈi ˈahaukúne A vwihana ˈarema. Nú nihoˈo sisea vwihanareˈe oja ˈurinukúne A ˈajohue niˈajúhe nú sisea paveja. A ˈajohuˈina. A ajira rukina. Oni iha niˈimaˈura. A majama ijaˈina. Amo ese. Nijina.
14 Ijihunaˈe ja ea ˈahopuni sisea vwihana areˈavajaho joni Oma kaˈene akúpa ˈahi hinujara jona ˈuˈo vwihana arehuna.
15 ˈEnakaivo ja ea ˈahopuni sisea pavwihana areˈavajaho joni Omiji ˈuˈo joni sisea pavwihania arehuna.

ˈAura Arehuna Najahajina

16 ˈEnakúne jara ˈaura areˈavajaho era kiˈavarono ura nia paajurasahe oˈavara. Areri ea kaˈene iraˈasinijipo vejujaˈinaˈe paveˈavara. ˈEjuˈukame eaka mapokijipo kima henareje pu ˈaura arevara roˈavarono avajura. Na nihoˈo nimai ja ˈwaravu. Pu puni eha niapejara.
17 ˈEnakúne ja ˈaura areˈavajaho joni ura nia some tuvaria pijahe matausahe oˈavara.
18 ˈEjakame jara ˈaura kaˈene arevajaho ea hena kiˈavara. ˈEjakame joni Amo kaˈene uneunecha mapoka hemi kimujara eha samai vajihuna.

Akúpa ˈAhi Kukua Rukina Rehunijina
(Ruku 12:32-34)

19 ˈEne uneunecha kaˈene mamaijija ikaho mweˈa paahuma irechama hiˈavara. Ijihuni maijaho soapo ine ˈee kapurapo ˈuhusame ˈee ea kaˈene nesa apejiˈinijipo nesi tirasame aruma vaˈe nesi ˈekahuna.
20 ˈEnakúne joni uneunecha maa kajija kahino akúpa ˈahi ahume irechava naˈavara. ˈEjakame soa ˈee kapura paˈuhusame ˈee ea nesa paˈekahuna.
21 ˈEjakame joni uneunecha mamaa kajipo ruha kaˈene navu kajino joni oja ˈuˈo ijí nahuna.

Haha Huni Hanajiˈina
(Ruku 11:33-36)

22 ˈEnakaivo joni niijaho areri joni hahaka mapoka kajihi hananiiˈina. ˈEnaˈomo joni nia kajara marana paranujaho joni hahaka mapokijaho hanana paranu.
23 ˈEnakaivo joni nia siseraˈamajaho joni hahaka mapokijija nihoˈo nutuma namu. ˈEjakame ijí hanajiˈina kaˈene joni vaji namujara nutuˈamajaho nihoˈo niˈimaˈura nutuhuna.

Godine ꞌEe Kukua
(Ruku 16:13; 12:22-31)

24 Ea kwinuꞌwi huni mamaꞌina noꞌoheꞌi rehuna nihoꞌo areri pana. Hu ea pina oja maꞌi kaivo ea pina siseꞌi ꞌahahuna. ꞌEne ea pina nihoꞌo ura rena paraꞌi kaivo ea pina kaꞌamajaho sema parahuna. Godi oja mahe ꞌee monia oja ꞌuꞌo ahuma mahuna areria pana.
25 Ijihunaꞌe Na ja ꞌwaravukúne jara ichá'ina kaꞌene hihunijaho pavwihaꞌavara. Ja ikaꞌina pavwihaꞌavara nú ꞌiruma ꞌee toa iraki iꞌeja paꞌwaꞌavara. ꞌEnakaivo nú ꞌiruma ꞌee toa iraki iꞌeja pavwihaꞌavara. ꞌÚ ꞌirumijara niꞌina kaivo hiijaho pana raka? ꞌEe atehijipo niꞌina kaivo hahijaho pana raka?
26 ꞌEnakúne ikaho vwihaha. Uka kaꞌene jaijasaha oju kivujija pu nihoꞌo puni ꞌina paꞌone ꞌee puni ꞌiruma paꞌeke rira kwino ahuma irechavura kaivo joni Oma kaꞌene kahi akúpa ꞌahi hinujara ꞌiruma vajihu. ꞌEnakaivo ja Godoni unaꞌijaho uka nihoꞌo asitaha parajara.
27 A ea irara hine vwihananaviꞌi temuka apeꞌamajaho ꞌú ijí temuka kajara veje oni hia vea pina kúꞌo huri ranave hivaꞌena?
28 Ja rakijihunaꞌe ateharu vwihajo? Ike vwihaha! Sinara kaꞌene nechi ꞌurijajija ma opuipo ꞌurijura kaivo pu opuꞌina paharura vene ꞌee opuꞌina majikaria pamarasahura.
29 ꞌEnakaivo na nimaa nimaa ja ꞌwaravu. Saramani oni pinana ichutoi namajaho huni haha sarira ꞌenana kaivo ijí hura sarira kaꞌene ꞌenajaho areri sinara puni nia vajaꞌe kimujaho paasimana.
30 Ike sinarakija iviasi rena navu. ꞌEnaꞌomo niari uhakiviꞌi ꞌekareje veni jae rehuna. Sinara kaꞌene nia vaja ijaꞌina kivujija Godira vejuꞌe niijaꞌina rejura. ꞌEnakaivo Godira vejuꞌe sinara marasahu kajaꞌinaꞌe ꞌú Hu areri jona ijaꞌina paveꞌena? Ea kaꞌene joni nimairoa maꞌuꞌumai kihije?
31 ꞌEnakúne ja hine ichá'inaꞌe hihuni ꞌunamiji saravujaho areꞌavara. Nú iraki iꞌeja? ꞌEe toa iraki iꞌeja? ꞌEne ateha iraki samoꞌeja? ꞌEne atehaka apúsahunijaho ichihi rena rohunijaho pavwihaꞌavara.
32 Ike uneunecha kijahija Jenitaruepo vwihana vejura. ꞌEnakaivo joni Oma kaꞌene kahi akúpa ꞌahi hinujara uneunechaka mapoka kaꞌene ja pivusahujija nihe paranuna.
33 ꞌEnakaivo ja marakuꞌa Huni ara ꞌunamiji ꞌee Huni ꞌunama kaꞌene ariramaiji saravakame ijiꞌa uneunecha kaꞌene mweꞌakaki jara pivusahujaho Hura vajihuna.
34 Niari raka kaꞌene rehunijaho pavwihaꞌavara. Ijihuni maijaho niara huni ahijijaho niarahuna. Vea kwinu kwinu puni ahija ꞌoiꞌoi navu.

7

Ea ꞌAhoꞌa Namahujina
(Ruku 6:37-38, 41-42)

1 Ja nihoꞌo ea ꞌahoꞌa panamahakame pu ja ꞌuꞌo panamahuna.
2 Ijihunaꞌe Godira ꞌunama kaꞌene jara ea ꞌahoꞌa namahu kajaꞌinaꞌe Godi ja ꞌuꞌo ijaꞌinaꞌe namahuna. ꞌEje jara ichá'ina kaꞌene ea vajiꞌavajaho ijaꞌinaꞌe Godi ja vajihuna.
3 A rakijihunaꞌe vweu puni nia vaji taura kaꞌene namujaho kama ꞌwaraꞌi kaivo oni nia vaji natohwaka namujaho marako pakama amairio?
4 A raka vene oni nia titi taura kaꞌene namu kahaꞌajaho papiꞌonaꞌi kaivo napuru puni nia vaji taura kaꞌene namujaho kama ꞌwaramo?
5 ꞌEnakúne iraꞌasinakere maraku'a oni nia vaji taura kaꞌene namu kahaꞌajaho piꞌonaꞌi kaivo iji'a napuru puni nia titi taura kajaho ape piꞌonaꞌamana.
6 ꞌEne ja uneunecha kaꞌene ariramaijija ꞌua pavajiꞌavara. Ijihuni maijaho pu taꞌarohareje mwatumiꞌejakúne pavajiꞌavara. ꞌEne joni uneunecha mamaijijahija maha pavajiꞌavara. Ijihuni maijaho pu maꞌeka tautiꞌejakúne pavajiꞌavara.

Jarime Sarame ꞌAnaꞌanaꞌavara
(Ruku 11:9-13)

7 ꞌEnakúne ja Godoni siporua ꞌone jarima apena vaꞌakame Hu ja vajihuna. ꞌEne ja sarama apena vaꞌavajaho ja kihuna. ꞌEne ja vwicha ꞌanaꞌanaa apena vaꞌavajaho Hu tirasahuna.
8 ꞌEne ea irara siporua ꞌone jarima apene vaꞌamajaho hu ijihuni mai ꞌekahuna. ꞌEje ea irara ꞌunama kaji sarama apene vaꞌamajaho hu piunahuna. ꞌEje ea irara vwicha kaji ꞌanaꞌanaa apena vaꞌamajaho vwicha tatiranamahuna.
9 Ea irara harihuni puretiaꞌe ꞌwaraꞌipisa hu muni mahaꞌe?
10 ꞌEne hu kija jariraꞌipisa hu tapari mahaꞌe?
11 ꞌEnakaivo ja ea siseakija joni harihija uneunecha mamairu vajihuraꞌe reꞌavajaho ꞌú joni Oma kaꞌene akúpi ꞌahi hinuji jariꞌavajaho Hu uneunecha mamairu pavajihuna raka?

12 'Ene ja ura ea 'ahopo jona vena'avarono ura renauja'ina'e ja ura rena'eje ea 'ahopuna vena'avara. Ikehuni maijaho varapa tamana 'ee poropetiepo najuhara.

Vwicha Ma'u'uijina
(Ruku 13:22-30)

13 'Enakúne vwicha ka'ene ira mwahatitijino vaha. Ijihuni maijaho vwicha ka'ene natohwijaho 'unama ni'ima'ura ka'ene veni va'ujina. 'Eju'e ea mapoka'e ijihuna kajino va'ura.
14 'Enakaivo vwicha ma'u'ua kajaho 'unama ka'ene majama hihunijina 'ee kik-isima'ura'omo ea kwinu kwino piunavura.

Icha 'Ee Huni 'Ina
(Ruku 6:43-44)

15 'Enakúne poropetia ira'ata najahi'inijija hami ki'avara. Pu joni roujaho sipia puni atehi same rohuna. 'Enakaivo puni vajijaho niho'o 'ua ne'a sa'ina.
16 'Ena'omo puni 'inijino samai kihuna. 'Ú ea 'wija ajina 'ahi 'ekure? 'Ene ea mitota vaji matakina nitehure?
17 'Enajihuna'e icha ka'ene maijija 'ina maa rejura. 'Eju'e icha ka'ene siseijija 'ina sisea rejura.
18 'Eju'e icha ka'ene maijija 'ina sisea pareju'e icha ka'ene siseijija 'ina maa parejura.
19 'Ene icha ka'ene 'ina maa parejujija 'uma veni jaura.
20 'Ene puni 'inijino samai kihuna.

Na A Pahena Pakavura
(Ruku 13:25-27)

21 'Enakaivo ea mapoka ka'ene Na Natohwe Natohweru 'wivujija Godoni ara pavahuna kaivo ea ka'ene Nuni Oma ka'ene akúpa 'ahi hinujara raka ka'ene Hu ura renujiru ve'avajipo vahuna.
22 'Ena'omo ijihuni vea kajara ro'eja'e iji'a ea mapoka Na ika'ina 'warihuna Natohwe Natohwe 'ú nú Oni ihi vu'a 'waravure? 'Ene Oni ihi 'urahi'i 'avena sisea ajima'inijija siomahure? 'Ene uneunecha mapoka ea areri pavehuna nú vejure? 'wihuna.
23 'Ejakame Na ika'ina samamai pu 'warahuna Na niho'o ja pakivurakúne usema va'aha ea sisea veji'inakije!

Ea No'o Ara Vejajina
(Ruku 6:46-49)

24 'Ena'omo ea irara ike Nuni vu'ake hene ve'amajaho hu areri ea ka'ene vwiha mamai vwihaji'inijara ara'e muna 'ahi vena hinuja'ina.
25 'Ena'omo nehi pine sai hirame 'ee puri hiramujaho ara kajaho ninavume patira'usahuna. Ijihuni maijaho ara kajaho muna 'ahi vejajihuna'e patira'usunahana.
26 'Enakaivo ea irara Nuni vu'a henareje pave'amajaho hu areri ea ka'ene hami pavwihaji'ina ka'ene huni ara ajara 'ahi venaja'ina.
27 'Enajihuna'e neha pine sai hirame puuri 'e'une ara kajaho 'anaume 'onajaho maijihi niho'o ani'ina tira'usunaha 'onana 'iamana.

Jesuni Harurijina

28 Ijí vu'a kaji Jesura 'warame pa'arejume ea mapoka mapoka ijí Hura najaha kaji hejajaho oja hwa'usunahara.
29 Ijihuni maijaho Hu niho'o haruriji'i pu najahana areri Sikuraipiepo najahuja'ina pana.

8

Jesura Ea Vejume Maranajina
(Maka 1:40-45; Ruku 5:12-16)

1 'Enarena Hu kahi huri'i rena roe ari'eme ea niho'o mapoka mapoka Hu 'arariha va'ara.
2 'E'eme ea pina reporosia rukini roe Huni una'i nitupari same ijá 'wama Natohwe A ura rena'amajaho venie na maraniama 'wamana.
3 'Ejume Hu ija ea ka'ene reporosia rukina kajihuni haha 'ahi ija rana'i kaivo ijá 'wama Na ura reniuna'omo maranahuna 'wavume reporosia kajaho ni'aha kwino pa'arenana.
4 'Enakaivo va'e oni haha Pirisiti nahe 'ee Mosisira nitama najaha ja'ina'e swasa veje ea mapoka oni reporosia pa'arenajaho hena ka'avara 'wamana.

Jesura Romu Puni Natohwi Jihuni Pwea Vejume Maranajina
(Ruku 7:1-10)

5 'E'ikaivo Hu va'e Kapeniami 'e'u'eme sorutia puni namiki kajara roe Hua piuname ni'aja'amarono 'waramana.
6 'Ene hu ijá 'wama Natohwe nuni pwea pina atami ni'ima'uri 'unavu'e niho'o areri pavarime 'ee haha natohwa hi'eju'e namu 'wamana.
7 'Ejume Jesura ijá wama Nara vu'areje veje marahuna 'wamana.
8 'Ejume sorutia namikia kajara eha vena ijá 'wama Natohwe na ea sisea ijihuna'e Ara nuni sei vuhunijaho niho'o areri panakúne ma iri 'wara'eje nuni pwea kajaho maranama.
9 Na sorutia kaivo na ea ka'ene na 'ajohi'ini jihipuni harina. 'Ene na 'u'o sorutia puni natohwa'omo nara ea pina va'a 'wavujaho hu va'una. 'Ene vukú'o ea pina roa 'wavujaho hu rouna. 'Ene na nuni pwea'e a ike vena 'wavujaho hu venuna 'wamana.
10 'Ejume Jesuho ijí henarena teama'eme ea ka'ene Hua 'arariha va'ajija ijá 'iama Na nimaa nimaa ja 'waravu. Ike Isureri opuni vajakino ei pini ija'ina nimaa rohuna niho'o areri pa'ana kavu 'iamana.
11 Ikaho vwiha'avara. Ea niho'o mapoka mapoka vea'e ajimuja'i rena roe 'ee vea va'onuja'i rena roavajipo Godoni ara ka'ene Eparahami ho Aisiki ho 'ee Jekapi ho ijano ruha ka'ene hijujaho pu pu'úmo ahuma hihuna.
12 'Enakaivo ea iki mwe'i hi'avajija samai ato'aruma'e nutuvi'inijino va'e niramarume upaja ja'i'uji'i nahuna 'iamana.
13 'Ejume Jesura sorutia puni namikia kaji ijá 'wama Raka ka'ene a nimai ronujara veje oni pwea mara'enakúne va'a 'wamana. 'Ejume ijí huni pwea ni'aha kwinu sonanana.

Jesura Ea Mapoka Vejume Maraniajina
(Maka 1:29-34; Ruku 4:38-41)

14 'E'eme Jesuho Pita oni sei vai'i kavume Pita oni jura paranahijaho atama ni'ima'uri 'uname haha ohoa re'eme namana.
15 'Ejume Hura iji 'unama apene 'urijume ni'aha kwinu huni atama ka'ene haha ohoa kajaho pa'arejume hu 'urine mataume 'iruma amairia vajihume ijara.
16 'E'eme ijihuni nusireijino ea ka'ene 'avena siseapo ajima'inijija aherame 'eka Jesuni roume Hura 'avena sisea kajija 'waravi'i sioma ato'arumana. 'Ene ea ka'ene atama 'uniravi'inijija venaume puni atama pa'arenaana.
17 Nitama Godira poropetia Aisea oni vaji 'waramajaho nimaa nimaa renu.
Hura núni atama ani ani'ina 'ee haha hiana 'ekana 'úmana.

Jesu Pa'arariha'iro 'Unama Savujina
(Ruku 9:57-62)

18 'Enarena Jesura eaka mapoka ka'ene Huni rori hija kaji kimarena Hu toa ropuna'i va'iro 'waramana.
19 'Ejume Sikuraipi pini ijá 'wama Najuhu'ine na A hu'úmo A ichihichihi va'amajaho na vuhuna 'wamana.
20 'Ejume Jesura ijá 'wama Achimina mwe'i vaji ahejura 'ene uka nesa rukina kaivo Ema Puni Harihijara ruha ka'ene Huni húmata ranave siheria vehuna pa'ana 'wamana.
21 'Ejume Huni tisaiporu pini ijá 'wama Natohwe ijinakúne asinamie na marako va'e nuni oma apene kwananavuma 'wamana.
22 'Enakaivo Jesura ijá 'wama Na 'ararihia ro'i kaivo ea ka'ene kwavi'ina kajaho maka'eje opu apena va'e ranava 'wamana.

Jesura Puura'e 'Waravume Ajuaranajina
(Maka 4:35-41; Ruku 8:22-25)

23 'E'ikaivo Hu va'e sisima vaji ajivume Huni tisaiporu pu pu'úmo va'ara.
24 'E'eme soha kajaho niho'o ajira amenarena sisima kajaho sisera'i venana kaivo Jesuho nenana.
25 'Ejumakamarena Huni tisaiporuepo 'urina va'e sai'i ijá 'wava 'Urina! Núni Natohwe nú kwamasa'i vejukúne 'wavara.
26 'Ejume Hu ijá 'iama Nimairoa ma'u'u maikije ja rakijihuna'e juvo? 'i'i kaivo iji'a 'urina 'waravume puura ka'ene hirame 'ee soha ka'ene amenajaho maho'o pa'arenana.
27 'Ejumakame pu oja hwa'usunaha'eme ijá 'wava Hu ea iraka sa'ina'omo Hu 'waravume puura 'ee soha Huni ira hejare? 'wavara.

Jesura Ea No'ohe'i 'Avena Siseopo Ajima'ina'e Vejume Maraniana
(Maka 5:1-20; Ruku 8:26-39)

28 'E'ejume sisima kajaho roe toa ropuna'i Katarini roi'i kivume ea no'ohe'i 'avena sisei
ajimaukame pu va'e euchi hinone pu niho'o ajisima'ora 'ee ani ani vejukame ea 'unama
kajihuna kajaho paojura'omo Hu va'e ijihi piunimana.
29 'Ejume ea kajipo ajira emaavaji'i ijá 'wava Godoni Harihe A raka nú vetú'ena? Vea
ka'ene Ara núa ruruhunijaho mai'o paro'eme A nú ruru'irono roane? 'wavara.
30 'Enakaivo ijiha kajakaru maha mapoka namijara.
31 'Ejumakame 'avena sisea kajipo Jesu jarime ijá 'wava A ura nú sioma
ato'arumuhuna'e re'amajaho ato'arumu'e nú va'e maha kahehi ajima 'wavara.
32 'Ejume Jesura ijá 'iama Va'ajiha 'iavume pu ni'aha kwinu ariha va'e mahaka mapoka
kajija ajimaume pu ni'aha kwinu va'e rarahi arihe toi imwasamiara.
33 'Ejumakame ea ka'ene ijí maha kaji 'ajohi'inijipo ninukujaha va'e ari useme ijí maha
kajihipuni vu'a 'warame 'ee ea ka'ene no'ohe'i 'avena sisei ajima'ini jihipuni vu'a 'u'o
'waravara.
34 'Ejumakame eaka mapoka ka'ene ara kaji'urijipo ni'aha kwinu niana roe ijí Jesuho
kamareja 'ejahae ijí puni kwaa kajaho are'i kaivo 'urine ani va'amarono 'waravara.

9

Jesura Ea Haha Ajuaraji'ina Vejume Maranajina
(Maka 2:1-12; Ruku 5:17-26)

1 'Ejumakame Jesuho va'e sisima vaji ajime va'e toa one kara'i Huni ari va'ana.
2 'E'ejume ea 'ahopo ea pina atami 'unamarena huni 'ata niho'o ajuaranana'omo pu
huni suhiji'i apene Jesuni roume Hu kimajaho pu niho'o nimaa nimaa rojuma kimarena
Hu ijí ea kajaho ijá 'wama Nuni harihe oja pahiana'amana. Oni sisea nipa'arenukúne
'wamana.
3 'Ejumakame Sikuraipiepo ijí 'wamapene oji'i ijá 'wava Hu hine Godi mataha 'waramu
'wavara.
4 'Ejume pu raka ka'ene vwihaja kaji Jesura kimarena Hu pu ijá 'iama Ja raka vene hine
'unama sisea ani ani vwihajo?
5 'Ú 'unama ichá'inijara samaumaa'e a oni sisea niparanu 'wa'eju ho a 'urine namina
va'a 'wa'ejo?
6 'Enakaivo jara ijí hena ka'avarono ijihuna'e Ema Puni Harihijara iki mwe'i roe sisea
vwihana arehuni haruriji'i roana 'i'i kaivo ea ka'ene 'ata ajuaraji'ina kajaho ijá 'wama
'Úrine oni suha apene ari va'a 'wamana.
7 'Ejume hu 'urine huni sei va'ana.
8 'Ejumakame ea mapoka ijí Godoni harura kaji kamareja Godi ta'arohara. Ijihuni
maijaho Godira harura kajaho emaa vajihana.

Jesura Matiu 'Umenajina
(Maka 2:13-17; Ruku 5:27-32)

9 'E'eme Jesuho ijí ara kaji rene va'i kavume ea pina ka'ene huni iha Matiuna 'wavujaho
takisia apejuri seijino hinana. 'Ejume Hu ijá 'wama Na 'ararihie roa 'wamana. 'Ejume
hu 'urina 'arariahae Hu hu'úmo va'ana.
10 'Enarena Jesuho Huni tisaiporu pu'úmo sei vaji hi'eme ea mapoka ka'ene takisia
apeji'ina 'ee ea ka'ene sisea veji'inijija roe pu pu'úmo ahuma 'iruma ijara.
11 'E'eme Parasiepo kamareja pu Huni tisaiporu aporame ika 'iava Irakijihuna'e joni
Najahi'inakaho ea ka'ene takisia apeji'inijija 'ee ea ka'ene sisea veji'inijihi pu'úmo 'iruma
iji'i hino? 'iavara.
12 'Ejume Hu ijí henarena ijá 'iama Ea ka'ene atama pa'uniravi'inijija juketa pasar-
avura. 'Enakaivo ea ka'ene atama 'uniravi'inijipo pupusu saravura.
13 Ja ma va'ajimareje Godoni ira vaji ika'inaka 'waramaji sama ka'avara. Na emaapo
temukivu kaivo Na swasa vehuna senimu. Ijihuni maijaho Na ea mamaa'e 'eka'i rohuna
pana kaivo ea sisea punijihuna'e Na routa 'iamana.

'Aura Arevuji Rone Apovajina
(Maka 2:18-22; Ruku 5:33-39)

14 'E'ejume Joni oni tisaiporu Jesuni roe ijá 'wava Irakijihuna'e núa 'ee Parasia 'aura
arevu kaivo Oni tisaiporu 'aura paarevo? 'wavara.
15 'Ejume Hu ijá 'iama 'Ú ei pini napasi ne'i 'aha'eje hu ehwa pu'úmo hi'ipisa ijihuna'e
chora hija raka? Niho'o pana. 'Enakaivo ea ka'ene ijí napasi nena kaji apena va'e hu kú'o
pu pu'úmo pahija kamareje iji'a pu 'aura arehuna.
16 'Ene ea 'aho'a ateha sahasapo napavujaho pu ateha maiu'ina puni pwina pa'eke
suhura. Ijihuni maijaho ijí suhakavi'i ijí ni'ajahe ni'ima'ura napa'amarono pasuhura.

17 'Ene vukú'o 'wainia maiu'ina hanuha sisa sahasa vaji veri'avajaho hanuha sisa sahasa kajaho napama arihuna. 'Eje hanuha sisa sahasa kaji 'u'o siserahuna. 'Enakaivo hanuha sisa maiu'ina vaji 'wainia maiu'ina veri'amajaho marahuna 'iamana.

Ea Ni'ina Huni 'Apaja 'Ee Napari Jesuni Ateha 'Unamajina
(Maka 5:21-43; Ruku 8:40-56)

18 'E'eme Jua puni 'ajohi'ina natohwijaho roarene Huni una'i nitupari savi'i ijá 'wama Nuni 'apaja iviamajai kwamanakúne roe Oni ija huni haha 'ahi ranave 'urinama 'wamana.

19 'Ejume Jesuho 'urine hu hu'úmo va'ume Huni tisaiporu 'u'o pu pu'úmo va'ara.

20 'E'eme napara pina 'aa vuravi'ina juara iropu ropu no'ohe'i pa'arenana'omo Jesuho vai'i paka'eme hu túna'i rou va'o ija joranajaho va'e Huni ateha uri vwemana.

21 Ijihuni maijaho hu huhusu ijá rona Na Huni ateha ura kaji vwe'ujaho na marani'ena ronarena ijihuna'e vwemana.

22 'Ejume Jesura aroma napara kajaho kavi'i ijá 'wama Nuni 'apajakera oja pahi-ana'amana. Ijihuni maijaho ara nimai ronajara veju'e maranaukúnina 'wamana. 'Ejume napara kajaho ni'aha kwinu maranana.

23 'Ejumakavi'i Jesuho iji'a va'e ea natohwa kajihuni sei vai'i kivume ea mapoka hine hurisia hwasihe 'ee hine iruno'a apeji'i kúrúhwa ani rejara.

24 'E'eme Hu ijí va ajime ijá 'iama Ariha va'aha! Ike napaiseakaho pakwamana kaivo hu nenu 'iamana. 'Ejume ea mapoka Hu ijahara.

25 'Ejumakivi'i eaka mapoka kajaho vejume ma'ahi va'eme Hu ijí aruma va'ajino ijí napaisea kajihuni iji 'unamapene 'urijume hu 'urinana.

26 'Ejumakame ijihuni pinana kajara renapene arara kajiano va'ana.

Jesura Ea No'o Nia Pa'ana Vejume Maraniajina

27 'E'eme Jesuho ijí ara kajaho are'i kaivo va'eme ea no'ohe'i nia supavi'inapo Hua 'ararihai'i ijá 'umeja Teviti oni harihakera nú numiruma 'umejara.

28 'Ejume Jesuho va'e sei aji'eme ea ka'ene nia supavi'ina kajija no'ohe'i ijí va'ume Jesura ijá 'iama Nara ike veje maranihunijaho ja nimai rojo? 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava Natohwe nú nimai roju 'wavara.

29 'Ejume Hu puni nia 'aha kajino ija 'uniravi'i ijá 'iama Jara nimai rojujara venau'e maraniu 'iamana.

30 'E'eme puni nia ni'aha kwino jaraume niriara. 'Ejume Jesura ira kisi ijá 'iama Ja ea 'aho'a pa'wara'avara 'iamana.

31 'Enakaivo pu no'o va'ajimareja ea mapoka 'waramapena ojumakame Jesuni vu'a kajaho rausahapene va'ana.

Jesura Ira Pa'anae Vejume Maranajina

32 'Ejume pu va'eme ea pina ira pa'ana 'avena siseapo ajivura'omo pu apene Huni roara.

33 'Ejumakame 'avena sisea kajaho 'e'una va'eme ea kajaho ira 'waravumakame ea mapoka ijí kamareja oja hwa'usunaha'eme ijá 'wava Nú ea ika'ina Isureri opuni vaja pakivura 'wavara.

34 'Ejumakame Parasi ijá 'wava 'Avena siseijihipuni natohwijara ni'ajahu'e 'avena sisea ato'arumau 'wavara.

Jesura Ea Numirame Puamu Venajina

35 'E'eme Jesuho va'e ara mama'ina 'ee ara ma'u'umaa ijino puni Sinakoku ka'ene namijujino Godoni vu'a mai maiu'ina ka'ene Huni ara rona 'waramaji najahana. 'Eji'i ea ka'ene atama 'uniravi'ina 'ee unenu'u 'aho'a ani'ina renaujija vejume sonahiara.

36 'Eji'i Hu kimajaho ea mapoka ijí ani rejara kaivo pu majikari areri sipiepo sipia 'ajohai'ina pa'a ojuja'ina'e vejume Hu niho'o temumana.

37 'Ejumakame Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Juara mapoka'e tuma navu kaivo ea ka'ene juara sahunijaho kwinu kwinuna.

38 'Enajihuna'e juara savuri Natohwiji jarivakame Hura ea ka'ene juara sahunijaho irechami'amana 'iamana.

10

Apasorua Iropuropu No'u Pijihajina
(Maka 3:13-19; Ruku 6:12-16)

1 'Ejume Hu Huni tisaiporu iropu ropu no'o 'umenaume Huni roumakivi'i pura 'avena sisea ato'aruma'e 'ee atama veje sonahie ea ka'ene haha siserani'ina amairia Huni harurijaho mihana.

2 Ijí Huni tisaiporu iropu ropu noˈohe'i kajihipuni ihijaho ikihina. Saimani ka'ene Pitana 'wavujine 'ee huni 'u'ua Eniturune 'ee Jemisina 'wavujaho Sepati oni hariha 'ee huni 'u'ua Jonina 'wavujaho
3 'ee Piripu ho 'ee Pataramiu ho Tomasi ho Matiu ka'ene takisia apeji'inijaho 'ee Jemisi ka'ene Apiasi oni harihijaho 'ee Tariasiho
4 'ee Saimani Kenani orijaho 'ee Jutasi Isikariatika ka'ene Jesu nahamahajina.

Apasoru Iropuropu Noˈo Irechamiume Usema Va'ajina
(Maka 6:7-13; Ruku 9:1-6)

5 Ike iropu ropu noˈohe'i Jesura irechamiana. 'E'ikaivo ijá 'iama Ja Jenitaru puna pava'e 'ee Sameria opuni ara vaja pava'avara.
6 'Enakaivo arira va'e Isureri opuni sipia ka'ene pivusahu jihipuni va'avara.
7 'Enareje va'e najahareje ijá 'wara'avara Godoni arijihuni 'unama niturana roana'omo mai'o piunahuna 'iavara.
8 'Enakaivo ea ka'ene atama 'uniravi'inijija veje sonahie 'ee ea ka'ene kwa-masahi'inijija veje 'urine 'ee ea ka'ene reporosia rukinijija vena'e reporosia pa'arena'e 'ee 'avena sisea ea ajima'inijija sioma'avara. Ja maapejarakúne mavaji'avara.
9 'Enakaivo ja ijí va'i ve'avajaho korutia ho siriva ho kapa monijaho pina joni tuja vaja niho'o pana'avara.
10 'Ene joni tuja pa'eke ateha noˈo pa'eke 'ee joni mumora hwana pa'eke 'ee pijuha pa'ekavara. Ijihuni maijaho ea irara ea 'aho'a ni'ajihujaho ijí ea ka'ene pu ni'ajihu kajipo 'iruma pu vajihuna.
11 'Enakúne ja va'e taunuina ho ari use'avajaho hami aporama henu va'o ea mamaijihi pu'úmo hinu va'o va'avara.
12 'Ene ja va'e sei ajivi'i ea ka'ene sea kaji hijujija 'ajora'avara.
13 'Eji'i kive pu ja 'ajorava ki'avajaho pu pu'úmo matau'avara kaivo pu pa'ajorava ki'avajaho pu pu'úmo pamatau'avara.
14 'E'eje ara kaji'u puna ho ei pini joni vu'a pahene pataaroraha ka'avajaho joni mumora hari saina ka'ene namujaho taire'i kaivo va'avara.
15 'Enakaivo Na nimaa nimaa 'waravu vea ka'ene 'otua ve'avari veijaho eakijahija niho'o sisea ani'ina renahuna. Kwaa ka'ene Satami Kamora renajaho asimareje niho'o ani'ina rehuna.

Sise'i 'Ahihuna Ka'ene Roujina
(Maka 13:9-13; Ruku 21:12-17)

16 'Enakúne hami heha. Na ja irechamiujaho areri sipia'e 'ua ne'a puni vaji irechamiu ja'ina'e irechamiu. 'Ene ja raka ve'iro ve'avajaho maraku'a vwihana areri taparapo vejuja'ina'e ve'avara. 'Enakúne ja marahu'orapo ajuarasaha ojuja'ina'e o'avara.
17 'Ene hami ki'avara. Erapo ja 'eke namahareje 'eka va'e kanisoru puni nini va'e 'ee pu ja 'eka'e puni Sinakoku vaji hijihahuna.
18 'Ene Nuni hahijihuna'e pu ja 'eka'e ea mama'ina ka'ene kwaa ara 'ajohi'ini jihipuni una'i va'e 'ee kamatia epuni una 'u'o vahuna. 'Enakúne ja Nuni vu'akaho pu 'warame 'ee Jenitaru 'wara'avara.
19 'E'eje pu ja 'eka'e nama'irono va'a ki'avajaho ja pajumareje ika'ina vwiha'avara. Na vina vu'a ichá'ina'e 'wara'ejo? paro'amana. Ijihuni maijaho vea ka'ene ara 'wara'i ve'amajino raka ka'ene ara 'warahunijaho vajahe 'warahuna.
20 'Enajihuna'e ijí vu'a kajaho a pana kaivo Amo oni 'Avenijara oni vaji 'warahuna.
21 'Enare'e ei pini huni poka 'otu vetiakame erapo apene 'anaa kwahuna. 'Eje omahi huni hariha ija'ina 'ahahuna. 'Ejakame kasihwapo emahwaha namahe 'anie tirahuna.
22 'Enakaivo Nuni hahijihuna'e ea ja senahuna. 'Ene ea irara 'ata kairane hi'eje mwe'akaho pa'are'amajara marana parahuna.
23 'Enakúne ari pini ja ruaraha ki'avajaho marako'a juhaha va'e ari pini va'avara. 'Enakaivo Na nimai ja 'waravu ja joni kaukara ka'ene ike Isureri opuni ara kwaa vajakino vejujaho mai'o pave para'eje Na Ema Puni Harihijaho kú'o 'unama rohuna.
24 'Ene tisaiporu ijaho huni tisa paasimana 'ee pweijaho huni natohwa paasimuna.
25 'Enakaivo tisaiporu ijara huni tisa ijí vare'ina'e re'ipisa areri reje 'ee pweijara huni natohwiji vare'ina'e re'ipisa areri reja'a. 'Enakaivo pu ijí sea anesura kajaho Pierisiparu 'wa'avajaho pu ijí sea kaji hijujija 'u'o ni'aha kwino sisea 'wava'a.

Irá Juhahunijina?
(Ruku 12:2-7)

26 'Enajihuna'e ja ea 'aho'a pajuha'avara. Ijihuni maijaho uneunecha mapoka ka'ene
vaji navu'e ea mapoka pakivura'omo túna'i sama hirahuna. 'Ene ea mapoka ni'i ni'i hemi
navujaho hena kihuna.
27 Vu'a ka'ene sei vaji Nara ja masuani 'waravukaho ja samaumai 'wara'avara. 'Ene
vu'a ka'ene Na atai koravu'e ja hejukaho ja ma'aha riri namine 'wara'avara.
28 'Enakaivo ike haha huriji erapo 'anaa kwahuniji ja paju'avara. Pu joni 'avenijaho
pa'anaa kwahuna. 'Enakaivo Godira haha 'ee 'avena iji'i 'aniareje ato'aruma'e vena vaji
va'ajime rehunakúne ijí ju'avara.
29 'Ene ea uka 'u'umai no'o 'wani toia 'imejura. 'Ena'avo joni Omijara ijí uka 'u'ua
kajara mwe'i 'onujaho Hu kama henuna.
30 'Ene ijí joni húmata 'ahi sapasa icharo namujaho Hu nihena kimuna.
31 'Enakúne ja paju'avara. Ijihuni maijaho jara uka 'u'ua mapoka kajaho asitahara.

Keriso Rone 'Warahuna ho Pataarohuna
(Ruku 12:8-9)

32 'Ena'omo ea irara Na ronareje ea mapoka puni una'i 'wara'amajaho Na 'u'o ea kaji
rone kahino akúpa 'ahi Nuni Omijihuni una'i nahama 'warahuna.
33 'Enakaivo ea irara Na hemihareje ea 'aho'a panaja'amajaho Na 'u'o ea kajaho kahi
akúpi 'ahi Nuni Omijihuni una'ijaho hemahuna.

Matauhuna Pana Kaivo Ahaahunijina
(Ruku 12:51-53; 14:26-27)

34 'Enakúne ja ika'ina pavwiha'avara. Na iki mwe'i matauvi'ina paapena routa kaivo
Na ea so'wi ahaa'i routa.
35 Nara roujihuni maijaho Na veje harihwapo omahwaha chichahie 'ee 'apajahi oaha
chichahae 'ee hariahoni naparijara sasaha chichaha'amarono routa.
36 'Enakaivo emahuni nakijaho huni kachi'ipo rehuna.
37 'Eje ea irara omaha oaha ijihi oja miha para'i kaivo Na oja pamihujaho Nuni
tisaiporua areri parehuna. 'Ene ea irara hu huni hariha 'apahija ijihi oja mi'i kaivo Na
oja hami pamihujaho Nuni ea areri parehuna.
38 'Ene ea irara huni korosia paapene Na 'ararihi'amajaho hu Nuni ea areri parehuna.
39 'Ea irara huni hiiji ori ni'ajara'amajaho huni hiijaho ranahuna. 'Ene ea irara
huni hiiji Nunijihuna'e Godoni vu'a maa maiu'ini jihuna'e ranamajaho hu huni hia
'onanahuna.

Eha Huni vu'a
(Maka 9:41)

40 Ea irara ja hami 'ahiujaho pu Na 'u'o hami 'ahiu. 'Ene ea ka'ene Na hami 'ahiujaho
pu Godi ka'ene Na ranamiume rouji 'u'o hami 'ahau.
41 Ei pini ka'eje poropeti pini roa kamareje hu 'ajoha'amajaho Godira eha Huni poropeti
mi'amaja'ina'e ea kajaho eha areri mahuna. 'Ena'omo ei pini ka'eje ea ariramaa roa
kamareje hu 'ajoha'amajaho Godira eha ea ariramaa mi'ama ja'ina'e ea kajaho eha areri
mahuna.
42 Na niho'o nimaa nimaa 'waravu. Nuni tisaiporu ijihuna'e ea ma'u'umaakihi toa
huanava kimareje toa 'e mi'avajaho ea kajaho eha maa paasihuna 'iamana.

11

Ea Joni Papitisita Oni Rena Roara
(Ruku 7:18-35)

1 'Enarena Jesuho Huni tisaiporu iropu ropu no'ohe'i kajipo raka ka'ene vehunijaho
'waravume pa'arejume Hu ijí rene va'e puni ari najahe vu'a 'wara'irono va'ana.
2 'E'eme Joni tipurai hiji'i Kerisora raka ka'ene venajaho henarena hu huni tisaiporua
no'o irechamiume Huni roara.
3 'Enareja pu Hu apoma ijá 'wava 'Ú A ea ka'ene rohunaka 'waruvajina ho nú ea pina
sa'eja? 'wavara.
4 'Ejume Jesura ijá 'iama Ja iviamaa 'unama va'ajimareje ja raka ka'ene hena kavajaho
Joni 'waraha.
5 Ea ka'ene nia supama'inijija nia niriu'e ea ka'ene irima'inijija 'urahe matauma
oju'e ea ka'ene reporosia rukina pa'arenau'e ea ka'ene ataa pa'ajija heju'e ea ka'ene
kwamasahi'inijija ni'urine mai'o hiju. 'Eju'e Godoni vu'a mai maiu'inijaho ea ka'ene
pivusahi'iniji najahu.
6 'Ena'omo ea irara Nuni hahijihuna'e paju'amajaho niho'o hu merajahi'ina 'iamana.

7 'Ejume Joni oni pwehijijija va'eme Jesura eaka mapoka kajihi Joni rona 'waramarena
ijá 'iama Ja va'e nechi'a riri va'ajaho ja iraka kavare? Ja vi hwa'oha raka'e hwasisi'i
ninamarena varivi'i navumakame ja ijí ka'i va'ara raka?
8 Ja ijino va'ajaho ja raka'e ka'i va'are? 'Ú ei pini ateha ka'ene mavarasa'inijino
apúsavumakame ja ka'i va'ara raka? Heha! Ea ka'ene ateha mamai savujaho kini huni
sei hijura
9 kaivo ijí jara raka ka'ene ka'i va'a kajaho 'wariva hejuma. Ja poropeti ka'i va'are? I'a
Na ijaho ja ni'waravume hejara. Hura poropeti 'aho'akija asitahu.
10 Ikaho nitama ea kaji Godoni ira vaji rona 'waramajina.
Heha! Na Nuni vu'a 'waravi'ina ranave Oni una'i vu'akame hu Oni 'unama amairiahuna
'úmana.
11 Na niho'o nimaa nimaa ja 'waravu Joni Papitisita eaka mapoka ka'ene mwe'a kakino
hijujaho hura asitahana. 'Enakaivo Godoni ehija ma'u'umaijipo Joni asivu.
12 'Enakaivo veaka Joni Papitisita aneja vene ea najahaji rena roe iviamaa 'e'unukino
renareja ea mapoka Godoni ara pi'ona'iroreja harura ni'ina veju kaivo ea ka'ene
ajisinijipo niho'o Godoni ara kajaho harura vene ape'i veju.
13 'Enakaivo nitama Godoni poropeti 'ee ea ka'ene Godoni tamana vaji 'warama apena
rou va'o roe iviamaa Jonira roani veakino 'e'unakena.
14 'Enakúne ja ura ijí hena nimai ro'i 'ahi'amajaho Joniho Iraijana. Hu ea ka'ene rohuna
'waruvajina.
15 Ea irara areri ataa jaraa'e he'i ve'amajaho ataa apúsame henama.
16 Ea ka'ene iviasi hijukija Na iraki apene manura veti'ejo? Ijihuni maijaho pu areri
sesamaapo maketi hine sesamaa 'aho'a'e 'umenai hijuja'ina'e veju.
17 Nú jona'e hurisia hwasihihura kaivo ja pajavavura. 'Ene nú virisi vejura kaivo ja
paniramaruvura 'umejara.
18 'Enakaivo Jonira roarena 'aura areme 'iruma paine 'ee toa paijumakame ea mapoka
ijá 'wava Hu 'avena siseapo ajivu'e avanu 'wavara.
19 'Enakaivo Ema Puni Harihijara roajaho Hu 'iruma ine 'ee toa inana. 'Enajihuna'e pu
ika'ina 'wavu Kaha! Hu 'iruma arisi isa'ora 'ee Hu arisi toa sisea isa'ora Hu ea ka'ene
takisia apeji'inijihija 'ee ea ka'ene sisea veji'inijihi puni napura. 'Enakaivo ea ka'ene
vwiha mamaa rukinijija pura ichá'ina ka'ene vejujara najahujaho pu hena kavi'ina
'iamana.

Ara Ka'ene Panimaa Roji'inijina
(Ruku 10:13-15)

20 'Ejumakame kwaa ara 'aho'a uneunecha ka'ene ea areri pavehunijija venana kaivo
ea mapoka puni sisea paarevumakame Hu pu 'uraraharena ijá 'iama
21 Ja ea ka'ene Koresini hine 'ee Petasaita hijujija eha sisea apehuna. Ijihuni maijaho Na
joni ari uneunecha ea areri pavejura veju'ukame ja panimai roju kajihuna'e ja eha sisea
apehuna. Na Taia 'ee Sairani ija'ina'e ve'ipisa pu niho'o maraku'a puni sisea niaremamaa
areva'a.
22 'Ena'omo na nimai ja 'waravu. Vea ka'ene Godira mwe'akaki 'otua venuni veijaho
kwaa iha Taia 'ee Sairani ijija jara eha ka'ene ni'ima'ura ape'avaja'ina'e papehuna.
23 'Enakaivo 'ú ja Kapeniami orakija ja ma joni haha kakino 'eka kahino Godoni ari
va'iro avajo? Ja niho'o kwa ka'ene veni renuni kwaijino vahuna. Ijihuni maijaho Nara
uneunecha ka'ene ea areri pavejuraka joni vaji veju'ukame ja panimai rojuke Satami
ija'ina ve'ipisa ijí ara kajaho iviasa ijí nava'a.
24 'Enakaivo Na nimaa ja 'waravo. Vea ka'ene Godira 'otua ve'amani veijaho Satami
opo eha ma'uako mihuna kaivo ja niho'o eha ni'ima'ura mihuna 'iamana.

Nuni Roe Ojuta Hweha
(Ruku 10:21-22)

25 'E'ikaivo ijihuni vea kajino Jesura eha vene ijá 'wama Amo ka'ene akúpa mwe'a
ijihuni Natohwiji'o Na teimani 'wavujihuni maijaho Ara uneunechakija ea ka'ene vwiha
mamaa vwihaji'inijija 'ee hena kavi'ini jihipuni una'a pavejume samaa renana kaivo
kasimaaru najahana.
26 Nimai Amo A ija'ina venajara teamanamu.
27 'Enakaivo uneunecha mapokijija Amora Nuni ija tahi irechamana. Ijihuna'e eaka
mapokijija Godoni Harihijaho hami pakama pahejura kaivo Amora huhusu hami hena
kamuna. 'Eju'e eaka mapokijija Amoho hami pakama pahejura kaivo Hariahi huhusu
hami hena kamuna. 'Enakaivo Hariahi ea irá ura renajiru Omaha'e nahume hu 'u'o
Omaha hena kamuna 'wamana.

28 'Ene Hu pu ijá 'iama Ja ea ka'ene ahija apene oja vaja sirua pa'arenaujija Nuni roajive
Nara vena'e joni ahija pa'areje ojuta hwena hiha.
29 'Ene Nuni 'unama ka'ene kisima'urijaho jona'e apene Nuni 'unamiji kama heha.
Ijihuni maijaho Na matauvi'ina 'ee masuani hiji'ina. 'Ene veje joni oja masuani sonama
namama.
30 Ijihuni hahi Nuni 'unamijaho samaumaa. 'Ene Nuni ahijijaho nimaa nimai nasina
'iamana.

12

Sapati Rona Aposaravajina
(Maka 2:23-28; Ruku 6:1-5)

1 'E'eme ijihuni túna'i Sapati veijino Huni tisaiporu pu'úmo konesa juari 'uraha va'eme
pu matunavume konesa 'eka ijara.
2 'Ejume Parasiepo kame Jesu ijá 'wava Jua puni varapijaho Sapatia juasi'i 'iruma
pa'ekura kaivo Oni tisaiporu hine 'iruma 'eka iju 'wavara.
3 'Ejume Jesura ijá 'iama 'Ú ja Godoni ira vaja pataha kavure? Na'ia pini Tevitira
pwehwa pu'úmo matunavumakame vejajaho ja patahare?
4 Pu ijí Temiporu kajino va'e arumareja ijí puretia ka'ene ea mapoka paijura ka'ene hu
pwehwa pu'úmo 'eke ijajaho pirisitiapo pupuso ijura'e ja patahare?
5 'Ene Mosisi oni tamanijara ea ka'ene Godoni kaukara 'ajohi'inijihi rona 'waramajaho
ja pataha hejara raka? Pu ijí tamana Sapatia vea kajaho pu Temiporu vaji pirisitia varapi
'waramaja'ina pavejura kaivo pu sisea pavejara.
6 'Enakaivo na nimai ja 'waravu Ea ka'ene ike Temiporua asima paranajaho iviamaa
ikeho naminu.
7 'Ena'omo jara ijí Godoni ira vaji raka ka'ene 'warama kajihuni maiji hena ka'ipisa
Na ema kime temukavujara ura renu kaivo jara Nuni swasa vejujaho Na ura parenia'a.
'Enakaivo ja ea ka'ene sisea pavejajihi puna'i sisea paveja'a.
8 'Enakaivo Ema Puni Harihijaho ijí Sapatia kajihuni Natohwa 'iamana.

Ea Ija Ajuaravi'ina Vejume Maranajina
(Maka 3:1-6; Ruku 6:6-11)

9 'Enarena Jesuho ijí ruha kajaho are'i kaivo sinakoku naminujino va'ana.
10 'Enakaivo ijino ea pina ija u'uraji'ina hinuna'omo ea 'ahopo Jesu nama'i
'ahiumakame Hu apome ijá 'wava 'Ú ea 'aho'a'e Sapatia vei vena'e marani'amajaho
arerina'aho pane? 'wavara.
11 'Ejume Jesura ijá 'iama 'Ú joni ei pini sipia rukina re'ira'omo Sapati kajino ma'oa vaji
'o'ipisa ja pa'ena apene 'ajiva raka?
12 Nú emaakipo sipia asitahara'omo nú Sapati kakino 'unama mai ve'avajaho areri
rehuna 'iamana.
13 'E'ikaivo ea ka'ene ija sisea kajaho ijá 'wama Ija ahasirima 'wavume hu ija
ahasirimajaho huni ija kajaho ni'aha kwino maranarena ija ropuna ijí vare'i renana.
14 'Ejumakame ijí Parasia kajipo va'e ahuma hine ichá'ina'e Jesu 'anahuniji 'wavi'i
hijara.

Godira Iji Pijihani Pweijina

15 'Ejumakamarena Jesuho ijí henarena Hu ijí sea kajaho are'i kaivo ariha va'ume ea
niho'o mapoka'e Hu 'arariha va'ume Hura ea ka'ene atama rukinijija vejume maraniara.
16 'Ejumakame Hura raka ka'ene vena kajaho ea 'aho'a pa'wara'avarono Hu pu
'waramana.
17 'Enakaivo raka ka'ene nitama Godoni ira vaji poropeti Aiseara 'waramajaho nimai
renana.
18 Godira ijá 'warumana
Ikaho Nuni pwea ka'ene Nara iji pijahujina. Na Hu oja mahu. 'Ene Na Hu niho'o kavujaho
teamanima paranuna'omo Na Nuni 'Avena Hu samahuna. 'Ejakame Hura Jenitaru
'otua arira vetihuna.
19 'Ene Hu ea pa'urarahune 'ee Hu ira ajira ea pa'ananajihune 'ee Huni ira ma'aha rira
majikari pahehuna.
20 'Enakaivo hwa'ohapo irasahe navujaho Hu paveje tu'usunaha arihuna. 'Ene vena
ka'ene utahu va'o ma'uaku'wi renujaho Hu paveje utahuna. Ijihuni maijaho Hura veje
ariramaa rene asitaha parahuna.
21 'Ejukame Jenitaru Huni ihijihuni vajijino maranihuniji nimai roji'i hiju 'úmana.

Jesune 'Ee Pierisiparu
(Maka 3:20-30; Ruku 11:14-23)

22 'Enakaivo ea 'ahopo ea ka'ene 'avena sise'i ajimarena ira pa'warame 'ee nia paniri'inijaho ahema apene Jesuni roume Hura vejume ea kajaho nia nirie ira 'waramana.
23 'Ejumakamareja eaka mapoka kajija oja hwa'usunaha'eme ijá 'wava 'Ú Hu Teviti Oni Hariha pana raka? 'wavara.
24 'Ejumakame Parasiapo ijí henareja ijá 'wava Hura 'avena sisea pasioma kaivo Pierisiparu ka'ene 'avena siseijihipuni natohwijara siomau 'wavara.
25 'Ejume Jesura puni vwihaiji kimarena Hu pu ijá 'iama Ara 'ahosupo riri ahaame ara'ipisa niho'o 'aha josu pahija'a. 'Eje kwaa 'ahosupo riri ahaame pu hina 'arahi'i hi'ipisa niho'o pa'areja'a.
26 'Ena'omo Setanira 'urine 'ori'ini riri aha'ipisa hu ichá'ina'e areri namija'e?
27 'Enavo jara vwihajujaho Nara 'avena sisea ka'ene siomahujaho Pierisiparura reju'e siomahu 'wavu kaivo irahuni harurijara rejakame joni harihija 'avena sisea kajaho sioma'eja? Ijihuni hahi joni harihija kajipo ja nahamahuna.
28 'Enajihuna'e Na Godoni 'Avenijara veje 'avena sisea siomaujaho Godoni arijaho nikino joni vaji roana.
29 Ichá'ine ea pina va'e ea ka'ene harusini jihuni sea ajime Huni 'iruma 'eka va'ena? Hu maijaho maraku'a ea ajisina kajaho kamomapi nina'i kaivo iji'a huni 'iruma kajaho nesi 'eka va'amana.

Sisea Ka'ene Niho'o Pavwihana Arehunijina

30 Ea ka'ene Na hu'úmo parenujaho hu Nuni pwina pana. 'Ene ea na hu'úmo parene ea nianaujaho hu veju'e pu jirijiri va ranavura.
31 'Enakaivo Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea ka'ene sisea vene 'ee ea rona'avajaho Hu vwihania arehuna. 'Enavo Godoni 'Aveniji rona'avajaho Hu niho'o pavwihane arehuna.
32 'Ene ea irahipo Ema Puni Harihijihuna'i ira sisea 'wa'avajaho puni sisea vwihanie arehuna kaivo Godoni 'Aveni jihuna'i sisea 'wa'avajaho Hu niho'o puni sisea iviamaa pavwihanie areme 'ee vea ka'ene pu kwamasa'avari túna'ijaho pavwihanie arehuna.

Icha 'Ee Huni 'Ina
(Ruku 6:43-45)

33 'Enakaivo icha maijara mamai re'amajaho huni 'ina 'u'o mavarasa'ina rehuna. 'Ene icha kajara sisea re'amajaho huni 'inijaho niho'o sisea rehuna. Icha'ina punijino icha irakijija kima hehuna.
34 'Enakaivo ja iviamaa hijujija tapara sisesa ijina. 'Ena'omo ja ichá'ina'e unenu'u pina ka'ene maijaho 'wahune? Irijija raka ka'ene oja vaji rarejujiru 'wavura.
35 'Enakaivo ea ka'ene puni oja vaja ariramaaru navujija vwiha maaru vwihana 'waravura. 'Eju'e ea ka'ene puni oja vaja sisearu navujija sisearu 'waravura.
36 'Enavo Na ja 'waravu. Ira sisea mapoka ka'ene emaapo majikarino 'wavukija vea ka'ene Godira mwe'akaki 'otua ve'amani veijino ijaho aporuhuna.
37 'Enakaivo ijí ira ka'ene ara 'waramu kajara rejakame Godi ja ea arira 'i'ena 'ee joni ira kajara rejakame Godi ja namahuna 'iamana.
38 'Ejumakame ijí Sikuraipia 'ee Parasi ijipo Jesu ijá 'wava Najuhi'ine nú ura Ara unenu'u pina ka'ene ea areri paveji'iniji veja kava 'wavara.

Emapo Areri Pavejuji Veja Ka'iro Mi'imi'ivajina
(Maka 8:11-12; Ruku 11:29-32)

39 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Ea ka'ene niho'o sisea ani ani veji'inakije Nara ea areri pavejuri uneunechiji naja'urono 'warivu. Na unenu'u pina ea areri pavejujaho panajahuna vo poropeti Jona renajiru najahuna.
40 Ijí ea ka'ene Jonana 'wavu kajaho na'ia no'opisune vea no'opisu ijano kija natohwa huni tei vaji namana'omo Ema Puni Harihiji 'u'o ija'ina na'ia no'opisune vea no'opisu ijano mwe'i vaji nahuna.
41 'Enakaivo vea ka'ene Godira 'otua ve'amani veijino ea ka'ene Niniva orijija pu Godoni una'i ja pu'úmo namine ja namahuna. Ijihuni maijaho Jonara najahaji pu hene nimai ronareja puni sisea arevara. 'Enakúne heha! Ea ka'ene Jona asimani Eijaho nimaa iki joni vaji hinu.
42 'Ene vukú'o vea ka'ene Godira 'otua ve'amani veijino vea va'e 'onu karo'i puni kwinia ka'ene hinujara Godoni una'i ja pu'úmo namine ja namahuna. Ijihuni maijaho ike kwinia karo'i kwaa jori hinujaho roe Saramanira kora mamaiji 'waravume henana. 'Enakúne heha! Ea ka'ene Saramani asimani Eijaho iviamaa iki joni vaji hinu.

ꞌAvena Sisei Kúꞌo ꞌUnama Rohunijina
(Ruku 11:24-26)

43 Vea kaꞌene ꞌavena sisea emahuni haha ꞌahi hinujara ruꞌeꞌunujaho hu vaꞌe kwaa toa paꞌajino vaꞌe ojuta hwehuna samujaho pakamuna.
44 ꞌEnareꞌe hu ijá rohuna Na kúꞌo ꞌunama vaꞌe ruha kaꞌene nara hijujino vaꞌuma. Hu ꞌunama vaiꞌi kavuꞌe ruha kajaho ea pahiju kaivo túa ꞌanae amairiana.
45 ꞌEnareje hu vaꞌe napuhwaha ꞌavena sisea ꞌahoꞌa iropu noꞌo ajisinijija aherama roe ijí hihuna. ꞌEnaꞌavo marakuꞌijaho eakaho siseꞌi hinana vo iviamaa hami sisemai hina parahuna. ꞌEnajihunaꞌe ja ea kaꞌene siseaka iviamaa hijukija ijaꞌina renahuna ꞌiamana.

Jesuni Oha ꞌEe ꞌUꞌuhija
(Maka 3:31-35; Ruku 8:19-21)

46 Jesuho maiꞌo hine eka mapoka kajihi vuꞌa ꞌwarama apena vaꞌeme oaha ꞌee ꞌuꞌuhwaha maꞌahi namijiꞌi Hu vuꞌa ꞌwaraꞌirono savara.
47 ꞌEjumakame ea pini henarena Jesu ijá ꞌwama Ike hena ohuna ꞌee ꞌuꞌuhuana maꞌahi namine A vuꞌa ꞌwaraꞌi veju ꞌwamana.
48 ꞌEjumakame Jesura hu eha vene ijá ꞌwama Nuni oha irane? ꞌEe Nuni ꞌuꞌuhija irahije?
49 ꞌwaꞌi kaivo Hu Huni tisaiporu iji pijihiꞌi ijá ꞌiama Ike kima! Nuni ohija ꞌee ꞌuꞌuhija ikena.
50 Ea kaꞌene Nuni Oma akúpa ꞌahi hinujara ura renujiru venujaho Nuni vwee ꞌee maꞌine ꞌee oha ꞌiamana.

13

ꞌIna ꞌOjiꞌinijihuni Haa
(Maka 4:1-9; Ruku 8:4-8)

1 Ijí veaka nikwinuꞌina kajiano Jesuho ijí sea kajaho areꞌi kaivo vaꞌe soha rori hinana.
2 ꞌEꞌeme nihoꞌo ea mapoka rarena jihunaꞌe Hu vaꞌe sisima vaji ajima asuma hinana. ꞌEꞌejume ea mapoka ijí soha rori namijara.
3 ꞌEjumakiviꞌi Hu sisima vaji namine uneunechaka mapokijija hai najahana. ꞌEnarena ijá ꞌiama Ea pina vaꞌe ꞌina oꞌiro vaꞌana.
4 ꞌEꞌeme ꞌina ꞌahoꞌa ꞌunamu ꞌahi arihume ukapo ro ijara.
5 ꞌEjume ꞌina ꞌahoꞌa muna ꞌahi mweꞌa maꞌuako namaji arihajija marakoꞌa riavara kaivo chinuma jojora parejara. Ijihuni maijaho muna ꞌaha mweꞌa maꞌuako namana.
6 ꞌEꞌeme vei eꞌuna rena ijaho chinuma jojora paꞌanaꞌomo ꞌanie sarasahara.
7 ꞌIna ꞌahoꞌa ija sisei vaji arihajija riame ajivara kaivo ija sisea kaꞌene oma rukina kajipo raorihume siserasahe ꞌina parejara.
8 ꞌEnakaivo ꞌina ꞌahoꞌa mweꞌa mai ꞌojajaho riame marasahe ꞌina ꞌahoꞌa mapoka (30) rejume ꞌahoꞌa mapoka mapoka (60) rejume ꞌahoꞌa nihoꞌo mapoka mapoka (100) rejara.
9 ꞌEnakúne irara ataa rukina reꞌamajaho ataa apúsame heꞌamana ꞌiamana.

Haa Kajihuni Maijina
(Maka 4:10-12; Ruku 8:9-10)

10 ꞌEjumakame Huni tisaiporuepo roe Jesu apome ijá ꞌwava A iraka vene puꞌvuꞌa ꞌwaramujaho haaru ꞌwaramo? ꞌwavara.
11 ꞌEjume Hura pu ijá ꞌiama Ja Huni arijihuni hemijaho najahume ja nihena kavara kaivo pu maiꞌo pahene pakaviꞌina.
12 Ea pina hu ꞌahoꞌa naꞌeje ꞌahoꞌa ꞌuꞌo ꞌekuna. ꞌEje ea pina huna poku panaꞌavajaho mahoꞌo ꞌetujahuna.
13 ꞌEnakaivo Nara haa kaꞌene ꞌwaravujihuni maijaho ikena. Pu kavu kaivo ijihuni maijaho pakavu. ꞌEne pu heju kaivo ijihuni maijaho pahene pakavu.
14 Nitama poropetia kaꞌene Aiseana ꞌwavujara Godoni ira vaji pu rona ꞌwaramajaho nimai renu.
Ja hehuna kaivo ijihuni maijaho pahehuna. ꞌEne ja kahuna kaivo ijihuni maijaho pakahuna.
15 Ijihuni maijaho ea kehipuni ojijaho nihoꞌo kisina rejara. ꞌEne puni ataijaho tanumajihunaꞌe pu hami paheju. ꞌEne puni niijaho tanurihuꞌe pu pakivu. Ijihuni maijaho pu vejuroꞌi puni nia ꞌee ataa jarae ꞌee puni oja jarae hene veje pu taꞌarohakame Nara veje pu sonahihuna ꞌwamana.
16 ꞌEnakaivo joni nia merajihukame niriara. Ijihunaꞌe ja kihuna. ꞌEne joni ataa jaraajihunaꞌe ja heju.
17 ꞌEnakúne hami vwihanana ꞌavara. Poropetia ꞌee ea arira mapokaꞌe ura jara uneunechaka kima hejujihi kima heꞌi ꞌahiara kaivo pu pakima pahejara.

Jesura ꞌIna ꞌOjiꞌinijihuni Haiji Nahama ꞌWaramajina
(Maka 4:13-20; Ruku 8:11-15)

18 ꞌEnakúne ꞌina huni haijihuni maijaho heꞌavara.
19 ꞌIna kaꞌene ꞌunamu toi arihajihuni maijaho ikena. Pu Godoni arijihuni vuꞌa hejura kaivo ijihuni mai pahejura. ꞌAvena siseijara roareꞌe Godoni ira kaꞌene puni oja vaji namujaho ꞌetujiha ꞌatoꞌarumuna.
20 ꞌEnakaivo ꞌina kaꞌene muna ꞌahi arihajija ea hu Godoni vuꞌa iviamaa kakaro henujaho hu nihoꞌo teamaꞌejuꞌe ꞌekuna.
21 ꞌEnakaivo ꞌinijaho nihoꞌo oja vaja chinuma pasamanaꞌomo Godoni iriji nimai rojujihuni hahi unenuꞌu pini sisea puni haha ꞌahi renaujaho pu marako rana ꞌoꞌujuꞌe ani vaꞌuna.
22 ꞌEne ꞌina kaꞌene ija sisea vaji arihajaho ea hu Godoni vuꞌa henu kaivo uneunecha kaꞌene mweꞌa kehunijiru vwihane ꞌee monia ꞌekahuni ꞌunamijara pisiviuꞌe Godoni vuꞌa kajaho veurahuꞌe maa parenuna.
23 ꞌEnakaivo ꞌina kaꞌene mweꞌa mai arihajija ea hu Godoni irakaho hene ꞌeka venuna. Ea ꞌahoꞌa nihoꞌo mapoka mapoka (100) rejuꞌe ea ꞌahoꞌa nihoꞌo mapoka (60) rejuꞌe ea ꞌahoꞌa mapoka (30) rejura ꞌiamana.

Ija ꞌEe ꞌWiti Puni Haijina

24 Vukúꞌo Jesura haa pina ꞌwaramarena ijá ꞌiama Godoni arijihuni maijaho areri ei pini ꞌina kaꞌene mamaiji ꞌeka vaꞌe ꞌonujaꞌina.
25 ꞌEnakaivo ea mapoka noturanaꞌeme huni naki pini ꞌina sisea ꞌeka roe ꞌwitia vaja kajiano atoꞌaruma vaꞌana.
26 ꞌEꞌeme ijí ꞌwitia kajaho ritati ꞌanae maa reꞌeme ijiꞌa ijihuni vaji ija sisea kajihuni ꞌina ꞌuꞌo ꞌurina samaahiramana.
27 ꞌEjumakame ea kajihuni pwehipo roe ea kajaho ijá ꞌwava Natohwe! A ꞌina maaru juasiꞌa kajaho ꞌonana kaivo ꞌú ija siseakaho ichá rene roe ijaho ꞌurijare? ꞌwavara.
28 ꞌEjume hura ijá ꞌiama Nuni nakapo raki ꞌeka roe ꞌojara ꞌiamana. ꞌEjume pu hu apome ijá ꞌwava ꞌEnaꞌomo núra vaꞌe ija sisea kajaho jahekuhuna ura renau ꞌwavara.
29 Hu eha vene ijá ꞌiama Oo ja iviamaa ija sisea kaji jaheju rojiꞌi ꞌwitia kaji jaheꞌavarono pajaheꞌeja.
30 ꞌEnakúne makaꞌeje ꞌina kajaho ajive ija sisea kaji ꞌuꞌo ajimuvaꞌo ꞌina kajaho tuvakaviꞌi ijiꞌa nara ea ꞌahoꞌa ꞌekakame ijipo ija sisea kajaho jahejiꞌi useakame ꞌeka vaꞌe veni jahuna kaivo ꞌwitia kajija tairéviꞌi irechahuna ꞌiamana.

Kwava ꞌIna Huni Haa
(Maka 4:30-32; Ruku 13:18-19)

31 ꞌEꞌikaivo Jesura vukúꞌo haa pina ijá ꞌiama Godoni arijaho areri kwava ꞌina saꞌina. ꞌEnaꞌomo emai apena vaꞌe huni juasiꞌi ꞌonamana.
32 ꞌInakaho nihoꞌo maꞌuꞌumaa. ꞌEnaꞌomo riamareꞌe nihoꞌo icha natohwaꞌe rejuꞌe ukapo roe ijihuni anuama ꞌahijino nesa vene hijura ꞌiamana.

Isiti Huni Haa
(Ruku 13:20-21)

33 ꞌEne vukúꞌo Jesuho haa pina ꞌwaramana. ꞌEnarena ijá ꞌiama Godoni arijaho areri napari isitia kaꞌene harava ꞌeke puretia venareꞌe ꞌonahukame hwena ajivujaꞌina ꞌiamana.

Jesu Hai ꞌEkiꞌi Vuꞌa ꞌWaramana
(Maka 4:33-34)

34 Jesura uneunechaka mapokijija ea mapoka haaru ꞌwaramana. ꞌEnakaivo Hu ea kajija vuꞌa pina nihoꞌo ma maha paꞌwaramana.
35 Hura ijaꞌina venajihuni maijaho nitama poropeti raka kaꞌene ꞌwaramajara nimai nimai reꞌamarono avanana. Ikaꞌina ꞌwaramana
Na vuꞌa ꞌwaravuri veijaho haaru ꞌwarahuna. ꞌEne Nara vuꞌa kaꞌene ꞌwaraꞌujaho nitama akúpa mweꞌa maiꞌo paveji'ini hemi ea pahena pakivajihijaꞌe ꞌwarahuna ꞌiamana.

Jesura Ija Huni Haiji Nahama ꞌWaramana

36 ꞌEnarena Jesuho ea mapokijija irechamiꞌi kaivo sei vaji vaꞌumakame Huni tisaiporu vaꞌe apome ijá ꞌwava ꞌIna kaꞌene juasiꞌi ꞌoꞌeme ija siseijiꞌi ꞌurijajihuni maiji ꞌwaruma ꞌwavara.
37 ꞌEjume Hu ijá ꞌiama Ea kaꞌene ꞌina maa ꞌona ꞌonujaho Emaa Puni Harihijina.
38 ꞌEnakaivo juasiꞌijaho ike mweꞌakena. ꞌEne ꞌina kaꞌene mamaijija ea kaꞌene Godoni eijihina. ꞌEnakaivo ija siseijaho ꞌavena siseijihuni ehijijihina.

39 'Enakaivo naka ka'ene roe ija sisea 'onajaho 'avena siseijina. 'Ene 'ina kajara tuame
areri re'amajaho mwe'akara pa'arehuni urijina. 'Ene juara kajaho ona oji'inapo sahuna.
40 'Ena'omo ija sisea nianae veni jauja'ina mwe'akara pa'are'amani veijino ija'ina'e
jahuna.
41 Emaa Puni Harihijara Huni ona oji'ina irechamie ijipo mwe'a kakino ea ka'ene emaa
venau'e sisea vejujihija 'ee sisea veji'ina kajija nianae 'ekahuna.
42 'Ejakame 'eke ato'aruma'e vena ka'ene niho'o ani'ina vajijino renareje niramarume
kuchikuchivi'i upaja chanichanivi'i nahuna.
43 'E'eje Godoni eijija puni Omijihuni ari vea puna'i risa'eje hihuna. 'Enakúne ea ka'ene
ataa rukinijija ataa apúsame heha.

Kukua Ka'ene Hemi Navujihuni Haijina
44 Godoni arijaho areri monia'e ea 'ahopo juasi'i apúrinanavu'e namuja'ina. 'Ena'omo
ei pini va'e kamarena vukú'o apene ani apúrinana'i kaivo hu niho'o teama'eju'e va'e
huni uneunecha mapokijijahija ea 'aho'a'e 'imena ranavume hu monia kajino apena va'e
juara kajaho 'imenana.

Perua Huni Haa
45 'Ene kú'o Godoni arijaho areri ea ka'ene perua saramuja'ina.
46 'Enuva'o kwinu'wi kamare'e va'e huni uneunecha mapokijija ea 'aho'a 'imena
ranavume hu monia kajino apene perua kajaho 'imenana.

Namea Huni Haa
47 'Ene Godoni arijaho areri namea'e soha vaji 'onamare'e kija ani ani'ina siri-
ravuja'ina.
48 'Enare'e namea kajaho itu'o'ujukavi'i unama tairia roe rori rana'i kaivo kija ka'ene
mamaijija nianae katija vena use'i kaivo siseijija ato'aruvara.
49 'Ena'omo vea ka'ene mwe'akara pa'are'amani veijino Godoni ona oji'inapo roaji-
mareje ea sisea ka'ene Godoni eijihipuni vaji hijujija ahaahuna.
50 'Ene 'eka va'e vena ka'ene renujino ato'aruve ijí renareje kuchikuchime 'ee
niramarume upaja chanichanivi'i nahuna 'iamana.

Vu'a Sahasa 'Ee Maiu'ina Nimaa Nimaijina
51 'E'ikaivo Jesura pu aporama ijá 'iama Ja ike uneunecha ka'ene Nara 'waravukehi
puni maijaho ja niheju 'iavume pu ijá 'wava 'I'a nú niheju 'wavara.
52 'Enajihuni hahi Sikuraipia ka'ene Godoni arijihuni tisaiporua rejajija areri aachia
anesura'omo ijí puni aachi'a vaja kajino uneunecha maiu'ina 'ee sahasa 'eka rouna
'iamana.

Jesu Nasareti Vaji Pataarohajina
(Maka 6:1-6; Ruku 4:16-30)
53 'Ejume Hu haa kajaho 'waravume pa'arejume ijí ruha kajaho are'i kaivo 'urina
va'ana.
54 'Enarena Hu va'e Huni ari 'e'une ijino puni Sinakoku vaji pu najahumakame Hura
vu'a ka'ene 'waramaji ea henareja niho'o oja hwa'usunahara. 'Ejuma kamareja pu
ijá 'wava 'Ú ike vu'a anejakaho Hu ichihi apenane? Hura uneunecha ka'ene ea areri
pavejura ka'ene venajaho ichihi apenane? 'wavara.
55 'Ú Hu kapinita ijihuni Hariha pana raka? 'Ene Meriho Huni oha pana raka? 'Ene
Jemisi ho Josapi ho Saimani ho Juta ho ijá Huni 'u'uhija pana raka?
56 'Ene Huni ma'ipija mapoka'e iki hijura raka? 'Ú ea ikaho ichihicha harura kajaho
apenane?
57 'wa'i kaivo pu Hu pataarohara. 'Ejumakame Jesura ijá 'iama Poropetijaho eaka
mapoka ka'ene kwaka mapokakino hijujija Huni ira hena ta'arohuna kaivo ea ka'ene
Huni ara anemai hijujipo hena pataarohura 'iamana.
58 'Ejume Huni arijino uneunecha ka'ene ea areri pavejura ka'ene ijí mapoka pavena-
jihuni maijaho pu panimai rojumakame ijihuna'e avanana.

14

Joni Papitisita Kwamajina
(Maka 6:14-29; Ruku 9:7-9)
1 'E'eme vea kajino ea ka'ene Karari ara kwaa 'ajohi'ina ka'ene Herotina 'wavujaho
Jesuni pinana henana.
2 'Enarena hu huni pwehwaha Jesu rona ijá 'iama Ijaho Joni Papitisita kwamana'omo
kú'o 'urina jihuna'e Huni harura ni'ima'ura rene 'ee emaa areri pavehuna venu 'iamana.

3 Herotira Joniho kamoma ranavume tipurai hinana. Hu ija'ina ka'ene venajihuni
maijaho Herotiasiho Piripu ka'ene Heroti oni 'u'uijihuni napara'omo ijí 'waravumakame
tipurai ranamana.
4 Ijihuni maijaho Jonira Heroti ijá 'wama Ara hu 'wahajaho niho'o 'unama maa pana
'wamana.
5 'Ejumakame Herotira Joni 'anaa kwa'amarono ura renana kaivo hu eaka mapok-
ijihija'e juhamana. Ijihuni maijaho pu ea mapokijija Joniho poropeti rojujihuna'e
pa'anaara.
6 'Enakaivo vea ka'ene Heroti nahejari veijara rejuma kamarena Herotiasi oni
'apajijara eaka mapokijihi puni una'i javavumakame Heroti niho'o teamama paranana.
7 'Ejumakame Herotira ijí napara kajaho nahama 'waramarena ijá 'wama Na ura a iraki
ura rena'amajaho nahama 'warivakame na ma'uta 'wamana.
8 'Ejume oahi 'apajaha nimarako 'warama jihuna'e hu ijá 'wama Iviamajai Joni
Papitisita oni húmatiji tevua 'ahi ranama miha 'wamana.
9 'Enakaivo Herotiho ijí henarena temumana kaivo hura ea mapoka puni una'i nahama
'warama jihuna'e apena roe ma'avarono 'waramana.
10 'Ejume hu ea irechamiume va'e Joni oni húmata'e tipura ari vaji 'uhuara.
11 'Enareja pu 'uhue tevua 'ahi raname apena roe napara kaji mahume hura apena va'e
oaha mahana.
12 'Ejume huni tisaiporuepo roe huni hahijaho apena va'e kwanana'i kaivo va'e Jesuho
'waravara.

Jesura Ea Mapoka (5,000) Túasamahajina
(Maka 6:30-44; Ruku 9:10-17; Joni 6:1-14)

13 'Ejumakame Jesuho ijí vu'a kaji henarena Hu kwaa kajaho are'i kaivo sisima 'ahi
huhusumano kwaa ea pa'ajino va'ana. 'Ejumakame ea mapoka ijí henareja pu Hu
'arariha va'ara.
14 'Ejumakame Hu sisima vaji rena arihi'i eaka mapoka kaji kimarena oja tura'i
'ahaana. 'Ejumakame Hu puni ea ka'ene atami 'uniravi'inijija vejume sonahiara.
15 'E'eme ijihuni nusireijino Huni tisaiporuepo roe Hu ijá 'wava Vea nipa'arena
paranukúne eakija irechamie pu ari va'e puni 'iruma opuipo 'imeja 'wavara.
16 'Ejume Jesura ijá 'iama Pu pavahunakúne jara 'iruma vajihakame pu ija 'iamana.
17 'Ejume pu Hu ijá 'wava Núra 'iruma ka'ene irechama hijujaho puretia iropune 'ee
kija no'ohe'ineruna 'wavara.
18 'Ejume Jesura ijá 'iama 'Eka Nuni roha 'iamana.
19 'Ejume Hura eaka mapoka kajija 'waravume mwe'i hijasavara. 'E'eme Hu puretia
iropune 'ee kija no'o 'eke kahi ichutoi niri'i Godi teimani 'wavi'i tuchame Huni tisaiporua
vajihume pu 'eke ea mapoka kajija vajihara.
20 'Ejumakame ea mapoka kajija ijume tú'ama parajumakame Huni tisaiporuepo ijí
pwina ka'ene irechavajaho 'ekareja katija iropu ropu no'ohe'i vejume itusahara.
21 Vea kajino parua ka'ene 'iruma kaji ijajija niho'o mapoka mapoka (5,000) kaivo
napara 'ee kasima patahara.

Jesura Toa 'Ahi Namina Va'ajina
(Maka 6:45-52; Joni 6:15-21)

22 'E'eme Jesuho eaka mapoka kajihi irechamia va'avaro ijí hi'i kaivo Huni tisaiporu
irechamiume pu sisima 'ahi ajime toa ropuna'i urana va'ara.
23 'E'eme Hu eaka mapoka kajija irechamiume va'eme Hu Huhusu va'e huri'i ajime
hine siporua 'o'i va'ana. 'Enarena vea nutui venajaho Jesuho ijino Huhusu hinana.
24 'E'ejume ijihuni vea kajakaro sisimaijaho va'u va'ume toa rira karohi areri pava'i
kaivo ijí apene karohi kahi ruva'eme puuri hiramarena niho'o sisera'i venana.
25 Ijá renajihuni veijaho nitunituha'omo Jesuho puni ro'i 'ahaume toa 'aha kajino
mumori roana.
26 'Ejumakame Huni tisaiporuepo ka'eme Hu toa 'aha kajino mumori rouma pu
kamareja oja hwa'usahume ijá 'wava 'Avena sisei rou kavu 'wamareja pu niho'o juma
emaavaravara.
27 'Ejume ni'aha kwino Jesura pu ijá 'iama Naranakúne juvujaho areha 'iamana.
28 'Ejumakame Pitara ijá 'umena Natohwe ijaho nimaae Arana re'amajaho 'warive na
toa 'ahakino vu'uma 'umenana.
29 'Ejume Jesura ijá 'wama Ijinakúne roa 'wamana. 'Ejume Pitaho ni'aha kwino sisima
vaja kaji rene arihe toa 'aha kajino Jesuni va'ana.
30 'Enarena va'e Huni rori vai'i puura ka'ene hiramaji kamarena jumajaho ni'aha
kwino ijí toa vaji tusama 'onana. 'Enarena hu ijá 'umena Natohwe ni'ajiha 'umenana.

31 'Ejume Jesura ni'aha kwino ija joranajaho 'unavi'i ijá 'wama A ma'uako nimaa ronana kaivo irakijihuna'e ara nimaa ronajaho aremane?
32 'Ene pu no'o sisima vaji aji'eme puura ka'ene hiramajaho aremana.
33 'Ejumakame ea ka'ene sisima vaji hijajipo Hu oja mahi'i ijá 'wava A nimaa'e Godoni Hariha 'wavara.

Jesura Kenesareti Atama Rukina Vejume Maraniajina
(Maka 6:53-56)

34 'E'ikaivo pu sua va'e kara'i Jenesarati usevara.
35 'Ejume parua mapoka ara kajiupo Hua hena kamareja 'ona vejume ara rora kajino atakina mapoka ka'ene hijujaho aherama Huni roara.
36 'Enareja Hu pu maki'eje Huni ateha urijino 'unave atama sonahi'amarono pu jari-ravara. 'Enareja ea irahipo Huni ateha kaji 'unavajaho atama puna maho'o sonahiara.

15

Emahwapuni Tamana Najahajina
(Maka 7:1-13)

1 'E'eme Parasi 'ee Sikuraipi Jerusaremi rena roajime Jesu apoma ijá 'wavara.
2 Irakijihuna'e Oni tisaiporu núni tamana 'iruma i'i vejujaho ija some ijura kaivo pu núni tamana kaji pataarohe ija paso'i kaivo 'iruma maijo? 'wavara.
3 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Ja irakijihuna'e Godoni ira pataaro'i
Noinkaivo ja joni tamana vejo?
4 'Ejume Godira ika'ina 'warumana. Ja omahu jona 'ee ohu jopuna ira hene ve'avara. 'Enakaivo ea ka'ene oahona 'ee omahoni ira pataaro'amajaho 'anaa kwa'amana 'úmana.
5 'Enakaivo jara ika'ina 'wavura Ea irara omaha 'ee oaha ika 'wamujaho nuni unenu'u pina ka'ene nara a ni'ajahune sa'inijaho na Godi nimahuta
6 'wamujara veju'e omaha 'ee oaha puni hura pavenu jihuna'e Godoni irijaho tauvo joni tamaneru vejura.
7 'Enakaivo ja niho'o ea ira'asima'ura. Poropeti Aisea ja ronarena ika'ina 'waramana.
8 Ea kijahija iraru Nuni iha ta'arohura kaivo puni oja pamihura.
9 'E'avajihuna'e pu majikari oja mihura. 'Ene pura najahujaho ema puni tamaneru najahura 'iamana.

Uneunecha Ka'ene Veju'e Emahuni Kara Siseranujina
(Maka 7:14-23)

10 'E'ikaivo Hu ea mapoka 'waramarena ijá 'iama Hami ataa apúsame hene veha.
11 Uneunecha ka'ene ema puni ira vaji va'e kamaa 'arihujipo vena'e pu sisea rehuna pana kaivo emaapuni ira titi iki kahi ajima roe 'waramujara reju'e pu sisea rejura 'iamana.
12 'Ejumakame Huni tisaiporu Huni roe apoma ijá 'wava Parasiepo Ara vu'a ka'ene 'waramu kaji henare'e oja ajinamujaho A vi heno? 'wavara.
13 'Ejumakame Jesura eha vena ijá 'iama Uneunecha ka'ene Nuni Oma ka'ene akúpa 'ahi hinujara pavenajijahija niho'o túna'i jahena ato'aruve parahuna.
14 Makiha! Pu nia supavi'inapo nia supavi'ina aherama va'u. 'Ena'omo ea nia supavi'ina pini ei nia supavi'ini pini ahema va'amajaho pu no'o va'e ma'oi arihuna 'iamana.
15 'Ejume Pitara eha vene Hu ijá 'wama Ike haa kehuni maiji 'waruve heja 'wamana.
16 'Ejume Jesura ijá 'iama Ja 'u'o niho'o mai'o pahejo?
17 Ja niki'eju'e uneunecha ka'ene iri titi va'ujaho va'e tea vaji va'are'e va'e kama'i usevure?
18 'Enakaivo uneunecha ka'ene kamino oja vaji rena roe ira titi usemujara veju'e ea sisea renuna.
19 Ijí oja vaja kajino rena rou kajara veju'e sisea vwihane 'ee ea 'aniu kwamasahe 'ee 'uasa vene ea 'ahopuni napara turame 'ee nesa apene ira'ata vene 'ee ira sisea karokaha 'wavura.
20 Ijipo venaukame ea sisea rejura. 'Enakaivo ija paso'i kaivo ja 'iruma iju kajara reje ea sisea vehuna niho'o pa'amaa 'iamana.

Sairopinisia Naparijihuni Nimai Roijina
(Maka 7:24-30)

21 'E'ikaivo iji'a Jesuho ara kajaho are'i kaivo 'urine va'e Taia 'ee Sairani va'ana.

22 'Ejumakame napara pina Kenani ora'omo roe Jesu ijá 'wama Natohwa ka'ene Teviti oni Hariha karera numirima! Ijihuni maijaho 'avena sisei nuni 'apaja ajime apene sise'i 'ahaunakúne 'wamana.
23 'Enakaivo Jesuho niho'o eha pina pa'waramana. 'E'eme Huni tisaipuru roe 'ejahae ijá 'wava Hu roe núni túna'akino 'umena apene onukúne 'warave va'ama 'wavara.
24 'Ejume Hu eha vene pu ijá 'iama Na ranamiume iki roujihuni maijaho Na Jua punijihuna'e routa 'iamana.
25 'E'eme ijí napara kajaho ni'aha kwino roe Huni mumora rora kajino nitupari savi'i ijá 'wama Natohwe ni'ajiha 'wamana.
26 'Ejume Hu eha vene ijá 'wama Nú kasima puni puretia pa'eke 'ua puni ato'aruvura 'wamana.
27 'Ejume napara kajara ijá 'wama Natohwe nimaa'e 'ua 'u'o emahwapo 'iruma i'eju'e sahurapo arihujaho ijura 'wamana.
28 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Naparakera ara raka ka'ene nimaa ronujihuna'e a raka ka'ene ura renaujaho mara'enakúnina 'wavume ni'aha kwino huni 'apaja kajaho maranana.

Jesu Ea Mapoka Venaume Maraniajina

29 'Ejumakavi'i Jesuho ijí Karari soha rora kaji va'e huri'a 'ahi asuma hinana.
30 'E'eme ea mapoka mapoka ea puna ka'ene mumora sisea 'ee nia supavi'ina 'ata 'ajoasahi'ina ira pa'ana 'ee 'aho'a kajihi pu'úmo 'eka roe Jesuni mumora rori useume Hura vejume maraniara.
31 'Ejumakame ea mapoka niho'o oja hwa'usahara. Ijihuni maijaho pu ka'eme ea ka'ene mumora siserani'ina maraniume nia supama'ina niriume ira pa'ana ira 'waravumakame ijihuna'e pu Isureri opuni Godiji ta'arohara.

Jesura Ea Mapoka (4,000) Túasamahajina
(Maka 8:1-10)

32 'E'ejume Jesura Huni tisaiporu 'umenaume pu Huni roume ijá 'iama Na niho'o natohwa temukimu jihuni maijaho ea kakija ikino nú pu'úmo unenu'u pina pai'i kaivo mahi'eme na'ia no'opisu pa'arenana'omo Na pu irechamie matuna'eje vahunijaho Na ura pareniu. Ijihuni maijaho pu puni ari use'iroreje va'eje niho'o matuname nii hwerave ohuna 'iamana.
33 'Ejume Huni tisaiporupo Hu ijá 'wava 'Ú nú nechi rirakaho 'iruma ichihi areri eaka mapokakipo ije areri renahunijaho 'eka'eja? 'wavara.
34 'Ejume Jesura ijá 'iama Núni puretia icharu navo? 'iavume pu ijá 'wava Iropu no'ona. 'Ene kija ma'u'umaa makwinu kwinu navu 'wavara.
35 'Ejume Jesura eaka mapoka kajija 'waravume mwe'i hijasavara.
36 'Ejumakivi'i Hu puretia iropu no'one 'ee kija kajihi pu'úmo Godi teimani 'wa'ika'i tuachame Huni tisaiporu vajihume pura 'eke eaka mapoka kajija vajihara.
37 'Ejume pu ijume tú'ama para'eme pwina'a ka'ene navajija Huni tisaiporupo katija iropu no'o 'eke vejume itu'usahara.
38 'Enakaivo parua ka'ene 'iruma kaji ijajija ea niho'o mapoka mapoka (4,000) ijara kaivo napara 'ee kasima patahara.
39 Iji'a Jesura eaka mapoka kajija irechamiume va'eme Hu sisima 'ahi 'ajime Makatani va'ana.

16

Ea Areri Pavejuji Veja Ka'i 'Ahiume Mi'imi'ivajina
(Maka 8:11-13; Ruku 12:54-56)

1 Parasi 'ee Sajusiapo roareja Jesu vena ka'i 'ahiume Hura kahi akúpi 'ahi uneunecha ka'ene ea areri pavejujihi ve'amarono 'waravara.
2 'Ejume Hu eha vene pu ijá 'iama Ja vea nusire'eju'e vea ka'ene apirauji ronare'e iviamaa vea mara'ena rojura.
3 'Enakaivo vu sú'u sú'uhijaho ja ijá 'wavure Vea nitu'eju'e vea 'aa'eju'e nutumujaho neha puuriji'i 'e'uhuna 'wavura. Ijihuni maijaho ja ijí vea mwapuna kajihi kimare'e ja ijaho 'wavura. 'Enakaivo iviamaakaho ja vea mwapuna ka'ene joni vaji iviamaa renujaho pakame paheju raka?
4 Ea sisea 'uasa veji'inapo uneunecha ka'ene ea areri paveji'inijija naja'avarono 'waravura. 'Enakaivo unenu'u pina najahuna pana kaivo Jonara raka ka'ene renajiru 'wara'ikai va'ana.

Parasia ˈEe Sajusia Puni Isitia
(Maka 8:14-21)

5 ˈEˈeme Huni tisaiporua karaˈi toa ropunaˈi vaˈara kaivo pu runamiume puretia paˈekara.
6 ˈEnaˈomo Jesura Huni tisaiporua ijá ˈiama Hami kiˈavara! Parasi ˈee Sajusia ijihipuni isitia arumaˈenakúne hami kiˈavara ˈiamana.
7 ˈEjume pu piraˈarame ijá ˈwava Ijihuni maijaho núra puretia paˈeka roajina ˈwavara.
8 ˈEjumakame Jesura pura piraˈaravume henarene ijá ˈiama Joni nimaaroa maˈuˈua. Ja irakijijihunaˈe nú puretia paˈana ˈwame nakaravo?
9 Ja majaa pahene pavwihajo? Puretia iropune ea mapoka mapoka (5,000) ijajaho ˈee katija icharo itusahajaho pavwihajo?
10 ˈEne vukúˈo puretia iropu noˈone ea mapoka mapoka (4,000) ijajaho ˈee katija icharo itusahajaho pavwihajo?
11 Ja ichá venareja Nara puretia parone ˈwaravujaho pahejare? ˈEnakaivo ja Parasia ˈee Sajusia ijihipuni isitia hami kiˈavarono ronarejo ˈwaravuta ˈiamana.
12 ˈEjumakame pu ijiˈa hena kavara. Hu ijí puretia parone ˈwaramana vo ea Parasia ˈee Sajusia ijipo najahuji rona ˈwaramana.

Pitara Jesu Rona ˈWaramajina
(Maka 8:27-30; Ruku 9:18-20)

13 ˈEnareja Jesuho ˈurina Sesaria Piripai roarena Hu ijino Huni tisaiporu aporaviˈi ijá ˈiama Ea mapokakija Ema Puni Harihijaho irane ˈwavure? ˈiavume pu ijá ˈwava
14 Ea ˈahoˈa Joni Papitisita ˈwavume ˈee ea ˈahoˈa Iraijane ˈee ea ˈahoˈa Jeramaia ˈee ea ˈahoˈa poropetia pinina ˈwavara.
15 ˈEjume Hu ijá ˈiama Ja Na ea irane ˈwiˈeja? ˈiamana.
16 Saimani Pitara eha vene ijá ˈwama A Kerisona. A Godi kaˈene maiˈo hijiˈinijihuni Hariha ˈwamana.
17 ˈEjume Jesura eha vene ijá ˈwama Saimani kaˈene Pajona oni hariha karera nimerajahajaho aana. Ijihuni maijaho emaa haha ˈee ˈaa rukini jipuhipo a panajahara kaivo Nuni Oma kaˈene akúpi ˈahi hinujara a najahana.
18 ˈEnaˈomo Na kúˈo pina ˈwaravu. A Pitana. ˈEnaˈomo ike muna anesina toakino Nuni sosia vehuna. ˈEje vena huni harurijaho paniname ˈee paasitahuna.
19 Nara Godoni ara huni kiijaho vajahuna. ˈEjakame ara iki mweˈi kamoˈamajaho akúpa ˈaha ˈuˈo kamohuna. ˈEne ara iki mweˈi rasaˈamajaho akúpa ˈaha ˈuˈo rasahuna ˈwamana.
20 Hu Kerisona kaivo tisaiporua ea paˈwaraˈavarono ˈwaramana.

Jesura Ahija Apene ˈEe Kwahuniji Rone ˈWaramajina
(Maka 8:31–9:1; Ruku 9:22-27)

21 ˈEnarena ijihuni vea kaji rene Jesu Kerisoho uneunecha mapoka kaˈene Hu Jerusaremi vaˈakame ea mamaˈina pirisiti mamaˈina Sikuraipi uneunecha ani ani vene hu siseˈi ˈahaˈe ˈanaa kwamareje naˈia noˈopisu paˈareje ˈurihuna Huni tisaiporu najahana.
22 ˈEjumakame Pitara Hu ahema apene vaˈe karaa rori hine ˈurarahe ijá ˈwama Natohwe nihoˈo pana! Nihoˈo ijaˈina parenahuna ˈwamana.
23 ˈEjumakame Jesura taˈarohe Pita ijá ˈwama Setanikera túnaˈi rovaˈa ˈwamana. A Na apene tanuˈurihu jaˈinaˈe venu. A oni vwihijaho nihoˈo Godoni urijaˈina pana kaivo emaa puni vwihijaˈina vwihanu ˈwamana.

Tisaiporu Rehuni ˈUnamijaho Nihoˈo Kisina

24 ˈEnarena Jesura Huni tisaiporu ijá ˈiama Ei pini Nuni túnaˈi roi veˈamajaho hu huni oja makaˈi kaivo huni korosia apene Na ˈararihiˈamana.
25 ˈEnakaivo ea irara huni hiiji ori niˈajaraˈamajaho huni hiijaho ranahuna. ˈEne ea irara huni hiiji Nunijihunaˈe hiˈamajaho huni hia ˈunanahuna.
26 ˈEnakaivo ei pini uneunecha kaˈene mweˈa kakehunijaho huna reranaˈeje hia nimaa nimai iji asinaˈipisa hu maa iraka apejaˈe?
27 Ema Puni Harihijara roˈamajaho Amoni hanajiˈina ˈee Huni ona ojiˈina puˈúmo rohuna. ˈEne ea kwinu kwino pura iraka kaˈene vejujaho eha ijaˈina apehuna.
28 Emaa Puni Hariha Hura ˈajohuni kwaijaho ea kaˈene ike namiju kijahija maiˈo pakwamasaˈeje roe kahuna ˈiamana.

17

Taˈaroha Aniˈina Renajina
(Maka 9:2-13; Ruku 9:28-36)

1 Na'ia iropu kwinu pa'are'eme Jesura Pitane 'ee Jemisine 'ee huni 'u'ua Joni ijá pupusu
aherame huri'a jopatu'ura 'ahi ajima va'ara.
2 'Enareja pu hine Jesu ka'eme puni una'i Huni haha ta'arohe niho'o ani'ina re'eme
Huni nia urijaho niho'o hanane vea puna'i ri'eme Huni atehijija niho'o sajasa'ina rene
hanajara.
3 'Ejume pu ki'eme Mosisi'o Iraija'o Jesui pu'úmo hina vu'a 'wavara.
4 'Ejumakame Pitara Jesu ijá 'wama Natohwe niho'o mamaa venareja nú iki roara'omo
A ura rena'amajaho nú ikakaro ara pina Ona'e vene 'ee pina Mosisi ona'e vene 'ee pina
Iraija ona'e vejava 'wa'eme
5 ni'aha kwino 'imitia hanaji'ina puni hura kajaho sa'eme 'imitia vaja kajino ira roe ijá
'wama Ikaho Nuni Hariha ka'ene Na niho'o ura renia paraju'e oja mahi'inijinakúne ja
Huni ira hami he'avara 'iamana.
6 'Ejumakame tisaiporu ira kaji henareja niho'o tea junama parajume pu puni urania
mwe'i aruhara.
7 'Ejumakame Jesura puni roe ija 'uniravi'i ijá 'iama Juvujaho are'i kaivo 'uriha
'iamana.
8 'Ejume pu 'urine nia ahasirima niriajaho ea 'aho'a pakivara kaivo Jesu huhuso kavara.
9 'Enareja pu huri'a kaji rene ariha roi'i Jesura pu ijá 'iama Jara iviamajai raka ka'ene
kavakaho niho'o ja ea pina pa'wara'avara. 'E'eje Emaa Puni Harihijara kwamareje kú'o
'urija kama'e iji'a nahama 'wara'avara 'iamana.
10 'Ejumakame Huni tisaiporuepo Jesu apoma ijá 'wava Irakijihuna'e Sikuraipi Iraijara
maraku'a rohuna 'úvare? 'wavara.
11 'Ejume Jesura eha vene ijá 'iama Iraijara maraku'a urana roe uneunechaka mapok-
ijija amairihuna.
12 'Enakaivo Na nimaa nimaa'e 'waravu Iraijana 'wavujaho nimarako roana. 'Ejume pu
hu pahena pakavara kaivo pu apene raka ka'ene pu ura renau ja'ina'e 'ahaara. 'Ena'omo
ija'ina'e Emaa Puni Hariha 'u'o pura puni ijijino sise'i 'ahahuna 'iamana.
13 'Ejumakame Huni tisaiporuepo hejajaho Hu Joni Papitisita rona 'waramana.

Jesura Sesama 'Avena Sisei Rosamaji Vejume Maranajina
(Maka 9:14-29; Ruku 9:37-43a)

14 'Enareja pu iji'a roe ea mapoka hijajino roume ea pini roe Huni una'i nitupari savi'i
ijá 'wama
15 Natohwe nuni hariha numima. Ijihuni maijaho hu na'ia mapoka húmata siseraju'e
nanamare'e 'one veni rene 'ee toi 'onuna.
16 'Eju'e na apene Oni tisaiporue puni routa kaivo pu pavejume maranana 'wamana.
17 'Ejume Jesura eha vene ijá 'iama Ike panimaa roji'ina ka'ene sisemakije Na na'ia
icharo ja pu'úmo hi'ejo? 'Ene na'ia icharo Na ja najahapena va'ejo? Ahema iki Nuni roha
'iamana.
18 'Ejume Jesura 'avena sisea kajaho 'urarahume ariha va'eme ni'aha kwino ijakaru
kasimaa kajaho maranana.
19 'E'ejume Huni tisaiporuapo hemi roajimareja ijá 'wava Irakijihuna'e nú 'avena sisea
areri pasiomaho? 'wavara.
20 'Ejumakame Hu ijá 'iama Ijihuni maijaho ja hamia panimaa rojujihuna'e areria
parenau. 'Enakaivo Na nimaa ja 'waravu joni nimaa roijaho areri kwava 'ina sa'ina'e
re'amajaho ja 'warave huri'a karaho tajahena va'e kamakaru namina 'wa'avajaho huri'a
kajaho tajahene kamakaru vahuna. 'Ene unenu'u pina jonuna'a kisina parehuna.
21 'Enakaivo 'avena sisea ikakajija pava usevura kaivo 'aura areme siporua 'ojujari
reju'e va usevura.

Jesura Kwahuniji Kú'o Nahama 'Waramajina
(Maka 9:31-32; Ruku 9:43-45)

22 'Ene pu Karari ahuma hijumakivi'i Jesura ijá 'iama Emaa Puni Harihijaho emaa puni
ija tahi vahuna nitu'u renu.
23 'Eje pu 'anaa kwamareje na'ia no'opisu vaji namareje kú'o 'urihuna 'iavume pu
niho'o temukavara.

Temiporu Huni Takisi

24 'Ejume pu va'e Kapeniami use'eme ea ka'ene Temiporu takisia apeji'inijipo roe Pita
apome ijá 'wava 'Ú joni Najahi'ina kajaho Temiporu takisi venuna raka? 'wavara. 'Ejume
Pitara eha vene 'I'a 'wamana.

25 'Ene hu iji'a sei ajima roajaho Jesura marako'a ira 'warame ijá 'wama 'Ú Saimani a ichá vwihano? Mwe'a kehuni kinijihija ea irahipo puni takisia venahure? 'Ú puni takisia ehwapo venahura ho ea 'ahopo venahure? 'wamana.
26 'Ejume Pitara eha vene ijá 'wama Ea 'ahopuna 'wamana. 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Ijihuni hahi ehwaha takisia pavenahura.
27 'Enakaivo vejuro'i pu ajina'ejakúne va'e sohi kimai oname kija amura ka'ene e'ama jihuni ira jara'amajaho monia tita apene Nuna 'ee onaji'i takisia ve'amana 'wamana.

18

Irara Natohwane?
(Maka 9:33-37; Ruku 9:46-48)
1 'Enareja ijihuni vea kajino Huni tisaiporuepo roe Jesu apoma ijá 'wava Godoni arijino ea natohwijaho irane 'wavara.
2 'Ejumakame Jesura kasimaa pina 'umejume Huni roumakame Hu apenapi puni una'i ranavume naminana.
3 'Ene ijá 'iama Na nimai ja 'waravu ja pata'arohe roe kasima sa'ina pare'avajaho ja Godoni ara niho'o pakahuna.
4 Ea irara masuani ajuarane areri ike kasima ka'ina renujara Godoni arijaho ea ni'ina.
5 'Enakaivo ea irara Nuni iha 'ahi kasima ika'ina'e hami apenujaho hu Na apeniuna.

Sisea Ve'avarono Vena Kivujina
(Maka 9:42-48; Ruku 17:1-2)
6 'Enakaivo kasimakipo Na nimai ro'eje ei pini veje amaaresume ta'arohe ani ro va'amajaho maijaho ja muna ka'ene natohwijino apene huni uroa 'ahi vevahamareje pi'onave va'e sohi vaji 'o'amajaho ja mamai vehuna.
7 'Enakaivo iki mwe'i sisea namujihuna'e ijihuni eha namu kaivo ike mwe'a kehuni eijipo veju'e ea 'aho'a sisea vejura'omo ea kajihipuni eha ka'ene mihunijaho namu.
8 'Enakaivo oni ijina ho mumori vena'e a sisea ve'amajaho ijaho 'uhua ato'aruve va'amana. Maijaho a núpúvi'i onareje majama hihuna apehuna. 'Enakaivo a ija mumora no'o no'o re'amajaho a va'e vena ka'ene pautaruti savi'inijino rehuna.
9 'Ene oni niijara vena'e sisea ve'amajaho tajahene apena 'onave va'amana. 'Ena'avo maijaho a nia kwinu apene majama hihuni kwaijaho va'e marahuna kaivo nia no'o re'amajaho vena ka'ene majama reji'i namujino pi'onamahuna.

Sipia Ranama Savajihuni Haijina
(Ruku 15:3-7)
10 'Enakúne ja hami vwihaha. Kasima ika'ina niho'o pasena'avara. Na nimaa nimaa ja 'waravu. Puni ona oji'ina ka'ene kahi akúpa 'ahi hijujipo na'ia mapoka'e Nuni Omijihuni una'i va'a roura.
11 'Enakaivo Ema Puni Harihijara roajaho ea ka'ene pivusaha ojuji ni'aji'i roana.
12 'Ena'omo ja ichá'ina vwihajo? Ei pini huni sipia mapoka mapoka (100) nami'ira'omo kwino paka'ipisa hu ichá veja'e? 'Ú hu 'aho'a ka'ene (99) ijija huri'i irechami'i kaivo va'e kwinu'wi sava raka?
13 Na niho'o nimaa ja 'waravu hu (99) ijí ki'amajaho teamava'a kaivo kwisu'wi pivunonaji piuna'amajaho niho'o teamama parahuna.
14 Areri ija'ina'e joni Oma ka'ene kahi akúpa 'ahi hinujaho kasimapo kwinu'wi ani ro va'e pivuhuna ura parenu.

Ea Pini Sisea Ve'amajaho
15 'Enakúne oni ei pini a sise'i 'ahaa ka'amajaho a'asu hemi va'e hu hu'úmo 'wama amairi'amana. 'Eje hu oni ira he'amajaho mamaa vehuna.
16 'Enakaivo hu oni ira paheja ka'amajaho a ea no'ona ho no'opisu raki aherama pu pu'úmo va'amana. 'E'irakúne hu ja ichá 'ahi'amajaho pura kama he'avara.
17 'Enakúne hu joni ira paheja ka'avajaho jara sosi nahama 'wara'avara. 'Eje hu ijí paheja ka'avajaho iji'a maka'eje Jenitaru rene 'ee takisi apeji'ina re'amana.

Vehuna 'Aho Pavehuna
18 'Enakaivo Na nimaa nimaa ja 'waravu uneunecha ka'ene jara iki mwe'i kamo'avajaho akúpa 'aha 'u'o kamohuna. 'Ene jara iki mwe'i rasa'avajaho akúpa 'aha 'u'o rasahuna.
19 'Ena vukú'o na pina 'wara'i veju. 'Ene ja ea no'o ahume iki mwe'i nimaa ve'i kaivo siporua 'one unenu'u pina'e jari'avajaho Nuni Oma ka'ene akúpa 'ahi hinujara eha vehuna.

20 'Ene ichihi ichihi ea no'una ho no'opisu Nuni iha 'ahi ahu'avajaho Na ijino puni vaji hihuna 'iamana.

Pwei Huni Napura Pavwihana Aremajihuni Haijina

21 'E'eme Pitara Jesuni roe ijá 'wama Natohwe nuni vwei na sise'i 'ahi'amajaho 'aha icharu na vwihana are'ejo? 'Aha iropu no'o vwihana are'ejo? 'wavume

22 Jesura ijá 'wama Na 'aha iropu no'ohe'ina pa'wavu kaivo 'aha mapoka mapoka (70 x 7) vwihana are'amana.

23 Ikehuni hahi Godoni arijaho areri kini pini huni pwehipuna'i huni monia hura vajihaji piuhi'amaja'ina.

24 'Ejumakame vea ka'ene hu pwehwaha piuhiani veijaho ea pina monia mapoka mapoka (K10,000,000) pukini ma'ekana.

25 'Ena'omo huni monia eha vajahuna areri parejukame huni natohwijara pikinavi'i ijá 'wama Na a oni napara 'ee sesahuana 'ee uneunecha ona ka'ene navujaho ijá 'eka va'e nuni monia eha 'imena 'ekahuna 'wamana.

26 'Ejumakame huni pwea huni una'i aruha arihe jarime ijá 'wama Natohwe a 'aji'eje nara uneunecha mapoka eha venahuma 'wamana.

27 'Ejakame huni natohwijaho niho'o ijara teamuma parajume monia pukini venajaho vwihana are'i kaivo makavuma va'ana.

28 'Enarena pwea kajaho 'e'una va'e huni napura pwea pina ka'ene hununa'i monia (K20) pukini naminajaho piuname uroi 'ena apene musavi'i ijá 'wama Ara nuni monia ka'ene pukini vene inajihuni ehiji vajiha 'wamana.

29 'Ejumakame pwea kajara huni una'i 'one navi'i jarime ijá 'wama A na ajiha na iji'a eha vajahuna 'wamana.

30 'Enakaivo hu huni ira pahe'i kaivo apene tipura ranavume ijí monia kajihuni ehiji vajahumakavi'i iji'a ranamana.

31 'Ejakame pwea pwina ijipo hura venaji kamareja pu niho'o temukavume va'e puni natohwa iraka ka'ene renajaho nahama 'waravara.

32 'Ejumakame hu pwea kajaho 'umejume ijí roume ijá 'wama A niho'o pwea sisea. Nuni chimua ka'ene onuna'i namajaho na vwihana'e arevuta. Ijihuni maijaho a na jaririvumakame na vwihanae are'ika'i makavume

Noina va'ana.

33 'Ena'omo na a numiravu ja'ina'e a oni napura numi'ipisa areri reja'a?

34 'E'ikaivo ea natohwijaho ajivume huni pwea kajaho apena va'e tipurai raname monia kajihuni ehijaho vajihakama'e iji'a ranahuna.

35 'Ena'omo a vweupuni sisea pavwihana are'amajaho Nuni Oma ka'ene kahi akúpa 'ahi hinujara a 'u'o pavwihanae arehuna 'wamana.

19

Jesura Parua Napara Ranaravuji Najahajina
(Maka 10:1-12)

1 Jesura vu'a kajaho 'waravume pa'arejume Hu iji'a Karari are'i kaivo 'urine Jotani one kara'i Jutia va'ana.

2 'Ejume ea niho'o mapoka mapoka Hu tamatiha va'umakame Hu ijino venaume maraniara.

3 'Ejumakame Parasiepo Jesu vena kamareja pu Hu ijá 'wava 'Ú ea pina huni napara varapa pa'a mají rana'ipisa areri reja'e? 'wavara.

4 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Ja nitama ea ka'ene parua napara aneja venajaho ja pataha kavare? 'iamana.

5 'Ene Hu vukú'o ijá 'iama Ijihuna'e ea omaha oaha rana'i kaivo hu napara 'wa'amani veijaho no'o naparahe'i nikwinu'ina rehuna.

6 'Enajihuni hahi pu majaa no'ohe'i pana kaivo haha nikwinu'ina rejara. 'Ena'omo Godira raka ka'ene ahuma venaume nikwisu'ina rejajija veje ea paturiamae ani irechami'avara 'iamana.

7 'Ejume pu Jesu ijá 'wava Irakijihuna'e Mosisiho huni tamana vaji ei pini huni napara ranave pa'are'amajaho paruaha kajara asura venapi ma'i kaivo ranave ani va'amana 'úma 'waramane? 'wavara.

8 'Ejume Jesura ijá 'iama Ijihuni maijaho joni ojijija kisima'ura ijihuna'e Mosisiho ijihuna'e 'waramana kaivo nitama anejijaho 'unama ija'ina pana.

9 'Enakaivo Na ja 'waravu. Ea pipuni napara parui pini ahemo'amajaho parua kajara areri napara kajaho ranahuna. 'Enajihuna'e parua ka'ene huni napara kaji ranamajara napara pina 'wa'amajaho sisea vehuna 'iamana.

10 'Ejume Huni tisaiporuepo ijá 'wava Parua naparahe'o puni hia ija'ina re'amajaho
maijaho napara pasame parua paveja'a 'wavara.
11 'Enakaivo Jesura pu ijá 'iama Ike vu'akaho eaka mapokakija pana kaivo ea ka'ene
Godira Huni harura pu mihajipo pupuso vu'a kajaho hena kahuna.
12 'Enakaivo ea ani ani'ina niho'o napara pasavura. Ijihuni maijaho ea 'aho'a ohwapo
nahenauji rene nija'ina rejura. 'Eju'e ea 'aho'a emaapo tanuvu'e napara pasavura. 'Eju'e
ea 'aho'a Godoni 'unamiji vwihanare'e pu maopuipo puni ura ijine napara pasa'i 'ahiu'e
pasavura. 'Enakúne ei pini ike vu'ake he'iro ve'amajaho hami he'amana 'iamana.

Jesura Sesamaa Merajihajina
(Maka 10:13-16; Ruku 18:15-17)
13 'Enakaivo ea 'aho'apo kasima aherame 'eka roume Jesura Huni ija puni húmata 'ahi
irechamihe siporua 'ona'avarono roajivara kaivo Huni tisaiporuepo eaka mapoka kajija
'urarahara.
14 'Enakaivo Jesura ijá 'iama Kasima kajija maki'eje Nuni roajiva kaivo ja patanu'uriha.
Ijihuni maijaho kasima ika'ina Godoni arijihuna 'iamana.
15 'Enarena Hu Huni ija puni húmata 'ahi irechamarena Hu iji'a va'ana.

Ea Ka'ene Uneunecha Rukima'urijina
(Maka 10:17-31; Ruku 18:18-30)
16 'E'eme ei pini roe Jesu ijá 'wama Najuhi'ine na unenu'u pina maa ichá'ina'e venareje
majama hihunijaho ape'ejo? 'wamana.
17 'Ejume Jesura ijá 'wama A iraka vene unenu'u pina ka'ene maijaho aporimo? Godira
nikwinu'wi mamaana. 'Enakúne a ura majama hihuniji ape'i ve'amajaho a Godoni
tamaneru ve'amana 'wamana.
18 'Ejume hu Jesu ijá 'wama Godoni tamana ichihunichi ve'ejo? 'wavume Jesura
ijá 'wama A ea pa'anae kwa'amana. Ea 'ahopuni napara paturi'amana. 'Ee nesa
paape'amana. 'Ee a ea ira'atijino panama'amana.
19 'Ene emahuapuni hura ve'amana. Oni ea ka'ene oni rori hijujija oja mi'amana. Areri
ara oni haharu oja mahuja'ina'e mi'amana 'wamana.
20 'Ejume ea kajara ijá 'wama Na ike tamanakija nani ijá vesihura kaivo vu 'aho'a na
raka vehune? 'wamana.
21 'Ejume Jesura ijá 'wama A niho'o ariramaa kajara ura rena para'amajaho va'e oni
uneunecha ka'ene navujija ni'aha kwino 'eke 'imé raname oni monia 'eke ea ka'ene
uneunecha pa'ajihi vajiha. Ija'ina ve'amajaho oni uneunecha mapoka kahino akúpa 'ahi
navakivi'i iji'a túna'i Na 'ararihie ro'amana 'wamana.
22 'Ejumakame ea kajaho hu ijí henarena hu niho'o temuma para'eme va'ana. Ijihuni
maijaho hu uneunecha niho'o mapoka rukini jihuna'e avanana.
23 'E'eme Jesura Huni tisaiporu ijá 'iama Na nimaa nimaa ja 'waravu ea ka'ene
uneunecha mapoka rukinijipo Godoni 'unami vahunijaho niho'o kisina 'iamana.
24 'Ene Na vukú'o ja 'wara'i veju. Maha nitirua huni titi vaji aruma vahuna samaa kaivo
ea kukua uneunecha rukima'urijara Godoni ari vahunijaho kikisima'ura 'iamana.
25 'Ejumakame Huni tisaiporuepo ijí vu'a kaji henareja pu niho'o oja hwa'usaha'eme
pu Hu ijá 'wava Ea irara areri Godoni ea re'ena? 'wavara.
26 'Ejumakame Hu pu niimaru kivi'i ijá 'iama Eaka mapokakipo ija'ina vehuna niho'o
areria pana kaivo Godira Huhuso ijá kajaho vehuna 'iamana.
27 'Ejumakame Pitara eha vene ijá 'wama Nú uneunecha ka'ene mapokijija Onijihuna'e
niare'i kaivo nú A 'arariha ojara'omo nú iraka 'ekahune? 'wamana.
28 'Ejume Jesura pu ijá 'iama Na nimaa nimaa ja 'waravu. Vea ka'ene mwe'a maiu'ina
ve'avari veijino Ema Puni Harihijara Huni ruha hanaji'ina ka'ene asuma hi'amajino ja
ea ka'ene nú pu'úmo ojukija ruha iropu ropu no'ohe'i ijí asuma hinareje Isureri opuni
ituha iropu ropu no'o navujija 'otua vetihuna.
29 'Ejakame ea ka'ene Nuni ihijihuni hahi puni ara irechame puni 'u'ua poka irechame
'ee ma'ipija irechame oha oma irechamie 'ee puni mwe'a irechame hariha irechamiu
ijija pu niho'o eha mai mapoka mapoka 'ekahuna 'ee majama hihuna apehuna.
30 'Enakaivo ea ka'ene iviamaa urana va'ujija túna'i rehuna kaivo ea ka'ene masuani
túna'i va'ujija urasahuna.

20

Aja'ina Juari Kaukara Vejujina
1 'Enakaivo ijí Godoni arijihuni 'unamijaho areri ei pini kwai huni ajina juara
na'ira'omo hu nina'i arihe pwehwaha aherame ijino kaukara ve'iro va'uja'ina.

2 'Ejukame hu teamama para'eju'e pwehwaha ijá 'iama Ja kaukara iviasi ve'avajaho
monia tita vajihuna 'iamana. 'Ejume pu kaukara ve'i va'ajivara.
3 'Ejumakame hu sú'u sú'u vea ajiru naminu kamino nami'eme va'i kimajaho maketia
kwai ea 'aho'a onekajaho pave'i kaivo maijino namimaravuma kimana.
4 'Ejumakame hu pu ijá 'iama Ja 'u'o va'e aja 'ina juasi'i kaukara vejakame na ja eha
areri renahuna vaji'uta 'iavume pu va'ara.
5 'E'eme hu vea 'u'arirakano naminajaho nijaa venana'omo vukú'o vea hareha 'aha
karo karu naminaji 'u'o ijá venana.
6 'Enarena vukú'o vea ni'o'irono ve'eme vai'i kivume ea 'aho'a niiji ruha kajino namina
ojara. 'Ejuma kimarena hu pu ijá 'iama Ja iraka vene roe ma'uraha ikino namina ojo?
'iamana.
7 'Ejume pu hu ijá 'wava Ijihuni maijaho ea pina nú kaukara pamúhu'e avaju 'wavara.
'Ejume hu pu ijá 'iama Ijinakúne ja 'u'o va'ajime juasi'a kajino kaukara veha 'iamana.
8 'E'eme vea nusirevume ea ka'ene juara anesurijara roe namikia 'waravume hura ea
ka'ene kaukara veji'inijija 'umenaume niana roumakivi'i ea ka'ene túchamai roajivajino
maraku'a eha vajiharena'e iji'a ea ka'ene urasaha roajaho vajihana.
9 Ea ka'ene nusire mai aneja vene kaukara vejajija eha monia tita apejara.
10 'Ejumakame ea ka'ene nimarako roe vejajipo vwihajajaho pu monia ni'ina ape'eja
rojara kaivo pu 'u'o eha nija'ina monia tita vajihana.
11 'Ejumakame pu ijí puni monia kajaho 'ekareja iji'a ea ka'ene juara anesurijaho
chichahaara.
12 'Enakaivo ea ka'ene túchamai roajija vea ma'uako kaukara vejara kaivo nú ea ka'ene
nimaraku roajivajija vea ni'ina 'e'une 'anúe kaukara harura vejara kaivo eha ka'ene nú
múha kaja'ina'e pu mihana 'wavara.
13 'Ejume ijí ea ka'ene juara anesurijara ea kwino ijá 'wama Ea nune ike hena na ja
pasise'i 'ahiu kaivo nú ja pu'úmo nimaraku 'wavajaho ja monia tita iviasi kaukara vehuna
avacharavara.
14 'Enakúne joni eha 'ekareje joni ari va'avara. Nara eaka túchamai roaji eha areri ja
mihu kaja'ina'e vaji'ujaho nara nuni ura ijino nija'ina vaji'ejukúne pavwiha'avara vo
va'aji'avara.
15 'Ú nuni monijaho nara ura reniuja'ina'e vehuna arerine? Na mamaa kaivo ja na
kivujaho sisea kivo?
16 'Enajihuna'e ea ka'ene urasahujija túna'i reje 'ee ea ka'ene túna'i rejujija urasahuna
'iamana.

Jesura Kwahuni Vu'a No'opisuji Rona 'Waramajina
(Maka 10:32-34; Ruku 18:31-34)

17 'E'ikaivo Jesuho Jerusaremi va'i 'ahaume Hu Huni tisaiporu iropu ropu no'o ijá
aherama ro vai'i ijá 'iama
18 Hami heha nú iviamaaja kahino Jerusaremi va'akame pirisiti mama'ina Sikuraipia
mama'inijipo Emaa Puni Harihijaho apene namahe 'anae kwa'amarono vehuna.
19 'Ene pu Hu apene Jenitaru mihe pu apene sipana asutie 'ee hijahe 'ee icha 'ahi
raname nerui 'anahuna. 'Ejakame na'ia no'opisu pa'are'eje vukú'o 'urihuna 'iamana.

Oahi Jarima 'Waravajina
(Maka 10:35-45)

20 'Ejumakame Sepati oni harihija no'ohe'i jihipuni ohijara harihwaha no'ohe'i aher-
ame roe Jesuni una'i nuana vetie unenu'u pina Hu jarimana.
21 'Ejume Jesura hu ijá 'wama A iraki ura renao? 'wamana. 'Ejume napara kajara ijá
'wama Vea ka'ene Ara ea mapokakehi 'ajoha'amani veijino ike nuni harihijakija pina Oni
ija mana'inija'i asumahije 'ee vu pina Oni ija ana'inija'i asuma hihuniji nahama 'warima
'wamana.
22 'Ejumakame Jesura pu ijá 'iama Ja niho'o raka ka'ene jara jaririvu kajihuni maijaho
pahene pakavi'i maiji avaju 'iamana. 'Eji'i Hu 'ijá 'iama 'Ú ja Nara kapusia ka'ene mai'o
ihunijaho ja areri ija'ina i'eja 'iavume pu ijá 'wava 'I'a nú areri i'eja 'wavara.
23 'Ejume Jesura ijá 'iama Ja nimaa Nuni kapusia vaja areri i'eja kaivo mai'o ea ka'ene
Nuni ija mana'inija'i asuma hine 'ee ana'inija'i asuma hihunijaho Na ijija areri ijá
pavajihuna. Ijí ruha ka'ene Nuni Omijara amairiujaho ea irahija'e iji pijiha jihipuna'e
amairiahana 'iamana.
24 'Ejumakame Huni tisaiporu 'aho'a ka'ene iropu ropu ijija ijí vu'a kaji henareja pu ijí
'u'uahe'o pokahe'o puna'i niho'o ajinavara.

25 Ijihunaˈe Jesura pu ˈumenaume nianae Huni roume Hu ijá ˈiama Ja nihena kivura. Jenitaru puni ˈajohaˈina mamaˈina ˈahoˈijija vu ajisina ˈahopo ˈajoahaura.
26 ˈEnakaivo ijí ˈunama kaˈene ijáˈinijija joni vaja kajaho panahuna. ˈEnakaivo ea irara ura joni vaji natohwa reˈi veˈamajaho hu joni pwea reˈamana.
27 ˈEne ijí joni vaji ei pini ˈuraˈi veˈamajaho hu joni pwea reˈamana.
28 Ema Puni Harihijara roujaho ea mapoka Huni pwea pareˈavarono roana kaivo Hu puni pwea reˈi ˈahaume roana. Hu Huni hia ea mapokaˈe mihana. Areri ema ˈimenaana ˈiamana.

Jesura Ea Noˈoheˈi Nia Paˈana Vejume Maraniajina
(Maka 10:46-52; Ruku 18:35-43)

29 ˈEjume Jesu ijí Jeriko rene vaˈeme ea mapoka puaˈe ˈararihie vaˈara.
30 ˈEˈejume ea noˈoheˈi nia supamaˈinapo ˈunamu toi hiˈeme Jesuho vaˈe puni rori vaˈuma henareja pu Hu jarime ijá ˈwava Natohwe Teviti oni Harihakera nú numiruma ˈwavara.
31 ˈEjumakame eaka mapoka kajipo pu ˈurarahe ijá ˈiava Iruno ˈa areha ˈiavara. ˈEjumakame ea kajipo noˈo ira ajira ijá ˈumeja Natohwe Teviti oni Harihakera numiruma ˈumejara.
32 ˈEjumakame Jesu areme ijá namijiˈi pu ˈumenae ijá ˈiama Ja ura Na joni raka venaˈejo? ˈiamana.
33 ˈEjume pura ijá ˈwava Natohwe nú ura Ara nuni nia venuhe niriˈirono ˈwaravu ˈwavara.
34 ˈEjumakame Jesura pu numiramarena Huni ija puni nia ˈahi irechamihume puni nia maraniume pu Jesui puˈúmo vaˈara.

21

Temarajiˈi Jerusaremi Vaji Roe Arumajina
(Maka 11:1-11; Ruku 19:28-40; Joni 12:12-19)

1 ˈEnareja pu vaˈe Jerusaremi rori Petapeje Arivi huriˈi ˈuseviˈi Jesuho Huni tisaiporua noˈoheˈi irechamiume vaˈara.
2 Hu pu ijá ˈiama Ja noˈo vaˈe ara ropunaˈi va ˈuseviˈi kave tonikia kaˈene iˈivananave ˈuˈuijiˈi namija kaˈavaji aherame Nuni roˈavara.
3 ˈEˈeje ea ˈahopo unenuˈu pina ja ˈwarava heˈavajaho ijá ˈwaraˈavara Natohwijara ura rejukame nú roe ikaho apeju ˈiˈi kaivo apejakame pu ja mihuna ˈiamana.
4 Ijí Hura ijá venajihuni maijaho nitama poropeti vuˈa kaˈene ˈwaramajara nimaa nimaa reˈamarono avanana.
5 Ja Saiani oni ˈapajiji ijá ˈwaraˈavara. Joni Kinia joni rou. Hu masuani tonikia ˈahi hiˈejuˈe rou. Hu ijí tonikia ˈuˈua kaˈene kúchini ˈahi hiˈejuˈe rou ˈiamana.
6 ˈEjumakame tisaiporua kajija vaˈe raka kaˈene Jesura ˈwaramajaho ijá vejara.
7 ˈEnareja pu vaˈe tonikijaho ahema roumakame ˈuˈua hunijaho ijí hu huˈúmo roana. ˈEjume pu ijí huni ˈahi ateha risaremahume Jesuho ajima ijihuni ˈahi hinana.
8 ˈEˈeme ea mapoka puni atehi jahena Huni unaˈi ˈunama toi risarema apena vaˈume ˈee ea ˈahoˈa icha anumi ˈuhue ˈeke ˈunama toi Hura ijihuni ˈahi vaˈamaroreja risarevara.
9 ˈEjiˈi ea mapoka kaˈene Huni unaˈi vaˈe ˈee túna ˈi vaˈajipo ira ajira mwasiriviˈi ijá ˈumeja
Teviti oni Hariha taˈaroha Natohwi jihuni iha ˈahi ea kaˈene roujaho merajaho. Hu taˈarohe Huni iha ˈunama apene ichu toi ahasiriha ˈumejara.
10 ˈEˈeme Jesuho vaˈe ijí Jerusaremi vaˈuma kamareja ea mapoka kajipo oja hwaˈusunahaˈeme ijá ˈwava Ikaho ea irarane ˈwavara.
11 ˈEjumakame eaka mapoka kajipo ijá ˈwava Eakaho Jesu kaˈene poropetia Nasareti Karari vaji rena roana ˈwavara.

Jesura Temiporua Vaji Vaˈe Amairiajina
(Maka 11:15-19; Ruku 19:45-48; Joni 2:13-22)

12 ˈEˈeme Jesura vaˈe ijí Temiporu kajino arumarena ea kaˈene ijí arume ˈimearavajaho arukunie ˈee ˈararihie ˈee pura ˈaijua kaˈene hine monia senisu vene ˈee hine uka ˈimearava kajaho ˈunirame ˈeka arohume ˈuseusahara.
13 ˈEjumakiviˈi Hu pu ijá ˈiama Godoni ira heha ˈahi ikaˈina ˈwarumana. Nuni seijaho nikwinu siporuaru ˈohuni sea ˈwavura kaivo jara iviamajai apena veju ˈe nesa apejuri sea renu ˈiamana.
14 ˈEˈejume ea kaˈene nia supaviˈina ˈee ea kaˈene irimaˈinijipo ijí Temiporu vaja kajino Huni roumakame Hura vejume maraniana.

15 'Ejumakame pirisitia mama'inijija Sikuraipia ijí Hura uneka mamai ka'ene venaji ki'eme sesamai ka'ene ijí Temiporua vaja kajino hijajipo mwasirivi'i ijá 'umeja Teviti oni Hariha ta'aroha 'umejara. 'Ejume pu niho'o ajinavara.

16 'Ejumakame pu Jesu ijá 'wava 'Ú ijí pura ira ka'ene 'waravu kajaho A niheno? 'wavara. 'Ejume Jesura ijá 'iama 'I'a ija'ina'omo ja vina nitama Godoni ira vaji ika'ina 'warumajaho kasima 'ee musia ijihipu irijaho ja raka kame pura Natohwiji ta'arohunijaho ja pataha kavara raka? 'iamana.

17 'E'ikaivo Hu pu irechami'i kaivo ara kajaho areme Petani va'e hinana.

Jesura Mataka Sirimajina
(Maka 11:12-14, 20-24)

18 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino Hu vukú'o 'unama ari natohwi va'eme 'unamutoi matumana.

19 'E'eme roi kavume matakijaho 'unamu rori namijuma kamarena maa rena namu ro'i kaivo vai'i kamajaho 'ina pa'ana kamarena ijá 'wama A niho'o vukú'uha maa pare'ena 'wavume ni'aha kwino saranana.

20 'Ejumakame Huni tisaiporuepo ijí mataka kaji ka'eme sarajumakame oja hwa'usunaha'eme aposarama ijá 'wava Ichá vene ike matakakaho iviamaa Huni iri 'ahi sarano? 'wavara.

21 'Ejume Jesura ijá 'iama Na nimaa nimaa'e ja 'waravu Ja 'unama nikwinu nimaa ro'avajaho ja areri ike iviamaa matakake renaja'ineru pavehuna kaivo jara huri'ake ika'ina 'warave hu tajaheuna 'urina va'e sohi 'ona 'wave ijá rehuna.

22 'Ene ja niho'o nimaa nimai ro'i kaivo unenu'u 'aho'a Godi jari'avajaho ja 'ekahuna 'iamana.

Jesuni Haruriji Rona Apovajina
(Maka 11:27-33; Ruku 20:1-8)

23 Hu va'e Temiporu vaji hine ea naja'eme pirisiti mama'ina 'ee Jua puni emakinepo roe Jesu apoma ijá 'wava A harura irakijara reju'e uneunechakija veno? 'Ú ea irara harurakaho mahu'e avano? 'wavara.

24 'Ejume Jesura ijá 'iama Na 'u'o ja aporave ja ijihuni maa 'wari'avaji'a Na 'u'o harura ka'ene raki reju'e Na vejujaho 'warahuna.

25 'Ú Joni Papitisita kahi akúpi 'ahi rena roana ho ema puni rena roane? 'iamana. 'Ejumakame pu hine 'wama apene puni vaja kaji 'oji'i ijá 'wava Nú akúpi 'ahi rena roana 'wa'avajaho Hu ijá 'úhune ja rakijihuna'e ijí Jonira raka ka'ene 'waramajaho panimai rojo? 'ú'ena.

26 'Ene nú emaapuni rena roana 'wa'avajaho nú eaka mapokijihi juhavu. Ijihuni maijaho eaka mapokijipo hena kavajaho hu poropetia vwihajara 'wavara.

27 'Enareja pu Jesu ijá 'wava Nú puruva renu 'wavara. 'Ejume Jesura ijá 'iama 'Ena'omo Na harura iraki apene uneunechakaho vejujaho pa'warahuna.

Hariha No'ohe'i Puni Haijina

28 'Ú ja ichá vwihajo? Ea pina huni harihija no'ohe'ina'omo hu pokijihuni va'e ijá 'wama Harihavuro! A iviasa va'e ajina juari kaukara ve'amana 'wamana.

29 'Ejume Hu ijá 'wama Na vahuna 'wamana kaivo hu pava'ana.

30 'Ejume hu vukú'o va'e 'u'uijihuni va'e vu'aka nikwinu'ina kajaho 'waramana. 'Ejume Hu ijá 'wama Na pavahuna 'wa'i kaivo hu iji'a areme túna'i va'ana.

31 'Enakaivo ea iraka sa'inijara omahoni ira hene venane? 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava 'U'uijarana 'wavara. 'Ejume Jesura ijá 'iama Na nimaa nimaa ja 'waravu. Ea ka'ene takisia apeji'ina 'ee ea ka'ene 'uasa veji'inijipo asitahe urasahe Godoni ara vahuna.

32 Joni roe 'unama ka'ene arimaiji ja najahana kaivo ja panimai ro'eme ea ka'ene takisia apeji'ina 'ee ea ka'ene 'uasa veji'inijipo nimaa rojara. 'Enakaivo ja túna'i ijaho kavara vo ja joni oja pataarohe panimai rojara 'iamana.

Aja'ina Juara 'Ajohi'inijihi Puni Haa
(Maka 12:1-12; Ruku 20:9-19)

33 'E'ikaivo vukú'o Jesura ijá 'iama haa pinake heha. Ea pina mwe'a anesura ajina juara mene ajina 'one ijikano uja pimena raname 'ee vera iramapi tauhuhe 'ee 'wainia tautahuni ruha 'ume amairie 'ee ijí juasi'a kajino namine aiha vehuni tinia vene ijí juara kajaho ea ka'ene moni juara veji'ini jihipuni ija tahi rana'i kaivo hu kwaa jopatu'uri va'ana.

34 'Ena'omo vea ka'ene ajina marasahuni vea niturajumakavi'i hu huni pwehija irechamiume ijí ea ka'ene juasi'a 'ajohu kajihipuni ajina 'eka'i va'ara.

35 'Ejumakame ea ka'ene juara kaji 'ajohujipo pwea pina hijahe pina 'anaume kwavume pina muni one hijahume kwamana.
36 'Ejume hu kú'o pwehwaha 'aho'a 'u'o irechamiume va'ume vukú'o marako ahia kaja'ina'e 'aniume kwamasahara.
37 'Ejumakama'e iji'a túna'i hu huni hariha pina ranavume va'eme hu ijá rona Pu nuni hariha kehuni hura ve'eja ronana.
38 'Ejumakame ea ka'ene ijí juara kaji 'ajohajipo hariha kaji kamareja pu kosarama ika 'wava Eakara roareje omahoni uneunecha mapoka 'eka'enakúne roe 'anaa kwamama. 'Ejakame huni aachikaho núna renama 'wavara.
39 'Enareja pu hu apene pi'onavume samai va'umakavi'i 'anauma kwamana.
40 'Ena'omo ijí juara anesura kajara ro'amajaho ea ka'ene juara kaji 'ajohujija ichá 'ahihune? 'iamana.
41 Pu Hu ijá 'wava Hu pu niho'o eha sisea ni'ima'ura mihe 'anie tirahakivi'i vu juara kajaho ea 'aho'a'e mihe 'ajohe hi'ira'omo vea ka'ene ahaja ihuni veijara roakavi'i pura 'iruma eiria vajahuna 'wavara.
42 Vukú'o Jesura pu ijá 'iama 'Ú ja nitama Godoni ira vaji 'waramajaho pataha kavure? Hu ika'ina 'waramana.
Ijí muna ka'ene ara veji'inapo pi'onava kajara iviamaikaho ara kajihuni kúrúti tukeja natohwa'e rena naminu. 'Enajihuna'e Natohwijara uneunecha ka'ene mamaijija veju'e roe samaahiravu'e nú kivo? 'iamana.
43 Ijihuna'e Na nimai ja 'waravu. Godira Huni ara ka'ene ikino joni vaji namujaho apene ea 'aho'a mihe pu hami 'ajohakame 'ina rehuna.
44 'E'eje ei pini 'one muna 'aha kajino nina'amajaho hu niho'o pu'usahe ma'u'umai rehuna kaivo muna kajara 'one emai 'ahi nina'amajaho ea kajaho niho'o pu'usahe túa rehuna 'iamana.
45 'Ejumakame pirisitia mama'inijija 'ee Parasia Jesuni haa kaji hejajaho pua rona 'waravuma hejara.
46 'Enareja pu 'unama same Jesu 'ana'i 'ahiara kaivo ea mapoka kajipo vwihajujaho Hu poropetia rojujihuna'e jumareja makavara.

22

Napasinejari 'Iruma Ijuri Haa
(Ruku 14:15-24)

1 'E'ejume vukú'o Jesura eha vene haa 'waramarena ijá 'iama
2 Godoni arijaho areri kinia natohwijara hariahi napasine'i veju'e 'iruma vei venuja'ina.
3 'Enarena hu huni pwehija irechamiume pura 'ona apene ara 'ahosupuni va'e 'warave pura roe 'iruma kajaho i'avarono 'waravume va'e 'waravara kaivo pu ucha'asahe paroara.
4 'Ejume hu vukú'o huni pwehija 'aho'a irechamie ijá 'iama Va'e ea ka'ene nara 'umenaujija ika 'wara'avara. Núni 'iruma amairie 'ee maha amene 'ee hanuha 'eka roe amairie uneunechaka mapokijija niareri rena hijukúne roajiha i'avara 'iamana.
5 'Ejume ijí huni pwehija kajipo va'e 'waravara kaivo pu ucha'asahe ea pwina'a puni juasi'i va'ume ea pwina'a puni moni kaukara vejara.
6 'Ejumakivi'i ea 'aho'ijipo ijí pwehija kajija 'eke hijiha'e 'ee 'aniuma kwamasahara.
7 'Ejumakame kinia natohwa kajaho henajaho ijara ajivume hu huni amia irechamiume pura roe ea kajija 'anii raname 'ee puni ara kwaa kajaho veni jaume reranamana.
8 'Ejume hu pwehwaha ijá 'iama Ike napasi nejari 'irumakaho niamairia irechavara kaivo ea ka'ene 'waravajija paroara 'iamana.
9 'Enakúne iviamajai ma 'unamaka mapokakino va'ajimareje eaka mapokijihi pi-uni'avajaho 'warave pura roe ike napasi nejuri 'irumakaho i'avara 'iamana.
10 'Ejumakame pwehwaha kajijahija 'unamutoi va'e ea ka'ene piuniva kajaho aherama roe ahumu va'ume ea sisea ea mai iji'i aherama roume napasi nejuri sea kajaho hijume itu'o'unana.
11 'E'ejume kinia natohwa kajara va'e ijí vaji arume ki'iro vai'i kamajaho ea kwino ijí ateha maa paapúsamana kamana.
12 'Ejumakame kinia kajara ea kajaho ijá 'wama Ea nune a ichá vene napasi nejuri ateha paapúsa'ika'i roane? 'wavume ea kajaho huni vwiha pa'arenana.
13 'Ejumakame kinijara pwehwaha 'waravume pura eakaho apene ija mumora kamome apene pi'onavume ma'ahi nutuma namajino va'arena nirame 'ee upaja chanichanivi'i namana.

14 'Enajihuna'e Godira ea mapoka 'umenau kaivo ea makwinu kwinu iji pijihana
'iamana.

Sisa Oni Takisia Vejuji Rone Apovajihuni Vu'a
(Maka 12:13-17; Ruku 20:20-26)

15 'Ejumakame Parasi ijí henareja va'e kanisorua pu'úmo ahuma hine 'unama ichá'ina
venareje Jesura 'warama kajihuni 'ahi pata'aro'i kaivo tanu'ura'irono 'unama savara.
16 'Enareje pu puni pwehija 'ee Heroti oni pwehijijihi pu'úmo irechamiume Jesuni
va'areja pu ijá 'wava Najuhi'ine nú nihena kavu A vu'a nimaaru 'waramuna. 'Ene Godoni
'unama ka'ene aririjiru ea mapoka najahuna. 'Ene A ea kwinuru pavwihanuna. 'Ene
eaka mapokijija ira nikwinu 'waramuna.
17 'Enakúne Ara vwihana 'waruva heja A vwihanujaho nú ea iha Sisa oni takisia ve'eja
ho pane 'wavara.
18 'Ejumakame pura Jesu pisivi'iro vejajaho Hu nikima henarena ijá 'iama Ea ka'ene
ira'asinakije ja raka vena Na vena kivo?
19 Iviamajai monia ka'ene takisia apejujaho najiha kavume 'iavume pu oma kwinu
nahara.
20 'Ejumakame Hura pu aporama ijá 'iama Ikaho irahuni ihe 'ee ikaho irahuni pikisa'e
'iamana.
21 'Ejume pu Hu ijá 'wava Ikaho Sisa ona 'wavara. 'Ejume Hu ijá 'iama Ijinakúne Sisa
oni uneunechijaho Sisa vajaha kaivo Godoni uneunechijaho Godi vajaha 'iamana.
22 'Ejumakame pu ijí henareja oja hwa'usuna-haume pu Hu raname ani va'ara.

Kwamasahe 'Urihuniji Rone Apovajina
(Maka 12:18-27; Ruku 20:27-40)

23 'E'eme veaka nikwinu'ina kajino Sajusia ka'ene kwamasahi'inijija kú'o pa'urihuna
rojura'omo hu Huni roe Hu apovara.
24 'Ene Najuhi'ina Mosisi oni tamana vaji 'warumajaho ei pini napasi nenareje
naparaha hariha panahe'eje hu kwa'amajaho huni 'u'uijara napara kajaho ahemareje
huni hariha nahesamahuna 'waramana.
25 'Ena'omo nuni vajakino nú ea iropu no'ohe'ina'omo pokijara marako napara
'wahumakame naparaha hariha panahe'eme hu kwamana. 'Ejume vu ijihuni
ni'ajahijara napara kajaho ahemana.
26 'Enarena vu ijí pokijihuni nijahijara 'u'o ahevume kame ijá vene apena va'e túchamai
'u'uijihuni usevara.
27 'E'eme iji'a napara kaji 'u'o kwamana.
28 'Ena'omo vea ka'ene vukú'o ea kwamasahi'inijipo 'uri'avari veijaho hu irahuni
napara re'ena? Eaka mapoka kajihi puni napara renana 'wavara.
29 'Ejumakame Jesura eha vene ijá 'iama Ja hami pa'waravu. 'Ee Godoni irijaho pahena
pakavu. 'Ee ja Godoni harura pakavura'omo ja hine ira sisea 'waravu.
30 Ea ka'ene kwamasahi'inijipo 'urimara'avajaho vukú'o panapasi nehuna kaivo
niareri ona oji'ina ka'ene kahi akúpa 'ahi hijujipo hijuja'ina'e hihuna.
31 'Ú ja Godoni ira vaji ea ka'ene kwamasahi'inijipo 'urimarahuna ka'ene Godira ika'ina
'warumajaho ja pataha kavare? 'iamana.
32 Hu ijá 'iama Na Eparahami oni Godi 'ee Aisiki oni Godi 'ee Jekapi oni Godia. Na
kwamasahi'ini jihipuni Godi pana kaivo Na majama hiji'inijihipuni Godi 'úmana 'iamana.
33 'Ejumakame ea mapoka ijí Hura najaha kaji henareja pu oja hwa'usunahara.

Varapa Natohwijina
(Maka 12:28-34; Ruku 10:25-28)

34 'Ejume Parasiepo hejajaho Jesura Sajusia puni vu'a tanuvuma henareja pu ni'aha
kwino nianaa roe huni rori ahuvara.
35 'E'eme puni vaja kajino Jua puni 'otua 'ajohi'inijara Jesu vena ka'i 'ahaume apoma
ijá 'wama
36 Najuhi'ine Mosisi oni tamana irakijara tamanaka mapokijaho asitaha paranane
'wamana.
37 'Ejume Hu ijá 'wama Niho'o ni'ima'urijaho Godi ka'ene joni Natohwiji joni oja
maho'o ni'aha kwino mahe 'ee joni vwiha maho'o ni'aha kwino mahe joni haruriji'i
maho'o ni'aha kwino Hu mahuna.
38 Tamana ijara kwino ni'inane 'ee ijara kwino urana namu.
39 'Enakaivo vu tamana pina ka'ene ijihuni rorijaho niareri ija'ina jara joni haha'e
vwihajuja'ina ea ka'ene joni rori hijujija oja mi'avara.

40 Ike tamana no'ohe'ikipo tamanaka mapokijija 'ee poropetia puni vu'ijaho 'uninamie navu 'wamana.

Keriso Rone Apovajina
(Maka 12:35-37; Ruku 20:41-44)

41 'E'ikaivo Parasia kajija ahuvumakivi'i Jesura ika'ina'e aporamana
42 'Ú ja Kerisoho ichá'ina vwihajo 'ee Hu irahuni Hariha rojo? 'iavume pu Hu ijá 'wava Teviti oni Hariha 'wavara.
43 'Ejume Hu pu ijá 'iama 'Ene 'unama irakijino Godoni 'Aveni vejume Tevitiho Hu Natohwiji'o 'wamane? 'iamana.
44 'Ejume Natohwijara ijá 'wamana
Nuni Natohwe Nuni mana'inika'i asuma hija kamareje Nara oni nana'eji'ina oni mumora hari irechamahuna 'wamana.
45 'Ú 'unama ichá'inijino Tevitiho Hu rone nuni Natohwe 'wamana re'amajaho Hu 'unama ichá'iniji Huni Hariha renane? 'iamana.
46 'Ejume ea pina niho'o Jesuni vu'a kajaho areri eha pa'waravara. Ijihuni vea kaji rene ijí kahi ijaho Hu juhamareja vukú'o túna'a unenu'u pina paapovara.

23

Jesura Parasia 'Ee Varapa Tamana Najahi'iniji Namahajina
(Maka 12:38-39; Ruku 11:43, 46; 20:45-46)

1 'Ejume Jesura ea mapoka 'ee Huni tisaiporua ijihi pu'úmo ijá 'iama
2 Sikuraipia 'ee Parasia vwihajujaho pu Mosisi oni tamana nihena kama paraji'ina rojura.
3 Ja pura raka ka'ene 'waravujija vejurakúne pura 'unama ka'ene vejujijahija pave'avara. Ijihuni maijaho pu manajahura vo ijihipuni maijijahija pu pavejura.
4 Pu uneunecha ka'ene ahisinijijahija iramare'e 'eka 'urine ea 'ahopuni sireha 'ahi nahuchamihura kaivo ijí pura ma'uaku'wi 'unama ni'ajihe 'unira 'urihuna niho'o pavejura.
5 Uneunecha ka'ene pura vejujijahija emaapo ki'avarore'e pu ijá vejura. Pu era ki'avarore'e túkua ka'ene Godoni ira ijihuni vaji navi'inijaho 'eke 'ee ateha ani'iniji same 'urahojura.
6 'Ene vea ka'ene ahaja ijuri veijaho pu ura eaka mapoki jihipuni una'i hi'irono ura rena parahuna. 'Ene pu Sinakoku ijikano eaka mapokijipo ki'avarore'e 'una'i kama hijura.
7 'Ene pu maketia vaji emaapo pu 'ajorahuna'e ura renaura. 'Ee emaapo najahi'ina i'eje ohuna ura renaura.
8 'Enakaivo ja paveje ea 'aho'a ja najahi'ina 'i'avara. Ijihuni maijaho joni Najahi'inijaho kwinu'wina. 'Enakaivo ja Huni vwehija.
9 'Enakúne ja mwe'akino ea pina'e nuni Ome 'wa'ava. Ijihuni maijaho joni Oma kwinu'wi kahino akúpa 'ahi hino.
10 'Enakúne ja paveje ea 'aho'a ja rone núni mama'inijihije 'i'ava. Ijihuni maijaho joni Natohwijaho kwinu'wi Kerisona.
11 'Enakaivo joni ei pini hu ura natohwa re'i 'aha'amajaho hu joni pwea rehuna.
12 Ea irara ori'ini huni pinana ahasiri'amajaho Godira vetie hu ajuarana ohuna. 'Enakaivo ea irara ori'ini ajuarana o'amajaho Godira vetie huni pinana 'urihuna.

Jesura Pu Aroaroti Namijuji Rone Namahajina.
(Maka 12:40; Ruku 11:29-42, 44, 52; 20:47)

13 'Enakaivo Sikuraipi 'ee Parasia ka'ene ira'asinakije joni eha sisea namu. Ijihuni maijaho eaka mapokijipo 'unama ka'ene Godoni ari vahuniji jara hina tanu'urihu. Jara Godoni ara kajaho pava'i 'ahiu'e ea 'ahopo pava'avarore'e ja ijihuna'e tanu'urihura.
14 Sikuraipi 'ee Parasia ka'ene ira'asinakije joni eha sisea namu. Ijihuni maijaho ja amuna pisivisavi'i puni aachia nesi 'eke 'ee ea pisivisame siporua jojora 'ojura. Ijihuna'e ja niho'o ni'ima'ura'e namahuna.
15 Sikuraipi 'ee Parasia ka'ene ira'asinakija joni eha sisea namu. Ijihuni maijaho ja soha 'aha 'ee mwe'a 'aha va'ajimare'e are ea kwisu apeje ta'arohe jaa'ina renama ronare'e va'ura. 'Enakaivo vea ka'ene hu roe jaa'ina renujaho ja hu veju'e hura eha ka'ene veni va'e apehunijaho joni ehijaho asimareje kehi apehuna.
16 Joni eha sisea namu. Nia supavi'ina ka'ene ea 'aho'a aherame va'ukera. Ja ea irara Temiporu 'urahi'i ichutoa pikivajaho unenu'u pina pana. 'Enakaivo ja ea irara Temiporu huni korutia 'urahi'i ichutoa piki'amajaho hu raka ka'ene 'waramajaho 'arariha'e vehuna.

17 Nanamie nia supaviˈinakije irakijarahara nihoˈo niˈimaˈure? Korutijarana ho Temiporu kaˈene rejume korutia kaji akuamahuna renane?
18 ˈEne ea irara swasa vejuri ˈaijua ˈurahiˈi ichutoa pikivajaho unenuˈu pina pana. ˈEnakaivo ea irara ˈaijua ˈahi swasa kaˈene namuji ˈurahiˈi ichutoa pikiˈamajaho hu iraka kaˈene ˈwaramajaho ˈarariha'e vehuna.
19 Nanamie nia supaviˈinakije irakijarahara nihoˈo niˈimaˈure? Swasijarana ho ˈaijua kaˈene vejume swasa kaji akuamahuna renajarane?
20 Ijihunaˈe ea irara swasa vejuri ˈaijua ˈurahiˈi ichutoa pikimujaho hu swasa vejuri ˈaijua ˈee uneunecha kaˈene ijihuni ˈahi navuji ˈurihiˈi ichutoa pikima avanu.
21 ˈEne ea irara Temiporu ˈurahiˈi ichutoa pikimujaho hu Temiporu ˈee Godi kaˈene vaji hinujihuni ihi ˈurahiˈi ichutoa pikima avanu.
22 ˈEne ea irara akúpi ˈurahiˈi ichutoa pikimujaho hu Godira hinuni tinia ˈee Godi kaˈene ijihuni toi hinujihuni ihi ˈurahiˈi ichutoa pikima avanu.
23 Sikuraipi ˈee Parasia kaˈene iraˈasinakije joni eha sisea niˈimaˈura namu. Ijihuni maijaho ja joni taisi kaˈene Godi vajahajaho senisia suraka paareha ˈee imaria vajahura kaivo ja varapa mamaˈina kaˈene arira vwihane numisarame ˈee nimai rojuji ja pavejura. Ja ikihi mahoˈo vehune saˈina vo ja pavejura.
24 Ja nia supaviˈina kaˈene ea ˈahoˈa aherame vaˈukije ja kuta maˈuˈumaijaho kima sirira atoˈaruvu vo maha kaˈene natohwijaho iˈúsavura.
25 Sikuraipia ˈee Parasia kaˈene iraˈasinakije joni eha sisea namu. Ijihuni maijaho ja joni kapusia ˈee tevua huraru sovura kaivo vajijaho nesa ani rene sisea itunavujara itusaha navu.
26 Parasia nia supaviˈinakije marakoˈa kapusia ˈee tevua vajiji sovakame hura ˈuˈo maraˈamana.
27 Sikuraipia ˈee Parasia kaˈene iraˈasinakije joni eha niˈimaˈura namu. Ijihuni maijaho ja nihoˈo areri eucha saˈinaˈomo hura kahaˈajaho ˈeke sinara ˈone amairia nirisame meruma amairia nihoˈo mavarasaˈimaa rena navu kaivo kame vaja kamaho ea ˈata nihoˈo chire ˈwame ˈee sakaha nihoˈo amajaraˈeuˈe navujaˈina.
28 ˈEnajihunaˈe ja ˈuˈo areri ijaˈina. Ea ˈahopuni unaˈijaho ja ea arira kaivo joni vajijaho iraˈata mamaˈina ˈee sisea ani rena navu.

Jesura Puni Eha Sisea Ichá'iniji Nahama 'Waramajina
(Ruku 11:47-51)

29 Sikuraipia ˈee Parasia kaˈene iraˈasinakije joni eha sisea namu. Ijihuni maijaho ja poropeti kwamasaha jihipuni arijijahija vene amairie mavarasaˈina venu vaˈuˈe irechavuˈe navu.
30 ˈEne ja ijá ˈwavure Nú vea kaˈene emahunupo hijari veijino hiˈipisa nú poropetia paˈaniaˈa ˈwavura.
31 ˈEnakaivo poropetia kaji ˈania jijahija sahu jopo avajara ˈwivu hejujihunaˈe ja areri joni sahipu vareˈina.
32 ˈEne pura sisea kaˈene vejajihuni pwinijaho jara veje ituˈoˈumama.
33 ˈEne ja nihoˈo tapare ˈee tapara kajihipuni ˈuˈuhija. ˈÚ ja veni vahuni ˈunamijaho ichá'ina asima vaˈeja?
34 ˈEnaˈomo na nimaa nimaa ja ˈwaravu. Nara poropetia ˈee ea kaˈene vwiha arira vwihajiˈina ˈee Sikuraipia irechamiuˈe joni roajivu. ˈEnakaivo ja ea ˈahoˈa ˈanie kwamasahune ˈee ea ˈahoˈa nerui icha ˈahi ˈanie kwamasahuna. ˈEe ea ˈahoˈa joni Sinakoku ajivajijahija ja hijihae ˈee ara ara kaji sarame ruarahuna.
35 Joni ehijijipo ea arira kaˈene iki mweˈi hijajihi ˈania jihipuni ˈaa joni ˈahi ariha jihunaˈe ja eha apehuna. Eporu kaˈene ea ariijihuni ˈaa arihaji rena roe Sakaraia kaˈene Perakaia oni harihijihuni ˈaa kaˈene Temiporu ˈee swasa vejuri ˈaijua riramoˈoa kaji ˈanaaji ro ˈeˈunana.
36 Na nimaa nimaa ja ˈwaravo. Uneunechakija roe ea kaˈene iviamaija hiju jihipuni haha ˈahi rehuna.

Jesura Jerusaremi Oja Mahajina
(Ruku 13:31-35)

37 Jerusaremi ore Jerusaremi ore jara Poropetia kaˈene Na irechamiume joni vuˈajijahija ˈaniume kwamasahare ˈee ea ˈahoˈaka maijijahija muni ˈaniume kwamasahara. Naˈiaka mapokakikano Na ura ja nianaa roe rira kwinu irechamiˈirono areri ˈuˈorapo ˈuˈuhwahaˈe nianaa roe puni sarapariji irechame ahuma hijujaˈinaˈe veˈiro vejujaho ja nihoˈo ura parenaura.
38 Heha! Joni seijaho jonaˈe ranavuˈe iraˈarama namu.

39 Na ja 'waravu. Ja iviasi rene ikikahia pakimu va'o iji'a ijá 'wahune ea ka'ene Natohwi
jihuni iha 'ahi roujaho merajahu 'wahuna 'iamana.

24

Jesura Temiporui Tira'usahuna 'Waramajina
(Maka 13:1-2; Ruku 21:5-6)

1 Jesuho Temiporui vaji rene ro 'e'une va'eme Huni tisaiporuepo roajime Temiporua
kaji kama 'waravara.
2 'Enakaivo Jesu pu eha vene ijá 'iama Ike uneunecha mapoka kija nikivo? Na nimaa
nimaa'e ja 'waravu. Ike araka kehuni toi ja kivu kijahija ni'aha kwino tira'usahe arira
na'eja vo muna pina niho'o pihuna toa pamakave nahuna 'iamana.

Ahija 'Ee Sisei Hihunijina
(Maka 13:3-13; Ruku 21:7-19)

3 'E'ikaivo pu va'e Arivi huri'i hi'eme Huni tisaiporu pupusu roe Hu ijá 'wava Vea vecha
ijá kajaho re'ena? Mwe'akara pa'are'iro ve'amani urijaho marako'a iraki rejakame nú
kamareje A ivi'a ro'iro venu 'wa'eje A ro'ena 'wavara.
4 'Ejume Jesura pu eha vene ijá 'iama Ja hami kivakame ea 'aho'a ja papisimisa'avara.
5 Ea ani ani'ina mapoka Nuni iha 'ahi roajimareje ja pisimia Na Kerisonakúne Nuni
roha 'i'i kaivo ja aherama 'unama ani vahuna.
6 'Enakúne ja he'eje kwaa araka mapokakija ajira vene 'ee ijí ajira vehuni pinana kajaho
'urina rohuna. Ija'inijaho re'eja vo ijaho mai'o ura paru'e'unukúne patea juna'avara.
7 Ijihuni maijaho kwaa ara mama'ini jipuhipo vu ara mama'ina 'aho'ijihi pu'úmo ajira
veje ara 'ahosupo vu ara 'ahosu pu'úmo ajira vehuna. 'Ene ora vea rene 'ee mwe varivura
rohuna.
8 'Ena'omo ikipuhipo aneja re'avajaho areri napapo hariha nahe'iro haha hejuja'ina'e
rehuna.
9 'Enajihuna'e ea 'ahopo ja 'eka sise'i 'ahie 'ee 'anie kwamasahuna. Ijihuna'e kwaa
araka mapoka kijahija Nuni ihijihuni hahi ja niho'o senama paranihuna.
10 'Enareje eaka mapoka ka'ene Nuni 'unama 'urahojujijahija ijaho are'i kaivo ta'arohe
ani vahuna. 'Ene ea 'aho'a ea 'aho pu'úmo sena vetiarahune 'ee sise'i vetiarahuna.
11 'Ene poropetia ira'asipo mapoka roajimareje ijipuhipo najahakama'e ea mapoka
pisimisame 'unama ani vahuna.
12 'Ene sisea niho'o ni'ima'ura rena para'ama jihuna'e erapo oja 'ekaravujaho roe
pa'arehuna.
13 'Enakaivo ea ka'ene Nuni 'unami jihunijikano kirasaha hi'avajipo pu niho'o marani-
huna.
14 'E'eje ijí Godoni arijihuni vu'a maa maiu'iniji kwaka mapoka kakino najahapene
ohuna. 'Ejakame kwaaka mapokakino ea ka'ene hijujijahija ijaho hina ka'eja'e iji'a
mwe'akara pa'arehuni urijaho rohuna.

Sisea Ni'ima'uri Rehuni Veijina
(Maka 13:14-23; Ruku 21:20-24)

15 'Ea irara ike ta'amajaho hami he'amana. Poropeti Tanerura 'warama ja'ina'e vei pini
niho'o sisemai pakavi'inijara akuavuri tiniji namija ka'avajaho
16 ea ka'ene Jutia hijujijahija ni'aha kwinu juhahareje huri'i va rana'avara.
17 'Eje ea ka'ene 'ahutoi hi'avajija paariha va'e puni sea vaja kukua 'eka'avara.
18 'Eje vu ea ka'ene juasi'i 'uraho'amajaho pa'unama roe huni ateha 'eka'amana.
19 'Enakaivo vea kajara nitu'amani veijaho naparaka hari'inijija 'ee hariha musa
iji'inijijahija niho'o sisesei hihuna.
20 Vea ka'ene ija'inijija siporua 'ojakame jara juhahunijaho sapatia 'ee neha rija
pare'amana.
21 Ijihuni vea kajino sisemai ka'ene rehunijaho nitama mwe'a akúpa vejume hinapena
roajino sisea ija'ina parenajara rehuna. 'Enareje iji'a túna'a vu ija'ina parehuna.
22 Natohwijara vea kaji patu'ua ve'amajaho ea pina areri mai'o pahihuna. Ea ka'ene
Hura iji pijihajihi puni hahi Hu veje vea kajaho tu'ua rehuna.
23 Ei pini ja ijá 'i'amajaho Keka! Keriso ikena karena 'i'amajaho ja niho'o panimaa
ro'avara.
24 Túna'i ea 'ahopo ira'atijino na Kerisona 'iave vu ea 'ahopo ira'atijino na poropeti
'iahuna. Pu ija'ina venareje uneunecha mapoka veje ea mapoka oja hianava kivi'i pisivie
ea mapoka nimaa rohuna. Pu ea ka'ene Hura iji pijihajihija pisivihuna vo areri parehuna.
25 Hami heha! Mai'o raka ka'ene rehunijaho Na ni'waravuta.

26 'Enajihuna'e ea 'ahopo ika 'iava he'avajaho Hu karohu nechi'ina 'iava he'avajaho
niho'o pava ka'avara. 'Ene kare sea vajina 'iava he'avajaho niho'o panimai ro'avara.
27 'Enakaivo vea ka'ene Ema Puni Harihijara ro'amani veijaho aresi vei ajimuja'i pi'ime
va'e vea 'onuja'i 'e'unuja'ina'e rehuna.
28 Unenu'u pini kwama na'amajaho púrúha ijá emo'eja.

Emaa Puni Harihijara Rohunijina
(Maka 13:24-27; Ruku 21:25-28)

29 Sisemai re'avari túna'i ni'aha kwinu vea na'ive masapa pahanahuna. China
jahe'usahe ariha akúpa puni harurijihija 'unirama usihuna.
30 'E'eje ijá re'eje ijihuna vaja kajino Ema Puni Harihijihuni aacha ka'eje ijí 'imitia
vaja kajino harura ni'ima'ura hanaji'iniji'i roakame eaka mapoka ka'ene mwe'akaki
hijujijahija pu kamareje niho'o niramaruma parahuna.
31 'E'eje Hura Huni ona oji'ina irechamiakame ijipuhipo tauja hwasihakame Huni
ehijaka mapoka ka'ene kwaka mapokakino hijujijahija ni'aha kwinu nianae aherame
roe rira kwinu rohuna.

Matakijara Najahujina
(Maka 13:28-31; Ruku 21:29-33)

32 'Enajihuna'e Na iviamajai tavo'a puniji apúsamare'e haa 'wara'ejukúne hami
he'avara. Ijí tavo'a kajara 'anaare'e vukú'o nahenare'e sisira apúsamujaho ja nihena
kivujaho vei mai mara'i venu 'wavura.
33 'Ena'omo ja uneunecha kajipo aneja vene reje ki'avajaho Hu iviamaa ijí vwicha jiami
namine roi venu ro'avara.
34 Na nimaa nimaa'e ja 'waravu. Ea ka'ene iviamajai mai'o hijukijahija pakwamasa'eje
ikaho rehuna'e 'waravu.
35 Ike akúpa mwe'a ijaho ni'aha kwinu pa'arehuna vo ike Nuni irijija niho'o
papa'arehuna.

Ei Pini Vea ho Vea Mukiji Hena Kahuna Pana
(Maka 13:32-37; Ruku 17:26-30, 34-36)

36 Ijarahara rehuni veijaho eaka mapoka kijahija pahena pakavu'e ona oji'ina ka'ene
akúpi 'ahi hijujijahija 'u'o pahena pakavu'e Harihiji 'u'o pahena pakamu kaivo Omijara
Huhusu hena kamu.
37 Vea ka'ene Ema Puni Harihijara ro'i ve'amani veijaho areri Noara hinani veija'ina'e
rehuna.
38 Vea ka'ene toa kajarahara paitu'o'unani veijaho pu hine ahaja inareja javamareja toa
sisea inareja napara pina 'waha raname pina 'waha raname pina 'waha raname apene
va'o va'ume va'e vea ka'ene Noara sisima vaji ajimaji 'e'ujara.
39 Pu pahena paka'eme toi itu'o'une imwasamia ja'ina'e Emaa Puni Harihijara
ro'amajaho ija'ina rehuna.
40 Vea ka'ene Hura ro'amani veijaho ea no'ohe'i puni juasi'i hine kaukara ve'ira 'omo
ea pina ape'i kaivo pinijaho makahuna.
41 'Eje napara no'ohe'i sei vaji pu hine kaukara puna ve'ira'omo ea pina ape'i vo
pinijaho makahuna.
42 Ijihuni hahi vea ka'ene joni Natohwijara rohunijaho ja pakame paheji'inakúne
amairiarame areri rena paraji'i hiha.
43 'Enakaivo ja niheju. Sea anesurijara he'eje nesa apeji'inijara vea irakiji roe nesa ape'i
ro'ipisa hu 'ajohe tanurahakame hu paroe huni sea ruarahe nesa apeja'a.
44 Ijihuni hahi amairiarame nirisame areri rena para'eje 'ajaha hi'avara. Vea muka
ka'ene ja pa'ana rone matauvajino Ema Puni Harihijaho rohuna.

Pwea Ka'ene Uchaha Pa'aji'o Uchaha Rukiniji'o Puni Vu'a?
(Ruku 12:41-48)

45 'Ú pwea irara pasevi'ine 'ee vwiha hami vwihaji'ine huni natohwijara huni sea 'ajohe
'ee 'iruma vea 'ahi areri vajihuna'e ranamane?
46 Vea ka'ene huni natohwijara roi'i kave huni pwea kaukara veji'i hi'amajaho hu
merajahuna.
47 Na nimaa nimaa'e a 'waravu. Hu huni kukua mapoka kajija maho'o huni ija tahi
ranave hura 'ajohuna.
48 'Enakaivo ea ka'ene pwea siseijaho hu oja vaji ika ronu Nuni natohwijaho paro'eju'e
'aha jora renu ro'ika'i
49 aneja vene hu huni napuhija hijiha'e hu 'iruma maina hine 'ee toa sisea iji'inijihi
pu'úmo toa inonana.

50 'Ene vea ka'ene pwea kajihuni natohwijara ro'amani veijaho hu pakame pa'ajo'eje rohuna. Vea ka'ene Hura rohunijaho pakame paheji'ina.
51 'Enareje hura eha mahareje ranave ea ka'ene ira'asinijipo tinia ka'ene niramarume 'ee upaja ja'i'uji'i hijuri tinijino vahuna.

25

'Asúra Iropuropu Puni Haa
1 Godoni arijaho areri ika'ina manura vehuna. 'Asúra ea iropu ropu puni naheha 'eke napasiniji piuna'irono va'ara.
2 'Asúra iropu niho'o vwiha pa'ane 'ee iropu vwiha arira vwihaji'ina.
3 'Asúra ka'ene vwiha pa'ajija puni naheha 'ekara kaivo pu puni karesinia pa'ekara.
4 'Enakaivo ea ka'ene vwiha aririjija pu puni naheha 'eke 'ee puni karesinia 'eka va'ajivara.
5 'Ejume napasineji'ina kajaho paroume pu ajaha hinuva'o ninanavume ariha notuara.
6 'E'eme na'ia riramo'oi emaavajara. Heha! Ea ka'ene napasinijaho ikehunakúne usema roe hu kame 'ajoho 'umejara.
7 'Ejume 'asúra mapoka kajija 'urimarame puni naheha amairiara.
8 'Ejume 'asúra ka'ene vwiha pa'ajipo 'urina 'asúra ka'ene vwiha rukinijija ijá 'iava Are'i kaivo joni karesinia 'aho'a 'usé vajúha. Ijihuni maijaho núni naheha uta'irono vejukúna 'iavara.
9 'Enakaivo 'asúra ka'ene vwiha mamaijipo ijá 'iava Pana. Ijihuni maijaho núra ja userimihuna areri panakúne va'e sitovai ojono jona 'imeha 'iavara.
10 'Enakaivo pu 'ime'irono va'eme napasina kajaho roana. 'Ejume 'asúra ka'ene amairiarame 'ajoha hijajija pu pu'úmo ijí napasinejuri ni'úhi vaji sora ka'ene vejajino va'eme vwicha kuvara.
11 Josu pare'eme 'asúra 'aho'ijija 'u'o 'unama roara. Natohwe! natohwe! Vwicha tirasamúha! 'umejara.
12 'Enakaivo hu eha vene ijá 'iama Na nimaa nimaae ja 'waravu. Na niho'o ja pakivura 'iamana.
13 Hami 'ajohe nia niri'i hiha! Ijihuni maijaho ja mai'o vea vechana ho vea muka irakijaho pahena pakavi'inakúne 'iamana.

Pwea No'opisu Puni Haa
(Ruku 19:11-27)
14 'Ene kú'o areri ei pini kwa ari pini va'i 'ahaume pwehwaha 'umenaume roumakivi'i huni kukua pura 'ajo'avarono vajihaja'ina.
15 Hu ea pina monia K5,000 vajahe 'ee ea pina monia K2,000 vajahe 'ee ea pina monia K1,000 vajahana. Ea kwinu kwino pura kaukara ka'ene areri vehuni ja'ina'e vajihana.
16 'Ejume ea ka'ene monia K5,000 'ekajaho ni'aha kwino 'ekava'e kaukara vene monia kú'o K5,000 huri venana.
17 'Ejume 'unama nikwinu'ina kajino ea ka'ene monia K2,000 'ekajaho monia kú'o huri K2,000 venana.
18 'Enakaivo ea ka'ene monia K1,000 'ekajaho hu 'ekava'e mwe'a 'ume iji vaji huni natohwi jihuni monijaho rijume navara.
19 'Aha jora'e pa'are'eme ijí pwea kajihi puni natohwijaho monia kajihi puni 'unamiji roe pu pu'úmo piuhiha amairiana.
20 'Ejume ea ka'ene monia K5,000 'ekajara roe monia kú'o K5,000 ka'ene hura venajaho 'eka roe ijá 'wama Natohwe a monia K5,000 vajihana kaivo na huri monia kú'o K5,000 vejuta 'wamana.
21 'Ejumakame huni natohwijara ijá 'wama Mamaa'e venana. A nuni pwea mamaa ka'ene vene ihajinanavi'inakera a nuni kukua ma'u'uakaho areri venajihuna'e na ranamae nuni kukua mama'ina 'ajohihe ijihuni húmata re'ena. 'Enakúne oni natohwi jihuni temara vaji ro aruma 'wamana.
22 'E'ejume vukú'o ea ka'ene monia K2,000 vajahajara roe ijá 'wama Natohwe kima. A na monia K2,000 vajihana kaivo na kú'o K2,000 huri vejuta 'wamana.
23 'Ejume huni natohwa kajara ijá 'wama Mamaa'e venana. A nuni pwea mamaa ka'ene vene ihajinanavi'inakera. A nuni kukua ma'u'umaakaho areri venajihuna'e na ranamae nuni kukua mama'ina 'ajohihe ijihuni húmata re'ena. 'Enakúne oni natohwi jihuni temara vaji ro aruma 'wamana.
24 'E'ejume ea ka'ene monia K1,000 vajahajara roe ijá 'wama Natohwe na nihene kavujaho a ea kisina'omo soa ka'ene a pasamajaho a juara samuna 'ee a oni ija pa'onajaho a menuna.

25 'Enajihuna'e na tea junivume monia K1,000 ka'ene a vajihajaho na apena va'e mwe'a 'ume apúrinanavuta'omo ike onakúne apena 'wamana.
26 'Ejume huni natohwijara eha vene ijá 'wama Ike niho'o pwea ka'ene uchavi'ina ka'ene ea siseakera a nikime henuja'ina'e na juara ka'ene ea 'ahopo savujaho nara ahaja 'uvure 'ee ea 'ahopo juara ka'ene 'ojujaho nara mejura.
27 A monia kajaho 'eka va'e panikai irechave namareje monia 'aho'a huri veja'a. 'E'ira'omo na roareje maho'o ijá 'eku'u 'wamana.
28 Ijihuni hahi ijí monia K1,000 kajaho apene ea ka'ene monia K10,000 venaji vajahana.
29 'Enajihuna'e ea irahipo kukua rukinijaho mapoka huri vajihuna. 'Enakaivo ea irara kukua pa'ana'e re'amajaho huni kukua icharu navujaho 'etujahuna.
30 'Ejakame ijí pwea sisea kajaho pi'onave va'e ruha ka'ene nutuvi'iniji va'e nirame 'ee upaja ja'iuji'i hihuna.

Túchamaa Huni 'Otua

31 'Enakaivo vea ka'ene Emaa Puni Harihijara Huni haruriji'i 'ee ona oji'ina ariramaa maho'o ijihi pu'úmo ro'amajaho Hu roe Huni ruha hanaji'ina 'ahi asuma hihuna.
32 'E'eje eaka mapoka ijijahija ni'aha kwinu nianaa roe Huni una'a kaji roakivi'i Hura 'eka 'ahaume ea 'aho'a ani irechame ea 'aho'a ani irechahuna areri ea ka'ene sipi 'ajohi'ini jipuhipo sipia 'eke ani irechame 'ee kotia ijija 'eke ani irechavu ja'ina'e vehuna.
33 'Ejakamareje ijí sipi ijijahija Huni ija mana'inija'i irechamie 'ee kotia ijijahija Huni ija ana'inija'i irechamihuna.
34 'E'eje Kinijara ijí ea ka'ene Huni mana'inija'i hi'avajijahija ijá 'warahuna Roajiha Núni Omijara ja merajiharena nitama ike mwe'akaho mai'o pareji'ini joni kwaa ka'ene amairihaji apeha.
35 Ijihuni maijaho Na matuni'eme jara Na 'iruma vajihara. 'Ene Na toa huani'eme jara Na toa 'e vajihara. 'Ene Na joni ea suja'e vo jara Na apeniara.
36 'Ene Na ateha pa'areniajaho jara ateha samihara. 'Ene Na atama navujaho jara ro kivara. 'Ene Na tipurai hijuti veijaho ja roe Na kivara 'iamana.
37 'Ejakamareje ea maijipuhipo Hu ijá 'warahuna Natohwe A vecha matunavume nú A 'iruma vajahare? 'Ene A vecha toa huanavume nú A toa 'e mahare?
38 'Enareja A vecha núni ea suja rejumakame nú A 'ajoahare? 'Ene A vecha ateha paranaume nú A ateha vajahare?
39 'Ene A vecha tipura hijume nú vu'e A kavare? 'Ene A vecha atama 'unaravume nú vu'e A kavare? 'wavara.
40 'Ejakame Kinijara pu eha vene ijá 'ihune Na nimaa nimaa ja 'waravo. Ikejahija ja Núni ehijijihi vajihara vo ja nimaa pu pavajihara kaivo Na vajihara 'iahuna 'iamana.
41 'Ejakame vu Hu ta'arohe Huni ija ana'inija'iji rone ijá 'iahuna Núni nina kakaho are'i kaivo ani va'ajiha. 'Enareje va'e vena ka'ene 'avena siseijaho 'ee huni ona oji'inijihi puna'e vena ranavu'ukame namujino va'ajiha.
42 Ijihuni maijaho vea ka'ene Na matunimani veijaho ja 'iruma na pavajihare 'ee Na toa huanimani veijaho ja Na toa pae mihara.
43 'Ene Na ateha pa'areniajaho ja Na ateha pamihara. Na suja'e rejujaho ja Na paaherivara. Na atama 'unirimani veijaho ja paroe na kivara. Na tipura hijuti veijaho ja paro Na kivara 'iamana.
44 'Ejakame pu Hu ijá 'warahuna Natohwe A vea vecha toa huaname 'ee matuname 'ee suja renane 'ee ateha pa'arenane 'ee atama 'unaramane 'ee tipura hijumakame nú A pani'ajahare? 'wahuna.
45 'Ejumakame Hura pu ijá 'iahuna Na nimaa nimaa'e ja 'waravo. Jara Nuni ehija ka'ene pani'ajihajija ja Na'e pani'ajihe avajara 'iahuna.
46 'Ejakame pu va'ajime va'a vena ka'ene majama reji'i namujino vahuna. 'Enakaivo vu ea ka'ene ariramaa ijijahija va'e majama hihuna 'iamana.

26

Jesu 'Ana'iro Nesi Kosarama Ojajina
(Maka 14:1-2; Ruku 22:1-2; Joni 11:45-53)

1 'Ejumakame Jesura Huni tisaiporua vu'a ka'ene 'waramajaho pa'arejumakavi'i Hu ijá 'iama
2 Ja nihena kavu. Na'ia no'ohe'i pa'are'eje Pasova vea re'amajino Ema Puni Harihijaho pu apenareje icha 'ahi nerui 'anahuna 'iamana.
3 'E'eme pirisitia mama'ina 'ee ema puni mama'inijija va'e pirisitia natohwa ka'ene Kaiapasina 'wavujara hinujino ahuma hijara.

4 ˈEnareja pu ahuma hine hemi vuˈa ˈwama pirahe Jesu icháˈinaˈe nesi apena ˈanaa
kwahuniji ˈwavara.
5 ˈEnakaivo pu ijá ˈwava Oo nú ike ahaja ijuri veakino ijá veˈavajaho eaka mapokakipo
ˈaraˈeja ˈwavara.

Jesu Petani Senisi ˈOnahajina
(Maka 14:3-9; Joni 12:1-8)

6 ˈEnakaivo Jesuho Peteni vaˈe Saimani kaˈene reporosia rukinijihuni sei hinana.
7 ˈEˈeme napari pini huni roe kavapwa kaˈene muni vejaraˈomo ijihuni vaji senisia
kaˈene monia niˈimaˈura ˈimehunijaho apena roe Jesuho ˈiruma ijiˈi hiˈeme hu Huni
húmata ˈahi usetiana.
8 ˈEjumakame Huni tisaiporua ijí kamareja ajinaˈeme ijá ˈwava Irakijihunaˈe ike
senisiakaho manisamo?
9 Ike senisiakaho apena vaˈe ea ˈahopuni moni aneja niˈimaˈura ˈimenareje ea kaˈene
uneunecha paˈajihi vajihaˈa ˈwavara.
10 ˈEjumakame Jesura ijá ˈiama Ja iraka vene naparakaho ˈuraraho? Hu nihoˈo unenuˈu
pina mamaa Nununaˈi vene avanu.
11 ˈEnakaivo ja ea kaˈene uneunecha paˈajijahija naˈiaka mapokakaho ja puˈúmo hihuna
kaivo Na ikaho ja puˈúmo majama pahihuna.
12 Ike hura senisia kaˈene Nuni haha ˈahi usetiakaho Nuni haha kaˈene kwananahuniji
amairia avanana.
13 ˈEnakaivo Na nimaa nimaa ja ˈwaravu MweˈI kwaaka mapokakino ike Godoni vuˈake
ichihi chihi najaˈavajaho ike naparakara raka kaˈene Nunaˈe venukaho pu ˈwaviˈi hu
vwihahuna ˈiamana.

Jutasira Jesu Nahamahunaˈe Nimaa Venajina
(Maka 14:10-11; Ruku 22:3-6)

14 ˈEˈeme ijí pu ea iropu ropu noˈoheˈina vaja kajino ea pina huni iha Jutasi Isikariatina
ˈwavujara pirisitia mamaˈinijihi puni vaˈana.
15 ˈEnarena ijá ˈiama Nara Hu najahe nahama ja ˈwaraˈujaho ja raka na vajiˈeja?
ˈiamana. ˈEjume pu niˈaha kwino monia siriva mapoka (30) tahe vajahara.
16 Ijihuni vea hu aneja venarena Huaˈe nahamahuni ˈunamijaho samana.

Jesura Pwehwa Puˈúmo Pasova ˈIruma Inajina
(Maka 14:12-21; Ruku 22:7-13, 21-23; Joni 13:21-30)

17 ˈEˈeme puretia isitia paajihuni vea amurijino Huni tisaiporuepo roe Jesu ijá ˈwava ˈÚ
A ura nú ichihichano Pasova veijino ihunijaho Onaˈe amairiaˈeja? ˈwavara.
18 ˈEjume Hura pu ijá ˈiama Ja ara natohwiji vaˈajimareje ea pina piunaˈavajaho ijá
ˈwaraˈavara Núni Najahiˈinijara ijá ˈwarumane Vea niroe tuˈu rejukame Pasova veakaho
oni sei Nuni tisaiporu puˈúmo vehuna ˈúmana ˈwaˈavara.
19 ˈEjume Huni tisaiporua kajija Jesura ˈwarama kaja venareja pu Pasova amairiara.
20 ˈEnaˈomo vea nusireˈeme Hu Huni tisaiporua iropu ropu noˈoheˈijihi puˈúmo ˈaijua
rori hijasama hijara.
21 ˈEne hine ˈiruma ijiˈi Hu ijá ˈiama Na nimaa nimaa ja ˈwaravu Joni vajakino ei pini
Na nahamihuna ˈiamana.
22 ˈEjumakame mapokijija nihoˈo temukama paraˈeme ˈurine ea kwinu kwinu Hu
apome ijá ˈwava ˈWi! Natohwe Na pane? ˈwavara.
23 ˈEjume Hu eha vene ijá ˈiama Ea kaˈene Na huˈúmo huni ija tevui vaji apúsamukara
Na nahamihuna.
24 Ijí Emaa Puni Hariha kajaho areri nitama Godoni Ira vaji Huaˈe rone ˈwarama jaˈinaˈe
vahuna kaivo ea kaˈene ijí Hu nahama ea ˈahoˈa ˈwaramajaho vi eha nihoˈo sisea apeˈena.
Maijaho ike ea kaˈene Emaa Puni Hariha nahamahuna kajaho panaheˈipisa mamaaˈe
vejaˈa ˈiamana.
25 ˈEjumakame Jutasi kaˈene Hu nahamahuna kajara eha vene ijá ˈwama ˈWi! Na-
juhiˈine na pana ˈwamana. ˈEjume Jesu ijá ˈwama Ara orono ˈwaramana ˈwamana.

Natohwijara Kwamaji Vwihajiˈi ˈIruma Ihunijina
(Maka 14:22-26; Ruku 22:14-20; 1 Koritia 11:23-25)

26 Ijí pu hine iˈeme Jesura puretia kajaho apenarena Godoni siporua ˈone teamani
ˈwaˈikaˈi ijiˈa túchamaa Huni tisaiporua vajihiˈi ijá ˈiama Ikaho Nuni hahakúne ˈeke iha
ˈiamana.
27 ˈEnarena vukúˈo kapusia kaˈene toa rukinijaho apene Godoni siporua ˈone teamani
ˈwaˈikaˈi pu vajihiˈi ijá ˈiama Ja mahoˈo ikaho iha!

28 Ijihuni maijaho ikaho Nuni 'aa ka'ene eaka mapoki jihipuni siseijihuna'e 'arihakame
puni sisea pa'arehunaka nimaa vena 'waramajina 'iamana.
29 'Enakaivo ike heha! Na vukú'o ike aja'ina riha kakaho ja pu'úmo paahume hina
ihuna vo va'e vea ka'ene jara Nuni Omijihuni ari ro'avaji'a vukú'o ja pu'úmo maiu'ina'e
ahuma ihuna 'iamana.
30 'E'eme pu javaa vene pa'arejume usema Arivi huri'i va'ara.

Jesu Pitara Hemahuniji Rona 'Waramajina
(Maka 14:27-31; Ruku 22:31-34; Joni 13:36-38)
31 'Ejumakame Jesura pu ijá 'iama Ja iviasi na'iakino Nuni hahi ja juhahuna. Ijihuni
maijaho nitama Godoni ira vaji ika'ina 'warumana.
Nara ea ka'ene sipia 'ajohi'ina kajaho 'anaakame ijí sipia kajijahija juhaha jirijiri va
rana'eja 'úmana.
32 'Enakaivo Na kwamareje vukú'o 'uri'uti veijaho Na urane kami Karari va'eju
'iamana.
33 'Ejumakame Pitara eha vene Hu ijá 'wama Eaka mapokakija pu Oni hahi kame ni'aha
kwinu varanahuna vo na niho'o A papataarora'eju 'wamana.
34 'E'eme Jesura Pita ijá 'wama Na nimaa nimaa a 'waravu. Iviasi na'iakikano iji'a
'u'ora 'ume'avarono a 'aha no'opisu Na hemi'ena 'wamana.
35 'Ejume Pitara ijá 'wama Na A Hu'úmo kwahuna vo na pahema'eju 'wamana. 'Ejume
Huni tisaiporu 'u'o maho'o ija'ina 'wavara.

Jesura Ketasimani Siporua 'Onajina
(Maka 14:32-42; Ruku 22:39-46)
36 'Ene Jesuho Huni tisaiporu aherama roarena roe kwaa iha Ketasimani pu ijá 'iama
Ja ikano hi'eje Na va'e karohi siporua 'ojuma 'iamana.
37 'E'eme Jesura Pita aheme 'ee Sepati oni harihijaho no'ohe'i aherame pu pu'úmo
va'ejume Hu niho'o temumarena oja tura'i 'ahaa paranana.
38 'Ejume Hu pu ijá 'iama Nuni ojakaho niho'o temukimare'e oja sui 'ahiukúne ja ika
mai'o hine 'aiha veji'i hiha 'iamana.
39 'E'eme Hu ma'uaku'wi kahakaru vanamarena'a iji'a mwe'i 'one siporua 'one ijá
'wama Amo ike kapusia ikaho maka'eje asitiha ruva'ama kaivo ikaho Nuni ura pana 'avo
Oni urijara renama 'wamana.
40 'Ejume Hu kú'o 'unama Huni tisaiporu puni vai'i kivume pu nejuma kimarena Hu
Pita ijá 'wama 'Ena'omo ja vea muka kwinu Na hu'úmo mai'o hine 'aiha pave'eja?
41 'Ene 'aiha veji'i siporua 'oha. 'E'irakúne ja siseijihuni harurijaho pava'e aru'avara.
Joni 'avenijaho ura rena paranu kaivo joni hahijaho niho'o ajuarana paranu 'iamana.
42 'Enarena Hu kú'o pu irechami'i kaivo siporua 'o'i va'arena siporua 'one ijá 'wama
Amo ike kapusia ikaho maka'eje asitiha ruva'ama vo pa'ana re'amajaho Na ihuna.
'Enakúne Oni ura ijara renama 'wamana.
43 'Ejumakame Hu kú'o 'unama roi'i kimajaho pu niho'o nia vahima parajume notuara.
44 'Ejumakame Hu pu maki'i kaivo Hu 'aha no'opisuji siporua 'o'i 'unama va'arena
Hura kú'o nisú'u 'warama kaja'ina'e vukú'o 'waramana.
45 Hu kú'o 'unama roarena Huni tisaiporua ijá 'iama 'Ú ja mai'o hina notue 'ee ojuta
hwejo? Iviamaa vea muka nituranu. Ema Puni Harihijaho emaapo nahamahareje ea
sisea puni ija tahi ranahuna.
46 'Ee 'urija nú va'a. Ea ka'ene Na nahamihunijaho nikara'i rou.

Jesu Kamovajina
(Maka 14:43-50; Ruku 22:47-53; Joni 18:3-12)
47 'Ejumakame Hu ijá 'wara'ejume Jutasi ka'ene Huni tisaiporua pinijaho ea mapoka
juha hajaa so'wa 'eki'inijija emaapuni ea mama'ina 'ee pirisitia mama'inapo irechami-
ume roajivara.
48 'Ejume Jutasira nimarako ika'ina 'waramana. Nara va'areje ea ka'ene Hu 'ajovi'i ura
mina veja ki'avaji ape'avara 'iamana.
49 'Ena'omo hu ajiru Jesuni nini 'e'unarena Jesu ijá 'wama Ese Najuhu'ine 'wa'i kaivo
ura mina venana.
50 'Ejumakavi'i Jesura ijá 'wama Ea nuna a iraka ve'irono roaji vena 'wa'eme eaka
mapoka kajipo usevajino Jesuho ijija 'unavara.
51 'E'eme Jesuni tisaiporua pini ija jora rova kajikano so'wa apene 'anaumakame
pirisitia natohwi jihuni pweijaho 'ataa 'uhusahana.
52 Jesu ijá 'wama Oni so'wa huni ruhi ranama. Ijihuni maijaho ea irahipo so'wa
'ekujaho pu so'wa 'aha kajino kwamasahuna.

53 A mai'o Na pakimuna'e kavu! Nara Nuni Omiji 'ume'ipisa Hu Huni ona oji'ina iviamaa 72,000 asisame irechavakame Nuni roa'a.
54 Ija'ina ve'ipisa Godoni ira vaji nitama 'waramajaho iviamaa ija'ina pareja vo ika'ina rehuna 'waramana.
55 'Ejume ijihuni vea kajino Jesura eaka mapoka kaji ijá 'iama Na ea nesa apeji'ina'omo ja juha so'wa 'ee hajaa vena Na apeni'iro roare? Na na'iaka mapoka kame Temiporu vaji hine ja najahura vo ja Na paapeniura 'iamana.
56 Ija'ina'e rejumakame nitama Godoni Ira vaji raka ka'ene 'waramajaho nimaa nimaa'e renuna 'iamana. 'E'ejume Huni tisaiporua mapokijija Hu raname juhahe varanavara.

Jesu Aheme Kanisoru 'Ee Kaiapasi Oni Roajina
(Maka 14:53-65; Ruku 22:54-55, 63-71; Joni 18:13-14, 19-24)
57 'E'eme ijí ea ka'ene Jesu apeja kajipuhipo Jesu apena va'e pirisitia natohwa ka'ene Kaiapasina 'wavujihuni sei va'ara. 'E'eme Sikuraipia 'ee emakinijija ijino pu pu'úmo ahuma hijara.
58 'Enakaivo Pita hu ijino Huni túna'i makameri roi 'ararihaa va'e pirisitia natohwi jihuni apirunijino va'ana. 'Ene aruma va'e hirisima ka'ene hijajija kimarena ijihipuni vaji hiji'i ki'eje pu ichá veje ki'i 'ahaume roe ijí hinana.
59 'Ejumakame ijí pirisitia mama'ina 'ee kanisorua maho'o kajipo vu'a ira'ata 'ekarene Jesu namahareje apena va'e 'anaa kwa'amarono saravara.
60 'Enakaivo ijí ira'ata mapoka nipiunivara vo ijí pura vu'a ka'ene 'wamareje Jesu namahunijaho areri niho'o parenana. 'Enakaivo ijihuni túna'i ea no'ohe'i usema roara.
61 'E'eme ijí ea kajipo ijá 'iava Ike Ea ikarahara ijá 'warumana Godoni Temiporukaho Nara veje tirausahakame vukú'o veje na'ia no'opisu vajijino ni'aha kwinu 'urinareje nami'ena 'úmana 'wavara.
62 'Ejumakame ijí pirisitia natohwijara 'urina nami'i kaivo ijá 'wama 'Ú A eha pa'waru'ena? 'Ú ea ikija iraka'e hine A ronahe ikaho 'waruvo? 'wame 'wamana.
63 'Enakaivo Jesuho niho'o ira pa'waramana. 'Ejumakame pirisitia natohwa kajara ijá 'wama Godi ka'ene mai'o hiji'inijinakúne 'waruma. A Keriso ka'ene Godoni Harihiji re'amajaho 'waruma 'wamana.
64 'Ejumakame Jesu ijá 'wama A ni'warimu kajina. Ema Puni Harihijaho ka'eje ija mana'ini harurija'i asuma hine 'ee 'imitia vaji akúpa 'ahi rena rohuna 'wamana.
65 'Ejumakame ijí pirisitia natohwa kajara huni ateha kajija 'unirame puachavi'i ijá 'umena Ea kakaho hine Godi matahooo nú niho'o ei pina Hu panamahu kaivo Hura Godi matahajaho ja nihejara.
66 'Ena'omo ja ichá'ina'e vwihajo? 'Ejume pu eha vene ijá 'wava Hu kwahuna 'wavara.
67 'Ejumakame pu Hu cheri niuri 'otie 'ee haisi 'anae 'ee ea 'ahopo nonu tahijahara.
68 'Eji'i pu Hu sivaa ijá 'wava A Kerisonakúne ivi'a raka ka'ene renuji 'warume 'ee ea irahipo A 'anaujaho 'waruve heja 'wavara.

Pitara Jesu Hemahajina
(Maka 14:66-72; Ruku 22:56-62; Joni 18:15-18, 19-24)
69 Ijá ve'eme Pitaho ijí ara rori hi'eme napara pwea pini roarena hu ijá 'wama A 'u'o Jesu ka'ene Karari oriji'i 'urahonuna 'wamana.
70 'Enakaivo hu puni una'a kajino hema ijá 'iama Ara raka ka'ene rone 'warimujaho na niho'o puruva retiu 'wamana.
71 'E'eme Pita hu iji'a kami vwicha jiami va'eme vu napara pwea pini kamarena ijí ea ka'ene vwicha jiami namijaji ijá 'iama Ike ea kakaho Jesu ka'ene Nasareti oriji'i 'urahonuna 'iamana.
72 'Ejumakame Pitara kú'o hemarena ichutoa pikivi'i ijá 'iama Na niho'o ea kajaho pahena pakavura 'iamana.
73 Ijihuni túna'a kajakaru ea ka'ene ijí manamija kajipo roareja Pita ijá 'wava Nima'e a 'u'o puni ea pina. Ijihuni maijaho ara ira ka'ene 'warumujara samaa renu 'wavara.
74 'Ejume hu aneja vene ira sisea 'waravi'i ichutoa pikime ijá 'iama Ea ikaho na niho'o pahena pakavi'ina 'i'eme ni'aha kwino 'u'ora 'umenana.
75 'E'eme iji'a Pita Jesura ira ka'ene 'waramajaho vwihanana. 'U'ora mai'o 'ume'i ve'eje a Na 'aha no'opisu hemi'ena. 'Ejume hu va 'e'une nirame niho'o oja tura'i 'ahaana.

27

Jesu Aheme Pairati Oni Roajina
(Maka 15:1-5; Ruku 23:1-2; Joni 18:28-32)

1 Ijihuni sú'uhijino pirisitia mama'ina 'ee 'emapuni mama'ina mapoka'e ahuma Jesu
ichá'ina'e venareje 'anaa kwahuniji pira'arame hina 'wavara.
2 'Enareja pu Hu kamomareja ahema va'e kwaa ara kaji 'ajohi'ina ka'ene Pairati
mahara.

Jutasira Kwamajina
(Akisi 1:18-19)
3 'Ejumakame Jutasi ka'ene nahamahajaho ki'eme pu Jesu sisea namahe 'ee sise'i
'ahaumakime hu niho'o temuma parajume ijí monia siriva (30) ka'ene hu 'ekajaho vukú'o
'uname 'eka roe pirisitia mama'ina 'ee emaapuni ea mama'inijihi vajihana.
4 'Ene ijá 'iama Na niho'o Ea kajaho 'aa sisea pa'amaa'e na Hu nahamahuta 'iamana.
'Ejume pu hu ijá 'wava Ijaho núni rake? A'asu ijaho kama 'wavara.
5 'Ejume hu monia kajaho ijí Temiporu vaja kajino ato'aru'i kaivo va 'e'una va'e jasi
kwamana.
6 'Enakaivo pirisitia mama'ina kajipo monia kajaho nianai'i ijá 'wava Varapijara
'waramujaho ike moniakaho nú Temiporu moni iji'i paahuma irechahuna. Ijihuni
maijaho monia kakaho emaapuni 'aa 'imejara 'wavara.
7 'Ejume pu 'wama pirahe monia kajaho 'eke ea ka'ene si'uara veji'ini jihuni mwe'a
'imenareja apiopuni eucha'e vejara.
8 Ijihuni hahi mwe'a sisa kajaho 'Aa Mwe'a 'wama roe iviasi usevu.
9 'Ejumakame poropetia Jeramaiara 'waramajaho nimaa renana. Hu ika'ina
'waramana 'Ene Isureri opo Huni haha 'imehuni aneja monia siriva 30 ranavara.
10 Pu monia kajaho 'eke ea ka'ene si'uara veji'ini jihuni mwe'a 'imejara. Natohwijara
naji'eme na 'waravuta. Godira na 'warimana 'iamana.

Pairatira Jesu Apomajina
(Maka 15:2-5; Ruku 23:3-5; Joni 18:33-38)
11 'E'eme Jesuho ijí kwaa ara 'ajohi'ina kajihuni una'i namijume hura apome ijá 'wama
'Ú A Jua puni kinie? 'wamana. 'Ejume Jesura ijá 'wama A ni'warimu kajina 'wamana.
12 'Enakaivo pirisitia mama'ina 'ee ema puni mama'inijihi pu'úmo Hua'e namahajaho
Hu ira pa'waramana.
13 'Ejumakame Pairatira Hu ijá 'wama Uneunecha raka raka pu A namahujaho A
nihino? 'wamana.
14 'Enakaivo Hu niho'o ira pina ma'uaku'wi pa'waravumakame ijí kwaa ara 'ajohi'ina
natohwa kajaho niho'o puruva rena paranana.

Jesu 'Anaa Kwahuna Nimaa Vejajina
(Maka 15:6-15; Ruku 23:13-25; Joni 18:39–19:16)
15 'Ene vea ka'ene ahaja ijuri veijino ara kwaa 'ajohi'ina ni'inijihuni tamana'omo ea
ka'ene tipurai hijujaho ea mapoka kajipo ea ira ura renauji ranavu'e samai va'una.
16 'Enakaivo ea pina huni iha Parapasiho niho'o sisemaa ea mapoka nihena kavi'ina
hu tipura hinana.
17 'Ena'omo vea kajino ea mapoka mapoka roe ahuvumakivi'i Pairatira pu ijá 'iama Na
ea irá ranave va 'e'u'ena? Parapasina ho Jesu ka'ene Kerisone 'wavujine? 'iamana.
18 Pu Jesu 'otua vetihuni jihuni maijaho Pairati nihena kamana. Ea mapoka Jesu ura
renajihuna'e pu sena vena avajara.
19 'E'eme Pairatiho ruha ka'ene 'otua venajino asuma hi'eme naparahi ona vene
ijá 'wama Ea ka'ene ariramaa kajihuna'i majihi'a unenu'u pina pave'amana. Ijihuni
maijaho ivisi na'i kakino na navahi Hua'e kamarejo pivujuta 'wamana.
20 'Enakaivo pirisitia mama'inijija 'ee puni ea mama'ina ijipuhipo eaka mapoka
kajijahija 'ejahie 'warave Parapasi rana'ika'i Jesu 'anaa kwa'amarono 'waravara.
21 'Enarena iji'a vukú'o kwaa kajihuni natohwijara eha vene ijá 'iama Ea iraka sa'iniji
na ranave va'ena? 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava Parapasina 'wavara.
22 'Ejume Pairatira pu ijá 'iama 'Ena'omo Jesu ka'ene Kerisona 'wavujaho na Hu ichá
ve'ejo? 'iamana. 'Ejume pura maho'o hu ijá 'wava Icha 'ahi 'anaa! 'wavara.
23 'Ejume hu ijá 'iama Irakijihuna'e? Hu sisea iraka venane? 'iamana. 'Enakaivo pu
niho'o ijí 'umejajaho pasonananamie Icha 'ahi 'anaa 'umejara.
24 'Ejumakame Pairatira kimajaho pu puni vwiha ijaho ani'ina pavwihajara vo
nikwinu'wi vwihaji'i 'ara'iro vejuma kimarena hu toi 'ene apene puni una'i ija sovi'i
ijá 'iama Ea kakaho niho'o sisea ma'uaku'wi pavenana'omo ja Hu 'ana'avajaho Huni 'aa
ijaho nuni ahija panakúne ja ojono kaha 'iamana.
25 'Ejume pu ea maho'o eha vene ijá 'wava Nijinakúne makave Huni 'aa núni haha 'ahi
arihe 'ee sesahu núpuni haha 'ahi ariha 'wavara.

26 'E'ejume hu Parapasi ranavume va'eme hura 'waravume Jesu apene hijahe 'ee apene ranavume icha 'ahi 'ana'avarono va'ana.

Sorutiapo Jesu Sipana Asutiajina
(Maka 15:16-20; Joni 19:2-3)

27 'E'ejume ea kwaa ara 'ajohi'ina natohwa kajihuni sorutia kajipo Jesuho ahema kamati puni ni'úhi va'e aru'eme sorutia maho'o Hua'e 'outihara.
28 'Enareja pu Huni ateha kajijahija 'unirama jahe'i kaivo ateha amapu'ura ka'ene kwaa ara 'ajohi'ini jipuhipo savujikano apene apú*samahara*.
29 'Ee 'wija ka'ene ehima piranavaji apenapi hú*mata* 'ahi apú*samahe* 'ee pijuha ija mana'inija'i mahuma 'unama namijumakavi'i pu nitupari satie nuana veti'i matahe ta'arohe ijá 'wava Ese! Jua Puni Kinie 'wavara.
30 'Ene ijá veji'i pu Hu cheri 'otie 'ee pijuha kajino apene 'uitejara.
31 Pu Hu matahume pa'arejume iji'a ateha ka'ene jopatu'uraka apú*samaha* kajaho 'unama apene tasioma'i kaivo ijí Huni ateha ka'ene Hu marako'a samajaho samahe iji'a icha 'ahi 'ana'iro apene va'ara.

Jesu Korosi 'Ahi 'Anaajina
(Maka 15:21-32; Ruku 23:26-43; Joni 19:17-27)

32 'Ejumakame pu vai'i 'unamutoi ea pina Saimani Sairini orijaho piunamareja 'ejahaume hura korosia ka'ene Jesu 'anahuna kajaho tapana va'ana.
33 'Ejumakame pu Hu apena va'e kwaa iha Korukata 'wavujino va'ara. Ijí Korukata 'wavujihuni maijaho Hú*mata* 'Ata 'wavura.
34 'Ejumakame pu ijino ajina riha kisina'e icha maritaji'i ahume amairiu va'ume Jesu mahume Hu ma'uako ina henarena pataarorahana.
35 'Ejumakame pu iji'a ichi 'ahi 'anaara.
'Ene Huni ateha pipi vene 'ekara 'ú*mana*.
36 Ijá vejuma parajumakavi'i pu asuma hine 'aiha veji'i hijara.
37 Pu Hu namaha jihuni maijaho Huni hú*mata* huri icha 'aha kajino asura venareja ika'ina 'waravara. Ikaho Jesu ka'ene Jua puni Kinijina 'wavara.
38 'Enareja vea nikwinu'ina kajino ea no'ohe'i nesa apeji'ina Jesuni mana'inaja'i 'anae 'ee pina ana'inija'iji 'anaara.
39 'Ejumakame ea ka'ene ijí rora kaji ro va'ajijahija Hu kame nuana achiachihi'i ira sisea kajino Hu 'waravara.
40 'Eji'i ijá 'wava 'Ú A ike Jua puni vu'a 'wavuri sea kakaho veje tira'usahakavi'i na'ia no'opisu vajijikano veje kú'o 'urine nami'ena 'iame ijá 'warumana. 'Enakúne A Godoni Hariha re'amajaho ivi'a orono ni'ajarame korosia 'aha kajino rene ariha roa kava 'wavara.
41 'Ejumakame 'unama nikwisu'ina kajino pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipia 'ee emaapuni ea mama'ina 'u'o matahi'i ijá 'wava
42 Hu areri ea 'aho'a ni'aji'ena vo Hu ori'ini ni'ajarahuna niho'o areria pa'amaa. Hu nimai Isureri Puni Kini ijí re'amajaho maka'eje ijí korosi 'aha kaji ariha roakame nú iji'a kamareja Hu nimaa roja.
43 Hu Godi nimaa ronunakúne are'eje Hu ura re'amajaho Hura ni'ajahe ijí rena ariha roa kava. Ijihuni maijaho Hu ijá 'úmune Na Godoni Hariha 'úmuna 'wavara.
44 'Ejume ea nesa rukina ka'ene Hu hu'úmo 'ania kajipo pu 'u'o ira sisea ani ani Hu 'waravara.

Jesura Kwamajina
(Maka 15:33-41; Ruku 23:44-49; Joni 19:28-30)

45 'E'eme ve'iri'a kajino mwe'a kakaho ni'aha kwino nutuma na'ima namana. 'E'eme na'ima nama apena va'u va'ume va'e vea tahunaname hareha 'aha karakaro naminuji 'e'unana.
46 Vea hareha 'aha karakaro ariha va'e nami'eme Jesura ira ajira ijá 'umena Irai Irai rama sapakatani 'umenana. Ijaho Nuni Godi Nuni Godi A Rakijihuna'e Na Pataaroriho? 'wama avanana.
47 'Ejumakame ea ka'ene Huni rori namija kajipo ijí hinareja ijá 'wava Ooo ea kajaho Iraija 'umenu 'wavara.
48 'Ejumakame ea kwinu'wi ninuma va'arena icha ka'ene 'oasuna ijihuni toi amairi'inijaho apena roe ajina riha kisina vaji apú*same* 'enapene Hura i'amarono apena mahana.
49 'Enakaivo ea 'ahopo ijá 'wava Are'eje Iraijara roareje Hu ni'ajahe kava 'wavara.
50 'Ejumakame Jesuho ira ajira 'ume'i kaivo iji'a kwamana.

51 Ijá ve'eme ni'aha kwinu Temiporu vaji ateha ka'ene rira mu'oijano pu uranavujaho
ni'aha kwinu kahe huriji rene ro va'e kame hariji 'onarene rira kaja pucha'usaharena
ronu ronu ro va'ara. 'E'eme mwevarivuri roarena muna kakija ni'aha kwinu mutuusahe
ronu ronu va'ara.
52 'E'eme euchi jara'eme Godoni ea nimaa nimaa ka'ene kwamasahajija 'urijara.
53 Vea ka'ene Hura kwama 'urinani veiji ea ka'ene nitama kwamasahajija ijí pu pu'úmo
'urinareja akuavuri ari ea mapoka puni una'i va'ume kivara.
54 'Ejumakame amia natohwa 'ee ea 'aho'a ka'ene pu pu'úmo Jesu 'ajoha namijajipo
mwevarivura 'ee uneunecha 'aho'a ka'ene rejajija kimareja tea junavume ijá 'wava
Nimaa! Ikaho Godoni Hariha 'wavara.
55 'E'eme napara mapoka ka'ene Karari Jesu ni'ajahura ka'ene Hu 'ararihaa roajija
kamakaru hinareja kavi'i hijara.
56 'Ene napara 'aho'a ka'ene ijihipuni vaji hijajijahija Meri Matarini 'ee Meri ka'ene
Jemisiho 'ee Josapiho puni ohijaho 'ee Sepati oni harihiji jihipuni ohijaho ijá hijara.

Jesu Kwananavajina
(Maka 15:42-47; Ruku 23:50-56; Joni 19:38-42)
57 'Ea pina kukua rukima'ura Josapina hu 'u'o Jesuni tisaiporua'omo Arimatia rene
nusire'eme roana.
58 Ea ikara hu Pairati oni va'e Jesuni haha ape'iro jarimana. 'Ejume Pairatira hu
mahuna 'wamana.
59 'Ejumakame Josapira va'e ateha ka'ene maiu'imaijino apene Jesuni haha kajaho
mwamana.
60 'Enarena Hu apena va'e Huni muna ara maiu'ina ka'ene amairiajikano haha kajaho
rana'ika'i hu muna ni'ima'ura tahuma apena va'e ira kajikahi kuna'ika'i hu iji'a va'ana.
61 'E'eme napara ka'ene Meri Matarini 'ee vu Meri pinijaho ijano eucha ropuna'ija'i
hijara.

Sorutiapo Mutita 'Ajohajina
62 Pura Pasova amairiaravari sú'uhwijino pirisitia mama'ina 'ee Parasia Pairati pu'úmo
va'e rira kwinu ahuvara.
63 'Enareja pu Pairati ijá 'wava Natohwe nú ivi'a vwihaju. Hu pakwa'ika'i mai'o hinani
veijino pisivisavi'inakara ijá 'úmane Na'ia no'opisu pa'are'eje Na kú'o 'uri'eju 'úmana
'wavara.
64 'Enajihuna'e 'warave ea 'aho'a irechamiakame va'ajimareje ijí eucha kajaho hami
'ajohe tanuma paraha. 'E'eje va'e na'ia no'opisu paramama. Vejuro'i Huni tisaiporuepo
roe Hu nesi apena va'i kaivo pu ea ijá 'warahuna Hu kwamajaho ni'urinana 'iavakame
Hura iviamaa pisimisamakara marako'a pisimúsumajaho asisama para'ena 'wavara.
65 'Ejumakame Pairatira pu ijá 'iama Joni ea 'ajoha'ina ijí hiju. Ja ichá'ina vehunijaho
nivwihaju. Va'e tanume kuma pijuha para'avara.
66 'Ejumakame pu va'e eucha kajaho niho'o tanume kuma kisima'ura vene 'ee ea ijí
'ajoha namihuna irechamie muna tanuvume paranana.

28

Jesura Kú'o 'Urinajina
(Maka 16:1-10; Ruku 24:1-12; Joni 20:1-10)
1 'Ejume Sapati pa'arejume Hurapoki sú'u sú'u vea nitu'eju'e Meri Matarini'o vu Meri
ka'ene napara pina iji'i pu no'o va'e ijí eucha kaji ka'i 'ahiume roara.
2 'E'eme mwe'a varivura niho'o ni'ima'ura ro'eme Natohwi jihuni ona oji'ini kahi
akúpa 'ahi rena roarena muna kajaho tahumapene rori rova'íka'i ijihuni toi asuma
hinana.
3 'E'eme ijí Huni hahijara hananajaho areri veapo pi'ivu kivuja'ina'e rene 'ee huni
atehijaho niho'o sajasa'imai renana.
4 'Ejumakame ea ka'ene ijí 'ajoha namijajija niho'o simarame tea junama para'eme
areri kwamasahu ja'ina'e renaara.
5 'Ejumakame ona oji'ina kajara eha vene napara kajija ijá 'iama Juvujaho areha. Na
nihena kivu. Ja Jesu ka'ene pura icha 'ahi 'anaaji ka'i 'ahiume roajivara.
6 'Enakaivo Hu niho'o ikaho pahinu. Hu nimaraku'a ja 'waravume hejaja'ina'e Hu
ni'urinana. 'Enakúne roe Hura tinia ka'ene namajaho kaha.
7 'Enareje marako va'ajime Huni tisaiporua ijá 'iha Hu kwamajaho ni'urinana. Heha!
Hu urana Karari va'una'omo ja ijí Hu kahuna. Heha! Na ja 'waravu 'iamana.

8 'Ejumakame pu euchi rene tea juname 'ee teamanama para'eme oharoharu ninukujaha va'e Huni tisaiporua 'wara'i va'ara.
9 'Ene heha! Jesuho 'e'uru piunime 'ajoramana. 'Ejume pu Huni mumora 'uname Hu oja mahara.
10 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Ja niho'o paju'i kaivo ninukujaha va'e Nuni vwehija 'waravakame pu kami Karari vu'e Na kiha 'iamana.

Sorutiapo Rakaka Renaji 'Waravajina
11 'Ejume pu mai'o va'eme 'unamutoi vai'i ni'aha kwinu kivume ea ka'ene eucha 'ajoha namijajija roe ari pirisitia mama'ina iraka ka'ene renajaho ho'o 'waravara.
12 'Ejumakame pu roe emaapuni ea mama'ina ahuma hine vu'a 'wame monia ni'ima'ura sorutia ka'ene 'ajoha kaji vajihara.
13 'Ene ja ika'ina 'wara'avara. Huni tisaiporuepo na'ii nú notui paki'eme roe Hu nesi apena va'ara 'i'avara.
14 'Enareje ijí vu'a kajara rena apena va'e kwaa ara 'ajohi'ina natohwi jihuni atahuri aru'amajaho núra hu hami 'warama amairiakame jonuna'a unenu'u pina pare'enakúnina 'iavara.
15 'Ejumakame monia kajija 'eke pura 'warava ja'ina'e vejara. 'Ene ike vu'akaho ra'usaha apenaji Jua puni vaja kajaho 'ona apena rou va'o iviamaa iki 'e'unu.

Jesura Huni Tisaiporu Puni Una'i Samaahiramajina
(Maka 16:14-18; Ruku 24:36-49; Joni 20:19-23; Akisi 1:6-8)
16 'E'ejume ijí tisaiporu kajija ea iropu ropu kwinu ijá va'e kami Karari huri'a ka'ene Hura pu ijí va'avarono 'waramajino va'ajivara.
17 'Ejumakame pu ijí Hu kamareja pu Hu oja mahara. 'Enakaivo 'aho'a pu ma'uaku panimai rojara.
18 'Ejumakame Jesura puni roarena Hu pu ijá 'iama Harura ka'ene mwe'akaki namuna 'ee kahi akúpi 'ahi namuna ijaho ni'aha kwinu Na mihana.
19 'Enakúne kwaka mapokakino va'ajimareje najahakame Nuni tisaiporu re'avara. 'Ene Amo Hariha 'Avena ijihipuni ihi 'ahi 'unirama toi sama'avara.
20 'Ene pu najahakame iraka ka'ene Nara ja 'waravujija pu ija kisi apena ve'avara. Parunami'avara. Na ja pu'úmo na'ia mapoka mapoka hina apena va'u va'u va'e mwe'a pa'are'amani uriji 'e'uhuna 'iamana.

Maka

Joni Papitisitara Najahajina
(Matiu 3:1-12; Ruku 3:1-18; Joni 1:19-28)

1 Jesu Keriso ka'ene Godoni Harihijihuni vu'a maijihuni aneja.
2 Poropetia Aisea nitama ika'ina'e heha vaji venana.
Heha! Na Nuni 'ona oji'ina oni una'i ranave hu oni 'unama amairihuna.
3 Hu nechi'i namine ajira 'ume'ena Ja Natohwijara rohunijihuna'e Huni 'unama amairie arira'e renama 'umehuna.
4 Joni Papitisita nechi'i 'waravume ea puni sisea vwihane temukavume areva jihuna'e Joni pu 'unirame toa vaji samaume 'urijara.
5 'Ene ea mapoka Jutia ora 'ee Jerusaremi ora va'e toa iha Jotani puni sisea nahama 'waravume Jonira 'unirama toi samaume 'urijara.
6 'E'eme Joni kameru sapasi ateha vene 'ee huni sisijino charia vejara'omo ijí same aneura riha 'ee pújúharu inuna.
7 Jonira najahe ijá 'iama Ea pina ka'ene nuni tú*na*'i roujaho Hu niho'o natohu kaivo na natohwa pana. 'Enajihuna'e na Huni mumora hwana aja rasahuna areri pareniu.
8 Na ja toi vaji samauta kaivo Hu ja Godoni 'Avenijino samahuna 'iamana.

Jesu Toi Apúsame 'Ee Vena Kamajina
(Matiu 3:13–4:11; Ruku 3:21-22; 4:1-13)

9 Ijí vea kajino Jesuho Nasareti Karari vaji rene roume Jotani Jonira 'unama toa vaji apú*samana*.
10 Hu ni'aha kwino toa vaji rene 'uriji'i kavume akúp*a* jara'eme Godoni 'Avena marahu'ora puna'i ariha Huni roana.
11 'E'eme ira kahi akúp*a* 'ahi rena roe ijá 'wama A Nuni Hariha'omo Na A oja mahu. 'Ene Na A kavujaho niho'o teamanimu 'wamana.
12 'Ejume ni'aha kwino Godoni 'Aveni 'ejahae Jesuho nechi ahema va'ana.
13 Hu na'ia mapoka (40) nechi'i hi'eme Setanira roe Hu vena kamana. Hu hanuha nea pu'úmo hi'eme 'ona oji'inapo roe Hu 'ajoahara.

Jesura Najahe 'Ee Tisaiporua Amura Aheramajina
(Matiu 4:12-22; Ruku 4:14-15; 5:1-11)

14 Joniho tipura vaji hi'eme Jesuho Karari roe Godoni vu'a 'waramana.
15 Hu ijá 'iama Vea niapejume ja 'ajoha'inijaho Godi niranavume roana. Joni sisea vwihane are'i kaivo Godoni vu'a mamaa nimai ro'avara 'iamana.
16 'Ejume Jesu Karari rori vai'i kavume Saimaniho 'ee huni 'u'ua Eniturụ'o ú*a* vesavi'ina'omo puni namea soha vaji 'oname hijara.
17 'Ejume Jesu ijá 'iama Ja Na 'ararihie roe Nara ja najahe jara kija'e 'ekuja'ina'e ea ahera'ejakú*na* 'iamana.
18 Pu ni'aha kwino namea puna irecha'i kaivo 'urina Hua'e 'ararihae va'ara.
19 'Ejume Hu toa kajihuni rora kaji vai'i kivume Jepati huni harihija Jemisi huni 'u'ua Joni sisima 'ahi hine puni namea turamana'omo pu ijí hine hwearikara.
20 Hu pu ni'aha kwino 'umenaume oma puna Jepatiho sisima vaji pwehwa pu'úmo irechami'i kaivo pu Hu 'arariha va'ara.

Ea 'Avena Sisei Rosamajina
(Ruku 4:31-37)

21 'Ejume pu va'e Kapeniami usevajaho Sapatia vea'omo Jesuho aruma va'e Sinakoku vaji hine najahana.
22 Hu pu najahume pu hene oja hwa'usahara. Ijihuni maijaho Hu niho'o haruriji'i pu najahana. Areri Sikuraipiepo najahu ja'ina pana.
23 'E'eme ijí Sinakoku vaji ea 'avena sisei ajivi'ini 'urine chirivi'i ijá 'wama
24 Jesu Nasareti orikera 'ú A iraka vetú'ena? 'Ú A nú*a*'e ruaru 'ahaume roane? A ea iraho na nikavu. A Godoni arira maijina 'wamana.
25 Jesura hu 'ura rahe ijá 'wama Iruno'a are'i kaivo ariha va'a 'wamana.
26 'Ejume 'avena sisea kajara ea kajaho 'anaa pi'onavume mwe'i nama kuchikuchivuma kavi'i 'avena sisea kajaho eruhi'i ro 'e'ume va'ana.
27 'Ejume ea mapoka oja hwa'usahaume 'urina pira'arame ijá 'wava Ikaho irake? 'Unama maiu'ina harusina'e najuhu. Hu he paraji'ina ijihuni hahi 'avena sisea 'u'o 'waravu'e pu Huni ira hena veju 'wavara.

28 Hu ijá venajihuni vuijaho Karari vaja marako he parajara.

Jesura Ea Mapoka Venaume Maraniajina
(Matiu 8:14-17; Ruku 4:38-41)

29 'Ejume pu Sinakoku areʼikaʼi Saimaniʼo Enituru puni sei Jemisiʼo Joni puʼúmo vaʼara.
30 'Eʼeme Saimani oni jura paranahijaho atama 'uname haha ohoa reʼeme namajaho Hu 'waravume henana.
31 Hu iji 'unama apena 'urijume atama niʼaha kwinu paʼareʼeme hu 'urine mataume 'iruma amairia vajihume ijara.
32 Ijí nusirea kajino pu aneja vene atakina 'ee ea kaʼene 'avena sisesapo ajimaʼina mapokaʼe aherame Jesuni roara.
33 'Eʼeme ijí nusirea kajino ea kaʼene ara kajino hijujija ijí vwichajiama kajaho nihoʼo rarene namana.
34 Jesura vejume ea kaʼene atama naviʼinijaho atama puna niʼaha kwino paʼarejara. Hu ea kaʼene 'avena siseapo ajimaʼinijija venaume niʼaha kwino vaʼara. Hu 'avena sisesa 'waravume ira paʼwaraʼi ariha vaʼara. Ijihuni maijaho pu Jesu kamareja arihara.

Jesura Karari Vaji Najahajina
(Ruku 4:42-44)

35 Jesuho súʼu vea maiʼo aharasama kamino Huhusu 'urine vaʼe ruha pini ea paʼajino siporua 'onana.
36 'Eʼeme Saimaniho napuhwa puʼúmo Hu sama ojara.
37 'Enuvaʼo pu Hu piuname ijá 'wava Ea mapokaʼe A sarama oju 'wavara.
38 Jesu ijá 'iama Roe nú vaʼe ara 'ahoʼa mapoka kaʼene ikehuni rori navuji 'uʼo Na ira najahuma. Ijihuni maijaho Na ijihunaʼe routa 'iamana.
39 'Ejume Hu Karari araka mapoka kajino Sinakoku vaji vuʼa najahe 'ee 'avena siseapo ea ajimaʼiniji sioma atoʼarumana.

Jesura Ea Vejume Maranajina
(Matiu 8:1-4; Ruku 5:12-16)

40 'Ejume ea reporosia rukini roe Jesuni unaʼi nitupari saviʼi ijá 'wama A ura renaʼamajaho venie na haha maaʼe reniama 'wamana.
41 Jesuho nihoʼo natohwaʼe temuʼeme ija hahi 'ahi ranaviʼi ijá 'wama Na ura reni-unaʼomo oni hahakaho maranaʼena 'wamana.
42 Niʼaha kwinu ijí reporosia kajaho paʼareʼeme huni haha maranana.
43 'Ejume Jesu ajira ijá 'wama A viheno! A nihoʼo ea pina paʼwaraʼamana!
44 'Enakaivo vaʼe oni haha pirisiti nahe 'ee Mosisira nitama kaʼene najaha jaʼinaʼe swasa veje ea mapoka oni reporosia paʼarenajaho hena kaʼavara 'wamana.
45 'Enakaivo Hu vaʼe ea mapoka 'warama ape onajihunaʼe Jesu araka mapoka kajaho paʼurahonana kaivo Hu nechiʼi rori hiʼeme ea mapoka nianaapene Huni roara.

2

Jesura Ea Ajuaraviʼina Vejume Maranajina
(Matiu 9:1-8; Ruku 5:17-26)

1 Ma vea icharu paʼareʼeme Jesu kúʼo 'uname Kapeniami ari roajaho hejara.
2 'Ejume ea mapokaʼe Huni vwichia kajaho ruha ituʼona paʼareʼeme Jesuho pu hine ira najahana.
3 'Ejume ea kaʼene iriviʼinijaho ea noʼona noʼona ijipo kima apena roara.
4 'Ejume pura 'unama kaʼene apene vaʼe aruhuna areri parejumakame pu apene kahi ata huri tita napamareja ea iriviʼina kajaho kichijiʼi ijino apúsavume arihana.
5 Pu Jesu nimaa roja kaji Hu kimarena iriviʼina kajaho ijá 'wama Nuni harihe oni sisea vwihanae arevuʼe paʼarenu 'wamana.
6 'Ejume Sikuraipia 'ahoʼa pu puʼúmo hijajipo henareja oja vaji vwihajiʼi ijá roja.
7 Hu ea ikaho iraka vene ijaʼina 'warumo? Hu Godi mataha avanu kaivo Godira Huhusu sisea vwihanúa arehuna rojara.
8 Jesuho pura raka kaʼene vwihajujaho Hu nimarako Huni 'avena vaji henarena ijá 'iama Ja iraka vene oja ijaʼina vwihajo? 'iamana.
9 Na ichaʼinaʼe iriviʼinakaho 'waraʼejo? Na huni sisea vwihana areʼeju ho Na 'wave 'urina huni kicha apene vaʼena?
10 'Enakaivo Ema Puni Harihijaho iki mweʼi emaapuni sisea vwihania arehuni harura apenana.
11 Hu iriviʼinijaho ijá 'wama Na a 'waravu. 'Urine oni suha apene ari vaʼa 'wamana.

12 'Ejume pu ka'eme hu 'urina huni suha apena va'ume ea mapoka kame oja hwa'usahume pu Godi ta'aroha ijá 'wava Nú unenu'u pina ija'ina pakivuri renu 'wavara.

Jesura Rivai 'Umenajina
(Matiu 9:9-13; Ruku 5:27-32)

13 Hu kú'o soha rori va'eme ea mapoka Huni roume Hu hine najahana.
14 Hu ro vai'i kavume Aripiasi oni hariha Rivaiho takisia'e vejuri sei vaji hijume Jesu ijá 'wama A Na 'ararihie roa 'wavume hu 'urine Hu 'ararihae va'ana.
15 Jesuho tisaiporuepo pu'úmo Rivai oni sei 'iruma i'irono hi'eme takisia apeji'ina 'ee ea sisesa mapoka roe pu pu'úmo 'iruma ine 'ee Hu 'ararihaara.
16 Vea ka'ene Sikuraipi Parasi ijipo ka'eme Hu takisia apeji'ina 'ee ea sisea pu'úmo 'iruma ijume pu Huni tisaiporu ijija aporame ijá 'iava Hu iraka vene ea niho'o takisia apeji'ina 'ee ea sisea veji'inijihi pu'úmo 'iruma ino? 'iavara.
17 Jesu ijí henarena ijá 'iama Ea ka'ene atama pa'ajaho pu juketa paura renaura kaivo ea ka'ene atama rukinijipo juketa ura renaura. 'Enajihuna'e Na ea mamaa ijihipuna'e parouta kaivo ea sisei jihipuna'e routa 'iamana.

'Aura Arevuji Rona Apovajina
(Matiu 9:14-17; Ruku 5:33-39)

18 Na'ia pina Joniho 'ee Parasi puni tisaiporu ijija 'aura aremareja hi'eme ea 'ahopo roe Jesuho ijá 'wava Irakijihuna'e Joniho 'ee Parasi puni tisaiporu ijija 'aura are'eju'e oni tisaiporu ijija 'iruma paarevure? 'wavara.
19 Jesu eha vene ijá 'iama 'Unama irakijino parua ka'ene napara samajaho sora save na'eje ea ka'ene ijí i'irono roavajaho 'iruma 'aura areme hi'eja? Parua kajara ijí hi'amajaho pu areri 'iruma 'aura pa'arehuna.
20 'Enakaivo túna'i parua kajaho apena va'e pa'are'eje iji'a pu 'iruma 'aura arehuna 'iamana.
21 Hu ijá 'iama Ei pini huni ateha sahasa napa'amajaho hu maiu'ina pa'uhua anehuna. Hu maiu'ini ane'amajaho ateha kú'o napamareje tita natohwa rehuna.
22 'Enakaivo ei pini 'wainia maiu'ina hanuha sisa sahasa vaji paverimuna. Hu ija'ina'e ve'amajaho napamareje 'wainia kajaho arihuna. Ijihuni hahi 'wainia maiu'ina hanuha sisa maiu'ina vaji verivura.

Sapati Rona Apovajina
(Matiu 12:1-8; Ruku 6:1-5)

23 Jesuho Sapati veijino konesa juari 'uraha va'eme tisaiporuhwapo konesa tuvara.
24 'Ejume Parasiapo Jesu ijá 'wava Ike kiha! Pu iraka vene Jua puni varapi Sapati vei pavehuna ka'ene 'waravajaho vejo? 'wavara.
25 Hu ijá 'iama 'Ú Tevitira pwehwa pu'úmo vea ka'ene matuvume iraka ka'ene venajaho ja vi taha kavare?
26 Apaiatara pirisitia rena hinani veijino Tevitiho pwehwa pu'úmo matuvumakame Godoni sei vaji varapa'omo pirisitiepo pupusu ijura'e 'eka ijajaho ja vi hejare? 'iamana.
27 Sapatijaho ema puna'e venana. 'Enakaivo emaijaho Sapati huna pana.
28 Ijihuni hahi Emaa Puni Harihijaho 'u'o Sapati huni Natohwa.

3

Ea Ija Ajuaravi'iniji Vejume Maranajina
(Matiu 12:9-14; Ruku 6:6-11)

1 Jesu Sinakoku kú'o vai'i kavume ea ka'ene ija ajuaraji'inijaho ijí hinana.
2 'Ejume pu Jesu Sapati vei iraka veja ka'i 'ahiume Hu ea ija ajuaraji'inijaho veje mara'ena 'aho pamara'ena ronareja hina kanavara. Jesu veje maraja kamareje pu nama 'ahiume avajara.
3 Jesu ea ija ajuaraji'inijaho ijá 'wama A 'urina namina roa 'wamana.
4 Jesu pu ijá 'iama 'Ú nú Sapati uneunecha mamaa vehuna ho sisea vehune? Ea ni'ajihuna ho ea 'anie kwamasa'eja 'iavume pu varirareasahe mahina nii ma kame ira pa'waravara.
5 Jesu pu kimajaho Hu oja ajimana kaivo pu Jesu pata'arohajara Hu temumana. 'Ejume Jesu ea ija ajuaraji'iniji ijá 'wama Oni ija ahasirima 'wavume hu ahasirivume maranana.
6 Parasi ijipo Heroti oni kanisoruepo pu'úmo marako'a ma'ahi va'ajime ahuma hina Pu ichá'ina Jesu 'anaa kwahuna'e 'wavara.

Ea Mapoka Karari Soha Rori Ani Renavajina

7 Jesu tisaiporuhwa puˈúmo sohi vaˈeme ea mapoka Karari ora ˈee Jutia ora Hu ˈararihaara.
8 Ea mapoka Jerusaremi ora Itumea ora Jotani ona karaˈi hijura ˈee Taia Saitoni orapo Jesura raka kaˈene venaji hejajaho pu kaˈiro roara.
9 Jesu tisaiporuhwaha ijá ˈiama Vaˈajime sisima kame apena roe ranave naˈeje emaapo Na mwavahinamiˈavajaho Na ijí ajime vahuna ˈiamana.
10 Hu ea mapoka vejuˈe marania jihuni hahi ea puni haha siseijipo Jesu iji ˈunaˈi ˈahiume tacharavara.
11 ˈAvena siseapo vea kaˈene Jesu kavujaho mweˈi arihiˈi A Godoni Hariha ˈumejura.
12 ˈEjume Jesu pu ira kisi ˈwaravume Hu ea irana parone ˈwarahuna ˈwaramana.

Jesura Ea Iropuropu Noˈo Pijihajina
(Matiu 10:1-4; Ruku 6:12-16)

13 ˈEjume Jesu va kahi huriˈa ˈahi vaˈiro vaiˈi ea kaˈene Hu ura rejajija ˈwaravume pu ˈurine pu puˈúmo vaˈara.
14 ˈEjume Hu ea iropu ropu noˈo iji pijihe pu puˈúmo ˈurahojujija Hu irechamie ea najaha apenohuna.
15 ˈEne Hu harura mihe pu ˈavena sisea siomahuna.
16 Hu ea iropu ropu noˈo ˈeka irechamia kajihipuni iha Saimani iha pina Pita ˈiamarena
17 Jemisiˈo Joniˈo Sepati oni harihija Jesu pu ea noˈona kaivo iha nikwinuˈina kaji Poanejisi ahuma ˈuriha ˈwaramana. Ihaka Poanejisina ˈwavujihuni maijaho Akúpi ˈAnúu Harihija ˈwavura.
18 Enituru ho Piripu ho Pataramiu ho Matiu ho Tomasi ho Jemisi ho Aripiasi oni harihaˈo Tariasi ho Saimani ho Kenani ora
19 Jutasi Isikariati Jesu nihoˈo nahamahajina.

Jesune ˈEe Pierisiparu
(Matiu 12:22-32; Ruku 11:14-23; 12:10)

20 ˈEjume pu vaˈe sei ˈiruma iˈiro veˈeme ea mapoka mapoka kúˈo ani rejume pu ˈiruma paijara.
21 Ea mapoka ˈwamapenonu vaˈume ijá ˈwava Jesu nanamukúne ˈwavajihunaˈe Huni ehijijipo vaˈe aheˈiro vaˈara.
22 ˈEjume Sikuraipijipo Jerusaremi rena roajiviˈi iraˈatiji ijá ˈiava ˈAvena sisea Pierisiparu kaˈene ˈavena sisea ˈajohaˈinijara Jesu ajiviˈinaˈomo ˈavena sisea kajara Jesu niˈajahuˈukame ea ˈavena sisea ajimaˈinijija siokunia atoˈarumauna ˈiavara.
23 Jesu pu ˈumenaume Huni roume Hu haa ˈwarama ijá ˈiama Ichái'inaˈe Setaniho Setani siokuˈena?
24 Ara ahaama hina ˈarahiˈi hiˈipisa areri paˈarejaˈa.
25 Kachiˈinapo ˈuraiˈi hiˈipisa pu ahaame hijaˈa.
26 ˈEje Setani oni pwehija ˈavena siseaˈomo pu puˈúmo ˈarahiˈi hiˈipisa pu ahaama hinareje paˈarejaˈa.
27 ˈEne ea roe ea ajisimaˈori jihuni sei ajima kukua ˈekaˈiro roˈipisa hu marako ajisina kajaho kamoˈi kaivo ijia huni kukua ˈetujahaˈa.
28 Heha! Na nimaa ja ˈwaravu. Na emaa puni sisea mapokaˈe vwihanie arehuna. ˈEe sisea nihoˈo mapoka ani aniˈina ea ronaˈavajaho Godi vwihanie arehuna.
29 ˈEnakaivo Godi oni ˈAveniji ronaˈavajaho Hu pavwihana arehuna kaivo majama eha sisei mahuna ˈiamana.
30 Hu ijaˈinaˈe ˈwarama jihuni maijaho pu ijá ˈwava Jesuho ˈavena sisei ajiviˈina ˈwavara.

Jesuni Oha ˈEe ˈUˈuhwapo Roajina
(Matiu 12:46-50; Ruku 8:19-21)

31 ˈEˈejume oaha ˈuˈuhwa puˈúmo roe maˈahi namiˈi kaivo Hu roˈamarono ˈumejara.
32 Ea kaˈene Jesuni rori namijajipo Jesu ijá ˈwava Hena! Ohona ˈuˈuhuana roe maˈahi A saravu ˈwavara.
33 Jesu pu ijá ˈiama Nuni ohija ˈee ˈuˈuhija irahije? ˈiamana.
34 Hu ˈurina ea kaˈene Huni rori hija kaji kimapenojiˈi ijá ˈiama Ike kiha! Nuni oha ˈuˈuhija ikena.
35 Ea irahipo Godoni ira hena vejiˈinijija Nuni ˈuˈuhije ˈee Nuni maˈipija ˈee Nuni oha ˈiamana.

4

ʻIna ʻOjiʻinijihuni Haa
(Matiu 13:1-9; Ruku 8:4-8)

1 ʻEjume Jesu kúʻo vaʻe soha rori ea najahana. ʻEʻeme ea mapoka rouma kimarena Hu sisima ʻahi ajima soha toi va hiʻeme ea mapoka soha rori hijara.
2 ʻEne Hu uneunecha mapoka hai najahe ikaʻinaʻe ʻiamana.
3 Heha! Ei pini ʻina ʻeka ʻoʻiro vaʻana.
4 ʻEʻeme ikaʻinaʻe renana. ʻIna ʻahoʻa ʻunama ahi arihume ukapo ro ijara.
5 ʻEjume ʻina ʻahoʻa muna ʻahi mweʻa maʻuako namaji arihajija marako riavara kaivo chinuma jojora parejara. Ijihuni maijaho muna ʻaha mweʻa maʻuako namana.
6 ʻEʻeme vei ʻeʻunarena ijaho chinuma jojora paʻanaʻomo ʻanae sarajara.
7 ʻIna ʻahoʻa ija sisea vaji arihajija riama ajivara kaivo ija sisea kaʻene oma rukina kajipo raorihume siserane ʻina parejara.
8 ʻEnakaivo ʻina ʻahoʻa mweʻa mai arihajaho riama marasahe ʻina ʻahoʻa mapoka (30) rejume ʻahoʻa mapoka mapoka (60) rejume ʻahoʻa nihoʻo mapoka mapoka (100) rejara.
9 Hu ijá ʻiama Ea irara areri heʻiro veʻamajaho hu ataa apúsaʻamana ʻiamana.

Haa Kajihuni Maijina
(Matiu 13:10-17; Ruku 8:9-10)

10 Hu tisaiporuhwaha ʻee ea ʻahoʻa puʻúmo hiʻeme pu apoma ijá ʻwava Haa ijihuni maa irake ʻwavara.
11 Hu ijá ʻiama Godoni hema ijihuni maijaho Hu ja mihu kaivo ea ʻahoʻa pu haaru heju kaivo ijihuni maa paheju.
12 Ijihunaʻe pu kaʻavajaho pu kahuna kaivo pu maa pavwihajura. Hehunijaho pu hejura kaivo ijihuni maijaho pahejura. Pu ijihuni maiji heʻipisa Godi pu vwihanie areva'a ʻiamana.

Jesura ʻIna ʻOjiʻinijihuni Haiji Nahama ʻWaramajina
(Matiu 13:18-23; Ruku 8:11-15)

13 ʻEjume Hu pu ijá ʻiama ʻÚ ja haa kajaho pahejo? Ja haa kaji paheʻavajaho ʻú ja ichá'ina haa ʻahoʻa heʻeja?
14 Heha! ʻIna kaʻene ei ʻonajaho Godoni Ira.
15 ʻIna kaʻene ʻunama toi arihajihuni maijaho ea Godoni Ira hejuʻukiviʻi Godoni Ira puni oja vaji navujaho marako Setanira ʻetujihuna.
16 ʻIna kaʻene muna ʻahi arihajihuni maijaho ea Godoni Ira marako hene teamanavura.
17 ʻEnakaivo puni vaja chinuma pasama jihunaʻe marako paʻarenuna. Ijihuni maijaho Godoni Irijihuni hahi ea ʻahopo siseʻi ʻahiura ho hami pahiʻavajaho marako arevura.
18 ʻIna kaʻene ijí oma rukini vaji arihajaho ea Godoni Ira hehuna kaivo
19 karokaha vehuniji vwihanune ʻee monia ichá'inaʻe ʻekahuna ijí vwihanuna ʻee uneunecha mapoka kima ura rena paraʻavajara oja vaja rareje Godoni Ira puni oja vaji marako paʻarenuna.
20 ʻIna kaʻene mweʻi mai ʻojajaho areri ea Godoni Ira hena pu ʻeka oja vaji irechame veju. Ea pina hami (30) venune ʻee ea pina hami hami (60) venune ʻee ea pina nihoʻo hami hami (100) venuna ʻiamana.

Naheha Siʻuara Hari Namajina
(Ruku 8:16-18)

21 Hu pina ijá ʻiama Ea naheha enujaho ʻú hu siʻuari vahanamune? ʻO suha hari ranamune? Pana hu samaumai ranavuʻe hananuna.
22 Uneunecha kaʻene pakiʻeju vaji navujijahija túna'i samaumaa rehuna. Uneunecha ʻahoʻa a vahanamiuʻe navuraʻomo túna'i samaumaa rehuna.
23 Ea irara areri heʻiro veʻamajaho ataa apúsama heʻamana ʻiamana.
24 ʻEne Hu pina ijá ʻiama Ja raka kaʻene heʻavajaho vwihaʻavara. A ʻunama ichá'inaʻe ea ʻahiʻama jaʻinaʻe nikwinuʻina kajaʻinaʻe a ʻuʻo hurahara ijaʻinaʻe ʻahahuna.
25 Ea pina hu ʻahoʻa naʻavajaho ʻahoʻa ʻuʻo ʻekuna. ʻEje ea pina huna poku panaʻavajaho mahoʻo ʻetujahuna ʻiamana.

ʻIni Riama Ajimajihuni Haa

26 Hu pina ijá ʻiama Godoni arijihuni ʻunamijaho areri ikaʻina. Ei juasiʻi soa samujaʻina.
27 Ea hu soa samareʻe hu ro ʻurahonujaho matauma onuna kaivo ʻunamaka marajujaho hu pahena pakamuna kaivo hu nena ʻurina vaʻejuʻe ʻurine marasahura.
28 ʻEʻejuʻe riama ajima aʻa rasamareʻe túna'i ʻina rejura.

29 'Enare'e tuma marasahukivi'i ijí mena ijura. Ijihuni maijaho juara savuri veijara roana 'iamana.

Kwava 'Ina Huni Haa
(Matiu 13:31-32, 34; Ruku 13:18-19)
30 'Ejume Hu pina ijá 'iama 'Ú Godoni 'unama ichá'ina najahune? 'Ú haa iraki areri Godoni arijihuni 'unamijaho najuhune?
31 Godoni 'unamijaho areri kwava 'ina puna'i ma'u'umaa'omo mwe'i 'ahi 'ojura.
32 'Enakaivo 'ina kají mwe'i vaji 'onavujaho riama icha ni'ima'ura renuna. Anuama ataukavi'i uka roe ajime nesa vene icha'a vaja kaji hijura 'iamana.
33 Hu Godoni vu'a mapoka hai emaapo hehuni ja'ina'e Hu 'waramuna.
34 Hu ea haaru 'waramuna kaivo tisaiporuhwa pu'úmo hine haa kajihuni maijaho najahuna.

Jesura Puura'e 'Waravume Ajuaranajina
(Matiu 8:23-27; Ruku 8:22-25)
35 Veaka nikwinu'ina kajihuni nusirei Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Nú karo'i toa ropuna'i va'ukúna 'iamana.
36 'Ejume pu ea mapoka toa rori irechami'i kaivo pu Hu aheme sisima 'ahi ajime toi ropuna'i va'iro vai'i kivajaho sisima 'aho'a pu pu'úmo va'ara.
37 Pu va'eme puura ni'ima'ura hirame toa amenarena sisima kajaho toa itu'o'iro ve'eme
38 Hu sisima vipuna'ija'i ohaha vene ne'eme tisaiporuhwapo saa ijá 'wava Na-juhi'inikera A pavwihanú'eje nú kwamasa'eje? 'wavara.
39 'Ejume Hu 'urine ira ajira'e puura 'ee toa kajaho areha 'iamana. 'Ejume ni'aha kwinu Huni ira 'ahi areme 'ee soha mamaa rena namana.
40 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ja rakijihuna'e juvo? 'Ú ja panimaa rojo? 'iamana.
41 'Enakaivo pu niho'o tea junama parajume pu 'wamapenoji'i ijá 'wava Ea irana'omo veju'e puura 'ee soha Huni ira hejare? 'wavara.

5

Jesura Ema 'Avena Sisei Rosavi'ina Siomahajina
(Matiu 8:28-34; Ruku 8:26-39)
1 'Ejume pu soha sue ropuna'i kwaa iha Kerasinisi usevara.
2 Hu sisima vaji ariha ro'eme ea ka'ene 'avena sisei ajivi'inijaho euchi hinuna'omo roe piunamana.
3 Ea kajaho euchi hinuna'omo ea hu niho'o senia areri pakamovura.
4 Na'ia mapoka'e ea kajaho anikuroa 'ee senia kamovujaho hu turama useuna'omo ei pini hua 'ajoahuna areri pana.
5 Hu na'ia veiri'a euchia 'ee huri'a vaji emaavaji'i muna 'eke huni haha puavi'i hinuna.
6 'Ejume hu kahakaro namiji'i Jesu kamarena ninuma roe Huni una'i nitupari samana.
7 Hu ira ajira emaavaji'i ijá 'wama Jesu Godi niho'o Natohwi jihuni Hariha A iraka na veti'ena? Na jarirama 'waravukúne A na pasise'i 'ahi'amana 'wamana.
8 'Avena siseijara 'warama jihuni maijaho Jesura 'avena siseakera eakaho rana'i kaivo 'e'una 'wamajihuna'e 'waramana.
9 'Ejume Hu ijá 'wama Oni iha irane? 'wamana. Hu eha vena ijá 'wama Nuni iha Rijani. Ijihuni maijaho nú 'avena mapoka 'wamana.
10 Hu hina mi'imi'ivi'i Hu kwaa pina pairechamúe va'a 'wamana.
11 Maha mapoka kahe 'iruma iji'i huri'a hari hiju.
12 'Ejume pu mi'imi'ivi'i Hu ijá 'wava A irechamúe nú va'e maha kahehi puni vaji va'a 'wavara.
13 'Ejume Jesu pu irechamiume 'avena sisesa kajija ariha va'e maha ajimaume maha mapoka mapoka (2,000) ni'aha kwinu 'urina ninukujaha va'e rarahi arihe soha vaji niname imwasamiume kwamasahara.
14 Emaa ka'ene maha 'ajohi'inijija kimareja juhaha ninuma va'e ari ora'e 'waramapenojume ea mapoka raka ka'ene renaji ki'i 'ahiume roara.
15 Pu Jesuni roi kavume ea ka'ene 'avena sisei ajivi'inijaho ateha iruhe húmata mara'eme masuani hijuma pu kamareja niho'o tea junamana.
16 Ea ka'ene kavajipo 'avena sisei ajivi'ini jihuni vu'a 'ee maha puni vu'a ni'aha kwino ari ora 'waravara.
17 'Ejume ari ora kajipo aneja vene 'ejahae ijá 'wava A núni kwaa are'i kaivo va'a 'wavara.

18 'Ejume Hu 'urina sisima ajima va'iro vejumakavi'i ea ka'ene 'avena sisei ajivi'ina kajara Hu hu'úmo va'irono 'waramana.
19 Hu tanurahe pava'amarono 'waramana. 'Enakaivo Hu ijá 'wama Ehuapuni va'e raka ka'ene Godira vetae ni'ajahajaho ijá ehuana 'wara'amana 'wamana.
20 'Ejume hu 'urina va'e Tikaparasi Jesura raka ka'ene hua'e vetiajaho ijá najahume pu ea maho'o hena oja niho'o hwa'usahara.

Jairasi Oni 'Apaja 'Ee Napari Jesuni Ateha 'Unamajina
(Matiu 9:18-26; Ruku 8:40-56)

21 Sisima 'aha kajino Jesu kú'o sue toa ropuna'i va'eme ea mapoka toa rora kajino nianaa roara.
22 Jairasi Sinakoku kaukara 'ajohi'ina pina'omo roe Jesu kame nitupari satiana.
23 'Ene niho'o 'ejahae ijá 'wama Nuni 'apaja niho'o kwa'iro venu. A huni roe ija 'unave maraje hinama 'wamana.
24 'Ejume Jesu hu hu'úmo va'eme ea mapoka roajime 'unama tanu'urahara.
25 Napara pina juara iropu ropu no'o 'ai vuaravu'e hinuna.
26 'Ejukamare'e hu juketapo na'ia mapoka amairiahura kaivo hu pamaranuna. Hu monia mapoka 'úsia 'imenuna kaivo venahujaho pamarane 'ee niho'o siserana paranuna.
27 Ijá ve'eme napara kajaho hiji'i hejume ea 'ahopo Jesura raka ka'ene venuji 'wavuma henarena 'urina ea vaja kajino 'uraha ruva'uvaume Jesuni túna'i namiji'i Huni ateha 'unamana.
28 Hu ijá rona Na Huni atehake 'una'ujaho sonahi'ena ronana.
29 'E'ikaivo hu ateha Huna kajaho uri 'unama kajino ni'aha kwino 'aa huna kajaho pa'arenana. 'Ejume napara kajaho henajaho huni haha vaja sonanana.
30 Ijá ve'eme Jesuni harura ma'uako pa'arejuma henarena Jesu ta'arohe nia niriapenoji'i aporama ijá 'iama Irara Nuni ateha 'unamane? 'iamana.
31 'Ejume tisaiporu epo ijá 'wava Ea mapoka ani reja kajihipuni vaji A naminana'omo pura 'unaravara. 'Enakaivo A raka vena Irara 'unirimana 'úmo? 'wavara.
32 Jesu kú'o nirie napara ka'ene ateha 'unamajaho samapenonana.
33 Ijá ve'eme ijí napara kajaho henajaho huni haha nisonavuma henarena juma simavi'i ni'aha kwino Jesuni una'i oji'i nahama Jesu 'waramana.
34 Hu napara kajaho ijá 'wama Naparakera a iraka ka'ene nimaa rona ijarahara vejume a maranaana. A sonahaanakúna teamana'eje va'a 'wamana.
35 Hu hina vu'a 'wara'eme ea 'aho'a Sinakoku natohwijihuni sei rena roe ijá 'wava 'Apajuna nikwamana kaivo rakijihuna'e Najahi'ina 'waravi'i hino? 'wavara.
36 'Enakaivo ea kajipuhipo vu'aka 'waravajaho Jesu henarena Hu Sinakoku natohwa ijá 'wama A patea junamana kaivo nimaa ro'amana 'wamana.
37 'Ejume Jesu ea mapoka ruravume hijumakivi'i Pita ho Jemisi ho 'ee 'u'ua huna Jonina'omo ijihi pu'úmo va'ara.
38 'Ejume pu va'e Sinakoku natohwi jihuni sei usevi'i hejume pu niramaruma piraname niho'o natohwa temukavara.
39 'Ejume Hu ijí sei vaji ajima va'arena ijá 'iama Ja raka venare'e niramaruvo? Napaiseakaho pakwamana kaivo hu nenu 'iamana.
40 'Ejume pu ijahume Hu pu ma'ahi irechamiuma va'ara. 'Ejume Jesu Huni tisaiporu no'opisune oaha omaha aherame napaisea kajara namajino va'ara.
41 Jesu napaisea ija 'unavi'i Arameka opuni iri ijá 'wama Tarita Kumi 'wamana. Tarita Kumi ijihuni maijaho napaiseakera 'urina!
42 'Ejume ni'aha kwinu napaisea kajaho 'urina 'urahonana. Napaisea kajaho juara iropu ropu no'o pa'arenana. Ijá vejuma kamarena ea ka'ene ijí hijajaho niho'o natohwa oja hwa'usahara.
43 Jesu pu ajira ijá 'iama Ja ike Nara vejukaho ea 'aho'a pa'wara'avara kaivo napaiseakaho 'iruma i'imaha 'iamana.

6

Jesu Nasareti Vaji Pataarohajina
(Matiu 13:53-58; Ruku 4:16-30)

1 Hu kwaa kajaho arema 'urine Huni kwaa anejijino tisaiporuhwa pu'úmo va'ara.
2 Sapati veijino Hu va'e Sinakoku ea najahana. Ea mapoka sea kajaho ani re'eme Hu 'waramaji pu henareja oja hwa'usahara. Pu ijá 'wava Hura 'waramu kajaho ichi apenane? Hu ichi kamane? Irara Hu nahane? 'Ene ijí unekajihuni harura Hu ichá'ina veno?

3 'Ú Hu kapinita? 'Ú Hu Meri oni Harihe? 'Ú Jemisi 'ee Josisi 'ee Jutasi 'ee Saimani Huni
'u'uhije? 'Ú Huni ma'ipija iki hijo? 'wavara. 'Enajihuna'e pu Jesu pataarohara.
4 Jesu pu ijá 'iama Ea ka'ene poropeti ijihuni araneji hijujija 'ee huni kachi'ina huni
amuhija 'ee huni kwai ea ka'ene hijujija huni hura pavejura 'iamana.
5 Kwaa kajaho Huni harura panajahana kaivo ea kwinu kwino atama navajaho Hu
ni'aha kwino ija puni haha 'ahi irechavume maraniara.
6 Pu Jesu kamareja panimaa rojajaho Hu niho'o puruva renana. Túna'i Jesu va'e arara
kajino ea mapoka najahapene onana.

Jesura Tisaiporua Irechamiume Usema Va'ajina
(Matiu 10:5-15; Ruku 9:1-6)

7 Jesu Huni tisaiporu iropu ropu no'o 'waravume roumakivi'i irechamiume kwaaka
mapokakino ea najahapene o'irono no'o no'o va'iro vejumakivi'i Hu Huni harura
tisaiporu mihe 'ee 'avena sisea siomahuni harura 'u'o mihana.
8 Hu najaharena ijá 'iama Ja uneunecha mapoka pa'eka'avara kaivo pijuharu
'eka'avara. 'Iruma pa'eke suvaikia pa'eke monia tuja vaji pa'eka'avara.
9 'Enakaivo siripasieru same 'ee ateha no'o pa'eka'avara 'iamana.
10 Hu pu ijá 'iama Ja ara pini useme sea pini aji'avajaho sea kaji hinuva'o ara kaji
are'irono are'avara.
11 Ja ara pini va'e pu ja pataarorahe joni vu'a pahe'i 'ahie veja ki'avajaho nijinakúne
joni mumora hari túa taireve ariha kimareje ea mapoka hene kimareje ijá 'wahune Ea
kajija puni vu'a paheju kamare'e avaju 'wahuna 'iamana.
12 'Ejume pu va'ajime ea najahe pu sisea are'avarono najaho'i va'ara.
13 Pu 'u'o 'avena sisea ajivi'inijaho 'avena siomahe 'ee ea atama navi'inijaho 'werui
'onahuma sonahiara.

Joni Papitisitara Kwamajina
(Matiu 14:1-12; Ruku 9:7-9)

14 Kini Heroti Jesu oni pinana ni'ima'ura rena onajaho hinarena hu ijá 'iama Joni
Papitisita kwamana'e hura 'urinana'omo ike harurakaho huni vaji renu 'iamana.
15 'Ejume ea 'aho'a Hu Iraijana 'wavura. 'Ee ea 'aho'a Hu poropeti pina 'wavura.
16 'Enakaivo Heroti hu henarena ijá 'iama Joni ka'ene nara uroa ahatumahujara vukú'o
'urinana 'iamana.
17 Herotiasi oni hahi Herotira huni iri 'waravume Joni kamome tipurai ranamana.
Herotiasiho 'u'uaha Piripu oni napara'e 'wahana.
18 Ijihuni hahi Jonira Heroti ijá 'wama Ara oni 'u'uijihuni napara ka'ene Herotiasi
'wahajaho areri parenu.
19 'Enajihuna'e Herotiasi Joni'i sena venana. 'Ene hu 'anae kwahuna ura renana kaivo
hu areri parenana.
20 Herotiho Joni juhamana. Ijihuni maijaho hu henajaho hu ea niho'o mamaa 'ee arira
ijihuna'e hu Joni 'ajoahana. Heroti Jonira iraka ka'ene 'waramujaho hu ura he'i 'ahauna
kaivo hu hene niho'o natohwa'e haha henuna.
21 'Ene Herotiasira vea ka'ene ura renaja'ini nitu'eme Heroti nahejari vea rejume hu
'iruma niho'o mapoka mapoka vene irecha'eme ea kwaa 'ajohi'inijijahija 'ee Heroti oni
namikia 'ee Karari opuni ea mama'ina Heroti oni roara.
22 'Ejume Herotiasi oni 'apaja roe javavume Herotiho ea ka'ene Heroti oni roajijahija
kame niho'o ura rena paranana. 'Ejume Heroti napara kajaho ijá 'wama A iraki ura
rena'amajaho na ijí mahuna 'wamana.
23 Heroti nahama 'warama ijá 'wama Godira na kimuna'omo a iraka ura rena'amajaho
na nuni ara kwaa pwinana'a maho'o a ma'eju 'wamana.
24 'Ejume napara kajara oahoni va'e ijá 'wama Na iraka hu 'warahune? 'wamana.
'Ejume hu ijá 'wama A Joni Papitisita oni húmata 'uhua miha 'wa'amana 'wamana.
25 Napara kajara vea panisa'ika'i ninuma va'e Heroti ijá 'wama Joni Papitisita oni
húmata tevua 'ahi ranamareje apena ro mi'amana 'wamana.
26 'Ejume Heroti niho'o natohwa temumana. 'Enakaivo hu ea mapoka puni una'i
nahama 'warama jihuna'e hu napara kajaho papataarohana vo venana.
27 'Ene ni'aha kwinu Hu huni pwea ranama ijá 'wama Va'e Joni oni húmata 'uhue apena
roa 'wamana. 'Ejume pwea kajara va'e tipura ara vaji Joni oni húmata 'uhuana.
28 Hu tevua 'ahi apena roe napara kaji mahume napara kajara apena va'e oaha mahana.
29 Joni oni tisaiporu epo henareja roe huni haha apena va'e kwananavara.

Jesura Ea Mapoka (5,000) Túasamahajina
(Matiu 14:13-21; Ruku 9:10-17; Joni 6:1-14)

30 Apasorua kú'o nianae roajime pura raka ka'ene vene 'ee najahajaho Jesu 'waravara.
31 Hu pu ijá 'iama Ja roajive nú kwaa pina ea pahijujino ma'uako siheria veja. Ijihuni maijaho ea mapoka roi va'uma kimareja pu 'iruma ihuni vea parenana.
32 Pu sisima 'ahi ajime kwaa ka'ene ea pahiji'inijino va'ara.
33 Pu va'aji'eme ea niho'o mapoka kimareja Jesu sisima 'ahi va'ume pu mumori ninukujaha arara kaji roe useme hi'eme Jesu roume piunavara.
34 Jesu roe 'e'uji'i kimajaho niho'o temume oja tura'i 'ahaana. Ijihuni maijaho pu sipi 'ajohi'ina pa'anepo hina ojuja'ina'e vejara. 'Ejumakame Hu iji'a uneunecha mapoka najahana.
35 Vea 'o'iro va'eme Huni tisaiporuepo Jesuni rori va'areja ijá 'wava Kwaa ikaho ea pa'ana kaivo vea iviamaa nipa'are'i venukúna
36 Ea mapoka irechamie ara arakino va'ajime uneunecha 'imena ija 'wavara.
37 Jesu eha vene ijá 'iama Jara pu uneunecha vaji'avara 'iamana. Pu ijá 'wava 'Ú nú va'e monia mapoka mapoka (200 kina) puretia 'imenareje pu vajihe i'eje 'wavara.
38 Jesu aporama ijá 'iama Joni puretia icharo navo? Va'a kiha 'iamana. Pu saramapene onu va'ume iji'a ijá 'wava Iropune 'ee kija no'ona 'wavara.
39 Jesu 'waravume ea mapoka va'e karasi 'ahi niku niku hijasavara.
40 Nia 'aho'a ea mapoka'e (100) hijume nia 'aho'a ea mapoka (50) hinape ojara.
41 Jesu puretia iropune 'ee kija no'o 'eke akúpi 'ahi nia nirii Godoni siporua 'oji'i merajahana. 'Ejume puretia tuachame Huni tisaiporu vajihume pu 'eke ea kajaho vajihapene ojara. 'Ene kija kaji 'u'o ija'ina venana.
42 'Ejume pu ijume tea hianavara.
43 'Ejume puretia 'ee kija pwina ka'ene navajaho nianae katija iropu ropu no'o vejume itusahara.
44 Parua ka'ene puretia kaji ijajijahija ea mapoka (5,000).

Jesura Toa 'Ahi Namina Va'ajina
(Matiu 14:22-33; Joni 6:15-21)

45 Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Ja marako sisima va'ajimareje kami toi ropuna'i ara iha Petasaita va'eje Na ea irechami'i kaivo vu'ejukúna 'iamana.
46 Hu ea 'ajorame irechamiuma va'umakivi'i va kahi huri'i hine siporua 'onana.
47 Vea nusire'eju'e sisima soha riri na'eju'e Jesu Huhusu kari amari hinana.
48 Hu kimajaho sisima veje vahuni 'unamijaho pu puruva renana. 'Ejume asiasia ijiki nina'eje ijikari vahunijaho areri parenana. Nitunituhi puni ro'i 'ahaume Hu toi 'ahi roana. 'Enarena Hu pakivi'i asitahu ja'ina venana.
49 Vea ka'ene pu kavume Hu soha 'ahi namina roajaho pu vwihajajaho 'avena sisea raka 'wa'ika'i emaavajara.
50 Pu ea mapoka Hu kame niho'o tea junava jihuna'e Hu marako ijá 'iama Naranakúne masuani hi'i kaivo juvujaho areha 'iamana.
51 'Ejume Hu roe ijí sisima vaji aji'eme asiasia ka'ene hwasihajaho pa'arejume pu oja niho'o hwa'usaha'eme hina vwihajara.
52 Puni oja kaisini jihuna'e Hura puretia ka'ene tuachama vajiha jihuni maijaho pu niho'o pahena pakavara.

Jesura Kenesareti Atama Rukina Vejume Maranajina
(Matiu 14:34-36)

53 Pu toa ropuna'i va'e Kenesareti useme sisima puna anika vena hijara.
54 Pu sisima vaji rena rarihumakivi'i ea mapoka kajija marako Hu samai kavara.
55 'Ejume ni'aha kwino arara kajino ninukujaha va'ajime atakina kichame Jesura hinujihija kichiji'i irechavara. Kwaaka mapoka kajino Hu va'ujaho pu nijaimaru vejura.
56 'Ejume Hura ara mama'ina ma'u'umai ara rora kajino ea atakina 'eka roe maketi tinia irechavi'i Huni ateha uri 'unahuniji jarima 'waravara. 'Ejume ea mapoka Hu ateha uriji 'unavajaho sonahiara.

7

Emahwapuni Tamana Najahajina
(Matiu 15:1-9)

1 Parasi 'ee Sikuraipi ijihi pu'úmo ahuma Jerusaremi rena Jesuni roara.
2 'Ejume Huni tisaiporu kivume ija paso'i kaivo hina 'iruma ijara.
3 Parasi 'ee Jua mapoka emahwapuni tamana'omo pu ija so'avajiana kaivo paso'avajija 'iruma paijura.

4 Pu vea kaˈene maketi rena roujaho pu ˈiruma paijura kaivo ija somareˈe ijiˈa ijura. ˈEne pu sahwapuni tamana ijí venareˈe puni tevua some siˈuara some ˈee kapusia some ijá vejura.
5 Parasi ˈee Sikuraipiepo Jesu apome ijá ˈwava Rakijihunaˈe tisaipuruhuana ema tamapo vejujaˈina pavejure? Pu ˈiruma iˈi vejujaho ija pasoˈi kaivo maijura ˈwavara.
6 Hu eha vena ijá ˈiama Ja nihoˈo iraˈasimaˈura Aisea nitama heha ˈahi ja rona ijaˈina ˈwaramana. Aisea ijá ˈiama
Ea kijahija iraru hohovura kaivo oja punijaho ani vaˈura.
7 Pu mairiji Na taˈarorihura kaivo pu Nuni tamana ura paveˈi ˈahiura ˈiamana.
8 Pu vwihajujaho emaa puni tamanijaho Godoni tamana ˈwaˈi kaivo ijí ea najahura ˈiamana.
9 ˈEne Hu pu pina ijá ˈiama Ja Godoni tamanijaho ani ranaˈi kaivo joni tamanijino ea najahura.
10 Mosisi nitama ijá ˈiama Ohuneˈo omuneˈo puni hura vetiˈamana. Ea irara oaheˈo omaheˈo siripaˈamajaho hu ˈanaa kwaˈamana ˈiamana.
11 ˈEnakaivo ja ani najaha ijá ˈwava Ea pini unenuˈu pina naˈeje Godoni katua iˈi kaivo omaheˈo oaheˈo paniˈajihareje miˈamajaho ja ijaho mamaa ˈwahuna ˈiavara.
12 Ja ijaˈina ˈwarava jihunaˈe ja hu ruha paˈaremahuˈe omaheˈo oaheˈo puni unenua ˈahoˈa pavenu.
13 Ja ijaˈina najahujaho Godoni ira ˈuhuˈi kaivo joni tamana ranavu. Uneunecha mapoka iviamaa ja vejujaˈina ˈiamana.

Uneunecha Kaˈene Vejuˈe Emahuni Kara Siseranujina
(Matiu 15:10-20)

14 Hu kúˈo ea mapoka ˈumenaume Huni rouma ijá ˈiama Nuni vuˈa hena vwihaˈavara.
15 Ea uneunecha samai rena vaji vaˈujipo vejuˈe hu siserahuna pana kaivo huni vaji rena roa usevujara vejuˈe hu sisea renuna.
16 Ea irara areri heˈiro veˈamajaho ataa apúsaˈamana ˈiamana.
17 Jesu eaka mapoka kajaho irechamiˈi kaivo sei vaji vaˈume tisaiporuepo haa ijihuni maijaho apovara.
18 Hu aporama ijá ˈiama ˈÚ ja ˈuˈo pahejo? ˈÚ ja pahena pakavujaho ea uneunecha samai rena vaji vaˈujipo vejuˈe hu siserahuna pane?
19 Ijihuni maijaho ˈiruma ijujaho oja vaja pavaˈuna kaivo tei vaji vaˈuna. ˈEnaˈomo túnaˈi vaˈe tihejuˈe paˈarenuna. ˈEnajihunaˈe ˈiruma mapoka nihoˈo mamaa ˈiamana
20 Hu ijá ˈiama Irakijara emaapuni vaji rena roa usevujara vejuˈe hu sisea renuna.
21 Ijihuni maijaho uneunecha mapoka sisea oja vaji navujihunaˈe ijí sisea vwihaˈejuˈe oja ˈurinauˈukamareˈe napara turame ˈasúra aheramone ea ˈania kwamasahe
22 nesa apene ea pipuni uneunecha kiˈeje ituname uneunecha sisea vene pisivie majikari karokaha vehuna vwihanune nia sisea kime jarika orahone iraˈatiji namahe iraˈata vene jarika rene ˈuraha ojura.
23 ˈEne ike mapoka sisea kaji oja vaji rena roa usevujara vejuˈe ea sisea rejura ˈiamana.

Sairopinisia Naparijihuni Nimai Roijina
(Matiu 15:21-28)

24 Jesu kwaa kajaho areˈi kaivo Taia opuni kwai vaˈana. Hu ijí vaˈe sei pini ajime Hu ura ea pakaˈavarono venana kaivo ijí tanuhuni ˈunama paˈana.
25 ˈEˈeme patetapaˈa napara pipuni ˈapaja ˈuˈua ˈavena sisei ajiviˈinaˈomo Jesu henarena Huni unaˈi mweˈi ˈonana.
26 Napara kajaho Jenitaru Sairopinisia ora. Hu jarima ijá ˈwama Nuni ˈapaja ˈavena sisea ajiviˈinakúne A ˈavena sisea tasioma piˈonamaha ˈwamana.
27 ˈEne Hu ijá ˈwama Marako sesamai ˈiruma vajihe pu ine túˈavara. Sesamaa puni ˈiruma pwina ˈeka vaˈe ˈua vajihuna nihoˈo areria paˈana ˈwamana.
28 Napara kajara Hu eha vene ijá ˈwama Iˈa. Natohwe ˈUa ˈuˈo teporu hara sesamaa puni ˈiruma túa ijura ˈwamana.
29 Hu ijá ˈwama A ijá ˈwarima jihunaˈe oni ˈapaja ˈavena sisea ariha vaˈana ˈwamana.
30 Napara kajaho huni sei vaˈi kavume ˈapajaha ˈavena sisea kaˈene ajimajaho ariha vaˈeme mamaa nenana.

Jesura Ataa ˈEe Ira Paˈanaˈe Vejume Maranajina

31 Jesu kúˈo ˈurine kwaa iha Taia areˈi kaivo Saitani ˈeˈune vaˈe Karari Tikaparasi vaji vaˈana.
32 ˈEjume ea ˈahopo ea ira hami paˈwaraviˈinijiˈo ataa paˈarejiˈinijiˈo aherame Jesuni vaˈara. Pu ˈejahae ijá ˈwava Oni ija huni húmata ˈahi ranama ˈwavara.

33 'Ejume Jesura ea mapoka kajija irechami'i kaivo ahema 'urina va'e ani hiji'i Huni ijijino ea kajihuni ataa vajijino ronu ronu irechame 'ee kú'o Huni cheriji 'ene ea kajihuni mitari 'ahi tanihana.
34 'E'ika'i Hu nia akúpi 'ahi nirie siporua 'oji'i ijá 'wama Epata 'wamana. Epata ijihuni maijaho jara'usaha.
35 'E'eme ni'aha kwino huni ataa mitara jaraume marajume ira hami 'waramana.
36 'Ejume Hu ira kisina ijá 'iama Nara iraka ka'ene vejujaho ja ea pa'wara'avara. Hu 'waramajaho pu ira tuma'i kaivo kehi kehi 'waravara.
37 Pu oja niho'o hwa'usaha'eme ijá 'wava Hu uneunecha mapoka mapoka hami ve paranu. 'Ene Hu ea ataa pa'ana venau'e vu'a hene 'ee ira pa'waravi'inijija venau'e ira 'waravu 'wavara.

8

Jesura Ea Mapoka (4,000) Túasamahajina
(Matiu 15:32-39)

1 Kú'o ijipini ea mapoka va'e ahuma hijara kaivo pura 'iruma ka'ene ihunijaho pa'ana. 'Ejume Jesu Huni tisaiporu 'umenaume rouma ijá 'iama
2 Ea ka'ene nú pu'úmo hijukaho hi'eme na'ia no'opisu pa'arejara kaivo 'iruma ka'ene pu ihunijaho pa'ajihuna'e Na punijihuna'e temuka apeju.
3 Ea 'aho'a kwaa jojori rena roajihuni hahi Na irechamie va'avajaho pu va'e vwamu toi matunave kwamasa'eja 'iamana.
4 Tisaiporuepo Jesu eha vena ijá 'wava Kwaakaho 'iruma pa'ane 'imejuri tinia pa'ajihuna'e nú ichihi 'iruma 'eke eakaho areri vajihe i'eja 'wavara.
5 Jesu aporame ijá 'iama Puretia icharo navo? 'iavume pu ijá 'wava Iropu no'o navu 'wavara.
6 Hu ea mapoka kajaho 'waravume mwe'i hijasavara. Hu puretia iropu no'o 'eke siporua 'one teimani 'wa'i kaivo iji'a tuachame Huni tisaiporua vajihume pu 'eke ea mapoka kajaho ijá vajihapenojara.
7 'Ejume kija kwinu kwino navara'omo Hu 'eke ijí 'u'o siporua 'ona teimani 'wa'i kaivo 'waravume 'eke ea mapoka vajihara.
8 'Ejume ea mapoka kajaho ina tea hianavumakivi'i puretia paiji'inijaho 'eka katija iropu no'o vejume itu'o'ujume irechavara.
9 'Enakaivo ea mapoka mapoka (4,000) ijara'omo irechamiume va'ara.
10 'Ejumakavi'i Hu tisaiporuhwa pu'úmo sisima 'ahi ajime Taramanuta opuni kwai va'ara.

Ea Areri Pavejuji Veje Ka'i 'Ahiume Mi'imi'ivajina
(Matiu 16:1-4)

11 Parasiapo roajime Jesui ninakarame vena ka'i 'ahiume ijá 'wava A aacha pina akúpi 'ahi najuha kavava 'wavara.
12 Jesu oja areri pare'eme ijá 'iama Ea iviamaa urijakihija rakijihuna'e aacha pina veje ka'i 'ahiu'e 'warivu? Na nimaa nimaa ja 'waravu Na aacha pina niho'o ea ka'ene iviamaa urijakihija panajahuna 'iamana.
13 Hu pu irechami'ika'i 'urine sisima ajime toa ropuna'i va'ana.

Parasi 'Ee Heroti Oni Isitijina
(Matiu 16:5-12)

14 'Ejume tisaiporu harava runami'eme pa'eki kaivo kwinu'wi apena sisima vaji ranama roara.
15 Jesu pu nahama 'warama ijá 'iama Ja hami hena kaha. Parasi puni isitia 'ee Heroti oni isitia hami ki'avara.
16 Pu 'urine pira'arame apenoji'i ijá 'wava Hu ija'ina 'warumu ijihuni maijaho nú puretia pa'ana rone 'warumu 'wavara.
17 Pura 'wava kaji Jesu henarena aporama ijá 'iama Ja irakijihuna'e nú puretia pa'ana 'wame pira'aravo? Na 'waravujaho 'ú ja pahejo? 'Ú ja hami pavwihajo? 'Ú joni oja majaa kaisina rena navo?
18 Ja nia rukina vo pakivo? Ja ataa rukina vo pahejo? Ja ira ka'ene kivajaho pavwihajo?
19 Vea ka'ene Na puretia iropu tuachavumakame ea mapoka mapoka (5,000) ijajaho ja vi vwihajo? Ea puretia ijuma tua'eme puretia pwinana'a ka'ene navajaho katija icharo vejume itusahare? 'iamana. 'Ejume pu eha vena ijá 'wava Iropu ropu no'ona 'wavara.

20 Vea kaˈene Na puretia iropu noˈo tuachame vajihume ea mapoka mapoka (4,000) ijajaho katija icharo pwinana vejume itusahare? ˈiamana. ˈEjume pu eha vena ijá ˈwava Iropu noˈona ˈwavara.
21 ˈEjume Hu ijá ˈiama Ja majama pavwihaju ˈiamana.

Jesura Petasaita Ora Nia Paˈaji Vejume Maranajina
22 Pu Petasaitai roˈeme ea ˈahopo ea pina nia supaviˈinijaho apena roe ˈejahae Huni iji ˈunaˈamarono ˈwaravara.
23 ˈEjume Jesu huni ija ˈunavume apene ari uri vaˈana. Hu cheri nia ˈahi pisotiˈi kaivo ija nia ˈahi ranama ijá ˈwama A uneunecha vikimo ˈwamana.
24 Hu nia ahasirime nirie ijá ˈwama Na ea kivujaho icha punaˈi ˈurahoju ˈwamana.
25 Jesu kúˈo Huni ija ea kajihuni nia ˈahi irechavume hu nia niriajaho marane ea nia hami kimana.
26 ˈEjume Hu huni sei vaˈumakaviˈi ijá ˈwama A ara vaja pavahuna ˈwamana.

Pitara Jesu Rona ˈWaramajina
(Matiu 16:13-20; Ruku 9:18-21)
27 Jesu Huni tisaiporu puˈúmo vaˈe ara iha Sesaria Piripai vaˈiro vaiˈi Jesu Huni tisaiporu aporama ijá ˈiama Ea pu vwihajujaho Na rarane ˈwavure? ˈiamana.
28 Pu eha vena ijá ˈwava Ea ˈahopo vwihajujaho A Joni Papitisita ˈwavuˈe ˈahopo vwihajujaho A Iraija ˈwavuˈe ˈahopo vwihajujaho A poropeti pina rojura ˈwavara.
29 ˈEjume Jesu ijá ˈiama ˈEnakaivo ja vwihajujaho Na rarane? ˈiamana. ˈEjume Pita ijá ˈwama A Kerisona ˈwamana.
30 ˈEjume Jesu ijá ˈiama Ja ijaho ea paˈwaˈavara ˈiamana.

Jesura Ahia Apene ˈEe Kwahuniji Rona ˈWaramajina
(Matiu 16:21-28; Ruku 9:22-27)
31 Jesu Huni tisaiporu najaha ijá ˈiama Ea maiˈo Emaa Puni Harihijaho ˈunama sisesa ani aniˈina ˈahahuna. ˈEne emakina ˈee pirisiti ˈee Sikuraipijipo pataarohuna. ˈEne pu Hu ˈanae kwahuna kaivo naˈia noˈopisu paˈareˈeje kúˈo ˈurihuna ˈiamana.
32 Hu samaumai najahumakame Pita Jesu ahema ro vaˈe ˈurarahana.
33 Hu taˈarohe Pita túchaha*ˈ*ikaˈi Huni tisaiporu kiviˈi Pita ˈuraraha ijá ˈwama Setani, Nuni túna*ˈ*i ruvaˈa! Oni vwihijaho Godoni vwiha pana kaivo ema puni vwiha ˈwamana.
34 Jesu ea mapoka ˈumenaume roe Huni tisaiporu puˈúmo Huni nini ahuma hijumakiviˈi Jesu ijá ˈiama Ja ea pini Nuni túna*ˈ*i roˈi veˈamajaho huni ojijihuni urijaho makaˈikaˈi huni korosi tapane Nuni túna*ˈ*i ˈararihie roˈama.
35 Ea irara huni hiiji ori niˈajaraˈamajaho huni hiijaho ranahuna. ˈEne ea irara huni hiiji Nunijihunaˈe Godoni vuˈa maa maiuˈini jihunaˈe ranamajaho hu huni hia ˈunanahuna.
36 Ei pini uneunecha kaˈene mweˈa kakehunijaho huna reranaˈeje hia nimaa nimaiji asinaˈipisa hu mamaa iraka apejaˈe?
37 ˈEne ea iraka vejujihunaˈe majama hihuna asinahune?
38 Ea mapoka kaˈene iviamaa iki hijukija Godi pataarohe ˈee sisea ˈunama ani ani vejiˈi hiju. Ea irara Nunijihunaˈe Na pataararorihe ˈee Nuni ira pataaroˈamajaho vea kaˈene Ema Puni Harihijara ˈona ojiˈina arimaa ˈee Amoni hanajiˈiniji*ˈ*i roˈamajaho hu ˈuˈo pataarohuna.

9

1 Jesu ijá ˈiama Na nimaa nimaa ˈwaravu. Ea ˈahoˈa ike namijukija pu marakoˈa Godira haruriji*ˈ*i ˈajohaˈi roa kamarejaˈe túna*ˈ*i kwamasahuna ˈiamana.

Taˈarohe Aniˈina Renajina
(Matiu 17:1-13; Ruku 9:28-36)
2 Vea iropu kwino paˈareˈeme Jesura Pitane Jemisine Jonine ijá aherama vaˈe huriˈi ajima vaˈume pu Huni haha kavajaho taˈarohe aniˈina renana.
3 Huni atehijija ahaniha sajasaˈimaa rejara. Ei pini mweˈi súhui sovuˈe rejujaˈina paˈana.
4 Ijaˈina reˈeme Iraijaˈo Mosisiˈo Jesu puˈúmo hina vuˈa ˈwavara.
5 Pita ˈurina Jesu ijá ˈwama Najuhiˈine mamaa vene nú ja puˈúmo hiju. Nú joni sosura ara venahuna. Pina Ona vene pina Mosisi ona vene pina Iraija ona vehuna ˈwamana.
6 Pu tea junava jihunaˈe hu puruva reˈeme ijaˈina ˈwaramana.
7 ˈImitia satuˈuriˈeme ira ˈimiti vaji ijá ˈiama Ikaho Nuni Hariha Na Hu oja mahu. ˈEnajihunaˈe Huni ira heˈavara ˈiamana.
8 Niˈaha kwinu ijá reˈeme nia niriapenojajaho ea ˈahoˈa pakiˈeme Jesu Huhusu kavara.

9 Pu huriˈi rene ariha roiˈi Jesu ijá ˈiama Ja iraka kaˈene kavajaho ea paˈwaraˈavara kaivo Ema Puni Harihijara kwamareje kúˈo ˈuriˈeje ijiˈa ˈwaraˈavara.
10 Hura ˈwaramajaho pu hena puni vaji irechavara kaivo pu hina kwama ˈurihuni jihuni maijaho irake ˈwamareje pu piraˈaraviˈi hijara.
11 Pu Jesu apoma ijá ˈwava Irakijihunaˈe Sikuraipiepo ˈwaravajaho Iraija marako rohuna ˈwavara.
12 Jesu ijá ˈiama Nimaa Iraija nimarako roareˈe ˈunama arira amairiu. Irakijihunaˈe nitama Godoni heha ˈahi venarena ijá ˈiama
Ema Puni Harihijaho siseˈi ˈahaareje Hu nihoˈo ura parenahuna ˈiamana.
13 ˈEnakaivo Na ja ˈwaravu Iraija niroana kaivo pu iraka siseˈi ˈahaˈi vejajaho pu vejaraˈomo heha ˈahi ijaˈina namu ˈiamana.

Jesura Paruisea Kaˈene ˈAvena Sisei Rosamaji Vejume Maranajina
(Matiu 17:14-21; Ruku 9:37-43)

14 Jesu ˈurina tisaiporuhwa puni roarena ruˈeˈujiˈi ea mapoka ahuma hiˈeme kivume Sikuraipijijahija hina Jesuni tisaiporu epuˈúmo ninakaraviˈi hijara.
15 ˈEˈeme ea mapoka kajijahija Jesu kame tatoviˈi ninuma vaˈe ija apena ˈajovara.
16 Jesura Sikuraipijija aporama ijá ˈiama Ja raka pu puˈúmo ninakaraviˈi hijo? ˈiamana.
17 ˈEjume ea mapoka puni vaja kajino ei pini ijá ˈwama Najuhiˈina na nuni hariha Oni apena roujihuni maijaho ˈavena sisea ajimarena ira paˈarena jihunaˈe apena routa.
18 Ichihi chihi ˈavena sisea kajara ajimujaho ˈunamapena mweˈi ranavuˈe irasapa ani rene upaja niiˈi haha tanuka apeˈasahe haha kaisimaˈura renuna. Na Oni tisaiporujija ˈwarave ˈavena sisea ˈararihihunijaho areri parenu ˈwamana.
19 Jesu ijá ˈiama Ja iviama ike ˈurina hijukija nihoˈo panimaa rojiˈina. ˈÚ Na naˈia icharu ja puˈúmo hijo? Na naˈia icharo masuani ja puˈúmo hina apena route? Sesamaa kajaho ahema Nuni roha ˈiamana.
20 ˈEjume pu sesamaa kajaho aheme Huni roume ˈavena kajara Jesu kamarena sesamaa kajaho apena piˈonavume mweˈi ˈona kuchikuchiviˈi ira sapa ani renana.
21 Jesu omaha apoma ijá ˈwama Naˈia icharo ijaˈina renane? ˈwamana. Omahi ijá ˈwama Nitamatama sesamuˈuru nijaˈina renana.
22 Naˈia mapokaˈe ˈavena sisea kajarahara ˈunama piˈonavuˈe veni rene ˈee toi ˈona kwaˈamarono venuna. A areri rene ˈee temukaˈamajaho niˈajúhe veje maraˈamana ˈwamana.
23 Jesu hu ijá ˈwama A nimaa roˈamajaho arerina. Ea irara nimaa roˈamajaho uneunecha ani aniˈina hununaa areri rehuna ˈwamana.
24 ˈEjume sesamaa kajihuni omijara ˈurina ijá ˈwama Na nimaa rojukúne na nimaa parojujaho niˈajiˈamana ˈwamana.
25 Jesu kiˈeme ea mapoka kaˈene hina vuˈa heja kajipuhipo nianaa apene ronuronu roajivuma kiviˈi Jesu ˈavena sisea kajaho ˈurarahiˈi ijá ˈwama ˈAvena sisea kaˈene ira paˈa ataa paˈakera ariha vaˈamana kaivo a túnaˈi kúˈo paˈunama roˈamana ˈwamana.
26 ˈEjume ˈavena sisea kajaho kúˈo emaavajiˈi sesamaa kajaho apene piˈonamana. Ijiˈa ijá venarena areˈi kaivo hu vaˈana. Sesamaa kajaho kwamujaˈina rejume ea mapoka ijá ˈwava Hu nikwamana ˈwavara.
27 Jesu sesamaa kajaho iji ˈunamapena ˈurijume ˈurina naminana.
28 ˈEjume Jesu sei vaˈe tisaiporuhwa puˈúmo pupusu hijiˈi pu Hu ijá ˈwava Irakijihunaˈe ˈavena sisea kajaho nú areri patasiomahare? ˈwavara.
29 Jesu eha vene ijá ˈiama ˈAvena sisea ijaˈina siomahunijaho ˈunama nikwinuˈwi siporui reje siomahuna ˈiamana.

Jesura Kwama ˈUrihuniji Rona ˈWaramajina

30 Pu kwaa kajaho areˈi kaivo ˈurina Karari vaji usema vaˈara. Kwaa kaˈene Hura hinuji erapo kame hehunijaho Hu ura parenana.
31 Ijihuni maijaho Hu tisaipuruhwaha najaharena
Noinijá ˈiama Emaa Puni Harihijaho ea ˈahopo apene ea ˈahoˈa mihe pu Hu ˈanaa kwamareje vea noˈopisu mweˈi vaji namareje kúˈo ˈurihuna ˈiamana.
32 ˈEnakaivo Hu pu ˈwarama jihuni maijaho pahenareja pu Hu apohunijaho junavume paapovara.

Irara Natohwane?
(Matiu 18:1-5; Ruku 9:46-48)

33 Pu ˈurine Kapeniami vaˈajime Hu sei vaji hiˈi kaivo Hu pu aporama ijá ˈiama Ja vwama toi roajaho iraka ˈwamapena roare? ˈiamana.

34 'Enakaivo pu eha pa'warava jihuni maijaho pu 'unama toi pira'aramareja Irara
natohwana 'wavajihuna'e eha pa'wavara.
35 'Ejume Jesu asuma hi'i kaivo tisaiporuhwaha iropu ropu no'o 'umenauma
roumakivi'i ijá 'iama Ea irara amura re'i ve'amajaho hu túchamai rehune 'ee 'eka mapoki
jihipuni pwea rehuna 'iamana.
36 Jesu sesamaa pina 'waravume puni una'i namijumakavi'i Hu ija haha 'unavi'i ijá
'iama
37 Ea irara sesamaa ija'ina Nuni iha 'ahi ni'aja'amajaho hu Na ni'ajihe avahuna. Ea
irara Na apeni'amajaho hu nimaa Godi ka'ene ranamiume Na roaji ape'ena 'iamana.

Ea Irara Nú Pu'úmo Paninakaramujaho Hu Núna
(Ruku 9:49-50)

38 Joni Jesu ijá 'wama Najuhi'ine nú ea pina kavume hu Oni ihi 'urahi'i 'avena sisea
siomahume kavara. Hu núni pwina pa'ajihuna'e nú hu roturahara.
39 'Enakaivo Jesu ijá 'iama Ja hu parotura'avara. Ea irara Nuni ihi 'urahi'i mamaa
ve'amajaho hu túna'i Nununa'i sisea pa'wara'ena.
40 Ea irara nú pu'úmo paninakaramujaho hu núni ea.
41 Ea irara a Keriso onijihuna'e kapusi toa 'e ma'amajaho Na nimaa nimaa 'waravu hu
huni ea paasinahuna.

Sisea Ve'avarono Vena Kivujina
(Matiu 18:6-9; Ruku 17:1-2)

42 Sesamaa pini Na nimaa ro'eje ei pini sisei veje hu nimaa ro'amaji are'amajaho
maijaho ja aji apene muna ahisima'uri huni oroi vevahame soha vaji pi'onave o'ipisa
ja mamaa veja'a.
43 Oni iji veje a Godoni 'unama pataaro'amajaho a 'uhuna'amana. Maijaho a ija rona
kwinu apene hia mamaa apehuna kaivo ija no'ohe'i re'amajaho veni renuni kwaa ka'ene
vena pa'utarotisavi'ini ijino va'ena.
44 Ara kajaho hucha pakwamasahi'ine 'ee vena pa'utarotisavi'ina.
45 Oni mumori veje a Godoni 'unama pataaro'amajaho 'uhuna'amana. Maijaho a
mumora kwinu apene hia mamaa apehuna kaivo mumora no'ohe'i re'amajaho veni
renuni kwaa ka'ene vena pa'utarotisavi'ina ijino va'ena.
46 Ara kajaho hucha pakwamasahi'ine 'ee vena pa'utarotisavi'ina.
47 Oni nii veje a Godoni 'unama pataaro'amajaho a oni nia 'anae supa'amana. Maijaho
a nia kwinu apene hia mamaa apehuna kaivo nia no'ohe'i re'amajaho veni rehuni kwaa
ka'ene vena pa'utarotisavi'ina ijino va'ena.
48 Ara kajaho hucha pakwamasahi'ine 'ee vena pa'utarotisavi'ina.
49 Godi ea mapoka veni vena kihuna.
50 Misa mamaa kaivo misa kajihuni vweijara pa'are'ipisa 'ú nú ichá'ina veje kú'o vwea
reja'e? Emaa misa puna'i vwea rukina re'avajaho ja joni oja hami 'ajohe 'unama maa
vejajihuna'e ja ea mapoka pu'úmo hami hihuna.

10

Jesura Parua Napara Ranaravuji Najahajina
(Matiu 19:1-12; Ruku 16:18)

1 Jesu kwaa kajaho are'i kaivo 'urina Jotani 'ona kara'i Jutia va'ana. Ea mapoka kú'o
nianaa Huni roume Hu najahu ja'ina'e najahana.
2 'Ejume Parasipo Jesuni roe vena ka'i 'ahiume apoma ijá 'wava Ei pini napara huna
rana'ipisa areri reja'e? 'wavara.
3 Hu eha vene aporame ijá 'iama Mosisi hu ja raka vehuna 'waramane? 'iamana.
4 Pu ijá 'wava
Mosisira 'warumajaho ea napara ranahuna asura ve ma'i kaivo ranave vahuna'e
'warumana 'wavara.
5 'Enakaivo Jesu ijá 'iama Hu nitama heha 'ahi ija'ina 'warama jihuni maijaho joni oja
kisima'uri jihuna'e hu venana.
6 'Enakaivo nitama anejijaho Godira uneunecha mapoka vene 'ee parua vene 'ee
napara venana.
7-8 Ijihuni hahi parui napara 'wa'amajaho opwaha irechami'i kaivo pu no'o nikwino
rehuna.
9 Godi raka ka'ene ihenamiajaho ea pina patura'amana 'iamana.
10 Pu kú'o sei vaji va'ajimareja huni tisaiporu ijí vu'a kajaho apovara.

11 'Ejume Hu ijá 'iama Parua irara huni napara rana'i kaivo napara pini 'wa'amajaho hu huni napara ka'ene amuriji niho'o sise'i 'ahaa avahuna.
12 Napara irara huni parua rana'i kaivo parua pina ve'amajaho hu niho'o sise'i 'ahaa avahuna 'iamana.

Jesura Sesamaa Merajihajina
(Matiu 19:13-15; Ruku 18:15-17)
13 'Ejume ea 'aho'a sesamaa 'eka Jesuni roume Hu iji 'unirame meraji'iro venana kaivo tisaiporuepo ea kajija 'urarahara.
14 Jesu kimarena niho'o sevuma ijá 'iama Sesamaa paroturi'avara kaivo maki'eje Nuni ro'avara. Ijihuni maijaho Godoni arijaho ea ka'ene sesamaa puna'i vejujihipuni ara.
15 Na nimaa ja 'waravo. Ea irara Godoni ariji sesamaa puna'i paape'amajaho hu ijaho pavahuna 'iamana.
16 'Enarena Hu sesamaa kajaho mwachame Huni ija puni haha 'ahi irechavi'i merajihana.

Ea Uneunecha Rukima'urijina
(Matiu 19:16-30; Ruku 18:18-30)
17 Jesu va'i 'ahauma va'eme ea pina ninuma roajino Huni una'i nitupari sa'i kaivo apoma ijá 'wama Najuhi'ina Mamaa'e na ichá'ina'e vene majama hihunijaho ape'ejo? 'wamana.
18 Jesu ijá 'wama Irakijihuna'e a Na mamaa 'wimo? Eaka mapokakaho mamaa pana kaivo nikwino Godira mamaa.
19 A Godoni tamana nihenuna. A ea pa'anaa kwa'amana 'ee a napara patura'amana. A nesa paape'amana. A ea pina panama'amana. Ohuna omuna ijihipuni hura ve'amana 'wamana.
20 'Ejume hu ijá 'wama Najuhi'ine na nitama sesamu'uru rene tamana kajaho hami venapena routa 'wamana.
21 'Enakaivo Jesu hu kamajaho Hu oja mahe ijá 'wama A unenu'u pina kwino mai'o areri pa'ana. A va'e oni uneunecha mapoka 'eke 'imenareja'e monia ona 'eke ea uneunecha pa'aji vajihakame oni eha maa akúpi 'ahi na'eje roe Na 'ararihi'amana 'wamana.
22 Hu ijí henajaho niho'o temume oja tura'i 'aha'eme va'ana. Ijihuni maijaho hu uneunecha mapoka rukina.
23 'E'eme Jesu niriapenoji'i Huni tisaiporua kima ijá 'iama Ea ka'ene uneunecha mapoka rukina re'avajihuna'e pu Godoni ari vahuna kisina rehuna 'iamana.
24 Jesu 'waravume Huni tisaiporua hena oja hwa'usahana. 'Ejume Jesu kú'o eha vene pu ijá 'iama Sesahu Nune ea pu nimaa rohuna kaivo pu uneunecha mapoka rukina re'avajihuna'e pu Godoni ari vahuna kisina rehuna.
25 Maha nitirua titi aru'ipisa areri reja'a kaivo ea hu nimaa rohuna kaivo hu uneunecha mapoka rukina re'amajihuna'e hu Godoni ari vahuna kisina rehuna 'iamana.
26 Pu ijí henareja oja niho'o hiana'eme ijá 'wava 'Ú Godi ea irá ni'aja'ena? 'wavara.
27 Jesu pu kivi'i ijá 'iama Emapo areri vehuna pa'ana kaivo Godiho arerina. Godira areri uneunecha ve paranuna 'iamana.
28 Pita Hu ijá 'wama Ike hena nú uneunecha mapoka irecha'i kaivo A 'ararihae roara 'wamana.
29 Jesu ijá 'iama Na nimaa ja 'waravo. Nuna 'ee Godoni vu'ijihuna'e ei pini huni mwe'a ara omaha oaha pokaha 'u'uaha ma'inaha sesahwaha irechami'amajaho
30 hu túna'i areri mwe'a mapoka mapoka ara mapoka mapoka oma mapoka mapoka oha mapoka mapoka poka mapoka mapoka 'u'ua mapoka mapoka ma'ina mapoka mapoka sesamaa mapoka mapoka rehuna. Ea hu sise'i 'aha'eja kaivo hu Godoni ari va'e majama hihuna.
31 'Enakaivo ea irahipo urasa'avajaho pu túchamai rehuna kaivo ea irahipo túchamai re'avajaho pu urasahuna 'wamana.

Jesura Kwahuni Vu'a No'opisuji Rona 'Waramajina
(Matiu 20:17-19; Ruku 18:31-34)
32 Pu Jerusaremi va'iro va'eme Jesu urana va'eme Huni tisaiporu túna'i va'ajimareja oja hianamana. 'Ee ea ka'ene pu 'ararihia va'ajaho tea junamana. 'Ene Hu kú'o ea iropu ropu no'o aherame ani ro va'e iraka ka'ene Hua rehunijaho 'waramana.
33 Hu ijá 'iama Ja heha! Nú Jerusaremi va'ajive ea 'ahopo Ema Puni Harihijaho apene pirisiti mama'ina 'ee Sikuraipi ijihi mihe pu apena 'anae kwahuna 'wa'ika'i pu Jenitaru mihuna.

34 Pu Hu matahe chera pisotie hisi hijahe ˈanae kwahuna kaivo vea noˈopisu mweˈi vaji
namareje ijiˈa kúˈo ˈurihuna ˈiamana.

Jemisiˈo Joniˈo Jarima ˈWaravajina
(Matiu 20:20-28)

35 ˈEjume Jemisiˈo Joniˈo Sepati oni harihijaˈomo ijí pu roajime Jesu ijá ˈwava Najuhiˈina
nú unenuˈu pina rakaˈe A ˈwaraˈavajaho A veˈamana ˈwavara.
36 ˈEjume Hu ijá ˈiama Ja ura iraka Na jona venaˈejo? ˈiamana.
37 Pu ijá ˈwava Naˈia pini a ea mapoka ˈajohaˈamajino nú ea pina Oni ija manaˈinijaˈi
hije ˈee ei pini anaˈinijaˈi hiˈejakúne ˈwavara.
38 ˈEnakaivo Jesu pu ijá ˈiama Oneka kaˈene ja Na ˈwarivu kajihuni maijaho ja paheju.
ˈÚ ja areri Na kapusi toa kaˈene ihunijaho iˈeja? ˈEne Na toa apúsamie ˈuriujaˈinaˈe ja ˈuˈo
toi samae ˈuriˈeja? ˈiamana.
39 Pu ijá ˈwava Nú arerina ˈwavara. Jesu ijá ˈiama Nara kapusi toa kaˈene ihunijaho ja
nimaa ihuna. ˈEne ˈuˈo Na toi apúsamie ˈurihuni jaˈinaˈe ja nimaa toi samae ˈurihuna.
40 ˈEnakaivo ea pina Nuni manaˈini hije ˈee ea pina Nuni anaˈini hihunaka ˈwarivujaho
Nara vajihuna pana kaivo emaa punaˈe iji pijiha amairie irechavu navu ˈiamana.
41 ˈEjume ea iropu ropu ijí henareja pu Jemisi Joni punaˈi sena vena ˈurarahara.
42 ˈEjume Jesu ˈumenaume pu rouma ijá ˈiama Ja niheju. Jenitaru ea mamaˈina rejajaho
pu majikari ˈajoahura. Puni ea mamaˈina ˈwaravuˈe ea mapoka puni ira hena vejura.
43 ˈEnakaivo ja ijaˈina pana kaivo ea irara ura joni natohwa reˈi veˈamajaho hu joni
pwea reˈamana.
44 Ea irara uraˈi veˈamajaho hu ea mapoka puni pwea reˈamana.
45 Ema Puni Harihijara roajaho ea mapoka Huni pwea pareˈavarono roana kaivo Hu
puni pwea reˈi ˈahauma roana. Hu Huni hia ea mapokaˈe mihana. Areri emaa ˈimenaana
ˈiamana.

Jesura Patimeasi Kaˈene Nia Supaviˈiniji Vejume Maranajina
(Matiu 20:29-34; Ruku 18:35-43)

46 ˈEjume pu Jeriko ro ˈeˈune usema vaˈiro vaiˈi Jesuho Huni tisaiporu ˈee ea mapoka
ˈee Patimeasi nia supaviˈina kaˈene Timiasi oni harihaˈomo vwama rori jariraviˈi hinana.
47 Hu hejume Jesu Nasareti oraˈomo roume hu ijí heˈikaˈi ijá ˈumena A Teviti Oni Hariha
A na temukaˈamana ˈumenana.
48 Pu hu ijá ˈumeja Irunoˈa ˈarema ˈumejara kaivo hu nihoˈo pasonananaviˈi ijá ˈumena
Teviti Oni Harihaˈomo A na numiriˈamana ˈumenana.
49 Jesu henarena masuani namijiˈi ijá ˈiama ˈUmeje roˈama ˈiamana. ˈEjume pu ea nia
supaviˈina kajaho ijá ˈumeja Teamanaˈeje ˈurina Hu a ˈumenaukúne ˈumejara.
50 ˈEjume hu marako huni ateha irecha ˈoˈi kaivo ˈurina Jesuni roana.
51 Jesu hu apoma ijá ˈwama A ura rakaˈe Na vetaˈejo? ˈwamana. ˈEjume ea nia
supaviˈinijara ijá ˈwama Najuhiˈina A veje na kúˈo nia niriuma ˈwamana.
52 Jesu hu ijá ˈwama A nimaa ronajara vejuˈe maranaukúna vaˈa ˈwamana. ˈEˈeme
niˈaha kwino huni nia marajume hu Jesuˈi vaˈana.

11

Nihoˈo Temarajiˈi Jerusaremi Vaji Roe Arumajina
(Matiu 21:1-11; Ruku 19:28-40; Joni 12:12-19)

1 Pu Jerusaremi rori roe Petapejeˈo Petaniˈo puni rori huriˈa Arivi useme Jesu Huni
tisaiporu noˈoheˈi irechamiuma vaˈumakiviˈi Hu ijá ˈiama
2 Ja vaˈe ara pina kamaˈaji useviˈi kave tonikia ˈuˈua ea ijihuni toi pahijiˈina kaˈeje aji
iˈivananave namija kaˈavajinakúne rasamapene roˈavara.
3 ˈEˈeje ea pina ja aporamareje ijá ˈiava Ja rakijihunaˈe tonikia ˈuˈua apejo? ˈiˈamajaho ja
ijá ˈwaˈavara Nú apena vaˈe núni Natohwijara unenuˈu pina venarejaˈe ijiˈa kúˈo marako
ranave roˈena ˈwaˈavara ˈiamana.
4 ˈEjume pu noˈo vaiˈi kavume tonikia ˈuˈua vwicha rori iˈivananava jaho kamareja
rasavara.
5 ˈEˈeme ea ˈahoˈa kaˈene namija kajipo ijá ˈiava Ja noˈo raka vene tonikia ˈuˈua kajaho
rasavo? ˈiavara.
6 ˈEjume Jesura raka kaˈene ˈwaramajaho pu ijá ˈwaravume pu makiˈeme pu noˈo apena
vaˈara.
7 ˈEjume pu tonikia ˈuˈua apene Jesuni roume pu puni atehiji tonikia ˈahi irechame Jesu
ijihuni ˈahi hinana.
8 ˈEˈeme ea mapoka kajipuhipo puni ateha ˈee icha tuame ˈunama kajino tahitavara.

9 Ea mapoka urasaha vaˈume ea ˈahoˈa túna'i vaˈa kajipuhipo mwasirivi'i ijá ˈumeja
Hosana A Godoni iha ˈahi roajihunaˈe Hu A merajahu.
10 Nuni oma Tevitira kwaa ara ˈajohuna kaˈene rohunijaho Godi merajaho Hosana nihoˈo
ichutoa mai hinu ˈumejara.
11 Jesu roe Jerusaremi Temiporu ajimarena vea nipaˈarena jihunaˈe maniriapenonu
vaˈume ˈurine Huni tisaiporua iropu ropu noˈo aherama Petani vaˈara.

Jesura Mataka'e Sirimajina
(Matiu 21:18-19)

12-13 ˈEnaˈomo súˈo Petani rena ˈunama roajiˈeme ˈunama toi Hu matumana. Hu niriˈi
kamajaho mataka kamarena Hu vwihanajaho ˈina ijí navu roˈi kaivo vaiˈi kamajaho ˈina
pakiˈeme aˈaru rena namana. Ijihuni maijaho mataka kajara ˈina rehuni vea pana.
14 ˈEjume Hu icha kajaho ijá ˈwama Ea kúˈo oni ˈina paihuna ˈwamana. Hu ijá
ˈwaravume Huni tisaiporu hejara.

Jesura Temiporu Vaji Va'e Amairiajina
(Matiu 21:12-17; Ruku 19:45-48; Joni 2:13-22)

15 Pu Jerusaremi vaˈajimareja Jesu Temiporu aruma vaiˈi kivume ea mapoka hina
ˈiruma ˈimejiˈi hijumakiviˈi Hu vaˈaji ea monia senisu vejiˈini jihipuni ˈaiju ˈunama
pitaˈarohe ea uka ˈimejiˈinijijahija ˈee ea mapoka arukunie ˈararihiume pitapa juhahara.
16 Hu ea ˈahoˈa Temiporu vaja uneunecha ˈahoˈa paˈeke roe aruma vahunaˈe Hu
tanumana.
17 Hu ea mapoka najahiˈi ijá ˈiama Godira heha vaji ijá ˈúma Nuni seijaho eaka
mapokijihipo Nuni siporua ˈohuni sea kaivo ja vejume seakaho nesapejuri sea renana
ˈúmana ˈiamana.
18 ˈEjume Sikuraipia ˈee pirisitia mamaˈinapo Jesu ˈanaa kwahuni ˈunamiji savara.
Pu Jesu ˈanaa kwahuna kaivo ea mapoka Hu najahuˈe Huni túnaˈi vaˈujihunaˈe pu Hu
juhavara.
19 Vea nusireˈeme pu Jerusaremi arema vaˈara.

Matakijara Najuhajina
(Matiu 21:20-22)

20 Súˈu ˈurine vaiˈi kavume mataka sarana paranana.
21 ˈEjume Pita kama vwihana ijá ˈwama Najuhiˈine kare kama. Mataka kaˈene Ara
sirimajaho nihoˈo saranana ˈwamana.
22 Jesu ijá ˈiama Ja Godi nimaa roˈavara.
23 Nimaa Na ja ˈwaravu Ea irara huriˈa kare ijá ˈwaˈamajaho ˈauma vaˈe sohi ˈona
ˈwaˈi kaivo huni oja vaja papuruva retiˈi kaivo nimaa roˈamajaho iraka kaˈene hura
ˈwaramujaho rehuna.
24 Ijihuni hahi Na ja ˈwaravu Iraka ja siporua ˈona ˈwaravajaho nimaa rojiˈi nú niˈeku
rojakamareje ja ˈekaˈavara.
25 Vea kaˈene a ˈurina siporua ˈoˈamajaho ara ea ˈahoa siseˈi ˈahiajaho vwihania
arevakame oni Oma kaˈene akúpi ˈahi hinujaho oni sisea vwihana areˈamana.
26 ˈEnakaivo erapo ja siseˈi ˈahie ja puni sisea pavwihana areˈavajaho joni Oma kaˈene
akúpi ˈahi hinuji ˈuˈo joni sisea pavwihania arehuna ˈiamana.

Jesuni Haruriji Rona Apovajina
(Matiu 21:23-27; Ruku 20:1-8)

27 ˈEjume pu kúˈo ˈuname Jerusaremi roajime Jesu Temiporu vaji ˈuraho ˈeme pirisiti
mamaˈina ˈee Sikuraipi ˈee emaipo niˈaha kwino Huni roajivara.
28 Pu Hu apoma ijá ˈwava Irara ˈwaravume ijaˈina venane ˈee Irara harura mahume A
ijaˈina venane? ˈwaravara.
29 Jesu pu eha ijá ˈiama Na ja aporaˈejukúna ja eha ˈwarivakame iji'a Na harura irakijino
vejujaho Na ja ˈwarahuna.
30 Irara ˈwaravume Joniho ea toi samauma ˈurijare? Godira ˈwaramana ˈaho ei pini
ˈwaramane? Ja eha ˈwariha ˈiamana.
31 Pu hina ira kukari ijá ˈwava Nú akúpi ˈahi rena roana ˈwaˈavajaho Hu ijá ˈúhune
Irakijihunaˈe ja hu panimaa vetiare? ˈúˈena.
32 ˈEnakaivo nú ema puni rena roana ˈwaˈeja vo pu ea mapokaˈe juhavara. Ijihuni
maijaho ea mapokaˈe vwihajujaho Joniho nimaaˈe poropetia.
33 ˈEne pu eha vene Jesuho ijá ˈwava Nú puruva retúu ˈwavara. ˈEjume Jesura pu ijá
ˈiama Ijinaˈomo Na ˈuˈo harura iraki apene uneunechake vejujaho paˈwaraˈeju ˈiamana.

12

Aja Juara ˈAjohiˈinijihi Puni Haa
(Matiu 21:33-46; Ruku 20:9-19)

1 Hu aneja vene pu haa ˈwarame ijá ˈiama Ei pini juara menarena ajina ˈone vera irame
nú'úha vene hu ea ˈahoˈa irechamiume juara kajaho ˈajoha hiˈeme hu kwaa pini vaˈana.
2 ˈIruma kajara maranani veijino huni pwea ranavume vaˈe ajina ˈekaˈi vaˈana.
3 ˈEjume ea kaˈene juara kaji ˈajohujipo ˈurina ˈanau vaˈo piranavume maisu vaˈana.
4 Vu kú'o huni pwea pina ranavume vaˈume ea kaˈene juara kaji ˈajoha kajipo muni ˈeka
huni húmati ˈahi ˈanaume hijaˈaravumakaviˈi pu apena siseˈi ˈahau vaˈume piranavume
vaˈana.
5 Hu pina ranavume pu ˈanauma kwamana. ˈEjume hu vu kú'o pwehwaha ˈahoˈa
irechamiume vaˈume pu ˈahoˈa hijihaˈe ˈee ˈahoˈa ˈaniuma kwamasahara.
6 ˈEˈeme hu ea kwino ranave vahuna hinana. Huni hariha kaˈene nihoˈo oja
mahiˈinijina. Hu túchamaijaho raname ijá ˈiama Pu nuni hariha kehuni hura veˈeja
ˈiamana.
7 ˈEnakaivo ea kaˈene juara kaji ˈajohujipo ˈwamapenojiˈi ijá ˈwava Ea kaˈene kahe rou
kahehunakúne roe ˈanae kwaˈeje núni aachiaˈe reˈena ˈwavara.
8 ˈEjume pu hu ˈanauma kwavume piˈonavume vera hanaˈi vaˈana.
9 ˈEjumakame juara anesura kajaho ichá'ina veˈena? Hu roe ea kaˈene huni juara
ˈajohiˈina kajija ˈanie kwamasaˈeje hu ea ˈahoˈa juara kajaho mihuna.
10 Ja nihejara Godoni heha vaji ijá ˈiama
Ea kaˈene ara vejiˈinijipo kuteja kaˈene piˈonavajara ara kajihuni kúrúti kuteja kaji rena
naminana.
11 Ikaho Natohwi jihuni rena roajihunaˈe nú kivujaho mavarasaˈina rejura ˈiamana.
12 Hura haa kaˈene puaˈe ronarena ˈwaramaji ˈwaramana. Pu ura henareja Hua
apeˈirono savara kaivo pu emaaˈe juhamareja arema vaˈara.

Takisia Vejuji Rone Apovajina
(Matiu 22:15-22; Ruku 20:20-26)

13 Pu Parasi ˈee Heroti oni pwehijijihi puˈúmo irechamiume vaˈe Jesu ˈwaraviˈi pisiviˈi
ˈahiuma vaˈara.
14 Pu vaˈajimareja ijá ˈwava Najuhiˈine nú niheju A nimaa nimaa. A eakaho natohwa
ˈee eakaho maˈuˈua ijaˈina paronu jihunaˈe A ea mapoka areri kwinuˈwi kaivo A Godoni
ˈunamaru arira najuhuna. Nú unenuˈu pina aporavu. ˈÚ nú Sisa takisi vajaˈavajaho areri
reˈena ˈaho pane?
15 ˈÚ nú veˈeja ˈaho nú paveˈeja? ˈwavara. ˈEnakaivo Hu henajaho pu iraˈata vejuma
henarena ijá ˈiama Ja rakijihunaˈe Na vena kivo? Monia oma kwino miha Na kavuma
ˈiamana.
16 ˈEjume pu mahume Hu moni kama ijá ˈiama Ikaho irahuni pikisaˈe ˈee asuri namo?
ˈiamana. ˈEjume pu Hu ijá ˈwava Sisa ona ˈwavara.
17 ˈEjume Jesu ijá ˈiama Sisa oni uneunechijaho Sisa vajaha ˈee Godoni uneunechijaho
Godi vajaha ˈiavume pu ijí hene oja hwaˈusunahana.

Kwamasahe ˈUrihuniji Rone Apovajina
(Matiu 22:23-33; Ruku 20:27-40)

18 ˈEne Sajusi ˈahopo ea kaˈene kwamasahiˈinijipo kú'o ˈurijujaho panimaa rojura. Jesu
apoma ijá ˈwava
19 Najuhiˈine Mosisira vuˈa pina heha ˈahi vena ijá ˈúma Ei pini napara ˈwahe
naparahijaho amuja paveˈeje hu kwaˈamajaho ˈuˈuahi aheva kamareje ijara pokahoni
hariha nahehuna ˈúmana.
20 Nitama ea pipuni hariha iropune noˈonaˈomo pokijara napara ˈwahana kaivo huni
napara amuja paveˈeme hu kwamana.
21 ˈEjume huni nijahijara ahevume amuja paveˈeme hu ˈuˈo kwamana.
22 ˈEjume ijihuni nijahijara ahevume amuja paveˈeme hu ˈuˈo kwamana. Ijaˈina vena
apena vaˈo vaˈume túchamai jara ahevume amuja paveˈeme parua kajaho kwavume
napari ijí ˈuˈo kwamana.
23 Vea kaˈene ea mapoka kwamasahajipo kú'o ˈuriˈavajaho hu irahuni napara reˈena?
Ijihuni maijaho ea iropune noˈo hu ˈwahara ˈwavara.
24 Jesura eha vena ijá ˈiama Ja pahejujihunaˈe Godoni ira pahene ˈee Godoni harura ˈuˈo
paheju.
25 Vea kaˈene kwamasahiˈina kajipo kú'o ˈuriˈavajaho napara pasahuna kaivo areri
Godoni ˈona ojiˈinapo akúpa ˈahi hijujaˈinaˈe hihuna.

26 Ea ka'ene kwamasahi'inijipo kú'o 'urihuni jihuni vu'a ka'ene Mosisi oni heha vaji vejajaho patahara raka? Vu'a ka'ene icha renani vaji Godira Mosisi ijá 'wama Na Eparahami oni Godi 'ee Aisiki oni Godi 'ee Jekapi oni Godi 'wamana.
27 Hu Godi ka'ene kwavi'inijaho pana kaivo Hu Godi ka'ene mai'o hiji'ini jihipuna. Ja vu'a ira'ata 'wavura 'iamana.

Varapa Natohwijina
(Matiu 22:34-40; Ruku 10:25-28)
28 Sikuraipi kwino ro hi'eme ea mapoka kajipo vu'a ka'ene Jesu 'waravajaho hu henana. 'E'eme Jesu pu eha hami 'waravume hu Jesu aporama ijá 'wama Godoni tamana mapokijaho ichara natohwe? 'wamana.
29 Jesu eha vene ijá 'wama Godoni tamana natohwijaho ikena. Isureri ora ja hami heha. Núni Godijaho Natohwe 'ee nikwinu'wina.
30 Joni Natohwa Godiho 'aveniji'i maho'o oja mahe 'ee vwihaji'i maho'o oja mahe 'ee haruriji'i maho'o oja mahe 'ee ojiji'i maho'o oja ma'avara.
31 Ikaho ijihuni nijahijina. Ja ojono oja ma'aravu ja'ina'e joni rori ea ka'ene hijujija 'u'o oja mi'avara. Tamana 'aho'a ike no'ohe'i ikija paasitahara 'wamana
32 'Ejume Sikuraipijara Jesu ijá 'wama Najuhi'ine ijaho nimaa nimaa 'warimu. Oni vu'a ariramaa. Godi kwinuna kaivo pina pana Hu Huhusuna.
33 'Ejume ja Hu ojiji'i maho'o oja mahe 'ee joni vwihaji'i maho'o oja mahe 'ee haruriji'i maho'o oja mahe 'ee ea ka'ene oni rori hijujija oja mihe areri ja ojono oja ma'aravu ja'ina. Ijipo swasa ka'ene 'eka roe swasa vejujaho maho'o asitahana 'wamana.
34 Jesu kamajaho hu eha arira vene Huni vu'a arira hejuma kamarena Hu ijá 'wama A kwaa jora pahinu kaivo a Godoni ara rori hinu 'wamana. 'Ejume ijá rene ea 'aho'a kú'o paapovara.

Keriso Rone Apovajina
(Matiu 22:41-46; Ruku 20:41-44)
35 'Enakaivo Jesu Temiporu vaji hina najaha ijá 'iama Rakijihuna'e Sikuraipi Kerisoho Teviti oni Hariha 'wavure? 'wavara.
36 Teviti ori'ini Godoni 'Avena vaji ika 'waramana
Natohwijara nuni Natohwiji ijá 'wama A Nuni ija mana'inika'i asuma hi'eje Na Oni nana'eji'ina Oni mumora hari irechavuma 'wamana.
37 Tevitira huhusu Hu Natohwa 'iamana. 'Ena'omo 'unama ichá'inijino Hu Teviti oni Harihe? 'iamana. Hu 'waravume ea mapoka hena teamanavara.

Jesura Varapa Tamana Najahi'iniji Jujuvua 'Waramajina
(Matiu 23:1-36; Ruku 20:45-47)
38 Jesu najahi'i ijá 'iama Ja Sikuraipi hami ki'avara. Pu ura emaapo kime puni hura vene 'ajora'avarono ateha jojora same maketi va'e 'urahojura.
39 'Ene pu ura Sinakoku vaji una'i asuma hi'i 'ahie 'ee erapo ahaja ijuri veijino tinia mama'inijino hihuna ura renaura.
40 Pu amuna pisimisame puni ara 'eke 'ee emaapo ki'avarono siporua jojora 'ojura'omo ea ijá kajija túna'i niho'o eha sisemaa 'ekahuna 'iamana.

Amunijihuni Swarijina
(Ruku 21:1-4)
41 Jesu va'e katua savuri tevua rori ijí hina ea mapokapo monia ka'ene savaji kivi'i hi'eme ea ka'ene monia puna ani reji'ina kajipo puni monia mapoka 'eka roe savara.
42 'E'eme amuna ka'ene uneunecha pa'amaa kaivo monia sahura oma no'o ma'u'umai areri monia toia oma no'o erusamana.
43 'Ejume Jesu Huni tisaiporu 'umenaume pu Huni roume Hu ijá 'iama Nimaa Na ja 'waravu amuna kajarahara uneunecha pa'amai monia eaka mapoka kajipo roe katua ka'ene savajaho asita ranamana.
44 Ea pu monia mapoka vajahajihuni maijaho pu monia rukini jihuni hahi avajara kaivo amuna kajaho uneunecha pa'ajihuna'e huna ka'ene areri navuji samana 'iamana.

13

Jesura Temiporui Tira'usahuna 'Waramajina
(Matiu 24:1-2; Ruku 21:5-6)
1 Jesu Temiporu rena va 'e'u'eme Huni tisaiporu kwinu ijá 'wama Najuhi'ine ike kiama! Muna ikijahija 'ee sea ikijahija niho'o mavarasa'ina 'wamana.

2 'Ejume Jesu ijá 'wama Sea ka'ene kimukaho túna'i tira'usaha para'eje kutejaru nami'eja 'wamana.

Ahia 'Ee Sisei Hihunijina
(Matiu 24:3-14; Ruku 21:7-19)

3 Jesu va'e huri'a Arivi Temiporu ropuna'ija'i Pitaho Jemisiho Joniho Enituruho ijá pu pu'úmo hiji'i hemi apoma ijá 'wava
4 Vea raki uneunechakija ija'ina re'eja? A aacha pina naju'irakúne nú ijí ka'avajaho sisea ka'ene rehunaka 'warumajaho nitu'u renu 'wa'ejakúninɑ 'wavara.
5-6 'Ejume Jesu ijá 'iama Ja hami ki'avara. Ea 'ahopo pisimia ve'ejakúne 'ee ea 'ahopo Nuni ihiji 'urahi'i Na Jesuna i'i kaivo ea mapoka pisimihuna.
7 Vea ka'ene ja ajira vehuna hene 'ee erapo ajira vehuni pinana 'warava he'avajaho oja pahiana'avara. Ajira rena vu'a ani ani re'ena kaivo mai'o 'urijaho paroa tu'u rehuna.
8 Kwakwa mapokakija mai'o ara'eja 'ee ararakija mai'o ara'eja. Ara kwaa 'aho'a mwevarivura roe 'ee ora vea re'ena. Ike uneunechakija ea hianahuni jihuni aneja.
9 'Enakaivo ja ojono hami 'ajo'avara. Ijihuni maijaho pu 'eka va'e hirisima puni nini va'e 'ee Sinakoku majikari hijihahuna. Ja Nuni eijihuna'e pu ja kamatia ka'ene 'ajohi'ini jihipuni nini 'eka va'akivi'i raka ka'ene ja kima hejujaho pu najahuna.
10 'Enakúne Godoni vu'a maiu'ina kwaa ara mapokakino naja'avara.
11 Pu ja 'eke 'otua ve'iro va'avajaho ja va'e uné raka ka'ene 'warahuniji pavwiha'avara. 'Enakaivo ja 'otua ve'iro ve'eje vu'a pina vwiha'avajaho ja pavwihahuna kaivo Godoni 'Aveni vaji'enakúne 'wara'avara.
12 Popwapo 'warave erapo 'u'uhwaha 'anie kwamasahe omahwapo 'warave erapo sesahwaha 'anie kwamasahe sesahwapo 'warave erapo opwaha 'anie kwamasahuna.
13 Ja Nuni eijihuna'e ea mapoka ja niho'o ki'avajaho senahuna. 'Enakaivo ea irara ija kisi 'unama va'e uri 'e'u'amajaho hu marahuna.

Sisei Ni'ima'uri Rehuni Veji'ina
(Matiu 24:15-28; Ruku 21:20-24)

14 Vei pini Sinakoku niho'o sisemaa pakavi'inijara tinia ka'ene panamihunijine namija ka'avajaho ea ka'ene Jutia hi'avajaho vekaji ni'aha kwino juhaha huri'i 'ahi va'avara. Ijihuni hahi ea irara ike ta'amajaho hami vwiha'avara.
15 Ei pini atahuri hi'amajaho hu paariha va'e sei vaji uneunecha pa'eka'amana kaivo aseha va'amana.
16 Ei pini juasi'i hi'amaji 'u'o pa'unama va'e ari huni ateha 'eka'amana kaivo ase'amana.
17 'Enakaivo vea kaji ea ka'ene hari'ina 'ee hariha musa iji'inijija niho'o pivusahuna.
18 'Enakaivo siporua 'o'irakúne siseakaho atuata veijaho pare'amana.
19 Vea kajino sisemaa ka'ene rehunijaho nitama Godira mwe'a 'ee akúpɑ vejume hinapena roajino sisea ija'ina parenajara rehuna. 'Enareje iji'a túna'a kú'o ija'ina parehuna.
20 Natohwijara vea kaji patu'ua ve'amajaho ei pina mai'o pahihuna. Ea ka'ene Hura iji pijihajihi puni hahi Hu veje vea kajaho tu'u rehuna.
21 Ei pini ja ijá 'i'amajaho Keka! Keriso ikena karena 'i'amajaho ja niho'o panimaa ro'avara.
22 Túna'i ea 'ahopo ira'atijino na Kerisona 'iave vu ea 'ahopo ira'atijino na poropeti 'iahuna. Pu ija'ina venareje aacha mapoka veje ea mapoka oja hianava kivi'i pisivie ea mapoka nimaa rohuna. Pu ea ka'ene Hura iji pijihajihija pisivihuna vo areri parehuna.
23 Hami heha! Mai'o raka ka'ene rehunijaho Na ni'waravuta.

Emaa Puni Harihijara Rohunijina
(Matiu 24:29-31; Ruku 21:25-28)

24 Sisemaa kajaho pa'are'eje vea na'ive 'ee masapa pahanahuna.
25 China jaheusunahe arihe akúpɑ puni harurijihija 'unirama usihuna.
26 'E'eje pu Emaa Puni Hariha ka'eje Hu 'imitia vaji harura ni'ima'ura niho'o hanana para'eje rohuna.
27 Ija'ina ve'eje Hu Huni 'ona oji'inijihija irechamia kamareje pu roe ea ka'ene Hura iji pijihajihija arara mapokijaho akúpɑ 'aha mwe'a vaja ichihichihi hijujija eparahuna.

Matakijara Najahajina
(Matiu 24:32-35; Maka 11:20-26; Ruku 21:29-33)

28 Na ja haa 'waravu. Ja tavo'a naheju'e kivujaho vea mara'i venu 'wavura.
29 Ijihuna'e vea ka'ene ike uneunechakipo reja ki'avajaho Hu niroe vwicha jiami rou roha.

30 Na nimaa ja ˈwaravu. Eaka kijahija mahoˈo pakwamasaˈeje uneunecha ikijahija rehuna.
31 Akúpa mweˈijaho paˈarehuna kaivo Nuni Irijaho papaˈareˈena.

Ei Pini Veaho Vea Mukiji Hena Kahuna Pana
(Matiu 24:36-44)

32 Vea vecha rehunijaho ea pahena pakavuˈe Godoni ˈona ojiˈinijija pahena pakavuˈe Godoni Harihiji ˈuˈo pahena pakamu kaivo Amora vea kajaho Huhusuma hena kamuna.
33 Heha! Vea kajaho ja pahena pakaviˈini jihunaˈe hina ˈajihiˈi kaˈavara.
34 Vea kajaho areri ei pini epuni ari vaˈi kaivo huni ara raname huni pwehija irechamiuˈe kaukara raka raka kaˈene vehunijaho najahe ˈee vwicha ˈajohiˈina hami nia niriˈi ˈajohunaˈe ˈwaramana.
35 Nia hami niriˈi hiˈavara. Ijihuni maijaho sea anesurijara ˈunama rohunijaho nusireina ho naˈia ririna ho ˈuˈora ˈumenujina ho vea nituˈeje rohuna.
36 Vejuroˈi ja neˈeje hu roe tatatia veˈena.
37 Na ja ˈwaravu jaˈinaˈe ea mapoka ˈuˈo ˈwaravo. Hami nia niriˈi hiˈavara.

14

Jesu ˈAnai Hemi Kosarama Ojajina
(Matiu 26:1-5; Ruku 22:1-2; Joni 11:45-53)

1 Vea noˈo paˈareˈeje Pasova ˈee puretia isitia paˈaji ijihipuni vea reˈamarono pirisiti mamaˈina ˈee Sikuraipi jihipo ˈunama icháˈina Jesu pisimie ˈanaa kwahuniji savara.
2 Pu ijá ˈwava Nú iviamaa vea natohwa ikaho paveˈeja. Vejuroˈi ea mapokapo sena vene ˈaraha veˈavarono paveˈeja ˈwavara.

Jesu Peteni Senisi ˈOnahajina
(Matiu 26:6-13; Joni 12:1-8)

3 Vea kaˈene Jesu Petani Saimani kaˈene reporosia rukini jihuni sei ojuta hwene hijara. ˈEˈeme napara pini kavapwa senisia rukina monia niˈina ˈimenanaˈomo apena roe jarae Jesuni húmata ˈahi usetiana.
4 Ea ˈahoˈa kaˈene ijí hijajipo ijí kamareja nihoˈo ajinavume ijá ˈwava Irakijihunaˈe senisiakaho nisamo?
5 Nú monia maha húmata noˈopisu ˈimene ea kaˈene ˈiruma paˈajihi niˈajihuna saˈinaˈe avanu ˈwame ˈurarahara.
6 ˈEnakaivo Jesu ijá ˈiama Makaha! Ja ichá vena hu ˈurarahoˈ Hu Nununaˈi mamaa venana.
7 Ea uneunecha paˈajijahija ja puˈúmo majama iki hihunaˈomo ja ura pununaˈi mamaa veˈi veˈavajaho veˈavara. ˈEnakaivo Na ja puˈúmo majama pahiˈeju.
8 Naparakaho unenuˈu pina hu areri renajaho hu nivenana. Nara kwahuniji hu Nuni haha amairihana.
9 Na nihoˈo nimaa nimaa ja ˈwaravu. Kwaaka mapokakino Godoni vuˈa maa maiuˈina ichihichihi ˈwaˈavajaho ijí napara kajara venaji ˈuˈo pu ˈwame vwihahuna ˈiamana.

Jutasira Jesu Nahamahunaˈe Nimaa Venajina
(Matiu 26:14-16; Ruku 22:3-6)

10 Ijiˈa Jutasi Isikariati kaˈene ea iropu ropu noˈo ijihipuni ea pinaˈomo vaˈe pirisiti mamaˈina kajihi puˈúmo ˈwame nimaa vene Jesuho nahame mihunijaho ˈwaramana.
11 ˈEjume pirisiti mamaˈina kajija ijí hejajaho nihoˈo teamanama parajumakame monia hu vajaˈiro nahama ˈwaravume hu aneja vene Jesu pu mihuni ˈunama samana.

Jesura Pwehwa Puˈúmo Pasova ˈIruma Ijajina
(Matiu 26:17-25; Ruku 22:7-14, 23-24; Joni 13:21-30)

12 Puretia isitia paˈajihuni vea rejumakaviˈi pu Pasova sipi ˈuˈua ˈanae Godoni swasa veˈeme Huni tisaiporu Jesu ijá ˈwava Nú ichihi vaˈe Pasova ˈiruma amairiakame A iˈena ˈwavara.
13 Hu tisaiporu noˈoheˈi irechamie ijá ˈiama Va ari natohwi useˈeje ei pini toata apena ro piuniva kaˈavajaho pu puˈúmo sea kaˈene hu vaˈamajino ˈarariha vaˈavara.
14 ˈEnareje sea kaˈene hura ajiˈamajihuni sea anesurijaho apome ijá ˈwaha Najuhiˈini aporame ˈwaravarono ˈwarumanaˈomo ˈwaravu. Ea suja puni ruha kaˈene Nara Nuni tisaiporu puˈúmo Pasova ˈiruma ihunijaho ichine? ˈwame apoˈavara.
15 ˈEje sea anesuri ruha natohwa kaˈene ichuto uneunecha areri rene naviˈiniji najahakame ja ijí ˈiruma amairiaraˈavara ˈiamana.

16 ˈEjume Huni tisaiporu ara natohwi vaˈe Jesura ˈwarama kajaˈina rejume kamarena ˈiruma kajaho amairiaravara.
17 Nusiremai Jesuho Huni tisaiporu iropu ropu noˈo puˈúmo sea kají vaˈara.
18 Pu ahuma ojuta hwene ˈiruma ijiˈi Jesu ijá ˈiama Na ja nimaa nimaa ˈwaravu ja ei pini Na nahamihuna Na huˈúmo ˈiruma inu ˈiamana.
19 ˈEjume pu temukaˈeme aposarame ijá ˈwava Ei pini narane ˈiavume ei pini narane ˈiavume ˈwamapene ojara.
20 Hu ijá ˈiama Ja ea iropu ropu noˈokipo ea kwino Na nahamihuna. Ea kaˈene puretia apene Na huˈúmo tevua vaji apúsama inu karahara Na nahamiˈena.
21 Emaa Puni Harihijaho kwahuna. Areri Godoni ira vaji ˈwarama jaˈinaˈe kaivo ea kaˈene Na nahamihunijaho eha sisea apehuna. Maijaho oaha hu panahejaˈa ˈiamana.

Natohwijara Kwamaji Vwihajiˈi ˈIruma Ihunijina
(Matiu 26:26-30; Ruku 22:14-20; 1 Koritia 11:23-25)

22 Pu ˈiruma ijiˈi hiˈeme Jesu puretia apene Godoni siporua ˈona teamani ˈwaˈi kaivo tuama Huni tisaiporu vajihiˈi ijá ˈiama Ikaho areri Nuni hahakúne ˈeka iha ˈiamana.
23 ˈEne Hu kapusi apene kúˈo Godoni siporua ˈone teamani ˈwaˈi kaivo vajihume pu ijumakiviˈi ijá ˈiama
24 Ikaho areri Godira nitama nahama ˈwaramanaˈomo Nuni ˈaa kaˈene ea mapokijihi punaˈe arihunijina.
25 Na nihoˈo nimaa nimaa ˈwaravu. Na ajina riha kúˈo paihuna kaivo Na Godoni ara vaˈarejaˈe kúˈo maiuˈina ihuna ˈiamana.
26 Pu javaa vejuma parajume pu Arivi huriˈi vaˈara.

Jesu Pitara Hemahuniji Rona ˈWaramajina
(Matiu 26:31-35; Ruku 22:31-34; Joni 13:36-38)

27 ˈEjume Jesu ijá ˈiama Ja Nunijihunaˈe oja hene ranamie vahuna areri Godoni iri vaji ˈwarama jaˈinaˈe
Nara sipia ˈajohiˈina ˈanae ˈee sipia juhaha ani ani vaˈeja ˈiamana.
28 ˈEnakaivo Na kwama vea noˈopisu namarejaˈe ijiˈa Na kúˈo ˈurina Karari marako vaˈeje ja ijiˈa vuhuna ˈiamana.
29 ˈEjume Pita ˈurina Jesu ijá ˈwama Ea mapoka ranamaa vaˈavajaho na maiˈo A paranamaa vahuna ˈwamana.
30 ˈEjume Jesu Pita ijá ˈwama Na a nimaa nimaa ˈwaravu. Iviasi naˈii a ˈaha noˈopisu hemareje Na pakimuna iˈeje ˈuˈora ˈaha noˈoheˈi ˈumehuna ˈwamana.
31 ˈEjume Pita oja ˈurina paraˈejume ira ajira ijá ˈwama Na A huˈúmo kwahuna reˈujaho na A pahemahuna ˈwamana. Pitara ˈwarama jaˈinaˈe tisaiporu ˈuˈo mahoˈo ijaˈina ˈwaravara.

Jesura Ketasimani Siporua ˈOnajina
(Matiu 26:36-46; Ruku 22:39-46)

32 Pu Ketasimani vaˈajimareja Jesu Huni tisaiporu ijá ˈiama Ja iki hiˈeje Na siporua ˈojuma ˈiamana.
33 ˈEˈikaivo Jesu Pita ho Jemisi ho ˈee Joni ijá aherama vaˈeme Jesu oja paˈareˈeme nihoˈo temuma paranana.
34 ˈEjume Hu pu ijá ˈiama Na temukimu. Nuni oja turame kwaˈi ˈahiu. ˈEnakúne iki Na ˈajiha niriˈi hiˈavara ˈiamana.
35 Hu kahá irechamiˈi kaivo mweˈi one siporua ˈona ijá ˈwama Oni ura reˈamajaho veje Na vea mukakaho asinavuma ˈwamana.
36 Hu ijí siporua ˈone ijá ˈwama Amo Amo A uneunecha mapoka areri vejiˈina. ˈEnakúne veje ike kapusia kaˈene Nununai namuji ape vaˈa. ˈEne Nuni ura ijaho pana kaivo oni ura ijara renama ˈwamana.
37 Hu siporua ˈone ˈunama roiˈi kimajaho pu notuma kime Hu Pita ijá ˈwama Saimani a nejiˈi hino? A vea muka maˈuako areri niriˈi hiˈena ho pane?
38 Ja niriˈi siporua ˈojiˈi hiˈirakúne vwiha sisesa pairisamiˈamana. ˈAvenijaho ura rena paranu kaivo hahijaho ajuaranu ˈiamana.
39 Hu kúˈo ˈunama vaˈe siporua marako ˈonajaˈinaˈe ˈonana.
40 Hu kúˈo ˈunama roe kimajaho pu majama hine notuiˈi navara. Ijihuni maijaho puni nia nihoˈo vahima paranana. ˈEjume pu eha iraka ˈwarahuna puruva renana.
41 ˈEjume Hu ˈaha noˈopisuji ˈunama roe kime ijá ˈiama Ja siheria vena notuu raka? Vea muka niroa apenana. Emaa Puni Hariha ei pini nahamahe ea siseijihi mihuna.
42 ˈUrija nú vaˈava. Ea kaˈene Na nahamahunijaho nirou ˈiamana.

Jesu Kamovajina
(Matiu 26:47-56; Ruku 22:47-53; Joni 18:3-12)

43 Jesu ijá 'waraˈejuˈe pirisiti mamaˈina Sikuraipi 'ee emakinepo 'waravume Jutasi ea iropu ropu noˈo ijihipuni ea pinaˈomo hura ea mapoka aherame soˈwa hajaa vene roara.
44 Ea kaˈene Hu nahamahunijaho hu pu maraku 'waramana. Ea kaˈene na ura mina veja kaˈavajaho ijinakúne apena vaˈi kaivo hami 'ajoˈavara 'iamana.
45 'Ejume Jutasi vea panisaˈikaˈi vaˈe Jesuni nini vaˈi kaivo ijá 'wama Najuhiˈine 'waˈi kaivo ura mina venana.
46 'Ejumakaviˈi pu ijiji 'unama apejara.
47 Ijá veˈeme ea kaˈene ija naminajara niˈaha kwino huni haha 'ahi soˈwa mavana apene 'anaume sosia 'ajohiˈina niˈinijihuni pwea ataa 'uhuˈusunahana.
48 Jesu ijá 'iama 'Ú ja ea nesa apejiˈina apeˈiro 'ahiume soˈwa hajaa vena roare?
49 Naˈia mapokaˈe Na ja puˈúmo Temiporu vaji hina najahujaho ja Na paˈunirivara. 'Enakaivo iviamaa iraka kaˈene renukaho Godoni ira vaji 'waramajara renu 'iamana.
50 'Ejume Huni tisaiporu Hu ranaˈikaˈi juhaha vaˈara.
51-52 Kivasa pina ateharu raananame haha maisu Jesu 'ararihae vaˈume pu hu 'uˈo aharu 'onavume huni ateha tajaheˈune 'oˈeme maisu aseha vaˈana.

Jesu Aheme Kanisoru Puni Unaʼi Roajina
(Matiu 26:57-68; Ruku 22:54-55, 63-71; Joni 18:13-14, 19-24)

53 'Ejume pu Jesu apena vaˈe pirisiti niˈini jihuni vaˈumakiviˈi pirisiti mamaˈina 'ee Sikuraipija 'ee emainijihi puˈúmo nianaa ijí roara.
54 'Eˈeme Pitaho Jesu túnaʼi 'ararihia vaˈe pirisiti niˈini jihuni sei vaˈana. 'Ene hu pirisiti kajihuni pwehijijihi puˈúmo vena iruha hinana.
55 Pirisiti mamaˈina kanisoru epo puˈúmo ea irahipo Jesu namaha kamareje apena 'anaˈi 'ahiume ijihuni 'unama savajaho papiunavara.
56 Ea mapoka ira 'atijino namahara kaivo puni vuˈa ani ani renarena nimaa parejara.
57 Ea 'ahoˈa 'urina namijiˈi Jesu iraˈatijino namaha ijá 'wava
58 Nú hejuma Hu ijá 'waramana Temiporukaho emaapo vejaraˈomo Na veje tiraˈusunaˈiraˈomo naˈia noˈopisu paˈareˈeje Na pina veje maˈori rena namiˈena 'wavara.
59 'Enakaivo puni vuˈa ani ani renarena nimaa parejara.
60 'Ejume pirisiti niˈinijara Jesu apoma ijá 'wama 'Ú A ea pina eha paˈwaramo? A iraka sisea vejume pu kavaraˈomo 'waravo? 'wamana.
61 'Enakaivo Jesu masuani hiˈi kaivo ira paˈwaravume pirisiti niˈinijara kúˈo apoma ijá 'wama 'Ú A Keriso kaˈene Nimerajaha jihuni Harihe? 'wamana.
62 Jesu ijá 'wama Iˈa Na ijina. Ema Puni Harihijaho kaˈeje harura rukimaˈuri jihuni manaˈinijaˈi asuma hiˈeje ichutoi 'imitijiˈi rena rohuna.
63 'Ejume pirisiti niˈinijaho ijí henarena Huni ateha isokujiˈi ijá 'iama Ja pakiˈeje ea 'ahoˈa kúˈo vuˈa 'ahoˈa 'eka roava.
64 Ja nihejare Jesu Godi mataha avanana. Ja ichá vwihajo? 'iamana. Pu mahoˈo namahe Hu kwahuna 'wavara.
65 'Ejume ea 'ahoˈa Hu cheri 'otie 'ee urania hwamahe haisi 'anaiˈi ijá 'wava Irahipo 'anaukúne 'waruva heja 'wavara. 'Ejiˈi sorutiapo ninu tahijahara.

Pitara Jesu Hemahajina
(Matiu 26:69-75; Ruku 22:56-62; Joni 18:15-18, 25-27)

66 Pita majaa ara hari namiˈejume pirisiti niˈinijihuni pweijaho naparaˈomo roana.
67 'Enarena hu kamajaho Pitaho ijí vena iruhiˈi hijumakame nihoˈo nia hami kaviˈi ijá 'wama Ea ikere a 'uˈo Jesu kaˈene Nasareti oriji'i 'uraha ojiˈina 'wamana.
68 'Enakaivo Pitaho nihoˈo hema parana ijá 'wama Pana! A uneka kaˈene 'warimu kajaho na nihoˈo pahejura 'waˈikaˈi samai vaˈana.
69 Napara kajara Pita kamarena hu ea 'ahoˈa kaˈene ijá namijajija kúˈo ijá 'iama Ea ikaho Jesuni ea 'iamana.
70 'Enakaivo Pita kúˈo hemana. 'Ejume maˈuako hinareje ea pina Pita oni rori naminajara ijá 'wama A nimaa nimaa puni ea pina. 'Ene a 'uˈo nimaa nimaa Karari ora 'wamana.
71 'Enakaivo hu sirikaraviˈi ichutoa pikime 'urarahiˈi ijá 'wama Na nihoˈo ea kaˈene ja rona 'warivu kajaho pakavura 'iamana.
72 'Eˈeme ijakaru 'uˈora 'aha noˈo 'umenana. 'Eˈeme ijiˈa Pitaho Jesura vuˈa kaˈene 'waramajaho vwihanana. 'Uˈora maiˈo 'aha noˈo paˈumeˈeje a 'aha noˈopisu Na pakimuna iˈena 'wamajaho vwihanarena nihoˈo niˈimaˈura niramana.

15

Jesu Aheme Pairati Oni Una'i Roajina
(Matiu 27:1-2, 11-14; Ruku 23:1-5; Joni 18:28-38)

1 Sú'u sú'u vea mai'o ahara sa'eme pirisiti mama'ina 'ee emaina 'ee Sikuraipia 'ee kanisorua maho'o pu pu'úmo hina vu'a 'wame areri renareja pu Jesu kamome apene Pairati mahara.
2 'Ejume Pairati Hu apoma ijá 'wama 'Ú A Jua puni Kinie? 'wamana. Hu eha vene ijá 'wama A ni'waramu kajina 'wamana.
3 'Ejume pirisiti mama'inapo aneja vene sisemaija Jesu namahara.
4 'Ejume Pairati kú'o apoma ijá 'wama Ea mapoka A namahu kaivo 'ú A eha pu pa'waramo? 'wamana.
5 'Enakaivo Jesu vu'a pina eha pa'waravumakame Pairati niho'o vwiha pa'arenana.

Jesu 'Anaa Kwahuna Nimaa Vejajina
(Matiu 27:15-26; Ruku 23:13-25; Joni 18:39–19:16)

6 Jua puni tamana'omo sora ijuri vea rejukavi'i tipurea irá ea mapoka'e ura renaujaho ranavu'e samai va'una.
7 Nimarako kamati pu'úmo Parapasi 'arahareja ea 'aniuma kwamasahume tipura hijara.
8 Eaka mapokijipo roe rora kaji nami'i kaivo ijá 'umeja Pairati a nitama venuja'ina'e iviamaa 'u'o ija'ina vena 'umejara.
9 'Ejume Pairati eha vena ijá 'iama Ja ura na Jua puni Kiniji rana'ejo? 'iamana.
10 Pairati henajaho pirisiti mama'ina Jesuna'i senama parania jihuna'e hu mahara.
11 'Enakaivo pirisiti mama'ina vejume ea mapoka Pairatira Parapasi ranahuna'e 'waravara.
12 'Ejume Pairati kú'o eha vena ijá 'iama Ja ea ka'ene Jua puni Kinia 'úvukaho na Hu ichá ve'ejo 'iamana.
13 Pu ajira ijá 'umeja Icha 'ahi nerui 'anaa 'umejara.
14 'Ejume Pairati ijá 'iama Rakijihuna'e? Hu iraka sisea venane? 'iamana. 'Enakaivo pu niho'o ajira ijá 'umeja Icha 'ahi nerui 'anaa! 'umejara.
15 Pairatira ea mapoka teamana'amarono Parapasi ranavuma va'ana. Hu 'waravume pwehwapo Jesu hijahe 'ee hirisima mihume pu apena va'e korosia 'ahi 'anahuna.

Sorutiapo Jesu Sipana Asutiajina
(Matiu 27:27-31; Joni 19:2-3)

16 'Ejume sorutiapo Jesu apena va'e ea natohwijihuni sei rana'i kaivo sorutia mapoka 'umenaume nianaa roara.
17 'Enareja iji'a pu ateha jopatu'uma'ura kaivo avi'ina niho'o mavarasa'ina apúsamahe 'wija ehima apene húmata 'ahi apúsamahara.
18 'Ejume pu 'ijahareja 'ajoma ijá 'wava Esi A Jua puni Kinia 'wavara.
19 Pu puapi 'uhua apene húmata 'ahi 'anae cheri 'otie Huni una'i nitupari same nuana vetiara.
20 Pu Jesu matahareja iji'a ateha avi'ina jopatu'uma'ura kajaho tasioma'i kaivo Huni ateha sahasa samahara. Ijá venareja iji'a Jesu apena va'e icha 'ahi nerui 'ana'iro va'ara.

Jesu Korosi 'Anaajina
(Matiu 27:32-44; Ruku 23:26-43; Joni 19:17-27)

21 Saimani Sairini ora hu Arekisanita'o Rupasi'o puni oma'omo nechi'i rena roe vwama rori namijuma kamareja sorutia kajipo hu 'ejahae Jesuni korosia tapana va'a 'wavara.
22 'Enareja pu Jesu apena va'e Korukata va'ara. Korukata 'wavajihuni maijaho Húmata Ata 'wavura.
23 'Ejume pu ajina riha kisini 'úsiji'i ahuma amairiareja Jesu mahara kaivo Hu painana.
24 Iji'a pu Hu korosia 'ahi 'anaareja Huni ateha 'eke pipi vejume ea ani ani 'ekara.
25 Sú'u vea ajima ro'eme pu Jesu korosia 'ahi 'anaara.
26 Pu korosiaka Hu 'anaari 'ahi huriji asura ika'ina vejara Ikaho Jua Puni Kinia 'wavara.
27 Ea no'o ea 'anie nesa apeju jihuna'e Jesu pu'úmo korosia 'ahi pina Huni ana'inija'i 'anae pina Huni mana'inija'i 'anaara.
28 Nitama Godoni irijara 'waramarena Hu ea sisea pu'úmo icha 'ahi 'ana'eja 'iamajara roe nimaa renana.
29 Ea kajija korosia aneja kaji ruvai'i matahe nuana achihe ijahi'i ijá 'wava Eeee! Ara Temiporu veje au'ira'omo na'ia no'opisu pa'are'eje A 'warave ara kajaho kú'o ve'ena 'úmanakúna 'wavara.
30 Orono korosi 'aha kaji ni'ajarame ariha roe kava 'wavara.

31 'Unama nikwinu'ina kajino pirisiti mama'ina 'ee Sikuraipiepo Hu matahareja ijá 'wava Hu ea 'aho'a ni'ajihu ja'ina'e Hu ori'ina areri pani'ajaramu 'wavara.
32 A nimaa Keriso Isureri opuni Kiniakúna A iviamaa orono ariha roa kamareje nú A nimaa roja 'wavara. Ea ka'ene korosia 'ahi pu pu'úmo 'aniajija 'u'o Jesu sivaa 'waravara.

Jesura Kwamajina
(Matiu 27:45-56; Ruku 23:44-49; Joni 19:28-30)
33 Vei riri kwaaka mapoka kajaho na'ima namapena va'o va'ume nusirei vea tiria koroku apenana.
34 'E'eme nusirei vea tiria korokuijino Jesura ajira ijá 'umena Eroi Eroi rama sapakatani 'umenana. Jesu ija'ina 'warama jihuni maijaho Nuni Godi Nuni Godi iraki jihuna'e A Na pataaroriho?
35 Hura 'umena kaji ea ka'ene rori namija kajipo henareja ijá 'wava Heha! Hu Iraija 'umenu 'wavara.
36 Ea kwino ninuma va'e 'oasuni apene icha 'ahi vevaha'ika'i ajina riha kikisima'ura vaji apúsame i'amarono apena ma'iro ve'ika'i hu ijá 'iama Ja mare'e Iraijara ro 'unaa mwe'i ranava kava 'wavara.
37 'E'eme Jesu niho'o ajira 'ume'i kaivo kwamana.
38 Temiporu vaji ateha ka'ene uranavujaho rira mu'oi kahi huri rene isome va'e kami tihi 'e'une no'ohe'i rejara.
39 Sorutia puni namikii Jesuni una'i namiji'i kavume Jesu oja suavuma kamarena hu ijá 'iama Niho'o nimaa nimaa Ea ikaho Godoni Hariha 'iamana.
40 Napara 'aho'a 'u'o Karari namiji'i kavara. Ijihipuni vajijaho Meri Matarini Saromine 'ee napara pina Meri ka'ene Josisi huni 'u'ua Jemisi puni oha'omo napara kajihi pu'úmo namijara.
41 Vea ka'ene Jesura Karari hinajaho napara kajija Hu 'ararihae one 'ee Huni ira hene vene 'ee ni'ajahura. 'Ee napara 'aho'a mapoka ka'ene pu pu'úmo Jerusaremi roajija 'u'o ijí namijara.

Jesu Kwananavajina
(Matiu 27:57-61; Ruku 23:50-56; Joni 19:38-42)
42 Sapati vea re'avarono amairiara'eme nusiremana.
43 Josapi ka'ene Aramatia ora kanisorua pina ea mapoka hu hena kavura'omo hu Godoni arijara rohuniji 'ajaha hiji'ina'omo hu roe pajuvi'i Pairati oni va'e Jesuni hahiji ape'i 'waramana.
44 Pairati Hura marako kwamaji henarena niho'o puruva renana. 'Ejume sorutia puni namikia apoma 'waramana 'Ú Jesuho nikwamana ho pane? 'wamana.
45 'Ejume namikia kajara Jesu nikwamana 'wavume Pairati henarena Josapi 'waravume hu apena va'e kwanana'iro va'ana.
46 'Ejume Josapi va'e ateha 'imene roe hu Jesu korosi 'ahi apene ateha kaji mwame apene va'e muna ara ka'ene mai'o 'uhuajihuni vaji rana'ika'i muna tahuma apene ira tanunanamana.
47 Napara pina huni iha Meri ka'ene Matarini 'ee pina Meri ka'ene Josisi oni oha'omo pu no'o Jesuni ruha ka'ene ranavajaho hami kavara.

16

Jesura Kú'o 'Urinajina
(Matiu 28:1-8; Ruku 24:1-12; Joni 20:1-10)
1 Sapati vea nipa'are'eme Meri Matarini 'ee Meri ka'ene Jemisi oni oha 'ee Saromi ijipo senisia amua rukina 'imene Jesuni haha 'ona'iro 'ahiume va'ara.
2 Hurapoka niho'o sú'u sú'umai pu muna ari ea ranavaji ro 'e'u'eme vea ajimana.
3 Pu vai'i ijá 'wava Muna ka'ene vwicha kunavajaho irara tahuma apena ruva'ena? 'wavara.
4 'Enakaivo pu vai'i kavajaho muna ni'ima' ura kajaho nitatiraha ruva'ara.
5 'Ejume pu va'e muna ara kajihuni vaji aruma vai'i kavajaho kivasa pina ateha jopatu'ura saja sa'ina apúsame mana'inija'i asuma hijume pu kama tatavara.
6 'Ejume hu pu ijá 'iama Juvujaho areha. 'Ú ja Jesu Nasareti ora ka'ene pu korosi 'ahi 'anauma kwamaji savo? Hu kú'o 'urinana. Hura namajaho ikena kaivo Hu ikaho pahinu.
7 'Enakúne va'e Huni tisaiporua 'ee Pita ho ijá 'waraha. Hu ja ni'warama ja'ina'e Hu Karari urana va'ukúne ja ijí Hu piunaha iha 'iamana.
8 Pu muna ari vaji rene juhaha useme va'ajime simarame 'ee oja hwa'usahaume ea ira pa'warava jihuni maijaho pu tea junavara.

Jesura Meri Matarini Oni Unaʻi Samahiramajina
(Matiu 28:9-10; Joni 20:11-18)

9 Jesura Hurapoki súʻu súʻu ʻurinajaho Meri Matarini kaʻene ʻavena sisea iropu noʻo siomahaji huni unaʻi marako samaahiramana.
10 ʻEjume hu vaʻe ea kaʻene Hu Huʻúmo ojura kaʻene niramaruviʻi choraʻe hijajihi ʻwaramana.
11 Hu kúʻo ʻurina hinuji kama roe ʻwaramaji hejajaho pu panimaa rojara.

Jesura ʻUnamutoi Ea Noʻoheʻi Puni Unaʻi Samahiramajina
(Ruku 24:13-35)

12 Ijihuni túnaʻi ea noʻoheʻi rori vaʻiro vaʻeme Hu ʻunamutoi haha aniʻina apúsarame roe pu piunime pu puʻúmo vaʻara.
13 Pu ʻuname vaʻe napuhwaha ʻahoʻijija ʻwaravara kaivo pu ʻuʻo nihoʻo panimaa rojara.

Jesura Tisaiporu Puni Unaʻi Samahiramajina
(Matiu 28:16-20; Ruku 24:36-49; Joni 20:19-23; Akisi 1:6-8)

14 ʻEne ijihuni túnaʻi ea iropu ropu kwinu hina ʻiruma iʻeme Hu puni roume pu kavumakiviʻi Hu pu ʻuraraha jihuni maijaho Hu ʻurina hinaji ea mapoka Hu kama ʻwaravara kaivo puni oja kisimaʻura rejumakame pu panimaa rojajihunaʻe avanana.
15 Hu ijá ʻiama Ja kwaaka mapokaki vaʻajime eaka mapokakihi Godoni vuʻa maa maiuʻina ʻwaraʻavara.
16 Ea irara nimaa roje toi apúsave ʻuriʻamajaho hu majama hihuna. ʻEnakaivo ea irara panimaa roʻamajaho hu ʻotua vene eha sisea apehuna.
17 Ea irahipo nimaa roʻavajaho aachakipo najahuna. Eje pu Nuni ihi ʻahi ʻavena sisesa siomahe ʻee ira maiuʻina ʻwahuna.
18 ʻEne pu tapara iji ʻunirame ʻee toa atama rukina iʻavajaho pu sisea parenaʻa. ʻEne ea atama rukina pu iji ʻunираʻavajaho maranihuna ʻiamana.

Jesura ʻUrina Akúpa ʻAhi Vaʻajina
(Ruku 24:50-53; Akisi 1:9-11)

19 Jesu kaʻene Natohwijara pu ʻwaravuma paʻarejume Jesu apejume akúpa ʻahi vaʻe Hu Godoni ija manaʻinijaʻi asuma hinana.
20 ʻEjume pu kwaaka mapoka kino ea mapoka najaʻeme Natohwijara pu puʻúmo vaʻe pu niʻajihe vejume pu aacha ani aniʻina najahumakame Huni ira nimaa renana.

Ruku

Vuʻa Anejijihina

1 Ea niʻina Tiapirasi ese. Ea mapokaʻe uneunecha mapoka kaʻene núni vajakino nimaa renajaho heha ʻahi nivejara.
2 Nú raka kaʻene pu ʻwaravaji pu heha ʻahi vejare ʻee raka kaʻene nitama aneji ea ʻahopo puni nii kiʻeme rejaji ʻwaravaraʻomo pu heha ʻahi vejare ʻee raka kaʻene vuʻa ʻwaraviʻinijipo ʻwaravaji pu heha ʻahi vena apena roara.
3 Na vwihajujaho mamaijaho na heha ʻahi uneunecha iraka kaʻene kahi aneji rene vena apene roaji veʻipisana ronareʻe veju. Ijihuni maijaho ijí iraka nimaa kaʻene rejajija na hami hami kime hejuta.
4 Na ike vuʻakaho onaʻe vejujihuni maijaho pu raka maa kaʻene a najahaji he parahuni jihunaʻe veju.

Joni Papitisita Nahehuna Nahama ʻWaravajina

5 Vea kaʻene Herotira Jutia opuni kinia renani veijino pirisitia pina Jakaraiasi ʻwavujaho hu Apaijara pirisitia kaʻene renajaʻinaʻe renana. ʻEnakaivo huni naparijaho Eroni oni amuja. Huni ihijaho Irisapetina.
6 Pu Godoni unaʻi nihoʻo arira ʻurahe ojure ʻee Natohwi jihuni tamanijara ʻwaramu jaʻinaʻe ojura.
7 Pu noʻo amuja paʻana. Ijihuni maijaho Irisapetiho amuja paveji'inaʻe renana ʻee pu noʻo ni ema paranahaʻe rejara.
8 Naʻii pini Jakaraiasi huni ehi puʻúmo kaukara vehuni vei rejume pirisitiepo Godoni unaʻi vejujaʻinaʻe venana.
9 Pirisitia puni tamanaʻomo pu pipia vene hu iji pijaha jihunaʻe hu Temiporu vaji vaʻe Natohwi jihuni inisenisia jaana.
10 Vea kaʻene inisenisi jaari veijaho ea mapoka kaʻene samai hijajija hine siporua ʻojara.
11 ʻEʻeme Natohwi jihuni ʻona ojiʻina huni roe inisenisia jauri ʻaijua rori manaʻinijaʻi naminana.
12 Vea kaʻene Jakaraiasi hua kamajaho nihoʻo tea juma paranana.
13 ʻEnakaivo ʻona ojiʻina kajara ijá ʻwama Jakaraiasi tea junamujaho arema. Godiho oni siporua henanaʻomo oni napara Irisapetiho oni hariha nahehuna. ʻEnajihunaʻe a huni iha Joni ʻiʻamana ʻwamana.
14 Vea kaʻene hu nahe'amajaho a nihoʻo teamaname mariʻuhuna ʻee ea mapoka teamanahuna.
15 Hu nihoʻo Godoni rori ea niʻimaʻura mavarasaʻinaʻe ʻurihuna. Hu nihoʻo ʻwainia ʻee toa kikisina paihuna. Hu nahe'avari anejijino rene Godoni ʻAveni samahe tinia apena parahuna.
16 Hura kúʻo Isureri oni harihija aherama taʻarohe Godi kaʻene puni Natohwi jihuni rohuna.
17 ʻEnajihunaʻe hura Iraija oni oja ʻee harura ijí same Huni unaʻi vahuna. ʻEne emahwa puni ojijija taʻarohe harihwaha ʻee ea kaʻene vuataa paheji'inijija veje ea arira maa rehuna. ʻEe ea aherame veje Natohwi jihuni ʻunama amairiarahuna ʻwamana.
18 ʻEjume Jakaraiasira ʻona ojiʻina kajaho ijá ʻwama Na ikaho ichá'inaʻe hena kaʻejo? Na ni emamaa ʻee nuni napara ʻuʻo ni paranamaa renu ʻwamana.
19 ʻEjume ʻona ojiʻinijara eha vena ijá ʻwama Na Kepireruna. Na Godoni rori namijuraʻomo Hura ranamiume na aaʻe vuʻa maiuʻina mamaake ʻwaraʻi routa.
20 ʻEnakúne hena! Vea kaʻene nuni vuʻijara nimaa rena roe ʻeʻuʻamajaho nimaa reʻena kaivo a nuni vuʻa panimaa ronujihunaʻe a iviamaa ira paʻwaraʻikaʻi hiʻeje vea kaʻene hariha nahe'amajino ira ʻwarahuna.
21 ʻEʻeme ea mapoka Jakaraiasi Temiporu vaji ʻajaha hijajaho ʻaha jopatuʻumaʻura reʻejuʻe hu iraka vene marako parou ronareja vwihajara.
22 ʻEnakaivo vea kaʻene hu roʻeʻunajaho hu ira areri paʻwaramana. ʻEjume pu marako kaʻikaʻi ijá ʻwava Hu visoni Temiporu vaji kamareʻe ijihunaʻe avanu ʻwavara. Hu ira pu paʻwaraʻikaʻi ijaru ʻwaraviʻi hinana.
23 Huni kaukara parajumakame kúʻo ʻunama huni sei vaʻana.
24 Ijihuni túna'ijino naʻii pini huni napara Irisapetiho hariʻi nena searu hiʻeme masapa iropu paʻarejara.
25 ʻEjume hu ijá rona Iviamai Natohwijara na túchamai ikaʻina vwihaniana. Na hariha panaheju jihunaʻe eriri nuni vahiʻa apena vaʻana ronana.

Jesu Nahehuna Nahama 'Waravajina

26 'Enakaivo ivi'a masapa iropu kwinu pa'are'eme 'ona oji'ina Kepireriho Godira ranavume Karari vaji ara natohwa ka'ene Nasaretina 'wavuji roana.
27 Hu Josapi ka'ene Teviti oni amujijara 'asúra ka'ene 'wahuni jihuni vu'a apena roana. 'Asúra kajihuni ihijaho Merina.
28 'Ejume 'ona oji'inijara huni roe ijá 'wama Esi. A maiji ani'ina'e vwihanaajina. 'Ene Natohwijaho a hu'úmuna 'wamana.
29 Hu vu'a ka'ene 'waramaji henajaho niho'o puruva rene teajuvume huni vwiha vaji ijá rona Iraki reni'amarono 'ajorime 'warimu ronana.
30 'Ejumakame 'ona oji'inijara ijá 'wama Meri tea junamujaho arema! Godiho a maiji ani'ina'e vwihanaana.
31 'Enakúne hena! A hari'i nenareje hariha nahene huni ihijaho 'ime Jesuna 'wa'amana.
32 Hu niho'o Natohwa rene 'ee Hu maho'o Ichuto Maijihuni Hariha 'wahuna. 'Ene Godi ka'ene Natohwijara Teviti oni ruhijaho Hu mahuna.
33 'Eje Hu Jekapi oni amuhi puni Natohwa'e majama rehuna 'ee Hura kwaa ara ka'ene 'ajo'amajaho niho'o majama nahuna 'wamana.
34 'Ejume Merira 'ona oji'iniji ijá 'wama Ijaho ichá'ina'e re'ena? Ijihuni maijaho na 'asúra 'wamana.
35 'Ejume 'ona oji'inijara eha vene ijá 'wama Godoni 'Aveni samahuna. 'Ee harura ka'ene maho'o Ichuto Maijihunijara raorahuna. Ijihuni hahi Hariha ka'ene arira maiji nahe'amajaho Godoni Hariha 'wahuna.
36 'Enakúne hena! Oni vwina ka'ene Irisapetiho amuja pa'ana 'wavura vo hu iviamaa niparanaha reji'i hari'i nena hi'eju'e masapa iropu kwinu pa'arenu.
37 Ijihuni maijaho unenu'u pini Godi oni una'i kisina pa'ana 'wamana.
38 'Ejume Merira ijá 'wama Na niheju. Na Natohwi jihuni pweakúne ara iraka ka'ene 'warimu ja'ina'e veje reniama 'wamana. 'E'eme ona'oji'inijaho iji'a ranama va'ana.

Merira Irisapeti Ka'i Va'ajina

39 Ijí vea kajino Meriho marako 'urine ara natohwa Juta vaji kwaa ka'ene huri'a rukiniji va'ana.
40 Hu Jakaraiasi oni sei va'e arume Irisapeti 'ajomana.
41 Vea ka'ene Merira 'ajomaji Irisapeti he'eme hariha huni tea vaja kají pipijuku'eme Godoni 'Aveni Irisapeti oni vaja ruha apenana.
42 'Ejume hu ira ajira'e ijá 'wama A napapuni vajijino niho'o merajaha paranana. 'Ee Hariha ka'ene oni hahi vaji hinujaho nimerajahana.
43 'Ú irakijihuna'e nuni Natohwi jihuni ohakaho na uvani'i roane?
44 Ike hena! A 'ajorivume na he'eme harihaka nuni tea vaji hinujaho teamavume pipijukumana.
45 Natohwijara raka ka'ene hua'e rone 'waramajara roe nimai rehuniji hu nimaa ronajihuna'e merajahana 'wamana.

Merira Godi Ta'arohe Javaa Venajina

46 'Ejume Meri ijá 'wama Nuni oja Natohwiji ta'arohu.
47 Nuni 'avenijaho Godi ka'ene na ni'ajiha jihuna'i temaranu.
48 Ijihuni maijaho huni pweijara masuani ajuarana hinajihuna'e Hu huni hura venana. Heha! Iviasi rene amuja amuja na rone merajihana 'wahuna.
49 Ijihuni maijaho Natohwijara uneunecha mapoka mama'ina nuna'e venana. 'Ene Huni ihijaho niho'o aririjina 'wavura.
50 Ijihuni maijaho amuja amuja kwinu kwinu irahipo Huni hura vejujaho Hu numirama apena rouna.
51 Hu Huni iji uneunecha mama'ina vene 'ee ea ka'ene kehi kehi oji'ini jihipuni oja vwiha veju'e ani ani va'ura.
52 Hura ea mama'ina veju'e puni ruha mama'inijija pa'arejura 'ee Hu ea ka'ene masuani hiji'inijihi 'unirame ahasirimauna.
53 Hu ea ka'ene matunavi'inijija uneunecha mamaa areri vajihuna. 'Ene ea ka'ene uneunecha ani reji'inijija irechamiu'e ija maisu va'ajivura.
54 Hu huni pwea Isureri ni'ajahuna. 'Ene Hura pu numiramuji vwiha'amarono ni'ajahuna.
55 'Ene opunúna'e Eparahamiho 'ee huni sesahwahiji 'warama ja'ina'e majama 'waramu 'wamana.
56 'Ene Meriho masapa no'opisu hinarena kú'o 'unama huni ari va'ana.

Joni Papitisita Nahejajina

57 Ivi'a Irisapetira hariha nahehuni vea roume hu hariha nahenana.
58 'Ejume huni amuja ea ka'ene huni rori hijura 'ee huni vwea vwina Natohwijara hu numimarena venaji henareja pu pu'úmo temarasahara.
59 'Enarena vea oma iropu no'opisu para'eme pu hariha kajaho sisa 'uhua'irono apena roara. 'Enareja pu omahoni iha Jakaraiasi 'i'i 'ahiume vejara.
60 'Enakaivo huni ohijara ijá 'iama Pana. Huni iha Jonina 'wa'eja 'iamana.
61 'Ejume pu hu ijá 'wava Ijaho oni vwea vwina pina iha ija'ina 'uraha 'wahuna pana 'wavara.
62 'Ejume pu huni omijaho ijaru ijá 'wava A iha irá 'ihuna ura renao? 'wavara.
63 Jakaraiasi heha 'waravume mahume hu ika'ina venamana. Huni iha Joni venana. 'Ejumakame pu ea mapoka niho'o oja hwa'usahara.
64 Ijihia kajakaro rena Jakaraia oni ira ka'ene pa'arenajaho ira 'warame 'ee Godi ta'arohana.
65 'Ejumakame ea ka'ene rora rora kají hijujija niho'o tea junama paranana. 'E'eme Jutia huri'a vaja kajaho raka ka'ene renaji 'wamapenojara.
66 Ea ka'ene ijí hejajija pira'arame ijá 'wava Sesamaakaho ichá'ina'e re'ena? Ijihuni maijaho Natohwijara Hu 'ajohau 'wavara.

Jakaraiasira Túna'i Rehuniji 'Waramajina

67 Huni oma Jakaraiasiho Godoni 'Aveni tinia apejume raka ka'ene iji'a rehunijaho ika'ina 'waramana.
68 Natohwa ka'ene Isureri opuni Godi ijí ta'aroha. Hu ehwaha'e uvanie 'ee kú'o 'unama 'imenae 'eka'i roana.
69 Huni pwea Teviti oni amuja vajijino núni Ni'ajúhi'ina Natohwa vejume 'urinana.
70 Ikaho Hura nitama iraka ka'ene Huni poropetia arimaijihi puni vaji 'waruvara.
71 Hu núni naka 'ee ea ka'ene nú kúme senavi'inijihi puni vaji ni'ajú'i roana.
72 Ijihuni maijaho Hu opunúna numirame 'ee Hura nahama 'waramaji vwihanuna.
73 Hu nimaa nimaa núni oma Eparahami nahama 'waramana.
74 'Ene Hu núni nakapuni vaji Hu nú ni'ajúhuna nahama 'warumana. 'Ejakame nú pajuhavi'i Huni kaukara vehuna.
75 'Ene Huni una'i arimaa 'ee nimaa nimaa núra hi'avari veijaho hina vena apene vahuna.
76 'Ene harihakere a poropetia ka'ene maho'o Ichuto Maijihuna 'wahuna. Ijihuni maijaho a urana va'e Natohwi jihuni 'unamiji amairiahuna.
77 A Huni ehija ka'ene Hura ni'ajihuniji najahakame puni sisea vwihane arehuniji kama hehuna.
78 Ijihuni hahi Godi ka'ene swasi ma'urijara nú numirume vea kahi ichutoi ranave rina roe hananúhuna.
79 'Ene ea ka'ene nutuvi'ini hijujija 'ee ea ka'ene nikwamasa'iro vejujihija hananihuna. 'Ene Hu núni mumora 'ajohuakame nú matauma hihuni 'unamiji vahuna 'iamana.
80 'Ejume hariha 'u'ua kajaho emarena ajime 'ee huni vwiha 'u'o emarena paranana. 'E'eme hu nechi'eru hinonu va'u iji'a amura Isureri puni una'i sama hiramana.

2

Petirihemi Jesu Nahejajina
(Matiu 1:18-25)

1 Ijí vea kajino kamati Sisa Aukasitasira 'waravume ea ka'ene hura kwaa ara ka'ene 'ajohaujija iha ta'irono ea mapoka nianae va'avarono 'waramana.
2 Vea ka'ene Kwiriniasi Siria opuni 'ajohai'ina renani vajijino iha amura'e aneja vene tahara.
3 Ea mapoka puni aranejijino iha ve'irono va'ara.
4 'Ejume Josapi 'u'o Nasareti Karari vaji rene Jutia ara natohwa Petirihemi ka'ene Teviti oni araneji va'ana. Ijí hu va'ajihuni maijaho hu Teviti oni amuji jihuna'e va'ana.
5 Pu no'o Meri ka'ene hura 'wahuna'e nahama 'waravara ka'ene hari'i nenaji'i puni iha ve'irono va'ara.
6 'Ene pu ijí hijari vea kajino hura hariha nahehuni vea niroa apenana.
7 'Ejumakame hu ijí huni Hariha ka'ene amurijaho nahenana. 'Enareja hu apena ateha hwame 'ee hanupo 'iruma ijuri ruhi ranavume hinana. Ijihuni maijaho pura ruha ka'ene hihunijaho pa'ajihuna'e avajara.

Sipia 'Ajohi'ina 'Ee 'Ona Oji'inijihina

8 'Ejumakame ea ka'ene sipia 'ajohi'ina 'aho'a kwaa kajino vea kajihuni na'iijino puni sipia'e 'ajohi'i hijara.
9 'E'eme Natohwi jihuni 'ona oji'ini roe puni una'i nami'eme Natohwi jihuni hanaji'inijara pura namija kajaho hanana apene tauhuhana. 'Ejume pu niho'o natohwa'e tea junama paraniana.
10 Ona'oji'inijara ijá iama Juvujaho are'ika'i heha! Na joni vu'a maiu'ina mamaa'e apena routa. 'Ee ijara veje ja 'ee ea mapoka ka'ene kwaa araka mapoka kakino hijukija teamanama parahuna.
11 Ike iviasi na'iakino Teviti oni ara natohwijino joni Ni'ajihi'ina nahejara. Hu Keriso ka'ene Natohwijina.
12 Jara ijí hena kahunijaho ja vai'i kave pu atehi apene Hariha 'u'ua kajaho hwame hanupo 'iruma ijuri ruhi ranavu'e hinuna'omo ja ijí kahuna 'iamana.
13 Ijá ve'eme ni'aha kwino 'ona oji'ina kajaho 'ee 'ona oji'ina 'aho'a mapoka mapoka kahi akúpi 'ahi Godi ta'arohe javaa vejara.
14 Pu javaa ika'ina vejara
Godi ka'ene niho'o Ichuto Maiji huni pinana 'urinu. 'Ene ea ka'ene Godira iki mwe'i kime teamanamujihi matauvi'inijaho mihu 'wame ta'arohara.
15 Ona'oji'inijija akúpa 'ahi va'umakivi'i sipia 'ajohi'inijipo ijá 'wava Roe ma arira'e Petirihemi va'e ike unekaka reju'ukame Natohwijara roe nú 'warumuke kava 'wavara.
16 'Ejume pu marako vai'i kivume Meri ho Josapi ho Hariha 'u'ua kajaho ijano ijí hanuhapo 'iruma ijuri ruha kajino hijara.
17 Vea ka'ene sipia 'ajohi'ini jipuhipu Hariha 'u'ua kaji kavajaho raka ka'ene Hariha 'u'ua kaji rona 'waravajaho pu 'waravara.
18 Ea mapoka'e sipia 'ajohi'inijipo vu'a kaji 'waravume hejajaho niho'o oja hwa'usunahara.
19 'Enakaivo Merira ijí henarena huni oja vaji vwihananama apena va'ana.
20 Sipia 'ajohi'ina kajija 'unama vai'i uneka ka'ene pu kame hejaji Godi ta'arohe Huni pinana 'unama ahasirivara.

Jesu Temiporui Iha 'Iavajina

21 Na'ia iropu no'o pisu pa'arejume iji'a sisa 'uhu'avarono iha 'iame Jesuna 'wavara. Hu iji'a mai'o tei vaji muna'amarono ona'oji'inijara iha kajaho mahana.

Jesu Temiporui Godoni Ija Tahi Ranavajina

22 Vea kajara apejume Josapi'o Meri'o Mosisi oni tamani iraka ka'ene 'waramaji vene 'ee hariha ara hinajaho pa'are'eme pu Sesamaijaho isinara iramahe Jerusaremi Natohwiji ma'i 'ahiume va'ara.
23 Ikaho Natohwi jihuni tamana vaji ika'ina 'warumana. Hariha ka'ene amurijihi nahena'avajija Godi vajahuna 'úmana.
24 'Ene Natohwi jihuni tamana vaji 'warama ja'ina'e marahu'ora no'ohe'ina 'aho unea no'ohe'i 'eka va'e swasa vejura.
25 Heha! Ea pina huni ihijaho Simionina hu Jerusaremi vaji hinuna. Hu ea arira 'ee huni kaukara oja mahi'ina'omo hu Isureri opuni Mesaia 'ajaha hinuna. 'Ena'omo Godoni 'Avena hu samahana.
26 'Ejume Godoni 'Avenijara hu nahama 'waramajaho hu pakwa'ika'i hi'eje Natohwi jihuni Kerisora roa kahuna 'wavume hinana.
27 Hu 'Aveni vaji Temiporu roana. Vea ka'ene emahwapo Hariha Jesu aheme roajaho varapa tamana ve'i roara.
28 Simioni Hariha kajaho tapane apene huni ija 'ahi rana'ika'i Godi teimani 'wamana.
29 Hu ika'ina 'waramana Natohwe iviamaa Ara Oni ira vaji nahama 'warumajaho renu. 'Enakúne A Oni pwea veje matauma va'ama.
30-31 Ara Oni Ni'ajúhi'ina ka'ene ea mapokakihi puni una'i amairiaramajaho na nuni niakino kavu.
32 Hu ira ka'ene Jenitaru hananie najahunijina 'ee Hu Oni ehija Isureri opuni Hanani'inijina 'wamana.
33 Emahwapo vu'a ka'ene Hua rone 'waravaji hejajaho oja hwa'usahara.
34 Simionira pu merajihe 'ee Meri Huni ohijaho ijá 'wama Hena! Ike Harihakaho Isureri opuna pijahana. Hu Isureri ora 'aho'a veje arihe 'aho'a ajihuna. 'Ene Hu aacha'omo ea mapoka ijí kame Hu ninahuna.
35 'Eje ja temuka'amajaho areri so'wa 'usa rukina joni oja 'ahi naminau ja'ina'e rehuna. Ijihuni maijaho oja vaji hema vwiha roe samaumaa rehuna 'wamana.
36 Napara poropeti Ana Panueri oni 'apaja 'ee Asa oni amuja. Hu paranamaa paruahe'i hinajaho juara iropu no'o pa'arenana.

37 'E'eme hu amuna hinajaho juara mapoka mapoka (84) pa'arenana. Hu niho'o
Temiporu paranamuna 'ee veiri'a na'ia rira 'aura areme 'ee siporua 'onuna.
38 Nijihijakura hu roe Godi teimani 'wamana 'ee ea ka'ene 'ajoha hijajihi majaa Hu rone 'waramana.

'Unama Nasareti Roajina

39 'Ejume pu Natohwi jihuni tamanijara 'waramajaho ve paranareja vukú'o 'unama
Karari puni ara natohwa Nasareti va'ara.
40 'E'eme Sesamaa kajaho haruriji'i emarena ajime 'ee Huni vwiha 'u'o emarene 'ee
Godoni maiji vwihanii'inijaho Hu hu'úmo majama namana.

Jesu Paruisea'e Jerusaremi Temiporu Vaji Hinajina

41 Juara kwinu kwino pa'are'eju'e emahwaha Jerusaremi Pasova sora i'i va'ura.
42 Vea ka'ene Hu juara iropu ropu no'o renajino pu kú'o tamanijara ve'avarono
'waramu ja'ina'e sora i'iro kahi va'ara.
43 Pura na'ia icharu hihuni veijaho nipa'arejume pu kú'o 'unama ari puni va'eme
Jesuho Jerusaremi hinana kaivo Huni emahwahijija ijaho pahena pakavara.
44 Pu vwihajajaho Hu ea mapoka kajihipuni vaji va'u ronareja pu 'urina kwaa jora'e
na'ia kwino va'areja ijí pakamareja aneja vene puni napuhija 'ee vwea vwina puni vaja
kajino savara.
45 Pu Hu pakamareja kú'o 'unama Jerusaremi sama va'ara.
46 Vea no'opisu pa'are'eme pu Hu Temiporu vaji najahi'inijipo najahaji hene 'ee
aporavi'i hi'eme piunavara.
47 Ea mapoka Hura eha mavarasa'ina ka'ene 'waramaji hejajaho pu niho'o oja
hwa'usunahara.
48 Pu ijí kame hejajaho pu 'u'o oja hwa'usunahara. 'Ee oahi ijá 'wama Hariha nuna
A iraka vene 'unama ika'ina 'ahúane? Nú omune'i niho'o oja hianu'eme Aa'e sarame
apenojara 'wamana.
49 Hu pu ijá 'iama 'Ú ja raka vena Na sarivo? 'Ú Na Oma Nunijihuni sei hihunijaho ja
pahejo? 'iamana.
50 'Enakaivo Hura raka ka'ene 'warama jihuni maijaho pu pahejara.
51 'Ejume Jesuho pu pu'úmo 'uname Nasareti va'ana. 'Enarena Hu emahwapuni ira
hene venana. Oahi raka ka'ene hena kamajaho oja vaji vwihaji'i hinonana.
52 'Ejume Jesuho 'urine emakina rene 'ee vwiha vaji emarene 'ee Godiho 'ee emaa Hu
ura rejura.

3

Joni Papitisitara Najahajina
(Matiu 3:1-12; Maka 1:1-8; Joni 1:19-28)

1 Sisa ka'ene Taipiriasina 'wavujara natohwa rena hinajaho juara iropu ropu'a mumora
rona kwinu rejume Ponachasi Pairati Jutia puni natohwa rejume 'ee Herotira Karari ora
'ajohau'e 'ee huni 'u'ua ka'ene Piripura Ituria 'ee Tekonaitasi 'ajohau'e 'ee Raiseniasira
Apirini ora 'ajohauna.
2 'Ejume Anasi'o Kaiapasi'o pirisitia mama'ina rejari vea kajino Godoni vu'a Joni ka'ene
Jakaraiasi oni harihaka nechi'i hinonu jihuni roana.
3 'Eju'e hu Jotani rori ara ka'ene hijuji roe emaapo puni sisea vwihana are'eje toi
samahuni vu'a 'waramana.
4 Poropetia Aiseara ika'ina huni heha vaji venana.
Ea pina nechi'i hine 'ume'ena Natohwi jihuni 'unama amairie 'ee veje arira renama.
5 Isoha same 'ee huri'a veje amara reja 'ee 'unama ka'ene 'ajovi'inijaho veje arira reja.
'Unama ka'ene 'onajivi'inijaho amara renama.
6 'Eje ea mapoka Godi oni ni'ajúhi'inijaho kavava 'úmana.
7 Ea mapoka huni roajivakame hura 'unirame toi vaji sama'e 'uri'avarono roajivajihi
ijá 'iama Ja tapara ka'ene siseijihipuni harihija. Joni eha sisea ni'ima'ura ka'ene túna'i
roujaho irara ja 'waravukame ja juhame iki roajivare?
8 'Ina rukina re'avara! Joni 'unama sahasijaho ta'arohareje niare'i kaivo ea maiu'ina
re'avara Ja vwiha ika'ina pavwiha'avara. Eparahami núni oma'omo nú areri rena hiju
paro'avara kaivo Godira areri veje ike muna ikihipo Eparahami oni harihija rehuna.
Ijihuna'e nú areri rena hiju paro'avara.
9 Iviamai taupa icha aneji namuna'omo icha kajija 'ina maa pare'avajaho 'umareje
'uhue veni ato'aruhuna 'iamana.
10 'Ejume ea mapoka kajipo apoma ijá 'wava 'Ena'omo nú ichá'ina'e ve'eja? 'wavara.

11 'Ejume hu eha vene pu ijá 'iama Ea irara setia no'ohe'i re'amajaho ea pina ka'ene pa'aji pina ma'amane 'ee ea irara 'iruma rukina'e re'amajaho 'u'o ijá ve'amana 'iamana.
12 'Ejume ea ka'ene takisia apeji'ina 'u'o hu 'unirame toi sama'avarono roara'omo ijipo apoma ijá 'wava Najahi'ine nú ichá ve'eja 'wavara.
13 Hu ijá 'iama Ja takisia'e ape'avajaho icharu 'eka'avarono 'waravajiru 'eka'avara 'iamana.
14 'Ejume sorutia 'ahopo apoma ijá 'wava 'Enakaivo núa. 'Ú nú ichá'ina'e ve'eja? 'wavara. Hu ijá 'iama Ea 'ahopuni monia pamajikari 'ejahie 'etuji'avara. 'Ee ea pina pamajikari nama'avara. 'Ee joni anejijaho teamana'avara 'iamana.
15 Ea mapoka kajija 'ajohe vwihaji'i hijura'omo pu Joni kavari veijaho puni oja vaji ijá roja Vejuro'i Kerisora re'ama rojara.
16 'Ene Joni eha vene ijá 'iama Na ja toa vaji samauta kaivo Ea ka'ene nuni túna'i roujara samahunijaho Godoni 'Avena 'ee haruriji'i samahuna. Na Hu Hu'úmo areria pana 'ee nara Huni mumora hwana jahenahuna areria pana.
17 'Enakaivo soa Huni ija tahi namuna'omo Hura 'witia mutuuri ruhijino mutuareje maijaho niana'ika'i siseijijahija vena ka'ene pautaruti sa'ika'i namujiano ato'aruhuna 'iamana.
18 Na'ia mapoka'e hu vu'a maa maiu'ina ea najahe 'ee vu'a 'aho'a ani'ina ni'ajihe najahana.
19 'Enakaivo hu ea natohwa ka'ene Heroti 'uraraha 'waramana. Ijihuni maijaho hu Herotiasi huni 'u'uijihuni napara turame 'ee uneunecha sisea mapoka'e Heroti venajihuna'e 'uraraha 'waramana.
20 Hu kú'o sisea pina ka'ene huri venajaho Joni apene tipurai ranamajina.

Jesu Toi Apúsavajina
(Matiu 3:13-17; Maka 1:9-11)

21 'Enakaivo ea mapoka'e toa vaji samauma para'eme iji'a Jesu 'u'o toa vaji apúsavume 'urinana. Hu hine siporua 'o'eme akúpi 'ahi vwicha jaraana.
22 'E'eme Godoni 'Avena areri marahu'ora puna'i jaima ariha roe huni haha 'ahi ajimana. 'E'eme ira akúpa 'ahi rene roe ijá 'wama A Nuni Hariha ka'ene Na oja mahujina. Na A niho'o teamanimu 'wamana.

Jesuni Amuhijijina
(Matiu 1:1-17)

23 Jesuho juara mapoka mapoka (30) pa'are'eme iji'a Hu Huni kaukara aneja venana. Ea mapoka Jesuho Josapi oni Hariha 'wavura. Josapi oni oma Iraina Irai oni oma Matatina
24 Matati oni oma Rivaina Rivai oni oma Merikaina Merikai oni oma Jenaina Jenai oni oma Josapina Josapi oni oma Matataiasina
25 Matataiasi oni oma Emasina Emasi oni oma Nehamina Nehami oni oma Esirina Esiri oni oma Nekaina Nekai oni oma Meatana
26 Meata oni oma Marataiasina Marataiasi oni oma Semainina Semaini oni oma Josekina Joseki oni oma Jutana Juta oni oma Joananina
27 Joanani oni oma Resana Resa oni oma Jerapaparina Jerapapari oni oma Setiarina Setiari oni oma Nerina Neri oni oma Merikaina
28 Merikai oni oma Atina Ati oni oma Kosamina Kosami oni oma Erimatamina Erimatami oni oma Erina Eri oni oma Josuana
29 Josua oni oma Eriesana Eriesa oni oma Jorimina Jorimi oni oma Matatina Matati oni oma Rivaina Rivai oni oma Simianina
30 Simiani oni oma Jutana Juta oni oma Josapina Josapi oni oma Jonamina Jonami oni oma Iraiakimina Iraiakimi oni oma Mereana
31 Merea oni oma Menana Mena oni oma Matatana Matata oni oma Netanina Netani oni oma Tevitina Teviti oni oma Jesina
32 Jesi oni oma Operina Operi oni oma Poasina Poasi oni oma Sarimonina Sarimoni oni oma Nasionina Nasioni oni oma Aminatapuna
33 Aminatapu oni oma Ataminina Atamini oni oma Ramana Rama oni oma Hesiranina Hesirani oni oma Peresina Peresi oni oma Jutana Juta oni oma Jekapina
34 Jekapi oni oma Aisikina Aisiki oni oma Eparahamina Eparahami oni oma Terana Tera oni oma Nehorina Nehori oni oma Serukina
35 Seruki oni oma Reuna Reu oni oma Perekina Pereki oni oma Hiparuna Hiparu oni oma Sirana Sira oni oma Kenanina
36 Kenani oni oma Aripakasarina Aripakasari oni oma Semina Semi oni oma Noana Noa oni oma Ramekina Rameki oni oma Metusarana

37 Metusara oni oma Inakina Inaki oni oma Jeratina Jerati oni oma Mahararina Maharari oni oma Kenanina Kenani oni oma Inosina
38 Inosi oni oma Setina Seti oni oma Atamuna Atamu Godoni hariha.

4

Jesu Vena Kamajina
(Matiu 4:1-11; Maka 1:12-13)

1 Jesuho Jotani rene Godoni 'Aveni ruha apena para'eme 'Avena kajara aheme nechi'i va'ana.
2 Hu ijino na'ia mapoka mapoka (40) hi'eme Setani Hu vena kamana. Hu vea kajija 'iruma painajihuna'e Hu matuma paranana.
3 'Ejume Setanijara Hu ijá 'wama A Godoni Hariha re'amajaho muna ike veje puretia rejakame ina 'wamana.
4 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Godoni Irijara ija 'úma Ema mai'o puretieru reje hihuna pana 'úmana 'wamana.
5 'Ejume hu Jesu ahema va'e huri'a 'ahi namine kwaa ara mapoka kajaho ni'aha kwinu nahana.
6 'Ene Setanira Hu ijá 'wama Na harura 'ee kwaa ara mapokakaho vajahuna. Ikaho naa'e mihara'omo nara ea ka'ene na ura reni'amaji mahuna.
7 A na oja mi'amajaho ike mapokakaho Ona'e rehuna 'wamana.
8 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Godoni Irijara a Natohwa ka'ene oni Godi ijiru oja mahe Hunaru vena'amana 'wamana.
9 'Ejume hu Hu ahema va'e Jerusaremi Temiporu 'ahi ranavume namijumakavi'i ijá 'wama A Godoni Hariha re'amajaho iki kami mwama pi'onama 'wamana.
10 Godoni Ira vaji 'waramajaho
Hura Huni 'ona oji'ina irechamie pu A 'ajohahuna 'wamana.
11 Pura puni iji 'ahi'enae A Oni mumora muna 'aha pa'anaarahuna 'úmana 'wamana.
Noin
12 Jesura eha vene ijá 'wama Godoni Ira vaji ijá 'úma
A Oni Godi Natohwijaho pavena ka'amana 'úmana 'wamana.
Noin
13 Setaniho Jesuho 'unama ani ani vena kamajaho iji'a are'i kaivo ma'uaku ranama ruva'ana.

Jesura Huni Kaukara Karari Vaji Aneja 'Emajina
(Matiu 4:12-17; Maka 1:14-15)

14 'Ejume Jesuho kú'o 'unama Godoni 'Aveni jihuni haruriji'i Karari va'ana. 'Ejume Huni pinanijaho 'urijume kwaa ara mapoka kajaho he parajara.
15 'Ene Hu aneja vene puni Sinakoku vaji najahume ea mapoka'e Hu ta'arohara.

Jesu Nasareti Vaji Pataarohajina
(Matiu 13:53-58; Maka 6:1-6)

16 'Enarena Hu 'uname Nasareti Huni araneji Hura emakina'e renajino va'ana. Sapati hu nivenu ja'ina'e Sinakoku vaji Hu heha ta'iro 'urinana.
17 Heha ka'ene poropetia Aisea onijaho Huni ijatahi ranavume Hu rasame ika'ina kama tahana.
18 Natohwi jihuni 'Avenijaho Na hu'úmo hinu. Hura Na ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vu'a ka'ene mamaiji naja'urono ranamiana. Ea ka'ene i'ivani'inijihi rasamie 'ee ea ka'ene nia supavi'iniji veje niri'avarono routa. 'Ene ea ka'ene sisei hiji'inijihi ni'ajihe hanasina ape'avarono routa.
19 Juara ka'ene Natohwijara ni'ajihuniji 'wara'i routa 'úmana 'iamana.
20 'Ejume heha tahuhe ea ka'ene naminaji ma'ika'i asuma hinana. 'E'eme ea mapoka ka'ene Sinakoku vaji hija kajija nia tajahena apene Hua'e mahara.
21 'Ejume Hu aneja vene ika'ina 'waramana Joni atai he'eme heha ka'ene Na tahujaho iviamaa nimaa renu 'iamana.
22 Ea mapoka ka'ene ijí hijajaho niho'o oja hianame 'ee vu'a ka'ene Huni iri vaji rena roe arihume hejajaho niho'o teamanavara. 'Ejume pu ijá 'wava 'Ú eakaho Josapi oni Harihijine? 'wavara.
23 Hu pu ijá 'iama Na niheju. Ja Na areri juketakúne orono veje maranaama 'wihuna. Ja Na ijá 'wihune Ara Kapeniami uneka ka'ene vejume nú pinana ka'ene hejuji ikine oni ari veja kava 'wihuna 'iamana.

24 Na nimaa nimaa 'waravu ea ka'ene poropetia huni ara vajijaho hami paapene 'ajovura.
25 Na ja nimaa 'waravo. Nimai Iraija oni veijaho amuna mapoka'e Isureri vaji ani re'eme juara no'opisune masapa iropu kwinu neha papi'eme kwaa ara kajaho ora vea re'eme matuna hijara.
26 'Enavo Iraijaho mai'o amuna mapoka ijí hijara kaivo hu puna pava'ana kaivo hu Saitoni vaji ara iha Sarepatina 'wavujino amuna kwinu'wi ijí hinuna'omo ijí ni'aja'iro va'ana.
27 Poropetia Iraisa oni veijaho ea mapoka reporosia rukina Isureri vaji hijura vo niho'o ea pina marahuna pana kaivo Nemani ka'ene Siria orijiru huhusu maranana 'iamana.
28 Ea ka'ene Sinakoku vaji hija kajipo ijí hejajaho pu niho'o ajinamana.
29 Pu 'urimarame Hu tairie apene ma'ahi 'useme aheme va'e huri'a ka'ene puni ara ijihuni toi vejari 'ahi rarahi apúsa'i 'ahiume vejara.
30 'Enakaivo Hu puni rira kajino ro 'e'une va'ana.

Ea 'Avena Sisei Rosamajina
(Maka 1:21-28)

31 'Ejume Hu Kepeniami Karari vaji va'e Sapati vei ea najahana.
32 Pu Huni vu'a ka'ene niho'o harura rukiniji hejajaho oja hwa'usahara.
33 Ijí Sinakoku vaja kajino ea pina 'avena sisei ajivi'ina hinana'omo hu niho'o ira ajira'e emaavanana.
34 Haee! Jesu ka'ene Nasareti orakere A nú iraka'e vetú'irono roane? 'Ú A núa'e 'eka ruaru 'ahaume roane? Na A nihena kavu. A Godoni arira maijina 'wamana.
35 'Enakaivo Jesu 'uraraha ijá 'wama Irano'a are'i kaivo ema kajaho rana'i kaivo ariha va'a 'wamana. 'Ejume ijí 'avena sisea kajaho hu unenu'u pina pave'ika'i ema kajaho pi'onavume ea mapoka kajihipuni una'i 'ojumakavi'i ro 'e'una va'ana.
36 Ea mapoka ijí kamareja niho'o oja hwa'usunahara. 'Ejume pu ijá 'wava Ike vu'akaho ichá'ine? Harura 'ee ajira rukina'omo ike eakara 'ananajihe 'ee pikinakavi'i 'avena sisea 'waravu'e usevura 'wavara.
37 'Ejume ijí Huni vu'a kajaho kwaa ara rora rora kajaho marako re'unana.

Jesura Ea Mapoka Venaume Maraniajina
(Matiu 13:53-58; Maka 1:29-34)

38 'Ejume Hu 'urina Sinakoku kajaho are'ika'i Saimani oni arijino va'ana. Saimani oni jura paranahijaho haha ohoa natohwa'e rejume pu Jesura ni'aja'amarono huni iha 'ahi 'ona vejara.
39 'Ejume Hu va'e Huni ruha rorijino nami'i ijí haha ohoa kajaho 'ararihaana. 'Ejume haha ohoa kajaho pa'are'eme hu 'urine 'iruma amairia pu vajihana.
40 Nusirei vea va 'o'i ve'eme ea mapoka ka'ene atama ani ani'ina 'ekajija aherame Jesuni roume Hu ea kwinu kwino puni haha 'ahi Huni ija irechavume pu maraniara.
41 'Ejume 'avena sisea mapoka'e Hura vejume usevi'i ijá 'umejare A Godoni Hariha 'umejara. 'Ejume Hu 'ararihie vejume pu ira pa'waravara. Ijihuni maijaho Hu Kerisoho pu nihena kavura.

Jesura Sinakoku Vaji Najahajina
(Maka 1:35-39)

42 Vea nitumajino Hu kwaa kajaho are'ika'i va'e kwaa ka'ene ea pahijujino va'ana. 'Ejume ea mapoka kajipo hina samuva'o piuname pu ura Hu 'unanavakame paranamie va'amarono vejara.
43 'Enakaivo Hu pu ijá 'iama Na va'e ara 'aho'a Godoni ara rona 'waramaji najahuna. Ijihuni hahi Na ranamiume Na ikaho routa 'iamana.
44 'Enarena Hu majaa Jutia Sinakoku mapoka vaja najahana.

5

Jesura Tisaiporua Amura 'Umenajina
(Matiu 4:18-22; Maka 1:16-20)

1 Na'ia pini Hu Jenesareti soha rorijino namine vu'a 'wara'eme ea mapoka Godoni vu'a kaji he'i 'ahiume ijí kahi piijaravi'i roajivara.
2 Hu kivume sisima no'ohe'i soha rori na'eme ea ka'ene úa vesavi'inijija puni namea 'eke arihe sovi'i hijara.
3 'Ejume Hu Saimani oni sisima pini vaji aji'ika'i 'waravume piijahume ma'uako karokaro soha riri va namana. Hu ijihuni vaji hiji'i ea mapoka kajija najahana.

4 Hu vuˈa ˈwara paraˈikaˈi Hu Saimani ijá ˈwama Oni sisima piijahe úa riri vaˈe joni namea same kija siriraha ˈwamana.
5 ˈEjume Saimani eha vene ijá ˈwama Natohwe nú iviasi naˈiakaho hine ojuta pahweˈi nú úa kaji vesavara vo nihoˈo kija pina paˈejara kaivo A ˈwarimu jihunaˈe na namea sahuna ˈwamana.
6 Pu puni namea samareja kija nihoˈo mapoka mapoka siriravume namea aneja vene turamana.
7 ˈEjume pu napuhwaha kaˈene sisima pina ˈahi hijajija ˈumenaume pu roe niˈajihara. Pu roajime puni sisima noˈoheˈi vejume itusahe sisima kajija aneja vene tusaˈi vejara.
8 Saimani Pitaho ijí hura uneka kaˈene vena kaji kamarena Jesuni unaˈi nitupari saˈikaˈi ijá ˈwama Natohwe na ea sisea vejiˈinakúne nuni rori roujaho areˈi kaivo ani vaˈa ˈwamana.
9 Ijihuni maijaho Hua ˈee ea ˈahoˈa kaˈene pu puˈúmo hijajipo ijí kija mapoka kaji kivajaho nihoˈo oja hwaˈusahara.
10 Saimani oni napuhija Joniˈo Jemisi kaˈene Jepati oni harihija noˈo ˈuˈo oja hwaˈusahara. ˈEjume Jesura Saimani ijá ˈwama Tea junamujaho arema. Iviamaikano rene a emaa sirirahuna ˈwamana.
11 ˈEjumakame pu puni sisima ˈeka roe amari irechame ˈee puni uneunecha mapoka areˈikaˈi Hu ˈararihaa vaˈajivara.

Jesura Ea Vejume Maranajina
(Matiu 8:1-4; Maka 1:40-45)

12 Naˈii pini Hu ara pini vaˈeme ea pina reporosia rukina Jesu kamarena Huni unaˈi mweˈi ˈojiˈi jarima ijá ˈwama Natohwe A ura renaˈamajaho veje na maraniama ˈwamana.
13 Jesura ija jorane ˈunaviˈi ijá ˈwama Na ura reniukúne maranaˈama ˈwavume niˈaha kwino ea kajihuni reporosia paˈarenana.
14 Jesura ijá ˈwama Ikaho ea ˈahoˈa paˈwaraˈamana kaivo vaˈe pirisiti nahareje ijiˈa vaˈe Mosisira ˈwarama jaˈinaˈe Godoni swasa veˈamana. ˈEjakame ea mapoka oni reporosia kaˈene paˈarenajaho hena kaˈavara ˈwamana.
15 ˈEnakaivo Huni pinanijaho ara mapoka henareja ea mapokaˈe Huni vuˈa hene ˈee atama puna veje paˈareˈamaro roajivara.
16 ˈEnakaivo Hu naˈia ˈahoˈa vaˈe ea pahijuri kwai siporua ˈonuna.

Jesura Ea Ija Ajuaraviˈina Vejume Maranajina
(Matiu 9:1-8; Maka 2:1-12)

17 Naˈia pini Hu hine najaˈeme ijihuni vaja kajino Parasia ˈee ea kaˈene tamana najahiˈinijija ijí hijara. Pu ara kwinu kwino Karari vaja ˈee Jutia vaja ˈee Jerusaremi vaji rena roe ijí hijara. ˈEjume Natohwi jihuni harurijaho ijí vea kajaho Jesura eaˈe veje maraniˈamarono namana.
18 ˈEˈeme ea ˈahopo ea pina haha ajuaraviˈina apene kime Jesuni unaˈi ranaˈi ˈahiume apene sei roajivara.
19 ˈEnakaivo ea mapokaˈe ituˈona namajihuna pura huaˈe apena vahuna ˈunama paˈarenana. ˈEnajihunaˈe pu ea kajaho apene atahuri vaˈe tita napame ea kajaho huni kicha ˈahi naˈeme apúsavume ˈonu vaˈo Jesuni unaˈi ea rira kajino namana.
20 Hu icháˈinaˈe pu nimaa rojuji kimarena ema kaji ijá ˈwama Napura nunakera Oni sisea Na vwihana arevu ˈwamana.
21 Parasia ˈee Sikuraipia pu aposarame ijá ˈwava Ikaho ea iranaˈomo Hu Godi matahareˈe avano? Ea irara sisea vwihane arehune? Godira Huhusuna ˈwavara.
22 Jesuho pura iraka kaˈene aposaravajaho nikimarena ijá ˈiama ˈÚ ja iraka vene joni oja vaja aposaravo?
23 Na icháˈinaˈe ˈwaraˈejo? Na huni sisea vwihana areˈeju ho Na ˈwave ˈurina vaˈena? ˈiamana.
24 ˈEnakaivo jara Ema Puni Harihijihuni harura kaˈene iki mweˈi ea vwihanie arevuji hena kaˈavarono Hu haha ajuaraji ˈinijaho ijá ˈwama Na a ˈwaravukúne ˈurine oni suha apene ari vaˈa ˈwamana.
25 ˈEjume niˈaha kwino ea kajaho puni una kajino ˈurine iraka kaˈene hura ijihuni toi namajaho apene ari Godiho taˈarohiˈi vaˈana.
26 Pu nihoˈo oja hwaˈusahaume Godi taˈarohe tea junaˈeme ijá ˈwava Nú iviasi uneunecha mavarasaˈina kivara ˈwavara.

Jesura Rivai ˈUmenajina
(Matiu 9:9-13; Maka 2:13-17)

27 Ijihuni túnaˈijino Hu vaiˈi kavuˈe ea kaˈene takisia apejiˈina iha Rivaiho takisia apejuri seijino asuma hinana. ˈEjume Hu ijá ˈwama ˈArarihie roa ˈwamana.
28 Hu huni uneunecha mapoka makiˈikaˈi ˈurine Hu ˈararihaa vaˈana.
29 ˈEnarena Rivaira huni sei ˈiruma natohwa Jesunaˈe vejume ea kaˈene takisia apejiˈinijija ˈee ea ˈahoˈa mapokaˈe pu puˈúmo ˈiruma ijara.
30 Parasia ˈee Sikuraipia ijipo aneja vene Huni tisaiporu ˈuraraha ijá ˈiava Ja iraka vene ea kaˈene takisia apejiˈina ˈee ea sisea puˈúmo ˈiruma ijo? ˈiavara.
31 Jesura eha vene ijá ˈiama Ea kaˈene atama paˈajija juketaija ura parenaura kaivo ea atakinijipo juketaija ura renaura.
32 Na ea arira maa vejiˈinijihipuni parouta vo Na ea sisea kaˈene puni sisea vwihane temukaviˈini jihipuni routa ˈiamana.

ˈAura Arevuji Rone Apovajina
(Matiu 9:14-17; Maka 2:8-22)

33 Ea ˈahopo Jesuho ijá ˈwava Joni oni tisaiporujija naˈia kwinu kwino ˈaura areme ˈee siporua ˈojuˈe Parasi puni tisaiporu ijija ˈuˈo ijaˈinaˈe vejura kaivo Oni tisaiporu ijija ˈiruma toa ma ijí ijura ˈwavara.
34 Jesura ijá ˈiama Ja vwihajujaho ea kaˈene napasi nejujihipuni ˈiruma vejujaho huni napuhija kaˈene ijí kiˈiro roajivujijahija ˈaura arevura araka?
35 ˈEnakaivo vea kaˈene napasi nejiˈina kajara ijí pu puˈúmo pahiˈi kaivo ani vaˈakamaˈe pu ijiˈa ˈaura arehuna ˈiamana.
36 Hu haa ˈwaramarena ijá ˈiama Ea maiˈo ateha maiuˈina isome sahasijiˈi pasuhura. ˈEnakaivo ijaˈinaˈe veˈavajaho ateha kajija isome aniˈina rehuna.
37 ˈEne vukúˈo ˈwainia maiuˈina ˈeke hanuha sisa sahasa vaji veriˈavajaho hanuha sisa sahasa kajaho napame ˈwainia arihuna.
38 ˈEnakaivo ˈwainia maiuˈina hanuha sisa maiuˈina vaji verivura.
39 Ea ˈwainia sahasa ijujaho ˈwainia maiuˈina ura parenaura. Pu ijá ˈwarahuna Sahasijaho arerina ˈwahuna ˈiamana.

6

Sapatia Rone Apovajina
(Matiu 12:1-8; Maka 2:23-28)

1 Vei pini Sapati veijino Hu konesa juasiˈa ˈuraha vaˈeme Huni tisaiporua konesa tuame iji tanihiˈi ˈinijaho ijara.
2 ˈEˈeme Parasia ˈahoˈa ijá ˈiava ˈÚ ja iraka vene varapijara Sapati veijino paveˈavarono ˈwarumajaho vejo? ˈiavara.
3 Jesura eha vene ijá ˈiama ˈÚ ja Tevitira huni ehi puˈúmo matuvumakame iraka kaˈene vejajaho ja pataha hejare?
4 Hu Godoni sei vaˈe puretia kaˈene Godi vajahajaho ˈeke huna iˈikaˈi ˈahoˈa ehwaha vajihana. ˈEnavo ijaho tamanaˈomo ea mamaha paijura kaivo pirisitiepo pupusu ijura ˈiamana.
5 ˈEjume Hu ijá ˈiama Ema Puni Harihijaho Sapati huni Natohwa ˈiamana.

Ea Ija Ajuaraviˈina Vejume Maranajina
(Matiu 12:9-14; Maka 3:1-6)

6 Naˈii pini Sapati veijino Hu vaˈe Sinakoku vaji najahana. Ema pina ijí hinajaho huni ija manaˈinijaho ˈiriviˈina.
7 Sikuraipi ˈee Parasia Hu ea pina ijí Sapatia vea kajino veje marajakame namaˈi ˈahiume nii vevirinavara.
8 ˈEnakaivo Hu pu raka kaˈene vwihajajaho Hu kimarena ea kaˈene ija iriviˈina kajaho ijá ˈwama ˈUrine iki unaˈi roa ˈwamana. ˈEjume hu ˈurine ijino vaˈana.
9 ˈEnarena Jesura pu ijá ˈiama Na ja aporavu Joni tamanijaho Sapati veijaho nú mamaa veˈeja ho sisea veˈeja? Ea niˈajiˈeja ho ea ˈanae kwaˈena? ˈiamana.
10 Hu ˈurine namiˈi kaivo ea kwinu kwino kima apena vuˈu vaˈume iriviˈinijaho ijá ˈwama Oni ija nipima ˈwamana. ˈEjume hu ijaˈinaˈe vejume huni ija maranana.
11 Pu nihoˈo ajinavume pu hine Jesu iraka kaˈene vetihuniji ˈwama apenojara.

Jesura Apasorua Iropu Ropu Noˈo Pijihajina
(Matiu 10:1-4; Maka 3:13-19)

12 Vea kajino Hu vaˈe huriˈa ˈahi siporua ˈoˈi vaˈana. Hu naˈia kajaho Godoni siporua hine ˈoˈeme vea nitumana.
13 Vea nituvumakaviˈi Hu Huni tisaiporu ˈumenaume rouma ea iropu ropu noˈo iji pijiharena iha ihame Apasorua ˈiamana.

14-16 Puni ihijaho
Saimani ka'ene Pitana 'wavujaho
'ee huni 'u'ua Enituruho
'ee Jemisi ho
'ee Joni ho
'ee Piripu ho
'ee Pataramiu ho
'ee Matiu ho
'ee Tomasi ho
'ee Jemisi ka'ene Apiasi oni harihijaho
'ee Saimani ka'ene Seratina 'wavujaho
'ee Jutasi ka'ene Jemisi oni harihijaho
'ee Jutasi Isikariati ka'ene Jesu nahamahunaijina.

Jesura Kaukara Iraka'e Venajina
(Matiu 4:23-25)

17 Hu pu pu'úmo ariha roe amari namiji'i kivume Huni tisaiporu niho'o mapoka mapoka kajihija 'ee ea niho'o mapoka mapoka Jutia rori hijura 'ee Jerusaremi rori hijura 'ee ara ka'ene soha rori Taia 'ee Saitani roara.

18 Pu roajime Huni vu'a hene 'ee puni atama veje pa'are'amarono roara. 'Ene ea ka'ene 'avena sisea ajima'inijija 'u'o roume Hu vejume maraniara.

19 'Ejumakame ea mapoka Huni haha 'una'iro vejara. Ijihuni maijaho Huni harura ni'ima'ura Huni vaji rena roe ea mapoka vejume maraniara.

Temara 'Ee Temuka
(Matiu 5:1-12)

20 Hu 'arohe Huni tisaiporu kivi'i aneja vene ijá 'iama Ja ea ka'ene pivusahujija ivi'a tea manamama. Ijihuni maijaho Godoni arijaho ivi'a jona'e renu.

21 'Ene ja ea ka'ene iviamaa matunavujaho ivi'a teamanamama. Ijihuni maijaho Godira veje ja tú'ahuna. 'Ene ja ea ka'ene niravujija ivi'a tea manamama. Ijihuni maijaho ja ijasahuna.

22 Ja Emaa Puni Harihijihuni hahi emaapo kima sename 'ee pataarorahe 'ee ira sisea namahe erapo ira sisea 'warame ja 'ararihie vu'a sisea ani ani'ina 'ee joni iha 'urihi'i sisea vwihaja ki'avajaho ja teamanamama.

23 Vea kajaho ja niho'o teamanama para'eje mari'uvi'i ohurikusaha. Ijihuni maijaho joni eha mamaa kahino Godoni ara akúpa 'ahi namu. Puni sahipo nijano poropetia ka'ene marako hijajija sise'i 'ahiaja'ina'e ja 'u'o sise'i 'ahihuna.

24 Ja ea ka'ene iviamaa uneunecha mapoka ani re'eju'e hijujaho niho'o sisea piunahuna. Ijihuni maijaho ja iviamaa hami hihunijaho maho'o apeju.

25 Ja ea ka'ene iviamaa túavujaho niho'o sisea piunahuna. Ijihuni maijaho ja matunahuna. Ja iviamaa ea ka'ene hine ijasahujaho sisea piunahuna. Ijihuni maijaho ja chora hine niramaruhuna.

26 Ja ea ka'ene iviamaa joni vu'a mamairu 'wavujaho sisea piunahuna. Ijihuni maijaho nitama puni sahipo niareri ija'ina'e poropetia ka'ene ira'asinijija 'ahiara.

Naka Oja Mihunijina
(Matiu 5:38-48; 7:12)

27 'Enakaivo Na ja ea irahipo hejuji Na 'waravu. Joni naka oja mihe 'ee ea irahipo jaa'e senavujija hami 'ahie

28 'ee ea ka'ene jaa'e siripa'avajija merajihe 'ee ea ka'ene ja sise'i 'ahi'ava jihipuni siporua 'o'avara.

29 Ea pini a noa 'ahi tahijaha'e ka'amajaho maka'eje ropuna'a 'u'o 'ana'amana. Ea 'ahopo oni kosetia ape'avajaho maki'ika'i oni setia 'u'o mi'amana.

30 Ea irara uneunecha jarirave ka'amajaho ma'amana. 'Ene oni kukua'e ei pini ape'amajaho kú'o paape'i 'ahae 'wara'amana.

31 Ea 'ahopo jona'e vena'avarono ja ura renuja'ina'e ja ea 'ahopuna vena'avara.

32 Ja ea ka'ene jaa'e oja mihujiru oja mi'avajaho ja maa iraka vejare? Ijihuni maijaho ea sisea 'u'o ea ka'ene pu oja vajihujiru oja mihura.

33 'Ene ja ea ka'ene jaa'e hami 'ahiujiru hami 'ahi'avajaho ja iraka'e maa vejare? Ijihuni maijaho ea ka'ene sisea veji'ina 'u'o ija'ina'e vejura.

34 'Ene ja ea ka'ene eha vajihunijiru uneunecha vaja'avajaho ja iraka maa vejare? Niho'o maa pavenana. Ea ka'ene sisea veji'ina kú'o eha areri 'ekahuna vwihaji'i ea ka'ene sisea veji'inijaho vajihura.

35 'Enakúne joni naka oja mihe 'ee pununa'i hami vene 'ee eha 'ekahuna pavwihaji'i vaji'avara. Ijihuni maijaho ja eha natohwa'e kahi akúpi 'ahi apene 'ee ja Godi ka'ene niho'o Ichuto Maijihuni harihija'e rehuna. Godiho ea ka'ene Hu patea manavi'inijija 'ee ea ka'ene sisea ni'ima'ura veji'inijija hami 'ahiuna.
36 Joni Omijara ea 'aho'a numiramu ja'ina'e ja ea 'aho'a numirahuna.

Ea 'Aho'a Namahujina
(Matiu 7:1-5)

37 Ja ea 'aho'a panama'irakúne Godi ja panamahuna. Ja ea 'aho'a parona'irakúne Godi ja 'u'o parona'amana. Ea 'ahopuni sisea vwihane are'irakúne Godira joni sisea vwihana are'amana.
38 Ja ea vaji'avajaho ja 'u'o vajihuna. Ja hami swara ve'avajaho areri ija'ina'e niho'o nipia nirisame tihitihivajame ajima roe ameurahe arihi'ina'e ja vajihuna. Ja ea 'aho'a'e vajiha ja'ina'e ja 'u'o vajihuna 'iamana.
39 'Enarena Hu haa 'u'o ika'ina'e pu 'waramana. Ea ka'ene nia supavi'inijaho ea pina ka'ene nia supavi'inijaho areri ahema va'ena raka? Pu no'o areri ma'oa paarihuna raka?
40 Sikuru pwea huni najahi'inijaho paasimuna. 'Enakaivo ea irara nahu'e hena kamare'e iji'a huni najahi'ina kajihu vare'ina renuna.
41 A iraka'e vene oni nia vaji taura ni'ima'ura ka'ene navujaho pakama 'wa'i kaivo vweu puni nia vaji taura ma'u'ua ka'ene namujaho kame 'waramo?
42 A 'unama ichá'inijino oni vwea ijá 'wa'ena Vwee veje na oni nia vaji taura ka'ene namujaho 'e'onavuma. 'Enakaivo vu oni nia vaji taura ka'ene namujaho a pakamo? A niho'o ira'asinakúne oni nia titi taura ni'ima'ura ka'ene namujaho marako 'e'ona'i kaivo areri hami niriareje iji'a vweu puni nia titi taura ka'ene namujaho 'wara'amana.

Icha 'Ee Huni 'Ina
(Matiu 7:16-20; 12:33-35)

43 'Enajihuna'e icha mamaijija mai'o 'ina sisea parejura. 'Ene icha siseijija mai'o 'ina mamaa parejura.
44 'Ene icha mapokakipo 'ina ka'ene rejujaho nú icha raka sa'inijija 'ina kaji kima hejura. Ja mataka 'wija 'ahi rena navu'e ja va'e mene roe ijure? Manu'a mitota 'ahi rena navu'e ja va'e mene ro ijura raka?
45 Ea ka'ene oja mamai ijaho uneunecha mamaa puni oja vaji rena roe ajima arihura. 'Enakaivo ea siseijijahija puni oja vaja sisea ka'ene namujiru roe ajima arihura. Ira vaja kakino raka ka'ene roa ajima arihujija puni oja vaji ichá'ina ka'ene navujipo roe ajima arihura.

Ea No'o Ara Vejajina
(Matiu 7:24-27)

46 Ja iraka vene Natohwe Natohwe 'wi'i kaivo Nara raka ka'ene 'waravujaho pavejo?
47 Ea ka'ene roe Nuni ira hena venujaho hu ea ichá'inijaho Na jaa'e najahuna.
48 Hu areri ei ara'e venuja'ina. Hu mwe'a 'uma ariha va'u va'u muna 'ahi aneja vene tukeja kikisina samuna. Neha ni'ina pine sai natohwi hiramarena ara kajaho ninamana kaivo niho'o pavarimana. Ijihuni maijaho ara kajaho niho'o hami hami muna 'ahi rena vejara.
49 'Enakaivo ea ka'ene Nuni ira henare'e pavenujaho areri ea ka'ene huni ara tukeja hami hami pasamuja'ina. 'Ena'omo vea ka'ene sai hirame ninamujaho ni'aha kwino 'aumuna. Niho'o majikari umatematu 'onana 'iamana.

7

Jesura Romu Puni Natohwi jihuni Pwea Vejume Maranajina
(Matiu 8:5-13)

1 Jesuho ijaho emaa 'waravume pa'arejumakavi'i 'urine Kapeniami va'ana.
2 'E'eme vea kajikano sorutia natohwijihuni pwea mamaijaho atama 'unama rena kwa'i 'ahauma venana.
3 Vea ka'ene hu hejume Jesuho rou 'wavuma heji'i hu Jua 'aho'a irechamiume roe Hu jarime 'warave vu'e huni pwea kaji veje mara'amarono irechamiume roara.
4 Pu Jesuni roe jarime ijá 'wava Eakaho nimaa nimaa'omo Ara hu ni'aja'ipisa A mamaa veja'a.
5 Hu ehu núna oja miharena huhuso Sinakoku núna venuhana 'wavara.
6 'Ejume Jesuho aneja vene pu pu'úmo va'ana. Hu ara rori samatu'u re'eme ijí sorutia natohwa kajara napuhwaha 'aho'a irechamiume roara. Pura roe Hu ijá 'wava Natohwe haha paahina'amana. Ara nuni sei rohuna areria pana.

7 Ijihuni hahi na vwihajujaho na ea sisea'omo nara Oni vuhuna areria pana. Ara ma iraru 'warave nuni pwea kajaho maranama.
8 Na 'u'o harura rukina'omo sorutia 'aho'a nuni harura hari hijura. Nara ea 'aho'a ijá 'iavure Va'a! 'iavu'e pu va'ura. 'Ene pina Roa! 'wavu'e hu rouna. Na nuni pwea ka'ene kaukara veji'inijaho ike vena 'wavujaho hu venuna 'wama 'wamana.
9 Jesura ijí henajaho oja hwa'usahume aroma ea mapoka kajija ijá 'iama Eakara nimaa ronuja'ina'e ike Isureri opuni kwaa vajakaho ea hua'ina papiunavuta 'iamana.
10 Ea ka'ene ona apena roa kajijahija sei 'unama vai'i kavajaho huni pwea ka'ene atami 'unamajaho nimaranana.

Jesura Amunijihuni Hariha Vejume 'Urinajina
11 Ijihuni túna'ijino Jesuho ara iha Naini va'eme Huni tisaiporua 'ee ea mapoka pu pu'úmo va'ajivara.
12 Hu ijí ara kajihuni vwichajiami va 'e'u'eme pu ea'e kwanana'i 'ahiume apena roara. Ijí ea ka'ene kwamajaho amuna pipuni hariha kwinuna'omo ijara kwavume ea mapoka pu pu'úmo roajivara.
13 'Ejume vea ka'ene Natohwijara hu kamajaho Hu niho'o temuvume ijá 'wama Niramujaho arema 'wamana.
14 'Enarame hu va'e ea ka'ene suhi mwavi'inijaho iji 'unavume ea ka'ene kima va'ajaho arema namijara. 'Ejume Hu ijá 'wama Kivasakera Na 'waravukúne 'urina! 'wamana.
15 'Ejume ea ka'ene kwama kajaho kú'o 'urine asuma hiji'i vu'a 'waravume Hu apenapi kú'o oaha'e mahana.
16 Ea mapoka niho'o tea junavume pu Godiho ta'aroha ijá 'wava Núni vajakino poropetia ni'ima'ura núni roana 'ee Godiho ehwaha ura veti'i roana 'wavara.
17 'Ejume ike Huni pinana kajaho 'wama apene va'e Jutia useme 'ee ijí ara rora kajaho he parajara.

Joni Papitisita Oni 'Ona Apena Roara
(Matiu 11:2-19)
18 Joni oni tisaiporuepo uneunecha mapoka ka'ene rejume pu kivajaho Joni ni'wara parajara.
19 'Ejume Jonira huni tisaiporua no'ohe'i 'umenaume roume irechamiume Natohwiji apoma he'i va'ara. Pu va'e ijá 'wava 'Ú A ea ka'ene rohuna'e 'waruvajina ho nú ea pina'e sa'eja? 'wavara.
20 Pu roe Jesuho piuname apoma ijá 'wava Joni Papitisitara irechamúume nú apora'i 'ahúume roara. 'Ú A ea ka'ene Jonira rohuna'e 'warumajina ho nú ea pina 'ajahe hi'eja? 'wavara.
21 Vea ijiha kajaho Hu ea mapoka vejume atama sonahie 'ee haha hianavi'ina vejume sonahie 'avena sisea siomahe 'ee ea mapoka vejume nia niriara.
22 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama 'Unama va'e uneka ka'ene ja kime 'ee hejajaho Joni 'wara'avara. Ea ka'ene nia supavi'ina nia niriu'e 'ee irima'ina namina oju'e 'ee ea reporosia rukina maraniu'e 'ee ataa pa'ana veju'e maraniu'e 'ee ea ka'ene kwamasahi'ina veju'e 'urina hiju'e 'ee Godoni vu'a mamaa ka'ene ea pivusahi'ina najahuji 'wara'avara.
23 Ea irara Nuni hahijihuna'e paju'amajaho niho'o hu merajahi'ina 'iamana.
24 Joni oni tisaiporu va'umakivi'i Hu Joni ronarena ea mapoka kajija 'waramana. Hu ijá 'iama Vea ka'ene ja nechi'i va'ajivajaho ja iraka'e ka'i va'are? 'Ú kurika asiasia 'anae varivarimuji ka'i va'are?
25 Ja ijaho iraka'e ka'irono va'are? Ea pini uneunecha mamaa sama hija ka'i 'ahiume va'ara raka? Heha! Ea ka'ene ija'ina'e hijujija ateha mavarasa'ini same 'ee ara mamaa ka'ene kiniepo hijujino hijura.
26 Ja ijino va'ajaho iraka'e ka'irono va'are? 'Ú poropetia kavare? Kaena. Na ja 'waravu. Hu poropetia asitaha hunanuna.
27 Hua ronarena heha vaji ika'ina'e vejara.
Heha! Na nuni 'ona oji'ina ranave hu mako Oni una'i va'e Oni 'unama amairi'ena 'úmana 'iamana.
28 Na niho'o nimaa nimaa ja 'waravu Ea ka'ene napapo nahenaari vajijaho ei pini Joni asihuna areria pana. 'Enakaivo ea ka'ene iviamajai Godoni ari ma'u'ua renujara niho'o Joni asima paranuna 'iamana.
29 Ea ka'ene takisia'e apeji'ina 'ee ea mapoka kajija Godoni 'unama mamaa aririji hene vejume Jonira ija 'unirame toa vaji samahana.
30 'Enakaivo Parasia 'ee roia Godoni maiji pataarohume Joniho toa pasamana.

31 Jesu ijá 'iama 'Ú Na ea ka'ene iviamaa urijakihija iraki manura vene pu ea
ichá'inijaho ki'ejo?
32 Pu areri sesamaapo maketi vaji hine uma'aravi'i hijuja'ina. Pu ijá 'umejure Nú
hurisia jona'e hwasihajaho ja pajavavara. Nú virisia vejura kaivo ja paniravura.
33 Joni Papitisita roe 'iruma 'aura areme 'ee toa kisina paijume ja kame ijá 'wava 'Avena
sisei ajimana 'wavara.
34 'Ejume Emaa Puni Hariha roe 'iruma ine 'ee toa iju'e ja ijá 'wavo Ea ike kaha.
Hu 'iruma huhuso maha puna'i ine 'ee toa kisina mapoka ina nanamuna 'ee ea ka'ene
takisia'e apeji'inijija 'ee ea sisesa pu'úmo napura venuna 'wavu.
35 Na nimaa nimaa'e vwihanare'i 'waravu. Ea ka'ene hena vwiha rukinijija pura
ichá'ina vejujara najahujaho pu hena kavi'ina 'iamana.

Jesura Saimani Ka'ene Parasi Ijihuni Sei Hinajina

36 'Enakaivo Parasia pini Hu va'e huni sei 'iruma i'amarono 'wamana. 'Ejume Hu
Parasi ijihuni sei 'iruma i'i 'ahaume va'e asuma hinana.
37 Ijí ara natohwa vaja kajino napara pina sisea veji'i hinuna. Hu hejume Jesuho roe
Parasia kajihuni sei 'iruma inu 'wavume henarena senisia kavapwa rukina apene roana.
38 'Ene roe Jesuni tú*na*'i mumora rora Hunijino namine niravi'i Huni mumora 'aha huni
nitua ariha 'aruvume huni hú*mata* sapasa kajikano ijaho ukunahi'i Huni mumora tituhi'i
senisia 'onahana.
39 'Ejume Parasia ka'ene Jesuni ona vejume roajara kamarena ijá rona Eakaho
poropetia re'ipisa Hu naparakaho irane 'ee ea ichá'inijara Hu 'unamujaho hena kava'a.
Ijihuni maijaho hu ea sisea veji'ina ronana.
40 Jesura ijá 'wama Saimani Na ura unenu'u pina a 'wara'i 'ahiu 'wamana. 'Ejume hu
ijá 'wama Najahi'ine 'warima 'wamana.
41 Jesura ijá 'wama Ea no'ohe'i ea monia'e vajihi'ini jihuni monia 'ekara. Ea pina monia
mapoka (K100) 'ekume 'ee pina monia mapoka (K10) 'ekana.
42 Pu no'o ijí monia kajaho eha areria pavenahume hu pu ni'ajihe 'waravume pu eha
pavajahara. 'Ú ea iraka sa'inijara hu oja niho'o natohwa'e mahane? 'wamana.
43 Saimanira eha vene ijá 'wama Na vwihajujaho ea ka'ene monia natohwa'e
'ekajarana 'wamana. 'Ejume Hu ijá 'wama Oni eha ijaho nimaa 'wamana.
44 'Ejume Hu aroma napara kaji kavi'i Saimani ijá 'wama 'Ú a naparakaho nikamo? Na
oni sei routa vo a Nuni mumora kehuni toa pamihana kaivo hu huni nitui Nuni mumora
some 'ee huni hú*mata* sapasi Nuni mumora sirua ukunana.
45 A Na pa'ajorime ura manura veniana kaivo Na iki rouji rene hu hine Nuni mumora
tituhi'i hinana.
46 A senisia paapena Nuni hú*matakaho* onihana kaivo hu Nuni momora senisi'i
'onihana.
47 Na nimaa nimaa 'waravo Huni sisea mapokijaho niho'o vwihajume pa'arenana.
Ijihuna'e hu Na oja natohwa'e mihana. Ea irahuni sisea ma'uako pa'arenajaho hu
ma'uaku'wi oja mihuna 'wamana.
48 'Ejume Jesura napara kajaho ijá 'wama Oni sisea vwihane arevu 'wamana.
49 'Ejume ea 'aho'a ka'ene ijí asuma hija kajipo kosarame ijá 'wava Eakaho irana'omo
sisea 'u'o vwihane aremo? 'wavara.
50 'Enakaivo Jesura napara kajaho ijá 'wama Ara nimaa ronujara vejume
maranaanakúne matauma va'a 'wamana.

8

Napara Ka'ene Jesui Pu'úmo Va'ajina

1 Na'ii pini Hu ara mama'ina 'ee ara ma'u'umaa kajino 'urahe oji'i Godoni vu'a maa
maiu'ina ka'ene Godoni ariji huni vu'a najahana. Huni tisaiporu iropu ropu no'o pu
pu'úmo va'ara.
2 Napara 'aho'a ka'ene 'avena sisea ajimahi'ina 'ee 'aho'a puni atama vejume
marani'inijihi pu'úmo va'ara. Meri ka'ene Matarinina 'wavujihuni haha 'aha kajino
'avena sisea iropu no'o hi'eme siomahana.
3 'Ene Chusa ka'ene Heroti oni kukua 'ajohi'ini jihuni napara Joanaho 'ee Susana 'ee
napara 'aho'a kajipuhipo puni monijikano pu ni'ajihara.

'Ina 'Oji'inijihuni Haa
(Matiu 13:1-9; Maka 4:1-9)

4 Ea mapoka ara 'oi'oi vaji roe Hu ka'i 'ahiu'e roajivume Hu haa ika'ina'e 'waramana.

5 Ea pina huni 'ina 'o'i 'ahaume va'ana. Hu 'ina kajaho ato'aruvume 'aho'a arihe 'unamutoi navume emaapo tautiume 'ee 'aho'a ukapo roe ijara.
6 'Aho'a muna 'ahi arihara 'ee pu riama ajivara kaivo sirua pa'ajihuna'e sarasahara.
7 'Aho'a ija sisea oma rukina vaji arihe riavara kaivo ija kajara 'urine raurihume pamarasahara.
8 'Enakaivo 'aho'a mwe'a mavarasa'ina 'ahi arihe riame maa mapoka mapoka'e (100) rejara 'iamana. 'Ee Hu ijá 'iama ja ataa rukina re'avajaho heha 'iamana.

Haa Kajihuni Maijina
(Matiu 13:10-17; Maka 4:10-12)
9 'Ejume Huni tisaiporu apoma ijá 'wava Ike haa ikehuni maijaho iraka'e rona 'warumo? 'wavara.
10 'Ejume Hu ijá 'iama Godoni ira ka'ene vaji namujaho ja samaumai 'waravu'e ja hena kavu kaivo ea 'aho'akija hai 'waravu'e ijihuni maijaho pahena pakavu.

Jesura 'Ina Oji'inijihuni Haiji Nahama 'Waramajina
(Matiu 13:18-23; Maka 4:13-20)
11 Ike haa ikehuni maijaho ikena. 'Inijaho Godoni Irakena.
12 'Ina ka'ene 'unamutoi arihajihuni maijaho ea pu Godoni ira heju kaivo 'avena siseijara roare'e ijí vu'a kajaho oja vaja puna kajino 'etujiha va'una. Vejuro'i pu
Noinnimaa roje Godira pu ni'aji'amarono avanuna.
13 'Ina ka'ene muna 'ahi arihajihuni maijaho ea Godoni ira hene teamana'eju'e apejura kaivo ira kajaho mai'o hamia oja vaja puna chinuma pasamuna. Pu ma'uako nimaa rojura kaivo vea ka'ene sisei puni haha 'ahi renujaho pu marako rana va'ura.
14 'Ina ka'ene ija sisea oma rukina vaji arihajihuni maijaho ea Godoni ira hejura kaivo puni temuka vwihane 'ee uneunecha 'ee monia'e vwihane 'ee temarijara rareju'e pataarohura. 'Eju'e puni 'ina renuna vo mai'o patuvura.
15 'Ina ka'ene mwe'a mamai arihajihuni maijaho ea Godoni ira hene puni oja vaji irechavukame pu hina vena apena va'u va'u'e va'e pu 'ina niho'o maa rejura.

Naheha Si'uara Hari Namajina
(Maka 4:21-25)
16 Ea mai'o ira 'ene si'uara vaji paapúrinanavura 'aho puni suha harijino ranavu'e namuna kaivo Hu ira kajaho ira'e irechavu'e navujino navukame pu ea ijino kavi'i roajivura.
17 'Ene unenu'u pina apúrinanavu'e namujaho roe samaahirahuna 'ee unenu'u pini hemi nave pakahuna kaivo mapoka kajija samaahirave kihuna.
18 'Enakúne hami heha! Ea irara mapoka rukina'e re'amajaho kú'o mapoka huri vajahuna. 'Enakaivo ea irara pa'ana'e re'amajaho huna ka'ene ma'uako navujaho 'etujahuna 'ee kukua 'aho'a 'eka'iro vwihaji'i hi'amajaho 'etujahuna.

Jesuni Oha 'Ee 'U'uhija
(Matiu 12:46-50; Maka 3:31-35)
19 Huni oha 'ee 'u'uhwaha roara ka'i ea niho'o ani rejumakame pu paroe Huni roara.
20 Ea 'ahopo Hu ijá 'wava Ohuna 'ee 'u'uhuana kameho ma'ahi Aa'e ka'irono 'úvi'i namiju 'wavara.
21 Hu eha vene ijá 'iama Nuni oha 'ee
Noin'u'uhija ea ka'ene Godoni ira hene veji'inijina 'iamana.

Jesura Puura'e 'Waravume Ajuaranajina
(Matiu 8:23-27; Maka 4:35-41)
22 Na'ii pini Hu Huni tisaiporu pu'úmo sisima 'ahi ajima ijá 'iama Roe ja pu'úmo kara'ahuni va'a 'iavume pu aneja vene va'ara.
23 Pu va'aji'eme Hu ariha va'e sisima vaji nenana. 'E'eme puura natohwa ijí soha 'aha kajino hiramarena soha kajara ameurahe sisima vaji ariharena itu'o'iro 'ahaume vejumakame pu niho'o vahuna areri parenana.
24 'Ejume pu 'urina va'e Hu sae ijá 'wava Natohwe! Natohwe! Nú nikwamasa'i veju 'wavara. 'Ejume Hu 'urine puura kajaho 'urarahume areme 'ee soha ka'ene amenajaho pa'are'eme soha kajaho niho'o mavarasa renana.
25 'Enarena Hu pu ijá 'iama 'Ú jara nimaa rojujaho ichine 'iamana kaivo pu niho'o oja hwa'usahe tea junavume aposarame ijá 'wava 'Ú ikaho Ea irane? Hu puura 'ee soha 'u'o 'waravu'e Huni ira hene veju 'wavara.

Jesura Ea 'Avena Siseapo Rosavaji Siomahana
(Matiu 8:28-34; Maka 5:1-20)

26 'Enareja pu va'e Kekasinisi puni kwai Karari ropuna'i va'ara.
27 Hu karino amari varihajaho ara kaji'ura ea pina 'avena sisei 'aha jora ajivi'ina piunamana. Hu vwiha pa'a 'uraha one 'ee ara pahinuna vo va'e euchi hinonuna.
28 'Ena'omo vea ka'ene Jesu kamajaho hu 'ona arihe mwe'a 'ahi Huni una'i ninavi'i ira ajira ijá 'umena Jesu ka'ene Godi niho'o Natohwijihuni Harihakera A na ichá'ina 'ahi'iro ura renao? Na A jariravukúne paruarihe sise'i 'ahi'amana 'umenana.
29 Hu ija'ina 'warama jihuni maijaho Jesura 'avena sisea ka'ene huni haha vaji hijajaho 'ejahie ariha 'iamana. Na'ia mapoka'e ea kajaho jihevu'ukame ea 'aho'a hu apene kamome ranavu'e namuna kaivo hu 'urine senia kajaho turame irecha'ika'i nechi'i va'una.
30 Jesura apoma ijá 'wama Oni iha irane 'wavume hu ijá 'wama Nuni iha Mapoka 'wamana. Ijihuni maijaho 'avena sisea mapoka'e hua ajivara.
31 Ijí 'avena sisea kajipo Hu jarimaa ijá 'wava Paato'arumu'e nú ma'oa vaji va'avara 'wavara.
32 Maha mapoka'e puni rori hareha 'aha kajino 'iruma ine 'urahojara'omo ijí 'avena sisea kajipo Hu jarimaa ijá 'wava Nú irechamúe kare maha karehi súmaha 'wavara. 'Ejume Hu pu irechamiume va'ara.
33 'Ejume 'avena sisea kajija useme maha kajihipuni vaji va'ume maha kajija hareha 'aha kajino ninukujaha va'e rarahi arihe úi imwasamiume kwamasahara.
34 Ea ka'ene ijí maha 'ajoha hija kajipo uneka ka'ene rena kaji kamareja va'ajime ea ka'ene ari hijujija 'warame 'ee ea ka'ene ijino rori hinojajija 'u'o 'waravara.
35 Ea mapoka Hura raka ka'ene vejume renaji ka'i 'ahiume va'ajivara. 'Ejume pu roi'i kavu'e ea ka'ene 'avena sisei súmahi'inaka Jesura vejume maranajaho Jesuni mumora rora kajino vwiha irame asuma mavarasa'ina'e hijume pu ijí kavajihuna'e tea junamana.
36 Ea ka'ene 'avena sisei ajivi'iniji vejume maranaji kavajipo ea mapokijija 'waravara.
37 Kekasinisi ora ea mapoka kajija tea junavume Hu va'amarono 'waravara. 'Ejume Hu sisima 'ahi ajima toa ropuna'i 'unama va'ana.
38 'Ejume ea ka'ene Hu vejume 'avena sisea usevajara Hu hu'úmo va'i 'ahaume jarima ijá 'wama 'Warive na A hu'úmo vu'uma 'wamana kaivo Jesura hu raname ijá 'wama
39 'Unama ari va'e Godira iraka ka'ene a vetaaji ea 'wara'amana 'wamana. 'Ejume ea kajaho ara mama'ina mapoka vaja kajino va'e Jesura iraka ka'ene hua'e vetiajaho 'waramana.

Jairasi Oni 'Apaja 'Ee Napari Jesuni Ateha 'Unamajina
(Matiu 9:18-26; Maka 5:21-43)

40 'E'eme Jesuho toa 'ona kara'i va 'e'ujume ea mapoka ka'ene ijí Hua'e 'ajaha hijajipo Hu 'ajovara.
41-42 'E'eme heha! Ea pina Jairasina 'wavura. Hu Sinakoku 'ajohi'ina natohwa'omo roe ijí 'e'unana. 'Ene hu mwe'i 'ona arihe Jesuni mumora rori navi'i jarime ijá 'wama Nuni 'apaja juara huni iropu ropu no'ona vo kwa'i venukúne nuni sei roe veje maranama 'wamana. Jesuho va'eju'e ea mapoka Huni rora kajaho ani rejara.
43 'E'eme napara pina juara iropu ropu no'o 'ai vurajukame hu va'e juketa puni na'ia mapoka amairiahura kaivo hu pamaranuna. Hu monia mapoka 'úsia 'imenuna kaivo venahujaho pamaranuna.
44 Hu ea vaja kajino Huni túna'i rou va'o Huni ateha 'unavume huni 'aa ka'ene vuramajaho ni'aha kwino pa'arenana.
45 Jesura ijá 'iama Ea irara Na vwenimane? 'iavume pu ea mapoka'e hevara. 'Ejume Pitara ijá 'wama Natohwe ea mapoka Oni rori ani rejujihuna'e puruva renu 'wamana.
46 'Enakaivo Jesura ijá 'iama Oo ea pini Na vwenimana. Ijihuni maijaho Nuni harura va 'e'unu 'iamana.
47 Napara kajaho nikavuma kimareme tatovi'i roe Jesuni una'i ariha ninamana. 'Ejume ijí ea rira kajino nahame irakijihuna'e Hu vwevumakame ichá'ina'e ni'aha kwinu maranajaho nahama 'waramana.
48 'Ejume Hu ijá 'wama Nuni 'apaje ara nimaa ronujara vejume maranaana. 'Enakúne matauma va'a 'wamana.
49 Hu ijí hine 'wara'eme ea pina Sinakoku 'ajohi'ini jihuni sei rene ro ijá 'wama A hine Najuhi'ina apene iha vetiuna arema. Oni 'apaja nikwamanakúna 'wamana.
50 'Enakaivo Jesura ijí henarena Jairasi ijá 'wama Jumujaho are'i kaivo nimaa rojakame oni 'apaja mara'ena 'wamana.
51 Pu va ijí usemareja Hu sea vaji va'i 'ahaume ea 'aho'a tanurihume pu vaja pava'ara ka'i Pita ho Jemisi ho Joni ho 'ee huni oma 'ee oaha ijano 'waravume vaji va'ara.

52 Ea ka'ene ijino hijajaho chora hiji'i niramaruvara. 'Ejume Jesura ea kajija ijá 'iama Niramaruvujaho areha. Napaiseakaho mai'o pakwamana kaivo manenukúna 'iamana.
53 Pu Hu niho'o apena 'ijahara. Ijihuni maijaho pu hena kavajaho hu nikwama jihuna'e pu Hu 'ijahara.
54 'Enakaivo Jesura Huni ija kajino 'unama apene 'uriji'i ijá 'umena Napaisekera 'urina 'umenana.
55 Huni 'avena kú'o 'unama roume hu ni'aha kwino 'urijume Jesura ijá 'iama 'Iruma vajaha 'iamana.
56 Huni oha 'ee oma niho'o oja hianavara kaivo Jesura ea 'aho'a iraka ka'ene renajaho pa'warahuna'e 'waramana.

9

Jesura Tisaiporua Iropu Ropu No'o Irechamiume Usema Va'ajina
(Matiu 10:5-15; Maka 6:7-13)

1 Hu Huni tisaiporu 'umenaume harura ka'ene 'avena sisea siomahuna 'ee atama'e veje sonahihunijaho mihana.
2 'Enarena Hu irechamiume pu va'e Godoni arijihuni maijaho ea mapoka'e ea 'aho'a najahe ea atama rukiniji veje sonahi'avarono va'ajivara.
3 Jesura ijá 'iama Ja va'aji'avajaho uneunecha pa'eka va'avara. Pijuha ka'ene pijumojujaho pa'eka'avare joni tuja pa'eka'avare joni 'iruma pa'eka'avare joni monia pa'eka'avare 'ee setia 'aho'a pa'eka'avara.
4 Ja va'aji'eje ea irahipo ja hami 'ajorave ki'avajaho puni sea kajiru hinuva'o ara kajaho are'i kaivo 'urine ara pini va'avara.
5 'Enakaivo ea irahipo ja pa'ajorame vu'akake pahe'avajaho ara kajaho are'i kaivo joni mumora 'ahi túa ka'ene navujaho taireve ari'amana. 'Ejakame ijara pu namahuna 'iamana.
6 Pu arename va'ajime arara kajino Godoni Ira mamaa kaji najahe 'ee ea atama 'uniravi'inijijahija vejume maraniara.

Heroti Puruva Retiajina
(Matiu 14:1-12; Maka 6:14-29)

7 Heroti ka'ene 'ajoha'inijara uneka ka'ene renuji henajaho ea 'ahopo ijá 'wava Joni kú'o 'urinana 'wavuma henarena hu puruva rejumakame niho'o jumana.
8 Ea 'aho'a ijá 'wavare Iraija kú'o 'unama roana 'wavume 'aho'a ijá 'wava Poropeti nitama 'waravi'inijara kú'o 'urina roana 'wavara.
9 Herotira ijá 'iama Nara Joni oni húmata ahatumahuta kaivo Ea ka'ene iviamaa pinana 'uriju'e na hejukaho irarane? 'iamana. 'Enarena hu Jesu ka'i 'ahau'e niri'i hinuna.

Jesura Ea Mapoka (5,000) Tuasamahajina
(Matiu 14:13-21; Maka 6:30-44; Joni 6:1-14)

10 'Enarena apasoru 'unama roe Jesu pura raka ka'ene vejajaho 'waravara. 'Ejume Hu pu aherame ara ka'ene Petasaita 'wavujino pu pusumano va'ajivara.
11 'Ejumakame ea mapoka kajipo henareja pu 'ararihia va'ajivara. Hu pu 'ajorame 'ee aneja vene Godoni arijihuni vu'a 'warame 'ee ea ka'ene venae maranihuna ura renajija vejume maraniara.
12 Vea va'o'irono ve'eme Huni ea iropu ropu no'o roe ijá 'wava Ea ikija irechamie arara ijino va'e 'iruma sarame ine 'ee notua. Ijihuni maijaho ike kwaakaho savasakúna 'wavara.
13 'Enakavi'i Jesura ijá 'iama Jara 'iruma vajihe ija 'iamana. Pu eha vene ijá 'wava Nú kija no'one 'ee puretia iropu ijano navu. A ura rena'amajaho nú va'e 'iruma 'imene roe ea kija vajihe ija 'wavara.
14 Parua niho'o mapoka mapoka'e (5,000) hijara. Hu Huni tisaiporu ijá 'iama 'Warave pu nia ani ani ea mapoka (50) ruha pini hije vu ruha pini ea mapoka (50) hina apena va'a 'iamana.
15 Huni tisaiporu Hura 'warama ja'ina'e vene 'waravume pu asuma hijara.
16 Jesura puretia iropune kija no'o 'eke akúpi 'ahi nia niri'i Godiho teamani 'wa'i kaivo tuachame Huni tisaiporua vajihume pu 'eke ea kaji vajihara.
17 Pu ijume tú'amana. 'Ejume pu pwina ka'ene tú'avume irechavajaho tuja iropu ropu no'o 'eke vejume itu'usahara.

Pitara Jesu Rona 'Waramajina
(Matiu 16:13-19; Maka 8:27-29)

18 Na'ii pini Jesuho huhusu Huni tisaiporua pu'úmo hine siporua 'onana. 'Enuva'o Hu pu aporama ijá 'iama Ja vwihajujaho ea mapokakija Na ea irane 'wavure? 'iamana.
19 Pu Hu ijá 'wava Ea 'aho'a A Joni Papitisitana 'wavume ea 'aho'a A Iraijana 'wavu'e ea 'aho'a A poropetia nitama hijajipo kú'o 'urine hinu 'wavura 'wavara.
20 'Enakaivo Hu pu aporama ijá 'iama Ja ichá'ina vwihajo? Ja Na irana rojo 'iamana. Pitara ijá 'wama A Keriso ka'ene Godoni rena roajina 'wamana.

Jesura Ahia Apene 'Ee Kwahuniji Rone 'Waramajina
(Matiu 16:20-28; Maka 8:30–9:1)

21 'Ejume Hu rurame ea pa'wara'avarono 'waramana.
22 Hu pu ijá 'iama Ema Puni Harihijaho ea mama'ina 'ee Sikuraipia epo veje haha ni'ima'ura hiame 'ee pu pataaro'eja. 'Ene pu Hu 'anae kwame na'ia no'opisu namareje kú'o 'urihuna 'iamana.
23 'Enarena Hu pu ijá 'iama Ea irara Nuni túna'i ro'i ve'amajaho hu huni oja makame mwe'a kakino huni uneunecha mapoka maki'i kaivo hu huni korosia apene Nuni túna'i ro'amana.
24 Ea irara huni hiiji ori ni'ajara'amajaho huni hiijaho ranahuna. 'Ene ea irara huni hiiji Nunijihuna'e Godoni vu'a mai maiu'ini jihuna'e rana'amajaho hu huni hia 'unanahuna.
25 Ei pini uneunecha ka'ene mwe'aka kehunijaho huna rerana'eje hia nimaa nimai ijí asina'ipisa hu maa iraka apeja'e?
26 Ea irara Nunijihuna'e Na pataarorihe 'ee Nuni ira pataaro'amajaho vea ka'ene Emaa Puni Harihijara Huni harura 'ee 'ona oji'ina arira maijihipuni harura 'ee Amoni harura vaji ro'amajaho hu 'u'o pataarohuna.
27 Na nimaa nimaa ja 'waravu. Ea ka'ene ja ike namijukija 'aho'a mai'o pakwamasa'eje Godoni Ara roe kahuna 'iamana.

Ta'arohe Ani'ina Renajina
(Matiu 17:1-8; Maka 9:2-8)

28 Hura 'waramajaho na'ia iropu no'opisu pa'are'eme Jesura Pita ho Joni ho 'ee Jemisi ho ijano aherame huri'a 'ahi siporua'e 'o'i 'ahaume va'ana.
29 Hu hine siporua'e 'o'eme Huni niura niho'o ta'arohe ani'ina rene 'ee Huni ateha niho'o sajasa'ina'e 'ee hanaji'ina'e renana.
30 Ni'aha kwino ea no'ohe'i pu pu'úmo namine vu'a 'wavara. Ea kajija Iraija'o Mosisi una.
31 Pu niho'o hanana para'eme namine Hu hu'úmo Hura raka ka'ene mai'o Jerusaremi venareje vahunijihuni vu'a 'wavara.
32 Pita ho napuhwa pu'úmo nii vahivume notuara'omo 'urine nia niriuni'eme Huni hanaji'ina 'ee ea no'ohe'i pu pu'úmo namijajija kivara.
33 Ea kajija Hu raname va'eju'e Pitara Jesuho ijá 'wama Natohwe nú mamaa vena ro hijara. Nú ara vene pina One pina Mosisi one pina Iraija ona'e vehuna 'wamana. 'Enakaivo hu nimaa raka ka'ene 'waramajaho pavwihaji'i 'waramana.
34 Hu ijí 'wara'eme 'imiti puni huri saturihume Huni pwehija niho'o tea junamana.
35 'E'eme ijí 'imitia vaja kajino ira rena rouma he'eme ijá 'iama Ikaho Nuni Hariha ka'ene Nara iji pijahujinakúne Huni ira he'avara 'iamana.
36 'E'eme vu'a ka'ene hejajaho pa'are'eme Jesuho Huhusu ijí naminana. Ijihuna'e pu irano'a areme ira parasahareja uneka ka'ene vea kajino pu kavajaho ea 'aho'a pa'waravara.

Jesura Paruisea 'Avena Sisei Rosamaji Vejume Maranajina
(Matiu 17:14-18; Maka 9:14-27)

37 Ijihuni sú'uha kajino huri'a are'i kaivo arihe ro'eme ea mapoka kajipo roe Hu piunavara.
38 Heha! Ea pina ea rira kajino namine ijá 'umena Najuhi'ine na A jariravukúne nuni hariha ike kama. Hu nuni hariha nikwinu'wina.
39 Ike kama! 'Avena sisei kajara ajivu'e emaavaji'i 'unama apene onavu'e mwe'i 'one kuchikuchivi'i ira sapa ani re'eju'e namuna. Hu majamano veju'e hu hiamuna kaivo na'ia kwinu kwino paajima rurahuna.
40 Na Oni tisaiporua jarirame pura veje use'avarono 'waravura kaivo pu areri pavejara 'wamana.
41 Jesura eha vene ijá 'iama Panimaa roji'ina ka'ene ea sisemaakije panimaa rojo? Na na'ia icharu ja pu'úmo hi'ejo? 'Ene Na na'ia icharu ja najaha apene va'ejo? 'iamana. 'E'ikaivo vu iji'a ea kajaho ijá 'wama Oni hariha ikino ahema roa 'wamana.

42 Hu sesamaa kajaho roˈeme ˈavena sisea kajara ˈanaa piˈonavume mweˈi ˈone kuchikuchimana. ˈEjume Jesura ˈavena sisea kajaho ˈwaravume ˈariha vaˈume sesamaa kajaho marajumakaviˈi omaha mahana.

Jesura Kwahuniji Kúˈo Nahama ˈWaramajina
(Matiu 17:22-23; Maka 9:30-32)

43 Ea kajipo ijí Godoni harura natohwa kaji kavajaho oja hwaˈusahana. Pu ea mapoka ijí Hura uneunechaka mapoka kaˈene venaji kamareja oja hwaˈusahaˈeme Hu Huni tisaiporua ijá ˈiama
44 Nara ˈwaravujaho nihoˈo parunamiˈavara. Emaa Puni Hariha apena ea ˈahopuni ija tahi ranahuna ˈiamana.
45 ˈEnakaivo Hura ˈwarama jihuni maijaho maiˈo pahejara. Pura hehunijaho vaji namujara juvumakame pu pahejara. ˈEnakaivo pu tea junavume paapovara.

Irara Natohwane?
(Matiu 18:1-5; Maka 9:33-37)

46 ˈEnarena Huni tisaiporu puni vaja kajaho ea irara niˈina ˈwamareja hine nakaravara.
47 Jesura pu iraka kaˈene vwihajujaho kimarena sesamaa pina apena roe Huni rori ranavume namiˈeme ijá ˈiama
48 Ei pini Nunijihunaˈe sesamaa ikeraˈina hami ˈahaˈamajaho hu Naaˈe hami ˈahihuna. ˈEne ea irara Naaˈe hami ˈahiˈamajaho Godi kaˈene Naaˈe ranamiume rouji ˈajome hami ˈahaa avahuna. Ea irara maˈuˈua rena joni vajakino hiˈamajara ea natohwa rehuna ˈiamana.

Ea Irara Ja Puˈúmo Paninakaramujaho Jona
(Maka 9:38-40)

49 Jonira eha vena ijá ˈwama Natohwe nú kaˈeme ea pina Oni ihi ˈurahiˈi ˈavena sisea siomahume nú hu areˈamarono ˈwaravara. Ijihuni maijaho hu nú puˈúmo paˈurahe onuna ˈwamana.
50 Jesura hu ijá ˈwama Ja pakiˈeje tanuˈuraˈava. Ijihuni maijaho ea irara ja puˈúmo paninakaramujaho hu ja puˈúmo renuna ˈwamana.

Sameria Vaji Ara Pini Jesu Pataarohajina

51 Hura vahuni vea nituraˈeme ˈurine aneja vene Jerusaremi vahuna vwihajiˈi hinana.
52 Hu ijí vaˈamarono ea nimako irechamiume pu vaˈe Sameria opuni ari uneunecha ˈeke amairiˈirono vaˈajivara.
53 ˈEnakaivo ara kajiˈurijija pataarohara. Ijihuni maijaho Hu Jerusaremi vaˈujihunaˈe pu pataarohara.
54 ˈEjume pu ijí kamareja Huni tisaiporu Jemisiˈo Joniˈo ijá ˈwava Natohwe A ura renaˈamajaho nú ˈwarave vena kahi akúpa ˈahi rena ariha roe pu renaˈena ˈwavara.
55 ˈEjume Hu aromakiviˈi pu ˈuraraha ijá ˈiama ˈAvena iraka saˈinijara avanujaho ja maiˈo pahena pakavu?
56 Ijihuni maijaho Ema Puni Harihijara roajaho emaa puni hia patirakuˈi ˈahaume roana kaivo emaaˈe niˈajiˈi roana ˈiamana. ˈEnareja pu ari pini vaˈara.

Jesu Paˈarariha'iro ˈUnama Savujina
(Matiu 8:19-22)

57 ˈEjume pu ˈunama toi vaˈeme ea pini Jesu ijá ˈwama Kwaa ichihichihi vaˈamajaho na A huˈúmo vuhuna ˈwamana.
58 ˈEjume Jesura ijá ˈwama Achiˈa mweˈi vaji ahejure ˈee uka nesa rukina kaivo Ema Puni Harihijara ruha kaˈene nene ˈee siheria vena hihuna paˈana ˈwamana.
59 ˈEjume Hu ei pina ijá ˈwama ˈArarihie roa ˈwamana. ˈEnakaivo hu ijá ˈwama Natohwe ijinakúne asinamie na marako vaˈe nuni oma apene kwananavuma ˈwamana.
60 ˈEnakaivo Hu ijá ˈwama Ea kaˈene kwaviˈina kajaho makaˈeje kwamasahuna kajipo apena vaˈe ranava kaivo a vaˈe Godoni arijihuni vuˈa ea ˈahoˈa ˈwaraˈamana ˈwamana.
61 ˈEjume ea pina ˈuˈo ijá ˈwama Natohwe na ˈarariha'ejakúne ˈwive na vaˈe kachihu nuna marakoˈa ˈajorame rouma ˈwamana.
62 ˈEjume Jesura ijá ˈwama Ea irahipo aneja vene juara mejiˈi hine majamano aroma niriujija nihoˈo Godoni ˈunamijino vahuna areri pana ˈwamana.

10

Jesura Ea Mapoka Irechamiume Vaˈajina

1 Ijihuni túna'i Natohwijara ea mapoka mapoka (70) iji pijihe ea noˈo noˈo irechamiume pu urasahe Hura ara ˈee kwaa kaˈene rohunijino vaˈajivara.

2 Hu pu ijá 'iama 'Iruma mapoka marana navu kaivo ea ka'ene ijihi 'eke ahuma usehunijaho niho'o kwinu kwinuna. 'Enajihuna'e ja Natohwa ka'ene 'iruma anesuri jihuni siporua 'ojakame Hura ea 'aho'a irechamie ijí 'iruma kaji 'eka ahuma use'avara.
3 Heha! Va'ajiha! Na ja irechamiujaho areri sipia 'u'ua 'uanea puni vaji irechamiu ja'ina'e irechamiu.
4 Ja pausia pa'eke tuja pa'eke mumora hwana pa'eke 'ee ea 'unamutoa pa'ajora'avara.
5 Ja va'ajime ea 'ahopuni sei va'avajaho maraku'a 'ajorame ijá 'i'avara Matauvi'inijaho seikino ja pu'úmo na'amana.
6 Ea ka'ene sea kajino hinujaho matauma hijujaho oja mahi'ina'e re'amajaho ara 'u'o matauma hihuna ka'ene 'ajomajaho makave ijino hu hu'úmo na'amana. 'Enakaivo pa'ana'e re'amajaho oni matauvi'inijaho kú'o apene va'amana.
7 Ijí sea kajino hiji'i 'iruma iraka ka'ene vaji'avajaho i'avara. Ijihuni maijaho ea ka'ene kaukaraa veji'ina puni eha apejura. 'Ene ja paarihe sei pini ajima ariha ajima ariha o'avara kaivo sea nikwinu hi'avara.
8 Ja ari va'eje ea irahipo 'ajorame 'iruma iraka'e joni una'i irechave ki'avajaho i'avara.
9 Atakina ka'ene ara kajino hijujija veje maranie 'ee ea kajija ijá 'waraha Godi oni arijaho joni romai roana 'i'avara.
10 'Enakaivo ja ara pini va'eje pu ja pa'ajorave ki'avajaho va'e ma'aha riri naminareje ijá 'i'avara.
11 Núni mumora hari saina ka'ene amama navujija taireve ari'eje Godoni ara nimaa nimai joni rori roana kaivo ja pataarohu 'i'avara.
12 'Enakaivo Na nimaa nimaa 'waravu. Vea ka'ene 'otua ve'avari veijaho ea kijahija niho'o ni'ina ani'ina rehuna. Kwaa ka'ene Satami 'wavujino renajaho asimareje niho'o ani'ina rehuna.

Ara Ka'ene Panimai Roji'inijihina
(Matiu 11:20-24)

13 Ja ea ka'ene Korasini hine 'ee Petasaita hijujija eha sisea apehuna. Ijihuni maijaho Na joni ari uneunecha ea areri pavejura veju'ukame ja panimaa roju kajihuna'e ja eha sisea apehuna. Na Taia 'ee Sairani ija'ina'e ve'ipisa pu niho'o maraku'a puni sisea niaremamaa areva'a.
14 'Ena'omo na nimai ja 'waravu. Vea ka'ene Godira mwe'akaki 'otua venuni veijaho kwaa iha Taia 'ee Sairani ijija jara eha ka'ene ni'ima'ura ape'avaja'ina'e paapehuna.
15 'Enakaivo 'ú ja Kapeniami orakija ja ma joni haha kakino 'eka kahino Godoni ari va'iro avajo? Ja niho'o kwaa ka'ene veni renuni kwaa ijino (Hetisi) vahuna.
16 Ea irahipo joni ira he'avajaho pu Nuni ira hene avahuna. Ea irahipo jaa'e pataarora'avajaho Naa'e pataarorihe avahuna. Ea irara Naa'e pataarori'amajaho hu Godi ka'ene Naa'e ranamiume rouji pataarohe avahuna 'iamana.

Ea Mapoka Ijipo 'Uname Temarasahi'i Roajina
17 Ea mapoka mapoka (70) ka'ene irechamiume va'ajija 'uname mari'uvi'i ijá 'wava Natohwe Oni ihi rejume 'avena sisesa núni ira niho'o hene vejara 'wavara.
18 'Ejume Hu ijá 'iama Na ka'eme Setani kahino akúpa 'ahi vea puna'i pi'i'eme 'onana.
19 Ike heha! Nara ja harura mihujihuna'e ja tapara 'ee suaka sisea ka'ene amari hiju jihipuni 'ahi namihuna kaivo pu pavenae kwamasahune 'ee naka mapoka ka'ene hijujija mai'o ja paruarahihuna.
20 'Enakaivo 'avena siseapo joni ira hene vejajihuna'e ja patea mana'avara kaivo joni iha ka'ene kahi akúpa 'ahi veju'e namujihuna'e teamana'avara 'iamana.

Jesura Mari'umajina
(Matiu 11:25-27; 13:16-17)

21 Ijí vea kajino Godoni 'Avenijara vejume Hu teama'eme siporua 'one ijá 'wama Amo ka'ene akúpa mwe'a ijihuni Natohwiji'o Na teimani 'wavujihuni maijaho Ara uneunechakija ea ka'ene hene vwihaji'inijihija nuhiume vaji navume pu pakavumakivi'i kasimaaru najahana. Amo Oni ura ijaho ijara ura renana. 'Ejumakame A avanana.
22 'Enakaivo uneunecha ka'ene mapokijija Amora Nuni ija tahi irechamana. Ijihuna'e eaka mapokijija Godoni Harihijaho pakama pahejura kaivo Amora hena kamuna. 'Eju'e eaka mapokijija Amoho pakama pahejura kaivo Hariahi kama henuna. 'Enakaivo Hariahi ura renujiru Omaha najahuna 'wamana.
23 'Enarame Jesuho aroma Huni tisaiporu kivi'i hemi ijá 'iama Nia ka'ene jara kivuke kihunijija merajihana.

24 'Enajihuna'e nitama poropetia 'ee kinia mapoka pu ura jara kivuja'ina'e pu ki'iro 'ahiara vo pu niho'o areri pakivara. 'Ene pu jara heju kaja'ina'e he'iro 'ahiara vo pu niho'o areri pahejara 'iamana.

Sameria Ora Ea Mamaijihuni Haa

25 'Enakaivo heha! Roia pini roe Hu vena ka'i 'ahaume ijá 'wama Najahi'ine na ichá'ina'e vene majama hihuna ape'ejo? 'wamana.

26 Hu ijá 'wama Varapa vajijaho iraka'e vejare? A ichá'ina taha kamo? 'wamana.

27 'Ejume ijí ea kajara eha vena ijá 'wama
A oni Natohwa ka'ene Godiho ni'aha kwinu oni oja 'ee oni 'avena 'ee oni harura 'ee oni vwihaijaho maho'o vaja'amana. 'Ene ara oni haha'e vwihanu ja'ina ea ka'ene oni rori hijujija oja mi'amana 'wamana.

28 Hu ijá 'wama Oni ehijaho niho'o nimaikúne ijá venareje a majama hihuna ape'ena 'wamana.

29 'Enakaivo ea kajara huni 'unama'e amairia 'ahaume Jesuho apoma ijá 'wama 'Ú nuni rori hinujaho irane? 'wamana.

30 Jesura eha vene ijá 'wama Ea pini Jerusaremi rene Jeriko va'eme anuameji'inapo piunamareja hu apene 'anae 'ee ateha isokunahe 'anauva'o ranavume ijino kwame ojaru 'oji'i namana.

31 Hu ija'ina ve'eme pirisiti pina 'unama kajihuna kajino vai'i kavu'e ea kajaho navu kavi'i rori tatumahe va'ana.

32 'Unama kwinu'ina kajino ea ka'ene Rivai 'wavujaho ijihuna kajino roe ea kajaho kamarena hu 'u'o nii tihi kakavi'i tatumahe rori va'ana.

33 'Enakaivo Sameria ora ea pini 'unama kajihuna kajino roe ea kajaho kame hu niho'o temume oja tura'i 'ahaana.

34 Hu huni va'e 'weru 'ee 'wainia usetie 'ee panesia hwamaharena apene huni tonikia 'ahi raname va'e nú'úha pini raname 'ajoaha hinana.

35 Ijihuni sú'uhijino hu monia oma no'ohe'i sirirame ijí ea ka'ene ara'e 'ajohi'ina kaji vajahana. Hu ijí ea ka'ene ara kaji 'ajohi'iniji ijá 'wama A eakaho 'ajoha hi'amana. 'E'eje na kú'o 'unama roe ara huni hahi oni monia ka'ene ato'aru'amajaho na eha mahuna 'wamana.

36 Iji'a ijá 'wama A vwihanujaho ijí ea no'opisu vaja kajino irara huni romaijahune? 'wamana.

37 'Ene hu ijá 'wama Ea ka'ene hu numimajina 'wamana. 'Ejume Jesura ijá 'wama Va'e ija'ina ve'amana 'wamana.

Jesura Mata'o Meri'o Ki'irono Va'ajina

38 Pu va'ajime va'e ara pini use'eme napara iha Matara 'ajorame huni sei aherame va'ana.

39 Huni 'u'ua iha Merina'omo hu Natohwi jihuni mumora rori asuma hine ataa apúsame Huni vu'a henana.

40 Mataho kaukara mapoka ka'ene hu venajara túkiravume roe Hu ijá 'wama Natohwe nuni 'u'ua kaukara mapokakija maki'eju'e na nanasumano vejujaho A ichá vwihano? A hu 'warave roe na ni'ajihama 'wamana.

41 Natohwijara eha vena hu ijá 'wama Mata Mata a uneunecha niho'o mapoka'e hine vwihanare'e oja hianavu kavu.

42 'Ene uneunecha kwinu kwino mama'ina navu. 'Enakaivo nimaijaho nikwinu'wina. Ijihuna'e Meriho 'unama nimaiji piunamana'omo niho'o paapena ruvahuna.

11

Jesura Siporua 'Ohuna Najahajina
(Matiu 6:9-13; 7:7-11)

1 Na'ia pina Hu kwaa pini hine siporua'e 'onana. Hu 'ojume pa'are'eme Huni tisaiporu pini roe ijá 'wama Natohwe areri Jonira huni tisaiporu najaha ja'ina'e siporua'e 'ohuniji najuha 'wamana.

2 Hu ijá 'iama Ja siporua ika'ina 'o'avara.
Amo Oni iha niho'o nimaa nimaa'omo A roa nú 'ajohua.

3 Vea kwinu kwinu 'iruma ka'ene areri ihuniji vajúha.

4 Núni sisea vwihanúa arema. Ijihuni maijaho nú 'u'o ea 'ahopo sisei 'ahújaho nú vwihanie arevura. 'Ene paaherume vena kivuri vajijaho va'amana 'iamana.

5 Hu pu ijá 'iama Ja ei pini napura rukina'e re'ira'omo na'ia rira mu'oi va'e ijá 'wava'e napura nune puretia no'opiso vaji'irakúne na túna'i oni puretia eha vajahuna.

6 Ijihuni maijaho nuni napura kwaa jori rene roe iviamaa nuni sei roana kaivo nara unekaka mahuna paˈajihunaˈe ˈwaravu ˈwamana.
7 ˈEˈeje oni napura kajara kahino sea vaji eha vene ijá ˈwaˈipisa Siuna arema na vwicha nikume sesahu nu puˈúmo ninejuraˈomo na paˈurine uneunecha ˈeka vajahuna ˈwavaˈa.
8 Na jaaˈe ˈwaravu. Hu paˈurine pureti pamaha kaivo a huni napuri roe pajuˈikaˈi hine jarimujihunihahi hu ˈurine uneunecha mapoka kaˈene hu icháru ura renujaho vajahaˈa.
9 ˈEnajihunaˈe Na jaaˈe ˈwaravu. Ja hine jariˈavajaho vajihuna. Ja hine saraˈavajaho piunihuna. Ja hine ˈanaˈanaˈavajaho tirausahuna.
10 ˈEne ea irara jarimujaho hu ˈekuna. ˈEne ea irara samujaho hu piunimuna. ˈEne ea irara ˈanaˈanaujaho jaraˈusahuna.
11 ˈÚ ja omahwaha harihu jopo roe kijaˈe jarираˈipisa ja taparaˈe vajihaˈe?
12 ˈEnavo pu ˈuˈora kuhaˈe jarираˈipisa ja suaka vajihaˈe?
13 ˈEnakaivo ja ea siseakija joni harihija swara mamai vajiˈavajaho joni Oma kaˈene akúpa ˈahi hinuji jariˈavajaho Hura Huni ˈAvena mihuna ˈiamana.

Jesune ˈEe Pierisiparu
(Matiu 12:22-30; Maka 3:20-27)
14 Hu ˈavena sisea kaˈene ira paˈwaraviˈinijaho ˈwaravume ˈeˈuna vaˈeme ema kajaho aneja vene ira ˈwaramana. ˈEjume ea mapoka kajija nihoˈo oja hwaˈusahara.
15 Ea ˈahoˈa ijá ˈwava Ea ikaho Pierisaparu ˈavena sisea puni natohwijara harura mahuˈe ˈavena sisea ˈwaravuˈe usevu ˈwavara.
16 ˈEjume ea ˈahoˈa Hu vena kaˈi ˈahiume ˈejahae ijá ˈwava Veje aacha pina akúpa ˈahi rene roa kava ˈwavara.
17 ˈEnakaivo Jesura iraka kaˈene pura vwihajajaho nikimarena ijá ˈiama Kwaa ara irahipo irecharame vaˈe nia ani ani hine ˈarahiˈi hiˈipisa paˈarejaˈa. ˈEne ara irahipo ahaama hiˈipisa ariha paˈarejaˈa.
18 ˈEnajihunaˈe Setanira ahaama hiˈipisa huni kwaa arijaho ichá'inaˈe namijaˈe? Ijihuni maijaho ja ijá ˈwavo Na Pierisiparu oni iha ˈahi ˈavena sisea ˈwaravuˈe usevu ˈwavu.
19 ˈEnakaivo ja vwihajujaho Nara Pierisiparu oni iha ˈahi ˈwaravuˈe ˈavena sisea usevu ˈwavu kaivo joni harihija irahuni iha ˈahi ˈwaravuˈe usevure? Ijihuni hahi pura joni ˈotua vehuna.
20 ˈEnakaivo Nara ˈavena sisea kaˈene ˈwaravuˈe usevujaho Godoni ijijara rejuˈe avaujaho Godi oni arijaho ni joni roana.
21 Ea kaˈene harura rukinijara huni ara juha hajaa vene ˈajohujaho huni kukua mamaa navura.
22 ˈEnakaˈi ea ajisina huni ajira asimajara roe ˈanae huni juha hajaa kaˈene hura ˈeke tarera vejiˈi hinujaho ˈetujahe huni kukua vajúsarama ˈekura.
23 ˈEnakaivo ea kaˈene Na huˈúmo parenujaho hu Nuni pwina pana. ˈEne ea Na huˈúmo parene ea nianaujaho hu vejuˈe pu jirijiri varanavura.

ˈAvena Sisei Kúˈo ˈUnama Roajina
(Matiu 12:43-45)
24 Vea kaˈene ˈavena sisea emahuni haha ˈahi hinujara ruˈeˈunujaho hu vaˈe kwaa toa paˈajino vaˈe ojuta hwehuna samujaho pakamuna.
25 ˈEnareˈe hu ijá rohune Na kúˈo ˈunama vaˈe ruha kaˈene nara hijujino vaˈuma. Hu ˈunama vaiˈi kavuˈe ruha kajaho ea pahiju kaivo túa ˈanae amairiana.
26 ˈEnareje hu vaˈe napuhwaha ˈavena sisea ˈahoˈa iropu noˈo ajisinijija aherama roe ijí hihuna. ˈEnaˈavo marakuˈijaho eakaho siseˈi hinana vo iviamaa sisei maa hina parahuna ˈiamana.

Temara Nimaijina
27 Jesuho ijá ˈwarame paˈareˈeme napara pini ea rira kajino ˈurina ira ajira ijá ˈumena Napara kaˈene Aaˈe nahenae ˈee A musa vajahajaho Godi merajahana ˈumenana.
28 ˈEnakaivo Hu ijá ˈwama Ea kaˈene Godoni vuˈa hene vejujaho ijihija Godi merajihuna ˈwamana.

Emapo Areri Pavejuji Veja Kaˈirono Miˈimiˈivajina
(Matiu 12:38-42)
29 Ea mapoka kajija Huni rora kajano ani reˈeme Hu aneja vene ijá ˈiama Ja ea kaˈene iviamaa ˈurijakija nihoˈo sisea. Ja aacha sarama ˈwarivu kaivo aacha pina pamihuna kaivo Jona oni aachajiruna.
30 Areri Jonara Ninava opuni aacha renajaˈinaˈe Ema Puni Harihijaho iviamai ea kaˈene hiju jihipuni aacha rehuna.

31 'Ene vukú'o vea ka'ene Godira 'otua ve'amani veijino vea va'e 'onu karo'i puni
kwinia ka'ene hinujara Godoni una'i ja pu'úmo namine namahuna. Ijihuni maijaho
ike kwinia karo'i kwaa jori hinujaho roe Saramanira kora mamaiji 'waravume henana.
'Enakúne heha! Ea ka'ene Saramani asimani eijaho iviamaa iki joni vaji hinu.
32 'Enakaivo vea ka'ene Godira 'otua ve'amani veijino ea ka'ene Ninava orijija pu
Godoni una'i ja pu'úmo namine ja namahuna. Ijihuni maijaho Jonara najahaji pu hena
nimaa ronareja puni sisea arevara. 'Enakúne heha! Ea ka'ene Jona asimani eijaho
iviamaa iki joni vaji hinu.

Haha Huni Hanaji'inijina
(Matiu 5:15; 6:22-23)

33 Ea pina naheha pa'ene si'uara vaja irechavu'e navura kaivo pu icha ka'ene naheha'e
'unamiuji 'unavu'e ea mapoka kavi'i roa ajivura.
34 Hahijihuni naheha ijaho niijina. 'Ena'omo joni nia kajara marana paranujaho joni
hahaka mapokijaho maho'o hanana paranuna. 'Enakaivo joni nia sisera'amajaho joni
hahaka mapokijija maho'o nutuma nahuna.
35 Joni haha vaji hanaji'ina ka'ene namujaho paveje nutuvi'ina re'amana.
36 Joni haha mapokijaho hanana na'i kaivo pina panutu'ipisa niho'o natohwa'e
hanaja'a areri ja naheha 'ena irechavu'e namare'e hanana paraju ja'ina'e reja'a 'iamana.

Jesura Parasia 'Ee Varapa Tamana Najahi'iniji Namahajina
(Matiu 23:1-36; Maka 12:38-40)

37 Hu ijaho 'waravume pa'are'eme Parasia pini va'e huni sei 'iruma i'amarono ona
'waramana. Hu va'e 'aijua rori asuma hine 'iruma i'i 'ahaume venana.
38 'E'eme Parasia Jesu ka'eme Hu Huni ija paso'i ijume kamarena hu niho'o tatamana.
39 'Ejume Natohwi hu ijá 'wama Parasia kapusia 'ee tevua huraru sovura kaivo joni
vajijaho niho'o nesa 'ee sisei ani rene navura.
40 Vwiha pa'akije 'ú Godi ka'ene hura venajaho vaja 'u'o pavenane?
41 'Enakaivo joni vaji iraka ka'ene navujaho ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vajihakame
joni uneunecha mapokakija mamai reja.
42 'Enakaivo Parasia joni eha sisea niho'o ni'ima'ura namu. Ijihuni maijaho ja taisia
ka'ene Godi vajahajaho senisia 'ee siaa ani ani'ina juasi'i navujija vajihura kaivo ja
'unama maijaho pataarohe 'ee Godi oja pamahura. 'Enakaivo ikaho uneka ka'ene ja veji'i
ea 'aho'a paasinamihune sa'ina avajura.
43 Ja Parasia joni eha sisea niho'o ni'ima'ura namu. Ijihuni maijaho ja Sinakoku vaji
una'i ikikami hihuni tiniji ura renaura. 'Ene ja maketia vaji emaapo pu ja 'ajorahuna'e
ura renaura.
44 Joni eha niho'o sisei namu. Ijihuni maijaho ja areri eucha ka'ene ea savaji pahena
paki'i kaivo ijihuni toi 'urahoju ja'ina veju 'wamana.
45 'Ejume roia pini eha vene ijá 'wama Najahi'ine A ija'ina'e 'warumujaho núa'e
'uraruhe avanu? 'wamana.
46 'Enakaivo Hu ijá 'iama Ja roia 'u'o joni eha sisea niho'o ni'ima'ura namu. Ijihuni
maijaho ja ea ahija mama'ina vaji'i kaivo ni'ajihe iji 'unira 'urihuna pana.
47 Joni eha niho'o ni'ima'ura namu. Ijihuni maijaho ja eucha mavarasa'ina poropeti
epuna vejura kaivo emahu jopo 'aniume kwamasahara.
48 Joni amuhipo poropetia ka'ene 'aniajaho ja nihena kimare'e pura raka ka'ene veja
kajaho nijina 'wavu. Ijihuni maijaho ja hine puni eucha amairie veju.
49 Ijihuni hahi Godira Huni vwiha vajijino ika'ina 'warumana. Nara Nuni poropetia 'ee
apasoru irechamie vu'akame ea 'aho'a pu 'anie kwamasahe 'ee ea 'aho'a ruarahuna.
50 'Enajihuna'e ea ka'ene iviamaa 'urijajipo vea ka'ene mwe'a'e aneja vejajino rene
poropetia 'aniajihuni eha apehuna.
51 Eporu ka'ene ea aririjihuni 'aa arihaji rena roe Jakaraia oni 'aa ka'ene Temiporu 'ee
swasa vejuri 'aijua rira mu'oa kaji 'anaji ro 'e'unana. Na ja 'waravu. Ijihuni eha ijaho
eaka iviamai hijukipo apehuna.
52 Ja roia joni eha sisea niho'o ni'ima'ura namu. Ijihuni maijaho hena kahuni kiijaho
ja apena ruva'ara kaivo ja 'u'o pava aruvara. 'Ee ea 'aho'a ka'ene va'e aru'i vejajaho ja
tanuvara 'iamana.
53 'E'eme Hu ara kajaho are'i va'ajaho Sikuraipia 'ee Parasia Jesuho niho'o apene
'urarahe uneunecha mapoka'e ani ani'ina apovara.
54 Ijihuni maijaho Hura unenu'u pina sisea 'waravakame Hua'e apena nama'irono
avajara.

12

Aroaroti Namijuji Ronarena Jujuvua 'Waramajina
(Matiu 10:26-27)

1 Ea mapoka'e Huni rora kajaho ani rene ajime ateji tauta'aravi'i hi'eme Hu Huni
tisaiporu amura Peresi rone ijá 'iama Ja hami Parasia puni isitia ki'avara. Ijihuni maijaho
pu ira'asina.
2 Uneunecha mapoka ka'ene vaji navu'e ea mapoka pakivura'omo túna'i samahi-
rahuna. 'Ene ea mapoka hemi navujaho ni'i ni'i hena kihuna.
3 Vu'a iraka ka'ene nututi jahejajaho ja samaumai 'wara'avara. 'Ene vu'a ka'ene sei
vaji koravajaho ja ata huri namine 'ume'avara.

Irá Juhahunijina
(Matiu 10:28-31)

4 Ehu nune Na nimaa ja 'waravu. Ike haha huriji erapo 'anaa kwahuniji ja ju'ava. Pu
areri ijihuni túna'ijaho unenu pina pavehuna.
5 'Enakaivo ja irá juhahunijaho Na ja 'warahuna. Godi ka'ene areri 'anaa kwavakavi'i
pi'onama'e veni vahuniji juha'avara. I'a Na ja 'waravu. Hua'e juha'avara.
6 'Enakaivo 'ú ea uka iropu ma'u'u maa toia no'o 'imejure? 'Ena'avo Godira ijí uka
ma'u'u maa kajija hena ki'eju'e hijura.
7 'Ene ijí joni húmata sapasa icharo namujaho Hu nihena kamu. 'Enakúne ja paju'avara.
Ijihuni maijaho jara uka ma'u'u maa kajija asitahara.

Keriso Nimai Rone 'Warahuna Ho Pataarohunijina
(Matiu 10:19-20, 32-33; 12:32)

8 'Ena'omo Na nimaa ja 'waravu. Ea irara Na ronareje ea mapoka puni una'i
'wara'amajaho Emaa Puni Harihijara 'u'o ea kaji rone kahino akúpa 'ahi Godoni 'ona
oji'ini jihipuni una'i nahama 'warahuna.
9 'Enakaivo ea irara Na hemihareje ea 'aho'a panaja'amajaho ea kaji 'u'o Godoni 'ona
oji'ini jihipuni una'ijaho panahama 'warahuna.
10 'Ene ea irahipo Emaa Puni Harihi jihuna'i ira sisea 'wa'avajaho puni sisea vwihanie
arehuna kaivo Godoni 'Aveni jihuna'i sisea 'wa'avajaho Hu niho'o puni sisea pavwihana
arehuna.
11 'E'eje pu ja 'eka va'e Sinakoku 'ajohi'ina 'ee ea mama'ini jihipuni una'i nama'iro va'a
ki'avajaho vu'a raka ka'ene 'warahunijaho oja pahiana'avara.
12 Ijihuni maijaho ijí vea muka kajino iraka ka'ene jara 'warahunijaho Godoni
'Avenijara naja'eje 'warahuna 'iamana.

Uneunecha Rukima'ura Ka'ene Puruva Reji'inijihuni Haa

13 Ea pini ijí ea rira kajino ijá 'wama Najahi'ine nuni poka 'wave nuni aachia ka'ene
nuni omijara irechamaji ahaama nuna vajihama 'wamana.
14 Hu ijá 'wama Ea ikera! Ea irara Na joni 'otuae hehuna iji pijihane? 'wamana.
15 Hu pu ijá 'iama 'Unama ani ani'ina ka'ene niho'o ituname urarena parajujija hami
'ajohe ki'avara. Ijihuni maijaho ema ijihuni hiijaho kukua mapoka ka'ene huni navujipo
reje hihuna pana 'iamana.
16 'Enarena Hu ike haakaho 'waramarena pu ijá 'iama Ea 'iruma niho'o mapoka ani
reji'ini jihuni mwe'i soa savu'e juara 'urina paranana.
17 Hu hine hu husumano vwihanu va'o ijá rona Nara nuni 'iruma'e irechahuni ruha
itu'ona paranana'omo na ichá ve'eju ronana.
18 Hu ijá rona Na ika'ina'e ve'eju. Na nuni ara tirasame mama'ina'e vene ijino nuni
'iruma 'ee kukua 'aho'a irecha'eju ronana.
19 'Enarena hu ori'ini ijá rona Na niho'o ea teamanima paraji'ina renareje na hi'eju.
Na uneunecha ka'ene juara mapokijino ura renia parahunijaho 'ekuta. 'Enajihuna'e
masuani hine 'iruma ine 'ee toa kisina ine teamani'eje hi'eju ronana.
20 'Enakaivo Godira ijá 'wama Ike niho'o vwiha pa'akera. A iviasi na'iakino
kwa'amajaho ea irara ike kukua ka'ene ara irechama hinujaho 'eka'ena 'wamana.
21 'Enajihuna'e ea ka'ene mwe'a kakino uneunecha mapoka rukina renujaho hu
Godoni una'ijino areri uneunecha pa'ana'e renuna.

Godi Nimaa Vetihunijina
(Matiu 6:25-34)

22 'Enarena Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Na ja 'waravukúne jara ichá'ina hihunijaho
pavwiha'avare 'ee ika'ina pavwiha'avara. Nú 'iruma iraki i'eja pavwiha'avara. 'Ene joni
haha ika'ina pavwihana 'wahuna.

23 Nú iraki núni haha nuhaˈaraˈeja? paˈwahuna kaivo ijí ˈiruma kajara venuakame majama hihuna pane ˈee ateha kajara venuakame majama hihuna pana.
24 ˈEnakúne ikaho vwihaha. Uka kaˈene jaijasaha oju kare kiha. Pu nihoˈo puni ˈina paˈone ˈee puni ˈiruma paˈeke rira kwino ahuma irechavu kaivo Godira ˈiruma vajihu. ˈEnakaivo jara uka nihoˈo asitaha parajara.
25 Ja ea irahipo hine vwihananaviˈi temuka apeˈavajaho ˈú ijí temuka kajara veje joni hia vea pina kúˈo huri ranave hi vaˈeja?
26 Ja uneunecha maˈuˈumai areri paveˈavajaho ja irakijihunaˈe uneunecha ˈahoˈakija vwihajo?
27 Ike heha sinara kaˈene nechi orijija maˈopuipo ˈurijura kaivo pu opuina harura pavene ˈee opuina majikaria pamarasahura. ˈEnakaivo Na nimaa nimai ja ˈwaravu. Saramaniho nitama huni haha sarira ˈenana kaivo ijí hura sarira kaˈene ˈenajaho areri sinara huni nia vajaˈe kimujaˈina paasimana.
28 ˈEnaˈomo Godira sinara kaˈene iviasi maiˈo navuraˈomo niari atoˈuve veni rehunijija ˈajohaˈamajaho Hu icháˈinaˈe ja ˈajohahuna vwihajo? Ema kaˈene joni nimairoa maˈuˈumaakije!
29 ˈEnakúne jara ˈunama kaˈene ˈiruma ˈeka ine ˈee toa ihunijaho pahine sarame vwihaˈavara.
30 Ike uneunecha kijahija ea kaˈene kwaa ara mapokakino hijujija hina saravura. ˈEnakaivo joni Oma kaˈene kahi akúpa ˈahi hinujara uneunechaka mapoka kaˈene ja pivusahujija nihe paranuna.
31 ˈEnakaivo ja marakuˈa Huni ara ˈunamiji ˈee Huni ˈunama kaˈene arimaiji saravakame ijiˈa uneunechaka mweˈakaki jara pivusahujaho Hura vajihuna.

Akúpa ˈAhi Kukua Rukina Rehunijina
(Matiu 6:19-21)

32 ˈEnakúne eakije nihoˈo patea junaˈavara. Ijihuni maijaho joni Omijaho ura rene teamama paraˈejuˈe Huni arijaho ja mihu.
33 Joni uneunecha ˈeke ˈimenareje monijaho ea kaˈene ˈiruma paˈajihi vajiha. Ja ojono tuja kaˈene panapaviˈiniji ˈekaˈavara. ˈEe joni uneunecha kahino akúpa ˈahi irechave ea panesi eke kapura paˈuhusaˈavara.
34 Joni uneunechaka mamaa kajipo naˈavari tinijikano joni oja ˈee vwihijaho ˈuˈo ijí nahuna.

Pwea ˈAiha Vejiˈine ˈEe Amairiaraviˈinijina

35 Ja joni kukua same amairiarama parane joni naheha ˈena pijinamie hanaˈeje hiha.
36 ˈEne areri pwehwapo puni natohwijara ea maiˈo napasi nejujihipuni sori vaˈanaˈe roˈamarono ˈajoha hijujaˈina. Hu roe vwicha ˈanaˈanaˈamajaho pu vwicha niˈaha kwino tirasamahuna.
37 Pwea kaˈene puni natohwijara kúˈo ˈunama roˈamarono amairiarame ˈajaha hijujija nihoˈo teamanaˈejuˈe hiju. Na nimaa nimai ja ˈwaravu. Hu huni ateha apúsame ˈwarave asuma hiˈeje hura ˈiruma ˈeke vajihe ihuna.
38 ˈEnaˈomo Hu naˈia rimai roˈena ˈaho súˈusúˈu vea aharasaˈamaji roˈamajaho pwehwaha kaˈene niamairiarame areri rena hijajija teamanahuna.
39 ˈEnakaivo ja niheju sea anesurijara heˈeje nesa apejiˈinijara vea muka irakiji roe nesa apeˈiroˈipisa hu tanurahakame hu paroe huni sea ruarahe nesa apejaˈa.
40 Ijihuni hahi amairie nirisave areri rena paraˈeje ˈajaha hiˈavara. Vea muka kaˈene Ema Puni Harihijara rohunijaho ja pakame paheji ˈinakúne ijá veˈavara ˈiamana.

Pwea Kaˈene Uchaha Paˈajiˈo Uchaha Rukinijiˈo Puni Vuˈa
(Matiu 24:45-51)

41 Pitara ija ˈwama ˈÚ Natohwe A núaˈe haakaho ˈwarumu ˈuho eaka mapokakihi ˈwaramo? ˈwamana.
42 Natohwijara ijá ˈwama ˈÚ pwea irara paseviˈina ˈee vwiha hami vwihajiˈine huni natohwijara huni pwea ˈajohe ˈiruma vea ˈahi areri vajihunaˈe ranamane?
43 ˈEnareje pwea irara kaukaraa kaji hine vejiˈi hiˈeje vea kaˈene huni natohwijara ro kaˈamajaho hu merajahuna.
44 Na nimaa nimai ja ˈwaravu. Hu ranave huni kukua mapoka kajija mahoˈo hura ˈajohuna.
45 ˈEnakaivo pwea siseijaho hu oja vaji ika ronu nuni Natohwijaho paroˈejuˈe ˈaha jora renu roˈikaˈi aneja vena huni pwea parui napari ˈanie ˈee ˈiruma ma ina hine ˈee toa sisea ine nanaˈena.

46 'Ene Hu hine ijí ve'i kaivo pavwihane pave'eje Huni Natohwijaho ro 'e'uhuna. Vea muka ka'ene Hura rohunijaho pakame paheji'ina. 'Enareje Hura heha eha mahareje ranave ea ka'ene ira'asini jihipuni tini ijino vahuna.
47 Pwea ka'ene huni Natohwijara 'waramujaho henareje paamairiarava 'aho huni natohwijara iraka ka'ene 'waramuji pavenajaho niho'o 'aha mapoka hijahuna.
48 'Enakaivo pwea irara uneka sisea ka'ene hu puruva re'eme venana re'amajaho eha ma'uako apehuna. Ea irahija'e uneunecha mapoka vaji'amajaho hu areri vajiha kaja'ina'e 'ekahuna. Ea irara niho'o mapoka mapoka'e vajihujaho ea kajaho areri vajiha kaja'ina'e mapoka mapoka 'ekahuna.

Jesura Veju'e Ahaavura
(Matiu 10:34-36)
49 Na mwe'akake veni 'ena apena jae re'amarono routa. 'Enakaivo iviamai kakaro re'ipisa areri rena paraja'a.
50 Na vea kisini vaji va aruhuna namu. 'Enajihuna'e ijí hine vwihajujaho nuni oja ahisina'e renuna'omo ijara ro pa'arehuniji kavi'i hiju.
51 Ja vwihajujaho Na matauma hihuniji apene iki mwe'i route? Na nimai ja 'waravu. Matauvi'ina pana kaivo Na ahaama hihuniji apena routa.
52 Iviamaikaka renareje kachi'ina iropu re'avajaho no'opisu 'urine no'ohe'i irechamia va'e no'ohe'i 'urine no'opisu irechamia vai'ina rehuna.
53 Omahi hariaha ninave 'ee hariahi omaha ninave 'ee oahi 'apajaha ninave 'apajahi oaha ninave sasahi sasaha ninahuna. 'Eje pu ahaama hihuna 'iamana.

Veiji Hena Kahuni Vu'a
(Matiu 16:2-3)
54 Hu ea mapoka kajija ijá 'iama Ja 'imitia ka'eju'e vea 'onuja'i savu'e kavujaho ja ni'aha kwino ijá neha pi'i venu 'wa'eju'e neha pinuna.
55 'Enakaivo ja he'eju'e asiasia kama'ahuni rene ikikahi 'anau'e hejujaho vea 'e'ui venu 'wa'eju'e vea 'e'ununa.
56 Ja ira'asinakije! Ja akúpa 'ee mwe'a kimare'e ijihuni maijaho 'waravura kaivo 'ú ja iviamaa iraka ka'ene rejujaho pakivo?

Ea Ka'ene Onuna'i Sena Venuji'i Amairina'amana
(Matiu 5:25-26)
57 Ja irakijihuna'e ojono irakijara nimaijaho pa'eke mina vene kivo?
58 'Ene ei pini a 'otua veta'iro vejakame ja no'o 'unama toi va'avajaho ja hu hu'úmo 'wame amairi'avara. Ijihuni maijaho hu a apena va'e 'otua veji'ina natohwi jihuni ija tahi ranamaa ve'enakúne. 'Ejakame ijí 'otua veji'ina natohwa kajara hirisima mihakame pu apena va'e tipura ranamahuna.
59 Na nimai ja 'waravu. Ja ijí pu pu'úmo pa'wame amairi'avajaho ja ijí tipura kajino hinu va'o 'imeja pa'are'eje ijí roe samai usehuna 'iamana.

13

Joni Sisea Are'avajiana Vo Kwamasahuna
1 Vea kajino ea 'aho'a ijino hijara'omo pu Jesuho ijá 'wava Karari ora 'aho'a hine Godoni swasa'e ve'eme Pairatira 'anie puni 'aa swasa ka'ene pura vejajihuni toi ahumana 'wavara.
2 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Ja vwihajujaho Karari ora ikihi puni siseijara vu Karari 'aho'a puni sisea asitaha raka?
3 'Enakaivo Na ja ijá 'iavo Pana! Ja joni sisea pavwihane ta'arohe nahama 'wara'avajaho ja 'u'o ija'ina'e kwamasahuna.
4 'Enakaivo ja vwihajujaho ea 'aho'a (18) ka'ene Sairoami ari 'aume 'aniume kwamasaha jihipuni siseijara ea ka'ene Jerusaremi hijujihipuni siseijaho asitahane? 'iamana.
5 'Enakaivo Na ja ijá 'iavo Pana! Ja joni sisea pavwihane ta'arohe nahama 'wara'avajaho ja 'u'o ija'ina'e kwamasahuna 'iamana.

Tavo'a Ka'ene 'Ina Pa'ajina
6 'Enarena Hu haakaho 'waramarena ijá 'iama Ea pina tavo'a huni juasi'i 'onavume naminuna'omo hu va'e maa 'eka amena i'i 'ahau'e va'ujaho mai parenuna.
7 'Ena'omo hu huni juara'e 'ajohi'iniji ijá 'wama Na juara no'opisu 'ina 'eka'irono saravuta kaivo pina paapejuta. Ijihuni hahi mwe'a'e nisamukúne vwina pi'onama 'wamana.

8 'Enakaivo ea ka'ene juara kaji 'ajohi'inijara ijá 'wama Natohwe! Maka'eje juara kwinu namijakame Nara 'úsia aneja kajino irechavakame mara'amana.
9 'Ejakame juara pinijino tavo'akara maa re'amajaho mavarasa'ina'e rehuna kaivo maa pare'amajaho vwi'eju 'wamana 'iamana.

Sapati Jesura Napara Túpa Irivi'ina Vejume Maranaajina
10 Na'ia pina Jua puni Sapatia veijino Jesu Jua puni Sinakoku vaji hine najahana.
11 'E'eme napara pina juara mapoka (18) 'avena sisei vejume huni túpa nivunama navukame arini namina ohuna areria pana.
12 'Ejume vea ka'ene Jesura kamarena 'umejume roume ijá 'wama Napara karere oni atama iviamaa maranau 'wamana.
13 'Enarena Huni ija haha 'ahi ranavume ni'aha kwino huni túpa arira'e rejume Godi ta'arohana.
14 'Ejumakame ea natohwa ka'ene Sinakoku 'ajohi'inijaho Jesura ea vejume Jua puni Sapatia veijino marajumakame ajimana. 'Ejume Hu ea kajihi ijá 'iama Ja na'ia iropu kwinu vajijino kaukaraa vehunakúne ijino roajivakame veje marania'a kaivo Jua puni Sapati veijaho paro ve'avara 'iamana.
15 'Ejume Natohwijara eha vene ijá 'wama Ea ira'asinakera ja ea kwinu kwino Sapati veijino joni toniki 'ee purumakau toa hu'ipisa ja Sapatia vea'omo parasame ahema apene va'e toa maha ija'a raka?
16 'Ena'omo iviamaa ike Eparahami oni 'apajakaho Setani rosavu'e juara mapoka (18) pa'arenajaho hu areri Sapati veakaho paveje mara'ena? 'wamana.
17 'Enaka'i Hura eha ka'ene 'waramajara vejume ea ka'ene Huni nakijija junamana kaivo ea mapoka'e Hura uneunecha ka'ene venajihi kimareja teamanavume mari'uvara.

Kwava 'Ina Huni Haa
(Matiu 13:31-32; Maka 4:30-32)
18 'Enajihuna'e Hu ijá 'iama Godoni arijaho icháine? 'Ú Na Godoni arijaho irakijino mina veji'i 'warahune?
19 Godoni arijaho areri kwava 'ina sa'ina. 'Ena'omo emai apena va'e huni juasi'i 'onamana. 'Ena'omo riamare'e niho'o icha natohwa'e reju'e ukapo roe ijihuni anuama 'ahijino nesa vene hijura 'iamana.

Isitia Huni Haa
(Matiu 13:33)
20 Hu kú'o ijá 'iama Na Godoni arijaho irakijino mina veji'i 'warahune?
21 Ijaho areri napari isitia ka'ene harava 'eke puretia venare'e 'onahukame hwena ajivuja'ina 'iamana.

Vwicha Ma'u'uijina
(Matiu 7:13-14, 21-23)
22 Hu ara mama'ina 'ee ma'u'umaa ijino najahi'i Jerusaremi va'i 'ahaume va'ana.
23 'E'eme ea 'ahopo ijá 'wava Natohwe ea makwinu kwino majama hihuna apehuna raka 'wavara. 'Ejume Hu ijá 'iama
24 Na nimai ja 'waravukúne hami hami vena kamareje vwicha ka'ene niho'o ma'uatituijaho va'e aru'avara. Ea mapoka'e aru'i 'ahie vehuna kaivo mai'o areri parenahuna.
25 'Ejume sea anesurijara 'urine vwicha kuna'eje ja ma'ahi namine vwicha 'ana'anae ijá 'wahune Natohwiji vwicha tirasamúha 'wave anesurijara ijá 'iahune Na ja suja. Ja ichihi rene roajivajaho na pahena pakivurakúne 'iahuna.
26 'Ejakame ja ijá 'wahune Nú oni una'i 'iruma ine 'ee toa ijura. 'Ee a roe nuni ari ma'ahi vu'a najuhuna 'wahuna.
27 'Ejakame Hu kú'o ijá 'iahune Ja ichí rene ro'ajaho Na suja. 'Enakúne ike sisea veji'inikije usema va'ajiha.
28 Ja ruha ka'ene niramarume upaja ja'i'uji'i nahunijino hiji'i Eparahami ho Aisiki ho Jekapi ho 'ee poropeti ki'eje Godoni ari 'uraha oja kihuna kaivo jajasu ato'aruma'e usehuna.
29 Ea ka'ene vea ajimuja'i hijura vea 'onuja'i hijura kama'i hijura 'ee kaha'i hijujipo roe Godoni ari 'iruma ine hihuna.
30 Heha! Ea ka'ene iviamaa túchamai rejujija urasahuna 'ee ea ka'ene urasahujija túchamai rehuna 'iamana.

Jesura Jerusaremi Oja Mahajina
(Matiu 23:37-39)

31 Vea nikwinuˈina kajino Parasia ˈahoˈa Jesuni roe ijá ˈwava A iviamaa ikaho areˈi kaivo kwai pini vaˈamana. Ijihuni maijaho Herotiho A ˈanaˈi ˈahaukúna ˈwavara.
32 ˈEjume Hu ijá ˈiama Vaˈe ˈua nea kajaho ijá ˈwaraha. Na ˈavena sisea siome atoˈarumaˈe ˈee atama ani aniˈinaˈe iviasi ea vejuˈe maranie ˈee niara ˈuˈo venareje nitui Nuni kaukaraa paˈarehuna.
33 ˈEnakaivo iviasi aneja vene vaˈiraˈomo niari ˈunamutoi vaˈiri nitui va ˈeˈuhuna. Ijihuni maijaho poropetia kajaho samaumaa paˈanaahuna kaivo Jerusaremi vaji ˈanae kwahuna.
34 Oo Jerusaremi ore Jerusaremi ore jara poropeti kaˈene irechamiume joni vuˈajija ˈaniume kwamasahare ˈee ea ˈahoˈaka irechamiuˈe joni vaˈajaho muni ˈaniume kwamasahara. Naˈiaka mapoka kikano Na ura joni sesamaa aherame rira kwino irechaˈi ˈahiuna. Areri ˈuˈorapo ˈuˈuhwahaˈe huni taha vaji irechavuˈe ahuma hijujaˈinaˈe veˈiro vejujaho ja nihoˈo ura parenaura.
35 Heha! Joni ara kajaho josu pareˈeje ranave savasa rehuna. Na ja ˈwaravu. Ja Na nihoˈo pakimu vaˈuˈe ijiˈa ja ikaˈina ˈwahuna. Natohwijihuni iha ˈahi ea kaˈene roujaho merajaho ˈwahuna ˈiamana.

14

Sapati Jesura Atakina Vejume Maranajina

1 Sapati vea kwino Jesuho Parasia ea natohwa pipuni sei ˈirumaˈe iˈi ˈahaume vaˈeme ea mapokaˈe Hu ˈajohareja vevirinavara.
2 ˈEˈeme ea pina kaˈene haha hwejiˈinijara Huni unaˈi hinana.
3 Jesura eha vene roia ˈee Parasia ijá ˈiama Mosisi oni tamana ea Sapatia vei veje maranihunijaho areri rehuna ˈwarumana ho pane? ˈiamana.
4 ˈEnakaivo pu ira paˈwaravume Hu ea kajaho vejume marajumakaviˈi ranavume vaˈana.
5 ˈEnarena Hu pu ijá ˈiama Ea pipuni harihina ho purumakaui Sapati vei ˈmaˈoi oˈipisa ja ea pina pavaˈe ˈenapi ranavaˈa raka? ˈiamana.
6 ˈEnakaivo pu ijihuni eha areri paˈwaravara.

Masuani Hine ˈEe Ea Hami ˈAhihunijina

7 Vea kaˈene Hu kivume ea kaˈene ˈwaravume roajipo ruha mamaa kaˈene ea mamaˈinapo hijuri ruhiji ˈeke hiˈirono nirie ˈojuma kimarena Hu aneja vene haa ikaˈina ˈwaramana.
8 Ea ˈahopo ja napara maiˈo ˈwahajihuni sori vaˈavajaho ruha kaˈene ea mamaˈinapo hijuri ruhijija paˈeke hiˈavara. Ijihuni maijaho ea niˈina pina kaˈene hura ˈwaramajara roˈamajaho a ˈuriˈeje eakara ruhakaho hinama.
9 ˈEa kaˈene ja noˈo ˈwaravuma roajara roareje a ijá ˈwahune Ruhakaho ea ike aremaha ˈwave a nihoˈo junaˈeje va túnaˈi hiˈena.
10 Vea kaˈene ea a ˈwarave vaˈamajaho vaˈe ruha kaˈene túchama ijí apena hiˈamana. ˈEˈirakúne ea kaˈene a ˈwaravume vaˈajara roˈamajaho hu ijá ˈwahune Napura nune kahakaro ruha maa kahi va hina ˈwave ijiˈa ea mapoka kaˈene ˈaijua rori hijujija a kame taˈarorahuna.
11 Ea irara oriˈini huni pinana ahasiriˈamajaho vetie hu ajurana ohuna. ˈEnakaivo ea irara oriˈini ajuarana oˈamajaho vetie huni pinana ˈurihuna.
12 ˈEnarena Hu ea kaˈene huni sei ˈwaravume vaˈajaho ijá ˈwama A ea ˈahoˈaˈe ˈiruma vajiˈi veˈamajaho oni napuhija vwehija amuhija ˈee ea kaˈene ˈiruma ani rejiˈinaka oni rori hijujija vejuroˈi pu a eha vetaˈejakúne paˈwaraˈamana.
13 A ahaja iˈi ˈahae veˈamajaho ea kaˈene uneunecha paˈana iriviˈina nia supaviˈina ˈee atama ˈuniraviˈina ˈumenaˈamana.
14 ˈEˈirakúne a merajaˈamana. Ijihuni maijaho pu oni eha areri pavehuna. Vea kaˈene ea mamaa kaˈene kwamasahajipo ˈuriˈavajino a eha vajahuna ˈwamana.

Sora Niˈimaˈura Ijuri Haa
(Matiu 22:1-10)

15 Ea pina ijino pu puˈúmo hinanaˈomo ijara henarena Hu ijá ˈwama Ea irahipo Godoni ari ˈiruma ihunijaho nimerajihane? ˈwamana.
16 ˈEjume Hu ijá ˈwama Ea pini ahajaˈe iˈi ˈahaume ea mapoka ˈumenana.
17 ˈIrumaˈe ihuni veijino ea kaˈene ahaja anesurijara huni pwea ranavume ea kaˈene puni onaˈe vejajihi aheraˈirono vaˈe ijá ˈiama Roha! Uneunecha amairiaravarakúne roajiha ˈiamana.

18 'Enakaivo pu ea kajija niho'o 'unama ani ani'ina mapoka'e saravara. Ea pini pwea kajaho ijá 'wama Na mwe'a maiu'ina'e 'imejuta'omo ijí ka'i 'ahiu'e va'ukúne maki'eje va'uma 'wamana.
19 'Ejume pini ijá 'wama Na purumakaua iropu 'imejuta'omo na ijí 'eka irechama ki'i va'ukúne maki'eje va'uma 'wamana.
20 'Ejume ei pini ijá 'wama Na iviamaakano napara 'wahuta'omo ijihuna'e na pavuhuna 'wamana.
21 'Ejume pweijaho 'unama va'e huni natohwijaho ijá 'waramana. 'Ejume huni natohwijaho ajivume huni pwea ijá 'wama Marako va'e 'unamutoi 'ee ara mama'ina puni utorijino ea ka'ene 'iruma pa'ana 'ee irivi'ina 'ee nia supavi'inijihi aherame roa 'wamana.
22 'Enarena ijí pwea huna kajara ijá 'wama Ara 'warimajaho na nivejuta kaivo ruha mapoka'e navu 'wamana.
23 'Ejume natohwijara ijá 'wama Va'e 'unamutoa 'ee juara arijino ea kimareje 'warave roa kame nuni sea itu'onama 'wamana.
24 Na nimaa 'waravuta'omo ea ka'ene nara marako ona vejume paroajija 'iruma ikehuni sahura paihuna 'wamana 'iamana.

Tisaiporu Rehuni 'Ahijijina
(Matiu 10:37-38)
25 Ea mapoka Hu tamatihe va'eme Hu ta'arohe ijá 'iama
26 Ea irara Nuni ro'i 'ahae ve'amajaho hu omaha oaha huni napara harihwaha ma'ipwaha 'ee huni haha 'u'o ori'ina pase'amajaho hu Nuni tisaiporua areri parehuna.
27 Ea irara Na'e 'ararihie sisea piunamareje niho'o pakisina rene nami'amajaho hu Nuni pwea rehunijaho areria pana.
28 Ea irara ara'e ve'i 'ahaujaho 'ú hu marako asuma hine monia icharo 'imene 'ee monia areri reje 'imé parahuniji vwihanune?
29 Vejuro'i hararu ve'ika'i pavesirihe ea mapoka kama 'ijahareje ijá 'wahuna
30 Eakaho nami'une ve'irepuna'i venana kaivo hu pave para'eju'e namu kaji kaha 'wahuna.
31 'Enaho kini irara kini pina'i 'ara'i venujaho 'ú hu marako paasuma hine pira'aramuva'o huni ea mapoka (10,000) ijaho 'ee pipuni ea mapoka (20,000) ka'ene hu hu'úmo 'ara'iro roujaho hu areri rehunijaho kama henare'e iji'a va'une?
32 Hu areri harura pare'amajaho ea irechave pura va'e ea natohwa pina mai'o kwaa jori ro'eje piuname ruramareje are'ika'i mataume hiha 'ihuna.
33 'Enajihuna'e ja ea irara huni uneunecha mapoka ka'ene navujipo pase'amajaho hu Nuni tisaiporu areri parehuna.

Misa Vwea Pa'ajina
(Matiu 5:13; Maka 9:50)
34 Misa niho'o mamaa kaivo vea ka'ene ijihuni vwea pa'are'amajaho 'ú ichá veje vwea vukú'o re'ena?
35 Ijí misa kajara mwe'a usetie mwe'a marahuna pane 'ee teachaha usetie teamarahuna pana. 'Enakúne ea irara ataa rukina re'amajaho ataa apúsame he'amana 'iamana.

15

Sipia Raname Savajina
(Matiu 18:12-14)
1 Na'ia kwino ea ka'ene takisia apeji'ina 'ee ea sisea maho'o roe Huni rori vu'a he'i roara.
2 'Ejume Parasia 'ee Sikuraipi niho'o hine sui'i ijá 'wava Ea ikaho ea sisea aherame pu pu'úmo 'iruma inuna.
3 'Ejumakame Hu ike haakaho 'waramana.
4 'Ena'omo ja ichá'ina vwihajo? Ei pini sipia mapoka mapoka (100) nami'ira'omo kwinu paka'ipisa hu ichá veja'e? 'Ú hu 'aho'a ka'ene (99) ijija huri'i irechami'i kaivo va'e kwinu'wi sava'a raka?
5-6 Vea ka'ene hu piunamujaho teamavu'e apene twaitoi raname rouna. Vea ka'ene ari roujaho napuhwaha 'ee ea ka'ene huni ara rori hijujija ijá 'iama Na nuni sipia ka'ene ranama savujaho nipiunavutakúne nú pu'úmo mari'uha 'iamana.
7 Ea arira ka'ene (99) ijija pana kaivo ea kwinu'wi huni sisea nahama 'warame ta'arohujaho akúpa 'aha niho'o ni'ima'ura mari'uvura.

Monia Ranama Savajina

8 'Enaho napara pina monia siriva iropu ropu na'ira'omo oma kwino 'o'ipisa hu ichá'ina'e veja'e? Hu ira 'ene túa anasavi'i masuanu'wi sea vajaka mapoka kajino tinuva'o kame apeja'a.
9 Hu ijí kama ape'ama jihuna'e huni napuhija 'ee ehwaha 'umenae roajima ahuma hijakivi'i hu pu ijá 'iava Nú pu'úmo mari'uha! Ijihuni maijaho na nuni monia kwinu ranavujaho na nikame apejuta.
10 'Unama nikwinu'ina kajino Na ja 'waravu. Ea sisea kwinu huni sisea vwihane temuvume nahama 'warama jihuna'e niho'o Godoni ona'oji'ina puni una'i teamarasahe mari'uvura 'iamana.

Hariha Ranama Savajina

11 'Ejume Hu ijá 'iama Ea pina harihwaha no'ohe'ina.
12 'Ena'omo 'u'uijara omaha ijá 'wama Amo nuni aachi'ijaho iviamai vajiha 'wavume omahi aachia punijaho ahaame pwina'a 'u'ua'e vajahe 'ee pwina poka'e vajahana.
13 'Ejume na'ia josua pa'are'eme 'u'uijara 'urinajaho huni kukua mapoka kajaho 'eke kwaa jori va'e hine huni kukua mapoka kajaho majikarino hine ato'aruvume paranana.
14 Hu monia mapoka ka'ene hununa'i navajaho niho'o ato'aruma paranana. 'E'eme kwaa ara kajaho ora vea ni'ima'ura rejumakame matuna'e hijara. 'Ejume hu matupuna'e pivunanamana.
15 'Ejume hu va'e aea pihuni kaukara'e ve'i 'ahaume 'waravume hu ranavume va'e huni maha mapoka 'ajoha'i va'ana.
16 'Ejume hu ijí asuna ka'ene maha'e vajihaji kimajaho niho'o mamaa'e rejume i'i 'ahaana. Ijihuni maijaho ea hu 'iruma ihuna pavajahara.
17 'Ejumakame hu hine vwihanu va'o ijá rona Ea ka'ene nuni omijihuni kaukara'e vejujija 'iruma mapoka'e i'eju'e na iviamai ike matupuna'e kwa'i 'ahiu'e veju.
18 'Ena'omo na iviamaa 'urina va'e amoho ijá 'wahune Amo na Godiho sise'i 'aha'e 'ee A sise'i 'ahauta.
19 'Enakúne na oni hariha pa'wi'amana kaivo ara ea ka'ene oni kaukara'e vejujihi 'ahiu ja'ina'e 'ahi'amana 'wahuna ronana.
20 'Enarena hu 'urine omahoni 'unama va'ana. Hu mai'o kwaa jori ro'eme omahi kamarena natohwa'e temuvume ariha ninuma va'e hariaha aharu 'oname ura mina vene nirisamana.
21 'Ejume hariahi ijá 'wama Amo na Godiho sise'i 'ahae 'ee a sise'i 'ahauta. 'Ena'omo na oni hariha 'wihunijaho mai'o areri parenu 'wamana.
22 'Enaka'i omahi pwehwaha ijá 'iama Mamako va'e ateha mavarasa'inijino apena roe apúsamaha. 'Ene rinia apena roe arinamahe 'ee mumora hwana hwanamaha.
23 'Enareje purumakau 'u'ua poma paraji'inijino 'anae iji'i temarasaha.
24 Ijihuni maijaho hariha nunakaho nikwamana kaivo 'urina roana 'ee hu niranavuma va'e paranana vo vukú'o piunavuta 'iamana. 'Ejume pu aneja vene ahaja iji'i niho'o temarasaha parajara.
25 Pu hine 'iruma'e i'eme hariha ka'ene pokijaho juasi'i 'urahonana. 'Ena'omo hu 'uname ara rori roi'i chaja irumuna ka'ene javavajaho henana.
26 'Ejume hu pwea pina 'umejume roume apoma ijá 'wama Kahaho iraka'e vejo? 'wamana.
27 'Ejume pwea kajara ijá 'wama Oni 'u'uijara unenu'u pina pare'eme 'unama roajihuna'e omuni purumakau 'u'ua poma paraji'ina 'anae inare'e ijihuna'e irano'a apeju 'wamana.
28 'Ejumakame hariaha pokijaho niho'o ajima parajume sei vahuna ura parejume omahi ariha roe pokijara va'e sea vaji aji'amarono 'ejahaana.
29 'Ejume hu omaha eha vene ijá 'wama Na juara mapoka'e ikino a hu'úmo hine oni pwea puna'i kaukaraa vejura. 'Ene mai'o na'ia kwinu a papataarorahuta. 'Enakaivo a iraka'e na mihane? A niho'o kotia kwinu'wi pamihume na napuhu nú pu'úmo 'iruma vene ijuta.
30 'Enakaivo ike oni hariha kajaho ara kukua ka'ene vajahajaho 'eka va'e paranaha'e saravi'i ato'aruma parane kú'o 'unama rou'e a purumakau 'u'ua povi'inakaho huna'e 'anaana 'wamana.
31 'Enakaivo omahi ijá 'wama Nuni harihe a ikino nú pu'úmo hinujihuna'e uneunecha mapokakija nunijaho ona.
32 'Enakaivo nú iviamaa 'iruma ine teamanuhuni jihuni maijaho oni 'u'uijaho nikwamana kaivo vukú'o 'urine 'ee niranavuma va'e paranana vo iviamaa kú'o kavara 'wamana 'iamana.

16

'Ajohi'ina Ka'ene Ariramaa Pa'ajina

1 Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Ea pina kukua ani reji'ini ea pina apene huni monia'e 'ajo'amarono ranamana kaivo hu he'eme ea 'ahopo ijá 'wava Ea ka'ene oni monia 'ajohi'inijaho monia majikarino ato'arumu 'wavume henana.

2 'Enarena hu 'umejume roume ijá 'wama Vu'a ka'ene ike 'wavu'e na hejukaho nimaae? Na a ranama'iro vejukúne iviamaa va'e nuni monia ka'ene ichihichihi va'ajihuni 'unamijaho amairiu va'o apena ro najiha kavuma 'wamana.

3 Hu ijá rona Nuni natohwijaho na'e ranami'i venuna'omo na vi ichá ve'eju ronana. Na harura pana'omo na mwe'a areri pa'uhune 'ee na va'e ea'e jarirahuna junimu.

4 Na kaukara ranami'eje nara iraka ka'ene vehunijaho na nivwinimu. Na kaukara ranami'avajaho napuhu nupo 'ajorime puni sei aherima ajihuna.

5 'Enarena hu ea ka'ene huni natohwiji monia vajahunijija 'umenaume roajivara. 'Ejume ea pina apoma ijá 'wama A 'weru icharo nuni natohwa vajahane? 'wamana.

6 Hu ijá 'wama Na 'weru mapoka mapoka (100) 'ekuta 'wamana. 'Ene hu ijá 'wama Ara moni icharo vehuni heha ijaho ikenakúne asuma hine (50) vena 'wamana.

7 Hu ea pina apoma ijá 'wama A nuni natohwijaho icharo vajahane? 'wamana. Hu ijá 'wama Na 'witia pekia mapoka (100) 'ekuta 'wamana. 'Ejume ea ka'ene ijí kaukara 'ajohi'inijara napusa'i 'ahauma ijá 'wama Ara moni icharo vehuni heha ijaho ikenakúne asuma hine (80) vena 'wamana.

8 Ea ka'ene kukua anesurijarahara ea ka'ene kaukara 'ajohuji kamarena ijá rona Niho'o pisivie paraju kavu ronana. 'Enarena hami vwihaha. Areri ija'ina'e ea ka'ene mwe'a ikino hijujaho 'unama ija'ina'e ea pisimiura kaivo ea ka'ene hanaji'ini hijujija ija'ina pavejura 'iamana.

9 'Enarena Na ja 'waravu. Monia puni 'unama ariri jihuniji napura ve'irakúne ijara ni'ajihe sisea pave'avara. Ijihuni maijaho 'unama ija'ina'e vene ni'ajihareje ara ka'ene majama hihunijino vahuna.

10 Ea irara uneunecha ma'u'umaa hami vene ihajinanamujaho hu uneunecha mama'ina 'u'o hami vene ihajinanamiuna. 'Enakaivo ea irara uneunecha ma'u'uma 'eke arira pavenujaho hu mama'ina 'u'o arira pavenuna.

11 Ijihuni hahi ja monia ka'ene 'unama sisei jihunijaho arira pa'ajo'avajaho ea irara monia ka'ene aririjaho ja vaji'ena?

12 'Ene ja uneunecha ea 'ahopunijija hamia pa'ajo'avajaho irara vu jona rehunijaho vaji'ena?

13 Pwea pina mai'o mama'ina no'ohe'i puni kaukara pavehuna. Hu ea pina oja ma'ika'i pina sehuna. 'Ee ea pina teama'i kaivo pina sehuna. Ijihuni hahi ja Godi oja mahe 'ee monia oja mahuna areria parehuna 'iamana.

Jesura Vu'a 'Aho'a Ka'ene 'Waramajina
(Matiu 11:12-13; 5:31-35; Maka 10:11-12)

14 'Ejume Parasia ijí henareja Hu apene 'ijahara. Ijihuni maijaho pu monia'e oja mihuni jihuna'e avajara.

15 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ja emaapo ki'eju'e hami 'urahe oju kaivo Godira joni oja vaja nihe paraji'ina. Ijihuni maijaho iraka ka'ene emaapo vwihaju'e mama'ina rejujaho Godira kimujaho ijijahija niho'o sisemaa.

16 Nitama rene varapa tamana 'ee poropetiapo 'waramape rouva'o roe Jonira hinaji 'e'ujara. Vea kaji rene Godoni arijihuni vu'ijaho najahukame ea mapokakaho ijí 'unama kajino va'aru'iro piijaravu.

17 Mwe'a 'ee akúpakaho pa'arehuna kaivo Godoni ira niho'o papa'arehuna.

18 'Enajihuna'e parua ka'ene huni napara kaji ranamajara veje hu parua pina ve'amajaho pu sisea vehuna. 'Ee ea irara napara ka'ene ranavi'iniji 'wa'amajaho hu 'u'o sisea vehuna.

Uneunecha Mapoka Rukiniji'o Rasarasi Puni Vu'ijina

19 Nitama ea pina ateha niho'o mavarasa'ini same 'ee uneunecha mapoka ani re'eju'e ara mavarasa'ini 'iruma mamai iji'i hinuna.

20-21 'E'eju'e ea pina pivuji'ina huni iha Rasarasina 'wavujaho niho'o 'iruma pa'ana 'ee matana reji'ina'omo roe ea ka'ene 'iruma ani reji'ina kajihuni vwicha jiami 'iruma sahura ka'ene arihuji i'i 'ahau'e roe hinuna. 'E'eju'e 'uapo roe huni matana sihura.

22 'Enuva'o ea ka'ene 'iruma pa'ajaho kwavume Godoni 'ona oji'inapo apene va'e Eparahami oni rori rana'eme ea ka'ene 'iruma ani reji'inija 'u'o kwavume kwananavara.

23 Hu vena ka'ene pautarutusavi'inijino reji'i a'ama kavume Eparahami oni rori
Rasarasiho hinana.
24 'Ejume hu ijá 'umena Nuni oma Eparahami na numirime Rasarasi ranave roe ija toi
apúsame nuni mitara 'ahi ranave ohoa ka'ene renujaho paha renama. Ijihuni maijaho
na niho'o ni'ima'ura hiani'eju'e vena rirakino hijukúne 'umenana.
25 'Enakaivo Eparahamira ijá 'wama Harihe a mwe'i hinajaho vwiha'amana. A
mari'uvi'i hinana. 'Ene uneunecha mamaa 'ekana kaivo Rasarasiho sisea'e piunama
jihuna'e hu iviamaa mamaa piuname teama'eju'e a haha ni'ima'ura hianamu.
26 'Ene nú areri ea ka'ene ika'ahuni hijukija kara'ahuna pavu'e 'ee karahuni hijujija
ika'ahuna parohuna. Ijihuni maijaho raraha natohwa ronu ronu rejara'omo ijí apúsama
kara'i ajihuna niho'o areria pana 'wamana.
27-28 'Ejume ea ka'ene uneunecha mapoka ani reji'inijara ijá 'wama Oma nune na
jarirame 'waravukúne Rasirasiho ranave nuni omijihuni sei va'amana. Ijihuni maijaho
popu nuna iropu hijukúne 'warave pu ike ara ka'ene haha hianavi'inakaho ea pina
paro'amana 'wamana.
29 Eparahamira ijá 'wama Popuana Mosisiho 'ee poropeti 'waravi'inijija hijukúne ijipo
'warave heja 'wamana.
30 'Ejume hu ijá 'wama Pana. Nuni oma Eparahami ijaho mai'o areri pareni'ena kaivo
ei pini kwamani 'urina va'e 'wara'ipisa pu areri puni sisea ta'aroha'a 'wamana.
31 Pu areri Mosisiho 'ee poropeti panimaa rojuji'huna'e ei pini kwamani 'urina va'e
'waramajaho pu panimaa rohuna 'wamana.

17

Sisea 'Ee 'Unama Ichá'ina'e Vehunijina
(Matiu 18:6-7, 21-22; Maka 9:42)

1 Jesura Huni tisaiporu ijá 'iama Siseijaho na'ia mapoka namuna. 'Enakaivo ea ka'ene
ijí veju'e ea sisea vejujaho túna'i eha sisea ni'ima'ura apehuna.
2 Ea ka'ene veju'e sesamakihi sisea vejujaho muna natohwa apene oroa 'ahi vevahame
soha vaji pi'onave kwa'ipisa areri reja'a.
3 'Enakúne ojono hami hami 'ajo'avara. 'Ene joni ei pini sisea ve'amajaho 'urarahe hu
huni sisei temu'amajaho vwihane are'amana.
4 'Enareje hu vea nikwinu'ina vaja kajino 'aha iropu no'o ja sisea vetiareje hu roe
siseaka vena kajara temuve are'irono nahama 'warava ka'avajaho vwihana are'avara
'iamana.

Nimai Roa

5 Apasorupo Natohwijaho ijá 'wava Núni nimaaroiji veje natohwa'e renama 'wavara.
6 Natohwijara ijá 'iama Jara nimaa rojujaho kwava 'ina sa'ina'e re'ipisa ja maraa
'warave joni ira hene tanapi tajahene va'e sohi vaji namija'a.

Pwehuni Kaukaraijina

7 Pwea joni pini juasi'i soa samoja ho sipia'e 'ajoho'ira'omo ro'ipisa ja ija'ina pa'wava'a
Marako roe hine 'iruma ona ina pa'wava'a.
8 'Enakaivo ja ijá 'wava'a Marako nuni 'iruma amairie 'aijua 'ahi irechamihe na 'iruma
ija kama'e iji'a túna'i oni 'iruma i'amana 'wava'a.
9 'Ejakame huni natohwijaho mai'o pweaha kajaho patea mani 'wava'a. Ijihuni
maijaho ijaho huni kaukara ijihuna'e hu venuna 'iamana.
10 Ija'ina'e ja Nara 'warauti Nuni ira 'ahijiru ve'i kaivo ja ojono joni oji pa'ene
ve'avajaho nú pwea sisea 'waha 'ee nú núni kaukara ijihuna'e vejara 'waha 'iamana.

Jesura Reporosia Rukina Ea Iropuropu Vejume Maraniajina

11 Hu Jerusaremi va'i 'ahaume Sameria ropua navume Karari ropuna'i na'eme Hu riri
va'ana.
12 'Enarena Hu ara pini va'e 'e'u'eme ea iropu ropu reporosia rukina piunimajaho pu
karori namijara.
13 'Ene pu ira ajira ijá 'umeja Jesu ka'ene Natohwiji'o nú numiruma 'umejara.
14 'Ejume Hu kima ijá 'iama Ja va'e pirisiti joni haha naja'avara 'iamana. 'Ejume pu
'unamutoi va'eme puni reporosia ni'aha kwino pa'arenaara.
15 'E'eme ea kwino huni haha'e kamajaho huni reporosia pa'arenana kamarena
'uname roi'i Godiho niho'o ira ajira'e ta'arohana.
16 'Ena hu roe Huni una'i kajino ona apena arihe niname Jesuho teimani 'wamana. Ea
ka'ene ijá venajaho Sameria ora.

17 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Ea ja iropu ropu maraniana kaivo ea iropu no'ona no'o ijano ichihune?
18 Iraka vene ike ea apiorakara huhuso 'unama roe Godiho ta'aro'i roane? 'wamana.
19 'Enarena Hu hu ijá 'wama 'Urine va'a! Ara nimaa ronujara venaume maranaana 'wamana.

Kini Huni Arijara Rohunijina
(Matiu 24:23-28, 37-41)

20 Parasia Hu apoma ijá 'wava Vea vecha Godoni arijaho roe aneja re'ena 'wavara. 'Ejume Hu ijá 'iama Godoni arijaho aacha ani ani'ina pare'eje rohuna. 'Ejakame ja pakahuna.
21 Ea mai'o ija'ina pa'iahuna. Heha! Ikena karona pa'iahuna. Ijihuni maijaho Godoni arijaho ijí joni vajina 'iamana.
22 'Enarena Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Mai'o na'ia pini Emaa Puni Hariha kahuna ura renahuna kaivo ja Hu ikaho pakahuna.
23 'Ejakame ea 'ahopo ijá 'iahuna Karohunakúne kaha 'ee ikehunakúne kaha ijá 'iava he'avajaho ja pausema va'e ki'avara.
24 Areri vei akúpi 'ahi kama'i pi'ima ro va'e karo'i 'onu kaja'ina'e Ema Puni Harihijihuni veijaho ija'ina rehuna.
25 'Enakaivo Hu maraku'ijaho haha natohwa hiame 'ee ea ka'ene iviamai hijujija Hu kame pataarohuna.
26 Vea ka'ene Emaa Puni Harihijihuni veijaho ea ka'ene iki mwe'i hi'avajaho areri ea ka'ene Noara mwe'i hi'eme hijaja'ina'e hihuna.
27 Noa oni veijino ea mapokakija hine 'iruma'e ine 'ee toa sisea ine 'ee napasinene 'ee napara same areme apene va'eme Noaho huni sisima vaji va'eme sai hirame ea mapoka kajija 'aniume kwamasahara.
28 Vukú'o areri Rati oni veijino ea ka'ene hijaja'ina'e hihuna. Ea mapoka kajija hine 'iruma ine 'ee toa sisea ine uneunecha 'imene 'ee ea 'aho'a 'imenae 'ee soa same 'ee ara veji'i hijara.
29 'E'eme vea ka'ene Ratira ara iha Satami arema va'eme vena kahino akúpa 'ahi rena roe ea mapoka kajija re paranana.
30 Ija'ina'e vea ka'ene Emaa Puni Harihijara ro'amani veijaho ijá rehuna.
31 Vea kajaho ea pina atahuri nami'amajaho hu kú'o paariha va'e huni kukua ekahune 'ee ea pina juasi'i o'amajaho hu pa'unama ara vahuna.
32 Rati oni napari venaji vwihaha.
33 'Eje ea irara huni hiiji ori ni'ajara'amajaho huni hiijaho ranahuna. 'Ene ea irara huni hiiji ori rana'amajaho hu huni hia 'unanahuna.
34 Na ja 'waravu. Na'ia kaji ea no'o ahuma notura'omo ea pina apena va'eje ea pina ranahuna.
35 'Ene napara no'o hine ahuma kaukara ve'ira'omo pina apena va'eje pina ranahuna.
36 Ea no'o juasi'i 'urahe o'ira'omo pina apene va'eje pina ranahuna 'iamana.
37 'Ejume pu Hu eha vene ijá 'wava Natohwe vea vecha ijaho re'ena 'wavara. 'Ejume Hu ija 'iama Unenu'u pini kwama na'amajaho púrúha ijá 'emojura 'iamana.

18

Napara Amunijaho 'Ee 'Otua Heji'inijihuni Haa

1 'Enarena Hu ike haakaho 'waramana. Ijihuni maijaho Hu ura renajaho pu majamano hine siporua pasena'eje 'o'avarono 'waramana.
2 Ara natohwa pini ea 'otua heji'ina pina Godiho pajuhame 'ee ea 'ahopuni hura paveji'i hinuna.
3 'Ena'omo amuna pina 'u'o ijí ara kajino hinuna'omo hu na'ia mapoka'e va'e 'otua ve'i 'ahau'e pasonananamuna. Napara kajara hu ijá 'wamune Ea pini na hine sisei 'ahiukúne ni'ajiha 'wamuna.
4 'Enaka'i nitama rene hu hine napara kajaho pataarohana kaivo na'ia kwino hu ijá rona Na Godiho pajuhame 'ee ea 'ahopuni hura pavejura.
5 'Enakaivo amunakaho majama roe 'warimu jihuna'e hura ura renuji na vehuna. Ijihuni maijaho hura pasonanavakame na siseranihuni jihuna'e na ni'ajahuna ronana.
6 'Enarena Natohwijara ijá 'iama Ea ka'ene 'otua heji'ina siseijara iraka ka'ene 'waramaji heha!

7 'Ú Godiho Huni ehija ka'ene Hura iji pijihajipo iraka ka'ene veiri'a na'ia ijikano siheria pave'i kaivo jarivi'i navujaho Hu arimaa pamihuna raka? 'Ú Hu hine tetamu va'u'e iji'a vajihuna raka?
8 Na nimai ja 'waravu. Iraka ka'ene arira maijino Hu pu marako vajihuna. 'Enakaivo vea ka'ene Emaa Puni Harihijara ro'amajaho ea vi icharo iki mwe'i nimaa roji'ina hihuna 'iamana.

Parasia 'Ee Takisia 'Eki'ina Puni Haa
9 'Enarena Hu haa ike 'u'o ea ka'ene pu pusumano arira maa ro'ika'i ea 'aho'a senavujihi 'waramana.
10 Na'ia pini ea no'o kahi Temiporu vaji siporua'e 'o'i 'ahiume va'ara. Ea pina Parasia 'ee ea pinijaho takisia'e apeji'ina.
11 Ea ka'ene Parasi ijaho huhusu namiji'i siporua ika'ina'e 'onana. Godi teimani 'wavujaho na ea 'aho'a ka'ene pu pusumano vwihane 'ee ira'ata apene 'ee napara hurichavu ja'ina pana. Na A teimani 'wavu. Ijihuni maijaho na ea ka'ene takisia'e apeji'ina ka'ene kame naminu kaji vare'ina pana.
12 Na hura kwino vaji 'aha no'o 'aura areme 'ee uneunecha ka'ene na 'ekujaho 'aho'a taisia veji'i hijura 'uáme 'onana.
13 'Enakaivo ea ka'ene takisia apeji'inijaho karori namine huni niura akúpa 'aha paniri'i kaivo túra 'ahi 'anai'i ijá 'wama Godi na ea siseakúne numirima 'wamana.
14 'Enajihuna'e Na ja nimaa 'waravu. Ea kajaho arira rena huni sei va'ana kaivo pinijaho pana. 'Ena'omo ea irara ori'ini huni pinana ahasiri'amajaho Godira vetie hu ajuarana ohuna. 'Enakaivo ea irara ori'ini ajuara'amajaho Hu vetie huni pinana 'urihuna 'iamana.

Jesura Sesamaa Merajihajina
(Matiu 19:13-15; Maka 10:13-16)
15 'Enakaivo ea 'aho'apo kasimaa aherame 'eka roume Hu Huni ija puni húmata 'ahi irechami'amarono roajivara kaivo Huni tisaiporuepo eaka mapoka kajija 'urarahara.
16 'Enakaivo Jesura ijá 'iama Kasima kajija maki'eje Nuni roajiva kaivo ja patanu'uriha. Ijihuni maijaho Godoni arijaho kasimaa ikipo vejuja'ina'e vejujihipuni ara.
17 Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara sesamapo Godoni ara apeju ja'ina'e paape'amajaho Godoni ara pavahuna 'iamana.

Ea Uneunecha Rukima'urijina
(Matiu 19:16-30; Maka 10:17-31)
18 Jua puni ea natohwi Hu apoma ijá 'wama Najuhi'ina mavarasa'ine na unenu'u pina maa ichá'ina'e venareje majama hihunijaho ape'ejo? 'wamana.
19 'Ejume Jesura ijá 'wama Irakijihuna'e a Na mamaa 'wimo? Godira nikwinu'wi Huhuri mamaana.
20 A Godoni tamana nihenuna. A napara patura'amane 'ee ea pa'anaa kwa'amane 'ee nesa paape'amane 'ee a ea pina sisea panama'amana. 'Ene omuna 'ee ohuna ijihipuni ira hena ve'amana 'wamana.
21 'Ejume hu ijá 'wama Na nitama sesamu'uru rene tamana kajaho hami venapena routa 'wamana.
22 'Enakaivo Jesu ijí henarena Hu ijá 'wama A unenu'u pina kwinu mai'o areri pa'ana. A va'e oni uneunecha mapoka 'eke 'imenareja'e monia ona 'eka ea uneunecha pa'aji vaji'amaji'a oni uneunecha mamaa akúpa 'aha nahuna. 'E'eje iji'a roe Na 'ararihi'amana 'wamana.
23 Ea kajaho ijí henarena temumana. Ijihuni maijaho hu niho'o kukua mapoka rukini jihuna'e avanana.
24 'E'eme Jesura ea kajaho kavi'i ijá 'iama Ea ka'ene uneunecha mapoka rukinijipo Godoni 'unami vahunijaho niho'o kisina.
25 'Enakaivo mahi nitirua huni titi vaji aruma vahuna samaa kaivo ea kukua uneunecha rukima'urijara Godoni ari vahunijaho kikisima'ura 'iamana.
26 Ea 'aho'a ijí henareja ijá 'wava Ea irahipo majama hihuna ape'eja 'wavara.
27 'Enakaivo Hu ijá 'iama Emapo ija'ina vehuna niho'o areria pana kaivo Godira Huhuso ijá kajaho vehuna 'iamana.
28 'Ejume Pitara ijá 'wama Hena! Nú núni ara are'i kaivo A 'ararihae oju 'wamana.
29 'Ejume Hu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea pina mai'o huni ara napara vwehwaha emahwaha 'ee sesahwaha Godoni arijihuna'e irechamiajara
30 hu niho'o iviamaa iki 'aha mapoka 'ekareje túna'i majama hihuna apehuna 'iamana.

Jesura Kwahuni Vuꞌa Noꞌopisuji Rona ꞌWaramajina
(Matiu 20:17-19)

31 ꞌEnarena Hu ea iropu ropu noꞌo aherame ani vaꞌarame ijá ꞌiama Heha! Nú Jerusaremi vaꞌiro vejuraꞌomo poropeti nitama Ema Puni Harihiji uneunecha kaꞌene rehunaka vejajaho nimaaꞌe rehuna.
32 ꞌEne pu Hu apene Jenitaru mihe pu apene sipana asutie ꞌee siseꞌi ꞌahae ꞌee chera pisotihuna.
33 ꞌEe hisi vene hijahe ꞌee pu Hu ꞌanae kwahuna kaivo vea noꞌopisu mweꞌi vaji namareje ijiꞌa kúꞌo ꞌurihuna ꞌiamana.
34 ꞌEne pu nihoꞌo maꞌuako pina pahejara. Ijihuni maijaho iraka kaꞌene ꞌwaramajaho ijihuni maa vaji navumakame pu pahejara.

Jesura Nisira Rukina Kaꞌene Nia Paꞌaji Vejume Maranajina
(Matiu 20:29-34; Maka 10:46-52)

35 Hu Jeriko rori roꞌeme ea pina nia supaviꞌina ꞌunamutoi asuma hine ea jariraviꞌi hinana.
36 Hu hejume ea mapokaꞌe ruvaꞌume henarame aporame ijá ꞌiama Ikaho irakaꞌe vejo? ꞌiamana.
37 ꞌEjume pu ijá ꞌwava Jesu kaꞌene Nasareti orijara roa ruvaꞌu ꞌwavara.
38 ꞌEjume hu ijá ꞌumena Jesu kaꞌene Teviti oni Harihakere numirima ꞌumenana.
39 Ea kaꞌene urasahe vaꞌajipo ꞌurarahe iranoꞌa areꞌamarono ꞌwaravara. ꞌEnakaivo hu ira ajiraꞌe ijá ꞌumena Teviti oni Harihe numirima ꞌumenana.
40 ꞌEjume Jesuho areme namiꞌikaꞌi ꞌwaravume pu ahema apene Huni roꞌavarono ꞌwaramana. Hu Jesuni rori roꞌeme Hu apoma ijá ꞌwama
41 Na irakaꞌe a vetaꞌurono a ura renao? ꞌwamana. ꞌEjume hu ijá ꞌwama Natohwe na ura kúꞌo nia niriꞌi ꞌahiu ꞌwamana.
42 ꞌEjume Jesura ijá ꞌwama Ara nimaa ronujara vejuꞌe maranaukúne nia niria ꞌwamana.
43 Hu niꞌaha kwinu nia nirie Jesu ꞌararihae ojiꞌi Godiho teimani ꞌwamana. ꞌEjume ea mapoka kajija ijí kamareja Godiho taꞌarohara.

19

Jesuꞌo Sakiasi Puni Vuꞌijina

1 Hu Jeriko ari maꞌaha rira kajino vaꞌana.
2 Ea pina takisiaꞌe apejiꞌina niꞌine ꞌee monia nihoꞌo ani rejiꞌina iha huna Sakiasinaꞌomo ara kajino hinuna.
3 ꞌEnakaivo ea kajaho ea tuꞌumaaꞌomo Jesu kaꞌi ꞌahaume venana kaivo eaka mapokijipo nuhaume pakamana.
4 ꞌEnarena hu urane ninuma vaꞌe turipa ꞌahi Jesura vahuni jihuniji vaꞌe kaꞌi ꞌahaume hinana.
5 ꞌEꞌeme Jesura roe hura hinani hari namiꞌikaꞌi aꞌame kamarena ijá ꞌwama Sakiasi mamako ariha roa. Ijihuni maijaho Na iviasa oni sei vuꞌe hiꞌejukúne ꞌwamana.
6 ꞌEjume hu mamako ariha roe Hu ꞌajomana.
7 ꞌEjume pu ea mapoka ijí kamareja suꞌaraviꞌi ijá ꞌwava Hu ea ikaho ea sisea ikehuni sei vaꞌu ꞌwavara.
8 ꞌEjume Sakiasira ꞌurine Natohwijaho ijá ꞌwama Hena! Natohwe na nuni kukua pwinanaꞌa ea kaꞌene uneunecha paꞌajihi vajihe ꞌee nara ea ꞌahopuni nesaꞌe apejujaho na ꞌaha noꞌona noꞌona ijano huri eha venahuna ꞌwamana.
9 ꞌEjume Jesura ijá ꞌwama Godoni Niꞌajihiꞌinijaho iviasi sea ikino roana. Ijihunaꞌe ea ike ꞌuꞌo Eparahami oni hariha renana.
10 Ijihuni maijaho Ema Puni Harihijara ea kaꞌene ꞌunama puruva renauꞌukame pivusaha ojujihi sarame nianae niꞌajiꞌi ꞌahaume roana ꞌwamana.

Korutia Oma Huni Haa
(Matiu 25:14-30)

11 ꞌEnarena Hu ea kaꞌene Huni vuꞌa kaji hejajihi ike haakaho ꞌwaramana. Pu vwihajajaho Godoni ara niroꞌi venu ꞌwavara. Ijihuni maijaho Hu Jerusaremi rori vaꞌajiva jihunaꞌe pu vwihana ꞌwavara.
12 ꞌEnarena Hu ijá ꞌiama Ea pina ara pini vaꞌe ea natohwa renareje ꞌunama roꞌi ꞌahaume vaꞌana.
13 Hu ijiꞌa vaꞌi ꞌahaume huni pwehija ea iropu ropunaꞌomo ꞌumenaume roajivume ea kwinu kwinu monia (K20) vajiha ijá ꞌiama Na vaꞌeje monia ikaho ꞌeka vaꞌe unenuꞌu ꞌahoꞌa veꞌeje na ꞌunama routa ꞌiamana.

14 'E'eme huni aea hura puni natohwa'e rehunijaho senavume pu ea irechamiume ona'e apena va'e ijá 'wava Nú ara núni natohwa'e rehunijaho senumu 'wa'i 'ahiume va'ajivara.
15 Ea kajaho natohwa renarena hu kú'o 'uname roana. 'Enarena hu ni'aha kwino huni pwea ka'ene hu monia vajihajaho pu monia ichá'ina'e vejaji ki'i 'ahaume 'umenaume roajivara.
16 'Ejume ea pini ijá 'wama Natohwe ara monia (K20) ka'ene na vajiha ja'ina'e na kú'o areri ija'ina huri (K200) 'ekuta 'wamana.
17 Hu pwea kajaho ijá 'wama A niho'o mamaa'e venajihuna'e a pwea mamaa. A uneunecha ma'u'umaa hami 'ajoha jihuna'e nara ara mama'ina iropu ropu vajahe ara ijaho 'ajo'ena 'wamana.
18 Ea pini roe ijá 'wama Ara monia (K20) ka'ene mihajino na apene huri vahame (K100) 'eka routa 'wamana.
19 Hu ea kaji ijá 'wama A ara mama'ina iropu 'ajohuna 'wamana.
20 Ea pini roarena ijá 'wama Natohwe oni monia na akisi mwama ranavutakúne apena.
21 A ea ajisina'omo soa ka'ene a pasamajaho a juara samuna. 'Ee a oni ija pa'onajaho a menuna 'wamana.
22 'Ejume ijí ea kajara ijá 'wama Ike niho'o pwea ka'ene ea maa pa'akera ara ichá'ina 'warama jihuni toi na eha mahuna. 'Ú a pahena pakimune? Na ea kisina'omo na raka ka'ene pairechavujaho na 'ekure? 'Ene na nuni iji pa'ojujaho 'ú na pamejure?
23 Iraka vene monia kajaho pa'eka va'e panika vaji irecha'ira'omo na roe ijaho 'eke 'ee 'aho'a ijí huri 'eku'e? 'wamana.
24 'Enarena hu ea ka'ene ijá namijaji ijá 'iama Monia ka'ene nara vajahaji kú'o 'eka va'e ea ka'ene monia (K200) venaji maha 'iamana.
25 'Enakaivo pu hu ijá 'wava Natohwe huni monia (K200) namu 'wavara.
26 Na ja 'waravu. Ea irara uneunecha rukinijaho mapoka huri vajahuna. 'Enakaivo ea irara pa'ana re'amajaho raka ka'ene hununa'i navujaho 'etujahuna.
27 'Enakúne iviamaa nuni naka ka'ene nara puni natohwa'e rehunijaho ura parenajija aherame roe nuni una'i 'ania kwamasaha 'iamana.

Niho'o Temaraji'i Jerusaremi Vaji Roa Arumajina
(Matiu 21:1-11; Maka 11:1-11; Joni 12:12-19)

28 Jesuho ijá 'waravume pa'are'eme Hu urane Jerusaremi va'ana.
29 Hu roe huri'a iha Arivi 'wavuraka ara iha Petapeje Petani 'wavujihuni roriji vai'i Huni tisaiporu no'ohe'i irechami'ika'i ika'ina 'waramana.
30 Ja va'e ara pini usevi'i kave tonikia pirona i'ivananave namija ka'avajaho ea mai'o ijihuni toi pa'oji'inakúne rasame apene ro'avara.
31 Ea 'ahopo aporame ijá 'iava he'avajaho Ja iraka'e vene rasavo? 'iava he'avajaho ijá 'ia'avara. Nuni Natohwijara ura reju'e ijihuna'e avaju 'ia'avara 'iamana.
32 'Ejume pu vai'i kivume uneunecha mapoka kajija areri Hu 'warama kaja'ina'e rejara.
33 Pu tonikia pirona kaji rasa'eme ea anesuri aporame ijá 'iama Ja iraka'e ve'irono tonikia pirona kajaho rasavo? 'iamana.
34 'Ejume pu ijá 'wava Núni Natohwijara ura reju'e rasavu 'wavara.
35 'Ene pu tonikia pirona kajaho apene Jesuni roajivara. 'Ene ateha ijí tonikia 'aha kajino risaremu va'o Jesuho ni'ajaha apene ranavume ajime asuma hinana.
36 'Ene Hu va'eju'e pu ateha 'eke 'unamutoi risarevara.
37 Pu va'ajime huri'a Arivi rori vutuijino tisaiporu mapoka'e piunime Godira uneunecha mavarasa'ina ka'ene vejume pu kivajihuna'e teimani 'wame 'ee ta'arohi'i va'ajivara.
38 Pu ijá 'umeja
Kinia ka'ene Natohwi jihuni iha 'ahi roujaho merajaha! Matauvi'ina 'akúpi 'ahi name 'ee Godi Ichutomaijí ta'aroha 'umejara.
39 'Ejume Parasia 'ahopo ea rira kajino Hu ijá 'wava Najuhi'ine Oni tisaiporu 'uraraha 'wavara.
40 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Na ja 'waravu. Pu irano'a are'avajaho muna ikipo 'urine mwasirihuna 'iamana.

Jesura Jerusaremiumu Venajina

41 Hu ara natohwi jihuni rori roi kamarena niramana.
42 Hu ijá 'wama A iviamaa uneka ka'ene venae matauma hihuniji ape'ipisa nimaa roja'a kaivo iviamaa a areri pakahuna.
43 Vea ijihunijara ro'eje oni nakapo roe a júhone rora rora kaji rene roaji'eje a 'e'u'amajaho pu tanu'urihuna.

44 Pu a niho'o tirakunahe 'ee oni sesamaa pu'úmo ea ka'ene ijihuni vaji hijujaho ato'arumahe parane 'ee muna pina oni ruha panahuna. Ijihuni maijaho Godira a ni'aja'i 'ahaume ro'ajaho a pakama jihuna'e avahuna 'wamana.

Jesura Temiporua Vaji Va'e Amairiajina
(Matiu 21:12-17; Maka 11:15-19; Joni 2:13-22)

45 Hu Temiporu vaji va'e ea ka'ene ijí 'ime'aravi'i hijajihija 'ararihiana.
46 Hu pu ijá 'iama Godira Huni ira vajijino ika'ina venana.
Nuni sea Nuni siporua'e 'ohuni ara. 'Enakaivo ja apene nesa apehuni ara'e veju 'iamana.
47 Hu veku veku Temiporu vaji va'e najahuna. 'Eju'e pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipia 'ee emaa puni mama'inijipo 'ana'i 'ahiu'e vejura.
48 'Enakaivo pu areri parenauna. Ijihuni maijaho ea mapoka roe Hura vu'a ka'ene 'waramujaho niho'o ira avwanamie hejura.

20

Jesuni Haruriji Rona Apovajina
(Matiu 21:23-27; Maka 11:27-33)

1 Na'ia pini Hu Temiporu vaji hine najahe Godoni vu'a mamaiji 'wara'eme pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipia 'ee ea mama'inapo
2 Hu ijá 'wava A harura irakijara reju'e 'ee irara harura ikaho mahu'e A uneunecha ika'ina venujaho 'waruve heja 'wavara.
3-4 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Ijinakúna ja mare'eje Na 'u'o ja aporave ja eha vene 'warihuna. Jonira ea toi samajaho akúpi 'ahi rena roana 'aho ema puni rena roane? 'iamana.
5 Pu hine aposarame ijá 'wava Nú ika 'wa'avajaho akúpi 'ahi rena roana 'wa'avajaho Hu ijá 'ú'ena 'Ene ja ichá vene panimaa rojare? 'ú'ena 'wavara.
6 'Enakaivo nú 'emaa punina 'wa'avajaho ea mapoka ikipo muni nú 'anúhuni jihuna'e pa'warahuna. Ijihuni maijaho pu Joniho poropetia nimaa rojura 'wavara.
7 'Enajihuna'e pu eha vene ijá 'wava Harura kajara ichihi rena roajaho nú puruva renu 'wavara.
8 'Ejume Jesura ijá 'iama Nijina'omo harura irakijara rejume avajujaho Na pa'warahuna 'iamana.

Aja'ina Juara 'Ajohi'inijihi Puni Haa
(Matiu 21:33-46; Maka 12:1-12)

9 'Ejume Hu ea mapoka'e haa ikaho 'waramana. Ea pina juara mene ea 'aho'a'e arema'i kaivo hu kwaa jori va'e 'aha jopatu'ura hinana.
10 'E'eme juara'e sahuni vei roumakavi'i hu huni pwea ranavume va'e 'iruma huna'e 'eka ro'i 'ahaume va'ana. 'Enakaivo ea ka'ene ijí juara 'ajoha hijajipo ape hijahuva'o ranavume ija maisu va'ana.
11 'Ejume pwea pina ranavume va'ume pu apene hijahe 'ee vejume hu vahi'a apejumakavi'i ranavume ija maisu va'ana.
12 'Ejume hu huni pwea pina kú'o ranavume ijí ea ka'ene juasi'i hiju kajipo 'anae pi'onavume va'ana.
13 'Ejume eaka juara anesurijara ijá rona Na ichá'ina ve'ejo? Na nuni hariha ranave va'akame pu huni ira hena ve'eja ronana.
14 'Enakaivo ea ka'ene ijino juasi'i hijujipo kavume ariha roumakame pira'arame ijá 'wava Ea kajara juarakaho túna'i 'ajo'enakúne roe 'anaa kwa'irakúne juasi'akaho núna'e re'enakúna 'wavara.
15 'Enarame pu hu apena pi'onavume samai va'umakavi'i 'anaume kwamana. 'Enajihuna'e juara anesurijaho pu ichá 'ahi'ena?
16 Hu roareje ea ka'ene juara 'ajohajija 'anie kwamasahe 'ee juara kajaho apene ea 'aho'a'e mihuna 'iamana. 'Ejume ea kajipo henareja ijá 'wava Niho'o areri pana 'wavara.
17 'Ejume Hu kimuva'o ijá 'iama
Ike Godoni ira vaji vu'a ka'ene 'waruma jihuni maijaho irake? Ijí muna ka'ene ara veji'inapo pi'onava kajara iviamaikaho ara kajihuni kúrúti tukeja natohwa'e rena namino? 'iamana.
18 Ea ka'ene ijihuni toi ariha ninavujaho niho'o pu'usahura 'ee muna kajara ea irahuni toi 'o'amajaho hu túa rene va ranahuna 'iamana.

Sisana'i Takisia Vejuji Rone Apovajina
(Matiu 22:15-22; Maka 12:13-17)

19 'Ene Sikuraipia 'ee pirisitia mama'inijipo Hu nijihijakaro ape'i vejara. Ijihuni maijaho ijí haa kajaho pua'e ronarena 'waravume henareja ape'i vejara kaivo ea mapoka kajihi juhamareja arevara.
20 Pu Hu hami kavi'i ea 'aho'a ea mapoka puni vaji ira'atijino ea arira rene puni vaji 'urahojara. Hura ira ichá'ina 'waravakame 'unama apene roe kavana ijí ma'irono 'urahojara.
21 Ijí ea kajipo Hu apoma ijá 'wava Najuhi'ine uneunecha ka'ene Ara 'warume najuhujaho nimaa. Nú nihena kavu. A ea kwinu'wi vwihanuna pana kaivo Godoni 'unama nimaiji najuhu.
22 'Ú nú Sisa oni takisia vehunijaho varapa ho pane? 'wavara.
23 'Enakaivo Hu pura ira'ata ka'ene vejajaho kimarena ijá 'iama
24 Monia oma pina najiha kavuma. Ijihuni toijaho irahuni húmatiji'o ihiji'o navo? 'iamana. 'Ejume pu Hu ijá 'wava Sisa ona 'wavara.
25 'Ejume Hu pu ijá 'iama Sisa oni kukuijaho Sisa vaja'i kaivo Godoni kukuijaho Godi vaja'avara 'iamana.
26 'Ejume pu emaa puni vaja kajino Jesu pisimihuna areri parenana. Pu Huni eha kaji henareja oja hianavumakame irano'a pa'arejara.

Kwamasahe 'Urihuniji Rone Apovajina
(Matiu 22:23-33; Maka 12:18-27)

27 Sajusi eaka kwamasahi'inijipo kú'o 'urihunijaho panimaa roji'ina'omo Huni roajivara.
28 'Ena'omo pu Hu apome ijá 'wava Najahi'ine Mosisira tamana ika'ina'e venana. Ei pini kwa'i kaivo naparaha hariha pa'ana'e ranamana. 'U'uahi napara kajaho 'wahareje pokaha ka'ene kwamajihuna'e hariha sarahuna.
29 Ea 'u'ua poka iropu no'o hijara. 'Ena'omo amurijara napara 'wahe napara hariha paape'eme hu 'u'o kwamana.
30-31 'Ejume huni ninahijara 'wahana kaivo hu 'u'o napara kajaho amuja pave'eme kwavume huni niijahijara 'wahana kaivo hu 'u'o kwamana. Ea iropu no'o napara nikwinu'ina kaji ahevara kaivo hu amuja pave'eme pu kwamasa ranavara.
32 'E'eme napara kajaho ijí túna'i kwamana.
33 'Ena'omo vea ka'ene ea kwamasahajipo 'uri'avajaho hu irahuni napara re'ena? Ea iropu no'o hu 'wahara 'wavara.
34-35 Jesura eha vene ijá 'iama Ea ka'ene ikino mwe'i hijujipo napasi nehuna kaivo ea ka'ene kwamasahe 'urine majama hijujija panapasi nehuna.
36 Pu areri Godoni 'ona oji'ina sa'ine 'ee pu Godoni harihija. Ijihuni maijaho pu Godoni ehije 'ee pu kú'o 'urihuni jihuni harihija.
37 'Enakaivo nitama Mosisira najuha ja'ina'e kwamasahi'inijija 'urijura. Ijihuni maijaho vea ka'ene veni icha vaji reji'i namajino Mosisira Natohwijaho ijá 'wama A Eparahami oni Godi 'ee Aisiki oni Godi 'ee Jekapi oni Godia 'wamana.
38 Ijihuni hahi Hu iviamaa kwamasahi'ina puni Godi pana kaivo Hu mai'o hiju jihipuni Godi. 'Enakaivo Godira kimuni 'unamijaho ea mapoka mai'o hiju 'iamana.
39 'Ejumakame Sikuraipia 'aho'apo pu eha vene ijá 'wava Najahi'ine Oni eha niho'o mamaa 'wavara.
40 'Enareja pu unenu'u 'aho'a kú'o apohuna harura pa'arenaume paapovara.

Keriso Rone Apovajina
(Matiu 22:41-46; Maka 12:35-37)

41 Hu pu ijá 'iama Ichá vene Kerisoho Teviti oni Harihe 'úvo?
42-43 Ijihuni maijaho Tevitira ori'ini heha ka'ene Samusi vaji 'waramana. Natohwijara nuni Natohwiji ijá 'wama A Nuni ija mana'inika'i asuma hi'eje Na Oni naka Oni mumora hari irechavuma 'wamana.
44 Tevitira Hu Natohwa 'wamu kaivo ichá'ina vene Hu huni Hariha renane? 'iamana.

Jesura Varapa Tamaniji Najahi'iniji Jujuvu'a 'Waramajina
(Matiu 23:1-36; Maka 12:28-40)

45 Ea ka'ene mapoka kajija hine he'eme Hu Huni tisaiporu ijá 'iama
46 Sikuraipia hami ki'avara. Pu ateha jojora same 'ee pu maketi ea 'aho'apo pu kimareje oja mihe hura puna vene 'ee hami 'ajorame 'ee Sinakoku vaji ruha ka'ene mama'inijihi 'eke una'i kama hijura. 'Ee ahaja ijuri veijaho pu ura kahe eaka mapoki jihipuni una'a kahi hi'irono ura rena parajura.
47 'Ene pu amuna pisivisavi'i puni sea nesi 'eke 'ee pisivisame erapo ki'avarono siporua jojora 'ojura. Ijihuna'e ja niho'o ni'ima'ura namahuna 'iamana.

21

Amunijihuni Swarijina
(Maka 12:41-44)

1 Hu 'urine katua tevua rori ijí hina ea ka'ene uneunecha ani reji'inijija roe puni swara
savu kaji kivi'i hinana.
2 'E'eme amuna ka'ene uneunecha pa'amaijaho urupa va'aa no'o (tu toia) eru samana.
3 'Ejume Hu ijá 'iama Na nimai ja 'waravu. Amuna uneunecha pa'amaa kajarahara
moniaka ea mapoka kajipo roe katua ka'ene savajaho asita ranamana.
4 Ea pu monia mapoka vajaha jihuni maijaho pu monia rukini jihuni hahi avajara kaivo
amuna kajaho uneunecha pa'ajihuna'e huna ka'ene areri navuji samajihuna'e hura eaka
mapoka monia rukinijaho asita ranamana 'iamana.

Jesura Temiporui Tira'usahuna 'Waramajina
(Matiu 24:1-2; Maka 13:1-2)

5 Pu ea 'aho'a Temiporu kaji kame 'ee muna mavarasa'ini 'eka vene 'ee swasa ka'ene
ichá'ina'e vejuji hine 'wa'eme Jesura ijá 'iamana
6 Ike uneunecha ka'ene ja kivukaho vea ijihunijara mai'o ro'eje muna mapokakija
tira'usunahe 'arii para'eje muna niho'o kwinu huni ruha panahuna 'iamana.

Ahija 'Ee Sisei Hihunijina
(Matiu 24:3-14; Maka 13:3-13)

7 'Ejume pu Hu apoma ijá 'wava Najuhi'ine ikaho vea vecha re'ena? 'Ee vea kakara
pa'are'iro ve'amani urijaho marako'a aacha iraki reja ka'eja? 'wavara.
8 'Ejume Hu ijá 'iama Ja hami ka'avara. 'Ejakame pu ea ja papisimi'avara. Ijihuni
maijaho ea mapoka'e Nuni iha 'ahi roe ijá 'iahune Na Kerisona'omo vea niape'i venu
'iava he'avajaho niho'o pa'ararihi'avara.
9 'Ejakame ja he'eje kwaa araka mapokija ajira vehune 'ee ijí ajira vehuni pinana
kajaho 'urina rohuna. Ija'inijaho re'ena vo urijaho mai'o pava'a 'e'u'enakúne ja niho'o
paju'avara 'iamana.
10 'Enarena Hu kú'o ijá 'iama Kwaa ara 'ahopo 'urine 'aho'a ninamahune 'ee ara 'ahopo
'urine ara 'aho'a ninamahuna.
11 Kwaa ara mapoka mwevarivura mama'ina rohuna. 'Ene sisemaapo roe 'ee kwaa
ara mapoka 'ora vea rene 'ee atama siseapo kwaa ara mapokakaho ani rene 'ee aacha
mama'ina ani'ina mapoka sisea akúpi 'ahi kihuna.
12 Uneunecha mapoka ikija mai'o re'i ve'eje Nuni ihijihuna'e ja aherama va'e sise'i
'ahie 'ee tipurai irechamie 'ee aherama va'e Sinakoku vaji aporame 'ee aherame kinia
'ee kavana epuni una'i vahuna.
13 Ja vea kajino areri Godoni vu'a mamaijaho pu najahuna.
14 'Enajihuna'e ja nimarako vwihanareje jara vu'a iraka ka'ene 'warahunijaho
pavwiha'avara.
15 Ijihuni maijaho Nara vu'a ka'ene ara 'warahuna vajahakame oni naka ara vu'a
ka'ene 'wara'amajaho hene pu areri patanu'urahe 'ee pu niho'o unenu'u pina areri
pa'warahuna.
16 'Enakaivo emahu jona vwehu jona ehu jona napuhu jonapo nahamahe ea 'ahopo ja
'anie kwamasahuna.
17 Nuni ihijihuna'e ea 'ahopo ja senahuna.
18 'Enakaivo joni húmata sapasa kwisu patausiuhuna.
19 'Enajihuna'e ata kirasahe naminareje ja majama hihuna ape'avara.

Jesura Jerusaremi Tira'usahuni Vu'a Ka'ene 'Waramajina
(Matiu 24:15-21; Maka 13:14-19)

20 Ja kave Jerusaremiho amiapo outihe nava ka'avari veijaho ja ika ro'avara. Ara kajara
tira'usahuni vea nikehuna ro'avara.
21 'Ejakame ea ka'ene Jutia hijujija juhahe nahari 'ahi va'e 'ee ea ka'ene ara natohwa
kajino hijujija 'usema va'aji'avare 'ee ea ka'ene nechi'i hijujija ara natohwa kajaho
paro'avara.
22 Ijihuni maijaho eha ka'ene mihuna'e Godoni heha vaji 'waramajara nimaa rehuna.
23 Napara ka'ene hari'inijija 'ee napara ka'ene hariha musa iji'inijija vi ichá'ina'e
ve'eja? Vea kajaho kwaa arakaho ea mapoka ajirijara siserana parajakame ea ikija
ni'ima'ura siseisei temuka'eje hihuna.
24 Pu so'wi pijihe kwamasahe 'ee tipurai aherame kwaa ara ani ani'ini vahuna. 'E'eje
Jenitaruepo Jerusaremiho ajima tautia apena va'eje Jenitairu puni vea pa'arehuna.

Emaa Puni Harihijara Rohunijina
(Matiu 24:29-31; Maka 13:24-27)

25 'E'eje masapa 'ee china 'ee vea 'ee akúpa 'ahi aacha ani'ina kihuna. 'E'eje ea mapoka ka'ene mwe'i hijukija soha ka'ene sisea ani'ina'e amenareje ira ani'ina 'ume'amaji henareje tea juname 'ee niho'o puruva reti'eje hihuna.
26 Emaa ijí uneka ka'ene iki mwe'i re'amaji kamareje niho'o juma paranareje kwapihuna. 'Ene uneunecha ka'ene akúpa 'ahi navujija akúpa kakara varivarimareje 'unirame usimahuna.
27 'E'eje Ema Puni Harihijaho 'imitia vaji Huni harura 'ee Huni hanaji'iniji'i maho'o roe ea mapoka kahuna.
28 Vea ka'ene uneunecha kajipo ika'ina'e reja ki'avajaho 'urine nuana ahasirime a'ama niri'i hi'avara. Ijihuni maijaho jara matauma hihuni vea nitu'u rena paranu 'iamana.

Matakijara Najahajina
(Matiu 24:32-35; Maka 13:28-31)

29 'Enarena Hu haa ikaho 'waramana. Ja kaha! Mataka 'ee icha 'aho'ijihi kiha!
30 Ijipo 'anaura'omo mai'o nahejí'i sisira apúsavu'e kimare'e vea mara'i venu.
31 Vea ka'ene ijí aneja ki'avajaho Godoni ari rohunijaho tu'u rehuna ro'avara.
32 Na nimai ja 'waravukúne vwiha'avara. Eaka kijahija maho'o pakwamasa rana'eje ija'ina rehuna.
33 Akúpa mwe'ijaho pa'arehuna kaivo Nuni Ira kakaho papa'are'ena.

'Aiha Hami Veji'i Hiha

34 Ja hami hami 'ajohareje pahine joni kaukararu vene 'ee toa sisea ine 'ee jara iviamaa 'unama ka'ene ichá'ina'e hami hihuna pavwihaji'i hi'avara. Ijihuni maijaho ja ija'ina hi'eje vea kajaho areri ni'aha kwino kwavaha puna'i asuma va hihuna.
35 Vea kajara re'amajaho ea maho'o mapoka ka'ene mwe'a 'ahakino hijujija renahuna.
36 'Enakúne veku veku hine 'ajohe nia nirie siporua 'oji'i hi'irakúne ja areri harura rena'eje uneka ka'ene re'iro vejujaho asima va'e Emaa Puni Harihijihuni una'i nami'avara 'iamana.
37 Hu veiri'ijaho hine Temiporu vaji najahuva'o na'ivukavi'i va'e huri'a ka'ene Arivina 'wavujihuni 'ahi va'una.
38 'Eju'e ea mapoka'e sú'usú'u arihe va'e Temiporu vaji Huni vu'a he'i 'ahiu'e va'ajivura.

22

Jesu 'Ana'i Hemi Kosarame Ojajina
(Matiu 26:1-5; Maka 14:1-2; Joni 11:45-53)

1 Puretia isitia pa'ana ka'ene Pasova 'wavujihuni sora 'ehuni vea roe turanana.
2 'Ejume pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipia Hu 'anae kwahuni 'unama savara. Ijihuni maijaho pu ea mapokijihi juhavara.

Jutasira Jesu Nahamahuna'e Nimaa Venajina
(Matiu 26:14-16; Maka 14:10-11)

3 'Ejume Huni tisaiporu pina ka'ene Jutasi Isikariatina 'wavujaho Setanira rosamana.
4 'Ejume Jutasira va'e hura ichá'ina'e Jesu nahamahuniji pirisitia mama'ina 'ee sorutia pu'úmo 'unama amairiara.
5 Pu niho'o teamanavume eha monia vaja'i 'waravara.
6 Jutasi puni ira hene teamavumakame 'unama ka'ene Hu nahamahuniji hami hema parajakame ea niho'o areri pahehuniji samana.

Jesura Pasova 'Iruma I'irono Amairiaramajina
(Matiu 26:17-25; Maka 14:12-21; Joni 13:21-30)

7 Puretia isitia pa'ajihuni vea aneja rejumakavi'i pu sipi 'u'ua 'anae swasa vehuna.
8 'Ejume Hu Pita'o Joni'o irechamie ijá 'iama Va'e Pasova ihuniji amairie nú ija 'iamana.
9 'Ejume pu apoma ijá 'wava Nú va'e ichihi 'iruma amairi'eja? 'wavara.
10 Hu ijá 'iama Ike heha. Ja ari va'eje ea pina toa 'ene vu'e piuni'ena. 'Ejakame ja hu 'arariha va'e sea ka'ene hu aji'amajino va'avara.
11 'Ene ja ika'ina sea anesura 'wa'avara Najahi'inijara ika'ina'e a 'waramana. 'Ú 'iruma ijuri tinia ka'ene Nara Nuni tisaiporu epu'úmo Pasova ihunijaho ichine? 'waha 'iamana.
12 'Ejakame hura ruha ka'ene ichuto niamairiarame namuji najahakame ijino amairiara'avara 'iamana.

13 'Ejume pu va'ajime uneunecha mapoka areri Hura 'warama kaja'ina'e rejume pu Pasova ka'ene ihunijaho amairiaravara.

Natohwijara Kwamaji Vwihaji'i 'Iruma Ihunijina
(Matiu 26:26-30; Maka 14:22-26; 1 Koritia 11:23-25)

14 Vea kaji apejume Hu Huni apasorua pu'úmo roe 'aijua rori asuma hijara.
15 'Ejume Hu pu ijá 'iama Na ja pu'úmo Pasovakaho inareje iji'a haha hiana apehuna ura reniu.
16 'Enajihuna'e Na nimai ja 'waravu Na kú'o 'iruma painu va'u'e Godoni ari jara roe nimaae rejakame iji'a ihuna 'iamana.
17 'Enarena Hu kapusia apene Godiho teimani 'wa'ika'i ijá 'iama Ike apene vajúsarame iha.
18 Ijihuni maijaho ajina riha ikaho Na painuva'o vea ka'ene Godoni arijara ro'amaji ihuna 'iamana.
19 'Enarena Hu puretia apene Godi teimani 'wa'ika'i tuame vajihi'i ijá 'iama Ikaho Nuni haha'e jonijihuna'e vajihukúne ina veji'i Na vwihani'avara 'iamana.
20 Areri puretia ija'ina'e Hu toa kapusi rukina mihi'i ijá 'iama Ike kapusia toa rukinakaho Nuni 'aa ka'ene jonijihuna'e arihuna'e maiu'inaka nahama 'waramajina 'iavi'i mihana.
21 'Enakaivo heha! Ea ka'ene Naa'e nahamihunijaho iviamaa ikino nú pu'úmo 'aijua rori hinu.
22 Ijihuni hahi Ema Puni Harihijaho Godira vwihana ja'ina vehuna kaivo ea ka'ene Hu nahamahunijaho niho'o eha sisea ni'ima'ura apehuna 'iamana.
23 'Ejume pu pusumano ea ka'ene nahamahunijaho ea irarana 'warahuniji ka'i 'ahiume 'wamareja puni vaja kajino pira'aravara.

Ea Irá Natohwiji Ka'i'ahiume Vahacharavajina

24 Ea irara natohwa'e rehuniji puni vaja kajino hine pira'aravara.
25 'Ejume Hu pu ijá 'iama Jenitaru puni kinia ka'ene iki mwe'i hijujija ea 'ajohahuna harura rukina. 'Ee 'ajohi'ina kajija swara rukinijina 'wavura.
26 'Enakaivo ja ija'ina parehuna kaivo ea irara joni vaji natohwa'e re'i 'aha'amajaho hu areri sesamaa puna'i rene 'ee areri pwea sa'ina'e re'amana.
27 'Ú ea icharo natohwane? Ea ka'ene asuma hine 'iruma inujarana ho ea ka'ene namine 'iruma'e 'eka roe vajahujarane? Ea ka'ene asuma hine 'iruma'e inujaho natohwa kaivo Na ea ka'ene arini namine jaae 'iruma vajihujina.
28 Vea ka'ene Na sisei hijujaho ja nú pu'úmo Nuni rori namijara.
29 Nuni omijara Na Nuni kwaa 'ajohuna mihaja'ina'e Na 'u'o ja mihu.
30 'Enajihuna'e Nara ja pijihakame ja Nú pu'úmo Nuni ari 'aijua 'ahi ahuma toa 'iruma ine 'ee ja Isureri puni amuja ka'ene iropu ropu no'o ruha ka'ene pua'e 'otua vetihunijino hine 'otua vetihuna 'iamana.

Jesu Pitara Hemahuniji Rona 'Waramajina
(Matiu 26:31-35; Maka 4:27-31; Joni 13:36-38)

31 'Ejume Hu Saimani ijá 'wama Saimani hena! Setani aa'e apena'e areri 'witia ruarahu ja'ina'e ruara'i 'ahau'e ura reju'e ro 'ejahie 'warimana.
32 'Enakaivo Na oni siporua 'ojura'omo ara nimaa ronujaho pa'ohuna. 'Enareje a kú'o 'uname Nuni ro'amajaho ara Nuni ehijakija najahakame pura nimaa rojujaho ija kisi apena puni una'i saname vehuna 'wamana.
33 'Ejume Pitara ijá 'wama Natohwe na niareri rena hijura'omo A tipurai va'amajaho na A hu'úmo vahuna. 'Ee A kwa'amajaho na A hu'úmo kwahuna 'wamana.
34 'Ejume Hu ijá 'wama Pita Na nimaa aa'e 'waravu. 'U'ora iviasa mai'o pa'ume'eje a 'aha no'opisu Na pakimuna 'ia'eje iji'a 'u'ora 'umehuna 'wamana.

Pausia Tuja 'Ee So'wa

35 'Enarena Hu pu ijá 'iama Vea ka'ene Na ja irechamiume pausia 'ee tuja 'ee mumora sisa pa'a va'ajaho ja vi pivusahara raka? 'iamana. Pu ijá 'wava Niho'o pana 'wavara.
36 'Enakaivo Hu pu ijá 'iama 'Enakúne iviamaa ea irahuni pausia 'ee tuja na'amajaho 'eka va'amana. 'Ene ea irara so'wa pa'ana'e re'amajaho huni ateha 'eka va'e 'imenareje monia 'eke huni so'wa 'ime'amana.
37 Ijihuni maijaho heha vaji venareje Naa'e ronarena 'waramajaho rehuna. Hu 'u'o ea sisea veji'ina pu'úmo tahuna 'úmajaho iviamai Nuni vaji nimaa roe rehuna 'iamana.
38 'Ejume pu ijá 'wava Natohwe kama! So'wa no'ohe'i ikenakúne kima! 'wavara. 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ijaho arerina 'iamana.

Jesura Arivi Huriʹa ʹAhi Siporua ʹOnajina
(Matiu 26:36-46; Maka 14:32-42)

39 ʹEnarena ruʹeʹune nikúʹo Hu venujaʹinaʹe huriʹa Arivi vaʹume Huni tisaiporu Hu ʹararihae vaʹara.
40 Hu vaʹe ruha kajino ʹeʹunarena Hu pu ijá ʹiama Ja Godoni siporua ʹojiʹi hijakame ja pavena kiʹavara ʹiamana.
41 ʹEʹikaʹi Hu pu irechamiʹikaʹi vaʹe karokaro muna piʹonave vaʹe ʹohune saʹinijakaru nitupari same hijiʹi siporua ʹonana.
42 Hu ijá ʹwama Amo A ura renaʹipisa kapusiakaho Nuni rora apena ruvaaʹa. ʹEnakaivo Nuni ura pana kaivo Oni ura ijaʹinaʹe veʹamana ʹwamana.
43 ʹEʹeme ʹona ojiʹina akúpa ʹahi rena roe Hu harura mahana.
44 Hu hine oja hiaʹeme siporua ʹojumakame haha natohwaʹe hiame huni piropa ʹaa muka saʹinaʹe mweʹa ʹahi arihana.
45 Hu siporua ʹonuvaʹo ʹurine Huni tisaiporu puni vaʹi kimajaho pu hine temuki ʹaninamiume notuara.
46 ʹEjume Hu pu sie ijá ʹiama Ja iraka vene notuiʹi navo? ʹUrine siporua ʹoʹirakúne ja pavena kiʹavara ʹiamana.

Jesu Kamovajina
(Matiu 26:47-56; Maka 14:43-50; Joni 18:3-11)

47 Hu maiʹo hine ijí ʹwaraʹeme niʹaha kwinu Jutasi kaʹene iropu ropu noʹo pinijara ea mapokaʹe aherame roe hu Jesu ura mina veʹi ʹahaume roana.
48 ʹEjume Jesura hu ijá ʹwama ʹÚ Jutasi a Na Emaa Puni Hariha nahamahareʹe ura mina vena avano? ʹwamana.
49 ʹEjume ea kaʹene pu puʹúmo namijajipo uneka kaʹene reʹi venaji kimareja pu ijá ʹwava ʹÚ Natohwe nú núni soʹwi pijiʹeja? ʹwavara.
50 ʹEnarena ea pini huni soʹwi mavane ʹurine pirisiti niʹinijihuni pwea pinijihuni ataa kaʹene manaʹinijaho ʹanaume ʹuhuʹusahana.
51 ʹEnakaivo Jesura eha vene ijá ʹwama Ijá kajaho arema ʹwaʹikaʹi Hu huni ataa iji ʹunavume maranana.
52 ʹEnarena Jesura pirisitia mamaʹina ʹee sorutia Temiporu ʹajohiʹinijija ʹee emakina kaʹene Hua apeʹi roajihi ijá ʹiama ʹÚ Na ea nesa apejiʹinaʹomo ja soʹwa hajaa ʹeke Naaʹe apeniʹi ʹahiume roare?
53 Na veku veku ja puʹúmo Temiporu vaji hijura kaivo ja Na paapeniura. ʹEnakaivo iviamaa ike vea mukakaho ʹee mweʹa ike nutuviʹina kehuni harurijaho jona ʹiamana.

Pitara Jesu Hemahajina
(Matiu 26:57-58, 69-75; Maka 14:53-54, 66-72; Joni 18:12-18, 25-27)

54 Pu Hu kamome apene pirisitia niʹinijihuni sei vaʹume Pitaho ma kameri naminakiviʹi ʹarariha vaʹana.
55 ʹEʹeme vena núʹúha riri jaumakame Pitaho pu puʹúmo asuma hinana.
56 ʹEʹeme hu ijino asuma hijume napara pwei pini Pita nia kanaviʹi ijá ʹiama Ea ike ʹuʹo Hu huʹúmo onuna ʹiamana.
57 ʹEjume hu heme ijá ʹwama Napare nihoʹo na Hu pahene pakaviʹina ʹwamana.
58 Hu ʹaha josu pareʹeme emai pini kamarena ijá ʹwama A ʹuʹo Huni ea pina ʹwamana kaivo Pitara ijá ʹwama Parue na nihoʹo pana ʹwamana.
59 Hu vea muka kwinu paʹareʹeme ea pini roe pasonananaviʹi ijá ʹiama Na nimaa ʹwaravu. Ea ika ʹuʹo Hu huʹúmo ʹurahe onuna. Ijihuhi maijaho hu Karari ora ʹiamana.
60 ʹEnakaivo Pitara ija ʹwama Parue ara iraka kaʹene ʹwarimujaho na maiʹo suja ʹwamana. Hu ijí ʹwaraʹeme niʹaha kwino ʹuʹora ʹumenana.
61-62 ʹEʹeme Natohwijara aroma Pita kaʹeme Pitaho ijiʹa Natohwijara iraka kaʹene ʹwaramajaho vwihanana ʹUʹora maiʹo ʹumeʹi ʹahae veʹeje a ʹaha noʹopisu Na pakimuna ʹiʹena ʹwamana. ʹEjume Pitaho ijí vwihanarena samai vaʹeʹune nihoʹo natohwaʹe niramana.

Jesu ʹIjahe ʹEe Hijahajina
(Matiu 26:67-68; Maka 14:65)

63 Ea kaʹene Jesu ʹajoha hijajipo apene ʹijahe ʹee hijahara.
64 Pu Hu apene nia hwamahe ʹanaiʹi ijá ʹwava A unenuʹu ʹahoʹa kaʹene vaji navujija hena kimuna ʹúmunakúne ea irara A ʹanaajaho ʹwaruva nú heja ʹwavara.
65 ʹEne pu uneunecha nihoʹo mapokaʹe Hu niname ʹee ʹurarahe ira sisea ʹwaravara.

Jesu Aheme Kanisoru Puni Una'i Roajina
(Matiu 26:59-66; Maka 14:55-64; Joni 18:19-24)

66 Vea nituvume emaa puni mama'ina 'ee pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipia roe kanisoru puni nú'úhi ahuma hi'eme Jesuho puni una'i aheme roajivara.

67 Pu apoma ijá 'wava 'Ú A Keriso re'amajaho 'waruma 'wavara. Hu ijá 'iama Na ja 'wara'ujaho ja panimaa rohuna.

68 'Ene Na jaa'e apora'ujaho ja eha pavene 'wari'eja.

69 'Enakaivo iviamaa rene Emaa Puni Harihijaho ija mana'ina ka'ene Godoni harurija'i asuma hihuna 'iamana.

70 Pu Hu apome ijá 'wava 'Ú A Godoni Harihe? 'wavara. 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ja Na 'warivu kajaho Na nimaa ijina 'iamana.

71 'Ejume pu ijá 'wava Nú ea 'ahopo Hua'e ronareje namahuji hehuna pana. Ijihuni maijaho nú onúno Huni irijaho núni ataa ikino hejara 'wavara.

23

Jesu Aheme Pairati Oni Una'i Roajina
(Matiu 27:1-2, 11-14; Maka 15:1-5; Joni 18:28-38)

1 'Enarena ea mapoka kajipo 'urine Hu aheme Pairati oni va'ara.

2 Pu aneja vene Hu namahi'i ijá 'wava Nú ka'eme ea ikaho ehu núnakija pisimie 'ee Sisa oni takisia pavehuna'e 'warume 'ee Hura 'warumujaho Hu Keriso ka'ene Kinijina 'úmuna 'wavara.

3 'Ejume Pairatira Hu apoma ijá 'wama A Jua puni Kinie? 'wamana. 'Ejume Hu eha vene ijá 'wama Ara 'warimu kaja'ina 'wamana.

4 'Ejume Pairatira pirisitia mama'ina 'ee ea mapoka kajihi ijá 'iama Na ea ikehuni vaja sisea mai'o papiunavu 'iamana.

5 'Enakaivo pu hina pasonananavi'i ira ajira'e ijá 'wava Hu ikaho ea mapokakihi najahu'e oja 'urinauna. Hu Karari rene najahe va'e Jutia vaja maho'o najahe onuva'o kwaa ike 'u'o iviamaa roana 'wavara.

Jesu Ranavume Heroti Oni Va'ajina

6 Pairatira ike henarena aporame ijá 'iama 'Ú ea ikaho Karari ore? 'iamana.

7 Hu henajaho Jesuho Herotira kwaa ka'ene 'ajohujino rena roana henarena hu ranavume Heroti oni va'ana. Ijihuni maijaho Heroti roe Jerusaremi hinana.

8 Herotiho Jesu kamajihuna'e niho'o natohwa'e teamamajihuni maijaho Hura raka ka'ene venuji henujihuna'e Hu aacha pina veja ka'i 'ahaume avanana.

9 'Ejume Herotira 'aha jora'e Hu apomana kaivo Hu eha pavenana.

10 'Ejume pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipiepo ijí namine niho'o natohwa'e ajina'eme Jesuho namahara.

11 'Enarena Herotiho 'ee huni sorutia pu'úmo Jesuho apene 'urarahe 'ee sise'i 'ahae 'ee ateha niho'o mavarasa'ina apúsamahe ranavume Pairati oni 'uname va'ana.

12 Maraku'ijaho Heroti'o Pairati'o naka vejura kaivo vea kajino pu no'o napura vejara.

Jesu 'Anaa Kwahuna Nimaa Vejajina
(Matiu 27:15-26; Maka 15:6-15; Joni 18:39–19:16)

13 'Ejume Pairatira pirisitia mama'ina 'ee emaapuni ea mama'ina 'ee ea mapoka 'waravume ahuvara.

14 'Ejume ijá 'iama Ja ea ikaho apene nuni roara. Hura veju'e ea oja 'urinau'e ea sisea vejura 'wa'i ahema roara. 'Enakaivo na joni una'i vena kavujaho na ea ikehuni vaja sisea mai'o papiunavu kaivo jara Hua'e namahujiruna.

15 Heroti 'u'o vena kamajaho Hu sisea pavenana'e kamarena nuni 'unama kú'o roana. Heha! Ea ikaho unenu'u pina sisea pavena jihuna'e Hu areri pakwahuna.

16 'Enajihuna'e na hijahareje ranave va'ena 'iamana.

17 Puni tamani jihuna'e sora ijuri vea reju'ukavi'i tipura ea kwinu ranavu'e samai va'una.

18 Ea mapoka kajipo ni'aha kwinu ahuma ijá 'umeja Ea ike ape'i kaivo Parapasi ranave samai ro 'e'unama 'umejara.

19 Parapasiho ara natohwa vaja kajino hine 'arahe 'ee ea'e 'aniume kwamasaha jihuna'e ranavume tipurai hinana.

20 Pairatira ura renajaho Jesu ranave vahuna'e ura rejume ea mapokijihi kú'o 'waramana.

21 'Enakaivo pu ira ajira'e ijá 'umeja Icha 'ahi 'anaa! Icha 'ahi 'anaa! 'umejara.

22 'Ejume hu 'aha no'ohe'i ni'waramana'omo kú'o 'aha pina ijá 'iama Irakijihuna'e
'ana'uro 'umejo? Hu unenu'u pina sisea iraka'e venane? Hu unenu'u pina ve'ira'omo
na 'anae kwahuna na pakavu. 'Ena'omo na 'warave pu hijaha ranave vahuna 'iamana.
23 'Enakaivo pu hine majama pasonananavi'i icha 'ahi 'anae kwa'amarono 'umenu va'o
pura harura vene rarejara.
24 'Ejume pura raka ka'ene ura renajaho Pairatira ve'avarono 'waramana.
25 'Ejume Pairati ea ka'ene ara natohwa vaji 'arahe 'ee ea 'aniu'e kwamasahi'ina ka'ene
tipurai hinana ka'ene pura rana'amarono ura renaji rana'ika'i Jesuho puni ura ijino
ve'avarono mihana.

Jesu Korosi 'Anaajina
(Matiu 27:32-44; Maka 15:21-32; Joni 19:17-27)

26 'Ejume pu Jesuho ahema va'eme Saimani ka'ene Sairini orijaho huni ari rene ro'eme
pu iji 'uname icha kajaho apena pimahe 'ejahaume apene Jesuni túna'i va'ana.
27 Ea niho'o mapoka mapoka'e va'aji'eme napara 'aho'a puni rira kajino virisia vene
niramaruvi'i 'ararihia va'ara.
28 'Ejume Jesura ta'arohe ijá 'iama Napara ka'ene Jerusaremi orakije Nunijihuna'e
niramaruvujaho are'i kaivo joni harihija 'ee ojono nira'ahusaraha.
29 Ijihuna'e heha! Vea mai'o nituma roe sa'eje ja ika 'wa'eja Napara ka'ene hariha
pa'eke 'ee panahena'e 'ee hariha pa'ajohai'inijija teamanahuna 'wahuna.
30 Ijaho vea ka'ene emaapo aneja vene nahara'e ika'ina jarima 'warahunijina 'Auma
arihe ninamuha 'ee huri'a roe vahúha 'wahuna.
31 'Enajihuna'e pu icha maiu'ina vajijiano uneunecha ija'ina'e ve'avajaho vu pu icha
sahasa vajijaho ichá ve'eja? 'iamana.
32 Pu ea sisea no'ohe'i Jesu pu'úmo 'ania kwamasa'avarono aherame va'ajivara.
33 'Ejume pu roajime kwaa ka'ene Húmatata 'wavujino useme Jesuho icha 'ahi 'anae
'ee ea sisea pina mana'inija'i 'anae 'ee pina ana'inija'i 'anaara.
34 'Ejume Jesura ijá 'wama Amo pu raka ka'ene vejukaho puruva reti'eju'e vejukúne
Noinvwihanie are'amana 'wamana. 'E'eme pu pipia vene Huni ateha swara vena
'ekara.
35 Ea mapoka kajija namine ki'eju'e puni mama'inijipo Jesuho apene 'ijahe ijá 'wava
Hu ea 'aho'a ni'ajihu ja'ina'e maka'eje Hu Keriso ka'ene Godira iji pijahaji re'amajaho
Hu ori'ini ni'ajara'amama 'wavara.
36 'Ejume sorutia ijija 'u'o Jesu apene 'ijahe toa sisea 'eka roe vajahi'i
37 pu ijá 'wava A Jua puni Kinia re'amajaho orono ni'ajarama 'wavara.
38 Ira ika'ina'e Huni hurijino vejara. Ikaho Jua Puni Kinijina.
39 'E'eme ea sisea pina ka'ene ropuna'i 'anaume namajara vu'a sisea Hu 'warame ijá
'wama 'Ú A nimaa Keriso re'amajaho A orono ni'ajarame nú 'u'o ni'ajúha 'wamana.
40 'Enakaivo ea pina ka'ene ronuna'i namajara 'urarahe ijá 'wama 'Ú a Godiho
pajuhamo? Nú 'u'o iki pu pu'úmo areri ahume kwamasahu.
41 Nú eha apejujaho nijina. Ijihuni maijaho nú sisea'e vejajihuna'e eha apeju kaivo Hu
unenu'u pina sisea pavenana 'wamana.
42 'Enarena hu ijá 'wama Jesu vea ka'ene Ara Oni ari va'e'umajaho A na vwihani'amana
'wamana.
43 'Ejume Hu ijá 'wama Nara nimaa a 'waravu jihuna'e a iviasi Na hu'úmo Parataisi
hihuna 'wamana.

Jesura Kwamajina
(Matiu 27:45-56; Maka 15:33-41; Joni 19:28-30)

44 Ija'ina'e ve'eme vea va'e riri nami'eme kwaa mapokakaho vea na'ima namuva'o vea
va'e hareha 'aha karohi naminana.
45 'E'eme vea na'i'eme Temiporu vaji ateha natohwa ka'ene 'uranavume namajaho rira
mu'oi kajino isome no'ohe'i renana.
46 'E'eme Jesura ira ajira'e ijá 'umena Amo Oni ija 'ahi Na Nuni 'Avena ranavu 'wa'ika'i
oja sumana.
47 'Ejume sorutia puni Natohwijara iraka ka'ene renaji kamarena Godi ta'arohi'i ijá
'wama Ea ikaho nimaa ariramaa 'wamana.
48 'Ejume ea mapoka ka'ene ijí ka'i 'ahiume ahuvajija Jesura kwavumakame tea
junavume túrata puna 'anai'i 'uname ari va'ara.
49 'E'eme Huni napuhija maho'one 'ee napara ka'ene Karari rene Hu tamatihe roajija
kameri namina raka ka'ene rena kajaho kavi'i namijara.

Jesu Kwananavajina
(Matiu 27:57-61; Maka 15:42-47; Joni 19:38-42)

50 'E'eme ea pina iha huna Josapina Hu kanisorua pine 'ee hu ea mamaa 'ee arimaa.
51 Hu pura vu'a ka'ene amairie 'ee raka ka'ene vejajaho hu panimaa venana. Hu Juapuni ara natohwa ka'ene Arimatia 'wavujino rena roana'omo Godoni arijara rohuniji 'ajaha hinuna.
52 'Enajihuna'e ea ikara va'e Pairati jarime Jesuni haha'e ape'irono 'waramana.
53 'Ene hu roe Jesuni haha apene atehi mwame apena va'e muna ara maiu'ina ka'ene ea mai'o pairechavi'inijino ranamana.
54 Vea kajaho Sapati amairiaravuri veijina. 'Ene Sapatia mai'o aneja ve'i 'ahaume vejajina.
55 'Ejume napara ka'ene Karari rena roajija pu pu'úmo va'e eucha kajaho kame 'ee Huni haha ichá'ina'e mwame ranavajaho kavara.
56 'Ejume pu 'unama va'e ari senisia 'ee iona amairiarame Sapatia'omo puni tamanijara 'warama ja'ina'e vene ojuta hwejara.

24

Jesura Kú'o 'Urinajina
(Matiu 28:1-10; Maka 16:1-8; Joni 20:1-10)

1 Hura natohwi sú'usú'u napara kajija senisia ka'ene pura amairia irechavajaho 'eke muna ara kajino roara.
2 Pu vai'i kavajaho muna ka'ene vwicha'e kunavajaho tahuma apene ruva'ara kavara.
3 'Enakaivo pu va'e vaji aruvajaho Jesu ka'ene Natohwi jihuni haha pakavara.
4 Pu puruva renaume ijá nami'eme ni'aha kwino ea no'ohe'i ateha sajasa'imaa savi'ina puni nina kajino namijara.
5 Napara kajija niho'o tea juna'eme nuana vetiume parua kajipo ijá 'iava Ja ichá vene ea ka'ene kwamasahi'ina kihipuni vaji ea ka'ene mai'o hiji'inijaho savo?
6 Hu ikaho pana kaivo Hu ni'urinana. Hu Karari hiji'i ja 'waramajaho ja pavwihajo?
7 Hu ja ijá 'iamane Ema Puni Harihijaho apene ea sisea veji'ina'e mihe icha 'ahi 'anaa kwama namuva'o na'ia no'opisu pa'are'eje kú'o 'urihuna 'iamajaho ja pavwihajo? 'iavara.
8 'Ejume napara kajija iji'a Huni vu'a vwihajara.
9 'Ene eucha are'i 'unama va'e ea iropu ropu kwinu 'ee ea 'aho'iji 'u'o uneunecha mapoka kajaho ijano 'waravara.
10 Napara kajija Meri Matarini ho Joana ho Meri ka'ene Jemisi oni ohijaho 'ee napara 'aho'a ka'ene pu pu'úmo 'urahe ojujipo apasorua uneunechakaho 'waravara.
11 'Enakaivo vu'a ka'ene pura 'wara'avajaho mavumaa sa'ina rejume pu panimaa rojara.
12 'Enarena Pitara 'urine ninuma va'e muna ari 'e'une aruhi kamajaho ateharu navume kimana. 'Enarena hu 'uname huni ari vai'i uné raki renana ronarena vwihaji'i va'ana.

Imeasi Va'ajina
(Maka 16:12-13)

13 Vea nikwinu'ina kajino ea no'ohe'i ara iha Emeasi va'ara. Ara kajaho Jerusaremi rena va'ujaho kwaa jora'omo (11 kiromita)
14 pu vai'i uneunecha mapoka ka'ene renaji 'wama apena va'ara.
15 Pu ijí 'wavi'i va'eme Jesuho roarena pu pu'úmo va'ana.
16 'Ejume puni nia nuhiume pu kavara kaivo pahena pakavara.
17 'Enarena Jesura pu ijá 'iama Ja no'o jajasumano vu'a iraka'e 'wavi'i va'ajivo? 'iavume pu no'o nina kaja'a ajuarasa'eme namijara.
18 'Ejume ea iha Kariopasira eha vene Hu ijá 'wama 'Ú A Asumano ikaho Jerusaremi ura vene roana'omo uneka ka'ene vea ikino rejajaho A pahenane? 'wamana.
19 'Ejume Hu pu ijá 'iama 'Ú uné raki renane? 'iamana. 'Ejume pu Hu ijá 'wava Uneka ka'ene Jesuka Nasareti ora'e renajaho A vi henane? Ea ikaho poropetia 'ee ea uneunecha ani'ina mapoka'e mama'ina vene 'ee Godiho 'ee ea mapoka'e ikihipuni una'i vu'a mama'ina 'waramuna.
20 'Enakaivo núni pirisitia mama'ina 'ee ea 'ajoha'ina mama'inijipo apene 'anaa kwa'amarono mihume pu Hu icha 'ahi 'anaume kwamana.
21 'Ejume nú vwihajajaho Hu roe Isureri ora 'imena 'eka'i 'ahaume roana. 'Enakaivo ijiru pana vo uneunechakipo rejajaho iviasi na'i no'opisu pa'arenu.

22 'Enakaivo napara 'aho'a ka'ene nú pu'úmo ahuma oji'inijipo sú'o euchi va'e roe tatatúara.
23 Pu Huni haha pakamareja roe ijá 'úva Pu 'ona oji'ina visoni vaji kivume pu Hu mai'o hinu 'úvara 'wavara.
24 'Ejume ea 'aho'a ka'ene nú pu'úmo ahuma hijajipo eucha kaji va'ara kaivo niareri napapo 'waruva ja'ina'e Hu pakavara 'wavara.
25 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ea ka'ene niho'o pavwihaji'inakije uneunecha mapoka ka'ene poropetiepo 'waravajaho ja marako'a panimaa rojara.
26 Kerisoho uneunecha mapoka sisea Huni haha 'ahi marako rejakama'e iji'a Huni ara ka'ene hanaji'iniji vahuna 'iamana.
27 'Enarena Mosisi oni aneja rene roe poropetia maho'o puni vaji Godoni irijara Hua'e rone 'waramaji maho'o najahana.
28 Puni ara ka'ene pu va'iro va'ajaho usehuna nituranana. 'Ejume Jesuho Hu maihename va'i 'ahaume venana.
29 'Enakaivo pu ijá 'wava Vea nusirevu'e vea nipa'arenukúne nú pu'úmo hina 'wavara. 'Ejume Hu pu pu'úmo va'e hinana.
30 'Ejumakame Hu pu pu'úmo ahuma 'iruma'e i'i 'ahaume puretia apene siporua 'one teimani 'wamarena tuama vajihana.
31 'Ejume puni nia ka'ene nuhiajaho jaraume pu Hu kavara kaivo Hu puni rora kajano va'ume pakama arevara.
32 'Enareja pu hine pira'arame ijá 'wava Hu 'unamutoi 'warume 'ee Godoni ira vaji namuji naju'eju'e núni oja vaja hianuma parajara 'wavara.
33 'Enarena pu vea muka kajino 'urine Jerusaremi ea iropu ropu kwinu 'ee 'aho'a ka'ene pu pu'úmo ahuma hijujino 'unama va'e ijá 'iava
34 Natohwijaho nimaa nimaa 'urinana'omo Saimani oni una'i samaahiravume Noinkamana 'iavara.
35 'Enarena ea no'ohe'i kajipo iraka ka'ene 'unamutoi vene 'ee pu ichá'ina'e Jesu marako kavajaho pahena pakavara kaivo Hu puretia tua'eme ni'aha kwinu pu Hu kavaji rone 'waravara.

Jesura Huni Tisaiporu Puni Una'i Samahiramajina
(Matiu 28:16-20; Maka 16:14-18; Joni 20:19-23; Akisi 1:6-8)

36 Pu hine ijí 'wara'eme ni'aha kwino Jesuho puni rira kajino naminana.
37 Pu niho'o tea juna'eme ijá roja Pu 'avena kavu rojara.
38 'Enarena Hu pu ijá 'iama Ja iraka'e vene puruva retio? 'Ee ja ichá vene joni oja vaja ma'uako panimaa rojo?
39 Nuni ija momorakake piuhiha kiha! Naranakúne! 'Ene haha 'unirime kiha. Ijihuni maijaho 'avena haha 'ee ata areri Nuna ika'ina pana 'iamana.
40 Hu ija'ina 'waramarena Huni ija mumora najahana.
41 'Enakaivo pu hina teamanama parajara kaivo pu ma'uako panimaa ronareja hine vwihajara. 'Ejume Jesu aporame ijá 'iama 'Ú ja unenu'u 'aho'a ihuna vi navo 'iamana.
42-43 'Ejume pu kija reji'ina mahume Hu apene puni una'a kajino inana.
44 'Enarena Hu pu ijá 'iama Uneunecha ikehija Na ja pu'úmo hijujino 'waravuta. Uneunecha ka'ene Mosisiho poropetiapo 'ee Samusi vaji Na rona 'waravajara nimaa iviamaa renu 'iamana.
45 'Enarena Hu puni vwiha ijija Godi oni iriji hami he'avarono jaraana.
46 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ikaho iraka ka'ene Godoni ira vaji vejajina Keriso sise'i 'ahae 'anae kwamareja na'ia no'opiso pa'are'eje kú'o 'urihuna.
47 'Ene Huni iha 'ahiji Jerusaremi rene va'e eaka mapoka ka'ene kwaaka mapokakino hijujija najahe pu puni sisea vwihane temukave aremamaa arevakame Godira puni sisea vwihanie arehuna.
48 'Enajihuna'e ja uneunecha mapokakipo rejajija ja nihene kivara.
49 Heha! Na Nuni Omijara raka ka'ene nahama ja 'waramajaho Nara ranave joni ro'enakúne ja ara natohwa ikino hi'eje Godoni harura kahino akúpa 'ahi rene roe ja sama'amana 'iamana.

Jesura 'Urina Akúpa 'Ahi Va'ajina
(Maka 16:19-20; Akisi 1:9-11)

50 'Enarena Hu aherame ara kajaho are'i kaivo va'e Petani rori hi'eme ija ahasirime merajihana.
51 Hu pu hine merajiharena irechamie va'ana.

52-53 'Ejume pu 'uname Jerusaremi niho'o teamanama para'eme mari'uvi'i roareja na'ia mapoka kajaho Temiporu vaji hine majamano Godi teamani 'wama ta'arohi'i hijura.

Joni

Majama Hihuni Irijina

1 Nitamatama anejijaho Irijina. Irijaho Godi ahuma hinana. 'Ene Irijaho Godina.
2 Hu nitama anejijaho Godi ahuma hinana.
3 'Ene uneunecha mapoka ka'ene maho'o iki mwe'i navujaho Hura venana. Uneunecha mapoka ka'ene iki mwe'i navujaho Hununa'i parena rohuna pana.
4 Majama hihunijaho Huni vaji rena roane 'ee majama hihunijaho emaa puni hanaji'ina.
5 Hanaji'ina kajara nututa hananuna. Nutumujara hanaji'ina kaji utahuna areri pana.
6 Ea pina Godira ranavume roana. Huni ihijaho Jonina.
7 Hu Ira kaji rone 'wara'i roana. 'Ejakame ea maho'o huni vaji hena nimaa rohuna.
8 Hu Hanaji'inijaho pana kaivo hu Hanaji'ina kaji rone 'wara'i 'ahauma roana.
9 Ijí Hanaji'ina nimaa kajaho iki mwe'i roana'omo ea mapoka hananiuna.
10 Hu iki mwe'i roe hinana. 'Ene mwe'akaho Hura venana kaivo eaka mapokaka mwe'i hijukija Hu pahena pakavara.
11 Hu ehwapuni roana kaivo Huni ehija Hu hami paapejara.
12 'Enakaivo ea mapoka irahipo Hu hami apejajija nimaa Hu pu harura mihume Godoni harihija rejara 'ee ea ka'ene Huni ihiji nimaa rojajija 'u'una.
13 Godoni harihija rejujijahija emaa puni 'ai tuhuna pane 'ee hahijihuni ura ijino nahehuna pane 'ee ei pini save nahehuna pana kaivo Godira Huni ura ijino venau'e Huni harihija rejura.

Ira Kajara Haha Apenajina

14 'Ejume Irijaho roe haha apene nú pu'úmo ahuma hijume nú Huni hanaji'ina kavara 'ee Huni Hariha nikwinu'wi maa kajihuni hanaji'inijaho Amo ka'ene maiji vwihanúe 'ee nimaijihuni rena roana.
15 Joniho Hua'e rone ijá 'iama Ea ka'ene na ja 'waravujaho Ea ka'ene túna'i roujaho Hu niho'o Natohwa'omo na asitihana. Ijihuni maijaho na mai'o panaheni'ini Hu niiji hinana.
16 Hu nú maiji vwihanúi'ina ka'ene itu'ona parana jihuni vajiji nú maho'o hura hara maiji vwihanújaho 'ekura.
17 Varapa tamana Mosisi oni vajijino múhana kaivo maiji vwihanúe 'ee nimaijaho Jesu Keriso oni vaji rena roara.
18 Vei pini emai Godi kahuna niho'o pana kaivo Huni Hariha nikwinu'wi ka'ene Omahoni vaji hinujara Hu kame ea 'aho'a najahe 'waramuna 'iamana.

Joni Papitisitara Najahajina
(Matiu 3:1-12; Maka 1:1-8; Ruku 3:1-18)

19 Ikaho Jonira ea 'waramajina. Jua ka'ene Jerusaremi hijujipo pirisitia 'ee Rivai irechamiume va'e Joni apo'i va'ara. A irarane? 'wavara.
20 'Ejume hu pahekajihana kaivo nahama ijá 'iama Na Kerisoho pana 'iamana.
21 Pu apoma ijá 'wava 'Ena'omo a irarane? A Iraijarane? 'wavara. Hu ijá 'iama Na hu pana iamana. 'Ejume pu kú'o apoma ijá 'wava A poropetie? 'wavara. 'Ejume hu eha vene ijá 'iama Pana 'iamana.
22 'Ejume pu hu ijá 'wava A irarane? Ea ka'ene nú irechamúume roajihija'e eha ka'ene 'warahuniji múha. 'Ú a orono a ea irane 'imune? 'wavara.
23 Hu ijá 'iama
Na ea ira anuka ka'ene kahi nechi riri namina ira ajira'e ika'ina'e 'umenajina Natohwi jihuni 'unama veje arira renama 'úmana ka'ene poropetia Aiseara 'waramajina 'iamana.
24 Pu Parasipo irechamiume roara.
25 Pu hu apoma ijá 'wava A Keriso ho pana 'ee Iraija ho pana 'ee poropetia pa'ana re'amajaho a rakijihuna'e ea toi vaji samane? 'wavara.
26 'Ejume Jonira eha vene pu ijá 'iama Na toi vaji samauta kaivo Ea ka'ene ja pu'úmo ahuma naminu kajaho ja pahena pakavura.
27 Ea ka'ene nuni túna'i roujaho nara Huni mumora hwana rasamahuna areria pana 'iamana.
28 Ijaho Petani Jotani ona kara'i Jonira ea toi samajino avajara.

Godoni Remuijina

29 Ijihuni sú'uhijino hu ka'eme Jesuho roe huni nini roume ijá 'iama Heha! Ikaho Godoni Remua ka'ene mwe'a kehuni sisea apehunijina.
30 Ea ka'ene nuni túna'i roume nara 'waravujaho ikena. Na panaheni'inijaho Hu ijí hinana kaivo na Hu hu'úmo areria pana.
31 Na Hu pakavura kaivo Isureri opo kama hehuni jihuna'e na ea toi samauta 'iamana.
32 'Ejume Jonira kamaji ijá 'iama Na ka'eme Godoni 'Avena kahi akúpi 'ahi rene marahu'ora puna'i ariha roe Huni haha 'ahi hinana.
33 Na Hu pakavura kaivo Godia ka'ene na ranamiume roe ea toi samaujara ijá 'wima A ka'eje Godoni 'Avena kahi akúpi 'ahi rena 'ariha roe Huni haha 'ahi hija ka'amajaho ijara ea Godoni 'Avenijino samahuna.
34 Na kavuji ja 'waravu. Ikaho Godoni Hariha 'iamana.

Tisaiporua Amurijina

35 Kú'o sú'uhijino Joniho huni tisaiporu no'o pu'úmo naminana.
36 'Eji'i hu kavume Jesuho va'umakame hu ijá 'iama Kaha! Godoni Remuijaho karehuna 'iamana.
37 'Ejume pu ijí hene tisaiporuhwaha no'o 'urine Jesu 'ararihae va'ara.
38 'Ejume Jesu aroma kimajaho pu Hu 'ararihae va'ara. 'Ejume Hu aporama ijá 'iama Ja iraka savo? 'iamana. 'Ejume pu eha ijá 'wava Rapai (ijihuni maijaho Najahi'ina) A ichihi hinune? 'wavara.
39 Hu pu ijá 'iama Roe kaha 'iavume pu pu pu'úmo va'e Hura hinujaho kavara. 'Ee pu vea kajaho ijí pu pu'úmo hijara. Vea karohi va 'o'irorena hareha 'ahi naminajaho pu ijí hijara.
40 Ea no'ohe'i ka'ene Jonira 'waravume henareja Hu 'ararihae va'ajija pina Enituruna Saimani Pita oni 'u'ua.
41 Hu maku'ijaho huni poka Saimani piuname ijá 'wama Nú Masaia piunavara 'wamana (Masaiaho Keriso rona 'wavura).
42 Hu Saimani aheme Jesuni roana. 'Ejume Jesu kame ijá 'wama Saimani ka'ene Jona oni harihakera oni iha Sipasi re'ena 'wamana. Sipasina 'wavujaho Pita rona 'wavura.

Jesura Piripu'o Nataneru'o 'Umenajina

43 Ijihuni sú'u Jesu Karari va'e Piripuho piuname ijá 'wama Na 'ararihie roa 'wamana.
44 Piripuho Petasaita ora kwaa ka'ene Enituru'o Pita'o rena roaji'ura.
45 Piripura Nataneru piunama ijá 'wama Mosisiho 'ee poropetiepo nitama heha 'ahi vejajaho nú nipiunavara. Ijaho Jesu Nasareti ora ka'ene Josapi oni Harihijina 'wamana.
46 Natanerura hu ijá 'wama 'Ú unenu pina mamaa Nasareti rena roane? 'wamana. 'Ejume Piripu ijá 'wama Orono ro kama 'wamana.
47 Jesu ka'eme Nataneru Huni roume hu rone ijá iama Kaha! Ikaho niho'o Isureri ora nimaa nimaijina. Hu niho'o ira'ata pa'a mai 'iamana.
48 Nataneru Jesu ijá 'wama A ichá'ina na hena kimane? 'wamana. 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Piripura mai'o 'umena'i ve'eme Na mataka hari a kavuta 'wamana.
49 'Ejume Nataneru eha vene Hu ijá 'wama Najuhi'ine A Godoni Hariha 'ee A Isureri opuni Kinia 'wamana.
50 Jesura eha vene hu ijá 'wama Nara a mataka hari kavuji 'waravu'e a Na nimaa rono? A túna'i uneunecha mama'ina areri ike asivara kihuna 'wamana.
51 Hu hu ijá 'wama Na nimaa nimaa a 'waravu. A ki'eje 'ona oji'ina kahi akúpa 'ahi vwicha re'eje Emaa Puni Harihijihuni 'ahi ariha roe ajima vai'i hihuna 'wamana.

2

Kenai Napara 'Aja'aravajina

1 Na'ia no'opisu pa'are'eme Kena Karari vaji napasi nejume Jesuni oha 'u'o ijí hinana.
2 Jesuho Huni tisaiporu pu'úmo ea ka'ene napasi neja kajipo 'waravume roara'omo ijí hijara.
3 'Ejume pu 'wainia isi parajara. 'Ejume Jesuni ohi Jesu ijá 'wama Puni 'wainia nipa'arenana 'wamana.
4 'Ejume Jesura ijá 'wama Napare Na ona iraka vena'ejo? Nuni vea mai'o paroi'ina 'wamana.
5 Jesuni ohi pwea kajija ijá 'iama Hura raka 'waramujaho veha 'iamana.
6 Toata ka'ene muni vejajija iropu kwino Juapo puni sosia tamana vene ija sovujija ijá navara. Ijí toata kajija areri rita mapoka (100).
7 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Toata kajino toa eje itu'usa'avara 'iavume pu toa 'ejuma itu'usahara.

8 'Enarena Hu pu ijá 'iama Ja iviamaa 'ene apena va'e ea ka'ene ahaja anesuriji ma'avara 'iavume pu ijá vejara.
9 'E'ejume pu toa ka'ene 'wainia rena kajaho 'eka va'ume ahaja anesurijara usea ina henana. 'Enarena ijí 'wainiakaho ichihi rena roajaho hu pahenana kaivo pwea ka'ene toa kaji 'ejajipo hejara. Ijihuna'e ahaja iji'ina 'ajohi'inijara napasi neji'ina 'umejuma rouma ijá 'wama
10 Ea 'aho'a puni 'wainia mamai marako'a inare'e iji'a sisea ijura kaivo a marako'a sisei inare'e iviamaa maa inu 'wamana.
11 Kwaa iha Kena Karari vaji Jesu aneja vene emaa areri pavehuni aacha 'ee harura najahana. 'Ejume Huni tisaiporua pu kame Hu nimaa vetiara.
12 'E'eme Hu ijihuni túna'i Jesuho oaha 'ee 'u'uhwaha 'ee Huni tisaiporu pu'úmo Kapeniami va'e na'ia tu'u hijara.

Jesura Temiporui Vaji Va'ajina
(Matiu 21:12-13; Maka 11:15-17; Ruku 19:45-46)
13 Jua puni Pasova aneja re'i ve'eme Jesu Jerusaremi va'ana.
14 Hu va'e Temiporu vai'i kimajaho pu ea hine uka 'imene purumakau 'imene sipia 'imene monia senisu veji'i hijara.
15 'Ejumakivi'i Hura va'e ijí arumajino hisi vene hijihaume purumakaua 'ee sipia 'useme ma'ahi va'ara. 'Ene puni monia 'unirame 'usekunihe 'ee puni 'aijua 'unamapi 'aronamana.
16 'Ene Hu ea ka'ene uka 'imejajija ijá 'iama Uneunecha kija 'eka va'ajiha! Nuni Omijihuni seijaho paveje 'imejuri ara renama 'iamana.
17 Jesu hina ija'ina venaji Huni tisaiporua iraka ka'ene nitama Godoni ira vaji vejajaho vwihajara.
Na Oni vu'a 'wavuri sei ura renia paranu jihuna'e oja Nuna 'urina paranu 'iamaji pu vwihajara.
Noin
18 'Ejume Juapo Jesu ijá 'wava A ija'ina venajihuna'e aacha pina najuha kava 'wavara.
19 'Ejume Jesura pu eha ijá 'iama Temiporua veje tira'usunaha kamareje na'ia no'opisu Na kú'o veje 'urina namihuna 'iamana.
20 'Ejume Juapo ijá 'wava Nú ijí Temiporu kajaho juara mapoka (46) pa'are'eme ve parajara kaivo 'ú A na'ia no'opisu pa'are'eje ve parahuna 'úmo? 'wavara.
21 'Enakaivo Hu Temiporua ka'ene Huni hahiji rona 'waramana.
22 'Ena'omo vea ka'ene Hu kwama 'urinajino Huni tisaiporuepo vwihanareja Godoni ira nimaa rone 'ee Jesura ira raka ka'ene 'waravume pu hejajaho nimaa rojara.

Jesuho Emapuni Karaijaho Nihena Kima Paraji'ina
23 Hu Jerusaremi Pasova vea rejume hiji'i Jesura aacha ka'ene venaji pu ea mapoka kamareja Huni iha nimaa rojara.
24 'Enakaivo Jesu pu panimaa vetiana. Ijihuni maijaho Hu ea mapoka nihena kimuna.
25 Ijihuni maijaho Hu emaapuni vaja nihena kimujihuna'e ei pini emaa ichá'iniji rone Hua 'warahuna areri pana.

3

Jesu'o Nikotimasi Puni Vu'a
1 'Ene Parasi pina huni iha Nikotimasiho hu Jua puni natohwa.
2 'Ena'omo Nikotimasi na'ii roe Jesu ijá 'wama Najuhi'ine nú niheju A Godoni rene roajihuna'e Ara venuja'ina'e ei pini areri vehuna pana. 'Enakaivo Godira Hu hu'úmo hi'amajarana 'wamana.
3 Jesu eha vene ijá 'wama Na nimaa nimaa a 'waravu. Ea kú'o panahe'avajaho hu Godoni ara pakahuna 'wamana.
4 Nikotimasira Hu ijá 'wama Ichá'ina'e ea ka'ene niemakina renajaho kú'o nahehune? 'Ú hu 'uname oahoni tea vaji va'e kú'o nahehune? 'wamana.
5 Jesura eha vene ijá 'wama. Na nimaa nimaa a 'waravu. Ea toa 'ee Godoni 'Avenijara nahe'amajiana vo hu Godoni ara pavahuna.
6 Hahi jihuniji nahenaujaho hahi jihuna kaivo Godoni 'Avenijara nahenaujaho 'Aveni jihuna.
7 A niho'o kú'o nahenahuna'e 'wavujaho mai'o oja pahwa'usaha'amana.
8 'Asiasiapo pu ura renau ja'ina'e hwasihu'e nú nihijura. 'Ene nú nikivura kaivo ijaho ichihi rene roe 'ee va'ujaho nú pahena pakavura. 'Unama nikwinu'ina kaja'ina'e Godoni 'Avena vaji kú'o nahenaujaho ija'ina 'wamana.

9 Nikotimasira eha vene ijá 'wama Ijaho ichá'ina re'eja 'wamana.
10 Jesura eha vene ijá 'wama A niho'o Isureri opuni najahi'ina kaivo 'ú a ijija niho'o paheji'ine?
11 Na niho'o nimaa nimaa a 'waravu nú raka ka'ene hena kivujiru 'waravu kaivo a niho'o núra 'waravujaho pahenuhu.
12 Na iki mwe'i uneunechaka navuji rone 'waravu'e a panimai ronujaho vu Na kahi akúpa 'ahi navuji rone 'wara'ipisa a ichá'ina nimaa roja'a?
13 Ike heha! Ea pina akúpa 'aha niho'o pava'ana kaivo Emaa Puni Harihijara Huhusu ijí akúpa 'ahi rena roana.
14 Mosisira nechi'i tapara ichi 'ahi raname apena sanama ja'ina'e Emaa Puni Harihijaho ichi 'ahi raname apena sanahuna.
15 Ea irara Hu nimaa ronujaho hu majama hihuna apenu.
16 Godi mwe'a kakaho oja niho'o mahajihuna'e Huni Hariha nikwinuna kaivo Hu múhana'omo ea irara Hu nimaa ronujaho hu papa'arehuna kaivo hu majama hihuna.
17 Godi Hariaha ranavume iki mwe'i 'otua pave'i roana kaivo mwe'akara huni vaji mara'amarono roana.
18 Ea irara Hu nimaa ronujaho hu 'otua pavehuna kaivo ea irara Hu panimaa ronujaho hu eha niapenana. Ijihuni maijaho hu Godoni Hariha nikwinu jihuni iha panimaa ronajihuna'e avanana.
19 Ikaho 'otua vehuni jihuni 'unamijina. Hanaji'ina iki mwe'i roana kaivo ea pu nutuvi'ina oja mahajihuna'e pu hanaji'inijaho pataarohara. Ijihuni maijaho puni 'unama ka'ene pura vejajija sisea.
20 Ea irahipo sisea vejujaho pu niho'o hanaji'ina senavura. Pu hanaji'ini parohuni jihuni maijaho vejuro'i pura sisea ka'ene vejujipo samaa hira'avarono paroura.
21 'Enakaivo ea irara nimaa nimaiji venujaho hu hanaji'ini hinu. Ijí hanaji'ina kajara veju'e hura iraka ka'ene venajaho Godoni vaji venana'e kivura 'wamana.

Jesu'o Joni Puni Vu'a Túchamaijina

22 Ijihuni túna'i Jesuho Huni tisaiporu pu'úmo kwaa iha Jutia va'ara. Na'ia pina Hu ijí pu pu'úmo hi'eme pu ea 'unirame toi samaara.
23 Joni 'u'o ea toi samaume 'urijara. Kwaa iha Enani Serimi rori ijihuni maijaho ijí kwaa kajaho toa mapoki jihuna'e ea mapoka ijí va'uma hu toi samaana.
24 Joniho mai'o tipura paranavume hinana.
25 Jua Joni oni tisaiporu epu'úmo tamana ka'ene ija sovuji 'wame nakaravara.
26 'Ejume pu Joni oni va'e ijá 'wava Najuhi'ine Hena! Ea ka'ene kara'ahuni Jotani na'ija'i a Hu rone nú 'warumajaho Hu ea toi samau'e ea mapoka'e Huni nianaa rou 'wavara.
27 'Ejume Joni eha vene ijá 'iama Ea pina uneunecha pamajikari 'ekuna kaivo kahi akúpa 'ahi rene vajihujiruna.
28 Ja nihe'eme na ja 'waravujaho na Kerisoho pana 'ivuta kaivo Hu mai'o paro'eme ranamiume urana roujina.
29 Ea irara napara rukinijaho hu napasina. 'Ena'omo napasina napuhwa pu'úmo ahuma hine napasi neju kaji Hura 'waramuji pu hene niho'o teamanama paraju. Ijihuni hahi na Huni ira hejujaho niho'o teamanima paranu.
30 Ijihuna'e Hu natohwa re'eje na ma'u'ua rehuna.

Hu Akúpa 'Ahi Rena Roajina

31 Ea irara kahi akúpa 'ahi rena roajaho Hu niho'o ni'ima'ura. 'Enakaivo ea irara iki mwe'i rena roajaho hu mwe'a kehuna. Ijihuni hahi hu mwe'a kehuneru 'warahuna kaivo Ea irara kahi akúpa 'ahi rene roajaho Hu ni'ima'ura.
32 Ijihuna'e Hu raka ka'ene kima henujaho 'waramuna kaivo pu pahene vejura.
33 Ea irara Huni ira hene apenujaho hu kamujaho Godiho nimaa nimai.
34 Ea ka'ene Godira ranavume roajara Godoni irijaho 'waramuna. Ijihuna'e Hu Huni 'Avena mina pave'ika'i mamahuna.
35 Omahi Hariaha oja maharena uneunecha mapoka maho'o Huni ija tahi vajahana.
36 Ea irara Godoni Hariha nimaa ronujaho hu majama hihuna kaivo ea irara Godoni Harihijihuni ira henare'e pavenujaho hu majama pahihuna. 'Ejukame Godoni sena huni haha 'ahi namu.

4

Sameria Ora Napariji'o Jesu Puni Vu'a

1 Vea ka'ene Natohwijara he'eme Parasiapo Jesura tisaiporua mapoka vene 'ee toi samaujara Jonira samajaho 'asimaji hejajaho henana.

2 'Enakaivo Jesuho Hu ea toa pasamaana kaivo Huni tisaiporuepo samaara.
3 Iji'a Hu ijí Jutia are'ikaivo kú'o 'urine Karari va'ana.
4 'Ene Hu va'e Sameria 'e'une va'ana.
5 'Enarena Hu roe Sameria puni ara ni'ina ka'ene Saika 'wavujino mwe'a ka'ene Jekapira hariaha Josapi mahajihuni rori va'ana.
6 Ijí 'unama kajaho jopatu'ura'omo Hu ro'eme haha sevume roe Jekapi oni toúja rora'omo ijí 'ojuta hwe'eme vea rira renana.
7 Napara pina Sameria ora toa kaji 'e'i roana. 'Ejume Jesu ijá 'wama Toa 'e mihe Na ijuma 'wamana.
8 Ijihuni maijaho Jesuni tisaiporu Hu raname ari natohwi 'iruma 'ime'i va'ara.
9 Sameria napara kajara Jesu ijá 'wama Na Sameria ore A Jua kaivo A irakijihuna'e toa na ma'urono jaririmo? 'wamana. Napara kajara Hu 'warama jihuni maijaho Jua Sameria'o pu'úmo uneunecha paahuma vejura.
10 Jesura eha vene hu ijá 'wama A Godira ea'e swara ka'ene mihaji hene 'ee ea irara a toa jarirame toa miha 'wamuji hena ka'ipisa a Hu toa jarivakame Hu toa ka'ene majama hihunijaho maha'a 'wamana.
11 'Ejume ijí napara kajara Hu ijá 'wama Ijihuni maijaho toa újakaho vamaijihuna'e Ara toa 'ehuna areri pana. 'Ú A ichihi toa ka'ene majama hihunijaho 'ehune?
12 'Ú A nuni oma Jekapi asimane? Ijaho hura toa úja núa múhana. 'Enare'e hu ori'ina 'ee harihwaha 'ee huni purumakaua ijipo ijara 'wamana.
13 'Ejume Jesura eha vene hu ijá 'wama Ea irara toake i'amajaho hu kú'o huahuna.
14 'Enakaivo ea irara toa ka'ene Nara mahuji i'amajaho hu kú'o toa pahuahuna. Ijí toa ka'ene Nara hu ma'ujara huni oja vaji namareje toa úja ajime arihareje ijara vejakame majama hihuna 'wamana.
15 'Ejume napara kajara Hu ijá 'wama Nimaakúne toa kaji mi'irakúne na toa pahuanive pa'unama roe toakaho 'e'ejukúne 'wamana.
16 Hu napara kají ijá 'wama A va'e paruuna 'umenareje iki kú'o 'unama ro'amana 'wamana.
17 'Ejume napara kajara eha vene ijá 'wama Na parua pa'ana 'wamana. 'Ejume Jesura hu ijá 'wama A nimaa 'warimare'e na parua pa'ana 'wimu.
18 'Enakaivo a parua iropu venana. 'Enavo ea ka'ene iviamaa a hu'úmo nenujaho oni parua pana'omo a nimaa 'warimana 'wamana.
19 'Ejume napara kajara Hu ijá 'wama Na kavujaho A nimaa poropetia.
20 Emahu núna Godiho ike huri'a 'ahakino oja mahe ta'arohura. 'Enakaivo jara 'waruvujaho Godiho Jerusaremi oja mahe 'ee ta'arohuna 'úvura 'wamana.
21 'Ejume Jesu hu ijá 'wama Naparakere Na nimaa veti'amana. Vea mai'o rouna'omo rosa'eje ja Amoho ike huri'a 'ahakaho 'ee Jerusaremiru paoja mahe 'ee ta'arohuna.
22 Ja raka ka'ene oja mahe 'ee ta'arohujaho ja pahejura kaivo nú raka ka'ene oja mahe 'ee ta'arohujaho nú hejura. Ijihuni maijaho ea ni'ajihi'inijaho Jua puna'i rena rou.
23 Vea rouna'omo rosa'ena iviamaa vea ikaho ea Amo nimaa oja mahe ta'arohunijipo Amoho oja 'Avena 'ee nimaijino oja mahe ta'arohuna. Ijihuni maijaho Amoho ea ijakajipo oja mahe ta'aro'avarono saramu.
24 Godiho 'Aveni jihuna'e ea irahipo Hua'e oja mahe ta'aro'avajaho oja 'Avena 'ee nimaijino oja mahe ta'arohuna 'wamana.
25 'Ejume napara kajara Hu ijá 'wama Na hejujaho Masaiaho rohuna. Huni iha Kerisona. Vea ka'ene ijara ro'amajaho Hu uneunecha mapoka maho'o nú najuhuna 'wamana.
26 Jesura ijá 'wama Ea ka'ene ara rone 'warimujaho Nana 'wamana.
27 Hu ijí napara kaji 'wara'eme Huni tisaiporu ro useme kamareja pu niho'o oja hwa'usunahara. 'Enakaivo ea pina Hu paijá 'wama A raka samo? A rakijihuna'e hu hu'úmo hine vu'a 'wavi'i hino pa'waravara.
28 'Ejume napara kajaho toata huna ijí rana'ika'i va'e parua ka'ene ari hijajija ijá 'iama
29 Roe ea pina nara raka ka'ene maho'o vejujihija'e nahama 'warimaji kaha! Vi ea kajaho Kerisona rakakúne 'iamana.
30 'Ejume pu ni'aha kwino ara natohwa are'ikaivo Huni roara.
31 'E'eme ijihi'a kajano Huni tisaiporuepo 'iruma i'iro 'ejahae ijá 'wava Najuhi'ine 'iruma ina 'wavara.
32 'Enakaivo Hu ijá 'iama 'Iruma ka'ene Nara ihunijaho ja pahene pakivura 'iamana.
33 'Ejume pu pira'arame apenoji'i ijá 'wava 'Ú ea 'aho'a vi 'iruma 'eka roahare? 'wavara.

34 Jesu ijá 'iama Nuni 'irumijaho Godi ka'ene Na ranamiume roujihuni uriji vene 'ee Huni kaukara ijí veje parahuna.
35 Ja 'warivujaho masapa no'one no'o ijá pa'are'eje juara sama ihuna 'warivu kaivo ike heha! Iviamajaa ja rora rora ikine nia ahasirime kiha! Iviamai juara nituma sahe areri rena navu.
36 Ea ka'ene va'e juara samujaho eha niapenana 'ee hu 'ina majama hihuna'e nianae irechamu 'ee ea ka'ene ijí soa samujine 'ee ea ka'ene ijí juara samaji'o ahuma teamarasahuna.
37 Ijihuni hahi ika'ina 'úvujaho nimaa ei pini soa savu'e 'ee ea pini juara samuna.
38 Na ja juara sa'avarono irechamiukúne va'ajime juara ka'ene ja soa pasavaji sa'avara. Ea 'ahopo ni soa savarakúne ja mava'e ijí uramara'avara 'iamana.
39 'Ejume ea mapoka ka'ene Sameria ora kajijahija Hu nimaa rojara. Ijihuni maijaho napara kajara raka ka'ene venaji Hu nahama 'warama jihuna'e pu nimaa rojara. Hu uneunecha mapoka ka'ene nara vejujaho nahama 'warimana.
40 Hu ijí hi'eme Sameria opo roajime jarima pu pu'úmo hi'amarono 'wavara. 'Ejume Hu pu pu'úmo na'ia no'o hinana.
41 'Eji'i ea 'aho'a mapoka 'u'o Hura ira ka'ene 'waramaji henareja nimaa rojara.
42 'Ejume pu napara kají ijá 'wava Ara raka ka'ene 'warumajaho pana kaivo nú nimaa rojujihuni maijaho nú onúno Hura raka ka'ene 'warumaji hejajihuna'e nimaa roju. Nú nihejujaho Hu nimaa eaka mapokakihi Ni'ajihunijina 'wavara.

Jesura Natohwa Pihuni Hariha Vejume Maranajina
43 Na'ia no'o pa'are'eme iji'a Hu ijí rene Karari va'ana.
44 Jesura ori hena kamajaho poropetia huni ara kwaa ijaho huni hura pavejura 'iamana.
45 'Ejume Hu Karari roume Karari opo Jerusaremi Pasova veijino uneunecha mapoka ka'ene Hura vejume pu kavajihuna'e hami apejara.
46 'Ejume Hu kú'o va'e Kena Karari vaji Hura toa vejume 'wainia renaji va'ana. 'E'eme Kapeniami ea natohwa pipuni hariha atami 'unamana.
47 'Ejume hu henajaho Jesu Jutia rene Karari roume ijí Huni va'e jarima 'warave ro arihe huni hariha veje sona'amarono va'ana. Ijihuni maijaho hura kwahuna niho'o nitu'u renana.
48 'Ejume Jesu ijihuna ijá 'wama Na aacha pina ani'ina ja panaja'ipisa ja unenu pina nimaa paroja'a 'wamana.
49 'Ejume ea natohwa kajara Hu ijá 'wama Nuni harihi kwama ve'enakúne maraku roa 'wamana.
50 Jesura hu ijá 'wama Oni hariha pakwamu kaivo mai'o hinukúne va'a 'wamana. 'Ejume ea kajaho Jesuni ira nimaa venarena aneja vene va'ana.
51 Hu mai'o va'eme huni pwehipo roe piuname ijá 'wava Oni hariha ni'urina hinu 'wavara.
52 'Ejume hu pu aporama ijá 'iama Hu vea oma raki 'urinane? 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava Niari vea karaa tahunana'eme huni haha uhoa pa'arenana 'wavara.
53 'Ejumakamarena omahi henajaho vea oma ka'ene Jesura hu 'waramarene Oni hariha mai'o hinukúne 'wamani vea omiji henana. 'Enarena Hua 'ee huni kachi'ina maho'o nimaa rojara.
54 Jesu kwaa Jutia rene Karari roajino Huni aacha pinakaho kú'o ea najahana.

5

Úa Rori Ea Vejume Maranajina
1 Uneunecha ikeja vejume pa'are'eme ijihuni túna'i Jua puni vea natohwa rejume Jesu Jerusaremi va'ana.
2 Ijí Jerusaremi sipia maketia vejuri vwicha jiami toa pina nahúna namuna. 'Ena'omo ijí Hipuru opuni iri 'urahujaho Patesita 'wavura. Ijihuni rora ruha iropu navura.
3 Iji sea kajihipuni urotijino ea atami 'uniravi'ina mapoka ijí hiju'e ea nia pa'ana mumora sisea 'ee 'aho'a ija mumora irima'ina ni'aha kwino toa kajara sisupa tuava ka'i 'ahiu'e 'ajaha hijura.
4 Na'i 'aho'i Natohwi jihuni 'ona oji'ini vea ape'eju'e ijí toa vaja kaji va'e arihare'e veju'e nivavukavi'i ea pina ka'ene toa vaja kaji marako urane va 'onajaho maraju'e roe ajimuna.
5 Ea pina atami 'unavume na'ejume juara mapoka (38) pa'arenana.
6 'Ena'omo Jesura kamajaho hu ijí namana. 'E'eme Hu henajaho ea kajaho atama majama namuna'e henana. 'Enarena Hu ijá 'wama 'Ú a atama kajaho sonahahuna ura renao? 'wamana.

7 'Ejume ea ka'ene atakina kajara eha vene ijá 'wama Toakara nivamuni veijaho ea ka'ene na apenia va'e toa vaja kaji apúsamihunijaho pana'omo na 'urina va'eju'e ei pini marako tatiha 'oju'e na arema hijura 'wamana.
8 'Ejume Jesu ijá 'wama 'Urine oni suha apene namina va'a 'wavume
9 ni'aha kwino ea kajaho sonajume hu 'urine huni suha apene aneja vene namina va'ana. Ijí vea kajaho Sapati avanana.
10 'Ejume Juapo ea ka'ene maranaji ijá 'wava Iviasa Sapatia'omo ija'ina pavehune sa'ina'e a raka vene oni suha apena va'o 'wavara.
11 'Enakaivo hu eha vene ijá 'iama Ea ka'ene na veniume sonahiajara ijá 'wima A 'urine oni suha apene va'a 'wivume na ijihuna'e 'urine nuni suha apene rou 'iamana.
12 'Ejume pu hu apoma ijá 'wava Ea iraka sa'inijara a oni suha apene 'urina va'amarono 'wamane? 'wavara.
13 'Enakaivo ea kajaho irara hua vejuma sonanajaho puruva renana. Ijihuni maijaho Jesuho eaka mapoka kajihipuni taurura kajino va'ana.
14 Túna'i Jesu ea kajaho Temiporu vaji piunamarena ijá 'wama Hena! A ivi'a maranaanakúne a kú'o sisea pave'amana. 'Ejakame unenu pina sisemaa kú'o oni haha 'aha parena'amana 'wamana.
15 'Ejume ea kajaho va'e Jua ijá 'iama Jesura vejume maraniana 'iamana.
16 Jesura Sapati vei ea vejume sonana jihuna'e Juapo Jesuho sise'i 'ahae ruarahara.
17 'Ejume Hu eha vene pu ijá 'iama Nuni Omijaho na'ia mapoka'e kaukara venujihuna'e Na 'u'o veju 'iamana.
18 Ijí Hu ijá
Noin'warama jihuna'e Jua Hua 'ana'i 'ahiara. Hura Sapati vea ka'ene paakumajiru pana kaivo Godi Huni oma 'iame Hu areri Godia 'iamajihuna'e pu Hu 'anae kwa'amarono 'unama savara.

Harihijihuni Harurijina

19 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Godoni Hariha Hu Huni vwiha ijaho niho'o pavenu kaivo raka ka'ene Hu ka'eju'e Omahi venujiru venuna. Uneunecha mapoka ka'ene Omahi venujaho Hariaha 'u'o ija'ina venuna.
20 'Ena'omo Omaha Hariaha oja mahare'e Hura uneunecha mapoka ka'ene venujaho nahuna. 'Enare'e uneunecha mama'ina ka'ene vehunijaho nahuna. 'Ejukame ja ijí kame oja hwa'usahau.
21 Areri Omahi vejume kwamasahi'ina hijuja'ina'e Hariahi ea ka'ene Hu ura renujija 'u'o majama hihuna mihuna.
22 Ijihuni maijaho Omaha 'otua pavetihuna kaivo Hu Hariahi ea 'otua vetihuni harura maho'o mahana.
23 'Ejakamareje ea mapoka Omaha ta'arohu ja'ina'e Hariaha 'u'o ta'arohuna. Ea irara Jesu paaromahujaho Hu Omaha ka'ene Hua ranavume roajaho pata'arohu.
24 Na niho'o nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara Nuni ira hene nimaa rone Godi ka'ene Na ranamiume rouji nimaa ronujaho hu majama hihuna niapenana. Ijihuna'e hu 'otua pavehuna kaivo Hu kwahunijaho niare'ika'i majama hihuni ruhijino roana.
25 Na nimaa nimai ja 'waravu vea mai'o rou kaivo iviamaa nitu'u renu. 'Ena'omo ea ka'ene kwamasahi'inijija Godoni Harihijihuni ira he'avajaho kú'o 'urihuna.
26 Ijihuni maijaho Omahi majama hinuja'ina'e Hariaha 'u'o majama hihuna mahana.
27 'Ene Hu Emaa Puni Harihijihuna'e Hu harura ka'ene ea 'otua vetihunijaho mahana.
28 Ja ike he'avajaho oja pahwa'usunaha'amana. Ijihuni maijaho vea mai'o roujihuna'e ea kwamasahi'ina ka'ene euchi navujaho Huni ira hehuna.
29 'Ejakame pu ijí euchi rene 'urihuna. 'Enareje ijí ea ka'ene mamaa veji'inijija 'urina majama hihuna. 'Enakaivo ea ka'ene sisea vejujija 'urinareje 'otua vehuna.

Jonira Nimai Venajina

30 Na Nuni vwiha ijaho majikaria unenu pina pavehuna kaivo Na hejuja'ina'e Na ea eha mihura. 'Ene Nara eha ka'ene mihujaho niho'o arira. Ijihuni maijaho Na Nuni ura ijaho pavejura kaivo Godi ka'ene Na ranamiume roujara ura renujiru vejura.
31 Na onuno raka ka'ene vejuji rone 'wara'ujaho nimaa pana.
32 Ea pini Na rona 'waramujaho Na niheju. Hu Na rona 'waramujaho nimaa nimaa.
33 Ja ea irechavume va'e Joni apovumakame Na iraho Hu nimaa nimai nahama 'waramana.
34 'Enakaivo Nara emaa puna'i hejuta'e 'warahuna pana. 'Enakaivo Na uneunecha ike 'waravujaho jara hene nimaa rone marani'amarono 'waravo.
35 Hu ira ka'ene rena ea hananiajina. 'Ejume ja ura rena'eme temarasahi'i huni hanaji'ina vaji hijara.

36 'Enakaivo Jonira raka ka'ene Na rone ja 'waravume hejajaho Nara uneunecha ka'ene ve'ujarahara ijaho asihuna. Kaukara ka'ene Na ve'urono Amora vajihajaho Na ijí veje ja kime nimaa nimaa Amora ranamiume routa 'wahuna.
37 Amo ka'ene Na ranamiume roujara Huhusumano Na rona 'waramana. 'Enakaivo ja Huni ira niho'o pahejure 'ee Hu ichá'inijaho pakavura.
38 'Enajihuna'e Huni Ira joni oja vaja panamu. Ijihuni maijaho Ea ka'ene Hu ranavuma roajaho ja panimaa roju.
39 Ja Godoni Ira tahe saravu jihuni maijaho ja vwihajujaho ijihuni vaji majama hihunijaho ape'eja roju. 'Enakaivo ijí ira kajaho Naa'e rone 'waramuna.
40 'Enakaivo ja Nuni roareje majama hihuniji apehunijaho ja ura parenau.
41 Emapo Nuni pinaniji 'unama ahasirivujaho Na panimaa vetiu.
42 'Enakaivo Na ja nihena kivu. Godoni oja ka'ene ea oja mihujaho joni vaja mai'o panamu.
43 Na Nuni Omijihuni iha 'ahi roujaho ja Na paapeniu vo vu ea pini huni iha toi ro'amajaho ja hu hami apehuna.
44 Ja ojono ta'arosara'i kaivo Godi ka'ene nikwinu'wi maijara ja ta'arorahunijaho pasara'avajaho ja ichá'ina'e nimaa ro'eja?
45 Nara Amo oni una'i namahuna pavwiha'avara. Ja Mosisi nimaa rojujihuna'e ea ja namahuna.
46 'Enakaivo ja Mosisi nimaa ro'ipisa ja Na 'u'o nimaa roja'a. Ijihuni maijaho hu Na rone heha 'ahi vena najahana.
47 'Enakaivo ja Mosisira heha 'ahi vena najahaji panimaa rojajaho vu ja ichá'ina'e Nuni vu'ijija nimaa ro'eja? 'iamana.

6

Jesura Ea Mapoka (5,000) Túasamahajina
(Matiu 14:13-21; Maka 6:30-44; Ruku 9:10-17)

1 Uneunecha ikija vejume pa'are'eme ijihuni túna'i Jesuho va'e toa Karari 'ona ropuna'i va'ana.
2 'E'eme ea mapoka'e Hua 'arariha va'ara. Ijihuni maijaho aacha ka'ene Hura ea mapoka ka'ene atama 'uniravi'ini jihipuni haha 'ahi veju'e maraniuji kimareja va'ara.
3 'Ejume Jesuho Huni tisaiporu pu'úmo ajima va'e huri'i hinana.
4 Ijaho Pasova Jua puni sora ijuri vea nituranana.
5 Jesuho Huni nia ahasirima kivume ea mapoka mapoka Huni rouma kimarena Piripu ijá 'wama 'Ú nú ichihi puretia 'imene roe ea ikija vajihe i'eja? 'wamana.
6 Ijaho Hu hua'e vena kama avanana. 'Enakaivo Hura iraka ka'ene vehunijaho Hu nikamana.
7 'Ejume Piripura eha vene Hu ijá 'wama Nú monia mapoka mapoka (K200) puretia 'ime'avajaho ea mapoka mapoki jihuna'e pu niho'o sahuraru ijakame areria parenahuna 'wamana.
8 'Ejume Huni tisaiporu pina Enituru Saimani Pita oni 'u'uijara Hu ijá 'wama
9 Sesamaa ka'ene ike hinukara pari vejari puretia iropune 'ee kija no'ona ijá irechama hinu kaivo ijaho ichá'ina'e ea mapokakija vaji'eja? 'wamana.
10 Jesura ijá 'iama Ea ikija 'iave asuma hija. Ijaho karasia ni'ina 'urinana'omo ea mapoka mapoka (5,000) ijihuni 'ahi asuma hijara.
11 'E'eme Jesu puretia 'eke Godi teimani 'wa'ika'i iji'a ea ka'ene asuma hija kajija vajihana 'ee 'unama nikwinu'ina kajino kija 'u'o ija'ina vejume pu ine areri rejara.
12 'Ejume pu ijume tú'avara. 'Ejumakimarena Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Ja 'urina va'ajime 'iruma pwinaka navu kajija nianae sahura túa pina niho'o paasina'avara 'iamana.
13 Puretia ka'ene pari iropuna kaivo ijume areri renana. 'E'ikaivo sahura túaka navajaho katija iropu ropu no'o vejume itu'usahara.
14 'Ejume ea mapoka Hura aacha ka'ene najahaji kamareja ijá 'wava Ikaho Poropetia nimaa ka'ene iki mwe'i rohuna'e 'waruvajina 'wavara.
15 Pu túna'i roe Jesuho harura vene 'ejahae puni Kinia'e rehuniji hena kimarena Hu kú'o irechamie huri'a 'ahi Huhusu va'ana.

Jesura Toa 'Ahi Namina Va'ajina
(Matiu 14:22-33; Maka 6:45-52)

16 'E'eme nusirevume Huni tisaiporu kami soha rori va'ara.
17 'Ene vea va 'o'eme pu Kapeniami va'iro sisima 'ahi va'eme Jesuho mai'o puni paro'eme vea nutu'o'unana.

18 'E'eme pu ijí sohi 'ahi hi'eme puuri ni'ima'uri hiramarena soha ajira 'urinana.
19 'E'eme pu toa 'ahi kwaa jopatu'ura vai'i kavume Jesuho toa 'ahi puni ro'i 'ahaume roe sisima rori ro'eme pu Hu kamareja niho'o juvara.
20 'Ejume Hu ijá 'iama Ikaho Naranakúne juvujaho areha 'iamana.
21 'Ejume pu Hu sisima 'ahi aji'amarono ura renaara. 'Ejume Hu ro aji'eme ni'aha kwino sisima ijaho va'e kwaa ka'ene pura va'iro va'aji naminana.

Emapo Jesu Savajina
22 Ijihuni sú'uhijino ea mapoka ka'ene ijí soha ropuna'i hijajija nihejara. Ijí sisima ka'ene Huni tisaiporuepo hijajihuni vajijaho Jesu pahinana kaivo sisima 'aho'a ijihi'a panavara.
23 'Ejume pu ea mapoka ki'eju'e sisima ma'u'umaa 'aho'a Taiperiasi rene va'e ruha ka'ene Natohwijara puretia 'eke Godi teimani 'wa'ika'i vajihume pu ijajine rene roume kivara.
24 Vea ka'ene ea mapoka kajipo Jesuho Huni tisaiporua ijí sisima 'aha kaji pakimareja pu sisima ma'u'umaa 'aha kajino ajima Jesu sama Kapeniami va'ara.

Jesu Puretia Ka'ene Majama Hihunijina
25 'Enareja soha 'ona kara'i pu Hu piunavara. 'Enareja pu ijá 'wava Najuhi'ine A vecha ika roane? 'wavara.
26 'Ejume Jesu eha vene pu ijá 'iama Na ja nimaa nimaa 'waravu. Ja Na sarivajihuni maijaho Nara Nuni aacha ka'ene najahuji kimareje sarihuna pana kaivo ja puretia ijume tú'ava jihuna'e Na sarivu 'iamana.
27 Ja 'iruma ka'ene pa'arehuni jihipuni kaukara pave'avara kaivo 'iruma ka'ene majama nahuni jihipuni kaukara ve'avara. Ijaho Emaa Puni Harihijara ja vajihuna. Huni haha 'ahi Amo ka'ene Godiho Huni tatua ranamana.
28 Pu ijihuna'e ijá 'wava Nú iraka'e ve'avajino Godi oni kaukara vena'eja? 'wavara.
29 Jesu eha vene pu ijá 'iama Godoni kaukara ikena. Ea ka'ene Hura ranavume roaji ja Hu nimaa nimaa ro'avara 'iamana.
30 Ijihuna'e pu Hu ijá 'wava A aacha pina iraka'e najuha kamareje nú nimaa ro'eja? 'Ene A kaukara iraka ve'ena?
31 Emahu núna puretia ka'ene mana 'wavujaho nechi riri ijara ka'ene nitama heha Noin'ahi vejajaho Hu puretia akúpa 'ahi rene vajihume pu ijara 'wamana.
32 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Puretia ka'ene akúpi 'ahi rena roajaho Mosisiho ja pavajihana kaivo Nuni Omijara Puretia nimaa nimaa akúpi 'ahi rena roajaho mihana.
33 Godira Puretia ka'ene mihajaho kahi akúpi 'ahi rene roana. Hu majama hihuniji ea mapoka mihuna 'iamana.
34 'Ejume pu ijá 'wava Natohwe na'ia mapoka puretia kaji vajúha 'wavara.
35 Jesu 'ija 'iama Na Puretia ka'ene majama hihunijina'omo ea irara Nuni ro'amajaho hu kú'o pamatuhune 'ee ea irara Na nimaa nimaa ro'amajaho hu kú'o toa pahuahuna.
36 'Enakaivo Na ikaho ja 'waravu ja Na nikivu kaivo mai'o panimaa roju.
37 Ea ka'ene Amora Na vajihajija Nuni roajihuna. 'Ejakame ea irahipo Nuni ro'avajaho Na niho'o pamakihuna.
38 Na kahi akúpi 'ahi rene roujaho Na Nuni ura pave'i routa kaivo Godi ka'ene Na ranamiume roujara ura renujiru ve'i routa.
39 Ikaho Nuni Oma ka'ene Na ranamiume roujara ura renujina. Ea ka'ene Hura vajihajijahija Na kwinu paranahuna kaivo mwe'akara mai'o paare'amani veijaho Na veje pu ni'aha kwinu 'urihuna.
40 Ikaho Nuni Oma ka'ene Na ranamiume roujara ura renujina. Ea irara Hariaha kame nimaa nimaa ronujaho hu niho'o majama hihuna. Ijihuni hahi mwe'akara mai'o pa'are'amani veijino Na onuno veje pu ni'aha kwinu 'urihuna 'iamana.
41 Jua ajinava jihuni maijaho Hura ika'ina 'iama jihuna'e Na puretia ka'ene kahi akúpi 'ahi rena roujina 'iama jihuna'e ajinavara.
42 Pu ijá 'wava 'Ú Hu Jesu ka'ene Josapi oni hariha 'ee oahe'o omahe'o nú kivi'inijija pane? 'Enakaivo Hu iviamaa raka vene Na akúpa 'ahi rena routa 'úmo? 'wavara.
43 Jesu eha vene pu ijá 'iama Ja niho'o pakukari su'avara.
44 Ea pina Nuna pamajikari rohuna kaivo Amo ka'ene Na ranamiume roujara hu tairie Nuni rohuna. 'E'ira'omo vea túchamaijino Na veje hu ni'aha kwinu 'urihuna.
45 Nitama poropetiepo ika'ina heha 'ahi vejara. Pu ea maho'o ijá 'iava
Ea mapoka Godira najahuna 'iavara.
Noin'Eje ea mapoka ka'ene Amo una'i hene vejajija Nuni roura.
46 Ea pini Amo kahuna pana kaivo ea ka'ene Godoni rene roajara Amoho kamuna.

47 Na nimaa nimai ja 'waravu Ea irara nimaa ronujaho hu majama hihunijaho apenana.
48 Na puretia ka'ene majama hihunijina.
49 Emahu jona nechi'i mana inareja kwamasahara.
50 Ikaho puretia ka'ene akúpi 'ahi rena roajina'omo ijí ei pini i'amajaho hu pakwahuna.
51 Na majama hihuni puretia ka'ene kahi akúpi 'ahi rena roajina. Ea irara puretia kaji i'amajaho majama hihuna. Nara puretia vajihujaho Nuni haha iki ea mapoka mihuna. 'Ejakame pu majama hihuna 'iamana.
52 Pu Jua niho'o ajinavume nakaravi'i ijá 'wava Ichá'ina'e Hu Huni haha múhe nú ihuna 'warumo? 'wavara.
53 'Ejume Jesu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu ja Emaa Puni Hariha kajihuni haha paine 'ee Huni 'aa pai'avajaho ja majama hihuna joni vaja pa'ana.
54 Ea irara Nuni haha ine 'ee 'aa i'amajaho hu majama hihuna. 'E'ira'omo vea túchamaijino Nara veje hu ni'aha kwinu 'urihuna.
55 Nuni hahijaho puretia nimaa nimaa 'ee Nuni 'aijaho toa nimaa nimaa.
56 Ea irara Nuni haha ine 'ee Nuni 'aa i'amajaho hu Nuni vaji hije 'ee Na huni vaji hihuna.
57 Oma ka'ene majama hiji'inijara Na ranamiume routa. Nara hijujihuni maijaho Amora hinujihuna'e hiju. Ea irara Na ini'amajaho Nara rejujihuna'e hu majama hihuna.
58 Ike puretiakaho kahi akúpi 'ahi rena roajina areri emahu jopo inareja kwamasaha ja'ina pana kaivo ea irara puretia ike i'amajaho hu majama hihuna 'iamana.
59 Hu uneunechakihi ronarena Kapeniami Sinakoku vaji najahana.

Majama Hihunijihuni Vu'ijina

60 Huni tisaiporu ijí henareja ijá 'wava Ijí vu'a kajaho niho'o kisina. 'Ena'omo ea irara ijaho he'ena? 'wavara.
61 'Enakaivo Jesu henajaho Huni tisaiporu hine kukaravi'i hijara. 'Ejume Hu pu ijá 'iama 'Ú Nara vu'a ka'ene 'waravujara veje ja pitachinami'eja?
62 'Enakaivo ja ka'eje Emaa Puni Harihijara kú'o ajima va'e kwaa ka'ene Hura marako hinaji va'ipisa ja ichá veja'e?
63 Godoni 'Avenijara majama hihuna mihuna kaivo hahakara unenu pina vehuna niho'o pana. 'Enakaivo Nara vu'a ka'ene 'waravujaho Godoni 'Avenijina'omo majama hihuna.
64 'Enakaivo ja ea 'aho'a panimaa roju 'iamana. Nitama anejijino ea irahipo Hu panimaa rohunijaho Hu nihena kime 'ee ea irara Hua'e nahamahunijaho Hu nihena kamana.
65 'Ejume Hu ijá 'iama Ea pina niho'o mají Nuni rohuna pana kaivo Amora venau'e roajivu 'iamana.
66 'Ejume ijihuna'e Huni tisaiporu ijí henareja 'aho'a ani va'ika'i kú'o pu pu'úmo pava'ara.
67 'Ejume Jesu ea iropu ropu no'o ijí ijá 'iama Ja 'u'o ijihuna'e Na ranamie ani va'eja? 'iamana.
68 'Ejume Saimani Pitara Hu eha vene ijá 'wama Natohwe nú irahuni va'eja? Oni vaji majama hihuni vu'ijaho namu.
69 'Ena'omo iviamaa nú nihene 'ee nimaa rojujaho A ariramaa ka'ene Godoni rena roajina.
70 Jesu eha vene pu ijá 'iama 'Ú Na onuno ja ea iropu ropu no'o iji papijihute? 'Enakaivo joni vajaki ea kwinu 'avena sisea 'iamana.
71 Jutasi Isikariati ka'ene Saimani oni harihiji rone 'waramana. Ijihuni maijaho hu ea iropu ropu no'o puni vaji ea ka'ene Hua'e nahamahunijina.

7

Jesuho 'Ee Huni 'U'uhipuni Vu'a

1 Ijihuni túna'i Jesuho Karari 'urahonana kaivo Hu Jutia pava'ajihuni maijaho Juapo Hu 'ana'i savajihuna'e pava'ana.
2 Iviamai Jua puni harai ara vejuri veijaho niroe turanana.
3 'Ejumakame Huni vwehipo Hu ijá 'wava Ike kwaa kakaho are'ika'i roe Jutia va'a. 'Ejakamareje oni tisaiporu 'u'o raka ka'ene Ara venujaho pu hena kahuna.
4 Ea irara ea mapoka'e hena kahuna'e ura renujaho hu hema uneunecha pavenuna. 'Enakúne Ara iraka ka'ene venujaho ea mapokakija najaha 'wavara.
5 Ijihuni maijaho Huni vwehija 'u'o niho'o Hu panimaa rojajihuna'e avajara.
6 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Nuni vea mai'o paroi'ina kaivo joni vea niroana.

7 Mweʹa kakaho ja kimujaho pasemu kaivo Na semu. Ijihuni maijaho Na hine ʹwaravujaho raka kaʹene hura venujaho sisea ʹwavukame avanu.
8 Nuni vea maiʹo paroiʹini jihunaʹe ijí ahaja iju kajaho Na iviamai pavuʹejukúne jajasu vaʹavara ʹiamana.

Jesuho Harai Ara Huni Vei Rejume Vaʹajina

9 Hu ijá ʹwaraʹi kaivo Hu ijí Karari hinana.
10 ʹEnakaivo Huni vwehija ijí ahaja ija kaji vaʹumakiviʹi Hu ʹuʹo huhusu ijí hemi ʹaji ʹeʹune vaʹana.
11 ʹEʹeme Jua Hu sora ijari vaja kajino samapene ojiʹi ijá ʹwava Hu ichihune? ʹwavara.
12 Ea mapoka Hunijihunaʹe rone natohwa suʹarama apene ojara. ʹEjumakiviʹi ea ʹahoʹa ijá ʹiava Hu ea maa maa ʹiavara. ʹEjume ea ʹahoʹa ijá ʹwava Pana Hu ea mapokaʹe aherame pisivie ani vaʹu ʹiavara.
13 ʹEnakaivo ea ʹahoʹa Jua juhamareja nihoʹo samaumai Hu parona ʹwavara.
14 Ahaja niʹina rira reʹeme Jesu vaʹe Temiporu vaji aneja vene najahana.
15 Jua Hura ʹwarama kaji pu henareja oja hianaʹeme ijá ʹwava Ike eakaho Hu sikurua pavenana kaivo Hu icháʹina he paranane? ʹwavara.
16 ʹEjume Jesu ijihuni hahi puni eha vene ijá ʹiama Nara uneka kaʹene najahujaho Nuna pana kaivo Godi kaʹene Na ranamiume roujihuna.
17 Ea irara Huni ura ijí veʹi veʹamajaho Na raka kaʹene najahu jihuni maijaho hu hehuna. Ijí Nara najahu kajaho Godoni rena roanaʹe reʹamajaho ijá hehune ʹee nuni vwihaʹe ʹwaraʹujaho ijá hehuna.
18 Ea pina hu huni vwiharu ʹwaramujaho hu ura ea natohwa reʹi ʹahauʹe avanu. ʹEnakaivo ea irara Godi kaʹene Na ranamiume rouji taʹarohujaho hu nihoʹo nimaa ariramaaʹe ʹee sisea paʹana.
19 ʹÚ Mosisi tamana ja pavajihane? ʹEjuʹe ʹú ja ea pina nihoʹo tamana kajaho pavenune? ʹEnakaivo ja irakijihunaʹe Na ʹaniʹiro sarivo? ʹiamana.
20 Eaka mapoka kajipo eha vene ijá ʹwava ʹAvena sisei A ajimanaʹe kavu. Irara A ʹanaʹiro veno? ʹwavara.
21 ʹEjume Jesu eha vene ijá ʹiama Nara unenuʹu pina natohwa vejume ja kavajihunaʹe ja oja hwaʹusahauna.
22 Mosisira ja joni harihija sisa ʹuhuaʹavarono ʹwaramana. Ijaho Mosisi nihoʹo pamihana kaivo emahu jopuna. ʹEne Sapati veijaho ja ea sisa ʹuhuahura.
23 Ja Sapati ea sisa ʹuhuahujaho nijina ʹwavuri jihuni maijaho Mosisi oni tamani jihunaʹe avajura kaivo ijí ea kaji Sapati Na vejume sonanajaho ja rakijihunaʹe ajinamo?
24 Ja pamajikari namaʹavara kaivo nimaa nimaijiru namaʹavara ʹiamana.

ʹÚ Hu Kerisone?

25 ʹEjume Jerusaremi ora ʹahopo ijá ʹwava ʹÚ ikaho Ea kaʹene ʹanaʹirono savujine ʹwavare?
26 Irakijihunaʹe Hu samaumai namina ʹwaramo? ʹEjuʹe ea pina unenuʹu pina pavetio? ʹÚ núni ea mamaʹina ikaho nimaa Keriso pu nihena kavu raka?
27 ʹEnakaivo ea ikara kwaa kaʹene rena roajaho nú nihejura. ʹEnakaivo Kerisora roʹamajaho Hu ichá rena roujaho ea ʹahoʹa nihoʹo pahehuna ʹwavara.
28 ʹEjume Jesu ajira Temiporu vaji najahe ʹumejiʹi ijá ʹiama Ja Na nihena kime ʹee Nara rena roujaho ja niheju. ʹEnakaivo Na Nunaʹe ʹwaraʹi ʹahie rohuna pana kaivo Godi kaʹene Na ranamiume roujaho nimaa nimai ja Hu pahene pakavura.
29 Na Hu hena kavura. Ijihuni maijaho Hura Na ranamiume Na Huni rena routa ʹiamana.
30 Pu ʹunama kaʹene Hu ape ʹanahuniji savara kaivo ea pina huni ija Huni haha ʹaha paranava jihuni maijaho Huni vea maiʹo paroa jihunaʹe avajara.
31 ʹEjumakame ea mapoka Hu nimaa rojara. ʹEne pu ijá ʹwava Vea kaʹene Kerisora roʹamajaho Hu uneunecha mapoka Eakara venujaho asima kahaʹaja veʹena raka? ʹwavara.

Sorutia Irechamiume Jesu Kamoʹi Vaʹajina

32 Parasi ijipo hijiʹi heʹeme ea mapoka hine Hu rona ʹwavara. ʹEjumakame Parasi ʹee pirisiti mamaʹinijipo sorutia irechamiume Hu apeʹiro vaʹara.
33 ʹEjume Jesu ijá ʹiama Na ja puʹúmo maʹuako hinareje Na kúʹo Godi kaʹene Na ranamiume roujihuni vahuna.
34 Ja Na sariʹavajaho pakihuna. ʹEne Nara hiʹujaho ja pavuʹajihuna ʹiamana.

35 'Ejumakame Juapo ijí 'wama apenoji'i ijá 'wava Hu ichihi va'akame nú pakahuna 'úmo? 'Ú Hu va'e Jua ka'ene Kuriki puni vaji hijujihipuni va'areje Kurikia naja'ena? 'wavara.
36 Pu ijá 'wava Vu'a ka'ene Hu ijá 'warumajaho ja Na sarihuna kaivo pakihuna 'ee kwaa ka'ene Na va'ujaho ja pavuhuna 'úmujihuni maijaho irake? 'wavara.

Majama Hihuni Toa
37 Ahaja ijari vea ni'ina ka'ene túchamaijaho pa'are'iro ve'eme Jesu nami'ika'i ajira 'umena ijá 'iama Ea irara toa hua'amajaho hu Nuni roe Na mahe i'amana.
38 Godoni iri nitama ijá 'warumana. Ea irara Na nimaa ronujaho huni oja vaji toa ka'ene majama hihunijaho hirame arihuna 'iamana.
39 Ijaho Hu Godoni 'Aveniji'i rone 'warama avanana. Ea irahipo Hu nimaa nimaa ro'avajipo pu Godoni 'Avena kajaho apehuna. 'Avena kajaho mai'o paroi'ina. Ijihuni maijaho Jesu mai'o pavai'ini jihuna'e paroana.

Emapuni Vajijaho Ahaamajina
40 Ea mapoka kajihipuni vaja kaji ea 'ahopo he'eme ijí 'waravuma henareja pu ijá 'wava Nimaa Ea ikaho Poropeti 'wavara.
41 'Ejume ea 'aho'a ijá 'wava Hu Kerisona 'wavara. 'Ejume 'aho'a ijá 'wava Keriso ichá'ina'e Hu Karari rena ro'ena? 'wavara.
42 'Ejume ei pini ijá 'iama 'Ú nitama Godoni Irijara ika'ina'e pa'waramane? 'Ú Kerisoho Teviti oni amuja'omo Petirihemi Teviti oni arijino nahehune? 'iamana.
43 'Ejume ea mapoka Huni hahijihuna'e ahaama hijara.
44 Pu ea 'aho'apo ura Hua'e ape 'ana'i 'ahiara kaivo ea pina Hu ija pa'unavara.

Jua Puni Mama'inijipo Panimai Rojujina
45 'Ejume hirisima pu kú'o 'uname Parasi 'ee pirisiti mama'ini jihipuni va'ume pu ijá 'iava Ja rakijihuna'e Hu paapena roare? 'iavara.
46 Hirisimapo eha vene ijá 'iava Ea pina ike Ea ikara 'warumu ka'ina pa'warumuna 'iavara.
47 Ijí Parasi kajipo eha vene ijá 'iava Hu ja 'u'o papisimiane?
48 'Ú ea mama'ina 'aho'a 'ee Parasi 'aho'a Hu nimaa rojure?
49 'Enakaivo ike ea kijahija Mosisi oni tamana pahena pavejura'omo ijihuni hahi pu eha sisea apehuna 'iamana.
50 Nikotimasiho ea pina ka'ene na'i va'e Jesuho kamajina. 'Ena'omo hura pu ijá 'iama
51 Núni tamana ea unekaka hu venujaho maraku huni ira hene hu raka ka'ene venujaho kamare'e iji'a túna'i 'otua vetiura 'aho ichá vejure 'iamana.
52 'Ejume pu eha vene hu ijá 'wava A 'u'o Karari ore? Ijinakúne va'e Godoni ira vaji rasama taha ka'amana. Poropetia pina Karari pa'urihuna 'warumana 'wavara.
53 'Ejume ea mapoka kajija 'uname puni ari va'ara.

8

Napara Ka'ene Parui Ahema O'eme Piunavajina
1 'Ejume Jesuho Arivi huri'i va'ana.
2 'Ena'omo sú'o vea mai'o ahara sama kamino kú'o 'unama va'e Temiporu vaji va'eme ea mapoka nianaa roume Hu asuma hine najahana.
3 Sikuraipia 'ee Parasiapo napara pina parua turavumakame aheme apene roe puni rira mu'oi ranavume naminana.
4 Pu Hu ijá 'wava Najahi'ine naparakaho parua turame 'o'eme nú piunavara.
5 Mosisi oni tamana ija'ina 'warumana. Napara ija'inijija muni 'eke 'anie kwamasahuna 'úmana. Nú ichá'ina vehuna'e A vwihano? 'wavara.
6 Pu Hu 'warava jihuni maijaho pu vena kave Hu ichá'ina veja ka'avajaho ijihuni 'ahi namiji'i Hua'e nama'i 'ahiume avajara. 'Enakaivo Hu sarasaru hine mwe'ahi Huni iji asura venana.
7 'E'eme pu ijá namine apoma pasonananavume Hu ahasirima 'uriji'i ijá 'iama Ja namijuri vajaki ea pini sisea niho'o pavenuna vwi'amajara marako'a muna apene hu 'ana'amana 'iamana.
8 'E'ika'i Hu kú'o sarasaru hiji'i mwe'a 'ahi asura venana.
9 'E'eme pu ijí henareja ea kwinu kwino emakiniji rene va'e va rana'ika'i Jesu Huhusu napara ka'ene rira mu'oi hu hu'úmo namina kaji'i irechamia va ranavara.
10 'Ejume Jesu 'uriji'i napara kajaho ijá 'wama Napare ea ka'ene a namahujija ichihune? 'Ú ea pina pahine a namahane? 'wamana.

11 Hu ijá 'wama Natohwe ea pina pana 'wamana. 'Ejume Jesu ijá 'wama Na 'u'o a panamahunakúne va'a. 'Enakaivo iviamaa rene kú'o sisea pave'amana 'wamana.

Jesuho Mwe'a Kehuni Hanaji'inijina

12 Jesu kú'o ijá 'iama Na mwe'a kehuni hanaji'ina. 'Ena'omo ea irara Na 'ararihi'amajaho hu nututa niho'o areri paohuna. 'Enakaivo hu ira ka'ene majama hihunijaho apehuna 'iamana.

13 'Ejume Parasijipo ijá 'wava A orono ronare'e 'warumajaho niho'o nimaa pana 'wavara.

14 Jesu eha vene ijá 'iama Pana Na onuno ronare'e 'waravujaho nimaa nimai. Ijihuni maijaho Nara ichihi rena roujaho Na nihene 'ee Nara ichihi vahunijaho niheju kaivo ja niho'o Nara ichihi rena roujaho paheji'ine 'ee Nara ichihi vahunijaho ja paheji'ina.

15 Ja haha huni 'unamiji namahura kaivo Na ea pina panamahu.

16 'Enakaivo Na ea nama'ujaho Nara namahujija nimai. Ijihuni maijaho Nanasu pana kaivo Nuni Oma ka'ene Na ranamiume rouji'i Nú rene namahura.

17 Joni tamana heha 'ahi asura ika'ina vejara. Ea no'o kavara'e re'amajaho nimaa 'wavura.

18 Na onuno hena kavuji rone 'warame 'ee Amo ka'ene Na ranamiume roujara hena kimuna'e 'waravu 'iamana.

19 'Ejume pu Hu ijá 'wava Omuna ichihune? 'wavara. 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Ja Na pahene pakivu jihuna'e Nuni Oma 'u'o pahene pakavura. Ja Na hena ki'ipisa ja Nuni Oma 'u'o hena kava'a 'iamana.

20 Temiporu vaji ruha ka'ene katua irechavujino ira ikijahija najahajaho ea haha 'aha ija paranavara. Ijihuni maijaho Huni vea mai'o paapenana.

Nara Va'ujaho Ja Areri Pavuhuna

21 'Enarena Hu kú'o pu ijá 'iama Na vahuna. 'E'eje ja Na sarihuna kaivo ja joni sisei jihuna'e kwamasahuna. Ja Nara kwaa ka'ene va'ujaho pavuhuna 'iamana.

22 'Ejume Juapo ijá 'wava Hura ijá 'úmujaho Nara kwaa ka'ene va'ujaho ja pavuhuna 'úmujaho 'ú Hu ori'ini 'ana'arahuna'e 'warumo? 'wavara.

23 Hu pu ijá 'iama Ja mwe'a harake ora kaivo Na ichutohuna. 'Ene ja mwe'a kehuna kaivo Na mwe'a kehuna pana.

24 Ijihuna'e Na ijá 'iavujaho ja joni sisei jihuna'e kwamasahuna. Ja Na panimaa ro'avajaho Na ea Ijina'omo ja joni sisei jihuna'e kwamasahuna 'iamana.

25 'Ejume pu ijá 'wava A irarane? 'wavara. 'Ejume Jesu ijá 'iama 'Ú Na kami aneji rene iraka 'warame apene route?

26 Na uneunecha mapoka ja 'warame namahuna kaivo Godi ka'ene Na ranamiume roujaho nimaa nimaa'omo Na raka ka'ene Huni hejujiru mwe'aki 'waravu 'iamana.

27 Hu Omaha rona 'waramajaho pu pahejara.

28 'Ejume Jesura ijá 'iama Vea ka'ene ja Emaa Puni Harihiji 'unama apena ahasiri'avajino ja Na Ea iraho hena kihuna. Nara unenu'u pina Nuni vwihai vehuna pana kaivo Amora najihajiru Na veju.

29 Godi ka'ene Na ranamiume roujaho Nú hu'úmo hinuna. Hu niho'o Na paranamie ani va'u. Ijihuni maijaho uneunecha ka'ene Nara na'ia mapoka vejujara Hu teamamuna 'iamana.

30 Hu uneunecha kaji 'waravumakame ea mapoka roe nimaa rojara.

Nimaijara Venae Maranihunijina

31 'Ejume Jesura Jua ka'ene Hu nimaa rojajija ijá 'iama Nuni Ira ka'ene joni oja vaji namuji ja venapene va'avajaho ja nimaa nimaa Nuni tisaiporua.

32 Ijihuni hahi ja nimaa nimaiji he'avajaho nimaa nimaa kajara veje ja sisea huni harura hara pahihuna 'iamana.

33 'Ejume pu eha vene Hu ijá 'wava Nú Eparahami oni amuhija'omo nú ea 'ahopuni pwea parejara. 'Ena'e a ichá vene ja sisea huni harura hara pahiha 'úmo? 'wavara.

34 'Ejume Jesu eha vene pu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea ka'ene sisea vejujaho sisea kajihuni pwea rejura.

35 'Enakaivo pwea ea kachi'ina pu'úmo majama pahinuna kaivo hariha ijara sea vaja majama hinuna.

36 'Ena'omo Harihijara veje ja sisea huni harura hara pahi'avajaho ja nimaa nimaa sisea huni harura hara pahiju.

37 Na nihejujaho ja Eparahami oni amuhija. 'Enakaivo Nuni ira joni oja vaji panamu jihuna'e ja ura Na 'ani'iro 'ahiu'e sarivu.

38 Na raka kaˈene Amo oni unaˈi kivuji ˈwaravu kaivo ja ˈuˈo joni omijara vejume ja kivaji veju ˈiamana.
39 ˈEjume pu Hu ijá ˈwava Eparahamiho núni oma ˈwavara. ˈEjume Jesu ijá ˈiama Ja Eparahami oni amuhija reˈipisa ja Eparahamira venujiru vejaˈa.
40 Na ea kaˈene Godinaˈi nimaiji hena ˈwaravujina. ˈEnaˈomo ja Na ˈaniˈirono sarivu. Eparahami ijaˈina pavejaˈa.
41 Ja joni omijara raka kaˈene venuji veju ˈiamana. ˈEjume pu Hu ijá ˈwava Nú Oma paˈana pana kaivo núni Oma Godina ˈwavara.
42 ˈEjume Jesu pu ijá ˈiama Godiho joni Oma reˈipisa ja Na oja mihaˈa. Na Godoni rena routa. Ijihuni maijaho Na Nuni oja paˈene routa kaivo Godira ranamiume routa.
43 Ja rakijihunaˈe Nara raka kaˈene ˈwaravujaho pahejare? Ijihuni maijaho ja Nuni ira pahejura.
44 Ja oma jona kaˈene Setani oni harihija. Ijihuni hahi ja ura oma jona kajara venujaˈina veˈiro ˈahiu. Nitama anejijino rene hu ea ˈaniuna. ˈEnakaivo hu ˈunama nimaa nimaijaho nihoˈo pahihuna. Ijihuni maijaho nimaa nimaijaho huni oja vaja panamuna. ˈEjuˈukame huni vaja iraˈati rarena jihunaˈe hu iraˈataru ˈwaramuna. Ijihuni maijaho hu iraˈasine ˈee iraˈasine puni oma.
45 Na nimaa nimaa ˈwaravuˈukame ijihunaˈe ja Na panimaa roju.
46 Ja ea irara iviamaa Nuni sisea ˈwariˈena? Na nimaiji ˈwaravu kaivo ja irakijihunaˈe Na panimaa rojo?
47 Godoni eijija pu Godoni iraru hejura. Ja Godoni ira paheju jihuni maijaho ja Godoni ea pana ˈiamana.

Jesuˈo Eparahami Puni Vuˈijina
48 ˈEjume Juapo eha vene Hu ijá ˈwava Nú A Sameria ora ˈwame ˈee ˈavena sisea A ajimaiˈina ˈwavujaho nimaaˈe ˈwavure? ˈwavara.
49 Jesu eha vene ijá ˈiama Na ˈavena sisea paˈajimiˈina kaivo Nara Amoni iha taˈarohu kaivo ja vejuˈe Na junimu.
50 Na Nuni iha onuno pataˈarosaravura kaivo Godira Nuni iha taˈarohe ˈee mina vena kimuna.
51 Na nimaa nimai ja ˈwaravu. Ea irara Nuni ira ike ija kisi ˈuname huni vaji ranaˈamajaho hu kwahuna pakahuna ˈiamana.
52 ˈEjume Juapo ijá ˈwava Nú nihejujaho A ˈavena sisei ajimana. Eparahami kwavume ˈee poropetia ˈuˈo kwamasahara kaivo A ijá ˈúmo Ea irara Nuni ira hene venujaho nihoˈo pakwaˈena ˈúmu.
53 ˈÚ A Eparahami kaˈene natohwijaho ˈee poropetia kaˈene kwamasahajija asitahane? A ea rana rone avano? ˈwavara.
54 Jesura pu eha vene ijá ˈiama Na Onuno Nuni pinana ˈuname ahasiriˈipisa Nuni pinana maa paˈanaˈe rejaˈa kaivo Nuni Omijara Nuni pinana ˈunama ahasirimu. ˈEjuˈe ja ijá ˈwavo Hu núni Godia ˈwavu.
55 Ja maiˈo Hu paheji ˈina kaivo Na Hu heji ˈina. Nara ijá ˈwaraˈipisa Na Hu pahejura ˈiˈipisa jara iraˈata vejujaˈina vejuˈu. ˈEnakaivo Na Hu nihene ˈee Huni Irijaho vejura.
56 Joni oma Eparahamiho Nuni veiji kahuni jihunaˈe nihoˈo teamama paranana ˈomo hu kamarena teamamana ˈiamana.
57 ˈEjume Juapo Hu ijá ˈwava A maiˈo Oni juara mapoka (50) papaˈarena kaivo ˈú A Eparahamiho nikamane? ˈwavara.
58 ˈEjume Jesu ijá ˈiama Na nimaa nimai ja ˈwaravu. Eparahamiho maiˈo panaheji ˈini Na ni ijí hijuta ˈiavume
59 pura muni ˈeka ˈanaˈiro vejara kaivo Jesu Temiporu vaja kajino taname nesi pakaˈeme puni vaja kajino va ˈeˈune vaˈana.

9

Jesura Nia Paˈana Vejume Maranajina
1 Hu asima ro vaˈi kavume ea pina oahoni tei vaji rene nia supama roajaho kamana.
2 ˈEjume Huni tisaiporuepo apoma ijá ˈwava Najuhi ˈine ea irahuni sisei rejume hu nia supavi ˈinaˈe nahejare? ˈÚ ea ikehunina ho emahwapunine? ˈwavara.
3 ˈEjume Jesu eha vene ijá ˈiama Eakaho pane ˈee emahwaha ˈuˈo sisea pavejara kaivo Godira Huni haruriji ea kehuni vaji najaˈirono avanana.
4 Nú Godia kaˈene ranamiume roujihuni kaukara iviamaa vea nituma namukeno vehuna. Ijihuni maijaho naˈia rounaˈomo ea areri kaukaraa pavehuna.
5 ˈEnakaivo Na iki mweˈi hijujihunaˈe Na mweˈa kehuni hanaji ˈina ˈiamana.

6 Hu ijí 'waravume paarejume Hu mwe'aki chera piso'ika'i tanihu va'ume saina kaji
'ene ea kajaho nia 'ahi 'onahana.
7 'E'ika'i ea kajaho ijá 'wama Va'e oni nia toa iha Sairoami soma 'wavume hu va'e
Noinsomarena nia marajume nirii'i kú'o 'unama roana.
8 'Ejumakame ea ka'ene huni rori hijajija marako'a hu nia supavu'e hine jariravi'i
hiju'e kavura'omo ijá 'wava 'Ú eakaho jarisaravi'i hinujina raka? 'wavara.
9 'Ejume ea 'ahopo ijá 'wava Ijaho hurana 'iavara. 'Ejume vu ea 'ahopo ijá 'wava Hu
pana kaivo areri hua'ina 'iavara. 'Enakaivo hu majama ijá 'iama Narana 'iamana.
10 'Ejume pu hu ijá 'wava A ichá vejume oni nia jaraane? 'wavara.
11 'Ejume hu eha vene ijá 'iama Ea ka'ene Jesuna 'wavujara saini 'ene nuni nia 'ahi
'oni'ika'i ijá 'wima Va'e toa iha Sairoami soma 'wivume na va'e ijí sovume maraniana
'iamana.
12 'Ejume pu ijá 'wava Hu ichihune? 'wavara. Hu ijá 'iama Na puruva reniu 'iamana.

Parasiapo Iraki Rejume Maranaji Savajina

13 'Ejume pu ea ka'ene marako nia supavi'ina kajaho apene Parasi puni roara.
14 Ijaho Sapati vei Jesura ea mwe'i vejume huni nia jaraana.
15 Ijí Parasi kajipo kú'o ea ka'ene marako nia supavi'ina kajaho apovara. Hu ichá'ina
vejume huni nia maranaji apovara. 'Ejume hu ijá 'iama Hu saini 'ene nuni nia tanihiume
na va'e toi somarejo nia niriuta 'iamana.
16 'Ejume ijihuna'e Parasi 'ahopo ijá 'wava Hu Sapati vea paakumu jihuna'e Godona
parena roana 'wavara. 'Ejume vu ea 'ahopo ijá 'wava Ichá'ina ea sisea veji'ina aacha
ija'ina venane? 'wamareja pu puruva rejumakame puni vaja kajino ahaavara.
17 'Ejume pu kú'o nia supavi'inijaho ijá 'wava Hu oni nia vejume maranaajaho a Hu
irana ronane? 'wavume hu ijá 'iama Hu Poropetia rojuta 'iamana.
18 Jua ijí ea kaji nimarako nia supamana'e vejume maranajaho pu panimaa ronareja
oahe'o omahe'o 'umenaara.
19 'Ejume pu ijí emahwaha aporama ijá 'iava 'Ú ike joni harihakaho nijaa nia supavi'ina
nahejare? 'Enakaivo hu iviamaa ichá vene nia nirio? 'iavara.
20 'Ejume emahwapo eha vene ijá 'iava Nú heju hu nuni harihakaho nijaa nia supavi'ina
nahejara.
21 'Enakaivo hu iviamaa ichá'ina vene nia niriajaho nú pakama pahejara. Ea
irara vejume huni nia ka'ene maranajaho nú pakavara. Hu emakinakúne apove ori
'waramama 'iavara.
22 Ija'ina emahwapo 'warava jihuni maijaho pu Jua juhama avajara. Ijihuni maijaho
Juapo ika 'iava jihuna'e ea irara Keriso rone 'wara'amajaho hu Sinakoku tanu'urahe
pavu'e aruhuna 'iava jihuna'e avajara.
23 Ijihuni hahi emahwapo ijá 'iava Hu emakinakúne apoma heha 'iavara.
24 Ea ka'ene nia marako supavi'iniji pu kú'o ijá 'wava Iviamai Godi a venaume maranaa
jihuna'e a Hu ta'aro'amana. Nú niheju ea kajaho sisea veji'inakúna 'wavara.
25 'Ejume hu eha vene pu ijá 'iama Hu sisea veji'ina ho pa'ajaho na pakama paheji'ina.
'Enakaivo na hena kavujaho na nii supamiana vo na niriu 'iamana.
26 'Ejume pu ijá 'wava Hu a iraka vetaane? Hu ichá'ina'e vejume oni nia jaraane?
'wavara.
27 Hu eha vene ijá 'iama Na ja ni'waravuta kaivo ja pahejara. Rakijihuna'e na kú'o
'wara'ejo? Ja Huni tisaiporua rehuna ura renau raka? 'iamana.
28 Pu hu ira sisea 'waramareja ijá 'wava A Huni tisaiporua kaivo nú Mosisi oni tisaiporu
'wavara.
29 Godira Mosisi 'waramajaho Nú niheju. Ijí ea kajaho Hu ichihi rena roajaho nú
pahejura 'wavara.
30 Ea kajara eha vene ijá 'iama Ja ea kajaho ichí rene roana 'wivuji na hejujaho niho'o
ani'ina'e reju'e heju. 'Enakaivo Hu nuni nia vejume jaraiana.
31 Nú niheju. Godi ea ka'ene sisea veji'inijipo 'waravujaho Hu pahenu kaivo ea ka'ene
Godi juhavi'ina 'ee Hura ura renuja'ina'e vejujipo 'waravujaho Hu henu.
32 Nitama mwe'akara aneja renajine ei pini ike mwe'aki ea ka'ene nia supavi'ina
nahenaji veje marahuna niho'o pa'amaa.
33 Ike eakaho Godoni parena ro'ipisa Hu unenu pina areri paveja'a 'iamana.
34 'Ejume pu eha vene ijá 'wava A niho'o sisea vaji nahenana kaivo a nú najuho?
'wa'ikaivo hu ranavume samai va'ana.

'Avena Huni 'Unamiji Pahena Pakavujina

35 Jesura henajaho pu ranavume hu samai va'ana'e henana'omo piunamarena ijá 'wama 'Ú a Emaa Puni Harihijaho nimaa rono? 'wamana.
36 'Ejume hu eha vene ijá 'wama Natohwe Hu ea irane? 'wariva henareje na Hu nimaa rojuma 'wamana.
37 'Ejume Jesu ijá 'wama A Ea kajaho nikamana'omo Hu iviamaa a hu'úmo 'wavi'i naminu 'wamana.
38 Natohwe na nimaa nimaa roju 'wa'i kaivo hu oja mahana.
39 Jesu ijá 'wama Na mwe'aki eha mi'i routa. Ijihuna'e ea nia supavi'ina nia nirihune 'ee nia nirii'ina veje nia supahuna 'wamana.
40 'Ejume Parasi 'aho'a ijí pu pu'úmo ahuma namijara'omo ijipo vu'a kaji henareja Hu ijá 'wava 'ú nú nia supavi'ina raka? 'wavara.
41 Jesu ijá 'iama Ja nia supavi'ina re'ipisa ja sisea pa'ana reja'a kaivo ja nia niri'ina 'wivujihuna'e joni sisea majaa navu 'iamana.

10

Sipia 'Ajohi'ína Mamaijihuni Haa

1 Na nimaa nimaa 'waravu. Ea irara sipi epuni vwichi paaru'ikaivo ani ajima arihujaho hu areri nesa apeji'ina.
2 'Enakaivo ea ka'ene vwichi arume va'ujija pu sipi 'ajohi'ina.
3 'Eju'ukame ea ka'ene vwicha 'ajohi'ina kajara vwicha tirasa'eju'e hu huni sipi ihi 'uriha 'umenau'e pu huni ira hene kavukivi'i hu aherame samaumai va'una.
4 'Ejukivi'i hu huni sipia irechavu'e usevukivi'i hu urane va'eju'e huni sipia huni ira hene 'ararihaura.
5 Pu niho'o ea ani'ina puni túna'a pa'ararihie va'ura kaivo pu juhama juhaha va'ura. Ijihuni maijaho pu ea 'ani'inijihipuni ira paheju jihuna'e avajura 'iamana.
6 Jesura haa ikaho 'waramana kaivo Hu raka ka'ene 'waramajaho pu pahejara.

Jesuho Sipia 'Ajohi'ína Mamaa

7 'Ejumakame Jesu kú'o 'waramarena ijá 'iama Na nimaa nimaa 'waravu Na sipia epuni vwicha.
8 Ea maho'o ka'ene nimaraku roajija nesa apeji'ini jihuna'e sipi puni ira pahejura.
9 Na vwicha'omo ea irara roe Nuni vaji aru'amajaho Na hu ni'ajahuna. 'Ejakame hu roe arume 'ee va 'e'uji'i 'iruma piunihuna.
10 Ea nesa apeji'inijara roujaho hu nesa ape'i roe 'ee ea 'anie kwamasahe karokaha vehunijiru roana kaivo Na iviamaa roujaho majama hihuna apena routa. Ea niho'o nimaa nimaa majama hina vahuna areri rena paranihuna.
11 Na niho'o sipi 'ajohi'ina mamaa. Sipia 'ajohi'ina mai huni oja sipia kajihi mihujihuna'e ijí sipia kajihipuni jihuna'e Hu kwa'ena.
12 Ea hu eha apehunijiru vwihaji'i kaukara venujaho hu sipia pa'ajohi'ina'e 'ee hu sipia anesura pana. 'Ena'omo 'ua neapo roajivu'e kimujaho hu aseha va'ika'i sipia irechamiu'e 'ua kajipo sipia kajija mwatumiu'e juhaha ani ani va'ajivura.
13 Ea eha apehunijiru vwihaji'i kaukara venujihuna'e hu sipia puni oja hami pavwihanuna kaivo aseha va'una.
14 Na sipia 'ajohi'ina mamaa 'ee Na Nuni sipia hena kivu'e pu Na hena kivura.
15 Areri Amora Na hena kimuja'ina'e Na Amo hena kavura'omo Na sipia punijihuna'e kwahuna.
16 'Ee Nuni sipia 'aho'a ka'ene iki mai'o pahijujaho 'u'o Na aherama roakame pu Nuni ira hehuna. 'Ejakame pu ahuma hije sipia 'ajohi'ina kwinu rehuna.
17 Na Nuni haha ranave pa'arejakavi'i kú'o 'unama apehuni jihuna'e Amo Na oja mihu.
18 Ei pini Na apenie va'a 'anihuna pana kaivo Na Nuni ura ijino pu mihakame pu 'anihuna. Nuni harura areri namuna'omo Na pu mihe 'anihuna kaivo Nuni harura areri namujihuna'e Na kú'o 'unama apehuna. Ike vu'akaho Amouna'i apejuta 'iamana.
19 Ijí Huni vu'a kaji henareja Juapuni vaja kú'o ahaamana.
20 Ea mapoka pu ijá 'wava Hu 'avena sisei ajivukame nanamu. Rakijihuna'e ja Huni vu'a hejo? 'wavara.
21 'Enakaivo ea 'ahopo ijá 'wava Ea ka'ene 'avena sisei ajima'inijija vu'a ija'ina areria pa'waruvura. 'Ú ea ka'ene 'avena sisei ajima'inijija ea ka'ene nia supama'inijija areria venau'e maraniure? 'wavara.

Jesu Pataarohajina

22 Ijí vea kajaho Jerusaremi sosi vea renana.

23 'Ene atuatahuni vea re'eme Jesuho Temiporu ka'ene Saramani oni 'urotiji 'urahonana.
24 'E'eme Juapo roe outihe nami'i kaivo ijá 'wava A vea icharo nú pisimúe A rane pa'úmo? 'Ú A Keriso re'amajaho nahama samai 'waruma 'wavara.
25 'Ejume Jesu eha vene pu ijá 'iama Na ja ni'waravuta kaivo ja niho'o panimaa roju. Uneunechaka Nara Nuni Omijihuni iha toi vejujipuhipo Na Ea iraho najahu.
26 'Enakaivo ja panimaa rojujihuni maijaho ja Nuni sipi pa'ajihuna'e avaju.
27 Nuni sipia Nuni ira hejura. 'Eju'e Na pu heju'e pu Nuni túna'i 'ararihie ojura.
28 Na pu majama hihuna vajihu jihuna'ee pu papa'arehuna. 'Ee pu Nuni ija tahi hijujihuna'e ea 'ahopo 'etujihuna areria pana.
29 Ijihuni maijaho Amora pu Na vajiha jihuna. Hu niho'o harura rukina'omo ea pina Hu niho'o paasimana. Ea ka'ene Amoni ija tahi hijujijahija niho'o ei pini areri pa'etujahuna.
30-31 Na Amo'i nikwinuna 'iavume Juapo muni 'eke kú'o Hu 'ana'i vejara.
32 Jesu eha vena ijá 'iama Amouna'i uneunecha mapoka mavarasa'i rena roume Na najahuta kaivo uné rakijihuna'e ja Na muni 'ani'iro vejo? 'iamana.
33 'Ejume Juapo eha vena ijá 'wava Nú A uneunecha mamai ka'ene venajihuna'e nú muni 'ana'i vehuna pana kaivo A emaa kaivo A Godi 'úmujihuna'e avaju 'wavara.
34 Jesu eha vena ijá 'iama Joni tamana vaji ika'ina vejara Na ja godia 'iavute? 'iamana.
35 Hu pu godia 'ia'amajaho Godi oni Ira pununa'i rena roajihuna'e Godi oni Ira areri paruarahuna.
36 Ja Ea ka'ene Amora iji pijaharena ranavume iki mwe'i roaji 'ijaha avajo? Ijihuni maijaho Na Godoni Hariha 'iavu jihuna'e avajo?
37 Na Nuni Omijihuni kaukara paveja ki'avajaho ja Na panimaa ro'avara.
38 'Enakaivo Na Huni kaukara veja ki'avajaho ja Na panimaa ro'avajaho nijina kaivo kaukara mapoka ka'ene Na vejujaho hene kimareje nimaa ro'avara. 'Enareje Amoho Nuni vajine Na Amo oni vajijaho hena kiha 'iamana.
39 'Ejume ijihuni hahi pu kú'o apene 'ana'iro vejara. 'Enakaivo pu Hu ape'i vejumakivi'i puni vaja kaji naminu va'o asitaha va'ume niho'o pakame paape'eme 'e va'ana.
40 'E'ikaivo kú'o va'e Jotani toa ona kara'i ruha ka'ene Jonira ea maraku toi samaajino va'e hinana.
41 'E'eme ea mapoka Huni roara. 'Eji'i ijá 'wava Joni uneunecha ani'ina ika'ina pavenana kaivo Jonira Ea kake rona 'warumajaho nimaa nimaa 'úmana 'wavara.
42 'Ene ea mapokaka ijí hijajija nimaa rojara.

11

Rasarasira Kwamajina

1 Ea pina huni iha Rasarasi hu Petani ora atami 'unamana. Ijaho Meri'o Mata'o puni ara.
2 Ijaho Meri ka'ene Jesuni mumora senisi 'onahe huni húmata sapasi 'umaha jihuni ma'ina Rasarasi atami 'unamana.
3 'Ejume pu ea pina ranavume va'e Hu ijá 'wama Natohwakera Hena! Oni napura ka'ene A oja mahi'inijaho atami 'unamu 'wamana.
4 'Ejume Jesuho ijí henarena Hu ijá 'iama Hu ma atami 'unamuna'omo hu pakwahuna kaivo ijaho Godi ta'arohe avanu. Ijara reje ea mapoka Godoni Hariha ta'arohuna 'iamana.
5 Jesu Mataho 'ee pokaha 'ee Rasarasi ijá oja mihana.
6 Hu ijí Rasarasi atami 'unama kaji henarena Hu ijí kwaa ka'ene Hu hina kaji na'ia no'o huri hinana.
7 'Enarena Huni tisaiporu ijá 'iama Roe kú'o 'uname Jutia va'a 'iamana.
8 'Ejume Huni tisaiporuepo ijá 'wava Najuhi'ine ahu'ukakaru Juapo A muni 'ana'iro saravara. 'Enavo 'ú A kú'o 'uname ijí va'i 'úmo? 'wavara.
9 'Ejume Jesu eha vena ijá 'iama 'Ú veiri'a vea oma iropu ropu no'ona raka? Ea hu veiri'i 'urahonujaho hanajukame mumora papituma 'ohuna. Ijihuni maijaho mwe'a kehuni irijara hanavukame hu papituma 'onuna.
10 'Enakaivo hu na'ii vea
Noinnutuma na'eje va'ipisa mumora pitumareje 'oja'a. Ijihuni maijaho irijaho huni vaja pa'ana.
11 'Ejume Hu ijá 'waravume parajume Hu pu ijá 'iama Na iviamai va'areje Nuni napura Rasarasiho nenuna'omo sae 'urihuna 'iamana.
12 'Ejume Huni tisaiporu ijá 'wava Natohwe hu mane'amajaho hu mara'ena 'wavara.

13 Jesuho hu kwamaji rona 'waramana kaivo Huni tisaiporu vwihajaho hu manenu rojara.
14 'Ejumakame Jesuho pu samaumai nahama 'warama ijá 'iama Rasarasiho nikwamana.
15 Na ijí pahi'eme hu kwamajaho Na jonijihuna'e niho'o teamanimu. Ijihuni maijaho Nara veje marajakame ja Na nimaa rohuni jihuna'e avajuta. 'Enakúne iviamaa 'urije ijí huni va'ajiva 'iamana.
16 Tomasi ka'ene Titimasina 'wavujara tisaiporu 'aho'a ijá 'iama Roe va'ajime Hu Hu'úmo kwamasaha 'iamana.

Jesuho 'Urihunijine 'Ee Majama Hihunijina

17 'E'ejume Jesuho ijí va 'e'unajaho Rasirasi kwavume na'ia no'ona no'o ijá muna ari vaji ranavara'e henana.
18 Petaniho Jerusaremi rorina kaivo kwaa jora pana.
19 'Ena'omo puni ma'ini kwamajihuna'e Jua mapoka roe Meri'o Mata'o chora kivara.
20 'E'eme Mataho Jesura rouma henarena hu va'e 'unamutoi piunamana. 'Enakaivo Meriho ijí sei hinana.
21 'E'eme Mataho Jesu piuname ijá 'wama Natohwe A iki hi'ipisa nuni ma'ina pakwava'a.
22 'Enakaivo na niheju. Iviamai hu nikwamana kaivo A raka Godi jarima 'waramajaho Godi A vajahuna 'wamana.
23 'Ejume Jesura hu ijá 'wama Oni ma'ina kú'o 'uri'ena 'wamana.
24 'Ejume Mata ijá 'wama Na niheju. Vea túchamaa ka'ene ea mapoka kú'o 'uri'avari vea kajino hu 'urihuna 'wamana.
25 'Ejume Jesu ijá 'wama Na ea ka'ene kwamasahi'ina vena'e kú'o 'urihunijina 'ee Na majama hihunijina. 'Ena'omo ea irara Na nimaa ronujaho hu kwahuna vo majama hihuna.
26 'Enakaivo ea ka'ene Na nimaa roji'i hijujaho pu pakwamasahuna. 'Ú a ijaho nimaa rono? 'wamana.
27 'Ejume hu ijá 'wama I'a Natohwe na niho'o nimaa nimaa roju. A Keriso Godoni Hariha'omo A iki mwe'i roana 'wamana.

Jesura Niramajina

28 'E'eme hu ijí 'waramarena 'urine va'e pokaha Meri 'umenana. 'Ene hemi ijá 'wama Najuhu'ini roana. 'Enare'e Hu aa'e aporimu 'wamana.
29 'Ejume hu ijí henarena marako 'urine Huni va'ana.
30 Jesuho mai'o pa'urine ara va'i kaivo ijí ruha ka'ene Matara piunama kaji hinana.
31 'E'eme Jua ka'ene ijí Meri'i pu'úmo chora hija kajija ka'eme Meri 'urina va'uma kamareja pu vwihajajaho hu muna ari va'e nira'i 'ahau va'u ro'i kaivo pu 'urine huni túna'i 'arariha va'ara.
32 'E'eme Meriho va'e ruha ka'ene Jesura hinaji va'ana. 'Ene hu Jesu kamarena Huni una'i nitupari samana. 'E'ika'i hu ijá 'wama Natohwe A iki hi'ipisa nuni ma'ina pakwava'a 'wamana.
33 'E'ikaivo hu niravume Jua 'aho'a ka'ene pu pu'úmo roajivajija 'u'o niramaruvara. 'Ejumakamarena Hu niho'o oja tura'i 'ahae 'ee oja henana.
34 'Ejumakame Hu ijá 'iama Ja hu ichihi ranavare 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava Natohwe roe kama 'wavume
35 Jesu niramana.
36 'Ejumakame Juapo ijá 'wava Kaha! Hu niho'o oja maha paraji'ina 'wavara.
37 'Enakaivo ea 'ahopo ijá 'wava Hura ea ka'ene nia supavi'inijaho vejume maranana 'omo Hu ea ike 'u'o veje pakwava'a raka? 'wavara.

Rasarasiho Vejume 'Urinajina

38 'Ejume Jesuho vu kú'o oja tura'i 'aha'eme ijí muna ara kaji roana. 'Enarena ijí muna ara kajaho muni tanuma namana.
39 Jesura ijá 'iama Ijí muna kajaho apene ruvaha 'iamana. 'E'eme Mataho ea ka'ene kwamajihuni ma'ina'omo hu ijá 'wama Natohwe iviamai hu niamu'umu. Ijihuni maijaho hu na'ia no'ona no'ona ijá namana 'wamana.
40 Jesu ijá 'wama 'Ú a nimaa rojakame Godoni haruriji kahunijaho Na pa'waravuta raka? 'wamana.
41 'Ejume pu muna tahuma apene ani ruva'eme Jesu Huni nia ichutoi niri'i siporua 'oji'i ijá 'wama Amo A Nuni ira henujihuna'e Na teamani 'wavu 'wamana.

42 'Ena'omo Na niheju A na'ia mapoka Nuni ira henuna. 'Enakaivo Na ike 'waravu jihuni maijaho ea mapoka ka'ene ike nuni rori namijukipo henareje A Na ranamiume rouji pu nimaa rohuni jihuna'e 'waravu 'wamana.
43 Hu ijá 'warama are'i kaivo ira ajira ijá 'umena Rasarasi 'e'una roa! 'umenana.
44 'Ejume ea ka'ene kwama kajaho ro 'e'unana. Jesu ijá 'iama Huni mumora ija 'ee ateha ka'ene tahuhahajaho 'ee huni niuri ateha ka'ene ranama vejaji'i sio'eje va'ama 'iamana.

Jesu 'Ana'i Heme Kosarame Ojajina
(Matiu 26:1-5; Maka 14:1-2; Ruku 22:1-2)
45 Jua mapoka ka'ene roe Meri pu'úmo chora hija kajipo Hura rakaka vena kaji kamareja nimaa rojara.
46 'Enakaivo ea 'aho'a va'e Parasi ijihija Jesura raka ka'ene venaji 'waravara.
47 'Ejume pirisiti mama'ina 'ee Parasia 'ee kanisorua ijipo ahuma ijá 'wava Nú ichá ve'eja? Eakaho hine aacha mapoka ea areri pavejujaho venu.
48 Nú maka'eje Hu hine ijí vena apene va'amajaho pu ea maho'o nimaa rojakame Romu opo roareje núni ara kwaa ape'eja 'wavara.
49 'Enakaivo juara kajaho Kaiapasi pirisiti natohwa pina'omo ijara ijá 'iama Ja unenu'u pina pahena pakavi'ina.
50 'Ene ja niho'o ika'ina pavwihaju. Ei pini nú eaka mapokakehi ni'ajúhareje kwa'ipisa ijara núnuna'i mamaa reja'a. 'Ejakame nú ea mapoka areri papa'arehuna 'iamana.
51 Hu ijaho huni vwiha ijiru pa'waramana. Ijihuni maijaho hu juara kajaho pirisiti Natohwi jihuna'e poropetia puni iri Jesura ea ka'ene mapokijihi puna'e túna'i kwahuniji rona nahama 'waramana.
52 Hu Jua punijiru pakwa'ena kaivo kwaaka mapokaki Godoni eaka hinojujija Hu veje pu ni'aha kwinu kachi'ina kwinu rehuna.
53 Ijí vea kaji rene pu Hu 'ana'irono 'wame amairiaravara.
54 Ijihuna'e Jesuho Jua puni vaja samaumaa pa'urahonana. 'E'ikaivo Hu va'e nechi'i ara iha Ipiremi ijino Huni tisaiporu pu'úmo hinana.
55 Vea ka'ene Jua puni Pasova nitu'u rejume kame puni ea mapoka'e ara are'ika'i va'e Jerusaremi Pasova ijihuna'e puni haha amairiaravara.
56 'Enareja pu Jesu samapene oji'i Temiporu vaji namiji'i opuipo aposarame ijá 'wava 'Ú ja ichá vwihajo? Hu ike ahaja ijuri veakaho ro'ena ho paro'ene? 'wavara.
57 Pirisiti mama'ina 'ee Parasi ijihi pu'úmo ijá 'iava Ja ea 'ahopo Hu ka'eje hi'amajaho 'waruve nú Hu apeja 'iavara.

12

Jesu Peteni Senisi 'Onahajina
(Matiu 26:6-13; Maka 14:3-9)
1 Jesuho Pasova rehuna na'ia iropune kwino na'eme Petani roana. Ijaho Rasarasi ka'ene Jesura vejume kú'o 'urinajaho ijí hinuna.
2 'Ejume pu Huni 'iruma i'í vejara. 'E'eme Mataho 'iruma 'e'eju'e Rasarasiho Hu hu'úmo 'aijua ka'ene 'iruma ihunijino asuma hijara.
3 Merira senisia ka'ene iha Natia huni ahija monia natohwi 'imejara kaivo niho'o mavarasa'ina 'omo apene usee Jesuni mumora 'ahi 'ona'i kaivo huni húmata sapasa kajino mumora 'ukunahana. 'Ejumakame senisia amua kajara sea vaja rarenana.
4 Huni tisaiporu pina Jutasi Isikariati ka'ene túna'i Hu nahamahunijara ijá 'iama
5 Rakijihuna'e senisia kajaho paapena va'e moni natohwa (K300) 'imene ea ka'ene uneunecha pa'ajihija'e ni'ajihe vajihunijaho avajo? 'iamana.
6 'Enakaivo hu ija'ina 'warama jihuni maijaho hu ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vwihanie 'warahuna pana kaivo hu nesa rukina 'ee hu moni panika 'ajohe 'ee monia ka'ene ijí savujaho hu nesi 'ekuna.
7 'Ejume Jesu ijá 'wama Makama! Nara kwave ranamihuni jihuna'e Nuni haha amairiihe avanukúne.
8 Ea ka'ene uneunecha pa'ajija na'ia mapoka ja pu'úmo hijura kaivo Na na'ia mapoka pahihuna 'wamana.

Rasarasi 'Ana'irono Hemi Kosaravajina
9 Jesu ijí hinaji pu henareja Jua ea mapoka roara. Huhusu pana kaivo Rasarasi ka'ene kwavume Hura vejume 'urina kaji ka'i 'ahiume roara.
10 'Ejume ea ka'ene Jua puni pirisitia mama'inijipo ura Rasarasi 'u'o 'anae kwa'amarono 'wame amairiaravara.

11 Ijihuni maijaho hu 'urina kaji henareja Jua mapoka Jesu nimaa rojumakame
ijihunaˈe 'anaˈi 'ahiara.

Nihoˈo Temarajiˈi Jerusaremi Vaji Roe Arumajina
(Matiu 21:1-11; Maka 11:1-11; Ruku 19:28-40)

12 Ijihuni súˈu ea mapoka kaˈene ahaja ijume vaˈajipo Jesura Jerusaremi rohunijaho
hejara.
13 'Ejume pu ea mapoka harajaˈa 'eke ninukujaha piunaˈi vaiˈi ijá 'umeja
Hosana! Kinia kaˈene Natohwi jihuni iha 'ahi roujaho merajahu! 'umejara.
14 Jesu tonikia 'uˈua piuname ijihuni toi ajime hinana. Nitama Godoni irijaho ikaˈina
'warame ijá 'iama
15 Saiani 'apahije ja pajuha kaivo Heha! Joni Kinia iviamai tonikia 'uˈua 'ahi asuma hine
rou 'wamana.
16 Huni tisaiporu ikaho marakuˈa pahejara kaivo Jesura kwamarena 'urina vaˈeme ijiˈa
túna'i pu vwihajara. Ijí uneunecha kaˈene pura Hununaˈi vejara 'ee Godi oni ira vaji
marako Huaˈe rone nahama 'waramajaho ijiˈa pu vwihajara.
17 'Eˈeme ea mapoka vea kaˈene Hura Rasarasi muna ari vaji naˈeme 'umejume
'urijume ea mapoka kajipo kavaraˈomo ijí rone 'waravara.
18 Hu Huni aacha ike najahume hejajihuna ea mapoka vaˈe Hu piunavara.
19 'Enareja Parasiapo iji 'wamapene ojiˈi ijá 'wava Ijaho ja nikavo nú unenuˈu pina
areria paveˈejuˈe ea mapoka Huni túna'i va ranavara 'wavara.

Kurikia 'Ahopo Jesu Savajina

20 Kuriki ora ea 'ahoˈa ahaja ija kajino Godi taˈarohara.
21 'Enareja pu roe Piripuho Petasaita oraˈomo Karari vaji pu aneja vene apoma ijá 'wava
Nú ura Jesu kaˈi 'ahúu 'wavara.
22 'Ejume Piripu roe Enituru 'waravume pu noˈo vaˈe Jesuho 'waravara.
23 'Ejume Jesu eha vene pu ijá 'iama Emaa Puni Harihi jihuni pinana 'urihuni vea
niroana.
24 Na nimaa nimai ja 'waravu. 'Witia 'ina mweˈi vaji paˈoˈeje naˈavajaho manavu kaivo
mweˈi vaji 'onavajaho 'ina mapoka rehuna.
25 Ea irara huni hiiji oja maˈamajaho hu ranave paˈarehuna kaivo ea irara huni hia
kaˈene mweˈi hinuji seˈamajaho hu 'ajoha vaˈe majama hihuna.
26 Ea irara Nuni kaukara veˈamajaho makaˈeje Na 'ararihiˈamana. 'Eˈirakúne kwaa
kaˈene Nara hiˈujino hu 'uˈo hiˈamana. Ea irara Nuni kaukara veˈamajaho Amora huni
iha 'unama 'urihuna.

Jesura Kwahuniji Rona 'Waramajina

27 Iviamai Nuni oja turaˈi 'ahiu. Na ichá 'waraˈejo? Amo vea iviamai roujaho niˈajihe
'ajohia Na paareˈuta kaivo ike vea kaˈene rou kehuni maijihunaˈe Na routa.
28 Amo veje Oni iha huni pinana 'urinama. Ijihunaˈe ira kahi akúpa 'ahi rena roa ijá
'wama Na Nuni iha huni pinana vejuˈe 'urinunaˈomo Na kúˈo veje 'urihuna 'wamana.
29 Ea mapoka kaˈene ijá namijajipo hejajaho akúpi 'onuja renana. 'Ejume ea 'ahopo
'wavajaho Godoni 'ona ojiˈini Hu 'waramu 'wavara.
30 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Ijí ira kajaho Nunijihunaˈe paˈwaramu kaivo
jonijihunaˈe 'waramana.
31 Iviamaakaho vea kaˈene mweˈa kehuni 'otua vehuni vei nirenu. Iviamai mweˈa
kehuni natohwijaho piˈonahuna vei renu.
32 Vea kaˈene ea Na apenie ichutoi ahasirimiˈavajino Na ea mapoka aherame Nuni
rohuna 'iamana.
33 Hu ijí 'warama jihuni maijaho 'unama kaˈene Hura kwahuniji rona 'waramana.
34 'Ejume ea mapoka kajipo eha vene ijá 'wava Nú hejajaho Godoni ira ijá 'warumane
Keriso majama hihuna 'úmana kaivo A ichá'ina 'warumo? Emaa Puni Hariha apena
ichutoi ahasirihuna 'úmo? 'Ú ike Emaa Puni Harihijaho irane? 'wavara.
35 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Hanajiˈinijaho ja puˈúmo 'aha josuˈa pahihuna. Iviamai
hananukino 'urahe oˈavara. 'Eˈirakúne nututijaho ja areri panaˈiratiˈamana. Ijihunaˈe
ea irara nutuviˈini 'urahonujaho hura 'unama kaˈene ichá vahunijaho puruva renu.
36 Hanajiˈina iki hinukúne nimaa ronareje ja Hanajiˈina kajihuni harihija reha. 'Ene
Jesuho uneunechakija 'waramarena Hu vaˈe tanumana.

Emapo Panimai Rojajina

37 Hu nihoˈo aacha mapoka mapoka puni unaˈi najahana kaivo pu panimaa rojura.
38 Ijihuni maijaho poropeti Aisea nitama 'waramajara roe nimaaˈe reˈamarono ijá
'iama

Natohwe ea irahipo núra vu'a ka'ene 'waravajaho nimaa rojare? A ea irahija'e Natohwi jihuni harura najahane? 'iamana.

Noin

39 Pu niho'o panimaa rojajihuni maijaho Aisea kú'o ika'ina 'iama jihuna'e panimaa rojara.

40 Hu puni nia supamahana 'ee Hu puni oja vejume kisima'ura'e renana. Vejuro'i pu puni niiji kime 'ee puni ojijino vwihane nimaa roje Nara veje maranihuni jihuna'e avajuta 'iamana.

Noin

41 Aisea nitama ijí 'warama jihuni maijaho hu Huni pinanijaho nihena jihuna'e hu ijí rona 'waramana.

42 'Enakaivo ea mapoka ka'ene ea 'ajoha'ina mama'ina pu Hu nimaa rojara kaivo pu Parasi juhamareja pu panahama 'wavara. Pu panahama 'warava jihuni maijaho Sinakoku vaji roturihuni jihuna'e avajara.

43 Pu niho'o emaapo ta'arorahuniji oja vwihajujaho teamanamuna kaivo Godira pu ta'arora hunijaho pavwihajura.

Jesuni Irijara Eha Mihuna

44 'Ejume Jesu ajira ijá 'iama Ea irara Na nimaa roniujaho hu Nanaru pana kaivo Godi ka'ene Na ranamiume rouji 'u'o nimaa ronu.

45 Ea irara Na kimujaho hu Godi ka'ene Na ranamiume rouji kamu.

46 Na mwe'a kehuni hanaji'ina rena routa. 'Ena'omo ea irara Na nimaa ronujaho hu nutuvi'ina pahinuna.

47 Ea irara Nara 'waravujaho he'ika'i panimaa ro'amajaho Na iviamaa hu 'otua pavetihuna. Ijihuni maijaho Na mwe'akino 'otua ve'i rohuna pana kaivo mwe'ake ni'aja'i routa.

48 Ea irara Nara 'waravuji pata'arorihe 'ee Nuni Ira pahenihujaho ijara hu namahe 'otua vetihuna. Ike raka ka'ene Nara 'waravukipo vea túna'i 'otua vetihuna.

49 Na Nuni vwihaijaho ja pa'waravu kaivo Nara raka ka'ene 'waravukaho Amo ka'ene ranamiume Na roujara raka ka'ene 'wara'urono 'warimaji 'waravu.

50 Na niheju. Hura raka ka'ene 'waramajara veje majama hihuna. Nara raka ka'ene 'waravujaho Amora Na 'warima ja'ina'e 'waravu 'iamana.

13

Jesura Huni Tisaiporua Mumora Somahajina

1 Pasova vea mai'o paape'eme Jesu henajaho Huni vea ka'ene kú'o Omahoni va'ika'i mwe'ake arehunijaho niroe apenana. 'Ena'omo Hu Huni ea Humaa ka'ene mwe'i hijuji oja miha apene va'u va'o va'e 'urí 'e'unana.

2 Pu hine 'iruma i'eme 'avena siseijara Jutasi Isikariatiho Saimani oni harihi jihuni oja vaji Hu nahama 'warahuni vwiha niranamana.

3 Amoho uneunecha mapoka Huni ija 'ahi irechame 'ee Hu Godi oni rena roana'omo Hu kú'o 'unama Godi oni vahunijaho nihena kamana.

4 'Iruma i parane 'urine Huni ateha jahe'ika'i taverui 'ahi iramana.

5 'Enarena Hu toa tevua vaji usearena Huni tisaiporu puni mumora somahi'i taverua ka'ene Hura 'ahi iramajino sirua 'umahana.

6 'Enarena Hu Saimani Pita oni roume Pitara ijá 'wama 'Ú Natohwe A nuni mumora somi'ena? 'wamana.

7 'Ejume Jesu eha vene ijá 'wama Nara veju kehuni maijaho a iviamaa pahenu. 'Ena'omo a túna'i hena kahuna 'wamana.

8 Pita ijá 'wama A niho'o nuni mumora pasomihuna 'wamana. 'Ejume Jesura eha vene hu ijá 'wama Na oni mumora pasoma'ujaho a Nuni pwina pana 'wamana.

9 'Ejume Saimani Pitara ijá 'wama Natohwe nuni mumoraru pana kaivo nuni ija 'u'o somihe 'ee húmata somi'amana 'wamana.

10 'Ejume Jesu hu ijá 'wama Ea ka'ene toa nirúhi'inijija kú'o toa parúhura kaivo mumoraru sovura. 'Enakaivo ja chiha pa'ana kaivo ja ea maho'o ija'ina pana.

11 Ea ka'ene Hu nahamahunijaho Hu nihenana. Ijihuna'e Hu ijá 'iama Joni vaja kaji ea kwinu'wi chiha rukina 'iamana.

12 Hu puni mumora somahume pa'arejume Hu Huni ateha apúsame va'e 'aiju 'ahi kú'o asuma hiji'i Hu ijá 'iama 'Ú Nara raka ka'ene vetiujaho ja nihena kavo?

13 Jara Na natohwa 'wime 'ee Najuhi'ina 'wivujaho ja nimaa 'waravu Na ija'ina.

14 Na joni Najahi'ine 'ee Natohwa. 'Ena'omo Na ja mumora somahuta. 'Enakúne ja 'u'o napuhu jopuni mumora soma'avara.
15 Jara ija'ina ve'avarono Na ja najaha avajuta. 'Enakúne ja 'u'o Nara vejuja'ina ve'avara.
16 Na nimaa nimai ja 'waravujaho pwea huni Natohwiji'i areri pana. 'Ena'omo ea ka'ene ranavu'e roujaho ea ka'ene hua'e ranavume roajaho paasimuna.
17 Ja uneka kehi hena kime ve'avajaho ja teamanahuna.
18 Na ja eaka mapokakaho parona 'waravu kaivo Nara iji pijihujaho Na nihena kivu. 'Enakaivo Godoni ira vaji ika'ina ka'ene 'waramajara roe nimaa renu.
Ea ka'ene puretia Nuna'e inujara huni ateja tajahene Na ninamiana.
19 Ike Na iviamaa 'waravukaho mai'o pareji'ina. 'Enakúne ijara reja ka'avajaho Na Hurana ronareje nimaa ro'avara.
20 Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara ea ka'ene Nara irechamiuji 'eka'amajaho hu areri Na apenihu 'ee ea irara Naa'e apeni'amajaho hu Godi ka'ene Na ranamiume rouji apenu 'iamana.

Jesura Hua Nahamahuniji Rona 'Waramajina
(Matiu 26:20-25; Maka 14:17-21; Ruku 22:21-23)
21 Jesu ijí 'waramajino Hu oja tura'i 'ahaume Hu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Ja ei pini Na nahamihuna 'iamana.
22 'Ejume Huni tisaiporua aneja vene kakaravi'i ijá 'wava Hu irá rone 'warumo? 'wavara.
23 Huni tisaiporua kwinu Jesura oja mahi'ina'omo hu Huni haha 'ahi mena hinana.
24 'E'eme Saimani Pita ea kaji iji 'warame ijá 'wama Hu ea irá rona 'warumukúne a maapoma hena 'wamana.
25 'Ejumakame ea ka'ene Jesuni 'ahi mina hina kajara irana va'e Jesu apoma ijá 'wama Natohwe ijaho ea irarane? 'wamana.
26 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Ea ka'ene Nara puretia tuamareje apúsame mahunijina. Hu puretia kajaho tuame apúsame apene Jutasi Isikariati Saimani oni hariha mahana.
27 Hu puretia ape i'eme Setani hu ajimana. 'Ejume ijihuna'e Jesura ijá 'wama A raka ve'i 'aha'amajaho mamako vena 'wamana.
28 Ea ka'ene 'iruma ijuri 'aijua rori asuma hijajija Hu rakijihuna'e hu 'waramajaho pu puruva retiana.
29 Pu ea 'ahopo vwihajajaho Jutasira moni panika 'ajohu jihuna'e pura ahaja i'i vejajihuna'e 'iruma 'ime'amarono 'waramu rojara. 'Ee ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vajihuna'e 'ime'amarono 'waramu rojara.
30 'E'eme hu puretia kajaho ape inarena na'imaa na'eme ni'aha kwinu samai va 'e'unana.

Varapa Maiu'inijina
31 Hu ma'ahi va 'e'u'eme Jesu ijá 'iama Iviamai Emaa Puni Harihijihuni pinana 'uri'eje Godoni pinana Huni vaji 'urinu.
32 Godoni pinana Huni vaji 'uri'amajaho Godira Jesuni pinana 'u'o veje Huni vaji 'urihuna. 'Eje ni'aha kwino Jesura Godi oni pinana 'unama 'urihuna.
33 Sesahu Nune Na ja pu'úmo ma'uako hinareje va'e ja Na pakima sarihuna. Nara Jua 'waravu ja'ina Na ja 'u'o 'waravu. Nara va'ukaho ja pavuhuna.
34 Na tamana maiu'ina 'u'o ja mihu. Oja ma'ara'avara! Nara ja oja mihuja'ina'e ja 'u'o oja ma'ara'avara.
35 'Ejakamareje ea mapoka hena ki'avajaho ja Nuni tisaiporua 'wahuna. Ja ojono oja ma'arava jihuna'e ea mapoka hene ki'avajaho ja Nuni tisaiporua 'wahuna 'iamana.

Jesu Pitara Hemahuniji Rona 'Waramajina
(Matiu 26:31-35; Maka 14:27-31; Ruku 22:31-34)
36 Saimani Pitara Hu ijá 'wama Natohwe A ichihi va'o? 'wamana. 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Na va'u kajaho a iviamaa pavuhuna kaivo túna'i a ijí vuhuna 'wamana.
37 'Ejume Pitara ijá 'wama Natohwe rakijihuna'e na iviamaa Ona pavuhune? Na niho'o Onijihuna'e kwahuna 'wamana.
38 'Ejume Jesu ijá 'wama 'Ú a nimaa Nunijihuna'e kwa'ena? Na nimaa nimaa a 'waravu a 'aha no'opisu Na pakimuna 'i'eje ijí túna'i 'u'ora 'umehuna 'wamana.

14

Jesuho Amo Oni Vahuni 'Unamijina

1 Joni oja paveje tura'avara kaivo ja Godi nimaa rone Na 'u'o nimaa ro'avara.
2 Nuni Omijihuni ara ruha mapoka navu. Ija'ina pana'ipisa Na ija'ina pa'waravu'u. Na va'e joni ruha amairi'i va'u.
3 Na va'e joni ruha amairiareje Na vukúo roe onuno ja aherama vahuna. 'Eje Nara hi'ujano ja 'u'o hihuna.
4 'Unama ka'ene Nara va'uji vuhuni 'unamijaho ja niheju 'iamana.
5 'Ejume Tomasi ijá 'wama Natohwe Ara kwaa ka'ene va'u kajaho nú paheju. 'Ena'omo nú ichá'ina 'unama kajaho he'eja? 'wamana.
6 'Ejume Jesura ijá 'wama Na 'uname 'ee nimaa nimaa 'ee majama hihunijina. 'Ena'omo ei pini 'unama ani'ina venareje Amo uni rohuna areri pana kaivo nikwisu Nuni vajaruna.
7 Ja Na hena ki'ipisa ja Amo 'u'o hena kava'a. Ja iviamaa Hu nikame 'ee heju 'iamana.
8 'Ejume Piripura ijá 'wama Natohwe Amo najuha. 'Eje ijara nú areri renuama 'wamana.
9 Jesu hu ijá 'wama Piripu Na ja pu'úmo jora hijuta kaivo rakijihuna'e ja mai'o Na pahejo? Ea ka'ene Na kivujija Amo nikavu kaivo rakijihuna'e a Amo najuha 'wimo?
10 Amoho Nuni vaji hiju'e Na Amoni vaji hijujaho ja panimaa roju'u raka? Vu'a ka'ene Nara ja 'waravujaho Nuni vwihajaho pana kaivo Amo ka'ene Nuni vaji hinujara Huni kaukara vene avanu.
11 Na Amo oni vaji hiju'e Amora Nuni vaji hinujaho nimaa ro'avara. 'Enakaivo ja ike panimaa ro'avajaho kaukara ka'ene Nara vejujija nimaa ve'avara.
12 Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara Na nimaa roni'amajaho kaukara raka ka'ene Na vejuja'ina hu 'u'o vehuna. 'Ene kaukara ka'ene Nara vejukija asitahareje mama'ina vehuna. Ijihuni maijaho Na Amo oni va'ujihuna'e 'waravu.
13 'Ena'omo ja raka Nuni ihi 'urahe jariri'avajaho Na vehuna. Ijihuna'e Amo uni pinana Hariahoni vaji 'urihuna.
14 Ja uné raka Nuni ihi 'urahi'i jariri'avajaho Na vehuna.

Godoni 'Aveniji Nahama 'Waramajina

15 Ja oja Na mi'avajaho ja Nuni tamana veji'i hihuna.
16 'Eje Na Amo jarivakame Hura joni Ni'ajihi'ina pina mihe Hu ja pu'úmo majama hihuna.
17 Godoni 'Avena ka'ene nimaa nimaijaho mwe'akaho Hu niho'o paapehuna. Ijihuni maijaho mwe'akaho Godi pahene pakavu jihuna'e paapehuna. 'Enakaivo Hu ja pu'úmo joni oja vaji hinujihuna'e ja Hu niheju.
18 Na ja 'oja epuna'i pairechamihuna vo Na joni rohuna.
19 'Enakaivo Na iki ma'uako hihuna kaivo ea ka'ene mwe'aki hijujija pakimamaa pakihuna kaivo ja Na kihuna. Ijihuni maijaho Na majama hijuja'ina'e ja 'u'o ija'ina majama hihuna.
20 Vea kajino ja hehuna. Na Amo oni vaji hiju'e ja Nuni vaji hiju'e Na joni vaji hiju.
21 Ea ka'ene Nuni tamana hena venujaho hu Na oja miha avanana. Ea ka'ene Na oja mihujaho Amora hu oja mahe Na 'u'o hu oja mahuna. Na ichá'inijaho hu nahuna 'wamana.
22 'Ena'omo Jutasi Isikariati pana kaivo Jutasi pinijara ijá 'wama Natohwe rakijihuna'e A ichá'inijaho nú naju'i kaivo eaka mapoka ka'ene mwe'aki hijujaho panajaho? 'wamana.
23 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Ea irara Na oja mi'amajara Nuni ira hena vehuna. 'Eje Amora hu oja mahuna. 'Eje Nú huni roe pu pu'úmo hihuna.
24 Ea ka'ene Na oja pami'amajaho hu Nuni ira pahena pavehuna. Ijí ira ka'ene ja hejakaho Nuni ira pana kaivo Amo ka'ene Na ranamiume roujihuni ira.
25 Na ikijahija ja pu'úmo iviamaa hiji'i 'waravu.
26 'Enakaivo joni Ni'ajihi'inaka Godoni 'Avenijaho Amora ranave Nuni iha 'ahi ro'amajara uneunecha mapoka najahune 'ee Hura Nara 'waravujaho veje ja vwihahuna.
27 Na matauvi'inijaho jonuna'i ranavu. Nuni matauvi'inijaho Na ja mihu kaivo mwe'akara ja vajihu ja'ina pana. 'Eje ja paveje joni oja tura'i 'ahi'avara 'ee paju'avara.
28 Ja nihe'eju'e Na ijá 'ivo Na va'ura'omo Na kú'o joni rohuna. Ja Na oja mi'ipisa ja teamanava'a. Ijihuni maijaho Na Amo oni va'u. Amoho natohwa kaivo Na Hu paasivuta.
29 Ijaho mai'o re'iro venu kaivo Na ni'waravuta. Ijihuni maijaho ijara re'amajaho ja kama nimaa rohuna.
30 Na 'aha josu'a ja pu'úmo vu'a pa'wahuna. Ijihuni maijaho mwe'a kehuni natohwa rou. 'Enakaivo huni harura pina Nuni vaja pa'ana.

31 'Enakaivo Amora 'warima ja'ina Na vejura. Ijihuni hahi mwe'akara henujaho Na Amo oja mahu. 'Enakúne 'urija va'ajiva 'iamana.

15

Jesuho Aja Nimaijina

1 Na aja nimaa nimaa 'ee Nuni Omijaho juara anesura.
2 Nuni anuama ka'ene 'ina parejajaho Hu 'eke ato'arumuna. Nuni anuama ka'ene 'ina rehunijija Hu hami 'uhue amairie 'ajohukame 'ina huri niho'o mapoka mapoka rehuna.
3 Nara vu'a ka'ene 'waravujara vejume joni mwina nipa'arejara.
4 Ja Nuni vaji hije Na joni vaji hijuma. Areri anuama ka'ene aja 'aha kaji naminuji taurina'ipisa 'ina pareja'a kaivo ijí aja 'aha kaji namina na'amaji'a rehuna. 'Ena'omo ja Nuni vaji hi'avajina vo ja 'ina parehuna.
5 Na aja kaivo ja anuama. Ea ka'ene Nuni vaji hije 'ee Na huni vaji hi'ujaho hu 'ina mapoka rehuna. Na pa'a ja unenu pina areri pavehuna.
6 Ea irara Nuni vaji pahinujaho hu areri anuama ato'aruve sarasahukame nianae 'eke veni jau'e rejuja'ina.
7 Ja Nuni vaji hije Nuni ira joni vaji na'amajaho ja raka ura renauji jariri'avajaho Hu jona venahuna.
8 'Ejakamareje ja 'ina mapoka re'avajaho ijara Amo oni pinana 'urihuna. 'E'avajihuna'e ijara naja'amajaho ja Nuni tisaiporu.
9 Areri Amora Na oja mihaja'ina'e Na ja 'u'o oja mihutakúne Nuni oja mihuri vajijino hi'avara.
10 Ja Nuni tamana veji'i hi'avajaho ja Nuni oja mihuri vajijino hihuna. Areri Nara Amo oni tamana hene venare'e Huni oja mihuri vajijino hijuja'ina'e hi'avara.
11 Ike uneunechakija Na ja ni'waravu jihuna'e Nuni temarijaho joni vaji nahuna. 'Eje joni temari niho'o rarena parahuna.
12 Ikaho Nuni tamanijina Nara ja oja mihuja'ina'e ja ea 'aho pu'úmo oja ma'ara'avara.
13 Ja napuhu jona nimaa nimaa oja miha para'avajaho ja puni hahijihuna'e kwa-masa'avara.
14 Ja raka ka'ene Na 'waravuji ve'avajaho ja napuhu Nuna.
15 Na ja kú'o pwea pa'iahuna. Ijihuni maijaho pwea huni Natohwi venujaho pakamu jihuna'e pahehuna. 'Enaka'i Na ja napuhu Nune 'iahuna. Ijihuni maijaho raka ka'ene Amo una'i hejujaho Na ja ni'waravuta.
16 Ja Na iji papijihara kaivo Nara ja iji pijihuta. 'Ene Na ja irechamiu. 'Enakúne ja va'e 'ina mapoka re'avara. 'Ejakame joni 'ina kajija majama hihuna'e re'avara. 'E'ira'omo ja Nuni ihi 'urahe raka Amo jari'avajaho Hu ja vajihuna.
17 Ikija Na ja 'waravukúne ea 'aho pu'úmo oja ma'ara'avara.

Mwe'a Ikara Ichá'ina'e Tisaiporua Puna'i Vehunijina

18 Mwe'akaki eaka hijujipo ja sena'avajaho ja niheju ja'ina'e pu Na nimaraku'a seniva jihuna'e avaju.
19 Ja mwe'a kehuna re'ipisa ja hunijihuna'e hu ja oja miha'a. Ja mwe'a kehuni vajakino Nara ja iji pijihe 'ekauta. Ijihuna'e mwe'akaho ja senavu.
20 Nara vu'a ka'ene 'waravujaho vwiha'avara. Pwea huni Natohwiji'i areria pana. Pu Na sisei 'ahia ja'ina'e ja 'u'o sisei 'ahihuna. 'Enakaivo pu Nuni ira hena vejajija joni ira hena vehuna.
21 'Enakaivo Nuni ihijihuna'e pu ija'ina 'ahihuna. Ijihuni maijaho pu Godi ka'ene Na ranamiume roujaho paheju jihuna'e avahuna.
22 Na paroareje pu pa'wara'ipisa pu sisea paveja'a. 'Enakaivo iviamai pu puni sisea areri pavahahuna.
23 Ea ka'ene Na semujaho hu Nuni Omiji 'u'o semuna.
24 Na puni una'i ike ea areri pavehuni ja'ina ka'ene vejujaho Na ija'ina pave'ipisa pu sisea paveja'a. 'Enakaivo pu ki'eme Na ijí vejujihuna'e pu Na sename 'ee Nuni Omiji 'u'o senavu.
25 Pu ika'ina ka'ene vejajihuni maijaho Godi oni ira vaji 'waramajara roe nimaa re'amarono aranana. Ijaho ika'ina'e 'waramana Pu Na vu'a pa'a senamana.
26 'Enakaivo joni Ni'ajihi'ina ka'ene Nara Amo una'i rene ranave ro'amajaho Godoni 'Avena ka'ene nimaijina. Hu Amo una'i rena rohuni jihuna'e Hu Na rone 'warahuna.
27 'Eje ja 'u'o Na rone ea 'aho'a najahuni jihuni maijaho ja nú pu'úmo kami aneji rene hina apene roajihuna'e najahuna.

16

1 Na uneunechakija ja 'waravu jihunaˈe ja ani paruvaˈavara.
2 Pu ja Sinakoku vaja roturihuna. Vea nituma rounaˈomo rosaˈeje ea irara ja 'aniˈamajara vwihaˈamajaho hu Godoni kaukaraˈe vene avanu roˈena.
3 Pu Amo pahena kame Na pahena pakivu jihunaˈe pu ja ijá 'ahihuna.
4 'Enakaivo Na uneunechake ja 'waravu jihunaˈe puni vei roˈamajaho pu ijá vehuna. 'Ejakamareje ja Nara 'waravukaho vwihahuna. Na anejijaho uneunechaka ja paˈwaravuta. Ijihuni maijaho Na ja puˈúmo hijujihunaˈe avajuta.

Godoni 'Aveni Jihuni Kaukaraijina

5 'Enakaivo Na iviamaa Godi kaˈene Na ranamiume roujihuni vaˈu. 'EjuˈeE ja ea pina A ichihi vaˈo? paˈwivu.
6 'Enakaivo Na uneunechakihi ja 'waravu jihunaˈe joni oja vaja temuki rarenu.
7 Na ja nimaa 'waravu. Ja maranihuni jihunaˈe vaˈu. Ijihuni maijaho Nara pavaˈujaho joni NiˈajihiˈinaE parohuna. 'Enakaivo Na vaˈujaho Na Hu ranave joni rohuna.
8 Hura roˈamajaho Hura vejakame mweˈa kehuni ea pu sisei jihuni maa hehuna 'ee arira maijaho hehune 'ee 'otua vehuni 'unamijaho hehuna.
9 Sisea puniji najahuni jihuni maijaho pu Na panimaa rojura.
10 Arimaiji najahuni jihuni maijaho Na Amo oni vaˈuraˈomo ja Na kúˈo pakihuna.
11 'Otua vehuniji najahuni jihuni maijaho mweˈa kehuni natohwijaho niˈotua vetiara.
12 Na uneunecha mapoka 'warahuna ura reniu kaivo ja iviamaa areria paˈekahuni jihunaˈe paˈwaravu.
13 Godoni 'Avena kaˈene nimaa nimai ijara roˈamajaho Hura nimaa nimai jihunijaho mahoˈo najahuna. 'Ee Hu Huni vwiha ijaho paˈwarahuna kaivo raka kaˈene Hu henujiru 'warame 'ee raka kaˈene maiˈo rehuniji najahuna.
14 Hu Nara raka kaˈene naˈuji 'eke ja 'waraˈama jihunaˈe Nuni pinana 'urihuna.
15 Uneunecha mahoˈo kaˈene Amo Onijaho Nuna. Ijihuni hahi raka kaˈene Nunijija Hu 'eke ja najahuna.

Temuka 'Ee Temarijina

16 'Aha josu pareˈeje ja Na pakihuna. 'Enareje kúˈo 'aha josuˈa pareˈeje ja Na kihuna. Ijihuni maijaho Na Amo oni vaˈujihunaˈe 'iamana.
17 'Ejume Huni tisaiporu 'ahopo 'ahoˈa ijá 'iava Hu 'warumu kajihuni maijaho irake? Na 'aha josuˈa pareˈeje ja Na pakihuna. 'Enareje 'aha josuˈa pareˈeje kúˈo ja Na kihuna. Ijihuni maijaho Na Amo oni vaˈujihunaˈe 'waravu 'úmujaho rakijihunaˈe 'warumo? 'wavara.
18 'Ejume pu ijá 'wava 'Ú ikaho irakaˈe rone 'warumo? Ikaho irakaˈe rone 'aha josuna 'úmo? Hura raka kaˈene rona 'warumujaho nú puruva renu 'wavara.
19 Jesu kimajaho pu Hu apohuna kimarena Hu pu ijá 'iama Na ijá 'iavuta Na 'aha josuˈa paˈareˈeje ja Na pakihuna. 'Enareje 'aha josuˈa paˈareˈeje ja kúˈo Na kihuna 'iavuta. 'EnaˈomoE ijí ja hina aposaravu raka?
20 Na ja nimaa nimaa 'waravu. Ja niramarume hine 'úchia 'ehuna. 'EˈeE mweˈakaho hu mariˈuhuna. 'EˈeE ja nihoˈo temukama paranihuna. 'Enakaivo joni temuka kajaho taˈarohe temaraˈe rehuna.
21 Napari vea kaˈene hariha naheˈi venujaho hu nihoˈo haha hiamuna. Ijihuni maijaho hu vea kaˈene haha hihunijara roukame avanuna. Hu hariha naheju'e paˈarenujaho hura haha kaˈene hiamajaho pavwihanuna kaivo hariha kaˈene hura nahejume ikino mweˈi roajihunaˈe temarannuna.
22 Ijihuni hahi ja iviamaa ijaˈina temukamu. 'Enakaivo Na ja kúˈo kive joni oja sonahihuna. 'Eje ea pina joni vaji temara ijaho paapena ruvahuna.
23 Ijí vea kajaho ja Na unenuˈu pina paaporihuna. Na nimaa nimai ja 'waravu. Ja unenuˈu 'ahoˈaˈe Nuni ihi 'urahiˈi Amo jariˈavajaho Hu vajihuna.
24 Ja marakoˈa unenuˈu pina Nuni iha paˈurahiˈi jaririvara. 'EnaˈomoE ja jaririvakame Na vajihuna. 'Eje joni vaja temari nihoˈo rarena parahuna.

Mweˈa Ikehuni 'Unamiji Asihunijiˈi Nahama 'Waramana

25 Na uneunecha ikijahija ja hai 'waravu kaivo vea maiˈo rounaˈomo rosaˈeje Na kúˈo ja haa paˈwarahuna kaivo Na Amo oni vuˈa samaumai ja 'warahuna.
26 Ijí vea kajara roˈamajaho ja Nuni ihi 'ahi jarihuna. 'Enakaivo Na ja ikaˈina paˈiavu Nara Amo jonijihunaˈe 'warahuna paˈiavu.
27 Amora ja oja mihu. Ijihuni maijaho ja Na oja mihe 'ee nimaa rojujaho Na Amo oni rena routa.

28 Na kahi Amo oni rena roe iki mweˈi routa. ˈEnaˈomo Na iviamai ike mweˈakaho areme kúˈo kahi Amo oni vaˈu ˈiamana.
29 ˈEjume Huni tisaiporu ijá ˈwava Hena! A iviamaa haa paˈwaruˈikaˈi samaumai ˈwarumu.
30 Nú iviamaa heju. A uneunecha mahoˈo nihe parana jihunaˈe ei pini unenuˈu pina Aaˈe aporahuna areria paˈana. Nú ike henareˈe A Godoni rena roaji nimaa roju ˈwavara.
31 ˈEjume Jesu eha vene pu ijá ˈiama ˈÚ ja iviamaa nimaa rojo?
32 Heha! Vea muka kaˈene roujaho iviamaa niro ˈeˈunana. Ijihunaˈe ja ea mapoka niˈaha kwinu juhahe ani ani joni ara aneji va ranahuna kaivo ja Nanasu piranamihuna kaivo Na Nanasu pahihuna. Ijihuni maijaho Amora nú huˈúmuna.
33 Na uneunecha mapoka ikija ja niˈwaravu jihunaˈe ja Nuni vaji matauviˈina apehuna. Ja iki mweˈi hijujaho ja sisei hiju kaivo ata kairasaˈavara. Ijihuni maijaho mweˈakaho Nara ni asivuta ˈiamana.

17

Jesura Hua Nimai Vetihuniji Puni Siporua ˈOnajina

1 Jesu uneunechake ˈwaravume paarejume Hu nia ahasirime akúpi ˈahi niriˈi ijá ˈwama Amo vea niroukúne A veje Harihu puni pinana ˈurinama. Harihuni vejuˈe Oni pinana ˈurinukúne.
2 A Hu harura ea mapoka asitahuna mahana. ˈEnajihunaˈe A ea kaˈene Hu vajahajija Hu pu majama hihuna mihuna.
3 Ikaho majama hihunijina. Pu A Godi kaˈene nikwinuˈwi nimaa nimaiji hena kame ˈee Jesu Keriso kaˈene Ara ranavume roaji hena kahuna.
4 Na iki mweˈi kaukara kaˈene A mihajaho nive paraju jihunaˈe Oni pinana natohwa ˈurinu.
5 ˈEnakúne Amo veje Nuni pinana natohwa ˈurinama. Nú noˈo nitama mweˈakaho paˈajiri vejume Nuni pinana ˈurina jaˈinaˈe ˈurinama.
6 Ea kaˈene Ara Na mweˈi vajihajija Na A rone pu najahuta. Pu Oni ea kaivo A Na vajihajija pu Oni ira hena veju.
7 Pu iviamaa niheju. Uneunecha kaˈene A vajihajaho Oni rene roara.
8 Ara Oni ira kaˈene Na vajihajija Na pu ˈwaravuˈe pu hena vejara. ˈEne pu ijí hejujaho nimaa nimaa Na Oni rena routa. ˈEe Ara Na ranamiume roujaho pu nimaa nimaa roju.
9 Na puni siporua ˈoju kaivo Na mweˈa kehuna paˈoju. Ea kaˈene A Na vajiha jihipunaˈe ˈoju. Ijihuni maijaho pu Oni eijihunaˈe Na puni siporua ˈoju.
10 Nunijijahija mahoˈo One ˈee Onijijahija mahoˈo Nuna. Ijihunaˈe pura vejuˈe Nuni pinana ˈurinu.
11 Na iviamaa mweˈakaho kúˈo pahihuna. ˈEnakaivo pu pupuso iki mweˈi hiˈejuˈe Na Oni vuˈu. Amo arimai ea kaˈene Ara vajihajija Oni iha ˈahi hami ˈajohaˈamana. ˈEjakame Nú nikwinuˈini jaˈinaˈe pu ˈuˈo nikwinuˈwi reja.
12 Na pu puˈúmo hijuti veijino Na Oni iha ˈahi pu ˈajohauta. Ea kaˈene Ara vajihajija Na pu hami ˈajohauta. ˈEjume ea pina nihoˈo paranamia vaˈana kaivo ea kwinuˈwi sisemaa ijara vaˈume paˈarenana ˈEjume Godoni irijarahara ˈwaramajaho ro nimaaˈe renana.
13 ˈEnakaivo Na iviamaa Oni vuˈu. Vuˈa ikejahija Na iki mweˈi ˈwaravu jihunaˈe puni vajijaho Nú temarijara rarena parahuna.
14 Na Oni ira pu niˈwaravuta. Ijihuni hahi mweˈakaho pu senamu. Ijihuni maijaho pu mweˈa kehuna pana. ˈEne Na ˈuˈo areri mweˈa kehuna pana.
15 A mweˈakino pu ˈeka ani vahuna paˈwaravu kaivo ˈavena sisei ruaraˈenakúne ˈajohaˈamana.
16 Areria Na mweˈa kehuna pana. Ijaˈina pu ˈuˈo mweˈa kehuna pana.
17 Oni ira nimaakúne A Oni ira apena venaˈe pu ea arira reˈavara.
18 Ara Na ranamiume Na iki mweˈi roujaˈinaˈe Na pu ˈuˈo mweˈa ikino irechamiu.
19 Puni hahijihunaˈe Na Nuni haha pu mihuta. Ijihuni maijaho Oni ira kaˈene nimaijino veje pu ea arira reˈavara.
20 Na punaru siporua paˈoju kaivo pura raka kaˈene ˈwarave ea ˈahopo hene Na nimaa ronihunijihipuna ˈuˈo ˈoju.
21 ˈEnajihunaˈe Na siporua ˈojukúne pu mahoˈo nikwinu reˈavara. Amo pu nikwinu nú puˈúmo reˈavara. Areri Ara Nuni vaji hijuˈe Nara Oni vaji hijujaˈinaˈe pu ˈuˈo Núni vaji hihuna. ˈEjakame mweˈakaho Ara Na ranamiume rouji nimaa roˈavara.
22 Ara pinana kaˈene mihajaho Na pu nimihuta. ˈEnajihunaˈe pu nikwinu rehuna. Areri nú nikwinuˈina rejajaˈinaˈe rehuna.

23 Na puni vaji hiju'e A Nuni vaji hinu. 'Ejukame pu niho'o nikwinu rena para'avara. 'Ejakame mwe'akaho Ara Na ranamie 'ee oja ka'ene Na mihaja'ina'e A pu 'u'o oja mihujaho pu hena ka'avara.
24 Amo A pu Na vajihajaho Nara hi'ujino pu 'u'o hihuna ura reniu. 'Ejakame pu Nuni pinana ka'ene Ara mihajaho ka'avara. Nitama mwe'akaho mai'o pavejajiri A oja mihana.
25 O Amo A arimaa mwe'akaho A pahena pakamu kaivo Na A nihene kavura. Ara Na ranamiume roujaho ea ikipo niheju.
26 Na A ichá'inijaho pu najahuta. Na majama A rone najaha apena vahuni jihuna'e Ara Na oja ka'ene mihajaho puni vaja nave Na puni vaji hiuta 'wamana.

18

Jesu Kamovajina
(Matiu 26:47-56; Maka 14:43-50; Ruku 22:47-53)
1 Jesu ikaho 'waravume pa'arejume Hu 'urine va'e Kitironi isoha ona kara'i juasi'a'omo Huni tisaiporue pu'úmo ijí va'ara.
Noin
2 Jutasi ka'ene Hua nahamahunijaho hu ruha kajaho nihena kamuna. Ijihuni maijaho Jesu na'ia mapoka Huni tisaiporu pu'úmo ijí va'ura.
3 Pirisiti mama'ina 'ee Parasi ijipo Jutasi Romu puni sorutia 'ee hirisima vajahume aherame naheha 'ee tosia 'ee juha hajaa vene roara.
4 'Ejumakame Jesu uneunecha maho'o ka'ene Hu re'iro vejajaho nihenana. 'Enarena Hu ro 'e'une va'e pu ijá 'iama Ja irá savo? 'iamana.
5 'Ejume pu eha vene Hu ijá 'wava Jesu ka'ene Nasareti ora nú savu 'wavara. 'Ejume Hu ijá 'iama Ijaho Nana 'iamana. 'Ejume Jutasi ka'ene Hu nahama 'waramajaho pu pu'úmo naminana.
6 'Ejume Jesu ijá 'iama Ijaho Nana 'iavume pu henarame hiru'o'usaha kahakaro va'ika'i mwe'i arihara.
7 Jesu Hu kú'o aporama ijá 'iama Ja irá sama ojo? 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava Jesu ka'ene Nasareti orijina 'wavara.
8 Jesu eha vene ijá 'iama Na Huna 'iamana. 'Enajihuna'e ja Na sari'avajaho eakija irechamie va'a 'iamana.
9 Godoni iri nitama marako 'waramajaho iviamaa roe nimaa renu 'wa'ika'i ijá 'wama Ara ea ka'ene Na vajihajijahija pina ani ani pava'ara 'wamana.
10 Saimani Pita so'wa rukina'omo Marakasiho pirisiti natohwijihuni pwea'omo so'wi 'anaume mana'inija'i ataa 'uhu'usunahana.
11 'Ejume Jesura Pita ijá 'wama Oni so'wa suta vaji ranama. 'Ú Na kapusia ka'ene Amora mihajaho pai'ejo? 'wamana.

Jesu Aheme Anasi Ka'ene Pirisiti Jihuni 'Una'i Roajina
12 Romu puni sorutia 'ee puni mama'ina 'ee Jua puni hirisimapo Jesuho 'uname ija kamovara.
13 Marako'a pu Hu apena va'e Anasi oni va'ara. Ijihuni maijaho Anasiho Kaiapasi oni jurijihuna'e. Juara kajihuni vajijaho Kaiapasira pirisiti ni'ina renana.
14 Kaiapasiho ea ka'ene Jua ea mapoka marako'a ika 'waramajina Ea kwinu ea mapoka punijihuna'e kwahuna. Ijaho niho'o mamaa vena avahuna 'iamana.

Pitara Jesu Hemahajina
(Matiu 26:69-70; Maka 14:66-68; Ruku 22:55-57)
15 Saimani Pita kaivo tisaiporu pina'i Jesu 'ararihae va'ara. Tisaiporu pina kajaho pirisiti natohwijaho hu nihena kavi'ina'omo hu Jesu'i ahuma va'e pirisiti natohwijihuni sei va'ana.
16 'E'eme Pitaho vwicha jiami nami'eme tisaiporu pina kajaho pirisiti ni'inijaho hena kavi'ina 'omo hu Pita ahema ro'irono napara ka'ene vwicha 'ajohajaho 'wara'ika'i ahema vaji roana.
17 'Ejume napara ka'ene vwicha 'ajohajara Pitaho ijá 'wama 'Ú a ea karehuni tisaiporu pina raka? 'wamana. 'Ejume hu napara kajaho ijá 'wama Na pana 'wamana.
18 'E'eme pwea 'ee hirisima 'aho'a atuatavume vena jae iruhe hijara. 'E'eme Pita 'u'o ijí pu pu'úmo namine vena iruana.

Pirisitia Ni'inijara Jesu Apomajina
(Matiu 26:59-66; Maka 14:55-64; Ruku 22:66-71)
19 Pirisiti ni'inijara Jesuni pwehija rone Jesu apome 'ee Hura raka ka'ene najahuji rone apomana.

20 'Ejume Jesu hu eha vene ijá 'wama Na samaumai ea mapoka vu'a 'waravuta. Sinakoku 'ee Temiporu vaji Jua ahuma hi'eju'e Na najahura. Na niho'o vu'a pina nesa pa'waravuta.
21 'Enakaivo rakijihuna'e a Na aporimo? Ea ka'ene Na 'wara'eju'e hejujihija'e aporame hena. Na raka ka'ene 'waravujaho pu nihejura 'wamana.
22 Hu ijá 'wara'eme hirisima kwino Jesuni rori naminana'omo ijara Hu tahijahi'i ijá 'wama 'Ú 'unama ija'ina pirisiti ni'inijaho 'wara'eja? 'wamana.
23 'Ejume Jesu ijá 'wama Na vu'a sisea 'waravuta re'amajaho a ivi'a kú'o 'wariva hejuma. 'Enakaivo Na vu'a maa 'waravuta re'amajaho a ichá vene 'anio? 'wamana.
24 'Ejume Anasira Hu kamoma ranavume Kaiapasi pirisitia ni'ini jihuni va'ana.

Pitara Jesu Kú'o Hemahajina
(Matiu 26:71-75; Maka 14:69-72; Ruku 22:58-62)

25 Saimani Pitaho vena irua nami'eme pu ijá 'wava 'Ú a Huni tisaiporu pina raka? 'wavara. 'Ejume hu hema ijá 'wama Na niho'o pana 'iamana.
26 Pirisiti ni'ini jihuni pwea ka'ene Pitara 'anaume ataa 'uhu'usunaha jihuni ea pini ijá 'wama 'Ú a Hu hu'úmo juasi'i kavute? 'wamana.
27 'Ejume Pita kú'o he'eme ni'aha kwino 'u'ora 'umenana.

Jesu Apene Pairati Oni Una'i Roajina
(Matiu 27:1-2, 11-14; Maka 15:1-5; Ruku 23:1-5)

28 Sú'u vea ka'ene uka 'umenajino pu Jesuho apene Kaiapasi oni sei va'e 'otua vejuri sei va'ara. Jua pu 'otua vejuri sea vaja pava'ara kaivo ma'ahi namijara. Ijihuni maijaho pu puni tamana ruarahareje Pasova'e paihuni jihuna'e 'otua vejuri sea pava aruvara.
29 'Ejume Pairatira va'e pu ijá 'iama Eakaho iraka'e ja namahareja apene roare? 'iamana.
30 Pu eha vene hu ijá 'wava Ea ikaho Hu sisea paveji'ina re'ipisa nú ija'ina paapena roa maha'a 'wavara.
31 'Ejume Pairati ijá 'iama Ja joni tamani jihuni 'unamijino Hu 'otua veti'avara 'iamana. 'Ejume Jua kajipo ijá 'wava Varapi jihuna'e nú ea pa'anie kwamasahuna 'wavara.
32 'Enajihuna'e Jesura ichá'ina'e kwahuna ka'ene nimarako 'waramajara roe nimaa'e renana.
33 'Ejume Pairati kú'o 'unama va'e 'otua vejuri ari va'e Jesu 'umena ijá 'wama 'Ú A Jua puni Kinie? 'wamana.
34 'Ejume Jesu eha vene ijá 'wama 'Ú a ikaho oni vwihai vwihana 'warimu 'uho ea 'ahopo Na rone 'waravara'e 'warimo? 'wamana.
35 Pairati eha vene ijá 'wama 'Ú na Jue? Oni ehija 'ee pirisitia mama'inijipo A apene roe na mihara. Ijaho A raka vejumakame pu A apena roe na mihare? 'wamana.
36 'Ejume Jesu eha vene ijá 'wama Nuni ara kwaa ikaho mwe'a pana. Nuni ara kwaa iki mwe'i re'ipisa Nuni pwehija pu areri ajira veja'a. 'Ejakamareje pu Juakija Na niho'o paapenia'a. 'Enakaivo Nuni ara kwaa ikaho panamu 'wamana.
37 'Ejume Pairati Hu ijá 'wama 'Ú A Kinie? 'wavume Jesu ijá 'wama A Na Kinia 'wimujaho Na ijí rehuna'e naheniara. 'Ee ijihuna'e Na iki mwe'i routa. Na iki roujihuni maijaho ea mapoka ka'ene iki mwe'i hijujihija'e raka ka'ene nimaa nimaiji 'wara'iro routa. Ea ka'ene nimaijihunijija Nuni ira hejura 'wamana.

Jesu 'Anaa Kwahuna Nimai Vejajina
(Matiu 27:15-31; Maka 15:6-20; Ruku 23:13-25)

38 'Ejume Pairati Hu ijá 'wama Nimaa nimaijaho irake? 'wa'ika'i hu 'uroti va'e Jua kú'o ijá 'iama Na Ea ikehuni vaja sisea pina pakavu.
39 'Enakaivo joni tamana ja Pasova vea reju'ukivi'i na ea ka'ene tipura hijujaho pina ranavu'e va'ura. 'Ena'omo na Eake Jua puni Kinia ranahuna ja ura renao? 'iamana.
40 'Ejume pu ira ajira ijá 'umeja Ea kajaho pana vo Parapasi ranama 'umejara. 'Enavo Parapasiho hu nesa apeji'inijina.

19

1 Pairatira Jesuho apene hijahana.
2 'E'eme sorutiapo 'wiji ehimapi Huni húmata 'ahi apúsamahara. 'Ene pu kini epuni ateha mavarasa'ina avi'ini apúsamahara.
3 'Enareja pu 'ijahe 'ajoma ijá 'wava Esi A Jua puni Kinia 'wavara. 'Eji'i puni iji varinu tahijahara.
4 Hu Pairati kú'o 'uroti roe pu ijá 'iama Heha! Na Hu ahema roujihuni maijaho na Huni vaja sisea pina pakama ahema rou 'iamana.

5 'E'ejume Jesuho 'wija 'ee ateha avi'ina ka'ene samahaji'i roe 'uroti samai 'e'unana. 'E'eme Pairati ijá 'iama Eake kaha! 'iamana.
6 'Ejume pirisitia mama'ina 'ee Jua puni hirisima pu Hu kavi'i ijá 'umeja Icha 'ahi 'anaa! Icha 'ahi 'anaa! 'umejara. 'Enakaivo Pairatira ijá 'iama Na Huni sisea pina pakavukúne jara ojono apena va'e icha 'ahi 'ana'avara 'iamana.
7 'Ejume Juapo eha vene hu ijá 'wava Núni tamana ika'ina ijihuna'e núni tamanijara 'waramu ja'ina'e Hu kwahuna. Ijihuni maijaho Hu Godoni Hariha 'úmujihuna'e nú Hu 'anaa kwahuna 'wavara.
8 'Ejume Pairatiho ijí vu'a kaji henarena niho'o tea juma paranana.
9 'E'ika'i hu kú'o 'otua vejuri sei va'e arume Jesuho apoma ijá 'wama A ichi rena roane? 'wamana kaivo Jesuho huni eha pavenana.
10 Pairati ijá 'wama A irakijihuna'e na pa'warimo? Nuni harura namuna'omo na areri A ranamae vahuna ho na A icha 'ahi 'anahunijaho A paheno? 'wamana.
11 'Ejume Jesu eha vene hu ijá 'wama A mai'o Nuni harura areri paasimana kaivo Godira a harura ma'amajiana vo a Nuni harura paasimana. Ea ka'ene Na apenie roe a mahajija pu sisea ni'ima'ura vejara 'wamana.
12 Pairati ijí henarena 'unama same Hu rana'iro venana. 'Enakaivo Juapo ijá 'umeja A eake ranave va'amajaho a Sisa oni napura parehuna. Ea irara ori'ini hu kinia 'iamujaho Sisa'i ninakarame avanu 'wavara.
13 Pairati he'eme pu ijí 'waravume henarena Jesuho apena roe ma'ahi 'otua vejuri ruhi rana'ika'i hu asuma hi'eme Jesu huni una'i naminana. Ijí ruha kajaho Hipuru puni iri Kapata 'wavura.
14 Vea ka'ene Pasova amairiaravari vea kaji veiri'i hu Jua ijá 'iama Joni Kinia kaha! 'iamana.
15 'Ejume pu ira ajira ijá 'umeja Hu apena va'a! Hu apena va'a! Icha 'ahi 'anaa! 'umejara. 'Ejume Pairati ijá 'iama Ja ura na joni Kinia icha 'ahi 'ana'ejo? 'iamana. 'Ejume pirisitia mama'inijipo eha vene ijá 'umeja Nú kinia pana vo Sisarana 'umejara.
16 'Ejume hu Hu apene icha 'ahi 'ana'avarono mihana.

Jesu Korosi 'Anaajina
(Matiu 27:32-44; Maka 15:21-32; Ruku 23:26-43)

17 'Ejume pu Hu ahema va usevume Jesu ichaka Hu 'anahunijaho tapana va'e kwaa iha Korukata 'wavuji va'ana. Ijaho Hipuru puni iri Húmata Ata 'wavura.
18 Pu ijí Hu icha 'ahi 'anaara. 'Ene ea no'ohe'i pina ronu'i 'anae pina 'u'o ronu'i 'anaara kaivo Jesuho riri 'anaara.
19 'E'eme Pairati asura ira ika'ina vene korosia huri 'ananamana Jesu Nasareti Ora Jua Puni Kinia 'wame venana.
20 Asura ka'ene hura venajaho Hipuru Ratini 'ee Kuriki puni iri venana. 'Enavo kwaa ka'ene Jesu 'anaajaho ara natohwa rorina'omo Jua mapoka vai'i asura kajaho kama tahi'i va'ura.
21 'Enareja Jua puni pirisitia mama'inijipo Pairati ijá 'wava A Jua puni Kinia venujaho arema kaivo Hura Na Jua puni Kinia 'iamanakúne ijihuni toi ve'amana 'wavara.
22 'Ejume Pairati ijá 'iama Raka ka'ene nara vejujaho na nivejume pa'arenana 'iamana.
23 Sorutia mapoka Jesu icha 'ahi 'anaume pa'arejume sorutia Huni ateha jahene ahaame nia no'ona no'o irechavara. Areri sorutia kwinu kwino ea no'ona no'o ijá 'ekahuna'e irechame 'ee Huni ateha mamaa ka'ene huri apúsamonujaho pasuhara kaivo iji kahi rene hwena va'e kami usevara.
24 Ijí pu ijá 'wava Roe nú Huni atehakaho paisova kaivo roe pipi vene kava. Ea irara mai ape'amajaho hura ape'enakúne 'wavara. Ijí veja kajaho Godoni Ira nitama ijá 'waramajaho nimaa renana.
Pu Nuni ateha 'eke ahaame vajúsarahuna. 'Ene Nuni ateha apene pipi vehuna 'úmana.
25 'Ejume sorutiapo uneunechakija vejara. 'Enakaivo Jesu icha ka'ene 'anaari anejijino ea ka'ene namijajaho Huni oha 'ee Huni ohijihuni 'u'ua 'ee Meri ka'ene Karopasi oni napara 'ee Meri Matarini ijá namijara.
26 Jesu oaha kame 'ee Huni tisaiporu pinaka Hu oja mahujaho kavi'i ijá 'wama Napara karere oni Hariha kama 'wamana.
27 'Ene Hu Huni tisaiporua ijá 'wama Oni oha kama 'wavume hu ijí hene túna'i napara kajaho aheme huni ari va'ana.

Jesura Kwamajina
(Matiu 27:45-56; Maka 15:33-41; Ruku 23:44-49)

28 Ijihuni túna'i Jesu henajaho uneunecha mapoka ka'ene Hura ve'iro roajaho iviamaa nivesihana. 'Enavo Godoni iri nitama 'waramajaho ro nimaa renana. 'Ejume ijá 'iama Na toa huanimu 'iamana.
29 'E'eme si'uara ajina riha kisina rukina ijí namana'omo pu 'o'asuni ichi mwavahame 'ena ape 'urine Hu iri vwevara.
30 'Ejume Jesuho ijí ajina riha kisina kajaho inarena ijá 'iama Nipa'arenu 'i'ika'i húmata aruha arihajaho ni'aha kwinu oja sumana.

Jesu Iana 'Ahi Pijahume Napamajina
31 'Ejume Juapo Pairati apoma ijá 'wava Nú ea ka'ene icha 'ahi navu karaho 'anie mumora túachamihe kwamasahakivi'i 'eke mwe'i irechava 'wavara. Pu ijá vejajihuni maijaho puni Sapati jihuni vea natohwijara rehuni jihuna'e avajara.
32 'Ejume sorutiapo roe urana namajihuni mumora 'ania tuamahe 'ee ea pina ka'ene ropuna'i Hu hu'úmo icha 'ahi 'anaajihuni mumora 'ania tuamahara.
33 'Enakaivo pu Jesuni roi'i kavajaho Jesuho nikwamana kavara. 'Enareja pu Huni mumora patumahara.
34 'E'eme sorutia kwino juha apena roe iana hari pijahume ni'aha kwinu 'aa 'ee toa iji'i arihana.
35 Ea ka'ene ijí re'eme kamajara ijí rone 'waramu. Ijí hura rone 'waramujaho nimaa. 'Ene hu nihena kivi'ini jihuna'e hu nimaa 'waramu jihuna'e ja 'u'o hena nimaa rohuna.
36 Ijí uneunecha kajaho vejuma pa'are'ejuma'e nitama Godoni ira ijá 'warumajaho Huni ata pina paveje 'au'ena 'úmajaho nimaa renana.
37 Vukú'u nitama Godoni iri ijá 'warumane Pura Hu pijahajaho pu kahuna 'úmana.

Jesu Kwananavajina
(Matiu 27:57-61; Maka 15:42-47; Ruku 23:50-56)
38 Ijihuni túna'i Josapi ka'ene Arimatia orijaho Jesuni tisaiporu pina kaivo Jua juhamare'e pasama hiramuna'omo hu roe Pairati Jesuni haha ape'irono apoma 'waramana. 'Ejume Pairatira nijina 'wavume hu roe Huni haha apena va'ana.
39 Nikotimasi ka'ene nitama na'ii Jesu va'e kamajara 'u'o senisia mú 'ee aroi vejara ka'ene ahija rukinijaho apena roana.
40 Pu Jesuni haha apene ateha senisia iji'i mwavara. Jua puni tamana ea kwamasahi'ina ijá vejura.
41 Kwaa ka'ene Jesu icha 'ahi 'anaari rorijaho juasi'a. 'Ena'omo juasi'a kajino mutita namuna kaivo ea 'aho'a mai'o ijaho pairechamiara.
42 Mutita kajaho samatu'una'omo Juapo Pasova huna'e amairiarahuni jihuna'e pu ijí Jesuho ranavara.

20

Mutita Vuata Namajina
(Matiu 28:1-8; Maka 16:1-8; Ruku 24:1-12)
1 Hura natohwi sú'u sú'o vea mai'o paahara sa'eme Meri Matarini ijí mutita kaji vai'i kamajaho muna ka'ene vwicha kunavajaho tatiraha apene ruvaara kamana.
2 'Enarena hu ninuma va'e Saimani Pitaho 'ee tisaiporu pina ka'ene Jesura oja mahuji'i puni va'e ijá 'iama Pu núni Natohwijaho mutita vaja niapene ani ranavara'omo pu ichihi ranavajaho nú puruva renu 'iamana.
3 'Ejume Pita'o Huni tisaiporu pina kaji'o mutita kaji va'iro va'ara.
4 Ea no'o ninukujahara kaivo tisaiporu pinijara Pita ninuma asima urana va'e marako mutita rora kaji 'e'unana.
5 Hu va'e aruha amanena niriajaho ateha ijí navara kaivo hu vaja paaruma va'ana.
6 'E'eme Saimani Pita 'u'o túna'i va 'e'unarena ijí mutita vaji aruma va'i kamajaho ateharu navara.
7 'Enakaivo ateha pina ka'ene Jesuni húmata mwavajaho ateha 'aho'apo navajaho panamana kaivo hunano mwama va'e namana.
8 'Ejume tisaiporu pina ka'ene urana mutiti roaji 'u'o ijí aruma va'e ateha kajaho kime nimaa ronana.
9 'Enakaivo pu Godoni vu'a ka'ene Hu kwama 'urihunijaho pu mai'o majaa pahejara.
10 'Enareja tisaiporu kajija 'uname puni ari va'ara.

Jesura Meri Matarini Oni Una'i Samaahiramajina
(Matiu 28:9-10; Maka 16:9-11)
11 'E'eme Meriho ijí mutita rori namine niravi'i aruha arihe mutita vaja kaji niriana.

12 'Eji'i kivume 'ona oji'ina no'ohe'i ateha sajasa'ini same Jesu ranavari tinijino pina húmana'i asuma hijume pina mumona'i asuma hinana.
13 'Ejume pu hu ijá 'wava Napara karera a raka vene niramo? 'wavara. 'Ejume hu ijá 'iama Erapo nuni Natohwa apena va'e ani ranavukame na puruva reniu'e ijihuna'e avaju 'iamana.
14 Hu ijá 'wara'ikaivo ura ta'arohi'i kamajaho Jesuho ijá naminana kaivo Jesura naminu paronana.
15 'Ejumakamarena Jesura hu apoma ijá 'wama Napare A rakijihuna'e niramo? A irá samo? 'wamana. 'Ejume hu vwihanajaho Hu juara anesura ro'ikaivo ijá 'wama Ara reha Hu apena va'e ani ranamana'e re'amajaho a ichá ranamajaho 'warive na va'e Hu apejuma 'wamana.
16 'Ejume Jesu ijá 'wama Meri 'wamana. 'Ejume hu ta'arohi'i Jua puni iri ijá 'wama Raponai 'wamana. Ijihuni maijaho Najuhi'ine 'wamana.
17 Jesu ijá 'wama A Na pa'uniri'amana. Ijihuni maijaho Na mai'o Amo oni pavai'inakúne a va'e vwehu Nuna 'wara'amana. Na Nuni Oma 'ee joni Oma Nuni Godi 'ee joni Godi ijihuni va'u 'i'ama 'wamana.
18 'Ejume Meri Matarini roe hura núni Natohwiji kamajaho Huni tisaiporua 'waramana. 'Ene Hura vu'aka 'warama kaji 'u'o 'waramana.

Jesura Huni Tisaiporu Puni Una'i Samaahiramajina
(Matiu 28:16-20; Maka 16:14-18; Ruku 24:36-49)
19 Hura Natohwa nusirei tisaiporu mapoka ahuma sei vaji vwicha kume hijara. Ijihuni maijaho pu Jua juhamareja avajara. 'E'eme Jesuho roe pura ahuma hija kaji rira mu'oi nami'i kaivo ijá 'iama Matauvi'inijaho ja pu'úmuna 'iamana.
20 Hu ijá 'waramarena iji'a Huni ija najahe 'ee iana 'u'o najahana. 'Ejume Huni tisaiporua Natohwiji kamareja teamanama parajara.
21 'Ejume Jesu kú'o ijá 'iama Matauvi'inijaho ja pu'úmuna. Amora Na ranamia ja'ina'e Na 'u'o ija'ina'e ja irechamiu 'iamana.
22 Hu ijá 'waramarena Hu iruhoa vetie ijá 'iama Godoni 'Avena apeha 'iamana.
23 Ja ea 'ahopuni sisea vwihanie are'avajaho puni sisea vwihana arevume paranana. 'Enakaivo ja ea 'ahopuni sisea pavwihanie are'avajaho puni sisea mai'o paparanana.

Jesu'o Tomasi Puni Vu'ijina
24 'Enakaivo Tomasi ka'ene Titimasiho ea iropu ropu no'o ijihi puni ea pina'omo vea ka'ene Jesura roajaho hu ijaho pahinana.
25 'Ena'omo tisaiporu 'ahopo hu ijá 'wava Nú Natohwijaho nikavara 'wavara kaivo hu pu ijá 'iama Na nuni nii Huni ija ka'ene nerui 'aniajija kime 'ee nuni ija ranave nerui va'ani 'unamiji va'e 'ee nuni ija Huni iana hari rana'ujiana vo na panimaa roju 'iamana.
26 Na'ia iropune no'upisu pa'are'eme Huni tisaiporua vwicha kume vaji Tomasi'i pu'úmo hi'eme Jesuho kú'o roe puni rira mu'oi namiji'i ijá 'iama Matauvi'inijaho ja pu'úmuna 'iamana.
27 'Enarena Hu Tomasi ijá 'wama Oni ija miha. 'Ene Nuni ija kiama. Oni ija miha. 'Enareje iana hari isama. Panimaa ronujaho are'ika'i nimaa rona 'wamana.
28 'Ejume Tomasi eha vene ijá 'wama Nuni Natohwe 'ee nuni Godi 'wamana.
29 'Ejume Jesu ijá 'wama A Na kimajihuna'e nimaa ronu kaivo ea ka'ene Na paki'eja vo nimaa rojajaho Na merajihuna 'wamana.

Ike Puka kehuni Maijina
30 Jesu aacha 'aho'a ea areri pavejura Huni tisaiporu puni una'i vejume kavara kaivo ike puka vajakaho pavejara.
31 'Enakaivo vu'a ike vejajihuni maijaho Jesuho Kerisone 'ee Hu Godoni Harihijina 'omo ijí nimaa ro'avajaho Huni iha 'ahi majama hihuna apehuna.

21

Jesu Tisaiporu Iropu No'o Puni Una'i Samaahiramajina
1 Ijihuni túna'i soha iha Taipiriasi 'wavujino Jesuho Hu ichá'inijaho kú'o Huni tisaiporua najahana. 'Unama ika'ina'e Hu ichá'inijaho najahana.
2 Saimani Pitane 'ee Tomasi ka'ene Titimasina 'wavujaho 'ee Nataneru ka'ene Kena Karari orijine 'ee Jepeti oni harihija 'ee Huni tisaiporu no'ohe'i ijihi pu'úmo ahuma hijara.
3 Saimani Pita ijá 'iama Na va'e úa vesa'i va'u 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava nú 'u'o vu'ajivu 'wavara. 'Ejume hu pu pu'úmo va'e sisima 'ahi ajivara kaivo ijí na'ia kajaho pu kija pasiriravara.

4 Sú'u sú'o vea mai'o ahasio'eju'e Jesuho ora samai naminana kaivo tisaiporua Jesura naminu parojara.
5 'Ejume Jesu pu ijá 'umena Sesa karijee ja vi kija siriravooo? 'iavume pu eha vene ijá 'wava Pana 'wavara.
6 'Ejume Hu pu ijá 'iama Joni namea sisima ropuna'i mana'inija'i apúsamareje ja kija siriraha 'iamana. 'Ejume pu namea 'ene ropuna'i apúsavara. 'E'ikaivo pu tairiajaho areri parenana. Ijihuni maijaho kija mapoka mapoka ijí puni namea vajijaho ani renajihuna'e areria parenaara.
7 Jesura tisaiporu ka'ene oja mahajara Pita ijá 'wama Ijaho Natohwi jarana 'wamaji Saimani Pita henajaho hu maisu kaukara venonana'omo ateha ape apúsame mwamapi soha vaja kaji vajamana.
8 'E'eme tisaiporu 'aho'a sisima ma'u'ua 'ahi roe kija ka'ene namea vaji itu'o'unana nama kajaho tairia karohi rori va'ara. (Ijihuni maijaho rori vahuna mina areri 100 mita.)
9 Pu roe rori arihi'i kavume vena re'eme kija 'ee puretia ijihuni toi reji'i navara.
10 'Ejume Jesura ijá 'iama Kija ka'ene iviamaa jara sirirava kajaho 'aho'a 'eka roha 'iamana.
11 'Ejume Saimani Pitara va'e ajime namea kajaho tairi apene iki samai roi'i kavume kija mapoka mapoka mama'ina (153) ijihuni vaji navara kaivo namea paturamana.
12 Iji'a Jesu ijá 'iama Roe 'iruma ija 'iamana. 'Ejume pu nihena kavajaho Hu Natohwiji kamareja pu ea pina paapome A Ea irarane? 'wavara.
13 'Enarena Jesura roe puretia 'eke tuama vajihe 'ee kija 'u'o ijá venana.
14 Ijaho Jesura kwama 'urinani túna'ijaho Hu 'aha no'opisu Huni tisaiporu najahajina.

Jesu'o Pita Puni Vu'ijina

15 Pu 'iruma ijume pa'arejumakavi'i Jesu Saimani Pita ijá 'wama Saimani Joni oni harihe a Na oja mihujara ikija asitahane? Hu ijá 'wama I'a Natohwe na A oja mahujaho A nihena kimu 'wamana. 'Ejume Hu ija 'wama Nuni sipia 'u'ua piira'amana 'wamana.
16 Hu kú'o 'aha no'u ijí ijá 'wama Saimani Joni oni harihe A Na oja miho? 'wamana. 'Ejume hu ijá 'wama I'a Natohwe Na A oja mahujaho A nihena kimu 'wamana. 'Ejume Hu ijá 'wama Nuni sipia 'ajoha'amana 'wamana.
17 'Ene Hu 'aha kú'o no'upisu ijí ijá 'wama Saimani Joni oni harihe a nimaa Na oja miho 'wavume Pitaho temumana. Ijihuni maijaho Hu 'aha no'opisu ijá 'wama A Na oja miho 'wamajihuna'e hu temuvume ijá 'wama Natohwe uneunecha maho'o A nihena kimuna Na A oja mahujaho A nihenu 'wamana. 'Ejume Jesu ijá 'wama Nuni sipi 'iruma vaji'amana.
18 Na a nimaa nimaa 'waravu a vea ka'ene kivasa hinajaho a orono vwiha irame a ura ichihichihi va'i 'ahaujaho ijí va'una kaivo a emaa re'amajaho a ichihichihi ura va'i 'aha'amajaho pu iji 'unaramone vwiha iramahe a kwaa ka'ene pava'i 'aha'amaji pu aherame vahuna 'wamana.
19 Hu ika'ina'e 'warama jihuni maijaho hura ichá'ina'e kwavakame Godoni pinana 'urihuniji rone 'waramana. Hu ijá 'waramarena iji'a ijá 'wama Na 'ararihia 'wamana.

Jesuho 'Ee Tisaiporua 'Aho'ijihipuni Vu'ijina

20 'Ejume Pita ura ta'arohi'i kamajaho tisaiporu ka'ene Jesura oja mahujaho 'ararihie roana. Ea kajaho vea ka'ene Jesu pu'úmo 'iruma ijari veijino Huni túra 'ahi mena hinana'omo apoma ijá 'wama Natohwe ea irara A nahama'ena? 'wamajina.
21 Pitara ea kaji kavi'i Jesu ijá 'wama Natohwe eakaho ichá rehune? 'wamana.
22 Jesu ijá 'wama Na ura eakaho hina apena va'eje Na kú'o rohuna re'ipisa ijaho oni kaukara panakúne Na 'ararihia roa 'wamana.
23 Pu vwehwaha ijí henareja 'wama apene oji'i ijá 'wava Ike tisaiporuakaho pakwa'ena 'wavara. 'Enakaivo Jesu hu pakwa'ena pa'iamana. 'Enakaivo Na ura eakaho hina apene va'eje Na kú'o rohuna re'ipisa ijaho Nuni kaukara 'wamana 'iamana.
24 Ike tisaiporu ka'ene vu'ake venukaho hu hena kimujihuna'e najahe 'ee asurakaho venu. 'Enakaivo nú niheju Hura raka ka'ene 'warumujaho nimaa nimaa.

Vu'akehuni Urijina

25 'Enakaivo uneunecha mapoka ka'ene Jesura venaji maho'o heha 'ahi ve'ipisa mwe'a ikaho puka kajihi irechahuna niho'o areri pareja'a. Nijina.

Akisi

Vuʻa Anejijihina

1 Tiapirasi ese. Nimarako pasia pina kaʻene na vejujaho Jesura raka kaʻene aneja vene
ʻee ea najaha
2 apene vaʻu vaʻo vaʻe vea kaʻene Hura kahi akúpa ʻahi vaʻaji va ʻeʻujuta. Hu
vaʻamarono Godoni ʻAveni vaji Huni apasorua kaʻene Hura iji pijihajija raka kaʻene pu
vehunijaho ʻwaramana.
3 ʻEne Hu kwama ʻurinarena naʻia mapoka (40) Huni haha ʻahi ichá'ina renaji pu
najahana. Hu nimaa ʻurinana roʻavarorena ʻunama ani ani vejiʻi Godoni ariji rona najaha
ʻwaramana.
4 ʻEne pu ahuma hiʻeme Hu ijá ʻiama Ja nihoʻo Jerusaremi paareme vaʻavara kaivo ijí
ʻajaʻeje Amora raka kaʻene ja miʻiro nahama ʻwaravume Na ʻwaravujaho mihakamaʻe
ijiʻa vaʻavara.
5 Ijihuni maijaho Joniho ja toi vaji samaume ʻurijara kaivo naʻia josuʻa pareʻeje ja
Godoni ʻAveni samahuna.

Jesura ʻUrina Akúpa ʻAhi Vaʻajina
(Ruku 24:50-53; Maka 16:19-20)

6 ʻEjume pu roe ahuma hijiʻi apoma ijá ʻwava Natohwe A vea kajino kúʻo kwaa kakaho
Isureri ora miʻena? ʻwavara.
7 ʻEjume Hu pu ijá ʻiama Amora ijí vea kajaho Hu henu ʻee Huni harurijino irechamana
kaivo ijihijaʻe jara hena kahuna pana.
8 ʻEnakaivo Godoni ʻAveni roe ja samahakame ja harura apenarejaʻe ijiʻa Jerusaremi
ʻee Jutia ʻee Sameria Na rone najahuna. ʻEne ike mweʻakaho mahoʻo najahuna.
9 Ijija ʻwaravume paʻareʻeme pu ijá kaviʻi namiʻeme Hu apene ʻimita vaji vaʻume ʻimiti
tanuʻurihume pakavara.
10 Heha! Hura vaʻukame pu nia kaʻene akúpi ʻahi nirinamie nava kajaho paʻareʻeme
ea noʻoheʻi ateha sajasaʻini savajija ijá puni rori namijara.
11 ʻEnareja ea kajipo ijá ʻiava Karari orakije ja raka vene namina hine akúpa ʻaha
nirinama navo? Ijí Jesuho iki joni rene apene akúpi ʻahi vaʻukaho Hu kúʻo ʻunama
roʻamajaho ʻunama nikwinuʻina kaʻene jara Hu kaʻejuʻe vaʻu kajaʻina rohuna ʻiavara.

Jutasi Oni Tini apenajina

12 ʻEjume pu huriʻa Arivi rene Jerusaremi roara. Arivi rena roe kamino Jerusaremi
usevujaho naʻia kwinuna kwaa jora pana.
13 Pu ijí Jerusaremi roareja pura seaka huri hijujino vaʻara. Pita ho Joni ho Jemisi
ho Enituru ho Piripu ho Tomasi ho Pataramiu ho Matiu ho Jemisi kaʻene Apiasi oni
harihijaho ʻee Saimani kaʻene Jerati ʻwavujaho Jutasi kaʻene Jemisi oni harihijaho ijá
vaʻara.
14 Pu ijí rira kwino napara ʻee Meri kaʻene Jesuni ohijaho ʻee Huni ʻuʻuhijijihi puʻúmo
ahuma vwiha kwisu rene siporua ʻojiʻi hijara.
15 Ijá vejari veijino ea kaʻene Godi nimaa rojujijahija mapoka (120) ahuma hiʻeme Pitara
puni rira kaji ʻurine arini namijiʻi ijá ʻwaramana.
16 Vwehu nune Godoni ʻAvenijara Teviti oni ira vaji Jutasi rone ʻwaramajaho iviʻa
Godoni irijaho nimaʻe renana. Jutasira ea aherama roe najahume Jesuho apejara.
17 Hu nú puʻúmo hinone ʻee kaukara kaʻene núra vejukehuni pwinanaʻa renana.
18 Ike ea ikaho monia kaʻene sisea vejuʻe vajahajino apena mweʻa sisa pina
ʻimenanaʻomo ijí unaʻi ʻone huni tea jahausahume kwamana.
19 Ijihunaʻe ea mapoka kaʻene Jerusaremi hijujija kwaa kajaho iha Hakeratama
ʻwavura. Puni iri Hakeratama ʻwavujihuni maijaho ʻAa Mweʻa ʻwama avajura.
20 Godoni ira kaʻene Samusi vaji ikaʻinaʻe vejara. Veje huni ara kwaa savasaʻe renama.
ʻEje ea pina pahinama ʻee huni kaukara ijaho ei pini huni tinia apena venama ʻúmana.
21 Ijihuni hahi nú ea pina kaʻene naʻia mapokaʻe núni Natohwa Jesui puʻúmo ʻajúha
ojiʻiniji apehuna.
22 Ijaho vea kaʻene Jonira ea toi samajino rene rou vaʻo Hu apena vaʻaji ʻeʻunaji ea pina
apejakame Hura kwama ʻurinaji ronareje ea ʻahoʻa ʻwaraviʻinaʻe rehuna.
23 ʻEjume pu Josapi kaʻene Pasapasi kaʻene Jasitasina ʻwavujiʻo Mataiasiʻo ʻeka roaji-
vara.

24 'Ena'omo pu siporua 'one ijá 'wava Natohwe A eaka mapoki jihipuni oja vaja nihenunakúne Ara ea ka'ene iji pijahaji najuha.
25 'Ejakame hura kaukara ikehuni vaja tinia apene 'ee apasoru huni kaukara ka'ene Jutasira are'i huni ruhi va'ajaho venama 'wavara.
26 'Enareja ijihuni túna'i pu pipia venareje Mataiasira tinia apenana. 'Ejumakame hura apasoru iropu ropu kwinu ijihi ni'ajinamiana.

2

Penitikosi Vea

1 Jua puni Penitikosi vea natohu rejume pu maho'o rira kwinu ahuma hijara.
2 'E'eme ni'aha kwinu akúpa 'ahi 'o'ivajamajaho areri puurapo hiravuja'ina rena ro'eme sea ka'ene pura hija kajaho 'ahí'ahí vajamana.
3 'E'eme pu ki'eme ira ka'ene vena sa'inijipo rene roariharene ea kwinu kwino puni haha 'ahi tirohara.
4 Godoni 'Aveni ruha apene paranarena venaume pu ea maho'o aneja vene ira ani ani'ina 'wavara.
5 'Ejume Jua ka'ene Godi oja mahi'ina ka'ene kwaa ani ani rena roajija ijí Jerusaremi hijara.
6 'Ena'omo vea ka'ene 'oa kaji henareja ea mapoka kajija ahuma roe niho'o puruva retiana. Ijihuni maijaho ea 'oi'oi he'eju'e puni imaijino hine 'wavara.
7 'Ejumakame pu oja pa'arena'e 'ee oja hwa'usahaume ijá 'wava Ikaho ichá vejo? 'Ú ea ka'ene ike 'wavukija Karari ora pane?
8 Pu ichá'ina vene núni imaa ka'ene nú nahenuajino 'wavujaho nú hejo?
9 Núa Patiani ore Miria ore Irami ore Mesopotemia ore Kapatosia Ponitasi ore Jutia ore Esia ore
10 Pirijia ore Pamipiria Ijipiti vajina'omo ijí ore Ripia opuni kwaa Sairini rorine ea 'aho'a Romu ora 'ee Jua 'ee Jua puni tamana hene vejujihuna'e roajivara.
11 Nú ea 'aho'a Kuriti ore 'ee Arapia ora 'avo pu hine núni imai Godira uneunecha mama'ina ka'ene venaji rone 'wavu 'wavara.
12 'Enareja pu oja hwa'usaha niho'o puruva renaume aposaramapene oji'i ijá 'wava Ijaho iraki reno? 'wavara.
13 'Enakaivo ea 'aho'a pu ijí matihe ijá 'wava Ike eakija 'waini vwea rukina'e ine nanamiu 'wavara.

Pitara Vu'a 'Waramajina

14 'Ejume Pitara 'urine ea iropu ropu kwinu puni rira kajino nami'i kaivo ira ajira ijá 'umena Jutia ora 'ee ea maho'o Jerusaremi hijukije ataa apúsame nuni ira ike heha. Nara raka ka'ene 'wara'i vejukaho ja ea 'aho'a ijá 'wavo.
15 Ja vwihajujaho ea ikija nanamiu roju kaivo pana. Iviamai sú'u sú'u vea hareha 'aha karakaro namijujaho ea pananamiura.
16 Ikaho iraka ka'ene poropeti Joerura rone 'warumajina.
17 Mwe'akara mai'o pa'are'i ve'eje raka ka'ene rehuniji Godira ika'ina 'waramana. Nara Nuni 'Avena ea mapoka samahakame joni harihija 'apahija Godoni 'waravi'ina rehuna 'ee joni kivasa raka ka'ene túna'i rehunijaho visoni kihuna 'ee joni ema ijija mai'o túna'i raka ka'ene rehunijaho navahi kihuna.
18 Nara Nuni pwea ka'ene napara parua ijija Nuni 'Aveni samahakame ijí vea kajaho pu Nuni vu'a 'waravi'ina rehuna.
19 Nara uneunecha ani'ina akúpa 'ahi vehuna 'ee aacha ani ani mwe'i najahuna 'ee 'aa 'ee vena 'ee venu'a ani rehuna.
20 Vea na'ime nutuma nave masapa niho'o amapu'ura re'eje 'aa puna'i rena nahuna. Ijá re'amani túna'ijino Natohwijaho rohuna.
21 Vea kajino ea irara Natohwi jihuni iha 'uraha 'ume'amajaho Hu ni'ajahuna 'wamana.
22 'Enakúne Isureri orakije ike vu'akaho hami heha. Jesu ka'ene Nasareti ora ka'ene Godira nimaa vene iji pijahe ranavume roajihuni vaji huni aacha ani ani'ina ea areri pavejujija joni vaji venajaho ja ojono nihena kavu.
23 Ike eakaho nitama Godira hena kamarena ni amairiaramana 'omo ja Hu ea sisesa mihume pu korosia 'ahi 'anaume kwamana.
24 'Enakaivo Godira vejume Hu kú'o 'urinana. 'Enarena kwamasahe haha ka'ene hehunijaho pa'arenana. Kwamasahuri harurijara Hu 'unanahuna areri pana.
25 'Enakaivo Tevitira nitama Hu rone 'waramarena ijá 'iama
Na ka'eju'e Natohwijaho nuni una'i na'ia mapoka hinu. Hu nuni ija mana'inija'i hinujihuna'e na oja pahianihuna.

26 Ijihuni hahi nuni oja vajakaho nihoˈo teamanivuˈe ˈee nuni mitara mariˈumu. ˈEjuˈe nuni haha ˈuˈo ˈojuta hami hwehunaˈe vwihajiˈi hiju.
27 Na niheju. A Nuni ˈavena paranave vaˈe ruha kaˈene veni renujaho vahuna. Oni Ariramaijaho pamakaˈeje sakaraˈena.
28 ˈEnakaivo A majama hihunijaho najihana. ˈEne na Oni unaˈi hiˈujara veje teamanima paranihuna ˈiamana.
29 Vwehu nune makiˈeje na núni sasa rone ˈwaravuma. Tevitira kwavumakame ranava jihuni húijaho ikeho majama núni rori namo.
30 Hu poropetiaˈomo Godira raka kaˈene nahama ˈwaramajaho hu he parajiˈina renana. Godira nahama ˈwaramajaho Hu vejakame Teviti oni amuhiji pini huni ruha apene hihuna ˈwaramana.
31 Teviti túnaˈi raka kaˈene rehunijaho hu nihena kamarena hu Kerisora kwama ˈurihuniji ronarena ijá ˈiama
Huni ˈAvena paranave vaˈe ruha kaˈene veni renujaho vahuna. Huni haha pasakarahuna ˈiamana.
32 Godira vejume Jesura ˈurinaji nú mahoˈo nihena kavajihunaˈe ja ˈwaravu.
33 Godira vejume Hu Godoni ija manaˈinijaˈi hinu. ˈEjuˈukame Amora Huni ˈAvena kaˈene nahama ˈwaramaji Hu mihuˈukame jara raka kaˈene iviamaa hena kavujaho Hura Huni ˈAvena kaji usesamaana.
34 Tevitiho nitama maiˈo akúpa ˈaha pavaiˈini hu ijaho ˈwaramarena ijá ˈiama Natohwijara nuni Natohwa ijá ˈwama
Nuni ija manaˈinikaˈi asuma hiˈeje
35 Nara Oni naka venaˈe Oni omora hari hija ˈwamana.
36 Ijihunaˈe ˈwarave ea mapoka kaˈene Isureri hijujaho nihoˈo hami hami he paraˈavara. Godira Jesu vejume Natohwa rene ˈee Keriso renana kaˈene jara icha ˈahi ˈanaajina ˈiamana.
37 ˈEjume pu ea kajipo ijí henareja pu oja ˈurina parajume Pitaho ˈee apasorua ˈahoˈijija ijá ˈiava Nú icháˈina veˈeja? ˈiavara.
38 Joni sisea vwihane aremamaa areˈi kaivo taˈarohe Jesu Keriso oni iha ˈahijino toi samaˈe joni sisea paˈareˈamana. ˈEˈeje ja swara kaˈene Godoni ˈAveniji apeha.
39 Ijí nahama ˈwarama kajaho jone ˈee joni harihipune ˈee ea kaˈene kwaa jojori hiju jihipune ˈee areri ea mapoka kaˈene núni Godi Natohwijara Hunaˈe ˈumena ijihipuna ˈiamana.
40 ˈEjume Hu vuˈa ˈahoˈa ˈuˈo ˈwaramarena hu ˈejahie ijá ˈiama Mweˈa kehuni siseijaho asinamie ruvaˈeje maraniama.
41 Ea kaˈene vuˈa kaji hene vejajija toi samahara. ˈEne ea kaˈene nimaa rojiˈina mapoka (3,000) vea kajino huri rejara.
42 ˈEnareja ijí apasorua kajipo najahajaho henareja pu veku veku ahuma hine siporua ˈone ˈee puretia tuachame ijiˈi hijura.

Nimai Rojiˈinapo Hia Kaˈene Hijajina

43 ˈEjume Godira apasoru puni vaji aacha ani aniˈina kaˈene ea areri pavejujipo rejumakame ea mapoka kaˈene hija kajija oja hwaˈusahara.
44 Ea kaˈene ijí nimaa nimaa rojiˈina kajija oja kwinu vwihane uneunecha mapokaka punijaho vajúsaraviˈi hijara.
45 ˈEjume pu aneja vene puni kukua ˈee aachia ˈeke ˈimene ea kaˈene pivusahiˈinijihi niˈajihara.
46 ˈEnareja veku veko Temiporui vaji ahuma hine vwiha kwino vwihane ˈee sea sea ijí vaˈe puretia tuachame ine ˈee ˈiruma temarasahiˈi oja kwisu rejiˈi ijura.
47 Pu Godi taˈarohe ea ˈahopo pu kivajaho teamanavura ˈee Natohwijara vejuˈe ea veku veko nimaa rojujija huri ˈumanamiˈi namana.

3

Iriviˈina Kaˈene Jariraviˈina Vejume Maranajina

1 Nusirea apeˈejuˈe pu siporua ˈona ˈojuraˈomo Pitaˈo Joniˈo ajima vaˈe Temiporui siporua ˈoˈi vaˈara.
2 Ea pina oahoni tea vaji iriviˈinaˈe roanaˈomo erapo kima apena vaˈe veko veko Temiporu sea vwicha jiami ranavura. Vwicha jiami ruha kajaho Mavarasaˈina ˈwavura. ˈEnaˈomo ea kaˈene mumora siserajiˈina kajaho ijí vwicha jiama kajino hiˈejuˈe erapo ijí Temiporu kajino vaˈiro vaˈukiviˈi moni jariramuna.
3 ˈEnaˈomo Pitaˈo Joniˈo vaˈareja Temiporu vaji arui vejumakiviˈi hu pu moni jariramana.

4 'Ejumakavi'i Pita'o Joni'o niima kanavi'i ijá 'wava Nú kúma 'wavara.
5 'Ejume hu unenu'u pina pununa'i apehuna vwihaji 'urí ahasirima kimana.
6 'Enakaivo Pitara ijá 'wama Na siriva 'ee korutia pa'ana kaivo raka ka'ene núnuna'i namuji na mahu. Jesu Keriso ka'ene Nasareti orijihuni ihiji 'urahi'i 'waravukúne 'urina namina va'a.
7 Huni ija mana'inija'i 'unama apene 'urijume ni'aha kwinu 'urina kajino huni mumora 'ee atoka kajija marasahe harura rejara.
8 'Ejume hu ohurikune namine aneja vene pu pu'úmo Temiporu vaji ohurikuna 'uraha oji'i Godi ta'arohara.
9 'Ene ea mapoka maho'o ka'eme hu 'uraha oji'i Godi ta'arohana.
10 Hu ea ka'ene mumora siseraji'ina ka'ene Temiporu vwicha jiami Mavarasa'ina 'wavuji hine monia'e jariravi'i hinujina kaivo iraki hu renaji kame puruvaretiume oja hwa'usahara.

Pitara Temiporu Vaji Vu'a 'Waramajina

11 'E'ejume Pita'o Joni'o aharu 'onamie nami'eme ea mapoka ninukujaha roe ijí Saramani oni sea kajihuni orota 'wavuji namina kame oja hwa'usahara.
12 'Ejume Pitara ijí kime eaka mapoka kajija ijá 'iama Isureri ore ja rakijihuna'e hine oja hwa'usahu'e niimaru kúnamúo? Núra núni harurijino veju'e eakaho maraju'e 'uraha onu rojare?

Pita'o Joni'o Tea Junahuni Vu'a 'Waramareja Irechamiajina

13 Ijaho Eparahami oni Godi 'ee Aisiki oni Godi 'ee Jekapi oni Godi 'ee núni sahiji jihipuni Godijara vejume Huni pwea Jesuni pinana 'urinana. Ea ka'ene ja apena Pairati oni una'i va'ume hu rana'i vejume ja Hu pavavara.
14 'Ene ja Ea ka'ene arimaijaho pataarohara kaivo ea ka'ene ea 'aniu'e kwamasahi'iniji mihuna ura renana.
15 'Ejume ja Ea ka'ene majama hihuni anesurijaho 'anaara. 'Enakaivo Godira vejume kú'o 'urinaji kavara'omo nú ijí rone nimaa 'waravu.
16 'Ena'omo nú Huni ihiji nimaa rojujihuna'e nú ijí Jesuni iha kaji 'urahi'i 'waravume ea ka'ene ja kame hejukaho maranana. 'Ene nimairoa ka'ene Huni vaji rena roajara vejume ea ikaho maho'o joni una'i marana paranana.
17 'Ena'omo vwehu nune ja puruva rena'eme ija'ina vejara. Areri joni ea mama'inapo vejaja'ina'e vejara.
18 'Enakaivo ikija Godi nitama poropetia 'waramarena ijá 'iamana. Huni Kerisora roe sisei hihunaka 'warumajaho iviamaa ijaho Hu vejume nimaa renana.
19 Joni sisea are mamaa'e are'i kaivo ta'arohe roha. 'Eje Godira joni sisea 'eke ato'arumama. 'Ejakame Natohwi jihuni una'i vea ka'ene joni oja sonahunijaho rena roama.
20 'Ejakame Hu Jesu Keriso ka'ene jonijihuna'e iji pijahajaho ranave joni roama.
21 Hu ijí akúpa 'ahi hi'eje Godira uneunecha maho'o ka'ene Huni poropetia arimaijihi puni ira vaji nitama 'waramajija veje marasaha parahuna.
22 Mosisira nitamatama ema ijá 'waramana. Joni Godi Natohwijara poropetia areri na'ina pina joni vwehipuni vaja kajino veje 'urihuna. 'Enakúne Hura raka 'warava he'avajaho hami he'avara.
23 Ea irara Poropetia kajihuni ira pahe'amajaho hu emaa puni vaja kajino 'anae pa'arehuna.
24 Ijaho ija'ina'e poropetia maho'o Samueri oni rene ijí kahi roa ijipo iviamaa raka ka'ene rena roe 'e'unukaho 'waruvara.
25 Ja poropetia kajihipuni harihija. 'Ene Godira vehuna ka'ene emahu jona'e nahama 'warama ja'ina'e iviamaa jona 'u'o venu. Hu Eparahami 'waramaja'ina Oni amuhipuni vajijino kachi'ina maho'o mwe'akino hijujija merajihuna 'wamana.
26 'Enajihuna'e Godira Huni pwea vejume 'urine amura joni roana'omo merajihakame ea mapoka joni 'unama siseijaho ta'arohe aré ranahuna.

4

Pita Kaivo Joni'o Kanisorupuni Una'i Aherama Va'ajina

1 Pita'o Joni'o va'a hine ea mapoka kajihi pu'úmo vu'a 'wavi'i hi'eme pirisiti 'ee hirisima ka'ene Temiporu 'ajohi'inijine 'ee Sajusi ijija puni roajivara.
2 'Enareja pu niho'o ni'ima'ura senavara. Ijihuni maijaho Pita'o Joni 'o ea najahareja Jesuni vaji ea ka'ene kwamasa'avajija kú'o 'urihuna 'iavumakame senavara.

3 'Ejumakame vea na'í venajihuna'e pu 'unirame 'eka va'e tipurai irechamiume hi'eme sú'o nitumana.
4 'Enakaivo ea ka'ene puni vu'a kaji hene nimaa rojajaho parua mapoka (5,000) nimaa rojara.
5 Ijihuni sú'uhijino puni emaina 'ee Sikuraipi 'ee puni mama'inijija Jerusaremi roe rira kwino ahuvara.
6 Anasi ka'ene pirisiti natohwijaho 'ee Kaiapasiho Joni ho 'ee Arekisanita ho 'ee pirisiti natohwijihuni ituha pu'úmo ahuma hijara.
7 Pu no'o aherame roe puni una'i irechami'i kaivo pu aporama ijá 'iava Rakijihuni haruri vejare? Irahuni ihi 'urahume ijaho aranane? 'iavara.
8 'Ejume Pitaho Godoni 'Avenijara ruha apena parajumakame emaina 'ee puni mama'ina ijá 'iama
9 Ja nú iviasi 'otui irechamú'irono avaju. Ijihuni maijaho nú ea ka'ene mumora siseraji'ina vejume ichá'ina maranaji he'irono avaju?
10 Ja ea mapoka 'ee Isureri orakije ike he'avara! Ijaho Jesu Keriso Nasareti ora ka'ene jara icha 'ahi 'anaume kwamana'omo Godira vejume kú'o 'urina jihuni ihijara vejume ea ka'ene joni una'i naminukaho maranana.
11 Hu muna ka'ene ja ea ka'ene ara veji'inijipo ura parenajina kaivo ijaho muna ahisima'ura ka'ene ara 'unanahuniji rena naminu 'wamana.
12 Godoni ari vahuni 'unamijaho Iha nikwinu reje nú vahuna. Ei pini mwe'aki nú ni'ajúhakame Godoni vahuna pana kaivo Godira Jesuho ea mapoka ikehipuni ni'ajihi'ina mihana'omo ijara ni'ajihakame Godoni vahuna 'iamana.
13 Emaa kajipo kivume Pita'o Joni'o puni una'i namine paju'i kaivo ajira 'waravara. 'Ejumakame pu ea kajija sikurua pakavi'ina 'ee ea mamaha'omo ea najahaji kimareja niho'o oja hwa'usahura. 'Ejume emaa kajipo hejajaho pu Jesu pu'úmo 'urahojura hejara.
14 'Ejumakame ea ka'ene pu vejuma maranajaho ijí pu pu'úmo namijumakame emaa kajipo 'warahuna areri parenana.
15 'Ejume ema kajipo pu no'o irechamiume ma'ahi va'eme pu hine 'wama apene pira'aravara.
16 'Enareja pu ijá 'wava Eakija nú ichá'ina ve'eja? Pu no'o unenu'u pina vejume ea mapoka ka'ene Jerusaremi hijujija nikivara. 'Ena'omo núra ijí hekajihuna areria parenu.
17 'Enakaivo ike vu'akara parausahe emaapuni vaja vahuna re'amajaho roe ira kisima'ura'e 'waravakame pu ijí Huni iha kajaho kú'o pa'urahi'i ea 'aho'a 'warahuna.
18 Pu 'umenaume va'umakivi'i ijá 'iva Ja kú'o Jesuni iha kajaho pa'urahi'i ea 'warahune 'ee naja'avara 'iavara.
19 'Ejume Pita'o Joni'o eha vene pu ijá 'iava Ja vwihajujaho 'unama ariramaa raki jarane? Joni ira hena vehunijina ho Godoni ira hena vehunijine?
20 Nú raka ka'ene kame hejajaho areri pa'arehuna kaivo nú 'warahuna 'iavara.
21 'Ejume emaa kajipo pu no'o juvu vu'a ira ajira 'waramareja irechamiume va'ara. Ea ka'ene mapokijaho pura raka ka'ene vejaji kame Godi ta'aroha jihuna'e pura pua'e sise'i 'ahihuni 'unama pa'arenana.
22 Ea ka'ene ijí pu vejume marana kajaho juara mapoka mapoka (40) pa'arenana.

Nimaa Roji'inijipo Pajuhuni Siporua Ka'ene 'Ojajina

23 Pu irechamiajaho napuhwa puni va'ara. 'Enareja pirisitia mama'ina 'ee emainijipo raka ka'ene pua 'waravajaho 'waravara.
24 'Ejume pu ijí henareja ahuma hine siporua 'one Godi ijá 'wava Natohwa ka'ene akúpa vene mwe'a vene soha vene uneunecha ka'ene ijihuni vaji hijujija venaji'o
25 nitama Oni 'Aveni vu'a pina apene núni oma Oni pwea ka'ene Teviti oni ira vaji rene roa ijá 'úma
Irakijihuna'e Jenitarua hina sena vejo? 'Ene emaa 'unama aniani maa pa'ajija vejo?
26 Kinia 'ee ea 'ajohai'ina ahuma namiji'i Natohwijaho 'ee Huni Kerisoho ninavara 'úmana.
27 Nimae ike arakino Heroti ho Ponachasi Pairati ho 'ee Jenitarua 'ee Isureri ora ahume Oni pwea ariramaa Jesu ka'ene Ara iji pijahaji ninavu.
28 Pura iraka ka'ene vejajaho Ara nitama vwihane amairiarama ja'ina'e vejara.
29 Oo Natohwe iviamaa pura juha vu'a kisina ka'ene 'wavujaho vwihana. 'Enareje nú Oni pwehijakaho ni'ajúha. 'Ejakame nú harura'e Oni ira 'wara'avajaho paju'ika'i nú ea najaha.
30 Oni ija jorane ea veje maranie 'ee aacha ani ani'ina oni pwea ariramaa ka'ene Jesuni iha 'ahi vena 'wavara.

31 Pu siporua 'ojume pa'are'eme ijí sea ka'ene pura hija kajaho vari'eme Godoni 'Aveni puni vaji ruha apenana. 'Ejume iji'a Godoni vu'a paju'i kaivo aneja vene najahara.

Nimaa Roji'inijipo Kukua Puna Swara Vejajina

32 Ea mapoka ka'ene nimaa roji'ina kajija puni oja 'ee vwiha nikwinu vwihajara kaivo ea pina unenu'u pina nuna pa'iamana kaivo pu uneunecha mapoka 'eke totari 'ojura.

33 Pu apasorua kajija haruriji'i Jesu ka'ene Natohwijara kwama 'urinaji 'waravume Godi pu ni'ima'ura'e maiji vwihaniana.

34 Puni vaja kajaho ea pina unenu'u pina panupivi'i hinana. Ijihuni maijaho ea kajija maho'o mwe'a 'ee sea rukina'omo 'imenareja ijí monia kajija 'eke roara.

35 'Ejumakame pu monia kajija 'eka roe apasoru epuni una'i irechavume pu 'eke ea ka'ene uneunecha pa'ajihi pura pivusahuji kivi'i 'oi'oi vajihara.

36 Ea pina huni iha Josapina kaivo Jesuni pwehipo iha pina 'iame Panapasina 'wavura. Ijí Panapasi 'wavu kajihuni maijaho Ni'ajihi'ina 'wavura. Hu Rivai oni amuja 'ee kwaa iha Saiparasi nahejara.

37 'Ena'omo hu huni mwe'a pwina ea 'aho'a 'imenae monia 'ekana. 'Enarena hu monia kajaho 'eka roe Jesuni apasoru puni una'i irechamana.

5

Ananaiasi 'Ee Sapara Puni Vu'a

1 'Enakaivo ea iha Ananaiasi'o naparaha ka'ene Sapairana 'wavuji'o puni mwe'a 'imejara.

2 'Enareja Ananaiasiho ijí monia kajaho 'aho'a hu 'eka'i kaivo 'aho'a 'eka roe Jesuni apasorua pisivia vajihumakame naparaha hena kamana.

3 'Ejumakame Pitara ijá 'wama Ananaiasi'o a irakijihuna'e Setani oni oja ruha apejumakame a oni mwe'aka 'imenarena monia pwinana'a a 'ekivo Godoni 'Aveni jihuni una'i ira'ata venane?

4 Maraku'ijaho mwe'akaho omaa 'wa? 'Ene iviamaa monia 'imejake 'u'o omaa 'wa? 'Enakaivo a rakijihuna'e oni oja vaji ika'ina'e vwihanane? A nú emaa papisimúu kaivo a Godoni una'i ira'ata venana 'wamana.

5 'Ejume Ananaiasi ijí henarena ni'aha kwino mwe'i 'one kwamana. 'Ejume pu ea ijí hene tea junamana.

6 'E'eme kivapo roe huni haha apene mwame apena va'e kwananavara.

7 'E'eme vea oma no'opisu pa'are'eme nusirei huni napara roe raka ka'ene huni parua renajaho pahena pakavi'i roana.

8 'Ena'omo Pitara ijá 'wama 'Ú jara mwe'a kajihuni monia ehaka apejajaho ijarune 'wavume hu I'a nijana 'wamana.

9 'Enajihuna'e Pita ijá 'wama Irakijihuna'e ja no'o paruune'i 'wame Natohwi jihuni 'Avena vena kavare? Hena! Kivasa ka'ene iviamai roe vwicha jiami namiju kajija paruuna apena va'e kwanana'i va'ara'omo pu a 'u'o apena vahuna 'wamana.

10 'Ejume hu ni'aha kwino 'one huni mumora rora kajano kwama namana. 'Ejume kivasa kajipo roe aruvi'i kavajaho napara kajaho kwamana kamareja pu apene va'e paruahoni rori kwananavara.

11 'Ejumakame sosia kajaho maho'one 'ee ea ka'ene ijí hejajija niho'o ni'ima'ura'e tea junamana.

Emapo Areri Pavejujine 'Ee Oja Hwa'usahujina

12 Apasoru ahuma Saramani oni oroti hiji'i ea mapoka puni vaji aacha ani ani'ina 'ee uneunecha ka'ene ema areri pavehunijaho vejara.

13 'Eju'ukame panimaa roji'ina 'aho'a paroe pu pu'úmo hiju kaivo pu apasorua kajihipuni pinana hena 'ee pu ta'arorahara.

14 'Enakaivo ea mapoka mapoka parui napari Natohwiji nimaa rojajija roe ijí huri ahumahume ajima va'ara.

15 Ea pu atama 'uniravi'ina mapoka puni suha ateha 'eka roe 'unamu toi kajino irechama apene va'eju'e Pitara puni rori va'e huni 'avenijara atami 'uniravi'ina kajihi puni hura kaji niha rene raurihuna.

16 Ea mapoka Jerusaremi rori hijujipo ea puna ka'ene atami 'uniravi'ina 'ee 'avena sisea ajima'ina aherama roume pu 'u'o vejume maho'o maraniara.

Apasoru Ruaraha 'Eka Tipurai Irechamiari Vu'a

17 'E'eme pirisiti natohwa 'ee ea ka'ene Sajusia pu'úmo niho'o ajinamana.

18 'Ejumakame pu 'urine apasorua 'unirame 'eke va'e tipurai irechamiara.

19 'Enakaivo na'ii Natohwi jihuni 'ona oji'ini roe tipura ara kajihuni vwicha tirasa'i kaivo aherama roe ma'ahi irechamiara.
20 'E'ika'i ijá 'iava Ja va'e Temiporu vaji namine ea mapoka majama hihuni vu'a kaji naja'avara 'iavume
21 pu ijí hene 'urijajaho sú'u sú'u vea mai'o ahara sama kamino va'e Temiporu vaji najahara. 'E'eme pirisitia natohwa 'ee puni ehijijipo Isureri opuni emaa 'umenaume roe rira kwino ahuma hi'i kaivo ea irechamiume tipurai hiju ro'ika'i ahera'i va'ara.
22 'Enakaivo ea ka'ene tipura 'ajohi'inijipo va'e kivara tipura vaja pakimareja roe 'waravara.
23 'Enareja ijá 'iava Nú kavajaho vwicha roku vene kisima'ura vejume na'eme ea ka'ene tipura 'ajohi'inijija vwicha jiama kajino namijara kaivo nú vwicha tiraha aruma va'ajaho ea pina niho'o ijaho vaja pahinana 'iavara.
24 'Ejume pirisiti mama'inijija 'ee Temiporu puni hirisima vu'a kaji henareja pu vwihajume puruva rejume ijaho ichá rene aranane 'wavara.
25 'E'eme ea kwino roe ijá 'iama Heha! Ea ka'ene jara tipurai irechamiajaho Temiporu vaji namine vu'a ea najahu 'iavara.
26 'Ejume hirisima natohwijaho 'ee huni hirisima va'e pu aheramana kaivo pu ea mapoka juhamareja harura pavene irisava jihuni maijaho ea mapoka ka'ene puni vu'a heja kajipo muni 'eke 'anihuna vwihanareja ijihuna'e masuanu'wi aheravara.
27 'Enakaivo pu aherama roe kanisoru puni una'i irechamiume namijumakivi'i pirisiti 'ajohi'ina natohwi jihipuni una'i irechamiara.
28 Nú ja tanu'urihe ja Iha Ikaho pa'urahi'i ea najahuna 'waravara kaivo kaha! Jara najahu kajara Jerusaremi rarena paranana'omo nú Ea kajaho 'anaume kwamana 'wame namuhu 'iavara.
29 Pitaho 'ee apasoru ijipo eha vene ijá 'iava nú Godoni iraru hene vehuna kaivo emaapuni ira pahehuna 'iavara.
30 Núni omijihipuni Godijara ja Jesu ka'ene korosi 'ahi 'anaume kwavume Hu vejume 'urinana.
31 'Enarena Hu Godira 'unama apene Huni ija mana'inija'i ranavu'e Natohwa rene ni'ajihi'ina'e renana'omo Isureri ora puni sisea ta'arohe aremamaa are'avajaho Hu vwihania arehuna.
32 'Ena'omo nú raka ka'ene Hu venuji kama hejaji rone ja najahu. Godoni 'Aveniji 'u'una. 'Ena'omo Godira ea irahipo Huni ira hene vejuji Hu mihuna.
33 Vea ka'ene kanisoruepo ijí hejajaho niho'o oja vaja 'uhusamiume pu apasorua kajija 'ania kwamasa'avarono vejara.
34 'Enakaivo Parasia pina huni iha Kamerieriho tamana'e najahi'ina'omo ea mapoka'e huni hura veji'ina. 'Ena'omo ijara 'urí arini nami'ika'i ijá 'iama Pu irechamie ma'ahi ma'uako va'ava 'iamana.
35 'Ejume hu ijá 'iama Ja Isureri orakúne hami hami vwihaje areri re'eje iji'a ja unenu'u pina pu veti'avara.
36 Ja nitama nihejara ea iha Tutasi oni pinana 'urine ijá 'iama Na harura rukina 'i'i kaivo ea mapoka mapoka (400) aherama va'ana kaivo ea 'ahopo hu 'anaume kwamana. 'Ejume ea ka'ene hua nimaa rojajaho juhaha ani va ranavara. 'E'eme kaukara ka'ene pura vejajaho pa'arenana.
37 Ijihuni túna'i ea tahari veijino Jutasi Karari orijihuni pinana 'urinana. 'Enarena hu ea mapoka aherama va'ana kaivo ea 'ahopo hu 'u'o 'anaume pa'arenana. 'Ejumakame ea ka'ene hu nimaa rojujaho juhaha ani va ranavara.
38 Ijá vejara'omo iviamaa na ja 'waravu. Ja ea ikihi puni rora paruva'avara kaivo maki'eje pu pupuso hija. Ijihuni maijaho pura raka ka'ene vwihane vejujaho ema puni rena roana'e re'amajaho roe pa'arehuna.
39 'Enakaivo ijaho Godona re'amajaho jara ei pini tanuhuna areria pa'ana. Ijihuni maijaho vejuro'i ja Godi'i pu'úmo 'araha ve'ejakúne 'iamana.
40 'Ejume pu huni vu'a kaji henareja iji'a 'umenaume apasorua kajija roara. 'Ejume pu hijiha'i kaivo ira kisina'e 'warame tanu'urihe ijá 'iva Ja kú'o Jesuni ihijaho pa'urahi'i ea naja'avara 'i'i kaivo irechamiara.
41 Pu kanisoru puni una'i are'i kaivo arihe temaraji'i va'ajihuni maijaho pu Jesuni ihijihuna'e ea pu sise'i 'ahie 'ee juha apeja jihuna'e avajara.
42 'Ejumakame pu veku veko Temiporu vaja 'ee sea sea ijino Jesuho Kerisona 'iavi'i najahe 'ee 'warame apene ojara.

6

Niˈajihiˈina Iropune ˈEe Noˈo Iji Pijihajina

1 Ijiha kajaho tisaiporua mapoka rena ajima vaˈeme Kuriki Jua ˈee Hipuru Jua chicharavara. Ijihuni maijaho puni amuniji na veku veku ˈiruma swara vejujaho vene asitahu jihunaˈe avajara.

2 ˈEjume ea iropu ropu noˈo ijipo ˈumenaume tisaiporu ˈahoˈa roume ijá ˈiava Nú Godoni ira paˈwaraˈikaˈi hine ˈiruma vajihiˈi hihuna areria pareˈena.

3 ˈEnakúne vwehu núne joni vaja kajino ea iropu noˈo ea kaˈene Godoni ˈAveni ruha apena paraji'ina ˈee iha mamaa ˈee hami hami vwihajiˈinijino pijihakame ijipo ike kaukara ikaho ˈajoˈavara.

4 ˈEjakame nú onúno naˈia mapoka siporua ˈoˈone Godoni vuˈa ˈwarahunakúne ˈiavara.

5 ˈEjume ea mapoka ijí vuˈa kajaho ura renana. ˈEjumakame pu Sitivini iji pijahara. Hu nimaa rona paraji'ine ˈee Godoni ˈAveni huni oja vaja rarena paraji'inaˈe pijahara. Ea pina Piripune ˈee Pokorasine ˈee Nikenorine ˈee Timonine ˈee Paramenasine ˈee Nikorasina. Nikorasiho Enitioki ora kaivo hu va Jua renarenaˈomo Godoni ea rene ijí Jua puˈúmo hinana.

6 Ea kija aherama roe apasoru puni unaˈi irechamiume pu ea kajihipuni siporua ˈone ˈee ija húmata ˈahi irechamiara.

7 ˈEnajihunaˈe Godoni ira rausaha apene kwaa ara mapoka vaˈana. ˈEjume pirisitia mapoka ˈuˈo nimaa rojara. ˈEne ea kaˈene Jerusaremi hijujija nimaa nimaa roji'ina mapoka mapoka rejara.

Sitivini Kamovajina

8 Sitiviniho maiji vwihanii'ina rarena parane ˈee harura rarena parana jihunaˈe Hu aacha ani ani'ina vene ˈee uneunecha kaˈene ea areri pavehunijija epuni vaji vejume rejara.

9 Ea ˈahoˈa Sinakoku Kaˈene Ripotini ˈwavuraˈomo pu Sairini ora ˈee Arekisanituria ora ˈee Sirisia ora ˈee Esia rene roajipo ˈurine Sitivini puˈúmo nakaravara.

10 Godoni ˈAveni vejume Sitiviniho ˈwaramana. ˈEjume huni vwiha mamaa kaˈene hura oja ˈaveniji'i ˈwaramajaho pu areri rarena ˈwarahuna areri parejara.

11 ˈEjume pu ea ˈahoˈa ˈimenae ˈwaravume pu ijá ˈiava Nú heˈejuˈe hu hine Mosisiˈo Godiˈo matihana ˈiavara.

12 ˈEjumakame pu eaka ijihipuni oja ijumakame ea mamaˈina ˈee Sikuraipia ijipo roe hu ˈunama tairia apene kanisoru puni unaˈi vaˈara.

13 Ea ˈahoˈa vuˈa iraˈata ˈwaraˈavarono irechamiume vaˈe ijá ˈiava Ea ikaho Mosisi oni tamaneˈo ˈee ruha akuaviˈinikaho naˈia mapoka mapoka hine matihuna.

14 ˈEnareˈe nú hejuˈe hu ijá ˈwaramuna Jesu kaˈene Nasareti orijara ijí arakaho tirakune ˈee Mosisi oni tamana kaˈene hu nú vajúhajaho ˈeka arohe ani ˈwaramu ˈiamuna ˈwavara.

15 Kanisoru kaˈene hija kajipo kavume huni ura niijaho areri onaˈojiˈina puni urania kivuja renana.

7

Sitivinira Huni Vuˈa ˈWaramajina

1 ˈEjume ea kaˈene pirisiti natohwijara ijá ˈwama ˈÚ ikaho nimaae? ˈwamana.

2 ˈEjume hu ijá ˈiama Heha! Vwehu nuna ˈee emahu nunakije ja nuni irake hami heha. Nitama Eparahami kaˈene núni omijaho maiˈo Herani pavaˈikaˈi Mesopotemia hinajiri Godi kaˈene hanajiˈinijaho huni roana.

3 Hu ijá ˈwama
Oni amuhija irechamie ˈee oni kwaa areˈi kaivo ˈurine vaˈe kwaa kaˈene Nara najaˈujino hiˈamana ˈwamana.

4 ˈEjume hu Karutia opuni kwaa areˈi kaivo vaˈe Herani hinana. ˈEˈeme Eparahami oni oma kwavumakaviˈi Godira hu vejume ˈurina roe iviamaa kwaake nú hijukino hinana.

5 ˈEnakaivo Hu mweˈa pina nihoˈo humaa pamahana. ˈEnakaivo hu mají apehuna pana. ˈEnakaivo Godi túnaˈi humaa mahuna nahama ˈwaramana. ˈEnaˈomo Hu huni amuhi jihipuni rehuna kaivo Eparahamiho maiˈo amuja pavenana.

6 ˈEne Godi ikaˈina ˈwaramana. Juara mapoka mapoka (400) vaja kajino oni amuhijijija ea ˈahopuni pwea rene ˈee sisei hihuna.

7 ˈEnakaivo túnaˈi ara irahipuni pwea ja reˈavajaho Na ˈotua vetihuna. ˈEnakaivo maiˈo túnaˈi pu kúˈo ˈunama roe kwaa ikino hine Na oja mihe Nuni kaukara vehuna ˈwamana.

8 Godira hu sisa 'uhuahuna maka nahana. 'Ena'omo Eparahami Aisiki oni oma renana. 'Ene hu na'ia iropu no'opisu pa'are'eme hu huni sisa 'uhuahana. 'Ejume Aisikiho Jekapi oni oma renana. 'Ene Jekapi ea mama'ina iropu ropu no'o puni oma renana.
9 Amuhu núnɑ ea mama'ina kajipo Josapi sise'i 'ahae apena va'e ea 'aho'a 'imenaara. 'Ejume pu apene Ijipiti va'ara kaivo Godi hu hu'úmo hinana.
10 Hu sisei hinajaho Godira ni'ajahana. 'Ejume Godira vejume Josapi vwiha maa vwihaji'ina rejume Perora Josapi ura renajihuna'e Ijipiti opuni 'ajohi'ina re'amarono Pero iji pijahana. 'Enareje Perora oni sei uneunecha mapoka ka'ene navuji 'ajohi'ina re'amarono iji pijahana.
11 'E'eme Ijipiti kwaa 'ee Kenani kwaa 'oravea renarena 'iruma pa'are ranamana. 'Ejumakame amuhu núnɑ kwaa ka'ene 'iruma 'ekahunijaho niho'o pa'arejumakame sisesei hijara.
12 'Ejume Jekapi henajaho 'iruma Ijipiti navuma henarena maraku'a omahu núnɑ irechamiume ijí va'ara.
13 'Ena'omo vukú'o 'aha pini va'ajino Josapi popwaha hu nahama 'waramana. 'Enarena Pero roume 'waravumakame hu Josapi oni vwehija hena kimana.
14 'Ejume Josapi 'ona 'waramana. Huni oma ka'ene Jekapi ona 'waravakame huni kachi'ina mapoka kajaho ijá nianae Ijipiti ro'avarono 'waramana. Pu ijaho ea ni'aha kwino mapoka mapoka (75).
15 'Ena'omo Jekapi Ijipiti va'e hu amuhu núnijihi pu'úmo kwamasahara.
16 'Ejume puni hahijaho 'eka va'e kwaa iha Sekemi irechavara. Ijí muna ara kajaho Sekemi Eparahamira Hemori oni harihijihi puni 'imena apenana.
17 Godira Eparahami nahama 'waramajaho roa tu'u re'eme Isureri ora Ijipiti ea mapoka tuamana.
18 'E'eme kinia pina ka'ene Josapi pahena pakavi'ini Ijipiti opuni kinia renana.
19 Ijí ea kajara núni amuhija pisivi'i rurahana 'ee hu emahu núnɑ sise'i 'ahie 'ee venaume sesahwaha samai kwamasa'avarono irechamiara.
20 Ijihuni vea kajiri Mosisiho nahejara. Hu niho'o hariha 'u'ua mamai jihuna'e Godi hu ura renana. 'Ejumakame emahwapo puni seijino nesi hami 'ajo'eme masapa no'opisu pa'arenana.
21 'Ejumakavi'i pu apena va'e samai ranavajaho Pero oni 'apajijara kama apene va'e huni hariha vena pimana.
22 Hu ijí sikurua vene 'ee Ijipiti opuni henaka'a mapoka kajaho he parane 'ee hura raka ka'ene 'warame venujaho haruriji'i venuna.
23 'E'eme hu juara mapoka mapoka (40) re'i ve'eme hu ehwaha ka'ene Isureri oni harihija ki'i 'ahaume vwihanana.
24 'Enarena hu vai'i kimajaho huni ea pina Ijipiti ori vu'a pa'a apene rurahuma kamana. 'Ejumakame hu ijara sevume 'urine hua vahame Ijipiti ora kajaho 'anauma kwamana.
25 Godi hu iji pijahume ehwaha kaji ni'aji'i roaji pu he'avarono ea kajaho hu 'anaana kaivo pu niho'o ija'ina pavwihajara.
26 'E'ikaivo Mosisi ijihuni sú'uhijino Isureri ora no'ohe'i 'ara'eme hu ijí va'ana. 'Enarena hu va'e are'avarorena rurame ijá 'iama Ja no'o vwe'une'i raka vene 'araho? 'iamana.
27 'Enakaivo ea no'o 'araha kajipo ea kwinu Mosisi vajama pi'ona'ika'i ijá 'wama Irara a venaume a roe nú 'ajohue 'ee namui roane?
28 A niari Ijipiti ora 'anaaja'ina'e na 'ani'iro avano? 'wamana.
29 'Ejume Mosisi ijí hene Ijipiti opuni kwaa are'i kaivo aseha va'e Miriani opuni kwai hinana. 'Enarena hu ijí hi'eme harihwaha no'ohe'i rejara.
30 Hu ijí hi'eme juara mapoka mapoka (40) pa'are'eme Godoni ona'oji'ina huni roe huri'a Sainai nechi'i icha oma rukina veni re'eju'e hu ijihuni vaji naminana.
31 'Ejume Mosisi ijí kamarena Vi ijaho rakina? ronarena niho'o ni'ima'ura oja hwa'usahana. 'Enarena hu ura va'e nini ka'i 'ahaume va'eme Natohwi jihuni ira roana. Hu ijá 'wama
32 Na oni opijijihi puni Godia. Na Eparahami oni Godi 'ee Aisiki oni Godi 'ee Jekapi oni Godia 'wamana. 'Ejume Mosisiho simame 'ee tea juvume ijaho nia pakamana.
33 'Ejume Natohwijara hu ijá 'wama Oni mumora hwana jahena. Ijihuni maijaho ara ruha ka'ene naminujaho akuavuri mwe'a sisa 'ahi naminu.
34 Pu Nuni ehija ka'ene Ijipiti opo sise'i 'ahiajaho Na nikivuta. Pu niramaruvaji 'u'o Na nihejuta. 'Enarejo ijihuna'e Na pu ni'aji'i routa. 'Enakúne a roe Na ranamae Ijipiti va'a 'wamana.
35 Ike Mosisiho pura hu pata'arohe ijá 'wava Ea irara 'waravume a roe nú 'ajohue 'ee namui roane 'wavajina. 'Ena'omo Godira hu kú'o ranavume va'e Isureri ora 'eke

ˈajoˈamarono Huni ˈona ojiˈina kaˈene nechiˈi icha vaji Godira vejume vena rejumakaviˈi ranavume ijihuni vaji naminajara niˈajahana.
36 ˈEjume ea ikara Ijipiti vaˈe vejume aacha ani ani ˈee ea areri pavejujija vejiˈi Isureri ora aherama vaˈe soha kaˈene iha Aviˈina ˈwavujaho vejume ˈunama reˈeme pu vaˈe juara mapoka mapoka (40) nechiˈa kaji hina ojara.
37 Ike Mosisi ikara Isureri oni harihija ijá ˈiama Godira poropetia naaˈina joni vwehipuni vaji veje rene roajihuna.
38 ˈEjume ike ea ikara ea mapoka pu puˈúmo nechiˈi ahuma hiˈeme huriˈa Sainai ˈona ojiˈini vuˈa ˈwaramana ˈee hu emahu nú puˈúmo hine ˈee hu vuˈa kaˈene majama hihuna ja vajihunaˈe vajahana.
39 ˈEnakaivo núni amuhijihija pu Huni vuˈa paheˈi kaivo pu Hu vajama piˈonavara. Pu Ijipiti oja vwihanareja pu ura Ijipiti ˈunama vaˈi ˈahiara.
40 ˈEˈikaivo pu Eroni ijá ˈwava Núni godi ˈahoˈa vejakame pura uranúhe aheruma vaˈa. Mosisi nú aheruma Ijipiti arema roara kaivo hu iraki renajaho nú puruva renúu ˈwavara.
41 Ijihuni vea kajino pu unenuˈu pina apene purumakau ˈuˈua punaˈi vene swasa ˈeke ijí godi iraˈata kajihuni roara. ˈEne pura puni iji veja kaji kimareja nihoˈo mariˈuvara.
42 ˈEjumakame Godi pu túchahie pataaroraˈi ija irechamiume pu china masapa vea ijihi oja mihara. ˈEjumakame areri poropetiepo heha vaji vena ˈwarava jaˈinaˈe renana.

ˈÚ Isureri ora ja juara mapoka mapoka (40) nechiˈi hinojajino swasa kaˈene vejajaho núnaˈe vejare?
43 Pana kaivo ja Moraki opuni harai ara vene china kaˈene Romapa joni godi rene unenuˈu ˈahoˈa ˈeke vejuˈe unenuˈu ˈahoˈa punaˈi rejuˈukiviˈi nuana vetie ijihipuni swasa vejujihunaˈe Na ja irechamie ja Papirani asima hanaˈi vahuna ˈiamana.

44 ˈEnaˈomo emahu núpo harai ara kaˈene nechiˈi vejajaho ea najahareje Godira ijihuni vaji vuˈa ˈwaramuna. Areri Hura Mosisi naharena veˈamarono ˈwamajaˈinaˈe venana.
45 ˈEne emahu núpuni vea rejume pu Josua puˈúmo apene roˈeme Godira ara ˈahosura kajija emahu núpuni unaˈi atoˈarumaume useˈeme ijí nama apene rou vaˈo roe Teviti oni vei usevara.
46 Godi Teviti kamareˈe teamama paranuna. ˈEnaˈomo Tevitira Jekapi oni Godi ijihuni harai ara veˈirono Godi apomana.
47 ˈEnakaivo Saramanira arijaho venana.
48 ˈEnakaivo Natohwa kaˈene ichuto maijaho emaapo ara kaˈene iji vejujaho pahinuna. Areri poropetijara ˈwaramajina.

49 Akúpa ˈahijaho Nuni asuma hijuri ruhijina kaivo mweˈijaho Nuni mumora ranavuri ruhijina. ˈEnaˈomo ja ara ichá'ina Nuna veniˈeja? Natohwijara ijá ˈiama Nuni ruha kaˈene Nara ˈojuta hwehunijaho ichine?
50 Nuni ija uneunecha kihija mahoˈo pavejuta raka? ˈwamana.

51 Ja nihoˈo vuˈataa paheji'ina ˈee joni oja kisimaˈuri jihunaˈe ja nihoˈo pahena paraju. Emahu jopo Godoni ˈAvena pataaroha jaˈinaˈe ja ˈuˈo pataarohu.
52 Poropetia ea irahijaˈe emahu jona sisei paˈahiare? ˈEjume pu Ea kaˈene arimaijara rohuniji ˈwaravajija ˈaniume kwamasahara. Ja Ea kaji nahamahe ˈanaume kwamajihina.
53 Ja ea kaˈene tamana ˈekujihi Hu Huni ˈona ojiˈinaˈe vajihuˈe ˈeka roura kaivo ja panimaa rone ˈee vejura ˈiamana.

Sitivini Muni ˈOna Hijahajina

54 ˈEjume pu ijí henareja Sitivini ajinama oja ˈuhusamia paraˈejume upaja jaˈiujume chanichani vajaˈeme kavara.
55 ˈEnakaivo Sitiviniho oja vaja Godoni ˈAveni ruha apena parajumakame akúpa ˈahi nia nirinama kavume Godoni hanajiˈina kame ˈee Jesuho Godoni manaˈinijaˈi naminana.
56 ˈEjume hu ijá ˈiama Kaha! Na kaˈejuˈe akúpa ˈaha vwicha jaraˈejuˈe Emaa Puni Hariha Godoni manaˈinijaˈi naminu ˈiamana.
57 ˈEnajihunaˈe pu ira ajira ananajaˈikaˈi ataa pijuturame niˈaha kwinu ˈurimaravajino ninukujaha vaˈe pu hu ija ija ˈunavara.
58 Pu hu ˈunama piijahe apene samai vaˈareje muni ˈeke ˈanaˈeme kivasa kwinu ijí puni rori namiˈeme pu puni ateha jahene huni una kaji irechavara. Ea kajihuni ihijaho Soruna.
59 Sitivini muni ˈanaumakiviˈi hu Natohwiji ˈurahe ijá ˈumena Natohwa Jesu nuni ˈavena apeˈamana ˈwamana.
60 ˈEˈikaivo hu aruha arihiˈi ira ajira ijá ˈumenane Natohwe pu na siseˈi ˈahiukúne A pu eha pavetia ˈumeˈi kaivo kwamana.

8

1 'Ejume hu 'anaume kwamajaho Soru oja vaja teamama paranana. Ijí vea kajaho sosia ka'ene Jerusaremi hijujaho ruarahume sisei hijara. 'Ejume pu 'oi'oi ea 'aho'a Jutia vaji va'ume 'ee ea 'aho'a Sameria va'eme apasoru eru irechamiara.

Sorura Sosi 'Ania Ruarahajina

2 'E'eme ea ka'ene Godi oja mahi'inapo Sitivini oni haha apena va'e ranavara. 'Enareja pu niho'o huamu vene niramaruvara.
3 'E'eme Soruho aneja vene sosi ruarahiana. 'Ene sea sea kaji ajime napara parui irisame 'eka va'e tipurai irechamiana.

Vu'a Maa Maiu'ina Sameria Vaji 'Waramajina

4 'E'eme ea ka'ene ani ani va'a kajija hine Godoni vu'a ea najahara.
5 'E'eme Piripuho Sameria va'e aneja vene Keriso rone najahana.
6 Ea mapoka ka'ene ijí Piripu ipu'úmo hija kajija pu oja 'ee vwiha kwisu rene hura 'warama kaji hene aacha 'ee uneunecha ka'ene hura vejume ani ani reja kaji pu kivara.
7 Ea 'avena sisea 'ajima'ina mapoka ijí hijara'omo Hura venaume ijí 'avena sisea kajipo niho'o ajira emaavara'i kaivo ariha va'ara. Ea 'aho'a irima'ina 'ee haha ajuarani'ina vejume marasahara.
8 'E'eme kwaa kajaho niho'o ni'ima'ura'e temarasahara.
9 Ea pina huni iha Saimanina'omo hu nimako atama veji'ina ea ni'ina iavi'i ara kajino hiju'e Sameria ora oja hwa'usahura.
10 'Ejume pu maho'o sesamai rene va'e emakini hu ta'arohe ijá 'wavure Hu Godoni harura ni'ima'ura 'wavura.
11 Hu nitama rene atama ani ani veju'e pu kavujihuna'e pu hami huni vu'a hejura.
12 'Enakaivo vea ka'ene Piripura Godoni vu'a maiu'ina ka'ene Godoni arijihuna 'ee Jesu Keriso oni ihiji rone 'waramajaho pu nimaa rojara. 'Ejume hu parui napari ahuma toi samahara.
13 'Ejume Saimani 'u'o nimaa ronajihuna'e hu toa apús*avume* Piripui ahuma 'uraha oji'i hura aacha 'ee uneunecha ka'ene ea areri pavehuna mama'ina venaji kimarena oja hwa'usahana.
14 Apasoru ka'ene Jerusaremi hijajipo hejajaho ea mapoka ka'ene Sameria hijajija Godoni ira hene apejuma henareja pu Pita'o Joni'o irechamiume va'ara.
15 'Enareja pu no'o va'e ijí ea ka'ene Godoni ira hene nimaa roja kajipo Godoni 'Avena ape'avarono pu puni siporua 'ojara.
16 Hu mai'o puni vaja ruha paapenana kaivo pu Natohwa Jesuni iha 'ahijino toaru samaara.
17 'Enajihuna'e pu aneja vene puni ija ea kajihipuni hú*mata* 'ahi irechamiume Godoni 'Avena apejara.
18 Saimani hina ki'eme apasoru kajipo ija irechami'eme Godoni 'Avena ea samahuma kimarena hu monia 'eka roe 'ime'i 'iamana.
19 'E'ikaivo ijá 'iama Harura kaji na 'u'o miha 'e'irakúne na ea irahija'e ija irechamiujaho pu Godoni 'Avena ape'avara 'iamana.
20 'Ejume Pitara hu ijá 'wama Oni monia kaji'i kwa'ena. Ijihuni maijaho a vwihanajaho Godoni swarijaho moni 'imejura ronuna.
21 A ikehuni pwina pana. Ijihuni maijaho oni oja mai'o Godoni una'a arira pana.
22 'Enakúne oni sisea ka'ene oni oja vaji namujaho vwihane aremamaa are'i kaivo ta'arohe Natohwi jihuni siporua 'ojakame Hura vwihanae are'amana.
23 Na kavu'e oni oja vaja kama'ajaho niho'o sisea namuna'omo ijara a kamoramu 'wamana.
24 'Ejume Saimanira eha vene ijá 'iama Ijinakúne ja Natohwi jihuna'i nuni siporua 'oniha! 'Ejakame uneunecha ka'ene jara 'warivu kajaho niho'o pina nuni haha 'aha pareni'ama 'iamana.
25 Pu no'o Natohwi jihuni vu'a 'waravume pa'arejume pu kú'o 'unama Jerusaremi va'iro vai'i Sameria opuni araka mapoka kajino Godoni vu'a kajaho najaha apene va'ara.

Piripu Ka'i Itiopia Orijihipuni Vu'a

26 'E'eme Natohwi jihuni 'ona oji'inijara Piripu ijá 'wama 'Urine iki kami nechunama ka'ene va'e Jerusaremi 'useme va'u kajino ariha Kasa va'amana 'wamana.
27 'Ejume Piripuho 'urine va'u va'ume 'unamutoi Uniki pina Itiopia ora piunamana. Ea kajaho Kanitasi ka'ene Itiopia opuni kwinijihuni moni 'ajohi'ina'omo hu Jerusaremi Godi oja ma'irono roana.

28 'Ena'omo hu kú'o huni ari va'irono huni chariati vaji asuma hiji'i poropeti Aisea oni puka tahana.
29 'E'eme Godoni 'Aveni Piripuho ijá 'wama Va'e chariati 'aha kajino hu hu'úmo ahuma hina 'wamana.
30 'Ejume Piripu ninuma ajima va'i hejume hu poropetia Aisea hine tahume hu ijá 'wama 'Ú a raka ka'ene tahu kajihuni maijaho a niheno? 'wamana.
31 'Ejume hu ijá 'wama Na ichá'ina he'ejo? Ea 'ahopo najihara'omo na ijihuni maa he'ejo? 'wa'i kaivo Piripuho 'waravume ajima va'e hu hu'úmo asuma hinana.
32 Ijí puka vaja kajino hura Godoni ira ka'ene tahajaho ikena.
Hu sipia 'ani'irono 'eka va'uja'ina'e ahema va'ara 'ee areri sipia 'u'ua sapasa usimahi'ini jihuni una'i ira pa'arene naminu ja'ina'e Hu ira pa'waramana.
33 Hu juha natohwa'e apenana. Ijihuni maijaho pu Huni 'otua hamia pahejara. 'Enajihuna'e Huni ei pini hene huni vu'a kaji 'warahuna pa'ana. Hu ikino mwe'i hinujaho pu ni'anaume kwama va'ume pa'arenana vejara'e tahana.
34 'Enarena ijí Unikia kajara Piripu eha vene ijá 'wama Poropetia kajaho hu huna'e rone 'waramana 'aho ea pina rone 'waramane? 'wamana.
35 'Ejume Piripuho Godoni vu'aka taha kaji aneja veji'i Jesu rona 'waramana.
36 'Enareja pu 'unamutoi va'ari vaja kajino roe toa rori usevi'i Unikia kajara ijá 'wama Kama! Toa karena kaivo rakijara tanu'urihu'e na toa paapúsami'ena? 'wamana.
37 'Ejume Piripu ijá 'wama A oni ojiji'i nimaa rona para'amajaho a arerina. 'Ejume hu eha vene ijá 'wama Na nimaa roju. Jesu Kerisoho Godi Oni Hariha 'wamana.
38 Ea kajara 'waravume chariati nami'eme pu no'o Piripui ariha va'ume ea kajaho toi 'unamape apúsamana.
39 'Enareja pu kamino toa vaji rene ajiru use'eme Natohwi jihuni 'Avenijara Piripuho apene va'ana. 'Ejume Uniki kajaho kú'o Piripuho pakamana. 'Enarena hu temaraji'i huni 'unama va'ana.
40 'E'eme Piripuho ori'ini kakaramajaho hu Asotasi naminana. 'Enarena hu araka mapoka kajino Godoni vu'a najaha apene onu va'ume iji'a Sesaria roana.

9

Sorura Ta'arohani Vu'a
(Akisi 22:6-16; 26:12-18)

1 'Ejume Soruho majama hine Natohwi jihuni tisaiporua juvu vu'a 'warame 'ee 'anie kwamasa'avarono va'e pirisitia ni'inijaho 'waramana.
2 'Ejumakame hu pasia vene vajahe 'eka va'e Tamasikasi Sinakoku mapokiji vajihe pu hu ni'ajahareje ea ka'ene 'Unama ikehunake veji'ina parui napari piuni'avajaho pu 'eke Soru vajahe kamorame hura 'eka Jerusaremi rohuna.
3 'Ejume hu Tamasikasi rori ro'eme ni'aha kwino akúpa 'ahi rene hanane huni haha 'aha 'ee huni rora kajaho hanana paranana.
4 'Ejume hu mwe'i 'oji'i hejume irijara ijá 'wama Soru Soru a rakijihuna'e Na sise'i 'ahiu 'wamana.
5 'Ejume hu ijá 'wama Natohwe A rarane 'wavume Hu ijá 'wama Na Jesu ka'ene ara sise'i 'ahaujarana.
6 'Enakúne 'urinareje ari va'a. 'E'eje ara iraka ka'ene vehunijaho ijí 'wara'amana 'wamana.
7 'Ejume ea ka'ene pu pu'úmo va'a kajija ijí ira pa'wanama'ika'i namine irijaho hejara kaivo ea haha pakavara.
8 'E'eme Soruho 'urinana kaivo huni niijaho niho'o nutuvumakame uneunecha pakimana. 'Ejume ea kajipo huni iji 'unama apena va'e Tamasikasi ranavara.
9 'Ejume hu na'ia no'opisu nia panirie 'ee 'iruma paine 'ee toa painana.
10 'Enakaivo tisaiporu pina iha Ananaiasi ijino Tamasikasi hinana'omo Natohujara visoni vaji ijá 'wama Ananaiasi'o 'wavume Ananaiasi ijá 'wama Natohwiji na ikeho hiju 'wamana.
11 'Ejume Natohwijara ijá 'wama A 'urine 'unama ka'ene Arira 'wavujihunijiano va'u va'o va'e Jutasi oni sei ea pina iha Soruho Tarasasi ora'omo hu ijí hine siporua 'oji'i hinu. 'Enakúne a va'e ka'amana.
12 Hu 'u'o visoni ka'eme ea pina huni iha Ananaiasi 'wavujaho va'e ijí arume huni ija huni haha 'ahi irechavumakame huni nia kú'o niriana.
13 'Ejume Ananaiasi eha vene ijá 'wama Natohwe na nihejuta. Ike ea kehuni vu'ijaho hura Oni ehija ka'ene Jerusaremi hijujihi 'eke sise'i 'ahiajaho na nihejuta.

14 Hu ea kaˈene pirisiti mamaˈinapo harura mahume hu ea kaˈene oni iha ˈurahujihi kamorai roana ˈwamana.
15 ˈEnakaivo Natohwijara ijá ˈwama Ijí ea kajihuni vaˈa Nara hu Nuni kaukara veˈamarono iji pijahutaˈomo hu Nuni iha apene Jenitaru ˈee kinia ˈee Isureri oni harihija najahuna.
16 Nara Nuni ihijihunaˈe hura haha niˈimaˈura kaˈene hiahunijaho nahuna ˈwamana.
17 ˈEjume Ananaiasi sea kajino vaˈe arumana. ˈEnarena huni ija haha ˈahi ranamahiˈi ijá ˈwama Soru vwea nunakera. Jesu Natohwa kaˈene ara ˈunamutoi kamajara na ranamiume routaˈomo a kúˈo nia niriˈena. ˈEje Godoni ˈAvena oni oja vaja ruha apena parahuna ˈwamana.
18 ˈEjume Soruho niˈaha kwino unenuˈu pina kaˈene huni nia ˈahi namajaho ˈoˈeme hu ˈurine nia kúˈo niriana. ˈEnarena hu ˈurijume toi apúsavara.
19 ˈEnarena hu ˈiruma ine harura apenana.

Sorura Tamasikasi Keriso Rona Najahajina

ˈEjume Soruho ijino Tamasikasi tisaiporu puˈúmo naˈia noˈonaho noˈopisu hinana.
20 ˈEnarena hu vaˈe Sinakoku vaji aneja vene Jesu rone najahe ijá ˈiama Hu nimaa nimaa Godoni Hariha ˈiamana.
21 ˈEjume pu ea ijí hene oja hwaˈusunahaˈeme pu ijá ˈwava ˈÚ ikaho ea kaˈene Jerusaremi ea kaˈene Jesu nimaa rojuˈukame hu pu ruarahu jarane? Hu iviamaa iki roe ea kaˈene Jesu nimaa rojiˈinijihi kamorame vaˈe Pirisiti mamaˈini jipuni irechaˈi roajaho ikene ˈwavara.
22 ˈEnakaivo Soruho huni haha harura reˈejume aneja vene Jua kaˈene Tamasikasi hijujihi Jesuho Kerisona ˈiavume pu nihoˈo puruva retiara.
23 ˈEjumakame naˈia mapoka paˈareˈeme Jua mapoka Soruho ˈanaˈirono ˈwamapene ojara.
24 ˈEnakaivo pura raka kaˈene veˈiro vejajaho Soruho nihenana. ˈEjuˈukame pu hu ˈanaˈi ˈahiuˈe naˈia veiriˈa ijaho ara vwichia kajino ˈajoha ojura.
25 ˈEjumakame Huni Tisaiporuepo apene namea vaji niarikara. ˈEnareja ea kaˈene vwicha ˈajoha namija kajihi juhame apene vera ˈaha kaji ajima vaˈe karoˈahuni apúsavume vaˈana.

Sorura Jerusaremi Vaˈajina

26 Vea kaˈene hu Jerusaremi roajaho tisaiporu puˈúmo ahui venana kaivo pu tea junamana. Ijihuni maijaho hura tisaiporuaˈe renajaho pu panimaa rojara.
27 ˈEjume Panapasira hu ahema apene apasoru puni roe hura Natohwiji ˈunamutoi icháˈina kaˈene kavume Hura vuˈa ˈwaramana ˈee Tamasikasi Jesuni iha ˈahi pajuˈikaˈi ˈwaramajaho ˈwaramana.
28 ˈEjume hu ijí pu puˈúmo mataume Jerusaremi pajuˈikaˈi Natohwi jihuni iha ˈahi vuˈa ˈwarame ojara.
29 ˈEnarena hu Jua kaˈene Kuriki opuni iri ˈwaravujihi puˈúmo hina nakaravara. ˈEjumakame pu hu ˈunama kaˈene ˈanahuniji savara.
30 ˈEjume vwehwapo ijí henareja pu hu ahema kami Sesaria vaˈara. ˈEnareja pu hu ranavume Tarasasi vaˈana.
31 ˈEˈeme sosia kaˈene Jutia hine Karari hine ˈee Sameria hijujija matausaha hijiˈi emarene ˈee Natohwiji juhaviˈi hijara. ˈEjume Godoni ˈAvenijara pu somaˈejuˈe ea mapoka rena ajima vaˈara.

Pitara Rita ˈEe Japa Najahajina

32 ˈEˈeme Pitaho ara ara kajino nimaa rojiˈina kaˈene hina apene oja kajihi kima apena onuvaˈo Godoni ehija ˈahoˈa ijí Rita hijaraˈomo kiˈi vaˈana.
33 ˈEnarena hu ijí vaˈe ea pina huni iha Eniasiho paˈuraha oˈi kaivo ijí sei vajaru hiˈeme juara ija ronu noˈopisu paˈarenanaˈomo ijaho piunamana.
34 ˈEnarena Pitara hua ijá ˈwama Eniasi! Jesu Kerisora vejuˈe sonahaukúne ˈurina oni suha mwama ˈwavume hu niˈaha kwino ˈurinana.
35 ˈEjumakame Rita ora ˈee Sarani ora hua marana kaji kamareja pu niˈaha kwinu mahoˈo Natohwiji huni taˈarohe ro ranavara.
36 Ara kaˈene Japana ˈwavujino tisaiporua pina Tapitana. ˈEnakaivo Kuriki puni iri ˈurahujaho Tokasina ˈwavura. ˈEnaˈomo ike naparakaho hu ea hami ˈahie ˈee ea kaˈene uneunecha paˈajihi niˈajihuna.
37 Ijí vea kajiha kajano hu atami ˈunavume kwamana. ˈEjume pu huni hahijaho apene toi rúrahareja ichutoi ruha pini ranavume namana.

38 'Enakaivo Japaho Rita rorina'omo tisaiporu 'ahopo Pitara Rita hinaji henareja pu ea no'o irechamiume va'e mamako nú pu'úmo roa 'wa'irono va'ara.
39 'Ejume Pitaho 'urine pu pu'úmo va'ana. 'Enarena hu va'e 'e'ujume pu ahema ichutoi ruha pipunijino va'ara. 'Ejumakame ijí amunaka mapoka ka'ene Pita oni rori namija kajija ateha ka'ene Tokasira hu mai'o hinani veijino vena useaji kima hine niramaruvara.
40 'Ejume Pitara 'waravume ma'ahi va'umakivi'i hu atoki same siporua 'onana. 'Enarena hu iji'a ta'arohe napara kajihuni hahi namaja'i kavi'i ijá 'wama Tapita 'urina 'wavume hu nia jarae Pita kamajaho hu ni'aha kwino 'urine arini hinana.
41 'Ejumakavi'i hu huni ija mahume 'unama apena 'urijume hu ni'aha kwinu 'uri arini naminana. 'Ejumakavi'i hu ea ka'ene nimai roji'ina 'ee amuna 'umenaume roume hu ea mai'o hiji'ina kajaho pu mihana.
42 'Ejumakame Japa ea ka'ene hijujija hene kavara. 'Enareja pu ea mapoka'e Natohwijaho nimaa rojara.
43 'Enarena Pitaho ijí Japa Saimani ka'ene hanuha sisa amairi'iniji'i na'ia mapoka hinana.

10

Pita'o Koniriasi'o Sesaria Piunaravari Vu'a

1 Ea pina Sesaria hinuna kaivo huni ihijaho Koniriasina. Hu Itari opuni amia puni natohwa.
2 'Ena'omo hu ea mamaa 'ee hu kachihwa pu'úmo Godi juhame na'ia mapoka Jua ka'ene uneunecha pa'amai ijija ni'ajihuna. 'Enare'e hu na'ia mapoka Godoni siporua 'onuna.
3 'Ena'omo na'i pini tiria koroku navaha puna'i samai kavume Godoni 'ona oji'ina huni roe Koniriasi'o 'wamana.
4 'Ejume hu oja hwa'usahe 'ee tea juvume niimaru kavi'i ijá 'wama Natohwe irake 'wamana. 'Ejume Godoni 'ona oji'ina kajara ijá 'wama Koniriasi ara siporua ka'ene 'one 'ee ea ka'ene uneunecha pa'ajihi ni'ajihare'e vajihujaho ni ajima vu'e kahino Godoni una'i navukame Hu nihena a vwihanau.
5 'Enakúne ea 'aho'a irechamie va'e Japa Saimani ka'ene Pitana 'wavuji kamareje ahema ro'avara.
6 Hu soha rori Saimani ka'ene hanuha sisa amairi'ini jihuni sei hinu 'wamana.
7 'Enarena Godoni 'ona oji'ina kajaho vu'a 'waravume pa'arejume hu va'ana. 'E'eme Koniriasiho huni pwea no'one 'ee sorutia pina ka'ene Godi juhavi'ini ijihi pu'úmo 'umenaume roara.
8 'Enarena uneunecha mapoka kajaho 'waramarena irechamiume Japa va'ara.
9 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino pu niva'e ari 'use'i va'eme Pitaho vea rira mu'oi nami'eme ajima ata huri siporua 'o'i va'ana.
10 Pu 'iruma amairiara. 'Eju'e hu matume 'iruma i'i 'aha'eme hu navaha puna'i kamana.
11 'E'eme hu kavume akúpa vwicha jara'eme unenu'u pina ateha sa'ina natohwa nupi'ijino 'una'eme ariha iki mwe'i roana.
12 Ijihuni vajijaho hanuha ani'ina mwe'i namine ojura 'ee tirohe ojura 'ee uka ichutoi jaijasahe ojura. Ijihuni toi ani rene namana.
13 'E'eme irijara ijá 'wama Pita 'urine 'ania ina! 'wamana.
14 'Ejume Pita ijá 'wama Natohwe niho'o pana. Na uneunecha mapoka chiha rukina paine 'ee pasovi'ina paihuna 'wamana.
15 'Ejume kú'o irijara ijá 'wama Uneunecha ka'ene Godira veju'e mamaa'e rejujija a paka'eje sisea ro'ama 'wamana.
16 Ijá 'aha no'opisu renareja uneka kajaho kú'o ichutoi apena va'ara.
17 'E'eme Pitaho hu hine hura navaha puna'i kama kajihuni maiji vwiha'eme ea ka'ene Koniriasira irechamiume va'a kajija va'e ea Saimani oni sea aporavi'i va'e rou va'o roe vwicha jiami namijara.
18 'E'ikaivo pu aporama ijá 'iava Saimani ka'ene Pitana 'wavujaho ijí hinu ho pa'aniji he'irono aporavara.
19 'Ejume Pitaho mai'o hura navaha puna'i kamaji vwiha'eme Godoni 'Aveni ijá 'wama Kima! Ea no'opisu a saravu.
20 'Enakúne 'urine ariha ma'ahi va'a. Nara irechamiume roarakúne pu pu'úmo pavwiha'i kaivo va'amana 'wamana.
21 'Ejume Pitaho ariha va'e ijá 'iama Heha! Ea ka'ene ja savujaho nana. 'Ene ja irakijihuni maijihuna'e ikaho roare? 'iamana.

22 'Ejume pu hu ijá 'wava Koniriasiho amia puni natohwa'omo hu ea arira 'ee Godi juhamuna. 'Eju'ukame Jua mapoka hu ta'arohura'omo Godoni 'ona oji'ina natohwijara nahumakame nú roe a aherama huni sei va'e ara vua'e 'warave hu he'irono 'waruvume nú roara 'wavara.
23 'Ejume hu pu ijí ruha aremahume notuara'omo sú'u 'urine pu pu'úmo va'eme Japa ora vwehwaha 'aho'a pu pu'úmo va'ara.
24 Ijihuni sú'uhijino hu Sesaria 'e'unana. 'E'eme Koniriasiho pu ajiha ehwaha 'ee huni napuhija 'waravume pu nianaa roe pu pu'úmo ahuma ajiha hijara.
25 'E'eme Pitaho va'e ijino vaji aruvumakavi'i Koniriasi 'urine Pita oni una'i aruha arihe nuana vetiana.
26 'Ejumakavi'i Pitara hu iji 'unama apene 'uriji'i ijá 'wama Na 'u'o emaa aa'inakúne 'urina 'wamana.
27 'Ejume hu huhu'úmo vu'a 'waravi'i aruma va'i kimajaho ea mapoka ijí ahuma hijara.
28 'Ejumakame hu ijá 'iama Nú Jua ea 'aho'a pu'úmo ahuma pahine 'ee puni kwaa pa'urahojura. Ijihuni maijaho núni varapa ija'ina kaivo Godi na 'warimajaho na ea pina sisea chiha rukina pa'wa'urono 'warimana.
29 'Ejume na matauma pavwiha'ika'i routa. 'Enakúne a maa irakijihuna'e pu irechamiume vu'are? 'wamana.
30 'Ejume Koniriasi ijá 'wama Nara vea no'ona no'o nipa'arejajino ike vea mukakino na nuni sei tiria korokui siporua 'oji'i navaha puna'i vaji ka'eme ea pina ateha hanaji'ini savi'ina nuni una'i nami'i kaivo ijá 'wimana
31 Koniriasi'o Godiho ara siporua 'onujaho Hu nihenuna. 'Ene ara ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vajihujaho Hu vwihanu.
32 'Enakúne a ea 'aho'a irechamie va'e Japa Saimani ka'ene Pitana 'wavujaho 'warave ro'ama. Hu Saimani ka'ene hanuha sisa amairi'ini jihuni sea soha rori naminujino hu hinuna 'wimana 'wamana.
33 'Ejume pu a ahera'avarono na vea panisavuta vo irechamiuta. 'Ejume a niho'o mamaa vene roana. 'Ena'omo nú ja pu'úmo ahuma Godoni una'i hijukino Natohwijara vu'a ka'ene a 'waramaji 'waruma 'wamana.

Pitara Koniriasi Oni Kachi'ina Vu'a 'Waramajina

34 'Ejume Pitara ira ahasirime ijá 'iama Na nimai ja 'waravu na hejujaho Godiho ea ronu kwino parenuna.
35 'Enakaivo ea irahipo Godi juhame 'unama ariramaa vejujaho Hu ura renu.
36 Hura Isureri oni harihijihi puna'e vu'a ka'ene ranamajaho matauhuniji Jesu Keriso oni vaji najahuna. Hu eaka mapokijihi puni Natohwa.
37 Jonira toi samani túna'ijine uné raka ka'ene renajaho ja nihena kavu. Karari aneja rene va'e Jutia vaja va'ana.
38 Ja nihejara Jesu ka'ene Nasareti Godira Huni 'Avena mahe 'ee Huni harura iji'i mahana. 'Ejumakame Godi hu hu'úmo hinujihuna'e Hu kwaaka mapokakino va'e mamaa vene ea ka'ene 'avena sisea ajimai'ina siomahuna.
39 'Ena'omo nú uneunecha mapoka ka'ene Jua puni kwaa 'ee Jerusaremi venaji 'u'o kavara. 'Ene pu Hua'e apene korosia 'ahi 'anaume kwamajaho 'u'o kavara.
40 'Enakaivo vea no'opisu pa'are'eme Godira vejume kú'o 'urinana 'ee samaahiravume kavara.
41 'Ejumakame Hu kú'o 'urinajaho pu ea mapoka pakavara. 'Enakaivo nú Hu kama heji'inijija Godira marako nú iji pijúha jihuna'e Hu nú pu'úmo 'iruma ine 'ee toa inana.
42 'Ejumakame Hu 'waruma jihuna'e nú Huni vu'a ea mapoka samaumai najahu. Jesu ka'ene Godira iji pijahume ea ka'ene mai'o hijura 'ee kwamasahi'ina ijihipuni 'otua vehuni jihuni vu'a nú 'waravura.
43 Poropetia maho'o Hu rone 'waramareja ijá 'iava Ea irahipo nimaa ro'avajaho puni sisea Huni iha vajijino vwihanie areve parahuna 'iamana.

Jenitarupo Godoni 'Avena Apejajina

44 Pitaho ijí hine 'waravi'i hi'eme Godoni 'Aveni ariha roe ea ka'ene hine huni vu'a heja kajihipuni oja vaji samahana.
45 'Ejumakame Jua nimaa roji'ina ka'ene Pita'i pu'úmo roajivajija oja hwa'usunahara. Ijihuni maijaho Godoni swara ka'ene Huni 'Avenijaho Jenitarua 'u'o samaha jihuna'e oja hwa'usahara.
46 'Ejume pu he'eme pu ira ani ani 'wavi'i hine Godi ta'arohara. 'E'eme Pitara eha vene ijá 'iama
47 Núra Godoni 'Avena apeja ja'ina'e pu 'u'o apejara'omo pua'e toi samahunijaho irara tanu'ena? 'iamana.

48 'Ejume hu 'waravume pu Jesu Keriso oni iha 'ahi toi samahuna'e 'waramana. 'Enareja hu pu pu'úmo ijí na'ia no'una ho no'upisu hi'amarono 'waravara.

11

Pitara Iraka Ka'ene Renuji Jerusaremi Sosia 'Waramajina

1 'Ejumakame apasorua 'ee vwehwaha 'aho'a ka'ene Jutia hijajipo hejajaho Jenitarua 'u'o Godoni vu'a hena apejajaho hejara.

2 'E'eme Pitaho 'uname Jerusaremi va'ume Jua mapoka sisa 'uhuahi'inijipo hu namaha 'ura rahara.

3 'Enareja pu hu ijá 'wava A va'e ea ka'ene sisa pa'uhuai'inijihi pu'úmo 'iruma inana 'wavara.

4 Pitaho aneja vene hami nirisame 'waramana.

5 'Enarena ijá 'iama Na kwaa Japa hine siporua 'oji'i visoni ka'eme unenu'u pina ateha sa'ina kajaho kahi akúpi 'ahi rene nupia nupiijino 'una'eme arihe nuni roana.

6 Ijihuni vajijaho hanuha ani ani'ina mwe'i namine ojura 'ee tirohe ojura 'ee uka ka'ene ichutoi jaijasahe ojura. Ijihuni toi ani rene namana.

7 'E'eme na ira he'eme ijá 'warimana Pita 'urina 'anie ina 'wimana 'iamana.

8 'Ejume na ijá 'wavo Natohwe niho'o pana. Na uneunecha chiha rukina mapoka paine 'ee pasovi'ina nuni ira vaja pava'e arihura 'wavuta.

9 'Ejume kú'o ira kahi akúpi 'ahi rene roe ijá 'wima Uneunecha ka'ene Godira veju'e mamaa rejujija a paka'eje sisea ro'ama 'wimana.

10 Ijaho 'aha no'opisu renarena kú'o apene ichutoi va'ara.

11 'Ene heha ijiha kajano ea no'opisu Sesaria rena irechamiume na'e aheri'i roe sea ka'ene núra hijajino usevara.

12 'Ejume Godoni 'Aveni 'warimarena ijá 'wima A unenu'u pina pavwiha'amana kaivo va'amana 'wivume ea iropu kwinu vwehu nú pu'úmo roe Sesaria ea kajihuni sei va'ara.

13 'Ejume hu 'warumajaho hu Godoni 'ona oji'ina ka'eme ijara ijá 'wama A ea 'aho'a irechamie pu va'e Japa Saimani ka'ene Pitana 'wavujaho aheme roa.

14 'Eje hura vu'a 'warave a 'ee oni kachi'inijihija maho'o maraniama 'wamana 'iamana.

15 Na ijí vu'a kaji aneja vene 'wara'eme Godoni 'Avena ariha roe pu samahana. Areri amura'e nú samuha ja'ina'e samahana.

16 'E'eme na Natohwijara raka ka'ene 'warumajaho vwihajuta. Joniho hu ja toa vajaru samaume 'urijara kaivo ja Godoni 'Aveniji'i samahuna 'úmajaho vwihajuta.

17 'Ejume nú Natohwa ka'ene Jesu Keriso nimaa rojumakame Godira swara ka'ene nú múhaji pu nikwinu'ina kaji mi'amajaho na ea irana'omo Huni 'unama tanu'ejo? 'iamana.

18 Pu vu'a kaji henareja pu iruno'a are'i kaivo mataume Godi ta'arohi'i ijá 'wava Oo nijina Godira vejume Jenitaru 'u'o puni sisea are'i kaivo taarohe majama hihuna apehuna.

Enitioki Sosijina

19 Nimarako Sitivini 'anaume kwa'eme ea 'aho'a ka'ene nimaa roji'inijija pu sise'i 'ahiume juhaha va'e Ponisia va'e 'ee Saiparasi va'e 'ee Enitioki va'ara. 'Enakaivo pu vu'a kajaho ea 'aho'a pa'waravara kaivo Juaru 'waravara.

20 'Enakaivo ea nimaa roji'ina 'aho'a Saiparasi ore 'ee ea 'aho'a Sairini ora'omo pu va'e Enitioki roe aneja vene Kuriki 'u'o Jesu ka'ene Natohwi jihuni vu'a maa najahara.

21 'Ejume Natohwi jihuni harura pu pu'úmo navumakame ea mapoka nimaa ronareja ta'arohe Natohwi jihuni roara.

22 'Ejume ijí vu'a kajara rena roe Jerusaremi sosiji rouma henareja pu Panapasi ranavume Enitioki va'ana.

23 'Enarena hu ijí va'e'uji'i Godoni maiji vwihaniiniji kamajaho niho'o teamama parajume hu pu ni'ajihe ijá 'iama Natohwiji nimaa roji'i hi'avara 'iamana.

24 Hu ea mamae 'ee nimaa roji'ine 'ee Godoni 'Aveni ruha apena paraji'ina'omo ea mapoka Natohwi jihuni ea rejara.

25 'Ejume Panapasiho va'e Tarasasi Soru sama va'ana.

26 'Enarena hu va'e kame ahema apene Enitioki va'ana. 'Enarena pu no'o juara kwino ijí hijara. 'Ene ijino sosia epu'úmo piuna'arame ea mapoka najahara. 'E'eme tisaiporu ijija amura'e Enitioki Keriso oni ehija 'wavara.

27 'E'eme ijihuni vea kajino poropetia 'aho'a Jerusaremi rene kami Enitioki va'ara.

28 'E'eme poropetia pina huni iha Akapasiho Godoni 'Aveni ni'ajahumakame hu 'urine nami'i kaivo mwe'a kakino 'oravea natohwa rehuna 'waramana. 'Ena'omo túna'i Karautiasira 'ajohani veijino 'oravea renana.

29 'Ene tisaiporu ura renajaho pu ea kwino kwino Jutia vwehwaha ka'ene hijujihi ni'ajihe uneunecha 'aho'a irechamihe va'avarono ura renaara.
30 'Ejume pu ijá venareja Panapasi'o Soru'o puni ija tahi irechavume pu 'eka va'e eruta vajihara.

12

Majama Ruarahe 'Ee Pita Tipura Apejajina

1 Ijihuni vea kajino kini Heroti ea 'aho'a ka'ene sosi kaji hijujihija niho'o ni'ina'e sise'i 'ahiuna.
2 'Ene hu Jemisi ka'ene Joni oni 'u'uiji so'wa pijahume kwamana.
3 'Eji'i kimajaho Jua ijí kame teamanavuma kimarena hu va'e Pita 'u'o kamohuna vwihanana. Ijaho puretia isitia pa'ajihuni vea re'eme hu ijá ve'iro venana.
4 Ijihuni túna'i hu Pitaho apene tipurai ranamana. 'Ejume sorutia mapoka'e (16) irechamiume pu ruha ka'ene Pita ranamaji 'ajoha hijara. Pasova vea pa'arejakavi'i hu Pitaho apena va'e ea mapoki jihipuni una'i 'otua veti'i 'ahaume ranavuma hinana.
5 'Enakaivo Pitaho ijino tipurai hi'eme sosiepo hine huna'e Godoni siporua 'oji'i hijara.

Pita Tipura Vaji Rena Ro 'E'unajina

6 Ijihuni sú'uhijino Heroti va'e Pitaho apene 'otua veti'i 'ahaume va'ana. 'E'eme na'ia kajino Pitaho sorutia no'o ijihipuni riri ne'eme pu hua senia no'o ija mumora kamomapi ranavume namana. 'E'eme sorutia mapoka ijí vwicha jiami naminareja hine tipura ara kajaho 'aiha vejara.
7 Heha! Natohwi jihuni 'ona oji'ini ni'aha kwino huni rora kajano nami'eme ijí tipura ara vaja kajaho hananana. 'E'eme hu Pita oni rorijano 'ana'anai'i saa ijá 'wama Mamako 'urina 'wamana. 'Ejume senia ka'ene huni ija kamovajaho ni'aha kwino ijá arihana.
8 'Ejumakavi'i Godoni 'ona oji'ina kajara ijá 'wama Oni ateha apúsame mumora hwana sama 'wavume Hu ijá vejumakavi'i ijá 'wama Oni ateha apúsamareja 'ararihie ro'amana 'wamana.
9 'Ejume hu ijí Godoni 'ona oji'ina kaji 'arariha va 'e'unana. 'Enakaivo raka ka'ene Godoni 'ona oji'inijara venajaho hu pahena pavwihanana kaivo hu vwihanajaho visoni kavu ronana.
10 'E'ikaivo pu no'o va'e ea ka'ene 'aiha amura vejajaho asitahe 'ee va'e ijihuni rori 'aiha vejajija asitahe roe kami ajani vwicha ka'ene ari ma'ahi va'ujino ro'eme vwicha kajaho ma'ori tirausahume pu no'o roe samai usevara. 'Enareja ni'aha kwino 'ona oji'inijaho Pitaho raname va'ana.
11 'E'eme Pitaho iji'a hena kamajaho nimaa Natohwijara Huni ona'oji'ina ranavume hura roe na Heroti oni ija 'ahi aherimana. Ijihuni maijaho Juaka mapokijaho Heroti pu'úmo na sise'i 'ahihuni jihuna'e aherimana roana.
12 'Enarena hu ijá vwiha'ika'i iji'a va'e Joni ka'ene Makana 'wavujihuni oha Merina 'wavujihuni sei va'ana. Ijí ea mapoka ahuma hine siporua 'oji'i hijara.
13 'E'eme hu roe ijí vwicha jiama kajino 'ana'anaume napara pina huni iha Rotana'omo ijara roe vwicha tirasa'iro venana.
14 'Eji'i henajaho Pita oni ira henarena hu tatomajihuna vwicha patirasa'i kaivo ninuma va'e karohi sei vaji arume ijá 'iama Pitaho karoho ma'ahi naminu 'iamana.
15 'Ejume pu hu ijá 'wava A niho'o nanama avanu 'wavara. 'Ejume hu ira ajira pu ijá 'iama Nimaa nimaa hu karoho ma'ahi naminu 'iamana. 'Enakaivo pu ijá 'wava Ijaho huni 'ona oji'inina 'wavara.
16 'Enakaivo Pitaho majama hine vwicha 'ana'anauma henareja pu vwicha tirasavi'i kavajaho Pita kavara. 'Enareja pu niho'o oja hwa'usaha parajara.
17 'Ejuma kimarena Pitaho iji hararajihe iruno'a are'avarono ruramana. 'E'ikaivo hu Natohwijara hua apene roe samai ranamaji 'waramana. 'Ene hu ijá 'iama Va'e Jemisiho 'ee vwehu nuna ka'ene nimaa roji'inijihija ijá 'wara'avara 'i'i kaivo kwaa pini va'ana.
18 'E'eme vea nitu'eme Pitara ichi'i va'ajaho sorutia puruva rejumakame irano'a natohwa'e veji'i pira'aravara.
19 'E'eme Herotiho hu samana kaivo hu papiunamana. 'Enarena hu 'aiha veji'inijija 'otua vetie 'ania kwamasahuna 'waramana. 'Enarena Pitaho Jutia are'i kaivo hu kami Sesaria va'e hinana.

Herotira Kwamajina

20 'Enarena Herotiho Taia ora 'ee Sairani ora ki'eme hu ajimana. 'Ejumakame pu vwiha kwisu rene ahuma nianaa huni roara. Pu Parasitasiho kini huni ara 'ajohi'ina'omo pu

puni mamaˈinijihi puˈúmo vaˈe matauma hihuni vuˈa ˈwame amairiara. Ijihuni maijaho pu puni ˈiruma kinijihuni ara kwai ˈekuraˈomo avajara.
21 ˈEjumakame Heroti pu vuˈa ˈwaraˈirono naˈia kwino iji pijaha ranamana. ˈEnaˈomo ijí vea kajino hu huni kini huni ateha same vaˈe kini huni ruha ˈahi hinana. ˈEnarena hu vuˈa niˈimaˈura pu ˈwaramana.
22 ˈEjume ea kajipo majama ijaho godoni ira heju kaivo emaapuna pana ˈumejara.
23 ˈEˈeme niˈaha kwino Natohwi jihuni ˈona ojiˈini hu ˈanaume huchapo apene ijuma kwamana. Ijihuni maijaho hu Godoni pinana paˈunama ˈurina jihunaˈe avanana.
24 ˈEnakaivo Natohwi jihuni irijaho nihoˈo rausaharena natohwa rena vaˈana.
25 ˈEˈeme Panapasiˈo Soruˈo Jerusaremi hijiˈi kaukara vejuma paˈarejume pu kúˈo ˈunama vaˈe Joni kaˈene Makana ˈwavujaho aheme pu puˈúmo roara.

13

Panapasiˈo Soruˈo Iji Pijihe Irechamiajina

1 Enitioki sosia vajijaho poropetia ˈee najahiˈinijija ijí hijara. Panapasiho Simiani kaˈene ea ajijaho ˈee Rusiasi kaˈene Sairini orijaho Manaini kaˈene Heroti oni napurijaho ˈee Soru ˈuˈo ahuma ijihi puˈúmo hijara.
2 ˈEˈeme pu Natohwiji oja vwihanareja pu ˈiruma aura areme siporua ˈojiˈi hiˈeme Godoni ˈAveni ijá ˈiama Panapasiˈo Soruˈo irechamie kaukara raka kaˈene Na pura veˈavarono ˈumenauji veja ˈiamana.
3 ˈEjume pu ˈiruma aura areme ˈee siporua ˈonareja pu ˈurine puni ija húmata ˈahi irechamiume pu noˈo vaˈara.

Panapasiˈo Soruˈo Saiparasi Hine ˈEe Soru Poru ˈIvajina

4 ˈEne pu Godoni ˈAveni irechamiume vaˈe Serusia useme ijino sisima ajima Saiparasi vaˈara.
5 ˈEnareja pu vaˈe Saramisi useme Jua puni Sinakoku vaji aneja vene Godoni vuˈa najahara. ˈEne Joniho pu niˈajihunaˈe ahevara.
6 ˈEnareja pu ijí Saiparasi opuni ara kwaa kajaho ˈuraho paranareja pu vaˈe ara iha kaˈene Pepasi ˈwavuji ea pina piunavara. Ijí ea kajihuni ihijaho Pajesuna. Hu poropetia iraˈasina. Hu atama ani aniˈina mapoka vejiˈina.
7 ˈEnaˈomo hu ea natohwa kaˈene ˈajohiˈiniji ˈi hinuna. Hu nihoˈo hami vwihajiˈina. Hu Godoni vuˈa heˈirono Panapasiˈo Soruˈo ˈumenaume roara.
8 ˈEnakaivo Erimasi kaˈene atama vejiˈinijara kanisoru nimaa roˈamarono ˈunama same tanumana.
9 ˈEjumakame Soru kaˈene Poruna ˈwavujaho Godoni ˈAveni huni oja vaja rarena parajumakame hu niimano kanaviˈi
10 ijá ˈwama A nihoˈo ˈavena sisei jihuni hariha. A uneunecha kaˈene mamaijihipuni nanaˈejiˈina. ˈEne iraˈata uneunecha kaˈene siseijipo oni oja vajijaho rarejara. Ijihunaˈe naˈia mapoka a Natohwijihuni ˈunama ariramaijaho a ˈeke siseimaa venujaho vecha areˈena?
11 Ijihunaˈe Natohwijara Huni ija oni haha ˈahi ranamahe a nihoˈo nia supamaˈena. ˈEje a naˈia ˈahoˈa vea pakame pavehuna ˈwaˈeme huni nia vaji ˈimitia samarena nutuma naˈeme huni nia kwino supamana. ˈEjumakame hu ˈurahe ijino napapanama apene ijí ojiˈi ea ˈahopo iji ˈunama apene vaˈavarono hu ea saramana.
12 ˈEjumakame kanisorua ijí kamarena hu nimaa ronana. ˈEnarena hu Natohwiji rone najahaji henarena oja hwaˈusahana.

Panapasiˈo Poruˈo Pisitia Vaji Enitioki Hijajina

13 ˈEˈeme Poruho ˈee huni napuhija kaˈene pu puˈúmo vaˈa kajihija Pepasi rene sisima ˈahi Peka Pamipiria vaji useˈeme Joniho pu irechamiˈi kaivo ˈunama Jerusaremi vaˈana.
14 ˈEˈeme Peka raname vaˈe Pisitia Enitioki vaji usevara. ˈEˈeme ijí Sapati rejume pu vaˈe Sinakoku vaji hijara.
15 ˈEjumakame ea kaˈene Sinakoku ˈajohiˈinijipo tamana ˈee poropetia tahume paˈarejume ijá ˈiava Vwehije ja vuˈa ˈahoˈa ea ikihi niˈajihe ˈwarahunaˈe reˈavajaho ˈwaraha ˈiavara.
16 ˈEjume Poru ˈurine arini namiˈi kaivo iji hararajihiˈi ijá ˈiama Isureri ora kaˈene Godi juhaviˈinakije ataa apúsama ike heha.
17 Godikara amuhu núna kaˈene Isureri orijija iji pijihana. ˈEnajihunaˈe pu Ijipiti hiˈeme Hura vejume pu ea mapoka rejara. ˈEnareja Hu Huni harurijino pu aherame ro samai roana.
18 Pu juara mapoka (40) nechiˈi roajaho Godi pu mají ˈajoahaˈeme roara.

19 'Ejume Hura ijino Kenani opuni kwaa ara kajino ara iropu no'ohe'i ea mapoka 'aniume tiraa ranavara. 'E'eme Hu Huni ehija'e ijí mwe'a kajaho ahaame 'oi'oi vajihana. 'Ene pu ijí hijajaho Hu 'ajoha'eme juara mapoka (450) paarenana.
20 'E'eme ijihuni túna'ijino Hu puni 'otua heji'ina irechamiume pu hinona apena va'u va'u va'e Samueri ka'ene poropeti ijihuni veijino 'e'ujara.
21 'Enareja ijihuni túna'ijino pu kinia'e jarivume Godira Soru ka'ene Kisi oni harihiji mihana. Hu Penijimani oni ituha'omo ijara 'ajoha'eme juara mapoka (40) paarenana.
22 'Ejume Hu hu rana'i kaivo Teviti vejume roe puni kinia'e renana. Hua'e rone Hu ijá 'waramana Na Teviti ka'ene Jesi oni harihiji kavuta. Ea ka'ene Nuni ojijara ura renujaho ijina. Hura Nuni ura ijaho vehuna.
23 Ninahama 'warama ja'ina'e ea ikehuni amuja vaji Godira Isureri opuni ni'ajihi'ina Jesuho mihana.
24 'Ena'omo Hu mai'o ro'amarono Joniho Isureri ora maho'o puni sisea vwihane areme ta'arohakame toi samahuna 'waramana.
25 Joni oni kaukara mai'o paare'i ve'eme hu eaka mapoka kajihi ijá 'iama Ja vwihaju-jaho na rana rojo? Na Ea ka'ene ja hine 'ajahujaho pana kaivo heha! Hu nuni túna'i rou nara Huni mumora hwana jahehuna areria pareniu.
26 Vwehu nunakije ja Eparahami oni harihi jihipuni kachi'ina 'ee ea ka'ene Godi juhavi'inaka iki ja pu'úmo hijujija Hu nú ni'ajúharena Hu Huni vu'a nú múhana.
27 Ea ka'ene Jerusaremi hijujija 'ee puni 'ajohai'ina Hua 'ee poropetiepo 'waravara ka'ene na'ia mapoka'e Sapati rejukavi'i tahujaho pu mai'o pahena pakavura'omo ijara nimaa re'amarono pu Hu apene 'otua vetiara.
28 'Enakaivo pu 'unama ka'ene venareje Hu 'anahuniji savujaho pakamareja Pairatira 'ana'amarono 'waravara.
29 'Enareja Hu rone 'waravaji pu Hu korosi 'ahi namajaho apene arihe va'e muna ari ranavara.
30-31 'Enakaivo Godira vejume Hu kú'o 'urinana. Na'ia mapoka ea ka'ene pu pu'úmo Karari rene Jerusaremi roajihipuni roana. 'Ena'omo ijí ea kajipo iviama Huni 'waravi'ina rejara.
32 'Ena'omo nú vu'a maa maiu'ina ka'ene emahu núna nahama 'waramaji 'waravu.
33 Godira raka ka'ene nahama 'waramajaho iviamaa sesahu núpuni veakino Jesuho vejume 'urinana. Areri Samusi 2 vaji vejaja'ina.
Nara A saravu jihuna'e A iviasi Nuni Hariha renu 'wamana.
34 Godira vejume Hu kú'o 'uri'eme ika'ina 'warumana.
Hu kú'o pa'unama va'e mwe'a vaja pasakarahuna. Na Teviti merajahu ja'ina'e ja 'u'o merajihuna 'iamana.
35 Ijihuna'e hu Samusi vaji kú'o ija'ina 'waramana.
A Oni Ea ka'ene ariramaijaho ranave mwe'a vaja pasakara'amana 'iamana.
36 Tevitiho Godoni ura ijaho hura hinani veijino ehwa puna'e veji'i hinu va'o kwamana. 'Ejumakame pu apene va'e huni amuhija irechamiajino ranavume sakaranana.
37 'Enakaivo Godira Hu vejume 'urinajaho pasakaranana.
38 Ijihuna'e vwehu nune sisea vwihana arehuna ka'ene Huni vaji rena roana ka'ene 'waravujaho heha!
39 Ja niheju ea mapoka ka'ene Hua'e nimaa rojujaho ariramaa renauna. Mosisi oni tamanijara ija'ina veje ariramaa rehuna areria pana.
40 'Enakúne poropetiepo raka ka'ene 'waravajaho ja hami hami 'ajohakame ijija joni haha 'aha pare'avara.
41 Pu ijá 'iava
Ja ea ka'ene Godoni ira matihi'inijija ijí vwihaji'i kwamasa'avara. Na joni veijino kaukara pina veju kaivo kaukara kajaho ea 'ahopo nirisajihe 'warahuna kaivo ja niho'o taina pina panimaa rohuna 'iamana.
42 Poru'o Panapasi'o 'waravume paarejume ma'ahi va use'i va'eme eaka mapoka kajipo hura hara jarirame ijá 'iava Ja no'o Sapati piniji 'u'o roe vu'a kajihuna kajaho 'waru'avara 'iavara.
43 'E'ikaivo ea mapoka ka'ene ijí Sinakoku hija kajija ni'aha kwino ma'ahi usemareja Jua mapoka'e 'ee ea 'aho'a ka'ene Jua rejara ka'ene Godi juhavi'inijija Poru'o Panapasi'o 'ararihie va'ara. 'Ejume pu 'ejahie ijá 'iava Ja Godira maiji vwihanúana vajijino 'uraho'avara 'iavara.
44 Ijihuni túna'i Sapati re'i vejuma kamareja araka natohwa kajaho ahuma hine Godoni vu'a he'iro roara.

45 ˈEˈeme pu ea mapoka ahuma hijuma kimareja Jua nihoˈo senama parajara. ˈEjumakame pu Poru oni vuˈijaho apene arohe ani ˈwarame Poru ira sisea ˈwarame matahara.
46 ˈEjume PoruˈoPanapasiˈo ira pajuˈikaˈi ijá ˈiava Nú mamaa vene Godoni ira ikaho ja marako ˈwaravara kaivo ja majama hihuna apehunijaho nihoˈo sename hweˈi ˈahiu jihunaˈe ijaho ja ojono kaˈeje nú Jenitarua puni vau.
47 Ikaho raka kaˈene Natohwijara nú veˈavarono ˈwarumajina.
Nara ja Jenitaru puni ira saˈinaˈe irechamiu ˈee ea niˈajihuni vuˈa apene mweˈa kehuni urakino vaˈavara ˈúmana.
48 ˈEjakame ijí Jenitaru kajija pu vuˈa kaji henareja temarasahe ˈee Natohwi jihuni vuˈijaho taˈarohara. ˈEne ea kaˈene majama hihunaˈe Godira iji pijihajija nimaa rojara.
49 ˈEnarena Natohwi jihuni irijaho kwaaka kajino mahoˈo rausaha vaˈana.
50 ˈEnakaivo Juapo vejume napara kaˈene iha rukina ˈee parua kaˈene ara kaji ura niˈina pisimie oja inaume PoruˈoPanapasiˈo rurahe ˈararihiume kwaa puna kajaho areˈi kaivo vaˈara.
51 Pu ˈurine puni mumora hari saina kaˈene navajaho puaˈe siseˈi ˈahie tairevume arihumakiviˈi pu Aikoniami vaˈara.
52 ˈEjumakame tisaiporua Godoni ˈAveni ruha apena parajukame nihoˈo teamanaˈejuˈe hijura.

14

PanapasiˈoPoruˈo Aikoniami Hijajina

1 ˈEjume pu vaˈe Aikoniami Jua puni Sinakoku vaji ahume hine vuˈa ˈunama aniˈinijino ˈwaravume ea mapoka Jua ˈee Kuriki nimaa rojara.
2 ˈEnakaivo Jua ˈahoˈa panimaa rojara. ˈEnaˈomo ijipo vejume Jenitaru ea kaˈene nimaa rojiˈinijija nihoˈo senavara.
3 Pu noˈo ˈaha jora ijino hine pajuˈikaˈi najahume Natohwijara niˈajihe Hura maiji vwihaniaji najaharena aacha ˈee uneunecha ani aniˈina kaˈene ea areri pavehunijaho vajihume pu vejume rejara.
4 ˈEjumakame ea mapoka kaˈene ara kajiˈurijija ea ˈahoˈa Jua punaˈi rejume ea ˈahoˈa apasorua punaˈi rejara.
5 ˈEjume Jenitarua ˈee Jua ˈee puni mamaˈinijipo niˈaha kwino ˈurine apasorua kajihi ruarahe ˈee muni ˈeke ˈaniˈirono vejara.
6 ˈEjumakame pu noˈo ijí henareja juhaha vaˈe kwaa iha Raikonia vaˈareja ara iha Risitara Tepi ˈwavuji vaˈara. ˈEe ijí ara kajihipuni rori ara ˈahoˈa kajino vaˈara.
7 ˈEnareja pu ijino Godoni vuˈa mai najahara.

PanapasiˈoPoruˈo Risitara Tepi Hijajina

8 Ea pina Risitara hinuna kaivo huni mumora iriviˈina ˈomo oahoni tei vaji nijaˈina rene roajihunaˈe hu panamina onuna.
9 ˈEnaˈomo eakaho Poru oni vuˈa hami henana. ˈEjume Porura hu kanamarena nia paˈahatihiˈi kanamajaho hu nimaa ronujihunaˈe hu marahunaˈe kamana.
10 ˈEnarena hu ajira ijá ˈwama ˈUri arini namina ˈwavume hu ohurikune ˈuri arini namina ˈuraha onana.
11 ˈEjume eaka mapoka kajipo ijí Porura raka kaˈene vena kaji pu kamareja pu Raikonia opuni iri ijá ˈumeja godiepo emaa rene núni roa karihi kiha ˈumejara.
12 ˈEnareja pu Panapasiho iha pina Suusi ˈwame ˈee Poruho ˈwaraviˈina ijihunaˈe Hemisi ˈwavara.
13 Suusi oni Temiporua ijí ara kajihuni rori naminanaˈomo Pirisitia purumakau ˈeke ea mapoka kajihi puˈúmo sinara siaaviˈina ˈeke swasa veˈi ˈahiume vwicha jiami roara.
14 Vea kaˈene apasorua PanapasiˈoPoruˈo hejajaho punaˈe vehuna henareja pu noˈo puni ateha ˈunirame isokuˈi kaivo pu ninukujaha vaˈe ea mapoka kajihi puni vaji vaˈe ijá ˈumejara
15 Ea ikije ja irakaˈe veˈirono vejo? Nú ˈuˈo emaa areri jaaˈina. ˈEnakaivo nú Godoni vuˈa maa maiuˈina ja ˈwaravu jihunaˈe ja ikija nimaa panakúne pataˈarora ˈikaˈi taˈarohe Godi nimaa kaˈene maiˈo hijiˈina kaˈene akúpa vene mweˈa vene soha vene uneunecha kaˈene ijí navujaho venajihuni roha.
16 ˈEne amuja kaˈene kamaˈahuni hina apene roajija Hu makiˈeme eaka kwaa mapokakino hijajija Godi pataararorahe pu raka kaˈene ura veˈi ˈahiajaho vejara.
17 Hu nimaa paranamia vaˈa paranana kaivo Hu mamaa ˈahie niˈajihe neha akúpi ˈahi vejuˈe pine ˈiruma vejuˈe maraju ˈukame ˈiruma ine teamanavura.

18 Pu noˈo raka kaˈene ˈwaravajaho ijí eaka mapoka kajipo swasa puna kaˈene veˈiro vejaji tanuhuna nihoˈo kisina renana.
19 ˈEˈeme Jua ˈahoˈa kaˈene Enitioki ˈee Aikoniami rene roajipo roe ea mapoka ˈwaravume pu niˈaha kwino muni ˈeke Poruho ˈanaara. ˈEne nikwamu roˈikaˈi pu tairia apene vaˈe ara uri ranavara.
20 ˈEˈeme Tisaiporuepo roe huni rora kajino tauhuhe namiˈeme hu ˈurine ari vaji vaˈana. ˈEnaˈomo ijihuni súˈuhijino pu noˈo Panapasiˈi ara iha Tepi vaˈara.

ˈUnama Siria Vaji Enitioki Roajina

21 ˈEnareja pu ijino Godoni vuˈa maa maiuˈina ea najahume ea mapoka tisaiporuaˈe rejara. ˈEˈeme pu ˈunama Resitira ˈee Aikoniami ˈee Enitioki vaˈara.
22 ˈEjume pu vaˈe ijino ea kaˈene tisaiporua niˈajihe puni nimairoa ija kisi ˈuname hina vahunaˈe ˈwarame ijá ˈiava Haha natohwaˈe hianame ˈee ea siseˈi ˈahúˈeje nú ja puˈúmo Godoni ara vahuna ˈiavara.
23 Pu sosia kwinu kwinu puni eruta pijihume paarejumakiviˈi ˈiruma ˈaura areme ˈee siporu ˈojume paarejume ˈeke Natohwa kaˈene pura nimaa rojujihuni ija tahi irechamiara.
24 ˈEjume pu vaˈe Pisitia useme ˈee Pamipiria vaˈara.
25 ˈEnareja pu Peka Godoni vuˈa najahareja ijiˈa Ataraia vaˈara.
26 ˈEnareja pu kúˈo ˈuname sisima ˈahi ajima Enitioki roara. Nimarako iji pijihe Godoni maiji vwihaniaji huni kaukara vehunaˈe irechamiume vaˈaraˈomo venareja kúˈo ˈunama roara.
27 Pu ˈunama roe Enitioki useme ˈwaravume sosia roe ahuma hiˈeme Godira pu puˈúmo uneunecha kaˈene venajaho ˈwarame ˈee Jenitaruepo icháˈinaˈe nimaa rohuni vwicha kaˈene tirasamajaho ˈwaravara.
28 Pu ˈaha joraˈe ijí tisaiporu puˈúmo hijara.

15

Jerusaremi Piunarame Vuˈa ˈWavajina

1 ˈEˈeme ea ˈahoˈa Jutia rene aneja vene vwehwaha kajihi najahe ijá ˈiava Ja Mosisi oni tamani jaˈinaˈe sisa ˈuhuˈavajina vo ja pamaranihuna ˈiavara.
2 Poruˈo Panapasiˈo pu puˈúmo naˈia mapoka niˈimaˈuraˈe ninakaravume ˈee ea kaˈene Godi nimaa rojiˈinijipo Poru ho Panapasi ho ˈee ea ˈahoˈa kaˈene nimaa rojiˈinijihi puˈúmo iji pijihume Jerusaremi apasoru ˈee ea eruta ˈahoˈa kaˈene hijajihipuni nini ike ˈwama amairiˈirono vaˈara.
3 ˈEjume ijí sosia kajara irechamiume pu vaˈe Ponisia ˈee Sameria ijino usevara. Pu icháˈinaˈe Godi Jenitaru vejume Godoni ea rejaji nirisajihe ˈwaravume Godoni ehija henareja teamanamana.
4 ˈEjume pu vaˈe Jerusaremi usevume sosia ˈee apasorua ˈee erutapo pu ˈajorame aheravara. ˈEjume pu Godira pu puˈúmo uneunecha raka kaˈene vejajaho pu ˈwaravara.
5 ˈEjume Parasia ˈahoˈa kaˈene nimaa rojiˈinijipo ˈurine arini namiˈi kaivo ijá ˈiava Ja pu sisa ˈuhuahe ˈee ˈwarave pu Mosisi oni tamana veˈavara ˈiavara.
6 ˈEˈikaivo apasoru eruta ijipo vuˈa kaji ˈwama heˈirono roe ahuvara.
7 Pu natohwa ˈwame nakaraˈeme Pitara ˈurine arini namiˈi kaivo ijá ˈiama Vwehu nunakije ja nihejara. Nitama Godira joni vaji na iji pijihume nuni irijino Jenitaru Godoni vuˈa maa maiuˈina najahume pu hene nimaa rojara.
8 Godira eaka mapoki jihipuni oja vajijaho nihena ki paranarena puaˈe najaharena Huni ˈAvena nú múhaja*ˈ*inaˈe pu mihana.
9 Hu kúmuja*h*o núa ˈee pua aniˈina kaivo nimaa roijara puni oja vaji sisea soma amairiahana.
10 ˈEnakaivo ja rakijihunaˈe Godi venakame ˈee tisaiporua ahija miho? ˈEne emahu nuna ˈee núa areri paapehunijaho miho?
11 ˈEnakaivo Jesu kaˈene Natohwi jihuni maiji vwihanú*ajara* rejume nú maranúa jaˈinaˈe pu ˈuˈo ˈunama nikwisuˈina kajino vejume maraniana.
12 Eaka mapoka kaˈene ijí hija kajija pu masuani varirareasaha Panapasiˈo Poruˈo Godira raka kaˈene pu puˈúmo Jenitaru puni aacha ˈee ea areri pavehuna kaˈene vejaji ˈwaravume hejara.
13 Pu vuˈa ˈwaravume paarejume Jemisira ˈurine namine eha vene ijá ˈiama Vwehu nunakije ike heha! ˈiamana.
14 Saimani ja niˈwaravume ja nihejara. Godiho Jenitaru puni vaji ea ˈahoˈa Huni ihijihunaˈe iji pijihe ˈekana.
15 ˈEjukame ike ira ikara poropetia puni iriji ˈi nimaaˈe renu ˈwaravara.

16 Ike uneunecha kihipuni túna'i Na kú'o 'unama roareje Teviti oni harai ara ka'ene auma
tirausahe paranajaho kú'o vene amairihuna.
17 Ija'ina vejakame ea 'aho'aka mapokijija Natohwijaho sahuna. 'Ene Jenitaru ka'ene
Nuni ihijara 'umenajija 'u'o sarihuna.
18 Nitama Natohwijara ike vu'akaho 'waramana'omo Hu iviamai ija'ina kú'o 'waramu
'iamana.
19 'Enajihuna'e na vwihajujaho Jenitaru puni vaji Godoni ta'arohe roujija nú ahija
pamihuna.
20 'Enakaivo roe nú puni pasia vene 'warave godi ira'ata puni 'irumaka vaji'avajaho
paine 'ee 'uasa pavene hanuha 'aa rukina pai'avara.
21 'Enajihuna'e na'ia mapoka'e Sapati veijino Mosisi rone Sinakoku vaji tahujaho ja
nihejura 'iamana.

Asura Jenitaru Nimaa Roji'ina Puna'e Venajina

22 'E'eme apasorua 'ee eruta 'ee sosia maho'o hejume nimaa'e rejume pu ea puni vaja
kajino Panapasi'o Porui pu'úmo Enitioki va'avarono Jutasi ka'ene Pasapasi'o Sairasi'o
nimaa roji'ina puni vaja kajino ea uranii'ina'omo ijí ija pijihara.
23 Pu pasikaho apena va'ara.
Apasorua 'ee vwehu nuna ka'ene eruta ijipo vwehu nuna ka'ene Enitioki 'ee Siria 'ee
Sirisia Jenitarua ka'ene hijujihi 'ajorame Esu'ua 'iavu.
24 Nú nihi'eju'e núni vajakino ea 'ahopu nú pa'wara'eju'e vu'ajime ira ani 'waravu'e ja
iviamaa joni vwiha puruva retiu.
25 'Enajihuna'e nú ahuma hine 'wama amairiu'e mamaa reju'e ea iji pijihe irechamiu'e
Panapasi'o Porui pu'úmo joni vu'u.
26 Ea ikija puni hia núni Natohwa ka'ene Jesu Keriso oni ihijihuna'e hami pahijura.
27 Nú ijihuna'e Jutasi'o Sairasi'o irechamiume joni vu'ura'omo ijipo pura puni irijino vu'a
nikwinu'ina kajaho 'warahuna.
28 Nú Godoni 'Avenijihi pu'úmo vwihajujaho nú unenu'u pina ahisina joni haha 'aha
paranavu. 'Enakúne ja ikeru ve'avara.
29 Ja godi ira'ata puni 'iruma ka'ene vajihujaho paine 'ee 'aa paine 'ee hanuha ka'ene
'aa rukina paine 'ee 'uasa pave'avara. Ija'ina ve'avajaho ja mavarasa'ina vena avahuna.
Esu'ua 'iavara.
30 Pu ea kajija irechamiume kami Enitioki va'ara. 'Enareja pu sosia 'ivume roa
ahuvume pasia kajaho mihara.
31 'Ejumakame pasia 'aha kajino vu'a ka'ene ni'ajihe 'waravaji taha kamareja pu niho'o
teamanama parajara.
32 Jutasi'o Sairasi'o poropetia'omo pu no'o vu'a 'aho'a ijá kajihipuni nimaa rojujara
kisina'e re'amarono ni'ajihe 'waravara.
33 'Enareja pu no'o ijino 'aha josu hinareja iji'a vwehwapo irechamiume 'uname ea
ka'ene pu irechamiume roajihipuni va'i vejumakivi'i pu 'ajoravume pu no'o va'iro vejara
vo
34 Sairasiho hu ura ijino hi'iro 'ahaume hinana.
35 'Enakaivo Poru'o Panapasi'o ijino Enitioki na'ia 'aho'a hine ea 'aho pu'úmo hine
Natohwi jihuni vu'a najahe 'waravara.

Poru'o Panapasi'o Ranaramareja Va'ajina

36 'Ena'omo na'ia pini Poru Panapasi ijá 'wama Roe va'e araka mapokakino Natohwi
jihuni ira ka'ene nú no'o najahajija vwehu núna ichá'ina veji'i hijukúne kiva 'wamana.
37 'Ejume Panapasira ura renajaho Joni ka'ene Makana 'wavujara pu pu'úmo vahuna'e
ura renana.
38 'Enakaivo Porura vwihanajaho mai'o areria parenana. Ijihuni maijaho hu na'i pini
pu pu'úmo va'u va'o va'e Pamipiria rene ranamúe 'unama ro'i kaivo hu pu pu'úmo
kaukara pavena va'ana.
39 'Ejumakame pu panimaa vetiarame rana'arame Panapasira Makaho aheme sisima
ajime Saiparasi va'ana.
40 'Ejume vwehwapo 'urine Natohwi jihuni maiji vwihaniuni vajijino irechamiume
Porura Sairasi aheme va'ana.
41 'Ejume hu va'e Siria 'e'une 'ee va'e Sirisia va'ana. 'Ene sosia ka'ene ijino hijujija ata
kisi nami'avarono vu'a ni'ajihe 'waramana.

16

Timotira Poru'o Sairasi Pu'úmo Va'ajina

1 'Enarena hu Tepi 'ee Risitara 'u'o roana. 'E'eme tisaiporua pina ijí hinuna. Huni ihijaho Timotina. Huni ohijaho Jua 'ee hu nimaa roji'ina kaivo huni omijaho Kuriki.
2 Ea ka'ene nimaa roji'inaka Risitara hine Aikoniami hijujija Timoti ta'arohare'e hu ea maa 'wavura.
3 'Ejumakame Jua mapoka ka'ene ijino hijujipo hejajaho huni omijaho Kuriki orijihuna'e Poruho ura Timotira hu hu'úmo va'amarono hu apene sisa 'uhuahara.
4 'E'eme pu va'e arara kajino vai'i raka ka'ene Jerusaremi apasorua 'ee emakinijipo 'warahunaka 'wama amairiajaho ve'avarono 'warama apena ojara.
5 'Ejume hu sosia ni'ajihume puni nimairoa kisina re'eme veku veku ea roe ahumahi'i namana.

Turoasi Vaji Porura Masatonia Ora Visoni Kamajina

6 'Enareja pu Esia vu'a pa'ara'avarono Godoni 'Aveni rarejume pu va'e Pirijia useme 'ee Karesia usevara.
7 'Ejume pu va'e Maisia va'areja pu ura Pitinia va'i 'ahiana kaivo Jesuni 'Aveni tanu'urihana.
8 'Ejume Maisia asime pu kami Turoasi roara.
9 'Enarena ijino na'i Poruho visoni kavume ea pina Mesatonia ori arini namiji'i ijá 'wama A Mesatonia roe nú ni'ajúha 'wamana.
10 Poruho visoni kajaho kavume pa'are'eme ni'aha kwino 'urine 'unama ka'ene Mesatonia vahuniji samana. 'Ena'omo Godi ura nú va'e Huni vu'a maa maiu'ina ea ka'ene Mesatonia hijuji najahuna ura reju'e nú 'umenuu.

Piripai Vaji Ritiara Godoni Ea Renajina

11 'Ena'omo nú va'e sisima 'ahi ajime Turoasi rena arira va'e Samataresi usevara'omo ijihuni sú'u kajino va'e Niaparisi usevara.
12 'Ejara'omo ijí rena va'e Piripai usevara. Ijaho Mesatonia opuni kwaa ni'ina'omo nitama Romuupo 'ajohara'omo nú ijino na'ia makacharo hijara.
13 Sapati veijino nú ari vwicha asima tohurori vwihajajaho siporua 'ohuni tinia namu ro'ika'i va'ara. 'Ene nú va'e asuma hine napara ka'ene ijino ahuvajihi vu'a 'waravara.
14 'Enakaivo napara pina huni iha Ritiane 'ee hu Taiataira ora kaivo hu ateha avi'ina vene ea 'aho'a 'imenauna 'ee Godi oja mahi'ina'omo Natohwijara huni oja jaraume Porura 'waramajaho hene venana.
15 Hua 'ee huni kachi'ina toi samaume 'urinareja ijá 'iama Ja na kive na Natohwi jihuni ea nimaa'e ki'avajaho roe nuni sei hiha 'iamana. Nú huni sei va'e hi'avarono hu niho'o 'ejahúana.

Piripai Tipura Ari Tipurea 'Ajohi'ini Godoni Ea Renajina

16 Na'i pini nú va'e siporua 'ojuri ruhijino va'iro va'i kavume napara pina ea pipuni pwea'omo hu piunúmana. Ijí napara kajaho 'avena sisea ajivi'ina'omo ijí 'avena sisea kajara hu veju'e hu vu'a ka'ene mai'o rehunijija 'warame 'ee huni natohwijihuni monia mapoka'e venahuna.
17 Ike napara kajara nú Poru'i pu'úmo 'ararihua roi'i ajira ijá 'umena Ike ea kijahija Godia ka'ene Ichuto Maijihuni pwehija pu nú Godira ni'ajihuni 'unamiji najuhu 'umenana.
18 Hu na'ia mapoka ijaiharu vejume Poru hene sevume hu ta'arohe 'avena sisea kajaho ijá 'wama Na Jesu Keriso oni ihi 'urahi'i 'waravukúne ro 'e'una 'wamana. 'Ejume nijakaru roe 'e'unana.
19 Vea ka'ene huni mama'inijipo kavume pura monia'e kú'o 'ekahuni 'unama pa'arejumakame pu Poru'o Sairasi'o iji 'unirame irisamie maketia vejuri tinijino va'e emakipo hijari una'ijino irechamiara.
20 'Enareja pu 'eka va'e 'otua heji'ina mama'ini jihipuni va'e ijá 'iava Ike Juakipo núni ara ikaho veju'e niho'o puruva rene namu.
21 Pu no'o tamana ka'ene nú Romu ora pavejuji nú ve'avarono pu roa 'waruvara 'iavara.
22 'Ejukame ea mapoka ka'ene ijí ahuma hija kajija pu 'u'o namahara. 'Eju'ukame 'otua hiji'ina ea mama'ina kajipo 'urine ateha jahenahe isokuni'i 'waravume hisi apene hijihara.
23 'Enareja pu hijihareja iji'a pu tipurai irechamiareja ea ka'ene tipura 'ajohi'inijara hami 'aiha venahuna 'waravara.
24 Hu ijí hinarena hu pu no'o irechamiume tipura ara ka'ene vamaa kahino hijara. 'Ejumakivi'i hu 'eke puni mumora kamorame irechamiume hijara.
25 'Ejara'omo na'ia rimai Poru'o Sairasi'o hine siporua 'one 'ee javaa vene Godi ta'arohi'i hi'eme tipura ea 'aho'ijaho hine heji'i hijara.

26 'E'eme ni'aha kwino mwe varivura ni'ima'uri roarena ijí tipura ara kajaho niho'o erapo 'unamapene 'usivuja re'eme vwichaka mapoka kajaho ni'aha kwino tirausahe 'ee senia ka'ene mumora 'ahi kamoravajaho ni'aha kwino rausahe arihara.
27 'E'eme ea ka'ene ijí tipura ara kaji 'ajohi'inijaho 'uriji'i kamajaho vwicha mapokijaho tira'usunaha navuma kimarena hu vwihanajaho eaka mapoka ka'ene tipura ea kajija ni useme juhaha va'ara ronarena hu 'urine huni so'wa ta'arohe apene ori'ini pija'ara'i venana.
28 'Enakaivo Porura ajira ijá 'umena A orono pa'anaara'amana. Nú ikeho hijukúnina 'umenana.
29 'Ejume tipura ara 'ajohi'ina kajara ajira ijá 'umena Ira ape roa 'umejume ape roumakivi'i ninuma vaji va'e hu jume simavi'i 'ona apene arihe Poru'o Sairasi'o puni nini namana.
30 'Enarena hu pu no'o aherame va'e ma'ahi 'e'une ijá 'iama Eakije! Na ichá'ina veje Godi na ni'ajihe maraniama 'iamana.
31 'Ejume pu hu ijá 'wava Jesu ka'ene Natohwiji nimaa rojakama'e aa'e oni kachi'ina 'u'o ni'ajihe maraniama 'wavara.
32 'Enareja pu Natohu ijihuni vu'a hua 'ee ea 'aho'a ka'ene huni sei hijajija najahara.
33 'Ejumakame ijí na'ia rira kajino hu pu no'o aherama va'e puni túpa 'aha 'ai sama nama kajaho somahana. 'Ejume pu ni'aha kwinu hua 'ee huni kachi'ina kajihi pu'úmo 'unirame toi samaara.
34 'Ejume hu pu no'o aherame huni sei va'e 'iruma vajihume pu ijara. 'Ejume hu 'ee huni kachi'ina pu'úmo Godi nimaa rojajihuna'e pu ni'ima'ura teamanavara.
35 'E'eme vea nituvume sú'o ea ka'ene 'otua heji'ina 'ajohaujipo hirisima irechamiume pu roe ijá 'iava Ike eakija irechamie va'a 'iavara.
36 'Ejume ea ka'ene tipura ara 'ajohi'inijara vu'a kajaho hene roe Poru 'waramarena ijá 'wama Ea ka'ene 'otua heji'ina 'ajohujipo nú ja irechamie va'avarono 'waruvara. 'Enakúne ike tipura arakaho are'i kaivo 'urine va'aha. 'Ejakame joni oja masuani na'avara 'iamana.
37 'Enakaivo Poru pu ijá 'iama Nú Romu ora kaivo pu nú unenu'u pina sisei veje 'otu vetúhuna pana. Pu majikari nú 'anúara. Eaka mapoki jihipuni nia 'ahi. 'Enareja pu 'ekua roe tipurai samuara. 'Ena'omo iviamaa pu nesi 'wamonu va'o nú irechamú'irono avajo? Niho'o areri parenu. Pu opuipo roe nú aheruma va'e ma'ahi irechamúhuna 'iamana.
38 'Ejume hirisima kajipo vu'a kajaho roe ea ka'ene 'otua heji'ina puni 'ajoha'inijihi 'waravara. Pu ijá 'iava Pu Romu ora 'iavume hejajaho pu niho'o tea junavara.
39 'Ejume pu temukavume va'e 'ajorame nirisamu va'ume irechamiume pu ma'ahi va'ara. 'Ejume pu ijá 'iava Nijinakúne va'ajiha 'iavara.
40 'Ejume pu tipura rene usema Ritia oni sei va'ara. 'Eji'i kivume ea ka'ene nimaa roji'inijija ijino hijuma kimareja pu vu'a ni'ajihe 'waramareja iji'a va'ara.

17

Tesaronaika Vaji Hijajina

1 'Enareja pu va'e Emipiporisi asima va'e Aparonia asima va'e Tesaronaikai Jua puni Sinakoku naminuna'omo ijí usevara.
2 'Ejume Poru oni tamana'omo hu puni va'e Sapati no'opisu pu pu'úmo Godoni ira vaji tahe pira'aravara.
3 'Enarena hu pu Godoni vu'ijihuni maiji najaharena hu ijá 'iama Godira vejume Keriso kajaho sise'i 'ahaume kwamarena kú'o 'urinana. 'Enarena ike Jesu ka'ene na ja 'waravu kajaho Kerisona 'iamana.
4 Pu ea 'aho'a nimaa ronareja Poru'o Sairasi puna'i rejara 'ee Kuriki mapoka ka'ene Godi juhavi'ina 'ee napara uranii'ina ka'ene ijí hijujija pununa'i rejara.
5 'Enakaivo Jua pu niho'o senavumakame pu maketi ea sisea aherame ahuma hina ara vaja kajaho karokaha vejara. 'Ene Jesani oni sei pu sarame aherame emaapuni va'irono roara.
6 'Enakaivo pu papiunimareja pu Jesaniho 'ee ea 'aho'a ka'ene nimaa roji'inijija pu irisama va'e ara kajihuni ea mama'ina puni nini va'ara. 'Enareja pu ijá 'umeja Ea ka'ene mwe'akake 'unama apene ta'arohujija 'u'o iki roara.
7 Jesanira Sisa oni varapa 'enare'e ea ikija aherame ijá 'úvu Kinia pina Jesuna 'úvu 'umejara.
8 'Ejumakame eaka mapoka ka'ene ara kajino hijura 'ee ara kajihuni ea mama'ina ijí henareja pu niho'o 'urimaravume ani renana.

9 'Enareja pu Jesaniho 'ee ea 'aho'a kajihi puni moni 'eka'i kaivo pu irechamiume va'ara.

Peria Vaji Hijajina

10 'Enareja ijihuni na'i kajino ea ka'ene nimaa roji'inijipo Poru'o Sairasi'o irechamiume Peria va'ara. 'Enareja pu va'e usevajaho Jua puni Sinakoku va'ara.
11 'Ejume ea ka'ene ijí hijujaho puni vwiha mamaa vwihaji'ina'omo pura Tesaronaika ora asitahara. Ijihuni maijaho pu Godoni irijaho ura rena parani'eme apene 'ee na'ia mapoka tahe 'ee 'eka manura vene kivura.
12 'Enareja ea mapoka ijihuna'e nimaa rojume 'ee Kuriki napara 'ee parua 'aho'a ka'ene iha rukinijija 'u'o nimaa rojara.
13 'Ejumakame Jua ka'ene Tesaronaika hijujipo hejajaho Poruho Godoni vu'a Peria 'u'o najahuma henareja pu va'e eaka mapoka kajihipo varapa ve'avarono oja inaara.
14 'Ejumakame ni'aha kwino ea ka'ene nimaa roji'ina kajipo Poruho ranavume soha rori va'ana. 'E'eme Sairasi'o Timoti'o ijino hijara.
15 'E'eme ea 'aho'a Poru ahema apene va'e Etenisi usevume hu ona vene ijá 'iama Sairasi'o Timoti'o marako nuni ro'avara 'iavume pu va'ara.

Etenisi Vaji Huri'i Vu'a 'Waramajina

16 'E'ikaivo Poruho ijino Etenisi pua ajiha hinajaho huni oja niho'o areri parenana. Ijihuni maijaho ijí ara kajaho godia ka'ene iji vejajipo niho'o ani rena navara.
17 'Ejumakame hu va'e Sinakoku vaji va'e Jua 'ee Jenitarua ka'ene Godi juhavi'inijihi pu'úmo pira'arame 'ee maketi vaji ea irahipo roe ijí hijujihi pu'úmo pira'aravara.
18 Epikuriani ora 'ee Sitoika ora ka'ene hena kavi'inijipo Poru piuname pu pu'úmo nakaravara. 'Ejume ea kajihuni ea 'aho'ijipo ijá 'wava Ike eakaho iraka vene hina kasi'uamo 'wavara. 'Ejume ea 'ahopo ijá 'iava Nú vwihajujaho hu ea 'ahopuni Godi rona 'waramu. Ijihuni maijaho Jesuni vu'a 'ee Huni 'urinaji rone 'warumu 'wavara.
19 'Enareja pu Poruho ahema Eriopakasi puni roara. 'Enareja pu hu apoma ijá 'wava A raka maiu'ina ka'ene najahujaho nú 'waruva heja?
20 Ijihuni maijaho a uneunecha ani'ina ka'ene 'waruvu'e nú hejujihi puni maiji he'i 'ahúu 'wavura.
21 'Ejume pu ea mapoka ka'ene Etenisi hijujaho 'ee ea 'aho'a ka'ene ara 'aho'i rena roe ijino hijujija na'ia mapoka pu mahine vu'a maiu'ina hene 'ee 'wavi'i hijura.
22 'Ejume Poru 'urine Eriopakasi puni riri namiji'i ijá 'iama Etenisi orakije na kivujaho ja 'unama jaa jaa akuma paraji'ina kivu.
23 Na iki joni ara vaji hina 'urahoji'i ja uneunecha mapoka ka'ene veju'e unenu'u 'aho'a puna'i reji'inijaho na nikivu kaivo ruha pinaka ja asura vejajaho Godi pina ka'ene nú pakavu jihuni ruha 'wavara'e kavuta. Ja Godi kajaho pahejura kaivo ja oja mahu kaji na Hu rone 'waravu.
24 Godira mwe'a vene uneunecha mapoka ka'ene ijihuni toi navujaho venana. Hu akúpa mwe'a ijihuni Natohwa'omo Temiporua ka'ene emaapo iji vejujihi puni vaja pahinuna.
25 Emapo uneunecha ka'ene iji vejuji Huna'e venahuna pane 'ee unenu'u pina Hua ura rehuna pana. Ijihuni maijaho Hura Huhusu hia 'ee uruhoa 'ee uneunecha maho'o vajihuna.
26 Hu ea mapoka ka'ene kwaaka mapokaki hijujija vejume ea kwinu huni rena roara. 'Enarena Hu vejume ea mapoka kwaaka mapokakino va'ajime hijara. Hu pura mwe'a iki hihuni vea raname kwaa ka'ene hina apena ohunijaho mwe'a sisa 'uhua vajihana.
27 'Enajihuna'e Hu ea mapoka Huni rohunijara ura renu. 'Ene pu ura renakame Godi sa'avajaho pu nimaa kahuna. Ijihuni maijaho Hu núni romai hinuna.
28 Ijihuni maijaho Huni vajiji nú hine 'ee 'urahone 'ee hina apena va'u. Areri joni ea 'aho'a ka'ene vu'a 'waravi'inijipo 'waramareja ijá 'úvare Nú Huni amuhija 'úvara.
29 Nú nimaa Godoni amuhija'omo nú ija'ina pavwihahuna. Huni kara ijaho areri korutia 'ee siruva 'ee muna ijino emaapo iji vejara parohuna.
30 'Ene Godi nitama kama'ahuni emaapo pahena pakavajaho pavwihanu kaivo Hu 'waramajaho eaka mapokake mwe'a kakino hijujija maho'o sisea aremamaa are'i kaivo ta'arohuna'e ura renu 'iamana.
31 Ijihuni maijaho Hura mwe'ake 'otua arimaa ea ka'ene iji pijaha jihuni vaji vetihunijaho vea niranamana. Hu ijí ea maho'o najaharena Hu vejume kwamajaho 'urinana 'iamana.
32 Pu he'eme ijí kwama 'urina kaji 'waravume hejajaho ea 'aho'a ijasahume 'ee ea 'aho'a ijá 'wava Nú kú'o vu'a ikaho he'i 'ahúu 'wavara.
33 'Ejume Poruho puni vaja are'ika'i samai va'ana.

34 Ea 'aho'a pu pu'úmo rene nimaa rojara. 'E'eme puni vaja kajino Taionisiasi Eriopakite opuni ea 'ee napara pina huni iha Tamarisi 'ee ea 'aho'a 'u'una'omo pu nimaa rojara.

18

Poru Koritia Vaji Hinajina

1 Ikihi puni túna'i hu Etenisi areme 'urine Koriniti va'ana.
2 'Enarena hu ijino Jua pina huni iha Akwiraho piunamana. Ea kajaho Ponitasi nahejara. 'Ena'omo hu naparaha Pisira'i Itari rene roara. Ijihuni maijaho Korotiasira Jua maho'o Romu are'avarono 'waramana. 'Ena'omo hu puni roana.
3 'Ejume hu pura kaukara ka'ene vejuja'ina'e hu 'u'o venuna'omo hu pu pu'úmo ahuma hine kaukara vejara. Ijihuni maijaho pu harai ara veji'ina.
4 'Enare'e Sapati vea mapoka kajija hu va'e Sinakoku vaji Jua 'ee Kuriki epo hununa'i ro'avarono 'waramana.
5 'E'eme Sairasi'o Timoti'i Mesatonia rene roara. Poruho na'ia mapoka huni vea natohwa Godoni ira toi raname hine Jua najahe ijá 'iama Jesuho Kerisona 'iamana.
6 'Ejume Jua kajija pu huni ira pataarohe pu hine ira sisea 'waravara. 'Ejume hu huni ateha túa tairevi'i ijá 'iama Joni 'aa ijaho joni húmata 'ahina'omo na ahija pa'ana. 'Ena'omo na iviasi rene Jenitaru puni vahuna 'iamana.
7 'Enarena hu ijaho are'ika'i va'e ea pina huni iha Taitasi Jasitasi ka'ene Godi oja mahi'ini jihuni sei va'ana. Huni seijaho Sinakoku romaina.
8 'Enakaivo ea pina huni iha Karisipasina hu Sinakoku 'ajohi'ina'omo hu Natohwijaho nimaa ronana. 'Ejumakame huni kachi'ina no'one 'ee Korinitia ora mapoka hene nimaa rojara. Ijihuna'e pu toi samaara.
9 'E'eme na'ii Natohwijara Poru visoni vaji ijá 'wama A niho'o paju'amana kaivo siheria pave'ika'i 'wara'amana.
10 Na a hu'úmuna'omo ea pina niho'o a pasise'i 'ahahuna. Ijihuni maijaho Nuni ea mapoka'e ara ikino hiju 'wamana.
11 'Ejume Poruho juara kwinune masapa iropu'a kwino ijí hine Godoni vu'a pu najahana.
12 'Enakaivo vea ka'ene Kario Akaia opuni ea Natohwa renajihuni vea kajino Juapo 'urine Poruna'i sena vejara. Pu hu apena 'otua asúki va'ara.
13 'Enareja pu hu namahe ijá 'wava Ike eakaho nuni tamana pataarohe ea 'waravu'e pu Godi ani'ina oja mahu 'iavara.
14 'Ejume Poruho mai'o 'wara'i ve'eme Kariora Jua ijá 'iama Ikaho unenu'u pina sisea re'ipisa na joni ira hene veju'u.
15 'Enakaivo ja joni ira 'ee iha 'ee joni tamana ijihuna apori'avajaho na pahe'ejukúne va'e ojono kaha 'iamana.
16 'E'ikaivo hu 'otua asúka 'ararihiume pu usema va'ara.
17 'Enareja Sositanisi Sinakoku kajihuni ea ni'ina'omo pu 'unama apena 'otua asúka una'i hijahara kaivo Karioho kima pataarorahana.

'Unama Enitioki Va'ajina

18 'Ejume hu Poruho ijino 'aha jora'e hinarena ea ka'ene nimaa roji'inijihija irechami'i kaivo sisima ajime Pisiraho 'ee Akwirai pu'úmo Siriai va'ara. 'Ene Senikeria 'e'une huni húmata sapasa 'uhuana. Ijihuni maijaho hu varapa areme hinana.
19 'Enareja pu va'e Epasasi usemareja hu pu ijí irechami'i kaivo hu va'e Sinakoku vaji arume va'e pu pu'úmo hine 'wame pira'aravi'i hijara.
20 'Enareja pu hu ijí 'aha jora hi'amarono pu jarivara kaivo hu rarenana.
21 'Enarena hu pu irechamie ijá 'iama Godira kú'o na iki ro'urono ura re'amajaho na rohuna 'i'i kaivo hu Epasasi rene sisima 'ahi ajima va'ana.
22 'Ene va'e Sesaria 'e'une ajima va'e Keriso oni ea 'ajoramarena Enitioki va'ana.
23 'Enarena hu ijino na'ia 'aho'a hinarena hu iji'a va'e Karesia 'ee Pirijia opuni ara ara kajino va'ana. 'Enarena hu ea ka'ene nimaa roji'inijija ni'ajihe 'ata kisi nami'avarono 'waramana.

Aporasi Epasasi 'Ee Koritia Vaji Hinajina

24 Jua ea pina huni ihijaho Aparasina. Hu Arekisanituria nahejara 'ee vu'a arira 'waravi'ina'omo hu roe Epasasi hinana. 'Ene hu Godoni ira hena kavi'ina.
25 Hu Natohwi jihuni 'unama nahara'omo huni oja vaja venakaka re'eju'e hu Jesu rone 'warame 'ee arira najahuna kaivo hu Jonira ea toi samaajiru henuna.

26 'Ena'omo hu va'e Sinakoku vaji paju'ika'i najahuna. 'Ejume Akwira'o Pisira'o henareja hu ahema va'e Godoni 'unama huri kú'o hami nahara.
27 'Ejume hu Akea va'iro ura rejume ea nimaa roji'ina ka'ene ijino hijujipo ni'ajahe tisaiporuapo roe hu 'ajahe ahehuna'e vejara. Hu va'e ijí 'e'unarena ea ka'ene maiji vwihani'ina vaji nimaa rojajija ni'ima'ura'e ni'ajihana.
28 Hu ea mapoka kajihi puni una'i Jua ninama'e Godoni irijino najahi'i ijá 'iama Jesuho Kerisona 'iamana.

19

Poru Epasasi Vaji Hinajina

1 Aparasiho Koriniti hi'eme Poruho 'unama hurunami Epasasi roe tisaiporua 'aho'a piunimana.
2 'Enarena pu ijá 'iama 'Ú veaka ja nimaa rojajaho ja Godoni 'Avena niapejare? 'iavume pu hu ijá 'wava Pana. Nú Godoni 'Avena ijino hinu ho pa'ajaho puruva renu 'wavara.
3 Hu ijá 'iama Ea irara toa samahajihunijino samahare? 'iamana. Pu ijá 'wava Jonira toa samahajihunijina 'wavara.
4 'Ejume Porura ijá 'iama Jonira ea samajaho emaapo puni sisea are'i kaivo ta'aro'avarono samai'i ijá 'iama Ea ka'ene nuni túna'i rouji nimaa ro'avara 'iamana. Ijaho Jesuna 'iamana.
5 'Ejume pu ijí henareja Jesu ka'ene Natohwi jihuni iha 'ahi toi samaara.
6 'Ejume Porura huni ija puni húmata 'ahi irecha'eme Godoni 'Avena ariha roe pu samahume ira ani ani 'wame 'ee túna'i raka ka'ene rehunijaho 'waravara. 'Ejume pu Godoni vu'a ea 'aho'a 'waravara.
7 Pu ea ka'ene ija'ina vejajaho ea iropu ropu no'o avajara.
8 'E'eme hu va'e Sinakoku vaji Godoni vu'a hine paju'ika'i naja'eme masapa no'opisu pa'arenana. Hu venae pu Godoni ariji nimaa ro'avarono hu pu pu'úmo hine pira'aramana.
9 'Enakaivo ea 'aho'a kirasaha parane 'ee vu'a pahene 'ee ira sisea 'Unama kaji rone ea mapoka puni una'i 'waravumakame Poruho pu irechami'ika'i tisaiporua aherame va'e Tiranasi oni sikuru ari najahe 'ee pira'aravi'i hijara.
10 'Ejumakame juara no'o vaja kajino Jua 'ee Kuriki ora ka'ene Esia vaji hijujija Natohwi jihuni vu'a hejara.

Emapo Areri Pavejujipo Epasasi Rejajina

11 'Ejume Poruho Godira harura mahume hu uneunecha mapoka'e ani ani ea areri pavehuna venana.
12 'Enare'e pu hununa'i akisia 'ee ateha hasa ijino ea ka'ene atama 'uniravi'ina'e 'ee 'avena sisea 'ajima'ina vajihu'e atama sonahiu'e 'ee 'avena sisea ariha va'ura.
13 'Eju'ukame Jua 'aho'a ka'ene kwaaka mapoka kajino 'urahoji'i ea marirama apena ojujipo Jesu ka'ene Natohwi jihuni ihi 'urahi'i ea ka'ene 'avena sisei ajimahi'inijihi siomahe ijá 'iava Jesu ka'ene Porura najahu jihuni ihi 'urahi'i 'waravukúne useha 'iavara.
14 Ijaho Jua puni pirisitia ni'inijaho Sivana'omo harihwaha ea iropu no'o ijipo ija'ina vejara.
15 'Enakaivo 'avena sisea kajara eha vene ea kajihi ijá 'iava Nú Jesuho nihene kame 'ee Poruho nihene kavura kaivo ja irahipune? 'iavara.
16 'Ejume ea ka'ene 'avena sisei ajivi'ina kajara ohurikune puni haha 'ahi ajime rarene 'anie haha puachamie 'ee ateha isokuniume maisu sea kajaho areme juhaha samai va'ara.
17 'Ejumakame ea ka'ene Jua 'ee Kuriki ora ka'ene Epasasi hijajipo ijí vu'a kaji henareja pu tea junavara. 'Ejumakame pu Jesu ka'ene Natohwijaho ta'arohara.
18 'Ejumakame ea ka'ene nimaa roji'inijipo puni roajime pu raka ka'ene sisea vejuji samai nahama 'waravu.
19 'E'eme ea mapoka ka'ene atama rukina 'ee 'úsia veji'inijihipo pu puni puka ka'ene 'úsia ichá'ina vejujija mapoka ni'aha kwinu 'eke eaka mapoki jihipuni una'i veni jaara. Uneunecha ikija monia mapoka mapoka (50,000 kina) 'imejara.
20 'Ejume Natohwi jihuni vu'a emarene 'ee rausahe 'ee kisina'e renana.

Epasasi Vaji 'Ura'aravajina

21 'E'eme ijihuni túna'ijino Poruho hina oja vaji vwihana ijá rona Na va'e Mesatonia 'e'une va'e Akea 'e'une va'e Jerusaremi vahuna. 'Enareje ijihuni túna'i na va'e Romu 'u'o kahuna ronana.

22 'Enarena hu Timoti'o Irasitasi'o hu ni'ajahi'ina'omo nimarako irechamiume Mesatonia va'ara. 'E'eme hu ijino Esia vea ma'uako hinana.
23 'E'eme ijihuni vea kajino ea 'aho'a Epasasi hijujija Natohwi jihuni 'unama senavumakame pu hine niho'o ni'ima'ura 'uraara.
24 'E'eme ea pina huni iha Timiturisi 'wavura'omo ijaho siriva'i 'wavuji uneunecha venuna'omo huni kaukara siriva kajino godia napara'e Aritimisi 'wavuji vesamuna. 'Eju'e ea mapoka'e kaukara kajaho vejura.
25 'Enarena hu ea ka'ene kaukara nikwinu'ina hura venu kaja'ina veji'inijihija 'umenaume ahuma roume hu ijá 'iama Ehu nune ja niheju. Nú ike kaukara iki venare'e nú hami mamaa hijura.
26 Ja nikama hejuja'ina'e Epasasieru pana kaivo Esia maho'o ike Poru ikara venau'e ea mapoka ijá 'wavo godia ka'ene iji vejujija godia pana 'úvu.
27 Ike núni kaukara ikara pa'arene 'ee varapi rehuneru pana kaivo napara godia ira'ata natohwa ka'ene Aritimisi oni Temiporua maa pa'ana reje 'ee Esia 'ee mwe'a ikino hua oja mahe 'ee huni pinanaka mamaijaho niho'o pa'arena va'u 'iamana.
28 Vea ka'ene pu ijí hejajaho niho'o ajinama parajume ira ajira ijá 'umeja Aritimisiho Epasasi opuni ni'ina 'umejara.
29 'Enareja pu ea mapoka ka'ene ara kaji'ura kajija pu urimaravume ani rejumakavi'i Keasi'o Arisitakasi'o irisame 'eka va'e 'otua vejuri sei va'ara. Pu no'o Mesatonia ora kaivo pu Poru oni napuhija'omo hu 'ajahe ojura.
30 'Ena'omo Poruho hu ura eaka mapoka kajihipuni vaji va'i 'ahaana kaivo ea ka'ene nimaa roji'inijipo tanu'urahara.
31 'Ejume Esia ora mama'ina 'aho'a ka'ene huni napuhijijipo hura hara tanu'urahe nu'úha vaja pava'e aru'amarono 'waravara.
32 Ea mapoka ka'ene ijí hija kajija puni vwiha ijaho puruva rene ani ani vwihajara. Ea 'aho'a vu'a kwino vwihajume ea 'aho'a pu vu'a 'aho'a 'umejara kaivo pura roe ahuma hija kajihuni maijaho pahejara.
33 'Enareja Juaka mapoka kajipo Arekisanitaho tairia apena va'e raname 'ejahaume hu va'arena pu ni'aji'irono ija ahasirime ruramana.
34 'Enakaivo eaka mapokijipo kama hejajaho hu Jua ora hejara. 'Enareja pu vea muka no'ohe'i ea mapoka 'urina pakame ajira ijá 'umeja Aritimisiho Epasasi opuni ni'ina'e 'umeji'i navara.
35 'E'eme Epasasi opuni ara huni karaka ijara ea mapoka ruramarena ijá 'iama Epasasi orakije! Ja ea irara Aritimisi ka'ene ni'ini jihuni Temiporua 'ee emaa sa'ina ka'ene kahi akúpa 'ahi rene 'onaji'i Epasasi opo 'ajohaujaho pahejure?
36 'Ena'omo ea pina nú ike pavejura 'iahuna areria panakúne pavwiha'ika'i masuani hine 'ohura paapeha.
37 Ja ea ka'ene aherama roakija pu unenu'u pina joni Temiporua vaja kajaho nesi paapejara 'ee pu ira sisea pina muni napara godia kehuna'a pa'waravara.
38 'Enakaivo ike 'otua vejuri ruhakaho vwicha tatiranavu'e ea ka'ene 'otua veji'inijaho ijí hinuna'omo Timitiriasiho 'ee pwehwa pu'úmo ea irahija'e 'otua vetihuna re'avajaho roe 'otua vetia.
39 'Enakúne joni vu'a 'aho'a na'avajaho kanisoruapo vea ka'ene pu ahuma hi'avaji 'wama amairihuna.
40 Nú iki hine ani ani vejujihuni maa panamuna'omo kamati mai'o 'otua ni'ima'ura nú vetúhuna. 'Eje nisi ike nú roe ahuvukaho maa pa'ana'e rehuna 'iamana. Noinnisi ike nú roe ahuvukaho maa pa'ana'e rehuna 'iamana.
41 'Ejume hu ijá 'wara'i kaivo ea ka'ene ahuma hija kajija irechamiume va'ara.

20

Masatonia 'Ee Akaia Va'ajina

1 Ea kajipo irano'a ka'ene apejajaho pa'are'eme Porura tisaiporu 'waravume nianaa roume pu vu'a ni'ajihe 'waramarena irechami'ika'i hu Mesatoniai va'ana.
2 'Enarena hu ijí ara ara kajino ea ka'ene nimaa roji'ina ka'ene hinapene oju kajihi vu'a ni'ajihe 'warame roe Kurisi 'e'unana.
3 'Enarena hu ijino masapa no'opisu hinarena hu 'urine sisima 'ahi Siria va'i ve'eme Juapo hu 'anae kwahuna 'wavuma henarena hu areme 'uname Mesatonia 'unami vahuna vwihanana.
4 Ea 'aho'a Sopata ho Peria ora ka'ene Pairusi oni harihijaho 'ee Arisitakasi ho 'ee Sekunitasi'o Tesaronaika ora 'ee Keasi ho Tepi ora 'ee Timoti ho Tichikasi ho Turopimasi ho ijano Esia ora'omo pu pu'úmo va'ara.

5 'E'eme ikeja pu urasaha va'e Turoasi 'ajúha hijara.
6 Puretia ka'ene isitia pa'ajihuni vea pa'arejumakavi'i nú sisima 'ahi ajime Piripai rena va'eme na'ia iropu para'eme pu Turoasi hi'eme nú ro ijí usevara. 'Enareja nú ijí hi'eme hura kwino pa'arenana.

Porura Túchamaa Turoasi Va'ajina

7 Hura Natohwijino nú ahuma hine puretia tuachama i'i ve'eme Poruho hu niari vahuni jihuna'e huni vu'a 'aha jora'e 'warama apene va'e na'ia rimai aremana.
8 'E'eme ijí huri núra hija kajaho naheha mapoka'e navara.
9 'E'eme Poruho hine vu'a 'waramapene va'eme ea pina huni iha Utikasiho ichutoi 'witu 'ahi hina vu'a henana'omo niho'o nii nama parajume ijino nisunama namu va'ume 'ona apena arihe kamino mwe'i 'ahi ninamana. 'Ejume pu hu 'unama apene 'uriji'i kavajaho nikwamamaa kavara.
10 'Ejume Porura ariha va'e raurahe nami'ika'i apene tahurine 'uriji'i ijá 'iama Hu mai'o hinukúne ja pajume 'ee pavwihaha 'iamana.
11 'Enarena Poru kahi icha toi ajima va'e puretia tuchama ine vu'a 'wavi'i hi'eme vea aharajume va'ara.
12 'E'eme pu paruisea kajaho mai'o hijumakame pu ni'ima'ura'e oja sonahiana.

Turoasi Rena Mairitasi Va'ajina

13 Poruho mumori vuhuna'e vwihana jihuna'e nú sisima 'ahi urasahe ajima va'a kami Esosi 'aja'eje hu ijino ajivakame vahuna'e amairiaramana.
14 Esosi roe piunúvume nú hu aheme sisima 'ahi ajime pu pu'úmo Mitarini roara.
15 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino nú va'e Kaiasi kara'i na'eme ropuna'i usevara'omo ijihuni sú'uhijino nú Semasi usevara'omo ijihuni sú'uhijino kú'o va'e Mairitasi va'ara.
16 Porura Esiai hihuna ura parejume hu Epasasi asima roana. Ijihuni maijaho hu marako Jerusaremi 'e'u'eje Penitikositi vea rehuna'e ura renana.

Porura Epasasi Eruta Túchamaa 'Ajorama 'Waramajina

17 'Enakaivo nú Mairitasi hi'eme Poruho 'ona ranavume va'e Epasasi sosi huni eruta puni 'ona vene ro'avarono 'waramana.
18 'Ejume pu roume hu pu ijá 'iama Vea ka'ene na Esia roujino ja na kivara. Na ichá'ina hine na ichá'ina 'urahone 'ee ichá'ina vejujaho ja nikivara.
19 Ja niheju. Juaka mapokijipo na sise'i 'ahiujaho na pavwihajura kaivo na Masuani ajuarana nituaji'i Natohwi jihuni kaukara vejura.
20 Ja niheju. Na niho'o vu'a kajaho parana'o'ujuta kaivo maiji najaha apena va'u. Na uneunecha mapoka ka'ene ja ni'ajihunijaho 'waramare'e na samaumai 'ee sea seakino najaha apena ojuta.
21 Na'ia mapoka vu'aka rona 'waravujaho nikwinu'inake Jua 'ee Kuriki puni sisea aremamaa are'i kaivo ta'arohe Godoni roe 'ee núni Natohwa Jesu Keriso nimaa roha 'iavura.
22 'Ena'omo heha! Na iviamaa nuni oja ahisina'e re'eju'e Godoni 'Aveni na apeniu'e Jerusaremi va'u. 'Enakaivo ijino iraki renihunijaho na pahena pakavu.
23 'Enakaivo ara ara ikino na va'ujaho Godoni 'Aveni 'warimare'e ijá 'wimuna A tipurai hihuna 'ee ahisina apehuna ajaha navu 'wimuna.
24 'Enakaivo na nuni hiijaho natohwa pakavura kaivo Godira maiji vwihanúani vu'a mamaa ka'ene ea naja'urono Natohwa Jesura mihaji na ve parahuniji kavu.
25 Heha! Na niheju. Ea ka'ene na hu'úmo 'urahe o'eju'e na Godoni ariji najahujaho ja nuni varira kú'o pakihuna.
26 'Enakaivo ea mapoka kehi puni 'aijaho nuni ija 'aha panamu.
27 Na niho'o Godoni ura ijí 'wara'irono vejujaho na pajuvuta kaivo na 'waravuta.
28 'Enakúne hami ojono 'ajoarame 'ee ea ka'ene jara 'ajoha'avarono Godoni 'Aveni ja 'ajohai'ina'e irechamie 'ee Godoni sosia ka'ene Hura Huni 'aijino 'imenajaho 'ajoha'avara.
29 Na niheju. Na va'eje nuni túna'i 'uaneapo joni vaja iki roareje ja rurahareje niho'o pina paranahuna.
30 'Eje joni ehija 'aho'akipo 'urine ira ani ani 'warame tisaiporua aherame puni túna'i vahuna.
31 'Enajihuna'e 'aiha veji'i vwiha'avara. Juara no'opiso vajijino na'i veiri'a nituiji'i ihajinaname ea kwinu kwino nimaiji najahe 'waravuta.
32 Godoni ija tahi irechamie 'ee Huni ira ka'ene mai ijí vaji irechamiura'omo ijara areri ni'aji'eje ja emarene 'ee Godoni ehipuni vaji ja joni aachia 'ekahuna.
33 'Enajihuna'e na niho'o siriva 'ee korutia 'ee ateha ea 'ahopuna paitunivura.

34 Ja niheju. Na nuni ija ikino uneunecha onuno vene 'ee ea ka'ene na hu'úmo ojujija ni'ajihura.
35 Nara uneunecha mapoka ka'ene vejujaho jara ija'ina'e venareje ea ka'ene pivusahuji ni'aji'avarono najahuta. 'Ene Natohwa Jesura Huni iri 'waramaji vwiha'avara. 'Ekujaho mamaa kaivo vajihujaho mavarasa'ina vejura 'iamana.
36 'Enarena 'waravume pa'arejumakavi'i hu nitupari same pu pu'úmo siporua 'ojara.
37 'Enareja pu Poruho aharu 'oname niramaruvi'i apene ura mina vetiara.
38 'Ejume niramarume úchi*a* 'ejajihuni maijaho ira ka'ene hura 'waramarena ja nuni urania kú'o paka'eja 'iamajara temukama paraniana. 'E'ejume pu hu ahema va'e sisima 'ahi ranavara.

21

Porura Maritasi Rena Jerusaremi Va'ajina

1 'Ejume nú pu 'ajoramareja irechamie va'ara. Nú va'e sisima 'ahi ajime arira va'e Kasi usevara. 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino 'urina va'e Rotesi usemareja va'e Patara va'ara.
2 'Enareja nú ijino sisima ka'ene Ponisia vahunijaho piunamareja ijihuni toi ajima va'ara.
3 'Enareja nú Siria va'iro vai'i Saiparasi 'ana'inija'i kavi'i va'e Taia Siria vaja kajina'omo va'ara. Sisima kukua 'aho'a irecha'irono va'ana.
4 'Enareja ijino tisaiporuepo ijí hi'ava ronareja sarama kimareja hura kwino ijí pu pu'úmo hijara. 'Ejumakame Godoni 'Avenijara 'waravume pu Poruho Jerusaremi pava'amarono 'waravara.
5 'E'eme veijaho paare'i vejume pu 'urine va'e pu pu'úmo napahwaha 'ee sesahwaha ijihi pu'úmo ara kajaho are'i kaivo va'e soha rori nitupari same pu pu'úmo hine siporua 'ojara. 'Enareja ea kwinu kwinu ija 'eka'e 'ajoravume va'ara.
6 'Enareja nú pu pu'úmo 'ajosarame nú va'e sisima 'ahi ajivume pu kú'o 'unama ari va'ara.
7 'Enareja ijino Taia rene va'e kehi hijajaho Tarimeisi usevi'i kivajaho ea ka'ene nimaa roji'inijija 'ajorame na'ia kwino pu pu'úmo ijí nejara.
8 Ijihuni sú'uhijino nú 'urina roe Sesaria usevara. 'Enareja Piripu ka'ene Ivenijarisi jihuni sei va'ara. Hu ea iropu no'o pijihara vajijino ea pina ka'ene pijahajina.
9 Ea ikehuni 'apahija no'ona no'ona parua paveji'ina kaivo pu poropetia.
10 Nú ijino na'ia mapoka'e hi'eme ea pina huni iha Akapasina 'wavujaho Jutia rena roana. Hu 'u'o poropetia.
11 'Ena'omo hu núni roana. 'Enarena hu Poru oni charia ka'ene hu 'ahi iramajaho rasame huni ija mumoraji'i vevahavi'i ijá 'iama Godoni 'Avena na ijá 'wima Ike charia kehuni omijaho Juapo kahino Jerusaremi apene ika'ina vevahame apene Jenitarua mihuna 'wimu 'iamana.
12 'Ejume nú*a* 'ee ea mapoka ka'ene ijino hijajija Poruho Jerusaremi pava'amarono rarejara.
13 'Ejume Porura eha vene ijá 'iama Ja raka vene niramaruvu'ukame nuni oja tura'i 'ahio? Na Natohwa Jesuni ihijihuna'e Jerusaremi va'e tipura vahune 'ee kwahunijaho pavwihaju 'iamana.
14 'Ejumakame núr*a* ijí rarehuna areri parenana. 'Ejume nú ijá 'wava Maka'eje raka ka'ene Natohwijara ura renuja'ina venama 'wavara.
15 Nú ijihuni tún*a*'i 'urine núni uneunecha 'eka Jerusaremi va'ara.
16 'Ejumakame tisaiporu 'aho'a Sesaria ora nú pu'úmo vu'ajivara'omo pu nú aherume Nesani ka'ene Saiparasi orijihuni sei va'ara. Hu niho'o nitama tisaiporua rene hinapene roajihuni sei hijara.

Porura Jemisi Ka'i Va'ajina

17 Nú va'e Jerusaremi usevume vwehu nún*a* niho'o teamana'eme nú 'ajorume aheruvara.
18 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino Poruho nú pu'úmo va'e Jemisi ka'i vai'i kivajaho sosi puni eruta ijí hijara.
19 'Enarena hu pu 'ajoramarena Hura kaukara ka'ene venana vaji Godi raka ka'ene Jenitaru ijihipuni vaji venajaho hine kwinu kwino tahe 'waramana.
20 'Ejume pu ijí henareja Godi ta'arohara. 'Ene pu ijá 'wava Vwea núne Jua mapoka mapoka nimaa rojura. 'Enakaivo pu Mosisi oni tamana vehuniji niho'o harura veju.
21 Pu ijá 'wava Ara Jenitaru puni ari hina 'onuji'i najahukame pu Mosisi oni tamana pataarohu. 'Ene pu puni harihija sisa pa'uhu'avarono 'waravu. 'Ene Jua puni tamana pave'avarono 'waramuna 'wavara.

22 Ara roajaho pu nimaa heᵗeja. ᵗEnaᵗomo nú ichá veᵗeja?
23 Nú raka a ᵗwarava heᵗamajaho ijá veᵗamana. Ike ea noᵗona noᵗo ikija ᵗaura arevara.
24 Ara pu puᵗúmo vaᵗe pura raka kaᵗene veᵗavajaho a ᵗuᵗo ijá veᵗamana. Ara oni húmata ᵗusimareje ea noᵗona noᵗo ikihi ᵗusimahakiviᵗi a puni eha veᵗamana. ᵗEjakame pu ea mapoka hena kamareje oni vuᵗa kaᵗene hejajaho iraᵗata reᵗamana. ᵗEnakaivo a ᵗuᵗo tamana kajaho ᵗajohe vejiᵗinaᵗe kaᵗavara.
25 ᵗEnakaivo Jenitaru kaᵗene nimaa rojiᵗini jihipuni pasi vene ijá ᵗwaravara Pu ᵗiruma kaᵗene godi iraᵗatiji vajiᵗavajaho paine ᵗee ᵗaa paine ᵗee hanuha ᵗaa rukina paine ᵗee ᵗuasa paveᵗavara ᵗiavara ᵗwavara.
26 Ijihuni súᵗuhijino Poru ᵗurine ea kajija aherame tamana kajaho ijá vejara. ᵗEnareja pu vaᵗe Temiporu vaji arume ᵗaura areᵗiraᵗomo vea kaᵗene kúᵗo ᵗaura kaji ihunijaho ijaᵗina nahama ᵗwaravara. ᵗEnareja pu ea kwinu kwino puni swasa venahara.

Poru Temiporua Vaji Kamovajina

27 Hura kwinu paᵗareᵗi veᵗeme Jua kaᵗene Esia orijipo kavume hu Temiporu vaji hijume kama pu aneja vene ea mapoka puni oja inaume pu hu iji ᵗunavara.
28 ᵗEnareja pu ira ajiraᵗe ijá ᵗumeja Isureri orakije roe niᵗajúha. Eakara kwaaka mapokijino eaka mapokijija ehu núna ᵗee núni tamana ᵗee ruhakaho ninama ᵗwaramujiru pana kaivo hu Kuriki aherame núni Temiporua vaji rouᵗe akuavuri ruhakaho nihoᵗo siseranu.
29 Pu ijá ᵗwavajihuni maijaho pu kiᵗeme Turopimasi kaᵗene Epasasi oriji'o Poruᵗo ijino ari ᵗurahojara. ᵗEnareja pu vwihajajaho Porura hu aheme ijino puni Temiporu vaja kaji aruma vaᵗana roᵗikaᵗi avajara.
30 ᵗEᵗikaivo pu ea mapoka ajinama parajume niᵗaha kwino ninukujaha roe ahumareja pu aruma vaᵗe Temiporu vaji Poruho ᵗuname tairie apena roe maᵗahi roᵗeme vwicha kajaho marako kuvara.
31 Pu hu ᵗanaᵗirono ᵗunama saᵗeme vuᵗarena vaᵗe Romu puni sorutia niᵗini jihuni vaᵗana. ᵗEjume Jerusaremi nihoᵗo miᵗija punaᵗi tamui namana.
32 Hu niᵗaha kwino sorutia ᵗee puni mamaᵗina ᵗahoᵗa aherame ninukujahe puni vaᵗume pu sorutia ᵗee puni natohwiji kimareje Poru ᵗanaajaho arevara.
33 ᵗEjumakame ea niᵗinijara vuᵗe iji ᵗunaᵗi kaivo ᵗwaravume pu seni noᵗoheᵗi ᵗeke kamome aneja vene hu irane ᵗee hu iraka'e venaji apovara.
34 Pu ea ᵗahoᵗa ᵗurine ani ᵗwaravume pu ea ᵗahoᵗa ani ani ᵗwaravara. ᵗEjumakame ijí ea natohwa kajaho ᵗunama kaᵗene ichᵗina venareja ijí vejajaho puruva renana. ᵗEjumakame hu huni ehija ᵗwaravume pu Poruho aheme kahino huni sea kaᵗene amiapo hijujino vaᵗavarono ᵗwaramana.
35 Hu Poruho pu puᵗúmo ᵗurina vaᵗe kami vwicha jiami vaᵗume amia kajipo apene pikima ichutoi ᵗunama vaᵗara. Ijihuni maijaho eaka mapokijipo ᵗanaᵗiro vejumakame avajara.
36 ᵗEjumakame ea mapoka puni túnaᵗi vaiᵗi ᵗanae kwamama ᵗumenapene vaᵗara.

Porura Huni ᵀUnama Amairie Juapuni Unaᵗi ᵀWaramajina

37 ᵗEnareᵗe ijí sorutia kajipo Poruho apene puni sei vaji vaᵗi vejumakiviᵗi hu iji amia epuni ea natohwa kajaho ijá ᵗwama ᵗÚ na unenuᵗu pina a ᵗwaraᵗejo? ᵗwamana. ᵗEjume hu ijá ᵗwama ᵗÚ a Kuriki puni ira henune? ᵗwamana.
38 Iviᵗa a Ijipiti ora kaᵗene niᵗahuka ea mapoka mapoka (4,000) kaᵗene ea ᵗaniuᵗe kwamasahiᵗina oja inaᵗe aherame nechiᵗi vaᵗajaho pane? ᵗwamana.
39 ᵗEjume Poru ijá ᵗwama Na Jua Tarisasi ora Sirisia vajina kaivo ara kajaho natohu varesimaᵗura. ᵗEnajihunaᵗe na ura ea mapoka vuᵗa ᵗwaraᵗi ᵗahiu. ᵗEnajihunaᵗe na ura jarirame ᵗwaravukúne ruha aremie na ea ikija vuᵗa ᵗwaravuma.
40 ᵗEjume hu ruha aremahe nijina ᵗwavume Poruho ijí siasa ᵗaha kajino namiᵗi kaivo huni iji hararajihana. ᵗEjume ea mapoka iruno'a areᵗeme hu Hipuru puni iri ᵗwaramarena ijá ᵗiamana.

22

1 Vwehu nuna ᵗee emahu nuna. Nuni vuᵗake ataa apúsama heha. Nara raka kaᵗene vejuji iviamaa joni unaᵗi namine ᵗwaraᵗi veju ᵗiamana.
2 ᵗEjume hu huni vuᵗa Jua puni ira ᵗwaravuma henareja pu nihoᵗo areme varira reᵗasahe hina hejara.
3 ᵗEjume Poru ijá ᵗiama Na Jua nuni ohijara Tarisasi Sirisia vaji naheniana kaivo ike arakino renarejo Kamerieri oni hari emahu nupuni tamana hena ka parajuta. ᵗEnaᵗomo ja iviasi Godoni jihunaᵗe sena veju kajaᵗinaᵗe na ᵗuᵗo ijaᵗina vejuta.

4 'Enare'e na ea ka'ene 'Unama ikehunake vejajaho sise'i 'ahiura. 'Ene na ura pu 'anie kwamasa'avarono vejura. 'Ene na parui napari 'eke tipurai irechamiura.
5 'Ene ea ka'ene pirisiti natohwa 'ee emakina ka'ene kanisoru ijija vu'aka na iviamaa ja 'waravukaho pu nihena kavara. Ijihuni maijaho pura pasi ka'ene veja kajara harura mihume na va'e Jua ka'ene Tamasikasi hiju jihipuni va'e ea puna ka'ene ijí hijujihija'e kamorame aherama Jerusaremi sise'i 'ahi'i va'uta.

Porura Juapuni Una'i Ori'ini Anakarame 'Waramajina
(Akisi 9:1-19; 26:12-18)
6 'Enarejo na va'e Tamasikasi va 'e'u'irono va'eme vea rira mu'oi nami'eme ni'aha kwino kahino akúpi 'ahi rene hanana tauhuhiana.
7 'Ene na ni'aha kwino 'ona apena arihe mwe'i ninavi'i hejume ira kahi akúpa 'ahi rena roe ijá 'wima Soru Soru a raka vena Na sise'i 'ahiu? 'wimana.
8 'Ejume na eha vene Hua apome ijá 'wavo Natohwe A rarane? 'wavume Na Jesu ka'ene Nasareti orijina'omo a Na sise'i 'ahiu 'wimana.
9 'Ejumakame ea ka'ene nú pu'úmo vu'a kajija ijí hanana kajaho kavara kaivo ira ka'ene ea irara na 'warimajaho pahejara.
10 'Ejume na apoma ijá 'wavo Natohwe iviamaa na ichá ve'ejo? 'wavuta. 'Ejume Hu ijá 'wima 'Urine Tamasikasi va'e ea ka'ene ijí hinujara ara raka ka'ene ve'amarono Nara iji pijahujaho hu a 'warava he'amana 'wimana.
11 'E'eme ijí hanana kajara vejume na paniriarejo pivujume ea ka'ene nú pu'úmo roa kajipo na iji 'unirimapene Tamasikasi va'ara.
12 'Ejume ea pina huni iha Ananaiasiho puni tamana hami hami vejukame Jua maho'o ka'ene ijino hijujija hua ea mamaa 'wavura.
13 'Ena'omo ijara roe nuni rori nami'i kaivo ijá 'wima Vwea nuna Soru oni nia niria 'wivume nuni nia kú'o maranana. 'Ejume na hu kavuta.
14 'Ejume hu ijá 'wima Emahu nupuni Godijara a Huni ura ijí hena kame 'ee ea ka'ene arimaa ijí hena kame 'ee Huni irititi vu'iji he'amarono iji pijahana 'wimana 'iamana.
15 'Ena'omo a raka ka'ene kama 'ee henajaho Hu rone ea maho'o najahuna.
16 'Enakaivo a irakijihuna'e tetama hino? 'Urije Huni ihijino 'urahi'i toi apúsama'e oni sisea soma'e pa'arenama 'wimana.

Porura Va'e Jenitaru Vu'a 'Waramarono 'Umenajina
17 'Ejume na kú'o 'unama Jerusaremi roarejo ijino Temiporu vaji hine siporua 'oji'i navaha rojuta.
18 Ijí navaha kajino na kavume Hu ijá 'wima Mamako Jerusaremi are'i kaivo 'urine va'a. Ijihuni maijaho a Nuni vu'a iki naja'amajaho pu pahe'ejakúne 'wimana.
19 'Ejume na ijá 'wavuta Natohwe pu na nihejura. Nitama na va'e Sinakoku pina aruma 'e'une 'ee pina aruma 'e'uji'i ea ka'ene Aa'e nimaa ronaujija 'eke hijihae 'ee tipurai irechamiuta 'wavuta.
20 'Ejume ea ka'ene oni vu'a 'waravi'ina hena kavi'ina huni iha Sitivini oni 'aa ka'ene arihajaho na ijí nimaa veji'i ea ka'ene hua'e 'anaajihipuni ateha 'ajoha namijuta.
21 Hu ijá 'wima Nara a kwai natohwi Jenitaru puni kwai ranamaukúne va'a 'wimana 'iamana.
22 Pu hine huni vu'a kajaho henapena va'u va'u hu ijí 'waravuma heji'i pu ira ajira ijá 'umeja 'Anaa kwamama! Ea ija'ina ikaho mwe'a pahihunakúne pamaka'eje hinama 'umejara.
23 Pu ijano 'umena apene oji'i puni atehi 'eke ato'arume 'ee útiti 'ene icha toi ato'aruvara.
24 Sorutia puni natohwijara apene puni kwai roe hijahi'i apomakame irakijihuna'e pu hu mwasiritia jihuni maijaho hu 'waramaro avajara.
25 'Ejume pu hu kamo'eme Porura sorutia'e 'ajoha'iniji ijá 'wama 'Ú ja Romu ora areri 'otua pavene he'i kaivo hijihaure? 'wamana.
26 'Ejume ea ka'ene 'ajohi'inijara ijí vu'a kajaho hene va'e ea ka'ene Natohwijaho ijá 'wama Eakaho Romu ora'omo a iraka'e ve'i veno? 'wamana.
27 'Ejume ea Natohwa kajara huni roe ijá 'wama 'Ú a Romu ora re'amajaho 'warima 'wavume hu I'a 'wamana.
28 'Ejume ea Natohwa kajara ijá 'wama Na roe Romu opuni ea re'i vejujaho monia eha ni'ima'ura vejuta 'wamana. 'Ejume Porura ijá 'wama Na iki nahenia jihuna'e na Romu ora rejuta 'wamana.
29 'E'eme ea ka'ene ijí hu apome 'ee hua hija'i 'ahiume roajivajija ni'aha kwinu jumareja arevara. 'Ejume ea Natohwa kajara vwihanajaho hu Poruho Romu ora 'ee majikari kamomana ronarena hu tea jumana.

Poru Kanisoru Puni Una'i Ahema Va'ajina

30 Ijí ea Natohwa kajaho hu irakijihuna'e pu Jua Poru namahu ronarena ijihuni maiji hami he'i 'ahaana. 'Ejume ijihuni sú'uhijino senia ka'ene hu kamovajaho rasama'i kaivo 'ona ranavume ea ka'ene pirisiti mama'ina 'ee kanisorua maho'o roe hi'eme hu Poru ahema apene roe puni una'i roana.

23

1 'Ejumakame Poruho nia ajira kanisoru kajija kivi'i ijá 'iama Vwehu nunakije na Godoni una'i hami hinuva'o roe iviasi 'e'uju 'iamana.

2 Ananaiasi ka'ene pirisitia ni'inijara 'waravume ea ka'ene huni rori namijajipo hu inu tahijahara.

3 'Ejume Porura hua'e ijá 'wama Godira a 'anahuna. Kare ea ka'ene aroaroti namiji'ina karera. A oni tamana 'ahakino namine na 'otua veti'i kaivo vu a oni varapa orono tuama rena 'iavu'e na 'aniare? 'iamana.

4 'Ejume ea ka'ene huni rori namija kajipo ijá 'wava A Godoni pirisitia natohwijaho ira sisea ija'ina 'waramune? 'wavara.

5 'Ejume Porura ijá 'iama Vwehu nune hu pirisiti natohwijaho na pahejuta. 'Enakaivo Godira Huni ira vaji 'warumajaho nú ira sisea ea 'ajoha'ina pa'wara'avarono 'warumana 'iamana.

6 Hu kimajaho ea 'aho'a Sajusi 'ee ea 'aho'a Parasia kimarena hu kanisorua kajija ijá 'umena Vwehu nune na Parasia 'ee Parasi puni hariha kaivo ea ka'ene kwamasahujipo kú'o 'urihuniji na nimaa rojujihuna'e na 'otua vaja namiju.

7 Hu ijá 'waravumakame Parasia 'ee Sajusi puni vaji nakaramareje ea maho'o kajaho ahaama namana.

8 'Ejume Sajusiapo 'waravajaho ea kwamasahajija kú'o pa'urihune? 'Ee 'ona oji'ina pa'ana 'ee 'avena pa'ana kaivo Parasia ike no'opisukija nimaa rojura.

9 'Enajihuna'e pu iranoa ape'eme Sikuraipi 'aho'a Parasijihi puni ehija'omo pu ijá naminareja ira ajira ijá 'iava Nú ea ikehuni vaja unenu'u pina sisea pakavura'omo vi 'avenina ho 'ona oji'ini hu 'waramana raka? 'iavara.

10 'Ejumakame pu niho'o ni'ima'ura nakaravume Poru ija 'unave haha puachama usehuna'e kimarena ea natohwijaho tea juvume huni sorutia irechamiume pu haruri vene apene puni tinii va'ara.

11 Ijihuni na'ia kajino Natohwijara roe huni rori nami'i kaivo ijá 'wama Paju'amana kaivo a ichá'ina'e rone a iki Jerusaremi 'warama ja'ina'e Romu 'u'o 'wara'amana 'wamana.

Poru 'Anaa Kwa'amaro Kosaravajina

12 'E'eme vea nituvume pu Jua mapoka nesi ahuma hine 'wame 'iruma toa pai'ika'i hinuva'o Poru 'anaareje iji'a ihuna 'wavara.

13 Ea ka'ene Poru 'anae kwahuna kosarama ojajaho ea mapoka (40) asima huna'ina.

14 'Ejume pu va'e pirisiti mama'inijija 'ee ea mama'ini jihipuni va'e ijá 'iava Nú vu'a nimaae vejara'omo nú uneunecha 'aho'a paina apene va'u va'u va'e vea ka'ene Poru 'anaa'avajino ihuna.

15 'Enakúne iviamaja ja kanisoru pu'úmo 'ona ranave va'e ea natohwijara Poruho aheme joni ro'amana. Ja ijá 'wara'avara Nú ura huni vu'ijihuni maiji he'i 'ahúu 'wa'avara. 'Enareje ja iki ahema ro'iro ro'eje nú vu'e 'unamutoi 'ajohe 'anaa kwa'ena 'iavara.

16 'Ejume Poru oni ma'ini jihuni harihijara ijí pura júhi hine 'anahuni vu'iji henarena hu va'e sorutia puni tinii va'e Poru 'waramana.

17 'Ejume Porura ea ka'ene 'ajohi'ina pina 'umene ijá 'wama Ike kasimaa kaho unenu'u pina 'warahuna ura renukúne aheme ea natohwa karohuni va'a 'waramama 'wamana.

18 'Ejume ea natohwa kajara hu aheme apena va'e ea natohwa pinijihuni va'ana. 'Enarena hu ijá 'wamana Poru ka'ene tipura eijara ike kasimaa ike nara aheme oni ro'urono 'warivume na ahema routa.

19 'Ejume ea natohwa kajara ea kajaho iji 'unama apena va'e kara rori pu no'o pu pusumano nami'i kaivo hu apoma ijá 'wama A raka na 'warihuna ura renao? 'wamana.

20 'Ejume hu ijá 'wama Jua 'wama nimaa venareja 'warave ja Poru niari aheme kami kanisoru puni va'e pu ira'atijino huni vu'iji he'irono 'wavi'i 'wara'eja.

21 'Enakúne a puni ira pahe'amana. Puni ea mapoka (40) pu maraku hu 'anaa kwavakavi'i pu iji'a 'iruma ine toa i'iroreja pu vua 'wama nimaa vene iviamaa 'ajoha hiji'i ara 'warave he'irono 'ajahu 'wamana.

22 'Ejume ijí ea natohwa kajara kasimaa kajaho rana 'ahaume ijá 'wama Ike vu'a ka'ene ara na 'warimukaho a pava'e ea 'aho'a 'wara'amana 'wamana.

Poru Ranavume Kavana Pirikisi Oni Va'ajina

23 'Ejume ijí ea natohwa kajara ea 'ajohi'ina no'o 'umenaume roume hu pu ijá 'iama Ja no'o sorutia ea mapoka (200) 'eke 'ee hosi rukina 70 aherame 'ee ea juha rukina mapoka (200) ahera'avara. Iviasi na'i naina koroki Sesaria vahuna amairiara'avara.

24 'Ene Porura hosi ka'ene ijihuni toi ajihunijaho amairi'avara. 'Enareje ja hu hami hami ahema apene va'e ea Pirikisi ka'ene kavana ijihuni nini va'avara 'iamana.

25 'E'ikaivo hu pasia ika'ina venahana.

26 Pirikisi ka'ene kavana natohwiji'o esi. Na Karotiasi Risiasira ike pasikaho veju.

27 Juapo ea ikaho apene 'anae kwa'amarono ve'eme na va'e nuni sorutia pu'úmo hu ni'ajahe 'ee hejujaho hu Romu ora'e hejuta.

28 Na ura pu iraka'e vene hu namahu jihuni maiji he'irono ahema apene puni kanisoru ijihuni va'uta.

29 'Ejume na hejujaho pu puni tamani ihuna'e hu namahara kaivo hua'e 'anae kwame 'ee tipurai ranahuna areri pana.

30 Iviamai puni vu'a kajaho rene roume na hejuta. Pu nesi vu'a 'wamareja ea kaji 'anae kwahuna 'wavara. 'Ejukame ijihuna'e na hu ranavu'e oni vu'u. Na ea mapoka ka'ene Poru namahu kajihija pu vu'e oni nini 'otua vene raka ka'ene Poru venaji a 'wara'avarono na 'waravu. 'Enakúne pu oni una'i vu'a kajaho amairiakame a he'amana. Pirikisi ese 'wamana.

31 'Ejume ijí na'ia kajino sorutia kajipo Poruho apene Anitipatirisi va'ara.

32 'E'eme vea nituvume sorutia 'aho'a 'unama puni ari va'ara kaivo ea ka'ene hosi 'ahi va'ajipo Poruho aheme Sesaria va'ara.

33 'Enareja pu va'e Sesaria usemareja pu Poruho aheme kavana ijihuni una'i rana'i kaivo pasi mahara.

34 'Ejumakame kavana kajara pasia kajaho taharena hu apoma ijá 'wama A ara ichi'ure 'wavume hu ijá 'wama Na Sirisia ora 'wamana.

35 'Ejume hu ijá 'wama Namahi'inijipo ro use'avaji'a na oni vu'a he'eju 'wamana. 'Ejume hu 'waravume pu Heroti oni sei raname 'ajoha hijara.

24

Poru Namahajina

1 'Ejume hu hi'eme na'ia iropu pa'are'eme pirisitia natohwa ka'ene Ananaiasina 'wavujaho 'ee puni emakina 'ee ea ka'ene 'otua arimai 'waravi'ina 'ajohi'ina huni iha Taturiasi 'wavujihi pu'úmo roe kavana ijihuni una'i Poru 'otua veti'i roara.

2 'Eju'e ea natohwijara Poruho 'umejume roume Taturiasi hine 'otua veti'i 'ahaume aneja vene hu namahe ijá 'wama
Kavana! Ara nú ni'ajúhu'e kame nú mamaa hina rou. Ara oni vwiha ka'ene mamaijino nitama núni ehija ni'ajihu'e ararakino veju'e siserasahujaho marasahara.

3 'Eju'ukame nú niho'o 'unama jajaa 'ee kwaa mapokakino ijaho 'wamare'e teamanuma parajura. Ijihuna'e nú a Pirikisi ka'ene ea mamaakere teimani 'wavu.

4 'Enakaivo na hine veje a túkirahuna senumu. 'Ena'omo a ichá'ina vehuniji 'waru'amarono jariravukúne a núni vu'ake hena.

5 Nú kavujaho eakaho niho'o ani ani vene 'ee ruaruhuna. 'Eju'e Poruho veju'e Juaka mapoka ka'ene kwaaka mapokakino hina apenojujijahija ajinama parajura. Hu ea sisea ka'ene Nasareti 'wavujihipuni húmatijina.

6 Hu Temiporu vejume chiha renana. 'Eju'ukame nú hu 'uname nuni tamanijara 'warumu ja'ina'e 'otua vetihuna'e ura veju.

7 'Eju'ukavi'i Risiasiho Romu opuni sorutia puni natohwijara roe harura vene núni ija tahi apetujúha va'ana.

8 'Eju'ukame hu ea mapoka 'waravu'e ea irahipo hu namahujaho oni una'i roe 'otua vetihuna 'wamana. 'Ena'omo ara ea kajaho apovakame hura huni irijino 'warave a hehuna. Núra raka ka'ene hu namahare'e 'otua veti vejujaho hu 'warave a hehuna 'wamana.

9 'Ejumakame Jua 'aho'a vu'a kaji henareja pu 'u'o ijaho nimaa 'wavara.

Porura Pirikisi Oni Una'i Huni 'Unama Amairie 'Waramajina

10 'Ejume kavanaijara Porura 'wara'amarono 'waramana. 'Ejume Porura ijá 'wama Na niheju. A juara mapoka 'otua veji'ina'omo na teamani'eju'e vu'a ikaho 'waravu.

11 'Enakaivo nara vu'a nimaa ka'ene 'waravuke hena. Na'ia iropu ropu no'o pa'are'eme na Jerusaremi Godi oja ma'i va'uta.
12 'Enakaivo Temiporu vajina ho Sinakoku vajina ho ara vaja kakino na ea 'ahopu'úmo 'urae varapa vehuna pana.
13 'Ena'omo iviamaa pura vu'a ka'ene na 'otua vetihuni jihuni maijaho pura a najahuna niho'o areri parenau.
14 'Enakaivo na ura vu'a kwinu a 'wara'i veju. 'Unama ka'ene ea mapoka nimaa rojujihunijaho pu sisea nimarako a 'warava kaji na a 'wara'i veju. 'Enareja emahu nupo Godi ka'ene nimaa rojuji na oja mahuta. 'Ene vu'a ka'ene tamana vaji navujija na nimaa rojura. 'Ene vu'a ka'ene poropetiepo vejajija 'u'o nimaa rojura.
15 Na nimaa rojujaho ea ka'ene kwamasahi'inaka ea ariramaa 'ee ea siseijipo kú'o 'urihunaka pura nimaa rojaja'ina'e na 'u'o nimaa rojura.
16 'Enajihuna'e na na'ia mapoka harura vejukame nuni vwiha veju'e Godoni una'a 'ee emaapuni 'una'i arira'e navu'e na namihuna areri parenuna.
17 'Ejume juara 'aho'a pa'are'eme na swara 'eke nuni ara kwaa kú'o nuni ehija'e vaji'irono routa.
18 Na Temiporu vaji marani'ama tamana'e vejujaho ijihi'a ea mapoka pane 'ee irano'a pana kaivo Jua ka'ene Esia rena roajipo kivara.
19 'Ena'omo ijipo iviamaa oni una'i namine unenu'u 'aho'a na namihe 'ee 'otua vetihuna re'amajaho 'otua vetia.
20 'Enakúne ea ka'ene ike namijukehi aporave na kanisoru puni 'una'i sisea raka'e veje kivara'e re'avajaho pupusu 'warave hena.
21 'Ene unenu'u pina kwinu puni una'i namiji'i 'umejujaho ikena. Na ea ka'ene kwamasahi'inijipo kú'o 'urihuniji nimaa rojujihuna'e ja na iviasi joni nini 'otua vetiu 'iavuta 'wamana.
22 Pirikisiho 'Unamijaho hami hena kavi'ini jihuna'e tanuma ijá 'iama Risiasi ka'ene sorutia puni natohwijara roe arihakame hura joni 'otujihuni ehijaho vwihane mihuna 'iamana.
23 'Enakaivo hu ea ka'ene 'ajohi'iniji 'waravume Poruho apene 'ajohai'i ranave 'urahoje Poru oni napuhija roe uneunecha hu ni'aja'i ve'avajaho patanu'uri'avara 'iamana.

Porura Pirikisi Oni Una'i Naminajina
24 Pirikisi oni naparijaho Jua. Huni ihijaho Turusirana'omo Porura roe Jesu Keriso nimaa rojuji 'warave he'irono roana'omo 'waramana.
25 'Ejume Porura 'unama ariramaaru vehuna 'warame 'ee hia hami 'ajohuna 'ee Godira 'otua túna'i ni'ima'uraka vehunijaho 'waravume Pirikisiho ijí henarena tea juvume raname ijá 'wama Va hino'eje nara kú'o 'umena heji'i ro'amana 'wamana.
26 'Ene veaka nikwinu'ina kajino Pirikisira vwihanajaho Porura hua'e monia vaja'eje ranava va'amarorena hu na'ia mapoka Poru 'umeju'e hu va'e hu hu'úmo vu'a 'wavura.
27 'E'eme juara no'o pa'arejume Posiasi Pesitasira Pirikisi oni tinijaho apenana. 'E'eme Pirikisiho Jua teamana'avarono hu Poru tipurai rana'ika'i va'ana.

25

Porura Ea Natohwiji Ka'iro Jarima 'Waramajina
1 Pesitasiho huni kwai roe hi'eme vea no'opisu pa'arejume hu Sesaria rene Jerusaremi va'ana.
2 'Ejume pirisiti mama'inijija 'ee Jua urani'inijija Poru namahareja 'ejaha hu 'waravara.
3 'Ene pu ea Natohwa kajaho 'ejahae ijá 'wava A nú ni'ajúhareje a va'ika'i Poru ranava Jerusaremi roe nú 'otua ve'avara 'wavara kaivo pu vwihajajaho hu ro'amajaho pu 'unama toi 'anaa kwahuna vwihajara.
4 'Ejume Pesitasi eha vene ijá 'iama Poruho Sesaria'i tipura ranavu'e hinuna'omo hu mai'o túna'i vuhuna.
5 'Enakúne joni ea mama'ina irechamie nú pu'úmo va'e heje ea kajara sisea venana he'avajaho ja iji'a hu apene nuni nini 'otua vetihunakúnina 'iamana.
6 'E'ikaivo hu na'ia ija ropune no'opisuna ho ironu ronu raki ijí pu pu'úmo hinarena iji'a kú'o Sesaria va'ana. 'Enarena hu nenana'omo sú'u 'urine va'e 'otua vejuri sei hi'i kaivo Poruho 'umejume pu aheme roajivara.
7 'Ejumakavi'i Jua ka'ene Jerusaremi rena roajivajipo huni rori nami'ika'i apene ira'ata kajino namahara. 'Enakaivo pura Poru namahajaho mai'o nimaa parenana.
8 'Ejume Porura eha vene ijá 'iama Na niho'o sisea pavejuta. Jua puni tamana ho Temiporu vajina ho ea natohwa ka'ene Sisa ho na niho'o sise'i pa'ahiuta 'iamana.

9 'Enakaivo Pesitasira Jua teamana'avarono hu eha vene Poru ijá 'wama A ura Jerusaremi va'e nuni una'i 'otua vehuna ura renao? 'wamana.
10 'Enakaivo Poruho ijá 'wama Na Sisa oni una'i 'otu vetihuna. Ijihuni maijaho na Jua puni unenu'u pina sisea pavejujaho a nihenu.
11 Na unenu'u pina sisea vejuta re'ipisa nijina'omo na 'anie kwahuna parare'eju kaivo vu'a ka'ene pura na 'otua vetihuna nimaa pa'ana re'amajaho ea pina na areri paapenie mihuna. 'Ena'omo na Sisa 'warave hura nuni 'otuijaho hehuna 'wamana.
12 'Ejume Pesitasira hine kanisoru pu'úmo 'wamuva'o ijá 'wama A ura Sisara oni 'otua hehuna re'amajaho a Sisa oni va'amana 'wamana.

Porura Akuripa'o Penisi Puni Una'i Va'ajina

13 Vea 'aho'a pa'are'eme Kini Akuripa'o Penisi'o Pesitasi 'ajo'i 'ahiume roajivara.
14 'Ejumakame pu ijino na'ia mapoka hi'eme Pesitasira Poru oni vu'ijaho kiniji ijá 'wama Ea pina Pirikisira hinajiri tipurai ranavume hinana.
15 'Ena'omo na Jerusaremi va'ume ea ka'ene pirisiti mama'ina 'ee Jua puni ea mama'inapo nara ea kaji ape mihakame 'otua vene nama'irono 'warivara.
16 'Ejume na ijá 'iavo Romu opuni tamana nú ea majikari pairechamiura kaivo ea ka'ene varapa rukinijihi puni vu'a hene 'ee ea ka'ene pu namahu jihipuni vu'a henare'e ijí tipurai irechamiura.
17 'Ejumakame ijihuna'e pu nianaa ro ikino ahuvara. 'Ejume na patetavuta kaivo ijihuni sú'uhijino na va'e 'otua vejuri ruhijino hi'ika'i pu 'waravume hu ahema roara.
18 Eaka hu 'otui ranavajipo 'urine nami'ika'i namahara kaivo sisea ka'ene nara vwihaju ja'ina pu panamahara.
19 'Enakaivo pu vu'a 'aho'a pura ichá'ina'e nimaa rojuji rone 'wame 'ee Ea pina kwavi'ina ka'ene Jesuho Porura ijino mai'o hinu 'iavume panimaa vetiara.
20 'Enakaivo ijá vejumakame nara 'unama ka'ene 'warahunijaho puruva rejume na roe apoma hejuta. Hu Jerusaremi va'e 'otua ikija kú'o ve'ena ho pa'aji he'irono apovuta.
21 'Enakaivo Poru ura renajaho hu Sisa oni nini 'otua ve'i 'wimana. 'Eju'e huni vwiha ijí he'irono hiji'i ranavu'e hinuna'omo na ranave Sisa oni vahuna 'wamana.
22 Akuripara Pesitasiho ijá 'wama Na ura ea kajihuni vu'a he'i 'ahiu 'wamana. 'Ejume Pesitasira ijá 'wama A niari he'ena 'wamana.
23 'Ejume nenana'omo sú'u 'urine Akuripaho no'o Penisi'i va'e 'otua vejuri ruhijino va'iro va'ajaho ea 'ajorame kehi kehi 'otua asúki va'ana. 'E'eme sorutia puni natohwijija 'ee ea mama'ina ka'ene ara kaji orijija pu pu'úmo ijí ahuma aruma va'umakivi'i Pesitasira 'waravume pu Poruho ahema puni roara.
24 'Ejume Pesitasira Akuripaho 'ee ea 'aho'a ka'ene pu pu'úmo hija kajija ijá 'iama Ea ka'ene nú pu'úmo hijukije Jua ka'ene Jerusaremi hine 'ee iki hijujipo eakaho apene nuni una'i 'otua vetiara. 'Enareja pu ajira ijá 'umeja Eakaho 'anaa kwahuna! 'umejara.
25 'Enakaivo na kavujaho hura unenu'u pina ve'ira'omo hura kwahuni 'unamijaho na pakavuta. 'Enakaivo hu ori'ini Sisa 'warave huni vu'a hehuna 'wimana. Ijihuni hahi nara hu ranave vahunijaho 'waravu.
26 'Enakaivo na mai'o huni vu'a pini samaumai rejakame nara venareje nuni ea natohwijihuni ranava vahunijaho papiunavuta. 'Enajihuna'e nara eakaho ja ea mapoka ikehipuni una'i apena routa kaivo kini Akuripa na nimaa a naja'irono apena routa. 'Enakúne jara henu va'o nara vu'aka maa ka'ene veja vahunijaho sama kavakame na veuta.
27 Nara tipurearu ranave va'eje vu'a maa ka'ene hu 'otua vetiajihuni maa paranave hu hu'úmo va'amajaho pamarahuna.

26

Porura Akuripa Oni Una'i Huni Vu'a Amairiajina

1 'Ejume Akuripara Poruho ijá 'wama Ivi'a a oni vu'a 'waruma 'wamana. 'Ejume Porura 'urine huni ija ahasiri'i kaivo hu huni vu'a aneja vene 'waramana.
2 Uneunecha mapoka ka'ene Juapo na namihujija na onuno vwihajujaho mamaa vene Kini Akuripa na iviasi oni una'i 'wara'eju.
3 Ijihuni maijaho a tamana 'ee aposaraa ka'ene Jua puni vaji navujaho a niho'o he paraji'ina. Ijihuni hahi na jarirame 'waravukúne masuani hine he'amana.
4 'Ena'omo Jua hia ichá'ina ka'ene nara sesamu'uru rene hina apene roe iviasi 'e'ujijaho nihene kivura. Na anejijaho ehu nu pu'úmo ike nuni kwaa Jerusaremi vajakino hijuta.

5 Pu marako 'aha jora'e na hena kivajihuna'e pu ura na rone 'wara'i 'ahi'amajaho
pu 'warahuna kaivo na Parasi'e hijujaho nuni nimaa roijihuni tamanijaho niho'o
kikisima'ura.
6 Godira emahu nuna'e nahama 'waramajara roe nimaa rehuni jihuniji kavi'i hijuji-
huna'e iviamaa 'otua vaji namiju.
7 Núni ituha iropu ropu no'o nahama 'waravajara roe nimaa re'amarono 'ajaha hiji'i
na'ia veiri'a siporua 'oji'i hijura. Oo kini ija'ina'e na 'u'o nimaa rojujihuna'e Juakaho na
namihe avaju.
8 Ja rakijihuna'e Godira ea kwamasahi'ina veje 'urihunijija joni vaja panimaa rojo?
9 Nitama na ija'ina vwihajuta. Na uneunecha mapoka sisea areri parehuna venareje
Jesu ka'ene Nasareti orijihuni iha ruarahuna'e vwihajuta.
10 Ikaho iraka ka'ene Jerusaremi nara vejujina. Na ea ka'ene nimaa roji'inijija
tipurai samahunaru pana kaivo pirisitia mama'inapo harura mihume ea 'aho'a 'aniume
kwamasahajaho na 'u'o nimaa vene 'waravuta.
11 'Ene na'ia mapoka na Sinakoku mapoka vajijino pu sise'i 'ahiura 'ee ira sisea
'wara'avarono 'ejahiura. 'Ene niho'o ajinima paranujaho va'e apiopuni kwaa kajino
'anie ruarahura.

Porura Godoni Ea Renaji Rona 'Waramajina
(Akisi 9:1-19; 22:6-16)

12 'Ena'omo pirisiti mama'inijipo harura mihe ranamiume na Tamasikasi va'iro va'uta.
13 Oo kinia vea uariri nami'eme 'unamu toi na va'i kavume akúpa 'ahi ni'ima'ura
hana'eme nuni haha hanana. Ijara hananajaho veakara rinujaho asimana. 'E'eme ea
ka'ene nú pu'úmo va'ajija 'u'o hananiana.
14 'E'eme nú ni'aha kwinu mwe'i apúsama navi'i na hejume ira kahi akúpi 'ahi rene
roe Hipuru puni iri ijá 'wima Soru Soru a irakijihuna'e Na sise'i 'ahiu? Ijí usa rukima'ura
'aha kajino 'anahuna areri pana 'wimana.
15 'Ejume na ijá 'wavo Natohwe A irarane 'wavuta. 'Ejume Natohwijara ijá 'wima Na
Jesu ka'ene a sise'i 'ahaujarana.
16 'Enakúne 'urine namina. Nara oni roujihuni maijaho a Nuni kaukara veji'ina rene
raka ka'ene Nara vejume a kamaji najahe 'ee Nara naja'uji 'wara'amana.
17 'Ene Nara Jua puna'ijaho 'ajoahe 'ee Jenitaru puni Na a ranamau'e va'ujaho
'ajoahuna.
18 'Ejakame a veje puni nia jaraahuna. 'Ene pu nututi hijujaho are'i kaivo ta'arohe
hanaji'iniji roajihuna 'ee Setani oni harura hari hijujaho are'ika'i Godoni rohuna.
'Ejakamareje sisea vwihanie arevujaho apene 'ee ea ka'ene nimaa rojajihuna Na iji
pijihujipo aachia ka'ene 'ekahunijaho pu 'u'o ijihuni vaji 'ekahuna 'wimana.

Porura Huni Kaukara Ijí Rona 'Waramajina

19 'Enajihuna'e O kini Akuripa akúpa huni visoni ka'ene kavujaho na pauchavuta vo
vejuta.
20 'Enakaivo na marako Tamasikasi najahuta. 'Enarejo iji'a roe Jerusaremi najahe va'e
Jutia puni ara kwaa vaja najahuta. 'Ene Jenitaru 'u'o najahuta. 'Enarejo Na ika'ina
'waravuta Pu puni sisea niarevarepo hine ojuja'ina'e o'avarono 'iavuta.
21 Ijihuni hahi Jua 'ahopo Temiporu vaji apene 'anie kwa'urono vejara.
22 'Eju'e Godira ni'ajiha apene rou va'o roe iviamaa 'e'unukena. Ijihuna'e Godira
ni'ajihukame na iviamaa ikino ea ma'u'umae 'ee ea mama'ina puni nii 'ahi vu'a 'waravu.
Ijí nara 'waravu kajaho ea ka'ene poropetia 'ee Mosisi pu'úmo raka ka'ene rehuna'e
'waravaji na rone 'waravuta.
23 Pu ika'ina 'waravara. Kerisoho Hu sise'i 'ahae kwamareje kú'o 'urihuna kaivo Jua
'ee Jenitaru Hura amura'e vu'a ka'ene hanaji'iniji najahe 'wara'ena 'iamana.
24 Poruho huni vu'iji vahame 'waravume Pesitasira ira ajira ijá 'wama Poru! Oni
henaka ni'inijara venau'e a nanamu 'wamana.
25 'Ejume Porura ijá 'wama Pesitasi ka'ene ea natohwakera na niho'o pananavu kaivo
na vu'a nimaa 'waravu.
26 Kinijaho ike raka ka'ene rejajaho nihene kimuna. 'Enajihuna'e na raka'e hu 'wara'i
ve'uji 'u'o matauma 'warahuna. Na nihejura raka ka'ene rejajaho hu nihena kivi'ina.
Ijihuni maijaho ijí vu'a kajaho nesi parejara.
27 'Ú kini Akuripa a poropetia nimaa vetiune? Ara ija'ina ka'ene venujaho na niheju
'wamana.
28 'Ejume Akuripara eha vene ijá 'wama Poru iviamaa vea tu'uakino a na venie na
Keriso oni ea re'i veju 'wamana.

29 'Ejume Porura ijá 'wama Ike senia ka'ene nuni haha 'ahi namujina vo Na vea tu'ua 'wara'eju 'uho jora 'wara'ujaho nijina. Na Godi jarivu jihuna'e na ura a'asu pana vo ja ea mapoka ka'ene hina nuni vu'a iviamaa heju kijahija nara rejuja'ina'e ja rehuna 'wamana.
30 'Ejume kinijine kavana ijine Penisine 'ee ea ka'ene ijí pu pu'úmo asuma hijajija 'urijara.
31 'Ene pu 'urina kararu va'i aneja vene ijá 'wava Eakaho unenu'u pina sisea ve'ira'omo kwahuna ho tipurai apehuna pana 'wavara.
32 'Ejume Akuripara Pesitasi ijá 'wama Ea kara Sisa oni va'e 'otua ve'irono 'waramajaho pa'are'ipisa a hu ranave va'a 'wamana.

27

Porura Sisimai Romu Va'ajina

1 'Enareja nú vea ka'ene Itari sisima ajima va'iro vejajino Poruho 'ee tipura ea 'aho'a Juriasi ka'ene Aukasitani opuni sorutia ni'inijihuni ija 'ahi irechamiana.
2 Aturamitiami opuni sisima ka'ene Esia va'iro venajino ea pina huni iha Arisitakasi ka'ene Tesaronaika vaji Mesatonia orijaho nú pu'úmo va'ana.
3 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino nú kwaa iha Sairani usevara. 'Ejume Juriasi hu Poruna'i hami venarena hu ranavume napuhwaha ki'i va'ana. Uneunecha ka'ene hu areria pa'ajihi vaja'avarono va'ana.
4 Nú ijí rena va'eme puuri hiravumakame Saiparasi hana'ija'i va'ara.
5 'Enareja nú va'e Sirisia 'ee Pamipiria puni soha rori va'e Mara Risia vaji usevara.
6 Ijí ara kajino sorutia puni 'ajohi'ina kajara Arekisanituria opuni sisima Itari vai vejume kame hu nú ijihuni toi irechamú*ana*.
7 'Ejume nú hine masuani vai'i hi'eme na'ia mapoka ijí pa'arejara. 'Enareja nú harura ni'ima'ura vejume va'e Naitusi usevara. 'E'eme puuri hirama rena tanu'u rú*humakame* nú kaha pava'ara kaivo nú va'e Kuriti Saramoni hana'i va'ara.
8 Nú vea kisina soha 'aha apeji'i asima roe Rasia ara ni'inijaho Pea Heveni rorina'omo ijí usevara.
9 Vea ni'inijaho manisame pa'are'eme nú*ra* sisima 'ahi va'ajaho niho'o varapa piu-nahuni 'unama renana. Ijihuni maijaho vea ka'ene 'aura arevujaho 'u'o niroe pa'arena jihuna'e Poruho pu nahame pava'avarono 'waramana.
10 'Ejumakavi'i Porura pu rurame ijá 'iama Ea kije na kavujaho nú iviamaa va'ukaho sisea piunahune kukua 'ee sisima 'u'o pa'are'eje 'ee nú 'u'o kwamasahi'i ve'eja 'iamana.
11 'Enakaivo sorutia ijaho sisima anesura 'ee kaputini ijihipuni vu'a nimaa ro'ika'i Porura raka ka'ene 'waramajaho pavejara.
12 Ruha kajaho sisei jihuna'e sisima na'ia mapoka nahunijaho areri parenana. 'Enajihuna'e ea mapokijipo 'wame nimaa vejajaho ijí ruha kaji areme vahuna ura renaara. 'Enakaivo pu ura renajaho mamako va'e Pinikisi Kuriti vajina'omo useme ijino hihuna ura renajihuni maijaho ijí sisimapo namijuri ruhijaho puura karo'ahuni vea 'onuja'i parene 'e'ununa.

Soha 'Ahi Puuri Hiramajina

13 'Enajihuna'e hwasisia kama'i ikikahi masuani ninavume pu vwihajajaho sisima vahuni 'unama maranu ro'ika'i sisima anika tajahene apena va'e Kuriti soha romai ijikari va'ara.
14 'E'eme 'aha josu pare'eme ni'aha kwinu puura ni'ima'ura ka'ene Urakwiro 'wavujara hiramana.
15 'Ejume nú puura vaja kajino va'ajaho areri parejume nú ijá are'eme maiji soha rira kajino va'ana.
16 'Enareja sisima ninuma va'e mutumutua iha Karota rori va'ana. 'Enareja nú niho'o harura ni'ima'ura vene eaha ma'u'ua ka'ene sisima 'ahi namajaho vevahanavara.
17 Pu niho'o jumareja sisima ni'aja'amarono aja ni'ima'ura apene sisima 'aha mu'oa kaji vevahavara. Pura juvajihuni maijaho Seritisi ajataki ajimareje kirana nahuniji vwihanareja avajara. 'Enareja pu sisima kajihuni aja ka'ene ateha vevahivajaho rasa'i sisima kajaho mapirana 'o'ojume mají va'ana.
18 Ijihuni sú'uhijino puura kajara majama hiramarena apena karohi kahi vejumakame pu 'iruma ka'ene ijino sisima vaji navajaho 'eka ato'aruvara.
19 'Ejara'omo na'ia no'opisu paare'eme ijihuni sú'uhijino sisima kajihuni aja 'ee ateha pu puni iji 'eke ato'aruvara.
20 Na'ia mapoka nú vea pakame 'ee china pakivara. 'E'eju'e puurijara natohwa majama hine hiravume nú vwihajajaho núni iha nipa'arehuna 'wavara.

21 'E'eme ea mapoka 'iruma pai'i kaivo hi'eme na'ia mapoka pa'arenana. 'Ejume Porura 'urine puni rira kajino nami'i kaivo ijá 'iama Eakije nuni irake heha. Nitama nú Kuriti hijaji ja nuni ira hene ve'ipisa uneunecha mapoka pasiserasaha'a.
22 'Enakaivo na iviamaa ja 'waravukaho ja niho'o teamana'avara. Ja ea pina pakwahuna vo sisima ijara huhusu parahuna.
23 Iviasi na'iakino Godi ka'ene na Huni kaukara vene 'ee na Huni ea rejujihuni 'ona oji'ini roe nuni 'una'i naminana.
24 'Enarena ijá 'wima Poru jumujaho arema. 'Enakaivo va'e Sisa oni una'i namine 'otua ve'amana. 'Ene hena! Ea mapoka ka'ene ike sisima vaji hiju kakihija Godira a vajaha jihuna'e pu pakwamasahuna 'wimana.
25 'Enakúne ea kije ja teamana'avara. Na Godi nimaa roju. Ijihuni maijaho Hura raka ka'ene rehuna 'warimajaho ija'ina rehuna.
26 'Ena'omo nú va'e mutumutua pina 'ahi ninama sisima sisera'ena.
27 Na'ia iropu ropu no'ona no'o ijino nú aherume Eturiatiki soha 'ahi va'ara. 'E'eme na'ia riri sisima kaukara veji'inijipo vwihajajaho pu niroe amari 'ahi rou rojara.
28 'Enareja pu mina vene kavajaho toa jopatu'uma'ura (40 mita) kavara. 'Enareja pu ma'uako vanamareja iji'a kú'o mina vene kavajaho toa ma'uako arii roe (30 mita) rejume kavara.
29 'Enareja pu veju ro'i kaivo va'u va'o muna 'aha reha ninama ve'ena ronareja juvara. Pu ni'aha kwinu anika no'ona no'o ijá sa'i kaivo pu hine vei nitu'amarono ura rena parajara.
30 'Enareja ijí sisima kaukara veji'inijija sisima kajaho rana'ika'i va'i 'ahiumakame pu hine 'unama savara. 'Enareja pu eaha kajaho ma'uako ape karokaru ranavumakame ea 'aho'a ka'ene hija kajipo kivajaho pu anika apúsavu rojara kaivo pu nesi apena va'i 'ahiumakame avajara.
31 'Ejume Porura sorutia 'ee sorutia puni natohwijihi pu'úmo ijá 'iama Ea karipo sisima vajaki pahi'avajaho ea pina niho'o pahihuna 'iamana.
32 'Ejume sorutia kajipo eaha ka'ene sisima 'aha kajino vevahavajija aja 'uhusavume 'ona toa vaji va'ana.
33 Sú'o vea ajiru 'e'u'i ve'eme Poru ea maho'o 'ejahie ijá 'iama Jara 'iruma pai'i kaivo hi'eme vea iropu ropu no'ona no'o ijá pa'arenanakúne 'urine 'iruma 'ekaha! 'iamana.
34 Ijihuni hahi na ja 'waravukúne ja areme 'iruma 'eka iha. 'Ejakame 'iruma kajara reje joni harura namama. Ijihuni maijaho ja ea kwinu niho'o joni húmata sapasa kwinu patausiuhuna 'iamana.
35 Hu ijá 'waravume pa'are'eme puretia apene puni una'i Godi teimani 'wa'ika'i tuachame aneja vene inana.
36 'Ejumakame ea mapoka kajija niho'o teamana'eme pu 'iruma 'aho'a 'eka ijara.
37 Nú ea ka'ene sisima vaji hijajaho ea mapoka mapoka (276) hijara.
38 'Enareja pu ijume eaka mapoka kajija tú'ama parajara. 'Ejume 'witia ka'ene ijí sisima vaji navajaho ni'aha kwinu ato'aruvume sohi va'ara. Ijihuni maijaho sisima kajara nasina re'amarono avajara.

Sisima Siseranajina

39 'E'eme vea ajiru 'e'u'ejume pu kwaa kaji kavajaho puruva renaana. 'Enakaivo pu tohwira ora sama kamareja pu ura va'e ijihunijino va'i 'ahiara.
40 'Ejumakame pu puni anika sirirame 'ee aja ka'ene sisima vevahavajaho rasavara. 'Ejume sisima kajaho 'urina va'e asiasia roe sisima vaji ariha vejume sisima kajaho iji'a va'e kari ora rori va'iro va'ana.
41 'Enuva'o va'e toa kaha'a roe tohwira rejume kama'a sohi amena roe piunaravajaho muna navara'omo ijihuni toi ajimarena kirana namana. 'E'eme soha ka'ene ajira amena roajara vipuna'ija'i ninamarena niho'o mutuusaha paranana.
42 'Ejume sorutia tipuraepo ariha isume juhaha va'aji'eja ronareja 'ania kwamasahuna'e kosarame 'wavara.
43 'Enakaivo sorutia puni ea natohwijara Poru ni'aja'i 'ahaume ruravume pu are'eme ea ka'ene areri isuavi'inijija ijá 'iava Ja marako mwama ato'arume isuama va'a 'iavara.
44 'E'eme ea 'aho'a ka'ene ijí hijajija 'urimarame sisima ka'ene ijí mutu'usaha jihuni hasijaho 'ekume ea 'ahopo icha hasa 'eke ijihuni toi isuama va'ara. 'Enareja ea pina niho'o unenu'u pina parenana kaivo nijaa ihena va'e kari amari va'ara.

28

Moruta Mamaa Va'e Usevajina

1 'Ejume pu mamaa roe amari ajivara. Nú iji'a hena kavajaho ijí mutumutua kajihuni ihijaho Morutana 'wavura'e hejara.
2 'Ejume ijí ara kaji'urijipo nú hami hami 'ahúara. 'Ene nehi pina atuatuma jihuna'e pu vena jae roe nú aheruma va'ume nú ijí rori hijara. 'Ejume pu nú 'ajoruvara.
3 Porura vena mwene iramana'omo tapara ijihuni vaji hi'eme apena va'e veni aporuvume vena kajihuni ohoi rejuma aseha ru'e'une Poru oni ija 'ahi mwatuma utiha namana.
4 'Ejumakame ara kajiupo ka'eme tapara kajara Poru oni ija 'ahi mwatunanama kurima navuma kamareja pu aneja vene ijá 'wava Nimaa eakara ea 'aniu'e kwamasahara kaivo hu soha vaji roakaho unenu'u pina pare'eme hami roana kaivo mamaijaho pamaka'eje hu mai'o hihuna 'wavara.
5 'Enakaivo hu tapara kajaho ahaijiuvume va'e veni renana kaivo hu unenu'u pina parenana.
6 'Ejumakame pu vwihajajaho hu kwa'ena ronareja pu 'ajoha hina apene va'ajaho huni ija pahwene 'ee pa'ona kwamana. 'Ejumakame pu vwihajajaho hu godi 'wavara.
7 Kwaa ka'ene núra useva kajaho ea natohwa ka'ene Pupiriasina 'wavujihuni mwe'a. 'Ena'omo hura nú aheruma va'e huni sei irechamúe hami 'ajohu'i hi'eme na'ia no'opisu pa'arenana.
8 'Enakaivo ijí ea kajihuni omijaho atami 'uname huni haha ohoa ani rene tea arihe ijá venana. 'E'eme Porura va'e huni siporua 'one 'ee huni ija ea kajihuni húmata 'ahi ranamahume ea kajaho maranana.
9 'Ejumakame ea mapoka ka'ene mutumutua kaji'ura ka'ene atami 'uniravi'inijija nianaa apene huni roume maraniara.
10 'Enajihuna'e pu núni hura vene 'ee mavarasa veji'i hinuva'o sisima pina roume nú va'iro vejumakavi'i raka ka'ene núra pivusahajija maho'o vajúhara.

Moruta Rene Romu Va'ara

11 'Enakaivo nú masapa no'opisu ijí ara kajino hi'eme vea ka'ene asiasia 'anauni veijino nú Arekisanituria opuni sisima ka'ene hwaharisina puni urania navi'inijaho ijí mutumutua kajino namana'omo ijihuni 'ahi ajima va'ara.
12 Nú va'e ara iha Serakusi usevara. 'Enareja nú ijino na'ia no'opisu hijara.
13 'Enareja nú Serakusi are'i kaivo 'urina va'e Rijiami va'ara. 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino asiasia kama'i ikiki hwasihumakavi'i nú 'urine Putiori va'iro va'eme na'ia no'o pa'arejara.
14 'Enareja ijí ara kajino Godoni ea 'aho'a piunivara. 'Enareja nú ijino pu pu'úmo na'ia iropu'a no'ohe'i hi'avarono 'waruvume hijara. 'Enareja iji'a Romu va'ara.
15 'Ejume Godoni ea ka'ene Romu hijajijahija ijí henareja Apiasi oni maketia 'ee Hoteru no'opisu namijuji rene nú piurihe roara. 'Ejume vea ka'ene Porura pu kimajaho niho'o Godi teimani 'wame oja sonanana.

Poru Romu 'E'unana

16 Nú va'e Romu usevajaho Poruho huhusumano sorutia pini 'ajoha'eje hihuna'e 'waravara.
17 'E'eme vea no'opisu pa'are'eme Porura Jua puni ea ka'ene urani'inijija 'umenaume pu roe ahuma hijumakivi'i hu aneja vene ijá 'iama Ehu nunakije na ehu nuna ea 'aho'a pasise'i 'ahiuta. 'Ee emahu núpuni tamana 'aho'a papataarohuta kaivo pu na Jerusaremi tipura apenie Romu puni ija 'ahi ranamiara.
18 Pu na apenia Romu mihumakame pu hejajaho nara unenu'u pina sisea vejakame pu na 'ania kwahuna pahenareja ranamie vahuna ura renaara.
19 'Enakaivo Jua kajija Romu opuni ira pata'arohumakame nuni 'unama pa'arenana. Ijihuna'e na Sisa 'waravakame hura nuni vu'a kaji he'ena 'iavuta. 'Enakaivo nara ehu nunijihi unenu'u pina vetihuna pana.
20 Ijihuni hahi na ja kivi'i vu'a ijí 'wara'iro 'waravume ja iviasakaho roajivara. Isureri opo raka ka'ene túna'i reje kahuna ka'ene vwihaji'i hijujihuni hahi senia ikaho na kamorivara 'iamana.
21 'Ejume pu hu ijá 'wava Jutia ea 'ahopo oni vu'a rone pasi veja rohuna pane 'ee núni ehija 'ahopo iki roajimareje nahama 'waruhuna pa'ane 'ee oni vu'a sisea rone 'warahuna pana.
22 Nú ea ikihi puni vu'a ani'ina'e 'wamape ojukame nú ura oni vwiha ijí he'i 'ahúu 'wavara.
23 'E'ikaivo vea ka'ene vu'a kaji 'wahunijaho iji pijahara'omo vea kaji apejumakavi'i ea mapoka nianae apena roe sea ka'ene hura hinaji roara. Hu Godoni arijihuni maiji najahe 'ee Mosisi oni tamana tahe najahe 'ee poropetia puni vu'a taha vejakame pu Jesu

nimaa roˈavarono ˈwarama avanana. Hu vea súˈu súˈu rene vuˈa ˈwarama vaˈe vea nutu ˈoˈunaji aremana.
24 ˈEjume ea ˈahoˈa nimaa rojume ea ˈahoˈa nimaa parojara.
25 Pu paavacharame vai veˈeme Poru ijá ˈiama Godoni ˈAvenijara vejume poropeti Aisea oni vaji nimaa amuhu núnɑ ˈwarama ijá ˈiama
26 Vaˈajime eakihi ijá ˈwarahuna. Ja nihoˈo hehuna kaivo ijihuni maa pahena pakahuna. ˈEne ja nihoˈo hine kihuna kaivo ijihuni maa pakihuna.
27 Ijihunaˈe eakija puni oja kisina rene puni ataa paˈarenaˈe ˈee nia paˈareja jihunaˈe pu pahehune pakihune pavwihanareje taˈarohe roe Nara veje pu maranihuna ˈiamana.
28 ˈEnaˈomo na ura ja hami hami ataa apúsɑme hehuna. Godoni vuˈa kaˈene ea niˈajihunijaho Hu iviamaa ranavuˈe Jenitaru puni vaja ˈuˈo vaˈunaˈomo pu ˈuˈo hehuna ˈiamana.
29 Hu ira kaji ˈwaravume paˈarejume Jua ˈurina vaiˈi pu nakarama apene vaˈara.
30 ˈEˈeme hu juara noˈoheˈi sea kaˈene hura ˈimenajino hinana. ˈEnareˈe erapo hu kaˈi roujaho hu ˈajorama nirisamuna.
31 ˈEne hu Godoni arijihuni maiji najahe ˈee Natohwa Jesu Keriso oni vuˈa najahuna. ˈEjuˈukame ea pina hura vuˈaka ˈwaramujaho pararejura.

Romani

Vuʻa Anejijihina

1 Na Poru Jesu Keriso oni pwea ʻee apasorua reʻurono iji pijihe ʻee Godoni vuʻa maiuʻina ʻwarahunaʻe ranamiana.
2 Ijaho Hu nimarako Huni ira kaʻene akuaviʻina vajijino Huni poropetia nahame ʻwaramana.
3 Huni Harihiji Huni ʻunamiji rone ʻwaramana kaʻene haha huni ʻunamijino Teviti oni amuhipo roe nahejara.
4 ʻAvena kaʻene arimaijara ʻwarumajaho Hu Godoni Hariha kaʻene haruriji ʻi kwama ʻurinajine ʻee Hu Jesu Keriso kaʻene núni Natohwijina.
5 Huni vaji nú maiji vwihanú*aja*ho apene ʻee apasorua ʻe rejajihunaʻe nú Huni ihijihuni hahi Jenitaru mahoʻo ʻwarave roe hene nimaa rone vehuna.
6 ʻEne puni vaja kajino ja ʻuʻo Jesu Keriso unaʻi ʻumenaana.
7 Ja ea kaʻene Godira oja mihe ʻee Huni ea ariramaaʻe rehunaʻe iji pijihana kaʻene Romu hijujije Godi kaʻene núni Omijine ʻee Natohwa Jesu Keriso ja maijí vwihanie ʻee matauviʻina mihu.

Teimani ʻWame Siporu ʻOjujina

8 Na nimaraku ijaho Keriso oni vaji jonijihunaʻe núni Godiji teimani ʻwavu. Ijihuni maijaho jara nimaa rojuji kwaa ara mapokakaho mahoʻo ijí ʻwama apene oju.
9 Ijihunaʻe Godi kaʻene nuni oja ʻaveniji ʻi mahujara kiʻejuʻe vuʻa maa maiuʻina kaʻene Huni Harihiji rone najahujaho naʻiaka mapokakaho na ja rone ʻwaravura.
10 Na naʻia mapokaʻe siporua ʻojuraʻomo Godoni uraʻe reʻamajaho ʻunama samaaʻe reje na vuʻa ja kihuna.
11 Na ja kiʻirono ura renia paranu jihuni maijaho na ura ʻAvena Huni swara ʻahoʻa joni vaji irechavakame ja Huni ira ija kisi apene joni unaʻi saname vehuna.
12 Nuni nimaa roijara ja niʻajihe ʻee joni nimaa roijara na niʻajihuna. ʻEjakame nú ja puʻúmo niʻajarahuna.
13 Ehu nune na nimarako ura roe ja kiʻiro ʻahiana kaivo unenuʻu pini rejumakame na parou kajaho ja nihena kavu. Ijihuni maijaho na Jenitaru ʻahoʻa kajihi puni vaji ʻina ʻahoʻa ʻekujaʻinaʻe ʻahoʻa joni vaji ʻina rukinaʻe rehuna ura reniu.
14 Na ura Kuriki ʻee ea kaʻene Godi pahena pakaviʻina ʻee ea kaʻene kama hejiʻina ʻee ea kaʻene pahena pakaviʻina ʻuʻo niʻajihe najahuna.
15 Nuni vajaki na ura renia paranujaho na ijino Romu joni vuʻareje Godoni vuʻa maa maiuʻinake ja ʻuʻo najahuna.

Vuʻa Maiuʻini jihuni Harura

16 Na nihoʻo vuʻa maa maiuʻinakake ʻwarahunijaho pajunimu. Ijihuni maijaho vuʻa kakaho Godoni harura kaʻene emaapo nimaa rojakame maranihunijina. Ike vuʻa kakaho marakuʻa Juaru najahareja ijiʻa Kurikia najahara.
17 Ijihuni maijaho Godoni vuʻa maiuʻina vajijino Godoni ʻunama ariramaijaho ni-maaroa vajijino totari najaha apene roara. Godoni ira vajijino ikaʻina vejara Ea kaʻene ariramaijaho nimaaroa ʻahi hihuna ʻúmana.

Emai Panimaa Ronujihuni Ehijina

18 Godoni sena kahi akú*pa* ʻahi rena samai najuhujaho ea kaʻene arira pahine ʻee sisearu vene ʻee Huni ʻunama nimaiji panajuhujija Godiho pununaʻi sena venu.
19 Ijihuni maijaho Godi hena kahunijaho Godi pu nisamai najahana.
20 Nitama aneja mweʻake renaji roe iviamaa ʻeʻunakino eaka mapokakija uneunecha mapokaka iki mweʻi navuji kime ʻee mweʻake kame ʻee akú*pa* kahe kamareʻe Hura Huni majama namuni harurijine ʻee Hu icha ʻinijaho nikavu jihunaʻe pu ʻunama paʻanaʻe rehuna.
21 Pu nimaa Godi nihena kavu kaivo pu Hua Godia ronareje Huni hura vene ʻee taʻarohuna pana ʻee pateimani ʻwavura. ʻEnakaivo puni vwiha ijija nihoʻo unenu pina maa pana ʻee puni oja sisei nutuma parane navu.
22 Pu niarerina ʻwaʻikaʻi nanamie ojura.
23 ʻEne pu Godi kaʻene pakwahunijaho oja pamaʻikaʻi pu ichina ho muni raki ʻeka vejuʻe tapara uka emaa hanuhasa rejuʻukiviʻi oja mihura.

24 Ijihuni hahi Godi pu ruha aremahume pu 'unama sisemaa ka'ene puni ojijipo itunavuji vejara 'ee pu puni hahijihipuni hura pavejura ka'i puni haha majikari 'eke vajúsaravura.
25 'Ene pu Godoni 'unama ka'ene ariraka nimaa nimaijaho pataaro'ika'i ira'atiji nimaa rojura. Ijihuna'e pu uneunecha ka'ene Godira venajihi oja mi'ika'i Godi Venina ka'ene majama merajahi'inijaho oja pamahura. Ameni.
26 Ijihuna'e Godira pu ruha aremahu'e 'unama ka'ene juname itunavuji vejura. 'Eju'e 'unama arira ka'ene parua napara 'wa'aravujaho are'ika'i 'unama ka'ene emaa pavejuji vene napapo napara ihanie ojura.
27 'Unama nikwinu'ina kajino parua 'u'o 'unama arira ka'ene parupo napara ihaniu jakajaho are'ika'i 'unama ka'ene emaa pavejuji vene parupo parua 'aho'a kivujaho niho'o itunama parajura. 'Eju'e paruapo parua aherame 'unama ka'ene ea pavejujaho vejura. 'Enajihuna'e pura sisea ka'ene vejujihuni eha ijaho pu apejura.
28 Pu Godi hena kahuna areri parejumakame Godira pu ruha aremahume vwiha sisearu vwihane 'ee uneunecha ka'ene areri parehuniji vejura.
29 Ijihuna'e pu niho'o sisea mapoka ni'ima'ura ani ani'ina veji'i hijura. Pu niho'o sisea vene nisa'arame senapo rarene ea 'aniu'e kwamasahe roarame pisivarame ea 'aho'a sise'i 'ahi'i vwihane 'ee ea 'aho'a hana'i irechamiura.
30 'Ene ea sisea ronahe Godi sename ea veju'e juname kivasuame kehi kehi one sisea vehuni 'unama saravi'ine 'ee emahwa puni ira pahejura.
31 'Ene pu ea 'aho'a puni temuka pakime 'ee ea 'aho'a panimaa vetie 'ee ea oja pamihe 'ee ea 'aho'a panumiravura.
32 Pu Godoni varapijaho nihejura. Ea ka'ene uneunecha ijakaji vejujaho areri kwamasahuna kaivo ijiru pana vo ea 'aho'a ka'ene ijihi vejujija puni ojiji'i nimaa veti'eju'e pu vejura.

2

Godoni 'Otuijaho Hu Ronukwinu'ina Pana

1 'Enavo ijihuna'e joni 'unama pina panamu. Ja ea irahipo ea 'aho'a namahujaho joni 'unama pina panamu. Ijihuni maijaho a ea irara ea 'aho'a namahujaho a orono oni ahija'e vene avanu. Ja ea irahipo ea 'aho'a namahujaho iraka ka'ene pura vejujaho ja 'u'o ija'ina vejura.
2 Nú niheju Godiho ea ija'ina veji'inijija 'otua arimaa vetiuna.
3 'Ú ea ikije vea ka'ene ea ija'ina'e vejujihi namahi'i ja 'u'o ijí 'unama nikwinu'ina kaji vejujaho ja vwihajujaho Godoni 'otua asúka asina'eja?
4 'Ú Godira ja hami 'ahi'i kaivo Hu eha marako pamihe 'ee makivi'i hinujaho ja senavo? Godi ja hami 'ahiu jihuni maijaho ja joni sisea are'i kaivo ta'arohe ro'avarono avanujaho ja vi hena kavo?
5 'Enakaivo ja joni oja kisima'ura reju'e ja pataaroha roujihuna ja Godoni sena jona'e nianaura'omo Godoni sena vea ka'ene Hura 'otua arimaa'e ve'amajino roe samaahirave kahuna.
6 Hu ea kwinu kwino pura raka ka'ene vejaja'ina'e eha areri ija'ina vajihuna.
7 'Enakaivo ea ka'ene na'ia mapoka'e masuani hine mamaa vene 'ee pinana maiji sarame 'ee hura vene 'ee uneunecha ka'ene majama nahuniji saravujija Hu majama hihunijaho pu mihuna.
8 'Enakaivo ea ka'ene pu pusumano vwiha'ika'i nimaiji pata'arohujaho 'ee uneunecha sisearu vejujija Godoni sena 'ee ajira pu mihuna.
9 Ea ka'ene sisea veji'i hijujija pu haha hianame 'ee sisei hihuna. Amura Jua renareje iji'a Kuriki 'u'o renahuna.
10 'Enakaivo ea ka'ene mamaa'e vejujija pu pinana 'ee hura 'ee matauvi'ina mihuna. Amura Jua mihareje iji'a Kuriki mihuna.
11 Ijihuni hahi Godiho ronu kwino reji'ina pana.
12 Ea ka'ene Godoni varapa paheji'i sisea venujaho hu varapa pa'a eha sisea apehuna kaivo ea ka'ene Godoni varapa nihe'i kaivo sisea vejujaho pu varapijara eha sisea mihuna.
13 Ea ka'ene Godoni tamaneru hejujija niho'o Godoni una'ijaho ariramaa pana. 'Enavo ea ka'ene Huni tamana hena vejujija Godoni una'a ariramaa rehuna.
14 Jenitarua Godoni tamana pahejura vo puni oja vaji rakijara maa'e rakijara siseijaho nihena kavu. Godoni tamana pu pahejura kaivo puni tamanijaho puni varapa 'wavi'i vejura.

15 'Unama ka'ene pu vejujipo najuhujaho pu Godoni tamana kima heju. Godoni tamana 'aho'a puni oja vaji navu. 'Ena'omo pu sisea vejujaho pu niho'o junavura. Ijihuni maijaho Godoni tamana 'aho'a puni oja vaji navu. 'Ene puni oja vaji vwihane henare'e rakijara sisee rakijara maa ijaho vwihajura.
16 Ijí vea kajino Godira emaapuni hema Jesu Keriso oni vaji namahuna. Ikaho nuni vu'a.

Jua Varapijara Namahajina

17 'Enakaivo a Jua 'i'eme 'ee tamana venuna 'iavi'i Godoni arovua 'warame 'ee
18 Huni ura ijí hene 'ee uneunecha mamaiji kime avavu jihuni maijaho varapijara najuhana.
19 'Ejume ja vwihajujaho ja ea ka'ene nia supavi'iniji 'ajoha'ina rone 'ee ea ka'ene nututi ojujihi puni hanaji'ina roju.
20 Ja vwihajujaho ja tamana nimaijaho hena kavi'ini jihuna'e ja sesamaa najahe 'ee ea ka'ene puruva reti'inijija najahuna roju.
21 Ijihuna'e ja ea 'aho'a najahu ja'ina'e ja vi ojono nasaravure? Ja ea 'ahopo nesa paape'avarono 'waravujaho 'ú ja nesa apejure?
22 Ja ea pipuni napara paturaha 'iavujaho 'ú ja napara turamaure? Ja godi ira'ata senavujija 'ú ja Temiporua paninamaure?
23 Ja Godoni tamana kajara jonuna'i namujihuna'e sa'aii 'urahoju kaivo ja varapa kaji 'ejujaho ja vi Godoni hura vejure?
24 Godoni ira vaji vejaja'ina'e ja ija'ina vejujihuna'e Jenitarua puni vajijaho Godoni ihijaho matahura 'úmana.
25 Ja varapiji hene veji'ina re'avajaho sisa 'uhuujaho nimaa unenu pina ni'ina'e rehuna kaivo ja varapa kaji tuavi'ina'e re'avajaho joni sisa ka'ene 'uhuajaho sisa pa'uhuaha repuna'i rehuna.
26 'Enavo vu ea ka'ene sisa pahuahi'inijara varapijara 'warama ja'ina'e ve'amajaho 'ú sisa pa'uhua'inijaho sisa 'uhuahare puna'i re'eja?
27 Ea ka'ene puni haha sisa pa'uhui'inijipo varapa hene veji'ina re'eje ja ea ka'ene sisa 'uhue 'ee varapa he paraji'inijipo e'avajaho 'ú pu ja panama'eja?
28 Hu hahijaho Jua sa'ina'e kavu kaivo hu nimaa Jua pana. 'Ene ea 'aho'a Jua puni tamana kaji maiji vene sisa 'uhu'i kaivo nimaa nimaa Jua pana.
29 Ea ka'ene Jua nimaa nimaijaho 'Avenijara huni oja vaji sisa 'uhuahajina kaivo varapa 'ararihau jihuna'e Jua rehuna pana. 'Enajihuna'e emaapo hu aromahuna pana kaivo huni arovu ijaho Godina'i rene rouna.

3

1 'Enajihuna'e ivi'a iraka maijihuna'e nú Jua rejare? 'Ene iraka maijihuna'e nú sisa 'uhuure?
2 Jua rejujaho niho'o mamaa. Maraku'ijaho Godira Jua'a Huni ira 'ee Huni tamana iji'i vajihana.
3 Jua kajija ea 'aho'a panimaa roju. 'Ú ijí pura panimaa roju kajara veje Godira iraka ka'ene pu nuna'i ve'iro nahama 'waramajaho pave'ena?
4 Ijaho veje niho'o nimaa pa'arenama. Ijihuni maijaho Godiho nimaa nimaa kaivo ea maho'o ira'asina. Godoni ira vaji ika'ina 'waramana.
Ijihuna'e Oni irijara naja'amajaho A niho'o nimaa nimaa 'ee ea 'ahopo A vena ka'avajaho
A niho'o nimaa nimaa'e kahuna 'úmana.
5 'Enakaivo núni siseijara reje Godiho ariramaa re'amajaho nú ivi'a ichá 'wa'eja? Godira nú eha múhujihuna'e Hu sisea raka? Na emaijihuna'e nuni vwiha 'waravu.
6 Niho'o Godiho ija'ina pana. Hu mwe'akaho ichá'ina'e 'otua veti'ena?
7 Na ira'ata ve'ipisa ijara veje Godoni nimaa nimaijaho samaahiravakame Hu ichá'ina'e na 'otua vetie eha miha'e?
8 Ea 'ahopo nú hana'i irechamúe núra 'waravara 'wavi'i ijá 'wavura Roe sisea vejakame mamaapo roa 'wavura. 'Enajihuna'e puni eha sisea ijaho niho'o arimaa apehuna.

Ea Maho'o Sisea 'Ee Ariramaa Pa'ajina

9 'Enajihuna'e nú ichá'ina 'wa'eja? 'Ú nú mamaa kaivo pu sisee? Niho'o pana. Nú nimaraku najahujaho ea mapoka Jua 'ee Kuriki pu'úmo sisea.
10 Godoni ira vaji ika'ina 'warumana
Ea kwinu'wi niho'o ariramaa pa'amaa.
11 Ei pini Godi hena kamuna pana 'ee Godoni 'unama ariraka nimaa nimaiji sahuna pana.

12 Ea maho'o 'unama ani va'ara 'ee ea maho'o maa pa'ana'e rejara. 'Ene niho'o ea kwinu
mamaa vehuna pana. Niho'o pamamaa.
13 Puni irijaho areri ea sakahapo 'uvuja'ina hejura. 'Ene puni mitara 'ahijaho ira'ati
itu'o'una navu. Uneunecha mapoka ka'ene puni ira vaji 'wavujaho areri tapara ka'ene
'úsia rukini ja'ina.
14 Puni ira vajijaho ea siripame 'ee seni itu'ona navura.
15 Puni mumorijaho mamako va'e ea 'anae kwahuna ura renaura.
16 Pura 'unama ka'ene ojujaho uneunecha tirakune 'ee ea mapoka sise'i 'ahiura.
17 'Ene pu matauhuni 'unamijaho pahena pavwihajura.
18 'Ene puni una'ijaho Godi pu pajuhavura 'úmana.
19 'Ena'omo nú niheju Godira Huni tamana iraka ka'ene 'waramajaho Jua ka'ene
varapa hari hijujihi 'waramana. Ijihuna'e ea maho'o ira pa'a rene 'ee kwaa ara maho'o
Godoni 'otua asúkijaho paasihuna.
20 'Enajihuna'e Godoni tamana kajara 'waramaji hina vejujihuna'e niho'o ei pini
Godoni una'i ariramaa rehuna pana. Godoni tamana kajihuni maijaho sisei jihuni maiji
najuhana.

'Unama Ichá'iniji Nú Godoni Una'i Ariramaa Rejajina

21 'Ene tamani jihuni 'unamijaho pana kaivo Godi iviamaa 'unama arimaa Huna
najuhu. Ike 'unamakaho Godoni tamaniji'o poropetijihipo nimaa vejara.
22 Ea irahipo Jesu Keriso nimaa ro'avajaho pu Godoni una'i ariramaa rehuna. Godiho
ronu kwino parehuna.
23 'Enajihuna'e nú ea mapoka sisea 'ee Godoni manuriji areria pana.
24 Ea ka'ene Jesu nimaa roji'inijija Godi pu ariramaa 'iamu. Nú Huni unenu'u pina
pavenahara vo Hu nú maiji vwihanúana 'ee Hu nú Jesu Keriso oni vajijino kú'o 'imenue
'ekana.
25 Nú nimaa rojujaho Godira Jesuho ranavume roe núni tinia apene kwame Huni 'aa
ka'ene arihajara vejume Godiho oja sonanana. Ija'ina'e venajaho Hu arimaiji najuhana.
'Enajihuna'e nitama ea ka'ene sisea vejajaho Godiho maraku'a matauma puni sisei jihuni
eha pamihana.
26 'Enajihuna'e Godi iviamaa Huni arimaiji najuhe ea ariramaa 'iamujihuni maijaho
pu Jesu nimaa rojujihuna'e 'waramuna.
27 Nú irakijihuna'e sasu'eja? Ijaho niarevara. Varapa iraka sa'ine 'ee kaukara mamai
irakiji vejare? Niho'o pana. 'Enaka'i nú nimaa rojujihuni maiji hene vejara.
28 'Enajihuna'e emaijaho hura nimaa ronujara reju'e ea arira'e renuna tamana ka'ene
vejujara reje arira rehuna pana.
29 'Ú Godiho Jua punaruna raka? 'Ú Hu Jenitaru puni Godia 'u'o pana raka? 'I'a Jenitaru
puna 'u'una.
30 Nimaa Godiho ea ka'ene sisa 'uhui'inijija puni nimaaroa 'ahijino veje pu arira'e
rehune 'ee ea ka'ene sisa pa'uhuahajija puni nimaa roijara reje pu kwinu rehuna.
31 'Ú nú nimaa rojujihuna'e Godoni varapa tamanijaho pataaro'eja? Niho'o ija'ina
pave'avara. 'Enakaivo nú varapa kajaho veje núni una'i kisima'ura'e rene nahuna.

4

Eparahami Nimaa Ronaji Ariramaa Renana

1 Eparahami ka'ene núni amujijaho hahijihuni 'unamijaho iraka'e piunamane?
2 'Ejume Eparahamira uneunecha mapoka ka'ene venajara reje hu arimaa'e re'ipisa
ijara reje hu ori sasuva'a. 'Enakaivo Godoni una'i hu areri pasasuva'a.
3 Ijihuni maijaho Godoni ira vaji ika'ina 'warumana.
Eparahamiho Godi nimaa ronajihuna'e Godi hu ariramaa 'wamana.
4 Ei pini kaukara ve'amajaho hu eha apehuna kaivo swara vene mahuna pana vo hura
kaukaraka venajihuni eha mahura.
5 'Enakaivo ea irara unenu'u pina parenuna vo Godi ka'ene ea siseijija ariramaa 'iamaji
nimaa ronujaho Godi huni nimaa roijaho niho'o ariramaa 'iamana.
6 Teviti 'u'o ija'ina 'warumana. Ea sisea veji'inijija Godi pu ariramaa 'iamu jihuna'e pu
merajihe paranuna. Pu unenu'u pina vejakame Hu ariramaa 'iahuna pana kaivo pu Hu
nimaa rojumakame 'waramana.
7 Ea irara Godira vejume huni sisea vwihana arevume niho'o pa'arenana ronujaho
teamanama paranu.
8 Ea sisea ka'ene Godira puni sisea vwihane aremaume nipa'arejajija niho'o teamanama
paranu 'úmana.

9 Teamanavu kajaho sisa 'uhui'ina punaru roana 'aho ea sisa pa'uhui'ini jihipuna 'u'o roane? Kaena. Nú nihenare'e 'warama avaju. Eparahamiho Godi nimaa ronajihuna'e Godi hu ariramaa 'wamana.
10 Vea vecha Godiho Eparahami ariramaa 'wamane? Hu vea ka'ene sisa 'uhuajina ho sisa mai'o pa'uhui'inijino 'waramane? Hu mai'o sisa pa'uhui'ini veijino 'waramana.
11 Eparahami Godi nimaa rojume Hura ariramaa 'wamajihuna'e túna'i pu hu sisa 'uhuahara. Ijihuna'e Eparahamiho eaka mapoka ka'ene nimaa ro'ika'i sisa pa'uhuahi'ini jihipuni oma. 'Enajihuna'e ea irara Godi nimaa ronajaho Godi hu ariramaa 'wamana.
12 Eparahami 'u'o Jua 'aho'a ka'ene sisa 'uhui'ini jihipuni oma. Ijihuni maijaho Eparahami mai'o sisa pa'uhua'eme nimaa ronaja'ina'e pu 'u'o nimaa ro'avajaho pu arira'e rehuna.

Godira Nahama 'Waramajija Nimaaroa Vajiji 'Ekahuna

13 Godira Eparahami huni amuhijijihi pu'úmo kwaa ara maho'o kakaho mi'iro nahama 'waramana. Ijihuni maijaho hu Godi nimaa rojume Hura arimaa 'wamajihuna'e avanana. Hu tamana vejakame ijí mihuna pana.
14 Nú Jua puni tamana vejakame Godi merajú'ipisa ea ka'ene Godi nimaa rojujaho ira'ata reje 'ee Hura nahama 'warumaji 'u'o ira'ata'e reja'a.
15 Ijihuni maijaho ijí tamana kajarahara venue nú 'otua vehuna. Varapa ijaho pana'ipisa nú pa'eja'a.
16 Ijihuna'e nú Godi nimaa rojajihuna'e Hu nú maijí vwihanúe múhajihuna'e Hu nú nahama 'warumajaho Huni amuhi puni vaji nimaa rehuna. Godi Juaru pamerajihana vo ea ka'ene Eparahamira nimaa ronuja'ina nimaa roji'inakaho ijá merajihuna. Eparahamiho nú eaka mapoka kehi puni oma.
17 Ijihuna'e Godoni ira vaji Eparahami rone ija'ina 'warumana. Nara a vena kamareje kwaaka mapokakino eaka mapoka ka'ene hiju jihipuni oma rehuna 'úmana. Kwaaka mapokakino eaka mapoka ka'ene Eparahamira nimaa ronaja'ina'e nimaa roji'inijija Godira 'ekahuna. Godi ka'ene ea kwamasahi'ina veju'e 'urine 'ee uneunecha ka'ene pa'aji'i veju'e reji'inijina.
18 'Ejume uneunecha ka'ene túna'i nimaa parehuna sa'inijija hu majama nimaa ronana. Ijihuna'e hu ea maho'o ikihi puni oma rehuna'e nahama nitama 'warame ijá 'wama Oni amuhijijija ija'ina'e rehuna 'wamana.
19 Eparahamiho ema juara mapoka mapoka (100) pa'arejume naparaha Seraho paranamaa renajihuna'e hariha nahehuni 'unama nitanumana. 'Enakaivo Eparahami ni ema renana vo huni nimaaroijaho mai'o paajuranana.
20 'Enakaivo Godira raka ka'ene nahama 'waramaji hu panimaa rone arena o'unana kaivo maiji nimaa ronama hiji'i huni nimaaroa kisina rene na'eju'e hu Godi ta'arohi'i hinana.
21 Eparahami ijaho nihena kamajihuna'e Godira raka ka'ene nahama 'waramajaho areri ijá vehuna.
22 Eparahami Godi nimaa rojumakame Godi hu ariramaa 'wamana.
23 Godoni ira ika'ina 'waramana A ariramaa 'wamana. Ijaho Eparahami onaru rona 'warahuna pana
24 kaivo Godi nú eaka mapoka kihi rona 'warumana. Godira Jesu vejume kwama 'urinaji nú nimaa rojajihuna'e ariramaa 'úmuna.
25 Jesuho núni sisei jihuna'e kwamana. 'Enarena Hu kú'o 'urinajaho nú venue ariramaa re'avarono 'urinana.

5

Godi Nimaa Rojujihuna'e Huni Una'i Ariramaa Rejujina

1 'Enajihuna'e nú nimaa rojajihuna'e arimaa'e rejara'omo Godi pu'úmo matauma hihunijaho núni Natohwa ka'ene Jesu Keriso oni vaji apejara.
2 Nú Huni vaji nimaa rojajihuna'e maiji vwihanújaho apene ijihuni toi namiju'e aneja vene najuhe 'ee túna'i Godoni mamaa'e ka'ene 'ekahuniji teamanu'eju'e 'ajaha hiju.
3 Ijiru pana kaivo nú sisei hi'eja vo nú teamanuma paranúhuna. Ijihuni maijaho ijí sisei hi'avajara ni'ajú'eje nú masuani hina apena vahuna.
4 Matauvujara venue nú ea kisina rejura 'ee ea kisina rejujara veju'e nú túna'i raka ka'ene rehunijaho masuani 'ajahe hijura.
5 'Ene ijí túna'i raka ka'ene rehunijara paveje nú temukuhuna. Ijihuni maijaho Godira ea oja mihujaho Godoni 'Avena ka'ene núa múhajihuni vaji ranamana.
6 Nú vea ka'ene onúno ni'ajarahuna areri parenani veijino Kerisora roe ea sisesa puna'e kwamana.

7 Ea pina niho'o areri ea mamaa pipuni jihuna'e kwahuna ura pare'ena. 'Enakaivo ea kwinu kwino ea mamaa punijihuna'e kwamasahura.
8 'Enakaivo Godi nú oja ka'ene múhaji najuhu jihuni maijaho nú sisea kaivo Hu Jesuho ranavume roe núnijihuna'e kwamana.
9 Ijihuni hurijino Huni 'aijara núnijihuna'e ariha jihuna'e nú arimaa 'úmana. 'Ene nú Godoni sena ijaho asihuna.
10 Vea kajaho nú Huni naka rejara vo Huni Harihijaho núnijihuna'e kwamana'omo Hu nú venume nú kú'o Godoni napuhija'e rejara. Ijiru pana kaivo Huni hiijara veje nú maranúhuna.
11 Ijiru pana kaivo núni Natohwa ka'ene Jesu Keriso oni vaji nú Godina'i teamanuma paranu jihuni maijaho Huni vaji núni napura rehunijaho apejara.

Atamu 'Ee Keriso Puni Vu'a

12 Ijihuni hahi ea kwinu sisea ka'ene venajara rejume sisea mwe'akaho maho'o apenana. 'Enajihuna'e siseijara rejume kwamasahuna aneja renana. 'Enajihuna'e kwamasahunijara ea maho'o kihi puni vaji rausahana. Ijihuni maijaho pu maho'o sisea vejura.
13 'Enakaivo nitama ike Godoni tamanakaho mai'o pana'eme sisea ijí namana kaivo Godi puni sisea kajijahija pu panamahana. Ijihuni maijaho vea kajihijaho Huni tamana mai'o panamana.
14 Vea ka'ene Atamura hinaji rena roe Mosisi oni veiji rene ea ka'ene hijajija kwamasahara. Ijí ea kajija sisea ka'ene Atamura venaja'ina pavejara vo majama pu kwamasahara. Atamuho areri Jesu ka'ene mai'o túna'i rohuni jihuni manura sa'ina.
15 'Enakaivo swara ka'ene mamúhajaho siseiji vare'ina pana. Ea kwinu sisea ka'ene venajara rejume ea maho'o kwamasahara kaivo Godoni maiji vwihanúajaho maho'o ni'ini jihuna'e Ea kwinu Jesu Keriso swara vene múhajara reju ea mapoka maraniu.
16 'Enajihuna'e Godoni swarijaho areri ea kwinu ijara sisea ka'ene venaja'ina pana. 'Ene ijihuni ropuna'ijaho ea kwino sisea ka'ene venajihuni eha ijaho sisea apehuna kaivo ija ropuna'ijaho swara kajara reje ea mapoka sisea vejara vo arimaa'e rehuna.
17 Sisea ka'ene ea kwinu Atamura venajara kwamasahuni 'unamijara emaa puni una'i natohwa renana kaivo ijihuni hurijino Ea ka'ene maijí vwihanúe 'ee swara ka'ene arimaiji apejajija pu Ea kwino Jesu Keriso oni vajijino majama hihuna.
18 Ea kwino sisea ka'ene venajara rejume ea maho'o eha sisea apeja ja'ina'e vu Ea kwino arimaa'e venajara reje ea maho'o arimaa'e majama hihuna'e renahuna.
19 'Ejume ea kwinu ira pahene pavena jihuna'e ea maho'o sisea rejara kaivo Ea kwino ira hene venajihuna'e ea mapoka arimaa'e rehuna.
20 Siseiji 'oi'oi naja'eje mapoka re'avarono Godoni varapijaho roana. 'Enakaivo siseijara emarenajaho Godira maijí vwihanúajara maijí ani'ina'e asima paranana.
21 Ni areri sisei jihuni 'unamijara natohwa rejume kwamasaha ja'ina'e vu ma ijí vwihaniujaho arimaa ijihuni vaji natohwa'e rene núni Natohwa Jesu Keriso oni vaji majama hihuna.

6

Sisei Rejume Kwamasahara Vo Keriso Oni Vaji Mai'o Hiju

1 'Ú nú ichá 'wa'eja? 'Ú nú hine sisea majaa veje maijí vwihanúajaho emare'ena?
2 Niho'o pana. Nú ichá vene sisea ni arevajaho kú'o hine ve'eja?
3 Jesu Keriso oni vaji samue 'ee Hura kwamajino nú 'u'o pu pu'úmo kwamasahajaho ja vi hena kavo?
4 'Enajihuna'e Hura kwamajino nú 'u'o pu pu'úmo kwamasahara'omo Amo oni haruri vejume Kerisoho 'urina ja'ina'e nú 'u'o ija'ina'e 'urine 'unama maiu'ini 'urahe ohuna.
5 Nú Hura kwamaja'ina'e kwamasa'avajaho Hura 'urina ja'ina'e nú 'u'o nimaa nimaa 'urihuna.
6 Núni 'unama sahasijaho pu pu'úmo 'aniara. 'Ene núni haha ka'ene sisea rukinijaho vejume pa'arenana'omo nú iviamaakaho kú'o sisei jihuni pwea parehuna.
7 Ea irara kwamujaho sisea vehuni harurijaho niranamana.
8 'Ene nú Keriso pu'úmo kwamasahara'e re'amajaho nú nimaa rojujaho nú kú'o pu pu'úmo 'urina hihuna.
9 Kerisoho nikwama 'urinana'omo niho'o kú'o pakwahuna. Kwamasahuni harurijaho Hununa'a niho'o panamu.
10 'Enajihuna'e Hura kwamajaho Hu sisei jihuna'e ni'aha kwino kwamana kaivo Hu iviamaa 'urine hia ka'ene hinujaho Hu Godona'e hinu.

11 'Enajihuna'e ja vwihaha ja sisei jihuni 'unamijaho nikwamasahara kaivo Jesu Keriso oni vaji 'urine Godi pu'úmo hiju.
12 'Enakúne ja paveje siseijara joni haha kehuni 'unamijaho natohwa'e rejakame ja joni haha kehuni ituniji hene ve'ava.
13 'Enakaivo ja paki'eje joni haha pwinana kehi 'eke 'unama ka'ene sisea vejuri kukuijihi re'ava kaivo kwamasahara'e 'urina hijuja'ina'e joni hahakaho maho'o Godi vajahe Godoni 'unama arira vejuri kukua'e reha.
14 'Enajihuna'e siseijaho mai'o joni natohwa parehuni maijaho ja iviamaa varapa huni hara pahiju kaivo ja maijí vwihania jihuni hari hiju.

Ariramaa Huni Pwehija

15 Nú ichá'ina ve'eja? Nú varapa hara pahiju kaivo maiji vwihanúani harijino hijujihuna'e nú majaa hine sisea ve'eja? Niho'o ija'ina pave'avara.
16 'Ú ja paheju? Vea ka'ene ja ea 'ahopuni ira hene vejujaho ijí ea ka'ene ja huni ira hene vejujihuni pwehija rejura. Areri ja sisei jihuni ira hene vejujihuni eha ijaho kwamasahuna. 'Ene mamai jihuni ira hene vejujihuni eha ijaho arimaa'e rehune?
17 'Enakaivo Godi teimani 'waha. Ijihuni maijaho ja sisei jihuni pwehija rejara kaivo ja joni oja vaji 'unama ka'ene najahuke hene vejara.
18 'Ejume siseijaho ja irechami'ejume ja ariramai jihuni pwehija rejara.
19 Na ema puni 'unamijino ikaho 'waravu jihuni maijaho joni hahijaho majano ajuasina'e rena namu. Ja maraku sisei jihuni pwehija rene 'ee joni haha pwina sisei jihuni pwehija rene 'ee hine hura hara sisea vena apene roarakúne iviamaa joni haha pwinakaho vajahe arimai jihuni pwehija'e rejakame ja Hua'ina'e rena apene va'i hi'avara.
20 Ijihuni maijaho ja vea ka'ene sisei jihuni pwea rejajaho arimaijaho ja irechamiana.
21 'Ú vea ka'ene ja uneunecha ka'ene iviamai kivu'e junavuji ja nitama veji'i hijajihuni maijaho iraka mamaa'e apejare? Ijí uneunecha ka'ene jara veji'i hijajihuni eha ijaho kwamasahuna.
22 'Enakaivo iviamaa siseijaho ja ni irechamiu'e ja Godoni pwehija rejajihuna'e ja eha ijaho ariramaa ani'ina. Hua'ina'e rene 'ee majama hihuna rejara.
23 Sisei jihuni 'ehijaho kwamasahuna kaivo Godira swara ka'ene mamúhajaho Jesu Keriso ka'ene Natohwi jihuni vaji majama hihuna.

7

Napasinejuri Mina Veji'i 'Waravajina

1 Ehu núne ja ea ka'ene Mosisi oni tamana heji'inijija mai'o hijuri veijaho hine tamana venu venu va'o kwamasa'avajaho tamana kaji kú'o vehuna pa'arehune?
2 Napari parua venujaho tamana ija'ina'omo napara kajaho paruaha kaji'i hina apena va'u va'u'e paruaha kajara kwamujino huni harura hari hinujaho pa'arenuna.
3 'Enavo paruaha hi'eje hu va'e parua pina ve'amajaho hu parua turavi'ina 'wahuna. 'Enakaivo napara kajihuni paruijaho kwa'eje parui pini hu 'wa'amajaho hu napara kajaho paturahuna.
4 'Enajihuna'e vwehu núne ja 'u'o venaume varapa huni harura hari hijajaho Keriso oni haha vaji kwamasahara. Ijihuna'e ja iviamai Keriso ka'ene kwama 'urinaji jaha hijujihuna'e nú Godoni 'ina renahi'ina'e rehuna.
5 'Ene nú hahijihuni 'unamijino hijajaho sisea ani ani varapijara vejume núni haha pwina vaji kaukara vejumakame nú kwamasahuni 'ina'e rejara.
6 'Enakaivo nú iviamaa varapijara 'uninamúajaho ni irechamúana. Nú ijí 'unama kajihuni hari hijujaho arevara. Ijihuna'e nú iviamaa 'Avenijihuni 'unama maiu'inijiru vehuna kaivo varapa sahasi jihuni 'unamijaho ni arevara.

Varapa 'Ee Sisea

7 'Ena'omo nú ichá'ina 'wa'eja? 'Ú Mosisi oni tamanijaho sisea raka? Niho'o pana. Mosisi oni tamanijara rakijara maa'e rakijara siseijaho najuhu. Na ijí itunavu kajaho sisea pavwihajuta kaivo tamana kajarahara 'warimajaho ea 'ahopuni uneunecha pakime itunahuna'e 'warumaji henarejo iji'a itunavujaho 'unama sisea kavuta.
8 'Enakaivo siseijaho varapa huni 'unamijino nuni vaji ruha apene veniume na sisea ani ani'ina ura renie itunimana. 'Enakaivo varapijara panamujaho siseijaho harura pa'ana re'ena.
9 Vea ka'ene varapa paroani veijaho na mai'o hijuta kaivo varapi roani veijaho sisea mai'o hijume na kwavuta.

10 Na vwihajujaho varapijara veje na mamaaˈe hiˈeju rojuta kaivo na iviˈa hejujaho na kwahunaˈe heju.
11 ˈEnakaivo siseijara varapa vajijino nuni vaji ruha apene pisivisivume ijihuni vaji ˈaniume na kwavuta.
12 ˈEnakaivo tamanijaho akuaviˈine ˈee arimaaˈe ˈee mamaa.
13 ˈEnajihunaˈe varapijipo najahujaho siseijaho nihoˈo sisemaaˈe rena paranu.

Ninakaraa Kaˈene Núni Vaji Namujina

14 Tamana kajaho kahino Godoni rena roana kaivo na haha rukine ˈee sisei jihuni pwea.
15 Nara raka kaˈene hene vejujaho na pahena kavu. ˈEne nara raka kaˈene ura veˈi ˈahiujaho na paveju. ˈEnakaivo na hine iraka kaˈene na ura pareniuji veju.
16 ˈEnakaivo na uneunecha kaˈene ura pareniujihi hina vejujaho na varapijiˈi nimaa vene avaju.
17 ˈEnaˈomo nara iviamaa iraka kaˈene vejujaho na pana kaivo sisea kaˈene nuni vaji namujara veniuˈe veju.
18 ˈEnajihunaˈe na nihena kavu. Raka kaˈene nuni haha vaji navujija nihoˈo pina maa panamu. Na ˈunama ariramaa ani ani samareje maaru veˈiro savura kaivo areria pareniu.
19 ˈEne na ura maa veˈiro ˈahiujaho na hina sisea veju. ˈEne na sisea ura paveˈiro ˈahiu vo na hina sisea veju.
20 ˈEnaˈomo nara iviamaa iraka kaˈene vejujaho na pana kaivo sisea kaˈene nuni vaji namujara veniuˈe veju.
21 Na varapakaho kaˈejuˈe nuni hia vajijino kaukara venu. ˈEne na mamaa veˈi ˈahiu vo siseijaho majama ijí na huˈúmo namu.
22 Nuni vajijaho Godoni varapa kaˈene namujaho na nihoˈo teamanima paranu.
23 Na kaˈejuˈe varapa pina kúˈo nuni haha pwina ˈahopuni vaji name nuni vwiha ijiˈi ninakaramu ˈee veniuˈe na sisei jihuni harura vaji hiju.
24 Na nihoˈo sisei haha hianime ˈee kwaˈi ˈahiˈejuˈe hijukaho ea irara niˈajiˈena?
25 Jesu Keriso kaˈene nuni Natohwijara niˈajihajihunaˈe Godi teimani ˈwavu. ˈEnaˈomo nuni vwiha ijaho Godoni varapi jihuni ˈunamiji venu. ˈEnakaivo nuni hahijaho sisei jihuni ˈunamiji venuna.

8

Godoni ˈAveni Jihuni Vaji Hihuni Vuˈa

1 ˈEnajihunaˈe ea kaˈene Jesu Keriso oni vaji hijujija nihoˈo panamaˈena.
2 Ijihunaˈe ˈAvena kaˈene majama hijiˈini jihuni harurijara Jesu Keriso oni vaji ja venaume sisei jihuni harura ˈee kwamasahuni harurijija ijá irechamiara.
3 Tamani jihuni harura ajuarana jihunaˈe varapijara niˈajúhuna areria parenana. ˈEnajihunaˈe Godiho Huni Hariha nikwinu ijaho ranavume roe ema puni haha siseiji apenana ˈee areri sisea huni swasa renana ˈee haha vaji sisea kaˈene namujaho ˈotua vetiana.
4 ˈEnajihunaˈe varapi jihuni ura ijara núni vaji roe nimaaˈe reˈamarono nú haha huni ura ijaho paˈurahe oju kaivo nú ˈAveni jihuni ura ijiru veju.
5 ˈEnajihunaˈe ea kaˈene hahijihuni ura ijí ˈararihaujija hahijihuni ura ijiru vwihane vejura. ˈEnakaivo ea kaˈene ˈAveni jihuni ura ijí ˈararihaujija pu ˈAveni jihuni ura ijiru vwihane vejura.
6 ˈEnajihunaˈe ea kaˈene hahijihunijiru vwihajiˈinijija pu kwamasahuna kaivo ea kaˈene Godoni ˈAveni jihunijino vwihajiˈinijija mataume majama hihuna.
7 ˈEnajihunaˈe ea kaˈene hahijihunijiru vwihajiˈinijija pu Godi senavura ˈee Godoni varapa hara pahijuraˈomo nihoˈo nijaˈinaˈe areria pavehuna.
8 Ea kaˈene sisei jihuni iraru hena vejujipo veje Godi nihoˈo teamahuna pana.
9 ˈEnakaivo ja sisei jihuni hara pahiju. ˈEnavo ja Godoni ˈAveni jihuni hari hiju. Ijihuni maijaho Godoni ˈAvenijaho joni vaji hinu kaivo ea irara Keriso oni ˈAvena paapeˈamajaho hu Huni ea pana.
10 ˈEne Kerisoho joni oja vaji hinu vo sisei jihunaˈe joni hahijaho kwamasahuna. ˈEnakaivo joni ˈavenijaho majama hihuna. Ijihuni maijaho ja ni ariramaa rejara.
11 ˈEne Godoni ˈAvena kaˈene Jesu vejume kwama ˈurinajara joni oja vaji hiˈamajaho ja kwamasahuna vo Hura vejume Jesu Keriso ˈurina jaˈinaˈe Huni ˈAvena kaˈene joni vaji hinujara venae ja ˈuˈo ˈurihuna.
12 ˈEnajihunaˈe vwehu nune núni chimua namujihunaˈe hahijara ura renuni ˈunamijaho nú pahihuna.

13 'Enajihunaʻe ja hahijihuni ura ijí veji'i hiʻavajaho ja kwamasahuna kaivo ja 'Avenijara ura renujaʻinaʻe hijujaho ja hahijara raka kaʻene venujaho 'aniuʻe paʻarenujihunaʻe ja majama hihuna.
14 Ea iraharaha Godoni 'Avenijara uraniʻejuʻe ojujija Godoni harihija.
15 'Enajihunaʻe ja 'avena kaʻene apejajaho kúʻo 'uname vaʻe juvujihuni pwea reʻirono apehuna pana. 'Enakaivo ja 'Avena kaʻene venaʻe Godoni hariha rehuniji apejaraʻomo nú ivi'a Amo Amo 'wavu.
16 Godoni 'Avenijara núni oja vamaa kamino Huhusu ijaʻina 'warumu. Nú nimaa nimaaʻe Godoni harihija 'úmu.
17 Nú Godoni harihi jihunaʻe Huni aachia 'ekahuna. 'Ene Jesunijaho nú pu puʻúmo ahuma 'ekahuna. Hu sisei hinajaʻinaʻe nú Hunijihunaʻe sisei hiʻava jihunaʻe nú pu puʻúmo túna'a núni pinana 'urihuna.

Túnaʻi Jesuni Vaji Núra Mamaa Asima Apehunijina

18 Ijihuni maijaho nara iviamaa sisei hijukaho iraka mamaa kaʻene túna'i rehuni jihuni manura vehuna areri pana.
19 Uneunecha kaʻene Godira venajija vea kaʻene Godoni harihipo roe samaahirave kihunijara ura renae oja hianaʻejuʻe 'ajaha hiju.
20 'Enajihunaʻe uneunecha mapoka kaʻene iki mweʻi navujija sakarasahuni harura hari navu. 'Ene puni ura ijino sakarasahuna pana kaivo Hura siripama jihunaʻe sakarasahu kaivo túnaʻi marasahuniji kavu.
21 'Enajihunaʻe uneunecha mapoka kaʻene iki mweʻi navujija sakarahuni harura hari navuraʻomo sakarahuni harurijaho paʻareʻeje Godoni harihija puʻúmo mariʻuviʻi hihuna.
22 'Enajihunaʻe uneunecha kaʻene iki mweʻi navujija areri napari hariha'e nahe'irono hahunaʻe venujaʻinaʻe vena apene rouvaʻo iviamai ro 'eʻunu.
23 Mweʻa kakara huhusu 'ajaha nahuna pana 'avo nú 'uʻo vea kaji 'ajaha hijiʻi núni tatua amurijaho Godoni 'Avena kaʻene nú apejajina kaivo nú 'uʻo hahuna veji'i Hura aheruve harihwahaʻe rene 'ee núni haha hianiji 'eka ruvaʻamarono 'ajaha hiju.
24 'Enajihunaʻe nú raka kaʻene maiʻo rehuniji nimaa rojajihunaʻe nú maranúana. 'Enakaivo iraka kaʻene nú 'ajiha hijuji niʻekujaho nú kúʻo paʻajiha hijura. 'Enakaivo ea irara raka kaʻene hu 'ajahaji kama apenajaho hu rakiji kúʻo 'ajahaʻe?
25 'Enakaivo unenuʻu pina kaʻene nú pakaviʻinijihi 'ajaha hijujaho nú matauma 'ajaha hiju.
26 'Enajihunaʻe 'unama nikwinuʻina kajino Godoni 'Avenijara núra pivusahujaho niʻajúhuna. Ijihuni maijaho nú siporua ichá'inaʻe areri 'ohunijaho puruva retúuna. 'Ejuʻe Godoni 'Avenijara Huhusu núni siporua ira kaʻene emaa areri paʻwahunijino 'ohuna.
27 Hu emaapuni ojijija tina ki parane 'ee Huni 'Aveni jihuni vwiha ijaho ka paranana. 'Enajihunaʻe Hu Godoni ehijijihi puni siporua Godira ura renujaʻinaʻe 'onuna.
28 Nú nihena kavu. Ea kaʻene Godi oja mahe 'ee Huni ura ijí veʻavarono iji pijihajija uneunecha mahoʻo ahuma rejujija Godira 'eke veju'e pua maranihunaʻe venuna.
29 Nitama mweʻa kakaho pavenani veijikano ea kaʻene Huni Harihiji vareʻina rehunijija Hu iji pijihana. 'Enajihunaʻe Godoni Harihijaho vwehwaha kajihipuni Poka rehuna.
30 Ea kaʻene Godira mweʻakaho maiʻo pavenani veijino iji pijihajija Hu vejume pu ariramaa rejara 'ee 'uʻo Hu venaume ea kaʻene arimaaʻe rejajija vejume puni pinana 'urijara.

Godira Jesu Keriso Oni Vaji Oja Múhajina

31 Uneunecha mavarasaʻina kaʻene ike 'waramakaho nú ichá'inaʻe ijihuni maa kaʻene aririjaho 'waʻeja? Godi núnuna'i reʻamajaho ea irarahara nú tanuʻurú'ena?
32 Godi kaʻene núnijihuna'e Huni Hariha paʻunasuʻi kaivo ranavuma nú ea mahoʻo punijihunaʻe roana. 'Enajihunaʻe 'ú Hu uneunecha mapokakija pamavajú'ena?
33 Irara ea kaʻene Godira iji pijúhajija namaʻena? Godira pu ariramaa 'iamu.
34 'Enaʻomo ea irara nú namuʻena? Jesu Kerisorane? Hu núnijihuna'e kwamane 'ee 'urinane 'ee Hu Godoni ija manaʻinijaʻi asuma hine núni siporua 'onuna.
35 Ea irara Kerisora oja kaʻene múhajaho ahauʻena? Nú sisea piunime sisei hine ea 'ahopo siseʻi 'ahie ora vea rene maisu hine hami pahine erapo soʻwi pijúʻava jarane?
36 'Enajihunaʻe Godoni ira vajaki vejajaho
Onijihunaʻe nú veku veku 'anúue kwamasahu. Nú areri sipia 'aniʻirono vejujaʻinaʻe 'ahúu 'úmana.
37 'Enakaivo Hura nú oja múhani vajijino nú uneunecha ikija mahoʻo asitaha parajara.
38 'Enajihunaʻe na nihoʻo nimaa rona parajujaho kwamasahuni jarana ho maiʻo hijujarana ho 'ona ojiʻina puna ho 'avena sisea puni harura puna ho unenuʻu pina

iviamaa navuji puna ho unenuˈu pina túna'i maiˈo rehuniji puna ho harura ˈahoˈa puna ho
39 iki kahi ichutoi vaˈeja ho iki kami mweˈa vaji vaˈeja ho unenuˈu pina kaˈene vejajara areri veje Godira oja kaˈene Jesu Keriso núni Natohwi jihuni vaji múhaji ahaahuna areri pana.

9

Godiho ˈEe Isureri Ora Huni Ehija

1 Na Keriso oni vaji nimaaˈe ˈwaravu. Na iraˈata paapeju kaivo nuni vwiha ijaho Godoni ˈAvenijara nimaa veˈejuˈe ˈwaravu.
2 Na nuni ehija kaˈene Jua ˈwavujihi vwihaniujaho nuni ojijaho hianime ˈee nihoˈo niˈimaˈura temukivura.
3 Nara iviamaa tinia kaˈene Keriso oni ea rene hijuji ranaˈikaˈi kwahuni tinijino ruvaˈujara veje vwehu nuna ˈee ehu nuna Keriso nimaa rohunaˈe reˈipisa na ijaˈinaˈe vejuˈu.
4 Pu Isureri ora Huni harihijaˈe reˈavarono iji pijihana. Hu Huni mamaa pu najahe Hu pu puˈúmo ˈwame nimaa vetiˈaravara. Hu Huni varapa mihuˈe pu Hu Temiporu vaji oja mahe taˈarohura. ˈEne Hura nahama ˈwaramajija ˈekara.
5 Puni amuhi puni vaji Kerisoho rene roe haha apenana. Hu uneunecha mapoka kihipuni Húmata ˈee Hu Godi. ˈEnajihunaˈe majama Hu taˈarohuna. Ameni.
6 Godoni ira vaji Isureri ora nahama ˈwaramajija parejura saˈina. Ea kaˈene Isureri vaji nahenajija mahoˈo Isureri ora pana.
7 Ijí ˈunama nikwinuˈina kajino Eparahami oni amuhijijijahija mahoˈo Eparahami oni harihija pana. ˈEnakaivo Aisiki oni vajijino oni amuhija rehuna ˈwamana.
8 Ijihuni maijaho ea kaˈene hahijihuni ˈunamijino nahenajija Godoni harihija pana kaivo ea kaˈene nahama ˈwaramajihipo amuhija nimaa nimaa Huna.
9 Ikaho vuˈa kaˈene nahama ˈwaravajina.
Ike vea ikino na kúˈo roujino Seraho hariha nahehuna ˈúmana.
10 Ikeru pana kaivo Repeka ˈuˈo Aisiki kaˈene nuni omijihuni hariha hwaharisina ˈekana.
11 Ijí hwaharisina kajija maiˈo panahenaˈe ˈee sisea maa maiˈo pavejiˈina. ˈEnakaivo Godiho Huni urijino ea irá Hu ura renujihi iji pijihuna kaivo ea kajipo siseaho mamaaˈe vejakame iji pijihuna nihoˈo pana.
12 Ijihuni hahi Hu ikaˈinaˈe ˈwaravara
Amurijaho ˈuˈuijihuni pwea rehuna ˈwavara.
13 Areri Godoni ira vaji vene ˈwarama jaˈinaˈe
Jekapiho na oja mahu kaivo Isoho na senimu ˈwamana.
14 Ijí Godira ijaˈina kaˈene venajaho Hu sisea vena avanana raka? Nihoˈo pana.
15 Ijihunaˈe Hu Mosisi ijaˈina ˈwaramana. Na ura ea irá numiˈi veˈujaho Na numihuna ˈee Na ea irahunaˈi temuka apeˈi ˈahiujaho Na temuka apejura ˈwamana.
16 Godira ea ˈahoˈaˈe numiramu jihuni maijaho ea ˈahopo harura vene ˈee ura renakame numirahuna pana kaivo Godira Huni ura ijino pu numirame vajihuna.
17 ˈEnajihunaˈe Godoni ira vaji Pero rona ijá ˈwama
Ikehuni hahi Na venaume a ˈurinana. Ijihuni maijaho Nuni haruriji oni vaji eaˈe najahakame Nuni ihijaho mweˈakino mahoˈo ˈwamape ohuna ˈwamana.
18 ˈEnajihunaˈe Hu ea irá ura renuji numimuna ˈee Hu Huni ura ijino ea irá huni oja veje kisinaˈe rehunaˈe ura renujaˈinaˈe venu.

Godoni Sena ˈEe Numirumujina

19 Ja ike heˈavajaho ja ika ˈwihuna Hu irakijihunaˈe nú namuho? ˈEne ea irara Huni urijaho tanuˈena? ˈwihuna.
20 Aae! Emaa! A ea iranaˈomo Godi eha vetio? Uneka kaˈene vejajara ea kaˈene hua venajaho paapome ijá ˈwaˈena A iraka vene ikaˈina veniane ˈwaˈena?
21 ˈÚ ea kaˈene siˈuara vejiˈinijaho huni harura namujihunaˈe anata nikwisuˈina kajino siˈuara pina vea mamaˈinaˈe reˈeje nihehunaˈe vene ˈee pina ma vea mamahakino nihehunaˈe venune?
22 ˈEnajihunaˈe Godiho Huni harura ˈee ˈotua vetihuniji ea najahunaˈe ura reˈamajaho ijaho Huni ura. ˈEne Hu ura ea kaˈene ˈotua vetie ˈee veje paˈarehunijihi masuani makiviˈi ˈajiha hihunaˈe ura reˈamajaho Huni ura.
23 Hu ikaˈinaˈe venajihuni maijaho Huni pinana mamaijija siˈura kaˈene numirame nimarako pinana ˈuriˈamarono amairiarama jihipuni vaji najahuna.
24 Hu Juaru pana kaivo Jenitaru puni vajakino nú ˈuˈo iji pijúhajina.

25 Hu Hosea oni vaji 'warama ja'ina'e
Nara ea ka'ene maraku'a Nuni ea pana 'iavujija Nuni ehija 'iahuna. 'Ene ea ka'ene maraku'a Na oja pamihujija oja mihuna.
26 'Ene roe ika'ina'e rehuna. Ijí kwaa ka'ene Nuni ehija pana 'iavu kajino pu Godi ka'ene majama hiji'ini jihuni harihija 'wahuna.
27 Aisea Isureri ora rona ijá 'iama
Isureri ora kakihipuni harihija ea mapoka mapoka ajara sa'ina rehuna kaivo ea kwinu kwinu Godoni ea nimaa nimaa rehuna.
28 Godiho nimarako roareje mwe'a kakino eaka mapoka ka'ene hijujaho ni'aha kwinu ijá 'eke 'otua arimaa'e vehuna 'iamana.
29 Areri Aiseara 'warama ja'ina'e
Godi ka'ene ni'ima'urijara nú ea 'aho'a pairechamú'ipisa nú areri Satami'o Kamora'o rejaja'ina'e reja'a 'úmana.

Isureri Ora 'Ee Vu'a Maiu'inijina

30 'Ena'omo nú ike uneunecha mapoka ka'ene núra hejajija nú ichá'ina 'wa'eja? Jenitaru ka'ene maraku'a arimaa pasavi'inijija pu nimaa rojajihuna'e arimaa rejara.
31 'Enakaivo Isureri ora ka'ene tamana 'ararihae arimaa'e re'irono 'ararihaajija arimaa parejara.
32 Irakijihuna'e pu parejare? Ijihuni maijaho pu panimaa rojara kaivo varapiji ve'avajara reje ariramaa re'eja rojara. 'Enakaivo muna ka'ene veju'e emaa arihu jihuni 'ahi amaaresume arihara.
33 Areri Godoni ira vaji vejaja'ina'e
Heha! Nara Saioni muna ka'ene emaapo pitachinamie arihe 'ee muna ka'ene emaapo ijihuni toi pijau'ika'i arihunijaho ranavuta. 'Enakaivo ea irara Hu nimaa ronujaho hu oja pahiahuna 'iamana.

10

1 Vwehu nune nuni ojijara ura rena paranujaho Isureri opo Godoni ea re'avarono na Godoni siporua 'ojura.
2 Na nihena kivu. Pu Godina'i maa reju ronare'e hina harura veju kaivo pu Godi nimaa pahena pakavura.
3 Ijihuni maijaho pu Godoni arimaijaho pakama paheju jihuna'e pu opuipu puni 'unama arimai vejujihuna'e pu Godoni 'unamaka aririjaho pataarohura.
4 Mosisi oni tamana kajihuni urijaho Kerisora roana. 'Enajihuna'e ea ka'ene Hu nimaa ro'avajija pu arimaa'e rehuna.

Ea Maho'o Maranihunijija Nikwino Nimaa Ro'avajina

5 Mosisira ika'ina venana Ei pini nuni tamana ve'amaji ariramaa re'i ve'amajaho hu maaru ve'ika'i sisea ma'uaku'wi pavena'amajara ariramaa rehuna venana.
6 'Enakaivo arimaa rejujaho nimaa rojujihuna'e reju. Joni oja vaja ika'ina paro'avara. Ea irara akúpa 'aha va'e Keriso ahema ariha ro'ena?
7 'Eje ea irara ariha va'e mwe'a vaja kamaho Kerisoho ahema ape ajiru 'e'u'ena?
8 Niho'o pa'amaa kaivo Godoni ira vajiji 'waramajaho ika'ina 'warumana. Godoni vu'ijaho oni ira rora 'ee oni oja vaja ijiano namu. Ijí ara vu'a ka'ene nimaa ronujaho nú ika'ina a 'waravu.
9 Ara oni iri Jesuho oni Natohwa 'wa'ika'i Hura kwavume Godira vejume 'urinaji oni oja vaji nimaa ro'amajaho a Godoni ea ariramaa rehuna.
10 Ijihuni maijaho ea oja vaji nimaa ronujaho hu ea ariramaa renuna. 'Ene huni irijino nahame 'waramajaho hu Godoni ea renana.
11 'Enajihuna'e Godoni ira vaji ija'ina 'warumana.
Ea irara Hu nimaa ronujaho hu niho'o oja hehuna 'úmana.
12 Ijihuni hahi Jua 'ee Kuriki ani'ina pana. Ijihuni maijaho Natohwa nikwisu'ina kajaho ea maho'o kehipuni Natohwa 'ee ea irara Hu 'uraha 'umenujaho swara vajihuna.
13 'Ena'omo ea irara Natohwi jihuni iha 'urahe 'umenujaho hu Huni ea renuna.
14 'Enakaivo ea ka'ene panimaa roji'inijija ichá'ina'e Hu 'urahe 'ume'eja? 'Ene Hu pahena pakavi'inijija ichá'ina'e pu Hu nimaa ro'eja? 'Ene erapo Hua'e parone naja'avajaho pu ichá'ina'e Hu hena ka'eja?
15 'Ene ea 'ahopo pu pairechamie va'ipisa pu ichá'ina'e najaha'e? Godoni ira vajakiano ija'ina 'warumana.
Ea ka'ene Godoni vu'a maa maiu'ina mataume apena roajiva jihipuni mumorijija mavarasa'imaa 'úmana.

16 'Enakaivo pu ea mapoka ka'ene Godoni ira hejujija panimaa rojura. 'Enakaivo nitama Aisea 'warama ja'ina'e iviamaa renu. Hu ija'ina 'warumana
Natohwiji núra raka ka'ene 'waravajaho ea irara nimaa ronane? 'wamana.
17 'Enajihuna'e Keriso oni vu'a hejuri vajijino nimaaroijaho rouna.
18 'Enakaivo pu nimai ira kaho pahejare?
Pu nihena kavara. Ijihuni maijaho puni ira uhoa kwaaka mapokakino va'ara 'ee puni vu'a kwaa ara maho'o kino va'ara.
19 Isureri ora pahena pakavare? Maku'ijaho Mosisira ijá 'waramana
Pu nihena kavara. Na Nuni majama hiji'inijaho kwaa 'ahosura mi'ujihuna'e ja senama parahuna. 'Ene Na ea 'aho'a ka'ene niho'o pavwihaji'inijihi 'u'o mi'ujihuna'e ja niho'o ajinama parahuna 'wamana.
20 'Enakaivo Aisea 'u'o ika'ina 'waramana
Ea ka'ene maraku'a Na pasarivajija iviamaa pu Na piunivara. 'Ene ea ka'ene Na pasarime aporavajihi Na pununa'i samaahiravuta 'úmana.
21 'Enakaivo Hu Isureri ora ronarena ika'ina 'waramana
Na na'iaka mapokakino ija jorananame hijura kaivo ja Nuni ira pahene pataararorihe 'ee Nú pu'úmo pitena vejura 'wamana.

11

Godira Isureri Ora Numiramajina

1 'Enarena 'Ú Godiho Huni ehija pataararorahi'i ato'urumahane? Niho'o pana. Ijihuni maijaho na 'u'o Isureri ora Eparahami oni amuja ka'ene Penijimani oni amuja.
2 Godiho mai'o ehwaha ka'ene nitama anejijino hena kimajaho paato'aruma'ena. Godoni ira vaji Iraija rona 'waramajaho ja runamiu raka? Iraijaho Isureri opuna'i chicha vene ijihuna'e Godoni siporua 'ona ijá 'wama
3 Natohwe pu Oni poropetia mapokijija 'aniume tirahara. 'Ene pura tinia ka'ene Oni swasa vejujaho tiraku ranavara. 'Ena'omo iviamajai nanasumano hiju'ukame pu na 'ani'irono veju 'wamana.
4 Eha ichá'ina'e Godiho huna venane?
Na ea mapoka (7,000) Peara nuana pavetihe 'ee nitupari pasatiura. Nuna'e 'ajohau'e hiju 'wamana.
5 Iviamaa kakaho areri ija'ina renu. Ea 'aho'a Godira maiji vwihanie iji pijihana.
6 'Ena'omo nú Godira maiji vwihanújara reje nú Godoni ea rejara'e re'amajaho mamaa venareje rehuna pa'ana'e rehuna. Vejuro'i maiji vwihanújaho maa pa'ana'e rehuna.
7 'Enajihuna'e nú ichá 'wa'eja? Isureripo savujaho mai'o papiuname apejara. 'Enakaivo ea ka'ene Godira iji pijihajipo apejara. 'E'eju'e ea 'aho'ijija oja kikisima'ura rejara.
8 Godoni ira vaji ea ka'ene oja kisina kajihi ronarena ija'ina 'waramana.
Godira pu vena'e pu niho'o pavwihane Hu pu nia ka'ene kiame ataaka mihajija pu niho'o pahena pakamuva'o roe iviasi veakino usevu 'wamana.
9 Godoni ira vaji Tevitira ijá 'waramana
Puni 'iruma mai'o uneunecha 'aho'a kajihipo pu pisiviakame pu Godina'a niareri rena hiju rohuna. Puni uneunecha ka'ene maa kajipo pu pisimiakame pu hina pivusahi'i hihunijaho puni eha.
10 'Ejakame puni niijaho niho'o nutuma navakame pu niho'o areri nia paniri'uhuna. Puni siseijara pu 'ahinavu'ukame majamano túpi arunamie ohuna 'wamana.
11 Na kú'o 'waravu. Pu tachinamia kajara pu venakame Godi pu pataararorahune? Niho'o pana. 'Enakaivo pu siseaka veja kajihuna'e ariramaijaho puni nakijihipuni roume pu apejara. Jenitarupo ijí apejajihuna'e pu senama parahuna.
12 Juapo sisea ka'ene vejajara reje ea ka'ene mwe'akino hijujija maranie 'ee pura pavejajara reje Jenitarua maraniana'e re'amajaho vo Juapo vea ka'ene Godoni kú'o 'unama ro'avari veijaho niho'o ni'ima'ura'e maranihuna.

Jenitaru Maraniajina

13 'Enakaivo na ja ea ka'ene Jenitarua 'waravu. Na Jenitaru puni apasoru ijihuna'e na nuni kaukara kehuni arovua'e 'waravu.
14 Nara Jua venakame pu Jenitaruapo raka ka'ene apejaji ura rena'e ariramaa ijí ape'avarono na 'unama savu.
15 Godira Jua karaa ani irechami'i kaivo eaka mapoka ka'ene mwe'akaki hijujijahija venue 'unama roe Godi pu'úmo napura veju. 'Enakaivo túna'i Godira 'unama 'eka'amajaho pu areri ea kwamasahi'inapo 'urimaravu jarahuna.

16 Oni ahaja amura Godi mahe akuavi'ina'e re'amajaho ahaja maho'o akuavi'ina'e rehuna. Icha tanapa kamara chinuma maa sa'amajaho icha maijaho anuama maa'e rehuna.
17 Arivia 'aho'a kajipo anuama uri'usahe ariha ki'avajaho vu icha 'aho'a puni anuamijikano urimareje 'eka roe ijija ihenami'avara. 'Ejakame ijipuhipo marasahe arivia'e rehuna.
18 Ja icha kajihuni anuama re'avarono Godira ja irechamianakúne ja kehi kehi pa'uraho'avara. Ijihuni maijaho ja icha kajihuni tanapijaho pana kaivo ja maijihuni anuama.
19 Ja ijá 'wahuna Icha anuama kija tu'usahe ariha jihuna'e na ijí ihenamiara 'wahuna.
20 Ijaho nimaa. Pu panimaa rojajihuna'e tu'usahe arihara. 'Enakaivo a nimaa ronujihuna'e a puni tinia apenana. Ja niho'o pakehi kehi 'urahe o'avara kaivo ijihuni hura veji'i hi'avara.
21 'Enajihuna'e Godi ijí icha anuama nimaa kajihi pina pa'arena'ika'i 'uhuku ranama kaja'ina'e ja 'u'o ija'ina'e 'ahi'enakúne hami vwiha'avara.
22 Ja niho'o hami vwiha'avara. Godi ea hami 'ahi'ine 'ee ea 'aho'a eha mihi'ina. Ijihuni maijaho ea ka'ene panimaa rojujija Hu niho'o hami pa'ahiu kaivo ja nimaa rone Huni arimai ijí vejujihuna'e Hu ja hami 'ahiuna. 'Enakaivo ja 'u'o panimaa ro'ipisa Hu ja 'u'o 'uhua ato'arumaa'a.
23 'Ena'omo Juapo roe nimaa ro'avajaho Hu pu 'u'o 'eka'e ihehuna. Ijihuna'e Godi areri kú'o pu 'eka'e ihenahuna.
24 Icha ka'ene ani'ini jihipuni anuamijiano 'eka roareje arivia kajihuni 'ahi ihenamiajaho Godi teamamana kaivo arivia kajihuna anuama maa ka'ene 'uri'usahe arihe kamino mwe'i navujihi 'eka kú'o arivia kajihuni 'ahi ihe'avajaho Godi teamama parahuna.

Godira Ea Maho'o Numiramajina

25 'Ene vwehu nune ja hema ka'ene namuke hena ve'avarono 'waravu. Ijihuni maijaho ja Huni ea rejajihuna'e jarika pare'avara. Ijaho nimai Isureri ora ea pwinana'a oja kisina'e rene hi'eju'e Jenitarua roajiame Huni ea re para'eja'e iji'a Isureri mapoka nimaa rohuna.
26 'Enareje Isureri ora maho'o Godoni ea rehuna. Godoni ira vaji vejaja'ina'e.
'Ene puni ni'ajihi'ina Saioni rena roe Jekaponi sisea 'eka ato'aruhuna.
27 Ikaho raka ka'ene Na pu pu'úmo 'wame nimaa vejujina. Vea kajino Na puni sisea 'eke ruvahuna 'wamana.
28 Núnijihuna'e pu ea mapoki jijahija Godoni vu'a maa maiu'ini jihuni naka rejara. 'Enakaivo Hu pu iji pijihe 'ee emahwaha nahama 'warama jihuna'e Hu majama oja mihu.
29 Ijihuni maijaho Godira swara 'ee 'umenaujaho Hu kú'o pa'eka ruva'una.
30 Ja nimarako Godoni ira pahene vejaja'ina'e pu Godoni ira hejura kaivo paveja jihuni hahi Hu ja numiramana.
31 Pu iviamaa Godoni ira pahene vejaja'ina'e ja Godoni ira hene veju'e Hura ja numirama ja'ina'e pu 'u'o numirahuna.
32 Godoni vwiha túchamaa ijaho ea maho'o Huni ira pahene vejujihuna'e Hu ea maho'o 'u'o numirahuna.

Godi Ta'arohu

33 Godira ichá'ina ka'ene hena kama vwihanunaka ni'ima'uraka mavarasa'inijaho nú areri niho'o pahena pakavu. Hura 'unama ichá'ina'e uneunecha 'aho'a ve'iro 'ahaujaho nú niho'o pahena pakavura 'ee raka ka'ene Hura vehuna vwihanujaho nú areri pahena pakahuna.
34 Godoni ira ika'ina 'warumana
Ea irara Natohwi jihuni vwiha hena kamo? 'Ee ea irara Hu vwiha ni'ajahe nahi'ina'e re'ena?
35 Ea irara areri Godi iraka mahana'omo Godi kú'o ta'arohe ijí ea kajaho eha ma'ena 'úmana.
Niho'o pa'amaa.
36 Uneunecha mapokakija Huni rene roara 'ee Huni vaji rejara 'ee maho'o Huna. Ijihuna'e nú Hu majama ta'arohuna. Ameni.

12

Godoni Kaukara Vaji Hia Ka'ene Hijujina

1 Vwehu nune na ja jariravi'i 'waravukúne. Godira ja numiramani vajijino joni
hahijaho mai'o hine akuavi'ine 'ee swasa ka'ene Godi teamahuni ja'ina'e vene ma'avara.
Ijaho raka mamaa ka'ene núra Godi oja mahe venahunijina.
2 Ja ike mwe'a kehuni 'unamijaho pa'ararihaha kaivo ta'arohe joni vwiha veje maiu'ina
re'avara. 'Ejakame ja Godoni ura ka'ene mamaa 'ee ariramaa 'ee hu teamahuni ja'ina'e
najaha.
3 Ijihuni maijaho Godi na maiji vwihaniarena na Huni pwea re'urono iji pijihana.
Ijihuna'e ja eaka mapokakihi ika'ina 'waravu. Ja joni haharu vwihanareje pa'unirame
'eke ichutoi 'ahasiri'avara. Vea ka'ene ja joni haha vwihajuri veijaho ariramaaru
vwiha'avara. 'Enakúne veje ea kwinu kwino Godira hu nimairoa ichá'ina'e vajahajaho
vwihaji'i hi'amana.
4 Núni haha ikehuni pwina mapoka kaivo ijí pwina kajihija kaukara 'unama kwisu
pavejura.
5 Nú ea mapoka kaivo Keriso oni vajijaho haha nikwisuna. 'Enajihuna'e nú ea kwinu
kwino ea pipuni pwinana'a.
6 Godira nú ea kwinu kwino maiji vwihanúa swara ani ani'ina vajúhana. Ea pipuni
swara vu'a 'waravi'ina'e re'amajaho maka'eje huni nimaaroa 'ahijino 'wara'amana.
7 'Ene Godira swara ea pina ea 'aho'a'e ni'ajihuna ma'amajaho maka'eje ni'aji'amana.
'Ene Godira ea pina'e swara ea najahuna'e ma'amajaho maka'eje naja'amana.
8 'Ene Godira ea pina'e vejakame hu ea 'aho'a vu'a ni'ajiha 'wara'amajaho hu ijá
ve'amana. 'Ene Godira ea pina'e vejakame ea 'aho'a ni'ajihe vaji'i veja ka'avajaho
maka'eje ea vajihi'ina'e re'amana. 'Ene Godira ea pina'e vejakame hu ea 'aho'a
'ajoha'amajaho maka'eje ea hami hami 'ajoha'amana. Godira ea pina'e vejakame hu
ea 'aho'a numiravi'ina'e reja ka'avajaho maka'eje teama'eje hu numira'amana.
9 Ja majikari ea oja mihu pa'ia'avara vo nimaa nimaa oja mi'avara. Siseijaho sena'avara
kaivo 'unama maijaho ija hami 'unanama hi'avara.
10 Ja vwea vwipu jona'e oja mihujakaji ea 'aho pu'úmo oja ma'ara'avara. 'Enareje
teamana'eje ta'arosara'avara.
11 Ja kaukara vejuri veijaho niho'o paucha'asa'avara kaivo Godoni jihuna'e harura
vene hami ve'avara.
12 Godira raka ka'ene jonijihuna'e venahunijaho teamanama para'avara. Ja sise'i joni
haha 'ahi re'avajaho mataume Godoni siporua majama 'o'avara.
13 Godoni ehija 'aho'apo unenu'u 'aho'a pivusa'avajaho ni'aji'avara. Ea 'ahopo joni ari
roajiva ki'avajaho aherame 'eka joni sei va'e 'ajorame 'iruma vajihe ruha ka'ene pura
nehunijaho arema'avara.
14 Ja Godoni eijihuna'e ea 'ahopo jonuna'i sisea ve'avajaho niho'o pasiripa'avara kaivo
ira maaru 'wara'avara.
15 Ea 'aho'a'e teamanava ki'avajaho ja pu pu'úmo temarasa'avara. Pu temukave
niramaruva ki'avajaho ja pu pu'úmo niramaru'avara.
16 Ja ea mapoka oja nikwinu'wi vwiha'avara. Jarika parena o'avara. 'Ene ja ea ka'ene
mena iju orijihi pu'úmo teamanahunaru pavwiha'avara kaivo ea sisea maijihi pu'úmo
teamana'avara. 'Ene ja hena kavi'ina ronareje ojono ta'arosara'ava.
17 Ea 'ahopo ja sise'i 'ahi'avajaho ja pa'unama arohe pu sise'i 'ahi'avara. 'Ene ea
maho'o puni una'a hura vene 'ee nimaaru ve'avara.
18 'Unama onuna areri re'amajaho ea maho'o pu'úmo matauma hi'amana.
19 Ehu núne ea 'ahopo ja sise'i 'ahi'avajaho ja eha pave'avara kaivo Godoni seniji
ruha arema'avara. 'Enakaivo ijaho Godira eha ve'enakúne maki'avara. Ijihuni maijaho
nitama ika'ina vena 'waravara. Eha vejujaho Nuna. Nara eha vehuna ija'ina'e
Natohwijaho 'waramana.
20 'Enajihuna'e joni nakijipo matuna'avajija 'iruma vaji'avara. 'Ene pu toapo
huana'avajija toa vaji'avara. Ja ija'ina ve'avajaho ea kajijahija niho'o junama parahuna
'úmana.
21 Ja paveje siseijara ja asita'ama kaivo veje maa kajara siseijaho asi'amana.

13

Kara Ka'ene 'Ajohwi'ina Puna'i Vehunijina

1 Ea mapoka kavamanitia puni hahuneru hi'avara. Ijihuni maijaho harura kajija
majikari pavejara kaivo Godira iji pijihajipo reju. 'Ene iviamaa rena hijujija Godira
irechamianepo hiju.
2 'Enajihuna'e ea ka'ene kwaa ara 'ajohi'ina mama'ini jihipuni ira pataarohujija pu
nimaa Godi pataaroha avajura'omo túna'i pu eha apehuna.

3 'Enakaivo ea ka'ene 'unama maaru vejujija pu ijí 'ajohi'ina kajija pajuhavura kaivo ea ka'ene sisea veji'inijija ijí 'ajoahi'ina kajaho juhavura. 'Enajihuna'e ja 'ajoahi'ina kajihi pajuha'i ve'avajaho puni ira hena ve'avara. 'Enareje ja pu pu'úmo hami hi'avara.
4 Pura mama'ina ka'ene rejajaho Godira ura pu ijí renareje ja ni'ajihe 'ajoha'avarono ijihuna'e rejara. 'Enakaivo ja 'unama ka'ene sisei jihuniji ve'avajija ja pu juhahuna. Ijihuni maijaho pu pamajikaria parejihuna'e eha mihuna. Ijihuni maijaho Godira pu irechamiarena ea ka'ene sisea ve'avajija eha mi'avarono 'waramana.
5 Puni ira kajija hene ve'avara. Ijihuni maijaho ja eha sisea apehuni jihuna'e avahuna pana kaivo ja 'unama mamaa hihunijihuni hahi ava'eja.
6 Ijihuna'e ja takisia vejura. Ijihuni maijaho 'ajohai'inijija Godoni pwea kaukara ikihi ve'avarono irechamiana.
7 'Ene ea eha mi'avajija areri pura kaukara ka'ene vejuja'ina mi'avara. Ea ka'ene takisia apeji'inijihi puna'i takisia ve'avara 'ee kasitomu 'ime'avarono ve'avajaho 'imena'avara 'ee ea irá juhahunijaho juha'avara 'ee ea irahuni hura vehuna re'amajaho huni hura vehuna.

Kara Ka'ene Epuna'i Vehunijina

8 'Ene ea 'ahopuni chimua onuna'a pana'amana. 'Enakaivo ea 'aho pu'úmo oja ma'ara'avara. Ijihuni maijaho ea irara ijí venujaho varapijara 'warama ja'ina'e vene avanu.
9 'Enajihuna'e Godoni tamana kajara ijá 'wama Ja ea 'ahopuni napara patura'avara 'ee ea pina pa'anae kwa'amana. Ja nesa paape'avara. Ea 'aho'a parona'avara. 'Ene ea 'ahopuni uneunecha paituna'avara 'úmarena ijá 'warumana. Ike tamana 'aho'ijaho ike 'warama kehuni vaji navu. Ja ojono joni hahiji oja mihuja'ina'e ea 'aho'a oja mi'avara.
10 Ea oja mihujara ea 'aho'a sise'i 'ahihuna pana. Oja ma'aravujaho varapijara 'warumaji vene avaju.
11 'Ene vea ka'ene iviamaa renu ke kaha! Vea oma ka'ene jara notuhujaho are'ika'i 'urihuna niapenana. Ijihuni maijaho nú maranúhunaka núra marako nimaa rojajaho niroe turana paranu.
12 'Ene na'imajaho nipa'are'i venu kaivo vea hanahuna nitu'u renu. 'Enajihuna'e nú 'unama sisea ka'ene nutuvi'ini jihunijaho arehuna kaivo hanaji'ini jihuni nana'ejuri kukuijino 'eka same ohuna.
13 'Enajihuna'e uneunecha ka'ene ja vejujija ariramaa samaumaaru ve'avara. Areri ja veiri'i hijuja'ina'e ve'avara. 'Ene 'unama sisei jihuniji ahume toa sisea pai'avara 'ee 'uasa pave'avara 'ee toa sisea ine 'uasa vejuri 'unama ani ani'ina pave'avara 'ee pa'arahe 'ee pitena pave'avara.
14 'Enakaivo núni Natohwa ka'ene Jesu Keriso oni vaji hine 'ee joni hahijara itumuni 'unamijija pave'avara.

14

Ea 'Aho'a Panama'avara

1 Ea ka'ene Godi nimaa rojara kaivo ija kisi pa'unavi'inijija hami 'ajora'avara. 'Enakaivo ja unenu'u pina ka'ene rakijara maa'e rakijara sisea ijijahija pu pu'úmo panakara'avara.
2 Ea pini nimaa ronujaho hu uneunecha mapoka ma'itu kwino va'una 'ee ea pina ka'ene huni nimaaroa ajuaraji'inijaho 'irumaru inuna.
3 Ea ka'ene uneunecha mapoka iparaji'inijaho ea ka'ene uneunecha mapoka paiji'inijaho pase'amana. 'Ene ea ka'ene uneunecha mapoka paisihi'inijaho ea ka'ene uneunecha mapoka isihi'inijaho pase'amana. Ijihuni maijaho ijijahija no'ohe'i Godira Huni ea 'ekaana.
4 A ea irana'omo ea pipuni pweijaho namaho? Hu 'onu ho naminujaho huni natohwijihuni temuka kaivo Natohwijara veje hu kisina namihuna.
5 Ea pini vwihanujaho vea kwinu kwino mama'ina ronu kaivo ea 'ahopo vwihajujaho vea mapokakija ani'ina pana ka'i nikwisu nija'ina roju. 'Enakúne ea kwinu'wi hu ori'ini ichá'ina'e vwiha'ama ja'ina'e nimaa ronama.
6 Ea ka'ene na'ia kwinu'wi Godoni vea natohua ronujaho huni urijino Godona'e venaha avanu. Ea ka'ene 'iruma mapoka iji'inijaho hu Natohwi jihuna'e venaha avanu. Ijihuni maijaho hu raka ka'ene inu kajaho hu Godi teamani 'wamuna. 'Enakaivo ea ka'ene 'iruma mapoka painujaho hu Natohwi jihuna vene avanu. Ijihuni maijaho hu raka ka'ene painu kajaho hu Godi teamani 'wamuna.
7 'Enajihuna'e ei pini hunaru hihuna pane 'ee ei pini hunaru kwahuna pana.

8 Nú iki hiˈavajaho nú Natohwi jihunaˈe hihuna ˈee nú kwamasaˈavajaho nú Natohwi jihuna kwamasahuna. Nú hihuna ho kwamasahuna vo nú Natohwi jihuna.
9 Ikehunaˈe Kerisoho kwama ˈurinana. Ijihunaˈe ea kaˈene kwamasahe ˈee maiˈo hiju jihipuni Natohwa renana.
10 ˈEnakaivo a rakijihunaˈe vweuna namaho? ˈEne oni vwea hanaˈi ranamo? Ijihuni maijaho nú ea mapokaˈe Godoni unaˈi ˈotua asúki namihuna.
11 Ijihuni maijaho Godoni ira vaji ijaˈina ˈwarumana.
Na hijujihunaˈe ea mapoka mahoˈo ira jajaa Nuni unaˈi nitupari saviˈi Godi taˈarohuna ˈúmana.
12 ˈEnajihunaˈe nú ea kwinu kwinu Godoni unaˈi namine raka raka kaˈene nú vejujija nahama ˈwarahuna.

Ea ˈAhoˈa Pavenae ˈAriˈavara
13 ˈEnakúne ja ea ˈaho puˈúmo kúˈo sisea panakaraˈavara. ˈEne ja nihoˈo paveje vwehu jona amaarenamie apúsaˈava.
14 Na Natohwa Jesuni vaji hene nimaa ro paraju. Ea irara vwihajuˈe unekakaho sisea ronujaho hununaˈijaho uneka kajaho sisea.
15 ˈEnakaivo ja ˈiruma kaˈene ijujara veje vweuna temuˈamajaho a vweuna kajaho oja pamahe avanu. A pakaˈeje ˈiruma huni hahi vweuna kaˈene Kerisora hunijihunaˈe kwamajaho ruaraˈama.
16 Ja maa kaˈene vejujaho pavejakame ea ˈahoˈa ja sisea ˈwaˈavara.
17 ˈEnakaivo Godoni arijaho toa ine ˈee ˈiruma ihuna pana kaivo arira ˈee matauma hine ˈee Godoni ˈAvena vajijino mariˈuviˈi hihunijina.
18 Ijihunaˈe ea irara Kerisonaˈe venahujaho Godiho teamavuˈe ˈee emaa ˈuˈo nimaaˈe vehuna.
19 ˈEnakúne roe uneunecha kaˈene ja venaakame mataume ahuma ura kwisu rene ˈee niˈajaraviˈi hiˈavara.
20 Ja nihoˈo ˈiruma huni hahi ja Godoni kaukara ruaraˈava. Uneunecha mahoˈo kaho mamaa kaivo ea irara ijí sisea ronujaho nimaa ea kajihunaˈijaho sisea.
21 Ja ˈiruma kaˈene ine toa sisea ine ˈee unenuˈu pina vejakame ehuana sisea veˈeja roˈavajaho nihoˈo paveˈavara.
22 Ja raka kaˈene nimaa ronareje veˈavajaho ja noˈo Godiˈi jajaso hena kaˈavara. Enakaivo ea irara uneunecha kaˈene venujaho mamaa roji ˈi veˈamajaho oriˈina pani-nakaraˈamana.
23 ˈEnakaivo ei pini unenuˈu pina iˈiro veˈikaˈi ikaho na siseaˈe iˈiro veju roˈamajaho nihoˈo paiˈamana. Ijihuni maijaho hu siseaˈe vena avanu roˈenakúne nihoˈo paiˈamana. Ei pini huni ojijiano vwihane kaviˈi hu sisea nivenu roji ˈi veˈamajaho hu sisea vena avahuna.

15

Jonaru Paveˈavara Vo Ea ˈAhoˈa Teamanahunaru Veˈavara
1 Nú ea kaˈene haruriji ˈi hijujipo ea kaˈene ajuasinijija niˈajihuna kaivo nú núni haharu pavwihahuna.
2 Roe nú ja puˈúmo ea kaˈene núni rori hijujija veje teamanamava ˈee pu maranihuni jihunaˈe niˈajihe pu Godoni ira ija kisi apene puni unaˈi saname veˈavara.
3 Ijihunaˈe Kerisoho Hu oriˈinaˈe teamahuni jaˈina pavenuna vo Godoni ira vaji vene ikaˈina ˈwarumana Ea kaˈene ira sisea a ˈwaravajaho Na ˈwarima avajara ˈúmana.
4 Uneunecha kija nitama vejajihuni maijaho nú najuhakame nú masuani matauma hiˈavari vajijino Godoni irijara niˈajúhe núra nimaa rojujaho ija kisi ˈunahuna.
5 Godi kaˈene matauviˈinaka niˈajúhiˈinijara venae ja vwiha kwinuˈwi rene Jesu Kerisora ura renujaˈinaˈe vehuna.
6 ˈEnajihunaˈe ja ea mapokakija vwiha ˈee ira niˈaha kwinu Godi Amo kaˈene Jesu Keriso núni Natohwi jihuni Omiji taˈaroˈavara.

Jenitaru Puni Vuˈa Maiuˈina
7 Ijihuni hahi ea ˈahoˈa hami ˈekaˈavara areri Kerisora nú ˈuˈo ˈekua jaˈinaˈe ˈekaˈe Godoni pinana ˈuriˈamana.
8 Ijihunaˈe na ja ˈwaravu. Kerisoho roe ea kaˈene sisa ˈuhuahajihi puni pwea reˈi roana. Nitama Godira nahame Jua puni emahwaha ˈwamajarahara nimaa reˈamarono roana.
9 ˈEnajihunaˈe Jenitarua Godira pu numirama jihunaˈe pu Hu ˈuˈo taˈarohuna. Godoni ira ikaˈina ˈwarumana
Ijihunaˈe na A Jenitaru puni javaa vaji Oni iha ˈurahe venahuna ˈúmana.
10 Godoni ira vaji pini ˈuˈo ikaˈina ˈwarumana

Jenitaru kihije Huni ehijajihi pu'úmo temarasaha 'úmana.
11 Godoni ira vaji pini 'u'o ika'ina 'warumana
Jenitaru maho'o Natohwiji ta'aroha 'ee veje ea maho'o Hua ta'aroha 'úmana.
12 Godoni ira vaji Aiseara ika'ina 'warumana
Jesi oni amujijara Jenitaru puni Natohwa rejakame pu Hu nimaa rohuna 'úmana.
13 Jara Godia ka'ene nimaa rojujara temara 'ee matauvi'ini samahakame jara nimaa rojajaho Godoni 'Aveni jihuni harura vajijino itusahe ameurahe ariha.

Porura Paju'i Kaivo Asura Venajihuni Maijina

14 'Ejume vwehu nune na nimaa vejujaho ja 'u'o mamaijara itu'ona'e 'ee henaka'i maho'o ituona'e parajara 'ee ja areri ea 'aho'a pu'úmo ni'aja'arahuna.
15 'Enakaivo vu'a mama'ina 'aho'a pasia vajakino na paju'ika'i vejuta. Ja Godoni maiji vwihanúana ka'ene Godira na mihaji ja runami'amarono kú'o 'waravuta.
16 Na Jesu Keriso oni vu'a Jenitaru najahu. Na Godoni vu'a maiu'iniji najahi'ina'omo na Jenitaru puni swasa Godira pu kime teama'amarono veju. Ijihuni maijaho Godoni 'Avenijara Hunijihuna'e venaume ariramaa rejara.
17 'Enajihuna'e na Jesu Keriso oni vaji Godoni kaukara ka'ene vejujihuna'e na temaraji'i hiju.
18 Na vu'a 'aho'a pa'warahuna kaivo Kerisora nuni vaji vejume Jenitaru raka ka'ene nara 'warame vejujara venaume hene nimaa rojajiru 'warahuna.
19 Godoni 'Aveni jihuni harura vajijino aacha ani ani ea areri pavehunijija vejuta. 'Enajihuna'e Jerusaremi rena va'e Iririkami na Keriso oni vu'a maa maiu'ina maho'o najahuta.
20 Nuni ura ka'ene natohwijaho na kwaa ka'ene Keriso oni ira panajahi'inijino najahuna. Ijihuni maijaho na ura ea 'ahopo ni aneja vejajihuni 'ahi vehuna senimu.
21 'Enakaivo Godoni ira vaji ika'ina 'warumana
Ea ka'ene Huni vu'a mai'o pa'waravume pahena pakavajija niho'o hena kahuna. 'Ene ea ka'ene pahejajija hehuna 'úmana.
Na ijí hejujaho 'unama kajaho vejura.

Porura Romu Vahuna Vwihanajina

22 'Enajihuna'e na marako paroe ja kivujihuni maijaho na ea ka'ene Godoni vu'a mai pahena pakavi'inijihi najahe ojura.
23 'Enakaivo ikiano nuni kaukara ijaho niparanana. 'Ena'omo juara mapoka na ja kihuna'e ura rena paranuna.
24 Na Sipeni va'iro vu'ujino vu'e ja kihuna. 'Enareje ijiano ma'uaku'wi ja pu'úmo hami hinareja'e iji'a ja na ni'ajihe na vahuna.
25 'Enakaivo na iviamaja Jerusaremi va'e Godoni ea 'aho'a ka'ene ijí hijujihi naja'irono va'u.
26 Godoni ehija 'aho'a ka'ene Masatonia hine 'ee Akea hijujipo teamanavumakame Godoni ea 'aho'a ka'ene Jerusaremi hami pahijujihi puna'e swara nianae irechamihaji na 'eka va'e vajihe ijí monia kajara pu ni'ajihuna.
27 Pu niho'o teamanavume vajihara. Ijihuni maijaho pu puni chimua 'ejara. 'Ejume pu Jenitarua 'Avena huni 'unamijino ni'ajiha jihuna'e vu Jenitarua puni chimua 'ene haha huni kukuijino vajihara.
28 Na monia kakaho 'eka va'e ijí vajihe pura rakaka na 'warivajaho venareje ijí Sipeni va'iro vu'areje ja kihuna.
29 'Ene na nimaa rojujaho vea ka'ene nara routi veijaho Keriso oni merajihi'inaka itu'o'uji'iniji apene joni vuhuna.
30 Vwehu nune na nimai ja jariravu. Nuni Natohwa ka'ene Jesu Kerisoho 'ee 'Avena ka'ene oja 'ekaravuri vajijino na hu'úmo joni siporua vaji namine Godoni siporua 'oni'avara.
31 Siporua 'onihakame ea ka'ene panimaa roji'ina ka'ene Jutia hijujija nununa'a unenu'u pina pave'avara. Nara kaukara ka'ene Jerusaremi ve'i va'ukaho Godoni ehija hami apeni'avara.
32 'Ene siporua 'ojakame Godira na iji pijihajaho na teamanima para'eje na roe ja kiuta. 'Enareje na ja ni'ajiuta.
33 'Ena'omo Godi ka'ene matauvi'inijara ja ea maho'o merajiha. Ameni.

16

Nara 'Ajoravujina

1 Na núni ma'ina Pipiho Senikeria sosia vaji kaukara veji'ina iji pijahe ranavukúne
ahe'avara.
2 'Enareje hu raka ka'ene ve'iro ura renujaho ja hu ni'aja'avara. Ijihuni maijaho hu ea
mapoka mapoka ni'ajiharena na 'u'o ni'ajihana. 'Enakúne hu ro'amajaho ja hu aheme
hami 'ahae ni'ajahe areri Godoni ea 'aho'a'e 'ajoravu ja'ina'e 'ajo'avara.
3 Pisira'o Akwira'o marako'a nú pu'úmo Jesu Keriso oni kaukara vejurakúne
'ajora'avara.
4 Pu unenu'u 'aho'apo renae kwamasahunijaho pavwihajara kaivo nuni hahijihuna'e
pu na ni'ajihara. 'Enajihuna'e na pu no'o teamanime 'ee Jenitaru puni sosi maho'o ijihi
puna'i na teamanimu.
5 'Ene sosia ka'ene puni sei ahuvujihija 'ajora'avara. 'Ene Epinetasi ka'ene Esia oraka
Keriso urana nimaa ronaji na hu oja maha parajuji ja hu 'u'o 'ajo'avara.
6 'Ene Meri ka'ene joni kurai ni'ima'ura'e venaji 'u'o 'ajo'avara.
7 'Ene Enitaronakasi Juniasi'o nuni ehija'omo maraku'ijaho Keriso onijihuna'e nú
pu'úmo tipura hijara. Pu apasoru puni vajijaho ea mapoka hena kivura. Na maraku'a
Kerisoho panimaa ro'eme pura maraku'a nimaa rojara.
8 'Ene Emapiriatasi ka'ene Natohwi jihuni vaji na oja mahujaho 'ajo'avara.
9 'Ene Uripanasi ka'ene nú pu'úmo Keriso oni kaukara veji'inijaho 'ee Sitekisi ka'ene
na oja mahi'inijaho 'ajora'avara.
10 'Ene Aperisi nú nimaa veti'eju'e hu Keriso oni 'unama ka'ene arimaijikano 'urahe
onukúne 'ajo'avara. 'Ene Arisitopurasi oni kachi'ina 'ajora'avara.
11 'Ene Herotiani ka'ene nuni eiji 'u'o 'ajo'avara. 'Ene Nasisa oni kachi'ina ka'ene
Natohwiji nimaa rojujija 'ajora'avara.
12 'Ene Tiraipina'o Tiraiposa'o Natohwi jihuni kaukara veji'inakúne 'ajora'avara. 'Ene
Perisisi ka'ene na oja mahuraka hu Natohwi jihuni kaukara harura vene veji'inijaho
'ajo'avara.
13 'Ene Rupasi ka'ene Godoni kaukara ve'amarono Natohwijara iji pijahaji 'u'o
'ajo'avara. 'Ene huni oha ka'ene nuni ohiji 'u'o 'ajo'avara.
14 'Ene Asinikaraitasi ho Pirekani ho Herimisi ho Patiropasi ho Herimasi ho 'ee
vwehwaha 'aho'a ka'ene pu pu'úmo hiji'inijihija 'ajora'avara.
15 'Ene Pirarokasi ho Juria ho Nerusi ho huni ma'ina 'ee Orimipasi ho 'ee Godoni ea
'aho'a ka'ene pu pu'úmo hiji'inijihija 'ajora'avara.
16 Ja pu pu'úmo 'ajosarame nirisa'avara. Keriso oni sosiajipo maho'o ja 'ajoravu.

Vwiha Túchamaa Najahajina

17 'Ene vwehu nune ea ka'ene roe vena'e ja 'ahaahunijija nia hami ki'avara 'ee
iraka ka'ene nara najahujaho are'ika'i 'unama ani'ina'e najaha ki'avajaho juhame ani
va'avara.
18 Ijihuni maijaho ea ija'inijija núni Natohwa Keriso oni kaukara pavejura kaivo
pu opuipu teamanahuni ja'ina'e 'wame 'ee puni ira kajikano vu'a 'aho'a kajija 'eke
'warame amairia nirisame mama'ina vena 'eke usee 'ee ea ka'ene hami pavwihaji'inijija
pisivisavura.
19 'Ene eaka mapokijipo hena kivujaho ja Godoni ira ija kisi apene joni una'i sanama
hina vejujihuna'e na teamanimu. Na ura ja raka ka'ene ariramaijiru ka'avarono ura
reniu kaivo uneunecha ka'ene sisei jihunijija juha'avara.
20 Godi ka'ene matauvi'inijara Setaniho mai'o joni mumora hari apene tautahuna. Núni
Natohwa Jesu ka'ene Godoni rena roajara ja maiji vwihaniu.
21 Timoti ka'ene Godoni kaukara nú hu'úmo ahuma venajaho Rusiasiho Jesaniho
Sosipata ka'ene nuni eijaho ijá ja 'ajoravu.
22 Na Tetiasira asurakaho Natohwi jihuni vaji veji'i ja 'ajoravu.
23 Keasi ka'ene na 'ajohie 'ee sosia 'u'o maho'o 'ajohaujara 'ajoramu. 'Ene Irasitasi
ka'ene ara kwaa ikehuni monia 'ajohi'inijaho 'ee ea Kworitasi ka'ene núni vweijara ja
'ajoravu.
24 Núni Natohwa Jesu Kerisora ja ea mapoka maiji vwihaniu. Ameni.

Siporua Vaja Ta'arohe Tanumajina

25 Hu areri vena'e ja kirasahe namihuna 'ee nuni vu'a 'ee Jesu Keriso rone najahujara
ni'ajihuna 'ee hema ka'ene mwe'akara aneja venaji rene nesi nama roajaho iviamaa
samaahiramu.
26 'Enakaivo Godi ka'ene majama hiji'inijara poropetia 'waravume vejara'omo iviamaa
roe samaahiravu'e kwaa ara maho'o nimaa rone veju.
27 Jesu Keriso oni vaji nú majama Godi ka'ene hena kama paraji'inijiru ta'arohi'i hina
apena vahuna. Ameni.

1 Koritia

Vuʻa Anejijihina

1 Na Poru Godi oni ura ijino Jesu Keriso oni apasorua reʻurono iji pijihajara Sositanisi kaʻene núni vweijiʻi veju.
2 Godi oni sosia kaʻene Korinitia namuna ʻee ea mahoʻo kaʻene Jesu Keriso oni vaji iji pijihume aniʻina ariramaaʻe rejara ʻee ea kaʻene iji pijihume akuaviʻinaʻe rejara ʻee ea ʻahoʻa kaʻene kwaa ichihichi núni Natohwa Jesu Keriso oni ihi ʻurahiʻi oja mahura kaʻene núni Natohwa ʻee puni Natohwijihi punaʻe veju.
3 Maiji vwihaniiʻina ʻee matauviʻina kaʻene Godi núni Omijiʻo Jesu Kerisonaʻi rena roajija vajihama.

Keriso Oni Vaji Merajúhe ʻEe Ahuma Hihuna ʻWaramajina

4 Godoni maiji vwihaniiʻina kaʻene Jesu Keriso oni vaji ja mihajihunaʻe na naʻia mapoka nuni Godijaho jonijihunaʻe teimani ʻwavura.
5 ʻEne Huni vaji uneunecha ʻee ira ʻwarahuna ʻee henaka mahoʻo venaume niareri rena paranana.
6 Vuʻa kaʻene Keriso rone ʻwaravajaho niroe joni vaji tusame nimaaʻe rena namu.
7 ʻEnajihunaʻe núni Natohwa Jesu Kerisora rohuni veiji ʻajahuri vajakaho Godoni swara papivusahuna.
8 Hura ja ʻuʻo ʻuninamie kisinaʻe rena vaʻe vea túchamai ʻeʻune ʻee núni Natohwa Jesu Keriso oni veijaho panamúhuna.
9 Godiho pauchaviʻini jihunaʻe Huni Hariha kaʻene núni Natohwa Jesu Keriso ipuʻúmo ahuma hiʻavarono ja Huni vaji iji pijihana.

Sosi Vaji Ahaaravujina

10 Vwehu nune na iviamaa núni Natohwa Jesu Keriso oni iha vaji ʻwaravukúne veje joni vaja panakarame ʻee paahaame hiha kaivo vwiha kwinu vwihane ʻee ura nikwino rene hiha.
11 Vwehu nune Karoi oni ehipo na ʻwarivuʻe hejujaho joni vaja hine ninakarame ʻuraʻaravu ʻwivu.
12 ʻEjume na iviamaa raka kaʻene rona ʻwaravujaho ikena. Ja ea kwinu kwino na Poru ʻararihau ʻiavuʻe ʻee vu ea pina na Aporasi ʻararihau ʻiavuʻe ʻee vu ea pina ija ʻiamo Na Sipasi ʻararihau ʻiavuʻe vu ea pina ijá ʻiamo Na Keriso ʻararihau ʻiamu.
13 ʻÚ Kerisoho apene ʻahaasavare? ʻÚ Porura jonijihunaʻe korosia ʻahi kwamane? ʻEne ʻú ja Poru oni iha ʻahi toi samahare?
14 Na Godi teimani ʻwavujaho na ja ea ʻahoʻa toa pasamahuta kaivo na ea Kurisipasiʻo Keasiʻo toi samauta.
15 ʻEnajihunaʻe ja ea pina areri ijaʻina paʻwahuna. Ja nuni iha ʻahi toi samahara paʻiahuna.
16 Na nimaaʻe Sitepanasi oni kachiʻina ʻuʻo toi samauta kaivo vu na ea ʻahoʻaʻe toi samahuna na puruva retiu.
17 Ijihuni maijaho Kerisoho na ea toi samaʻurono ranamihuna pana kaivo vuʻa maa maiuʻinaʻe najaʻurono ranamiana. ʻEnakaivo na emaapuni vwiha ijino ʻwaraʻipisa Keriso oni korosijihuni vuʻijaho maa paʻanaʻe rejaʻa.

Keriso Kaʻene Godoni Harure ʻEe Vwiha Mamaa Ijina

18 Ea kaʻene panimaa rojiʻini jihipuni unaʻijaho korosi ijihuni vuʻiji hejujaho iraʻataʻe reju. ʻEnakaivo nú ea kaʻene nimaa rojiʻinijipo hejujaho ijaho Godoni harurijina.
19 ʻEnajihunaʻe Godoni ira vaji ikaʻina vejara.
Nara ea kaʻene vwiha mamaijihi puni vwiha ijija ruarahe paʻarehuna. ʻEne ea kaʻene hena kama parajiʻini jihipuni henaka ijija ʻeka karaa rori ʻaninamihuna ʻwamana.
20 ʻEne ea kaʻene vwiha mamaijija ichihune? ʻEne Sikuraipia ichihune? ʻEne ea kaʻene mweʻa kehuni vwiha rukina kaʻene ninakaraviʻinijija ichihune? Godira mweʻa kehuni vwiha mamaijija ʻeka venaume vwiha paʻanaʻe rejara.
21 Mweʻa kehuni vwiha mamaa vajijaho paroe Godi hena kahunijaho nikimana. Godi teamamajaho ike vuʻa kaʻene ea ʻahopo kavume maa paʻanaʻe renuna vajakino najahume ea kaʻene nimaa rojajija maraniana.
22 ʻEnakaivo Jua uneunecha kaʻene ea areri pavejuji jarirame ʻwaravura. ʻEjuʻe Kuriki vwiha mamaijihi saravura.

23 'Enakaivo núra najahujaho Kerisora korosia 'ahi kwamaji najahe 'waravura.
'Enakaivo ike vu'akaho Jua puna'ijaho ijara venau'e amaaresume arihujina.
'Enakaivo Jenitaru puna'ijaho ike vu'akaho maa pa'ana.
24 'Ene Jua 'ee Kuriki ka'ene 'umenajija Kerisoho Godoni harura 'ee Godoni vwiha
mamaa aririjina.
25 Ijihuni hahi emaapo vwihaju'e Godi vwiha mamaa pana rojujara emaapuni vwiha
mamaijija asita paranana. 'Ene emaapo vwihaju'e Godi harura pa'ana rojujara emaapuni
harura asita paranana.
26 Ijihuna'e vwehu nune ja 'umenajija hami vwiha'avara. Joni vaja ea mapoka vwiha
mamaa vwihaji'ina ka'ene haha ikehunijija ija papijihana. 'Ene ea mapoka harura rukina
ija papijihana. 'Ene kinia 'ee kwinia mapoka ija papijihana.
27 'Enakaivo Godira uneunecha maa pa'ana ka'ene iki mwe'i navujino 'eke veje ea
ka'ene vwiha mama'ina rukinijihi juna'avarono iji pijihana. 'Ene Godira uneunecha
ajuasina ka'ene iki mwe'i navujino 'eke harusinijihi juna'avarono iji pijihana.
28 Hu mwe'akino uneunecha ka'ene emaapo túa vetie 'ee senavujija iji pijihana. Godira
ijí 'eke mwe'a iki emaapo kime mama'ina rojujihi túa veti'i 'ahaume iji pijihana.
29 'Ejakame ea pina Godoni una'a pakehi kehi ve'amarono iji pijihana.
30 'Enakaivo Hura venaume ja Jesu Keriso oni ea'e rejara. 'Ene Hura núni vwiha mamaa
ka'ene Godoni rena roajaho rene 'ee núni ariramaijaho rene 'ee núa'e 'imenúa 'eki'ina'e
renana.
31 Nitama Godoni ira vaji ika'ina vejara. Ea irara kehi kehi o'iro 'aha'amajaho Natohwi
jihuni vaji kehi kehi o'amana.

2

Poru Oni Vu'a Ka'ene Jesu Kerisoho 'Ee Godoni 'Avenijihi Puni Ira 'Aharu 'Waramujina

1 Vwehu nune vea ka'ene na joni roe Godi rone najahe 'waravujaho na ira ka'ene ja
pahehuni ira ho vwiha mama'ina ka'ene ja pahehunijaho paahuvi'i 'waravuta.
2 Na ja pu'úmo hijuti veijaho jara Jesu Kerisoho 'ee Hua'e korosi 'anaajiru hena
kahuna'e ura reniana.
3 Na ja pu'úmo hijujaho haha ajuaranie 'ee jume 'ee ni'ima'ura'e simavi'i 'waravuta.
4 Nuni vu'a ka'ene nara najahujaho ira ka'ene ja oja 'urinahuni irijaho pana kaivo
'Avenijara ori Huni irijaho vejume harura'e re'eme na najahuta.
5 'Enajihuna'e joni nimaa roijaho emaapuni vwiha mamaa 'ahijija pami'avara kaivo
Godoni harura 'ahijino mi'avara.

Godoni Vwiha Mamaijina

6 'Enakaivo ea ka'ene ni 'Avena vaji emakina rejajihi puni vajijaho nú vwiha mamaiji
rone 'waravara. 'Enakaivo mwe'a kehuni vwiha ija'ina pane 'ee 'ajohai'ina puni vwiha
mamaa ka'ene pa'arena va'uja'ina pana.
7 'Enakaivo nú Godoni vwiha mamaa hema ka'ene maku'ijaho renamiume navajija
mwe'akaho mai'o pareji'ini núa'e maranúhuni jihuna'e niamairiume navara.
8 Ike vwiha mamaakaho mwe'a ikehuni 'ajoha'ina pini hena kahuna pana. 'Enakaivo
pu hena kahuna'e re'ipisa pu Natohwa ka'ene pinana rukinijaho korosi 'aha pa'anaa'a.
9 'Enakaivo nitama Godoni ira vaji ika'ina vene 'warumana.
Godira uneunecha ka'ene Hua'e oja mahi'ini jihipuna'e amairiaramana ka'ene mai'o nia
pakivi'ina 'ee mai'o ataa paheji'inijija mai'o emaapuni oja vaja paroe arina navu
'úmana.
10 'Ene núnijihuna'e Godira Huni 'Aveni jihuni vaji vejume roe samahiramana. Ijihuni
maijaho Godoni 'Avenijara uneunecha mapokakija maho'o tinuna 'ee Hu Godoni hema
ka'ene Huni vamai navujija 'u'o tinuna.
11 Ijihuna'e emaapuni vaji vwiha ijija irara hena kimune? Ei pini hena kihuna pana
kaivo emaahuni 'avena ka'ene huni vaji hinujara hena kimuna. 'Ena'omo ija'ina'e
Godoni vwiha ijija ei pini hena kihuna pana kaivo Godoni 'Avenijara Huhusu hena
kimuna.
12 'Enajihuna'e nú mwe'a kehuni 'avena paapejara. 'Enakaivo nú 'Avena ka'ene Godoni
rena roaji apejara. 'Ena'omo nú uneunecha ka'ene Godira mavajúhajija hena kihuna.
13 Uneunecha ka'ene Godira vajúhaji nú ja najahu kaivo emaapuni vwiha mamaiji rone
'warahuna pana kaivo 'Avenijara najuhajihi najahu. Nú Godoni 'Aveni jihuni vwiha 'ee
'Avena huni iriji'i ahuvi'i 'waravu.
14 'Enakaivo ea ka'ene Godoni ea pa'ajija Godoni 'Aveni jihuni uneunechijija pu
panimaa'e vejura. Ijihuni maijaho ijija huni una'ijaho maa pa'ajihuna'e hu areri
pahehuna. Ijihuni maijaho ijija 'Avena huni kukui jihuna'e pu pahehuna.

15 Ea ka'ene Godoni 'Avena apeji'inijara uneunecha maho'o hena kimuna. 'Enakaivo hu ijí 'Avena huni kukuijihi rone ea 'aho'a 'waramujaho pu pahenahuna.
16 'Enakaivo ea irara Natohwi jihuni vwiha hena kamune? 'Ene ea irara Hu nahune?
'Enakaivo nú Keriso oni vwiha apejara.

3

Godoni Pwehipo Ichá'ina Aneanesina Rena Hihunijina

1 'Enakaivo vwehu nune na ja 'Aveni vaji emaina'e rejara 'waravu ja'ina'e 'warahuna pana kaivo emaa haha rukina'e 'waravu ja'ina'e 'warame 'ee Keriso oni vaji musia'e 'waravu ja'ina'e 'waravu.
2 Na ja 'iruma kisina pavajihuta kaivo musaru vajihuta. Ijihuni maijaho ja mai'o areri pa'ekahuna'e kimarejo avajuta. 'Ene ja iviamaa 'u'o areri paapehuna.
3 Ijihuni maijaho ja majano haha huni 'unamijino hijujihuna'e joni vaja ja hine 'ura'arame 'ee sena veti'aravi'i hiju. 'Ú ja Godoni ea pana raka'omo ja ea mamahapo 'urahe ojuja'ina'e ojo?
4 Ijihuna'e vea ka'ene ei pini na Poru 'ararihau 'iavu'e ea pina na Aporasi 'ararihau 'iamujaho 'ú ja ea ka'ene mwe'a kehunijipo 'wavuja'ina'e 'wavu raka?
5 Aporasiho ea iraka sa'ine? 'Ee Poruho ea iraka sa'ine? Ijija pwea ka'ene ja puni vaji hena kame nimaa rojajihina. 'Enavo Natohwijara ja 'wara'avarono vejume sama'e rejume pu ja 'waravume hejara.
6 Nara 'ina 'ojume Aporasira toa vajihana. 'Enakaivo Godira vejume marasahe emarejara.
7 'Enajihuna'e ea ka'ene 'ina 'onujine 'ee toa vajihuji'o unenu'u pina pana kaivo ni'inijaho Godina. Hura huhusu venau'e marane 'urijura.
8 Ijihuna'e ea ka'ene 'ina 'onuji'o toa vajihuji'o nikwinu'ina. 'Enakaivo ea kwinu kwino pura kaukara ka'ene vejaja'ina'e eha ija'ina'e 'ekahuna.
9 'Enajihuna'e nú Godi'i pu'úmo ahuma kaukara veji'ina. 'Eju'e ja Godoni juara 'ee Godoni ara.
10 Godi oni maiji vwihani'inijaho na mihana. Na anesurijina'omo vwiha mamaiji vwihaji'i tukeja savuta. 'Eju'e ea pina ijihuni toi ara vena ajimu. 'Enakaivo veje ea kwinu kwino tukeja 'aha kajino ara ka'ene vena ajimujaho hami kavi'i vena aji'amana.
11 'Enajihuna'e ei pini tukeja aneanesina ka'ene Hura samaja'ina'e sahuna areri pana. Ijí tukeja kajaho Jesu Kerisona.
12 Ea irara tukeja 'aha kajino uné raki 'eke venana'e re'amajaho kahuna. Hu korutia ho siriva ho muna mavarasa'ina ho icha ho mwacha ho nipuati venana'e re'amajaho kahuna.
13 'Ena'omo vea nituma roe sa'eje ea kwinu kwino puni kaukara ichá'ina ka'ene venujaho 'otua veijino veni vena kive samaa'e rehuna. Ijihuni maijaho vena kajara huhusu ea irara uné raki 'eke ara venajaho vena kihuna.
14 Ea irara huni ara uné raki apene venajara parene ari'amajara hu eha mamaa apehuna.
15 'Eje ea irara huni kaukara ijaho veni rene ari'amajaho hu eha pa'arehuna kaivo hu huhusu marahuna. 'Enavo hu veni nirenana'e aremana.
16 Ja pahene pakavo? Ja Godoni Temiporua'omo Godoni 'Avena joni vaji hinu.
17 'Ena'omo ei pini Godoni Temiporua kaji ruara'amajaho Godira ea kajaho ruarahe pa'arehuna. Ijihuni maijaho Godoni Temiporu ijaho ariramaa akuavi'ina'omo ja ijí Temiporua kajiana.
18 'Ene paveje emaa ori'ini papisivara'amana. Ea irara vea ikehuni vajakino vwihaje hu vwiha mamaa vwihaji'ina ro'amajaho veje maijaho hu roe túa'e renareje iji'a vwiha mamaa vwihaji'ina'e re'amana.
19 'Ene ike mwe'a kehuni vwiha mamaa ijija Godoni una'ijaho maa pana. Ijihuni maijaho Godoni ira vaji ika'ina vejara. Hura Huhusu ea ka'ene vwiha mamaa ijija puni pisivaraa vajijino iji 'uniramuna 'iamana.
20 'Ene vukú'o ika'ina'e vejara. Natohwijara ea ka'ene vwiha mamaa vwihaji'inijipo vwiha ichá'ina'e vwihajujaho hena kimuna. Puni vwiha ijija maa pana 'úmana.
21 'Enakúne ja paki'eje emaapuni vwiha ijija'e 'ararihie kehi kehi o'ava. Ijihuni maijaho uneunecha maho'o ikija jona.
22 'Ena'omo Poruna ho Aporasina ho Sipasina ho mwe'akena ho hia ikena ho kwa-masahujina ho uneunecha ka'ene iviamaa ikehunijina ho mai'o rohuna ho uneunecha ikija maho'o jona.
23 Ijihuni maijaho ja Keriso one 'ee Kerisoho Godona.

4

Keriso Oni Apasorua

1 'Enakúne veje emaa nú Keriso oni pwehija 'ee Godoni hemiji 'ajoha'ina'e kú'avara.
2 Ikehuna'e ea irahija'e 'ajoha'ina re'avajaho ea kajija paucha'asahi'ina'e re'avara.
3 Jara mwe'a kehuni 'otuhuni 'unamijino na namihujaho ni'ima'ura pana. 'Enakaivo na onuno pakakarame pavwihajura.
4 'Ene nuni vwiha ijaho arira 'ee unenu'u pini na namihuna pana. 'Enakaivo ijara reje na arira rehuna pana kaivo Natohwijara Huhusu na piuhihe kihuna.
5 'Enajihuna'e marako vu'a nimaijaho pahe'i kaivo ea namaha va'ava. 'Enakaivo masuani 'aja'eje Natohwijara ro'amajino iraka ka'ene nututi tanume navujija veje roe samaumaa re'amana. 'Ene emaa huni oja vaji ichá'inijaho Hura veje roe samaumaa'e rehuna. 'Ejakame ea kwinu kwino ta'arorahujaho Godina'i rena rohuna.
6 'Ena'omo vwehu nune na iviamaa uneunechakija nuni toi veji'i hiju'e Aporasi 'u'o jonijihuna'e ija'ina venu. 'Ejakame ijí iraka ka'ene vene 'waravajaho ja núni vaji hena kúme vehuna. 'Ejakame ira ka'ene vene 'waravajaho ja paasisame kaha'ahuni va'e 'ee ea 'aho pu'úmo ninakarame jarika pare'avara.
7 Irara venaue ja natohwa'e rene namijo? 'Ene ja ivi'a pina irakiji paapejare? Ja niapejara'e re'avajaho vu irakijihuna'e ja paapejare puna'i kehi kehi vejo?
8 Ja vwihajujaho ja niroe areri rena paraniana roju 'ee ja uneunecha rukima'ura rejara roju. 'Ene ja nú pa'a kinia'e rejara'omo na ura reniujaho ja nimaa'e roe kinia'e rejakame nú ja pu'úmo ea 'ajoha'ina'e re'ipisana roju.
9 'Enajihuna'e na vwihajujaho Godi nú apasorua túchamai 'eke nú namahe 'ania kwamasahuna'e 'waravu'e hijuja'ina'e irechamúana. Ijihuni maijaho nú 'ona oji'ina 'ee emaa ijihipo riru'avarono irechamúu'e hiju.
10 Nú Keriso onijihuna'e vwiha pa'anepo vejuja'ina'e veju kaivo ja Keriso oni vaji hami vwihaji'ina reju roju. 'Ene nú harura pa'arenujaho ja harura rukina roju. 'Ene pu ja 'eke niriri irechamiura kaivo pu núni hura pavejura.
11 'Ene ike iviamaa veakaho nú matunume 'ee toa hunume 'ee kukua maa pasame 'ee siseisei 'ahúe 'ee ara pa'ana'e renúu.
12 'Ene nú niho'o kaukara ahisina onúno núni iji vejara. 'Ene ea ka'ene nú ira sisea 'waruvajija nú merajihura 'ee pu nú sise'i 'ahúajaho nú kirasahe hijura.
13 Vea ka'ene nú ronuhe 'wavujaho nú eha mamaa pununa'i vejura. 'Ene nú iviamaa roe vea ikino nú mwe'akino ea ka'ene maa pa'ajihi reju. 'Ene uneunecha maho'o kehi puni túa sa'ina'e reju.
14 Ikijahija ja juna'avarono na vehuna pana kaivo ja nuni harihija ka'ene na oja mihure sa'ini jihuna'e na ja ni'ajihe 'waravu.
15 Ijihuna'e Keriso oni vaji joni najahi'ina mapoka mapoka re'ipisa joni oma mapoka pa'ana'e reja'a. Ijihuna'e ike vu'a maa maiu'ina vajakino na Keriso oni vaji joni oma'e rejuta.
16 Ijihuna'e na ja jariravukúne ja na'ia mapoka nara vejuja'ina'e hina ve'avara.
17 Ijihuna'e Timoti nuni hariha ka'ene Natohwi jihuni vaji na oja mahe 'ee pauchavi'inijaho ranavu'e vu'u. 'Ene hura nuni 'unama ka'ene Keriso oni vajijaho niareri nara kwaa ichihichihi sosia mapoka vajijino najahu ja'ina'e ja 'u'o 'uname najahe 'warahuna.
18 'Ene na jona paro'eju ronareja ja ea 'aho'a kehi kehi jonano vejara.
19 'Enakaivo Natohwijara ura re'amajaho na túna'i mai'o vu'e ki'eju. Vea ka'ene na vu'uji'a ea ka'ene kivasuame ma iraru 'waravu jihipuni harurijija kihuna.
20 Ijihuni maijaho Godoni arijaho ma iraru 'wavi'ina pana kaivo haruriji'ina.
21 Ja iraka ura renao? Na vu'e ichi hijihahuna ho masuani ajuarane oja mihi'i 'warahuna'e ura renao?

5

Sosi Vaji 'Uasa Vejuji 'Uraraha 'Waramajina

1 'Ene vu'a ka'ene 'waravu'e hijujaho ijí joni vajijaho ea hine 'uasa veju. Ijí 'uasa vejuri 'unama kajaho niho'o Jenitarua puni vaja pareji'ini renu. 'Ene ea pina omahoni napara turame oji'i hinu.
2 'Ene ja ijihuna'e kehi kehi o'i kaivo patemukavu. 'Ena'omo maijaho ja temuka apene ea ka'ene joni vaji ija'ina'e venajaho ranave samai vahune sa'inijaho avaju.
3 Ijihuna'e nununa'ijaho nuni hahijaho ijá pahinu kaivo nuni 'avenijaho ijí ja pu'úmo hinujihuna'e na ijí ea ka'ene sisea kaji venujaho eha mahuta. Areri na hahiji'i ijino hi'uja'ina'e vejuta.

4 Ja núni Natohwa Jesu Keriso oni iha ˈahi roe vea kaˈene ahuˈavajaho na ˈavena vajijaho ja puˈúmuna. ˈEne nuni Natohwa Jesu Keriso oni haruriji'i ijina.
5 ˈEnaˈomo ea ijaˈinijaho Setani mahakame hura huni haha ruaraha parahuna vwihajuta. ˈEnakaivo huni ˈavenijaho Natohwa Jesura roˈamani veijaho marahuna.
6 Jara jarikaˈe rejujaho maiˈo maa paˈana. Ja isitia maˈuˈumaijipo harava mahoˈo arumauˈe niˈimaˈuraˈe renujaho ja vi kivure?
7 ˈEnakúne isitia sahasijaho atoˈaruvakame ja harava maiuˈinaˈe reˈavara. Ijihuni maijaho ja venaume harava isitia paˈanaˈe rejara. Ijihuni maijaho Keriso kaˈene núni Pasova ijaho apene núnijihunaˈe swasa vejara.
8 Roe nú ijihunaˈe sora ijava. Harava kaˈene isitia sahasi jihunijaho pane ˈee isitia kaˈene sisea vwihajujaho pane ˈee siseijija pana. ˈEnakaivo harava isitia paˈana kaˈene nimaa nimaa ˈee ariramaajino vena ijava.
9 ˈEnajihunaˈe na nuni asura vaji vene ˈwaravujaho ja ea kaˈene marisi ˈuasa vejiˈinijihi puˈúmo paahuhunaˈe ˈwaravuta.
10 ˈEnakaivo na mweˈakino ea kaˈene ˈuasa vejujihi rone ˈwarahuna pana. ˈEne ea kaˈene uneunecha rukinaˈe rehuna itunaviˈinijija pane ˈee nesa apejiˈinijija pane ˈee godi iraˈata oja mihiˈinijija pana. ˈEnakaivo na ijihi rone ˈwaraˈipisa ja mweˈakaho arema vaaˈa.
11 Nimaaˈe na joni asura vene ea kaˈene nimaa rojiˈina ˈiˈikaˈi ˈuasa vejiˈina ˈee ea ˈahopuni kukua kima itunaviˈina ˈee godia iraˈata oja mihiˈina ˈee ea ira sisea ˈwaraviˈina ˈee ea kaˈene toa sisea isaˈora ˈee ea kaˈene nesa apejiˈiniji'i paahume ˈee ˈiruma paihunaˈe rone vejuta.
12 Irakijihunaˈe na ea kaˈene samai hijujija namahune? ˈÚ ja ea kaˈene sosi vaji hijujija panamahune?
13 ˈEnakaivo ea kaˈene samaumai hijujija Godira ˈotua vetihuna. ˈEnakúne ea sisea kaˈene joni vaji hinujaho ranave samai vaˈama.

6

Godoni Ehipo ˈOtua Vetiˈaravujihuni Vuˈa

1 Ja rakijihunaˈe Godoni ea ˈahoˈa kaˈene joni rori hijujija aherame ˈeka vaˈe ea kaˈene Godi panimaa rojujihi puni unaˈa ˈotua vetiure? ˈEne ja irakijihunaˈe paaherame Godoni eijihi puni vaˈe ahume ˈunama kajaho amairiuˈe marasahure?
2 ˈÚ ja pahejo? Godoni ehija kaˈene akuaviˈinijipo mweˈakaho ˈotua vetihuna. ˈEne mweˈakaho jara ˈotua vetihunaˈe reˈamajaho ˈú ja areri ike varapa maˈuˈuakaho areri pahene amairiˈeja raka?
3 ˈÚ núra ˈona ojiˈina ˈotua vetihunijaho ja pahejo? ˈEnajihunaˈe ja uneunecha kaˈene ike hiakino vejujija areri pahene amairiˈeja?
4 Ijihunaˈe ja ea ˈahopuˈúmo ˈotu irecharavujaho ˈú ja ea kaˈene samai sosia vaja huni hura pavenahiˈinijihi iji pijahuˈe joni ˈotua henaho?
5 Na ikaho jaae veje junaˈavarono ˈwaravu. ˈÚ ea ike joni vajakaho ariraˈe vwihajiˈina pahinunaˈomo hu ja noˈo vweuneˈi joni ˈunamijaho areri paamairiˈena?
6 ˈEnakaivo vweahi vweahaˈe panimaa rojiˈina puni unaˈi ˈotui ranamujaho maa raka?
7 Ja ijaˈinaˈe pavejuraˈe reˈavajaho nimaijaho ja niarihara. Ijihunaˈe ja ehu jo puˈúmo hine ˈotua vetiˈaraviˈi hiju. ˈÚ ja iraka ˈe vene ijí sisea kajija pamakavo? Ja irakijihunaˈe pamakiˈeju'e ijara pisimisamo?
8 ˈEnakaivo aniˈinijaho ja ojono sisea vene vwehu jona pisimisame siseˈi ˈahiujina.
9 ˈÚ ea kaˈene arira pahijujija Godoni ara areri pavahunijaho ja vi hena kavo? Ja pakiˈeje emaapo pisimiˈava. Ijihuni maijaho ˈasúra kivasa kaˈene ˈuasa vejiˈinijija ˈee ea kaˈene godia iraˈataˈe oja mihiˈina ˈee ea ˈahopuni napara ˈee parua aherame ojiˈina ˈee parua kaˈene puni haha ˈeke monia ˈimenaˈina ˈee parua parua'e aherame ˈoju'e ˈee napara napara aherame ojiˈinijija areria Godoni ara pavahuna.
10 ˈEne nesa apejiˈinijija ˈee ea kaˈene uneunecha pupusumano rarena ˈekahuna itunaviˈinijija ˈee toa sisea ine nanamiˈinijija ˈee ea sisea namahe ronahiˈinijija ˈee iraˈatijino pisimisame nesa apejiˈinijija Godoni ara pavahuna.
11 Ja ea ˈahoˈa ikija nimarako ˈunama ijaˈiniji ojara. ˈEnakaivo ja somahe ˈee venaume ea akuaviˈinaˈe rejara. ˈEne Jesu Keriso oni ihijihuni vaja ˈee núni Godijihuni ˈAveni jihuni vaji ja venaume ea arira'e rejara.

Joni Hahijija Godi Ura Renujaˈinaˈe Veˈavara

12 'Ene uneunecha maho'o na areri vehuna. 'Enakaivo uneunecha maho'o na ni'ajihuna pana. 'Ene uneunecha maho'o na areri vehuna kaivo ijihipuni harura hara na pahihuna.
13 'Ene 'irumijaho tehwa kehuna 'ee tehwijaho 'irumi jihuna. 'Enakaivo hahijaho 'uasa ve'avarono vehuna pana. 'Enakaivo hahijaho Natohwijihuna 'ee Natohwijaho hahijihuna.
14 'Ena'omo Godiho Natohwijiru veje 'urihuneru pana kaivo Huni harura vajijino nú 'u'o venue 'urihuna.
15 'Ene ja joni hahakija Keriso oni haha pwinana ijaho ja mai'o pahejo? 'Enajihuna'e 'ú na ivi'a ijí Keriso oni haha pwinana'a kajaho apena va'e 'uasa vena o'ejo? Niho'o ija'ina mai'o pana.
16 'Ene 'ú ja pahejure? Ea irara napara 'uasa veji'iniji'i puni haha vajú*saravujaho* pu no'o haha kwinu rejura. Ijihuni maijaho Godoni ira vaji ika'ina'e 'waramana. No'o roe haha kwinu rehuna '*úmana*.
17 'Enakaivo ea ka'ene Natohwiji'i ihenujaho huni 'avenijaho Huni 'Aveniji'i nikwinu renuna.
18 'Enakúne 'uasa vejujija juha'avara. Ijihuni maijaho sisea 'aho'a ka'ene emaapo vejujaho ijija haha huraruna kaivo ea irara huni haha ea irai 'uasa vejuri 'unamijino ahumujaho huni haha sise'i 'ahae avanu.
19 'Ú oni hahakaho Godoni 'Avena ka'ene Godoni rena roana ka'ene oni vaji hinujihuni Temiporu ijaho a mai'o paheno? 'Enajihuna'e oni hahijaho a'asu onaru pana.
20 'Ene ja aneja ni'ima'uri 'imena 'ekarakúne joni hahijaho Godoni pinana'e 'urihunijiru ve'avara.

7

Napasinejuji Aposaravuri Vu'a

1 'Enakaivo na ivi'a uneunecha ka'ene ja vejajihuniji rone eha veju. 'Ene parua napara pavwena'avajaho mamaa'e vehuna.
2 'Enakavo 'uasa vejujaho ni'ima'ura'e renujihuna'e maijaho parua kwinu kwinu napara rukina'e re'avara 'ee 'unama nikwinu'ina kajino napara kwinu kwino parua rukina'e re'avara.
3 'Enakúne paruaha huni hahijaho naparaha mahe 'ee 'unama nikwinu'ina kajino naparaha 'u'o huni hahijaho paruaha'e ma'amana.
4 Napara huni hahijaho hunaru pana kaivo paruahoni haha pwinana'a. 'Ene 'unama nikwisu'ina kaja'ina'e parua huni hahijaho hunaru pana kaivo naparahona.
5 'Enakúne ja paki'eje tanu'ara'avara. 'Enakaivo vea ka'ene ja siporua'e 'o'irono ve'avajino ja no'o nimaa ve'ika'i tanu'avara. 'Enakaivo siporua 'oja pa'are'avajaho mako roe ahu'avara vejuro'i ja ojono pakairasa'avajaho Setanira ja vena kima ve'enakúne.
6 'Enakaivo na ikaho nuni vwiha ijino 'waravu kaivo na pa'ejahie 'waravu.
7 'Enakaivo parua maho'o na'ina'e re'ipisana roju. 'Enakaivo ea 'oi'oi puni swara Godina'i 'ekara. 'Ene ea pina swara ka'ene napasi nehuniji apeju'e 'ee ea pina panapasi nehuni swara apenuna.
8 'Enakaivo ea ka'ene paparui neji'ina 'ee panapasi neji'ina 'ee amuna ijihi rone 'waravu. Nara hijuja'ina'e paparui nene 'ee panapasi ne'ipisa mamaa'e veja'a.
9 'Enakúne ea irahipo areri pu opuipo pakirahuna'e he'avajaho maki'eje napasi ne'avara. Ijihuni maijaho napasi nehunijara mamaijahuna vo itunijara niho'o vena puna'i rena'amajaho areri pana.
10 'Enakaivo na ikaho napasina 'ee paruina ijihi 'waravu. Na pana kaivo Natohwijarana. Napara paruaha paranama vahuna.
11 'Enakaivo hu paruaha raname va'amajaho hu parua pina pave'amana. 'Enavo pa'ana'e re'amajaho kú'o 'unama paruahoni va'amajaho paruaha naparaha paranave va'amana.
12 'Enakaivo Natohwijara pa'warimana'e nara ea 'aho'ijija 'waravu. Ijaho vwea irara napara rukina kaivo napara kajaho panimaa roji'inijara ura reje hu hu'úmo hihuna ura re'amajaho hu napara kajaho paranave va'amana.
13 'Ene napara pina parua panimaa roji'ina'e ja'amajaho parua kajaho teama'eje hu hu'úmo hija ka'amajaho paraname va'amana.
14 Ijihuni maijaho parua ka'ene panimaa roji'inijaho naparahoni vaji akuavi'ina'e renana. 'Ene napara ka'ene panimaa roji'inijaho paruahi nimaa ronuni vajijino akuavi'ina'e renana. Vejuro'i joni sesamaijija paakuavi'ina'e re'ejakúne. 'Enakaivo iviamaa pu akuavi'ina'e rejara.

15 'Enakaivo ea ka'ene panimaa roji'inijara raname vai veja ka'avajaho maka'eje va'amana. Ijihuni maijaho ijí vwea núna ho ma'ina núna kajaho hu areri mataume napasi nehuna ho parui nehuna. Ijihuni maijaho Godiho nú mataume hihuna'e iji pijúhana.
16 'Ú napare a ichá'ina'e oni parua ni'ajahe Godoni ea rehunijaho hena kamo? 'Ene parue a ichá'ina'e oni napara ni'ajahe Godoni ea rehunijaho hena kamo?

Godira 'Umenaja'ina'e Hi'avara

17 'Enajihuna'e Natohwijara ea 'oi'oi Godoni ea rejari veijino irechamia ja'ina'e hino'amana. 'Ene na sosia maho'o ikija ija'ina vehuna 'waravura.
18 Ea irara sisa 'uhua'eme iji'a Godoni ea'e renana'e re'amajaho paveje hu sisa 'uhua'avara. 'Ene ea irá sisa pa'uhuahara huni vaji Godoni ea renana'e re'amajaho hu sisa pa'uhua'avara.
19 'Ene sisa 'uhuahura ho sisa pa'uhuahajaho unenu'u pina pana kaivo natohwijaho Godoni tamaniji 'ajohe vehunijina.
20 'Ene veje ea 'oi'oi hu ichá'ina'e hina roe Godoni ea renaja'ina'e hi'amana.
21 A pwea rena hinani veijino Godoni ea renana'e re'amajaho natohwa pavwiha'amana kaivo a iviamaa mataume onana'e re'amajaho ija'ina'e ve'amana.
22 Ijihuna'e ea irara hu pwea rene hina roe Natohwi jihuni vaji Godoni ea renana'e re'amajaho hu mataume Natohwi jihuni vaji matauma onu. 'Ene 'unama nikwinu'ina kajino ea irara hu matauma hinani vajijino roe Godoni ea renana'e re'amajaho hu ivi'a Keriso oni pwea.
23 A niho'o aneja ni'ima'uri 'imenaara. 'Enakúne a paka'eje emaapuni pwea pare'ama.
24 'Enakúne vwehu nune veje hu ea ichá'ina'e hina roe Godoni ea renaja'ina Godi ija'ina'e hi'amana.

'Asúra Kivasa 'Ee Amuna Puni Vu'a

25 'Enakaivo 'asúpuni vu'iji rone 'waravu. Na varapa Natohwijara 'warivaka 'warahuna pana. 'Enakaivo na nuni vwiha Natohwijara ea numiramuni vajijino vwiha mamaa ka'ene nimaa vehunaka mihajihuni vaji na pu 'waravu.
26 Iviamajaa ikehuni ahija varapi rejujihuna'e na vwihajujaho parua hu ichá'ina ka'ene hinu ja'ina'e hihuna.
27 'Ena'avo a napara samana'e re'amajaho a paka'eje hu rana'irono 'unama sa'ama. 'Ene naparuni a ranamae va'ana'e re'amajaho a napara pina pasa'amana.
28 'Enakaivo a napasi nenana re'amajaho a sisea pavenuna. 'Ene 'asúri parui ne'amajaho hu sisea pavenuna. 'Enavo ea irahipo parui nene 'ee napasi ne'avajaho ahija piunihuni jihuna'e na rone 'waravu.
29 'Enakaivo vwehu nune na ika 'iavu. Vea niroe samatu'u rena paranu. 'Enakúne ea ka'ene napasi neji'inijija Godoni kaukara areri pura panapasi ne'i kaivo hinareja vejaja'ina'e ve'avara.
30 'Enakúne vea ka'ene ja niramaruvujija paniramaruvu ja'ina'e reje 'ee ea ka'ene teamarasahujija patemarasahu ja'ina'e reje 'ee ea ka'ene uneunecha 'imeji'inijija pa'imejure sa'ina'e re'avara.
31 'Ene ea ka'ene mwe'a kehuni uneunecha 'eka vejujija hami ve'avara kaivo une-unecha kajija oja pami'avara. Ijihuni maijaho mwe'a kehuni 'unamijaho pa'arena va'u.
32 'Enakaivo ja 'unama ijakajihi puna'i pavwihahuna'e ura reniu. 'Ene parua ka'ene panapasinijaho hu Natohwi jihuni kaukara ijiru vwihanuna 'ee ichá'ina ka'ene veje Natohwiji ura rehunijiru vwihanuna.
33 'Enakaivo ea ka'ene napasinijija mwe'a kehuni uneunechiji hine vwihane 'ee naparaha'e teamahuni 'unamiji vwihahuna.
34 'Ene ijihuna'e huni ura ijija ahaamuna. 'Ene napara ka'ene parua paveji'inijaho 'ee 'asúrijaho hu Natohwi jihuni kaukara 'ee uneunechijiru vwihanuna. 'Ene hu huni haha 'avena akumahunijiru venuna. 'Enakaivo ea ka'ene paru'inijaho hu uneunecha ka'ene mwe'a kehunijiru vwihane 'ee hu paruaha'e teamahuni ja'ina'e vwihanuna.
35 Na ike 'waravukaho ja ni'ajihare'e 'waravu. Na ja tanu'urihuna pana kaivo 'unama raka ka'ene mamaa areri rehuniji najahu. 'Ejakame ja Natohwi jihuni kaukara ojiji vehuna.
36 Parua irara vwihaje napara ka'ene hu nahama 'warava jihuna'i ori pa'ajo'arahuna'e he'eje napara kajihuni juara asisame ajima va'eje hu 'wahuna he'amajaho maka'eje hu ura renaja'ina'e vene 'wa'amana. Hu napasi ne'amajaho hu sisea pavehuna.
37 'Enakaivo ei pini napasi nehuna ura parene 'ee niho'o paitume 'ee hu huni ura ijaho areri kisina'e rene hihuna'e he'amajaho nijina.
38 'Ena'omo ea ka'ene huni 'apaja mihe parua ve'amajaho hu mamaa'e venu. 'Ene vu ea irara huni 'apaja pamihe parua ve'amajaho hu mamaa'e vene avanu.

39 Napara ka'ene paruaha pakwa'ika'i hinujaho hu paruahoni harura hari hinu. 'Enakaivo paruahi kwa'amajaho hu areri mataume parua ka'ene Natohwi jihuni vaji hinuji huni ura ijino va'e jahuna.
40 'Enakaivo nuni vwiha ijaho hu parua pave'i kaivo hinuja'ina'e hi'ipisa hu teamava'a roju. Na vwihajujaho na Godoni 'Aveni jihuni vwiha ijí 'waravu.

8

Godi Ira'ata Puni Swasa Vejuri 'Iruma Ijuri Vu'a

1 Iviamai godi ira'atijihi puni swasa vene 'iruma vajihu jihipuna'e 'waravu. Nú nihena kavu nú ea maho'o henaka rukina. 'Ene henaka pu veju'e kehi kehi vejura kaivo oja 'ekaravujara ni'ajihe 'unirame 'urinaura.
2 Ea irara vwihaju'e hu uneunecha maho'o he paraji'ina ronujaho hu hura hehuni ja'inijaho pahenuna.
3 'Enakaivo ea ka'ene Godi oja mahujaho Hu hu nihena kamuna.
4 Ijihuna'e godi ira'atijihi puni 'iruma swasa ka'ene vejuji ijujihi puni vwiha ijí rone 'waravu. Nú nihena kivujaho godi ira'atijipo mwe'a kino nimaa hihuna pana. 'Ene godi 'aho'a pana kaivo Godi nikwinuna.
5 'Enakaivo ea 'ahopo vwihajujaho Godi niho'o mapoka mapoka'omo 'aho'a kahi 'akúpi 'ahi hiju'e 'aho'a ikino mwe'i hiju rojura.
6 'Enavo núnuna'ijaho 'aho'a pa'ana kaivo Godi Oma ka'ene Hununa'i uneunecha maho'o rena roara ka'ene nú Hunijihuna'e hijujina. 'Ene Natohwa kwino Jesu Kerisona. 'Ene Huni vaji uneunecha maho'o rejara'omo nú Huni vaji hiju.
7 'Enavo nimaa roji'ina 'aho'a ike henakakaho pa'ana kaivo ea 'aho'a nija'ina'e godi ira'ata mapokijihi nimaa rone puni 'iruma swasa vena roe iviamaikino usevu. 'Ene pu ijí ijujaho pu godi nimai jihuni swasa vejara'e iju roji'i ijura. 'Eju'e puni vwiha niho'o siserasaha parajura.
8 Núra 'iruma ka'ene ijujara reje Godiho nú nimaa vetúhuna pana. 'Ene nú 'iruma pai'ava jihuna'e siseranúhuna pana 'ee 'iruma i'ava jihuna'e maranúhuna pana.
9 'Enakaivo hami 'ajohe ka'avara. Vejuro'i jara matausahe ine vejura paveje ea ka'ene puni nimairoa ajuasi'inijipo amaarenamie arihuniji re'ava.
10 'Enajihuna'e ea ka'ene huni nimairoa ajuasi'inijara ka'eje a ea ka'ene nihena kavi'inijara godi ira'ata puni temiporua vaji 'iruma ija ka'amajaho hu iji'i harura apene 'iruma ka'ene godia ira'atijihi puni swasa vejura ka'ene hu sisea ronujaho hu ihuna.
11 Ijihuna'e ike vwea ka'ene Kerisoho hunijihuna'e kwamajaho joni henaka vajijino ea ka'ene huni nimairoa ajuasi'inijaho a ruarahana.
12 'Ene ijihuna'e a ija'ina ka'ene venujaho Keriso una'i sisea venu 'ee vwehu puna'i sisea venu. 'Ene areri pu uneunecha ka'ene sisea rojujaho ve'avarono harura mi-huja'ina'e venu.
13 Ijihuni hahi 'iruma irakijara veju'e nuni vwea onuna'e re'amajaho na kú'o 'iruma kajija paihuna. 'Enareje paveje núni vwea amaarename ohuna.

9

Apasoru Huni Harura 'Ee Huni Kaukara Ijihuni Vu'a

1 'Ú na pamataume ojura raka? 'Ú na apasorua pana raka? 'Ú na nuni Natohwa Jesu Kerisoho pakavuta raka? 'Ú ja nara kaukara kisina ka'ene Jesuni vaji vejujihuni eha pana raka?
2 Ea 'ahopo na'iijaho na apasorua pana kaivo jonuna'ijaho na apasorua. Ijihuni maijaho jara Godoni ea rene hijujara najahujaho na Natohwi jihuni apasorua.
3 Ja ea ka'ene na piuhiha ki'i 'ahiu'e vejujihi puni eha ijaho ikena.
4 'Ú núni harura 'iruma 'ee toa ijihi ihuni 'aha panavu raka?
5 Apasorua 'aho'a 'ee Natohwi jihuni 'u'uhija 'ee Sipasi epo napahwa ka'ene nimaa roji'inijija 'ee napara ka'ene nimaa roji'inijihi pu'úmo kaukara vene ojuja'ina 'ú nú 'u'o ija'ina pave'eja raka?
6 'Ú nú Panapasi'i kaukara ka'ene nú 'unúnamúe ni'ajú'eju'e va'uji arehuna núni harura panamu raka?
7 Irara sorutia'e renujihuni anejijaho ori'ini venune? 'Ú ea irara ajina 'onare'e ijihuni maijaho painune? 'Ú ea irara sipia 'ee kotia 'ajohare'e ijihipuni mirokia painune?
8 Na ema puni 'unamiji namahare'e rone 'waravu raka? 'Ene varapa tamanijaho ijí 'u'o pa'waramana raka?

9 Ijihuni maijaho Mosisi oni tamana vaji ikaˈinaˈe vene ˈwaravara. Purumakaui
ajime tautae oja kaˈavajaho ja pakiˈeje huni ura kuatana arinamaˈava. ˈEjuˈe Godiho
purumakaua kajaho pavwihanuna raka?
10 ˈEne Hu núnijihunaˈe ahume ˈwaramu raka? Kaena! Núnijihuni hahi Godoni ira
vaji ikaˈinaˈe vene ˈwaramana. Ijihuni hahi ea kaˈene soa apene soa saˈamajaho hu
vwihanujaho ijihipuni maa ˈekahuna ronuna. ˈEjuˈe ea kaˈene uja jaheji'inijaho uja
jaheji'i ˈahoˈa ihuna vwihajiˈi jahenuna ˈúmana.
11 Nú ˈAvenahuni uneunecha joni vaji ˈojara. ˈEnajihunaˈe ˈú nú joni vaji haha huni
ˈunamijino uneunecha jonunaˈi ˈekahunijaho jonunaˈa ahijaˈe reju raka?
12 Ja ea ˈahoˈa niˈajiˈavajaho núni harura panamunaˈomo nú ˈuˈo paasisama huri
niˈajúhuna raka? ˈEnakaivo nú harura ikaho paapene ijaˈina vejara vo nú uneunecha
mahoˈo puni vajijaho kirasahe vaˈara. Ijihuni maijaho nú vuˈa maa maiuˈina tanume
akarekaro uraname nahuna ura parenúana.
13 Ea kaˈene Temiporu vaji kaukara vejujija ˈiruma kaˈene ijí Temiporua kaji ˈeke
roujino ijujaho ja maiˈo pahejo? ˈEne ea kaˈene swasa vejujija ˈiruma kaˈene swasa
veˈavarono ˈeka roujino ijujaho ˈú ja maiˈo pahejure?
14 ˈEne ˈuˈo Natohwijara ea kaˈene vuˈa maa maiuˈina najahujihi ˈwaramajaho pura
vuˈa maiuˈina kaˈene najahuri toi puni ˈiruma piunime ina vahuna.
15 ˈEnakaivo na maiˈo uneunechakija na maiˈo paˈeke ojuta. ˈEne nara asura kaˈene
vejukaho vejakame ja nunijihunaˈe veˈavarono na paveju. ˈEnakaivo mamaijaho na
kwaˈipisa ijara areri rejakame nara kaukara kaˈene eha paˈa najahu jihuni pinana
paˈanaˈe rejaˈa.
16 Ijihunaˈe na vuˈa maa maiuˈina najaˈujaho na ijihunaˈe pakehi kehi ohuna. Ijihuni
maijaho na ijihuni hari hihuna. Na vuˈa maa maiuˈina kaji parone ˈwaraˈujaho nununaˈa
sisea.
17 ˈEne kaukarakaho nara ma nuni ura ijino matauma vejutaˈe reˈipisa na eha
apehunaˈe rejaˈa kaivo Godira na iji pijiharena ike kaukarakaho na ˈajohiˈi veˈurono
mihajihunaˈe iviˈa unenuˈu pina nara karaˈaja vehuna pana.
18 Nuni eha ijaho irake? Vea kaˈene na vuˈa maa maiuˈina ike rone najahujaho na ja
unenuˈu pina pajariravuta. Areri nuni harura kaˈene ike vuˈa maa maiuˈina toakino na
vehune saˈinijaho na pavejuta.
19 ˈEnaˈomo na iviamaa emaapuni unaˈijaho mataume oju. Ijihuni maijaho na ea
mahoˈo puni pwea rejutaˈomo na ea mahoˈo venae Keriso unaˈi ro ranahuna.
20 ˈEne Jua puna ijaho na areri puaˈe venaˈe Keriso unaˈi roˈava ronarejo Jua punaˈi
hijuta. ˈEne ea kaˈene tamana hari hijajaho na areri tamana huni hari hijuta kaivo na
nimaa nimaa tamana hara pahijuta. ˈEne ea kaˈene tamana huni hari hijaji venae Keriso
unaˈi roˈava ronarejo avajuta.
21 Ea kaˈene varapa hara pahijujihija na puaˈinaˈe rejuta kaivo Keriso oni tamani
jihuni hari hijuta. ˈEne venae ea kaˈene Godoni varapa hara pahijujipo Keriso oni ro
paraˈavarono avajuta.
22 Ea kaˈene ajuasiˈinijihi punaˈijaho na ajuasinaˈe rejuta. ˈEnareje pua venae Keriso
unaˈi roˈava ronarejo avajuta. Na ea mahoˈo punaˈijaho na uneunecha mahoˈo re
ranavuta. ˈEne areˈeje na mahoˈo puaˈe niˈajihuma ronareno avajuta.
23 ˈEnajihunaˈe na vuˈa maiuˈini jihuni hahi uneunecha mahoˈo veju. ˈEnajihunaˈe na
ea pina kaˈene ijihuni eha apehunijina.
24 Ja pavwihajo? Ea kaˈene chacharame ninukujahujaho ea mahoˈo ninukujahura kaivo
ea kwinu eha apenuna. ˈEnakúne eha apehuni ˈunamijino chacharame ninukujaha.
25 ˈEnajihunaˈe ea kaˈene tacharavujija pu uneunecha mahoˈo hami akuavura. Ijaˈina
kaˈene pu vejujaho pu eha kaˈene paˈarehuniji apeˈirono avajura. ˈEnakaivo nú eha
kaˈene papaˈarehuniji apehuna.
26 ˈEnakaivo na pamajikari vwihajiˈi ninukujahu jaˈinaˈe vejura. Na pamajikari
arasarame nuni ija maiji ichutoi mwame ˈaniu jaˈina pavejura.
27 ˈEnakaivo na nuni hahijaho hami akume vejuˈe nuni pwea renuna. Na juvujaho
vejuroˈi na ea najaˈikaˈi nara eha kaˈene apehuniji asusame paapehunijaho areri pana.

10

Godi Iraˈata Puni Jujuvuˈa

1 Vwehu nuna ja pakiˈeje pahena veˈavarono na ike ˈwaravu. Ijihuni maijaho emahu
núna mahoˈo ˈimitia hari ˈee soha vaji roe ikaˈi ajivara.
2 Pu Mosisi ˈarariha'ajihunaˈe ˈimitia ˈee soha vaji samahara.
3 ˈEne pu mahoˈo ˈavena huni ˈiruma kajaho ahuma ijara.

4 Pu 'Avena huni toa nikwinu'ina kajaho ijara. Ijihuni maijaho pu 'Avena huni muna na'a pu pu'úmo ahuma roajihuni vaji toa ijara. 'Ene ijí na'a kajaho Kerisona.
5 'Enakaivo Godiho ea mapoka puna'i patea mamai jihuna'e Hu venaume pu ijí nechi'a kajino pa'arejara.
6 'Ena'omo unekakipo rejajaho núra kime vwihahuni jihuna'e rejara. 'Ejakame núra núni oja uneunecha sisesa ijihi pura itunava ja'ina'e paitunuhuni jihuna vejara.
7 'Enakúne ja paki'eje ijí ea 'aho'a kajihipo godia ira'ata oja mihaja'ina'e ve'ava. Godoni ira vaji ika'ina'e vejara. Ea kakija sora ine 'ee toa sisea ine 'ee 'urine ruasaravara.
8 'Ena'omo puni ea 'ahopo 'uasa vejaja'ina'e nú pavehuna. 'Enarena vea nikwisu kajino ea mapoka mapoka (23,000) kwamasahara.
9 'Enakúne roe Natohwijaho pavena kava. Areri ea 'ahopo vejume taparapo ja'ihume pa'areja ja'ina'e paveja.
10 'Enakúne pura ea 'ahopo vejaja'ina'e pasu'avara. 'Ene ona'oji'ina ka'ene ea 'aniu'e kwamasahi'inijara roe 'aniume kwamasahara.
11 'Ene ike uneunecha ka'ene pua'e renakija núra ki'avarono vejara. 'Ena'omo nú ea ka'ene iviamaa vea kajaho niroe samatu'u re'eju'e hijukipo hena vwiha'avarono vejara.
12 'Enakúne hu vwihaje hu kisi naminu ro'amajaho hami 'ajoara'amana. 'Enareje hu pa'o'amana.
13 'Ene joni una'i venakaa ka'ene roujija ani'ina pana. 'Enakaivo ijaho ea mapoka ikehi puni una'i nija'ina'e rena'inapo rejura. Godiho niho'o pauchavi'ini jihuna'e Hu ruha paaremahe venakaa ka'ene a panamiuhunijaho vena kahuna. 'Ene Hu kú'o ijí venakaa vaja kajino ara va 'e'uhuna 'unama venahuna. 'Eje a areri kisina'e rene namihuna.
14 Ijihuna'e na oja mihi'ine godi ira'atijihi oja mihujaho juhame ruava'avara.
15 Na ea ka'ene vwiha mamaa aririjihi 'waravukúne nara raka ka'ene 'waravujaho apene manura vene ka'avara.
16 Kapusia ka'ene merajihi'ina ka'ene nú teimani 'wa'i kaivo nú ea maho'o ijí ijujaho 'ú Keriso oni 'aijara nú merajúhaji vwihaji'i ijo? 'Ene puretia ka'ene núra tuachame ahuma ijujaho 'ú nú Keriso oni hahiji vwihaji'i ijo?
17 Núni puretia nikwinu'wina'omo nú ea mapokakaho haha nikwinuna. Ijihuna'e nú puretia nikwinu kajino ahuma tuachame ihuna.
18 'Ene Isureri ora kiha. 'Ú ea ka'ene swasa vejuraka ijujija swasa vejuri ruha huni pwinana'e rejura raka?
19 Nara raka ka'ene 'waravu kehuni maijaho irake? 'Ú uneka ka'ene 'eka godia ira'atijihi puna'e swasa vejujija nimaa vejura raka? 'Ene ike godia ira'atakija maa ijina raka?
20 Pana. 'Enakaivo na Jenitaruepo uneka ka'ene 'eke swasa vejujaho pu 'avena sisea puna'e venahura kaivo Godona pavenahura. Ijihuna'e ja 'avena sisea puni pwinana'a parehuna ura reniu.
21 'Ene ja areri Natohwi jihuni kapusia vaji i'avajaho ja 'avena sisea puni kapusia vaja paihuna. 'Ene ja Natohwi jihuni 'aiju 'ahi 'iruma i'avajaho ja 'avena sisei jihuni 'aiju 'aha 'iruma paihuna.
22 Nú Natohwiji veje aji'amarono avaju raka? 'Ene 'ú núra harusima'ura kaivo Hu pana raka?
23 Uneunechaka maho'o kijahija na areri ihuna 'ee vehuna kaivo ijipuhipo na ni'ajihuna pana. Uneunecha maho'o areri na vehuna kaivo uneunecha maho'o kajija na pani'ajihe emarehuna.
24 Paveje ea kwinu huni ura ijiru sara'amana kaivo ea ka'ene huni rori hijujihi puni ura ijí sara'amana.
25 'Ene oni vwiha ijihuni hahi a paka'eje aposara'ama vo uneunecha ka'ene hanuha 'imejuri kwaa ijino 'imejajija ma i'amana.
26 Ijihuni maijaho mwe'a 'ee uneunecha ka'ene ijihuni vaji navujija Natohwi jihuna.
27 'Ene ea pina panimaa roji'ini a va'e hu hu'úmo 'iruma i'amarono 'warave he'amajaho va'e uneunecha ka'ene hura venajaho matauma i'amana kaivo oni vwiha ijihuni hahijihuna'e paapo'amana.
28 'Enakaivo ei pini ijá 'wa'amajaho ike hanuhakija godi ira'ata ijihi puni swasa vejara 'wa'amajaho pai'amana. Ijihuni maijaho ea ka'ene a nahama 'warama jihuni hahijihuna'e 'ee vwiha ijihuna'e pai'amama.
29 Na ike 'waravukaho oni vwiha ijí rone 'warahuna pana kaivo ea pinijihuniji 'waravu. Ijihuni maijaho ea pinijaho irakijihuna'e huni vwiha vajijaho nara matauma ojujaho 'eke manura vene ki'ena?

30 'Enakaivo na teimani roji'i ijuji vu irakijihuna'e ijihuna'e ronihe iraka ka'ene na ni teimani 'wavujaho 'wa'eja?
31 'Enajihuna'e ivi'a a toa i'ena ho a unenu'u pina iraka'e ve'amajaho pinanijaho Godi maho'o ma'amana.
32 Paveje Jua ho Kuriki ho Godoni sosia ari'ava.
33 Na uneunecha mapoka ka'ene ija'ina'e vejujaho ea maho'o teamanahuni jihuna'e veju. Na uneunecha ka'ene na'e maranihunijaho pasaravura. 'Enakaivo iraka ka'ene veje pua'e ni'ajihe maranihuniji saravura.

11

Húmata Hwama Godi Oja Mahuri Vu'a

1 'Enajihuna'e na areri Kerisora venujakaji na vejujihuna'e ja 'u'o nara vejuja'ina'e ve'avara.
2 Ja uneunecha mapoka vajijaho na vwihaniu jihuna'e na iviama ja ta'arorahu. 'Enakúne tamana ka'ene nara ja vajihujija ija kisina'e 'uninamiu.
3 'Enakaivo Na ura ike hehuna'e ura reniu. Kerisoho parua maho'o puni húmata 'ee napari jihuni húmata. 'Eju'e Godiho Keriso oni húmata.
4 Parua irara huni húmata 'ahi unenu 'aho'a na'eje siporua 'o'ena ho poropeti epuni ira 'wara'amajaho huni húmatijihuni hura pavenu.
5 'Ene napara ka'ene huni húmata pavaha'ika'i siporua 'onuna ho poropetia puni iri 'waramujaho huni húmati jihuni hura pavenu. Ijihuni maijaho hu areri ea ka'ene huni húmata tihi'ini ja'ina.
6 Napara irara huni húmata kaji pavahana'amajaho veje huni húmata sapasa kajaho usi'amana. 'Enakaivo napara kajara huni húmata 'uhu'ena ho usivakame juha'e re'amajaho veje huni húmata hwa'amana.
7 'Enajihuna'e paruijaho huni húmata isúa pahwa'amana. Ijihuni maijaho hu Godi vare'ina 'ee Huni temarijina. 'Enakaivo naparijaho paruijihuni temarijina.
8 Ijihuna'e parua napara huni vaji rena rohuna pana kaivo naparijaho parua huni vaji rena roana.
9 Ikaho nimaa. Paruijaho napari jihuna'e vehuna pana kaivo naparijaho parui jihuna'e venana.
10 Ona'oji'ina punijihuna'e napara hura harura hari hinuji najahareje huni húmata sipoa vahanahuna. Ijihuni maijaho huni paruijaho huni 'ajohi'ini jihuna'e vahanahuna.
11 'Enakaivo Natohwi jihuni vajijaho napari paruijaho maka'i huhusu 'ajoarahuna pana 'ee parui naparijaho maka'i huhusu 'ajoarahuna pana.
12 Ijihuna'e napara paruhuni vaji rena roaja'ina'e parua napapu nahenaura. 'Ene uneunecha maho'o Godina'i rena roara.
13 Ja ma ojono ijí mina vene kaha. Napari siporua 'o'iro ve'amajaho hu huni húmata pavahana'amajaho areri re'ena raka?
14 'Ene uneunecha ka'ene mwe'akino rejarakija ja najahu. 'Ene parua ka'ene húmata sapasa jojorijaho ijara hu veju'e jumuna.
15 'Enakaivo napara huni húmata sapasa ka'ene jojorijara reju'e hu teamamuna. Ijihuni maijaho ijí húmata sapasa kajara hu veju'e marana parane 'ee nuhahuna'e mahana.
16 'Enakaivo ea irara hu ijihuna'e ura'e chicha ve'i ve'amajaho nú 'unama 'aho'a 'ararihihuna pa'ana. 'Ene Godoni sosijara 'unama 'aho'a 'ararihihuna pana.

Natohwiji Vwihaji'i Ihuni 'Irumijina
(Matiu 26:26-29; Maka 14:22-25; Ruku 22:14-20)

17 'Enakaivo na vu'a ike 'waravukaho na ja aromahare 'warahuna pana. Ijihuni maijaho ja roe ahuvujaho mara'amarono ahuhuna pana kaivo niho'o siserana parahuna ahuvu.
18 Amurijaho vea ka'ene ja sosi roe ahuvujaho na hejujaho joni vajakaho ahaame hiju. 'Eju'e na ijaho nimaa roju.
19 Joni vaja kajaho ahaavakame nú iji'a ja ea irahipo aririjaho roe samaa'e reje kihuna.
20 Ijihuni hahi ja vea ka'ene roa ahu'avajaho ja Natohwi jihuni puretia 'ee toa i'irono roe ahuhuna pana.
21 Na hejujaho ja ea 'aho'a ea pa'aji'i kaivo jajasu maraku'a ijura. 'Enajihuna'e jara ijuri vajijaho ea 'aho'a matuna'eju'e ja ea 'aho'a niho'o nanamiu.
22 Irake? 'Ú ja sea 'iruma toa ihuna pa'ana raka? 'Ene ja Godoni sosia senavu raka? 'Ene ea ka'ene uneunecha pa'ajihi juna'avarono avajo. 'Ú na ja ija'ina'e 'warahune? 'Ú na ja ta'arorahune? Ikehunijaho na ja pata'arorahuna.

23 Ijihuni maijaho na Natohwi jihuni apejuji na ja 'u'o 'waravu. Ijí na'ia kajino
nahama'avarono Hu puretia apenana.
24 'Ene Hu teimani 'wavume parajume Hu tuachavi'i ijá 'iama Ikaho Nuni haha ka'ene
jonijihuna'e mihujina. 'Enakúne ika'ina'e veji'i Na vwihani'avara.
25 Ni 'unama nikwinu'ina kajino kapusia 'u'o apeji'i ijá 'iama Ike kapusia toa ikaho
'unama maiu'ina ka'ene Nuni 'aa vaji nimaa vejujinakúne ike vene iji'i na'ia mapoka'e
Na vwihani'avara.
26 Vea irakijino ike puretia ike ine 'ee kapusi toa 'eke i'avajaho ja Natohwijara kwamaji
'wame nasaravi'i inava'e Hura ro'amaji 'e'u'avara.
27 'Enajihuna'e ea irara Natohwi jihuni pureti 'ee kapusiji 'unama areri parehuni
jihuniji i'amajaho hu Natohwi jihuni haha 'ee 'aa ijihuna'i sisea vehuna.
28 'Enakaivo ea irara puretia 'ee kapusia toa i'irono ve'amajaho marako veje ori
piuha'aramareje iji'a i'amana.
29 'Enajihuna'e ea irara huni haha papiuha'ara'ika'i puretia 'ee kapusia toa inujaho hu
eha sisea apene huni haha 'ahi rou. Ijihuni maijaho hu Natohwi jihuni hahijaho hami
pavwihaji'i majikari inujihuna'e ara'ena.
30 Ikehuni hahi ea mapoka joni vajakaho haha ajuaranie 'ee atami 'unirame 'ee ea
'aho'a kwamasahu.
31 'Enakaivo nú onúno hami piuha'ara'avajaho nú panamúhuna.
32 'Enakaivo vea ka'ene nú namuhujaho Natohwijara núra vu'ataa he'avarono najuhe
avanu. 'E'ira'omo ike mwe'a ikihi pu'úmo paahume namuhuna.
33 'Enakúne vwehu nune ja ahuma roe i'i ve'avajaho hami 'aja'ara'avara.
34 'Enakaivo ea irara matu'amajaho hu huni sei 'iruma ina ro'amana. 'E'irakúne ja
paroe 'otua hara ahuma aru'avara. 'Enakaivo vu'a 'aho'ijaho nara vea ka'ene vu'ujino
ichá'ina'e vehunijaho 'warahuna.

12

Godoni 'Aveni Jihuni Swarijihuni Vu'a

1 Vwehu nune ja pahene ve'avarono na ivi'a 'Avena huni swariji rone 'wara'i veju.
2 Ja ni hena kavu. Vea ka'ene ja Godi pahene 'ee pakavari veijino ja godi ira'ata ka'ene
ira pa'ajipo venaume 'unama ani ruva'ara.
3 'Enajihuna'e na ura ja ike hehuna'e ura reniu. Ea irara Godoni 'Avenijara 'wara'eju'e
'waramujaho hu mai'o ika'ina pa'waramune Jesuho sirivara pa'iamuna. 'Ene ea irara
Godoni 'Avena apenajara huhusu Jesuho Natohwa 'iamuna.
4 'Ena'omo iviamaa swara ani ani'ina kaivo 'Avena nikwisu'ina.
5 'Ene kaukara ani ani'ina mapoka kaivo Natohwa nikwinuna.
6 'Ene 'unama ani ani'ina kaukara venuna kaivo Godi nikwinu'wi kajara uneunecha
maho'o ea maho'o puni vaja kaukara venuna.
7 'Enakaivo sosia ike ni'ajahuni jihuna'e ea 'oi'oi swara vajihana.
8 Ijihuna'e Hu ea pina 'Avena vajijino vu'a ka'ene vwiha mavarasa'iniji vajahuna. 'Ene
vu ea pina vu'a ka'ene henaka ijí 'Avena nikwisu'ina kajara vajahuna.
9 'Ene ea pina nimaa roiji ijí 'Avena nikwinu'ina kajara mahana 'ee ea pina swara
ka'ene ea siporua 'onahe maranihuniji 'Avena nikwinu'ina kajara mahana.
10 'Ene ea pina uneunecha ka'ene ea areri pavehuniji mahuna. 'Ene ea pina poropetia
puni iri 'warahuna'e vajahuna. 'Ene ea pina 'avena ichá'inijihi puni ani'inijihi kihuna'e
mahuna. 'Ene ea pina ira ani ani'ina 'warahuna'e mahuna. 'Ene ea pina ijí ta'arohuna'e
mahuna.
11 'Ene 'Avena nikwinuna 'ee nikwinu'ina kajarahara ikihija maho'o venu. 'Ene ijí
nikwinu'ina kajara 'oi'oi ea irá Hu ura renujihi vajihuna.

Haha Kwinuna Kaivo Pwinana'a Mapoka

12 Areri haha kwinuna kaivo huni pwinana'a mapoka. 'Ene pwina mapoka kaivo haha
kwinuna. 'Ena'omo Kerisoho ija'ina.
13 'Enajihuna'e 'Avena nikwinu'ina vaja kajino nú maho'o samume 'urine haha
nikwinu rejara. 'Ene nú Jua ho Kuriki ho pwea ho matauma oji'ina nú ijí 'Avena
nikwinu'ina kaji apejara.
14 Ijihuna'e haha pwinana'a huhusu pana kaivo pwina'a mapoka.
15 'Ene mumorijara ika'ina'e 'wara'ipisa na ija pana'omo na haha ikehuni pwina'a
pana. Hu ija'ina'e 'warama jihuna'e hu haha ikehuni pwina pana raka?
16 'Eje ataa kara'ajara na nia pana'omo na niho'o haha pwinana'a pana 'wa'ipisa areri
reja'e? Hu ija'ina 'warama jihuna'e haha kehuni pwina'a pana raka?

17 'Ú hahakaho maho'o niaru remara'ipisa ivi'a vu nú ichihichano heja'e? 'Ene hahakaho maho'o ataaru remara'ipisa ivi'a nú vu ichihichano amua heja'e?
18 'Enakaivo iviamaa Godi haha pwina kwinu kwino Hura ura renaja'ina'e haha vaja irechamana.
19 'Ene ijí pwinana'a kajija maho'o nikwinu re'ipisa ivi'a hahijaho ichá'ina'e reja'e?
20 'Enakaivo iviamaa haha pwina mapoka kaivo haha kwinuna.
21 Niijara areri ijijaho ija'ina pa'wamune na a ura pareniu pa'wamuna 'ee kú'o húmatijaho areri mumorijaho ija'ina pa'wamune na a ura pareniu pa'wamuna.
22 'Enakaivo ani'inijaho nimaa'e haha pwinana'a ka'ene kivu'e ajuarasahi'inijija pa'a unenu 'aho'a vehuna areri pana.
23 'Enakaivo núni haha kakihipuni pwina ka'ene puni hura hami pavejujija puni hura vene vu haha pwina 'aho'ijija rinamie nirisavu'e ea niho'o pakivura.
24 'Enakaivo núni haha pwinana'ijaho hura pavenahuna. 'Enakaivo Godi haha pwinana'akija 'eka ahumahuna. 'Ene haha pwina ka'ene ijaho pa'ajaho puni hura ni'ima'ura'e venahuna.
25 'Ene ike hahakaho paahaame hihuna sa'ina kaivo 'eke haha kehuni pwinana'akija hami ni'ajaravi'i hiha.
26 'Ene haha pwinana'i pini haha hiamujaho haha pwinana'a 'aho'a kajaho maho'o haha hiamuna. 'Ene vu haha pwinana'a pinijihuni hura venahujaho haha pwinana'a maho'o ahume temarasahura.
27 Ja iviamaa Keriso oni haha'omo ja ea kwinu kwino ijihuni pwinana'a.
28 'Ene Godira sosi vaji amura apasorua iji pijihe 'ee ijihuni rorijaho poropetia pijihe 'ee vu ijihuni huna ijaho najahuna'e iji pijihana. 'Enarena iji'a ea ka'ene uneunecha ea areri pavehuniji vehuna iji pijihe 'ee swara huna ea siporua 'onahe maranihunijija pijihe 'ee pina swara ka'ene ea kaukara ani ani'ina vehuniji 'ajoahuna'e iji pijihe 'ee ea ka'ene ira ani ani'ina'e 'warahuniji iji pijihana.
29 'Ene ea maho'o kaho apasorua pana raka? 'Ene ea maho'o ikaho poropetia pana raka? 'Ene ea maho'o kaho najahi'ina pana raka? 'Ene ea maho'o kaho uneunecha ka'ene emaa areri pavehuniji veji'ina pana raka?
30 'Ú ea maho'o swara ka'ene ea siporua 'onahe maraniujija pa'ekura raka? 'Ene ea maho'o ira ani ani 'waravujija pa'ekura raka? 'Ene 'ú ea maho'o swara ka'ene ira ani ani'ina 'waravuji ta'arohujija pa'ekura raka? 'Enakaivo swara ka'ene mama'inijihi ura rena parani'amana.
31 'Ene na iviamaa 'unama mavarasa'iniji naja'i veju.

13

Oja Ma'aravujara Natohwana

1 'Ene na emaapuni ira ani ani'ina 'warame 'ee 'ona oji'ina puni ira 'wara'ika'i ea oja pami'ipisa na areri maa pa'ana'e reju'u 'ee tini ata puna'i 'umene 'ee kurupate puna'i kure kurevu'u.
2 'Ene na swara ka'ene poropeti epuni ira 'waravuji apene 'ee hema maho'o hena kiparane henaka'a maho'o heparane 'ee nimairoa ka'ene huri'a 'warave jahena ruvahuna ape'i kaivo ea oja mihujara pa'ana'e re'ipisa na maa pa'ana'e reju'u.
3 'Ene na nuni kukua maho'o ea ka'ene pivusahuji vajihe 'ee nuni hahakaho veni aporu'avarono mi'ika'i na niho'o ea oja pamihi'ina'e re'ipisa ijí uneunecha kajija na pani'ajiha'a.
4 'Ene oja mihuni 'unamijaho masuanu ajuarane hijujine oja mihuni 'unamijaho epuna'i mamaa'e vejujina kaivo paajiname oja sisea vwihajura. 'Ene oja mihuni 'unamijaho pajarika rene 'ee kehi kehi vejura.
5 Ea oja mihuni 'unamijaho areri parehuni 'unamijaho pavenune 'ee huni ura ijiru pasaramune 'ee hu maraku paajivi'ine 'ee hu sise'i 'ahaujaho ruvu'e pa'arenuna.
6 'Ene 'unama arira pa'ajaho patemaranuna kaivo nimai jihuna'e temaranuna.
7 Ea oja mihunijaho mají vena apene va'una 'ee hu uneunecha maho'o mají nimaa vena apene va'una 'ee uneunecha ka'ene iji'a rehunijija nimaa ronuna 'ee uneunecha ani'ina vejuri vajijaho hu niho'o kirane hina apene va'una.
8 Oja mihuni 'unamijaho maiji nama apene vai'i nahuna. 'Enakaivo swara 'aho'a poropeti epuni ira 'warahuna kaivo ijija pa'arehuna. 'Ene 'aho'a 'ira ani ani 'warahuna kaivo ijija pa'arena vahuna. 'Ene 'aho'a henaka kaivo ijija pa'arehuna.
9 Ijihuni maijaho nú pwina ma'uaku hena kavara 'ee nú poropetia puni ira pwina ma'uaku 'waravu.
10 'Enakaivo vea ka'ene nimaa nimaijara roujaho nimaa pa'ajaho pa'arena vahuna.

11 Vea kaˈene na kasimaa hijuti veijaho kasimaa puni iri ˈwaravuta ˈee na sesamaa punaˈi vwihajute ˈee sesamaa punaˈi hene vejuta. ˈEnakaivo na vea kaˈene emakina rejujaho kasimaa puni uneunechijija ni irechavume paˈarejara.
12 Ijihunaˈe iviamaa nú maneˈa vaja hami pakasaravu. ˈEnavo vea kaˈene roe ura varira kakaraˈavajiˈa nú hena kahuna. ˈEnareje iviamai ijí pwina kwinu nara hejujaho mahoˈo he parahuna. Areri Hura na hena kima paranu jaˈinaˈe hehuna.
13 ˈEnakaivo ike ˈunama noˈopiso ikehipo majama nahuna. Ijija nimairoa ˈee ijiˈa túna*ˈ*i rehuniji nimaa rojujine ˈee oja mihiˈinijina. ˈEnakaivo ikehi puni vajakino nihoˈo niˈimaˈurijaho oja mihunijara asitaha paranana.

14

Godoni ˈAveni Jihuni Swara ˈAhoˈa Uˈuna

1 Oja mihuni ˈunamijaho ˈararihaha kaivo veje ˈAvena Huni swariji ˈekahunijara ura renaˈamana kaivo swara kaˈene poropeti puni iri ˈwaravuji nihoˈo ura rena paraˈamana.
2 Ijihunaˈe ei pini ira aniˈini ˈwaramujaho hu emaaˈe ˈwarahuna pana kaivo Godi ˈwaramuna. Ijihuni maijaho ea pahejura kaivo hu hemiji huni ˈavena vaji ˈwaramuna.
3 ˈEnakaivo ea kaˈene poropetia puni iri ˈwaramujaho hu emaapo emareˈasaˈavarono ˈwarame ˈee niˈajihe ˈwarame ˈee oja sonahiˈamarono ˈwaramuna.
4 Ea pini hu ira aniˈini ˈwaramujaho hu huhusu niˈajaramuna. ˈEnakaivo ea kaˈene poropetia puni iri ˈwaramujaho sosia niˈajahuˈe emarena ˈurinuna.
5 Na ura ja ea mahoˈo ira ani aniˈina ˈwahuna ura reniu kaivo na natohwa kaˈene ura reniujaho jara poropetia puni iri ˈwarahunijara ura renia paranu. ˈEnajihunaˈe ea kaˈene poropetia puni iri ˈwaramujara ea kaˈene ira ani ani ˈwaramujaho asimana. ˈEnakaivo hu ijí ira kaji taˈarohe ˈwaraˈamajiˈa sosia pirave emarehuna. ˈEje ijiˈa pu noˈo areri rehuna.
6 ˈEnakaivo vwehu nune na iviamaa roe ira ani aniˈini ˈwaraˈujaho na ichá́ina ja niˈajiˈejo? Na areri ˈunama kaˈene veje samaumaa reˈeje ˈwaraˈujiana ˈee henaka vajijino ˈwaraˈujiana ˈee poropetia puni iri ˈwarame najaˈujiana ˈee najaˈujiˈa ijara samaaˈe rehuna.
7 ˈEnajihunaˈe uneunecha kaˈene maiˈo paheji ˈina kaˈene areri hurisia ho kita puni ira anuka kaˈene pura savujipo ira areri paˈumejujaho iviˈa ichá́inaˈe ijí hurisia ho kita ˈaha kajino javaa ira anuka raka kaˈene savujaho heˈeja?
8 ˈEne tauja ira hami paˈumeˈamajaho hu ichá́inaˈe ajira vehuna amairiaraˈena?
9 ˈEnajihunaˈe ja ˈuˈo ira anuka kaˈene jara ˈwavujara paroe samaaˈe reˈamajaho iviˈa jara raka kaˈene ˈwavujaho ichá́inaˈe heˈeja? Ijihuni maijaho a iruhoa maiji ichutoa kajino nisame avanu.
10 ˈEne ira ani aniˈina mapoka mweˈa ikaho navu. ˈEne ira mapoka kajija maa rukina.
11 ˈEnajihunaˈe na ira kajaho paheˈujaho na ea kaˈene ijí ira kaji ˈwaramu jihuni unaˈijaho ea suja reje ˈee ea kaˈene ˈwaramajaho nuni unaˈijaho ˈuˈo ea sujaˈe rehuna.
12 ˈEnajihunaˈe ja ˈuˈo ˈAvena huni swara ura rena paraniu jihunaˈe niˈimaˈurijaho sosia niˈajahe emarena ˈurihuniji same ura renaˈava.
13 ˈEnajihunaˈe ea kaˈene ijí ira aniˈina ˈwaramujaho siporua ˈojakame hu areri ijihuni maijaho taˈarohe ˈwaraˈamana.
14 Ijihunaˈe na ira aniˈini siporua ˈoˈujaho nuni ˈavenijara siporua ˈonuna kaivo nuni vwiha ijaho maa paˈana.
15 ˈEnajihunaˈe ijihuni maijaho irake? Na nuni ojijiˈi siporua ˈone ˈee na nuni vwiha ijiˈi siporua ˈohuna. ˈEne na nuni ojijiˈi javaa vene ˈee na nuni vwiha ijiˈi javaa vehuna.
16 Ja hine ˈavena vajaru taˈaroˈavajaho vu ichá́inaˈe ea kaˈene swara ijaˈina paˈana kaˈene roe ruha apene hiˈamajaho avame Ameni ˈwaˈena? Ara siporua kaˈene ˈone teimani ˈwamujaho ijihuni maijaho hu ara iraka kaˈene rone ˈwaramujaho pahenuna.
17 A teimani ˈwamujaho niarerina kaivo vu ea pinijaho ijaho pavejuˈe emarenuna.
18 Na Godi teimani ˈwavujaho nara ira ani ani ˈwaravujara ja mahoˈo asita ranamana.
19 ˈEnakaivo na ura ira oma iropu heji ˈi ea niˈajihe ˈwarahunaˈe ura reniu kaivo vu ijiˈa ira mapoka mapoka (10,000) ira pahehunijino ˈwarahunijaho ura pareniu.
20 Vwehu nune sesamaa punaˈi pavwihaˈavara. Musiapo sisea pavwihaju jaˈinaˈe vwihaˈavara. ˈEnakaivo joni vwiha ijija emakinepo vwihaju jaˈinaˈe vwihaˈavara.
21 Varapa vaji Natohwijara ikaˈinaˈe ˈwaravume vejara.
Ira aniˈina ˈee ea aniˈina puni vaji Na emaa vuˈa ˈwarahuna. ˈEnakaivo ijí ˈuˈo pu Nuni ira pahehuna ˈiamana.
22 ˈEnaˈomo ira ani aniˈinijaho ea kaˈene Godi nimaa rojiˈini jihipuni aacha pana kaivo ea kaˈene panimaa rojiˈini jihipuni aacha. ˈEnakaivo poropeti epuni iri ˈwaravujaho panimaa rojiˈina puni aacha pana kaivo nimaa rojiˈina puni aacha.

23 'Enajihuna'e sosia kajipo roe ahuma hine ea maho'o ira ani ani 'wa'eje ijihuni swara
paapejajipuna ho ea ka'ene mai'o panimaa roji'inijipo ijí va'e aru'ipisa pu vwiha'avajaho
ea ikija húmata siseraniu'e nanamiu roja'a.
24 'Enakaivo ja ea maho'o poropeti epuni iri 'wara'eje panimaa roji'ina ho ea swara
ija'ina pa'ajara roe aru'amajaho ijí ea maho'o pura 'waravu kajara huni vwiha jarae 'ee
ijara hu sisea veji'inijaho namahuna.
25 'Ene hema ka'ene huni oja vaji navujija veje roe samaahiravakame hu aruha arihe
Godi oja mahi'i ijá 'iava'e Godiho nimai joni vaji hinu 'iahuna.

Sosi Vwiha Vajahani Vu'a

26 'Ena'omo vwehu nune ichá'ina ve'eja? Vea ka'ene ja roe ahu'avajaho ea kwinu
kwino javaa veje 'ee ea pina najahe 'ee ea pina vu'a hema nahume hununa'a samaumaa'e
renaji najahe 'ee ea pina ira ani'ini 'warave 'ee ea pina ijí ta'arohuna kaivo veje
uneunecha maho'o ea ni'ajihe emarene 'urihunijiru re'amana.
27 'Ene ea pini ira ani'ini 'wahuna'e re'amajaho veje ea no'ona ho no'opisu 'wara'avara
kaivo ei pini 'warame arevakavi'i iji'a ea pina 'wara'amana. 'Eje vu ei pini ijaho ta'arohe
ijihuni maijaho 'wara'amana.
28 'Enakaivo ea pina ijí ta'arohe 'warahuna pa'ana'e re'amajaho veje sosia vaja ira
pa'arene hi'amana. 'Ene veje hu huhusu no'o Godi 'wa'avara.
29 'Ene veje poropetia no'ona ho no'opisu 'wara'eje vu ea 'aho'ijaho hine 'eke manura
vena ki'avara.
30 'Enakaivo ea pina ka'ene asuma hinuji vu'a hema hu mahe hununa'a samaumaa reje
hu 'wara'i ve'amajaho ea ka'ene amura'e 'waramujaho ira pa'arehuna.
31 Ijihuni maijaho ja ea 'oi'oi poropeti puni ira 'wara'eje ea maho'o ijija henakame 'ee
ijipo ni'ajihava.
32 Ea ka'ene poropeti puni iri 'waravujija puni ojijija puni harura hari navura'omo opo
'ajo'aravi'i 'warahuna.
33 Ijihuni maijaho Godiho ura arini veji'ina 'ee matauvi'ina. Ijihuna'e sosia ka'ene
akuavi'ina puni vaja kajaho maho'o pamajikari vejura.
34 Pu napara sosia vaja ira pa'warahuna 'warava jihuna'e ira parasahe hi'avara.
'Enakaivo veje pu areri varapijara 'warama jihuni hari hi'avara.
35 'Ene pu unenu'u pina hena kahuna'e ura rena'amajaho pura sosia vaji vua'e
'warahuna areri pa'ajihuna'e va'e paruhwaha'e puni sea vaji aporave 'warave he'avara.
36 'Ene 'ú joni vaji Godoni irijaho aneja venane? 'Ene 'ú jonaru roane?
37 'Enajihuna'e ei pini vwihaje hu poropetia ho hu 'Avena vaji emarenana'e
vwiha'amajaho veje ike uneunecha ka'ene na jona'e vejukija Natohwijara 'waramana'e
vejukaho ki'avara.
38 'Enakaivo ea irara ikihi hena pavenujaho ijí ea kajara vu'a 'waramajaho ea hu
pahenahuna.
39 'Enajihuna'e vwehu nune nimaa'e poropetia puni iri 'warahunijaho ura rena'e
para'avara 'ee ja paki'eje ira ani ani 'waravuji tanuvu ro'ava.
40 'Enakaivo veje uneunecha maho'o 'unama nimaa nimaijino hami vene 'ee ura arini
rene ve'avara.

15

Kerisora 'Urinani Vu'a

1 'Ene iviamaa vwehu nune na vu'a maa maiu'ina ka'ene nara ja najahume ja apejara
ka'ene ijara ni'ajihume ja maraniana ka'ene ja ijihuni toi namijuji 'wara'i veju.
2 'Ena'omo ira maa maiu'ina ka'ene nara ja najahume ja maraniaji ija kisina'e
'una'avajiana vo jara nimaa rojujaho maa pa'ana'e re'ena.
3 Ijihuni maijaho iraka ka'ene nara apejujaho na amura'e areri unenu'u pina
ni'ima'ura ja mihuta. Ijaho Godoni irijara 'waramajaho Kerisoho núni sisei jihuna'e
kwamana.
4 'Ejume Hu ranavara'omo na'ia no'opisu pa'are'eme Godoni irijara 'warama ja'ina'e
kú'o 'urinana.
5 'Ene Hu Sipasi oni una'i va'ana. 'Ene iji'a ea iropu ropu no'o puna va'ana.
6 Ijihuni túna'ijaho Hu vwehu núna mapoka mapoka (500) puni una'i ni'aha kwinu
va'ana. Ea 'aho'a iviamaa majaa hina rou kaivo ea 'aho'a ni kwamasahara.
7 'Ene hu Jemisi oni una'i va'arena iji'a apasorua maho'o puni una'i va'ana.
8 'Ene túchamaijaho nuni una'i roana. Areri ijí vea kajaho nuni vea paape'eme
nahenihare sa'ina.

9 'Enajihuni maijaho na niho'o apasorua ka'ene hamaijina 'ene 'u'o na apasorua 'wihuna areri pana. Ijihuni maijaho nara Godoni sosia sise'i 'ahie ruarahiuta.
10 'Enakaivo Godoni maiji vwihani'inijara renajihuna'e na iviamai ea irakijaho reju. 'Ene Huni maiji vwihani'ina ka'ene nununa'i venajara maa pa'ana'e rehuna pana kaivo nara kaukara ni'ima'ura ka'ene vejujara ea 'aho'ijija asitahuta. 'Enavo ijaho na pana kaivo Godoni maiji vwihani'ina ka'ene na hu'úmo namujarana.
11 Narana ho purana vo nú najahume ja nimaa rojara.

Núra 'Urihuni Vu'a

12 'Enakaivo iviamaa Kerisora kwama 'urinaji rone najahujaho ja ichá'ina'e vene ea 'aho'a joni vajakaho ijá 'wavo Ea ka'ene kwamasahi'inijija pa'urijura 'wavu.
13 'Enakaivo kwamasahujija pa'urihuna'e re'ipisa Kerisoho 'u'o pa'urija'a.
14 'Ene Kerisoho pa'urinana'e re'ipisa vu'a ka'ene najahujaho ira'ata'e reja'a. 'Ene joni nimairoa 'u'o ira'ata maa pa'ana'e reja'a.
15 Ija'ina'e re'ipisa ivi'a nú 'u'o ira'ata'e 'waravi'ina'e reja'a. Ijihuni maijaho Godira Kerisoho vejume 'urinaji ninama 'warava'a. 'Enajihuna'e ea ka'ene kwamasahajipo pa'urihuna'e re'ipisa Godiho Hu pavejume Kerisoho 'urinana'e reja'a.
16 Ijihuna'e kwamasahi'inijija pa'urijura'e re'avajaho Keriso 'u'o pa'urinana.
17 'Ene Kerisoho pavejume 'urinana'e re'ipisa joni nimaa roijaho maa pa'ana'e reje ja majama joni sisea vaji hija'a. Keriso oni hari uneunecha maho'o irechamajara Huhusumano Keriso oni hara pahinu.
18 'Enajihuna'e ea ka'ene Keriso oni vaji kwamasahajaho 'u'o maho'o pa'areja kajina.
19 'Enakaivo iviamaa hia ka'ene nú hijukeru Kerisoho núna'a mamaa'e re'amajaho nú ea ka'ene niho'o arisi chachanamihuniji rehuna.
20 'Enakaivo iviamaa Kerisoho vejume 'urinajaho Hu kwamasahajihipuni amura 'urinajina.
21 Ijihuni maijaho emahuni vaji kwamasahunijaho rena roana'omo 'u'o emahuni vaji kwamasaha 'urihunijaho rena roana.
22 Ijihuna'e Atamu oni vaji ea maho'o kwamasahura. 'Ene 'u'o Keriso oni vaji venu'e majama hihuna.
23 'Ena'omo 'oi'oi huni 'unama namu. 'Ejume Kerisora amura 'urinana vo túna'i Kerisora ro'amajino Huni ehija 'u'o 'urihuna.
24 'E'eje iji'a vea túchamaijaho roa 'e'uhuna. 'Ene vea kajino Hu 'ajohai'ina maho'o 'ee mama'ina 'ee harura maho'o veje parasahuna. 'E'ikaivo ara kwaa ijaho Godi ka'ene Omiji 'unama mahuna.
25 'Ene Hu 'ajoha'e hi'eje Huni nakijija maho'o Huni umora hari roa parahuna.
26 Naka túchamaa ka'ene veje pa'arehunijaho kwamasahujina.
27 Ijihuni maijaho Godira uneunecha maho'o vejume Keriso oni umora hari ro parajara. 'Ene Hu ika 'iamujihuni maijaho uneunecha maho'o Huni hari ro paranana 'iamujara najahujaho Godi ka'ene Keriso oni hari uneunecha maho'o irechamajara Huhusumano Keriso oni hara pahinu.
28 'Ene vea ka'ene maho'o Huni hari na'avajaho Harihijaho Hu 'u'o Godi ka'ene Hura uneunecha maho'o Huni hari irechamajihuni hari hihuna. 'Enakaivo Godiho uneunecha kehipuni Natohwa ni'ima'ura.
29 'Ene vejuro'i ea ka'ene kwamasaha ijihipuni jihuna'e toi samahajija pu ichá'ina'e ve'eja? Ea ka'ene kwamasahajija pa'urihuna'e re'ipisa 'ú pu irakijihuna'e toa samahare?
30 'Ene irakijihuna'e nú vea oma kwinu kwinu varapi vaji aruvo?
31 Vwehu nune na nimaa'e 'waravu. Na veku veku veniu'e kwavura. 'Ene na núni Natohwa Jesu Keriso oni vaji jonijihuna'e mari'uvura.
32 'Ene nuni hahijihuni ura ijino na hanuha nea pu'úmo Epasasi 'arahuta'e re'ipisa ijaho iraka'e na ni'ajiha'e? 'Ena'omo kwamasahi'inijija pa'urihuna'e re'avajaho veje nú niari nikwamasahe para'enakúne roe ahaja ine 'ee toa sisea ine nanamie oja.
33 'Enakúne ja paki'eje emaapo pisivisa'ava. Ea sisesa pu'úmo ahuma ojujipo veju'e kara mamaa siserasahura.
34 'Enakúne hami vwihanareje sisea vejujaho areha! Ijihuna'e ja ea 'aho'a Godi pahene pakavura. Na ikaho ja juname vahi'ena'amarono 'waravu.

Haha Ka'ene 'Urihunijihuni Vu'a

35 'Enakaivo ea 'ahopo ika'ina'e aporahuna. Ea ka'ene kwamasahi'inijija 'unama ichá'ina'e 'uri'eja? 'Ee pu haha ichá'ina vaji ro'eja?
36 Vwiha pa'akere ara 'ina iraka ka'ene 'ojujija pamajikari ahuha ajivura kaivo marako 'uhe 'ee mutausahare'e iji'a ahuha ajivura.

37 Ara raka ka'ene 'onujaho maa ka'ene ichá'ina'e rehunijaho pa'onuna kaivo a 'inaru 'onuna. Ijí 'ina kajaho 'witia'ina ho 'ina 'aho'a.
38 'Enakaivo Godira ura renuja'ina'e haha mahuna. 'Ene 'ina kwinu kwino haha 'oi'oi punanuna.
39 'Ene haha maho'o ani ani'ina hiju. 'Enakaivo emaapuni hahijaho nikwinu'ina 'ee hanuha puni hahijine 'ee pina uka puni hahijine 'ee pina kija puni hahijina.
40 'Ena'omo akúpa huni haha 'u'una. 'Ee mwe'a puni haha 'u'una. 'Enakaivo akúpa huni hahijihuni mamaijaho ani'ine 'ee mwe'a puni hahijihuni mamaijaho ani'ina.
41 'Ene veakara hananuni 'unamijaho ani'ine 'ee masapijara hananujaho ani'ine 'ee chinapo hanajujaho ani'ina. 'Ene china nikwinu'wi pana 'ee puni hanaji'inijaho ani ani'ina.
42 'Ene kwamasahujipo 'uri'avajaho ija'ina. Haha ka'ene sakarahuna ka'ene mwe'i vaji savujaho vea ka'ene 'uri'avajaho pasakarasahuna.
43 Ike haha ikehipuni hura paveji'i kwama namu kaivo vea ka'ene kú'o 'uri'amajaho niho'o mamaa'e rehuna. Ike hahakaho ajuasina'e rene kwama namu kaivo vea ka'ene kú'o 'uri'amajaho niho'o haruriji 'urihuna.
44 'Enakaivo emaahuni haha ka'ene mwe'i vaji apúsavujaho vea ka'ene 'uri'amajaho 'Avena huni haha'e rehuna. 'Ena'omo emaa huni haha na'amajaho 'Aveni jihuni haha 'u'o namu.
45 Ika'ina 'u'o vejara. Atamu ka'ene ea amurijaho mai'o hiji'ina'e renana kaivo Atamu ka'ene túchamaijaho 'Avena ka'ene majama hihuna vajihi'ina'e renana.
46 'Enakaivo 'Aveni jihuni hahijaho amura pana kaivo maraku'a hahijihuni jarana kaivo iji'a 'Aveni jihuni jahuna.
47 Ea amurijaho iki mwe'i rene roana. 'Enajihuna'e hu mwe'a ikehuna. 'Enakaivo vu Ea ka'ene Huni nijahijaho kahi akúpa 'ahi rena roana.
48 'Enakaivo ea ka'ene mwe'akino 'venajija mwe'a ikehuna. 'Ene 'u'o Ea ka'ene akúpa 'ahi rena roajaho akúpa huna.
49 'Enajihuna'e iviamaa kakaho núni hahijaho mwe'a kehuni haha sa'ina. 'Ena'avo túna'ijaho akúpa 'ahi hinujihuni haha sa'ina rehuna.
50 'Ena'omo vwehu nune na ijá 'iavu Haha 'ee 'aa rukinijaho Godoni ara kwaa pavahuna. 'Ene pa'areji'inijaho papa'arehunijaho areri paapehuna.
51 Heha! Na hema pina'e 'wara'i veju. Nú ea maho'o pakwamasahuna kaivo nú maho'o arohe ani'ina'e rehuna.
52 'Ene areri nia ahatihu ja'ina'e re'eje tauja ka'ene túchamaa ijara 'ume'eje ea ka'ene kwamasahajija papa'arehuni hahiji'i 'urihuna. 'Ene nú ta'arohe ani'ina'e rehuna.
53 'Enajihuna'e ike pa'arehuni hahakaho haha ka'ene papa'arehuniji sahuna. 'Ene ike kwahuni hahakaho rana'i pakwahuni hahijino sahuna.
54 'Enakaivo vea ka'ene ike pa'arehuni hahakaho are'i kaivo papa'arehunijiano sa'avajaho ike kwamasahujaho pakwamasahunijino sahuna. 'E'eje iji'a ira ka'ene ika'ina'e vejajaho nimaa rehuna. Kwamasahuni harurijaho asivume paranana.
55 'Ú kwamasahuji oni harura ka'ene niho'o asitaha paranajaho ivi'a ichine? 'Ú kwamasahuji oni mwatumiajaho ivi'a ichine?
56 'Ene sisei jihuni harurijara mwatumiu'e kwamasahura. 'Ene sisea huni harurijaho Varapijina.
57 'Enakaivo nú Godi teimani 'wahuna. Ijihuni maijaho Jesu Keriso oni vajijino kwamasahuniji asihuni harurijaho múhana.
58 'Enajihuni hahi vwehu nune na ja oja mihi'ine kikisima'ura'e rene nami'avara. 'Ene pavarivarivi'ina'e re'avara. 'Enakaivo na'ia mapoka Natohwi jihuni kaukara asisame huri ve'avara. Ijihuni maijaho jara Natohwi jihuni vaji kaukara ka'ene vejujaho maa rukima'ura.

16

Nimaa Roji'ina Ka'ene Pivusahi'ina Puni Swarijina

1 Na iviamaakaho monia ka'ene akuavi'inijihi puna'e ichá'ina'e nianahuni 'unamiji rone 'wara'i veju. Ja areri nara Karesia puni sosiji naja'eme 'unama ka'ene vejaja'ina'e ve'avara.
2 'Enakúne hura kwinu kwino vea amurijino veje ja ea 'oi'oi jara ichá'ina monia 'ekuri 'unamijino kivi'i karaa irechame 'ajohi'i va'avara. 'E'irakúne vea ka'ene nara vu'ujaho ja monia paahuma niana'avara.
3 'Ene ja ea irahija'e iji pijihe hi'avajija vea ka'ene na vu'ujaho na ma asura vene mihe pu joni swara 'eke Jerusaremi va'avara.

4 'Enareje na 'u'o vahuna areri re'amajaho nú pu pu'úmo vahuna.

Porura Raka Ka'ene Vehuniji Vwihanajina

5 Ijihuni maijaho na Masatonia vu'e 'e'unareje iji'a jona vuhuna.
6 'Ene vinaho na ja pu'úmo ijí atuata vea kajaho hihuna. 'Ejakame iji'a ja na ranamie na ichá vahunijaho vahuna.
7 Na iviamaa roe ja kivi'i asitaha vahuna ura pareniu. Ijihuni maijaho na vwihajujaho Natohwijara ruha aremi'amajaho na 'aha josu ja pu'úmo ijí hihuna.
8 'Enakaivo Penitikosi huni veijaho na majaa Epasasi hihuna.
9 'Ene nara kaukara vehuna nuni vwicha ni'ima'ura'e jarau'e namu kaivo naka maho'o mapoka ani reju.
10 'Ene iviamaa Timotira roe ja pu'úmo hi'amajaho paveje tea ju'amana. Ijihuni maijaho areri nara vejuja'ina'e hu Natohwi jihuni kaukara venu.
11 Hura vu'amajaho ja pakame sena'avara. Ijihuni maijaho vwehu núna 'aho'ijihi pu'úmo hu rohuniji na 'ajaha hiju.
12 'Enakaivo núni vwea Aporasi hu vwehi pu'úmo vuhuna'e na ni'ima'ura 'ejahauta. 'Enavo hu iviasa vuhuna ura parenu. 'Enakaivo hu vea irakijino areri re'amajino vuhuna.

Vwiha Túchamaa Vajihe 'Ee 'Ajoramajina

13 'Enakúne nia niri'i hine 'ee nimairoa vajijino kisi namine 'ee ata kairasahe parupo hijuja'ina'e hiha.
14 'Ene veje iraka ka'ene ja maho'o vejujija ojiji'i ve'avara.
15 'Enakaivo vwehu nune ja Sitepanasi oni kachi'ina nikivura. Pu Akea opuni 'ina amurijina. 'Enajihuna'e pu hine ea ka'ene nimaa roji'inijihi ni'ajihi'i hijujihuna'e na ja 'ejahie 'waravu.
16 'Ena'omo ja ea ija'ini jihipuni hari hine 'ee ea maho'o ka'ene kaukara vajakino ni'ajihe kaukara vejujihi puni hari 'u'o hi'avara.
17 Na niho'o Sitepanasi ho Pochunatasi ho Akeakasi ijano roajipo na oja sonahie paranu. Ijihuni maijaho pura jonuna'i iraka ka'ene areri pa'ajija ni'ajihara.
18 Ijihuna'e pu jaai naai venume núni oja sonahúana. Ijihuna'e ea ijá kajihija nia hami kiame hura vena'avara.
19 'Ene Esia vaji sosi ka'ene navujipo 'ajoravu. 'Eju'e Akwira'o Pisira'o ni'ina'e ojiji'i Natohwi jihuni vaji 'ajoravu 'ee puni sei sosijara 'ajoramu.
20 'Ene vwehipo maho'o ja 'ajoravu. 'Ene akuavuri 'unamijino 'ajosara'avara.
21 Ike 'ajoravukaho nara Porura nuni iji veju.
22 'Ene ea irara Natohwiji oja pama'amajaho veje hu siripavuri vajijino hi'amana. Natohwe roa!
23 'Ene Natohwa Jesuni maiji vwihanii'inijaho ja pu'úmuna.
24 'Ene Jesu Keriso oni vaji ja ea maho'o na oja mihe 'ajoravu. Ameni.

2 Koritia

Vu'a Anejijina

1 Na Porura Keriso oni apasorua Godira Huni ura ijino iji pijihana. 'Ene Timoti ka'ene
núni vweiji'o Godoni sosia maho'o ka'ene Korinitiai namuna 'ee nimaa roji'ina maho'o
ka'ene Akea vaji hijujihi puna'e veju.
2 Maiji vwihaniuji'o matauvi'ina ka'ene Godi núni Oma 'ee Natohwa Jesu Keriso una'i
rena roujaho ja pu'úmuna.

Porura Godi Teimani 'Wamajina

3 'Ene Godi Amo ka'ene núni Natohwa Jesu Keriso oni Oma. 'Ene Amo ka'ene
numiruvi'ina 'ee Godi ka'ene veju'e haha sonahi'iniji ta'aroha.
4 Núra ahija 'ee varapa piunivujaho Hura nú maho'o venu'e oja sonahúuna. 'Ejura'omo
vu núra areri ea ka'ene ahija 'ee varapa ija'ina'e piuni'avajaho Godira nú oja ka'ene
vejume sonahúa ja'ina'e nú veje pu 'u'o oja sonahihuna.
5 Ijihuni maijaho areri Kerisora haha ka'ene hiama ja'ina'e núni vajakaho mapoka'e
ija'ina'e renujihuna'e nú 'u'o Keriso oni vaji haha ni'ima'ura'e sonahúhuna.
6 'Enakaivo nú ahija 'ee varapa piunivujaho ijara reju'e ja hami hene 'ee ijara
ni'ajihuna. 'Ene nú sonahúujara reju'e ja sonahiu. 'Ejakame ijaho ja masuani ajuarasahe
ahija nikwisu'ina ka'ene núra siseisei hijujaho kirasahe vahuna.
7 Núni vwiha vajijaho joni nimaa roijaho nianesina'e rejara. 'Ene nú hena kivujaho ja
nú pu'úmo ahume sisei hijujihuna'e ja nú pu'úmo hami hihuna.
8 Ijihuna'e vwehije nú jara pahene pavwihahuni jihuna'e 'waravu. Esia vaji sisea ahija
ichá'ina'e núni 'ahi roajaho nú niho'o ahija ni'ima'ura vaji aruvara 'ee núni haruriji'i
areri parenana. 'Ejume núni vwiha ijaho núni hia niroe paraju rojara.
9 Nú nimaa'e nikwamasahuniji núni vajakino irechamúe hijujihuna'e nú onúno
panimaa veti'arahuna kaivo Godi ka'ene ea venaue 'urijuji nimaa vetihuna.
10 Hura ahija ni'ima'ura ka'ene kwamasahuni vajijaho ni'ajúhe 'ekue karaa ruva'uana.
'Ene Hura ni'ajúhuna. Nú Huni toi núni nimaa roijaho ranavura'omo Hu majaa ni'ajúhe
vahuna.
11 'Ene ja 'u'o ni'ajúhe núni siporua 'onuhu. 'Ene ea mapokijihi siporua eha vene
núnuna'i mamaa ka'ene venajihuna'e teimani 'wa'avara.

Porura Amairiarama Aremajihuni Vu'a

12 Ijihuna'e núra teamanumujaho ikena. Núni vwiha ijara 'warumujara nú Godoni
maiji vwihanii'ina vajijino mwe'a ikehuni vaja 'ee jonuna'a kara mamaa vejara. Nú
akuavare Godi ura renuni 'unamijino nimaa nimaiji vejara kaivo mwe'a kehuni vwiha
ijihunijaho pana.
13 'Ene nú uneunecha 'aho'a ani'ina paveju kaivo ike jara tahe hejukeruna.
'Enajihuna'e na nimaa'e vejujaho ja ijihuni maijaho hena va'e urisahuna.
14 Jara areri pwinana'a hena kúvaja'ina'e nú joni maijihuna'e nú núni Natohwa Jesuni
veijaho mari'uve ja 'u'o núnijihuna'e mari'uhuna.
15 'Ene ike nimaa vejuri vajakino ja'e 'aha no'ohe'i meraji'amarono na ura nunijaho
nimako joni vu'i 'ahiana.
16 Ijaho na Masatonia va'iro va'ujino vuhuna. 'E'ira'omo kú'o Masatonia rena rouji
vuhuna. 'Ene jara iji'a ni'ajihe ranamie Jutia vahuna.
17 Ijihuni maijaho na ike ura vu'i vwihajuta ka'ene arevujaho na majikari arevuta raka?
'Ú nuni vwiha ijija na haha huni vwiha ijino vwihane 'ee nara i'a 'ivujija pana 'iame
avajura raka?
18 'Enakaivo areri Godi pauchavi'ini ja'ina'e núni vu'ijaho i'a 'iavujaho i'a 'ee pana
'iavujaho pana.
19 Ijihuni maijaho Godi oni Hariha Jesu Keriso rone joni vaja kajino núrane 'ee
Siruvenasine 'ee Timotine ijá najahajaho i'a 'iavujaho i'a 'ee pana 'iavujaho pana kaivo
Huni vajijaho i'a.
20 Ijihuna'e Godira nahama 'waramajija mapoke 'ee icharu navu ijija Huni vaji nimaa.
Ijihuna'e Huni vaji Ameni 'wavujaho Godi ta'arohe 'wavu.
21 'Enakaivo Godira nú ja pu'úmo Keriso oni vaji venume kisina'e rene 'ee merajúhana.
22 'Ene Hura nú 'u'o Huna'e nimaa venarena areri 'Avenijaho núni oja vaji tatua'e vene
múhana.

23 'Ene Godira nuni ojijaho kame nimaa'e veti'eju'e ikaho 'waravu. Na Koriniti pavu'ujihuni maijaho na joni hura'e vene makimarejo ijihuna'e pavu'uta.
24 Nú joni nimaa roijihuni natohwa rene 'ajoahuna pana kaivo joni temari jihuna'e ja pu'úmo ahume kaukara veji'ina. Ijihuni maijaho joni nimairoa vajijaho ja kikisima'ura'e rene namiju.

2

1 'Ene núra pavuhuna vwihaja jihuni maijaho nara ki'irono vu'u kara reje ja kú'o temukahunijaho na ura pareniana.
2 Ijihuna'e na veje ja temuka'amajaho vu irara na venie teamani'ena? Ijaho ea ka'ene nara vejume temuma paranajara.
3 Ike uneka kehuni hahi na joni asura vejuta. 'Ene vejuro'i vea ka'ene na vu'ujaho ea ka'ene na venie teamanihunijija paveje na temuki'avarono avajuta. Ijihuni maijaho na ja maho'o nimaa vetiu jihuna'e nuni temarijaho ja maho'o joni temara'e rehuna.
4 Ijihuna'e haha 'ee oja ni'ima'ura'e hejuta vajijino na nitu'iji'i joni pasia vejuta. Na ja venae temuka'avarono vehuna pana kaivo nara oja ichá'ina ka'ene ja mihuji hena ka'avarono vejuta.

Ea Ka'ene Sise'i 'Ahúuji Vwihania Arehuni Vu'a

5 'Enakaivo ei pini veje ja temuka'amajaho hu paveju'e na temukimu. 'Ene ike temukakaho jonijihuna'e na ikehuni toa vu'a ni'ina pa'warahuna.
6 'Ene eha ichá'ina ka'ene ea mapokijipo hu mahajara ni arerina.
7 'Enakúne ja unenu pina ani'ina paveha vo ma vwihane areme 'ee veje oja son-ahi'amana. 'Ene vejuro'i ea ijá kajaho temuki niho'o rarena parajakame hua'e kú'o ni'ajahe marahuna areri parehuna.
8 Ijihuna'e na ja jarirame 'waravu. Jara oja ka'ene hu majaa mahujaho na'avara.
9 'Ene 'u'o ja uneunecha maho'o areri hene veji'iniji vene ki'i 'ahiume na joni asura vejuta.
10 'Ene ja ea irá uné raka huna'e vwihane are'avajaho na 'u'o pu vwihanie arehuna. Na nimaa'e vwihanie arevu jihuni maijaho na nimaa joni hahijihuna'e Keriso oni una'i avajuta.
11 'Ene nú ija'ina'e vejakame Setaniho núnuna'i vehuna ija pa'are'amana. Ijihuni maijaho hura ira'ata ka'ene pisimisamuni 'unamijaho nú mai'o papuruva retúu.

Porura Toroasi Vaji Oja Heji'i Hinajina

12 'Ena'omo vea ka'ene Keriso oni vu'a maa maiu'ini jihuna'e Toroasi roujaho Natohwi jihuni vaji nuni vwicha jaraana.
13 'Ene na mai'o Taitasi ka'ene nuni vweijaho papiuname nuni oja mai'o paarihe asuma namana. 'Eju'e na pu irechami'i kaivo Masatonia va'uta.

Keriso Oni Vaji Asita Ranavajina

14 'Enakaivo Godi teimani 'wavujaho Keriso oni vaji Hura na'ia mapoka venue uneunecha asitaha paraju. 'Ene nuni vaji Huni henaka mamaijaho kwaa ara mapokakino najahu'e pu areri amua maa'e 'uvuja'ina.
15 Ijihuni maijaho nú Keriso oni vaji Godoni una'i amua mamaa'e 'uvu. 'Enakaivo ea ka'ene nimaa roji'ina 'ee panimaa roji'ina maho'o amua kajaho urahuna.
16 Nú ea pihuna'ijaho amua ka'ene kwamasahuniji huna'i rena rou'e kwamasahu ja'ina. 'Ene ea pihuna'ijaho amua ka'ene majama hihuniji huna'i rena rou'e majama hihunija'ina renuna. Ea irara kaukara areri ija'ina ve'ena?
17 'Ene ea 'ahopo vejuja'ina'e Godoni irijaho paapene monia vene oju. 'Enakaivo nú Godoni irijaho nimaa Keriso oni vaji 'waravu'e Godi ka'ene nú irechamúume roajihuni una'i 'waravu.

3

Vu'a Maiu'inijihuni Pwehija

1 'Ú nú aneja vene kú'o nú ea irahijijaho rone 'wara'eja? 'Ene 'ú ea 'ahopo vejuja'ina'e asura vene nú ea irahijijaho rone 'wara'eja?
2 Ja núni asura ka'ene joni oja vaji vejara ka'ene ea maho'o hena kime tahujina.
3 Ja Keriso oni asura ka'ene emaapo ta'ahunijina. Ike asura ikija ipua pavejara kaivo Godi ka'ene mai'o hiji'ini jihuni 'Aveni muna 'aha pana kaivo emaapuni oja vaji veju'e núra 'ajoha hiju.
4 'Ene ijija Keriso oni vaji Godina'i nimaa vena paraju.

5 Nú onúno areria pana. 'Ene uneunecha núnuna'i rena rohuna pavwihaju kaivo nú areri renuhunijaho Godoni rena roana.
6 Hura 'u'o venume areri renúana. 'Ejume areri vu'a maiu'ina huni pwea rejara. 'Ene asuri jihuna pana kaivo 'Aveni jihuna'ina. Ijihuni maijaho asurijara 'anie kwamasahuna kaivo 'Avenijara majama hihunijaho mihuna.
7 Ijí tamana ka'ene muna 'ahi vejara ka'ene kwamasahunijaho hanaji'iniji'i roana. Ijara niho'o Mosisi oni niura ni'ima'ura hanajumakame Isureri ora areri huni niura pakavara. 'Enakaivo ijí hanana kajaho pujaha parana va'ana.
8 'Ú 'Aveni jihuni kaukara ijaho pinana ni'ima'ura pa'uri'ena raka?
9 'Ene kaukara ka'ene nú namuhunijaho mavarasa'ina'e re'amajaho ivi'a vu kaukara maiu'ina ka'ene núa'e venume arira'e rejajaho niho'o maijihi ani mavarasa'i maa.
10 Ijihuna'e nimaa'e iraka ka'ene mavarasa'inijaho iviamaa maa pa'ana. Ijihuni maijaho mamaa pina ka'ene hananajara ijaho asima paranana.
11 'Enajihuna'e ijí pujaha va'ajara niho'o hanaji'ina'e renana'e re'amajaho ivi'a ike majama nama vahuna kara hananujara maraku orijaho asima paranana.
12 Nú ijaho nimaa rojujihuna'e nú harura vene kirasahi'i 'waravura.
13 'Ene nú Mosisira venaja'ina pana. Hu huni urania atehi tanuvu'e Isureri oni harihija arira'e raka ka'ene pujaha va'ujaho pakavara.
14 'Enakaivo puni vwiha ijija tanume kisima'ura rena roe iviasi veakino usevu. Ijihuni maijaho pu vu'a sahasiji tahujaho ijí ateha ka'ene urania vahinamia savu kajaho majaa pa'ekaru va'eju'e navu. Ijihuna'e Keriso oni vaji ijija 'ekaru va'ana.
15 'Ene nitama rene roe iviasi 'e'unujaho vea ka'ene Mosisi oni tamaniji tahujaho atehi puni oja vahinamiu'e navura.
16 'Enakaivo vea irakijino ea irara ta'arohe Natohwi jihuni roujaho ijí ateha ka'ene puni oja vahanamiu'e navu kajija 'eka ruva'u'e pa'arenu.
17 'Ene Natohwijaho 'Aveni jihuna'e ichihachano Natohwi jihuni 'Avenijara hinujaho ijihi kajaho matauvi'inijara namuna.
18 'Enakaivo nú maho'o núni Godi urania unenu'u 'aho'a pavahúnamúu'e navujihuna'e nú areri mane'a'e ahanihu ja'ina'e Natohwi jihuni hanaji'inijaho núni vaji majama ahanihuna. 'Ene nú ta'arohe Hu vare'ina'e rena apene ajima vai'i nahuna. 'Ene hahaji'ina kajaho Natohwa ka'ene 'Aveni jihuni vaji rouna.

4

'Avena Huni Kukua Mamaijaho Si'uara Vaji Navu

1 Ijihuni hahi nú kaukara ike apeja jihuna'e numiruvi'inijaho apejara. 'Enakúne ja paki'eje oja ajuarasahu ro'ava.
2 'Enakaivo nú uneunecha ka'ene hemijija junuhuni jihuna'e niarevara. 'Ene nú ea papisimisame 'urahoju. 'Ene Godoni irijaho unenu 'aho'a ijí pu'úmo ahuvi'i 'warahuna pana kaivo nimaijino epuni una'a vene 'ee Godoni una'a 'u'o 'waravura.
3 'Ene nuni vu'a maiu'inakaho tanuve namuna'e re'amajaho ijaho ea ka'ene pa'arehuni jihipuna'a tanume namu.
4 Mwe'a kehuni Godijara ea ka'ene panimaa roji'ini jihipuni vwiha ijija tanu'urihu'e puruva retiu. 'Eju'e vu'a maa maiu'ini jihuni hanaji'inijaho 'ee Keriso oni mamaijaho pahena pakavu. Hu Godi arerina.
5 'Ene nú núni vu'a parone 'waravu kaivo Jesu Keriso Hu Natohwiji rone ja 'waravu. 'Ene nú Jesu onijihuna'e joni pwea rejara.
6 Ijihuna'e Godira ija'ina'e 'waramana. Ira nututa vajijino hanahuna 'iamana. Ijaho Hura núni oja vaja veju'e hanavu'e Godoni henaka ijihuni mamaijaho Keriso oni urania vaji kahuna.
7 'Eju'e nú ike vu'a mamaakaho mwe'a huni haha vajakino ranavu'e namu. 'Enajihuna'e harura natohwa ka'ene areri mina pavehunijaho Godoni rena roana kahuna kaivo núna parene roana.
8 Nú niho'o 'unama ani ani sise'i 'ahúu kaivo niho'o pamutua túa reju. Nú 'unama vahuna puruva renu kaivo nú mai'o pa'arevu.
9 'Ene nú sise'i 'ahúara kaivo papataaroruhura. 'Ene 'anúume arihara kaivo paruruhume pa'arejara.
10 'Ene na'ia mapoka haha vaji siseisei hijujaho nú Jesura kwamajihuni pwinana'e rene avaju. 'Ejukame Jesu oni hia ichá'inijaho 'u'o núni haha vaji najahuna.
11 Ijihuni hahi nú ea ka'ene hijukija Jesuni jihuna'e kwa'avarono aheruma va'u. 'Ejakame Jesuni hiijaho ike haha ka'ene kwamasahuni haha vajakino veje roe samaahirahuna.

12 'Ena'omo nú kwamasahunijino hijukame majama hihunijaho joni vaji kaukara venu.
13 'Enakaivo nú 'Avena nikwinu'ina ka'ene nimaa rojuji apejara. 'Ene ika'ina'e vene 'waravara. Na nimaa rojujihuna'e 'waravuta 'iamana. Nú 'u'o nimaa rojujihuna'e nú 'waravu.
14 Ijihuni maijaho nú nihene kavu. Godi ka'ene Natohwa Jesu vejume 'urinajara venu'e nú 'u'o 'urine Jesu pu'úmo ahume Huni una'i vahuna.
15 Ike uneunecha maho'o ikija ja maranihuni jihuna'e veju. 'Ene maiji vwihaniujaho rausahe va'e ea mapoka puni va'u. 'Enajihuna'e ea mapoka teimani 'wame 'ee Godiho niho'o maho'o hura hara ta'arohuna.

Nimairoa Vajaru Hi'avara 'Ee Uneunecha Mai'o Pa'arehuna 'Ee Uneunecha Majama Nahuni Vu'a

16 Ijihuni hahi oja vaja pasenuvu'e arevura kaivo núni hahakaho uhe matoha parane va'u kaivo 'avena ka'ene núni vaji hinujaho veku veku veju'e maiu'ina'e renu.
17 'Ene ike ahija ka'ene núra iviamaa ma'u'umaa ka'ene apejukihi 'eke temara ni'ima'ura ka'ene núra majama apehuniji'i manura vehuna niho'o areri pana.
18 Ijihuna'e nú núni nia uneunecha ka'ene iviamaa navu'e kivujihi puni toa pairechavu kaivo uneunecha ka'ene nú pakivi'inijihi puni toi irechavu. Ijihuni maijaho iraka ka'ene iviamaa kivujija 'aha jora panama vahuna kaivo iraka ka'ene pakivujipo majama nama vahuna.

5

1 'Ene nú nihena kavu. Ike mwe'i ara ka'ene vejara ka'ene núni sea kara tira'usahe ari'amajaho nú ara Godina'i namuji apehuna. Ijí ara kajaho ija pavejara kaivo ijí majama akúpa 'ahi navu.
2 Ijihuna'e nimaa'e nú arakino hijujaho nú hahuna'e veji'i hiju. 'Ene ara ka'ene akúpi 'ahi namuji hihuna ura renúa paranu.
3 'Enajihuna'e nú 'avena rene maiso pa'urahohuna kaivo nú haha maiu'ina sahuna.
4 Ijihuna'e nimaa'e nú haha ikehunikino hijuri vajakaho nú hahuna vene 'ee ahija piunivu. Ijihuni maijaho nú haha pa'ana hihuna ura parenúu kaivo nú haha rukina rehuna ura renúu. 'Ejakame ike kwamasahukaho majama hihunijara rarene parahuna.
5 'Ejume Godira ikehuni maijihuna'e nú venuana. 'Ene Hu Huni 'Avenijaho tatua'e vene múhana.
6 Ijihuni hahi nú na'ia mapoka nimaa vene hena kavujaho nú haha vaji hiju vo Natohwijihi pu'úmo mai'o pahiju.
7 'Ene nú nii kivi'i hine ojuri 'unamijaho pahiju kaivo nimaa roa 'ahi hina oju.
8 'Enakaivo nú ikaho nimaa roju. 'Ene na ika 'warahuna'e ura reniu na hahake rana'ujaho Natohwiji'i ari hiju.
9 'Enajihuna'e núni ura ijaho nú mai'o hi'eja ho kwamasahuna kaivo nú veje Hu teamahuna.
10 Ijihuna'e nú ea maho'o Keriso oni 'otua asúki ijihuni una'i namihuna. 'Ene nú ea kwinu kwinu núra hahiji'i hijari veijino ichá'ina ka'ene mamaa ho sisea vejajaho eha areri ija'ina'e apehuna.

Jesu Keriso Oni Vaji Godi Pu'úmo Napura Vehunijina

11 'Enajihuna'e nú Natohwi jihuni hura vene emaapo nimaa ro'avarono 'ejahiu. 'Ene núni kara ichá'inijaho Godoni una'a samaa'e renu 'ee joni vwiha vajijaho núni kara ijaho samaa'e reju'e ja kivu.
12 Nú kú'o paonuno ta'arosarame 'waravu kaivo ja vea mihe núnijihuna'e temarahuna. 'Ene ea ka'ene haha huhuni jihuna'e jarika'e re'i kaivo oja vaja maa pa'ajija eha 'warahuna amairiarahuna.
13 Nú húmata siseranu'amajaho nú Godoni jihuna'e avahuna. 'Enakaivo núni vwiha arira'e na'avajaho ijaho jonijihuna'e avahuna.
14 Ijihuna'e Keriso oni oja mihujara nú 'ajohujaho ivi'a nú hena kavujaho Ea kwinu ea maho'o puna'e kwamana re'amajaho ea maho'o kwamasahara.
15 Hu ea maho'o punijihuna'e kwamana. 'Ejakame pu ea irahipo hi'avajaho punaru pahihuna kaivo Hunijihuna'e hihuna. Ijihuni maijaho Hu puni hahijihuna'e kwame 'urinana.
16 Ijihuni hahi iviamaa iki rene iki kahi ijaho ea haha huni 'unamijaho paki'avara. Nú haha huni 'unamijino Kerisoho hena kavara kaivo nú kú'o 'unama ija'inijaho pakavu.
17 'Enajihuna'e ea irara Keriso oni vaji hi'amajaho hu ea maiu'ina'e rehuna. 'Ene uneunecha sahasijaho nipa'arenana kaivo heha! Uneunecha maiu'inaru rejara.

18 'Ene iviamaa uneunecha ikija maho'o Godoni rena roara. Hura Keriso oni vaji kú'o aheruma roe napura vetúana. 'Ene kaukara ka'ene ea aherama roe kú'o Huni napura rehunijaho múhana.
19 'Enakaivo Godiho Keriso oni vaji ea ka'ene mwe'i hijukihi pu'úmo kú'o napura venana. Hu puni siseijija kú'o pavwihaniana. 'Ene Hu Ira ka'ene ea aherame roe kú'o Huni napura'e rehunijaho múhana.
20 'Enajihuna'e nú Keriso oni iruhoa apene 'waravi'ina areri Godi núni vaji vu'a 'waramu jihuna'e Keriso oni tinia apene jarirame 'waravujaho Godoni napura kú'o re'avara.
21 'Enajihuna'e Hu vejume Keriso ka'ene sisea pa'ajaho sisea renana. 'Ejakame nú Huni vaji Godoni una'i arimaa'e re'avarono avanana.

6

Pura Kaukara Mamaa Ka'ene Vejuji Rone Ta'arohe 'Waravajina

1 Nú Godi pu'úmo ahuma kaukara vejujihuna'e nú jarirame 'waravujaho ja paki'eje Godira maiji vwihaniajaho majikari apene tau'avara.
2 Ijihuna'e Hu ijá 'waramana
Vea nimaa nimaijino Na oni vu'a ataa apúsavura. 'Ene maraniani veijino Na ni'ajahuta 'wamana.
Heha! Iviamaakaho vea ka'ene nimaa nimaijina. 'Ene iviamaakaho maranahuni veijina 'iamana.
3 'Ene núra unenu'u pina veje ijara ahija rena nave emaapo kaukara ka'ene núra vejuke namuhuna na ura pareniu.
4 'Enakaivo uneunecha mapoka nú vejujara ea najahujaho nú areri Godoni kaukara pwea. 'Ene vene kirasahura 'ee varapa vaja 'ee vea kisina vaja 'ee haha hiana vaja 'ee
5 nú hijúhura vaja 'ee tipurai irechamúari vaja 'ee 'uraara vaja 'ee kaukara kisina vejara vaja 'ee nia panotuara vaja 'ee matuna vaji hijara.
6 'Ene ariramaaru vejara vaja hinaka vaja masuani ajuarasahe hijuri vaja 'ee mamaa'e vene ni'aja'aravura vaja 'ee Godoni 'Aveni jihuni vaja 'ee oja nimaiji mihuri vaji hijara.
7 'Ene ira nimaa vaja 'ee Godoni harura vaja 'ee kukua arimaijino mana'inija'i 'anihuna'e apene 'ee ana'inija'i tanuhuna apejara.
8 'Ene ta'aroruhe hura pavenuhura 'ee sisea ronuhe 'wavura 'ee mamaa ronuhe 'wavura 'ee pisimisavi'ina 'wavura vo nú majano nimaa veji'ina.
9 'Ene areri pahena kúhune sa'ina kaivo hena kúvara 'ee areri kwamasahune sa'ina kaivo nú mai'o hiju. 'Ene sise'i 'ahúara vo pa'anúume kwamasahara.
10 'Ene areri temuki rarenuhuna vo majamano temarasahura. 'Ene uneunecha pa'ana vo nú venau'e ea mapoka puni hia areri renaura. 'Ene nú pa'ana vo nú uneunecha maho'o rukima'ura.
11 'Ene nú ira núnakino samai matauma 'waravara. Oo Korinitinie núni oja vajakaho niho'o jaraa navu.
12 Núra ja oja mihuji tanuhuna pana kaivo jara ojono núnuna'a tanuvu.
13 'Ene nú sesamaa puna'i 'waravu jihuna'e ja 'u'o núnuna'a joni oja jaraa'avara.

Panimai Roji'inijihipuni Jujuvu'a 'Waramajina

14 'Ene panimaa roji'inijihi pu'úmo paahu'avara. Icháina'e arira maiji'o siseiji'o roe ahume napura ve'eja? 'Ene ichá'ina'e hanaji'iniji'o nutuvi'iniji'o ahu'eja?
15 'Ú 'unama irakijino Keriso'o Piriari'o nimaa veti'ara'eja 'ee vu 'unama irakijino ea ka'ene nimaa roji'iniji'o panimaa roji'iniji'o nikwinu'wi re'eje?
16 'Ene ichá'ina'e Godoni Temiporu iji'o godi ira'atiji'o roe nimaa veti'ara'eja? Ijihuni maijaho nú Godi ka'ene mai'o hiji'ini jihuni Temiporua. Godira nú ijá 'warumana
Na puni vaji hine 'ee puni vaji 'urahe ohuna. 'Ene Na puni Godia'e reje 'ee pu Nuni ea rehuna 'úmana.
17 'Enajihuna'e Natohwijara ijá 'iama Puni vaja kajaho are'i kaivo usema roe ea ani'ina'e reha. 'Ene uneunecha ka'ene chiha rukinijaho ija pa'uniraha. 'Eje Na 'ajorame aherahuna.
18 'Eje Na joni Oma reje 'ee ja Nuni harihija 'apahija rehuna. Natohwa ni'ima'urijara ija'ina 'waramana 'iamana.

7

1 'Enajihuna'e vwehu núna ka'ene nú oja mihi'ine ike nahama 'warumake henareje roe ja pu'úmo uneunecha ka'ene veje núni haha 'ee 'avena siserasahunijija areva.

Porura Huni Oja 'Ee Hu Teamamuji Rona Najahajina

2 'Ene núni ruha joni oja vaji aremu'avara. Nú ea pina pasise'i 'ahaara 'ee pavenaume
sisea vejara. 'Ene ea pina papisimie unenu 'aho'a hununa'a 'ekara.
3 Ja namahe 'warahuna pana. Na nimarako 'waravu ja'ina'e ja nuni oja vaji
navujihuna'e nú kwamasahuna ho mai'o hihuna kaivo nú ja pu'úmo ahuma ni'ajaravi'i
hihuna.
4 Na ja ni'ima'ura'e nimaa vetie 'ee jonijihuna'e na ni'ima'ura'e temaraju. Na niho'o
oja sonahia paraniu'e 'ee núni haha hiana vajijaho temari rareniu.
5 'Ene nú Masatonia roaji 'u'o nú niho'o pasonasahe hijara kaivo rora rora kajaho
niho'o ahija rarenuna 'ee núni vaja tejuhi rarenana.
6 'Enakaivo Godi ka'ene ea ija'ina temuka apeji'ina venau'e oja sonahiujara Taitasi
ranavume roume oja sonahúana.
7 'Ene hura roujiru pana kaivo ja hua'e vejume hu oja sonanajine 'ee jara núa'e kú'i
'ahi'eju'e hine temuka ka'ene apeji'i hijura 'ee jara niho'o na kihuna'e ura renaujara
veniu'e natohwa'e temukimu.
8 Ijihuna'e nuni asurijara venaume temukamana'e re'amajaho na ijaho patemukimu.
Ijihuni maijaho na kavujaho asura kajara ja venaume temukamana vo 'aha jora pana.
'Enavo na ijaho temukimu.
9 Na jara temuka ka'ene apeju jihuna'e temarahuna pana. 'Enakaivo temukijara
rarejume ja niho'o ta'arohajara veju'e teamanimu. Ja Godoni ura ijara vejume temuka-
mana. 'Ejakame ja nuni vajijaho unenu pina papivusahuna.
10 Ijihuna'e temuka ka'ene Godoni ura ija'ina'e apejujara venau'e temuka paape'i kaivo
sisei jihuni 'unamijaho ta'arohura. 'Ene roe maraniuna kaivo mwe'a ikehuni temukijara
venau'e kwamasahura.
11 Ma ike temuka maa kara joni vaji raka ka'ene venaji kiaha. Ijara vejume jonuna'a
samaa'e renana 'ee ja sisea irakiji kime senavare 'ee sisea juhavare? 'Ene ja ura ijara roe
samaa'e rehuna ura renaara 'ee ja sisea kara parehuna niho'o ura rena parajure 'ee ja
rakijihuna'e eha vehuna ura renaara. 'Ene jara uneunecha kihi vejajara najahujaho ja ijí
sisea kajihuni pwina pana.
12 'Ena'omo na joni asura ka'ene vejujaho ea ka'ene sisea venajihuna'e vehuna pane
'ee ea ka'ene omaha sise'i 'ahaajihuna'e vehuna pana kaivo jara iraka mamaa ka'ene
nunijihuna'e vejaji Godoni una'i veje jonuna'a samaa'e re'amarono vejuta.
13 'Enajihuna'e ikehuni hahi nú venume oja sonahúana. Nú oja sonahúani rorijaho
nú niho'o natohwa'e Taitasi oni temarijara vejume nú temarasahara. Ijihuni maijaho ja
vejume huni oja areri rene sonanana.
14 Ijihuna'e na jonijihuna'e Taitasi oni una'i ja aromahuta re'amajaho ijaho paveniu'e
na junimu. 'Enakaivo uneunecha maho'o ja nimaa 'warava jihuna'e núra Taitasi oni
una'i ja aromahajaho ivi'a nimaa.
15 Ijihuni maijaho jara huni ira hene vene 'ee huni hura vene 'ee hura ichá'ina venuji
ni'ima'ura'e vwihajaji vwihanare'e hu niho'o ja ea mapoka'e ikihi puna'i oja natohwa'e
henu.
16 Na temaraju jihuni maijaho uneunecha mapoka vajijaho na ja nimaa vetia paraju.

8

Nimai Roji'inapo Teamana'eje Hura Hara Vajihunijina

1 'Enajihuna'e Masatonia puni sosia vaji Godoni maiji vwihani'ina ka'ene mihaji nú ja
'warave hehuna'e ura renúu.
2 'Ene pu sisea 'ee ahija piunivara vo pu ni'ima'ura'e temarasahe 'ee uneunecha
pa'arena'e paraniana vo mavajihi'i nahunijara ura rena paraniana.
3 'Enajihuna'e na ja nahama 'waravujaho pu areri vajihuna ho pavajihunijaho
paka'avara kaivo pu puni ura ijino asisame kahaho vajihara.
4 'Ene pu ea ka'ene akuavi'inijihi ni'aji'irono ura renaume 'ejahúe puni pwinana'e
re'avarono jarirume 'waruvara.
5 'Ene ikaho núra ichá'ina'e vwihaji'i hijuja'ina pana kaivo Godira ura renuja'ina'e pu
maraku'ijaho puni hia Natohwi jihuni ija tahi irechamareja iji'a nuni ija taha roara.
6 'Enavo nú Taitasi 'ejahaume hura nimarako aneja venana. 'Ena'omo hura kú'o joni
vaji kaukara mavarasa'ina kaho vena va'e urisahuna.
7 Ja niho'o uneunecha mamaaru vejura areri nimaaroa 'ee ira arira'e 'warame 'ee
henaka rukine 'ee niho'o nimaa nimaa'e vene oja mihuni 'unama ka'ene nú joni
vaji aneja vejajaho veje rausa'amana. 'Ene kaukara mamaakaho 'u'o veje rausaha
para'amana.

8 Na ikaho 'ejahie 'warahuna pana kaivo na ja ea 'aho'a nimaa nimaijino oja mihu ho pana ijí ki'irono 'waravuta.
9 Ijihuni maijaho núni Natohwa Jesu Kerisora maiji vwihanú*a*j*a*ho ja nihena kavara. Hu niho'o arerina kaivo Hu roe jonijihuna'e pa'ana'e renana. 'Ejakame Hura pa'ana renana vajijino jara roe areri rena parani'amarono avanana.
10 'Ene vajihuri 'unamijaho nuni vwiha ichá'ina ka'ene ni'ajihunijaho ike 'waravu. 'Ene juara pina ka'ene nipa'arenajaho ja amuraru pavajihara kaivo 'u'o ija'ina vehuna ura renaara.
11 'Enakaivo ijí 'u'o temarasahi'i aneja vene vejaja'ina'e vena va'e pa'are'avara. 'Ene uneunecha ichá'ina'e ja areri vajihuni ja'ina'e vaji'avara.
12 Ijihuna'e ja vajihuna'e amairiara'avajaho ijaho ea irara hununa'a areri navuja'ina'e vaji'amana kaivo hununa'a ija'ina pa'ajaho pavajihuna.
13 'Enajihuna'e ja maho'o vají parave pu hami hi'eje ja sisei hihuna na parone 'waravu kaivo ahume areri renahuna'e 'waravu.
14 'Ene ike vea vutuakaho jara asisame huri vaji'avajara pura pivusahujija ni'ajihuna. 'Ene pura asisame huri vajihujara 'u'o jara pivusa'avajaho ni'ajihuna. 'Ejakame ijara areri rehuna.
15 'Ene ika'ina'e vejara.

Ea irara niho'o mapoka'e eiriajaho nijara areri renana. 'Ejume ea ka'ene mapoka paeiriajaho hu 'u'o nijara areri renana 'úm*a*n*a*.

Taitasi 'Ee Huni Napuhijijihipuni Vu'a

16 'Enakaivo Godi teimani 'wavu. Hura Taitasi oni oja vaji vwiha nikwisu'ina ka'ene nara jona vwihaju ja'ina'e huni vaja ranamana.
17 Ijihuni maijaho hu núr*a* raka ka'ene jarivajiru panimaa venana kaivo hura huni ura ijino teama'eme joni vu'ana.
18 'Ene nú vwea pina ka'ene huni pinana ike vu'a maa maiu'ina ikehuni sosia vaji 'wama apene ojujaho ranavu'e hu hu'úmo vu'u.
19 'Ene ijiru pana kaivo sosi hu nú pu'úmo 'uraha ohuna'e iji pijahara. Ike kaukara maiu'inakaho núr*a* 'ajohi'i Natohwiji ta'arohe 'ee jara ni'ajarahuniji najahe avaju.
20 'Ene hami akuavi'i ike swara mapoka mamaa ka'ene núr*a* 'ajo'avarono vajúh*a*j*a*ho 'ajoha. 'Ejakame ea pina panamuhe 'waruhuna.
21 Ijihuni maijaho nú niho'o iraka ka'ene aririjihuni hura veju. 'Ene Natohwi jihuni una'eru pana kaivo ema puni una'a 'u'o hura hami veju.
22 'Ena'omo nú núni vwea pu pu'úmo ranavu'e vu'u. Nú hu vena kavajaho hu uneunecha mapoka vajijaho hu ea nimaa ura reji'ina'e kavara. 'Enakaivo iviamaa hu majano ura rena paranu. Ijihuni maijaho hu ni'ima'ura ja nimaa vetiu.
23 'Ene Taitasina'ijaho hu nuni napure 'ee nú hu'úmo joni vaji kaukara veji'ina. 'Enakaivo vwehu núpun*a*'ijaho pu sosi puni ona'e 'eke ojura 'ee pu ea ka'ene veju'e Kerisoho teamavi'inijina.
24 'Enajihuna'e jara vwehu nún*a* ikihija'e oja mihujaho samaumaa sosia puni una'i naja'avara. 'Ene irakijihuna'e núr*a* ja ta'arorahu jihuni maijaho pu ka'avara.

9

Nimai Roji'ina Kukua Pa'ajihi Ni'aji'eje Godira Mapokijaho Vajihuna

1 Ijihuna'e na swara ka'ene Godoni ehija vajihuri kaukara ijí kú'o huri asura vehuna areri pana.
2 Ijihuna'e jara vajihuna'e amairiaravujaho na nihena kivu. 'Ene na ijihuna'e ta'arorahare'e Masatonia ora 'waravuta. Juara pina ka'ene nipa'arenajino Akea ora vajihuna'e amairiaravara. Jara ea vajihuji henareja ea pwina oja 'urina paraniume avajara.
3 'Enakaivo na vwehu nún*a* niirechamiume va'ara. 'Ene núr*a* ja ta'arorahe jara nia-mairiaravajaho 'waravara. 'Enajihuna'e pu vui'i kive ja mai'o paamairiara'e re'amajaho ijara veje núr*a* ja'e ta'arorahujaho maa pa'ana'e rehuna.
4 'Ene Masatonia opo na hu'úmo roi kive ja paamairiaravara'e ki'avajaho nara ja nimaa vetie 'waravujaho ijara venie na junihuna.
5 'Ene na vwehu nuna 'ejahie irechamiume urasahe joni vu'e ki'eje swara ni'ima'ura ka'ene jara vajihuna'e nahama 'waravaji 'eke amairie irecha'avarono 'iavume vu'ara. 'Enakaivo na ura reniujaho swara ni'ina kajaho ja'e itunavujara reje 'aho'a ura renahuna pana kaivo maho'o icha'ina'e vajihuna'e amairiaravajaho niija'ina'e ihene vaji'avara.

6 'Ene iviamaa na ikaho rone 'waravu Ea irara uja kwinu kwinu 'o'amajaho hu kwinu kwino jahene 'ekahuna 'ee ea irara uja mapoka mapoka 'o'amajaho hu mapoka mapoka jahena 'ekahuna.
7 'Enakúne ea 'oi'oi huni oja vaji ichá'ina'e vajihuna'e vwihana ja'ina'e vaji'amana. A sena paveji'i vajihe 'ee ea 'ahopo 'ejahiu'e vajihu ja'ina pave'amana. Ijihuni maijaho Godiho ea ka'ene teamana'eju'e vajihi'inijija oja mihuna.
8 'Ene Godiho maiji vwihaniujaho areri venahe jonuna'a ani renahuna. 'Ejakame na'ia mapoka uneunecha mapoka maho'o areri renahuna. 'Ene jara kaukara mamaa ka'ene ve'avajaho uneunecha mapoka areri renahuna.
9 Godoni ira vaji ika'ina'e vejara
Hu ahaijikujume jirijiri va'ara. Hu ea ka'ene pivusahujihija'e vajihana. Huni mamaijaho
aneja púsa pa'ana 'úmana.
10 'Ena'omo Godi ka'ene uja 'oji'iniji 'ina vajihe 'ee puretia 'iruma ihuna'e vajúhujara Hura vajihe 'ee joni 'ina veje mapoka mapoka 'ohuna re'amana. 'Ene arira maiji juara puna'i sahunijaho veje mapoka renahuna.
11 Jara iswasina ka'ene rejujihuna'e joni hiijaho marana parahuna. 'Ene jara nuni vaji pu vajihajara reje pu Godi teimani 'wa'eja.
12 'Ena'omo ike vajihuri kaukara ea ka'ene akuavi'inijipo pivusahuji vajihe areri renahunaru pana kaivo 'u'o vajihukara venau'e Godi teimani 'wavi'i navu.
13 Ijí jara vajihuni kaukara mamaa ka'ene vejujara reje pu Godiho ta'arohuna. Ijí swara ka'ene ja pua 'ee ea 'aho'a vajihujara najahujaho ja Keriso oni ira maiu'ina mamaijara 'waramuji henare'e vejara'e renu.
14 'Ene pu 'u'o siporua vajijino joni oja vwihaniura. Ijihuni maijaho Godoni maiji vwihani'ina ka'ene joni vaji ni'ima'ura renujihuna'e avajara.
15 Godira Huni swara mamaa ka'ene niho'o iri ta'arohe amairie 'warahuna areri pa'ana ka'ene múhajihuna'e teimani 'waha.

10

Porura Hu Ea Irane 'Ee Huni Kaukara Irakiji Rona 'Waramajina

1 Na Porura onuno ja 'ejahie Keriso oni ajuarana masuani hijura vajijino 'waravu. Na vea ka'ene ja pu'úmo ura varira kakaravujaho ajuasina'e rejura kaivo na karaa ani hijujaho na niho'o ira kisina'e jonuna'a 'waravura.
2 Nara 'waravujaho vea ka'ene na ijí hi'ujaho nara nimaa vene harura ka'ene apene ea ka'ene nú kúme vwihaju'e nú mwe'a kehuni ura ija'ina'e 'uraha oju rojujija ira kisina'e ninama'e 'warahuna.
3 Nú haha vaji oju vo nú haha huni 'unamijaho nana pa'ejura.
4 Ijihuna'e 'arasaravuri kukua ka'ene núra 'eke nana'ejujaho mwe'a kehuni kukuijija pana kaivo Godoni kukua ka'ene harura rukima'ura ka'ene uneunecha kisima'urijihi tirakuhunijina.
5 'Ene nú vwiha ka'ene mahine vwihajujija 'ee uneunecha mama'ina ira'ata ka'ene ijipo veju'e Godi hena kahuniji'i ninakaravujija tirakuju. 'Ene núni vwiha ichá'inijija 'oi'oi 'ajoha venau'e roe Keriso oni ura ijaho hene veju.
6 'Ene vea ka'ene vu'ataa hejujara roe areri rene para'amajino nú amairiarame areri rene uneunecha ka'ene vu'a ataa pahejujija eha mihuna.
7 Ja hine uneunechakija ma huri pu ichá'ina navuja'ina'e kivu. 'Enakúne ei pini huhusu hu Keriso oni ea renaji niarerina ro'amajaho maka'eje hu ikaho kú'o ori'ini huni vaji vwiha'amana. Hu Keriso oni ea renajihuna'e nú 'u'o rejara.
8 Ijihuna'e na harura ka'ene Natohwijara nú múhajihuna'e ta'arosara'ujaho na pajunihuna. Ijí harura kajaho ja ni'ajihe 'urihuna kaivo parurahihuna.
9 Ijihuni maijaho nuni asura ikipo veje ja tea junahunijaho na ura pareniu.
10 Ijihuna'e pu ijá 'wavu. Huni asurijija ahisima'ure 'ee harura rukina 'wavu kaivo hu ea maijaho harura pana. 'Ene hura iraka ka'ene 'waramujija senahuna 'wavu.
11 'Ene veje ea ijá kajija ikaho hami vwiha'avara. Nú ijaho pahijujaho ira ichá'ina asura vaji vejuja'ina'e vea ka'ene nú hamai piunivujaho nú ija'ina'e vejura.
12 Nú harura pa'ana'omo nú pa'eke manura vene irechamie ea 'aho'a ka'ene opu rone 'waravu ja'ina pavejura. 'Enakaivo vea ka'ene pu opo manura vene pirahujaho pu pahene pakavi'ina'e kavu.
13 'Enakaivo nú núni manurijaho paasime huri ta'arosarahuna. 'Enakaivo núni tinia ka'ene Godira mina vene múhajihuni vajijino hine vu'e joni usehuna.
14 Ja núni harura hari hihunijaho arerina. Ijihuni maijaho núra amura Keriso oni vu'a maa maiu'inijaho 'warama 'unama jojora kaho roe jara hiju kaho usevara.

15 Nú areri núni chahijaho paasime ea 'ahopo kaukara ka'ene vejajihuna'e
ta'arosarahuna. 'Enakaivo nú vwihajujaho joni nimaa roijara 'urine emare'amajino núni
kaukara ka'ene joni vajijaho 'urine natohwa'e rene rausaha parahuna.
16 'Ene areri vu'a maa maiu'ina 'warama va'e jara hijujaho asime kaha'ana'i vahuna
arerina. 'Enajihuna'e nú kaukara ka'ene ni ea pipuni ara kwaa vaji nivejajihuna'e
pataarosara'i 'ahúu.
17 'Ene Godi oni ira vaji ika'ina'e vejara Ea irara mari'ui ve'amajaho hu Natohwi jihuni
vaji mari'u'amana 'iamana.
18 Ijihuna'e ea ka'ene ori ta'arosaramujaho nimaa vetihuna pana kaivo Natohwijara
nimaa vene ta'arohe 'waramujarana.

11

Porura Huni Apasoru Kaukara Nimaa Nimaijine 'Ee Apasoru Ira'atijihi Rona Najahajina

1 'Ene na hine puruva reti'inapo vejuja'ina'e vene 'warave he'avajaho maki'avara.
'Enakaivo masuani hine ataa apúsame heha.
2 Ijihuna'e Godira jonijihuna'e oja ka'ene henuja'ina'e na 'u'o joni oja ija'ina'e heju.
Ijihuna'e na parua kwinu vehuna'e nahama 'waravuta. 'Enareje na ja areri 'asúra
ariramaa Keriso vajahuna.
3 'Enakaivo vejuro'i taparijara huni henaka ira'atijino Ivi pisimia ja'ina'e hu joni
vwihaiji 'u'o veje ja Keriso oja nimaa ka'ene mahuji arehunijara na tea junimu.
4 Ijihuna'e ei pini roe Jesu pina ka'ene nú panajahaji roe naja'ena ho 'avena pina ani'ina
ka'ene jara apeja ja'inijaho pana ka'i ani'ina ho vu'a maa maiu'ina ka'ene jara apeja
ja'inijaho pana kaivo ani'iniji najahe ja ijihi nimaa vena'e ve'avarono tea junimu.
5 'Ene na onuno pavwihajujaho na apasorua ka'ene mama'inijihi puni hara ka'ene
niho'o túchama ijina paroju.
6 'Enakaivo na ira hami pa'waravi'ina vo na henaka rukina. Nú ikija nimaa nú vejume
jonuna'a uneunecha maho'o samaa renana.
7 'Ene nara niho'o joni hari roe ja 'unirame ahasirima'e 'ee Godoni vu'a maa maiu'iniji
ja'e eha pa'a najahujaho na sisea vene avajuta raka?
8 Na sosia 'aho'a nesavu ja'ina'e vejuta. Ijihuni maijaho pura na aneja mi'eju'e ja
najahu.
9 'Ene vea ka'ene na ja pu'úmo hijujaho na pivujuta kaivo na ea pina ahija pamahuta.
Ijihuni maijaho vea ka'ene vwehipo Masatoniai rena roajino nara pivujujaho maho'o vajihara. 'Enajihuna'e na uneunecha mapokijaho pavejume joni ahija'e renana. 'Ena'omo
majaa ija'ina'e vehuna.
10 'Ene areri ike Keriso oni nimaa ka'ene núni vaji hinujihuna'e nara ike temarane
vejujaho Akea vaja ea pina patanuhuna.
11 Irakijihuna'e? Ijihuni maijaho na ja oja pamihura raka? Nara ja oja ka'ene mihujaho
Godira hena kimu.
12 'Enakaivo nara iraka ka'ene vejujaho na majano vena vahuna. 'Ejakame ea ka'ene
'unama savujija uhusamihuna. 'Ene ea ka'ene 'unama same nú pu pu'úmo kaukara
niareri nikwisu'ina veju ronare'e ta'arosaravujija uhusamihuna.
13 Ijihuni maijaho ea ijá kajija apasorua ka'ene ira'asini jihina. 'Ene kaukara ira'ata
veji'ini jihina. 'Ena'omo pu Keriso oni apasorue puna'i veju.
14 'Ene Setani 'u'o ta'arohe areri hanaji'ini jihuni 'ona oji'ina sa'ina'e rehuna.
15 'Enajihuna'e huni pwea 'u'o areri arimaa ijihuni pwea puna'i matesaravujaho na
mai'o patata'eju. 'Ene pura kaukara ka'ene vejujihuni eha sisea apehuna.

Porura Apasoru Kaukara Veji'i Siseisei Hinajina

16 Na kú'o ijá 'iavu Veje ea pina na vwiha pa'ana paro'amana kaivo ja ija'ina'e
ro'avajaho vwiha pa'ane puna'i apeni'avara. 'Ejakame na ma'uako temarauta.
17 Nara raka ka'ene 'waravukija Natohwijara 'waramu ja'ina'e pa'waravu. 'Enakaivo
ea vwiha pa'ajipo vejuja'ina'e na onuno nimaa veti'aravi'i ta'arosaravu.
18 Ijihuna'e ea mapoka mwe'a kehuni 'unamijino temaraju jihuna'e na 'u'o
temarahuna.
19 Ja vwihajujaho ja hami vwihaji'ina ronare'e ea ka'ene vwiha pa'ajija nimaa
teamana'eju'e 'ekura.
20 Ijihuna'e ja ea irara pwea 'ekahareje 'anie ruarahe 'ee 'eke hura ura renuja'ina'e
'ahie 'ee huhusu ta'arosarame varinu tahijihujaho ja majaa ata kairasahe hu hu'úmo
hijura.

21 'Ene na niho'o juni'eju'e 'waravu kaivo nú manura vene kúvajaho nú niho'o harura pa'ana. Na kú'o vwiha pa'apo 'waravu ja'ina'e 'waravu. Pu 'unama iraka sa'inijino harusina'e rejaja'ina'e núni harura 'u'o ija'ina.

22 'Ú pu Hipurue? Na 'u'o Hipuru. Pu Isureri ore? Na 'u'o Isureri ora. 'Ú pu Eparahami oni amuhije? Na 'u'o Eparahami oni amuja.

23 'Ú pu Keriso oni pwehija raka? Na húmata siseapo 'waravu ja'ina'e 'waravu. Nara niho'o pu asitahuta. Nara kaukara ka'ene vejujara pu asitahana. 'Ene nara na'ia mapoka'e tipurai hijujara pu asitahana. 'Ene na'e hijihiaji tahuna areria pana 'ee niho'o na'ia mapoka'e kwahuni hari hijuta.

24 Jua na na'ia iropu 'aha mapoka (39) hijihiara.

25 Na na'ia no'opisu ajiaki hijihiara. 'Ene na'ia kwino muni 'one hijihiara. 'Ene 'aha no'opisu sisima siserajara. 'Ejume vea kwinune 'ee na'ia kwinu ijá karo soha rira karohi imwasami'i venana.

26 Na veku veku 'unama jojora va'e roura vajijaho na ahija mapoka piunivura. Toa puni ahija anuameji'ina puni ahija nuni aepuni ahija Jenitaru puni ahija 'ee taunua vaja 'ee nechi'a 'ee soha 'ee vwehija ka'ene ira'ata rukinijihi puna'ijaho ahija piunivura.

27 Na niho'o kaukara kisina'e vene 'ee 'unama kisinijino hijuta. Na na'ia mapoka'e na'ia nia panejuta 'ee matunime 'ee toa huani'eju'e 'iruma pai ojura 'ee niho'o atuati'eju'e na'ia ateha paraane nejura.

28 'Ene uneunecha ikeru pana vo na sosia maho'o ikihi puni ahijiji oja vwihaniare'e siseisei hijura.

29 Ea irara harura pa'arenujaho na 'u'o pa'areniuna. 'Ene ea irara sisei vaji arumujaho na niho'o natohwa'e hunijihuna'e vwiha kisina'e vwihajura.

30 'Enakaivo na temara'i ve'ujaho iraka ka'ene nuni vaji ajuaranuji na ijihuna'e temarahuna.

31 Godi ka'ene núni Natohwa Jesu Keriso oni Oma ka'ene aneja púsa pa'a ta'arohujara ki'eju'e na ira'ata paapeju.

32 Tamasikasi vaji kavana ijara Eritasi ka'ene kinijihuni hari Tamasinesi taunua kajaho 'ajohe kamori'i 'ahiume vejara.

33 'Ene na namea vaji ranamie vera titi apúsamiume na huni ija'e juhame arihe aseha va'uta.

12

Poru Oni Visoni 'Ee Raka Ka'ene Túna'i Rehunaka Nahajina

1 'Ene ta'arosaravujaho nijina kaivo ijaho ea mai'o pani'ajihuna. 'Enajihuna'e na iviamaa visonia 'ee Natohu ijara raka ka'ene veju'e samaa'e rejujihi 'waravuma.

2 Na Keriso oni ea pina hena kavura'e juara iropu ropu no'una no'o ijá pa'arena ijino vinaho hahiji'ina ho haha pa'ana puruva reniu kaivo Godira hena kamu. 'Enavo ea kajaho akúpa 'ahi ruha ka'ene no'upisu jihunijino apejume va'ana.

3 'Ene ijí ea kajaho huni hahiji'i va'ana 'aho huni 'avenijara va'ajaho na puruva reniu kaivo Godira Huhusu hena kamu.

4 Hu Parataisi va'ana. 'Ene ira ka'ene areri pa'warahunijija henana. Ijí vu'a kajaho ea areri pa'warahuna'e tanu'urahara.

5 Na ea ijá kajihi punijihuna'e mari'uhuna. 'Ene na nunijihuna'e pamari'uhuna kaivo nara pivujuri vajijino na mari'uhuna.

6 Ijihuna'e na ura temara'i 'ahi'amajaho na vwiha papuruva reti'ina'e re'eju. Ijihuna'e na nimaiji rone 'warahuna. 'Enakaivo na ijaho pa'warahuna. 'Ejakame ei pini iraka ka'ene nuni vaji kime 'ee nununa'i henujiru aromihuna.

7 'Ene uneunecha mapoka ka'ene vejume samaahirava ijihuna'e haha hiana ni'ina'e nuni haha vaja ranamana. Ijaho Setani oni ona'oji'inijina. Ijara 'wija oma rene nuni haha vaji hine ruarihakame na onuno pata'arosara'urono avanana.

8 Ikehuni vu'ijaho na 'aha no'upisu natohwiji jarime ijí 'eka ruva'amarono 'waravuta.

9 'Ejume Hu ijá 'wima Nuni maiji vwihanii'inijara venau'e a hu'úmo niareri renau. Ijihuni maijaho a harura pa'arenaujino Nuni harurijara venau'e a areri renauna 'wamana. 'Enajihuna'e na harura pa'areniujino mari'ume kehi kehi oju'ukame Keriso oni harurijaho nuni vaji namuna.

10 Ijihuni hahi Keriso onijihuna'e nara pivujuri vajijaho ira sisea 'warivura 'ee vea kisina vaji aruvura. 'Ene sisei 'ahie rurihuri vaja 'ee kisina rene puruva retiuni vaji na nijihuna'e teamanimuna. Ijihuna'e vea ka'ene na harura pa'areniujaho na harura renihuna.

Porura Koriniti Ora Vwihaniani Vu'ijina

11 Ja ojono veniume na vwiha pa'ana'e rejuta. 'Enajihuna'e jara asura vene na ea
icha'inijaho rone 'warava'a.
12 Apasorua nimai jihipuni 'unamijija joni vaja masuani ajuarane vene najahajaho
ikena. Acha ani ani'ina 'ee ea areri pavehunijija 'ee ea kime vwiha puruva retihunijija
vene najahara.
13 Ijihuni maijaho na 'unama irakijino venaume ja sosia 'aho'i jihipuni hara'e rejare?
Nara unenu'u pina ka'ene jonuna'a pavejujaho na ja ahija pamihuta. 'Enakúne nara sisea
ka'ene vejujaho vwihanie areha.
14 'Ene na ivi'a 'aha no'upisu ijí ja vu'e ki'irono amairiaravu. 'Ene na paveje jonuna'a
ahija renahuna. Ijihuni maijaho na joni kukuiji 'eka'irono avahuna pana kaivo ja
'eka'irono avaju. Ijihuna'e sesahwapo emahwa puni uneunecha patamuvanihura kaivo
emahwapo sesahwa puna tamuvaniura.
15 'Ene na teamani'eju'e joni 'aveniji marani'avarono nuni uneunecha 'ee nuni haha
maho'o ato'uruve pa'arehuna. Na niho'o oja ni'ima'ura'e mihu kaivo ja na oja ma'uako
mihuna raka?
16 'Enakaivo areri ija'ina'e rehuna vo na pavejume jonuna'a ahija renahana. 'Ene na ea
ka'ene 'unama ani ani'ini pisivisavi'ina 'wavura. 'Ene na ja papisimisamareno 'ekauta
'wahuna.
17 Na ea ka'ene irechamiume vu'ajihi puni vaji unenu'u pina mamaa jona'e na
pa'ekahuna sa'ina'e 'ekuta raka?
18 'Ena na Taitasi 'ejahaume va'eme vweijaho ranavume hu hu'úmo vu'ana. 'Enakaivo
Taitasiho jonuna'a unenu 'aho'a pa'ekahuna sa'inijaho 'ekana raka? 'Ú nú ja pu'úmo
kara nikwinu rene vejara raka? 'Ene kara kwinu parene 'unama ura kwinu parene vejara
raka?
19 Jara hine vwihana apene roujaho núra raka ka'ene 'waravujaho nú núni haha
anakarame ijihuna'e 'waravu roju. 'Enakaivo nimaijaho Godoni una'i nú Keriso oni vaji
ja oja mihujihuna'e ja vena'e marasahe 'uri'avarono 'waravu.
20 Ijihuna'e na vea ka'ene kú'o 'uname roujaho jara ichá'ina ka'ene rehuna'e na
vwihajujaho parena vehunijara na oja hianimu. 'Ene nara ichá'ina ka'ene veje ja ura
parenahuniji vwihaju. 'Ene joni vaja hine 'ura'aravu ho ea 'ahopuni kukui jihuna'e
sename ajinavu ho ajiri pivaroramu ho 'ura'arame ninakaravu ho ea ira'atijino namahe
'wavu ho epuni vu'a sisea ronahu ho jarika reju ho 'ee uneunecha mai'o ura arini paname
'ee pareju.
21 'Ene vea ka'ene na kú'o joni vu'ujino nuni Godijara venie na joni una'i vahi'a
apehunijara tea junimu. 'Eje na ja'amu vehuna. Ijihuni maijaho ea mapoka ka'ene
itunavume nimako rene hine sisea ka'ene vena apene roe 'ee hine hurecharame 'uasa
vejajaho mai'o pataarohe puni sisea vwihane arevi'ina.

13

Túchamaa Onúno Piuharahuna 'Ee 'Ajorumajina

1 'Ene ikaho nuni 'aha no'opisu ijí na ja ki'irono vu'u. 'Ene vu'a nimaijija ea no'ohe'ina
ho no'opiso avavukame iji'a roe nimaa'e rejura.
2 Na nimarako vea ka'ene na ja pu'úmo hijuti veijino ona aruna mihuta. 'Ene kú'o na
ijaho ja pu'úmo pahiju vo na nimarako 'warave ja hehuna. 'Ea ka'ene nimarako sisea
vejajija 'ee ea maho'o ijija 'u'o Na kú'o roujaho ea pina paasinahuna kaivo eha mihuna.
3 Ijihuni maijaho ja Kerisora nuni vaji 'waramu jihuni maiji ka'i 'ahiu'e savu kaivo Hu
joni vaji harura pa'ana'e rehuna pana vo niho'o joni vaja kajaho harura ni'ima'ura'e
renu.
4 Ijihuna'e Hu nimaa ajuaranana vajijino korosi 'ahi 'anaara. 'Enavo Godoni harurijara
reju'e Hu majama hinu. Ijihuna'e nú 'u'o Huni vajijaho ajuasina kaivo nú Hu hu'úmo
hihuna. Ijihuni maijaho Godoni harurijaho jonuna'i ranavume vu'ajihuna'e.
5 Ja nimairoa vajijino hiju ho pa'ajaho ojono mina vene ka'avara. 'Ene ja ojono
piuha'arame kaha. 'Ú ja Keriso ka'ene joni vaji hinujaho mai'o pakavu raka? 'Ene ja
vejuro'i ma irijino Godoni ea 'wavara'e re'ira'omo 'ari'ava.
6 'Ene na nimaa vejujaho ja hena kú'avajaho nú vena kúvajaho pa'arihara'e kú'eja.
7 Nú iviamaa Godoni siporua 'ojukame ja sisea paveju. Núra ika'ina ka'ene vejukaho
núra raka ka'ene najahajara mamaa'e rejakame avahuna pana kaivo nú ura renujaho vea
ka'ene núra arihune sa'ina'e kú'avajaho ja 'unama ka'ene aririji vehuna'e ura renukame
avaju.
8 Ijihuna'e nú unenu'u pina nimaiji niname vehuna pana kaivo nú nimai jihuneru
vejura.

9 Nú temarasahu jihuni maijaho vea kaˈene nú harura paˈarenujaho ja nihoˈo harura renau. ˈEnajihunaˈe nú ike ˈuˈo siporua ˈojuraˈomo ja venaˈe mahouˈinaˈe renahuna.
10 Ikehuni maijihunaˈe na ijaho pahiju vo na uneunechakija vene ˈwaravura. ˈEˈiraˈomo vea kaˈene na ijí hiˈujaho na nuni harura kaˈene Natohwijara mihajaho paapene ja ira kisina ˈwarahuna. Ijihunaˈe na ja niˈajihe emarene ˈurihuna kaivo ja pavenaˈe arihuna.
11 ˈEnajihunaˈe vwehu nune túchamaijaho temarasaha ˈee venaˈe mahouˈinaˈe reha. ˈEne niˈajaraha ˈee oja sonahiaha ˈee vwiha nikwinu rene matausahe hiha. ˈEje Godoni oja mihiˈina ˈee matausahiˈinijara ja puˈúmo nahuna.
12 ˈEne akuavuri ˈunamijino ˈajosaraˈavara.
13 ˈEne nimaa rojiˈina mahoˈokipo ˈajoravu.
14 Natohwa Jesu Keriso oni maiji vwihaniiˈinijaho ˈee Godoni oja mihujaho ˈee ˈAvenijihi puˈúmo ahuvujaho mahoˈo ja puˈúmuna. Nijina.

Karesia

Vuˈa Anejijihina

1 Na Poru apasorua kaˈene emaapo iji pijihe rehuna pane ˈee emaapuni haruri rehuna pana kaivo Jesu Keriso oni vaji Godi Amo kaˈene Huaˈe vejume kwama ˈurinajara iji pijihana.
2 ˈEne vwehu núna mahoˈo kaˈene nú puˈúmo hijukipo sosia kaˈene Karesia vaji navujihi ˈajorame veju.
3 ˈEne maiji vwihanúe ˈee matauviˈina kaˈene Godi kaˈene núni Oma ˈee Natohwa Jesu Keriso oni rena roajaho ja puˈúmuna.
4 Hu núni sisei jihunaˈe kwamana ˈee areri Godi kaˈene núni Omijara Huni ura ijino niamariarama jaˈinaˈe ike mweˈa sisea vajakino niˈajúhe siriruma ruvaˈana.
5 Ijihunaˈe pinanijaho nihoˈo aneja púsa paˈanaˈe mahoˈo majama Huna. Ameni.

Vuˈa Mamaa Maiuˈina Nikwinuna

6 ˈEne na nihoˈo puruva retiu. Ijihuni maijaho Godi kaˈene Keriso oni vaji maiji vwihanúe ˈumenuajaho ja nimarako ranaˈi vo vuˈa aniˈina maiuˈina ˈararihau.
7 Ijaho nimaiˈe ira pina aniˈina pana kaivo pu ea ˈahoˈa hine a ruarahau. ˈEne Keriso oni vuˈijaho apene taˈarohe ani najahu.
8 ˈEne núrana ho ˈona ojiˈini kahi akúpa ˈahi rene roe ira kaˈene nú ja najahukeja areˈi kaivo ira pina aniˈina najaˈamajaho makaˈeje Godira hu siriˈamama.
9 Na nimarako ˈwaravutaˈe na kúˈo ˈwaravu. Ei pini roe ira núra ˈwaravu jaˈina pana vo ira pina aniˈinaˈe ˈwarave heˈavajaho makaˈeje Godira sirimama.
10 Ijihuni maijaho na iviamaa emaaˈe ura renaˈavarono avaju ho Godi ura reˈamarono ˈunama saravu raka? ˈÚ na emaaˈe ura renaˈavarono harura veju raka? ˈEne na emaaˈe ura reˈavarono saravuta reˈipisa na Keriso oni pwea parejuˈu.

Porura Apasoru Renani Vuˈa

11 ˈEne vwehu nune maijaho na ura ja nimaa hami hehunaˈe ura reniujaho nara vuˈa kaˈene najahujija emaapuni rene roe na najahuna pana.
12 Ijihuni maijaho na emaapunaˈa paapejuta ˈee ei pini najihuna pana kaivo Jesu Keriso oni vajijino vejume roe samaa rejume na apejuta.
13 Nara ˈunama kaˈene Jua puni tamana vajijino vejujaho ja nihejura. ˈEne nara icháˈinaˈe vene Godoni sosia siseˈi ˈahaˈe ˈee tirakuje paˈareˈamarono vejuji manura vehuna areri pana.
14 Na ea kaˈene nú puˈúmo urijajija Jua puni tamanijihuni ˈunama nihoˈo asitahe hena ka parajuta ˈee na harura natohwa vene amuhu núpuni ˈunama tamana kajija mahoˈo ˈararihie ve parajuta.
15 ˈEnakaˈivo nuni ohijihuni tei vaji Godira veniume na roe ˈarihujino Hu ura rejume Huni maiji vwihaniuri vajijino iji pijihana.
16 Hu teamavume Huni Hariha nuni vaji vejume samaaˈe rejumakame na Jenitaru puni vaji najaˈurono avanana kaivo na makuˈa ea kaˈene haha ˈee ˈaa rukini jihipunaˈa vuˈa pasaravuta.
17 ˈEne na Jerusaremi pavaˈe apasorua kaˈene nimarako reja jihipuni vaˈuta kaivo na vaˈe Arepia rene kúˈo Tamasikasi routa.
18 ˈEne juara noˈopiso paˈareˈeme na ijiˈa Jerusaremi Sipasi (Pita) kaˈirono vaˈuta. Na ijino naˈia iropu ropune ˈee umora ronu kwino hijuta.
19 ˈEnakaivo na apasorua ˈahoˈa pakivuta kaivo Jemisi kaˈene Natohwijihuni ˈuˈuijiru kavuta.
20 Nara iviamaa raka kaˈene jonaˈe vejukaho na nimaaˈe Godoni unaˈi ja papisimie ˈwaravu.
21 ˈEnarejo na ˈurine Siria ˈee Sirisia vaˈuta.
22 ˈEnajihunaˈe sosia kaˈene Keriso oni vaji Jutia hijujija na pakiviˈina.
23 ˈEnakaivo pu nuni vuˈa ikaˈineru hejura Ea kaˈene nitama sisei ˈahújajaho iviˈa nimairoa kaˈene hu nimarako tirakui venaji najahu.
24 ˈEne pu nuni hahijihunaˈe hine Godi taˈarohura.

2

Poruho ˈEe Apasoru ˈAhoˈijina

1 'Ene juara iropu ropu no'ona no'o pa'are'eme iji'a na kú'o 'uname Jerusaremi Panapasi ho 'ee Taitasi ho ijá aherame va'uta.
2 Nara ijí va'ujihuni maijaho Godira najihumakame ijihuna va'uta. 'Ene nara vu'a iraka ka'ene Jenitaru puni vaji najahujaho hemi ea mama'ini jihipuni una'eru 'waravuta. Ijihuni maijaho na 'unama reha asisame ani naja'eju ronarejo avajuta.
3 'Enakaivo Taitasiho na hu'úmo hinana vo hu Kuriki kaivo pu pa'ejahae sisa 'uhuhuna 'waravara.
4 Ijihuni maijaho vwehu nuna 'aho'a ira 'atijino júhi roe kúme núra Jesu Keriso oni vaji ahija varapa pa'a ijí matauma hinojujihi kúmareje aheruma va'e sisea huni harura hari hi'avarono avajara.
5 'Enaka'ivo pura ija'ina'e vejakame pu ruha aremahareje vea oma kwino aremahuna pana. Ijihuni maijaho vu'a nimaijara joni vaji majamano na'amarono avajara.
6 'Enakaivo ea ka'ene pina'inijija pu mai'o núnuna'a ani'ina pareju. Ijihuni maijaho Godiho ronu kwino pareji'ina. Ijí ea mama'ina pina'ina kajija na unenu'u pina pani'ajihara.
7 'Ene pura ani'ina ka'ene hejajaho na sisa pa'uhuahi'inijihi vu'a maa maiu'ina najahuna mihana hejara. 'Ene ija'ina'e Pitaho sisa 'uhua'inijihi najahuna'e ranavara.
8 Godi ka'ene Pita oni vaji kaukara maa vejume sisa 'uhuahi'ini jihipuni vaji apasorua kaukara venajara nuni vaja kaukara maa 'u'o vejume na Jenitaru puni vaja kaukara vejuta.
9 Jemisine Sipasine (Pita) 'ee Joni ijano tukeja'omo maiji vwihani'ina ka'ene na mihaji kamareja pu nú Panapasi'i ahuma Jenitaru puni va'e ni'ajihe 'ee pu sisa 'uhua'ini jihipuni vahuna'e nimaa vetiarame ija 'ekuara.
10 Pu ea ka'ene uneunecha pa'anaka pivusahi'inijiru vwihani'avarono 'waravara. Ijaho iraka ka'ene na 'u'o vehuna'e ura renia paranajina.

Porura Pita Enitioki 'Urarahe Ira Kisina 'Waramajina

11 Vea ka'ene Sipasira (Pita) Enitioki roajaho na huni una'i ninama 'urarahuta. Ijihuni maijaho hu 'unama ka'ene areri parehuniji vena jihuna'e avajuta.
12 Iji'a ea 'aho'a Jemisi oni una'i rena ro'avarono hu va'e Jenitaru pu'úmo 'iruma inuna kaivo vea ka'ene pura roajaho hu sisa 'uhuahi'iniji juhame Jenitaru maki'ika'i ruva'e hunanu hinana.
13 'Ejume Jua 'aho'a ni'ajahe ira'ata kaja'ina vejara. 'Ene pura ira'ata ka'ene ija'ina veja kajara rejume Panapasi 'u'o ira'ata kajara tairiume va'ana.
14 'Enaka'ivo na kivume pu vu'a maa maiu'ina nimaiji areri pavejume kimarejo na puni una'a kajino Sipasi (Pita) ijá 'wavo A areri Jua kaivo a Jua puna'i pahi'i kaivo Jenitaru epuna'i hinu 'ee a ichá vene Jenitaru Jua puna'i hi'avarono 'ejahio?

Jua 'Ee Jenitaru Ahuma Nimairoa Vajijino Maranihuna

15 Nú Jua'e nahenuajija nú Jenitaru puni sisea vaji rena rohuna pana.
16 'Enavo hena ka'amana! Emaa varapa tamaniji venareje ariramaa'e rehuna pana kaivo Jesu Keriso nimaa ro'avajina. 'Ene nú 'u'o Jesu Keriso nimaa rojara. 'Ejume Keriso nimaa rojajara venume ariramaa'e rejara. 'Ene varapa tamana'e venareje ariramaa'e rehuna pana. 'Ena'omo varapa tamana'e ve'avajara ea pina veje ariramaa rehuna mai'o pana.
17 Nú Jua Keriso oni vaji ariramaa'e re'irono savari vajijino nú roe hena kavajaho areri Jenitarua ea sisei ija'ina'e nú 'u'o sisea rukina'e kavara. 'Ú Kerisoho sisea vehuniji 'waravi'ine? Niho'o pana.
18 Ijihuni maijaho nara niruarahume pa'arenaji na kú'o 'uname vena aji'ipisa ijara naji'amajaho na sisea vejuta reja'a.
19 Ijihuni maijaho varapa tamani jihuni harura vaji hijuta. 'Enarejo tamana vaja kajaho kwavume pa'are'eju'e Godoni jihuna'e hiju.
20 Na Keriso'i korosia 'ahi 'aniara. 'Ena'omo iviamaa nara nanasu hihuna pana kaivo Kerisora nuni vaji hinu. 'Ene nara hia ka'ene iviamaa haha kehunijino hijujaho Godoni Hariha ka'ene na oja miharena Huhusu nunijihuna'e mihaji nimaa roji'i hiju.
21 'Enajihuna'e na Godoni maiji vwihani'inijaho pakarano ranavura. Ijihuni maijaho varapa tamana 'arariha'areje ariramaa rehuna'e re'ipisa Kerisora kwamajaho maa pa'ana'e reja'a.

3

Varapa Ho Nimairoa Vo Nimairoi Rejue Arira Rejura

1 Karesia ora ka'ene vwiha pa'akije ea irara ja pisimiane? Jesu Keriso korosia 'ahi
'anaajaho na eriri joni una'a panajahume samaa'e parenane?
2 Na unenu'u pina kwinu ikeru hehuna'e ura reniu. 'Ú Godoni 'Avena ka'ene ja
apejajaho varapa tamani jihuni kaukara'e venareja apejara ho ja hene nimaa ronareja
apejare?
3 Ja vwiha pa'ane ja Godoni 'Avena vajijino marani'amarono aneja ka'ene vejajaho
are'ika'i ja ivi'a hahijihuni ura ijino veje mara'amarono vejo?
4 A uneunecha mapoka vajijino sisei hinajaho maa pana raka? Ijija maa pa'ana'e
re'avajaho nimaa'e maa pa'ana.
5 'Ú Hu 'Avena ka'ene mihe emaa areri pavehuna ka'ene veju'e joni vaji rejajija ja
tamana hene vejujihuna'e vajihana ho ja henareja nimaa rojajihuna'e venune?
6 Ijí 'unama nikwinu'ina kajino Eparahamiho Godi nimaa rojumakame Godira hu ea
arira 'wamana.
7 'Enajihuna'e ea ka'ene nimaa roji'inijija Eparahami oni harihija.
8 'Ene Godoni irijara Godira túna'i Jenitarupo nimaa rojakame venae arira'e rehuniji
kamarena mai'o Godoni vu'a maiu'inijaho Eparahami ika'ina'e 'waramana Kwaa ara
maho'o ikija oni vaji merajihuna.
9 'Ena'omo ea irahipo nimaa rojujaho Eparahamira nimaa rojume merajaha ja'ina'e
merajihuna.
10 'Enakaivo ea mapoka ka'ene Varapa Tamana 'ahi mine hijujija ijara siripamani
hari hiju. Ijihuni maijaho ika'ina'e vejara Ea irahipo Varapa Tamanijaho pa'ajohe 'ee
uneunecha maho'o ka'ene puka vajakino vejajija'e pahene vejujija siripavara 'iamana.
11 'Unama ka'ene samaa'e rehunijaho ikena Ea pina varapijara veje Godoni una'i
arira'e rehuna pana. Ijihuni maijaho ika'ina'e vejara Ea aririjaho Huni nimairoa 'ahijino
hihuna 'úmana.
12 'Enaka'ivo Varapa Tamanijaho nimairoa vaja parena roana. 'Enakaivo ani'inijaho
ika'ina'e vejara Ea irara ijihi venujaho hu ijihuni toi hinuna 'úmana.
13 'Enavo Kerisora Varapa Tamani jihuni vaji siripumajaho siriruma 'ekuana. Ijihuni
maijaho varapijara siripuma jihuni eha ijaho Hura apenana. Ijihuni maijaho ika'ina'e
vejara
Ea irahipo icha 'ahi 'aninamiume kurinamie navujija siripavara 'úmana.
14 'Ene Jesu Keriso oni vaji Jenitarua merajihi'ina nikwinu'ina ka'ene Eparahami
merajahajino merajihuna. 'Ene pu nimaa rojajihuna'e Godoni 'Avena ka'ene nahama
'waramajaho apehuna.

Varapa 'Ee Nahama 'Waramajina

15 Vwehu nune uneunecha ka'ene na'ia mapoka veji'i hijujino manura veji'i 'waravu.
Emaapo 'wame nimaa vejajija vea ka'ene ijara roe nimaa'e renujaho ei pini ijí ani
ranahuna pane 'ee 'unama 'aho'a huri vehuna areri pana.
16 'Ene ikaho Eparahamiho 'ee huni 'Iniji nahama 'waramana. Hu 'ina mapoka'e rone
'warahuna pana kaivo Hu Ea kwinu rone 'waramana. Ijaho Keriso rone 'waramana.
17 Na 'unama ike 'wara'i 'ahiu'e 'waravu. Varapa Tamana ka'ene juara mapoka mapoka
(430) pa'are'eme mihajaho pavejume Godira nimako nimaa venajaho pataurumana. Hu
ijí tauru'ipisa Hura nahama 'waramaji 'eja'a.
18 'Enajihuna'e aachijaho varapiji 'ajohareje 'ekahuna'e re'amajaho ivi'a nahama
'waravaji venareje 'ekahuna pa'ana'e rehuna. 'Enakaivo Godira nahama 'waramani
'unamijino Eparahami aachia vajahana.
19 'Enakaivo vu irakijihuna'e varapijaho múhane? Varapiji múhajihuni maijaho emaapo
puni siseiji ki'avarono múhana. 'Enakaivo varapakaho ona'oji'inapo apena roe emaa 'ee
Godiho ea ka'ene riramo'oi hinuji mahakame varapa huni 'unamijino veji'i hi'eje ijí 'ina
ka'ene nahama 'waravajara roajino pa'arenana.
20 'Enaka'ivo ea ka'ene rira mu'oijaho ea ronu kwinu reji'ina pana kaivo Godira
Eparahami nahama 'wara'i venajaho Hu rira mu'oi ea pa'a Huhusu 'waramana.

Varapa Huni Maijina

21 'Enajihuna'e 'ú varapiji'o nahama 'warumaji'o ajikaravu raka? Niho'o pana.
'Enakaivo varapa ka'ene múhajara hia maa múhuna'e re'ipisa varapijara reje nú arira
reja'a.
22 'Enaka'ivo Godoni irijara 'warumajaho ea maho'o sisea huni hari hiju. 'Enajihuna'e
ea irahipo Jesu Keriso nimaa ro'avajaho pu raka ka'ene nahama 'waravajaho apehuna.
23 'Enakaivo nimaa roijaho iji'a ro'amarono nú varapi jihuni harura hari hijara.
Nimairoa ka'ene túna'i roe samaa'e reje kahuni 'unamiji kuturúhume hijara.

24 'Enajihuna'e Varapijara núni najuhi'ina'e rene aheruma roe Kerisora roajino
'e'unana. 'Ejume nú nimaa rojajihuna'e nú venume arira'e rejara.
25 'Enakaivo nimaa rojujaho niroajihuna'e nú iviamaa varapa najuhi'ini jihuni hara
pahiju.
26 Ijihuni maijaho ja iviamaa Jesu Keriso oni vajijino nimai rojajihuna'e ja maho'o
Godoni harihija'e rejara.
27 Ja ea maho'o ka'ene Keriso oni vaji samaume 'urijajija Kerisora ateha puna'i
samahana.
28 'Enajihuna'e ja Jua 'aho Kuriki 'ee pwea ho pwea pana 'ee napara ho parua ja ijá
maho'o Jesu Keriso oni vajijino nikwisu'ina.
29 'Ene Keriso ona'e rejara'e re'avajaho ja Eparahami oni harihija. 'Ene aachia ka'ene
nahama 'waramajaho ivi'a jona'e renana.

4

1 Na iviamaa ja 'waravu Omahi kwamajaho hariahi omahoni aachia mapokijaho
'ekahuna. 'Ene ijí hariaha kajaho areri uneunecha mapoka 'ajohi'ina parehuna kaivo
vea ka'ene hu emakina re'amajiano hu 'ekahuna. 'Eju'e hariaha kajaho areri pwea sa'ina
rena hinu.
2 'Enaka'ivo hu ea ka'ene hua'e 'ajohau jihipuni hari hine 'ee ijipo aachi'a kajija 'ajoha
va'u va'o omahi vea ka'ene ranamaji ape'eju'e iji'a 'ekuna.
3 'Ena'omo nú sesamaa'e hijajaho nú mwe'a ikehuni ichá'ini jihuni harurijara
unúnamúume ijihuni hari hijara.
4 'Enaka'ivo vea nimaiji roa apejumakavi'i Godi Huni Hariha ranavume roe varapa
tamana vajijino napari nahenana.
5 'Ejakame Hura tamani jihuni hari ea ka'ene hijujija kú'o nú 'imene 'eke piruve Huni
harihija nimaa'e re'avarono avanana.
6 'Ene ijihuna'e ja Huni harihija'omo Godira Huni Harihijihuni 'Avena ranavume núni
oja vaji roana. 'Ene Amo Amo 'umenuna.
7 Ijihuni hahi ja pwea pana kaivo Huni harihija'e rejara. A Godoni hariha'omo Godoni
vaji aachi'a 'ekahuna.

Porura Karesia Ora Vwihaniajina

8 'Enavo nú nitama Godi pahene pakavari veijaho nú mwe'a ikehuni godi ira'ati
jihipuni hari pwea rene hijara.
9 'Enaka'ivo ja iviamaa roe Godi hena kavu'e vu ika'ina'e 'warahuna Godiho ja
hena kimu kaivo irakijihuna'e ja kú'o 'unama va'e uneunecha maa pa'ana ka'ene sisei
jihipuna'a va'o 'ee ijihipuni pwea kú'o 'unama rehuna ura renao?
10 Ja vea masapa juara 'ee vea vutua kwinu kwino puni veijihi hine akuma 'ararihiu.
11 Na jonijihuna'e juvu. 'Ene nara kaukara ka'ene jonijihuna'e vejujaho maa pa'ana
vejuta'e roe renu.
12 Vwehu nune na ja jarirame 'waravukúne ro naa'ina'e re'avara. Ijihuni maijaho na
varapa tamanijaho niare'i kaivo roe jaa'ina'e rejuta. 'Ene ja na maraku'a pasise'i 'ahiara.
13 'Enakaivo ja nihena kivaja'ina'e na vu'a amura ka'ene najahujaho haha vaja atami
'uniri'eme 'waravuta.
14 'Ene nuni haha vaji atamijaho jonuna'a ahija renana vo ja na papataarorihare 'ee
pasenamana kaivo ja na areri Godi oni 'ona oji'ina 'ekau ja'ina'e apeniara 'ee Jesu
Kerisora Ori roakame ape'ava ja'ina'e apeniara.
15 Ja marako merajiha paranajaho ichihune? Na ijá roju Ja areri ija'ina vehuna re'ipisa
joni niakuha jahene vajiha'a.
16 Na nimai ijí rone 'waravu jihuna'e na ivi'a joni naka rejuta raka?
17 Ira'ata najahi'inijija pu ura rena para'eju'e ja saravu. 'Enakaivo pu mamaa'e
ve'irono sarahuna pana kaivo pu ja tanu'urihe ja nuna paro'avarono avaju. 'Ejakame
ja puni ura ija'ina'e ve'avarono avaju.
18 'Enakaivo mamaijaho na'ia mapoka'e ura rena para'eje kaukara ve'avara. 'Ene nara
ijine ja pu'úmo hi'eje vehunaru pana vo na'ia mapoka'e ve'avara.
19 Sesahu nune na kú'o hejujaho hariha nahe'irono haha ka'ene hejuja'ina'e heju.
'E'eje Kerisoho joni vaja areri rena parahuna.
20 'Enakaivo na ura ja pu'úmo ijí hihuna ura reniu. 'Ene jara ichá'ina ka'ene hine 'ee
vejuji hejujaho na ira ichá'ina'e 'warahunijaho puruva retiu.

Heka'o Sera Puni Mina Veji'i 'Warumajina

21 Ijinakúne ja ea ka'ene Varapa Tamanahuni hari hihuna ura renaujija 'wariva hejuma.
Ja Varapa Tamani jihuni ira hene vejura raka?

22 Ijihuni maijaho Godi oni ira vaji ijaʼinaʼe vejara. Eparahamiho harihwaha noʼoheʼinaʼomo pina pwea naparijara nahejume ʼee pina huni napara maijara nahenana.
23 ʼEne pwea naparijara hariha kaʼene nahenajaho haha huni ura ijino nahenana kaivo napara maijara nahenajaho ʼunama kaʼene nahama ʼwarama jihunijino nahenana.
24 Ikeja areri haa saʼina. Ijihuni maijaho napara ikeja tamana noʼo kaʼene ʼwame nimaa vetiaravajina. ʼEne pina huriʼa kaʼene Sainai rena roe sisemaa kaʼene nahenajaho pu pwearu rehunaʼe nahenanaʼomo ijaho Hekana.
25 ʼEnaʼomo ikehuni maijaho Hekaho Sainai huriʼa kaʼene Arepia vaji naminujina ʼee ijaho areri Jerusaremi kaʼene iviamaa namujina. ʼEnaʼomo pu sesahwa puʼúmo pwea rena hiju.
26 ʼEnakaivo Seraho Jerusaremi kaʼene ichutoi namujina. ʼEnaʼomo hu varapa huni hara pahinu. Hu núni oha.
27 ʼEnaʼomo Godi oni ira vaji ijaʼinaʼe vejara.
Napara kaʼene amuja paveji'inijija temarasaha. ʼEne ja hariha panahene haha hejujihunaʼe mwasiriha. Ijihuni maijaho napara kaʼene temuka apejiʼini jihuni sesamaijija mapoka kaivo parua rukini jihunijaho mapoka pana ʼúmana.
28 ʼEnaʼomo vwehu núne ja Aisiki vareʼina kaʼene nahama ʼwaramani sesamaijihina.
29 ʼEnakaivo vea kajino hariha kaʼene haha huni ʼunamijino nahejajara Godoni ʼAvenijara ʼwaraʼeme nahejajaho siseʼi ʼahaa rurahana. ʼEnaʼomo iviamaa ijaʼinaʼe renu.
30 ʼEnakaʼivo Godoni irijaho ichá'inaʼe ʼwaramane? Ikaʼinaʼe ʼwaramana. Napara kaʼene pweijaho noʼo hariaheʼi irechamie vaʼava. Ijihuni maijaho pweijihuni harihijaho hariha pina kaʼene napara nimai jihuni aachijija paʼekahuna ʼwamana.
31 ʼEnaʼomo vwehu nune nú napara kaʼene pweijihuni sesamaa pana kaivo napara kaʼene nimai jihuni sesamaa.

5

Matauhuniji ʼAjohiʼi ʼAvena Vaji Ohunijina

1 Nú ʼahijaho unenuʼa ʼahopuni harura hara pahihuni jihunaʼe Kerisoho nú venume hanasinaʼe rejara. ʼEnakúne majamano kisinaʼe rene namina vaʼavara kaivo kúʼo pwea rene harura hari hijujaʼinaʼe pareʼavara.
2 Heha! Na Porura ja ʼwaravu. Ja sisa ʼuhuaʼavajaho Kerisoho jonunaʼa maa paʼanaʼe rehuna.
3 Na kúʼo ʼwaravu. Ea irara sisa ʼuhuujaho hu tamana mahoʼo ʼararihihuni harura hari hinu.
4 ʼEnakaivo ja tamanijara venae arira rehunaʼe saraʼavajaho ja maiji vwihaniujaho ja niarihume paranana. ʼEne Kerisoho jonunaʼa ʼuhuusahana.
5 Ijihuni maijaho nú ʼAvena vaja ʼee nimairoa vajijino ariramaiji nimaa roji'i ʼajaha hiju.
6 Ijihuni maijaho Jesu Keriso oni vajijaho sisa ʼuhuahiʼina ho paʼuhuahiʼinijaho natohwa pana kaivo nimaa rone oja ʼekaravujara natohwijahuna.
7 Ja nimamaaʼe vejara vo irara tanuʼurihuʼe nimaijaho pavejo?
8 Ike iraka kaʼene venauʼe ja panimaa vejujaho Godi kaʼene ja ʼumena jihunaʼi rena rohuna pana.
9 ʼEnakaʼivo isitia maʼuʼua vo ijara vejuʼe harava emarena ʼurinuna.
10 ʼEne na Natohwi jihuni vaji nimaa vetiujaho ja vwiha ʼahoʼa karaa ani paʼekahuna. ʼEnakaivo ea kaʼene joni vwiha vejuʼe puruva retiujaho hu ea irara avamajaho hu maiʼo huni eha apehuna.
11 ʼEnakaivo vwehu nune na sisa ʼuhuahuji rone majaa najahujaho irakijihunaʼe Jua na majaa ruariho? Ijaʼinaʼe reʼamajaho korosi jihuni vuʼa kaʼene rone ʼwavujaho areve parahuna.
12 Maijaho ea kaʼene ja ruarahujija sisa ʼee maijiʼi mahoʼo ʼuhuahe paareʼipisa mamaa vejaʼa.
13 Vwehu nune ijihuni maijaho ja unenuʼu ʼahopuni harura hari pahihuni jihunaʼe iji pijihana. ʼEnakúne hanasina kaʼene jara apejujaho paveje hahijihuni ura ijaho paveʼavara. ʼEnakaivo oja ʼekaravuri vajijino niʼajaravara.
14 Ijihuni maijaho varapa mapokijaho roe ira kwinuʼwi ikehuni vaji ahume ʼwaramana. Ja joni haha oja mihujaʼinaʼe ea kaʼene joni rori hijujija oja miʼavara.
15 ʼEnakaivo ja kari mwatume iki mwatume ʼee pijaʼoʼaraviʼi hiʼavajaho hami ʼajoʼaravara vejuroʼi ja mahoʼo iʼisúmahe paʼareʼejakúne oja maʼaraʼavara.

Godoni ʼAvena ʼEe Emahuni Karaijina

16 ʼEne na ijá ʼiavu ʼAvena vaji hina onareje hahijihuni ura ijija paveʼavara.

17 Ijihuni maijaho hahijihuni ura ijija 'Aveni jihuni ura iji'o ninakaramuna 'ee 'Aveni jihuni ura iji'o hahijihuni ura kwino parena namuna. 'Ene pu no'o ninakaravu jihuna'e ja iraka ka'ene ura renaujija pavejura.
18 'Enakaivo ja 'Avenijara uranie va'amajaho ja tamana huni harura hara pahiju.
19 'Ena'omo hahijara ura reju'e mi'imi'imujaho ikena. 'Uasa vejujine hurecharavujine 'ee hahijara itumujihi vejujina.
20 'Ene godi ira'ata'e oja mihura 'ee masiharame 'ee sena viti'arame 'ee ura'arame ea 'ahopuni ruha ho kukua kime ajiname 'ee matatasu vene 'ee rana'arame 'ee ahaarame 'ee ituha 'oi'oi remaravura.
21 'Ene itunume 'ee toa sisea ine nanamie 'ee ruasarame 'ee uneunecha ika'ina ka'ene na ni'waravu ja'ina'e 'waravu. Ea ka'ene uneunecha sisea ikihi vejujija Godoni ara ka'ene Hura Kinia'e rena hinuni kwaa ijaho areri pavahuna.
22 'Enakaivo 'Aveni jihuni 'inijija ikena. Oja 'ekaravujine 'ee mari'uvujine matauma hijujine 'ee chochumano hijujine 'ee swasina rejujine 'ee mamaa vejujine 'ee paucha'asahi'i vena ihajinanavujina.
23 Vivinui hiji'ine 'ee 'ajo'aravujine uneunecha ika'inijija varapa pa'ana.
24 'Ena'omo iviamaa ea ka'ene Kerisouna'e rejajija pu hahijara itumuna 'ee ura rena paranujija nikorosia 'ahi 'aniara.
25 'Ene nú Godoni 'Avena vaji hijura re'avajaho roe ijí Godoni 'Avena vaja kajino 'urahoja.
26 'Enakúne roe nú pakehi kehi one 'ee ea sivia 'waravujija areme 'ee ea 'ahopuni ruha 'eka ka'irono itunavujija areva.

6

Ea 'Aho'a Ni'ajihe Puni Ahija 'Ekahuni Vu'ijina

1 Vwehu nune ei pini sisei vaji oja ka'avajaho ja ea ka'ene ni 'Aveni vaji emakina'e rejajipo va'e masuanu ni'ajahe 'uri'amana. 'Enakaivo ojono hami 'ajo'ara'avara vejuro'i ja 'u'o ija'ina'e vena ve'ejakúna.
2 Keriso oni tamaniji venareje ea 'ahopuni ahija ni'ajihe 'uri'avara.
3 Ea irara vwihaju'e hu ea pina ni'ina ronujaho hu ori pisivaramuna. Hu niho'o maa pa'ana.
4 'Enakaivo veje ea kwinu kwino huni kara ijija ori piuhara'amana. 'Enareje iji'a ijara rejakame hu ori kehi kehi ohuna kaivo ea 'ahopuni jihuna'e pajarika'e rene ohuna.
5 Ijihuni maijaho ea kwinu kwino puni ahija ori tapahuna.
6 'Ene veje ea ka'ene ira naja'eme henajara ea ka'ene hu nahajaho uneunecha mamaijija hu hu'úmo vajúsara'amana.
7 'Ene ja papisivarame Godi sivaa'ava. Ijihuni maijaho ea irara hu uné raka uja 'onujija hu uneka kajihi jahene 'ekuna.
8 Ijihuni maijaho ea irara huni hahijihuni 'unami ja'ina'e hinujaho haha huni 'unamijino sisea piunihuna. 'Enakaivo ea irara 'Avena huni 'unamijino 'ina 'onujaho hu 'Avena vajijino majama hihuna apehuna.
9 Roe nú mamaiji vehunijaho paucha'asa'avara. Ijihuni maijaho vea nimaa ro ape'eje a pasena'eje ve'amajaho ijihuni eha apehuna.
10 'Enakúne nú vea mamaa ape'avajaho roe nú ea maho'o puna'i hami ve'avara vo maraku'a ea ka'ene nimaa roji'ini jihipuna'i hami ve'avara.

Túchamaa Jujuvu'a 'Warame 'Ajoramajina

11 Asura oma mama'ina ka'ene nara nuni ijijino vejujija ki'avara.
12 Ea ka'ene haha kehunijino ta'arorahuni jihuna'e ura renaukame ja sisa 'uhuhuna'e 'ejahiu. Ijihuni maijaho Keriso oni korosi jihuna'e pasise'i 'ahi'avarono avaju.
13 Ijihuni maijaho ea ka'ene sisa 'uhuahi'inijija tamana 'u'o paakuavura. 'Enakaivo pu mají ja sisa 'uhu'avarono ura renau. 'Ejakame joni hahijihuna'e kehi kehi o'irono avaju.
14 'Enakaivo 'unama ija'inijaho na pakehi kehi o'i'ahiu. 'Enavo núni Natohwa Jesu Keriso oni korosi jihuna'e ijiru mari'uvi'i ojura. 'Ene nuni ura ka'ene mwe'a ikehunijaho korosi 'ahi 'anaume paranana 'ee mwe'a kehuni ura ka'ene nuni vaji navajija 'u'o korosi 'ahi 'anaume pa'arenana.
15 'Ena'omo sisa 'uhuahura ho sisa pa'uhua'ujaho unenu'u pina pana kaivo ea maiu'ina'e rejujara ni'ima'urijahuna.
16 'Ene ea ka'ene 'unama maiu'ina 'arariha'i o'avajaho matauvi'ina 'ee numiravujaho puni toine 'ee Godoni Isureri 'ahina.
17 Iviamai iki rene iki kaha ijaho ja ea pina varapa 'aho'a nununaa pave'avara. Ijihuni maijaho Jesuni jihuna'e na sise'i 'ahiari matana 'avena nuni haha 'aha navu.

18 Vwehu nune núni Natohwa Jesu Keriso oni maiji vwihanú'inijaho joni 'avenijihi pu'úmuna. Ameni.

Epasasi

Vuʻa Anejijihina

1 Na Porura Godoni ura ijino Jesu Keriso oni apasorua rejuta. ʻEnaʻomo Godoni ehija
Epasasi hijura kaʻene Jesu Keriso oni vaji uchaha paʻajihi punaʻe veju.
2 Maiji vwihaniʻina ʻee matauviʻina kaʻene Godi núni Oma ʻee Natohwa Jesu Keriso oni
rena roajija ja puʻúmuna.

Keriso Oni Vaji ʻAvena Huni Merajihiʻina

3 Núni Natohwa Jesu Keriso oni Godi ʻee Omiji taʻaroha. Hura ʻAvena Huni merajihiʻina
kaʻene akúpi ʻahi navujija Keriso oni vaji mahoʻo merajúha paranana.
4 ʻEne Hu nú mweʻa pavejiʻini Huni vaji iji pijúhana. ʻEjakame nú Huni unaʻi oja
mahiʻina rene akuaviʻina rene ʻee sisea panamuhiʻinaʻe reʻavarono iji pijúhana.
5 ʻEne Jesu Keriso oni vaji Huni Harihijaʻe ʻekuhunijaho nitama Huni ura ijino Hu ura
renajaʻinaʻe amairiaramana.
6 ʻEne Huni maiji vwihaniiʻini jihuni pinaniji taʻaroʻavarono Hura oja múhiʻini jihuni
vaji maʻekuana.
7 ʻEne Hura ori Huni ʻaa vajijino niʻajúhe kúʻo ʻekuana. Huni maiji vwihaniiʻina kaʻene
ituʻoʻuna namuna vajijino núni sisea vwihanúe aremana.
8 ʻEne Hura Huni maiji vwihaniiʻina kaʻene ituʻona namuna vajijino vwiha mamaa
mahoʻone ʻee henaka mahoʻo ʻusesamúhana.
9 Godi Huni ura ijihuni hemijaho vejume núnunaʻa samaumaa renana. Godi Huni ura
ijino Keriso oni vaji Hu ura renajaʻinaʻe venana.
10 ʻEne vea roe areri rena parajakaviʻi uneunecha mapoka Keriso oni vaji ichutoi
navura ʻee mweʻi navura ʻekaroe Huni harura hari nahuna.
11 Hura nitama Huni ura ijino iji pijúhana. Hura amairiarama jaʻinaʻe ʻee Huni aachia
ʻuʻo ʻekara. ʻEne uneunecha mahoʻo Hura ura rene ʻee ʻwarama jaʻinaʻe rejara.
12 ʻEjakame ikehuni urijaho nú ea kaʻene amuraʻe Keriso nimaa rojujaho Huni mamaiji
taʻarohuna.
13 Ja ʻuʻo Huni vaji Huni ira nimaiji hene ʻee vuʻa maa maiuʻina kaʻene ja niʻajihana
ka ja nimaa rojume Huni ʻAvena kaʻene nahama ʻwaramajaho joni vaji Huni tatua vene
mihana.
14 Huni ʻAvena kaʻene nú múhajaho Huni aachiji ʻekahuna tatua vene múhana. ʻEne
Godi Omaʻe rehunaʻe kúʻo ʻuname ʻimenúa avanana. ʻEne Huni mamaiji taʻaroʻavarono
avanana.

Poru Oni Siporua

15 Ikehuni hahi na joni vaji Natohwa Jesu nimaa rojuji hene ʻee jara Godoni ehija
mahoʻo oja mihuji hejujaho paʻuhuname paturanaʻikaʻi
16 na jonijihunaʻe joni ihi ʻurihe siporua ʻone teimani ʻwavura.
17 ʻEjakame núni Natohwa Jesu Keriso oni Godi ʻee Oma kaʻene pinana rukinijara vwiha
kaʻene vwiha mamaa vwihane ʻee jonunaʻa veje samaumaa rene ʻee Hu hena kahunijaho
samaumaa rehuna.
18 ʻEne na siporua ʻojujaho joni oja jaraa kame Hura maa irakijihunaʻe ja ʻumenaajaho
hena kahuna. ʻEne Huni uneunecha mapoka mavarasaʻina kaʻene Huni ehijijipo ʻekujija
hena kihuna.
19 ʻEne Huni harura niʻimaʻura kaʻene nú nimaa rojiʻina kihipunaʻi veʻamajaho hena
kahuna. Ike harura niʻimaʻura kaʻene núni vaji kaukara venujaho
20 ijí harura kajara Kerisora kwamajaho vejume ʻurinana. ʻEne vejume akúpi ʻahi
Godoni ija manaʻinijaʻi asuma hinana.
21 Iviamai ikehuni vea ikeru pana kaivo túnaʻa ʻuʻo ʻajohaiʻina mamaʻina harura ʻee
harura mahoʻo ʻee iha icha'ina kaʻene ja ʻurihujaho asitaha parane huri hinana.
22 ʻEne Godira uneunecha mahoʻo Huni mumora hari irechamana. ʻEne uneunecha
mahoʻo ʻee sosia Hura húmata rehunaʻe mahana.
23 ʻEne sosijaho Huni haha kaʻene Hu ijihuni vaji mahoʻo areri rena paranujina ʻee Hu
uneunecha mahoʻo areri rena paranu.

2

Kwamasaharaʻe Jesuni Vaji ʻUrijara

1 ʻEne ja sisea vaji hijajihunaʻe ja kwamasahara.

2 Ja nimako ijaho ike mweˈa kehuni ˈunamijino ˈurahe ojara. ˈEne ˈavena sisea kaˈene ichutoa ˈajohu jihuni harura hari ojara ˈee hu ea kaˈene vuˈataa paheji'ini jihipuni vaji iviamaa kaukara venujina.
3 Nú ˈuˈo puni vaja kajino nitama hine núni hahijihi puni ura ijí vejara. ˈEne núni hahijihuni ura ˈee núni vwiha sisesa ijipo rosamúa parajara. ˈEne núni kara ijija sisea ijihunaˈe nú Godoni sena hari ea ˈahoˈa kajihi puˈúmo hijara.
4 ˈEnakaivo Godiho nihoˈo niˈimaˈura numiruviˈina ˈee Hu niˈimaˈura oja mihiˈina. Ijihunaˈe Hu nú oja múhana.
5 ˈEne nú siseijara venume kwamasahara vo Hu venume nú Keriso puˈúmo ahuma maiˈo hiju. Ijihunaˈe maiji vwihaniajara vejume ja maraniana.
6 ˈEne Godira venume nú Kerisoˈi puˈúmo ahuma ˈurijara. ˈEne Jesu Keriso oni vajijino venume Godi puˈúmo akúpa ˈahi ahuma asuma hiju.
7 ˈEnajihunaˈe Godiho Huni maiji vwihaniiˈina niˈimaˈura kaˈene nihoˈo areri pamanura vehunijaho ˈee mamaa kaˈene núnaˈe venujaho Jesu Keriso oni vajijino vea túnaˈi najuhuna.
8 Godira maiji vwihanúani vajijino ja nimaa rojajihunaˈe maraniana. Ijaho jara joni harurijino vehuna pana kaivo Godira swara vene múhana.
9 Ijaho kaukaraˈe ja vejakame ijihunaˈe veje maranihuna panakúne ja ea pina jarika pareˈamana.
10 Ijihuni maijaho nú Huni Isuraˈe Jesu Keriso oni vaji venuana. ˈEjakame kaukara mamaa kaˈene nitama Hura amairiaramaji veˈavarono venuana.

Keriso Oni Vaji Nikwisuˈina Rejara

11 Ijihunaˈe vwihaˈavara. Ja Jenitaru nimarako hahijihuni ˈunamijino hijajaho ea kaˈene sisa ˈuhuahiˈina ˈwavura kaˈene emaapo iji haha sisa ˈuhuahiˈinijipo ja sisa paˈuhuiˈina ˈiavura.
12 Ja ma vwihaˈaha. Vea kajiha kajaho ja Kerisoho raname karaa ani hijara ˈee ja Isureri puni vaja asinamiara. ˈEne ja raka kaˈene nahama ˈwaravajija suja ˈee raka kaˈene túnaˈi rehunijija ja puruva renaˈeme hijara. ˈEne iki mweˈi Godi pahena pakaviˈi hijara.
13 ˈEnakaivo ja ea kaˈene nimarako karori kaheri hijajija iviamai Jesu Keriso oni vaji Keriso oni ˈaijara aherame nimaa roana.
14 Ijihuni maijaho Hu núni matauviˈinijinaˈomo Hura noˈo ˈeke ahuvume nú roe nikwinuˈwi rejara. ˈEne vera kaˈene núaˈe ˈahaume namajaho tirakunana.
15 ˈEne Hura Huni haha ˈahi núra nakaˈe vetiaravara ˈee Jua puni varapa ˈee varapijara ˈwaramajaho ˈekume paˈarenana. ˈEne Huni ura ijaho ea noˈoheˈi kajija ˈekaroe ahumaˈe irechamie Jesuni matauviˈina vajijino ea kwinu maiuˈinaˈe rena hiˈavarono avanana.
16 ˈEne Huni korosia ˈahi ea noˈoheˈi kajija ahume kwinuˈwi rejakiviˈi Godi puˈúmo kúˈo ˈunama napura veˈavarono avanana. Ijihuni maijaho ijí korosia ˈaha kajino pura nakaˈe vetiˈaravuri ˈunamijaho ˈanaume kwamana.
17 ˈEne Hu roe ja ea kaˈene karori kaheri hijajija matauma hihuni vuˈa ˈwarame ˈee ea kaˈene nini hijujija ˈuˈo matauma hihuni vuˈa ˈwaramana.
18 ˈEnaˈomo nú ja puˈúmo Huni vaji Godoni ˈAvenijara venue Amo oni areri ma arira vahuna.
19 ˈEnajihuni hahi ja iviamaa suja ˈee apiora pana. ˈEnakaivo ja Godoni ehi puˈúmo anesurijina ˈee Godoni kachiˈina rejara.
20 Ja Huni ara kaˈene apasorua ˈee poropetiepo najaha jihuni toi venajihina. ˈEne Jesu Kerisoho Huhusumano muna anesina kaˈene ijihuni toi vejajina.
21 Ijí ara kajaho Huni vaji vena ajivuˈe Hura ahuma ˈunanavuˈe ˈurina Temiporua akuaviˈinaˈe Natohwi jihuni vaji rene naminu.
22 ˈEne Huni vaji ja ˈuˈo ˈeke ahumaˈe Godira Huni ˈAveniji'i hihuni araˈe venaana.

3

Porura Kaukara Kaˈene Jenitaru Punaˈe Venajina

1 Ikehuni hahi na Poruho ja Jenitarue punijihunaˈe Jesu Keriso oni tipurea.
2 Godoni maiji vwihaniˈini jihuni kaukara kaˈene jonijihunaˈe na mihajaho ja nihejara.
3 Hema kaˈene vejume núnunaˈa samaumaa renajaho na ni marako maˈuako vene ˈwaravujina.
4 ˈEnaˈomo ja ijí taˈavari vajijino Keriso oni hema kaˈene nara hena kavujaho ja hena kahuna.
5 ˈEne ijaho emaa puni harihija ˈee amuhija ˈahoˈa kaˈene nimarako hijajija panajahana. ˈEnakaivo iviamaa Huni apasorua kaˈene akuaviˈina ˈee poropetia kaˈene ˈAvena vaji hijiˈini jihipunaˈi vejume samaumaa renana.

6 Hemijaho ikena Godoni vuˈa maa maiuˈina vajijino Jenitaru Isureri opuˈúmo ahume aachiˈa kaˈene nahama ˈwaramajaho ˈekahuna. ˈEe Jesu Keriso oni vuˈa maa maiuˈina vajijino haha nikwinu Huni pwinaˈe rejara.
7 Godoni swara kaˈene maiji vwihaniˈina kaˈene na mihajiˈo ˈee harura kaˈene nuni vaji kaukara venujara ijí vuˈa maa maiuˈina kaji rone ˈwarahunaˈe rejuta.
8 Na ea mahoˈo kaˈene nimaa rojiˈina puni vaji túchamaa ijina vo ike maiji vwihaniˈinakaho na mihana. ˈEne Keriso oni vaji uneunecha mapoka mamaa kaˈene areri pamanura vene ˈwarahunijija Jenitaru najaˈurono vajihana.
9 ˈEjakame hema ikehuni kaukara kaˈene nitama Godoni vaji nesi namajaho veje samaumaa reˈamarono Hu uneunecha mahoˈo venana.
10 ˈEjakame Godoni vwiha mamaa mapokijija iviamaa veje sosi vaja ˈee ˈajohaiˈina ˈee mamaˈina kaˈene ichutoi hijujihi puni unaˈa samaa rehuna.
11 Ikaho Godira Jesu Keriso kaˈene núni Natohwi jihuni vaji majama aneja púsa paˈanaˈe Hura ura renajaˈinaˈe venana.
12 ˈEnaˈomo nú Hu nimaa rojuri vajijino pajuˈi kaivo matausahe arira maiji Huni unaˈa vaˈu.
13 Ijihuni hahi na ja ˈwaravujaho nara jonijihunaˈe sisei hijujaho ja pakiˈeje joni oja veje areri paretiama. Ijihuni maijaho ijija joni hura vene taˈarorahuna.

Kerisora Oja Kaˈene Múhajina

14 Ikehuni hahi na Amo oni unaˈi nitupari savuta.
15 Kachiˈina mapoka kaˈene akúpi ˈahi hijura ˈee mweˈi hijura puni iha huni vaji ˈekura.
16 ˈEne Hura Huni uneunecha mapoka kaˈene pinana rukinijija ja vajihuna. ˈEjakame Huni ˈAveni jihuni harurijara harura mihe niˈajihe joni oja vaja areri renaama.
17 ˈEjakame Kerisoho jara nimaa roˈavari vajijino joni oja vaji hiˈamana. ˈEjakame oja ˈekaraˈavari vajijaho nihoˈo chinuma same areri renaˈa paraniˈamana.
18 ˈEjakame ja areri Godoni ehijijihi puˈúmo mahoˈo oja ˈekaravujaho hena kahuna. Ichá'ina kaˈene oja ˈekaravujara ikikahia jorane ˈee ira ichá'inaˈe rausahana ˈee ikikamia huna joranajaho hena kahuna.
19 ˈEne Kerisora oja múhajaho hena kahuna. Ijara henaka asitaha paranana. ˈEnaˈomo ja mahoˈo Godoni henaka ijara ituˈonahe areri renahuna.
20 ˈEnaˈomo harura kaˈene núni vaja kaukara venujara raka kaˈene nú vwihane ˈee Godi jarima ˈwarahunijaho ijí Harura kajara nihoˈo asima paranuna.
21 Godiho sosia vaja ˈee Jesu Keriso oni vaja ˈee ea mahoˈo hina apena vaˈujihi puni vaja aneja púsa paˈanaˈe taˈarohuna. Ameni.

4

ˈAvenijara Venuˈe Nikwinuˈina Rejujina

1 Na Natohwi jihuni tipura eijara ja jarirame ˈwaravujaho ja ˈunama mamaa kaˈene ja ˈumena jihunijino ˈuraha oha. Ijihuni maijaho ja Godira ˈumenaana.
2 ˈEnakúne oja ˈekaravuri vajijino masuani ajuarasaha hine ˈee ea hami ˈahie ˈee haha sonahiˈeje hine ˈee ea ˈaho puˈúmo matausahe vivinui hine ˈee ea ˈaho puˈúmo mamaaˈe vejiˈi hiˈavara.
3 ˈEne Godoni ˈAvenijihi puˈúmo ahuma hijuri ˈunamijaho hami ˈajohiˈi matauviˈiniji vevahame hiha.
4 ˈEne haha nikwinune ˈee ˈAvena nikwinuna. ˈEne mamaa kaˈene túnaˈi rehuna vajijihuniji ja ˈumenaana.
5 ˈEnajihunaˈe Natohwa nikwinune ˈee nimairoa nikwinuna ˈee toi samaujaho nikwinuna.
6 ˈEne Godi nikwinuna ˈee Hu ea mahoˈo puni Oma. Hu ea mahoˈo ikehi puni húmata ˈee Hu uneunecha mahoˈo arerina. ˈEne Hu nú ea mahoˈo puni vaji hinu.
7 ˈEnakaivo nú ea kwinu kwinu Kerisora swara kaˈene maiji vwihanúuji Hu ura renajaˈinaˈe vajúhana.
8 ˈEnajihunaˈe ikaˈinaˈe ˈwaruvara.
Vea kaˈene Hu ajima ichutoi vaˈajaho Hu ea kaˈene tipura hijiˈinijija aheramana ˈee swara Huni ehija vajihana ˈúmana.
9 Ike ira kaˈene ajima vaˈajihuni maijaho irake? ˈÚ Hu ˈuˈo arihe kami mweˈa vaja kamino vaˈane?
10 Hu ariha roajaˈina Hu kúˈo ajima vaˈe mahoˈo asisama kahi ichutomai vaˈareje uneunecha mahoˈo mweˈa ˈee akúpa ˈahi navujija ˈajohaˈi ˈahaume avanana.
11 ˈEne Hura swara ˈahoˈa apasorua vajihe ˈee ˈahoˈa poropetia vajihe ˈee ˈahoˈa ivenijarisiaˈe vajihe ˈee ˈahoˈa pasitaˈe vajihe ˈee ˈahoˈa najahiˈinaˈe vajihana.

12 'Eje ijara ea ka'ene akuavi'inijija ni'aji'eje Huni kaukara vehuna. 'Ene Keriso oni hahijaho veje emarena ajihuna.
13 'Ene pura najuhe ajima va'eje núni nimaa roijaho nikwinu rena paraje 'ee Godoni Harihiji hena kavujaho roe emarena parahuna. 'Ene areri Kerisora emarenani manuri ja'ina'e rehuna.
14 'Ene ijara reje nú sesamaa puna'a parehuna areri vúrui amena 'anúa ato'urumue haeme ojuja'ina'e pavehuna. 'Ene emaapuni nimairoa ira'atijija panimaa vetihuna 'ee 'unama ira'atijino pisivisave niho'o nimaa puna'i rehuna.
15 'Enakaivo oja 'ekauri vajijino nimaaru 'waravi'i hiha. Ijihuni maijaho nú Huni vaji uneunecha maho'o ikihi puni vajijaho emarene 'urihuna. 'Ene Kerisoho Huni sosia ijihuni Húmata.
16 Ijí Huni harura hari hahakaho maho'o roe ihene namu. Ijara haha pwina 'aho'akaho ni'ajihue puni kaukara 'oi'oi hami veju. 'Ene ijara veju'e oja 'ekaravuri vajijino hahakaho emarena 'urinu.

Keriso Oni Vaji Hia Maiu'iniji Hine 'Ee Ohunijina

17 'Enajihuna'e ike nara 'waravukaho nú Natohwiji huni una'i nimaa 'waravu. 'Enakúne ja paki'eje 'unama ka'ene Jenitaru pu ojuja'ina'e o'avara. Ijihuni maijaho pu niho'o vwiha puruva reti'eju'e maiji ojura.
18 'Ene puni vwiha ijaho niho'o nutuma namu. 'Eju'e Godira hia ichá'ina ka'ene hihuna ura renujaho asinavara. Ijihuni maijaho pu puni vwiha ijaho puruva retiuna 'ee puni oja Hununa'a niho'o kuma kisima'ura'e vene hiju.
19 'Ene pu niho'o roe kisina'e rejara. 'Ene 'unama ka'ene 'uasa vejujara pu niho'o hivahimana. 'Ene 'unama sisemaa ka'ene pu vene 'ee pupusu vwihajujara pu niitu-navume pa'arenana.
20 'Enakaivo ja 'unama ikehunakino Kerisoho hena kahuna niho'o pana.
21 Ijihuni maijaho ja Huni vu'a nimaa'e nihejara. 'Ene Hura ja najahana. Ijihuni maijaho nimaijaho maho'o Jesuni vaji namu.
22 Enakúne joni kara sahasa 'ee unama ka'ene ja nimarako itunijara pisivisavume sakarasahajija maho'o irechave pa'are'amana.
23 'Enakaivo jara vwihajuri 'unamijija veje maiu'ina'e rehuna.
24 'E'eje kara maiu'ina saha. Ijihuni maijaho kara kajaho maiu'ina Godi vare'ina 'ee ariramaa 'ee akuavi'ina 'ee nimaa nimaa'e venana.
25 'Enakúne 'unama ka'ene ira'atijaho irecha'i kaivo ea ka'ene joni rori hijujija ira nimaijino 'waraha. Ijihuni maijaho nú ea kwinu kwino puni pwinana'a.
26 'Ene ja ajina'avajaho sisea paveha 'ee sena vena apena va'eje vea va 'o'ama.
27 'Ene Setaniho tinia pa'arema'amana.
28 'Ene veje ea ka'ene nesa apeji'inijaho kú'o nesa paape'amana. 'Enakaivo huni ijijino kaukara raka ka'ene mamaijaho ve'irakúne hu ea ka'ene pivunujaho areri ni'aji'amana.
29 Ja paki'eje ea ira sisea 'wara'ava. 'Enakaivo veje ja ira mamaa ka'ene ea kaji ni'ajahe emarena 'urihuniji 'wara'avana. 'Eje ea irahipo ijí he'avajaho ijara pu meraji'avara.
30 'Ene ja paki'eje Godoni 'Avena veje temu'ama. Ijihuni maijaho Hura nahama 'waramarena tatua ka'ene múhajaho nama va'e vea ka'ene Hura 'ekuhunijino 'usehuna.
31 'Enakúne ike 'unama ka'ene 'uraura 'ee sena ajira mwasiriti'aravura vu'a ronahura naka veti'aravuri 'unamijija irechave maho'o pa'are'avara.
32 'Enakúne ea 'aho pu'úmo hami veti'araha 'ee oja purasina'e rene 'ee vwihane arekaravi'ina'e reha areri Godira Keriso oni vaji ja vwihanie arema ja'ina'e ve'avara.

5

Hanaji'ina Vaji Hine Godira Venuja'ina Ve'avara

1 Ijihuni hahi areri sesahu nuna ka'ene oja mihi'inakije Godira venuja'ina'e ve'avara.
2 'Ene Kerisora ja oja mihaja'ina'e oja 'ekaravi'i o'avara. 'Ene Hu Huhusu nú múharena areri swara vene swasa Godona'e amua 'u'amarono venana.
3 'Enakaivo ja Godoni ehijakúne 'uea vejura 'ee huricharavura 'ee jonaru vwihajura 'ee rarene 'ekura joni vaja parejakame ea ja ronaha pa'wa'avara.
4 'Ene ira sakaha ka'ene siseijaho pa'wame 'ee sipana ka'ene areri parehunijija paasuhuna kaivo Godi teimani 'wahunijiru 'waha.
5 Ijihuni maijaho ja nimaa hene kavuja'ina'e ea ka'ene 'uasa vene huricharavura. 'Ene ea ka'ene epuni kukua kime ituname ura rena'inijija ea ija'inijija godi ira'atijihi oja mihi'ina. Godi'o Keriso'o Kinia rene hihuni kwaijaho pahihuna.
6 'Enakúne veje ea vu'a maa pa'ajino ja papisimisava. Ijihuni maijaho Godoni sena ea ka'ene ija'ina'e vu'ataa pahene uneunecha ija'ina'e vejujihi puni toi namu.

7 Ijihuni hahi puni pwinana'a pare'avara.
8 Ijihuni maijaho ja marako nututi hinojara kaivo iviamaa ja Natohwijihuni vaji hanaji'ini hiju. 'Enakúne hanaji'ina puni harihipo 'uraha ojuja'ina'e o'avara.
9 Ijihuni maijaho hanaji'ini jihuni 'inijija ahume maho'o mamaa vene arira maijihi vene 'ee nimaijihi vehunijina.
10 'Ene Natohwijara ura rehunijihi hena ve'irono 'unama savujina.
11 'Ene uneunecha ka'ene nututi hine vejujihi puni pwinana'a pare'avara. 'Enakaivo ijija hina 'warave roe samaumaa re'avara.
12 Ijihuni maijaho pura nesi iraka ka'ene vejujihi 'warahuna juha.
13 'Enakaivo uneunecha mapoka hananujara veju'e roe samaumaa rejura. Ijihuni maijaho uneunecha mapoka ka'ene roe samaahiravujija hanaji'ina.
14 Ikehuni hahi Godi oni ira vaji ija'ina'e 'waramana.
Niima neji'ine ara kwama namujaho 'urina! 'Ejakame Kerisora a hanana'ama 'úmana.
15 Ijihuni hahi jara 'uraha ojujaho hami vwihane paraji'i ea ka'ene hami pavwihaji'inapo ojuja'ina pana kaivo hami vwihaji'inapo ojuja'ina'e o'avara.
16 Ijihuni maijaho vea ikaho siseakúne ja vea iraka apenareje uné raka ve'avajaho hami ve'avara.
17 'Enakúne papuruva reti'avara kaivo Natohwi jihuni ura ijija hena ka'avara.
18 'Ene toa sisea paine nanamie 'unama sisea ani ani ve'avara kaivo 'Avenijara joni vaja tinia apena para'amana.
19 'Ejakame ja Godoni ira vaji vu'ijihi 'wame Samusi vaji javaa vene Godi ta'arohuri javaa ijihi vene 'ee 'Aveni jihuni javaa ijihi vene joni oja vaja mamaa re'eje Natohwi jihuna'e vena'avara.
20 Na'ia mapoka núni Natohwa Jesu Keriso oni ihijihuni vaji Godi Omijaho teimani 'wa'avara.

Paruina 'Ee Napasina Puni Vu'a

21 'Ene Keriso oni hurijihuna'e ea 'aho pu'úmo hura veti'aravi'i hi'avara.
22 Napare paruhu jopuni hahuneru hi'avara. Areri ja Natohwi jihuna'e vena'ava ja'ina'e ve'avara.
23 Ijihuni maijaho paruijaho naparahoni húmata areri Kerisora sosi huni húmati ja'ina. 'Ene Hura Huhusu Haha (sosi) Ni'ajahi'ini jahuna.
24 'Enakaivo sosia Keriso oni hari namuja'ina'e napara 'u'o uneunecha maho'o paruhwa puni hararu hine ve'avara.
25 Parue napahu jona oja mi'avara. Areri Kerisora sosi 'u'o oja maharena Huni haha mahaja'ina'e ve'avara.
26 'Ene sosia veje akuavi'ina'e rene 'ee chiha pa'ana re'amarono toa 'ee Huni irijino somahana.
27 'Ene Hu sosia chiha maka pa'ana kaivo akuavi'ine 'ee panamahi'ina mavarasa'ina'e reje Hu Huhusu ape'irono avanana.
28 Ijihuna'e parua puni haha oja mihuja'ina'e napahwahijija 'u'o oja mi'avara. Areri puni haha oja mihuja'ina'e mi'avara. Ea irara huni napara oja mahujaho hu areri huni haha oja mahi'ina.
29 Ijihuni maijaho ei pini huni haha kame sehuna pana kaivo hu 'iruma vajahe 'ee hami 'ajohuna. Areri Kerisora sosia'e 'ahauja'ina.
30 Ijihuni maijaho nú Huni haha pwinana'a.
31 Ijihuni hahi parua huni oha oma irechami'i kaivo va'e huni napara samuna. 'Eju'e no'o ijaho roe kwinu renuna.
32 Ike hema ikaho ni'ima'ura kaivo na Kerisoho 'ee sosi ijí rone 'waravu.
33 'Enavo veje ea kwinu kwino joni vaji hijujija naparaha oja ma'amana. Areri hura huni haha oja mahuja'ina'e. 'Ene veje naparaha paruahoni hura venahi'ina'e re'amana.

6

Sesamae 'Ee Emahwaha Puni Vu'a

1 'Enajihuna'e sesamae Natohwi jihuni vaji emahu jopuni ira hene veha. Ijihuni maijaho ijaho 'unama aririjina.
2 'Ene oni omiji'o ohiji'u puni hura hami ve'amana. Ikaho varapa amura ka'ene eha mihuna'e nahama 'waramajina.
3 'Ejakame oni hia mamaa'e reje a 'aha jora'e iki mwe'i hina vahuna.
4 'Enakúne emahwahe ja paveje sesahu jona ajina'avara. 'Enakaivo Natohwijihuni 'unamijino opuipo 'ajo'arahunijaho najahe hena ka'avara.

Pwea ꞌEe Puni Mamaꞌina

5 ꞌEne pwea joni mamaꞌina kaꞌene mweꞌi hiju jihipuni ira hene tea juname ꞌee simarame ꞌee oja nimaiji same Keriso onaꞌe venaꞌama jaꞌinaꞌe veꞌavara.
6 ꞌEnajihunaꞌe ja pakiꞌeje joni mamaꞌina puni nia ꞌaharu vene ꞌee joni mamaꞌinaꞌe teamanahuni jihuna vehuna pana kaivo Keriso oni pweapo puni ojijiꞌi Godi oni ura ijí vejujaꞌinaꞌe veꞌavara.
7 ꞌEne ja emaapuni kaukaraꞌe veꞌavajaho teamanaꞌeje areri Natohwijihunaꞌe venahu jaꞌinaꞌe venaꞌavara.
8 ꞌEnajihunaꞌe nú nihena kavu. Pweꞌina ho matauma ojiꞌini uné raka mamaaꞌe veꞌamajaho ijí raka kaꞌene hu vena kajihuni eha Natohwi jihunaꞌi apehuna.
9 ꞌEne mamaꞌine ja ꞌuꞌo punaunaꞌa ꞌunama ijaꞌina veꞌavara. ꞌEne ja vejuꞌe pu tea junavujaho areꞌavara. Ijihuni maijaho ja nihena kavujaꞌinaꞌe puna ꞌee joni Natohwijaho akúpa ꞌahi hinu. ꞌEne Hu ronu kwino parejiꞌina.

Godoni Nanaꞌejuri Kukua

10 ꞌEne vuꞌa túchamaa ijaho ikena. Natohwi jihuni harura niꞌimaꞌura vajijino kirasahe paraꞌavara.
11 ꞌEnakúne Godi oni kukua kaꞌene nanaꞌeꞌirono savujino mahoꞌo saꞌavara. ꞌEjakame ja Setanira pisimisamuni ꞌunamijija areri kisinaꞌe rene namihuna.
12 Ijihuni maijaho nú ea haha rukina ꞌee ꞌaa rukina puꞌúmo nana paꞌeju. ꞌEnakaivo ꞌajohaꞌina ꞌee harura ꞌee harura nutuviꞌina kaꞌene iki mweꞌi hijura ꞌee ꞌavena sisesa kaꞌene ichutoi hijujihi puꞌúmo nanaꞌeju.
13 Ijihuni hahi Godi oni nanaꞌejuri kukuijino mahoꞌo saha. ꞌEꞌirakúne vea kaꞌene vea sisea kajara apeꞌamajaho ja ijihuna vaji rararaꞌavara. ꞌEne ja uneunecha mahoꞌo veꞌava jihunaꞌe ja areri kisinaꞌe rene namihuna.
14 Ja ikaꞌinaꞌe veꞌavajara reje ja areri kisinaꞌe rene namihuna. Joni ꞌaha moꞌoa charia kaꞌene nimaijino irame ꞌee joni túra ariramaijino vahanaha.
15 ꞌEne joni umora ira maiuꞌina kaꞌene matausahuji saha.
16 ꞌEne ikehuni pwina ijaho tarera kaꞌene nimairoiji apeꞌirakúne Setani oni juha kaꞌene jaijasahe roujija iji ꞌanikuꞌavara.
17 ꞌEne iꞌesa kaꞌene maraniꞌinijino same ꞌee ꞌAveni jihuni soꞌwijaho Godi oni irijinakúne apeꞌavara.
18 ꞌEne naꞌia mapokaꞌe siporua ꞌojuri veijaho ꞌAvena vaji ꞌoꞌavara. Naꞌia mapokaꞌe nia niriiꞌi siporua ea kaꞌene nimaa rojiꞌini jihipunaꞌe ꞌone ihajinanamiꞌavara.
19 ꞌEne nuni siporua ꞌonihakame nuni ira nasina reꞌeje na vuꞌa maiuꞌina kehuni hemijaho pajuꞌi kaivo najahe pu hena kaꞌavara.
20 Ijihuni maijaho na Godi oni iruhoa apene ꞌwaravu jihunaꞌe na tipurai hijuraꞌomo vea kaꞌene ijí ꞌwaraꞌujaho na ichá'inaꞌe ꞌwarahuni jaꞌinaꞌe matauma ꞌwarahuna.

Túchamaa ꞌAjoramajina

21 ꞌEnakaivo Tichikasiho núni vwea nú oja mahiꞌine ꞌee uchaha paꞌana kaꞌene Natohwi jihuni kaukara vejiꞌinijara ichá'ina kaꞌene nununaꞌi rejujija mahoꞌo ꞌwarave ja hehuna.
22 Na ike ꞌwarahuni maijihunaꞌe ranavuꞌe vuꞌu. Hura núra ichá'ina kaꞌene hijujaho ꞌwarave ja hene oja sonahihuna.
23 ꞌEne matauviꞌina ꞌee oja mihiꞌina nimairoa kaꞌene Godi Amo ꞌee Natohwa Jesu Keriso oni rena roajaho vwehi puꞌúmuna.
24 Ea kaꞌene Natohwa Jesu Keriso oja aririji mahiꞌinijija maiji vwihaniꞌinijaho mahoꞌo pu puꞌúmuna. Ameni.

Piripai

Vuˈa Anejijihina

1 Poruˈo Timoti kaˈene Jesu Keriso oni pwehipo ea kaˈene nimaa rojiˈina ˈee eruta ˈee tikonia kaˈene Jesu Keriso oni vaji Piripai hijujihi punaˈe veju.
2 ˈEne maiji vwihanie ˈee matauviˈina kaˈene Godi núni Omijaho ˈee núni Natohwa Jesu Keriso puni rena roajaho jona.

Porura Teimani ˈWamani Siporuijina

3 ˈEne naˈia mapokaˈe ja vwihaniareˈe nuni Godiji teimani ˈwavura.
4 ˈEne na naˈia mapokaˈe mariˈuviˈi mahoˈo jonijihunaˈe siporua ˈone jarima ˈwaravura.
5 Ijihuni maijaho ja vea kaˈene nimaa rojajino rene vuˈa maiuˈina ike niˈajihe ˈwaramapene roe iviasi usevu jihunaˈe.
6 Na ike unekakaho nimaa rojujihuni maijaho Hu joni vaji kaukara mamaa kaˈene aneja vena kajaho Hu veje marana apene vaˈu vaˈo Jesu Kerisora roˈamajino ˈeˈuhuna.
7 Na ˈunama ikaˈinaˈe ja mahoˈo vwihaniu jihuni maijaho ja ea kwinu kwino nuni oja vaja joni tinia navu. Ijihuni maijaho na tipurai hijuta ho vuˈa maiuˈiniji vahame nimaiji rone ˈwaravujaho ja na niˈajiharaˈomo nú ja puˈúmo maiji vwihanújaho ahuma apeju.
8 ˈEne Jesu Kerisora oja kaˈene ˈekauni vajijino nara jaˈe kiˈi ˈahiuˈe oja kaˈene hejujaho Godira na kimu.
9 ˈEne na siporua ˈojujihunaˈe jara ea ˈahoˈa oja mihujaho nihoˈo emarena parane ˈee joni henaka hami vwihane vejiˈinaˈe rehuna.
10 ˈEnajihunaˈe na ura reniujaho ja uneunecha nimaijija hami vwihane hena kiviˈi mamaaru vejakame ea ja panamaˈeje hina vaˈe Kerisora roˈamani veijino useˈavara.
11 ˈEne ˈunama arira kaˈene Jesu Keriso oni rena roajara joni vaja nihoˈo tinia apena paraˈama jihunaˈe Godiho aromahe ˈee taˈarohuna.

Keriso Onijihunaˈe Hijiˈi Godoni Ira Najahuna

12 ˈEne vwehu nune na ura ja ike hehunaˈe ura reniu. Nuni haha ˈahi uneunecha mapoka kaˈene rejajipo rejume Godoni vuˈa maiuˈinijaho niˈimaˈuraˈe rausahana.
13 ˈEnajihunaˈe sorutia kaˈene kavana ijihuni ara ˈajohiˈinijija nara Keriso unijihunaˈe tipurai hijujaho ea mahoˈo nihejume paranana.
14 ˈEne nara tipurai hijujara rejuˈe vwehu nuna kaˈene Natohwi jihuni harura niˈinaˈe apene pajuˈikaˈi Godoni vuˈa ˈwaravu.
15 Ea ˈahoˈijija nihoˈo sename ajinaˈejuˈe Keriso rone najahu kaivo ea ˈahoˈijija oja maiji vwihajiˈi najahu.
16 ˈEnakaivo vu ea kaˈene vwiha maijija puni ojijiˈi najahu. Ijihuni maijaho na vuˈa maiuˈiniji vahaˈurono iji pijihana.
17 ˈEnakaivo vu ea ˈahoˈijaho pu pupusumano vwihajura. ˈEnajihunaˈe pu oja maa pasaviˈi nara tipurai haha hejiˈi hiˈurono vwihajiˈi najahu.
18 Irakijara natohwane? ˈEnakaivo pu vwiha mamaiji vwihajiˈi najahu ho vwiha siseijino vwihajiˈi najahujaho unekajaho pana kaivo nimaijaho pu Keriso rone najahujara niˈinijahuna. Ijihunaˈe na mariˈuvu. Iˈa ijihunaˈe na mariˈuhuna.
19 ˈEne na niheju jara siporua nuna kaˈene ˈojujara reje Jesu Keriso oni ˈAvenijara niˈajihe na vahanime samai ranamihuna.
20 Na ura renia paraˈejuˈe raka kaˈene rehuniji nimaa rojiˈi hijujaho uneunecha ˈahoˈa pareje na junihuna. ˈEnakaivo na Keriso onijihunaˈe pajuˈikaˈi marako vejujaˈina vehuna. ˈEne nuni hia vajakino na maiˈo hiˈeju ho na kwahuna kaivo na naˈia mapokaˈe Kerisoho taˈarohuna.
21 ˈEne na Keriso onijihunaˈe hiju kaivo kwaˈujaho na ˈuˈo eha mamaaˈe apehuna.
22 ˈEnakaivo na hahijiˈi hijukaho na kaukara kaˈene ˈina rukiniji vehuna. ˈEnajihunaˈe na icháˈinaˈe vehuna puruva reniu.
23 ˈEnakaivo ijí ura noˈoheˈi kajipo nihoˈo ˈunirime isoma irechamiˈi veju. Na ura vaˈe Kerisoˈi hiˈi ˈahiu. Ijihuni maijaho ijaho nihoˈo mavarasaˈi maijina.
24 ˈEnakaivo joni hahijihunaˈe ike hahiji hijujara mamaijahuna.
25 Ijaho na nimaaˈe vejujihunaˈe na arema ja puˈúmo mahoˈo hina vaˈeje ja ˈurina joni nimairoa vajijino emarene temarasahuna.
26 ˈEjakame na ˈuname joni vuˈe ja na kiˈava jihunaˈe Jesu Keriso oni vaji nihoˈo teamaname oja sonahia parahuna.

27 'Enakaivo joni kara 'unama mamaa ira maiu'ina ka'ene Jesu Keriso rone 'waramu ja'ina'e heha. 'E'irakúne na vu'e ja ki'eju ho na arema hi'ujaho nara hehuna'e ura reniujaho ja kisina'e namine oja 'ee vwiha kwisu rene ahume vu'a maiu'ina ka'ene nimaa roijihuna'e harura pina veju.
28 Ja paki'eje joni nakijipo ninamaujipo veje tea juna'ava. Ijí kara kajara najahujaho pu tirausahe parahuna. 'Enakaivo Godira ja ni'ajihuna.
29 Ijihuni maijaho ja Keriso nimaa rohuneru pana kaivo Hunijihuna'e sisei hihuna 'u'o mihana.
30 Nú iviamaa ijihuni vaji ja pu'úmo ahume ahija apeju. Ja na niki'eme na Hunijihuna'e nimako sisei hijuta. 'Ene ja nihena ki'eju'e na iviamaa ijihuni vaja kajino hine harura natohwa'e veju.

2

Keriso Oni Masuani Hiji'inijine 'Ee Pinanijina

1 Keriso oni vaji hijujara veju'e harura renau 'ee Huni oja 'ekaravujara veju'e oja sonahiu. 'Ene 'Avenijihi pu'úmo hinoju. 'Ene ea ura renae 'ee epuna'i temuka apeju.
2 Ikija nimai jihuna'e vejakame temari rarenihe parani'amana.
3 Ja jasumano jonaru vwihajuri 'unamijaho pavene 'ee vwiha maa pa'ajihuna'e kehi kehi vejujaho arehuna. 'Enakaivo vwiha jonijija 'eka masuani ajuarasahe ea 'aho'a mama'ina rone vwihanihuna kaivo jajasu pavwiha'avara.
4 'Ene joni ura ijiru pa'ajo'avara kaivo ea 'ahopuni ura ijija 'u'o ki'avara.
5 Ike kara ka'ene Keriso oni vaji navajija 'eke joni vaja 'u'o na'avara.
6 Hu Godi kaivo Godi Huni tinia ranamana.
7 'Ene Hu uneunecha maho'o irecha'i kaivo roe pwea puna'i rene 'ee emaa puna'i renana.
8 Hu emaa kavara 'ee masuani ajuarane 'ee Omahoni ura ijaho vena va'e kwahuni vutuiji 'e'une korosi 'ahi kwamana.
9 'Ene Godi Hu ni'ima'ura ta'arohe 'unama ahasirima rena iha ka'ene Hu mahajaho iha mapokakaji asitaha paranaji mahana.
10 'Ene Jesuni ihiji he'avajaho akúpa 'ahi hijura 'ee mwe'i hijura 'ee mwe'i hari hijura maho'o Hu nitupari satihuna.
11 'Ene ira maho'o nahame Jesu Keriso Natohwa 'wahuna. 'Eje Godi Amo oni pinana 'urihuna.

Mwe'aki Ira Puna'i Hana'avara

12 'Enajihuna'e ehu nune na ja oja mihi'ine ja na'ia mapoka'e nihene vejura. Nuni una'eru pana kaivo na ani ruva'uri vajijaho ja niveju kaja'ina'e ja ni'ajihuni 'unamijaho ojono akume juvi'i ve'avara.
13 Ijihuni maijaho Godira joni vaji kaukara venu. 'Ene vena'e ura rena'eje Hu ura renujihi venahuna.
14 'Ene uneunecha maho'o iraka ka'ene jara ve'avajaho pasu'arame 'ee 'ura'ara'avara.
15 'Ejakame ja Godi oni harihija ka'ene sisea pa'ane sisea paveji'ina 'ee sisea panamahi'inijihi rene ike ea ka'ene arira pave'i kaivo ani ani veju kihipuni vajijaho ira puna'e rene mwe'i hana'avara.
16 'Ene Ira ka'ene majama hihunakaho ija kisi 'una'avara. 'Ejakame Keriso oni veijaho na ijihuna'e mari'u'uta. Ijihuni maijaho nara kaukara ka'ene vene 'ee hijujaho vea panisame vejuta'e re'amana.
17 'Enakaivo na toa ijuri swasa puna'i vene joni nimaa roiji ni'ajihuna'e usekuniara. 'Ena'omo na mari'ume teamani'eju'e nuni temarijaho ja pu'úmo 'wame nasaravu.
18 'Ene na ja 'u'o 'waravu Temarasa'avara! 'Unama nikwisu'ina ka'ene nara temaraju ja'ina'e joni temarijaho nú pu'úmo 'wame temarasa'avara.

Timotiho 'Ee Ipapirotaitasi

19 'Enakaivo na Natohwa Jesu nimaa rojujihuna'e na Timotiho 'aha josu pare'eje ranave joni vuhuna. 'Ejakame na joni vu'a ichá'ina ka'ene jara hine 'ee ojuji henareje ijara ni'ajihuna.
20 Ijihuni maijaho ea pina oja na'ina piunahuna pana kaivo hura huhusuna. Huni ura nimaa nimaijaho jara ichá'ina ka'ene hijujihuni toi namu.
21 Ijihuni maijaho pu ea maho'o puni ura ijiru sara'i kaivo Jesu Keriso oni ura ijija pasaravura.

22 'Enakaivo ja hu nihena kavuja'ina'e hu arerina'omo na ni'ajihe vu'a maa maiu'ina kehuni kaukara vejume emarenana. Areri hariahi omaha'e ni'ajahe kaukara venahu ja'ina'e venuna.
23 Ijihuna'e vea ka'ene na kive uneunecha nununa'i ichá'ina'e re'avajaho na vwihajujaho na marako ranave vuhuna.
24 'Ene na Natohwiji nimaa vetiura'omo na 'u'o aha josu pare'eje rohuna.
25 'Enakaivo na vwihajujaho maijaho na Ipapirotaitasi vwea nuna ka'ene nú pu pu'úmo kaukara veji'ina ka'ene nuni sorutia pina vo 'u'o joni 'ona oji'ina'e nuni ura ijija ni'ajihi'ina'omo ranave vuhuna.
26 Na ranavu'e vu'ujihuni maijaho hu ja kihuna ura rena paranana. 'Enakaivo hu atami 'unavume ja hejaji henarena hu temume haha henana.
27 Hu niho'o nimaa'e atami 'unamarena kwahuna'e renana kaivo Godira hu numimana. 'Ene huhusu pana vo na 'u'o numirimana. 'Ejakame na temuka hura hara paape'urono avanana.
28 Ijihunihahi na hu ranave vuhuna'e ura renia paraniujaho hura vu'e ja kú'o hu kamareje temarasahuna. 'E'eje na iji'a ja vwihaniujaho ma'uako sonahihuna.
29 'Enakúne Natohwi jihuni vaji temaraji'i hu ape'avara. 'Ene ea ijákajihi puni hura venahuna.
30 Ijihuni maijaho hu Keriso oni kaukara ijihuna'e kwama ape taharonamana. Hu huni hia vajijaho varapa piunihuna renana vo hu jara areri nuna vehuna sa'inijaho hura venana.

3

Hia Nimaijihuni Uraijaho Nú Ariramaa Rehunijina

1 Vwehu nune túchamaijaho Natohwi jihuni vaji temarasaha. Na uneunecha nikwinu'ina kehi kú'o vehunijija mai'o pasenimu. Ijihuni maijaho ijara 'ajoahe veje ja maranihuni jihuna'e veju.
2 'Ene 'ua sisesa kajija hami ki'avara. 'Ene ea sisesa kajihipo kaukara ka'ene vejujija hami ki'avara. 'Ene ea ka'ene 'unama ira'atijino sisa 'uhuahujija hami ki'avara.
3 'Enakaivo nú ea ka'ene nimai jihunijino sisa 'uhuahajina. Ijihuni maijaho nú Godoni 'Avena vaji Hu oja mahe 'ee Jesu Keriso oni vaji Hura raka ka'ene núna'e venuha jihuna'e Hu 'unama apene ichutoi ahasirivu. 'Ene ijihuna'e hahijihuni 'unamijaho panimaa vetiu.
4 'Enavo haha huni 'unamijino na onuno nimaa veti'arahuna arerina. Ijaho ea 'ahopo haha huni 'unamijino nimaa veti'ara'ipisa nara pu asitaha paraju'u. Ijihuni maijaho 'unama kajihuna kajaho nununa'a niho'o mapoka.
5 Ijihuna'e na vea iropune no'opiso pa'are'eme sisa 'uhuihara. Na Isureri ore 'ee na Penijamani oni amujiji'ura 'ee na nimai nimaa'e Hipuru 'ee Varapa Tamani jihuni 'unamijaho na Parasi.
6 Na ea ka'ene Varapiji ura renia parana jihuna'e na chicha vene sosia sise'i 'ahi'ina'e rejuta. Ijihuni maijaho na varapi jihuni 'unamijaho arira'e hene vejujihuna'e na namihuna areria parenana.
7 'Enakaivo ni maku'ijaho ike 'unamakija nuni una'a mama'ina'e rejara kaivo ijija Keriso oni hahijihuna'e na ni irechavume pa'arejara.
8 'Enakaivo natohwijaho ikena. Nara Jesu Keriso nuni Natohwi jihuni mavarasa'iniji maho'o hena kavujara rejume uneunecha mapoka kajija maa pa'ana'e rejara. 'Ene Keriso ape'i 'ahiume uneunecha maho'o kajija túa'e vetiume pa'arejara.
9 Na ivi'a Huni vaji hena kavujaho varapi jihuni 'unamiji 'ararihakame nuni vaji arira'e rehuna pakavu. 'Enakaivo na Keriso nimaa rojuti vajijino ariramaa'e rejuta. 'Enajihuna'e arira'e rehunijaho nimai rojakame Godina'i rena rohuna.
10 'Enajihuna'e na Hu hena kahuna ura renie 'ee harura ka'ene Hu vejume 'urinajaho hena kahuna'e ura renie 'ee Hura sisei hinaja'ina'e hihuna ura renie 'ee Hura kwama ja'ina'e kwahuna ura reniu.
11 Hura ija'ina'e venajihuna'e na 'u'o túna'i kwa'ujaho na kú'o 'urihuna.

Ninukujahe Va'e Uri Usehunijina

12 Na ikija ni'ekahuna pana 'ee na niroe ariramaa'e rehuna pana kaivo na majaa mai'o hine kaukara veji'i va'ura'omo va'e na ichá'ina'e re'urono Jesu Kerisora na iji pijiha ja'ina'e rehuna.
13 Vwehu nune na onuno vwihajujaho na vuatua kajaho mai'o pa'e'uji'ina. 'Enakaivo unenu'u pina kwino na vejujaho ikena. Ijaho raka ka'ene nimako vejujija na niare'ika'i raka ka'ene nuni una'i navujihi ve'i 'ahiu.

14 'Ene na harura ni'ima'ura vene va'e pa'arehuni vutuiji 'e'une eha ka'ene Godira Jesu Keriso oni vaji ichutoi huna'e 'umenuajaho apehuna.
15 Ja ea mapoka'e ni emaina'e rejajihuna'e roe ja pu'úmo vwiha ikehuna kino vwiha'avara. 'Ene unenu'u 'ahopuni jihuna'e ja vwiha ani ani vwiha'avajaho Godira ijija 'u'o veje jonuna'a samaa'e rehuna.
16 'Enakaivo roe ja pu'úmo tinia mamaa ka'ene nú ajima va'e usevajino kirasahe ni ijí hija.
17 'Ene vwehu nune ahume nuni ma'aja 'ahi 'ararihie one 'ee ea 'aho'a ka'ene núra oju'e kúvaja'ina'e ojujihi puni mwapunijihi ki'avara.
18 Na na'ia mapoka'e ni'waravura'omo kú'o ivi'a niituiji'i 'waravu. Ea mapoka'e pura kara ka'ene ojujara najuhujaho pu Keriso oni korosi ijihuni naka.
19 Ea kajihi puni urijaho pa'arehunijina. Ea kajihi puni godijaho 'iruma huna'e rimurojujina. 'Ene pu uneunecha ka'ene junahunijihi aromahura. 'Ene pu na'ia mapoka'e ike mwe'a ikehuni kukuijiru vwihajura.
20 'Enakaivo nú akúpa huni ehija'omo núni Ni'ajúhi'ina ka'ene Natohwa Jesu Kerisora ijí rene rohuniji nú teamanu'eju'e 'ajaha hiju.
21 Hura núni haha harura pa'ana ka'ene kwamasahuni hahakaho veje arohe Huni haha ka'ene hanaji'ini ja'ina'e rehuna. 'Ene Huni harura kajara reje uneunecha maho'o roe Huni harura hari nahuna.

4

'Unama Najahujina

1 Ijihuni hahi vwehu nune na ja oja mihi'ina ka'ene nara kihuna ura reni'inakije ja nuni temare 'ee nuni kuraunua. Na oja mihi'inakije Natohwijihuni vaji kisima'ura'e rene hami nami'avara.
2 Na Uotia'o Sinitike'o 'ejahie 'waravukúne Natohwi jihuni vaji ahuma mamaa'e hi'avara.
3 Ehu nune nuni napura nimaa nimaa'e na a jariravujaho naparakija ni'aji'amana. Pura vu'a maa maiu'ini jihuna'e na hu'úmo vea kisina apeji'inakúne ni'aji'amana. 'Ene Karemeniti 'u'o ni'ajahe 'ee pu nuni ehija 'aho'a ka'ene na pu pu'úmo kaukara veji'ina ka'ene puni iha majama hihuni puka vaji navujija ni'ajihara.
4 Natohwi jihuni vaji na'ia mapoka temarasa'avara. 'Ene na kú'o ijá 'iavo Temarasaha 'iavu.
5 'Ene veje joni oja ka'ene masuani ajuarasahe hiji'inijaho ea mapoka hena ki'avara. Ijihuni maijaho Natohwijaho nikehu nimaina.
6 'Enakúne unenu'u 'aho'a pavwihane temuka'avara kaivo ja uné raka ura rena'avajaho siporua 'one ja iraka ura renaujija teamana'eje Godi jarima 'wara'avara.
7 'Ene Godoni matauvi'ina ka'ene uneunecha maho'o asitaha ranamajara Jesu Keriso oni vaji joni oja 'ee vwihijija 'ajoha'amana.
8 Túchamaijaho vwehu nune irakijara nimaa'e 'ee irakijara hura vejura 'ee irakijara arire 'ee irakijara ariramaa'e 'ee irakijara mavarasa'ina'e 'ee irakijara iha mamaa 'urihuna 'ee unenua 'aho'a mamaa areri ta'arorahuna ijákajihuni toi joni vwiha ijija irecha'avara.
9 Uneunecha iraka ka'ene jara nununa'i henakame apene 'ee nuni vaji kivaji manura pirame ve'avara. 'Ejakame Godi ka'ene matauvi'inijaho ja pu'úmo hi'amana.

Godoni Swariji Teimani 'Wa'avara

10 'Enakaivo na Natohwi jihuni vaji ni'ima'ura'e temarajujaho ja iviamaa kino jara na vwihaniujaho kú'o 'uname na vwihanii'ina'e rejara. Nimaa ja na vwihaniura vo vea paapenare'e avajura.
11 Na unenu 'aho'a ura reniakame 'warahuna pana. Ijihuni maijaho na nihena kavu ichá'ina'e na niijara teamani'eje hihuna'e kavuta.
12 Na ichá'ina'e uneunecha pa'a hihunijaho henakame 'ee uneunecha rukina'e rene hihunijaho hena kavuta. 'Ene uneunecha mapoka vajijino na ichá'ina'e túi'eje hihunijaho kame 'ee matuni'eje hihunijaho kavuta. 'Ene uneunecha mapoka renihunijaho kame 'ee pivuji'i hihunijaho kavuta.
13 'Ene uneunecha maho'o Huni vaji Hura harura mi'eje na areri ve'eju.
14 'Enavo ja mamaa'e vene nara pivujuti vajijaho ni'ajihara.
15 'Ene ja Piripai orakija 'u'o ojono nihena kavu. Mai'o amura'e na vu'a maa maiu'ina ike najahareno na Masatonia arema va'ujaho sosi pini na ni'ajihareje vajihuri 'unamijino vajihe 'ee 'ekahuna pana kaivo jara jajasumanu vajihura.
16 Ijihuni maijaho na Tesaronaika hine pivujujaho ja ni'aha mapoka'e swara ni'ajihara.

17 'Ene jara swara vaji'avarono 'unama same avahuna pana kaivo jara vajihuri
'unamijara joni eha ka'ene jara apehunijara mapoka re'amarono avajuta.
18 'Enakaivo uneunecha maho'o areri 'ekuta. 'Enareno ijipo mapoka'e areri renihara.
'Ene jara Ipapirotaitasina'i irechavajija na ni 'ekuta. Ijija swara mamaa ka'ene amua
mamaa Godi teamama parahunijihi vejara.
19 'Enajihuna'e nuni Godijara jara iraka ka'ene pivujujija Huni uneunecha ka'ene Huni
ari navujino Jesu Keriso oni vaji areri maho'o vajihuna.
20 'Ene iviamaa núni Godi 'ee núni Omijihuni pinanijaho aneja púsa pa'ana'e Huna.
Ameni.

Túchamaa 'Ajoramajina

21 'Ene Godoni ehija maho'o Jesu Keriso oni vaji 'ajora'amana. 'Ene vwehija ka'ene na
hu'úmo hijujipo ja 'ajoravu.
22 Godoni ehipo maho'o 'ajoravu'e 'ee Sisa oni kachi'inijipo 'ajoravu.
23 'Ene Natohwa Jesu Keriso oni vaji maiji vwihani'inijaho joni 'avenijihi pu'úmuna.

Korasia

Vuʻa Anejijihina

1 Na Poru kaʻene Jesu Keriso oni pwea Godoni ura ijino rejujara Timoti kaʻene núni vweijiʻi veju.
2 Godoni ehija akuaviʻina ʻee vwehu nuna kaʻene Keriso oni vaji pauchaviʻina kaʻene Korasi hijujihi punaʻe veju. ʻEnakúne maiji vwihanie ʻee vivinui matauma hijiʻina kaʻene Godi núni Omijihunaʻi rena roajaho ja puʻúmuna.

Teimani ʻWavuri Siporua

3 Nú naʻia mapokaʻe siporua ʻojujaho Godi Amo kaʻene núni Natohwa Jesu Kerisoho jonijihunaʻe teimani ʻwavura.
4 Ijihuni maijaho Jesu Keriso oni vaji joni nimaaroa ʻee jara Godoni ea kaʻene akuaviʻiniji oja mihuji henareʻe avajura.
5 Ijihuni maijaho iraka kaʻene ja nimaarojura kaʻene akúpi ʻahi navujiʻina. ʻEne nimarako ja vuʻa nimaa kaʻene vuʻa maa maiuʻina vajijino hejajina.
6 Ijí vuʻa maiuʻina kajara joni roajaʻinaʻe ʻuʻo ʻeʻune kwaa ararakino vaʻe hine majaa ʻina renu ʻee rausahe emarenu. ʻEne ni areri vea kaʻene ja Godoni maiji vwihanie ijihuni nimaiji hene kavume renajaʻinaʻe renu.
7 ʻEne ja Epaporasi naʻi vuʻa kajaho hene kavara. Hu nú puʻúmo kaukara vejiʻine ʻee ea pina kaʻene nú oja mahujina. Hu Keriso oni pwea pina kaʻene núni ijihunaʻe pauchaviʻinijina.
8 ʻEne jara Godoni ʻAveni jihuni vaji ea oja mihujaho hura ʻwarumana.
9 Ijihuni hahi nú ʻuʻo vea kaʻene ijí hejaji rene ojuta pahweʻi hine joni siporua ʻona ʻwaravakame joni henaka vaja areri rene ʻee Huni ura ijaho hene ʻee ʻavena huni vwiha mahoʻo hena kama parahuna.
10 ʻEne ja ʻunama mamaa kaʻene Natohwiji ura renujaʻinaʻe one ʻee Huni hura veʻavara. ʻEne kaukara mamaa kaʻene ja vejujija ʻina rukinaʻe rene ʻee Godoni henaka vajijino emareʻavara.
11 ʻEne ja Huni hanajiʻina vajijino harura mahoʻone ʻee vivinui matauma hine ʻee ata kairasahe hihunijaho ʻekakame nihoʻo temarijara joni vaji rarenaʻe paraniʻamana.
12 Nú Amo teimani ʻwavujihuni maijaho Hu venume nú Godoni ea akuaviʻina kaʻene hanajiʻini hijujihi puni aachijija ahuma ʻekahuna.
13 Ijihuni maijaho Hu nú nututa huni ara kwaijino vahanume siriramúe ʻekue Huni Hariha kaʻene Hu oja mahujihuni ara kwai irechamúana.
14 ʻEne Huni vaji nú kúʻo ʻimenue ʻekuana ʻee Huni vaji sisea vwihane arevume paʻarenana.

Keriso Oni Kara ʻEe Huni Kaukara Ichá ʻinijina

15 ʻEne Hu Godia kaʻene nia pakaviʻinijihu vareʻine ʻee maiʻo uneunecha mahoʻo reʻavarono Hu amuraʻe ijí hinajina.
16 Ijihuni maijaho uneunecha kivura ho pakivujaho mahoʻo mweʻa ʻee akúpa ʻahi navujaho Hura venana. ʻEne Hura kiniepo ʻajoahuri ara kwaa ʻee ʻajohaiʻina ʻee Huni harura hari hijujija irechamie ʻee uneunecha mahoʻo kija Hura venarena Hunaʻe venana.
17 ʻEne uneunecha kija mahoʻo parejiʻini Hu iji hinana. ʻEne Hura uneunecha kija mahoʻo ʻuninamiuʻe ahuma navu.
18 Hu ʻuʻo sosia ikehuni húmata ʻee sosijaho Huni haha. Hu uneunecha mahoʻo ikihi puni húmata. ʻEne Hura amura kwama ʻurinana.
19 Ijihuni maijihunaʻe Omaha teamavume Huni kara ijaho mahoʻo Keriso oni vaji namu.
20 ʻEne na Huni vaji ʻwaravu. Godiho uneunecha mahoʻo kehi puʻúmo ʻunama vene kúʻo napura venana. Huni ʻaa kaʻene korosia ʻahi hirama arihajara uneunecha mahoʻo kaʻene mweʻi navura ho akúpa ʻahi navujija venaue matauvu.
21 ʻEne ja nimarakuʻijaho apiora ʻee nakaʻe rene vwiha sisea vwihane sisea vejiʻi hijara.
22 ʻEnakaivo Hura hahijiʻi kwamana vajijino ja venaume ʻunama Hu huʻúmo napura vejara. ʻEnarena aherume roe Godoni unaʻi irechamiuʻe ja iviʻa akuaviʻinaʻe ʻee panamahiʻina ʻee nihoʻo sisea pina paʻanaʻe namiju.
23 ʻEnakúne ike nimaaroakaho hena vene ʻee ija kisi ʻuname namiha. ʻEne ja pakiʻeje vuʻa maiuʻina kara iraka kaʻene rehuna ʻwaravume hejaji raname arema vaʻava. Ijihuni maijaho ike vuʻa mamaa maiuʻinakaho kwaa ara mapoka kaʻene ike akúpa hari navukipo heʻavarono ʻwaravara. ʻEnajihunaʻe na Poruho ijí veʻurono iji pijihana.

Porura Sosihuni Pwea Rene Kaukara Venajina

24 Na teamanimu jihuni maijaho na jonijihunaˈe haha hianimu. ˈEne Kerisora Huni haha kaˈene sosijihunaˈe sisei hinajihuni pwina ijaho nara sisei hijuˈe paˈarenu.
25 ˈEjume Godira kaukara kaˈene sosiaˈe ˈajoahe ˈee Godoni ira mahoˈo niˈajihe najaˈurono iji pijihana.
26 ˈEne nitama rene juara juara paˈarene ˈee ea tuama apene roajaho hema kaho pavejume samaahiramana kaivo iviamaa Huni ea akuaviˈinijihi najahana.
27 Ijihuni maijaho Godoni ura ijaho uneunecha mamaa kaˈene ike hema vaji navujija veje Jenitaru hena kahuna. Ijí hema kajaho Keriso kaˈene joni vaji hinujina. ˈEne nimaa rojiˈinijija. Huni mamaijaho túnaˈi ˈekahuna.
28 ˈEne nú ichihichano vaˈujaho Keriso rone ea mapoka ˈwaravu. Nú pu niˈajihe ˈwarame ˈee vwiha mamaiji najahura. Ijihuni maijaho nú ea kwinu kwino Keriso oni vaji marana areri rena paraˈeje vajahuna.
29 Na ˈuˈo ikehuni maijihunaˈe kaukara nihoˈo kisinaˈe Huni harura natohwa kaˈene nuni vaji namujara veniuˈe veju.

2

1 Jaa ˈee ea kaˈene Reatasia hijura ˈee ea mahoˈo kaˈene nuni urania pakaviˈini jihipuni jihunaˈe oja niˈimaˈura hejuji na ura ja hehuna ura reniu.
2 ˈEjakame puni ojijija niˈajihuna. ˈEje oja ˈekaravuri vajijino ahuma parahuna. ˈEjakame uneunecha kaˈene mahoˈo hena kavura ˈee henaka kaˈene nimaa Godoni hemiji hena kahuna. Ijaho Kerisona.
3 Huni vaji vwiha mavarasaˈina arira ˈee henaka mahoˈo rinamiuˈe navu.
4 Na ijaˈinaˈe ˈwaravu jihuni maijaho ea ˈahoˈapo vuˈa iraˈatijino pisimisave ja nimaa vena veˈavarono ˈwaravu.
5 ˈEne hahijaho na ijaho pahiju kaivo ˈavena vajijaho na ja puˈúmuna. Jara mamaaˈe ojono ˈajoˈarame ˈee Keriso nimaa rojuji kirasaha paraju jihunaˈe teamanimu.

Hia Kaˈene Keriso Oni Vaji Marana Parahunijina

6 ˈEnakaivo ja Jesu Keriso kaˈene Natohwiji apejarakúne Huni vaji ˈuraho ˈavara.
7 ˈEnakúne Huni vaji chinuma same emarena ajiˈavara. ˈEne ja najahe ˈwaravume hejajaˈinaˈe joni nimaa roijaho veje kisinaˈe rena paraˈavara. ˈEne temari ituˈona paraniˈeje oˈavara.
8 ˈEne paveje emaapuni vwiha ˈee vuˈa maa paˈajipo pisimie ˈee emaapuni tamana ˈee mweˈa kehuni ˈunama ani aniˈina najahe ˈwaravujipo pisimie ani ruvaˈava. Ijihuni maijaho ijí ˈunama kajija Keriso oni ˈunama pana.
9 Hura haha kaˈene apenana vajijino Godoni kara icha ˈinijaho mahoˈo Huni vaji navu.
10 ˈEne Huni vaji ja mahoˈo ni areri renaana. ˈEne Hu ea mahoˈo ˈajohaiˈine ˈee harura mapokijihi puni húmata.
11 ˈEne Huni vaji ja ˈuˈo sisa ˈuhuahara. Sisa kaˈene emaapo iji ˈuhuahujaˈina pana kaivo sisa kaˈene Kerisora ˈuhuahajaho sisei jihuni kara ijí ˈuhuana.
12 Hua mweˈi vaji apúsavume ˈurina jaˈinaˈe ja ˈuˈo pu puˈúmo toi samaume ˈurijara. ˈEne HuaˈE nimaa rojari vajijino Godira HuaˈE kwamana kaˈene vejume ˈurina jaˈinaˈe ja ˈuˈo venaume ˈurijara.
13 Vea kaˈene ja joni sisea vajijino kwamasahe ˈee sisa paˈuhuari vajijaho Hura núni sisea mahoˈo vwihanúe arevume paranana. ˈEˈikaivo venume ˈurine pu puˈúmo maiˈo hiju.
14 ˈEne núni chimua ˈee varapijara núaˈe ninamuˈe ruruhajaho Hura ˈeka ruvaˈe korosi ˈahi ˈaniume parajara.
15 Hura ˈajohaˈina ˈee harura mamaˈina sisesa ijija Huni vaji korosia ˈahi eriri samaumai túa vetie venaume harura paˈarenaana.
16 Ijihuni hahi paveje ea pina joni ˈirumijihuna ˈee toijihuna ˈee sora ijuri vea ˈee masapa maiuˈina huna ˈee Sapatia huni vea panamahiˈinaˈe reˈamana.
17 Ikija raka kaˈene maiˈo rohuni jihuni ˈavena kaivo nimaijaho Keriso ona.
18 Ja pakiˈeje ea ˈahopo ja pisimisave joni haha ruarahe ˈona ojiˈina oja mihunaˈe ˈwarame visoni toi namujiˈi ike veha ˈiame ˈejahie ˈee puni vwiha ijí ani ani kehi kehi vejiˈi ˈwaravakame joni eha kaˈene ˈekahunijihi areˈejakúne hena pavanamiˈavara.
19 ˈEnakaivo pu húmati rene ihena roe haha mahoˈo kaho niˈajahuna pana. ˈEnavo nú Huni haha ˈahi tanuka ˈee chinumijipo roe ihenuara. ˈEnajihunaˈe harura kaˈene Godoni rena roujara harura múhe niˈajúhuˈe emareju.

Kwamasaharaˈe Kerisoˈi Puˈúmo ˈUrina Hijujina

20 Ja Keriso oni vaji mweʼa kehuni ʼunama ani aniʼina kaʼene najahujija nikwa-masahume paranana kaivo ja irakijihunaʼe mweʼa kehuni varapa hara kúʼo hijo? Ijija ikehina.
21 Ikaho paʼunираʼavara. Ikaho paina heʼavara ʼee ikaho pavwenaʼavara. Ikaho paina heʼavara ʼee ikaho pavwenaʼavara.
22 Ijaho emaapo ʼwarume najuha jihunaʼe nú ikehi ʼeke veʼavajaho paʼarehuna.
23 Ike varapa ikija nimaa punaʼi rehuna. Ijihuni maijaho puni oja vwiha ijija niijihi miha parane ʼee haha puna ruarahe siseʼi ʼahiura. ʼEnakaivo ijipo puni vwiha sisesa kaʼene itunavujihi niʼajihuna pana.

3

1 ʼEjume ja Keriso puʼúmo ʼurijaraʼe reʼavajaho uneunecha kaʼene akúpi ʼahi Hunijiru saraʼavara. Ijihuni maijaho ijino Kerisoho Godoni ija manaʼinijaʼi asuma hinuna.
2 Joni vwiha ijaho uneunecha kaʼene ichutohuneru vwihaʼavara. ʼEʼikaʼi mweʼa kehuni uneunechijija pavwihaʼavara.
3 Ijihuni maijaho vea kaʼene ja kwamasahajino Godoni vaji joni hiijaho Kerisoi puʼúmo apúrinanamiuʼe namu.
4 Vea kaʼene Keriso núni hiijara roe samaahiraʼamajaho ja ʼuʼo pu puʼúmo Huni mamaa ijihuni vaji samaahirahuna.

Hia Tamana ʼEe Hia Maiuʼina

5 Ijihunaʼe joni haha pwinanaʼa vaji ʼuasa vehuni ʼunama ʼee huricharame ʼee sisea vehuna ura renae ituname ʼee jajaso uneunecha rukinaʼe rehuna itunavura kaʼene joni vaji navujija ʼanie kwamasaʼavara. Ijipuhipo joni godi iraʼatijaho rejukúne ʼania kwamasaha!
6 Ijihuni maijaho ike uneunecha ikipo reje Godoni sena rohuna.
7 ʼEne kúʼo ʼunama ikija nimarako ja ijihuni vaji hine ʼee ojara.
8 ʼEnakúne ʼunama ikija ʼuʼo areʼavara. Ajira ʼee sena ʼee ea siseʼi ʼahiʼi ura renaura ʼee vuʼa iraʼatijino ea ʼahopuni hia ruarahura ʼee ira sisea kaʼene joni ira vaji roe usevujija areme areʼavara.
9 ʼEne ja iraʼata paapene pisivaraʼavara. Ijihuni maijaho ja joni kara sahasijaho ni areme ʼee ijihi vejiʼi hijujija ni arevara.
10 ʼEnakaivo ja iviamaa kara maiuʼini savara. ʼEnaʼomo ike kara maiuʼinakaho Venina kaʼene ijí venajara Huaʼina reʼavarono majaa vejuʼe maiuʼina rejaraʼomo roe mahoʼo Huaʼinaʼe rehuna.
11 ʼEne ike kara maiuʼinakaho a ea irakijaho hu patahu. Areri Kurikia ho a Jua ho a sisa ʼuhuaʼina ho paʼuhuaʼina. ʼEne a pahena pakaviʼina ho Sitiani kaʼene ea mají ʼanikuviʼina ho a pwea ho a pwea pana kaivo Kerisoho ea mahoʼo ikihi puna. ʼEnaʼomo Hu ea mahoʼo kehi puni vaji hinu.
12 ʼEnajihunaʼe ja ea kaʼene Godira akuaviʼina ʼee oja mihe iji pijihakije oja kaʼene ea ʼahoʼa kime temukame ʼee epunaʼi mamaaʼe vene ʼee epuni hari hijura ʼee ea ajuarasahiʼina rene masuani hijuri ojijino saha.
13 ʼEne matausahe niʼajarame ʼee vwihana arekarame ʼee ea ʼahopo chicha vene sua heʼavajaho areri Natohwijara ja vwihanie arema jaʼinaʼe vwihana areʼavara.
14 ʼEne oja ʼekaravujara kara ikija asitahana. Ijihuni maijaho ijara venaue ea ahuma hami hijura.
15 ʼEne veje Keriso oni matauviʼinijara joni oja ʼajohaʼamana. ʼEne ijihunaʼe ja haha kwino rene matauma hiʼavarono nimaa iji pijihanakúne teamanaʼeje hiha!
16 ʼEne veje Keriso oni irijara joni vajijaho mahoʼo tinia apenama. ʼEje ja ira kajara vwiha mamaa najahe ʼee niʼajaʼaraviʼi Samusi vaji javaa vene ʼee Godi taʼarohuni javaa vene ʼee ʼAvena huni javaa vene ʼee joni oja vaja temari rarenaʼeje Godoni javaa venaʼavara!
17 ʼEnajihunaʼe ja uneunecha irakaʼe ʼwaʼeja ho veʼavajija mahoʼo Natohwa Jesuni iha ʼahi veha ʼee Huni vaji Godi kaʼene Amoho teimani ʼwaʼavara!

Kachiʼinapo Hia Maiuʼina Vaji Icháʼina Hihunijina

18 ʼEnakúne napahwahe paruhu jopuni hari hiha. Ijaʼinaʼe vejujara Natohwijaho teamamuna.
19 ʼEne paruhwahe napahu jona oja miha ʼee pasiseʼi ʼahie venae temukava.
20 ʼEne sesamae uneunecha mahoʼo ja vejujaho emahu jopuni ira hene veʼavara. Ijihuni maijaho ijara Natohwijaho teamamuna.
21 Omahwahe ja pakiʼeje veje sesahu jona ajiname oja vaja areri parenaʼama.

22 'Ene pwee joni mamaˈina kaˈene iki mweˈi hijujihi puni ira hene veˈavara. Ja pakiˈeje joni mamaˈinapo kihuni jihunaˈe puni nia aharu kaukara veˈava kaivo joni ojijiˈi Natohwiji juhaviˈi veˈavara.
23 'Enajihunaˈe ja uné rakaˈe veˈavajaho ojijiˈi veha. Areri ja ojijiˈi Natohwi jihunaˈe venaˈava jaˈinaˈe emaapunaˈe venahu paroˈavara.
24 'Enajihunaˈe ja nihena kavujaˈinaˈe Natohwi jihunaˈi ja aachijija eha vene 'ekahuna. Ijaho ja Natohwi jihunaˈe venahe avaju.
25 Ea kaˈene sisea venujaho hura sisea kaˈene venujihuni eha ijaho apehuna. Ijihuni maijaho Godiho Hu ronu kwino parehuna.

4

1 Pwea puni mamaˈine pwehu jona arira 'ee mamaa 'ahiˈavara. Ijihuni maijaho ja niheju. Ja 'uˈo joni Niˈina kahi akúpi 'ahina.

'Unama Ichá'ina Siporua 'Ohune 'Ee Kara Ichá'ina Hihunijina

2 'Enakúne siporuaˈe 'oja maha paranareje hami 'ajoaraviˈi teimani rojiˈi 'oˈavara.
3 'Ene núni siporua 'uˈo 'onuˈavara. 'Ejakame Godira ira ikehuni vwicha núna jaraakame nú Keriso oni hemijaho areri 'waraˈavara. Na 'uˈo ijihunaˈe tipurai hiju.
4 'Ejakame na hemijaho veje samaaˈe reˈeje nara 'warahuni jaˈinaˈe 'warauta.
5 'Ene ea kaˈene samai hiju jihipuna vwiha mamaiji vwihajiˈi ja iraka kaˈene veˈavajija hami veˈavara. 'Ene vea mamaa apeˈavajaho vea kajaho hami apeˈavara.
6 'Ene veje joni vuˈa iraka kaˈene 'waˈavajija naˈia mapoka maiji vwihaniuji misa punaˈi save vwea reˈeje 'waravakame jara ichá'inaˈe pu eha vetihunijaho ja hena kaˈavara.

Túchamaa 'Ajoramajina

7 Tichikasi kaˈene núni vwea nú oja mahiˈina 'ee uchaha paˈana kaˈene Natohwi jihuni pweijara nuni vuˈa ichá'inijija apena vuˈe 'warahuna.
8 Ijihuni hahi jihunaˈe na hu ranavuˈe vuˈu. 'Ejakame núra ichá'ina kaˈene hijujaho ja hena kúme 'ee hura vuˈa niˈajihe 'warave joni oja sonahihuna.
9 Onesimasi kaˈene núni vwea nú oja mahiˈina kaˈene uchaha paˈajiˈi huˈúmo ranavuˈe rou. Hu joni ea pinaˈomo pura roe 'unama mahoˈo kaˈene ikino rejujija 'warahuna.
10 'Ene Arisitakasiho na huˈúmo tipurai hinunaˈomo ijara ja 'ajoramu 'ee Panapasi oni vwina Maka kaˈene ja hununaˈi vuˈa 'ahoˈa hejajara joni roa kaˈavajaho 'ajome 'aheˈavara.
11 'Ene Jesu kaˈene Jasitasina 'wavujaho 'ee ea ikipo pupuso Godoni arijihuni kaukara vejiˈina kaˈene sisa 'uhuaˈini jihipuni vajijaho rena roara. 'Ene pu na areri niˈajihume kivuta.
12 Ipaparasiho joni ea pina kaˈene Jesu Keriso oni pwea pinijara ja 'ajoramu. Hu naˈia mapoka jonijihunaˈe siporua nimaijino 'onuna. 'Ejakame ja kirasahe Godoni ura ijija mahoˈo hene kime areri renahuna.
13 Ijihuni maijaho na hu hena kavujaho hu joni oja niˈimaˈuraˈe vwihaniuna. 'Ene ea kaˈene Reatisia hijura 'ee Haiaraparisi hijujija 'uˈo oja niˈimaˈuraˈe vwihaniuna.
14 Ruku kaˈene núni juketa nú oja mahiˈinijara 'ajoravuˈe 'ee Timasi 'uˈo 'ajoramu.
15 Vwehija kaˈene Reatisia hijujija 'ajorame 'ee Nemipaho 'ee sosia kaˈene huni sei ahuvujija 'ajoraˈavara.
16 Vea kaˈene asura ike joni vaji tahe paˈareˈamajaho Reatisia sosia vaja 'uˈo taˈavara. 'Ene joni vea rejakaviˈi nuni asura kaˈene Reatisia rena rouji taˈamana.
17 'Ene Achipasi 'waraˈavara kaukara kaˈene hura Natohwi jihuni vaji apenajaho hami naˈia mapoka veˈamana 'waˈavara.
18 Na Porura nuni iji ike 'ajoravujija veju. 'Enakúne na tipurai hijujaho vwihaniˈavara. 'Ene maiji vwihaniujaho ja puˈúmuna.

1 Tesaronia

Vu'a Anejijihina

1 Nú Poru ho Sivenasi ho Timoti ho ijano sosia ka'ene Tesaronia Godi Amoho 'ee Natohwa Jesu Keriso puni vaji hiju jihipuna'e pasikaho veju. 'Ene maiji vwihaniujine 'ee matauvi'inijaho jona.

Tesaronia Puni Nimairoa 'Ee Ichá'ina Hijuji Teimani 'Wavajina

2 Nú jonijihuna'e Godi teimani 'wavura. 'Ene nú na'ia mapoka siporua 'ojuri veijaho nú joni iha 'urihi'i 'ojura.

3 Na'ia mapoka'e jara nimaa rohuni kaukara ijí vene 'ee ea oja mihe 'ee nimairoa ka'ene núni Natohwa Jesu Keriso oni vaja 'ee núni Godi 'ee Omijihuni una'i ija kisina 'unama hijuji vwihaniura.

4 Vwehu núne Godi ja oja mihe 'ee Hura ja iji pijihajaho hena ka'avara.

5 'Enajihuna'e vu'a maa maiu'ina ka'ene nú apena roajaho iraru pa'waravara kaivo harura 'ee Godoni 'Avena vaji roe raka ka'ene núra 'waravajaho nimaa hene ja nimaa rojara. 'Ene nú jonijihuna'e ichá'ina ka'ene hijajaho ja nikúvara.

6 Ja 'u'o núra vejuja'ina'e vene 'ee Natohwijara venaja'ina'e vejara. Uneunecha sisea ani ani rejara vo ja Godi oni 'Avena vajijino teamana'eme ira ikaho apejara.

7 'Enajihuna'e ja 'unama maa ka'ene veju kaji Masatonia 'ee Akaia ora ka'ene nimaa roji'inaka hijujihija 'unama kaji najahara.

8 'Ena'omo iviamaa Natohwi jihuni vu'ijaho joni rene rausahe va'e Masatonia 'ee Akaiaru pava'ara vo kwaaka mapokaki va'ana. Jara Godi nimaa nimaa rojujaho pu nihe parajara. Ijihunihahi nú pu areri unenu 'aho'a pa'warahuna.

9 Pu opuipo núra ja ki'i roume jara 'unama ichá'ina ka'ene 'ekuajaho 'waruvara. 'Enareja jara godia ira'ata ka'ene iji vejuji nimaa rojujaho are'i kaivo ta'arohe Godi nimaa ka'ene majama hiji'iniji oja mahujaho 'waruvara.

10 'Enajihuna'e ja iviamaa Huni harihijara kú'o akúpa 'ahi rena rohuniji 'ajaha hiju. Jesu ka'ene Hura vejume kú'o 'urinajara sena ka'ene roajaho vahanumana.

2

Porura Kaukara Ka'ene Tesaronia Venajina

1 Vwehu núne ja ojono nihena kavu. Nú joni vu'ajaho nú núni vea panisame vu'ara.

2 Ja niheja ja'ina'e nú nimarako Piripai sise'i 'ahúume haha hianumana kaivo nú núni Godijihuni vaji harura ape'ika'i ja Godoni vu'a maiu'ina ijí ninakaraa renana vajijaho 'waravara.

3 Núra ja 'waravajaho puruvare'e 'warahuna pana 'ee 'unama siseijino 'warahuna pana 'ee pisivisame 'warahuna pana.

4 'Enakaivo Godira nú nimaa vetúarena Huni vu'a maa maiu'inakaho múhana'omo nú emaa teamanahuna'e vehuna pana kaivo Godira núni ojijaho nivena kúmana.

5 Ja niheju ja'ina'e nú ira toa vene 'warahuna pana 'ee joni uneunecha 'eka'irono pisivihuna pana. Ijihuni maijaho Godiho núni vu'a nimaa vetúu.

6 'Ene emaa 'ee jaa 'ee ea 'aho pu'úmo nú ta'aroru'avarono avahuna pana. Nú Keriso oni apasorua'omo nú núni harurijino vehune sa'ina

7 kaivo nú masuani ajuarasahe joni vaji hijara areri oahi huni sesamaa'e 'ajohau ja'ina'e vejara.

8 Nú ja niho'o oja miha paraja jihuna'e nú Godoni vu'a maiu'inijiru pamihara kaivo nú niho'o ura renua para'eme núni hia 'u'o ja vajihara.

9 Vwehu núne ja mavwihaha. Nú joni vaji hijari veijaho nú ja ahija mihuna senuvume nú onúno harura vene na'ia veiri'a kaukara veji'i Godoni vu'a maa maiu'ina ja 'waravara.

10 Godiho nú nihena kúme nimaa veju'e ja 'u'o nimaa veju. Núra ichá'ina'e ja pu'úmo akume 'ee arimaa'e hine 'ee unenu 'aho'a ea 'aho'a panamuhe 'waru'eme nú nimaa roji'ina pu'úmo hami hijura.

11 Ja niheju núra ichá'ina ka'ene ni'ajihe 'ee ta'arorahe 'ee hine hami nirisame ea kwinu kwino areri omahi sesahwaha'e 'waramu ja'ina'e nú hine ja 'waravara.

12 Ijihuna'e Godi ka'ene ja 'umenau'e Huni ara 'ee hanaji'inijino vahuna 'iamajihuni 'unama ka'ene Hura kive areri rehunijino o'avara.

13 Ikehuni hahi nú 'u'o na'ia mapoka'e Godi teimani 'wavura. Ja vea ka'ene Godoni ira ike núnuna'i apejari veijaho ja emaapuni ira puna'a paapejara kaivo ja Godoni ira

nimaaˈe apeju jaˈinaˈe apejara. Ijihunaˈe ja ea irara ijí ira kaji nimaa ronujaho joni vaja ˈuˈo kaukara venu.
14 ˈEnajihunaˈe vwehu núne Godoni sosia kaˈene Jesu Keriso oni vaji Jutia namijujipo vejajaˈinaˈe ja vejara. Ja ehu jopunaˈi sisea icháˈina kaˈene piuniva jaˈinaˈe pu ˈuˈo Jua punaˈi sisea ijaˈinaˈe piunivara vo kirasahara.
15 Pu Natohwa Jesu ˈanae ˈee poropetia ˈania jaˈinaˈe nú ˈuˈo ˈararihúume usevara. ˈEnajihunaˈe pu Godira ura renujaˈina pavene ˈee emaapuni nanaˈejiˈinaˈe rejara.
16 Jenitarupo Godi nimaa rohuni jihunaˈe pu tanuˈuruhuˈe nú vuˈa paˈwaravura. Ijihuni hahi pu puni siseijaho vejuˈe tiresa hina apena ajimu. ˈEnakaivo puni eha siseijaho niroe areri rena parana namu.

Porura Tesaronia Kúˈo ˈUnama Vaˈe Kiˈiro Vwihanajina

17 ˈEnakaivo vwehu núne nú ja hahijino maˈuako irechamie vaˈara kaivo núni ojijaho ijí ja puˈúmo navu. ˈEne núni ura ijaho roe joni urania kihunaˈe ura renua paranúu.
18 Ijihuni maijaho nú roe ja kihunaˈe ura renu ˈee na Poru naˈia mapokaˈe roe ja kihunaˈe ura reniu kaivo Setanira hine roturúhu.
19 Núni nimaa roijaho irahije ˈee núni eha maa kaˈene núaˈe taˈaroruhe vajúhunijaho irahije? Núni Natohwa Jesura roˈamani veijino jara Huni unaˈi namihunijina.
20 Ijihuni maijaho ja núni pinana mamaijina ˈee temarijina.

3

1 Ijihuni hahi vea kaˈene nú areri pakirasahunaˈe henareja nú vwihajajaho maijaho areme iki Atenisi hiˈipisana ronareˈe hiju.
2 ˈEne hu Timoti núni vwea kaˈene nú puˈúmo Godoni kaukara vejiˈina kaˈene Keriso oni vuˈa maa maiuˈina ˈwaraviˈina ranavuˈe ja niˈajihe joni nimairoa kisinaˈe reˈamarono vuˈu.
3 ˈEjakame jara siseisei hijujara ja patanuˈurihuna. Ijihuni maijaho ja niheju nú nikaˈina hihunaˈe iji pijúhana.
4 Núra ja puˈúmo hijajino nú ja puˈúmo siseˈi ˈahúhunaka ˈwaravajaho ja nihejaraˈomo iviamaa ijaˈina renu.
5 Ijihunihahi na areri pakairahunaˈe henarejo joni nimaa roijí heˈi ˈahiuˈe ranavuˈe vuˈu. Ijihuni maijaho na oja hianimujaho vejuroˈi pisivisaviˈinijara pisimiakame núra kaukara kaˈene vejajaho maa paˈanaˈe rena veˈamarono ranavuˈe vuˈu.
6 Iviamai Timotiho ijí joni rene joni pinana maa apene ˈunama núni roana. ˈEne jara Godi nimaa rone oja mahe ija kisi apene joni unaˈi saname vejujaho ro ˈwarumana. Jara naˈia mapoka nú vwihanúe nú ura ja kiˈí ˈahúu jaˈinaˈe areri ja ˈuˈo ura nú kúˈi ˈahiu.
7 Vwehu núne nú ijihuni hahi iki hijujaho sisea piuname ahisina apejiˈi hijura kaivo jara nihoˈo nimaa rojujihunaˈe nú oja sonahúu.
8 Jara Natohwi jihuni vaji kirasahe namijujara rejuˈe nú hami hiju.
9 Nú ichá'inaˈe jonijihunaˈe Godi teimani ˈwaˈeja? Ijihuni maijaho núra temara kaˈene jonunaˈi ˈekajihuni hahi nú Godoni unaˈi jonijihunaˈe temarasahura.
10 ˈEne nú naˈia ˈee veiriˈa majaa hine joni niura kihunaˈe siporua ˈojuraˈomo roe kime raka kaˈene joni nimairoa vaji panavujaho niˈajihe areri rehuna.
11 Godi kaˈene núni Omijara Huhusune ˈee Jesu kaˈene núni Natohwijiˈo núni ˈunama venuhakame nú vuˈe ja kihuna.
12 Natohwijara venae jara ea kwinu kwino oja ˈekaravura ˈee emaa mahoˈo oja ˈekaujaho emarene ˈee ameurahe arihama areri núra jonunaˈi vejujaˈinaˈe renama.
13 ˈEne Hu ja venaˈe joni oja Godi kaˈene núni Omijihuni unaˈi ariramaa rene panamaˈeje núni Natohwa Jesuho ˈee Huni ea ariramaijipo Hu huˈúmo roavari veijaho matauma namihuna.

4

Kara Kaˈene Godi Teamahunijina

1 Vwehu núne Vuˈa túchamaa pina ikena. Nú Natohwa Jesuni vaji ja jarirame ˈwaravu núra vuˈa kaˈene ˈwaravume ja hene oju kajaˈinaˈe nijaˈina oje Godiho teamaˈamana. ˈEje ja maranie ajime vaˈamana.
2 ˈEjume nú Natohwa Jesuni harura vaji varapa raka kaˈene vajihajaho ja nihena kivu.
3 Ijihunihahi ikaho Godoni uraijina ja nihoˈo ea ariramaa rehunaˈe ura renukúne ˈuasa paveˈavara.
4 ˈEne ja ea kwinu kwino joni hahi jihipuni hura vene hami ˈajoˈeje ariraˈe nava.
5 ˈEnakúne ja Jenitaru kaˈene Godi pahene pakavujipo puni hahapo napara itunama parajukame ˈunama kaˈene vejujaˈina paveha.

6 'Ejume ja 'unama ikehunakino sisea vene vweuna panama'amana. Ijihuni maijaho
Natohwijara ike uneunecha ikihipuni eha ijaho venuna. 'Ene nú nimarako 'waravaji kú'o
nahama 'waravu.
7 Ijihuni maijaho Godira nú 'umenuajaho nú 'unama sisea ka'ene 'uasa ve'avarono ija
pijúhuna pana kaivo nú ariramaa rehuni jihuna'e iji pijúhana.
8 'Enajihuna'e ea irara ike hene pataarohujaho hu emaa papataarohu kaivo Godi ka'ene
Huni 'Avena mahaji pataaroha avanu.
9 Jara vwehu jona ichá'ina'e oja mihunijaho ea pina mai'o pavene 'warahuna. Ijihuni
maijaho 'unama ka'ene vwehu jona'e ichá'ina oja 'ekarahunijaho Godira ja najahana.
10 Nú niheju. Ja 'unama kajaho vwehu jona ka'ene Masatonia hijujihi pu'úmo vejura
kaivo vwehu núne nú ja jarirame 'waravujaho ja maji vene ihajinanama apene vaha.
11 Nú ja ni'waravu ja'ina'e masuani hine jomaaru vene 'ee joni iji kaukara veji'i
hihunijaho joni ura nimaa rena'ama.
12 'Ejakame ja ea ka'ene samaa hiju jihipuni una'a hami hine 'ee uneunecha 'aho'a
papivusahuna.

Keriso Oni Vaji Kwamasahajihi Aherama Rohunijina

13 'Enakaivo vwehu núne jara ea ka'ene kwamasahu jihipuni vu'ijí pa'warave he'ava
jihuna'e hine ea ka'ene panimaa rojujipo vejuja'ina temuka apehuna nú ura parenu.
14 Nú Jesura kwame kú'o 'urinaji nimaa ro'avajaho Godira ija'ina'e ea ka'ene Jesuni
vaji kwamasahajija Hu hu'úmo aherame rohuna.
15 Na ikaho Natohwi jihuni iri vaji rena roaji ja 'waravu. Nú ea ka'ene mai'o
hijukija Natohwijara ro'amajaho nú urasahe pavahuna kaivo nú mahi'eje ea ka'ene
kwamasahajipo 'urihuna.
16 Ijihuni maijaho Natohwijara Huhusu 'ona oji'ina puni natohwiji'i mwasirivi'i ariha
Godoni viti'iniji'i ro'eje ea ka'ene Keriso oni vaji kwamasahajipo urasahe 'urihuna.
17 'Ejakame nú ea ka'ene mai'o hi'avajija 'urina va'e kahi 'imitia vaji pu piunime ahuma
ajima va'e ichutoi Natohwijaho piunahuna 'ee nú Natohwijihi pu'úmo majama hihuna.
18 'Enakúne ike vu'a ikino ea kwinu kwino 'wame ni'ajarave oja sonahi'eje hiha.

5

Natohwijara Rohuni Veiji Amairiara Hunijina

1 'Enakaivo vwehu núne iviamaikino ichá'ina ho vea irakijino ikara rehunijaho na jona
pavene 'warahuna.
2 Ja ijaho ni maho'o hejume pa'arena ja'ina'e Natohwi jihuni veijara ro'amajaho areri
nesa apeji'inijara na'i rouja'ina'e rohuna.
3 'Ene pu vea ka'ene unekajaho pare'ena 'wavi'i matauma hi'avajino ni'aha kwino sisea
puni haha 'ahi rehuna. Areri napari hariha nahe'i 'ahau'e veji'i haha ka'ene henuja'ina'e
hehuna kaivo pu juhaha usehunijaho areri parehuna.
4 'Enakaivo vwehu núne ja nututa pahiju jihuna'e ijí vea kajaho ja nesa apeji'ina puna'i
paroe asitahuna.
5 Ijihuni maijaho ja hanaji'ini jihuni harihija 'ee ve'iri'ijihuni harihija. Nú na'iaho
nututi jihuni harihija pana.
6 'Enakúne roe ja pu'úmo ea 'ahopo vejuja'ina'e panotui kaivo 'urine nia nirie 'aiha
veji'i hija.
7 Ijihuni maijaho ea ka'ene notujaho pu puni nia na'i notuura 'ee ea ka'ene toa sisea
ine nanamiujaho pu na'i toa sisea ine nanamiura.
8 'Enakaivo nú ea ka'ene veirihuni jihuna'e roe masuani núni túratakaho nimairoa 'ee
oja 'ekaravujino same 'ee isúa nimairoa ka'ene ni'ajúhajino sava.
9 Ijihuni maijaho Godiho nú Huni sena vaji aruhuna iji pijúhuna pana kaivo
ni'ajúhajaho núni Natohwa Jesu Keriso oni vaji apehuna'e ija pijúhana.
10 Hu núnijihuna'e kwama jihuna'e nú mai'o hi'eja ho kwamasahuna kaivo nú pu
pu'úmo ahuma majama hihuna.
11 Ijihuni hahi ojono 'wame ni'ajarame 'ee ojono nasarame 'urine emare'avara. 'Ene
ja niveju kaja'ina'e ve'avara.

Túchamahuni Kara Ichá'iniji Ohunijine 'Ee 'Ajoramajina

12 'Enakaivo vwehu núne nú ja jarirame 'waravujaho ea ka'ene joni vaja kajino kaukara
kikisina'e vene 'ee Natohwi jihuni vaji ja 'ajoha'e 'ee vu'a ka'ene pu 'waravujaho
ta'arora'avara.
13 'Ene oja 'ekauri vajijino pura kaukara ka'ene vejujihuna'e puni hura vene ira mamaa
ijino 'wara'avara. 'Ene ea 'aho pu'úmo matauma hi'avara.

14 'Ene vwehu núne nú ja jarirame 'waravujaho ja ea ka'ene vu'ataa paheji'inijija 'urara'avara. 'Ene ea ka'ene tea junavi'inijija 'ee ea ajuasina ni'aji'avara. 'Ee ohura paape'avara ka'i ea 'aho pu'úmo masuani hi'avara.
15 Ja paki'eje ea 'ahopo ja sise'i 'ahiakame ja eha vene pununa'i sisea ve'ava. 'Enakaivo na'ia mapoka 'unama ka'ene vejakame ea kwinu kwino maranie 'ee ea maho'o 'u'o maranihunijiru sarame ve'avara.
16 'Ene na'ia mapoka'e temarasa'avara.
17 'Ene na'ia mapoka'e siporua maijí 'oji'i na'avara.
18 Uneunecha mapoka ka'ene rejujija Godi teimani 'wa'avara. Ijihuni maijaho ijaho Godoni ura ka'ene jara Jesu Keriso oni vaji vehuna'e ura renujina.
19 Ja Godoni 'Aveni jihuni vena paveje uta'amana.
20 Vu'a ka'ene túna'i rehuniji 'warave he'avajaho pasena'avara.
21 'Enakaivo uneunecha mapokakija 'eke hami piuhihu va'o mamaijija ija kisina'e 'eke 'uninami'avara.
22 'Unama ka'ene sisea rehuna sa'ina'e ki'avajaho juha'avara.
23 'Ene ivi'a Godia ka'ene matauvi'inijara maho'o venae arimaa'e rene 'ee joni 'avena 'ee joni oja 'ee joni haha maho'o 'ajohakame vea ka'ene núni Natohwa Jesu Kerisora ro'amajaho niho'o panamu'amana.
24 Hu niho'o pauchavi'inijara a 'umenana'omo Hu aneja venajaho ve parahuna.
25 'Ene vwehu núne núni siporua 'onu'avara.
26 'Ene vwehu núna 'ajorame ura mina vena'avara.
27 Na Natohwi jihuni ihi 'urahi'i 'waravukúne ike asurakaho tahe vwehu núna maho'o he'avara.
28 Núni Natohwa Jesu Keriso oni maiji vwihanújaho ja pu'úmuna.

2 Tesaronia

Vuʻa Anejijihina

1 Poru ho Siruvenasi ho ʻee Timoti ijipo sosia kaʻene Tesaronia Godi núni Oma ʻee Natohwa Jesu Keriso puni vaji hijujihi punaʻe pasikaho veju.
2 Godi kaʻene Omijine ʻee Natohwa Jesu Keriso'o maiji vwihaniiʻina ʻee matauviʻiniji vajihama.

Kerisora Roʻamaji Eha Kaʻene Mihunijina

3 Vwehu núne nú naʻia mapokaʻe jonijihunaʻe Godi teimani ʻwavura. Ijihuni maijaho joni nimaa roijaho niho'o emarena paranu. ʻEne jara oja ʻekaravujaho ʻu'o niho'o emarena paranu.
4 Ijihuni maijaho jara nimaa rone ʻee ea ʻahopo ja siseʻi ʻahiuʻe haha hinavuri veijino kirasahe namiju jihunaʻe nú Godoni sosia vajakaho ja rone taʻarorahe ʻwaravura.
5 Jara iki sisei hijujara najuhujaho ja Godoni ari vahuna arerina ʻee Godoni ʻotua aririji najuhu. Ijihuni mai jihunaʻe ja sisei hiju.
6 Godiho ariri jihunaʻe ea irahipo ja siseʻi ʻahiujija Hu ʻu'o pu siseʻi ʻahihuna.
7 ʻEnaʻomo túnaʻi Jesu kaʻene Natohwijara Godoni ʻona ojiʻina mamaʻina puʻúmo akúpi ʻahi rene roʻavari veijino núni ahisinijaho piʻonave nú ja puʻúmo ʻojuta hwene hihuna.
8 Pu vena harura vaji ea kaʻene Godi pahena pakame ʻee núni Natohwa Jesuni vuʻa maiuʻina pahene vejajihi eha mihuna.
9 ʻEne pu eha sisea kaʻene apeʻavajaho niho'o aneja púsa paʻanaʻe apene ʻee Natohwi jihuni unaʻa ʻee Huni hanajiʻini jihuni harura rora maho'o ranave paʻarehuna.
10 Vea kaʻene Hu kúʻo ʻunama roʻamajaho ea maho'o kaʻene Hu nimaa rojiʻinijija ʻee Huni ea arimai jihipuʻúmo Hu taʻarohe ʻee tataʻora pihuna. Ijihuni maijaho nú raka kaʻene ʻwaravajaho ja nimaa rojara.
11 Ijihunihahi nú ʻu'o naʻia mapokaʻe joni siporua ʻojura. ʻEjakame núni Godijara ja ʻumenajaho arerina ʻiahuna. ʻEne uneunecha mapoka kaʻene mamaa reʻavarono ja ura renaujija rehuna ʻee raka kaʻene nimaa rojujija haruriji'i rehuna.
12 Ijihunaʻe núni Natohwa Jesuni ihijaho joni vaji taʻarohe ʻee Hu ja taʻarorahuna. Ijihuni maijaho núni Godi ʻee Natohwa Jesu Keriso maiji vwihanúara.

2

Ea Sisemaijina

1 Vwehu núne núni Natohwa Jesu Kerisora roakame núra ahume Huaʻe piunahuniji ʻwaraʻi veju.
2 Ja heje ʻavena sisei pini ʻwaraʻena ho emaapo ʻwaraʻeja ho núra asura vene ʻwaravu ʻiaviʻi Natohwi jihuni vea niroana ʻiava heʻavajaho joni oja pahwaʻusahe ʻee joni vwiha papuruva retiʻamana.
3 Ja paveje ea ʻahopo ʻunama ani aniʻinijino ja pisiviʻava. Ike vea ikaho maiʻo paroʻeje maraku'ijaho emaapo Godi túchahae vahuna. ʻEʻeje ea sisea kaʻene uneunecha tirakujiʻini jihuni harihijara roakaviʻi ijiʻa vea kajaho rehuna.
4 Hu oriʻini taʻarosarame ʻee uneunecha kaʻene godia ʻwame ʻee uneunecha kaʻene godia rojiʻi oja mihujija ninamahuna. ʻEne huni tinia Godoni Temiporua vaji apene hu Godia ʻiaviʻi hihuna.
5 Na vea kaʻene ja puʻúmo hijiʻi ijí rona ʻwaravujaho ʻú ja pavwihajo?
6 Irakijara Hu iviamaa tanuʻurahe namujaho ja niheju. ʻEnaʻomo huni vea apeʻeje hu roe samaahirahuna.
7 Ike siseakaho niji hemi kaukara venu kaivo Hu tanuma hinunaʻomo hu aperu vahuna.
8 ʻEʻeje iji'a ea siseijaho roe samaahirahuna kaivo vea kaʻene Natohwijara roʻamajino Huni ira ohoa ʻee Hura roʻamani harurijara ʻanae paʻarehuna.
9 Ea kajaho Setani oni harura vaji aacha iraʻata ʻee uneunecha kaʻene ea areri pavehunijaho vehuna.
10 ʻEne sisea iraʻata kajino maho'o ea kaʻene kwamasahunijaho pisimisahuna. Ijihuni maijaho pu nimaa kaʻene pu maranihunijaho oja pamahe ʻee paapejara.
11 Ijihunaʻe Godira pu puruva retihunijaho ranave roakame pu iraʻatiji nimaa rohuna.
12 Pu maho'o eha apehuna. Ijihuni maijaho pu sisemaiji ura rena paraʻikaʻi nimaijaho panimaa rojara.

Ja Maranihuna Iji Pijihajina

13 'Enakaivo vwehu núna ka'ene Natohwijara ja oja mihukije nú na'ia mapoka jonijihuna'e Godi teimani 'wavura. Ijihuni maijaho nitama anejijino Godira ja maranihuna'e iji pijihana. 'Ene 'Avenijara somahume ja nimaijaho nimaa rojara.
14 Godoni vu'a maa maiu'ina ka'ene nú ja 'warava jihuna'e Hu ja iji pijihana'omo núni Natohwa Jesu Keriso oni hanaji'ina pwinana apehuna.
15 'Enajihuna'e vwehu núne ata kaisi namine 'ee iraka ka'ene núra iri 'waravara ho asuri vene 'waravajija ija kaisi 'una'avara.
16 'Ena'omo iviamaa núni Natohwa Jesu Kerisora Huhusune 'ee Godi ka'ene núni Omijara maiji vwihanúani vajijino oja múhe 'ee majama matauma hihuna 'ee nimairoa mamaa múhana.
17 'Enakúne kaukara mapoka mamaa ka'ene jara vejujaho ira ke veje joni oja sonahie 'ee harura mi'eje ve'avara.

3

Núni Siporu 'Onu'avara

1 Vwehu núne túchamaijaho núni siporua 'ojakame Natohwi jihuni vu'akaho mamako rausahakame joni vaji pinana mamaa ka'ene 'urina ja'ina'e ea kajihipuni vaja 'u'o pinana 'uri'amana.
2 'Ejakame ea ka'ene vuataa pahene 'ee ea sisea ijihipuni vajijaho 'ajohu'amana. Ijihuni maijaho nú ea 'aho'a mai'o panimaa roji'ina.
3 'Enakaivo Natohwijaho pauchavi'ini jihuna'e Hu ja harura mihe 'ee sisea veji'ini jihipuna'ijaho 'ajoahuna.
4 Jara raka ka'ene venape vahuna ka'ene núra 'waravajaho nú Natohwijihuni vaji nimaa vetiu.
5 Natohwijara joni oja 'ajohe 'eka'e Godoni oja 'ekaravuri vajijino irechamie 'ee Keriso oni vaji kirasahe namihuniji irechamiama.

Kaukara Ka'ene Mahaji Teamana'eje Vehuna

6 Vwehu núne nú ja Natohwa Jesu Keriso oni ihi 'urahi'i 'waravu. Ea ka'ene núra najahu ja'ina'e pahi'ika'i maiji ucha'asahe hiju jihipuni rora paruva'avara.
7 Ja ojo nihena kavu. 'Enakúne núra vejuja'ina'e niho'o ve'avara. Ijihuni maijaho jara nú kú'eje nú joni vaji karokaha vehuna niho'o pana.
8 Nú joni 'iruma majikari pa'ekara kaivo nú 'imejara. Nú 'iruma 'imehuni jihuna'e na'ia veiri'a harura vene kaukara vejura. Ijihuni maijaho ijara veje joni una'i ahija rehuna nú senumana.
9 Nú jona'e venahu jihuna'e nú ja jarirave ja núni 'iruma venu'ipisa areri reja'a kaivo ja ija'ina venareje joni 'iruma 'ekahuni 'unamiji naja'iro 'ahiu.
10 Nú ja pu'úmo hijari veijino nú ja ni'waravara. Ea irara kaukara pave'ika'i mahi'amajaho 'iruma pai'amana.
11 Nú heju'e ja ea 'aho'a karokaha vene kaukara pave'i ucha'asahe mahine earu ronahura.
12 Núni Natohwa ka'ene Jesu Keriso oni vaji nú jarirame 'waravukúne ea ija'inijija 'warave masuani sonasahe hine puni 'iruma ihuna kaukara opu ve'avara.
13 'Enakaivo vwehu núne ja 'unama mamaa vehunijaho pasena'avara.
14 Ike pasia vajakino raka ka'ene núra 'waravaji ea pini hena pave'amajaho ja hu hami kavi'i pu pu'úmo paahuvakame hu niho'o juma para'amana.
15 Ja hu naka'e 'ahauja'ina paaha'avara kaivo vweuna 'waramu ja'ina'e ira kisina 'warave he'amana.

Vu'a Túchamaijina

16 Natohwa ka'ene matauvi'inijara Huni matauvi'iniji na'ia mapoka 'unama ani ani ja vejujihuniji matauhuna mihu. 'Ene Natohwijaho ja pu'úmo hinu.
17 Na Porura iviamaa 'ajora'i vejukaho na nuni ijakino veju. Nuni pasia mapoka ikihipuni urijaho na nuni iji vejujihuni maijaho ja ki'avajaho nara pasikaho vejuta rohuni jihuna'e veju.
18 Núni Natohwa Jesu Keriso oni maiji vwihaniajaho ja pu'úmuna.

1 Timoti

Vuʻa Anejijihina

1 Na Poru Jesu Keriso oni apasorua ʻee Godi kaʻene núni Niʻajúhiʻina ʻee Jesu Keriso
kaʻene núra nimaa rojujara ʻwarivume rejuta.
2 Timoti a nimaa ronujihunaʻe a nuni hariha renana. ʻEnaʻomo Godi Amoʻo Jesu Keriso
kaʻene núni Natohwijiʻo a maiji vwihanae ʻee numirame ʻee matauviʻiniji ʻwaramareʻe
veju.

Siseisei Najahiʻinijihi Puni Jujuvuʻijina

3 Na Masatoniai vaʻirono a Epasasi hiʻamarono ʻejahae ʻwaravu jihuni maijaho ea
kaʻene vuʻa aniʻina vajahuji tanuʻurihe arehunaʻe ʻwaravuta.
4 ʻEnakúne ʻwaravakame mamiha sisea ʻee amuja nirisaravujaho areva. Ijihuni
maijaho ijipo vejuʻe nakaraviʻi hijura. ʻEne ijipo venauʻe Godoni kaukara kaʻene
nimaaroijaho paniʻajahuʻe emarenuna.
5 Nara vuʻa kaʻene najahu jihuni maijaho oja ʻunama mamaijino ʻekarame ʻee hami
vwihane ʻee hami nimaa roʻavara.
6 Pu ea ʻahoʻa ʻunama ikehunakija areʻikaʻi vuʻa kaʻene maa paʻajihijaʻe ʻwamojura.
7 Pu tamana najahuri tisa ura renau kaivo pu pahena pakaviʻina kaivo vu pura
ʻwaraʻavajaho nihoʻo he parajiʻinapo ʻwaravu jaʻina rehuna.
8 Nú nihena kavu. Ea irara Tamana kaji hene venujaho tamana kajaho mamaa.
9 Nú ja puʻúmo nihena kavu. Tamanijaho nimaaʻe ea kaʻene ariri jihipunaʻe vehuna
pana. ʻEnakaivo ea kaʻene varapa tuviʻina kaʻene vuataa paheji'ina ʻee Godi paheji'ina
ʻee sisea veji'ina ʻee paakuaviʻi majikari hiji'ina ʻee ʻunama aririjihi ʻijahi'ina ʻee opwaha
ʻee ohwaha ʻaniuʻe tirahi'ina ʻee ea ʻaniuʻe tirahura.
10 ʻEne parua kaʻene ʻuasa veji'ina ʻee parupo parua hurichaviʻina ʻee napapo napara
hurichaviʻina ʻee monihunaʻe ea nesi ʻekiʻina ʻee iraʻasina ʻee iraʻatijino ea hemahe
ʻwaraviʻina ʻee uneunecha ʻunama aririjaho panajahu jihipunaʻe Tamanakaho vejara.
11 ʻEne Godi kaʻene merajúhiʻinijara vuʻa mavarasaʻina ikaho nara najaʻurono mihana.

Godira Manumirumaji Teimani ʻWaʻavara

12 Na Jesu Keriso kaʻene núni Natohwiji teimani ʻwavujaho Hu na harura mihana.
Ijihuni maijaho Hu na uchaha paʻanaʻe kimarena Huni kaukaraʻe veʻurono iji pijihana.
13 Na nimarako ijaho ʻunamakaho matihe ʻee ea sisei ʻahie ʻee ea siseʻi ruarahuta.
ʻEnakaivo Hu ijihuni vaji na numirimana. Ijihuni maijaho na panimaa rojujihunaʻe na
pahene pakaviʻi avajuta.
14 ʻEnakaivo núni Natohwi jihuni maiji vwihaniʻinijaho ʻee nimaa roijaho ʻee oja
ʻekarahunijaho Jesu Keriso oni vaji niʻimaʻura rena paranana.
15 Ikaho vuʻa nimaa kaʻene nú ea mahoʻo apehunijina. Jesu Kerisora iki mweʻi roajaho
ea sisea veji'inaʻe niʻajiʻi roana. ʻEnaʻomo ijihipuni vajijaho sisea kaʻene sisee maijaho
nana.
16 Ikehuni hahi na numirivakame nuni vaji ea ʻahoʻa kaʻene nihoʻo sisee maijija Jesu
Keriso oni masuani ajuarane ʻajiha hinujaho ea kaʻene Hu nimaa rone majama hihunaʻe
apehunijihi najaʻi ʻahaume avanana.
17 Hu iviamaa Kinia kaʻene majama hiji'inijina ʻee pakwaviʻinijina ʻee haha
pakaviʻinijina ʻee Hu Godi nikwinuna ʻee Huni hura venahura ʻee pinanijaho aneja púsa
paʻanaʻe Huna. Ameni.
18 Ike vuʻakaho nuni hariha Timoti na a ʻwaravu. Nitama poropetiepo a rone ʻwarava
jaʻinaʻe puni vaji mamaa ijihunaʻe ʻarasaraʻamana.
19 ʻEne oni nimaaroijaho vwiha hami vwihajiʻi ʻajoʻamana. Ijihunaʻe ea ʻahoʻa puni
nimairoa pataʻaroha jihunaʻe pu sisima epunaʻi tiraʻusahara.
20 ʻEne puni vaja kajino na Haimaneasiʻo Arekisanitaʻo Setani vajahuta. ʻEjakame ijara
najahe pu Godi matahujaho arehuna.

2

Sosi Vaji Godi Oja Mahunijina

1 ʻEne amurijaho na ja ea mahoʻo punaʻe jarirame ʻwaravukúne ja pura raka kaʻene
pivusahu jihipunaʻe siporua ʻonahe ʻee puni siporua ʻahoʻa ʻonahe ʻee puni ahija ʻee
varapi jihipunaʻe ʻone ʻee teimani ʻwavuri siporuiji ʻoʻavara.

2 'Ene Kini epuna 'one 'ee ea mama'ina ka'ene 'ajoha'ina puni siporua 'ojakame nú mamaa'e matausahe hine 'ee arimaa akuavi'ina'e hihuna.
3 Ikija Godi ka'ene nú Ni'ajúhi'ini jihuni una'ijaho mamaa 'ee Hu ura rena paranujina.
4 Hu ura renujaho ea maho'o roe nimaiji hena kame 'ee maranihuna'e ura renu.
5 Ijihuna'e Godi nikwinuna 'ee ea vahanuvi'ina nikwinuna. 'Ene Godine 'ee emaa rira mu'oi vahanuvi'ijaho Jesu Kerisona.
6 Ijihuna'e vea nimaa nimaa ka'ene 'waramajara ro apejume Hu Huni hahijino miharena ja maho'o 'imenae 'ekana.
7 'Ene ikehuni hahi na vu'a najahi'ina 'ee apasorua'e iji pijihana. Ijihuna'e na nimaa 'waravu kaivo na ira'ata paapeju. 'Enajihuna'e na Jenitaruepo nimaiji nimaa rohuna'e najahi'ina.
8 'Enajihuna'e na ura reniujaho parua ka'ene kwaa arakino hijujija 'urine akuavi'i ija ahasirime siporua ka'ene 'o'avajaho paajiname 'ee paninakaravi'i 'o'avara.
9 'Ene 'unama nikwinu'ina kajino na ura napara 'u'o ateha mamai same 'ee puni haha hami amairiarame ohuna kaivo húmata pamuchame 'ee korutia 'ee perua unecha 'ee ateha ka'ene aneja mama'ini 'imejujaho pasa'avara.
10 'Ene napara pu Godi ura renuja'ina'e veji'ina 'wavujihuna'e pu kara mamaijiru vehuna.
11 'Ene napara masuani vu'ataa hene vu'a ka'ene 'waravu jihipuni hararu hi'avara.
12 'Ene na napara ruha paaremahu'e 'urine parua asitahe iki kami vu'a najahura. 'Enakaivo masuani ajuarasahe hijura.
13 Ijihuni maijaho Godi maraku'a Atamu venarena iji'a Iviho venana.
14 'Ene Atamu pisimihuna pana kaivo napariji nimaa'e pisimiume sisea venana.
15 'Enakaivo naparijija pu nimaa rone oja 'ekarame 'ee akume 'ee arimaa'e hi'avajaho vea ka'ene hariha nahejuri veijaho mamaa'e renahuna.

3

Sosi 'Ajoha'ina

1 Ikaho vu'a ka'ene nimaijinakúne ei pini sosi vaji ruha ka'ene ea 'ajohauji ura re'amajaho kaukara mamaa ura venu.
2 Ijí ea ka'ene 'ajoha'ina kajaho ea hu panamahi'ine 'ee napara nikwinune 'ee ori'ini 'ajo'aravi'ine 'ee hami hiji'ine 'ee huni hura veji'ine 'ee ea suja mapoka aherame huni sei roi'ine 'ee areri ea najahunijara re'amana.
3 Hu ea ka'ene toa sisea oja pamihi'ine 'ee pa'ara'iro ohura apeji'ina kaivo vivinui matauma hihuna ura reji'ine 'ee monia oja mihuri 'unamijaho aremajara re'amana.
4 Hu ea ka'ene huni kachi'ina hami 'ajohai'ine 'ee hura 'unama aririjino veju'e sesahwaha huni hura vene 'ee huni ira hene veji'inijara re'amana.
5 'Enakaivo ea ka'ene huni kachi'ina hami pa'ajohi'inijara re'amajaho hu 'unama ichá'inijino Godoni sosia 'ajo'ena?
6 Hu ea ka'ene mai'o Godoni ea renajaho pare'amana. Ijihuni maijaho ruha ka'ene ma'ava kajihuna'e kehi kehi onareje 'avena siseijara eha sisea ka'ene apena ja'ina'e ape'enakúne.
7 Hu ea ka'ene sosia paaru'ika'i samai hijujihi puni una'ijaho huni kara mamaa'e re'ama jihuna'e ea huni vu'a pa'wavakame hu 'avena sisei jihuni kwavaha paaruhuna.

Sosi Kaukara Ni'ajihi'ina

8 Ijí 'unama nikwinu'ina kajino tikoni 'u'o ea puni hura vene 'ee mitara patukaravi'ine 'ee toa sisea oja pamihi'ine 'ee 'unama siseijino monia 'eki'inijija parehuna.
9 'Enakaivo pu hema ka'ene nimaiji najahi'ine 'ee vwiha puna arira'e navi'inijipo rehuna.
10 'Ene ea ikija marako vena kive areri vehuna'e 'ee panamahi'ina'e ki'avajaho iji'a 'warave tikoni huni kaukara ijaho ve'avara.
11 'Ene 'unama nikwinu'ina kajino napahwaha epuni hura veji'ine 'ee ea 'ahopuni vu'a sisea pakosarame oji'ine 'ee opuipo hami 'ajo'aravi'ine 'ee uneunecha maho'o ariraru pauchauchahi veji'ina.
12 'Ene veje tikoni napara kwinu kwino savi'ine 'ee puni sesamaa 'ee puni kachi'ina hami 'ajohai'inijipo reja.
13 'Ene tikoni ka'ene hami kaukara vejujija puni hura vene 'ee Jesu Keriso oni vajijino pura nimaa rojujaho pajuma pavehuna.

Hema Ni'inijina

14 Na ike uneunecha kija jonaˈe veju vo na nimaa rojujaho maiˈo josu pareˈeje na roe ja kihuna.
15 ˈEnakaivo vejuroˈi na tetama vehuni jihunaˈe na ikija veju. ˈEjakame ja ea kwinu kwino icháˈinaˈe Godoni kachiˈina vajijino kara icháˈinaˈe vejiˈi hihuni ˈunamijaho kame hehuna. Ijí kachiˈina kajija Godi kaˈene majama hijiˈini jihuni sosia ˈee pu tukeja kaˈene nimaiji ˈunanamujina.
16 Ike aposarahuna pana vo ikaho núni nimaa roijihuni hemaka niˈinijina. Hu roe haha apejume kavara. ˈEjume Godoni ˈAvenijara Hu arimaa ˈwamajaho ˈona ojiˈinapo Hu kavara. ˈEne kwaa ara mapokakaho ˈwaravume hejara. Hu mweˈa ikino nimaa rojara ˈee Hu apene akúpa ˈahi hanajiˈina vaji vaˈana.

4

Najahiˈina Ira Asinijina

1 ˈEnakaivo Godoni ˈAvenijara samaumai ijá ˈwaramana. Vea túchamaa ijaho ea ˈahoˈa puni nimairoa areˈi kaivo vaˈe ˈavena kaˈene pisimisaviˈini jihipuni vuˈa ataa apúsame hehune ˈee ˈavena sisei jihipuni tamaniji vehuna.
2 Pura ˈunama iraˈata kaˈene najahujipo vejuˈe puni vwiha ijaho areri ajaniaˈe veni jae sirirame pijihuˈe swirasahu jaˈinaˈe rejura.
3 ˈEne pu tanuˈurihe panapasi nehuna ˈwarame ˈee ˈiruma ˈahoˈa paihunaˈe ˈwaravura. ˈEnakaivo ijija Godira venarena ea kaˈene nimaiji hena kame nimaa rojujipo teamanaˈeje vajúsarame ine hinohunaˈe venana.
4 Ijihuni maijaho uneunecha mapoka kaˈene Godira venajija mamaaruna. ˈEnaˈomo unenuˈu ˈahoˈa pasenuhuna kaivo teimani rojiˈi ˈekahuna.
5 Ijihuni maijaho Godoni Ira ˈee siporuijara venaume marasahara.

Jesu Keriso Oni Pwea Mamaa Ijihina

6 A ikihi rone vwehu nuna najaˈamajaho a Jesu Keriso oni pwea mamaaˈe rehuna.
7 ˈEne naˈia mapokaˈe nimaaroa ˈee vuˈa mamaa kaˈene ara ˈararihae roajihuni ˈahi hina rouni eiji rehuna.
8 Hahake ˈajoˈarahuna manura piravu jihipuni eha ijaho maˈuˈua kaivo Godira ura renujaˈinaˈe uneunecha mapoka manura piravujija iviamaa kehuni hia ˈee hia kaˈene nahama ˈwaruvara ˈee hia kaˈene túnaˈi hihunijaho niˈimaˈuraˈe niˈajihuna.
9 Ikaho vuˈa nimaa kaˈene nú ea mahoˈo apehunijina.
10 Ijihuni maijaho nú ikehuni hahi kaukara harura vene haha heju. Ijihuni maijaho núni nimaa roijaho Godi kaˈene majama hijiˈina kaˈene ea mahoˈo puni NiˈajihiˈiniI jihuni toi namu. ˈEnavo Hu nimaa hu ea kaˈene nimaa rojiˈina kehipuni NiˈajúhiˈinaI.
11 Ike vuˈa ikija ira kisinaˈe ˈwarame najaˈamana.
12 ˈEne veje a ea maiuˈini jihunaˈe a túa pavetaˈavara. ˈEnakaivo ara vuˈa ˈwaramuna ˈee onuna ˈee oja mihuna ˈee nimaa ronuna ˈee arira maa kaˈene venujara ea kaˈene nimaa rojiˈinijija najahakame pu ˈuˈo ijaˈina veˈavara.
13 Oni oja vwiha ijiˈi ea rira Godoni vuˈa tahe hami niˈajihe ˈee najahiˈi hiˈeje na ijiˈa vuuta.
14 Godoni ˈAveni jihuni swara kaˈene oni vaji namuna kaˈene erutaepo puni ija oni toi irechaviˈi poropeti puni ira kaˈene ˈwaravajaho pakaˈeje aremuroama.
15 Ike uneunecha kija teamanaˈeje veje oni pwinanaˈe reˈavara. ˈEjakame ara mamaa kaˈene venujaho ea kaˈavara.
16 A oni hia orono hami ˈajoˈamana ˈee hami kiviˈi najahe ˈee ˈunama iraka kaˈene nimaijiru veˈamana. Ijihuni maijaho a ijaˈinaˈe veˈamajaho a orono niˈajarame ˈee ea kaˈene oni vuˈa hejujija niˈajihe avahuna.

5

Godoni Ehija Ichá ˈina ˈAhihunijina

1 ˈEne ira kisi emaa paˈuraraˈavara vo omunaˈe jarima ˈwaramu jaˈinaˈe ˈwarame ˈee kivasijija vwehuanaˈe ˈwaramu jaˈinaˈe ˈwaraˈamana.
2 ˈEne paranahijija ohuanaˈe ˈwaramu jaˈinaˈe ˈwarame ˈee ˈasúrijija maˈipuanaˈe ˈwaramu jaˈinaˈe arira e vwihajiˈi ˈwaraˈamana.
3 ˈEne amuna kaˈene paranamai jihipuni hura hami veˈavara.
4 ˈEnakaivo ijí paranaha amuna kajaho sesahwaha ˈee sahwaha hiˈavajaho makiˈeje Godi ura renuji najahareje pu kachiˈina opuipo ˈajohaˈavara. Ijihunaˈe areri emahwapo pu ˈajoaha jaˈinaˈe eha veja. Ijihuni maijaho ˈunama ijaˈinijara Godiho ura renuna.

5 'Ene amuna paranamaa ka'ene huhusu hiji'inijaho huni nimaa roijaho Godoni 'ahi raname ea 'ahopuni siporua 'onahe 'ee na'ia veiri'a siporua 'ohuna.
6 'Enakaivo napara amuna ka'ene huni hahiji maho'o huni ura ijí aremahujaho hu mai'o hinu kaivo hu nimaa nikwamana.
7 Ike uneunecha kija 'u'o najahakame 'unama ka'ene pu namahunijaho pave'avara.
8 'Enakaivo ea irara huni kachi'ina 'ee huni kachi'ina ka'ene humaiji hami pa'ahi'amajaho hura raka ka'ene nimaa ronujaho hekajahuna. 'Enajihuna'e ea ka'ene panimaa roji'inijipo vejujaho asitahe ani'ina'e rehuna.
9 Napara amuna ka'ene huni juara mapoka mapoka (60) ka'ene parua nikwinu vena hinajihuni iha ni'ajihuni vajijino ape'avara.
10 Ijí amuna kajihuni kara mamaa'e 'ee huni sesamaa 'ajoahe pira'eme emarejara 'ee ea apiora hami 'ahiune 'ee ea aririjija umora somahi'ine 'ee ea ka'ene ahija vaji hijujija ni'ajihi'ine 'ee hu mamaijiru vehuna ura reji'ina.
11 'Enakaivo napara maiu'ina ka'ene amuni jihipuni iha pave'avara. Ijihuni maijaho puni hahijihuni ura ka'ene parua vehunijara vejakame Kerisoho oja pamahuna.
12 Pura nimako nahama 'waravaji tuava jihuni maijaho eha sisea apehuna.
13 'Ene ijiru pana kaivo pu ucha'asahe hine sea sea kino va'e vea nisame ea 'ahopuni vu'a sisea kosarame 'ee ea 'ahopuni kaukara vaji arume raka ka'ene pu pa'warahuna sa'inijaho 'waravi'i hiju.
14 'Enajihuna'e na ura reniujaho napara amuna ka'ene ea maiu'inijija parua vene 'ee sesamaa nahena'e 'ee huni sea 'ajohakame nakijaho vea pamahe pu areri panamahuna.
15 Ijihuni maijaho ea 'aho'a nita'arohe va'e Setani 'ararihau.
16 'Enakúne napara ka'ene nimaa roji'inijaho huni kachi'ina vajijino amuna hi'avajaho hura ni'aja'amana. 'Ejakame sosijaho ahija paape'amana vo sosia amuna ka'ene niho'o nimaa nimaa ni'ajihuniji ni'ajihama.
17 'Ene eruta ka'ene puni kaukara hami 'ajohe 'ee harura vene ira 'warame 'ee najahu jihipuni hura hurahara vena'avara.
18 Ijihuni maijaho Godoni irijaho ika'ina'e 'warumana. Ja paki'eje purumakaua kuatana arinamiava kaivo maka'eje 'iruma iji'i ajima tautae 'o'amana 'ee ea ka'ene kaukara veji'inijija puni eha hami apehuna.
19 Ja paki'eje eruta namahe henareje nimaa'e ve'ava. 'Enakaivo ea no'ohe'ina ho no'opisu nimaa vene 'warave he'avajino he'avara.
20 'Ene ea ka'ene hine hura hara sisea veji'i hijujija ea maho'o puni unaa kajino ira kisi 'urara'avara. 'Eje ea 'aho'ijija ijí kimareje tea junave sisea pave'avara.
21 Na Godiho 'ee Jesu Kerisoho 'ee Huni 'ona oji'ina ka'ene iji pijiha jihipuni una'i pa'uama 'ivi'i 'waravukúne ike 'unama nimaa kija hami 'ajohe ve'avara. 'Enakaivo ja paki'eje ira ka'ene ja najahume hejaja'ina'e vwihaji'i ve'ava. 'Ene oja ka'ene ronukwino rejujaho pasa'avara.
22 A paka'eje mamako ea 'aho'a iji pijihe nama'ama 'ee ea 'ahopuni sisei jihuni pwinana'a re'ama. 'Ene sisea ija irechami'amana.
23 A tomaaru mapoka pai'amana kaivo oni tea vaji atama ka'ene namuna 'ee atama na'ia mapoka'e 'unaramu jihuna'e 'wainia ma'uaku'uku i'amana.
24 Ja nivwihaju ea 'aho'a hine sisea veji'i hiju'e ea mapoka hena kime pu eha ape'eja 'wa'eju'e hijura. 'Eju'e ea 'aho'a pura sisea ka'ene vejujaho paki'eju'e navu vo iji'a túna'i samaahiravu'e kivura.
25 Ijí 'unama nikwinu'ina kajino ea 'aho'a mamaa ka'ene vejujija kima hejura kaivo vu ea 'ahopo mamaa ka'ene vejujija pahene paki'eju'e navura'omo túna'i roe samaa reje kihuna.

6

1 Veje pwea ka'ene puni mama'ini jihipuni harura hari hijujija puni hura vena'avara. 'Ejakame núni Godijihuni iha 'ee núra vu'a ka'ene najahujaho areri paninamue 'waru'avara.
2 Ea irahipo puni mama'inijija nimaa roji'ina'e re'avajaho puni hura vena'avara. Pu núni vwehiji jihuna'e puni kaukara hami hami veje pu ijara ni'aji'amana. Ijihuni maijaho pu nimaa roji'ine 'ee oja mihi'ina. 'Enakúne vu'a kija 'warame naja'amana.

Najahi'ina Ira Asina 'Ee Kukua Rukina Nimaa Nimaa Rehunijina

3 Ea irara Jesu Keriso ka'ene núni Natohwi jihuni vu'a ka'ene núra 'waravu ja'ina'e pana kaivo ani'ina najahe 'ee Godoni ura ija'ina'e panajaha ka'avajaho hu huhusu vwihane kehi kehi onujihuna'e pahena pakavi'ina.

4 'Enakaivo huni ura ijija niho'o sisearune 'ee ninakaraarune 'ee aposaraarune 'ee ira ikihi 'eke ninakarame aposaramuna. 'Ene ijipo veju'e ajiname 'ee 'uraarame 'ee ira sisea 'wame 'ee ea 'ahopuna'i vwiha sisea vwihajura.
5 'Ene hura hara ea ka'ene vwiha sisesa ijihi pu'úmo vu'a nimaijaho are'i kaivo vwihajujaho Godi ura renujihi ve'avajaho unenu 'aho'a 'ekahuna'e vwihajura.
6 Godi ura renuja'ina'e hijujara nú eha mamaa múhe nú ijara areri retúhuna.
7 Ijihuni maijaho nú unenu pina pa'a maisu roara'omo nú unenu pina pa'a vahuna.
8 'Ena'omo nú 'iruma 'ee ateha rukina'e re'avajaho niijipo nú teamanu'eje nú hihuna.
9 'Ene ea ka'ene kukua rukina rehuna ura renaujija ijipo venau'e sisea ani ani'ina vaji arihe 'ee itunavujara venau'e majikari haha hianame 'ee junahuni 'unama ka'ene pua'e pivahinamie pa'arehuna rejura.
10 Ijihuni maijaho monia oja mihujaho sisea ani ani'ina puni chinuma. 'Ene ea 'aho'a monia ura renaujihuna'e puni nimairoa are'i kaivo va'e haha hianame temuka piunivura.

Ori'ini Ichá'ina'e Hine Vehuniji 'Waramajina

11 'Enakaivo a Godoni eijihuna'e 'unama ija'inijija juha'amana. 'E'ikaivo arira maiji 'ararihae vene 'ee Godi ura renuji vene 'ee nimaa rone 'ee oja 'ekarame masuani ajuarame mamaa'e ve'amana.
12 Nimairoa vajijino 'arasaraa ka'ene nimaiji 'ara'amana. 'Ene majama hihuna ka'ene a ijihuni vaji 'umenaara 'ee ara ei riri epuni una'i ira mamaa ka'ene 'waramajaho ija kisi 'una'amana.
13 'Ene na Godi ka'ene uneunecha maho'o veju'e mai'o hijura 'ee Jesu Keriso ka'ene Ponachasi Pairati oni una'i ira mamaa ka'ene rone nahama 'warama jihuni una'i 'waravu.
14 'Enakúne ike vu'a ikija sisea titana rukina rone ea panamahe 'wara'eje a ija kisi 'unama va'e núni Natohwa Jesu Kerisora ro'amajino 'e'u'amana.
15 Godiho Huni vea 'ahi Jesu ka'ene merajihi'ina 'ee Huhusu 'ajohai'ina ka'ene kini epuni Kinia 'ee natohwe puni Natohwijaho ranave rohuna.
16 Majama hihunijaho Hununa'i namu 'ee Hu hanaji'ina vaji hiju'e ea areri Huni una'a pava'ura. 'Ene ea Hu pakavi'ina 'ee Hua'e kahuna areri pana. 'Ene harura 'ee hura vejujaho maho'o majamano Huna.
17 Ea ka'ene monia 'ee kukua rukina ronare'e iviasi iki mwe'i hijujija 'warave pakehi kehi o'avara. 'Ene puni nimaaroijaho pairechave ijí puni monia ho kukua kajihi puni toi na'avara. 'Enakaivo Godoni toi irechave na'avara. Ijihuni maijaho Hura uneunecha maho'o núra 'eke temarasahuna vajúhuna.
18 'Ene 'warave mamaa vene 'ee mamaa'e vejujara pununa'a rarena parani'amana. 'Ene ea swara rukina rene 'ee ea vajihuna amariarama para'avara.
19 Ja ija'ina'e ve'avajino pu uneunecha mamaa túnahuna opo amairiarame avahuna. 'Ene ijaho hia mamaa ka'ene pura apehunijina.
20 Oo Timoti iraka ka'ene a vajahajaho hami 'ajo'amana. 'Enakaivo mwe'a ikihipuni ira'atijaho juha'amana. 'Ene henaka 'wa'i kaivo ira'atijino 'uraujija pataarora'amana.
21 'Ejume ijihi ea 'aho'a nimaa vejujija puni nimaaroijaho are'i kaivo ani ruva'ara. Maiji vwihaniujaho ahu'umuna.

2 Timoti

Vuʻa Anejijihina

1 Na Poru Godoni ura ijino Jesu Keriso oni apasorua. ʻEne Jesu Keriso oni vaji majama
hihunaʻe nahama ʻwarumaji najahiʻina.
2 Timoti nuni hariha kaʻene na oja mahujiʻi na onaʻe veju. Maiji vwihaniiʻina ʻee
numiraviʻina ʻee matauviʻina kaʻene Godi Amoho ʻee núni Natohwa Jesu Keriso oni rena
roajaho ona.

Timoti Onijihunaʻe Teimani ʻWame ʻEe Niʻajahe Vuʻa ʻWaramajina

3 Godi kaʻene na Huni kaukara vejujaho areri sahunupo vejajaʻinaʻe nuni vwiha
arira naʻejuʻe teimani ʻwavura. Na majama naʻia veiriʻa nuni siporuaʻe ʻojuri veijino
a vwihanaura.
4 Nú noʻo ranaʻaravari veijino oni nitua kaʻene arihajaho na majaa vwihanareʻe na a
kahuna ura renia paranu. ʻEne vea kaʻene na kaʻujino na nihoʻo teamanihuna.
5 Na vwihajujaho oni vaji nimairoa kaʻene namujaho iraʻata pana. Ijaho amura oni
sasa Roisi oni vaji namanaʻomo ohuna Unisi oni vaji namu. ʻEne na nimaa rojujaho oni
vaja ʻuʻo namu.
6 ʻEnajihunaʻe na kúʻo ʻwaravujaho vea kaʻene na ija oni haha toi ranavujino Godira
swara kaʻene mahajaho ihajihe reʻamana.
7 Godira ʻAvena kaʻene múhajaho tea junuhuna pamúhana kaivo harura ʻee ea oja
mihuna ʻee onúno ʻajoarahuniji múhana.
8 ʻEnajihunaʻe núni Natohwiji rone ʻwarahunijaho pajuʻamana. ʻEe nara Hunijihunaʻe
tipura hijujihunaʻe pajunaʻamana kaivo roe ja puʻúmo Godira harura kaʻene múhana
vajijino ahuma Huni vuʻa maiuʻini jihunaʻe sisei hija.
9 Núra kaukara mamaaʻe vejakame Hu nú niʻajúhuna pana kaivo ijaho Hura mahuni
ura ijino maiji vwihanúarena maiʻo mweʻa paveji ʻini Jesu Keriso oni vaji nú niʻajúhana
ʻee hia arira akuaviʻi hihunaʻe iji pijúhana.
10 ʻEnaʻomo Hu iviamaa vejume Huni ura ijaho Jesu Keriso kaʻene núni Niʻajúhiʻinijara
roana vajijino samaahiramana. ʻEne Hura kwamasahuni harurijaho tirakui Huni ira
maiuʻina vajijino majama hihuna ʻee pakwamasahuna vejume roe samaaʻe renana.
11 Ijí ʻunama kajihuna kaji na ʻwaraviʻina ʻee apasorua ʻee najahiʻina reʻurono iji
pijihana.
12 Ijihuni hahi na ʻuʻo ike uneunecha kehi punijihunaʻe na sisei hijuta kaivo na
pajunimu. Ijihuni maijaho na irá nimaa rojujaho na nihena kavu ʻee na nimaa rojujaho
Hu nara raka kaʻene Hu veʻamaro mahujaho hu areri ʻajoʻeje vaʻe vea kajaho apehuna.
13 Nara ʻunama arira kaʻene a najahuma a nununaʻi Jesu Keriso oni vaji nimaa rohuna
ʻee oja mihuna hena kamajaho ija kisi ʻuninamiʻamana.
14 ʻEne Godoni ʻAvena kaʻene núni vaji hinujara niʻajaʻeje mamaa kaʻene mahajaho
ʻajoʻamana.
15 A nihenu jaʻinaʻe ea mahoʻo kaʻene Esia hijujija na ranamie vaʻara. ʻEʻeme puni vaji
Pijarasiʻo Hamajinisiʻo vaʻara.
16 Natohwijara Onesiporasiho ʻee huni akana niʻimaʻura numiraʻamana. Ijihuni
maijaho na tipurai hijujaho hu pajuʻikaʻi vuʻe kikime ʻee niʻajihiʻi hinana.
17 ʻEnakaivo hu vea kaʻene Romu roajaho hu roe nihoʻo niʻimaʻura sarimuvaʻo
piunimana.
18 ʻEnaʻomo vea kaʻene Natohwijara roʻamani veijino Natohwijara numihuna. ʻEne hu
Epasasi na ichá ʻinaʻe niʻajihajaho a nihena kamana.

2

Jesu Keriso Oni Sorutia ʻEe Huni Hura Vejiʻina

1 Ijihunaʻe nuni harihe a maiji vwihaniiʻina kaʻene Jesu Keriso oni vaji namujihuni vaji
kisimaʻura rena paraʻamana.
2 ʻEne iraka kaʻene a heʻeme na eriri ea mapoka puni unaʻi ʻwaravujaho ara ea kaʻene
uchaha paʻajihi vajihe ʻwarave pura areri ea ʻahoʻa ʻuʻo najahe ʻwaraʻavara.
3 Nara vea kisina apene sisei hijujaʻinaʻe a ʻuʻo areri Jesu Keriso oni sorutia mamai
jihunaʻe ijaʻinaʻe hiʻamana.
4 Ea irara sorutia renujaho hu kaukara ʻahoʻa kaʻene ea mamahapo vejujija pavenuna
kaivo ea irara hu sorutia pijahume renajihuni ura ijiru venuna.

5 'Ene ea irara chacharavi'inijaho hu majikari chacharame asitahuna pana kaivo hu varapa 'ahi 'ararihai'i chacharame ea asitahe eha apenuna.
6 Ea ka'ene juara arisi 'oji'inijaho hu ea amura ka'ene huni juasi'i 'iruma mako 'ekahunijina.
7 'Ene iraka ka'ene nara 'waravujija hami 'eke piraha ki'amana. 'Ejakame Natohwijara uneunecha mapoka veje hena kama parahuna.
8 Nuni vu'a maa maiu'inijara 'waramujaho vwiha'amana. Jesu Keriso ka'ene Teviti oni amujijaho kwame 'urinana.
9 Ijihuna'e na siseisei ea sisea puna'i tipurai hiju. 'Enakaivo Godoni Irijaho tipura panamu.
10 Ijihuni hahi uneunecha mapoka ani ani'ina nuni una'i rejujija na ijihipuni vaja kajino kirane va'ura. Ijihuni maijaho ea ka'ene iji pijihajihi punijihuna'e avajura. 'Ejakame pu 'u'o roe Jesu Keriso oni vaji ni'ajihi'inijaho apene 'ee pinana ka'ene majama nahuniji 'u'o ape'avarono avajura.
11 Ikaho ira mamaa ka'ene rone 'warumujina. Ijihuna'e nú Huni vaji kwamasahara'e re'avajaho nú pu pu'úmo hihuna.
12 'Ene nú kirasahe hina va'avajaho nú pu pu'úmo ea 'ajoahuna. 'Ene nú Hu hekaja'avajaho Hu 'u'o nú hekajúhuna.
13 Vea ka'ene nú panimaa rojujaho Hu majama maiji ihajinanamuna. Ijihuni maijaho Huni kara ijí ori'ini hekajahuna areri pana.

Nimaa Veti'eju'e Veji'ina

14 Ike vu'akeja kú'o nahame Godoni una'i ira kisina 'warave pu hene ira ka'ene maa pa'ajihuna'e 'uraujija arehuna. Ijihuni maijaho ijara ijí heji'inijija ruarahiura.
15 Oni kaukara hami hami vejakame Godiho onijihuna'e teamama para'amana. Oni kaukara hami ve'irakúne niho'o pajuna'amana. 'E'eje Godoni Ira ariramaa nimaiji amairia nirisame naja'amana.
16 'Enakaivo mwe'a kehuni vu'a ka'ene maa pa'ajija juha'amana. Ijihuni maijaho ijipo aherame va'e Godi ura parenujihi ve'enakúne.
17 'Ene puni vu'ijija areri 'ajúi sakahi 'ume va'uja'ina'e va'una. Ijihipuni vajijaho Haimaneasi'o Piritasi una.
18 Ea ikija 'unama nimaijaho are'i kaivo 'unama ani va'i'i ijá 'wavu Kwamasahe 'urihunijaho nirejume paranana 'wavu. 'Ene ea 'ahopuni nimairoa ruarahe veju'e puruva retiu.
19 'Enakaivo Godira iraka ka'ene 'waramajija anesima'uri jihuna'e nija'ina'e nama va'ura. 'Ene ika'ina'e vejara Natohwijaho ea irahipo Hunijija nihena kimuna. 'Ene ea irara Natohwi jihuni ihiji 'ura'amajaho huni siseijija arema para'amana.
20 Sea ni'ima'ura vaji minikia ani ani'ina navu. 'Aho'a korutia vejare 'ee 'aho'a sirivai vejarepo nahuneru pana kaivo icha 'ee 'anatai vejara 'u'o navura. Ijija 'aho'a vea mama'ina'e rejuji vena ijura kaivo 'aho'a na'ia mapoka vena ijura.
21 Ijá ve'eje ei pini ijí huni uneunecha siseakihi ato'aru'i kaivo hu areri minikia ka'ene vea mama'inijino vena ijuja'ina'e rehuna. Iji pijahe karaa ranave Natohwi jihuni kaukara mamaiji venahuna.
22 Ea maiu'inapo hahijipo itunavuri 'unamijija juha'amana kaivo ariramaa 'ee nimairoa 'ee oja 'ekaravura 'ee matausahe hijuji 'ararihi'amana. 'Ene ea ka'ene Natohwiji oja mamaiji vwihaji'i 'uraha 'wavujihipo vejuja'ina'e ve'amana.
23 'Enakaivo vwiha pa'anepo puruva reti'eju'e majikarino vu'a 'wame vahacharavi'inijija pataarora'amana. Ani henuja'ina ijipo veju'e 'ura'aravura.
24 Natohwi jihuni pweija pa'uraaravi'ina'e rehuna kaivo ea maho'o hami 'ahie areri najahe 'ee erapo sise'i 'aha'avajaho masuani makivi'i ajuarane hihuna.
25 Ea ka'ene ninakaravi'inijija hami kivi'i ni'ajihakame Godira veje ta'arohe roe nimaijaho hena ka'avara.
26 'Ene pu 'avena sisei jihuni tivisi pinaname hine huni ura ijí venahujija nimaijara vwiha punijija jaraa kame juhame ruva'e use'avara.

3

Vea Túchamaijina

1 A ikaho hami he'amana. Vea túchamaijaho niho'o vea kisima'ura rehuna.
2 'Enareje emaa pupusumaru oja ma'arahuna 'ee moniaru oja mihuna 'ee kehi kehi ohune 'ee jarika rene 'ee Godina'i ira sisea 'wahune 'ee emahwa puni ira pahene veji'ina rehuna 'ee patemarasahi'ina rehune 'ee ea paakumahi'ina'e rehuna.

3 'Ene oja pama'aravi'ina'e rene 'ee pavwihana arekaravi'ina'e rene 'ee ea 'ahopuni vu'a sisearu kosaravi'ina rene 'ee opuipo pa'ajoaravi'ina rene 'ee ea panumiravi'ina rene 'ee mamaijija niho'o senavi'ina'e rehuna.
4 'Ene hekajihe 'waravi'ina rene 'ee majikari hiji'ina rene 'ee pu pusumano vwihaji'ina rene 'ee niho'o temarasahuniji oja mi'i kaivo Godiho oja pamahuna.
5 'Ene pura 'unama ka'ene ve'avajaho a kime Godi heji'ina rohuna kaivo ijí harura ka'ene venae arira'e rehunijaho pataarohuna. 'Enakúne ea ija'inijija juha'avara.
6 Ijihuni maijaho ijí puni vaja kajino ea 'aho'a ani ani'ina itunavi'inijipo venau'e va'e ea 'ahopuni sei va'ajime napara harura pa'ana ka'ene puni siseapo hivahivu'e hiju jihipuni va'ura.
7 'Ene ea ijákajija 'unama sisea hena kahuna'e ura renau jihuna'e pu roe 'unama nimaiji hena kahuna areri pana.
8 'Ene ea ikakajipo 'unama ka'ene nimaijija ninamaura areri Jenisi'o Jemipirisi'o Mosisi ninava ja'ina'e vejura. Ijihuni maijaho puni vwihaijija sakarasahara 'ee nimaaroijara 'waramujaho pu pataarorahara.
9 'Enakaivo pu majama pavena vahuna. Ijihuni maijaho 'unama sisea ka'ene pura vejujija samaa'e reje piunihuna. Areri ea no'ohe'i kajihi piuniva ja'ina'e rehuna.

Túchamaa 'Unama Ichá'ina Vehunijina

10 'Enakaivo nara a najahuta 'ee nuni kara nikamune 'ee nuni ura 'ee nuni nimaaroa 'ee nara ea 'aho'a vwihaniura 'ee ea oja mihura 'ee masuani kirane hijura ka'ene najahuji a 'ararihie venana.
11 Nara haha hiana ka'ene Enitioki 'ee Aikoniami 'ee Risitara apejujija a nihena kimana. Ijí haha hiana iraka ka'ene nara apejuta vajijaho Natohwijara na vahanimana.
12 'Enajihuna'e ea Jesu Keriso oni vajijino hia arira'e hihuna'e ura re'amajaho nimaa'e ea pu sise'i 'ahihuna.
13 'Enakaivo ea sisesa 'ee ea pisivi'ina kajija hine ea pisiviujaho roe siseranuna'omo niho'o siserana parahuna. 'Ene pisivisavujara pu 'u'o pisimisama parahuna.
14 'Enakaivo a uneunecha ka'ene najahume henajihija'e veji'i hine 'ee ijija nimai jihuna'e ea irahuna'i a hena kamajaho a nihenu.
15 'Ene a mai'o sesamu'uru rene Godoni Ira ka'ene akuavi'inijaho najahara'omo ijara vwiha mamaa vaja'eme a Jesu Keriso oni vajijino nimaa ronarena ni'ajahi'ina apenana.
16 Godoni Irakaho maho'o Godoni ira uhoi renajihuna'e mamaa'omo ea najahune 'ee ea ni'ajihe ira kisina uranahune 'ee ijara ni'ajúhe 'ekue 'unama ariri irechamúhune 'ee ijara 'unama aririjaho najuhuna.
17 'Eje Godoni ehija amairiarama areri rena'e kaukara mamaa ka'ene Godira ura renujaho areri vehuna.

4

1 Na Godiho 'ee Jesu Keriso puni una'i a Ira naja'amarono 'waravu. Ijihuni maijaho Hura Kinia'e rene hi'iro'amajino ea ka'ene mai'u hijura 'ee kwamasahajija 'otua vetihuna.
2 'Enakúne Irijaho naja'amana. Vea 'aha ho vea 'aha pana kaivo maiji amairi-ara'amana. 'Ene ni'ajihe amairie najahe 'ee ira kisina ni'ajihi'i 'urarahe 'warame 'ee hami chochumano masuanu hiji'i hami najaha 'wara'amana.
3 Ijihuni maijaho vea mai'o rouna'omo pu vu'a nimaiji hehuna ura parenahuna kaivo pu najahi'ina nianaa roe puni ura ijí 'warave he'irono ataa apúsahuna.
4 'Ene pu nimaijaho ataa paapúsahuna kaivo ta'arohe mamiha sisei jihipuni ataa apúsahuna.
5 'Enakaivo uneunecha maho'o hami 'ajoara'amana. 'Ene 'unama kisinijija kairane namine ivenijarisi huni kaukara ijaho ve'amana. 'Enakaivo oni kaukara ka'ene Godira mahajaho ve para'amana.
6 Ijihuni maijaho na toa ijuri swasa puna'i vene niusekujuta. 'Ena'omo nara vahuni vea niroe apenu.
7 Na ajira ka'ene mamaiji 'arahuta. 'Enarejo iraka ka'ene nara vehunijaho niroe paranana. 'E'eju'e na nimaaroiji 'unaname hiju.
8 'Ena'omo vea túna'i Natohwijara ariramaa huni i'esa ka'ene ranavu'e nunijihuna'e namujaho 'otua veji'ina ariramaijara roamani veijino mihuna. 'Ene nanasu pana kaivo ea maho'o ka'ene Hura rohuniji oja mahajija 'u'o vajihuna.

Huni Vu'aruna

9 'Enakúne mako harura vene 'unama same nuni ro'amana.

10 Ijihuni maijaho Timasiho iviamaa ikehuni mweʼa ike oja maharena na ranamie
Tesaronaikai vaʼana. ʼEjume Kuresianisiho Karesia vaʼana. ʼEjume Taitasiho Taramesiai
vaʼana.
11 ʼEnakaivo Rukura huhusu na huʼúmo hinu. ʼEnakúne Maka aheve a huʼúmo
roʼamana. Ijihuni maijaho hu kaukara vajakaho niʼimaʼuraʼe niʼajihuna.
12 ʼEnakaivo Tichikasiho na ranavume Epasasi vaʼana.
13 ʼEnakúne vea kaʼene a roʼamajaho nuni ateha kaʼene nara Turoasi Karipasiʼi
ranavujaho apene ʼee puka ʼeke ʼee heha mamaʼina ʼahoʼa kaʼene ijí navujija ʼeka
roʼamana.
14 ʼEne Arekisanita kaʼene kapaʼe venujara na nihoʼo niʼimaʼuraʼe ruariha paranana.
ʼEnakaivo Natohwijara hura vena kajaʼinaʼe eha ijaʼina mahuna.
15 ʼEnakúne núra najahujaho hu harura niname ʼwarumu jihunaʼe a orono hu-
nunaʼijaho hami ʼajoʼaraʼamana.
16 Nara amuraʼe ʼotui aruvujaho ea pina na paniʼajihana kaivo ranamie varanavara.
ʼEnaʼomo veje Hu pununaʼa sisea pavwihaʼamana.
17 ʼEnakaivo Natohwijara na huʼúmo namine Hura harura mihana. ʼEjumakame nuni
vaji ira ikaho mahoʼo najahukame Jenitaru mahoʼo hejara. ʼEne na hanuha kaʼene ea
inahiʼini jihuni ira vaji ʼena apenie ruvaʼiara.
18 Natohwijara sisea ani aniʼina vajijija niʼajihe aherime Huni kwai akúpi ʼahi vahuna.
Pinana mamaa ijaho aneja púsa paʼanaʼe Huna. Ameni.

Túchamaa ʼAjoramujina

19 Pisirane ʼee Akwirane ʼee Onesiporasi oni kachiʼinijija ijá ʼajoraʼamana.
20 Irasitasiho Koriniti hinu kaivo Turopimasi atamijiʼi Mairitasi hinu.
21 ʼEnakúne marako ʼunama same roʼejaʼe ijiʼa atuata vea reʼamana. Upurasira
ʼajoravuʼe Putenisine Rainasine ʼee Karotiane ʼee vwehu nuna ea mahoʼo ijipo ʼajoravu.
22 ʼEne Natohwijaho oni ʼaveniji'ine ʼee maiji vwihaniujaho a huʼúmuna.

Taitasi

Vuˈa Anejijihina

1 Na Poru Godoni pwea ˈee Jesu Keriso oni apasorua. ˈEne ea kaˈene Godira iji pijiha jihipuni nimaaroa ˈee nimaiji henakame ariramaa hihuna najahu.
2 Ijí majama hihuna apehuna kaˈene Godi iraˈata paˈajara nitama nahama ˈwarumaji ˈajaha hiju.
3 Huni vea apejume ike Huni vuˈakaho najahe ˈwaravume samaa renana. Godi kaˈene núni Niˈajúhiˈinijara nara veˈurono ˈwarimana.
4 Taitasi nuni hariha nimaa kaˈene núni nimaaroa nikwinuˈini jihunaˈe veju. ˈEne maiji vwihanúana ˈee matauviˈina kaˈene Godi Amoho ˈee Jesu Keriso kaˈene núni Niˈajúhiˈinijaho a huˈúmuna.

Taitasi Kureti Kaukara Vejiˈi Eruta Iji Pijihajina

5 Nara a Kuriti ranamau jihuni maijaho kaukara pwinanaˈa kaˈene namuji veˈamarono avajuta. ˈEne arara kino nara ˈwaravu jaˈinaˈe eruta iji pijiˈamana.
6 A ea iji pijiˈamajaho ea kaˈene sisea vejiˈinijija papijiˈamana. ˈEnakaivo ea kaˈene napara kwinu kwino saviˈinijino pijiˈamana. ˈEˈirakúne puni harihija Natohwijaho nimaa rone sisea ani ani pavene ˈee emahwapuni ira papataararorahuna.
7 Ea kaˈene ˈajohaˈinijaho Godoni kaukara hami ˈajohareˈe nihoˈo arira'e ˈuraha onuna. ˈEne hu jarika parene ˈee marakuˈa paˈajime ˈee toa sisea huni harura hara pahine ˈee ea majikari paˈanie ˈee monia ˈunama sisei jihunijaho paˈekahuna.
8 ˈEnakaivo hu apiora oja mihe hami ˈajoahuna. ˈEne maijiru oja mihuna ˈee hu hami vwihajiˈi vehuna ˈee hu ea mamaa ˈee huni kaukara oja mihiˈi venuna ˈee hu oja pahiaviˈina ˈee paˈuriji'ina.
9 Pu vuˈa kaˈene arimaaka pu najahujaho ija kisi apene puni unaˈi saname vejura. Ijá veˈava jihunaˈe vuˈa kajara pu ea mapoka areri arira najahe ijara veje ea ˈahoˈa kaˈene huaˈe ninavujija niˈajihe najahe pu nimaa rohuna.
10 Pu ea mapoka vuˈa kajaho pahene veju kaivo pu ira karokaha ˈwame iraˈata kajino ea pisivisavura. ˈEne ea kaˈene sisa ˈuhuiˈinijipo ijaˈina vejura.
11 ˈEnaˈomo ea ijaˈina vejiˈinijija veje areva. Ijihuni maijaho uneunecha kaˈene panajahuna saˈinijaho hine kachiˈina mahoˈo ruarahe najahu jihuni maijaho pu monia ˈeki ˈahiuˈe ˈunama sisea hine avaju.
12 Puni ea pina poropetiaˈomo ijara ijaˈinaˈe ˈwaramana. Ja Kuriti ora naˈia mapoka iraˈata apejura ˈee hanuha sisesa ˈee uchaha rukine ˈiruma isaˈora.
13 Ijí raka kaˈene hura ˈwarama kajaho nimaa ariramaa. ˈEnakúne a nihoˈo hami ira kisi najahakame puni nimaaroijaho ija kisi apene puni unaˈi saname veˈavara.
14 ˈEˈirakúne Jua puni mamiha ˈee emaapuni tamana ani aniˈinijija ataa paapúsaˈavara. Ea kaˈene nimaa nimaiji pataaroˈikaˈi ani vaˈajihipuni vuˈa ataa paapúsaˈavara.
15 Ea mapoka puni oja vaja nihoˈo maa navujaho pu maaru vwihajura kaivo ea kaˈene puni oja vaja sisea name panimaa rojujaho sisearu vwihajura. Puni oja vaja nisakarasaha jihunaˈe pura uneunecha kaˈene kime vwihajujaho sisearuna.
16 Pu Godoni ea ˈúvu kaivo raka kaˈene pura vejuji nú kivujaho pu nimaa Godoni ea pana. Pu nihoˈo sakarasahiˈini jihunaˈe Godoni ira pataarohura. Pura unenu pina mamaa areri vehuna pana.

2

Emaina ˈEe Ea Maiuˈina Puni Vuˈa Nimaa Nimaijina

1 ˈEnakaivo a vuˈa nimaa ariramaa ijiru najaˈamana.
2 ˈEne emaa ˈuˈo ˈwarave areme sonasahe hine hura vene vwiha hami vwihane ˈee huni nimaaroa arira name ˈee oja aririji mihe ˈee masuani ajuarana hija.
3 ˈEne paranaha ˈuˈo ˈwaravakame pu ˈunama maaru vene pu majikari ea panamahe toa sisea puni harura hara pahija kaivo pu uneunecha kaˈene mai ijihunijiru najaˈavara.
4 ˈEne pu napara kaˈene maiuˈinijija najahe pu masuani mamaa hine paruhwaha oja mihe ˈee kasihwaha oja miha.
5 ˈEnareje pu puni vwiha hami ˈajohe ˈee nia pakairasahe ˈee puni sea hami ˈajohe ˈee paruhwapuni ira hene veja. ˈEjakame pu ea ˈahoˈa Godoni vuˈa areri sisea paˈwaˈavara.
6 ˈEne ˈunama nikwinuˈina kajino kivasa ˈuˈo ˈwaravakame puni vwiha hami ˈajoˈavara.

7 A 'u'o uneunecha mapoka ka'ene a ve'amajaho unama mamaaru vejakame pu 'u'o mamaaru ve'avara. A ea naja'amajaho ariraru najahe pu ara raka ka'ene najahu jihuni hura ve'avara.
8 A niho'o vu'a maaru ea naja'amana. 'Ejakame ea pina a sisea areri pa'wara'amana. 'Ene ninakaravi'inijija junave nú ira sisea areri pa'waru'avara.
9 'Ene 'unama kajihuna kajino pwea 'u'o 'waravaka puni mama'ini jihipuni iraru hena veja. 'Ene najahakame uneunecha mapoka ka'ene pu ve'avajara puni mama'ina teamanahuna. 'E'irakúne pu ira puna patu'avara.
10 'Enakaivo pu puni mama'ini jihipuni uneunecha ma'u'umaa nesa pa'ekakame pu nimaa vetihuna. 'Ejakame Godi ka'ene núni Ni'ajúhi'ini jihuni irijaho richama para'amana.
11 Ijihuni maijaho Godira maiji vwihanújara ea maho'o maranihuna apena roana.
12 Ijí Godoni maiji vwihani'inijara nú najuhe nú 'unama sisea arehuna. Mwe'a kehuni 'unama paitunume 'ee hami vwihaji'i hine 'ee ariramaa hine 'ee mwe'i hina apena va'ukaho Godoni 'unama maijino veji'i hi'avara.
13 'Ena'omo nú vea ka'ene Hura rohuni vea mamaa kaji 'ajaha hine 'ee núni Godia ka'ene ni'ima'urijaho 'ee núni Ni'ajúhi'ina Jesu Kerisora eajarame roa arihuniji 'ajaha hiju.
14 Hu núnijihuna'e kwamana. Nú sisei vaji hi'eme nú Huni ea re'avarono 'eka ruva'uana. Hu nú venume Huni ea arimaa rene 'ee Huni ea ka'ene Hu mamaa nimaijihi rene 'ee nú mamaaru vehuna ura renau.
15 A unekakihi haruriji'i maho'o ni'ajihe najahe 'wara'amana. Veje ea 'aho'a a túa paveta'avara.

3

Godoni Eapo Kara Ichá'ina Vehunijina

1 Kú'o huri 'warave pu vwiha'avara. 'Ene puni 'ajoha'ina 'ee kamatia puni hari hine puni ira hene ve'avara 'ee mamaaru vehuna'e amairiaravi'i hi'avara.
2 Pu ea 'aho'a paronahe 'warame 'ee pa'urara'avara kaivo ea 'ahopuna'i mamaa vene 'ee ea 'aho'a oja vwihani'avara.
3 Nú marako'a hami pavwihane 'ee vuataa pahene 'ee pisimúu'e nú hahijihuni ura ani ani'ina vene 'ee hahijara teamahuni jihuni pwea rejara. 'Ene sisea vaji hine 'ee ea 'ahopuni kukua kime itunume 'ee senuma paranúe 'ee ea 'aho'a pu'úmo sena vejara.
4 'Enakaivo Godi ka'ene núni Ni'ajúhi'inijara Hu mamaa vene 'ee ea oja 'ekaujaho najuhana.
5 'Enarena Hu nú ni'ajúha jihuni maijaho núra uneunecha mamaa arira'e vejakame ijihuna'e ni'ajúhuna pana kaivo Huni numisaraa 'ee Huni 'Avena vajijino kú'o nahenu'e somuhume nú ea maiu'ina rejara.
6 Godira Huni 'Avena Jesu Keriso ka'ene núni Ni'ajúhi'ini jihuni vaji maho'o samuhana.
7 Huni maiji vwihanúani vajijino Hu venume nú ariramaa rejajihuna'e nú nimaa rojujaho majama hihunijaho núni aachia'e renana.
8 Ike vu'a ka'ene nara ja 'waravukija nimaa nimaa'omo na ura ja 'unama kajaho hina 'ejahi'i 'wavakame Godoni eijija na'ia mapoka mamaa kaji vehuniji hami hami 'ajo'avara. 'Ejakame ike 'unamakaho mamaakúne ijara ea ni'aji'amana.
9 'Ene ja ira ani ani'ina sisea karokaha aposaravura areme amuja nirisaravujaho areme tamana nakaravujija are'avara. Ijija niho'o areri ea pani'ajihunakúne are'avara. 'Ene ija'ina 'unama maa pana.
10 Ei pini ja pu'úmo ahuma hi'i kaivo hu veje ea 'aho'a ani ani vwihaja ka'avajaho 'aha no'o ruvi'i kave pa'areva ka'avajaho rotura'avara.
11 Ea ija'ina 'unama ka'ene maijaho niaremana. Ijihuna'e hu sisea venu. Hu ori'ini huni ahija vene avanuna.

Túchamaa Ichá'ina Vehuniji Najahajina

12 Nara Atemasiho Tichikasi araki ranave oni vuhuna. 'Enakúne hu vu'a ka'amajaho marako 'urine na Nikaporisi hijukúne roe na piuni'amana. Atuata veijaho na roe ijí hihuna.
13 Sinasina 'otua veji'iniji'o Aporasi'o uneunecha ka'ene 'eka vahunijaho ni'ajihakame papivusa'avara.
14 Ehu nuna najahakame kaukara mamaa vene 'ee iviamaa huni temukaho ahija ni'ajihakame pu uneunecha puni iji veji'ina'e re'avara.
15 Ea maho'o iki na hu'úmo hijujipo 'ajoravu. 'Enakúne ea ka'ene nimairoa vaji oja múhujija 'ajora'amana. 'Ene maiji vwihanii'inijara maho'o ja pu'úmuna.

Pairimani

Vuʻa Anejijihina

1 Poru Jesu Keriso oni tipurea ʻee núni vwea Timotiʻi Pairimani núni vwea kaʻene nú oja mahe ʻee nú puʻúmo kaukara vejiʻini jihunaʻe veju.
2 ʻEe Apia kaʻene núni maʻinijaho ʻee Achipasi sorutia kaʻene núni napurijaho ʻee oni sea vaji sosijihi punaʻe veju.
3 ʻEnakúne areve Godi kaʻene núni Oma ʻee núni Natohwa Jesu Kerisora maiji vwihanúe ʻee matauviʻinijaho mihama.

Pairimoni Oja Kaʻene Mahajine ʻEe Huni Nimaaroijina

4 Na naʻia mapokaʻe nuni Godiji teimani ʻwaviʻi oni iha ʻurahe siporua ʻojura.
5 Ijihuni maijaho ara Godoni ehijaʻe mahoʻo oja mihe ʻee núni Natohwa Jesu nimaa ronuji henare avajura.
6 Nara siporua kaʻene ʻojujaho raka kaʻene ara nimaa ronuji ea ʻahoʻa ʻwaraʻamajaho maa rukinaʻe rehuna. ʻEne Keriso onijihunaʻe henaka mapoka mamaa kaʻene oni vaji navujaho roe maa rukina rehuna.
7 Vwea nune ara ea oja mihujara rejuʻe na nihoʻo teamanime oja sonahie ʻee Godoni ehija mapoka ijara niʻajihu.

Onesimasi Onaʻe ʻOna Vejajina

8 ʻEnajihunaʻe na Keriso oni vaji nimaa vejiʻi ʻwaravukúne ʻunama mamaa aririjiru veʻamana.
9 Emaa oja mihujihuni hurijihunaʻe na a jarirame ʻwaravu. Na Poru kaʻene iviamaa Jesu Keriso oni tipurea rena hiʻeme ema rejujara ʻwaravu.
10 Na nuni hariha Onesimasi kaʻene na tipurai hijiʻi nahume Godoni ea renanaʻomo na hunijihunaʻe jarirame a ʻwaravu.
11 Hu nimarakuijaho oni unaʻa areri pavenana. ʻEnakaivo hu iviamaa oni unaʻa ʻee nuni unaʻa areri vehuna.
12 ʻEnaʻomo na hu ranavuʻe ʻunama vuʻu. Na oja mahuri eiji ranavuʻe vuʻukúne teamanaʻeje aheʻamana.
13 Na vuʻa maiuʻini jihuni hahi tipurai hiju. ʻEne na ura hu ranave nú huʻúmo hine oni tiniji apene na niʻajihunaʻe ura reniu.
14 ʻEnakaivo a patea manaʻeje nara unenu pina ijaʻina vehuna arira paʻajihunaʻe na paʻejahaukúne a ichaʻinaʻe mamaa vwihanu jaʻinaʻe veʻamana.
15 ʻEne vi ijihunaʻe hu a maʻuako ranamaʻi ani ru vaʻana. ʻEjakame a kúʻo huaʻe apeʻamajaho ranave ani pavahuna.
16 ʻEnaʻomo hu iviamaakaho pwea kaivo pwea puni ʻunami jaʻina pana vo nuni vwea kaʻene na oja mahujina. Ikaho nara hu oja mahujina vo iviamaa hu oni vuʻujaho haharu pana vo Natohwi jihuni vaji vuʻujihunaʻe ijara marana asima paranana.
17 ʻEnajihunaʻe a nuni napura reʻamajaho areri nara vuʻakame a naaʻe aheʻama jaʻinaʻe hu ahaamana.
18 ʻEne hu oni unenuʻu pina siseʻi vene ʻee hu oni unenuʻu pina apenana reʻamajaho nuni chimua ʻahi munaʻamana.
19 Na Porura ike asura kaho nuni iji vejujihunaʻe nara ijihuni eha vehuna kaivo areʻeje na ike ʻwaravuma nuni chimua onunaʻi namu ijaho oni hiijina.
20 Iʻa nuni vwee! Natohwi jihuni vaji na niʻajiʻamana. ʻEje Keriso oni vaji na oja sonahiʻamana.
21 Na ara hene vehuniji nimaa rojiʻi pasia ikaho onaʻe vejujihunaʻe na nihejujaho nara ʻwaravukaho a venareje ʻahoʻa huri vehuna.
22 ʻEne ijaʻinaʻe vejiʻi nuni tinia amairiʻamana. ʻEjakame Godira oni siporua eha veje na vuʻe a kauta.

Túchamaa ʻAjoramajina

23 Iparasi nuni napura Jesu Keriso oni tipureijara hinujara ʻajoramu.
24 ʻÉne Maka ho Arisitakasi ho Timasi ho ʻee Ruku kaʻene nú puʻúmo kaukara vejiʻinijipo ʻajoravu.
25 Natohwa Jesu Keriso oni maiji vwihaniiʻinijaho oni ʻaveniji'i hinama.

Hipuru

Godoni Vuˈa Huni Harihijihuni Vaji ˈWaramajina

1 Nitama Godira vea ani aniˈinijino Huni vuˈa ˈunama ani aniˈinijino poropetia ˈwaravumakame amuhu núna najahara.
2 ˈEnakaivo ike vea túchamaikaho Hu Huni Harihi jihuni vaji nú ˈwarumana. ˈEne Godira aachiˈa mahoˈokaho Hunaˈe rehuna nahama ˈwaramana. ˈEne Huni vaji ˈuˈo mweˈa vene ˈee uneunecha mahoˈokaho vesihana.
3 Godi Hu icháˈinijaho Hariaha ijaˈinaˈomo Hu najuhana. Hariahijara raka kaˈene venajaho Godi ijaˈina venuna. ˈEne Huni harurijino uneunecha mapoka kaˈene maira ˈwaraˈeme rejajija Hu ˈuninamiuˈe puni tiniji navura. ˈEnavo Hu kwama núni sisea sovume paranajaho akúpa huni Godi niˈimaˈuri jihuni ija manaˈinijaˈi tinia kaˈene Hu taˈarohuniji asuma hinana.

Godoni Harihijihuni Nimaa Nimaijina

4 Hu nihoˈo Godoni ˈona ojiˈina asitaha paranana. ˈEne Huni ihijaho niˈimaˈura ˈona ojiˈina puni iha asitahana.
5 Godiho Huni Hariha ijá ˈwama
A Nuni Hariha. Iviasi Na Oni Oma reju ˈwamana.
Ijaˈinaˈe ˈona ojiˈina pina paˈwaramana. ˈEne kúˈo Godi ijá ˈwama
Na Huni Oma reje Hu Nuni Hariha rehuna ˈwamana.
6 Godira vea kaˈene Huni Hariha ranavume iki mweˈi roani veijino Godi kúˈo ikaˈina ˈwaramana.
Veje Godoni ˈona ojiˈina mahoˈo Hu oja maˈavara ˈwamana.
7 Hu Huni ˈona ojiˈina rone ikaˈina ˈwaramana.
Hu Huni ˈona ojiˈina hwasisia saˈine ˈee Hu pu venae Huni pwea vena harura punaˈi rehuna ˈiamana.
8 ˈEnakaivo Huni Hariha rone ikaˈina ˈwaramana.
Oo Godi! Oni toronuijaho majama nama apena vaˈuna. Oni kini huni harurijaho Oni ariramaa vajijino najuhu.
9 A iraka ariramaiji oja mahu. ˈEnavo siseijija A senamuna. Ijihuni hahi Godi, Oni Godijara ˈwerua kaˈene teamanama parahunijino A useteˈikaˈi ea ˈahoˈa pausetiana ˈwamana.
10 ˈEne kúˈo ikaˈina ˈwaramana.
A Natohwa! Mweˈa kehuni anejijaho Ara venana. ˈEne akúpa ˈee uneunecha kaˈene navujija Oni isura.
11 Pu paˈareˈeja vo A majama hina apena vahuna. Pu ateha punaˈi sahasa rehuna.
12 Ara pu ateha punaˈi tahuahuna. Pu atehapo siserasahu jaˈinaˈe pu ˈuˈo siserasahuna. ˈEnakaivo A aniˈina parehuna vo A majama ijaˈina hina apena vahuna ˈwamana.
13 ˈEnakaivo Hu Huni Hariha ijá ˈwama
Nuni ija manaˈinijaˈi asuma hiˈeje Na Oni naka Oni mumora hari irechahuna wamana.
Ijaˈina ˈona ojiˈina pina paˈwaramana.
14 ˈEnavo ˈona ojiˈinijija pu ma pwea. Pu ˈavenaˈomo Godira irechamiuˈe ea irahipo maranihuna apejajihi ˈajoahura.

2

Maranúani Nimaa Nimaijaho Ija Kisi ˈUnahunijina

1 Ijihuni hahi nú iraka kaˈene hejajaho hami hami hena vwihaˈavara. Vejuroˈikaˈi nú ˈunama ani rovaˈejakúna.
2 ˈEnavo ˈona ojiˈinapo vuˈa kaˈene ˈwaravajija aniˈina parehuna. ˈEne ea sisesa ijija ˈee vupahevura ijá eha areri vajihuna.
3 ˈEnaˈomo nú marania parahuniji pataaroˈavajaho nú eha sisea kaˈene apehunijaho ichá'ina asinaˈeja? Ijihuni maijaho Natohwijara ˈwaramanaˈomo ea kaˈene hejajipo ijaho nimaa ˈwavara.
4 ˈEjumakame Godira ijí nimaa ˈiamarena najahajaho aacha ˈee uneunecha ani ani vejuma rene ˈee ea areri pavehuniji vejume ea oja hwaˈusahara. ˈEne Godoni ˈAveni jihuni swara ea irá vajaˈiro ura renajaho Hu vajahuna.

Ea Kaˈene Nú Aheruma Roume Maranúajina

5 Ijihuni hahi mweˈa pini kaˈene rohunaka ˈwaravujaho ˈona ojiˈina mweˈa kajaho paˈajohuna.
6 ˈEnakaivo ea pini Godoni ira vaji vena ikaˈina ˈwaramana.
Emaijaho irakaˈomo A hine hu vwihano? Emaa Puni Harihijaho irakaˈomo A hina Hu vwihananamo?
7 A emaa venajaho Godoni ˈona ojiˈini jihipuni hari maˈuako hihuna venana. ˈEnavo A Huni pinana vejuma ˈurine ˈee Huni iha ahasirimana. Ara Hu iji pijaharena Ara Oni iji raka kaˈene venajaho Hura ˈajoahuna vajahana.
8 Ara uneunecha mahoˈo Huni mumora hari irechamana ˈwamana.
Nú uneunecha mahoˈo ˈwavujaho pina paasinavara rona ˈwavura. ˈEnakaivo nú maiˈo uneunecha ˈahoˈa kaˈene Huni hara panavujija pakivura.
9 ˈEnakaivo nú Jesu kavara. Vea maˈuako Hu ˈona ojiˈina puni hari hinana. Ijihuni maijaho Hura núnijihunaˈe kwamanaˈomo Godira vejume Huni pinana ˈurine ˈee Huni iha niˈimaˈura renana. Godira maiji vwihanú*ajara* rejume Jesuho ea mapoka kaˈene mweˈakaki hiju jihipunaˈe kwamana.
10 Godira uneunecha mapokakaho Hunijihunaˈe venanaˈomo Hu areri Huni harihija mapokijihi puni pinana veje ˈurihuna. Ijihuni maijaho Hura ahija kaˈene apena jihunaˈe pu maraniajaho nimaa nimaa renana.
11 ˈEnaˈomo Jesuho ˈee ea kaˈene Hura venaume ariramaa rejajija pu puˈúmo ahuma Oma kwinuna. Ijihuni hahi Hu nú ˈuˈuhu Nuna ˈee maˈipu Nuna ˈúˈiro venujaho pajumuna.
12 Hu ikaˈina ˈwaramana
Na Nuni vwehijija Oni iha rone pu ˈwarahuna. Na sosi epuni vaji A rone javaa vene taˈarorahuna ˈwamana.
13 ˈEne Hu kúˈo ikaˈina ˈwaramana.
Nuni nimairoa Huni vaji nahuna ˈwamana.
ˈEne Hu kúˈo ikaˈina ˈwaramana
Ike kaha! Na ˈee harihija kaˈene Godira vajihajihi kiha! ˈwamana.
14 Ijihuni maijaho Godoni harihijijija emaijihunaˈe pu haha ˈee ˈaa rukina. ˈEjume Jesu ˈuˈo roe haha rukina rene ˈee ˈaa rukina rejume emaapuni ˈunamiji nahejara. Hu Emaa renajihunaˈe Hu areri kwahuna. Setanira kwamasahuri harura kaˈene ˈunanamuji Jesura kwavakame harura kajaho tiraˈusaha paraˈamarono ijihunaˈe Emaa renana.
15 Ike ˈunama nikwisuˈinakino ea kaˈene kwahuna juviˈini jihipuni pwea rena hijuji niˈajiha kwamana.
16 Nú niheju. Jesura roajaho Hu Eparahami oni amuhija niˈajiˈahauma roana kaivo Hu ˈona ojiˈina paniˈajiˈiro roana.
17 Ijihuni hahi Jesuho emaa icháˈini jaˈinaˈe Hu ˈuˈo ijaˈinaˈe renana. Ijihuni maijaho Hu areri hami ˈahúe ˈee núni NiˈajúhiˈIna rena Godoni unaˈi majama ˈajouhuna. ˈEne Hu areri emaapuni swasa vejakame puni sisea paˈarehuna.
18 ˈEnajihunaˈe Hu oriˈini vaˈe ahija apene ˈee venaka vaji vaˈana. ˈEˈiraˈomo nú ahija apeˈeja ho venakú*a* vaji vaˈavajaho Hu areri niˈajúhuni jihunaˈe avanana.

3

Jesuho NiˈajúhiˈIna Natohwa KaˈEne Mosisi Asimajina

1 ˈEnajihunaˈe vwehu nuna ariramaa Godoni ehija kaˈene Godoni ari vaˈiro vaˈukije Jesu Godoni Apasoru ˈee NiˈajúhiˈIna niˈiniji nú rona ˈwaravuji vwihaˈavara.
2 Hu Godi kaˈene Hu iji pijaha jihunaˈi majama hami venuna. Areri Mosisira Godoni vuˈa ˈwavuri sei uneunecha mapoka kaˈene navuji majama hami venujaˈina venana.
3 Mosisi oni pinana kaˈene taˈarohunijaho Jesuni pinana kaˈene taˈarohunijara nihoˈo niˈimaˈura. Areri ara mavarasaˈina kaˈene vejaji taˈarohujaho ea kaˈene ara kaji venaji taˈarohujara asima paranana.
4 Ara kwinu kwino ea kaˈene ara vejiˈinijara venuna kaivo Godiho uneunecha mahoˈo Hu vesihana.
5 ˈEnakaivo Mosisiho pwearu rene Godoni sei majama hami ˈajohiˈi venuna. Hu raka kaˈene kame henajaho túnaˈi ijija rona ˈwarahuna.
6 Keriso kaˈene Godoni Harihijara majama hami Huni sea ˈajohuna. ˈEnaˈomo nú nimaa rojiˈi ija kisi ˈunanama hina vaˈe uri useˈavajaho nú sea kajina.

Godoni Ehipo ˈOjuta Hwena Hihunijina

7 Ijihuni hahi Godoni ˈAvena ikaˈina ˈwaramana.
Iviasi ja Huni ira heˈavajaho

8 ja joni oja paveja kisina re'ama. Areri Isureri opo nechi riri Godina'i ninakarame 'ee pataarohe 'ee vena kavaja'ina pave'avara.
9 Nechi'a kajine joni opipo Na pu ajihukivi'i pu hine Na vena kivara. Nara raka ka'ene ea areri pavehunaka juara mapoka mapoka (40) vaji vejujaho pu nikavi'i pataararorihara.
10 'Ejumakame Na ike amuja ka'ene hijukipo ajinivumakame Na ika'ina 'waravuta. Puni ojijaho veko veko nikwinu Na túchahehunijiruna. 'Ene raka ka'ene ve'avarono 'waravujaho pavejura.
11 Nuni sena vaji ika'ina 'waravuta. Pu niho'o Nuni tinia ka'ene 'ojuta hwena hihunijaho pava'e use'eja 'iavuta.
12 'Enakúne vwehu nuna hami vwiha'avara! Vejuro'ika'i joni oja sisea 'ee panimaa rojujara veje Godi ka'ene majama hiji'iniji túchaha'ejakúne vwiha'avara.
13 'Enajihuna'e iviasi 'warumu kaja'ina'e veku veko 'wame ni'ajara'avara. Vejuro'i joni vaji ea pina siseijara pisimie huni oja kisima'ura rehuna.
14 'Enavo nú ija kisi 'uname marako nú hami vejaja'ina'e hami vena va'e uri use'avajaho nú Jesu pu'úmo Huni uneunechijaho ahuma 'ekahuna.
15 Ruramare'e 'waravukaho parunami'avara.
Iviasi ja Huni ira he'avara. Ja joni oja paveje kisina re'ama. Areri Isureri opo ninakarame pataaroriha ja'ina pave'avara 'iamana.
16 Ea ijija irahipo Huni ira heji'i Godina'i ninakarame 'ee pataarohare? Ea ka'ene Ijipiti rene Mosisira aherama roajipo avajare?
17 'Ene ea irahipo juara mapoka mapoka (40) vajijaho Godi vejume ajimane? 'Ú ea ka'ene nechi'i sisea vejumakame kwamasahajine?
18 'Ee ea irahija'e Godi Huni sena vaji pu pava'e Huni tinia ka'ene 'ojuta hwena hihunijaho usehuna 'waramane? 'Ú Hu ea ka'ene Huni ira hene pavejujihi rona 'waramane?
19 Ijihuni hahi nú ivi'a kivujaho pu Huni 'ojuta hwena hihuni tinijaho pavahuna. Ijihuni maijaho pu Godi panimaa roju.

4

1 Nú va'e 'ojuta hwehunijaho Godi nahama 'waramana'omo majama ija'ina namu. Ijihuni maijaho ja ea 'ahopo ijí pavahuni jihuna'e tea junumuna.
2 Godira 'ojuta hwehuni tinijaho amairiaramana. 'Ena'omo ijaho vu'a maa maiu'ina ka'ene iviamaa nú 'warumukaho nikwisu'ina kaji pu 'waravara. 'Enakaivo ijí vu'a kajara pu ni'ajihuna pana. Ijihuni maijaho Godira raka ka'ene 'waramajaho pu panimaa rojara.
3 'Enavo nú ea ka'ene nimai roji'inijiru ijí Huni 'ojuta hwena hijuri tinijaho vahuna kaivo ea ka'ene panimai roji'inijija Godi ika'ina 'waramana.
Nuni sena vajijino ika'ina 'waravuta. Pu niho'o pava'e Nuni tinia ka'ene 'ojuta hwehunijaho use'eja 'iamana.
4 Nú nihejura. Godoni ira vaji vea iropu no'o ijí rone ika'ina 'waramana. Na kaukara vena va'u va'u vea iropu no'o ijaho 'ojuta hwena hijuta 'iamana.
5 'Ene Godoni ira pina vaji ika'ina 'waramana. Pu Nuni 'ojuta hwena hijuri tinijaho pava'e use'eja 'iamana.
6 Ijihuni hahi Godoni 'ojuta hwejuri tinijara namujaho emaapo ijí vahuni jihuna'e namu. 'Enakaivo ea ka'ene marako vu'a maa maiu'inake hejajija pu tinia kajaho pava'ara. Ijihuni maijaho pu Godi panimaa rojara.
7 Ijihuni hahi 'ojuta hwena hihuni tiniji vahuna'e Hu vea pina amairia ranamana. 'Ena'omo vea kajaho iviamaina. Godira vu'a ka'ene nimarako pu 'waramajaho Hu kú'o Teviti 'waramarena ika'ina 'waramana.
Iviasi ja Huni ira hena ve'avara vo joni oja paveje kisina re'ama 'wamana.
8 Ike 'ojuta hwena hihuni tinia maiu'inakaho Kenani Josuara aherama va'e arumajaho parona 'waravu. Ijí tinia kaji re'ipisa Godiho 'ojuta hwena hihuni tinia pina parona 'warava'a.
9 Ijihuna'e vea pina namuna'omo Godoni ehija Sapati kaji 'ojuta hwehuna.
10 'Ena'omo ea irara Godoni 'ojuta hwejuri tinia kaji va'ajaho huni kaukara ka'ene venajara pa'arejume 'ojuta hwe'iro va'ana. Areri Godira Huni kaukara ve paramarena 'ojuta hwena ja'ina'e hwenana.
11 Ijihuni hahi nú harura venareje ijí 'ojuta hwena hihuna kaji vahuna. 'Enavo ea irahipo panimaa ro'avajaho areri Isureri opo panimaa rojaja'ina'e ve'ava jihuna'e pu tinia kajaho pavahuna.
12 Godoni irijaho mai'o hiji'ini harurijara itu'o'una paranana. Huni enijaho so'wa ka'ene 'ena ronu ronujaho asitaha paranana. 'Ena'omo so'wa kajihuni enijara nuni

ura ˈee vwihijaho ˈuhua aruma vaˈe ˈeˈuhuna. ˈEnareje núni oja icháˈinijaho najuha parahuna.

13 Uneunecha mapoka kaˈene venaji pakiˈeje nahuna paˈamaa. ˈEne uneunecha mapokakija Huni nia ˈahijaho samaumaa areri maisu namijujaˈina. Ike Godikara raka kaˈene nú vejujaho veje samaahiravakame nú ijihuni maijaho Hu ˈwarahuna.

Jesuho Niˈajúhiˈina Natohwa Kaˈene Arira Nimaa Nimaijina

14 Ijihuni hahi Jesu kaˈene Godoni Harihijaho núni Niˈajúhiˈina Mavarasaˈina Niˈimaˈurijara akúpi ˈahi vaˈana. ˈEnaˈomo nú ijihunaˈe Hu ija kisi ˈuname nimaa rojiˈi hina apena vahuna.

15 Ike núni Niˈajúhiˈina Niˈimaˈurakara núni ajuasinijaho hena kamuna. Ijihuni maijaho venakúa kaˈene nú vaˈe aruvukaho Hu ˈuˈo ijaˈina vaˈe arumana vo Hu sisea kwinu pavenana.

16 ˈEnakúne núni Godi mavwihanúa aremu jihuni toronu rori pajuˈikaˈi Huni unaˈi vaˈajiva. ˈEˈavajihunaˈe Huni numisaraa ˈee mavwihaniiˈinijaho nú pivusaˈavajaho Hu niˈajúha vajúhuna.

5

1 Nitama sosi puni niˈajihiˈina natohwa emaaˈe iji pijahuˈe hura emaa ˈahoˈijihi punijihunaˈe Godoni unaˈi niˈajihuna. ˈEjukame pura puni swara kaˈene ˈeka roe vajahujaho hura ˈeke punijihunaˈe Godoni swasa venana. ˈEne kúˈo puni sisei jihuni swara kaˈene ˈeka roe vajahujaho hura ˈeke puni sisei jihunaˈe swasa venana.

2 ˈEne hu emaaˈomo hu areri kiviˈi ea kaˈene pivusahiˈina ˈee ani ani ro vaiˈiniji niˈajihuna. Ijihuni maijaho hu ijaˈini jihuni hahi hu areri niˈajihuna.

3 Ijihuni hahi hu ea ˈahopuni sisei jihuni swasa vene ˈee huni sisei jihuni swasa ˈuˈo venuna.

4 Ei pini hu maoriˈini urarejе niˈajihiˈina natohwa rejakame ea na taˈaroriha roˈamajaho hu parehuna. ˈEnakaivo Godira Eroni iji pijaha jaˈinaˈe pijaˈamaji rehuna.

5 Ijihuni hahi Kerisoho Hu oriˈini taˈarosaravakame ijihunaˈe Niˈajihiˈina Natohwa rehuna pana. ˈEnavo Godi kaˈene ikaˈina ˈwaramajara
A Nuni Hariha ˈee Na iviasi Oni Oma ˈwamajara iji pijahana ˈwamana.

6 ˈEnakaivo ea pina Godoni ira vaji vena ikaˈina Hu rona ˈwaramana.
A Merakisiteka oni amujaˈomo Niˈajihiˈina Natohwa kaˈene majama hina apena vahunijina ˈwamana.

7 Vea kaˈene Hu iki mweˈi hinajino Hu pakwahuniji niˈajaˈamarono Godoni siporua ˈonarena ira ajira ˈee niraviˈi jarimana. Hu Godoni siporua ˈonajihuni maijaho Hura Huhusu niˈajahuni jihunaˈe ˈonana. ˈEjumakame Godi Huni siporua henajihuni maijaho Hu Godoni hura venana.

8 Jesu Godoni Hariha vo ahija kaˈene Hu apena jihunaˈe Omahoni ira hene vejiˈina renana.

9 Ijihuni hahi Godira vejume Hu Niˈajúhiˈina Natohwa ariramaa renana. ˈEnaˈomo Jesuho majama hihuni Anesuraˈomo ea irara Huni ira hena veˈamajaho hu majama hihuna.

10 Jesu Merakisiteka oni amujaˈomo Godira Hu iji pijahume Hu Niˈajúhiˈina Natohwa renana.

Nimairoa Patúchahahuni Jujuvua

11 Nú Huni vuˈa ˈahoˈa mapoka ˈwarahuna vo ja pahehuna kivu. Ijihunaˈe nú icháˈina vuˈa ja ˈwarave heˈeja?

12 Ja Godoni ea nitama ora. ˈEnaˈomo ja areri ea ˈahoˈa najahune saˈina. ˈEnavo ea ˈahopo roe ja niˈajihe Godoni ea maiˈo rejare puni vuˈijaho ja kúˈo ˈwarahuna. Ja areri musia saˈinaˈomo ja musaru iju kaivo ˈiruma kaisina ja paijura.

13 ˈEnaˈomo ea irara musaru ijiˈi hinujaho hu maiˈo Godoni ira ariramaijaho areri pahenu jihunaˈe hu musia.

14 Godoni ea emaakina rejajija puni ˈirumijaho kisina. Pu opuipo rakijara maa ˈee rakijara siseijaho nasarama hena kaviˈi maijiru vejura.

6

1 ˈEnakúne Keriso oni ea maiˈo rejari vuˈa hura hara pahine nasaraviˈi naˈavara. ˈEnavo harura vena paramareje Keriso oni vaji emaakina reˈavara. ˈEnajihuni hahi nú kúˈo ˈunama vuˈe sisea areha ˈiahuni vuˈa paˈwarame ˈee Godi nimaa roha ˈiame hura hara paˈwarahuna.

2 'Ene kú'o pa'unama vu'e toa samauri vu'a 'ee ija húmata 'ahi irechamiuri vu'a 'ee kwamasahi'inijipo kú'o 'urihuni vu'a 'ee 'otua vene majama eha sisea apehuni vu'a kú'o hura hara pa'warahuna.
3 'Enajihuna'e Godoni ura re'amajaho nú ija'ina vehuna.
4 Ikaho ea ka'ene hanaji'ina nihena kavajihipuni vu'a. Pu akúpa huni swara mamaijaho niapene 'ee Godoni 'Avena apejara.
5 'Ene pu Godoni irijihuni maijaho hene 'ee harura ka'ene mai'o rohunijija nihena kavara.
6 'Enakaivo pu Godi ranama va'ajihuna'e pu puni sisea vwihana temukave are'ika'i kú'o 'unama rohuna areri pana. Ijihuni maijaho pu kú'o Godoni Harihiji korosi 'ahi 'anae ranavu'e Hu jumuja'ina vena avaju.
7 Godira juara meji'iniji merajaha jihuna'e neha pinare'e kukua huna 'urina marasahura.
8 'Enakaivo juasi'a kajara ija oma rukine 'ee 'witita ijipo 'urine rare'avajaho juasi'a maa pa'ana renana. Ijihuna'e juara anesurijara namahareje veni jae rehuna.
9 Ehu núne ka'ene nú ja oja mihukije nú 'waravu jihuni maijaho ja ija'ina 'iamareje 'warahuna pana vo joni maijara ijija asitahana. Ja Godoni ea renareja marania ja'ina'e hina vahuna.
10 Godi nimaa nimaa'omo ja Huni iha 'ahijino kaukara ka'ene veji'i Hu oja mahe 'ee jara Godoni ehija ka'ene oja mihare'e ni'ajihe apena vai'i hijukaho Hu paruhuna.
11 Núni urijaho jara ea ka'ene oja mihujaho majama nama apena vahuna ura renua paranu. Ijihuni maijaho raka ka'ene ja 'ajaha hijujihuni maijaho nimaa roe 'e'uje kahuna.
12 Ja paucha'asa'avara kaivo ea ka'ene Godi nimaa rone raka ka'ene nahama 'waramaji ape'iro 'ajaha hijuja'ina'e hi'avara.

Godira Nimaa Nimaa Ka'ene Nahama 'Waramajina

13 Godira Eparahami nahama 'waramajaho Hu ichutoa papikivi'i 'waramana. Ijihuni maijaho ea pini Hu asima hihuna pana. Ijihuni hahi Hu Huni iha 'urahi'i nahama 'waramana.
14 Hu ika'ina 'waramana. Na a nimaa nimaa merajahuna. 'Ene Na nimaa nimaa a vena'e oni amuhija mapoka mapoka rehuna 'wamana.
15 'Enajihuna'e Eparahami nahama 'warama kaji masuani 'ajaha hina va'u va'o va'e piunamana.
16 Ea pu ichutoa pikivujaho pu asitahi'ini jihipuni ihi 'urihi'i ichutoa pikivura. Ija'ina ka'ene pu vejujaho pu ira'asina pa'wa'avarono avajura.
17 'Unama nikwisu'ina kaja'ina'e raka ka'ene Godira nahama 'waramujaho Hu venuna. 'Ena'omo ea ka'ene Godira nahama 'waramajija Godiho Huni vwiha ani pave'ena 'wavi'i hihuna'e Godi ura rena paranu.
18 Ijihuna'e Godiho Huni ihi 'urahi'i nahama ea 'waramuna. Ike no'okija ani ani vehuna pana. Ijihuni maijaho Godiho ira'ata areri pave'ena. Ijihuni hahi nú ea ka'ene Huni niha vaji va'ajija nú paju'ika'i Hu raka ka'ene nahama 'waramajaho ija kisi 'unanama hihuna.
19 Ike nimairoa ka'ene nú apejakaho núni 'avena ni'ajahe niho'o kikisina rehunijina. Ike nimaaroakaho nimaa nimaa 'ee kikisina namihunijine 'ee ateha ka'ene tanumana-maji areri va'e aruhunijina.
20 Jesura ijí ateha ka'ene tanumanama jihuni vajijaho núnijihuna'e Hu va'e urana arumana. Hu Merakisiteka oni amuji jihuni vaji Ni'ajúhi'ina Natohwa rena hinu.

7

Merakisiteka Ni'ajihi'ina

1 Merakisiteka Serami opuni kinia 'ee Godi Ichutoi Maa ka'ene ni'ima'uri jihuni ni'ajahi'ina natohwa. Vea ka'ene Eparahami va'e kinia mapokijihi pu'úmo ajira vene hura rarene 'anie parana roumakame Merakisitekara 'unamutoi piuname Eparahamiho merajahana.
2 'Enarena Eparahamira ajira vene kinia 'anii rana'ika'i puni kukua mapoka 'eka roana. 'Ena'omo kukua kajihuni taisijaho Godona'e pwinana'a Merakisiteka vajahana. Merakisiteka 'wavujihuni maijaho Kinia Ariramaa 'ee hu Seramiopuni kinia. Serami 'wavujihuni maijaho Matauvi'ina.
3 Merakisiteka oha oma pa'ane 'ee hu amuja ichihi rena roajaho paheji'ina. 'Ene hu nahejajaho pahena pakame 'ee huni hia aneja púsa paheji'ina. 'Enakaivo hu majama ni'ajihi'ina rena apena va'ana. Hu Godoni Harihiji vare'ina.

4 Merakisitekara hu ichá'ina ni'ina renaji vwihaha. Eparahami Isureri opuni ea tamanijara huni kukua taisi pwinana'a vajahaji vwihaha.
5 'Ene Rivai oni amuhija ka'ene ni'ajihi'ina rejajipo Mosisi oni tamanijara 'warama ja'ina'e taisi emaapuni vaji nianae 'ee puni kachi'ina vaja 'u'o nianaara.
6 'Enakaivo Merakisitekaho hu amuja ichihi rena roajaho pahene 'ee Rivai oni amuja vaja parena roana vo Eparahamira Merakisiteka taisi vajahana. 'Ene Godira Eparahamiho nahama 'waravi'ina vo Merakisitekara merajahana.
7 'Enavo ea mapoka paninakaravu vo nihena kavu. Ea ka'ene ea pina merajahujaho hura hu asimajihuna'e avanu.
8 Jua puni sosi 'ajohi'inijija ea pununa'i taisi vejura vo pu kwamasahura. 'Enakaivo Merakisitekaho 'u'o ea hununa'i taisi vejura vo hu majama hina apena va'ena.
9 Rivaiho Eparahami oni 'aa rena na'eme Eparahamira taisi ka'ene Merakisiteka vajahajaho Rivai 'u'o huni taisi vajahu ja'ina renana.
10 Rivaiho panaheji'ini veijino Merakisitekara Eparahamiho piunamana.
11 Rivai epo kaukara ka'ene vejujara reje nú Godoni ea re'ipisa rakijihuna'e Godi núni ni'ajúhi'ina Eroni oni vaji paranavume ro'eme Hu Merakisiteka oni vaji ranavume roane?
12 'Ena'omo sosi ni'ajihi'ini jihipuni 'unamijaho ani'ina rene 'ee varapiji 'u'o ani'ina renana.
13 Ijihuni hahi núra Ea ka'ene rona 'waravujaho amuja ani'ina rona 'waravu. 'Ene Huni amuhija ea pina swasa vejuri tini kaukara paveji'ina rona 'waravu.
14 'Ene na 'waravujihuni maijaho nuni Natohwa ka'ene Juta oni amuja vaji rena roaji rona 'waravu. 'Enavo Mosisira Juta oni amuja vaji ea pina sosi ni'ajihi'ina parehuna 'wamana.

Ea Pina Ni'ajúhi'ina Merakisiteka Vare'ina

15 Ni'ajihi'ina pina Merakisiteka vare'ina ka'ene roajaho samaumaa renana.
16 Hu roe Ni'ajihi'ina renajaho Rivai opuni tamana vejakame Hu Ni'ajihi'ina rehuna pana. 'Enakaivo Huni hiijihuni harura majama namajihuna'e Hu ni'ajihi'ina renana.
17 'Ene Hu rone ika'ina 'waramana
A majama Ni'ajihi'ina Merakisiteka vare'ina rena apena vai'i nahuna 'wamana.
18 Ni'ajihi'ina rehuni varapa mapokijija maho'o 'eka ani irechavume paranana. Ijihuni maijaho varapa kajija ajuarasahe harura parajara.
19 Ijihuni maijaho varapijara rejume ariramaa parejara. 'Ene iviamai ijihuni tinijaho unenu pina mavarasa'ina apejara. Ijihuna'e ijaho Godoni nini roajina.
20 Godira Huni iha 'urahi'i A majama Ni'ajihi'ina rena apena vahuna 'wamana.
21 Pu ichutoa pikivi'i 'warave ni'ajihi'ina rehuna pana kaivo Godira Huni ihi 'urahi'i Jesuru ika'ina 'waramana.
Natohwijara Huni iha 'urahi'i raka ka'ene 'waramajaho ani pavehuna. A majama Ni'ajihi'ina rena apena vahuna 'wamana.
22 'Enajihuni hahi Jesu Huhusu ike nahama 'waramakaho veje marana parahuna.
23 Nitama sosi ni'ajihi'ini jihipuni ani'inijaho ikena pu sosi ni'ajihi'ina ea mapoka rejura'omo ea kwinu kwamujaho ea pini huni tinia apena apenuna.
24 'Enakaivo Jesura ea Ni'ajihi'ina renajaho Hu majama hiji'ini jihuna'e Hu Ni'ajihi'ina rena apena vahuna.
25 Ijihuni hahi ea irara Jesuni vaji Godoni nini ro'amajaho Jesu areri venae majama marania apena vahuna. Ijihuni maijaho Hu punijihuna'e majama hine pu vahaname puamu vena apene vahuna.
26 Núni Ni'ajúhi'ina Natohwa ija'inijaho mavarasa'ina. Ijihuni maijaho Hu ariramaa'e 'ee sisea pane 'ee sisea pavwenavi'ina. Hu ea siseijihi pu'úmo nikwisu'ina pana. 'Enajihuna'e Hu 'unama ahasirime ta'arohunijaho uneunecha asitaha paranana.
27 'Enavo Hu veku veko swasa pavenuna. Areri sosi ni'ajihi'ina natohwepo vejuja'ina pavenuna. Ijihuni maijaho pu maraku'a puni sisei jihuna'e vene 'ee iji'a ea 'ahopuni sisei jihuna'e venare'e avajura. 'Enakaivo Jesura ija'ina ka'ene venajaho Hu 'aha kwinu ea mapoki jihipuna'e korosi 'ahi swasa venana.
28 'Enajihuna'e ea ka'ene Mosisi oni varapa tamana ijihuni hari ni'ajihi'ina mama'inijija rejara vo pu emaijihuna'e areri pana. 'Enavo varapa tamanijaho vajihuma para'eme Godira Huni ihi 'urahi'i Hariaha iji pijahana. Ijihuna'e Hariaha vejume majama ariramaa renana.

8

Jesu Núni Ni'ajúhi'ina Natohwa

1 Nara 'waravu jihuni vu'a nimaa nimaijaho ikena. Núni Ni'ajúhi'ina Natohwijaho akúpa 'ahi Godi ni'ima'uri jihuni toronua ka'ene namujihuni toi ija mana'inija'i asuma hinu.
2 'Ena'omo Hu Huni harai ara nimaa nimaijino Huni kaukara nimaa nimaa venuna. Ijí ara kajaho Natohwijara venana vo emaapo iji vehuna pana.
3 'Enavo Juapuni sosi ni'ajihi'inapo Godi vajahu 'wavi'i swasa vejura kaivo núni Ni'ajúhi'ina Natohwiji 'u'o swasa venana.
4 Hu iki mwe'i hi'ipisa Hu Ni'ajihi'ina pareja'a. Ijihuni maijaho ni'ajihi'ina mapoka Mosisi oni varapa tamani jihuni hahi swara vajihura.
5 Ike tinia ka'ene pura kaukara vejajaho tinia nimaa nimaa ka'ene akúpa 'ahi namujihuni manura. 'Enajihuna'e Mosisira harai ara ve'iro amairiaramajaho Godira ara kaji ichá'ina vehunijaho 'waramana. Hu ika'ina 'waramana. 'Enakúne ara kaji ve'amajaho Nara manura ka'ene huri'a 'ahakino najahu ka'ina ve'amana 'wamana.
6 'Enajihuna'e núni Ni'ajúhi'ina Natohwijara kaukara ka'ene venajara Mosisi oni tamana huni kaukara veji'inijija asitaha paranana. Ijihuna'e vu'a maiu'ina ka'ene nahama 'warama jihuni vaji ni'ajúhuna renana. Vu'a maiu'ina ka'ene nahama 'waramajija mamaaruna.
7 'Enavo vu'a ka'ene maraku nahama 'waravajara areri re'ipisa vu'a pina ka'ene túna'i nahama 'waravajaho pa'ana reja'a.
8 'Enakaivo Godi Huhusumaro amurijihuni vaji areri parenajaho kamana. Ijihuni hahi Hu ika'ina 'waramana. Ike heha! Natohwijara ijá 'wama Vea mai'o rouna'omo ro'eje Isureri ora 'ee Juta ora Na Nuni vu'a maiu'ina pu nahama 'warahuna.
9 Ijí vu'a maiu'ina kajaho joni opija ka'ene Ijipiti opuni kwai hi'eme Nara Nuni iji 'eka roe samai 'e'umarejo roi'i vu'a ka'ene nahama 'waravujihu vare'ina pana 'wamana. Natohwijara ika'ina 'waramana. Nara pu nahama 'waravuji hami pavejumakame Na pu túchahiuta.
10 'Enakaivo Nara Isureri ora kajihipuni 'unama maiu'ina vehuna. Nara Nuni 'unamijino Huni vwiha vajijaho samahune 'ee puni oja vajijaho samahuna. 'Ejakame pu Nuni ea reje 'ee Na puni Godia'e rehuna.
11 'Ejakame pu ehwaha 'ee kachihwaha Natohwiji hena kavi'ina re'ipisana pa'wahuna. Ijihuni maijaho emaina sesamaa maho'o pu Na hena kivi'ina rehuna.
12 Ijihuna'e Na puni sisea vwihania areme 'ee runamie pa'arehuna 'wamana.
13 Vea ka'ene Godira ijá 'wama Ikaho vu'a maiu'inijina 'wamajino Hu vejume vu'a amurijaho maa pa'ana renana. Raka ka'ene maa pa'ane 'ee sahasa 'wa'avajaho ani ranave pa'arehuna.

9

Mwe'a 'Ee Akúpa 'Ahi Godi Oja Mahunijina

1 'Enakaivo vu'a amurijaho ichá'ina Godi oja mahuniji rona 'waramana. 'Ena'omo mwe'aki tini nimaa nimaa Godi oja mahunijaho namana.
2 Harai ara ka'ene vejajihuni vajijaho ruha no'ona. Pinijaho naheha jauri tinijine 'ee akuavuri harava useuri 'aiju ijina. 'Ena'omo ruha kajaho Ariramai jihuni Ruha 'wavura.
3 Atehi tanuva jihuni túna'i ruha pinijaho Ariramaa Nimaa Nimaijina 'wavura.
4 Ruha kehuni vajijaho koruti 'aijua ka'ene inisenisi jau'e amua tuama ajimujine 'ee pukesia ka'ene Nahama 'warama jihuni Aka 'wavujara namujina. Aka kajihuni pukesi nupiijaho koruti vene 'ee Aka kajihuni vaji korutia kavapwa vajijaho puretia ka'ene mana 'wavujipo navara. 'Ene Eroni oni pijuhijaho ihu vene a'a nahene 'ee muna ka'ene varapa iropu ropu vejajipo Aka vaja kajaho navara.
5 Ona'oji'ina mavarasa'ina ka'ene Serapini 'wavujipo Aka rori namiji'i puni tahi rauraha namijajaho numiramuni tinia. 'Enakaivo uneunecha mapoka kajihuni maijaho iviamaa nú areri pa'warahuna.
6 Uneunecha mapokakija puni tiniji areri na'eju'e ijí tinia kajino ni'ajihi'inijija na'ia mapoka va aruma usevura. Pu ija'ina vejujaho puni sosi kaukara vena avajura.
7 'Enakaivo ni'ajihi'ina natohwijara huhuri ijí Ariramaa Nimaa Nimaa tinia kajaho juara kwinu kwino va'e arumuna. Hu va'e arumujaho veku veko 'aa ka'ene Godina'i swasa vejakame huni sisei vahame 'ee emaapo sisea ka'ene vejuji vahahuniji 'ekare'e va'a arumuna.
8 'Enakaivo Godoni 'Aveni 'waramajaho ruha ka'ene Ariramaa Nimaa Nimaijaho emaapo va'e aruhuna areri pana. 'Enavo ruha amurijara majama ija'ina navi'i na'ipisa ea areri pava'e aruva'a.

9 Ike nara 'waravukaho iviamaa raka ka'ene renuji rona 'waravu. 'Enavo emaapo swara ka'ene swasa vehuna'e 'eka roujaho ni'ajihi'inapo 'eke swasa vejujaho ea kaji-hipuni sisea areri pasomahu'e pa'arejura.
10 'Unama ka'ene tamanijaho ijí tamaneru vejuri 'unamijina. Tamana kajaho ichá'ina'e 'iruma ine ichá'ina'e toa ine ichá'ina'e ija some 'ee ichá'ina'e haha 'ajohe vejujina. Pu hine 'unama tamana kaji vena apene vai'i na'eje na'i pini vea ani'ini nitu'eje ijaho parahuna.
11 'Enakaivo 'unama maa mavarasa'ina maiu'inaka Godira múhajaho Kerisoho Ni'ajihi'ina Natohwa renana. 'Ene harai ara nimaa nimaa mavarasa'ina ka'ene kahi akúpa 'ahi namujaho emaa ija pavene 'ee mwe'a kehuna pana vo Hu ijí va'e arumana.
12 Ijí ruha ka'ene Ariramaa Nimaa Nimaijino Hu 'aa apena va'e arumana. 'Enavo 'aa kajaho kotia 'ee purumakau ijihipuni 'aa pana vo Huni 'aa kajino ea maho'o majama maranihunijaho ijí ni'aha kwisu apena va'e arumana.
13 Tamana 'unamijaho kotia 'ee purumakau puni 'aa 'ee purumakau 'u'ua ka'ene veni jaujihipuni túa iji'i ahuma 'ekare'e emaa puni sisea vaha'avarono haha 'ahi otiura.
14 'Enakaivo ikaho niho'o vwihaha! Niho'o ni'ima'urijaho ikena. Nú kwamasahuni 'unama ka'ene vejujaho Keriso oni 'aijara núni oja sovuma paranana. 'Enajihuni hahi Godi ka'ene majama hiji'inijaho nú oja mahe 'ee ta'arohu. Ijihuni maijaho Kerisora majama hinuni 'Avena vajijino ori'ini sisea pa'ajara núnijihuna'e Godina'i swasa ka'ene ariramaijaho venana.
15 Ijihuni hahi Hu vu'a maiu'ina kaji 'ajohare'e Godiho 'ee emaa puni rira mu'oi hinu. 'Ena'omo ea ka'ene iji pijihajija areri majama hihuna ka'ene Godira nahama 'waramajaho apehuna. 'Enavo Kerisora kwamajino ea ka'ene vu'a tamana vajijino sisea vejajija sovume pa'arena jihuna'e pu eha paapehuna.
16 Ea pina kwa'i 'ahae ea 'aho'a iji pijihareje huni kukua 'eka'avarono 'waramajaho vea ka'ene hu kwa'amajaho eaka hu ija pijiha kajipuhipo ijí kukuaka hu nahama 'warama kajija pu 'ekahuna.
17 'Enakaivo ea kajarahara pakwa'ikaivo mai'o hi'amajaho ea 'aho'a pa'ekahuna kaivo hu kwa'amaji'a pu huni kukua kajaho 'ekahuna.
18 Ijihuni hahi vu'a tamanijaho 'aa paari'amajaho unenu pina pare'ena.
19 Godira tamana ka'ene Mosisi mahaji hu marako'a ea mapoka taha 'waramana. Vea kaji hu purumakau 'ee kotia 'anie 'aa vejume tevua vaji arihume 'ee toa 'u'o ijí usesame sipi sapasa amapu'ura ijí apúsame 'ee icha ka'ene hisapi 'wavujihuni tuamijino taurime ijí apúsavi'i 'ena 'urine tamana huni puka 'ahijino ijitie 'ee 'ena 'urine ea mapoka kajija ijitiana.
20 Ijiti'i ijá 'iama Ike 'aakaho Godira vu'a ka'ene ja mihajara nimaa re'amarono avaju 'iamana.
21 Hu venaja'ina'e 'aa kajino harai arijaho 'ena ijitie uneunecha mapoka ka'ene vaji navajija 'ena ijitiana.
22 Ijihuni hahi nú ijá 'wahuna. Mosisi oni varapa tamanijara 'warama ja'ina'e uneunecha mapokakija 'aa kaji ijitia vaji chiha pa'arehuna. 'Ena'omo 'aa paari'amajaho sisea vwihania arehuna pa'ana re'ena.

Kerisora Swasa Ka'ene Venajara Niarerina

23 'Enajihuna'e mwe'a kehuni harai ara 'ee ijihuni vaji uneunecha ka'ene navujija akúpa huni kukua'e matesaramareja vena useara'omo hanuha puni 'aijara reje chiha pa'arehuna. 'Ena'omo akúpa huni kukua nimaa nimaijihuni swasijara mwe'a kehuni swasijaho asimana.
24 Ijihuni hahi Kerisora Arira Maijihuni Ruha ka'ene matesaramareja ijí vejari ruhijaho pava'ana kaivo Hu ruha ka'ene Ariramaa Nimaa Nimaiji akúpa 'ahi núnijihuna'e Godoni una'i va'ana.
25 Sosi ni'ajihi'ina natohwijara juara kwinu kwinu pa'are'eju'e hanuha 'ai 'eka va'e Ariramai jihuni Ruhi vajahu ja'ina pana vo Kerisora akúpa 'ahi va'ajaho Huni 'aijino 'aha kwinu mahume paranana.
26 'Enakaivo 'aha kwinu 'aa ka'ene mahajara areri parehuna re'ipisa mwe'akara aneja renaji rene Hu hura hara kwavi'i nava'a.
27 Emaa kwinu kwino kwamasahuni vea iji pijahu'e namuna'omo kwamasahareje 'otua vehuna.
28 Ijihuni hahi Kerisoho ea maho'o kehipuni sisei jihuna'e 'aha kwinu kwamana. 'Ena'omo Hu kú'o ro'amajaho sisehuna pakwa'i ro'ena vo ea ka'ene Hu 'ajaha ura rena para'eju'e hijujipo marani'avarono rohuna.

10

1 Mosisi oni tamanijaho raka mamaa kaˈene rohuni jihuni manura. Nitama swasa kaˈene vejujaho juara kwinu kwinu paˈareˈejuˈe vena vejura. ˈEnavo ijara ea kaˈene roujihi areri venae ariramaa rehuna pana.
2 ˈEnavo ijipo somae ariramaa rena paraˈipisa swasa kaˈene vena vejujaho areva'a. Ijihuni maijaho pu niariramaa renae ˈee puni siseiji vwihana temukavu jaˈina pareja'a.
3 ˈEnakaivo juara kwinu kwino pura swasa kaˈene vejujara rejuˈe puni siseijaho vwinamuna.
4 Ijihuni maijaho kotia ˈee purumakau ˈaijija sisea sove paˈarehuna areri pana.
5 ˈEnajihunaˈe Keriso kaˈene mweˈi roajara ikaˈina ˈwaramana.
A hanuha swasa ˈee swara ura parenau kaivo Ara haha kaˈene amairia mihaji ura renau.
6 Nitama rene sisei jihunaˈe swasa kaˈene veni jae ˈee swara kaˈene vejujaho A maiˈo tea pamanamuna.
7 Ijihunaˈe Na ikaˈina ˈwaravu. Ike heha! Oo Godi Na roujaho Oni uraiji veˈi routa. Areri Godoni ira vaji nitama Na rona ˈwarimaji veˈi routa ˈwamana.
8 ˈEne Na kúˈo ikaˈina ˈwaravu. A nitama rene hanuha swasa ˈee swara ˈee hanuha veni jaura ˈee swara ˈahoˈa kaˈene Mosisi oni tamanijara ˈwaramu jaˈinaˈe vejujaho A maiˈo ura parenae ˈee tea pamanamuna ˈwamana.
9 ˈEne Hu kúˈo ikaˈina ˈwaramana. Ike heha! Na Oni ura ijí veˈi routa ˈwamana. Hu tamaniji piˈonaˈi vo maiuˈina ranaˈiro roana.
10 ˈEnakaivo Jesu Keriso oni hahijara núnijihunaˈe ˈaha kwinu swasa vejakame nú ea ariramaa reˈavarono Godi ura rena paranana.
11 Sosia niˈajihiˈina natohwijara swasa venuni ˈaiju rori namine veku veku swasa nikwisuˈina kaˈene sisea veje nihoˈo papaˈarehuniji hine hura hara venuna.
12 ˈEnakaivo Hu sisei jihuni swasa kaˈene venajaho niji ˈaha kwinu vejuma parana jihunaˈe Hu Godoni ija manaˈinijaˈi asuma hinu.
13 Hu Huni nakijihi Huni mumora hari irechamiˈi ˈahaue ijí ˈajiha hinu.
14 Hura ijí swasa kaˈene kwino venajino Hu ea kaˈene iji pijihajija mahoˈo majama ariramaa rehuna rejara.
15 Godoni ˈAvenijara vuˈa kahaˈi raka kaˈene ˈwaramaji nimaa ˈiamarena Hu ikaˈina ˈwaramana.
16 Natohwijara ijá ˈiama Vea kajino Na Nuni vuˈa maiuˈina Nuni ehiji jihipunaˈe venaˈeju. Na Nuni tamana puni oja vaji irechame ˈee Na puni vwiha vaji venahakame pu hena vejiˈina rehuna ˈiamana.
17 ˈEnarena Hu kúˈo ikaˈina ˈwaramana. ˈEne Na nihoˈo puni sisea ˈee varapa ˈejiˈini jihipuni sisea kúˈo pavwihaˈeju ˈiamana.
18 ˈEnaˈomo sisea vwihana areve paˈareˈamajaho kúˈo sisea huni swasa vehuna areri pana.

ˈUnama Maiuˈine ˈEe Majama Hihunijina

19 Ijihuni hahi vwehu núne Jesuni ˈaijara renajihunaˈe nú pajuˈikaˈi ruha kaˈene Ariramaa Nimaa Nimaiji vaˈe aruvara.
20 Ijihunaˈe ateha kaˈene tanuma namujaho Hura Huni hahijino ˈunama maiuˈina majama hihuna núnijihunaˈe jarauhana.
21 ˈEne nú iviˈa núni Niˈajihiˈina Natohwa Godoni ara ˈajohu jihunaˈe
22 roe nú maarira'e Godoni unaˈi va'a. ˈEne oja nimaa nimaijino same ˈee Hu nimaa vetia parava. Ijihuni maijaho núni vwiha siseijija Keriso oni ˈaijara venume núni siseijija paˈarenuana. ˈEne núni hahijaho toa chiha paˈajino somuhana.
23 ˈEnakúne roe núra iraka kaˈene nimaaroa ˈwavuji chichopijanamiujaho areˈikaivo ija kisi ˈunanava. ˈEne Hura iraka kaˈene nahama ˈwaramujaho Hu pauchauchahi venuna.
24 ˈEnakúne ˈunama kaˈene niˈajarahuni ˈunamijihi vwihane ˈee oja ˈekarame ˈee mamaa vehunijihi vwihaha.
25 ˈEnavo ja Godoni vuˈa ˈwavuri sei ahuma hine vuˈa ˈwaˈiro veˈavajaho ea ˈahopo vejujaˈinaˈe pauchaˈasaˈavara kaivo ea ˈaho puˈúmo ahuma hine vuˈa ˈwame niˈajaraˈavara. Ijaˈina vehuni jihuni maijaho vea kaˈene Jesura kúˈo ˈunama iki mweˈi rohuna vea nituˈu namu.
26 Ijihunaˈe nú nimai jihunijaho nihena apeˈi kaivo mají sisea vena apena vaˈujaho sisea puni swasa kúˈo pina vehuna paˈana.
27 ˈEnakaivo unenu pina kaˈiro ˈajohuna pana vo Godoni ˈotuiji ˈajohu. ˈEne Huni nakijihi veni niˈimaˈuri renahuniji ˈajohu.
28 Ei pini Mosisi oni tamaniji paˈararihaujaho ea noˈona ho noˈopisu ijipo nahamaukame panumivura kaivo ˈanauˈe kwamuna.

29 'Ena'omo vwiha'avara! Ea ka'ene Godoni Harihiji túa vetie 'ee 'aa ka'ene nimaa
vetiuji chiha rukina 'wame maa pa'ana 'wavujaho 'ú ea ija'inijija Godoni 'Avena ka'ene
maiji vwihani'iniji ira sisea 'waravujija eha sisea ni'ima'ura paape'eja raka?
30 Ijihuna'e nú Hu nihena kavu. Hura ika'ina 'waramana. Eha vetiujaho Nuna'omo
Nara pu eha vetihuna. Hu kú'o ika'ina 'waramana. Natohwijara Huni ehijijija 'otua
vetihuna 'iamana.
31 Unenu'u pina ni'ima'ura ka'ene juhunijaho ikena. Godi ka'ene mai'o hiji'ini jihuni
ija tahi sisei jihuni sena ni'ima'ura ka'ene namujija ja apehuna.
32 'Enakúne ja marako Kerisona'i hena kavajaho parunami'avara. Ja vea ka'ene nimaa
rojajaho sisea ni'ima'ura apejara vo ja matauma ija kisi 'unama hijara.
33 Na'ia 'aho'a ja 'eka va'e eriri 'urarahe 'ee 'eka hijiha'e 'ee 'aniara. Vea 'aho'a ea
'aho'a 'eka ija'ina 'ahiumakame ja pu ni'ajihara.
34 'Ene ea ka'ene tipurai irechamia jihipu'úmo ahuma sisea apejara. 'Ene uneunecha
ka'ene ja 'ajohajaho 'etujihara vo ja teamana'eme matauvara. Ijihuni maijaho joni
uneunecha mavarasa'ina ka'ene majama nahunijaho ijí 'ajiha namujaho ja nihejara.
35 'Enakúne jara Natohwiji nimaa ronare'e ija kisi 'unavakaho uneunecha ani ani'inapo
re'avajaho parana o'u'avara. 'Ena'omo joni nimairoi jihuni eha ni'ima'ura navu.
36 'Enajihuna'e ja masuani hine pasena'eje Godi oni ura ijaho veji'i hi'avara. 'E'irakúne
Hura nahama 'waramajaho 'eka'avara.
37 Ea ka'ene rohunaka 'wavujara rohuni vea samatu'u renuna'omo Hu paasinahuna.
38 Ea ka'ene ariramaijaho hu huni nimairoa 'ahiji hinu. 'Enavo ea irara Na túchahiujaho
Na niho'o pateamanimu 'úmana.
39 'Enakaivo nú ea ka'ene Godi túchahae eha sisea ape'iro hijujihi pu vare'ina pana.
'Enavo núni nimaaroijara nú maranúhunijaho 'ajoha'eju'e namu.

11

Nimaaroijara Reje Harura Vene Asihuna

1 Nimaaroijaho irake? Raka ka'ene 'ajaha hijujara mai'o rehunijina. Nimairoa pinijaho
raka ka'ene mai'o rehuniji nimaa ronare'e 'ajaha hijujina. Nimairoa pinijaho nú núni
niakaho pakavu'u vo ijara rehuniji nimaa rojujina.
2 'Ena'omo nitama ea 'aho'a nimaa rojumakame Godi pu nimaa vetiana.
3 Ijihuna'e nú nimairoa vajijino hena kavujaho Godoni irijara akúpa mwe'akaho
vejuma renana. 'Ena'omo uneunecha ka'ene nú kivujaho ijihuni vaja parena roara vo
Godoni irijara rejara'omo ijí navu.
4 Nimairoa vajijino Eporura Godoni swasa ka'ene venahajara Keni oni swasa asimana.
'Ejumakame Godira Eporu oni swasiji ura renajihuni maijaho Godi najuharena Eporuho
ariramaa 'úma avanana. 'Ene Eporuho nikwavuma paranana vo hu majama huni
nimaaroijaho hina 'warumuna.
5 Nimairoa vajijino Inakiho pakwa'eme Godira apene akúpi 'ahi va'ajihuna'e ea hu
papiunavara. 'Enavo hu mai'o akúpa 'aha pavai'ini hura Godi teamahuna ka'ene
venajaho ea pu nikavura.
6 Ijihuni hahi nimairoa pa'a Godi veje teamahuna niho'o areri pa'ana. 'Ena'omo ea
irara Godoni ro'amajaho Godi ijí hinuji nimaa ro'amana. 'Ene ea irara Hu sa'amajaho
Hu eha maa vajihi'ina ro'amana.
7 Nimairoa vajijino Noaho saa hira'eje kachihwaha ni'ajihuna'e sisima venana. Unenu
pina ka'ene mwe'akaho mai'o pareji'ina ka'ene rehunaka Godira 'waramajaho Noaho
hena venana. Huni nimaaroa vajijino mwe'a ke'ura namahi'i vu Godina'ijaho ariramaa
rena paranana.
8 Nimairoa vajijino Eparahamiho Godira 'umenajaho Huni ira hena venana. 'Enarena
huni ara are'ika'ivo kwaa pina ka'ene Godira hu mahuna ka'ene nahama 'waramaji
va'ana. Hu va'ajaho kwaa ichihicha va'u roji'i pakama paheji'i va'ana.
9 Nimairoa vajijino Eparahamira va'e Godira nahama 'waramani kwai 'e'unajaho harai
ari venarena apiora puna'i rena hinana. 'Ene túna'i Aisikiho 'ee Jekapiho ijá harai ari
hi'eme aachia nikwinu'ina kaji ahuma 'ekahunijaho kú'o nahama 'waramana.
10 Eparahamira ija'ina venajihuni maijaho ara natohwa ka'ene Godira Huni iji mina
vene kuteja same 'ee ara natohwa maa ka'ene vena ajimaji sama avanana.
11 Nimairoa vajijino Seraho paranamaa renana kaivo hu areri hari'i nenana. Ijihuni
maijaho Godira raka ka'ene nahama 'waramajaho Hu areri ija'ina rehunijaho Seraho
nimaa ronana.

12 Ijihunaˈe ea mapokakaho Eparahami oni vaji rena roara. Hu emamaaˈomo areri sesamaa paˈarehune saˈina vo huni harihijijahija chinasa rehune ˈee ajara kaˈene areri patahuna kaˈene soha rori navujaˈina rehuna.

13 Ikija mahoˈo iraka kaˈene nahama ˈwaramajija paˈekara kaivo nimairoa vajijino kwamasahara. ˈEnakaivo pu nikamareja kamakura rene teamanama parana roara. Pu ikaˈina ˈwava Nú apiora ˈee mweˈakaho ea suja ˈwavara.

14 Ijihunaˈe ea kaˈene ijaˈina ˈwaravujija puni kwaa pu majaa hina savu.

15 ˈEne pu nimaa nimaa ara kwaa kaˈene pura ijí rene usema vaˈaji vwihajiˈi hiˈipisa pu ˈunama same kúˈo ˈunama ijí vaaˈa.

16 ˈEnakaivo areri ijaˈina. Pu ara kwaa mamaiji ura vejujaho akúpa ˈahi jihunijina. Ijihuni hahi Godiho puni Godi ˈiahunijaho pajumu. Ijihuni maijaho Hu puni ara natohwa amairiaramahana.

17 Nimairoa vajijino Eparahamiho vea kaˈene Godira vena kamajaho hu Aisikiho areri swasa venana. Eparahamiho Godira nahama ˈwaramajihi henarena huni hariha nikwinu Aisiki swasa veˈiro amairiaramana.

18 Godi Eparahami nahama ˈwaramana Aisiki oni hariha kaˈene huni vaji oni amuja mapoka rehunijina ˈwamana.

19 Eparahami vwihanajaho emaapo kwaˈavajaho Godira areri venae kúˈo ˈurina hihuna ronana. ˈEne Eparahamiho nimaa huni hariha kwama ˈurinane saˈina apenana.

20 ˈEne nimairoa vajijino Aisikiho huni harihija Jekapiˈo Isoˈo merajihana. ˈEne Godira iraka kaˈene túnaˈi vehunijaho nimaa ronana.

21 ˈEne nimairoa vajijino Jekapiho vea kaˈene hu ema rena parane kwaˈi venajaho hu Josapi oni harihija merajihana. ˈEne hu huni pijuhijino pijunaviˈi Godi oja mahana.

22 ˈEne nimairoa vajijino Josapiho vea kaˈene kwaˈi venajaho Isureri oni harihipo nimaa rojiˈi ˈwaramajaho Godira veje Isureri ora Ijipiti raname usehuna. Hu nimaa rona parana jihunaˈe hu pu ˈwaramajaho pu useˈi veˈavajaho huni ˈatijija ˈeka pu puˈúmo usema vahuna.

23 ˈEne nimairoa vajijino Mosisi oni emahwapo hu nahejari veijaho masapa noˈopisu apúrinanavara. Pu kavajaho Godiho puni sesamaa aniˈina mihanaˈe kavara. ˈEnarena pu kinijara iraka pununaˈi vehunijaho pajuvara.

24 Nimairoa vajijino Mosisira emaina renajaho hu Pero oni ˈapajijihuni hariha ˈwahuna semana.

25 Ijihuni hahi hu Godoni ehijijihi puˈúmo ahuma ahija apehuna ura renana vo sisea kaˈene hu maˈuako teamama paraˈeje venareje kúˈo paˈarehunijaho hu pataarohe pavenana.

26 Maijaho hu Keriso onijihunaˈe sisei hihuna vo Ijipiti opuni kukua rukimaˈura mamaijaho paveˈeju ronana. Ijihuni maijaho Godira huni eha mamaa kaˈene vajahuniji kaviˈi vaˈarena avanana.

27 ˈEne nimairoa vajijino Mosisi Ijipiti opuni kwaa aremana. Hu kinijihuni sena pajuhamana. ˈEnavo Mosisiho Keriso pakamana vo nimairoa vajijino Hu kaviˈi vaˈana.

28 Nimaaroa vajijino Mosisira Ijipiti vaji Isureri ora ˈwaravume pu Pasova vejara. ˈEnareja pu ˈaa ˈene vwichajiami tanihara. ˈEjakame kwamasahuri ˈona ojiˈinijara amura nahenaji asitaˈamarono avajara.

29 ˈEne nimairoa vajijino Isureri ora soha iha kaˈene Aviˈina ˈwavujaho mwemaa reˈeme sua vaˈara. ˈEnakaivo Ijipiti ora ˈuˈo sua vaˈeme soha kajara imwasamiana.

30 Nimairoa vajijino Isureri opo Jeriko verijaho naˈia iropu noˈo tauhuˈeme vera kajaho tiraˈusahe arihana.

31 ˈEne nimairoa vajijino Rehapiho marakuˈa ˈuasa venajaho ea kaˈene huni ara kwaa natohwa vajijino Godoni ira heˈiro senaviˈinijipo kwamasaha jaˈina hu pakwamana. Ijihuni maijaho hu Isureri opuni júhojiˈina kaˈene roajihi niˈajiha jihunaˈe pakwamana.

32 ˈEne na vuˈa ˈahoˈa iraka'e ˈwaraˈejo? Ijihuni maijaho Kitiani ho Paraki ho Samisoni ho Jepata ho Teviti ho Semueri ho ˈee poropeti ˈahoˈi jihipuni nimairoiji kwinu kwino ˈwarahuna areri pana.

33 Nimairoa vajijino eakipo kinia ˈahopuni ara ˈeˈunie ariramaijino ˈajoahara. ˈEnareˈe Godira raka kaˈene nahama ˈwaramajaho ˈeke ˈee raioni puni ira pijuturihura.

34 ˈEne pu vena harura kaˈene

Noinrena ajimaji utahe ˈee ea maiˈo pu soˈwi papijihume kwamasahe ˈee pu harura paˈajija taˈarohe harura rukina remaravara. ˈEne pu ajira vajijaho harusimaˈura rene ˈarahara. Pu naka puni amia venaume pitapa juhahara.

35 ˈEnavo napara puni oja mihiˈinijaho kúˈo ˈuname kwamasahari vajijino ˈekara. ˈEnakaivo ea ˈahoˈa Godi nimaa rojiˈinijija pu Godi túchaha'avarono haha hiana ani

aniˈina vetiara. ˈEnakaivo pu Godi túchahahunijara senama jihunaˈe kwamasahara. Ijihuni maijaho pu hia pina mamaa ˈurina hihuniji nimaa rojara.
36 ˈEne ea ˈahoˈa sisei matihe ˈee ajiaki hijihaume túpa puama vajame ˈee ea ˈahoˈa seni kamorame tipurai vaji atoˈarumaara.
37 ˈEne ea ˈahoˈa muni ˈaniume tirahe ˈee ˈahoˈa ˈeka soˈwi rira muˈoi ataara. ˈEne ea ˈahoˈa vena kime ˈee soˈwi pijihume kwamasahara. ˈEne ea ˈahoˈa ateha paˈarenaume sipia ˈee kotia sisa ijí iruhe ˈee savara. ˈEne ea ˈahoˈa matuname ˈee uneunecha paˈamaa renae ˈee siseˈi ˈahiara.
38 ˈEnajihunaˈe pura nihoˈo mavarasaˈina kaˈene vejajaho pu areri mweˈakaho pahihune saˈina.
39 Ijihuni hahi ea ikihi nú rona ˈwaravujija puni nimaaroijaho Godi teamamana. ˈEnakaivo pu Godira nahama ˈwaramajaho ˈahoˈa maiˈo paˈekara.
40 Ijihuni maijaho Godira unenu pina mavarasaˈina núnaˈe ranavuˈe namu. Ijihuni hahi nú paˈa pu areri hoˈina rehuna pana.

12

Godi Núni Omijine ˈEe Jesura Venujaˈinaˈe Nú Vehuna

1 Ijihuni hahi ea mapoka mapoka ˈimiti epunaˈi sama outúhe hina kúviˈi hiju. ˈEnajihunaˈe raka kaˈene Godoni ura ijí vejuˈe tanumuji ani irechaha. ˈEe sisea kaˈene veku veko núni vwiha vaji mumuji ani irechaha. Raka kaˈene apehuniji apeˈiro mají hine ninukujahiˈi naˈavara.
2 Jesu kaˈene núni nimairoa anejijine ˈee aneja rena vaˈe uri usehunijina. ˈEnajihunaˈe núni nia Hu kaviˈi vahuna. Hu korosi ˈahi ahija apejiˈi jumana vo ijí Hu juma kajaho semana. Hu ijaˈina venajihuni maijaho Hu túnaˈi teamahuniji apehuni jihunaˈe avanana. ˈEnaˈomo Hu iviamaa akúpi ˈahi Godoni toronu ija manaˈinijaˈi asuma hinu.
3 Vwihaha! Ea sisemaa ijipo Hu siseˈi ˈahaume haha hiama paranana. ˈEnakúne ahija ijaˈina apena vaˈavajaho pasenave areˈavara.
4 Ja sisea vaji hina ruaraha roiˈi pivusaha kwaˈasunavara vo maiˈo pakwavara.
5 Ja Godoni harihiji jihunaˈe Hura ja niˈajiharena vuˈa kaˈene ˈwaramajaho runamio? Hu ikaˈina ˈwaramana
Nuni harihe! A Hu túchahakame Natohwijara eha maˈamajaho a Hu pamakame ˈee ara Hu túchahauji Hu ijí rona ˈwaramajaho pasenaˈamana.
6 Natohwijara oja mihiˈinijipo Hu túchahaujaho eha mihuna. ˈEne ea irara Huni hariha nimaa renajara túchahaujaho Huni harihi jihunaˈe eha mahuna ˈiamana.
7 Godira ja ijaˈina ˈahiˈamajaho vwihaˈavara. Ja Huni harihiji jihunaˈe aahiˈena. ˈÚ ja vi hejajaho hariahi vuˈataa pahenajaho omaha kora paˈwarame ˈee paˈanaune?
8 ˈEnavo ja Godi túchaha vaˈeje Huni harihija ˈahiu jaˈinaˈe eha pamiha kaˈavajaho ja oma paˈana. ˈEne ja nimaa Huni harihija pana.
9 ˈEnavo mweˈa kehuni omijipo pu kúˈejuˈe nú areri parehuniji vejuˈe pu ruruvujaho puni hura vejura. ˈEnaˈomo núni omijihipuni ira hene hura vejujaˈinaˈe akúpa huni Omijara eha múha kaˈavajaho teamanaˈeje Huni hura venareje majama hiˈavara.
10 Ijihuni hahi núni opijijija pu raka kaˈene kima hejuˈe maraju jihunaˈe pu juara maˈuako hijiˈi ˈanúe kora ˈwaravura. ˈEnakaivo Godira nú eha kaˈene múhujaho Hu nimaa ˈahi nú maranúhuni jihunaˈe venuna. Ijihuni hahi nú Huni ariramaijaho ahuma apehuna.
11 Vuˈataa pahejuˈe ˈaniujaho hianavu jihunaˈe tea pamanavura. ˈEnakaivo ea kaˈene ijaˈina ˈahiujija túnaˈi pu ea mamaa reˈeja.

ˈUnama Icháˈina Vehunijine ˈEe Jujuvuˈa

12 ˈEnakúne ija jona kaˈene harura paˈarenaujaho harura vene ˈunaha. ˈEne joni atoka kaˈene irimanamujaho harura vena ˈurine namina vaˈa.
13 ˈEne jara mumora kaˈene namina vahuni ˈunamijaho amairie arira renama. ˈEjakame ja ˈararihia vuˈujija pu irimae harura paˈarenaujija namina pivusaha arihura vo pu kúˈo harura rukina reja.
14 ˈEnakúne ea ˈaho puˈúmo oja sonaraviˈi hiˈavara. ˈEne ani ani pavene ˈee ˈunama ariramaiji vehunijara ituna ˈavara. Ea irahipo ariramaa paˈana reˈavajaho Natohwijaho pakahuna.
15 Ja ea ˈaho puˈúmo niˈajaraˈirakúne Godoni mavwihaniˈinijaho pu paasinaˈavara. Ea sename temukame ajinavakame ˈuraarahuni ira ea ˈwarahunijaho ˈajoaraˈavara. Ijaˈinijara rejuˈe ea mapoka siseraniura.
16 ˈEnakúne joni vaji ea ˈahoˈa ˈuasa pavene ˈee Godi pamatahareje Isora venajaˈina paveˈavara. Hu ˈiruma huni hahi poka huni harurijaho ˈuˈua hunaˈi ˈimenana.

17 'Enaˈomo túna'i hu omahoni merajihiˈiniji ura rena paranana vo paapenana. Hu huni sisea pavwihana arema jihunaˈe asinamarena nirama miˈimiˈimana.
18 Ja maiˈo Isureri opo Sainai huriˈa kaˈene vena niˈimaˈura rene 'ee temukame 'ee hwasisiapo 'utihiˈi 'eˈuˈeme Godira Huni varapa mihajaˈina ja maiˈo pavwevara.
19 'Ene pu ijí heˈeme tauja ajira 'umene 'ee vuˈa 'waraˈeme iruno'ijara ataa 'ejahaa parajumakame Godi tanuˈurahe vuˈa paˈwaraˈamarono 'waravara.
20 'Eˈejume Godira ikaˈina 'waramajaho huriˈake hanuhi vweˈamajaho muni 'anie kwamana 'iˈejuˈe tea junavuˈe tihi tihi juhahiˈi hejara.
21 Mosisi raka kaˈene ijí renaji kamarena hu 'uˈo tea juvumakame na 'uˈo tea junime 'ee tatotima paraniu 'iamana.
22 'Enakaivo ja Saiani Huriˈi Godi kaˈene majama hijiˈini jihuni ara kwai roara. Ara kwaa kajaho akúpa huni Jerusaremijinaˈomo Godoni 'ona ojiˈina mapoka mapoka areri patahuna ijí hiju.
23 Godoni harihija amura kaˈene puni iha kahi akúpa 'ahi vejuˈe naviˈinijipo ahuvuri tinijino ja niroara. Godi kaˈene 'otua vetihuni anesuri jihuni roara. 'Ene ja Godoni ea kaˈene kwamasaha jihipuni 'avena kaˈene ariramaijipo hijuri tiniji roajivara.
24 Ja vuˈa maiuˈinijara 'warama jaˈinaˈe Jesu kaˈene Godiho 'ee emaa ijihipuni rira muˈoi hinujihuni roara. 'Ene ja 'aa kaˈene ijikumajara Eporu oni 'aa asima ira mamaa 'warama jihuni roara.
25 Godi kaˈene ja 'waramu jihuni ira hena veˈavara. Isureri ora pu Mosisi oni ira hene pavejajaho eha sisea apejara. Mosisi Hu mweˈa keˈura vo nú akúpa huni Godiji túchahaˈavajaho ja vwihajujaho nú eha paapehuna.
26 Vea kaˈene Godira Sainai huriˈi 'waraˈeme Huni iruhoijara mweˈa varimana. 'Enaˈomo Hu kúˈo nahama ikaˈina 'waramana. Naˈi pini Nara mweˈaru pausiˈeju vo akúpa 'uˈo 'unama usihuna 'úmana.
27 Ikehuni maijaho uneunecha kaˈene mweˈi navujaho 'unama usive paˈarehuna. 'Enakaivo majama nahuni uneunecha kaˈene pavariˈavajipo naˈeja.
28 Nú ara kaˈene areri pavarihuniji apejara. 'Enajihunaˈe nú Godi temani 'wame 'ee Hu teamahuni jaˈinaˈe venareje Hu oja mahe Huni hura vehuna.
29 'Enajihunaˈe núni Godijaho nihoˈo venijihuni uruˈuruijina.

13

Ichá'ina Veje Godi Teamame 'Ee Kerisoho Ura Ani Ani'ina Parenuna

1 Vwehu jo puˈúmo oja maˈaraˈavajaho majama nama vaˈamana.
2 Apiopo roˈavajaho niˈajihuna pasenaˈavara. Ijaˈina vejajihunaˈe ea 'ahoˈa Godoni 'ona ojiˈina pakiviˈi niˈajihara.
3 'Enakaivo ea kaˈene tipurai hijujija parunamie 'ee ja areri pu puˈúmo hijiˈi vwihava jaˈinaˈe vwihaniˈavara. 'Ene ea kaˈene ahija sisea apejujihija areri pu puˈúmo hijiˈi vwihava jaˈinaˈe vwihaniˈavara. Ijihuni maijaho ja 'uˈo haha rukina.
4 'Ene ja napasi nene 'ee parui nejajihuni hura vene 'ee ijaho paruarahareje napara paturame 'ee parua paturaˈavara. 'Asúra kivasi 'uasa paveje 'ee napasina paruina pura parui nene 'ee napasi nejajaho paruarahe paturaˈavara. Ea ijaˈina vejiˈinijija Godira eha sisea mihuna.
5 Monia oja mihuri 'unami jihuni vaja pahiˈavara. Raka kaˈene icharo jonunaˈi navujaho teamanaˈavara. Ijihuni maijaho Godira oriˈini ikaˈina 'waramana. Na a paranamae Na a patúchahahuna 'úmana.
6 Nú raka kaˈene hena kavaji ja 'waravu.
Natohwijaho nuni Niˈajihiˈini jihunaˈe na pajuvu. 'Enaˈomo ea pu raka na vetiˈeja? 'iamana.
7 'Enavo Godoni vuˈa 'waraviˈinijipo 'waravaji vwihaˈavara. 'Ene pura ichá'ina mamaa kaˈene hijujaˈina hine 'ee puni nimairoi jaˈinaˈe matiˈavara.
8 Ijihuni maijaho Jesu Kerisoho niara iviasa 'ee nitua majama nikwisuˈina.
9 'Enakúne vuˈa aniˈina 'ee vuˈa iraˈatiji 'eka 'warave nimaasa reje ja pakiˈeje usema vaˈava. 'Enajihunaˈe maijaho mavwihaniˈinijara veje núni oja harura rehuna. Ijí harura kajaho 'iruma ichá'inijihi ijurepuni varapi jaˈina pana. 'Enaˈomo varapa kajija ea pina paniˈajahuna.
10 Núni swasa vejuri 'aiju ijaho mweˈa kehuni harai ara niˈajihiˈinijija pu areri paihuna.
11 Juapuni tamana 'unamijaho sosi niˈajihiˈina mamaˈinijara hanuha puni 'aa apena vaˈe Ariramaa Nimaa Nimai jihuni ruhiji sisea huni swara 'eke vaˈe aruvura. 'Enakaivo hanuha maijija samaumaa jaura.

12 Ijihunaˈe Jesuho Huni ehijijipo ariramaa reˈavarono ara natohwa huni samai ˈanaume haha hiame ˈaa ariˈeme kwamana.
13 Ijihuni hahi roe nú Huni vaˈe ara huni samai Hura juha kaˈene apena jaˈinaˈe nú ˈuˈo apeja.
14 Ike mweˈakaho núra majama hina vahuni ara pana. ˈEnavo nú ara natohwa kaˈene maiˈo rohuniji ˈajaha hiju.
15 ˈEnajihunaˈe Jesuni vaji núni swara ˈee swasa naˈiaka mapokakaho vene Godi taˈarohiˈi hina apena vahuna. Núra Godi taˈarohe Huni iha ˈunama ahasirivujaho Hu teimani ˈwavuri ˈinijara núni irititi usemujina.
16 ˈEnakúne ea ˈahoˈa kaˈene kukua paˈaji vajihuna pasenaˈavara. ˈEne mamaa vehunijaho parunamiˈavara. ˈUnama ijaˈinijija Godi teamama paranuna.
17 Joni sosi ˈajohiˈini jihipuni ira hena vene ˈee puni hura veˈavara. Ijihuni maijaho pu joni ˈavena ˈajohe ˈee pura raka kaˈene vejujija Godi ˈwaraviˈi vejura. ˈEnakúne ja puni ira hejiˈina rejakame pu patemukaˈeje puni kaukara hami vejiˈina reˈavara. Pu temukaˈeje veˈavajaho hami paniˈajihuna.
18 ˈEnavo nú joni vaji hina roujaho nú unenu pina venareje nú junuhuna pana. Nú raka kaˈene vejujaho ja kúviˈi núni hura vehuniji vwihajiˈi vejura. Ijihunaˈe núni siporua ˈonuˈavara.
19 Na ja ˈejahiujaho ja iviamaa nuni siporua ˈojakame na kúˈo marako ˈuname joni vuˈuma.

Tanuhuni Siporua

20 ˈEne veje Godi matauviˈina kaˈene núni Natohwa Jesu vejume ˈurinajaho Hu sipia ˈAjohiˈina Natohwa kaˈene vuˈa maiuˈina majama nahuniji Huni ˈaiji nimaa venajina.
21 ˈEne Godira veje uneunecha mapoka kaˈene ja Huni ura ijí vehunijaho vajihama. Hu joni vaji veje uneunecha raka kaˈene Hu teamahunijaho Jesu Keriso oni harura vaji renama. ˈEne Jesu taˈarohujaho majama nama apena vaˈama. Ameni.

Vuˈa Túchamaijina

22 Vwehu nune Na ja ˈejahiareˈe na asura maˈuako vejukúne raka kaˈene ˈwaravukaho hami veˈavara.
23 Na ja hehuna kaˈene ˈwaravujaho núni vwea Timotiho tipura niˈeˈuna roana. ˈEnaˈomo hu marako iki ruˈeˈuˈamajaho na aheme nú huˈúmo vuˈe ja kihuna.
24 Joni sosi ˈajohiˈina ˈee ea ˈahoˈa nimaa rojiˈina kaˈene ijí hijujija na ˈajoravuˈe ˈee ea kaˈene Itari hijujipo ja ˈajoravu.
25 Godoni maiji vwihaniˈinijaho ja puˈúmuna.

Jemisi

Vuˈa Anejijihina

1 Na Jemisi kaˈene Godiho ˈee Natohwa Jesu Keriso oni pweijarana. Jua puni ituha iropu ropu noˈo kaˈene ranaˈarame ani ani vaˈajihi punaˈe asura ikaho vene ˈajoravu.

Nimairoa ˈEe Vwiha Mamaa Ijina

2 ˈEne vwehu nune hami vwihane nirisaˈavara. Vea kaˈene ja venakia ani aniˈina piuniˈavari vajijaho temarasaˈavara.
3 ˈEne ja nihejura. Joni nimairoiji vene kivujara rejuˈe kisina rene hina vaˈura.
4 ˈEnakúne veje kirasahe vaˈujaho roe emarene areri rene paraˈamana. ˈEjakame ja nihoˈo emarene areri renae paranareje unenua ˈahoˈa papivuhuna.
5 ˈEnakaivo ja ea irara vwiha mamaiji paˈanaˈe renaˈamajaho makaˈeje hu Godi kaˈene iswasiniji jarivakame Hu teamaˈeje maˈamana.
6 ˈEnakaivo veje hu jarima ˈwaraˈamajaho nimaa rojiˈi jarime ˈwaraˈamana. Ijihuni maijaho ea irara panimaa ronujaho hu areri asiasiˈi roe soha ninavuˈe amenu jaˈinaˈe venuna.
7 Ea kaˈene ijaˈinijaho hu pakaˈeje unenuˈu pina Natohwi jihunaˈi apeˈena rojiˈi hiˈama.
8 Ijihuni maijaho ea kaˈene vwiha noˈu noˈo vwihanujaho huni ˈunamijija maiˈo parira kwinu soname namuna.

Kukua Paˈamaijine ˈEe Kukua Rukinijina

9 ˈEne vwea nuna kaˈene pivujiˈi hinujaho Godira hu aromahuni jihunaˈe mariˈuviˈi hinama.
10 ˈEnakaivo veje ea kaˈene monia uneunecha rukimaˈurijaho huni pinana veje masuani ajuaraˈamana. Ijihuni maijaho areri sinarapo sonarene navuraˈomo ˈuhue paˈareju jaˈinaˈe hu kwama vaˈeje paˈarehuna.
11 Ijihuni maijaho vea uhoijiˈi ajimujara sinara ˈaniuˈe puni sona uasahe arihura. ˈEne ijí sinara sona kajihuni niura mamaijaho vejuˈe paˈareju jaˈinaˈe ea kaˈene nihoˈo uneunecha rukinaˈe reˈi ˈahaukame sarama vaˈuna vajijino ˈuˈo paˈarenuna.

Nimairoa Huni Venaka ˈEe Venakú Ijina

12 Ea kaˈene venakia hari majamano kirana vaˈamajaho Godira merajahuna. Ijihunaˈe hu nimaaˈe kirane vaˈanaˈe reˈamajaho hu majama hihuni iˈesa kaˈene natohwijara ea kaˈene Hu oja mahuji nahama ˈwaramajaho apehuna.
13 Ea pinaˈe siseijara vena kaˈamajaho hu pakaˈeje ijá ˈiama Na Godira vena kimana ˈiama. Ijihuni maijaho Godiho areri sisea paˈeke ea vena kimuna. ˈEne Hu Huhusu sisea paˈeke ea vena kimuna.
14 ˈEnakaivo ea kwinu kwino vena kivujaho vea kaˈene hura sisea iraka kaˈene itumujara tairia vauˈe sisea venuna.
15 ˈEne vea kaˈene itunavujara roe emarena paranujaho sisea nahenuna. ˈEne vea kaˈene siseijara roe anesinaˈe rena paranujaho kwamasahuna renuna.
16 Vwehu núna kaˈene na ja oja mihiˈinakije paveje ea ja pisivisaˈavara.
17 ˈEne uneunecha mahoˈo mamaa ˈee swara arira mamaijija ichutoi hanajiˈini jihipuni Omijihunaˈi rene roura. Hu pataˈarohe ani aniˈina rene ˈee Hu areri nihapo ikehikehi niha rena vaˈa vaˈujaˈina pana.
18 Hu Huni ura ijino nú Huni vuˈa nimaa vajijino nahenuana. ˈEjakame nú areri Hura uneunecha kaˈene vena jihipuni amurijihi reˈavarono avanana.

Hene ˈEe Vehunijina

19 ˈEne vwehu nuna kaˈene na oja mihiˈinakije ja ikaho niheji ˈina. Ja ea kwinu kwino mamako hami heˈavara kaivo marako paˈwarame ˈee paˈajinaviˈinaˈe reˈavara.
20 Ijihunaˈe emaa huni ajirijaho pavenauˈe Godoni ˈunama ariramaa ijaˈina paroe rejura.
21 ˈEnajihunaˈe ˈunama kaˈene chiha rukinijija ˈee sisea ˈahoˈa kaˈene joni vaji navujija mahoˈo irechaˈi kaivo masuani ajuarasahe hiˈavara.
22 ˈEnakaivo ja ojono papisivaˈarame vuˈaru hejiˈinaru pareˈavara kaivo ira iraka kaˈene ja hejajija hene vejiˈinaˈe reˈavara.
23 ˈEnajihunaˈe ea irara Godoni iriji hejiˈinaˈe reˈi kaivo pavejiˈinaˈe reˈamajaho hu areri ei pini huni niura maneˈa vaji kasaramu jaˈinaˈe venuna.
24 Ijihunaˈe vea kaˈene hu ori kasarama hiˈejuˈe hu ea ichá ˈinijaho ruvuˈe paˈarenu jaˈinaˈe venuna.

25 'Enakaivo ea irara varapa arimaa ka'ene vejume hanasina'e apejaji hami piuhahe ijihuni toi hiji'i paruvi'ina'e 'ee hene teama'eju'e veji'ina'e renujaho ea ijaho uneunecha ka'ene hura ve'amajaho niho'o merajahuna.
26 'Ene ei pini vwihaje hu mamaa veji'ina ro'ika'i huni mitara hami pa'ajohujaho hu ori pisivaramuna. 'Eju'e hura mamaa ka'ene venujaho ira'ata'e renuna.
27 'Ejume 'unama arira mamaa 'ee sisea pa'amaa ka'ene nú vejukame nuni Godi Omijara ura renujaho ikehina. 'Oja 'ee amuna ka'ene pivusahi'i hijujija 'ajohae 'ee mwe'a kehuni siseijaho tatumihi'i va'akame parenuhuna.

2

Ronu Kwinu Parehuni Jujuvu'a

1 Vwehu nuna ja paki'eje núni Natohwa Jesu Keriso ka'ene mavarasa'iniji nimaa roji'ina 'wa'ika'i ea kwinu kwino ura rena'ina'e re'ava.
2 Ija'ini jihuna'e jara roe ahuvuri vajijino ei pini ija rinia ka'ene korutia vejajaho ariname ateha maa same roe aruve 'ee ea pivuji'ina pina 'u'o ateha sisesai chiha rukini same roe aruhuna.
3 'Ee ea ka'ene ateha mamaa same roaji kavi'i ijá 'wa'ama A roe ike ruha mamaakino asuma hina. 'E'ikaivo vu ea ka'ene pivuji'inijaho ijá 'wa'ama A karokaro va'e namina ho roe nuni mumori namukino asuma hina 'wa'ama.
4 'Ú ja ivi'a ojono iana vetiarame 'ee vwiha sisea huni 'unamijino mina vetiaravume paranane?
5 Vwehu nuna ka'ene na ja oja mihi'inakije heha! 'Ú Godiho ea ka'ene mwe'akino pivusahi'ina ka'ene Hu oja mahe 'ee puni nimairoa marasaha parane 'ee aachi'a ka'ene Godoni ari vahunaka nahama 'waramaji apehuna ija papijihana raka?
6 'Enakaivo ja ea ka'ene pivuji'ini jihuni hura pavenahura. 'Ú ea ka'ene uneunecha rukinijija pu ja paruarahe 'ee pairisamie 'eke 'otua va'ahure?
7 'Ene Iha mamaa kaji ja 'umejajaho pu ira sisea 'wavura raka?
8 'Enavo varapa mavarasa'ina ka'ene Godoni ira vaji namujaho ika'ina 'warumana. Ja ea ka'ene joni rori hijujija oja mi'avara. Areri ja ojono joni haha oja mahuja'ina'e mi'avara 'úmana. Ja ija'ina'e ve'avajaho mamaa'e vene avahuna.
9 'Enakaivo ja hine ronukwino reji'i hi'avajaho ja sisea'e vene avaju. 'Eju'e varapijara 'waramujaho ja sisea veji'ina.
10 Ijihuna'e ea irara varapa 'aho'a 'ajo'i kaivo kwinu enujaho hu varapa maho'o ejume paranana.
11 Ijihuni maijaho Hu ika'ina 'warumana. Ja ea 'ahopuni napara patura'avara 'ee kú'o ika'ina'e 'warumana. Ja ea pa'anae kwa'amana 'úmana. 'Ena'omo ivi'a a ea 'ahopuni napara paturamana kaivo a ea 'anaume kwamana'e re'amajaho a varapa 'eji'ina'e renana.
12 'Enakúne ja iraka ka'ene 'waravu ja'ina'e ve'avara. Ijihuni maijaho hanasina apejuri varapijara ja piuhiha kihuna.
13 Ijihuni maijaho ea ka'ene ea pihuna'a panumisaramujaho 'otuijaho niho'o ea kajihuna'a panumisarahuna. 'Enajihuna'e numisara ijara 'otuijaho asimana.

Nimai Rone 'Ee Vejajina

14 'Ena'omo vwehu nune ei pini hu nimaa roji'ina 'i'ika'i hura one 'ee venujara areri pare'amajaho ijaho ichá'ine? 'Ene nimairoa ija'inijaho hu areri ni'aja'ena raka?
15 Vwea núni pinina ho ma'ini pini ateha 'iruma pa'areje mahi'eje
16 ja ei pini ika 'wahuna Mataume vaha 'ee haha ohoa rena'eje hiha 'ee túame areri rena'eje hiha 'i'i kaivo puni hahijihuni ura ijihi unenu'u 'aho'a pave'amajaho maa irakijihuna'e 'wara'eja?
17 'Enajihuna'e nimairoijara huhusu re'ika'i kara mamaa paveji'ina'e re'amajaho kwamuna.
18 'Enakaivo ei pini ika'ina 'warahuna. A nimairoa rukina 'ee na kara mamaaru veji'ina. 'Ena'omo a kara mamaa pa'ana re'amajaho ichá'ina'e oni nimairoa naji'ena? 'Eje na nuni kara mamaa ka'ene vejujihuni toi nuni nimairoa najahuna.
19 'Ú a nimaa ronujaho Godiho nikwinune? 'Ejume ijaho a mamaa venu. 'Enavo 'avena sisesa 'u'o ijaho nimaa rone niho'o simamaruvi'i hiju.
20 'Ene vwiha pa'akera. 'Ú a ura na naja'urono avano? Oni kara maa pa'ana re'amajaho oni nimairoa maa pa'ana.
21 'Ú Eparahami ka'ene núni omijara kara ka'ene vene huni hariha Aisikiho apene swasa vene 'aijua 'ahi ranamajara rejume hu arira'e renajaho nimaa pana raka?

22 A ivi'a huni nimairoa 'ee huni kara mamaiji'i ahume kaukara venajaho nikamo? Ijihuna'e huni kara mamaijara renajihuna'e huni nimairoa roe areri renana.
23 Ika'ina'e 'warumajara rejume Godoni irijaho roe nimaa'e renana. Eparahamira Godi nimaa ronajihuna'e Hu vejume arira'e renana. 'Ene hu Godoni napura 'wamana.
24 A ivi'a nikamo? Ea huni kara mamaijara reju'e ariramaa 'wavura. 'Enakaivo nimaaroaru pana.
25 'Ene Rehapi ka'ene 'uasa veji'inijara kara ka'ene venarena ea ka'ene júhi roajihi aherame 'eke 'unama ani irechamiume va'ajaho hu arira parenana raka?
26 Ijihuna'e haha ka'ene 'avena pa'ajaho kwamujina. 'Ena'omo 'u'o areri nimairoa ka'ene kara mamaa pa'ajaho kwavi'ina.

3

Mitarijina

1 Vwehu nune veje ja ea mapoka najahi'ina pare'avara. Ja nihena kavuja'ina'e nú ea ka'ene ija'inijija ni'ima'ura'e eha sisea apehuna.
2 Ijihuna'e nú ea maho'o 'unama ani ani'ini tachinamie arihura. 'Enavo ea pina hura ira ka'ene 'waramujino paasusamujaho hu ea arira. 'Ena'omo hu huni haha ori'ini 'ajoarahuna arerina.
3 'Ena'omo nú iviamaa hosia puni iri vaji 'auria irechamiakame vu'ataa hejura re'avajaho nú puni hahiji 'u'o maho'o 'eke ura arini irechamihuna.
4 Heha! Sisima ijija 'u'o mama'ina kaivo hwasisia mama'inapo 'ani'eju'e va'ura. Ija'ina'e sisima 'ajohi'inijara unenu pina ma'u'ui veju'e sisima ichá'ina hu ura renuja'ina'e va'una.
5 'Ene 'u'o mitarijaho haha pwinana'a ma'u'ua kaivo uneunecha mama'ina kehi kehi 'waramuna. Heha! Nechi'a ni'ima'ura kaivo vena ma'u'ui 'ejanavu'e rena va'una.
6 'Ene mitariji 'u'o vene 'ee sisea huni tinia. 'Ene mitarijara haha pwinana'a maho'o ruarahuna. 'Ene mitari jihuni harura sisea kajaho veni renuni kwaa ijino rena rou'e 'waramuna.
7 Ijihuna'e hanuha ani ani'ina uka tapara 'ee uneunecha ka'ene mwe'i tiroha oji'ina sohanuha ijija emaapo 'uninamie 'ajohaura.
8 'Enakaivo ei pini huni mitara hami 'ajohe sonama nahuna areri pana. Ijaho niho'o sisea ka'ene siheria pa'ana ka'ene maka puna'i 'aninamiu ja'ina itu'ona namu.
9 Ijí mitara nikwisu kajino nú núni Natohwa 'ee Oma ta'arohura. 'Ene ijí mitara nikwisu kajino nú ea ka'ene Godi vare'ina'e venajija siripavura.
10 'Ene ira nikwisu'ina kajino merajihujaho 'warame 'ee siripavujaho 'waravura. Vwehu nune ike uneunechakija 'unama ija'ina pave'avara.
11 'Ú toa újɑ mamaijaho toa siseiji'i ahume rouna raka?
12 Vwehu nune matakapo tavo'a rejura raka? 'Ene aja 'ahi mataka 'ina irima navura raka? 'Ene soha areri toa maa re'ena raka?

Vwiha Maa Ichutoi Rena Roujina

13 'Ú ea irara joni vajakaho vwiha hami vwihaji'ine 'ee hena kama paraji'ine? Maka'eje hu huni kara mamaijino vene masuani vwiha mamaijino najahama.
14 'Enakaivo ja niho'o senama parane 'ee joni ojijihuni ura ijiru vwihaji'ina'e re'avajaho pakehi kehi ve'avara. Kehi kehi vejujaho sisea ni'ima'ura ka'ene nimaiji'i ninakar-avi'inijina.
15 Vwiha ijá kajaho ichutoi rena rohuna pana kaivo ijaho mwe'a kehuna 'ee haha huni 'unama 'ee 'avena sisea puna'i rena roura.
16 Ijihuna'e ichihichakaro oja sisesa vwihane 'ee ajiname 'ee puni ura ijino pupusu vwihajujipo navujaho sisea ani ani'ina kihune 'ee uneunecha ura arini panahuna.
17 'Enakaivo mamaa ka'ene ichutoi rena roujija ikehina. Amurijaho ariramaa'e matauvi'ine masuani ajuaravi'ine hami vwihaji'ine numisarai rarena paraji'ine kara mamaa'e 'ee karokaha paveji'ina. 'Enakúne pa'aro'aroti namine choichoi pameji'ina'e re'avara.
18 'Ene matauma hihuna 'waravi'inijipo matauma hihuna 'waravu'e roe ariramaa'e rejura.

4

Mwe'ake'i Napura Vejujina

1 Irakijara reju'e 'ura'arame 'ee joni vaja 'ajikaravo? 'Ú ijaho iraka ka'ene jara ura renaujipo joni haha pwina vajakaho ajira veju raka?

2 Ja unenu'u 'aho'a ituname ura renau kaivo ja pa'eku jihuna'e ja ea 'aniu'e kwa-masahu. 'Ene ja ea 'ahopuni kukua kime 'ekahuna ura renau kaivo pa'eku jihuna'e ja 'arahe 'ee 'uraura. Ja pa'eku jihuni maijaho ja pajarivu jihuna'e avajura.
3 Ja jarivu kaivo pa'eku jihuni maijaho joni oja vwiha ani na'eju'e jarivu jihuna'e pa'ekura. Ja 'ekareje joni ura ijiru veje pa'arehuni jihuna'e pa'ekura.
4 Godoni hura pavenahi'inakije 'Ú ja mwe'a ike'i napura vejujara reju'e Godoni naka rejujaho ja pahene pakavo? Ijihuni hahi ea irara mwe'ake'i napura vehuna ura renujaho hu ori veju'e hu Godoni naka renuna.
5 Ú ja vwihajujaho Godoni irijara 'waramujaho maa pa'a majikari 'warumu raka? Hu 'Avena ka'ene núni vaji Hura vejue hinujaho ura rena paranu. Ijihuni maijaho Huni hura vehuna ura renu.
6 'Enakaivo Hura maiji vwihani'inijaho ni'ima'ura vajúhuna. Ijihuna'e ija'ina'e 'warumana.
Godiho kehi kehi veji'inijija ura parenu kaivo masuani ajuarasahe hijujihija maiji vwihaniujaho vajihi'ina 'úmana.
7 Ijihuna'e Godoni hari hiha. 'E'ikaivo 'avena siseijaho roturahe va'ama.
8 'Ene Godoni nini roa paraha! 'Ejakame Hu joni nini roa paranama. Sisea veji'inakije joni ija sisea sove paranama. 'Ene vwiha no'o no'u'inikije joni oja veje ariramaa rejava.
9 'Ene temukama para'eje nirame joni sisea ijihuna'e veha. 'Ene veje jara ijasahujaho ta'arohe temuka'e renama. 'Ene temarijaho ta'arohe temuka rena paranama.
10 'Ene Natohwi jihuni una'i ajuarasahe roakame Hura ja ta'arorahama.

Namahujihuni Jujuvu'a
11 Vwehu nune ira kisina 'wame ninakaravi'ina pareha! Ea irara huni vwea ira kisi niname 'ee namahujaho hu varapiji niname 'ee namaha avanu. 'Enakaivo ja varapiji nama'avajaho ja varapa 'ararihai'ina pana kaivo ijí namahi'ina.
12 Ea kwinu Huhusu Varapa vajihi'ina 'ee 'otua heji'ina. 'Ene Hura Huhusu areri ni'ajihu'e maranie 'ee ruarahu'e pa'arejura. 'Enakaivo 'ú a ea irana'omo ea ka'ene oni rori hinujaho namaho?

Ta'arosaravujihuni Jujuvu'a
13 Iviamai ja ea ka'ene ika 'wavujija roha. Iviasina ho niari nú va'e ara kajino juara kwino hine kaukara vene monia rukina reja 'wavura.
14 'Enakaivo a oni hiijara niari roe ichá'ina'e rehunijaho mai'o pahena pakamu. Ja niareri 'imitiepo ajime sama navura'omo tasioma va'uja'ina.
15 'Enajihuna'e ja ika'ina'e 'wahune sa'ina'e avajura. Natohwijara ura re'amajaho nú hine ikaho vene 'ee karaho vehuna 'wahune sa'ina.
16 'Enavo a oni vwiha ija'iniji'i jarika renujaho jarika kajaho sisea.
17 Ijihuni hahi ea irara 'unama arira iraka ka'ene vehunijaho nihene ka'i kaivo ijija pavenujaho hununa'ijaho hu sisea venuna.

5

Kukua Rukinijihuni Jujuvu'a
1 'Enakúne ja ea ka'ene uneunecha rukima'urakije sisea ka'ene joni haha 'ahi re'i venujihuna'e iviamaa roe niramarume 'ee úchia eha.
2 Joni kukua uneunechijija sakarasa raname 'ee joni ateha tiriapo uhusa ranavara.
3 Joni korutia 'ee siriva tihejara. 'Ene ijí tiheja kajipo ja rone 'warahuna. 'Ene ijipo veje ja areri veni renau ja'ina'e renahuna. Ike vea túchamaa ikino ja joni uneunecha hine tamua vejara.
4 Heha! Ea ka'ene oni juara meja jihipuni eha ka'ene a pavaji'i 'uninamie hinujihuna'e pu ninama'e hine 'umeju. 'Ene ea ka'ene juara savajipo hine emavajujaho ajime Natohwa Sapaoti ka'ene uneunecha maho'o 'Ajohi'ini jihuni ataa vaji arumu.
5 'Enakaivo ja ikino mwe'i hijujaho uneunecha mamaa 'ee mapoka ani renavumakame ijihuni toi hami hine 'ee joni hiijaho joni hahijara ura renaja'ina'e veji'i hijara. 'Ene ijihuni vei reje 'anihuni jihuna'e joni oja siseiji piravume emarejara.
6 Ja ea arimaa ka'ene ja patanu'urihujaho namahe 'ee 'anaume kwamana.

'Unama Ichá'ina Masuani Hine 'Ee Siporua 'Ohunijina
7 'Enajihuna'e vwehu nune masuani ajuarasahe hina va'eje Natohwijaho ro'amana. Ea ka'ene juara 'oji'inijara huni uja mavarasa'ina ka'ene mwe'a vaji irechavu'e navujipo nehi pine sona'eje marasa'avarono masuani 'ajiha hinujaho kaha.
8 Ja 'u'o masuani ajuarasahe joni oja veje harura rena'amana. Ijihuni maijaho Natohwijara rohuna nituranu.

9 'Enakúne vwehu nune pasu'arame ninakara'avara. 'Ejakame ja panama'avara. Heha! 'Otua heji'inijaho vwicha jiamai naminu.
10 Vwehu nune areri poropetiepo Natohwi jihuni iha toi vejaja'ina'e siseisei hi'avajaho masuani ajuarasahe pura vene najaha kaja'ina'e hi'avara.
11 Heha! Ea ka'ene kirasahe va'ujija nú punijihuna'e teamanuhuna. Jopura kirane va'ajaho ja nihejura. 'Ene túna'i roe ichá'ina ka'ene Natohwijara venajaho nikavara. Natohwijaho niho'o temuki rareji'ine 'ee numisarai rareji'ina.
12 'Enavo vwehu nune ni'ima'urijaho akúpa 'ee mwe'a ho unenu'u pina pa'urahi'i ichutoa piki'avara. 'Enakaivo i'a 'i'i ve'avajaho i'a 'iame 'ee pana 'i'i ve'avajaho pana 'i'avara. 'E'irakúne ja 'otua vaja panami'avara.
13 'Ú ja ea pina joni vaja ahijiji'i vi hino? Hu maka'eje siporua 'o'amana. 'Ene ea irara oja sonama para'eje hi'amajaho maka'eje javaa ka'ene Godi ta'arohujaho veji'i hinama.
14 'Ú joni vaja vi ea pina atami 'una'eju'e hino? Ijinakú maka'eje sosi huni eruta'e 'warave roa 'ee maki'eje pu huni siporua 'onaha 'ee Natohwi jihuni iha toi 'werua 'onaha.
15 'Ene siporua ka'ene nimaa roji'i 'ojujara reje ea ka'ene atami 'unamujaho marahuna. 'Ene Natohwijara veje 'urihuna. 'Ene hu sisea venana'e re'amajaho huni sisea vwihane areve pa'arehuna.
16 Ijihuni hahi joni sisea 'wame nahati'ara'avara. 'Ene ni'ajarame siporua 'ojakame ja marani'amana. Ea ka'ene arimai jihuni siporuijaho harura rukima'ure 'ee maaru reji'ina.
17 Iraijaho emaa 'ee huni kara ijaho núnija'ina kaivo hu siporua nimaa nimaijino neha papi'amarono 'ojume mwe'a neha papi'eme juara no'opisune 'ee masapa iropune kwinu pa'arejara.
18 'Ejume hu kú'o siporua 'ojume ichutoa neha roe pijume mwe'a 'iruma marasahara.
19 'Ene vwehu nune ei pini joni vaja kajino 'unama nimaiji are'ika'i va'amajaho ei pini va'e ahema apene ro'amana.
20 Maka'eje ea kajaho hena ka'amana. Ea irara ea ka'ene sisea veji'iniji 'waravu'e huni 'unama sisei jihuniji aremujaho hu huni 'avena ka'ene kwahuni 'unamiji va'ajaho ni'ajahana. 'Ene huni sisea mapokijaho vahamana.

1 Pita

Vuʻa Anejijihina

1 Na Pita Jesu Keriso oni apasoru ea kaʻene iji pijihara kaʻene ani ani vaʻe Ponitasi
Karesia Kapatosia Esia ʻee Pitinia ijino apioraʻe rena hijujihi punaʻe veju.
2 Ehu nune ja nimaa rohunijaho Godi Amoho anejiji Hu nihena kimarena ijihunaʻe
ja iji pijihana. ʻEne Godoni ʻAveni venae ja marasahareje Huni ʻaijara venae joni sisea
paʻarehuna. Godira ja maiji vwihanie matauhunijaho joni vaji ituʻona parahuna.

Nimairoa Nimaa Nimai ʻEe Maranúajaho Ijaʻinaʻe Namuna

3 Veje núni Natohwa Jesu Keriso oni Godia ʻee Omiji taʻaroha. Hura niʻimaʻura
numirumana vajijino venume Jesu Kerisora kwama ʻurinaji nimaa rojajihunaʻe nú kúʻo
nahenume majama hihunijaho apejara.
4 ʻEne aachiʻa kaʻene ʻekahunijija papaʻarehune sisea pane ʻee pasakarahunijija kahi
akúpa ʻahi jona ʻajohauʻe navu.
5 Godira Huni harurijino ʻajohaʻejuʻe joni nimairoa vajijino niʻajihajaho vea
túchamaijino samaahirave kahunaʻe amairiaramu.
6 ʻEnakúne ijihunaʻe ja niʻimaʻuraʻe teamanaha. Iviamai ja muka tuʻuʻwi sisei hiju
kaivo túnaʻijaho ja teamanama parahuna.
7 ʻEne joni nimairoa ijara korutia asimanaʻomo korutia kaʻene siserane ʻee
paʻarehunijija veni vena kivujaʻinaʻe joni nimairoa vena kive roe areri rena parahuna.
Jesu Kerisora roʻamani veijino ja taʻarorahe joni pinana veje ʻurine ʻee joni iha ichutoi
rehuna.
8 Ja Hu pakavu vo ja Hu oja mahu ʻee ja Hu iviama pakavu vo ja Hu nimaa roju. Ijihunaʻe
ja niʻimaʻura temarasahe ʻee temara kaʻene nihoʻo ira areri paʻwarahunijino aromahuna.
9 Jara nimaa rojujihuni ehijaho joni ʻavena niʻajihe maranihuna.
10 Poropetiepo ike niʻajúhunakaho hami same ʻee aposaraviʻi maiji vwihanúhuna kaʻene
joni rohunijaho ʻwaravara.
11 Ea irana ho vea iraki ijaho rehuniji henakaʻi savari vajijino Keriso oni ʻAvena kaʻene
puni vaji hinajara raka kaʻene túnaʻi Kerisora haha hiana kaʻene apene ʻee Huni pinana
kaʻene ʻurihunijaho najahana.
12 Pu najahume kavajija pu pupusu paniʻajaravara. ʻEnakaivo ja niʻajihe ike uné raka
kaʻene rejajija ea kaʻene vuʻa maa maiuʻina ʻwaraviʻinijipo Godoni ʻAvena kaʻene akúpi
ʻahi ranavume roajihuni vaji uneunecha kaʻene ʻona ojiʻinapo heʻirono ura renaujija
ʻwaravara.

Kara Ariramaa Hihuna ʻUmenajina

13 Ijihunaʻe hami vwihaha ʻee ojono joni oja ʻajoʻarame joni nimaa roijaho maiji
vwihanúana kaʻene Jesu Kerisora roʻamajino apena rohuni jihuni toi ranaʻavara.
14 Areri sesamaa kaʻene vuʻataa hejiʻinapo vejujaʻinaʻe reʻavara kaivo ja pakiʻeje jara
nitama hahapo itunavuʻe pahena pakaviʻi vejujaʻina paveʻavara.
15 ʻEnakaivo Ea Arira Maa kaʻene ja iji pijihaji vareʻinaʻe reʻavara. Joni kara vajijaho
akume ariramaaʻe reʻavara.
16 Ijihuni maijaho Godoni ira vaji ikaʻinaʻe vejara. Na ariramaakúna ja ʻuʻo ariramaaʻe
hiʻavara.
17 Ja Hu Oma kaʻene ronu kwino parejiʻina ʻee eha ariramaa vajihuna ʻwaʻavajaho jara
iraka kaʻene iki mweʻi hine veʻavajija Huni hura venaʻavara.
18 Ja nihena kavujaʻinaʻe ja kúʻo ʻimenaume maraniajaho sahu jopuni tamaniji vene
ʻee korutia siruva ʻimenae maranihuna pana.
19 ʻEnakaivo ja Keriso oni ʻaa kaʻene mavarasaʻinijino ʻimenae ʻekara. Hu areri sipia
kaʻene nihoʻo chiha titana ʻee matana paʻajaʻinijina.
20 Nitama maiʻo mweʻa pavejiʻini Hu iji pijahume hinanaʻomo vea túchamakino
jonijihunaʻe ranavume roana.
21 Ja Huni vajijino Godi nimaa rojara. Ijihuni maijaho Hura vejume Hu kwamajaho
ʻurinana ʻee Huni pinana vejume ʻurinana. Ijihunaʻe jara nimaa rojujaho Godoni vaji
navu.
22 Ja nimai ijihuni ira hena vejume joni oja maa renajihunaʻe nimaa nimaa vwehu jona
oja miʻavara. ʻEne oja vamaa kami rene roe oja ʻekaraʻavara.
23 Godoni Ira maiʻo hijiʻina kaʻene majama nama vahuni vaji kúʻo nahenaara. Ijihuni
maijaho ja ʻina kaʻene paʻarehunijaho pana kaivo papaʻarehunijino ja kúʻo nahenaara.

24 Ijihunaˈe ea mahoˈo sinara saˈina ˈee puni pinanijaho sinara puni sonapo jaraa navujaˈina. ˈEnaˈomo sinarapo sarasaˈejuˈe sonijija uha arihu jaˈina.
25 ˈEnakaivo Natohwi jihuni Irijaho majama nama vaˈunaˈomo ijaho Ira kaˈene ja najahajina.

2

Muna Maiˈo Hijiˈinijine ˈEe Ea Ariramaijihina

1 Ijihunaˈe ea ˈahoˈa túa paveti'avara ˈee ea papisivisaˈavara ˈee masapa punaˈi aroaroti panamiˈavara ˈee ea ˈahopuni kukui jihunaˈe oja sisea pavwihaˈavara ˈee ea ˈahoˈa paronaˈavara.
2 ˈEnakaivo musiapo musaru ura renau jaˈinaˈe ja Godoni Iriji ura renaˈavara. ˈEnareje veje ijara ja niˈajihe maranie emarene ˈuriˈavara.
3 Ijihuni maijaho Natohwi jihuni vweijaho ja nihejara.
4 Ja Huni roajaho Hu muna kaˈene maiˈu hijiˈina kaˈene emaapo senavajina. ˈEnakaivo Godira Huni urijino Hu iji pijaha jihunaˈe Godoni unaˈijaho mavarasaˈina.
5 Ja ˈuˈo areri muna kaˈene maiˈu hijiˈina kaˈene ˈeke ˈAvena huni ara vejara kaˈene ariramaa rejuri pirisitijihina. ˈEnaˈomo ˈavena huni swasa kaˈene Godi teamamu jaˈinaˈe Jesu Keriso oni vaji swasa vejura.
6 ˈEnajihunaˈe Godoni Ira vaji ijaˈina ˈwaramana.
Heha! Na Muna mamaa mavarasaˈina rira muˈoi naminuji iji pijaharejo Saiani ranavuta.
ˈEnaˈomo ea irara Hu nimaa nimaa roˈamajaho hu nihoˈo patemuhuna ˈúmana.
7 Ja ea kaˈene nimaa rojiˈini jihipunaˈi ijaho Hu nihoˈo mavarasaˈina kaivo ea kaˈene ara vejiˈinijipo ike munakaho piˈonavara. ˈEjuˈukame ijí muna kajara tukeja kaˈene rira muˈoijaho aneanesina rene namu.
8 ˈEne muna kaˈene amaarename ˈee muna kaˈene tanurihujina. Ijihuni maijaho pu Ira pahene vejujihunaˈe pu eha sisea apehunaˈe iji pijihara.
9 ˈEnakaivo ja iji pijihari eijina ˈee pirisitia kaˈene ea nimaa nimaijina ˈee ea ariramaaˈomo ja Godoni ea rejara. ˈEnaˈomo ja Huni mamaiji rone taˈarohuna ˈee Hura nutuviˈina vajijino iji pijihe ˈeka rovaˈe Huni hanajiˈina maa vajijino irechamiana.
10 Marakuˈijaho ja ea pana kaivo iviamaa ja Godoni ea. Ja marakuˈijaho numiravujaho paapejara kaivo iviamaa numiravujaho apejara.

Kerisora Ahia Apenajaˈinaˈe Apehuna

11 Ehu nuna kaˈene na ja oja mihiˈinakije na ˈejahia ˈwaravu. Ja iviamaa ara pisuri jihunaˈe ja ike mweˈakaho maˈuako hihuna. Ja ˈunama kaˈene hahapo itunavura kaˈene joni oja vaji ajira vene ninakaramujaho areˈavara.
12 Joni kara ijija Jenitaru puni vajijaho mamaaˈe reˈamana. Pu ja sisea namahe ˈwarahuna kaivo jara mamaa kaˈene veˈavaji kimareje vea kaˈene Hura ˈaiha vei roˈamajaho Godi taˈaroˈavara.
13 Natohwi jihuni hahijihunaˈe joni kamatia puni hari hiha areri kinia ea ˈajohaˈini jaˈina.
14 Areri kavana ijija ea kaˈene sisea vejiˈinijihi eha mihe ˈee ea kaˈene aririji vejujihi taˈarorahunaˈe Hura irechamiana.
15 Ja ˈunama ikaˈina vejujaho Godoni ura. ˈEnaˈomo ja ˈunama ariramaiji veˈavajaho ea kaˈene puruva retiˈinijija puni vuˈa paˈarehuna.
16 Ja iˈia paˈa ˈojukúne ja pakiˈeje ijara nuhiakame kúˈo sisea veˈava kaivo ja iˈia paˈanakúne iviˈa Godoni pweapo vejujaˈinaˈe veˈavara.
17 Ea mahoˈo puni hura veˈavara ˈee vwehu jona oja miˈavara ˈee Godoni hura vene ˈee kinia huni hura veˈavara.
18 Pwee! Joni mamaˈini jihipuni hura vene ˈee puni hararu hiˈavara. ˈEne ea kaˈene mamaaru vene ˈee ajuarasahe hijujihi punaru paveha kaivo ea sisei ˈahiu jihipuni hari hine ˈee puni hura ˈuˈo veˈavara.
19 Ijihuni maijaho ea irara Godona venahurojiˈi temuka ˈee siseisei hinuni vaja ˈee siseˈi ˈahauri vajijino hura vene ˈee puni hari hinujaho Godi ura renuna.
20 Ja sisea vejakame pu siseˈi ˈahiˈeje ja kirasahe masuani hiˈava jihuni eha ijaho irake? ˈEnakaivo ja mamaiji vejujihunaˈe sisei hijiˈi masuani kirasahe vaˈavajaho ijara Godi teamaˈena.
21 Ijihuni maijaho ja ijaˈina vehunaˈe ˈumenaana. Kerisoho jonijihunaˈe sisei hinana. ˈEnarena Hura vena kajaˈinaˈe ja ˈuˈo Huni maˈaji ˈahi ˈararihae vehunaˈe najahana.
22 Hu sisea pina pavenana ˈee Huni ira vaja iraˈata pina pahejara.
23 Pura ira sisea ˈwaravajaho Hu eha pavenana ˈee Hu haha hiamani vajijaho Hu eha pavenana. ˈEnakaivo Godira ˈotua ariramaa mihuniji Huhusu nimaa vetiana.

24 'Enakaivo Hura Huhusu núni sisea Huni haha 'ahi apena va'e korosia 'ahi ajimana. 'Ejakame nú sisei jihuni 'unamijaho kwamasa'ika'i ariramaa hihuna. 'Enajihuna'e Huni haha ka'ene puachamajara rejume ja maraniana.
25 Ja niho'o na'ia mapoka sipiepo 'unama asisame va'uja'ina'e va'ara kaivo iviamaa ja kú'o 'uname Sipia 'Ajoha'ina 'ee joni 'avena 'Ajoha'ini jihuni roara.

3

Napasina 'Ee Paru'ina Godira Ura Renuja'ina'e Hihunijina

1 Napare 'unama nikwinu'ina kajino paruhu jopuni hari hi'avara. 'Ejakame parua 'aho'a ka'ene ike Irake pahene vejujija ira pa'warahuna vo napahwa puni kara ijipo venae pu nimaa rohuna.
2 'Enakaivo pu hine ki'eje jara arira one 'ee epuni hura vene 'ee kara jonijipo reje pu Ira ikaho hene vehuna.
3 'Enakúne ja paki'eje sarira ka'ene haha 'ahi húmata muchame ataa 'aunua korutia name 'ee ateha ka'ene same ohuniji natohwa'e vwiha'ava.
4 'Enakaivo veje joni oja vaji ea ka'ene apúrinanavu'e hinujara kara mamaa pasiserasahuna ka'ene vivinui sonasahe kara ka'ene Godi niho'o ura rena paranujino naja'avara.
5 Ijihuni maijaho 'unama nikwinu'inakino napara akuavi'i arira'e Godoni vaji nimaa roji'i hijajija 'u'o sarira 'ene paruhwa puni hari hine 'ojara.
6 'Enajihuna'e Seraho Eparahami oni ira hene venu jihuna'e nuni natohwe 'wamuna. 'Ejume ja huni 'apahija'e rejarakúne hura venaja'ina'e patea juna'eje raka ka'ene arimaijiru ve'avara.
7 Ja 'u'o paruhwahe hami hena kakaravi'i hijuri 'unamijino napahu jopuni hura hami veji'i hiha. 'Ejakame joni siporua 'unama patanu'amana. Ijihuni maijaho hu napari jihuna'e ajuasina kaivo Godoni maiji vwihanúana ka'ene majama hihunijaho ja no'o ahuma apehuna.

Maa Vejujihuna'e Ahia Sisea Apeju

8 Ike vu'ake tanuhunijaho ikena. 'Enakúne roe ja pu'úmo vwiha kwino vwihane 'ee ea 'ahopuna'i temuka apene 'ee vwehu núna oja mai vwihanie 'ee ja ea ichá'inijaho pavwiha'ika'i oja ajuarasaha.
9 'Ene roe ea 'ahopo nú sise'i 'ahú'avajaho sisea eha pavene 'ee hu ira sisea 'waru'amajaho nú eha ira sisea pa'warahuna kaivo ira mamaijino 'warava. Ijihuni maijaho ja mamaa'e vehuni jihuna'e Hu ja iji pijihana. 'Ejakame ja aacha mamaa apehuna.
10 Godoni irijaho ika'ina'e 'waramana. Hu ura hami teama'eje hi'iro ve'amajaho huni iriji'o mitariji'o hami 'ajohakame sisea pa'wara'avara 'ee huni ira vaja papisivi'amana.
11 'Ene hu sisea are'i kaivo ta'arohe mamaaru ve'amana. 'Ene matauma hihuni 'unamijaho same 'ee 'unama kajihuna kaji veji'i hinama.
12 Ijihuni maijaho Natohwi jihuni niijaho ea ka'ene ariri jihipuni haha 'ahi namu. 'Ene Huni ataijaho puni siporua he'irono 'ajohu. 'Enakaivo Natohwijaho Huni niura apene ea ka'ene sisea vejujija tanu'urihuna.
13 A mamaiji vehuna'e ura rena parana'amajaho ea irara a sise'i 'aha'ena?
14 'Enakaivo a mamai jihuni hahi sisei hi'amajaho teamaname 'ee pajume 'ee oja pahwa'usaha'amana.
15 'Enakaivo na'ia mapoka Kerisoho Natohwa roji'i joni oja vaja kajino amura'e rana'avara. 'Ene joni nimaaroiji vahame 'warahunijaho amairiara'irakúne ea 'ahopo ijí he'irono apora'avajaho ja chochumano puni hura veji'i 'wara'avara.
16 'Enakaivo oni vwiha veje arira'e re'amana. 'E'irakúne emaapo vu'a ira'atijino 'wame 'ee a ninama'avajaho oni kara mamaa ka'ene Keriso oni vaji namujara veje pu junahuna.
17 A sisea venajihuna'e sisei hi'amajaho mamaa pana. 'Enakaivo Godi ura renujaho a mamaa ve'ama jihuna'e sisei hi'amajaho mamaa.
18 Ijihuni maijaho Kerisoho ni'aha kwino sisei jihuna'e kwamana. Ariramaa ka'ene sisea pa'ajara sisea rukini jihipuni hahi kwamana. 'Enarena aherume Godoni roana. Hu hahijihuniji kwamana kaivo 'Avena vajijino vejume 'urinana.
19 Hu va'e 'avena ka'ene iviamaa tipurai hijujija vu'a 'waramana.
20 Ijija maraku'ijaho vuataa paheji'ina'omo Noa oni veijino Godiho makivi'i vivinui 'ajiha hi'eju'e sisima venana. 'Ene ea iropu no'opisu toa 'aha kajino aherame roana.
21 Ikara najuhajaho Jesu Kerisora kwama 'urinaji matesarame toi sama najuhu kaivo toi samahujara ni'ajúhe veje núni haha chiha pa'arehuna areri pana. Ijaho vwiha samaa re'amarono Godi jarima 'waravu.

22 Hu akúpa 'ahi ni va'ana'omo iviamaa Godoni ija mana'inija'i hi'eju'e 'ona oji'ina 'ee mama'ina 'ee harura Huni hararu hiju.

4

Hia Ani'ina Reju

1 Ijihuna'e Kerisoho haha hiama ja'ina ja 'u'o 'unama ija'ina vehunijaho amairi-ara'avara. Ijihuni maijaho ea irara haha hiamujaho hu sisea venujaho aremuna.
2 'Ene joni hia pwinana ijaho hahijihuni 'unamijaho kú'o pahi'avara 'ee emaapo itunavuri 'unamiji 'u'o pahi'avara kaivo Godoni urija'ina'e hi'avara.
3 Ijihuni maijaho joni vea ni'ima'ura ja nisame Jenitarupo ura renae 'ee hahijara ura renaujiru vejara. 'Ene 'uasa vene hahijara itunavaji vene 'ee toa sisea ine nanamie 'ee 'unama sisea vene temarasahe 'ee toa sisea ine 'unama ani ani vene 'ee godia ira'ata siseijihi oja mihura.
4 Ijihuna'e ea kajija pu maho'o tatavujaho ja kú'o puni pwinana'a pareju'e pu jonuna'i sisea vwihane ira sisea 'waravura.
5 'Enakaivo pura ichá'ina ka'ene vejujaho Hu 'warave eha mihuna. Ijihuni maijaho Hu ea ka'ene kwamasahi'ina 'ee mai'o hijujihi 'otua veti'irono amairiaramu.
6 Ikehuni hahi ea ka'ene kwamasahajija Godoni vu'a maiu'ina najahara. Godoni ura ijihuna'e pu haha rukina'omo pu eha apejara vo puni 'avena mai'o hiju.

Godoni Swara Hami 'Ajohi'ina

7 'Ene uneunecha maho'o ikihi puni ura ijaho ni roe turana paranu. 'Enakúne jara siporua ka'ene 'ohuni jihuni hahi joni oja vwiha hami piuhihe masuani ajuarasahe hi'avara.
8 'Enakúne maho'o oja vamaa kamino rena roe oja 'ekara'avara. Ijihuni maijaho oja 'ekaravujara sisea mapoka vahamauna.
9 Ja ura muka pahwenami'avara kaivo ea 'aho pu'úmo hami ni'ajarame 'ajoara'avara.
10 Ea kwinu kwino swara ani ani'ina ea 'aho'a ni'ajihuna'e 'ekajihuna'e Godoni maiji vwihanúajaho 'unama ani ani'inijino naja'avara.
11 Ea irara vu'a 'wara'amajaho maka'eje hu Godira 'waramu ja'ina'e 'wara'amana 'ee ea irara ea 'aho'a ni'aji'amajaho Godira harura ka'ene mahajino ni'aji'amana. 'Ejakame uneunecha mapoka vajakino Godiho Jesu Keriso oni vaji ta'arohuna. Ijihuni maijaho pinana 'ee uneunecha mapoka Huni harura hari aneja púsa pa'ana'e navu. Ameni.

Kerisora Ahia Sisea Apenaja'ina'e Ja 'U'o Apehunijina

12 Ehu nune na ja oja mihi'ina ja paki'eje tata'ava. Venaka ka'ene joni roe vena puna'i renaue ja sisei hijujaho areri unenu'u pini ani'ini renau ro'ava.
13 'Enakaivo temarasa'avara. Ijihuni maijaho Kerisora siseisei hinajihuni pwinana'a rene avaju. 'Ena'omo Hura ro'amajino ja Huni pinana vaji temarasaha parahuna.
14 'Enajihuna'e Jesuni ihijihuna'e sise'i 'ahie 'wara'avajaho ja teamana'avara. Ijihuni maijaho 'Avena ka'ene pinana rukinijaho 'ee Godoni 'Avena ja pu'úmo hinu.
15 'Enakaivo ja paki'eje ea 'anie kwamasahe 'ee nesa apene 'ee sisea vene 'ee varapa ani ani'ina vene 'ee epuni ura ijí ruara hi'ava jihuna'e eha sisea ape'ava.
16 'Ena'omo ea irara hu Keriso oni eijihuna'e siseisei hi'amajaho hu paju'amana kaivo ijí Iha kajino Godi ta'aro'amana.
17 'Enajihuna'e iviamaa aneja vene Godoni ehiji jihipuni vaja piuhiha kihuni veijina. 'Ena'omo núni vaji mako aneja ve'amajaho vi ea ka'ene Godoni ira pahene vejujija eha ichá'ina'e apeja'e?
18 'Ejume ea ka'ene aririjija 'unama niho'o kisinijino mamaa rejara'e re'amajaho vu ea ka'ene Godi pa'ajija 'ee ea sisemaijija ichá'ina'e roe re'eja? 'úmana.
19 'Enajihuna'e ea ka'ene Godoni ura ija'ina'e sisei hijujija puni ojijaho ariramaiji venareje Venina ka'ene pauchavi'ini jihuni ija tahi irechavara.

5

Godoni Ehija Teamana'eje Ni'aji'avara

1 Na 'u'o erutai joni vaji eruta 'waravu. Kerisora siseisei hinajaho na kavuta 'ee pinana ka'ene 'urihuni jihuni pwinana'a apehuna 'waravu.
2 Godoni sipia ka'ene joni vaji hijujija uranie 'ajoha'avara. Ea 'ahopo 'waravu jihuna'e 'ajoahuna pana kaivo ijaho Godoni ura ijihuna'e ura rena'eje 'ajoha'avara. 'Enakaivo monia ho uneunecha 'ekahuni jihuna'e 'ajoahuna pana kaivo ura rena para'eje 'ajoha'avara.

3 'Ene jara sipia ka'ene 'ajoha'avarono irechamiajija 'ajoha'avara kaivo joni 'unama
mamaijino vene najahi'i 'ajoha'avara.
4 'Enakúne vea ka'ene Sipia 'Ajoha'ina Natohwijara ro'amajaho ja pinana mamaahuni
i'esa ka'ene majama nahuniji 'ekahuna.
5 Ja ea maiu'ine 'unama nikwinu'ina kajino ja ea mama'ina puni hari hi'avara 'ee
masuani ajuarasahe hijujino ea kwinu kwino same hi'avara. Ijihuni maijaho Godiho
ea ka'ene kehi kehi vejujija ninamauna. 'Enakaivo ea ka'ene masuani hijujija maiji
vwihaniujaho vajihuna.
6 'Enajihuna'e masuani ajuarasahe Godoni ija ka'ene harura rukima'uri jihuni hari
va'akame Hura Huni vea 'ahi ja 'eke taaroma'amana.
7 Joni temuka maho'o Hu vaja'avara. Ijihuni maijaho Hura ja 'ajohauna.
8 Ojono 'ajoarame nia hami niri'i hi'avara. Joni naka Setaniho raioni puna'i atavi'i ea
pina kame mwatume i'isú'irono niria parane onu.
9 'Enakaivo joni nimairoa vajijino kirasa'ika'i hu tanu'ura'avara. Ja nihena
kavuja'ina'e vwehu jona 'aho'a mwe'akino 'unama nikwisu'ina kajino siseisei hiju.
10 Ja ma'uako siseisei hi'eje Godi ka'ene maho'o maiji vwihanii'inijara Huni pinana
ka'ene majamano navi'ina ka'ene Keriso oni vaji 'umenaajara Hura Huhusu venae
ariramaa rene nimaa rena parane harura mihe ata kirasa'avara.
11 Harura ka'ene aneja púsa pa'ajaho Huna. Ameni.

Túchamaa 'Ajoramajina

12 Siveniasi núni vwea ka'ene uchaha pa'ajara ni'ajihe asura ikaho venana. 'Enakaivo
na asura ma'u'uakaho ja ni'ajihe 'warame veju. Ikaho Godoni maiji vwihani'ina ka'ene
nimaijinakúne kirasahe kisima'ura'e rene nami'avara.
13 Joni ma'ina ka'ene Papirani ja pu'úmo iji pijahajara 'ajoravu'e 'ee nuni hariha
Makara 'ajoramu.
14 'Enakúne oja 'ekaravuri 'unamijino ura mina vene 'ajosara'avara. Ja ea ka'ene Keriso
oni vaji hijujija matauvi'inijaho ja pu'úmuna.

2 Pita

Godoni Ea Puni Kara Ijara Emarena Parahunijina

1 Na Saimani Pita ka'ene Jesu Keriso oni pwea 'ee apasorui ea ka'ene puni nimairoa
nikwisu'ina 'ee núni Godi 'ee ni'ajúhi'ina Jesu Keriso oni arira maijihuni vaji núra
apejaja'ina'e apejajihi puna'e veju.
2 Maiji vwihani'inijine 'ee Matauvi'inijaho joni vaji Godi 'ee Jesu ka'ene núni Natohwi
jihuni henaka vajijino emarena paranama.

Godira 'Umenae 'Ee Iji Pijihajina

3 'Ene Huni harura mamaa ka'ene núra hihuna 'ee arira ohuna maho'o vajúhana. Núra
Huni nimaa hena kavari vajijino Hura Huni pinana 'ee mamaa vajijino nú 'umenúana.
4 Ikehuni hahi Hu Huni uneunecha mavarasa'ina nahama 'waramana. 'Ejakame ja
ijihuni vaji mamaa huni pwina rene 'ee mwe'a ka'ene siseijara veju'e siseranujaho
juhame karaa usema va'u.
5 Ivi'a ijihuna'e joni nimaa roijaho harura veje mamaa re'avara 'ee mamaa re'avari
vajijino henaka 'u'o aperu umana'avara.
6 'Ene joni henaka vajijino ojono 'ajoarame kirasahunijaho aperu umana'avara. 'Ene
vivinui hijuri vajijino Godoni 'unamaji vejujaho aperu umana'avara.
7 'Ene Godoni 'unamiji vejuri vajijino vwehu jona hami 'ahi'avara. 'Ene vwehu jona
hami 'ahiuri vajijino oja 'ekara'avara.
8 Ijihuni maijaho kara ikipo jona'e rene 'ee emarena para'avajaho ijipo veje jara núni
Natohwa Jesu Keriso hena kavuri 'unamijaho maa pa'ana parehune 'ee 'ina pa'ana
parehuna.
9 Ijihuna'e ea irara kara ikija pa'ajaho hu nia supavi'ina 'ee nia nutuvu'e kwaa jojora
uneunecha pakimuna. 'Ene huni sisea nitama'ora ka'ene nisovume paranajaho hu
niruvume pa'arenana.
10 'Enajihuna'e vwehu núne ja ijihuna'e 'umenae iji pijiha jihuna'e ura rena para'eje ja
kara ikehi ve'avajaho ja pa'amaaresuhuna.
11 Ijihuni maijaho 'unama ikehunikino ara majama nahuna ka'ene núni Natohwa
Ni'ajúhi'ina Jesu Keriso oni vahuna maho'o ja mihuna.
12 Ijihuni hahi na na'ia mapoka ja hurahara 'warave ja kara ikija vwihahuna. Ja
nihenakame 'ee nimaa vajijino kisina rene hiju vo na majama hine ja huri 'warahuna.
13 Na vwihajujaho maijaho na ikino hahiji'i mwe'i hijukino ja 'ejahi'i 'warave ja
vwihahuna.
14 Nara ikino mwe'i hahiji'i hijujaho ni rana'i veju. Ijaho núni Natohwa Jesu Kerisora
vejume nununa'a samaa renana.
15 'Ene na harura ve'ira'omo vea ka'ene nara ura va'ujaho kara ka'ene nara 'waravujija
ja areri vwihahuna.

Keriso Oni Hanaji'ina Nii Kavajina

16 Ijihuni maijaho vea ka'ene núni Natohwa Jesu Keriso oni harura 'ee Hura rohuniji
rone 'waravajaho nú ea ka'ene hena kama paraji'inijipo mamiha vu'a 'wara'ira'omo ijí
'ararihae 'warahuna pana kaivo nú núni nii Huni harura ka'ene kavaji rona 'waravara.
17 Ijihuna'e vea ka'ene Hu hura 'ee pinana Godi Amona'i apenaji pina'inijara ika'ina
Hu rone 'waramana. Ikaho Nuni Hariha ka'ene Na oja mahe 'ee teamanima paranujina
'wamana.
18 Nú pu pu'úmo akuavuri huri'a 'ahi hi'eme Irakaho kahi akúpa 'ahi rena roajaho nú
núni atai hejara.
19 Ijihuna'e nú niheju. Poropeti epuni ira vaji 'waramajaho roe nimaa'e renana.
'Ena'omo ja puni iriji hene ve'avajaho ja mamaa'e vehuna. Puni vu'a kajaho areri
nahehai nututi hana'eju'e vea nitumu ja'ina. 'Ene areri moroi joni oja vaji roe ajimu
ja'ina.
20 'Enakaivo ikino maraku he'avara. Ijaho poropeti epuni vu'a ichá'ina ka'ene roujaho
maiji ei pini huni vwihi ta'arohe 'warahuna pa'ana.
21 'Ene poropetiepo vu'a ka'ene 'waravajaho emai huni ura ijino vehuna pana kaivo
emaa'e Godoni 'Avenijara venaume Godi rone 'waravara.

2

Najahi'ina Ira'asina 'Urimarahunijina

1 'Enakaivo poropetia iraʹata 'uʹo ijí emapuni vaja kajino 'urijara. Ni areri ijaʹinaʹe najahiʹina iraʹata 'uʹo joni vajakino 'urine vuʹa iraʹata kaʹene siserasahunijija hemi najahakame Natohwa kaʹene puaʹe 'imenajaho hekajahuna. 'Ene mamako 'unama sisea puni haha 'ahi roe rehuna.

2 'Eje ea mapokakija 'uasa vene 'ee puni ura ijí 'ararihae vehuna 'ee puni hahijihunaʹe 'unama nimaijaho apene iraʹata 'wahuna.

3 'Ene pu pusumano vwihajujara reje 'unama iraʹatijino pisiviʹi joni kukua 'ekahuna. 'Enakaivo puni eha kaʹene nitama mihajaho maiʹo pama namu 'ee puaʹe siseranihunijaho niʹurine areri rene namu.

4 Ijihuni maijaho vea kaʹene 'ona ojiʹinapo sisea vejajaho Godiho pamakimana kaivo Hu pu atoʹarumaume veni vaʹara 'ee maʹoa kaʹene nutuviʹina vaji irechamiuʹe 'otua veʹirono hiju.

5 'Ene nimarako Noa oni veijino mweʹa sahasi ea kaʹene hijajija pamakiʹikaʹi Noa kaʹene Godoni ira arira najahajine 'ee ea iropu noʹo 'ajohaʹikaʹi toa ranavume ea kaʹene Godi paheju jihipuni roana.

6 'Ene ara mamaʹina kaʹene Satamiʹo Kamoraʹo pamakiʹikaʹi eha mihe venaume vaʹe úʹa rejajaho ea kaʹene túnaʹi Godi paʹana 'waviʹi hihunijipo kahuni jihunaʹe najahana.

7 'Ene Hu Rati kaʹene arimaijaho Satami vaji ea kaʹene 'uasa vejiʹi hijari vaja kajino sema paraʹejuʹe hiʹeme niʹajahana.

8 Hu ea ariri jihunaʹe hu pu puʹúmo hijiʹi raka kaʹene huni nii kime 'ee heʹejuʹe veku veku pu sisea kaʹene vejiʹi hijujara vejume huni oja kaʹene aririjaho nihoʹo turaʹi 'ahaana.

9 'Enakaivo Natohwijara 'unama ichá'inijino ea kaʹene Godi hena kaviʹinijihi venakia vaji niʹajihuna arerina. 'Ene ea kaʹene arira paʹajija 'otua veijino eha mihunaʹe irechamiuʹe hiju.

10 Hu ea kaʹene puni hahijara sisea kaʹene ura renauji vene 'ee ea mamaʹinijihi kima senavujija ijihuni eha namu. 'Ene paju'i kaivo puni ura ijí vene 'ee patea junaʹejuʹe 'ona ojiʹina puni mamaʹina ira sisea 'waravura.

11 'Enakaivo vu 'ona ojiʹina kaʹene mamaʹina 'ee harusinijaho pu ira sisea eha pavene Natohwi jihuni unaʹa panamahe 'waravura.

12 'Ejume ea ike hanuha saʹina kaʹene vwiha paʹakipo maiji nahena irechamiuʹe ojuraʹomo 'unirame 'anihuna. 'Ene pu uneunecha mapoka pahena pakivura kaivo pu ira sisea majikari 'waravura. 'Enaʹomo ijí hanuha kajihi ruaraʹavajino pu 'uʹo ruarahe paʹarehuna.

13 Pura sisei hijujihuni maijaho sisea kaʹene pu veju jihipuni eha apeju. 'Ene pu nihoʹo veiriʹa samaumaa kajino sisea vehunijipo teamanama parajura. 'Enakaivo pu nihoʹo joni vaja kajino areri matana 'ee titana rukinepo naʹi ijí 'iruma ijura vaja kajino ira sisea 'waraviʹi pisivisavu.

14 'Ene pu puni nia 'eke ema 'ee paranaha sarame 'ee pu nii kime itunavujaho nihoʹo maiʹo paʹuhuname turanavura. 'Ene pu pisiviuʹe ea kaʹene pakirasahe hijujija oja 'urinauʹe sisea vejura. 'Ene puni ojijaho nihoʹo pupusumaru vwihahunijara itunama parajura 'ee pu sesamaa siripaʹava jaʹina.

15 'Enajihunaʹe pu 'unama aririjaho niareʹikaʹi Perami kaʹene Piori oni harihijara 'unama sisea kaʹene venuji oja miha paranu jaʹina.

16 'Enakaivo Peramiho sisea kaʹene hu venajihunaʹe huni tonikia kaʹene ira paʹajara emaapuni iri 'urarahe poropetia kaji ajimajaho tanumana.

17 Ea ikija areri toa 'újaa kaʹene paʹarene navujaʹina 'ee areri 'imitiaʹe asiasiʹi 'anaa vaʹujaʹina. 'Ejume ea kajihi punaʹe nihoʹo nutume naʹinaʹi vajama namuji 'ajaha hiju.

18 Pu nihoʹo uneunecha kaʹene parehunijija ira kehi kehi 'waraviʹi pisimiuʹe hahijara ura renaujino ivavisa vena atoʹurume ea kaʹene niʹunama sisea arevajija kúʹo 'ekaura.

19 'Ene puni ahija veje paʹarehuna nahame 'waravura kaivo pu opuina ijí 'unama sisea kaʹene pu veju kajihipuni pwea rejura. 'Ene uné rakijara emaa rosama paranujaho hu ijihuni pwea renuna.

20 'Enajihunaʹe ea kaʹene núni Natohwa Niʹajúhiʹina Jesu Keriso hena kamareja mweʹa kehuni sisea vajijino juhaha usevajipo kúʹo vaʹe sisea kajino jasarame 'ee ijipo rosamie parajujaho puni hia kaʹene ni marako hijajaʹina pana kaivo nihoʹo sisemaaʹe hijura.

21 'Ejume ea ijá kajija 'unama kaʹene aririjaho paheʹipisa mamaa vejaʹa. 'Enakaivo pu varapa kaʹene akuaviʹinijija 'waravuʹe henareʹe túchaha vaʹujipo areria pareju.

22 Ijaho haa kaʹene 'warava jaʹinaʹe renu. 'Ui kúʹo 'unama vaʹe hura hwenaji inujaʹina 'ee maha toa rúrahuʹe paʹarejukaviʹi kúʹo 'uname hii vaji vaʹujaʹina.

3

Natohwijara Rohuna Nahama ʼWaramajina

1 Ehu nuna kaˈene na ja oja mihiˈinakije ikaho nuni asura amurijihuni roriji veju. ˈEnareˈe joni vwiha ijí venae kúˈo vwihaˈavarono veju.

2 ˈEjakame ja nitama poropetia kaˈene akuaviˈinijihipo vuˈa kaˈene ˈwaravara ˈee Natohwa kaˈene niˈajúhiˈini jihuni tamana kaˈene apasoruepo ˈwaravajija vwihahuni jihunaˈe veju.

3 Ja marako ikaho hena kaˈavara. Vea túchamaa ea ˈijahiˈinijipo roe ˈijahiˈi puni hahijipo ura renaujiru vehuna.

4 ˈEne pu ijaˈina ˈihuna Hura rohuna kaˈene nahama ˈwaramajaho ichí roo? ˈiame ˈijahe ˈwarahuna. Ijihuni maijaho uneunecha kaˈene maiˈo mweˈa aneja vejajino rene roe emahu núpo kwamasahajino unenuˈu pina aniˈina pareˈejuˈe nijaˈinaˈe navu ˈiahuna.

5 Godoni ira ˈahi ichutoa rejara ˈee mweˈa ikaho toa vaji roe ˈeˈunana ˈee toi tauhuhe namuna kaivo pu nihena kavu vo pu pataˈarohu.

6 Ijihuni vaji mweˈakaho vea kajino sai hirame ruarahana.

7 ˈEnakaivo iviamaa ichutoa ˈee mweˈa ikaho Huni ira ˈahi venae ˈajaha irechavuˈe navu ˈee ˈotua kaˈene vehuna ˈee ea sisea kaˈene Godi pana ˈwavujihi ruarahunaˈe ˈajiha navu.

8 ˈEnakaivo ike vuˈa kwinu parunamiˈamana. Ehu nuna na oja mihiˈine Natohwi jihuni ˈunamijaho juara mapoka mapoka (1,000) paˈarejujaho areri vea kwinuna ˈee vea kwino paˈarenujaho areri vea mapoka mapoka (1,000) paˈareju jaˈina.

9 Natohwijaho iraka kaˈene Hura nahama ˈwaramajaho marako pavenu rone ea ˈahoˈa ijaˈinaˈe vwihaju kaivo Hu ja masuani ˈajiha avanu. Ijihuni maijaho nú eha sisea apehunijaho Hu ura parenu vo ea mahoˈo ˈunama taˈarohe rohunaˈe ura renu.

Mweˈa ʼEe Akúpa Maiuʼina

10 ˈEnakaivo Natohwi jihuni veijara roˈamajaho areri nesa apejiˈinapo roujaˈinaˈe rohuna. ˈEˈeje akúpa ˈee ichutoi uneunecha kaˈene navujija ira niˈimaˈuraˈe reˈeje uhoa rene hirama arihe paˈarehuna ˈee mweˈa ikino uneunecha kaˈene navujija mahoˈo re parahuna.

11 Ijihuni maijaho uneunecha ikija mahoˈo hirama arihe paˈarehuni jihunaˈe iviˈa ja ea icháˈina rehunaˈe vwihajo? Joni kara ariramaaˈe rene ˈee Godi ura renu jaˈinaˈe hiˈavara.

12 Ja Godira marako roˈamajina roju. ˈEnakaivo ijí vea kajaho ichutoi kahija veni reje paˈarehuna ˈee uneunecha kaˈene ichutoi navujija vena uhoi niˈimaˈuri renaˈe hirama arihe paˈarehuna.

13 ˈEnakaivo Hura nahama ˈwarumajaho nú akúpa ˈee mweˈa maiuˈina kaˈene ˈunama ariraru nahuniji kaˈirono niriˈi ˈajaha hiju.

14 ˈEnajihunaˈe ehu nuna kaˈene na ja oja mihiˈine ja ura ijihi kihuna ura renaukúne harura vene hijakame Hura roe ja kiˈamajaho ja mataume hine ˈee sisea paˈana ˈee ea ja sisea panamahiˈina kiˈamana.

15 ˈEnakaivo vwihaˈavara. Natohwijara masuani vivinui ˈajúha vaˈujihuni maijaho emaa niˈajihe maraniˈamarono avanu areri núni vwea Poru kaˈene nú oja mahiˈiniji vwiha mamaa kaˈene vajahume joni asura vene ˈwaramajaho vwihaˈavara.

16 ˈEne hu ˈuˈo huni asura vajijija ikija vene ˈwarumana. ˈEnakaivo ijí hena kahuna ˈahoˈa kisina ˈee ea kaˈene panajahume hejara ˈee pakirasahe namiˈi kaivo vuˈa ˈeke arohiˈinijija pura Godoni ira ˈahoˈa ˈeke taˈarohe ani ani puni ura ijino ruarahe ˈwaravujara rejuˈe pu eha sisea apehuna.

17 Ehu nune ijihunaˈe ja nimarako hejajaˈinaˈe ojono ˈajoˈaraˈavara. ˈEjakame ea kaˈene majikarino hijujipo ˈunama siseijino ja pairisame vaˈe joni ruha mamaa kaˈene jara kirasahe hijujaho paˈariˈavara.

18 ˈEnakaivo núni Natohwa ˈee Niˈajúhiˈina Jesu Keriso oni maiji vwihaniˈina ˈee henaka vajijino emareˈavara. ˈEne iviamaakino rene vaˈe majama aneja púsa paˈana ˈee pinana maijaho Huna. Ameni.

1 Joni

Ira Kaˈene Majama Hihunijina

1 Nitama anejijaho ijí Ira kajaho ijí hinanaˈomo nú Hura iraka kaˈene ˈwarumajaho
hene ˈee nú núni nii kame ˈee Hura raka kaˈene venajaho nú kame ˈee nú núni iji Hu
ˈunavaji rone veju. Ikaho Ira kaˈene majama hihunijina.
2 Majama hihunijaho nú haha pakavara kaivo nú kahunaˈe rejume kavara.
ˈEnajihunaˈe nú ikaho ja ˈwarame ˈee najahu. ˈEnareˈe ja ˈwaravu. Ijaho majama Amo
ahuma hinanaˈomo Hu rouma nú kavara.
3 Iraka kame hejajaho nú ja ˈuˈo ˈwaravu. ˈEjakame ja nú puˈúmo hami vehuna. ˈEjume
nú nimaa Amoho ˈee Huni Hariha Jesu Keriso puˈúmo hami veju.
4 Nú uneunecha ikihija vejujihunaˈe nú ja puˈúmo teamanuma parahuna.

Godiho Hanajiˈina

5 Ikaho Huni vuˈa kaˈene núra hejaji ja ˈwaravu Godiho nihoˈo hanajiˈina kaivo Huni
vajijaho nihoˈo panutuviˈina.
6 Nú Hu Huˈúmo hami vejura ˈiˈi kaivo nú nutuviˈini ˈurahojujaho nú nimaa iraˈata vene
ˈee nimaijaho pavejura.
7 ˈEnakaivo nú hanajiˈini hina ˈurahojujaho areri Hura hanajiˈini hinujaˈinaˈe nú ea
ˈaho puˈúmo hami hami veju. ˈEne Jesu kaˈene Huni Harihi jihuni ˈaijara núni sisea
mahoˈo sovuˈe paˈarenu.
8 Nú nihoˈo sisea paˈana ˈwavujaho nú onuno pisivaravu. ˈEjuˈe nimaijaho núni oja vaja
panamu.
9 ˈEnakaivo nú núni sisea Hu nahama ˈwaraˈavajaho Hu pauchaviˈine ˈee ariri jihunaˈe
Hu núni sisea vwihana areme ˈee núni sisea mahoˈo somuhe paˈarehuna.
10 Nú ijá ˈwavujaho nú sisea pavejura ˈwavujaho nú vejuˈe iraˈasinaˈe rejukame Huni
ira núni vaja panamu.

2

Kerisoho Núni Niˈajúhiˈina

1 Sesahu nune ikaho na jonaˈe vejujihuni maijaho ja sisea paveˈavarono veju. ˈEnakaivo
ea sisea venujaho Ea pina núnijihunaˈe Amoni unaˈi jarima ˈwaramuna. Hu Jesu Keriso
kaˈene arira maijina.
2 Jesura núni sisei jihuni eha apenana. ˈEnakaivo núni siseijiru pana vo ea mahoˈo
mweˈakino hiju jihipuna ˈuˈo apenana.
3 Nú Huni tamana hene vejujihunaˈe nú niheju nú Hu hena kaviˈina.
4 Ea pini Na Hu nihejura ˈiˈi kaivo Huni tamana pavenujaho hu iraˈata apenu.
ˈEjuˈukamareˈe nimaijaho huni oja vaja panamu.
5 ˈEnakaivo ea irara Huni ira hene venujaho huni vajijaho nimaa nimaaˈe Godi oni oja
mihujaho areri rena paranu. Ijihunaˈe nú niheju nú Huni vaji hiju.
6 Ea irara Huni vaji hinu ˈiamujaho hu Hura ˈurahe onajaˈinaˈe ohuna.

Oja Mweˈa Pamahunijina

7 Ehu nuna kaˈene na ja oja mihiˈinakije ike tamanakaho maiuˈina na paveju kaivo
tamana sahasa kaˈene nitama jara apejajina. Tamana sahasijaho Ira kaˈene ja nihejajina.
8 ˈEnakaivo na tamana maiuˈina jonaˈe veju. Tamanakaho Huni vaja nimaa rejuˈe ˈee
joni vaja ˈuˈo nimaa renu. Ijihuni maijaho nututijaho paˈarene vaˈejuˈe Ira nimaijaho
iviˈa hanamana.
9 Hu ea pini ijá ˈimujaho Na hanajiˈini hiju ˈiˈi kaivo vweaha semujaho hu nutuviˈina
vaji hina roe iviamaa ˈeˈunu.
10 Ea irara huni vwea oja mahujaho hu hanajiˈini hinu. Ijihunaˈe hu paveje vweaha
amaaresume ˈohuna.
11 ˈEnakaivo ea irara vweaha kama semujaho hu nutuviˈini hine ˈee nututi ˈurahe onu.
ˈEjuˈe hu ichá ruvahuna puruva renu. Ijihuni maijaho nututa kajara nia supatiana.
12 Sesamae ikaho na jonaˈe vejujihuni maijaho joni siseijaho Huni Ihijihunaˈe Hu
vwihana aremana.
13 Emahu núne ikaho na jonaˈe vejujihuni maijaho ja Hu niheju. Hu nitamatama
anejijaho ijí hinana. Kivase ikaho na jonaˈe vejujihuni maijaho ja ˈavena siseuni ˈunama
arevara. Sesamae ikaho na jonaˈe vejuta. Ijihuni maijaho ja Amo nihejura.

14 Emahu nune ikaho na jonaˈe vejujihuni maijaho ja Hu nihejura. Hu nitamatama anejijaho ijí hinana. Kivase ikaho na jonaˈe vejujihuni maijaho ja nihoˈo harura rukine ˈee Godoni ira joni oja vaji namujihunaˈe ˈavena siseuni ˈunama arevara.
15 Ja nihoˈo mweˈa kakaho oja pamahe ˈee uneunecha kaˈene mweˈi navuji ˈuˈo oja pamiˈavara. ˈEnakaivo ea irara mweˈakake oja mahujaho Amo oni oja mihiˈinijaho huni vaja panamu.
16 ˈEnakaivo sisea kaˈene iki mweˈi navujija ikena. Haha huni ituana ˈee nii kime ituanavura ˈee jarikaˈe rejujaho Amoni rena rohuna pana. Ijija mweˈa ikehuna.
17 MweˈakahoÌ uneunecha mapoka ˈee huni ituaniji'i paˈarena vaiˈi navu kaivo ea kaˈene Godira ura renujaˈinaˈe vejujijahija majama hihuna.

Majama Hihunijaho Nahama ˈWaramajina

18 Sesahu nune ja niheja jaˈinaˈe vea túchamaa ijinaˈomo Keriso oni nanaˈejiˈina rou. ˈEne iviamaa ˈuˈo Keriso oni nanaˈejiˈina mapoka urimaravara. ˈEjuˈe nú ijí hena kavujaho ijaho vea túchamaijina.
19 Pu nú irechamúˈi kaivo vaˈajihuni maijaho pu núni pwina pana. Pu núni pwina reˈipisa pu nú puˈúmo hijaˈa. Vea kaˈene pu nú irechamúa vaˈajara najuhujaho pu núni pwina pana.
20 ˈEnakaivo Godira Huni ˈAvena joni oja vaji samaha jihunaˈe ja ea mahoˈo nimaa hena kaviˈinaˈe rejara.
21 Ja paheji'ina pana kaivo ja nimaa nimaa heji'ina ijihunihahi na jonaˈe veju. ˈEnakaivo ijí nimaa nimaijaho iraˈata pana. Ijaho ja niheju.
22 IraˈasinaÌ irane? Ea kaˈene Jesu Kerisoho pana ˈiamujina. Ijaho Keriso oni nanaˈejiˈina. Ea kaˈene Amoˈo Hariaheˈo pataarorahujina.
23 Ea irara Hariha pataarohujaho hu Omaha ˈuˈo pataaroha avanu. ˈEnakaivo ea irara Hariha nimaa ronujaho hu Omaha ˈuˈo nimaa ronu.
24 VuˈaÌ kaˈene nitama anejaˈe hejajaho ranave joni oja vaji naˈamana. Ijí nitama ja hejajara joni oja vaji naˈavajaho ja naˈia mapoka Amoho ˈee Huni Hariha puˈúmo hami hami hinapena vahuna.
25 Ikaho Hura iraka kaˈene múˈirono nahama ˈwarumajina majama hihuna.
26 Erapo jaaˈe pisiviu jihunaˈe ikaho na jonaˈe veju.
27 Huni ˈAvena joni oja vaji samahume ja apejara. ˈEnajihunaˈe ijí ˈAvena kajara joni oja vaji hinajihunaˈe ei pini ja najahuna areri pana. Hura samaha kajara uneunecha mahoˈo najahuna. Ijí uneka kaˈene Hura najahujaho nimaa nimaa kaivo iraˈata pana. Hura ja najaha kajaˈinaˈe Huni vaji hiha.
28 Sesahu nune iviamaa Jesu puˈúmo hami hami hiˈavara. ˈEˈirakúne vea kaˈene Hu kúˈo roˈamajaho nimaa nimaa nú pajuˈi kaivo matauma Huni unaˈi namihuna.
29 Ja nimaa heju Hu arira maijihunaˈe ea irahipo nimaa nimaa vejujaho pu ˈAvena vaji nahenaara.

3

Godoni Harihija Oja Maˈaraˈavara

1 Ike heha! Amora oja niˈimaˈura kaˈene nú múhe najuhaji kaha! Ijihunaˈe nú Godoni harihija ˈúmajihunaˈe mweˈakaho nú pahene pakúmu. Ijihuni maijaho pu Hu pahena pakavura.
2 Ehu nuna kaˈene na ja oja mihiˈinakije nú iviamaa Godoni harihijaˈomo nú icháˈinaˈe rehunijaho maiˈo pakaviˈina. ˈEnakaivo nú niheju Hura roˈamajaho nú Hua kaˈava jihunaˈe Huaˈina rehuna.
3 ˈEnajihunaˈe ea irara ike nimaaroakaho Huni vaji namujihunaˈe hu oriˈini vejume arira maa renana. Areri Hu arira maijaˈina renuna.
4 ˈEnakaivo ea irahipo sisea vejiˈi hijujaho pu ˈuˈo varapa ˈene avaju. Ijihuni maijaho siseijaho varapa ˈejujina.
5 Ja nihejara. Hura roajaho sisea apena vaˈi roana kaivo Huni vaja sisea paˈana.
6 Ea irahipo Huni vaji hijujija pu nihoˈo sisea pavejura. ˈEnakaivo ea irahipo sisea vejujaho pu nihoˈo Hu pakame ˈee pahejura.
7 Sesahu nune paveje ea ˈahoˈa ja pisiviˈavara. Ea irara arira maiji venujaho hu arira. ˈEne Hu arimai jaˈinaˈe hu ˈuˈo arira.
8 Ea irara sisea venujaho hu ˈavena sisei jihuni ea. Ijihuni maijaho ˈavena siseijaho nitama anejijino sisea venana. Godoni Harihijara roajihuni maijaho ˈavena sisei jihuni kaukara tirakuˈi roana.
9 Ea irara Godoni vaji nahejajaho hu sisea pavenuna. Ijihuni maijaho Huni ˈIna huni vaji hinujihunaˈe hu sisea pavenuna. Ijihuni maijaho hu Godoni vaji nahejara.

10 Ikaho 'unama ichá'ina ka'ene ea irara Godoni harihe 'ee ea irara 'avena sisei jihuni
harihiji hena kihunijina. Ea irara sisea veji'i hine 'ee vweaha oja pamahujaho hu Godoni
ea pana.

Oja Ma'ara'avara

11 Vu'a ka'ene nitama aneja nú hejajaho ikena. Ja ea 'aho pu'úmo oja 'ekarahuna.
12 Nú Keni vare'ina pana. Hu 'avena sisei jihuni ea ijihuna'e hu huni 'u'ua 'anaume
kwamana. Hu 'u'uaha rakijihuna'e 'anaume kwamane? Ijihuni maijaho hura raka
ka'ene venajaho sisei jihuna'e pamaranana. 'Enakaivo 'u'uahi venajara marana jihuna'e
avanana.
13 Vwehu nune mwe'akara ja sena'amajaho ja oja pahwa'usunaha'avara.
14 Nú nihejujaho nú maraku ijaho nikwamasahara vaji hijara vo nú iviamaa kú'o 'urina
hiju. Ijihuni maijaho nú vwehu núna oja mihujihuna'e. 'Enakaivo ea irara ea 'aho'a oja
pamihujaho hu majaa kwamasahuri vaji hinu.
15 Ea irara ea 'aho'a semujaho hu areri ea kaji 'anau'e kwamu ja'ina'e renu.
'Eju'ukamare'e ja niheju ea irara ea 'aho'a 'aniu'e kwamasahujaho hu majama hihuni-
jaho huni oja vaja panamu.
16 Ike 'unama ikehunakino Hura nú oja múhajaho hena kavu. Ijihuni maijaho Hu Huni
hia núnijihuna'e múhana. 'Enajihuna'e nú 'u'o núni hia vwehu núna'e mihuna.
17 'Enakaivo ei pini uneunecha mapoka rukina re'ika'i hu vweaha pivunu kajaho
nika'ika'i patemu'amajaho vu ichá'ina'e Godoni oja mihujaho huni vaja na'ena?
18 Sesahu nune ma iraru oja mihu pa'waha kaivo nimaa nimaiji vene 'ee oja miha.

Godoni Una'i Paju'ika'i Matauma Namihunijina

19 Ijihuna'e nú niheju nú nimaa nimai ijihuna. 'Enajihuna'e Huni una'i paju'ika'i
namihuna.
20 Nú sisea vejujihuna'e núni oji vwihana heju. 'Enakaivo Godira núni oja asitaha
jihuna'e nú raka ka'ene vejujaho Hu maho'o nihe paranu.
21 Vwehu nuna ka'ene na ja oja mihunakije núni ojijara nú panamu'amajaho nú
paju'ika'i Godoni una'i matauma namihuna.
22 'Enakaivo nú Huni tamana vene uneunechaka Hura ura renuji hena vejujihuna'e nú
raka'e jarivujaho Hu nú vajúhuna.
23 Ikaho Huni tamana. Nú Huni Hariha Jesu Keriso oni iha nimaa rone 'ee ea 'aho
pu'úmo oja 'ekarahuna areri Hura 'waruma ja'ina'e vehuna.
24 Ea irara Jesuni tamana hene venujaho hu Huni vaji hinu. 'Eju'e Jesu huni vaji hinu.
Ijaho nú niheju Hu núni vaji hinu. Ijihuni maijaho Huni 'Avena ka'ene Hura nú múhajara
reju'e nú niheju.

4

'Avena Nimaijine 'Ee 'Avena Ira'atijina

1 Ehu nuna ka'ene na ja oja mihi'inakije ja 'avena mapokakija panimaa veti'avara.
'Enakaivo 'avena kajija vene kive Godoni rena rou ho pa'ajaho ki'avara. Ijihuni maijaho
poropetia ira'asina mapoka mwe'akino ojura.
2 Ikaho 'unama ka'ene Godoni 'Aveniji hena kahunijina. 'Avena irara Jesu Kerisoho roe
haha apenana 'iamujaho Godi oni rena roana.
3 'Ene 'avena ka'ene Jesuho Godona parena roana 'iavujija 'avena ka'ene Keriso oni
nana'eji'ina ka'ene rohuna'e jara hejajaho ivi'a ni iki mwe'i roana.
4 Sesahu nune ja Godoni jihuna'e ja pu asitahara. Ijihuni maijaho 'Avena ka'ene joni
vaji hinujara 'avena ka'ene mwe'a kehunijaho niho'o asima paranana.
5 Pu mwe'a kehuni jihuna'e pu mwe'a kehuneru 'wavura. 'Eju'ukamare'e mwe'a
kehuni eijija puni iraru hejura. Mwe'a kehuni siseijara pu renaura.
6 'Enakaivo nú Godoni jihuna'e ea irara Godi hena kamujaho hu núni ira henuna kaivo
ea ka'ene Godoni parene roajaho hu núni ira pahenuna. Ijara reju'e nú 'Avena nimaijaho
kame 'ee 'avena ira'atijaho kahuna.

Godiho Oja Múhi'ina

7 Ehu nuna ka'ene na ja oja mihi'inakije veje ea 'aho pu'úmo oja 'ekara'avara. Ijihuni
maijaho oja 'ekaravujaho Godoni rena roana. 'Enakaivo ea irara ea 'aho'a oja mihujaho
hu Godoni vaji nahejara 'ene Godi hena kamuna.
8 Ea irara ea 'aho'a oja pamihujaho hu niho'o Godi pahenuna. Ijihuni maijaho Godiho
oja 'ekaravujina.
9 Ikaho 'unama ka'ene Godira nú oja ka'ene múhaji najuhajaho Huni Hariha nikwisu
ranavume mwe'i roajihuna'e nú Huni vaji majama hihuna.

10 Ikaho oja 'ekaravujina. Nú Godi núni oja pamahara kaivo Hura nú oja múhajihuna'e
Hu Huni Hariha ranavume roe núni sisea apejume pa'arenana.
11 Ehu nuna ka'ene na ja oja mihukije Godi Hu niho'o natohwa oja múhajihuna'e nú
'u'o ea 'aho pu'úmo oja 'ekarahuna.
12 'Enakaivo na'i pini ei pini Godi niho'o kahuna pana kaivo nú ea 'aho pu'úmo oja
'ekaravujaho Godi núni vaji hinuna. 'Ene Huni oja 'ekaravujaho núni vaja areri renuna.
13 Nú niheju Hu Huni 'Avena nú múhajihuna'e nú Huni vaji hiju'e Hu núni vaji hinu.
14 Amora Huni Hariha ranavume mwe'a kehuni Ni'ajihi'ina'e re'i roajaho nú núni nii
kavaji ea 'waravara.
15 Ea irara Jesuho Godoni Hariha 'iamujaho Godiho huni vaji hinu 'ee hu Godoni vaji
hinu.
16 Godira oja ka'ene múhajaho nú hene nimaa roju. Godiho oja 'ekaravujina.
'Enajihuna'e ea irara oja 'ekaravuri vaji hinujaho hu Godoni vaji hiju'e Godi huni vaji
hinuna.
17 Nú ijí hejajihuna'e núra oja mihujaho marasahura. Ijihuna'e nú vea ka'ene 'otua
vehuni veijaho pajuhuna. Ijihuni maijaho Hura hinuja'ina'e nú iki mwe'i hiju.
18 Juvujaho oja 'ekaravu jihuni vaja pana. 'Enakaivo nimaa oja 'ekaravujara juvujaho
veju'e pa'arenuna. Ijihuni maijaho juvujara reje eha sisea apehuna. 'Ena'omo ea irara
jumujaho oja 'ekaravujaho huni vaja areri pana.
19 Núra Hu oja mahujihuni maijaho marako'a Hura núa oja múhajihuna'e mahu.
20 Ei pini ijá 'imujaho na Godi oja mahu 'i'i kaivo vweaha kame semujaho hu ira'ata
apene avanu. Ei pini hu ea nii huni kamujaho oja pamahu kaivo ichá'ina'e Godi ka'ene
hu pakamujaho oja ma'ena?
21 Ike tamana kaho nú Huni apejara. Ea irara Godi oja mahujaho hu vweaha 'u'o oja
ma'amana.

5

Núra Mwe'ake Asivajina

1 Ea irara Jesuho Keriso nimaa ronujaho hu Godoni vaji nahejara. 'Ene ea irara Amo
oja mahujaho hu Huni hariha ka'ene Huni rena roaji 'u'o oja mahu.
2 Nú Godoni harihija oja mihujihuna'e nú nihena kavu nú Godi oja mahe 'ee Huni
tamana 'ararihae vejura.
3 Ikaho Godoni oja 'ekaravujina nú Huni tamanijaho hami 'ajohuna. Ijihuni maijaho
Huni tamanijaho mai'o kisina pana.
4 Ijihuni maijaho ea ka'ene Godoni vaji nahenaajipo mwe'akaho asivara. Núni nimaa
roijara vejume nú mwe'a ikaho asivara.
5 Ea irara mwe'akaho asimune? Ea irara Jesuho Godoni Harihiji nimaa ronujarana.

Ikaho Jara Hehunijihuna'e Vejara

6 Ikaho Ea ka'ene toa 'ee 'aa vaji roajina. Hu Jesu Kerisona toaru pana kaivo toa 'ee
'aiji'i roajina.
7 'Avenijara Huni vu'a nimaa venana. Ijihuni maijaho 'Avenijaho nimaijina.
8 Ijihuni maijaho ike no'opisu ikipo Huni vu'akaho nimaa vejara. 'Avenijine toijine 'ee
'aijina. 'Ee ike no'opisu ikipo ahume avacharavara.
9 Nú emaapuni vu'iji nimaa ve'avajaho Godira kime 'waramujara maho'o asitaha
paranu. Godoni kima 'warumujaho ikena. Ijaho Hu Hariahoni vu'a nimaa vene
'waramana.
10 'Ene ea irara Godoni Harihiji nimaa ronujaho hu ori'ini hena kamuna. Ea irara Godi
panimaa ronujaho hu Hua veju'e ira'asina'e renu. Ijihuni maijaho raka ka'ene Godira
Huni Harihiji rone 'waramajaho panimaa ronu.
11 Iraka ka'ene 'warumajaho ikena. Godi majama hihuna múhana 'ee ike majama
hihunakaho Huni Harihi jihuni vajina.
12 Ea irara Huni Harihiji apenujaho hu majama hihuna kaivo ea irara Godoni Harihiji
papenujaho hu majama hihunijaho papenu.

Majama Hihuna

13 Ike raka ka'ene na vejukaho ja ea irahipo Godoni Harihi jihuni ihiji nimaa rojujihi
puna'e veju. 'Ejakame ja majama hihuna ka'ene apejaji hena ka'avarono veju.
14 Ikaho nú Huni una'i nimaa rojujihuna'e uneunecha raka'e Huni ura ija'ina'e jarime
'waravujaho Hu henuna.
15 Hu henuhuna'e nú hena kavu. Ijihuna'e núra uneunecha iraka Hu jarivujija nú
'ekura.

16 Ea pini huni vwea ka'eje sisea ka'ene pakwahuniji veje ka'amajaho hu ni'ajahe
Godoni siporua 'oje hia huna ma'amana. 'Ene 'u'o Hura ea ka'ene sisea ike pakwa-
masahuke pavejujija hia puna mihuna kaivo sisea pina venareje kwamasahuna namu.
Ijihuna'e na ija'ina pa'iavo hunijihuna'e jarima 'waramama pa'iavu.
17 'Unama ka'ene ariramaa pa'ajija maho'o sisea. Sisea pina vena'e pakwahuna namu.
18 Nú niheju. Ea ka'ene Godoni vaji nahejajaho sisea pavenuna. 'Enakaivo Jesu ka'ene
Godoni Harihijara 'ajoahu'e 'avena siseijaho hu ija pa'unamuna.
19 Nú niheju. Nú Godona kaivo mwe'akaho maho'o 'avena sisei jihuni harura hari
namu.
20 Nú niheju. Godoni Harihijaho niroana. Hu nimaiji hena kahuni henaka ijaho
múhana. 'Eju'e nú Huni hariha Jesu Keriso ka'ene nimai jihuni vaji hiju. Ijaho Godi
nimaa ka'ene majama hihunijina.
21 Sesahu nune godi ira'ata ka'ene iji vejujija oja pami'avara.

2 Joni

Vuʻa Anejijihina

1 Na eruta napara kaʻene iji pijahajine ʻee sesahwaha kaʻene nara nimaa vajijino oja mihujiru pana vo ea mahoʻo nimaiji hena kaviʻinijihi punaʻe veju.
2 Nimaa kaʻene núni vaji name ʻee majama nama vahuni jihuni hahi veju.
3 Maiji vwihanúana ʻee numirumana ʻee matauviʻina kaʻene Godi Amo ʻee Jesu Keriso kaʻene Amo oni Harihi jihuni nimaa ʻee oja mihujaho nú puʻúmuna.

Hura ʻWarama Jaʻinaʻe Oʻavara

4 Na sesahu jona ʻahoʻa kiʻeme nimai jihuni vaji ʻurahojajaho na teamanimana. Areri núra vehuna kaʻene Amounaʻi apeja jaʻina vejara.
5 ʻEnakaivo na iviamaa napara kera a ʻwaravu na tamana pina maiuʻina paveju kaivo núra nimarako amura hejara kaʻene ea ʻaho puʻúmo oja maʻarahuna kaʻene ʻwaramaji veju.
6 Oja ʻekaravujaho Huni tamanijara ʻwarama jaʻinaʻe ʻuraha ohuna. Ikaho tamana kaʻene jara nitama hejajinaʻomo ja ijihunijino ʻurahe ohuna.
7 Iraʻasina mapoka iki mweʻi ani rene vaʻu. ʻEnaʻomo pu Jesu Kerisoho haha paapenana ʻwavura. Pu nihoʻo iraʻasine ʻee Keriso oni nanaʻejiʻina.
8 Nú raka kaʻene ja najahume rejajaho hami ʻajohakame papaʻareʻama jihunaʻe nú ja puʻúmo eha mamaa mahoʻo areri apehuna.
9 Ea irara Kerisora najahuji paveʻi kaivo karokaha venujaho Godi huni oja vaja pahinu. Ea irara Kerisora najahuji venujaho Omaheʻo Hariaheʻo huni oja vaji hiju.
10 Ea ʻahopo ja najaʻiro roʻi kaivo ijí raka kaʻene najahaji paapene roa kiʻavajaho paʻwarave joni sea roe ʻee paʻajoʻavara.
11 Ea ijaʻiniji kame a ʻajoʻamajaho hura sisea venujaʻinaʻe a areri sisea ijaʻina vehuna.

Vuʻa Túchamaijina

12 Na ura ja mapoka ʻwarahuna ura reniu kaivo na heha ʻahi vehuna ura pareniu. ʻEnaʻomo na vuʻareje joni unaʻi urania kakaraviʻi ʻwaravakame nú ja puʻúmo nihoʻo temari ituʻona parahuna.
13 Joni ʻuʻua kaʻene Godi iji pijaha jihipuni ehipo ja ʻajoravu.

3 Joni

Nimaijihuni Vaji ʻUrahoʻavara

1 Na erutai Keasi kaʻene na oja mahujihunaʻe veju.
2 Vwea nuna na oja mahiʻine na oni siporua ʻojuraʻomo uneunecha mapoka ja puʻúmo marasahe ʻee a hami hihuna areri oni oji vaji marana jaʻinaʻe rehuna.
3 Vwehu núpo roe ara ʻunama kaʻene nimaiji ʻurahe onuji ʻwarivume hejujaho na teamanimana.
4 ʻEjuʻukamareʻe sesahu núpo ʻunama mamaiji ojuji na hejujaho na nihoʻo teamanima paraniu.

Keasi Aromahajina

5 Vwea nuna kaʻene oja mahiʻiniji ara vwehu núpunaʻi vene ʻee apiora kaʻene vwea vwina vene niʻajihujaho mavarasaʻina venu.
6 Pu sosi vaji ara oja kaʻene mihuji rone ʻwaruvu jihunaʻe a pu irechamie vaʻavajaho hami ʻunama kaʻene Godi teamahuni jaʻinaʻe veʻamana.
7 Pu Huni Ihijihuni hahi usema vaʻajihunaʻe pu Jenitaru puna unenua ʻahoʻa paʻekara.
8 Ijihunaʻe nú ʻuʻo ea ijaʻinijija niʻajihuna. ʻEjakame nú pu puʻúmo ahume nimaijihuni kaukara vejiʻinaʻe rehuna.

Tiatiripisi ʻEe Timitiriasi

9 Na sosi huni vuʻa ʻahoʻa na heha ʻahi nivejuta. ʻEnakaivo Tiatiripisi hu nihoʻo niʻimaʻura reʻiro vwihaʻi kaivo núra raka kaʻene ʻwaravajaho hu rarenana.
10 Ijihuni hahi nara roujaho hura uneunecha kaʻene sisei venajaho ʻeka ro najahuna. Hu núnuna ʻi ira sisea ʻwarume ʻee namuhuna. Hu vwehu núna kaʻene apiorijija paaherame ʻee ea ʻahoʻa tanuʻurihuʻe pu ʻuʻo ijaʻina vejura. ʻEne ea ʻahopo apiora ʻekaʻujaho hu pu tanuʻurihuʻe sosia paroʻi kaivo samai hijura.
11 Vwea nuna kaʻene na oja mahukera a pakaʻeje sisei jihuni ʻunamijaho matesaraʻamana kaivo mamai jihuni ʻunamijiru matesaraʻamana. Ea irara mamaaru venujaho hu Godi ona ʻee ea irara sisearu venujaho hu Godi pakamuna.
12 Ea mapoka Timitiriasi taʻarohe hina ʻwavura. Nú Timitiriasira raka kaʻene venuji nú kama hejuji ʻuʻo ʻwaravura. ʻEjuʻukame ja niheju núra raka kaʻene ʻwaravujija nimaa nimaa.

Vuʻa Túchamaijina

13 Na nihoʻo mapoka mapoka ʻwaraʻi ʻahiu kaivo na heha ʻahi ijí vehuna ura pareniu.
14 Na vuʻe a kahuna ni samatuʻu renu. ʻEne nú noʻo urania kakaraviʻi ahuma ʻwama hehuna. Matauviʻinijaho a huʻúmuna ʻee napuhuana kaʻene iki hijujipo a ʻajoravu. ʻEne napuhu nuna ihi ʻurihiʻi ʻajoraʻamana.

Juta

Vuʻa Anejijihina

1 Juta kaʻene Jesu Keriso oni pwea ʻee Jemisi oni ʻuʻuiji'i ea kaʻene Amo Godira oja mihe ʻumenauʻe Jesu Keriso onaʻe ʻajohaʻejuʻe hijujihi punaʻe veju.
2 ʻEne veje numisaraa ʻee matauvi'ina ʻee oja mihujara joni vaja emarena paranama.

Sisei Najahi'ina Puni Jujuvuʻa

3 Napuhu nuna kaʻene na oja mihi'inakije na ʻunama kaʻene nú venume maranú*ana* kaʻene nú apejaji asura vene ja ʻwaraʻirono amairiaravuta. ʻEnakaivo na iviamaa asurakaho vene ja jarirame ʻwaravujaho nimairoa kaʻene Godira Huni ehija mihajaho ja ija kisi ʻuname ʻajohunaʻe asurakaho veju.
4 Ijihuni maijaho ea ʻahoʻa iviamaa ja paki'ejuʻe nisareri joni vaji vuʻe ijá ʻiavo Godira nú vwihanúe aremu jihunaʻe nú ʻunama sisea veji'i hihuna ʻiavu. Ea kajija nitama iji pijihareja ʻotua vetihunaʻe ʻwaramana. Pu ea siseaʻomo Godoni maiji vwihanú*aja*ho taʻarohe apene ʻuname sisea ʻuasa vene ʻee nú*ni* Natohwa kaʻene Jesu Kerisoho hemahu.
5 Ja niheji'ina kaivo na kúʻo ja vwihaʻavarono ʻwaravu. Natohwijara ea Ijipiti ni'ajihume roe usevara vo ea kaʻene panimaa rojajija Hu venaume paʻarejara.
6 ʻEne ʻona oji'ina kaʻene puni tinia nimaa nimaijaho arevajija Hu senia kaʻene majama nahunijino kamorame irechamiuʻe nututi Godoni ʻotua kaʻene vea ni'iniji ʻajaha hiju.
7 Ijaho niareri Satami ho Kamora ʻee ara mamaʻina ʻahoʻa kaʻene ijihipuni rori navujipo hine sisea kaʻene ʻuasa vene ʻee ʻunama sisea kaʻene emaapo pavejujaho vene napapo napara ihanie ojuʻe parupo parua ihanie ojuraʻomo ea kajija iviamaa vena kaʻene majama reji'i namuji hiju. Ijihunaʻe nú ijí kime vwihahuna.
8 Ijí ʻunama nikwinuʻina kajino ea ikija ʻuʻo sisea navaha punaʻi rone ʻee puni haha ruarahe ʻee ea kaʻene mamaʻinijija pataararorahe ʻee ʻona oji'ina puni mamaʻini jihipunaʻi ira sisea ʻwaravu.
9 ʻEnakaivo Maikeru kaʻene ʻona oji'ina puni natohwijara Setani'i Mosisi oni hahiji pakama vahacharavajaho ira sisea paʻwaramana kaivo hu ma ijá ʻwamane Natohwijara a eha mahuha ʻwamana.
10 ʻEnakaivo ea ikija uneunecha kaʻene pu pahena pakivujija ronahe ʻee siripavura ʻee areri ʻua maha punaʻi puni vwihaijino vene ʻee pura uneunecha ijaʻina kaʻene vejujipo pu ruarahiura.
11 Pu eha sisea apehuna. Ijihuni maijaho pu Keni oni ʻunamijino vaʻara ʻee eha apehuni jihunaʻe Peramura venajaʻinaʻe vejura ʻee Korara ninakarame rena paʻarena jaʻinaʻe vejura.
12 Ea ikijahija jara ahuma ʻiruma ijuri vaji vuʻujija areri naʻapo soha vaji navujaʻina pu vea kaʻene ja puʻúmo ʻirumaʻe ijujaho pu pajuvura ʻee pu pusumano ʻajoʻarame areri ʻimitia toa paʻanaʻe ʻasiasii ʻanae vaʻujaʻine ʻee ichi nahenareʻe ʻina paʻirima navujaʻina. Pu chinuma mahoʻo jahejuʻe sarasaha paraju jaʻina.
13 Pura sisea kaʻene vejujihuni juhijaho areri sohi ajira amene sapa reʻejuʻe chiha ani rene siserasahe navujaʻina. Pu areri chinapo majikari jaheusahu jaʻina. ʻEnaʻomo nututa kaʻene naʻi naʻii vajame navujaho punaʻe aneja pú*sa* paʻanaʻe ranavuʻe ʻajiha namu.
14 ʻEne ike ʻunama nikwinuʻina kaʻinaʻe Inakira Atamu oni amuhija iropu noʻo paʻareʻeme iraka kaʻene tú*na*ʻi rehuniji kime ijá ʻiama Kaha! Natohwijaho Huni ehija kaʻene arira maijihi puʻúmo ea nihoʻo mapoka mapoka asisame roara.
15 Hu ea mapoka mahoʻo aherame roe ʻotua vetihuna ʻee ea sisesa kaʻene puni vaji hine ʻunama sisearu vejujija ʻee ira sisea kaʻene ea sisesa kajipo Hua niname ʻwarava jihunaʻe avahuna.
16 Ea ikija suiʻine ʻee ea namaʻirono puni sisea sarame ʻee sisea irakaʻe pu ura renaujaho ma ijí vejura. Pu ira toa rukinaʻomo pu ea pisimi'i pununa'i uneunecha maa ijí ʻekaʻiro avajura.

Ojono ʻAjohi'i Godira Oja Múhuni Vajiji Hi'avara

17 ʻEnakaivo ja vwehu nune na ja oja mihi'ine ira kaʻene nú*ni* Natohwa Jesu Keriso oni apasorupo ʻwaravajaho vwihaʻavara.
18 Pu ja ijá ʻiavare Vea tú*cha**maa*** reʻeje ea matihi'ina mapokaʻe puni hahijara sisea kaʻene itunavujiru veji'i hihuna ʻiavara.
19 Ea ikihipuni vwihaijaho mweʻa ikehuni ura ijara itu'one navujihunaʻe pura veji'i ea ahaame ʻoi'oi hihuna. Ijihuni maijaho Godoni ʻAvena puni vaja paʻana.

20 'Enakaivo vwehu nuna ka'ene na ja oja mihi'inakije joni nimaaroijaho veje emare'amana. 'E'eje Godoni 'Avena vajijino siporua 'o'avara.
21 'Ene Godira oja múhana vajijino hiji'i núni Natohwa Jesu Kerisora numiruma va'e majama hihuniji 'e'uhuniji 'ajaha hi'avara.
22 'Ene ea 'aho'a ka'ene puruva reti'eju'e hijujija numira'avara.
23 'Ene ea 'aho'a ka'ene veni va'ujija sirirami'avara 'ee ea 'aho'a juvi'i numira'avara kaivo ja paki'eje puni siseijara ja aruma'ama.

Ta'arohuni Siporua

24 'Enajihuna'e Hura areri 'ajoha'eje pa'amaaresume 'ee Hura veje ja Huni hanaji'ini jihuni una'i arira'e teamana'eje namihuna.
25 Núni Godi nikwinu ka'ene núa venume maranúaji ta'aroha. 'Ene Jesu Keriso ka'ene núni Natohwi jihuni vaji ta'aroha. Hanaji'ina Harura Ni'ina 'Ajohai'ina Ajira Rukina ijija Huna. Hu nitama rene majama ija'ina. Ameni.

Revaresiani

Jesu Keriso Raka Túnaˈi Rehunaka Vejume Samaa Renajina

1 Jesu Keriso oni hema kaˈene maiˈo rehuniji najaˈiro Godira Keriso mahumakame Hura Huni ˈona ojiˈina ranavume hura apena roe Huni iraru hene vejiˈina Joni nahe ˈwaravakame Huni ehija kaˈene Huni iraru hena vejiˈinijija najaˈena.
2 ˈEne Godiˈo Jesu Keriso ˈo vuˈa raka kaˈene Joni ˈwaravume hu hene ˈee raka kaˈene hu huni nii kimajaho ijá ike asura vajakino venana.
3 Iraka kaˈene maiˈo rehuni vuˈa kaˈene puka ikehuni vaji vejajaho nituˈu renu. Ea irara vuˈakake tahe veˈamajine ˈee ea ˈahopo hena veˈavajaho Hura pu merajihuna.

Sosi Iropu Noˈo ˈAjoravajina

4 Na Jonira sosia iropu noˈo Esia namiju jihipunaˈe veju. Godi kaˈene nitama anejijaho ijí hinane ˈee iviamaa ijí hinunaˈomo maiˈo kúˈo rohunijara maiji vwihanie oja soniji ja samahu. Godoni oja sona ˈee maijaho Godoni ˈAvena iropu noˈo Huni toronu unaˈi hiju jihipuni ˈuˈo rena roana.
5 Jesu Keriso kaˈene nú maiji vwihanúe oja soni samuhajara vuˈakaho ˈwarumu. Eaka mapoka kaˈene kwamasahiˈinijipo kúˈo ˈurihuni amurijaho Jesura ˈurinana. Hu mweˈa kakehuni ea mamaˈini jihipuni ˈAjoahiˈina. Nú Jesu taˈarohu jihuni maijaho Hu nú oja múhe Huni ˈaiji núni sisea somuhana.
6 Jesura nú ˈekue Huni ehiji jihipuni vaji Huni ari irechamú*ana*. ˈEjuˈukame nú Godi kaˈene Jesuni Omijihuni kaukara niˈajahiˈina rejara. Hura aneja pús*a* paˈanaˈe nú ˈajohua apena vahuna kajihunaˈe nú ˈuˈo Hu ijaˈina taˈarohuna. Ameni.
7 Ike kaha! Hura roˈamajaho Hu akúp*a* ˈahi ˈimitijiˈi rohuna. ˈEˈeje ea mapoka Hu nii mai kahuna. ˈEje ea kaˈene Huaˈe ˈanaa pijahajija ˈuˈo Hu kahuna. ˈEjakame araraka mapokakaho eaka mapoka kaˈene hijujija pu puni niijikano mahoˈo kamareje nihoˈo temukave niramaruhuna. Nara raka kaˈene iviamaja ja ˈwaravukaho nihoˈo nimaa. Ameni.
8 Na Aneja ˈee Na Pús*a*. Godi kaˈene Harusinijara ijá ˈwarumana Hu nitama anejijaho ijí hinanaˈomo iviamaa ijí hinunaˈomo Hu majama ijí hina apena vahunijina ˈúm*ana*.

Patimosi Keriso Oni Visoni Kavajina

9 Vwehu nune na Jonira joni asurakaho mutumutu iha Patimasi hijiˈi veju. Godoni vuˈa ˈee Jesura núni maa kaˈene venaji rone na ea ˈahoˈa ˈwaravumakame senavume na tipurai ranamiara. Nú ja puˈúmo ˈajori Jesuni vaji ahija vaji aruvara. ˈEne Huni harura hari hine ˈee Hura niˈajúˈeje ata kairasahe ˈunama ariri hiju.
10 Natohwi jihuni veijino na Godoni ˈAveni vaji hijiˈi hiˈeme ira niˈimaˈura viatiˈini saˈini nuni tún*a*ˈakino ijaˈinaˈe ˈumenana.
11 Ikaˈina ˈwarimana. Ara raka kaˈene hena kamajaho Esia vaji sosia iropu noˈo namiju jihipunaˈe puka vaji venareje ranave vaˈamana. Epasasi Simún*a* Púk*a*m*a*mu Taiataira Satasi Pirateripia ˈee Reatasia ranave vaˈamana.
12 ˈEjume irara na ˈwarimu ronarejo ˈurine arome niriujaho naheha kaˈene korutia vejajijahija iropu noˈo kivuta.
13 Ijí naheha iropu noˈo navari vaja kajino Ema Puni Harihiji vareˈina ijí naminana. Hu ateha jopatuˈumaˈura apús*a*me ˈee korutia turea kaˈene vejajaho túr*a*t*a* ˈaha iramana.
14 ˈEne Huni húm*a*t*a* sapasijaho sajasaˈimaa rene ˈee Huni nia titijaho nihoˈo vena punaˈi renana.
15 ˈEne Huni mumorijaho Parasi punaˈi hananana. Areri veni vaji hanasahu jaˈinaˈe hananana. ˈEne Huni ira anukijaho areri toa mapokaˈe ahuma roareˈe ˈovujaˈinaˈe renana.
16 ˈEne Huni ija kaˈene manaˈinijaˈi china iropu noˈo ˈuninamiana. ˈEne Huni ira tita kajino soˈwa kaˈene ropu ropu ˈena rejiˈinijaho ro ˈeˈunana. ˈEne Huni niuri jihuni harurijaho nihoˈo vea punaˈi hananana.
17 Na Hu kavujaho na ˈone Huni mumora aneji kwavute punaˈi navuta. ˈEjume Hu Huni ija manaˈiniji nuni haha ˈahi ranamihiˈi ikaˈinaˈe ˈwarimana. A nihoˈo paju'amana. Na anejijina ˈee ura kahene Na majama hina apena vaiˈinijina.
18 ˈEne Na majama hijiˈinijina. Na kwama ˈurijutaˈomo pakwahuna kaivo majama hihuna. ˈEne Nara ˈunama kaˈene kwamasahunijiˈo Hetisi jihuni vwicha kiijaho ˈajohura.

19 'Enakúne iviamaja raka ka'ene ara kimajija ijá puka vaji ve'amana. 'Ee raka ka'ene iviamaja navukija ijá ve'amana. 'Ee raka ka'ene ikehuni túna'i mai'o rehunijaho ijá ve'amana.
20 'Ene china ka'ene iropu no'o Nuni ija mana'ini 'ahi navume korutia naheha ka'ene iropu no'o kimajihuni hemijaho ikena. China iropu no'o ijija Godoni sosia iropu no'o ijihipuni 'ona oji'ina iropu no'ohe'ina. 'Ene naheha iropu no'o ijija sosi iropu no'ohe'ina.

2

Epasasi Opuni 'Ona

1 Ike vu'a kakaho Epasasi sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Ike vu'akaho Ea ka'ene china iropu no'ohe'i Huni ija mana'ini 'uninamie 'ee Hu naheha korutia veji'ini vaji 'urahonujara ika'ina 'waramana.
2 Jara raka ka'ene vejajijahija Na nihena kivu. Jara Nuni kaukara'e harura vena ve'eju'e erapo jaa'e sise'i 'ahiu'ukamare'e ja matauvujaho Na nihena kivu. 'Ee ea sisesa kivujaho senavura. Ea irahipo apasorua 'iavujija ja pu vena kivura. 'Ene ja pu vena kivajaho pu apasorua pana vo pu ira'ata kivara.
3 'Enakaivo ja Nuni ihijihuna'e sisea vaji hijara vo ja Na parana'o'uniara kaivo ja harura vene hijara.
4 'Enakaivo joni vaja unenu'u pina kwinu senimu. Ijaho ja nitama aneji Na oja mihaja'ina ja Na oja pamihu.
5 Ike vwiaha! Ja ichihachane rene arihaji vwihane joni sisea túchahae 'unama ro'avara. 'Ene jara amura'e vejaja'ina'e Na oja mi'avara. Vejuro'i Nara roe joni naheha veje 'utahuna.
6 Joni mamaijaho ikena. Jara ea ka'ene Nikoretani 'wavu jihipuni 'unama sisea senamu ja'ina'e Na 'u'o puni 'unama sisea kivujaho senimu.
7 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramujihi he'avara. 'Ene ei pini sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura ijí vene asita'amajaho Na hu 'warave hu icha'ina ka'ene majama hihunijaho ihuna. Ichakaho Godoni ari Parataisi naminu. Na hu ika'ina 'wara'eju.

Simúna Opuni 'Ona

8 'Ene ike vu'a kakaho Simúna sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Eakaho Hu anejijina 'ee púsijina. Hu kwamarena kú'o 'urina hinujara ijá 'waramana.
9 Jara ichá'ina'e sisei hijajaho Na nihena kivu. 'Ene jara uneunecha pa'amai ijihuna'e sisei hijujaho Na nihena kivu. 'Enakaivo ja uneunecha mapoka rukina. Ea ka'ene pu Jua 'i'i kaivo pu ja sise'i 'ahiujija pu nimaa Jua pana kaivo pu Setani oni sinakoku.
10 'Enakúne jara sisea ka'ene piunihunijija niho'o pajuha'avara. Ike heha! Setaniho ja ea 'aho'a vena kime tipura samahuna 'ee na'ia iropu ropu ja ruarahe sise'i 'ahihuna. 'Ene hu ja sise'i 'ahie 'ania kwamasa'i ve'avajaho ja Na niho'o patúchahi'avara. 'Eje Nara ja majama hihuni koraunu vajihuna.
11 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramuji he'avara. 'Ene ea irara sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura vene ijí asita'amajaho hu 'u'o kwamareje haha hianahuna pa'arehuna.

Púkamamu Opuni 'Ona

12 'Ene ike vu'a kakaho Púkamamu sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Ea ka'ene so'wa 'ena ropu ropu reji'inijara ijá 'waramana.
13 Ja ichá hijujaho Na niheju. Ijaho Setani oni toronu namujina kaivo ja Na papataaror-ihara. Ja Nuni iha ija kisi 'unaname hiji'i Naa'e nimaa rojujaho ja patúchahiara. Etipasi oni vea kajino hu Nuni vua'e Setanira hinuni tiniji 'waravumakame 'anauma kwamana.
14 'Enakaivo Na uneunecha kwinu kwino jara vejujaho Na pateamanimu. Ja ea 'aho'a Perami oni vu'a sisea nimaa vejara. 'Ee ja ea 'aho'a Peraki oni vu'a sisea 'ararihau'e Isureri oni harihija ijí amaaresume arihu. Ijara reju'e pu godi ira'ati jihuni 'iruma swasa vena ine 'ee 'uasa vejura.
15 Ijihuna'e ja ea 'aho'a majamano Nikoretani opuni 'unama sisea 'ararihau.
16 Ijihuna'e ja 'unama siseiji patúchahae 'unama ro'avajaho Na ijí vu'areje ja pu'úmo 'arasaravuri so'wa ka'ene Nuni ira titi namujino 'anihuna.
17 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a ka'ene 'waramuji he'avara. 'Ene ei pini sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura vene ijí asita'amajaho Nara puretia pakivi'ina ka'ene Godoni rena roujaho mahuna. 'Ene Nara muna sajasa'ina 'ahi huni iha maiu'ina veji'ina mahuna. Iha kajihuni maijaho ea pahehuna kaivo anesurijara hehuna.

Tairataira Opuni 'Ona

18 'Ene ike vu'a kakaho Taiataira sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Ike vu'a kakaho Godoni Hariha ka'ene nia tita vena puna'i reji'inijina. Huni mumora muna maa ka'ene Parasia 'wavuji vare'ina hanaji'ini jihuni vu'a.
19 Na joni kaukara 'ee jara ea oja vajihe 'ee joni nimairoa 'ee jara Godoni kaukara vejura 'ee jara 'ojuta anasame harura vene vena apena va'ujaho Na nihena kivu. Joni kaukara ka'ene iviamai vejajara mako vejajaho asimana.
20 'Enakaivo Na unenu kwinu jara vejuji Na kivujaho patea manimu. Ja napara Jesaperi ka'ene hu poropeti 'iamuji tinia aremahu'e hu Nuni ehija ka'ene Nuni iraru hena veji'ina najahi'i pisimie aherame ani ruva'una. 'Ejume pu 'uasa vene 'ee godi ira'ati jihuni 'iruma swasa vena ijura.
21 Na hura 'uasa venuji hu vwihane túchaha'amarono Na hu vea nimahuta kaivo hu ura parenana.
22 Ike heha! Na hu atakipuni tini pi'onahuna. 'Ene ea irahipo hu hu'úmo 'uasa vejujaho Na pu ahija sisea ni'ima'ura vajihuna. 'Enakaivo pu huni sisea kame túchaha'avajaho Na pu ahija sisea pamihuna.
23 'Eje Nara sesahwaha kwamasahunijine 'anihuna. 'Ejakame sosia maho'o hena ki'avajaho Na Godi ka'ene epuni vwiha 'ee oja tine kivi'iniji kihuna. 'Enareje jara iraka ka'ene vejajaho Na eha ija'ina'e areri vajihuna.
24 'Enakaivo ja ea 'aho'a ka'ene Taiataira hijujija Na ja ika'ina 'waravu. Vu'a ira'ata hema nimaa nimaa 'wavujaho Setani oni rena roujaho ja pahejura vo Na nimaa ja ahija 'aho'a pavajihuna.
25 'Enakaivo iraka ka'ene jara niapejajaho ija kisi 'unama hi'eje Na 'unama vu'uta.
26 'Ene ea ka'ene sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura ijí vene asitahe 'ee Nuni ira hene vena va'u va'u uri 'e'umajaho Na hu Jenitaru 'ajoahuni harura mahuna.
27 Hu pu hajaa ajani veji'ini 'ajoahe 'ee Hu pu si'ura puna'i 'anie mutua'e túa rehuna. Ija'ina'e Nuni Oma harura nikwisu'ina kaji Na mihana.
28 'Eje Nara hu china ka'ene Moroa 'wavuji mahuna.
29 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramuji he'avara.

3

Satasi Opuni 'Ona

1 Ike vu'a kakaho 'ona oji'ina ka'ene Satasi sosi 'ajohuniji ika'ina venareje 'wara'amana. Ea ka'ene Godoni 'Avena iropu no'ohe'i rukina 'ee china iropu no'ohe'i rukinijara ika 'waramana. Jara raka ka'ene vejajijahija Na nihena kivu. 'Enakaivo ja vwihajujaho ja iha rukina 'ee ja mai'o hiju roju kaivo nimaijaho ja nikwamasahara.
2 Iviamai 'uriimaraha! Jara uneka ka'ene aneja mamaa vejajaho nipa'are'i venukúne harura vene veje mara'amana. Ijihuni maijaho Nara kavujaho kaukara ka'ene jara vejujaho Nuni Godijihuni una'a mai'o papa'arenu.
3 'Enajihuna'e jara marako iraka ka'ene 'eke 'ee joni atai henareja ja ija kisi 'uname 'ee joni sisea kame ta'arohareje kú'o Nuni roaji'avara. Ijihuni maijaho ja pa'urimara'avajaho Na nesi ja tatatihuna. Areri nesa rukini rouja'ina'e Nara vea ka'ene roujaho ja pahena pakahuna.
4 'Enakaivo Satasi vaji ea 'aho'a niho'o puni ateha mai'o chiha parejara. Pu ateha sajasa'ina same Na Hu'úmo 'urahohuna. Ijihuni maijaho pu ea arire 'ee niho'o nimaa nimaa.
5 'Ene ea ka'ene sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura ijí vene asita'amajaho hu ateha sajasa'ina apúsahuna. 'Eje Na huni iha puka ka'ene majama hijuri vaji namujaho Na pata'aru'eju. 'Ene Na huni iha Nuni Oma 'ee Huni 'ona oji'ini jihipuni una'i nahama 'warahuna.
6 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramuji he'avara.

Pirateripia Opuni 'Ona

7 Ike vu'a kakaho Pirateripia sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Ea ka'ene niho'o ariramaa'e ea ka'ene niho'o nimaa nimaaru 'waravi'ine 'ee Teviti oni kia 'ajohi'ina'omo Hura vwicha tirasa'amajaho ei pini kuhuna areri pana. 'Ene Hura vwicha ka'ene ku'amajaho ei pini areri tirasahuna pana. Ijara ika'ina 'waramana.
8 Na joni kaukara nihena kivu. Ike heha! Na joni una'i vwicha ka'ene tatiranavujaho ei pini kunahuna areri pana. Ijihuni maijaho joni harura ma'u'ua 'ee ja Nuni ira hami hejara 'ee Nuni iha patúchahaara.
9 Ike heha! Ea ka'ene Setani oni sinakoku vaji hijujijahija pu ika'ina 'waravu Nú Jua. 'Enakaivo pu ira'ata veju. Ike heha! Nara veje pu roe joni una'i nitupari same Nara ja oja mihujaho pu ijí hena kahuna.

10 'Enajihuna'e ja Nuni ira hena majama vejujija Nara vea vutua sisea vena kihuni vajijaho tanurihe ja paaruhuna. Mwe'akaho maho'o 'ee ea ka'ene ijí hijujaho vena kihuni vea nituranu.
11 Vea ka'ene Nara rohunijaho niho'o tu'u'wi namukúne raka ka'ene jara hena kamareja apejajaho ija kisi 'unavakame joni koraunu ea 'aho'a areri pa'etuji'avara.
12 'Ene ea ka'ene sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura ijí vene asita'amajaho Nara veje hu Nuni Omijihuni Temiporu vaji tukeja anesina rena namihuna. 'Eje hu Temiporu kajaho paraname samai'i vahuna. 'Ee Nuni Godijihuni iha 'ee Nuni Godijihuni ara natohwa ka'ene Jerusaremi maiu'inijaho 'ee Nuni iha maiu'ina ka'ene akúpa 'ahi rene roujaho Na huni haha 'ahi vehuna.
13 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramuji he'avara.

Reatasia Opuni 'Ona

14 Ike vu'a kakaho Reatasia sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Ea ka'ene nimaa túchamaijine 'ee paseme pauchavi'inijine 'ee Godoni vu'a hena kime nimaa 'waravi'inijine 'ee Hu Godira uneunecha mapoka ka'ene venajihuni Húmatijara ijá 'waramu.
15 Na joni kaukara nihena kivu. Ja niho'o paha pane 'ee niho'o ohoa pana. Nuni urijaho ja paha ho ohoa re'ipisa maraja'a.
16 Ja niho'o paha pane niho'o ohoa pana kaivo ja rira mu'oi hijujihuna'e Na ja nitupa puna'i hwena ato'urumahuna.
17 Ja ika'ina 'wavura. Nú niarerina. Nú kukua mapoka mapoka rukina 'wavura. Ijihuna'e nú unenu'u 'aho'a papivusahu. 'Enakaivo ja pahena pakavujaho ja niho'o pivusaha paraji'ine 'ee temukama paraji'ine 'ee uneunecha niho'o pa'ane 'ee nia supavi'ine 'ee vwiha ateha pa'ana.
18 Na ja ika'ina 'waravu. Roe Nuni korutia ka'ene niveni vaji amairiaji 'imeha. 'Ejakame ja uneunecha mapoka rukina re'avara. 'Ene ateha sajasa'ini savakame joni haha ka'ene samaumai navume ja junamajaho pa'arehuna. 'Ee joni nia 'úsia 'onareje hami niri'avara.
19 Ea ka'ene Na oja mihujaho Na pu 'unama arira najahe 'ee eha kaisina mihuna. 'Enakúne ja harura venareje joni sisea túchahae kú'o 'unama Nuni ro'avara.
20 Ike heha! Na vwicha jiami namine 'ana'anau. Ea irara Nuni ira hene vwicha tirasa'amajaho Na ijí vaji huni vu'e 'ee Na hu hu'úmo 'iruma ije hu Na hu'úmo ihuna.
21 'Ene ea ka'ene sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura ijí vene asita'amajaho Na hu tinia aremahe hu Na hu'úmo ahume Nuni toronua 'ahi hihuna. Areri Nara ahija sisea kaji harura ni'ima'ura vene ijí asitahareno Na Nuni Omiji'i ahume Huni toronu 'ahi hijuja'ina'e hihuna.
22 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramuji he'avara.

4

Toronua 'Ee Akúpa 'Ahi Oja Mahunijina

1 Ijihuni túna'i na niri'i kamarene tatavuta. Na niri'i kavujaho akúpa 'ahi vwicha jaraa namana. 'E'ejume na ira amura hejujaho areri viati'ina puna'i 'umenani vajiji ika'ina 'warimana. Iki ajima roe Nara raka ka'ene ikehuni túna'i mai'o rehuniji najahuma 'wimana.
2 Ni'aha kwinu na 'Aveni vaji hiji'i kavume akúpa 'ahi toronu nami'eme ea pina ijihuni 'aha kajine asuma hinana.
3 Ea ka'ene ijihuni 'ahi asuma hinajaho areri jasipa (muna) satisi sa'ina. 'Ene toronu kajaho anuaki same tautihana. 'Ene ijaho emarori sa'ina renana.
4 Toronu kajaho toronu 'aho'a mapoka (24) ijano same tautihara. 'E'eme ijihuni 'aha kajine eruta mapoka (24) ijihuni 'ahi hijajaho ateha sajasa'ini same koraunua ka'ene korutia vejajija puni húmata 'ahi sama hijara.
5 Toronu vaja kaji rene vea pi'ime akúpa 'o'i vajame taratarai mahana. 'Ene naheha iropu no'o toronu una'i reji'i navara. Ijaho Godoni 'Avena iropu no'o kajihina.
6 Toronu kajihuni una'ijaho soha sa'ina kajaho niho'o pavarime pavenana kaivo mane'a sa'ina renana. Toronu rira mu'oa 'ee rora kajaho unenu'a 'aho'a ka'ene mai'o hiji'ina no'ona no'o hine tautihara. Pu una'a túna'a nia ani reji'ina.
7 Ijí uneka amurijaho raioni sa'ina. 'Ejume pinijaho purumakau sa'ina. Pinijihuni ni'urijaho emaa sa'ina. Túchamaijaho púrúha sa'ina.
8 'Ene ijí uneka ka'ene no'ona no'o mai'o hiji'inijija 'oi'oi taha iropu kwinu rukina. Puni taha hura hara nia ani reji'ina. 'Eju'e veiri'a na'ia pu ika'ina 'wavi'i hiju.

Godi Natohwa harusimaˈura. Hu nihoˈo ariramaa! Hu nihoˈo ariramaa! Hu nihoˈo ariramaa! Hu nitama anejijaho ijí hinanaˈomo iviamaa ijí hinunaˈomo Hu maiˈo rohuna.

9 Ea kaˈene aneja púsa paˈajara toronu ˈahi hiˈeme uneka kaˈene maiˈo hijiˈinijipo Huni iha ahasirime taˈarohe temani ˈwaviˈi hijara.

10 ˈEˈeje eruta (24) ijipo heˈavajaho Ea kaˈene toronu ˈahi hinujihuni unaˈi ariha oja mahiˈi puni koraunua nitehe Huni toronu unaˈi irechaviˈi Majama Hijiˈinijaho ikaˈina ˈwaˈeja.

11 Oo núni Godi ˈee Natohwe A nihoˈo arerinaˈomo Oni iha ahasirime taˈarorahe harura ˈekahuna. Ijihuni maijaho Ara uneunecha mahoˈo vesihana. Ara oni ura ijí vena irechamana.

5

Puka ˈEe Aja Iropu Noˈona

1 Ea kaˈene toronu ˈahi hinajara puka kaˈene asura vaja vene ˈee hura vejiˈinijaho ija manaˈinijaˈi ˈunanavume kavuta. Puka kajaho aja iropu noˈo tahuhara.

2 Na kaˈeme ˈona ojiˈina harusinijara ira ajira ikaˈina ˈumenana. Ea irara areri pukakaho jarae aja turakuˈena?

3 Ei pini akúpa ˈahi hinuna ho mweˈi hinuna ho mweˈi hari hinuni areri pukake rasame kahuna pana.

4 ˈEne na ijihunaˈe ajira niravuta. Ijihuni maijaho ea kaˈene areri pukake jarae kahuna paˈana.

5 ˈEne eruta pini ijá ˈwarimana. Niramujaho areˈi kaivo ike hena. Juta opuni Raioni kaˈene Teviti oni amujijara sisea asitahanaˈomo Hu areri pukakaho jarae aja iropu noˈo rasahuna.

6 Na niriˈi kavujaho toronu riri unenu ˈahoˈa maiˈo hijiˈina noˈona noˈo ˈee eruta puni vaji Remua kaˈene ˈanaume kwama jaˈinaˈe ijí naminana. Huni atana iropu noˈone ˈee nia iropu noˈona. Ijijahija Godoni ˈAvena iropu noˈo kaˈene irechamiume mweˈi mahoˈo vaˈajivajina.

7 Hura ro ˈeˈuna roe toronu ˈahi hina jihuni ija manaˈina vaji puka kaˈene namajaho apenana.

8 Hu puka kaji apenajaho unenu ˈahoˈa maiˈo hijiˈina noˈona noˈo ˈee eruta (24) ijija Huni unaˈi arihara. Pu ˈoiˈoi kita saˈina ˈee tevua korutia vejiˈini jijahija venuˈa amua mamaa ituˈona tuama ajiviˈina ˈekara. Ijijahija Godoni ehipuni siporua.

9 Pu javaa maiuˈina ikaˈina vejara.

A pukakaho areri apene huni aja rasahuna. Ijihuni maijaho A kwamajine A kachiˈina amuja ˈee kwaa ara mapoka Godonaˈe Oni ˈaiji ˈimena ˈekana.

10 Ara venaume pu ara kwaa kaˈene kiniepo ˈajohujihi rejara. ˈEne núni Godijihuni pirisitia rejara. ˈEnajihunaˈe pura eaka mapoka kaˈene mweˈakaki hijujija ˈajoahuna.

Remuiji Aromahajina

11 Na niriˈi hejujaho ˈona ojiˈina mapoki jihipuni ira toronu rori hejuta. ˈEne unenu ˈahoˈa kaˈene maiˈo hijiˈina ˈee eruta mapoka ijí hijara. ˈEˈeme ea kaˈene ijí hijaha ˈona namajaho nihoˈo ajarasa rena navaraˈomo nihoˈo areri patahuna renana.

12 Pu ira ajira ikaˈina ˈwavara

Remua kaˈene ˈanaajaho Hu arerinaˈomo Hu harura uneunecha mapoka vwiha mamaa ajisina hura ˈee hanajiˈina ijija Huna. Iha ahasirihuna ˈee merajihuna ˈekahuna ˈwavara.

13 Uneunecha kaˈene akúpi ˈahi hijura ˈee mweˈa ˈahi hijura ˈee mweˈa hari hijura ˈee soha ˈaha ˈee vaji hijujipo na heˈeme ijaˈina ˈwavara.

Merajihuna ˈee taˈarohuna ˈee iha ahasirihuna ˈee harura majamano toronu ˈahi hinujiˈo Remui jihipuna ˈwavara.

14 Unenu ˈahoˈa kaˈene maiˈo hijiˈina noˈona noˈo majamano nimaa nimaa ˈwaˈeme eruta ijija Huni unaˈi mweˈi arihe pu oja mihara.

6

Aja Iropu Noˈonaˈomo Aja Amuriji Rasaˈeme Keriso Iraˈasinijaho Roa Renana

1 Na kaˈeme vea kaˈene Remuijara aja iropu noˈo vajijino kwinu rasamana. Na heˈeme unenu ˈahoˈa kaˈene maiˈo hijiˈina noˈona noˈo puni vaji kwinu ira ajira akúpa punaˈi ikaˈina ˈwamana. Roa!

2 Kama! ˈEjume na niriˈi kavujaho ea kaˈene hosi sajasaˈina ˈahi hinajaho juaha rukina. Ea kajaho koraunua mahumakame hu ara ˈeˈunie apena vaˈana.

Aja Amuri Jihuni Roriji Rasaˈeme Ajira Vehuna Renana

3 Vea kaˈene aja amuri jihuni roriji Hu rasamajaho na heˈeme unenu maiˈo hijiˈina pinijara ijá ˈwamana. Roa!

4 ˈEˈeme ea kaˈene hosi aviˈina ˈahi hinajaho ro ˈeˈunana. Ea kajaho harura ˈee soˈwa jopatuˈura mahumakame hu mweˈaki matauviˈina kaˈene namuji ˈetujihakame ˈeka mapokijija opuipo ˈanaˈarahuna.

Aja Noˈopisuji Rasaˈeme Matuna Vea Renana

5 Vea kaˈene aja noˈopisu ijí Hu rasamajaho na heˈeme unenu maiˈo hijiˈina pinijara ijá ˈwamana. Roa kama! ˈEˈeme ea kaˈene hosi aja ˈahi hinajaho ro ˈeˈunana. Ea kajihuni ija ˈahi sikeria noˈo navara.

6 ˈEne unenu ˈahoˈa kaˈene maiˈo hijiˈina noˈona noˈo kajihipuni vaji ira rena roe ikaˈina ˈwamana. Harava kapusi kwinu monia mapoka mapoka (K40) ˈimehuna. ˈEne sikoni noˈopisu monia mapoka mapoka ˈimehuna. Varea ˈee ˈwainia paniisaˈavara ˈwamana.

Aja Noˈona Noˈoji Rasaˈeme Kwamasahuna Renana

7 Vea kaˈene aja noˈona noˈo ijí Hu rasamajaho na heˈeme unenu maiˈo hijiˈina túchamaijara ijá ˈwamana. Roa kama!

8 ˈEˈeme ea kaˈene hosi haha pasa ˈahi hinajaho ro ˈeˈunana. Ea kajihuni ihijaho Kwamasahujina. ˈEˈeme Hetisi túnaˈi ˈararihae roana. Ea kajija harura mihume mweˈa pwinakine soˈwi ˈanie matuni ˈanie atama ˈanie mweˈakihi puni hanuha sisesapo ruarahuna mihana.

Aja Iropuji Rasaˈeme Godoni Eijihunaˈe ˈAnie Kwamasahuna Renana

9 Vea kaˈene aja iropu ijí Hu rasamajaho na kavume swasa vejuri ˈaiju hariji ea kaˈene Godoni ira rone ˈwarame ˈee ihajinanava jihunaˈe ˈaniume kwamasaha jihipuni ˈavena kivuta.

10 Pu ira ajira ikaˈina ˈumejara. Natohwe! A nimaa nimaa ariramaa! A vea vecha ea kaˈene vejume mweˈi núni ˈaa arihajija eha mihune?

11 ˈEnavo eakija ateha sajasaˈini vajihume savara. ˈEjumakaviˈi ijá ˈiama Maˈuko ˈajahiˈi siheria veˈavara. Ea kaˈene ja puˈúmo kaukara vejiˈina ˈee joni vwehija ˈaniume kwamasaha jaˈinaˈe ja ˈania kwamasahakamaˈe ijiˈa Na eha veˈeju ˈiamana.

Aja Iropu Kwinuji Rasaˈeme Nihoˈo Tejuha Niˈimaˈura Renana

12 Vea kaˈene aja iropu kwinu ijí Hu rasamajaho na kavume mwevarivura niˈimaˈura variˈeme ike veakaho niˈimaˈura nutuma rena nihoˈo naˈinaˈi vajama namana. ˈEˈeme masapa ˈaa punaˈi rena naminana.

13 ˈEˈejume akúpi ˈahi china kahija jaheˈusahe areri turipapo hwasisiapo hwasiˈejuˈe arihu jaˈinaˈe jaheˈusunahe arihara.

14 ˈEne akúpa kahaho riri isoma vajaˈeme atehapo ronu ronu mwama vaˈujaˈinaˈe mwama vaˈana. ˈEˈejume huriˈa ˈee mutumutua tiraˈusahara.

15 Ijaˈina renani veijaho mweˈa kehuni kinia ea mamaˈina amia ˈajohuri natohwa ea uneunecha rukina ea harusina pwea ˈee ea matausahiˈina juhaha vaˈe huriˈa vaji muna ara ˈee miˈira vaji tanasahara.

16 ˈEjiˈi pu huriˈa ˈee muna ijí ˈwaramareja ijá ˈiava Toronu ˈahi hinujihuni unaijí ˈee Remuijihuni seniji ˈauma ˈee tahuˈoˈune roe nuhúha.

17 Ijihuni maijaho Puni senijihuni vea niˈinijara roanaˈomo ˈú irara areri Puni unaˈa namiuˈena?

7

Isureri Ora Mapoka Mapoka (144,000) Maraniana

1 Ijaˈina renani túnaˈiji na kavume ˈona ojiˈina noˈona noˈo mweˈa kehuni kúra noˈona noˈo ijí namijara. Pu mweˈa kehuni hwasisia noˈona noˈo ijí ˈuninamie namijara. ˈEjakame hwasisia ike mweˈa soha ˈee icha ˈaha paroˈamarono ˈuninamiara.

2 Na kaˈeme vea ajimuni tinijino ˈona ojiˈina pina ariha roana. Hu Godi kaˈene majama hijiˈini jihuni ˈahaaviˈina apena roana. Onaˈojiˈinanoˈonanoˈo kaˈene ike mweˈa ˈee soha ruaraˈavarono harura miha jihipuni roe ira ajira ikaˈina ˈwaramana.

3 Ja mweˈa soha ˈee icha paruaraˈavara. ˈEnavo areˈeje nú Godoni kaukara vejiˈini jihipuni varipata aacha irechaˈavara.

4 Isureri oni harihiji jihipuni amuhija icharo ˈoiˈoi ahaˈavajaho na nihejuta. Ea kaˈene ahaavajaho nihoˈo mapoka mapoka (144,000) tahuma hejuta.

5 Juta ona mapoka mapoka (12,000)
Rupeni ona mapoka mapoka (12,000)
Kati ona mapoka mapoka (12,000)

6 Aseri ona mapoka mapoka (12,000)
Napitarai ona mapoka mapoka (12,000)
Manasa ona mapoka mapoka (12,000)
7 Simiani ona mapoka mapoka (12,000)
Rivai ona mapoka mapoka (12,000)
Isaka ona mapoka mapoka (12,000)
8 Sepurani ona mapoka mapoka (12,000)
Josapi ona mapoka mapoka (12,000)
Penijimani ona mapoka mapoka (12,000) ahaavara.

Ea Mapoka Kaˈene Siserana Paranaji Rena Roajina

9 Ijaˈina renani túnaˈi na kavujaho ea mapoka mapoka areri patahuna kivuta. Ea kaˈene ijí hijajaho kwaa ani aniˈine ara ani aniˈine ea ani aniˈine ˈee ira ani aniˈinijija toronu ˈee Remui jihipuni unaˈi ateha sajasaˈina same harajaˈa ˈuninamie namijara.

10 ˈEjiˈi pu ira ajira ijá ˈwava Núni NiˈajúhiˈinijahoGodi kaˈene toronu ˈahi hinujiˈo Remui jihipunaˈi rena roana ˈwavara.

11 Toronu eruta ˈee unenu ˈahoˈa maiˈo hijiˈina noˈona noˈo ijihipuni rora kaji ˈona ojiˈina mahoˈo tautiha namijara. ˈEnaˈomo ijipo toronu kajihuni unaˈi mweˈi arihe Godi oja mahiˈi ijá ˈwava

12 Nimaa! Merajihiˈina taˈarohiˈina henaka nimaijina temaraviˈina iha taˈarohiˈina harura ˈee ajira ijaho majamano núni Godijihuna. Ameni! ˈwavara.

13 ˈEne eruta kwinu na aporima ijá ˈwima Ea kaˈene ike ateha sajasaˈina saviˈinakija irahije ˈee pu ichihi rena roare? ˈwimana.

14 ˈEjume na ijá ˈwavo Nuni natohwe! Na pana vo a hejiˈina ˈwavuta. Hu ijá ˈwima Ea ikijahija sisea niˈimaˈura vajijino roe usevara. Pu Remui jihuni ˈaijino puni ateha sovume sajasaˈina rejara.

15 Ijihuni hahi pu Godoni toronu unaˈina. ˈEnajihunaˈe pu vea rira naˈia Huni Temiporu kaukara vejura. ˈEjukame toronu ˈahi hinujara Huni harai ari pu raurihe raajihuna.

16 ˈEjakame pu kúˈo pamatunahuna. ˈEne toa kúˈo pahuaname vea kúˈo paˈanie ˈee vea kúˈo paraturihuna.

17 Ijihuni maijaho Remuijara toronu huni rira muˈoa rene puni ˈAjohaˈina rehuna. ˈEne aherame majama hihuni toúji vahuna. ˈEjakame Godira puni niatoa mahoˈo ukunihuna.

8

Aja Iropu Noˈoji Rasaˈeme Onaˈojiˈina Tauja Iropu Noˈo ˈEkara

1 Vea kaˈene aja túchamaa iropu noˈo ijí Hu rasamajaho ira noˈa mahoˈo paˈarena naˈeme vea oma kwinu paranana.

2 Na kiˈeme ˈona ojiˈina iropu noˈo Godoni unaˈi namijajaho tauja iropu noˈo vajihana.

3 ˈEˈeme ˈona ojiˈina pina roe swasa vejuri tini korutia tevua ˈunanama naminana. Uneka kaˈene jae amua mamaa ˈuhunijaho nihoˈo mapoka mapoka vajahana. ˈEjakame hura ijí ˈeke Godoni ehiji jihipuni siporua kaˈene toronu huni unaˈi koruti ˈaiju kaˈene swasa vejuri ˈahi navuji ahuma irechaˈamarono vajahana.

4 ˈEˈeme inisenisia huni uˈa ˈee Godoni eijihipuni siporujiˈi ahuma ˈona ojiˈina huni ija tahi ajima Godoni unaˈi vaˈana.

5 ˈEˈeme ˈona ojiˈini tevua apene swasa vejuri ˈahi vena ˈeke vaji irechavume ituˈoˈunana. ˈEjumakaviˈi hu apene mwei piˈonavume niˈaha kwinu akúpi ˈanúˈeme vea niˈimaˈura piˈime ira ani ani reˈeme mwevarivura niˈimaˈuri roana.

Tauja Hwasihara

6 ˈEˈeme ˈona ojiˈina iropu noˈo tauja iropu noˈo ˈekajija hwasiˈiro amairiaravara.

7 Tauja amurijara ˈumenajino muna vena ˈaijiˈi ahuvajaho mwei piˈonavara. ˈEjume mwea pwinanaˈa rena paranana. ˈEne icha ˈee ija pwinanaˈa rene paranana.

8 ˈEˈeme ˈona ojiˈina amurijihuni rorijara tauja hwasiˈeme unenu pina huriˈa niˈimaˈura saˈina veni rejiˈinijaho apene sohi vaji piˈonavara. ˈEjumakame soha pwinanaˈa ˈaa renana.

9 ˈEjumakame ijí soha vaji uneunecha kaˈene maiˈo hijiˈinijija pwinanaˈa kwamasahume sisima pwinanaˈa siserasahara.

10 Onaˈojiˈinanoˈopisu ijara tauja hwasiˈeme akúpi ˈahi china nihoˈo niˈimaˈura tajaheˈune naheha punaˈi reˈeme toa ˈee toúja pwinanaˈa ˈahi ˈonana.

11 China kajihuni ihijaho Umupaviˈina. ˈEnaˈomo toa Umupaviˈina rejumakame ea mapoka toa kaji ine tirahara. Ijihuni maijaho toa umupaviˈina.

12 Ona'oji'ini no'ona no'onijara tauja hwasi'eme vea masapa 'ee china pwinana'a vejume nutumana. Ijihuni hahi vea hamia parenana 'ee masapa hamia pahananana.
13 'E'eme na 'a'ama niri'i kavume akúpa 'aha kahino púrúha ni'ima'urijaho emoji'i ira ajira ika'ina 'umenana. Joni eha sisea namu! Joni eha sisea namu! Joni eha sisea namu! Ea mapoka ka'ene ja mwe'i hiju jihija eha sisea apehuna. Ijihuni maijaho 'ona oji'ina no'opisu tauja hwasi'avaji ja 'eka mapoka ka'ene mwe'akaki hijujija sisea ni'ima'ura joni haha 'ahi re'ena 'umenana.

9

Tauja Iropuji Hwasi'eme Ma'oa Teha Pa'ajihuni Kia Mahana

1 'E'eme 'ona oji'ina pina ka'ene iropu ijara tauja hwasi'eme china akúpi 'ahi rene mwei 'ojume kavuta. 'Enavo ma'oa ka'ene tiha pa'ajihuni kia mahana.
2 'Enarena hu ma'oa tiha pa'a kajihuni vwicha tirasa'eme eja jau'e venu'apo ajivu ja'ina'e ajime vea akúpa niho'o tanuma paranana.
3 'E'ejume venu'a vaja kaji pújúha rena roe mwe'i arihara. Púújúha kajija mwe'a kehuni suaka puni haruriji mihana.
4 Hu púújúha kajija mwe'a kehuni ija uneunecha ka'ene icha'a sa'ina 'ee icha paruarahuna. 'Enakaivo ea ka'ene Godoni aacha puni varipata 'aha panavi'inijiru ruara'avara 'iamana.
5 Hu pu ea 'anie kwamasahuna pamihana vo masapa iropu vajijaho vena'e hianama parahuna. Areri suakapo ea mwavahavu'e hianavu ja'ina'e hianahuna.
6 Ijihuni veijaho ea 'unama same kwa'iro vehuna vo pakwahuna. 'Ene pu kwamasahuna ura rena para'ena vo kwamasahujara pu asinami'ena.
7 Púújúha kajija hosiepo ajiri va'i 'ahiu'e amairiaravu ja'ina'e kivuta. Puni húmata 'ahi koraunu ijaho korutia sa'ine 'ee puni niura emaapuni niura sa'ina.
8 Puni húma sapasijaho jojora napapuni húma sapasa sa'ine 'ee puni upajijaho raioni puni upaja sa'ina.
9 Puni túrata vahava jihuni tarerijaho ajani huni tarera sa'ina. 'Ene puni taha noijaho areri hosiapo chariati irisame ajiri va'iro ninukujahu ja'ina'e renana.
10 Puni vinijaho suakapo ea mwavahivu'e hianavu ja'ina. 'Ena'omo harura puna vina vaja kajino namuja masapa iropu hina mwavahivakame hianama parahuna.
11 Puni kinijaho 'ona oji'ina ka'ene ma'oa tiha pa'aji 'ajohi'inijina. Huni ihijaho Hipuru puni iri Apatoni 'wavura. 'Ene vu Kuriki opuni irijaho Apariani 'wavura.
12 Eha sisea amurijaho nirejuma parananakúne ike heha. Ikihipuni túna'ijaho eha sisea no'ohe'i mai'o ro'eja.

Tauja Iropu Kwinuji Hwasi'eme Vea Ajimuja'i Amia Rena Roara

13 Ona'oji'ina iropu kwinujara tauja hwasi'eme Godoni una'i swasa vejuri 'aijua ka'ene korutia vejajihuni 'ahijino atana no'ona no'o vaji ira rena roume na hejuta.
14 Ira kajara 'ona oji'ina iropu kwinu tauja 'unanamaji ijá 'wama Ona'oji'ina sisea no'ona no'o toa ni'ima'ura ka'ene Uparetisi vaji i'ivananamiu'e hijuji rasananamia 'wamana.
15 'Ejume 'ona oji'ina sisea no'ona no'o kajija masapa juara vea oma ranamaji apejumakavi'i rasamie irechavume va'ajivara. 'Enareja pu va'e ea mapoka ka'ene mwe'aki hijajija pwinana'a 'aniume tiraa parajara.
16 Hosia 'ahi 'arahuri amia ijija mapoka mapoka (200,000,000) 'urahuma hejuta.
17 Visoni vaja kajino hosia 'ee ea ijihuni toi hijajija ika'ina kivuta. 'Ene ijí amia ka'ene hosi 'ahi hija kajihipuni túra tarerijaho vena puna'i rene akúpa hahasa rene 'ee vena mareka sa'ina rejara. 'Ene hosiepuni húmatijaho raioni puni húmata sa'ine 'ee puni ira ohoijaho vena venu'a 'ee vena marekiji'i rena ro usevara.
18 Ea pwinana'a ike unekake no'opisukipo vena 'ee venu'a 'ee vena mareka ka'ene puni iratiti rena roe usevajipo renaume tirahara.
19 'Ene hosia kajihipuni harurijaho iratita 'ee vina vajina. Puni vinijaho tapara sa'ina. 'Ene húmata rukina'omo ijipo venae pu hianahuna.
20 'Ene ea 'aho'a unekakaho pu parenaume pakwamasahara. Pu raka ka'ene puni iji godi ira'ata ka'ene pakivi'ina paheji'ina 'ee pa'urahoji'ina ka'ene korutia siriva parasi muna 'ee ichi 'eke vejaji pu 'avena sisea oja mahajaho pavwihana aremamaa arevara.
21 'Ene pu ea 'aniume kwamasahe masia vene 'uasa vene 'ee nesa apejajaho pavwihana aremamaa arevara.

10

Ona'oji'ina 'Ee Puka Ma'u'uijina

1 Na kaˈeme ˈona ojiˈina pina harusimaˈura akúpa ˈahi rene ariha rouma kavuta. Hu ˈimiti ateha punaˈi apúsarame ˈee huni húmata ˈahi anuaka namana. ˈEne huni niura vea saˈina ˈee huni mumorijaho vena uruˈurua saˈina.
2 ˈEˈeme puka maˈuˈua rasaviˈinijaho huni ija tahi namana. ˈEjumakaviˈi huni mumora manaˈinijaho sohi ˈahi pimuˈi vo anaˈinijaho mwea ˈahi pimuana.
3 ˈEjiˈi nihoˈo ira ajira raioni punaˈi ˈumenana. Hu ˈumeˈeme akúpa iropu noˈo taratarai mahajaho ijihuni eha venana.
4 Akúpa iropu noˈo taratarai vajaviˈi ˈwaraˈeme na asura veˈi veˈeme ira akúpi ˈahi rene ikaˈina ˈwarimana. Vuˈa iropu noˈo kaˈene taratarai vajamuni vajiji ˈwaramujaho kuˈamana kaivo asura paveˈamana ˈwimana.
5 Onaˈojiˈina kaˈene na kaˈeme soha ˈahi pimu namine ˈee mweˈa ˈahi pimu naminujaho ija manaˈinijaho akúpa ˈahi ahasirimana.
6 Godi majama hijiˈina kaˈene akúpa vene uneunecha mapoka ijihuni toi navuji vene ˈee mweˈa vene uneunecha mapoka ijihuni toi navuji vene soha vene uneunecha mapoka kaˈene ijihuni vaji navuji venajara na kiˈejuˈe ˈwaravuraˈomo raka kaˈene rehunijaho ˈaha jora pareˈeje rehuna.
7 ˈEnakaivo Godoni ˈona ojiˈina iropu noˈo kaˈene túchamaijara tauja hwasiro veˈeje Godoni hema paˈarehuna. ˈEjakame poropetia kaˈene Huni kaukara vejiˈinijihi ˈwarama jaˈinaˈe reˈena.
8 ˈEne na marako ira kaˈene akúpi ˈahi hejujara kúˈo ikaˈina ˈwarimana. Vaˈe ˈona ojiˈina kaˈene soha ˈahi pimue ˈee mweˈa ˈahi pimujihuni ija tahi puka rasaviˈina kaˈene namuji apeˈamana ˈwimana.
9 ˈEjume na ˈona ojiˈina kajihuni vaˈe puka maˈuˈua miha ˈwavuta. Hu ijá ˈwima Apene iˈamana! A iˈamajaho ira vwename aneura riha saˈina reˈena vo tea vaja umupaˈena ˈwimana.
10 ˈEjumakame na puka maˈuˈua kajaho ˈona ojiˈina huni ija ˈahi apena ijujaho ira vaja aneura riha saˈina reˈeme ijuta vo nuni tea vaja nihoˈo umupimana.
11 ˈEjumakame pu ijá ˈwiva Ea mapoka kwaa kwaa ira ani aniˈina ˈee kinia ijihipuni hahijihunaˈe raka kaˈene maiˈo rehunijaho nahama ˈwaraˈamana ˈwimana.

11

Ea Noˈo Nii Kivajina

1 ˈEne hu na mina vejuri pijuha mihe ijá ˈwima Vaˈe Godoni Temiporua ˈee swasa vejuri ˈaijua mina vene ˈee ea kaˈene ijino vaji Godi oja mahujaho taˈamana.
2 Temiporu huni maˈahijaho pamina vehuna. Ijihuni maijaho ijí maˈaha kajaho Jenitaru mihana. ˈEjume pu ara natohwa akuaviˈina ˈaha kajino masapa mapoka mapoka (42) namina ohuna.
3 ˈEjakame Nara Nuni vuˈa ˈwaraviˈina noˈoheˈi ateha tatari saviˈina irechamiakame pura Nuni vuˈa naˈia mapoka mapoka (1,260) ˈwarahuna ˈwimana.
4 ˈEjiˈi ea kajija icha noˈoheˈi kaˈene Arivi ˈwavujine ˈee naheha noˈoheˈi kaˈene mweˈa kehuni Natohwi jihuni unaˈi namijujina.
5 ˈEne ea ˈahopo pu siseˈi ˈahiˈi veˈavajaho puni ira vaji veni useme puni naka kajijahija swirasaha parahuna. Ei pini ˈunama nikwisuˈina kajino siseˈi ˈahiˈi veˈamajaho hu ˈanaa kwahuna.
6 Vea kaˈene pu Godoni vuˈa ˈwaravuri veijaho harura kaˈene akúpa kuve neha papihunijaho pu nunaˈi navu. ˈEne puni harura kajaho areri toa veje ˈaa rehuna. ˈEe mweˈakaho atama sisesa ani aniˈina areri veje rehuna.
7 Vea kaˈene pu puni vuˈa ˈwarava paˈareˈavajaho hanuhijara maˈoa kaˈene tiha paˈanijino roˈeˈune pu puˈúmo ˈarahe hura pu ˈanie kwamasahuna.
8 ˈEne puni hahijaho ijí ara niˈimaˈura kajihuni maˈaha riri nahuna. Ara natohwa kaji hemahareˈe ˈwavujaho Satami ˈee Ijipiti ˈwavujino puni Natohwa ˈuˈo ˈanaume kwamana.
9 Ea kaˈene ea aniˈina kachiˈina ira aniˈina ˈee kwaa kwaa puni haha kaˈene kwamasahiˈinijija kiˈeje naˈia noˈopisu paˈareje ˈee puni hahijaho tanuvaraˈomo pakwaˈananamihuna.
10 Vea kaˈene poropeti noˈoheˈi kwamasaˈavajaho ea kaˈene iki mweˈi hiju jihipuni hia ruarahia jihunaˈe pu temarasahe mariˈume ˈee swara vajúsarahuna.
11 ˈEjume vea noˈopisu paˈareˈeme ura ohoa Godinaˈi rene puni vaji roume pu ˈurine namijara. ˈEˈeme ea kaˈene pu kivajija nihoˈo tea junamana.
12 ˈEjume pu heˈeme kahi akúpa ˈahi ira natohwijara ijá ˈiama Iki ajima roaha! ˈiamana. ˈEjume pu kahi akúpa ˈahi ˈimiti vaji vaˈume puni naka pu kivara.

13 'Ejume ijí vea nikwisu'ina vaja kajino mwevarivura ni'ima'ura roana. Ara natohwa
pwinana'a tirausahume 'ee ea mapoka mapoka (7,000) mwevarivura kajara 'aniume
kwamasahara. 'E'eme ea ka'ene mai'o hijajija tea junavume akúpi jihuni Godiji
ta'arohara.
14 Eha sisea no'ohe'i paraju kaivo heha! Eha sisea no'opisu ijaho mai'o marako rohuna.

Aja Iropu No'oji Rasa'eme Kerisora Ea 'Ajoahuniji Kavuta

15 'E'eme Godoni 'ona oji'ina ka'ene iropu no'o ijara tauja hwasi'eme ira mapoka kahi
akúpa 'ahi ijá 'wava Mwe'a kehuni 'ajohi'ini jihuni tinijaho núni Natohwa 'ee Huni
Keriso'o rene mwe'akaho majama 'ajohuna 'wavara.
16 'Ejume eruta mapoka (24) ka'ene puni toronu 'ahi Godoni una'i hijajihija mwe'i arihi
Godi oja mahi'i ijá 'wava
17 Oo Godi niho'o harusima'ure A nitama hine 'ee iviamaa hinuna'omo nú A teimani
'wavu. Ijihuni maijaho A Oni harura natohwijara reju'e A mwe'akaho aneja vene 'ajoahu.
18 Ea ka'ene ikino mwe'i hijujija Onuna'i senavara kaivo iviamaa vu Oni senijara roana.
Vea ka'ene kwamasahi'iniji 'otua vetihuna roume 'ee vea ka'ene Oni kaukara veji'ina
poropetia Oni ehija 'ee ea ma'u'umaa 'ee ea mama'ina ka'ene Oni hura veji'ini jihipuni
eha mamaa vajihuna 'u'o roana. 'Ene ea ka'ene mwe'ake veju'e siserana jihuna'e pura
tirahuni vei roana 'wavara.
19 'E'eme Godoni Temiporu ka'ene akúpi 'ahi namujaho jara'eme Huni nimaa
veti'aravuri pukisijaho samaahiravume kahuna renana. 'Ene vea pi'ivume akúpa
natohwa 'umene mwevarivura roe 'ee puura ni'ina hiramana.

12

Naparijaho Isurerina

1 'Ejume na akúpa 'ahi niri'eme unenu pina 'e'una samai roana. Uné kajaho
napara'omo vei huni ateha vena iruhe masapa 'ahi namine 'ee huni húmata 'ahijaho
koraunu china iropu ropu no'o ijihuni hahuna vene emavaji'i niramana.
2 'Ene hu hari'ina'omo hariha nahe'i 'ahaume hahuna vene emavaji'i niramana.

Anaka Avi'ina 'Ee Setanina

3 'Ejume na akúpa 'ahi kú'o niri'eme unenu pina 'e'una samai roana. Ike heha! Anaka
avi'ina ni'ima'ura húmata iropu no'one atana iropu ropu navara. Ijí huni húmata 'oi'oi
'ahijaho koraunu iropu no'o ija'ina navara.
4 Huni vinijara china mapoka mapoka anikuvume roe mwe'i arihara. 'E'ejume
anakijaho roe napara ka'ene hariha nahe'irono venajihuni una'i naminana. Ijihuni
maijaho vea ka'ene napara kajara hariha nahe'amajaho hu hariha kajaho apene maho'o
ija pa'arehuna'e 'ajaha naminana.

Hariha 'U'uijaho Kerisona

5 'E'eme napara kajaho parua nahenana'omo Hariha kajaho kwaa ara mapokakaho
haruriji'i 'ajohuna. 'Ene huni Harihijaho Godi 'ee Huni toronu ijí va'ana.
6 'E'eme napara kajaho asehe nechi riri Godira huni tinia ka'ene amairiajino va'ana.
Ijihuni maijaho hu na'ia mapoka mapoka (1,260) hami 'ajohe 'iruma mamaa iji'i hihuna.

Ona'oji'ina Maikeruna

7 'E'eme Maikeruho huni 'ona oji'ina ijá rejume anaka ni'inijaho huni 'ona oji'ina ijano
akúpa 'ahi ajira vejara.
8 Anaka 'ee huni 'ona oji'ina pu harura areri pana'omo pu akúpa 'aha tinia
pa'arenahana.
9 Ijí anaka ni'ina ka'ene pi'onavajaho hu tapara nitama orijine huni iha 'u'o 'avena
sisea 'ee Setanina. Hu ea maho'o ka'ene iki mwe'i hijujaho pisimiu jihuna'e hu huni 'ona
oji'inijihi pu'úmo ato'arumaume mwe'i roara.
10 'Ene na ira ni'ina akúpa 'ahi he'eme ika'ina 'waramana. Iviamai ni'ajúhe marani-
huna 'ee harura 'ee núni Godi jihuni ara 'ee Keriso oni harura niroara. Ijihuni maijaho
vwehu núna na'ia 'ee vea rira Godoni una'i namahi'inijaho nipi'onavume va'ana.
11 Pura hu asitaha ijihuni maijaho Remui jihuni 'aijine puni nimaaroa ka'ene rona
'waravajina. 'Ene puni hiijaho oja pamaha jihuna'e kwamasahunijaho pavwihajara.
12 'Enakúne ea ka'ene akúpa 'ahi hijujijahija ijihuni hahi teamana'avara. 'Enavo mwea
'ee soha joni eha sisea ni'ima'ura namu. Ijihuni maijaho Setani huni sena ni'ima'ura
apena joni vu'ana. Hu nihenujaho huni vea tu'u namu 'wamana.
13 'Ejumakame vea ka'ene anakiji pi'onavume mwei 'onana'omo kamarena hu napara
ka'ene Hariha nahenajaho sise'i 'ahaana.

14 'Ejumakame púrúha ni'ima'ura huni taha no'o napara kajara jaime vahuna vaja-
hana'omo jaima nechi'i huni tiniji taparijaho paka'ene va'e 'iruma hami iji'i hi'eme juara
no'opisune masapa iropu kwisu ijá pa'arenana.
15 Tapara kajara vejume huni ira vaji toa natohwa ro 'e'une saa puna'i hiramana.
Ijihuni maijaho huni urijaho saa kajara hira'amajino napara kajaho apene vahuna
avanana.
16 'Ejume mweijara napara kajaho ni'ajahe huni ira jara'eme toa ka'ene tapara kajihuni
iratiti rena roajaho i'isúmana.
17 'Ejume anakijaho naparijara niho'o ajima parajume huni amuhija ka'ene Godoni
varapa 'ajohe 'ee Jesuni vu'a 'unanavu jihipu'úmo ajira ve'iro va'ana.

13

Hanuha Soha Vaji Rena Roe Ajimana

1 Na soha rori ajara 'ahi namiji'i kavume hanuha soha vaji rene ajima ro 'e'unana.
Huni húmata iropu no'one atana iropu ropune 'ee huni atana 'aha koraunu iropu ropu
navume 'ee huni húmata 'ahijaho iha siseapo navara.
2 'Enakaivo hanuha ka'ene nara kavujaho pusia ni'ima'ura sa'ine huni mumorijaho pea
sa'ine huni irijaho raioni jihuni irija'ina. 'Ejume anakijara huni harura 'ee huni toronua
'ee hura 'ajohujaho maho'o mahana.
3 'E'ejume na kavume huni húmata pina kwamajaranana. 'E'eme huni matana ka'ene
rejume hu kwamajaranajaho vejume maranana. Ea mapoka ka'ene iki mwe'i hijujija ijí
kame oja hwa'usa'ahume hanuha kaji 'ararihaara.
4 'Ene pu anakiji oja mahara. Ijihuni maijaho hu huni harurijaho hanuha mahana. 'Ee
pu hu oja mahe ijá 'wava Ea irara hanuha ike vare'ine 'ee ea irara hu hu'úmo ajira ve'ena?
'wavara.
5 'Ene hu masapa mapoka mapoka (42) vajijino hine ira sisea 'warame 'ee Godi
matahana. 'Eji'i hu areri ani ani vehuni harura mahana.
6 'Ejumakame hu ira avwame Godi 'ee Huni iha matahe 'ee Huni hari ara matahana.
Ijaho ea ka'ene akúpi 'ahi hijujija matiha avanana.
7 'Ene Godoni eijihi pu'úmo 'arahe asitahuni harura mahana. 'Ee harura ka'ene
kachi'ina ea ira ani ani'ina 'ee kwaa ara 'ajoahunijaho mahana.
8 'Ejakame ea mapoka ka'ene mwe'a kaki hijujija 'ee mwe'akaho mai'o pareji'inijino
ea irahuni iha majama hihuni puka vaji panavajipo hanuhiji oja mahuna. Ijí majama
hihuni puka ijaho Remu ka'ene kwamaji Huna.
9 'Enakúne ea irara ataa rukina re'amajaho ataa apúsama hena.
10 Ea irara tipurai vahuna re'amajaho hu tipurai vahuna. Ea irá so'wi ea 'anaa
kwa'amajaho hu 'u'o so'wi 'anaa kwahuna. Ijihuni hahi Godoni ehija masuani hine puni
nimaaroa ija kisi 'unanahuna.

Hanuha Mwe'a Vaji Rena Roe Ajimana

11 'Enarena na ka'eme hanuha pina mwe'a vaji rena ro ajimana. Huni atana no'ohe'ijija
sipi 'u'ua sa'ina. 'Ene hu anaka huni iri 'waramana.
12 Hu hanuha amuri jihuni haruriji apene huni una'i mina piramana. Hura venaume
mwe'a 'ee ea ka'ene ijí hijujija hanuha amuriji oja mahara. Ijihuni maijaho huni matana
ka'ene rejume hu kwamajaranajaho vejume marana jihuna'e pu oja mahara.
13 Hanuha ka'ene túna'i roajarahara uneunecha ea areri pavehunijija venana. 'Ene hu
vejume vena akúpi 'ahi rena ariha emaapuni una'i roana.
14 Uneunecha ani ani'ina ka'ene hu venajaho hanuha amuri jihuni una'i huna
venahana. 'Ene hu mwe'a ikehuni ehijijija maho'o pisimisamana. Hu mwe'a ke'ura
'waravume hanuha amura ka'ene so'wi pijahara'omo 'urinajihu vare'ina veha 'iamana.
15 Hanuha ka'ene hanuhijihu vare'ina oja rukina rene ira 'wara'amarono harura
mahana. 'Ejakame ijí hanuha kajara ira 'warave ea hu oja pama'avajaho 'anie
kwamasahuna.
16 Hu venaume ea maho'o ea ma'u'ua ea mama'ina kukua rukina pivusahi'ina
matauma oji'ina 'ee pwea ijijahija ijá puni ija mana'ina 'ee puni varipata 'ahi huni aacha
irechahuna 'waramana.
17 Ea irara aacha ka'ene hanuhi jihuni iha ho iha kajihuni asura paape'amajaho hu
areri pa'imene 'ee kukua pa'eka va'e 'imehuna.
18 Henaka nimaijaho ikena. Ea irara kama heji'ina re'amajaho hanuha kehuni asura
kehuni maijaho sama piuna'amana. Emai huni asura ka'ene tahunijaho 666.

14

Remuijine ʻEe Huni Ea 144,000 Ijina

1 Ike heha! Na kavume Remuijaho Saiani huriʻi naminana. ʻEʻejume ea mapoka
mapoka (144,000) kaʻene Hu huʻúmo namija jihipuni varira ʻahi Huni Iha ʻee Huni
Omijihuni Iha navara.
2 ʻEjume na ira kahi akúpa ʻahi rene roume hejuta. Ijí ira kajaho toa mapoka roujaʻine
ʻee akúpi ajira ʻumenu jaʻina. ʻEne ira kaji nahejujaho ea mapoka hurisia hwasihue
hejujaʻina renana.
3 ʻEne pu javaa maiuʻina toronu unaʻi ʻee unenu ʻahoʻa noʻona noʻo kaʻene maiʻo hijiʻini
jihuni unaʻa ʻee eruta ijihipuni unaʻi vejara. ʻEnakaivo ea ʻahopo javaa kaji hena vehuna
areri pana kaivo ea mapoka mapoka (144,000) kaʻene iki mweʻi ʻimene kúʻo ʻekahajihipo
pupuso javaijaho hena vejara.
4 Ea kajijahija ea ʻahopo napara puʻúmo ruasaravu jaʻina pu pavejara kaivo pu mota
rena hijara. Ea ikehipo Remuijaho ʻararihae ojura. Ea kajijahija Godi kaivo Remui
jihipuni ʻina amura kaʻene emaapuni riri ʻimene ʻekahajina.
5 ʻEne iraʻata puni ira vaja panavume ea pu areri panamahura.

ʻOna Ojiʻina Noʻopisu Godoni Vuʻa Maiuʻinijiʻina

6 ʻEjume vukúʻo na kaʻeme ʻona ojiʻina pina ichutoi jaiviʻi Godoni majama hihuni vuʻa
maiuʻina apene ea kaʻene mweʻi hijuji kwakwa mahoʻone ʻee arara ʻee ira ani aniʻina ʻee
amuja mapoka ʻwaramana.
7 ʻEne hu ira ajira ikaʻina ʻwaramana Godi juhame Hu taʻaroha! Ijihuni maijaho Huni
ʻotui namihuni vea apenana. ʻEnakúne Godi kaʻene akúpa mweʻa soha ʻee toa ʻújа
venajaho oja maʻavara.
8 ʻEne ʻona ojiʻina amuri jihuni rorijara túnaʻi ʻararihaiʻi ikaʻina ʻwaramana. Papirani
kaʻene natohwijaho niʻonana. Niʻonana! ʻEne hu vejume kwaa ara mapoka huni ʻunama
kaʻene ʻuasa vehuna ituanamujaho pu ʻwaini inareʻe nanamiu jaʻinaʻe rejara.
9 ʻEne ʻona ojiʻina noʻopisu ijara túnaʻi ʻararihiiʻi ira ajira ikaʻina ʻwaramana. Ea irara
hanuhijina ho hu vareʻina kaʻene iji vejaji oja mahe ʻee huni aacha huni varira ʻahina ho
huni ija ʻahi apeʻamajaho
10 hu Godoni senijaho ʻwaini punaʻi ihuna. Ijí Huni ajira kajaho haruriji rohuna. ʻEne
ʻona ojiʻina arira maijija ʻee Remuijiʻo puni unaʻi hu vena ʻee vena marekijiʻi ruarahuna.
11 Ea kaʻene hanuhijina ho hu vareʻina kaʻene iji vejaji oja mahe ʻee huni ihijihuni
aacha apeʻamajaho vena kaʻene pua ruarahu jihuni uʻijaho majama ajiviʻi nahuna. ʻEje
pu naʻia ʻee veiriʻa ʻojuta pahwehuna.
12 Ea kaʻene Godoni varapa hena vene ʻee Jesuni vaji nimai rojujihija ata kisina namine
sisea piunivuri veijaho mataume hihuna.
13 ʻEjume na ira kahi akúpa ʻahi heʻeme ikaʻina ʻwaramana. Asura vena! Ea kaʻene
iviasi rene iki kahino Natohwi jihuni vaji kwamasahujaho teamanama parahuna. Godoni
ʻAvenijara ijá ʻiamu Iʻa. Pu teamanahuna. Ijihuni maijaho pura kaukara kaʻene
vejajihuni ojuta hweju. ʻEne pura raka kaʻene vejajihuni ehijaho pu túnaʻi ʻararihie
vahuna ʻiamana.

Mweʻaki Ea Nianae Ahuhunijina

14 Ike heha! Na kavume ʻimitia sajasaʻina ʻahijino Ea pina Emaa Puni Harihiji
vareʻinijaho hinana. ʻEne Huni húmata ʻahijaho koraunu kaʻene korutia vejajaho
navume Huni ija vaji soʻwa echimaʻuri namana.
15 ʻEjume ʻona ojiʻina pini Temiporu vaji rena ro ʻeʻunana. Hu ea kaʻene ʻimitia ʻahi
hinaji ira ajira ʻumena ijá ʻwama Oni soʻwa apena vaʻe ʻuhusame ʻeka roa. Ijihuni
maijaho juara sahuni vea niroukúne ʻee mweʻa kehuni juara nituma jihunaʻe vaʻe sahuna
ʻumenana.
16 ʻEnarena ea kaʻene ʻimiti ʻahi hinajara huni soʻwa apena mweʻa huri ʻaha kwinu
achihiʻi mweʻakaho nimarana jihunaʻe nianaana.
17 ʻEjume ʻona ojiʻina pini Temiporu kaʻene akúpa ʻahi namuji huni vaji rena ro
ʻeʻunana. ʻEnarena hu soʻwa echimaʻura ʻunanamana.
18 ʻEne ʻona ojiʻina pina mweʻake veje veni rehuni harura naviʻinijara swasa vejuri
ʻaijua vaji rene ro ʻeʻunana. ʻEʻeme hu ʻona ojiʻina kaʻene soʻwa echimaʻura apenarena
ira ajira ʻumenaji ijá ʻwama Oni soʻwa apena vaʻe iki mweʻi aja ʻina mapoka ahesijiʻi
ʻuhue ʻekaʻamana. Ijihuni maijaho ʻina kajija nipava jihunaʻe ʻuhue ʻekaʻamana
ʻwamana.

19 'E'eme 'ona oji'ina kajara huni so'wa apena mwe'a huri 'aha kwinu achihume mwe'a kehuni aja 'ina ahesiji'i 'uhusahume 'ekana. Godoni sena namuni tinia ka'ene aja 'ina musavuri tinia sa'inijino irechavara.
20 Aja 'ina musavuri tini ijaho ara natohwa vaja panavo samai tautiara. 'Ejumakame aja 'ina tinia kajino 'aa roe usema rena saa puna'i hirama va'e nahúna ajima roe hosi puni sanoa hari 'e'unana. 'Ene kwaa jora nahúna apena va'ana.

15

'Ona Oji'inapo Sisea Túchamaa Rehuniji 'Eka Roajivajina

1 'E'eme na ka'eme kahi akúpa 'ahi unenu'u pina ni'ima'ura mavarasa'ini renana. 'E'ejume na kivume 'ona oji'ina iropu no'o túchamaa huni siseiji iropu no'o 'uninamiara. Ijihuni maijaho ijaho Godoni senijara pa'are parahunijina.
2 'E'ejume na kavume soha mane'a 'ee vena puna'i renana. 'Ejumakavi'i ea ka'ene hanuhiji pataarohe hua'ina ka'ene iji vejaji pataarohe 'ee huni ihijihuni asura ka'ene vejaji harura vena pataarohajija pu soha ka'ene mane'a sa'ina 'ahiji Godoni hurisia 'uninamie namijara.
3 'Ene pu Mosisi ka'ene Godoni kaukara veji'ini jihuni javaa vejara. 'Ene Remui jihuni javaa 'u'o venareja ika'ina vejara.
Raka ka'ene A venujaho ni'ima'ura 'ee mavarasa'ina. Oo Godi Natohwa A harusima'ura ariramaa 'ee Oni 'unama nimaa nimaa 'ee A kwaa kwaa kihipuni Kinia.
4 'Ene ea irara Oni iha ta'arorahe 'ee A pajuha'ena? A a'asu nimaa arira maa. 'Ene kwaa kwaakija Oni una'i roe oja mahuna. Ara ariramaa ka'ene venujara roe samaahirahuna 'wame vejara.
5 Uneunecha ikihipuni túna'ijino na niri'i kavume Hu Godi ichá'ini jihuni vu'a Temiporu ka'ene harai vejara'omo akúpa 'ahi namujaho jarausahana.
6 'E'eme 'ona oji'ina iropu no'o puni ija vaji sisea iropu no'o 'uninamie Temiporu vaji rene roe usevara. 'Ene pu ateha niho'o sajasa'ini same 'ee túra hwana ka'ene korutia vejajino puni túra hwavara.
7 'Ejume unenu'u 'aho'a mai'o hiji'ina no'ona no'o puni vajijino pini 'ona oji'ina iropu no'o ijihija tevua korutia veji'ina iropu no'o vajihana. Ijí tevua kajaho Godi ka'ene majama hiji'ini jihuni seni itu'o'uma navi'ina.
8 'Ejumakame Temiporu vajijaho Godoni hanaji'ina 'ee Huni harurijara u'a puna'i itu'o'una paranana. Ea pina Temiporu vaja kajaho niho'o areri pava'eje sisea iropu no'o ka'ene 'ona oji'ina iropu no'o ijipo 'uninamiajaho pa'are'eje iji'a túna'i ea va aruhuna areri re'ena.

16

Godi Semuni Tevua Iropu Kwinuna

1 'Ejume na he'eme ira natohwijara Temiporu vajijino ika'ina 'waramana. Va'e mwe'a ikino tevua iropu no'o ka'ene Godoni seni itu'o'una navujaho useku'avara 'iamana.
2 'E'eme 'ona oji'ina amurijaho va'e huni tevuijaho mwe'i usekunana. 'Ene ea ka'ene hanuhi jihuni aacha rukina 'ee hua'ina iji vejaji oja maha ijihipuni haha 'ahi ajúa amua sakaha uvi'inapo renahara.
3 'E'eme 'ona oji'ina amuri jihuni rorijara va'e huni tevuijaho soha 'ahi usekujume ea kwavi'ini jihuni 'aa puna'i renana. 'Ejume uneunecha ka'ene soha vaji hijujija maho'o kwamasahara.
4 'E'eme 'ona oji'ina no'opisu ijara va'e huni tevuijaho toa mama'ina mapoka 'ee toa úja vajijino usekuvume 'aa rejara.
5 'Ejume na he'eme toa puni 'ona oji'inijara ika'ina 'waramana
A ariramaa'e A nitama hine iviamaa hinu. A nimaa vene eha sisea ikaho mihajihuna'e A nimaa ariramaa.
6 Ijihuni maijaho pura Oni ea 'ee poropetia 'aniume kwamasahe puni 'aa ariha jihuni ehijaho vu 'aa ka'ene Ara usekunujaho pu ihuna. Ijaho puni ehiji'i arerina.
7 Na hejume swasa vejuri 'aiju vajijino ira pini ika'ina'e 'waramana I'a A Nimaa Godi Natohwe Harusima'ure Nimaa Nimaa 'ee Ara raka ka'ene venujaho nimairuna 'iamana.
8 'E'eme 'ona oji'ina no'ona no'o ijara va'e huni tevuijaho vea 'ahi usekunana. 'Ejume vea ohoa ni'ima'ura rene ea renahana.
9 'Ejumakame veuhoijara ni'ima'ura ea renahume pu Godi ka'ene Huni harura hari sisea rejajihuni ihijaho ira sisea ni'ina 'waravara. 'Ene pu puni sisea pavwihane areme 'ee Godiho pata'arohara.

10 'E'eme 'ona oji'ina iropu ijara va'e huni tevuijaho hanuhi jihuni toronu 'ahi usekumana. 'Ejume hura kwaa ara ka'ene 'ajohujaho nututi apena paranana. 'Ene ea ka'ene ijino hejajaho tea junama parajume pu niho'o puni mitara mwatunanamie hijara.
11 'Enareja pu puni sisea pavwihane are'i kaivo pu Godi ka'ene akúpi 'ahi hinujaho ira sisea 'warava jihuni maijaho pura haha hianame 'ee ajúa ka'ene renaha jihuna'e avajara.
12 'E'eme 'ona oji'ina iropu kwisu ijara va'e huni tevuijaho Uparetisi toa natohwijino usekujume toa ni'aha kwino pa'arenana. Ijihuni maijaho 'unama vejakame kinia ka'ene vea ajimuja'i hijujaho areri rohuna.

Hamaketani

13 'Ejume na ka'eme anaka 'ee hanuha 'ee poropeti ira'ati jihipuni ira vajijino 'avena sisesamaa no'opisu kuata sa'inapo roe usevara.
14 'Ejakame pu 'avena sisea ka'ene uneunecha areri emaa pavehuniji vejura. Pu mwe'a sisa mapoka kihipuni kinia va'e 'eka ahumahareje Godi Ni'ima'uri jihuni vea natohwa ka'ene ajira vehuniji 'ajahuna.
15 Ike heha! Na nesa apeji'inapo vu'uja'ina'e ea pahena paki'eje Na vuhuna. 'Ena'omo ea irara nia niri'i hine 'ee huni ateha amairiaravi'i hi'amajaho hu merajahuna. 'E'ama jihuna'e hu patatame 'ee ateha pa'ajipo junavu ja'ina pave'ena.
16 'Ejume pu nianaume rira kwinu Hipuru puni iri Hamaketani 'wavuji ahuvara.

Godoni Senijihuni Tevua Iropu No'ona

17 'E'eme 'ona oji'ina ka'ene túchamai iropu no'o ijara va'e huni tevuijaho ichutoi useku'eme Temiporu vaji toronu 'ahi ira ajira rena roe ika'ina 'waramana Niparanu! 'wamana.
18 'E'eme vea pi'i'eme akúpa taija taijamana. 'Ene mwe'a niho'o ni'ima'ura varimajaho mwe'akara aneja renaji ea mai'o ija'ina pakavi'inijara varimana. Mwevarivura kajaho niho'o ni'ima'ura 'ee niho'o harusima'ura.
19 Ara natohwa ka'ene ni'ima'urijaho riri marame no'opisu renana. 'E'eme mwe'a kehuni ara natohwa mapokijija tira'usahara. 'Enakaivo Papirania ka'ene ara natohwijaho Godira Huni seniji kapusi vaji 'waini epuna'i vena vajihunijaho parumana.
20 'E'eme mutumutua arira rene 'ee huri'a mutuusahe amara renana.
21 'E'eme muna mama'ina mapoka ahija kwinu kwinu (40 kiro) ka'ene pahamaijija kahi akúpa 'ahi rena ariha ninamaana. Ijí muna paha kajipo ninamau'e hianama parana jihuna'e pu Godi ira sisea 'waravara.

17

Papirani Ruarahunijina

1 'Ene Godoni 'ona oji'ina ka'ene iropu no'o tevua iropu no'o 'ekajihipuni vaji 'ona oji'ina kwinu ika'ina 'warimana Iki roa! 'Ejakame napara ka'ene ni'ima'ura 'uasa veji'ina ka'ene toa mapoka 'ahi hinu jihuni eha siseiji najahuma.
2 Mwe'a ikehuni kiniepo va'e hu hu'úmo 'uasa vejura. 'Ene mwe'a ikehuni ehija huni 'uasa vejuri 'wainiji inare'e nanamiura 'wimana.
3 'Enarena 'ona oji'ina kajara na 'Aveni vaji aherima apenie nechi'i va'ana. 'Eji'i na kavujaho napara pina hanuha amapu'ura 'ahi asuma hinana. Hanuha kajaho húmata iropu no'one 'ee atana iropu ropuna. 'Ene iha sisesa eru ani rena namana.
4 Napara kajaho ateha avi'ina 'ee amapu'uri apúsamana. 'Ene huni haha sarira e'ajaramajaho korutia muna mavarasa'imaa 'ee perua ijí sarira 'enana. Huni ija tahi korutia kapusijaho hura 'uasa venujihuni sisemai 'ee sakahijara itu'o'una namana.
5 'Ene huni varipata 'ahi hema iha ika'ina vejara Papirani niho'o ni'ima'ura. Hu 'uasa venuni ohe 'ee mwe'a kehuni sisee maiji venuni oha 'wame vejara.
6 'Enarena napara kajaho na ka'eme Godoni ehija 'ee Jesuni vu'a 'waravi'ini jihipuni 'aa ine nanamana. 'Ejumakame na ijí kamarejo niho'o ni'ima'ura vwihajuta.
7 'E'eme Godoni 'ona oji'ini ijá 'wima A irakijihuna'e vwihano? Na iviamaa naparijaho 'ee hanuha ka'ene húmata iropu no'one 'ee atana iropu ropu ijihipuni hema vu'ijihuni maa 'warahuna.
8 Hanuha ka'ene kamajaho hu marako hinana kaivo iviamaa pahihuna'omo túna'i ma'oa ka'ene tiha pa'aji ro ajimareje va'e eha sisea apehuna. 'Eje mwe'a kehuni ehija ka'ene mwe'akaho mai'o paveji'ini puni iha majama hihuni puka vaja paveji'inijija hanuha kajara kwama 'urinaji kamareje niho'o oja hwa'usahuna.
9 Ikaho vwiha ka'ene vwiha maa vwihaji'ini jihuni vu'a. Húmata iropu no'ohe'ijaho huri'a ka'ene napara kajara asuma hinajihina.

10 Huriˈa kajija kinia iropu noˈona. Kinia iropu nirejume paranana. ˈEne kinia kwinu iviamaina. ˈEnavo kinia pinijaho maiˈo parejiˈina. ˈEnaˈomo hu reˈamajaho ˈaha josuˈa parena hiˈena.
11 Hanuha kaˈene marako hinana kaivo iviamaa pahinujaho hu iropu noˈopisujina. Hu kinia iropu noˈo ijihipu vareˈinaˈomo ˈuˈo vaˈe eha sisea apehuna.

Remuijara Asitahajina

12 ˈEnakaivo atana iropu ropu a kimajihuni maijaho kinia iropu ropuna. ˈEnakaivo pu maiˈo ea paˈajoahara vo pu hanuhi jihuni harura kaˈene pu puˈúmo vea oma kwinu kinia rehuniji mihana.
13 Kinia kipo vwiha kwinu vwihanareje puni harura ˈee ea ˈajoˈahuni harura ijá hanuhiji mahuna.
14 Pu Remuijihi puˈúmo ajira vehuna vo Remuijara pu asitahuna. Ijihuni maijaho Hu natohwe puni Natohwa ˈee kini epuni Kinia. Ea kaˈene Hu huˈúmo rejajija iji pijihajine ˈumenajine ˈee Hununaˈi hami vejiˈinijina.
15 ˈEne hu ijá ˈwarimana A toa kaˈene kiˈeme napara ˈuasa vejiˈinijara ijihipuni ˈahi asuma hinajaho ea mapokijihine ea ani aniˈinijihine kwaa ani aniˈine ˈee ira ani aniˈinijihina.
16 ˈEne atana iropu ropu ˈee hanuha ijí a kimajaho pura napara kaˈene ˈuasa vejiˈinijaho senaˈena. ˈEjakame pura veje hu temume ˈee ateha jahekunahe maisu namiˈeje huni haha puama ine veni aporuve re parahuna.
17 Godira puni ura ijí kiviˈi mihumakame pu vwiha nikwinu vwihajiˈi Huni ura ijí vejara. ˈEnaˈomo pu ea kaˈene ˈajoahunijaho hanuhiji vajahara. ˈEjakame Godoni iri ˈwaramajara nimaa reˈamarono avajara.
18 ˈEnakaivo napara kaˈene a kamajaho ara natohwa niˈimaˈurijina. ˈEnaˈomo ara natohwa kajara mweˈa kehuni kinijija ˈajoahuna.

18

Papiranira Tiraˈusahajina

1 Ijaˈina rejuma paˈareˈeme na kavume Godoni ˈona ojiˈina pina akúpa ˈahi rene roana. Hu harura niˈimaˈure ˈee huni hanajiˈinijara mweˈakaho hanana paranana.
2 Hu ira niˈimaˈura ˈumene ikaˈina ˈwaramana. Papirani kaˈene natohwijaho niˈonana! Niˈonana! ˈEnajihunaˈe hu tinia kaˈene ˈavena sisesa ˈee ˈavena sisea kaˈene chiha rukini jihipuni tipura tinia rene uka chiha rukina ˈee senaviˈini jihipuni tinia renana.
3 Kwaa ara mapokakija huni ˈunama kaˈene ˈuasa vehuna ituanamujaho pu ˈwaini inareˈe nanamiu jaˈinaˈe rejara. ˈEjumakame mweˈa kehuni kinijija hu huˈúmo ˈuasa vejara. ˈEjuˈe mweˈa kehuni ˈimejiˈinijija hura ˈuasa venuni ˈunamiji kukua mapoka rukina rejara ˈwamana.
4 ˈEnarejo na ira pina akúpa ˈahi heˈeme ikaˈina ˈwaramana.
Ehu nune! Napara kajaho pataaroˈikaˈi roe useha! ˈEnareje hura sisea kaˈene venajaho pave'avara. ˈE'irakúne hu huˈúmo eha sisea paapeˈavara.
5 Ijihuni maijaho huni sisea hura hara rena ajima vaˈe akúpijiˈi areri rena namu. ˈEnaˈomo Godi huni sisemaijaho nihoˈo paruˈena.
6 Hura raka venajaˈinaˈe eha ijaˈina mahuna. ˈEne hura raka kaˈene venajaho ijaˈina hura hara vajahuna. Hu kapusia vaji ea ruarahe vajihuˈe ijujaˈinaˈe hu ˈuˈo ijaˈina hura hara ruaraha vajaha ihuna.
7 Hura ichá'ina mamaa hine ˈee kukua rukimaˈura renajaˈinaˈe taˈarohe sisemaa kaˈene haha hiame nihoˈo temuka niˈimaˈura apene pivuhuna. Ijihuni maijaho hu ikaˈina huni oja vaji ronuna. Na kwinia saˈina. Na amuna panaˈomo na areri temuka papiunaˈeju ronuna.
8 Ijihuni hahi naˈia kwinuˈwi vajijino eha sisea roˈena. Ahija niˈimaˈura apene temume nirame matuna vea reje ˈee hu veni aporuve rehuna. Ijihuni maijaho Godi Natohwijara eha kaˈene hu mahunijaho nihoˈo harusimaˈura.

Papiranira Temumajina

9 ˈEˈeje mweˈa ikehuni kinia kaˈene pu puˈúmo ˈuasa vene ˈee pu puˈúmo kukua rukimaˈura rejiˈinijija hura veni reˈeje huni ˈua kaˈene tuama ajiˈamaji kamareje nihoˈo hura temukave niramarume úchia ˈehuna.
10 Vena kaˈene hu renajihuni haruri raturiume kwaa jori namijiˈi ijá ˈwava Papirani kaˈene ara niˈimaˈure ˈee harusimaˈura eha sisea apeno! Eha sisea apeno! Ijihuni maijaho oni eha sisea vea oma kwinu vajaki roana.

11 'E'eje mwe'a kakehuni 'imeji'inijija hu'amu vene temukave niramaruhuna. Ijihuni maa ea pina puni kukua kú'o pa'imehuni jihuna'e niramaru'eja.
12 Puni kukua ka'ene 'imehunijija ikena. Korutia siruvae muna mavarasa'ine perue ateha mavarasa'ina ka'ene monia ni'ima'ura 'imeji'inijine 'ee ateha amapu'ura ka'ene kiniepo savujine 'ee ateha sasaka 'ee ateha 'aa sa'inijine 'ee icha ani ani'ina ka'ene amua rukinijine 'ee aivori ka'ene uneunecha ani'ina iji vejujine 'ee icha ajania Parasie maporua ka'ene tevua ani ani iji vejura.
13 'Ene sinimoni sipaisi inisenisi pepiumu senisia ka'ene kiniepo 'ojujine 'wainia orivihuni 'werua harava mavarasa'inijine 'witia purumakaua sipia hosi puni kukua charotia pwea rehuna 'imena ijine 'ee ea 'aho'a 'ania kwamasa'avarono moni vajihujina.
14 Icha'ina ka'ene ja ura renaajaho niparanana. 'Ene uneunecha mavarasa'imaa ka'ene mapoka onuna'i navu'e teamanavujaho pa'arenana. 'Ena'omo ea pina niho'o kú'o kukua ija'ina papiunihuna.
15 'Enajihuna'e ea ka'ene hununa'i kukua 'imenare'e kukua rukina rejujija hura veni re'ama jihuna'e tea junave kwaa jori namiji'i temukave niramaruhuna.
16 'Eji'i ijá 'wahuna Ara ni'ima'urijara moni ni'ima'ura huni atehiji apúsame kini puni ateha amapu'ura 'ee avi'ina apúsame 'ee korutia 'ee muna mavarasa'ina 'ee perui unecha vene huni haha ho'o samana'omo eha sisea apeno! Eha sisea apeno!
17 Ijihuni maijaho vea oma kwinu vajijino uneunecha mavarasa'inijija ni'aha kwinu maa pa'ana renana. Sisima puni ea mama'ina puni pasinitia puni pwea 'ee ea ka'ene sohi 'ahi kaukara veji'inijija hura veni renaji kamareje kwaa jori namiji'i kavara.
18 Ea kajipo hura veni renani uiji kavi'i ijá 'ume'eja Ara 'aho'a ni'ima'ura hua'inijaho ichihine? 'umehuna.
19 'Eji'i úchia puni húmata 'aha 'oji'i emaavarame niramaruvi'i ijá 'wava Ara ni'ima'urijara reju'e sisima ka'ene soha 'ahi kaukara vejujija kukua rukina rejara'omo vea oma kwinu vajakino maa pa'ana renana'omo eha sisemaa apeno! Eha sisemaa apeno! 'wavara.
20 Ea ka'ene akúpi 'ahi hijura 'ee Godoni ehija 'ee apasoru 'ee poropetia ijá temarasaha. Ijihuni maijaho Godi joni jihuni hahi hu eha sisea mahana.
21 'E'eme Godoni 'ona oji'ina harusinijara niho'o muna ni'ima'ura apenapi soha vaji 'onavi'i ijá 'waramana. Papirani ka'ene ara natohwa niho'o ni'ima'urijaho huni vaji 'uraa 'ee chicharaa ka'ene namujaho veje pa'arejakame kú'o ara natohwa kajaho pakahuna.
22 Oni vaji kita same javaa vene hurisia hwasihe tauja ka'ene hwasihujaho kú'o pahehuna. 'Ene oni vaji ea ka'ene ichi 'eke unenu'u 'aho'a vejujija kú'o papiunihuna. 'Ene oni vaji kaukara mama'ina veju'e ira hejuja'ina kú'o pahehuna.
23 'Ene oni vaji naheha ka'ene hanamujaho kú'o pahanahuna. 'Ene oni vaji paruinene napasi neju jihipuni ira kú'o pahehuna. 'Ene oni vaji ea ka'ene kukua 'imeji'inijija mwe'a kehuni ea mama'ina rejara. Ijihuni maijaho kwakwa mapokakaho oni masiiji pisimisamuna.
24 Huni vaji poropetia 'ee Godoni ea 'ee eaka mapoka ka'ene mwe'a kaki tiraha jihipuni 'aa piunivara.

19

'Aha No'ona No'o Hareruia 'Wavajina

1 Ija'ina renani túna'ijaho na ea mapoka puni ira nuaka sa'ina akúpa 'ahi he'eme ika'ina 'waramana. Hareruia maranúi'ina hanaji'ine 'ee harura ijá núni Godijihuna.
2 Hu iraka ka'ene venajaho nimaa'e 'ee arira. Napara kajara 'uasa venuni 'unamiji mwe'ake veju'e siseranajaho eha sisea mahana. 'Ene Huni pwehija 'aniume kwamasaha jihuna'e Godira hu eha sisea mahana 'wamana.
3 Kú'o pinijaho pu ijá 'wavara Hareruia napara kajihuni 'u'a niho'o majama tuvi'i namu 'wavara.
4 'E'eme eruta mapoka (24) 'ee unenu 'aho'a ka'ene mai'o hiji'inijija no'ona no'o ijá ariha navi'i Godi ka'ene toronu 'ahi hinuji oja mahi'i ijá 'wava Hareruia Ameni! 'wavara.
5 'Enavo na he'eme ira toronu 'ahi rene ika'ina 'waramana Ja Huni pwea Huni ea mama'ina 'ee Huni ea ma'u'umaa ka'ene Hu juhavi'inijija núni Godiji ta'aroha 'wamana.
6 'Ene na he'eme ea mapoka puni ira auaka toa mapoka puni irasa rene 'ee akúpi 'aniu'e tararimahu jara'eme ika'ina 'waramana. Hareruia! Núni Godi Natohwa ka'ene nija'ina ni'ima'ura rene hiji'inijina.

Remuijara Napasi Nehunijina

7 'Enakúne roe temarasahe 'ee mari'uha 'ee Huni iha ahasiriha! Ijihuni maijaho
Remuijara napasi nehuni vea nirou. 'Ene 'asúra ka'ene parui nehuniji 'u'o amairiarama
hinu 'wamana.
8 Hu ateha mavarasa'imaa ka'ene sajasa'ina 'ee chiha pa'ajino apúsamana. Ateha maa
mavarasa'ini jihuni maijaho Godoni eapo ariramaa ka'ene rejaja'ina.
9 'E'eme Godoni 'ona oji'inijara ijá 'wima Vu'akaho ve'amana. Ea ka'ene Remui jihuni
napasi nejari 'iruma ihuna'e ona 'waravajija teamana'avara 'wimana. 'Ene hu kú'o
ika'ina 'warimana Ikija Godoni ira ka'ene nimaa nimaijina 'wimana.
10 'Ejume na huni una'i one oja ma'i ve'eme hu ika'ina 'warimana. A paka'eje ija'ina'e
ve'ama. Na 'u'o pwea areri a 'ee oni vwehija ka'ene Jesu rona 'waravi'inijihipu vare'ina.
'Enakúne Godiru oja ma'amana. Poropesi jihuni maijaho Jesuni vu'a ka'ene samaumai
najahujina 'wimana.

Kerisora Rohunijina
11 'Ene na ka'eme akúpa 'aha vwicha jara'eme hosi sajasa'ina ijí naminana. Ea ka'ene
ijihuni toi asuma hinajaho huni iha Pauchavi'ina 'ee Nimaa Nimaijina. Ijihuni maijaho
Hu 'otua arira vene 'ee ajira veji'ina.
12 Huni nia vajijaho vena harurasa renana. Huni húmata 'ahijaho koraunua mapoka
mapoka samana. Huni haha 'aha iha namana vo ea ijihuni maijaho pahejara kaivo
Huhusu ijihuni maa henana.
13 'Ene hu ateha jopatu'ura 'aa vaji apúsamarena iruhana. Huni iha Godoni Ira 'wavara.
14 'E'eme amia ka'ene kahi akúpi 'ahi hijajija ateha niho'o mavarasa'ina ka'ene
sajasa'ina 'ee chiha pa'ajino same hosia sajasa'ina 'ahi Huni túna'i roara.
15 Huni ira titi so'wa echima'ura roe 'e'unana. 'E'ira'omo so'wa kajine kwakwa kehi
'anihuna. Hura pu 'ajoha'amajaho pijuha ajani vejare puna'i rene 'ajoahuna. 'Ene Hu
Godi ni'ima'uri jihuni sena vajiji 'waini puna'i tautihuna.
16 'Ene huni ateha jopatu'ura 'aha 'ee Huni vuana 'ahijino iha ika'ina venana. Kini puni
Kinijine 'ee natohwe puni Natohwajina 'wame venana.
17 'E'eme na kavume Godoni 'ona oji'ina pina vea 'ahi namiji'i ira ajira uka maho'o
ka'ene ichutoi jaijasahe ojajaho ika'ina 'waramana. Godi joni 'iruma ni'ima'ura
amairiaravu'e namukúne nianae ro ahuha.
18 'Enareja ja kini puni haha ine ajira vejuri ea mama'ina puni haha ine harusima'uri
jihipuni haha ine hosi puni haha ine hosi 'ahi asuma hija jihipuni haha ine emaapuni
haha ine ea mahijura 'ee pwea ea mama'ina 'ee ea ma'u'umai puni haha ihuna.

Hanuhijine 'Ee Poropeti Ira'asiniji'i Sise'i 'Ahiajina
19 Na hanuha 'ee mwe'a ikehuni kinia 'ee puni ami ijihi pu'úmo nianaa roe Ea ka'ene
hosi 'ahi hinujine 'ee Huni amia ijihi pu'úmo ajira ve'iro roe ahuvara.
20 Hanuhijine 'ee poropetia ira'asina ka'ene ea areri pavehuni uneunecha hanuhi
jihuni una'i venaji ija kamoravara. 'Ene ea ka'ene hura pisimiume hanuhi jihuni aacha
apene 'ee ea hanuhijihu vare'ina ka'ene iji vejaji oja mahajihuna'e pu no'o mai'o hi'eme
veni vaji ato'arumaume vena ka'ene marekiji'i reji'i namuji reju.
21 'E'eme ea ka'ene huni iratiti so'wa roa 'e'u'eme hosi 'ahi hinujara ea 'aho'ijaho so'wa
kaji 'aniana'omo puni hahijaho ukapo túasavara.

20

Setani Kamome Juara Mapoka (1,000) Ranavajina
1 'Ene Godoni 'ona oji'ina pina na ka'eme ma'oa ka'ene tiha pa'ajihuni kia apene 'ee
ija ropuna'a senia niho'o ni'ima'ura apene akúpi 'ahi rena roana.
2 Anakijaho hu tapara nitama orijine huni iha 'u'o 'avena sisea 'ee Setanina. 'Ena'omo
'ona oji'ina kajara aharu 'oname kamomarena juara mapoka mapoka (1,000) ranavuma
hinana.
3 'Enarena ma'oa ka'ene tiha pa'ajihuni vaji pi'ona'ika'i vwicha kuturahe tanuma
paranana. 'Ejakame hu kú'o kwaa kwaki ea papisimi'amarono avanana. 'E'eje ijí juara
mapoka mapoka (1,000) pa'are'eje iji'a vwicha tirasame 'ee senia rasamahakame 'aha
ma'uako 'urahohuna.
4 Na toronu mapoka kivuta. Ea ka'ene ijihuni toi hijajija 'otua vehuni harura mihana.
'Ene ea ka'ene Jesu rona 'warame 'ee Godoni ira ka'ene 'warava jihuna'e uroa 'uhuahe
'ee ea ka'ene hanuhiji oja pamahe 'ee hua'ina ka'ene vejaji oja pamahe 'ee huni aacha
puni varipata 'aha 'ee ija 'aha pairechamiha jihipuni 'avena kivuta. 'Ena'omo ea kajija
kú'o haha apene 'urimarame Keriso pu'úmo juara mapoka mapoka (1,000) ea 'ajoaha
hijara.

5 Ijija amura 'urijajina. 'Enavo ea 'aho'a ka'ene kwamasahajija pa'urijara'omo juara mapoka mapoka (1,000) para'eme iji'a 'urijara.
6 Ea ka'ene amura 'urijajija pu ariramaa'omo merajihana. Pu kú'o kwahuni harurijaho paasitahana. 'Enakaivo pu Godi'o Jesu puni pirisiti jihuna'e Jesu pu'úmo juara mapoka mapoka (1,000) ea 'ajoaha hihuna.

Setaniho Rasananamareja Eha Sise'i 'Ahae Pi'onavara
7 Juara mapoka mapoka (1,000) pa'are'eje iji'a Setaniho tipura hinajaho rasame ranahuna.
8 'Enareje hu ro 'e'ume kwakwa ka'ene mwe'a kehuni kúra no'ona no'o ijí va'e ea pisimisahuna. 'Ene hu Koki 'ee Mekoki ajira ve'avarono aherave nianae roe rira kwinu ahuhuna. Ea kajipo roareje na'avajaho soha rora huni ajarasa renana'eja.
9 'Ejakame pu mwe'a kehuni amara ni'ima'uriji roe Godoni ehipo hine 'ee ara natohwa ka'ene Hu oja mahuji júhoturihe 'ani'iro ve'eje veni akúpa 'ahi rena ariha roe renae paranana.
10 'Avena sisea ka'ene pu pisimiajaho pi'onavume vena marekiji'i reji'i namuji hanuhijine 'ee poropeti ira'asiniji'o rejaji 'onamana. 'Ejakame veiri'a na'ia majama hianama apena vahuna.

Túchamaa 'Otua Ka'ene Godoni Toronu Una'i Vehunijina
11 'E'eme toronu sajasa'ina ka'ene ni'ima'urijaho kavuta. Ea ka'ene ijihuni toi asuma hinajihuni una'i mwe'a 'ee akúpa juhaha pu vahuna tinia pa'arenana.
12 'Ena'omo ea kwamasahi'ina kivuta. Ea mama'ina ea ma'u'umaa ijá toronu una'i nami'eme puka jarasamana. 'Enarena puka pina apena jaraajaho majama hihuni puka. 'Ena'omo ea ka'ene kwamasahajija pura raka ka'ene vejajija puka 'ahi kivi'i 'otua vetiana.
13 'Ene ea ka'ene soha vaji kwamasahe 'ee kwamare'e veni rejujija ni'aha kwinu 'urimara'eme pura raka ka'ene vejaji kivi'i 'otua vetiana.
14 'Enavo kwamasahujine 'ee tinia ka'ene kwamasahi'inapo hijajaho ijá apene vena ni'ima'ura ka'ene nahúna namajihuni vaji ato'arumana. Ijí vena ni'ima'ura ka'ene nahúna namu kajaho kú'o kwahunijina.
15 'Ena'omo majama hihuni puka vajijino ea irahuni iha pana'amajaho vena ni'ima'ura nahúna na'amajino pi'onahuna.

21

Akúpa Maiu'ina 'Ee Mwe'a Maiu'inijina
1 'Enakaivo na akúpa 'ee mwe'a maiu'ina kavuta. Ijihuni maijaho akúpa mwe'a sahasijaho sohiji'i pa'are ranamana.
2 'E'eme ara natohwa nimaa nimaa ka'ene Jerusaremi maiu'inijaho kahi akúpi 'ahi Godoni rene ariha roana. Areri 'asúra parua 'aja'irore'e amairiu ja'ini ariha roana.
3 'E'ejume na hejume toronu 'ahi ira ajira ika'ina 'waramana. Ike heha! Godoni harai arijaho emaapuni roana. 'Ena'omo Hu pu pu'úmo ahuma hije pu Huni ehija reje Godiho ori'ini pu pu'úmo hihuna.
4 'Ejakame Hura puni nia toa maho'o ukunihuna. 'Ene kú'o pakwamasahuna. 'Ene kú'o temuka apehuna pane niramaruhuna pane hianahuna pa'ana. Ijihuni maijaho uneunecha marako orijija nipa'arenana.
5 'Enavo Ea ka'ene toronu 'ahi hinajara ika'ina 'warimana. Heha! Na uneunecha maiu'ina maho'o vejuta 'wimana 'Ene Hu kú'o ika'ina 'warimana. Vu'a ka'ene Nara 'waravukaho nimaa nimaakúne heha 'ahi ve'amana 'wimana.
6 'Ene Hu ika'ina 'warimana Niparanana. Na aneja kahene púsa kamena. 'Enavo ea irara toa hua'amajaho toúja ka'ene majama hihunijaho pa'ime'eje mamahuna.
7 Ea irara sisea'e piunamareje asita'amajaho uneunechakija 'ekahuna. 'Ejakame Na huni Godi reje hu Nuni hariha rehuna.
8 'Enakaivo ea ka'ene juvi'ina panimaa roji'ina sisea mama'ina veji'ina ea 'aniu kwamasahi'ina 'uasa veji'ina ea masihavi'ina icha muni godi ira'ata veji'inijija 'ee ira'asina ea ija'ini jihipuni tinijaho vena ni'ima'ura marekiji'i reji'i nahúna namuji rehuna. Ijaho kú'o kwamasahunijina.

Jerusaremi Maiu'inijina
9 'E'eme Godoni 'ona oji'ina ka'ene iropu no'o tevua iropu no'o 'ekari vajijaho Godoni sena iropu no'o ijija itu'o'una navajihipuni vaji 'ona oji'ina kwinu ika'ina 'warimana. Iki roa kame na Remuijara 'asúra ka'ene 'wahuniji najahuma 'wimana.

10 Hu na 'Aveni vaji aherime apenie huri'a niho'o ni'ima'ura 'ahi va'ana. 'Enarena ara natohwa mamaa ka'ene Jerusaremiho akúpa 'ahi Godoni rene ariha roana.
11 Ara natohwa kajaho Godoni hanaji'ini ja'ina. 'Ene hura hanamajaho areri muna ka'ene jasipa moni mapoka 'imejura'omo ijipo hanama paraju ja'ina.
12 Ara natohwa kajihuni verijaho niho'o jojora ichutomaa. 'Ene vwicha iropu ropu no'one 'ee vwicha kajija 'ona oji'ina iropu ropu no'o namijara. Vwicha 'aha kaji iha ka'ene vejajaho Isureri oni harihi puni kachi'ina iha vejara.
13 Vera kajaho vwicha iropu ropu no'una. 'Ena'omo no'opisu kara'ine no'opisu kaha'ine no'opisu kama'ine 'ee no'opisu karo'ina.
14 Vera kajihuni kutejijaho muna iropu ropu no'ona. Ijihuni toijaho Remui jihuni apasoru iropu ropu no'o puni iha vejara.
15 Godoni 'ona oji'ina ka'ene na 'warimajara mina vehuni pijuaha ka'ene korutia vejajino apene ara natohwa kajaho mina vene 'ee vwicha 'ee vera mina venana.
16 Ara natohwa kajihuni nupiijaho arearerina. Ara natohwa kaji pijuahi mina venajaho kiromita mapoka mapoka (2,400). Hahuna 'ee huhuna nupiijaho nikwisu'ina.
17 'Ejumakame Godoni 'ona oji'ina kajara iji vera ka'ene mina vejajaho emaapuni miniji venana. Vera kajara poma joranajaho mita mapoka (72) renana.
18 Vera kaji vejajaho jasipai vejara. Ara natohwa kajaho korutiru venana'omo mane'a puna'i hanana paranana.
19 Ara natohwa kajihuni vera kutejijaho muna ani ani'ina mavarasa'ini savara. Muna amurijaho jasipa muna pinijaho sapaia muna pinijaho charasitoni muna pinijaho emaroria.
20 Muna pinijaho saratoniki muna pinijaho saratiasi muna pinijaho kurisoraiti muna pinijaho perairu muna pinijaho topasi muna pinijaho kurisoparasi muna pinijaho jesiniti muna pinijaho ametisitina.
21 Vwicha iropu ropu no'ujaho perua 'oi'oi iropu ropu no'o kaji venana. Vwicha kwinu kwino perua eru venana. Ara natohwa kajihuni 'unamijaho korutiru venana'omo mane'a epuna'i hanana paranana.
22 'Enakaivo Na niriujaho ara natohwa vaja kajaho Temiporu pana. Ijihuni maijaho Godi Ni'ina 'ee Remuijaho ara natohwa kajihuni Temiporu.
23 Ara natohwa kajaho vea 'ee masapa ijipo hanahuna pana. Ijihuni maijaho Godoni hanaji'inijara veje hanahuna. Ara natohwa kajihuni nahehijaho Remuijina.
24 'Ene kwakwa ke'ura ara natohwa kajihuni hanaji'inijara hanani'eje ohuna. 'Eje mwe'a kehuni kinijija puni pinana 'eka roe ara natohwa kaji vajahuna.
25 Ara natohwa kajaho na'imujaho pa'ajihuni hahi veiri'a rena navakame vwicha pakuhuna.
26 'Ejakame pu kwaa ara mapoka kehipuni pinana 'ee mamaijaho 'eka roe ara natohwa kaji vajahuna.
27 'Enavo uneunecha chiha rukina ea sisesa ea ira'asina ijija ara natohwa kajihuni vwichijaho pava'e aruhuna. 'Enakaivo ea irahuni iha Remui jihuni puka ka'ene majama hihuniji na'amajara pupusu ijí ara natohwa vaja kajaho va'a aruhuna.

22

Toa 'Ee Icha Ka'ene Majama Hihunijina

1 'Enarena 'ona oji'inijara toa ka'ene majama hihuni toijaho najihana. Toa kajaho chiha niho'o pa'a maa'omo Godi'o 'ee Remuiji'o puni toronu 'ahi rena roana.
2 Ara natohwa kajihuni 'unama rira mu'oa kaji toa kajaho roana. 'E'eme toa kajihuni rori majama hihuni ichijaho ronu ronu namijara. 'Ena'omo 'ina ani ani'ina iropu ropu no'o masapa kwinu kwino vaji irivura. 'Ene icha kajihipuni a'ijaho kwaaka mapokakihi veju'e maraniuna.
3 'Ena'omo unenu pina sisea siripavujaho panahuna. 'E'eje Godiho 'ee Remuiji'o toronueru na'eje Huni pwehipo kaukara Huna venahuna.
4 'Ejakame pu Huni niura kame 'ee puni varipata 'aha Huni ihijaho nahuna.
5 'Enavo ara natohwa kajaho pana'ihuna. 'Ene nahehapo hanahuna pane 'ee vea hanahuna pana. Ijihuni maijaho Godi Natohwi jihuni hanaji'inijara hanahuna. 'E'eje Pu majama 'ajoaha apena vahuna.
6 'E'ejume Godoni 'ona oji'ina kajara ijá 'warimana Ike irakaho majama nimaa 'wimana. Poropeti puni 'aveni jihipuni Godi Natohwijara Huni 'ona oji'ina ranavu'e raka ka'ene iviamaa mai'o re'i venuji Huni pwehija najahana.
7 Ike heha! Na marako ro'eju. 'Ena'omo ea irara puka kehuni vaji poropeti epuni iri 'waravaji hena ve'amajaho Na hu merajahuna.

8 Na Jonira puka vajaki vu'a 'ee uneunecha raka ka'ene 'waramajija hena kivuta. 'Ene na vea ka'ene ijí hena kavuti veijaho na 'ona oji'ina ka'ene na najihajihuni mumora rori one oja ma'i vejuta.
9 'Ejumakame hu ika'ina 'warimana Ija'ina pavena! Na 'u'o pwea areri a 'ee oni vwehija ka'ene poropetia 'ee ea ka'ene puka kehuni vaji vu'iji hena vejajihipu vare'ina. 'Enakúne Godiru oja ma'amana 'wimana.

Vu'a Túchamaijina
10 'Ene hu kú'o ika'ina 'warimana. Uneunecha mai'o rehuna ka'ene ike puka vajakino navujaho vea nitu'u renukúne paapene kuve na'amana.
11 'Eje ea irara areri parehuniji venujaho maka'eje ve'amana. Ea irara huni oja chiha renajaho maka'eje ija'ina na'amana. Ea irara ariramaa renajaho maka'eje ariramaa rena apena va'amana. Ea irara nimaa ariramaa renajaho maka'eje nimaa ariramaa rena apena va'amana.
12 Ike heha! Na marako ro'eju. 'Enavo Na emaapo raka ka'ene vejaji kivi'i eha ka'ene vajihunijaho areri ijá 'eka rohuna.
13 Na Aupa 'ee Omeka. Na aneja kamene 'ee púsa kahena. Na amure 'ee túchamaijina.
14 Ea irahipo puni ateha jojoriji so'avajija pu merajihuna. 'Ena'omo pu areri ara natohwa kajihuni vwichijaho arume majama hihuni ichi jihuni vahuna.
15 'Enakaivo ara natohwa kajihuni samaijaho 'ua 'ee ea masia rukina 'uasa veji'ina ea 'aniu'e kwamasahi'ina godi ira'ata icha muni veji'iniji oja mihura 'ee ea ka'ene ira'ata vehuniji oja mihi'inijija samai hina apena vahuna.
16 Na Jesura Nuni 'ona oji'ina ranavu'e hura vu'akaho ara sosi 'wara'amarono 'waramu. Na Teviti oni anejijina 'ee huni amuje 'ee Na sú'usú'u huni moroa ka'ene hanama paranujina.
17 'E'ejume Godoni 'Avenijaho 'ee Napasi nehuniji'o ika'ina 'waravara Roa! Ea irara he'amajaho hu ika'ina 'wara'amana Roa! 'Ene ea irara toa hua'amajaho hu ika'ina 'wara'amana Roa! 'Ena'omo ea irara majama hihuni toiji ape'iro ve'amajaho pa'imehuna vo maape'ena.

Túchamaahuni Jujuvu'a
18 Na ja ea maho'o 'waravujaho ea irara puka kehuni vaji poropeti epuni iri 'waravaji huni vwiha ijí huri ihe'amajaho Godira huri ihenareje ea kajaho sena sisea ka'ene puka vaji vene 'waravakino mahuna.
19 'Ena'omo ea irara poropeti epuni iri 'waravara ka'ene puka kehuni vaji namuji aperu va'amajaho puka kehuni vaji vejaja'ina'e Godira huni pwina ka'ene majama hihuni icha vaji navu'e 'ee pwina ka'ene ara natohwa mamaiji namuji 'u'o apetujahuna.
20 Ea ka'ene ike uneunechake 'waramujara ika'ina 'waramu. I'a! Na marako rohuna! Nimaa! Jesu Natohwiji roa!
21 Jesu Natohwi jihuni maiji vwihani'inijaho ja pu'úmuna. Ameni.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matiu 1:1–2:12
2	Matiu 2:13–3:6
3	Matiu 3:7–4:11
4	Matiu 4:12-25
5	Matiu 5:1-26
6	Matiu 5:27-48
7	Matiu 6:1-24
8	Matiu 6:25–7:14
9	Matiu 7:15-29
10	Matiu 8:1-17
11	Matiu 8:18-34
12	Matiu 9:1-17
13	Matiu 9:18-38
14	Matiu 10:1-23
15	Matiu 10:24–11:6
16	Matiu 11:7-30
17	Matiu 12:1-21
18	Matiu 12:22-45
19	Matiu 12:46–13:23
20	Matiu 13:24-46
21	Matiu 13:47–14:12
22	Matiu 14:13-36
23	Matiu 15:1-28
24	Matiu 15:29–16:12
25	Matiu 16:13–17:9
26	Matiu 17:10-27
27	Matiu 18:1-22
28	Matiu 18:23–19:12
29	Matiu 19:13-30
30	Matiu 20:1-28
31	Matiu 20:29–21:22

February

date	Scripture
1	Matiu 21:23-46
2	Matiu 22:1-33
3	Matiu 22:34–23:12
4	Matiu 23:13-39
5	Matiu 24:1-28
6	Matiu 24:29-51
7	Matiu 25:1-30
8	Matiu 25:31–26:13
9	Matiu 26:14-46
10	Matiu 26:47-68
11	Matiu 26:69–27:14
12	Matiu 27:15-31
13	Matiu 27:32-66
14	Matiu 28:1-20
15	Maka 1:1-28
16	Maka 1:29–2:12
17	Maka 2:13–3:6
18	Maka 3:7-30
19	Maka 3:31–4:25
20	Maka 4:26–5:20
21	Maka 5:21-43
22	Maka 6:1-29
23	Maka 6:30-56
24	Maka 7:1-23
25	Maka 7:24–8:10
26	Maka 8:11–9:1
27	Maka 9:2-29
28	Maka 9:30–10:12

date	Scripture
1	Maka 10:13-31
2	Maka 10:32-52
3	Maka 11:1-26
4	Maka 11:27–12:17
5	Maka 12:18-37
6	Maka 12:38–13:13
7	Maka 13:14-37
8	Maka 14:1-21
9	Maka 14:22-52
10	Maka 14:53-72
11	Maka 15:1-47
12	Maka 16:1-20
13	Ruku 1:1-25
14	Ruku 1:26-56
15	Ruku 1:57-80
16	Ruku 2:1-35
17	Ruku 2:36-52
18	Ruku 3:1-22
19	Ruku 3:23-38
20	Ruku 4:1-30
21	Ruku 4:31–5:11
22	Ruku 5:12-28
23	Ruku 5:29–6:11
24	Ruku 6:12-38
25	Ruku 6:39–7:10
26	Ruku 7:11-35
27	Ruku 7:36–8:3
28	Ruku 8:4-21
29	Ruku 8:22-39
30	Ruku 8:40–9:6
31	Ruku 9:7-27

date	Scripture
1	Ruku 9:28-50
2	Ruku 9:51–10:12
3	Ruku 10:13-37
4	Ruku 10:38–11:13
5	Ruku 11:14-36
6	Ruku 11:37–12:7
7	Ruku 12:8-34
8	Ruku 12:35-59
9	Ruku 13:1-21
10	Ruku 13:22–14:6
11	Ruku 14:7-35
12	Ruku 15:1-32
13	Ruku 16:1-18
14	Ruku 16:19–17:10
15	Ruku 17:11-37
16	Ruku 18:1-17
17	Ruku 18:18-43
18	Ruku 19:1-27
19	Ruku 19:28-48
20	Ruku 20:1-26
21	Ruku 20:27-47
22	Ruku 21:1-28
23	Ruku 21:29–22:13
24	Ruku 22:14-34
25	Ruku 22:35-53
26	Ruku 22:54–23:12
27	Ruku 23:13-43
28	Ruku 23:44–24:12
29	Ruku 24:13-53
30	Joni 1:1-28

date	Scripture
1	Joni 1:29-51
2	Joni 2:1-25
3	Joni 3:1-21
4	Joni 3:22–4:3
5	Joni 4:4-42
6	Joni 4:43-54
7	Joni 5:1-23
8	Joni 5:24-47
9	Joni 6:1-21
10	Joni 6:22-40
11	Joni 6:41-71
12	Joni 7:1-29
13	Joni 7:30-52
14	Joni 7:53–8:20
15	Joni 8:21-30
16	Joni 8:31-59
17	Joni 9:1-41
18	Joni 10:1-21
19	Joni 10:22-42
20	Joni 11:1-53
21	Joni 11:54–12:19
22	Joni 12:20-50
23	Joni 13:1-30
24	Joni 13:31–14:14
25	Joni 14:15-31
26	Joni 15:1-27
27	Joni 16:1-33
28	Joni 17:1-26
29	Joni 18:1-24
30	Joni 18:25–19:22
31	Joni 19:23-42

date	Scripture
1	Joni 20:1-31
2	Joni 21:1-25
3	Akisi 1:1-26
4	Akisi 2:1-47
5	Akisi 3:1-26
6	Akisi 4:1-37
7	Akisi 5:1-42
8	Akisi 6:1-15
9	Akisi 7:1-29
10	Akisi 7:30-50
11	Akisi 7:51–8:13
12	Akisi 8:14-40
13	Akisi 9:1-25
14	Akisi 9:26-43
15	Akisi 10:1-33
16	Akisi 10:34-48
17	Akisi 11:1-30
18	Akisi 12:1-23
19	Akisi 12:24–13:12
20	Akisi 13:13-41
21	Akisi 13:42–14:7
22	Akisi 14:8-28
23	Akisi 15:1-35
24	Akisi 15:36–16:15
25	Akisi 16:16-40
26	Akisi 17:1-34
27	Akisi 18:1-21
28	Akisi 18:22–19:12
29	Akisi 19:13-41
30	Akisi 20:1-38

date	Scripture
1	Akisi 21:1-16
2	Akisi 21:17-36
3	Akisi 21:37–22:16
4	Akisi 22:17–23:10
5	Akisi 23:11-35
6	Akisi 24:1-27
7	Akisi 25:1-27
8	Akisi 26:1-32
9	Akisi 27:1-20
10	Akisi 27:21-44
11	Akisi 28:1-31
12	Romani 1:1-17
13	Romani 1:18-32
14	Romani 2:1-24
15	Romani 2:25–3:8
16	Romani 3:9-31
17	Romani 4:1-12
18	Romani 4:13–5:5
19	Romani 5:6-21
20	Romani 6:1-23
21	Romani 7:1-14
22	Romani 7:15–8:6
23	Romani 8:7-21
24	Romani 8:22-39
25	Romani 9:1-21
26	Romani 9:22–10:13
27	Romani 10:14–11:12
28	Romani 11:13-36
29	Romani 12:1-21
30	Romani 13:1-14
31	Romani 14:1-23

date	Scripture
1	Romani 15:1-21
2	Romani 15:22–16:7
3	Romani 16:8-27
4	1 Koritia 1:1-17
5	1 Koritia 1:18–2:5
6	1 Koritia 2:6–3:4
7	1 Koritia 3:5-23
8	1 Koritia 4:1-21
9	1 Koritia 5:1-13
10	1 Koritia 6:1-20
11	1 Koritia 7:1-24
12	1 Koritia 7:25-40
13	1 Koritia 8:1-13
14	1 Koritia 9:1-18
15	1 Koritia 9:19–10:13
16	1 Koritia 10:14–11:1
17	1 Koritia 11:2-16
18	1 Koritia 11:17-34
19	1 Koritia 12:1-26
20	1 Koritia 12:27–13:13
21	1 Koritia 14:1-17
22	1 Koritia 14:18-40
23	1 Koritia 15:1-28
24	1 Koritia 15:29-58
25	1 Koritia 16:1-24
26	2 Koritia 1:1-11
27	2 Koritia 1:12–2:11
28	2 Koritia 2:12-17
29	2 Koritia 3:1-18
30	2 Koritia 4:1-12
31	2 Koritia 4:13–5:10

date	Scripture
1	2 Koritia 5:11-21
2	2 Koritia 6:1-13
3	2 Koritia 6:14–7:7
4	2 Koritia 7:8-16
5	2 Koritia 8:1-15
6	2 Koritia 8:16-24
7	2 Koritia 9:1-15
8	2 Koritia 10:1-18
9	2 Koritia 11:1-15
10	2 Koritia 11:16-33
11	2 Koritia 12:1-10
12	2 Koritia 12:11-21
13	2 Koritia 13:1-14
14	Karesia 1:1-24
15	Karesia 2:1-16
16	Karesia 2:17–3:9
17	Karesia 3:10-22
18	Karesia 3:23–4:20
19	Karesia 4:21–5:12
20	Karesia 5:13-26
21	Karesia 6:1-18
22	Epasasi 1:1-23
23	Epasasi 2:1-22
24	Epasasi 3:1-21
25	Epasasi 4:1-16
26	Epasasi 4:17–5:2
27	Epasasi 5:3-33
28	Epasasi 6:1-24
29	Piripai 1:1-26
30	Piripai 1:27–2:18

date	Scripture
1	Piripai 2:19–3:6
2	Piripai 3:7–4:1
3	Piripai 4:2-23
4	Korasia 1:1-20
5	Korasia 1:21–2:7
6	Korasia 2:8-23
7	Korasia 3:1-17
8	Korasia 3:18–4:18
9	1 Tesaronia 1:1–2:9
10	1 Tesaronia 2:10–3:13
11	1 Tesaronia 4:1–5:3
12	1 Tesaronia 5:4-28
13	2 Tesaronia 1:1-12
14	2 Tesaronia 2:1-17
15	2 Tesaronia 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22–3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitasi 1:1-16
27	Taitasi 2:1-14
28	Taitasi 2:15–3:15
29	Pairimani 1:1-25
30	Hipuru 1:1-14
31	Hipuru 2:1-18

date	Scripture
1	Hipuru 3:1-19
2	Hipuru 4:1-13
3	Hipuru 4:14–5:14
4	Hipuru 6:1-20
5	Hipuru 7:1-19
6	Hipuru 7:20-28
7	Hipuru 8:1-13
8	Hipuru 9:1-10
9	Hipuru 9:11-28
10	Hipuru 10:1-18
11	Hipuru 10:19-39
12	Hipuru 11:1-16
13	Hipuru 11:17-31
14	Hipuru 11:32–12:13
15	Hipuru 12:14-29
16	Hipuru 13:1-25
17	Jemisi 1:1-18
18	Jemisi 1:19–2:17
19	Jemisi 2:18–3:18
20	Jemisi 4:1-17
21	Jemisi 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13–2:10
24	1 Pita 2:11–3:7
25	1 Pita 3:8–4:6
26	1 Pita 4:7–5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Joni 1:1-10

date	Scripture
1	1 Joni 2:1-17
2	1 Joni 2:18–3:2
3	1 Joni 3:3-24
4	1 Joni 4:1-21
5	1 Joni 5:1-21
6	2 Joni 1:1-13
7	3 Joni 1:1-14
8	Juta 1:1-25
9	Revaresiani 1:1-20
10	Revaresiani 2:1-17
11	Revaresiani 2:18–3:6
12	Revaresiani 3:7-22
13	Revaresiani 4:1-11
14	Revaresiani 5:1-14
15	Revaresiani 6:1-17
16	Revaresiani 7:1-17
17	Revaresiani 8:1-13
18	Revaresiani 9:1-21
19	Revaresiani 10:1-11
20	Revaresiani 11:1-19
21	Revaresiani 12:1-18
22	Revaresiani 13:1-18
23	Revaresiani 14:1-20
24	Revaresiani 15:1-8
25	Revaresiani 16:1-21
26	Revaresiani 17:1-18
27	Revaresiani 18:1-24
28	Revaresiani 19:1-21
29	Revaresiani 20:1-15
30	Revaresiani 21:1-27
31	Revaresiani 22:1-21